1524/a, b, c, d, e.

1524.

a) eletrojzi adatok
b) grafikák
c) festmények
d) falképtervek
e) képek

ABA-NOVÁK EMLÉKKIÁLLÍTÁS

1962

A címlapon:

Álarckészítő. 1941.

En première page de la couverture:

Confectionneur de masques. 1941.

1524/a

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

ABA-NOVÁK

EMLÉKKIÁLLÍTÁS

SZOLNOK
1962

A KIÁLLÍTÁST RENDEZTE:
BÉNYI LÁSZLÓ

A KÉPEKET RESTAURÁLTA:
SÁRDY BRUTUS
VASADY HERMAN
RÉVAY KÁLMÁNNÉ
CSÉKA ERVINNÉ

A KATALÓGUST TERVEZTE
KATONA LÁSZLÓ

A FOTOKAT KÉSZÍTETTE:
PETRÁS ISTVÁN

A címlapon Aba-Novák Vilmos: Álarckészítő

A CÍMLAP SZÍNES KLISÉJÉT A KÉPZŐMŰVÉSZETI ALAP KIADÓVÁLLALAT KÉSZÍTETTE

ABA-NOVÁK VILMOS

(1894—1941)

Századunk két kataklizmája, a két világháború, bevéste magát művészetünk arculatába, sokkal mélyebben, semhogy a rettenet kifejezésének s az ocsúdásnak minden jelét megfejthettük volna eddigelé. E két történelmi vihar között festészetünk telítve villamossággal, irányzatok felvillanó fényével, s a villanások fényénél tájékozódó egyéniségekkel, kik érzékenységük és tudatosságuk foka, jellege szerint fejezték ki koruk döbbenetét, kerestek magyarázatot, vagy egyéni és közösségi sérülések írját a művészetükben. Kivételt csak azok jelentettek, akik a kortól és a hazai problémáktól elvonatkozva, más forrásból merítették ihletüket. A művészettörténetnek a felébredt művészi felelősségtudat, s a korról való eszmélkedés minden jele becses, és feladata minden olyan művészi hozzáállás vizsgálata, amely esztétikai-tartalmi síkon tájékoztat e nehéz idő bonyolult művészeti képletéről.

Aba-Novák Vilmos életműve e korszak felmérése tekintetében különös értékű. Művészpályája időbelileg szorosan a két világháború közé ékelődik, s e két végpont megvont íjként tartja feszültségben életművét, annál inkább, mert e művész tudatosan is vallotta és festészetével bejelentette a korban való teljes jelenlétét.

Saját művészi fejlődésével megadta számunkra a módszert is, amellyel sarkában járhatunk a kor legjelentősebb művészeti problémáinak. E módszer — Aba-Novák értelmezésében — az autodidakta festőé. Gyakorlatilag ez a következőket jelenti: Aba-Novákot pályaválasztásakor érte az első világháború; négy éves kényszerű katonai szolgálata, s eközben jobbkarjának féléves sebesüléses bénulása, hátráltatta őt időzített művészi programjának megvalósításában; a program — amelyet ösztönösen tűzött maga elé, s amely menet közben nyert egyre határozottabb formát és igazolást — lényegében ez volt: a korábbi és egyidejű stílusok szellemi és mesterségbeli birtokában eljutni ahhoz a festői kifejezésmódhoz, amellyel a saját korát a legelevenebb művészi nyelven jellemezhetné. Az elevenség magában foglalta az életszerűség és korszerűség — realizmus és modernség — iránti legmagasabb igényét, egyben az előadás elbeszélő módját is: tehát az új műfajhoz a gyökeresen új stílus megteremtését.

Nyilvánvaló, hogy e cél megvalósításához nem juthatott el a szokott tanulási menetrend betartásával, vagy egy-egy mesternél való többéves időzéssel — annál kevésbé, mivel a festői elbeszélésnek nem volt modern mestere, sőt maga ez a műfaj is feketelistán állott az adott korszakban. A rajtpont adva volt: alapos rajzi felkészültséggel — amit a Főiskola grafikai osztályán Olgyay Viktortól sajátított el — végigtanulmányozni a gyakorlatban a festői stíluseszközöket; közben szelektálni,

megtartani belőlük a céljához vezetőt, s elhagyni az akadályozót. Hogy ezt a gyorsított tapasztalatgyűjtést eredményesen végezhesse — éspedig anélkül, hogy végcéljához példát választhatott volna — ehhez a legfontosabb adottságai megvoltak. Már kora ifjúságában megmutatkozó rendkívüli formaérzéke; fenomenális szorgalma, szívóssága a mesterségbeli dolgok elsajátításához; élményteljes, mély élet- és emberfigyelése; eredeti és okkutató gondolkodása; az alkotó módszer szabadságába s a stíluskötelezettség alóli függetlenségébe vetett hite; és következetességének legfőbb rugója, azaz alapvető elvi álláspontja, hogy a művészet közösségi hivatású, aktív, közérdekű kultúrtényezőként, nemcsak részese, hanem előljárója, útkészítője kell, hogy legyen a fejlődésnek. Miértis a közérthető, korszerű és magas színvonalú festészetnek egyben az is kötelessége, hogy tartalmában az életet tükrözze, témáit onnan merítse.

Huszonkét évnyi pályájának íve 1941-ben, halálával hirtelen szakadt meg, s mindvégig felfelé visz, életművének útján, bennünket is, egy olyan világba, amely azt hirdeti, hogy az élet az egyéni és közösségi sorsok tárházaként telve van megfejteni való összefüggéssel, örvendeni és sírnivalóval, hogy öt érzékszerv teljes ébersége, szív és értelem teljes fogékonysága is alig elegendő az ízleléséhez, hogy nincsen más veszteség mint a fel nem fogott életgazdagság, az át nem élt kínok és örömök — s ezért a művész hivatása: az embert életére és korára eszméltetni.

E tartalomteljes emberi-művészi mondanivaló nem fért bele a motívumfestészet kalodájába: szét kellett feszítenie annak szorítását, felborítania szabályait. Aba-Novák lenyűgöző képzeletének, eredeti gondolkodásának és szuggesztív művészi kifejezőerejének köszönhető, hogy merőben szokatlan festői világát el tudta fogadtatni saját korával, amely mind tartalmilag, mind esztétikailag más hangnemre volt hangolva. Az egykorú kritika megállapította Aba-Novák festészetének különbözését, sőt magánosságát saját korán belül, elismerte jelentékenységét, méltatta „bizarr" képzeletét, ecsetelte „tarka" tömegjeleneteit, feltűnt témáinak „ötletessége", jellemzésének „groteszksége", festői előadásának „bravúrossága" is. S ha Lyka Károly utalt az aba-nováki elbeszélés mélyebb jelentésére, Gerevich Tibor felmérte az életmű egyetemes arányait és jelezte annak kritikai tendenciáját, sőt Pogány Ö. Gábor kimondotta, hogy Aba-Novák „a szociális problémákat... a legégetőbb létkérdéseinket is fölvetette" — érthető, hogy a múltban, éppen az életmű tartalmi veleje, a leálcázott korkép nem kerülhetett érdeme szerinti elemzésre, s így ez a teendő korunkra várt.

Ha életműve csupán táblaképeiből állana, úgy ez meg is történt volna már korábban, a szocialista-realista művészet problémáinak kezdeti korszakában. Minthogy azonban Aba-Novák, pályája öt évében, 1933-tól 1938-ig az állam legjelentősebb monumentális festészeti megbizatásait kapta meg, némely történeti tárgyú falképén, a régebbi múlt mellett, saját korának vezető személyiségeit is megfestette. Ez velejárója volt annak a ténynek, hogy az akkori művészetpolitika felismerte Aba-Nováknak a monumentális műfajra való páratlan rátermettségét; mind ennek tudatában

a művész azt tehette volna, hogy lemond a falfestészetről, ami emberi-művészi állásfoglalását töretlenné tette volna, ugyanakkor huszadik századi hagyományainkat a falfestészet újítójától, s e téren egyetemes rangunktól fosztotta volna meg. Ujjászülető szocialista társadalmunk élő ereje ma már lehetővé teszi, hogy a művész halála óta eltelt huszonegy év távlatából a teljes életmű jelentőségét mérjük fel, annak részletes tudományos feldolgozása alapján.

A közönségsiker múltbeli okaival mi már nem érhetjük be, nem elégedhetünk meg azzal, hogy Aba-Novák művei váratlanságukkal, eredetiségükkel hassanak csupán, kedélyünket táplálják, szemünket szórakoztassák. Ennél jóval többet, mélyebbet tartogat számunkra művészete ma, amikor életműve értésének bizonyos feltételei megértek, s elhárult útjából képei helyes értelmezésének néhány alapvető akadálya: „Van téma, mert élek, és van véleményem róla. Ezt közölni kell ... A k i z á r ó l a g o s festőiséggel azért nem foglalkozom, mert nemcsak szemem van, hanem ember is vagyok" — vallotta Aba-Novák akkoriban, amikor a l'art pour l'art szemlélet mindent festészetellenesnek, területen kívülinek ítélt, ami túlmegy a motívum, a képi látvány megörökítésén. A téma, a cselekményes életábrázolás ma visszaérkezett számkivetettségéből festészetünkbe. Ez Aba-Novák művészete számára azt jelenti, hogy e tekintetben már nem lép szokatlanul közönségünk elé, s a műkritika sorompói megnyíltak a néhai „irodalmi" rém, a tematika előtt. Másfelől festői stílusa, ha társtalan is hagyományainkban, ma már nem idegen, amióta az árnyalatokkal, az egymás útját egyengető színekkel való tónusfestés nem egyedüli ismérve a „festőiségnek".

A ma képzőművészete, saját fejlődésének útját járva, egyben hozzáférhetőbbé tette Aba-Novák festészetének néhány lényeges vonását, de az életmű egésze is, mint korjelenség, s annak a kort meghaladó arányai is inkább felmérhetők ma, a visszatekintés távlatából. Ennek ellenére, maradtak még olyan tulajdonságai, amelyek ma is szokatlanok, mivel nem fordultak elő festészeti hagyományainkban, s az egyetemesben is elvétve. Ezek az életmű tartalmi jellegéből adódnak, meghatározzák elbeszélésének műfaját és stílusát. E bevezető sorok tehát az életmű fejlődéstörténeti ismertetése helyett, inkább annak ismeretlen arcát kívánják megvilágítani: lényegénél ragadni meg a problémát, helyesen állítani fel a képletet. Mert Aba-Novák festészetének természetrajzából következik az is, hogy minden további stílus- és kifejezésbeli kérdés könnyen levezethető, szinte önként magyarázza magát a tartalmi sajátosságokból.

Aba-Novák festészetének alakjai, jelenetei a mindennapi életből lépnek elénk, ezt mindenki első benyomásra érzékeli. Viselkedésük, magatartásuk eleven és kifejező. De gyakorta jelentékenyebb annál, amit a felületi téma éppen indokolna. Ugyanis ők nem pusztán helyzetképek szereplői és jellemképek hordozói, hanem egyben valamely átfogóbb, jelképes gondolatkör képviselői is, megtestesítői annak az életfilozófiának, amely fonálként húzódik végig a művek során. Az egyedi művek szerves, összefüggő részei egy nagy e l b e s z é l ő k ö r k é p n e k, folytatásos festészeti regénynek, korrajznak. Ez Aba-Novák festészetének összefoglaló m ű f a j a.

Ez a vállalkozás irodalmiasság veszélyét rejthetné bármely festő számára, akinek képzeletében az életélmény, a látvány és a megfestés közé irodalmi emlékek tolulnak fel, mihelyst cselekményesen kell ábrázolnia. Az ilyen művésznél a témához való hozzáállás válik a festészettől idegenné, olyan történetet kerekít a téma köré, ami képileg nem megfogalmazható. Tehát magát a történetet, a dolog meséjét toldja meg gondolatban, nem pedig a valóságos, a látható cselekményt jellemzi tartalmasan, tolmácsolja mélyértelműen.

Aba-Novák háttal az irodalomnak, közvetlenül az életből ragadja ki a típust és a cselekményt, azaz nem tűr közvetítőt élményei, s azoknak kifejezése között — sem festészeti, sem irodalmi emlékeket: „Életet csinálj a vásznon" — vallja. Az élet ízlelése, annak minden porcikánkkal, tehetségünkkel való átélése mint eleven, mindenható tényező szerepel életműve vezérfonalaként. Ehhez a szemlélethez nem önző életmohóság útján jutott el. Ifjúkori szemlélődésének jellege inkább tragikus színezetű, korai műveinek hangvétele súlyos, drámai, nemesen pathetikus. Érzésvilága ekkor, életkorának is megfelelően: romantikus. Szívesen oldódnék fel egyértelműen enyhe, borongó vagy ujjongó hangulatokban, de az életjelenségek már ekkor élesen mutatják néki kettősarcukat, a torznak tűnő megmutatja szépségeit is, a derűtkeltő tréfa a szomorú fonákját is. Ennek a kettősérzésnek az alapja az, hogy érzelmi eredetű, majd tudatosított demokratizmusa erőteljesen érzékeli kora szociális ellentmondásait, ha nem is a mai tudományos társadalomszemlélet alapján, hiszen ehhez, akkor, szocialistának kellett volna lennie. De kora társadalmát így is alulról szemlélte, mivel ez volt gondolkodásának, erkölcsi, érzelmi jellemének természetes sajátja. Ez készteti arra, hogy a festői motívum realisztikus ábrázolásán túl, témáiban társadalmát is jellemezze. Az ember lélektani elemzése ekkor lép előtérbe. Stíluskísérletei — a cézannei kubisztikus formalátás, majd a postimpresszionista fényfestés — közben kezdi kialakítani sajátlagos karakterfestészetének tartalmi és esztétikai kellékeit, melyek mind témában, mind formailag az egyre hangsúlyosabb j e l l e m z é s t szolgálják. Előbb a típusokat, s a hozzájuk tartozó életformákat tanulmányozza különállóan, majd fokozatosan kialakítja az elbeszélés körvonalait, amelyben összegezi élet- és korismeretét.

A kettősérzés súlya a kifejezésben, az emberi expresszióban adja ki drámai erejét, éspedig a groteszk irányában. A sötét hangolású, keserűen vádló groteszkre klasszikus példái vannak festészeti hagyományainknak (főleg Hollósy, Tornyai és Derkovits életművében) — ezeket a műveket az expresszív realizmus fogalomkörében szoktuk elemezni, a groteszk szó kerülésével, mely a közhasználatban ferdült értelmezést nyert. A groteszk a valóság kihegyezése, magasrafokozása. Nem az eszményítés ellenpólusa, mert nem a rútat, a torzat keresi, a széppel, a harmonikussal szemben, hanem a jellemzetest ragadja meg a valóság elemzése közben, a döntő vonások kiemelésére. A groteszk alkalmazása a művész szellemi-érzelmi alkatától és szándékától is függ: az első esetben az egész életmű jellegében érvényesül, a másodikban csupán bizonyos művek mondanivalójában. A groteszk jelentkezése a művészetben társadalmi válságjelenségekre figyelmeztet, s jelzi a művész

érzékenységét, bátorságát a válság kifejezéséhez, jelzi a védett területről való kilépését a véleménynyilvánításba. A művész helyzete és állásfoglalása a társadalomban s az adott korban élezheti a kritikát, például Derkovits esetében, akinek témái a proletáriátusnak a kapitalizmus elleni vádiratát tartalmazzák.

Aba-Novák polgári származású művész. Témái azonban plebejus tartalmúak és érzésűek, a nép, a falu és a külváros életéből merítettek. Elsősorban a szegényparasztság élete foglalkoztatta, az ipari proletariátusé bányákban, építkezésnél, viszonylag kevesebbet, mivel a vidék volt mondanivalójának táplálója, a kapitalista-urbánus légkör, az embernyelő nagyváros ridegsége taszította. A városi-polgári jelenségek nem érdeklik, a nyárspolgárit megveti, a nagyvilági „mondain"-élet sivárságával hat rá. Mindössze három urbánus jellegű műve van, mindhárom jelképes, — hívságos, ámítást, dekadenciát tükröző. A Red's Band: a jazz pantomimja, falanszter; Laura: a szép, gondolattalan lárva; a Hamiskártyás, a bizonytalan tekintetű kalandor: a szemfényvesztés jelképe.

A művészet létfeltétele a humánum keresése — de „ez a pesti modernség annyira híján van minden emberinek, hogy fennmaradása már nem is kérdés" — írja 1926-ban Aba-Novák. Tartalom és forma valóban egy az ő nézetében: a korszerűtlen, retrográd tartalom kizárja a korszerű kifejezés lehetőségét, éppenúgy, mint a látszat-modernség, mely csak szemre korszerű, de megkerüli a tartalmi időszerűséget, a mindenkor kötelező színvallást az ember mellett. „Egészség kell itt, mely megöli végre a piktúrában a múltszázad csökevényeit, és lehetetlenné teszi az izmusok által nehezen szült ál-modernséget, ad azonban a végletekig konstruktív, ép, és kokainmentes művészetet."

Minthogy mondanivalóját Aba-Novák az életből meríti, megkeresi azt az „emberi-egészséges-kokainmentes" környezetet, ahol konstruktív törekvéseit, konstruktív gondolatok, meleg, valódi élmények táplálják. Ezeket még növendék korában, 1912-ben ízlelte meg először Szolnokon, Fényes Adolf mellett, majd a Művésztelep aktív tagjaként haláláig Szolnok maradt népéletképeinek alföldi ihletője. Gazdag kedélyvilága itt lobbant fel a paraszti élet eseményein. A cséplés, a kubikolás, az építkezés, a gátépítés, a tapasztás, a márgafejtés látványa, maga a mesterségértés, a munkafolyamatok szépsége elbűvöli őt — ám a mezőn, vagy kunyhóik előtt pihenő parasztjai megdöbbentenek arcuk nyűttségével, kimerült tétovaságával, olykor indulatukkal. Tartásuk komor, hallgatag, hatalmas kezük ólmosan csüng, a nehéz munka emberei ezek, kicserzettek.

Vásárokon, ünnepeiken felszabadul kedélyük, azonban az ízesség, amellyel a művész itt jellemzi őket, távol van a tréfálkozástól, a humorizálástól. Szikár legények, kéregarcú vének vitáznak, hujjogatnak, vagy vértódulásos, testes gazdák meséihez hümmögetnek. Kondér, fazék illatát kenyértestű asszonyságok szélesen kínálják, borral bódító tüzes alföldi nap bújik a sátorponyvák közé. Italmámor vezérli a szüretelők furcsa karneváli menetét. A révület kifejezése magasra hág a búcsúsok áhitatában. Rémület keres menedéket az árvíz elől a Kálvária-hegyen, s mit eleve megtenni elmulasztott a földi gondoskodás: hangyabuzgóságú kubikusok toldják a gátat, elemekkel küzdve mutatkozik szívósságuk; vihartól megbokrosodó állatot fékez a parányi legényke, barmai-

kat vezérlik erélyes asszonyok, méltósággal teljes, szertartásos minden mozdulatuk. Ha elült a vásári zsivaj — nagyot hullanak a csendbe: esti halászaton a víz csobbanása, hajnalban a szekér tompa nyikorgása kíséri néma gondjaikat.

S a csendbe hirtelen beléáll mint a kés, jelentésével meghökkent egy furcsa világ: a vándorkomédiásoké. Ünnep és hétköznap kettős arcát most az életből merített színjáték vetíti elénk, jelképesen is: a csillogó esti porond frakkos szemfényvesztői és strucctollas hercegnői nappal a vándorkocsik lépcsőin levetik kenyéradó álarcukat és pózaikat — nyűttségük, hontalanságuk kiegyezett valamely életbölcsességgel, bizonyára a hivatástudattal is, hogy kell a varázslatuk, és az álmélkodás. A férfiak megbékélten tartják széles markukban a zöldászt, pucér gyerekeik kibicelnek, asszonyaik rizsporos frizurával tűnődnek a déli hagymaszagban. Az esti vigyortól a bohóc szája kitágult, mint nyílt seb fekszik a nappali arc szomorú ráncai között; életfogytiglan ismételt szegény-balga tréfáin a hálás, gyanútlan publikum derül — de nem az aba-nováki tragikomédia. Megtorpant arccal figyelik a mutatványost, s a bűvészt a parasztok, meredten ülnek a körhintán: mi ez a furcsa játék, amibe belesodródtak, ami elvette fesztelenségüket mint egy felpróbált cilinder, elvette jókedvüket, mint az orrukranőtt mesebeli kolbász.

Ez a játék: az élet tükre a korban, s a jelenségek értelmén tűnődő művészben. Ennek a valóságból példázott jelképes világnak jelvénye az álarc. Az „Álarckészítő — Aba-Novák életművének egyik záróképe — kulcsot ad e művek rejtett értelméhez. Az álarcok készítője nemcsak az arcok felszínén ülő kifejezést ismeri, de azt is, ami a vonások alatt a szívben, s a jelenségek mögött a korban rejlik. Ember- és életismerő varázslóféle, aki játékba tudja bújtatni a valóságot, mert kell az ámítás... Műhelyében nem gyártás folyik, hanem teremtés. A maszkok néma beszéde megnő, mintha az antik tragédiák kórusának szerepét venné át, s a két gyerek — Jancsi és Juliska — megszeppenten, magárahagyottan áll e nagy jelentések erdejében. Az öreg ezermester elmerül a dolgában, mintha a mesterségtudáson felül valamely felismerés sarkallná, felelősség terhelné...

Ugyanis ő maga a művész. Felelősségtudata abból a felismerésből származik, hogy a művészet „nem magánügy", hanem az emberiségé, a tömegek szellemi java. „A kollektivizmus korában a művészet maga is új célkitűzéseket keres... hatalmas közösségek művészetévé válik" — de, tűnődik tovább Aba-Novák — „felvetem a kérdést: lehet-e egyáltalán befejezett művészet egy vajúdó, még szülési fájdalmak közepette létező korban?... a művészetet emberek csinálják, akik nem élnek légüres térben. Egy ilyen kialakulatlan korban a korszellem még csak összetevő atomjaiban él. De él, és meg nem állítható... Amint a háború utáni kor kusza és kialakulatlan, éppen annyira kialakulatlan korunk művészete is. Bizonyos az, hogy írók és művészek, akarva, nem akarva, szeizmográf-szerepüket nyögik, és ehhez még nem kis mértékben járul a tömegek életében is érvényesülő tehetetlenségi erő... a legtöbb, amit ma bárki festő adhat az, hogy többé kevésbé hozzájárul ahhoz, hogy az új kor új művészete kialakulhasson... Senki sem mondja ki a műtörténelemben az utolsó szót, mindannyian stafétát vagyunk... túl minden izmuson, idő-

álló, korszerű, aktuális piktúra kellene, kulturált festők kellenek, kik életükkel teremtenek életet vásznaikon. Élményt a képre és nem dekoratív ötletet!"

Művészetének rugója az élmény, közlési módja az erőteljes, szuggesztív festői beszéd, érzések és gondolatok pantomimje: ezért avatja eleven jelbeszéddé az arc-, és kézjátékot, mely Aba-Novák legsajátosabb, páratlan eszköze. Beszédessége a tömegekhez férkőzik. A tömeg azonban nemcsak közönsége festészetének, hanem szereplője is. Az életábrázolás valódisága csorba a kollektív életjelenségek nélkül Aba-Novák számára, minthogy gondolkodásának, élményeinek tengelyében valóban az egyén közösségi helyzete áll. Ezért látjuk tömegjeleneteinek témabeli, hangulati egységén belül az epizódok garmadáját, az ünnep közepette magányosokat, búsongókat, bölcselkedőket, a cirkuszi komédiában tragikus alakokat, bajazzókat. Az individualizmus mindenhatóságának korában, az 1920—40-es években Aba-Novák a népéletképi tömegábrázolásaival azon kevesek között áll, kiknek művészetében a saját koruk kritikája egyben a jövő feladatait is érleli. A közösségről a közösségnek kíván szólni, ezért a témához és a beszédes előadásmódhoz megfelelő festői stílust kell teremtenie: „az új kor emberének a látható világot újra és újra meg kell fogalmaznia... ehhez azonban egy bizonyos fokú tárgyiasság is szükséges" — tehát: rajzosan is kifejező, tagolt, világos, formahangsúlyos festészet. Hevesen kifejező mimikát, gesztusokat nem formálhatott a mondanivalóját elfedő, finom színárnyalással, emberábrázolásának súlyát nem áldozhatta fel atmoszférikus színörömöknek. „Átmenteni az impresszionizmus kolosszális színkultúráját és azt fehér-feketéből kiindítani, ez szerintem a nagy probléma... új korszakot jelent, ennélfogva több stafétageneráció küzdelmes tennivalója az... meggyőződésem, rövid idő kérdése, hogy ez a fehér-fekete igény általánosabb legyen."

A szín nem veszít fontosságából, de szerepe más: nem a felületet hangolja egybe átmenetekkel, hanem a tartalom és képszerkesztés dinamikájából származván, kiemeli azoknak erőpontjait. Aba-Novák színbeli hangszerelése hasonlatos az olyan fúvós hangszerekre komponált zeneműhöz, melyben az aláfestést a vonóshangszerek, a viszonylag sötét, vagy tompább színek tónusskálái adják. A valőröket, a színek fényerő-fokozatait a testesség, a plaszticitás és a térképzet érzékeltetésére használja fel, s mindez tulajdonképpen nem mást szolgál, mint az anyagi valószerűség, az életszerűség érzetének fokozását. Az az egyszerű érzésünk támad, hogy alakjai „kilépnek" a vászonból, megszólítanak. Az állókép megelevenedik, elhiteti velünk a mozgás, lélegzés, cselekvés folytonosságát — a művész eléri legfelső igényét: „életet csinál" a vásznon. S ebben a teremtőfolyamatban oroszlánrésze van a minden konvencióval szakító színhasználatnak.

Festészetének sajátosságai gigantikus méretekben mutatták meg célszerűségüket, rendeltetésüket a falképein. Ugyanis a jövő művészetének kibontakozását Aba-Novák a falfestészet lehetőségeiben látta meg — természetszerűleg, hiszen a „nagy közös célok művészetéről" álmodott... Rajzának expresszivitása, az arc- és kézjátok jelbeszédessége, színeinek tagoltsága, izzása, formáinak plaszticitása, mindez magában véve is lenyűgözővé, szuggesztívvé és közérthetővé tette festői

előadásmódját — de ezen felül birtokában volt a monumentalitásnak legfontosabb — s mégis oly ritkán található — feltétele: tudta a határt, ahol a méret túlnő a mondanivalón, ahol s amitől a részlet érdektelenné válik. Tudta, hogy a kicsiny — a formai és a tartalmi egyaránt — nem nagyítható fel egyszerű léptékátszámítással, tudta, hogy a monumentális perspektíva nemcsak optikai, hanem szellemi látószög kérdése is. A művész hatalmas lélegzetvétele, gondolatának áramköre át kell hogy járja, meg kell hogy elevenítse a koncepció egészét. A falkép tömegekkel számol — mint nézővel — és azzal a tömeglélektani előnnyel, ami arányainak impozáns nagyságából és abból származik, hogy a magosból hat lefelé. De a kudarccal is fokozottan kell számolnia, ha nem győzi telítettséggel, mint az emelvényről fakón elhangzó, igénytelen tartalmú szónoklatnak. Aba-Novák éppen a falkép e szónoki feladatát értette és ragadta meg: áthelyeződni a falra, onnan szólni, kiabálni, rimánkodni, hirdetni, vitatni személy szerint, és egybefogni, vezényelni az egész kórust. Átélte önmagát alakjaiba, dicsőségükbe, szenvedéseikbe, küldetésükbe — apostolfejeiből ezért kérdez, kutat, érez oly közvetlen emberség, gyehennán égő kárhozottai ezért viselik a földi rémület és megaláztatás oly ismerős kifejezését.

Hogy saját témáit, táblaképeiről, nem vihette falra — mint ahogyan az állami és egyházi rendelések témakeretei mást szabtak elé — ez felmérhetetlen vesztesége hagyományainknak, mert századunk festészetének egyetlen elbeszélőjében mikszáthi és bruegheli ízek és mélységek, madáchi és ensori jelentések lakoztak — monumentális festészetében mindez műemléki rangban vált volna közkinccsé. Így táblaképei révén tartják őt számon, egyetemes arányú jelenségként, a világ nagy múzeumaiban és magángyűjteményeiben levő művei, kiállításai alapján. Európai jelentősége abból is kiderül, hogy korában a l'art pour l'art, manapság a nyugati non-figuratív áramlatok idején is érvényt tudott szerezni a modern magyar elbeszélőfestészetnek, azon belül a nemzetien sajátosnak, úgyannyira, hogy az amerikai művészettörténet egyik kiemelkedő esztétája Picassóval, Derainnel, Matisseal és Diego Riverával a huszadik század öt legnagyobbja közé sorolja Aba-Novákot.
Neve és híre túlnőtt országunk határán: mert bátran és jellegzetesen érlelte festészetében a nemzeti vonásokat, ugyanakkor jól ismerte az egyetemes művészet esperantóját; aztán mert honi vallomásai két világrobbanás krátere közt általános döbbenetről beszélnek; s végül, mert vívódásai és jövendölései egy tehetséges, sokat szenvedett és küzdött nép sorsának kohójában születtek, igazságból, és látomásul a népek jobb jövője elé.

B. Supka Magdolna

FONTOSABB ÉLETRAJZI ADATOK:

Született: Budapest, 1894. március 15

1912 őszén rajztanárjelölti felvétele az Orsz. Képzőműv. Főiskolán

1914—18. harctéri katonai szolgálat

1918 tavaszán 3 havi tanulmányi szabadság: közép- és felsőfokú tanári oklevél elnyerése

1918—19. kisegítő tanársegéd a Műegyetem rajzi tanszékén

1921—22. a Képzőműv. Főiskolán Olgyai Viktor növendéke

1922. szeptember, Ernst-múzeum, első grafikai kiállítása

1923. „Magyar Rézkarcolók Egyesülete" tagjává választja

1924. Ernst-múzeumban 18 olajfestménnyel, első festő-kiállítása

1926. Szinyei grafikai díjat nyer

1927. Ernst múzeumban harmadik kollektív kiállítása

1927. A Képzőművészek Új Társasága (KUT) tagja

1928. Szinyei Merse Pál Társaság évi nagydíját nyeri el

1928. Szinyei Merse Pál Társaság tagjává választja

1928-tól minden velencei Biennalen résztvett

1929. januártól 14 hónapig római ösztöndíjas

1931. Ernst-múzeum összes termében gyűjteményes kiállítása

1931. Ernst-múzeumban a római csoport kiállításán vett részt

1931—32 és 1932—33 telén Milano—Genova—Bergamo—Triestben csoportkiállításon Szőnyi Istvánnal és Iványi-Grünwald Bélával

1931., 1933. Szegedi szt. Demeter keresztelő kápolna falfestményei

1932. Budapest Főváros jubileumi nagydíja (Árvíz-képéért)

1932. páduai egyházművészeti kiállításon: nagy aranyérem (I. díj a szegedi Demeter-torony freskóvázlatért és a Szt. Erzsébet oltárért).

1933. Jászszentandrási r. k. templom falfestményei

1934. A londoni Knoedler-Galériában kisebb kollekciója kiállítva

1935. New York Silbermann Galériában gyűjteményes kiállítása Iványi-Grünwald Bélával együtt

1935. Pittsburgi Carnegie Inst.-ban kiállítása

1935. nyarán Zsögöd (Csík megye)

1935 nyarán Szolnok (Szolnokra 1913 óta a külföldön töltött évek kivételével folyamatosan járt, a Művésztelep tagja volt).

1936. Szegedi kapu freskói

1936. Magyar munka (ipar-mezőgazdaság) pannója a milanói Triennalera

1936. Fränkel Galéria: székely népéletképeinek kiállítása

1936. Bécsi magyar kiállításon népéletképeivel Vindobona érmet nyer

1936. Budapesti Nemzeti Kiállításon állami kisaranyérmet nyer

1936. Chichagói Modern Múzeum F. Blayr Prise kitüntetést kapja

1937. párizsi világkiállítási pannójáért Grand Prix-t nyerte

1938. Városmajori templom mennyezet és szentély-festményei

1938—39. Székesfehérvári Szent István mauzóleum freskói (Szt. István díjjal kitüntetve)

1938—39. Pannonhalmi millenniumi emlékmű (Szt. István kápolna) freskói

1940. Velencei Biennale nagydíja

Képzőművészeti magániskolája volt: 1927—37-ig. Főiskolai tanár: 1938—41-ig

1941: halála

A következő múzeumokban vannak Aba-Novák művei: Magyar Nemzeti Galéria; Szolnoki, szegedi, pécsi, székesfehérvári, keszthelyi múzeumokban; Bécs Albertina; London: British múzeum; Edinburg; Róma: Galleria d'arte moderna; Milano: Galleria Moderna; Róma: Museo del Campidoglio; Triest: Museo civico; New York: Modern múzeum; Tallin: Állami múzeum; Riga: Modern múzeum; Zürich: Múzeum; Varsó: Modern múzeum

Gyűjteményekben: Rotschild (London); Chicago; Helsinki; New York

NOTICE BIOGRAPHIQUE

Vilmos Aba-Novák est né á Budapest, le 15 mars 1894.

1912. Il s'inscrit à l'École Supérieure des Beaux-Arts, en vue d'obtenir un diplome de professeur de dessin

1914—1918. Mobilisé dès la permière heure, il a quatre ans de front
Au printemps de 1918. il est en congé d'études pendant trois mois; il obtient ses diplomes de professeur de dessin

1918—1919. Assistant auxiliaire attaché à la chaire de dessin de l'École Polytechnique de Budapest

1921—1922. Il continue ses études à l'École Supérieure des Beaux-Arts sous la direction du professeur Viktor Olgyay

1922. En septembre a lieu la première exposition de ses oeuvres graphiques

1923. L'Association des Graveurs Hongrois l'admet comme membre

1924. Première exposition de ses tableaux à l'huile (18 toiles) au Musée Ernst

1926. Ses oeuvres graphiques lui valent un prix de la Société Pál Szinyei-Merse

1927. Troisième exposition d'ensemble au Musée Ernst. Il entre à la Nouvelle Société des Artistes (KUT)

1928. La Société Pál Szinyei-Merse lui décerne son grand prix.
Elle l'admet parmi ses membres.
A partir de cette année, il participe régulièrement à la Biennale de Venise

1929. Titulaire d'une bourse, il fait des études à Rome pendant 14 mois, à partir du mois de janvier de cette année

1931. Grande exposition d'ensemble dans toutes les salles du Musée Ernst
Il participe à l'exposition des members de la nouvelle Académie de Rome au Musée Ernst
Il envoie deux toiles à l'exposition internationale organisée à Pittsburg par l'Institut Carnegie

En l'hiver de 1931/32 et en celui de 1932/33 il expose ses oeuvres avec celles d'István Szőnyi et de Béla Iványi-Grünwald, à Milan, à Gênes et à Trieste

1931, 1933. Il exécute les fresques du Baptistère Saint Démétrius à Szeged

1932. Son tableau *Inondation* remporte le premier prix de la Municipalité de Budapest.
L'esquisse de sa fresque ornant la tour Saint Démétrius à Szeged et son tableau fait pour l'autel Sainte Elisabeth lui valent la grande médaille d'or de l'Exposition de l'art religieux, organisée à Padoue

1933. Il exécute les fresques de l'église de Jászszentandrás

1934. Une petite collection de ses oeuvres est exposée à London, à la Galerie Knoedler

1935. Exposition retrospective avec Béla Iványi-Grünwald à New York, à la Galerie Silbermann

1935. Exposition à l'Institut Carnegie à Pitsburg.
Le peintre passe l'été en partie à Zsögöd, dans le comitat Csik (l'ancienne Transylvanie) et en partie à Szolnok ou il retourne chaque année à partir de 1913 et compte parmi les membres de la Colonie de peintres de la ville

1936. Fresques pour la Porte de Szeged.

Panneau représentant le travail en Hongrie (industrie, agriculture) et exécuté pour être à la Triennale de Milan.

Exposition à la Galerie Fränkel des ses tableaux de genre inspirés par les scènes de la vie du peuple sicule

Ses tableaux de genre remportent la mediaille Vindobona à l'Exposition Hongroise orgnaisée à Vienne.

Il remporte un autre prix cette année: la petite médaille d'or de l'Exposition Nationale de Budapest.

Le Musée Moderne de Chicago lui décerne la distinction F. Blayr Prise

1937. Son panneau remporte le Grand Prix de l'Exposition Internationale de Paris

1938. Peintures murales ornant le plafond et le sanctuaire de l'église de la paroisse Városmajor à Budapest

1938—1939. Fresque dans le mausolée de Saint Etienne, roi de Hongrie, à Székesfehérvár, fresques qui lui ont valu le prix Saint Etienne

Fresques ornant le Monument de la Hongrie millénaire à Pannonhalma (la chapelle Saint Etienne)

1940. Il remporte le Grand Prix de la Biennale de Venise

De 1927 á 1937, il dirige une école de peinture privée. De 1938 à 1941, il enseigne à l'École Supérieure des Beaux-Arts

Il meurt en 1941.

Un bon nombre de ses oeuvres sont dans les musées et dans les grandes collections privées: Galerie Nationale Hongroise (Budapest); musées municipaux de Szolnok, de Szeged, de Pécs, de Székesfehérvár, de Keszthely; Albertine (Vienne); British Museum (Londres); Musée d'Edimbourg; Galleria d'arte moderna (Rome); Galleria Moderna (Milan); Museo del Campidoglio (Rome); Museo civico (Trieste); Modern Museum (New York); Musée d'État (Tallin); Musée d'art moderne (Riga); Museum (Zürich); Musée d'art moderne (Varsovie). — Collection Rotschild (Londres) et quelques grandes collections privées à Chicago, à Helsinki et à New York.

1524/b

1524/b

MŰTÁRGYJEGYZÉK

GRAFIKÁK 1-524/b

1. ÖNARCKÉP (1920)
lav. tus, 585×482 mm
MNG. F. 59.139

2. KATÓ BETEG (1921)
tollr. 509×363 mm
MNG. FK. 8193

3. FÉRFIFEJ (1921)
diópác, 418×350 mm
MNG. FK. 997

4. SAVONAROLA (1921)
tollr. vázl. 250×200 mm
Mgt.

5. SAVONAROLA (1921)
rézk. 150×120 mm
MNG. 1926-1732

6. AKT (1921)
tollr. 293×472 mm
MNG. 46-3970

7. KOMÁROMTARTJÁN (1921)
tollr. 310×435 mm
Mgt.

8. NŐI AKT (1921)
tus, szén, 533×406 mm
MNG. F. 60.126

9. ÜLŐ NŐI AKT (1921)
tollr. 450×238 mm
Mgt.

10. HINTÁZÓ FIÚ (1921)
szénr. 293×193 mm
Mgt.

11. ÜLŐ AKT (1921)
cer. tus, 255×300 mm
Mgt.

12. NŐI AKT (1921)
tollr. 355×243 mm
Mgt.

13. A FÉNY FELÉ (1921)
vázl. szénr. 555×370 cm
Mgt.

14. VÍZÖZÖN (1921)
tollr.-vázl. 332×398 mm
Mgt.

15. HÁROMKIRÁLYOK (1921)
tollr. 323×383 mm
Mgt.

16. PROLETÁROK (1921)
tollr. 315×482 mm
Mgt.

17. FIÚ AKTOK (1922)
tollr. 310×397 mm
Mgt.

18. OLGYAI VIKTOR ARCKÉPE (1922)
tollr. 283×273 mm
Mgt.

19. ZUGLIGETI KERT (1922)
diópác, 400×575 mm
Mgt.

20. PROLETÁROK (1922)
rézk. 193×95 mm
Mgt.

21. SIMKOVICS JENŐ ARCKÉPE (1922 k.)
rézk. 247×180 mm
Mgt.

22. NŐI AKT (1922)
tollr. 360×293 mm
MNG. F. 60.125

23. BENE GÉZA ARCKÉPE (1922)
tollr. 363×291 mm
MNG. F. 60.122

24. SZÁSZ TIBOR ARCKÉPE (1922)
tollr. 310×240 mm
MNG. F. 60.123

25. MÓZES (1922)
lav. tusvázl. 330×579 mm
MNG. F. 60.118

26. ROMÁN TÁNC (1924 k.)
toll, tus, 330×500 mm
Mgt.

27. KERESZTVITEL (1922)
lav. tus, toll, 428×590 mm
MNG. F. 60.119

28. SZAKÁLLAS ÖNARCKÉP (1923)
tollr. 500×363
MNG. F. 60.121

29. FELSŐBÁNYAI KÖRMENET (1924)
tus-vázlat, 418×523 mm
MNG. F. 60. 120

30. FELSŐBÁNYAI KÖRMENET (1924)
rézk. 450×350 mm
MNG FK. 2204

31. SZOPTATÓ ANYA (1924)
diópác, 362×255 mm
Mgt.

32. NAGYBÁNYA (1925)
lav. tus, 362×508 mm
MNG. F. 60.124

33. ALBUM, Aba-Novák válogatott rézkarcai
12 db (alb. m. 550×460 mm)
Mgt.

34. MENE TEKEL FÁRESZ (1924)
lav. tus, 315×425 mm
Mgt.

35. OLASZ TÁJ (1929)
lav. tus, 485×620 mm
Mgt.

Akvarellek, temperák: (papírra)

36. KATÓ (1924)
akv. 320×300 mm
Mgt.

37. SAN VITO (1929)
temp. 440×612 mm
Mgt.

38. ARATÁSKOR (1932 k.)
temp. 488×563 mm
Mgt.

39. FALUSI VÁSÁR (1934 k.)
temp. 300×400 mm
Mgt.

40. LACIKONYHA (1934 k.)
temp. 350×400 mm
Mgt.

41. KIKÖTŐ (NEW-YORK) (1935)
temp. 225×370 mm
Mgt.

42. NEW-YORKI RÉSZLET (1935)
temp. 410×465 mm
Mgt.

43. NEW-YORKI RÉSZLET (1935)
temp. 398×479 mm
MNG. 42-3672

44. NEW-YORKI RÉSZLET (1935)
temp. 480×402 mm
MNG. 42-3673

45. NEW-YORKI RÉSZLET (1935)
temp. 408 × 478 mm
MNG. 40-3427

46. CSÓNAKHÁZ, HUDSON-RIVER (1935)
temp. 255 × 280 mm
MNG. 42-3675

47. PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁS
Medgyessy-szobrokkal (1937)
akv. 345 × 505 mm
Mgt.

48. PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁS
Magyar pav. építése (1937)
akv. 352 × 503 mm
Mgt.

49. MAGYAR IPAR, MEZŐGAZDASÁG
pannó-vázlat (1937)
temp. 443 × 595 mm
Mgt.

50. LANCIANOI ÖBÖL (1929)
akv. 385 × 550 mm
Keszthely múzeum

51. OLASZ TÁJ (1903)
temp. 600 × 500 mm
Mgt.

52. ZSÖGÖDI TÁJ (1935)
temp. 290 × 460 mm
Mgt.

1524/e

FESTMÉNYEK

1524/e

1. TÁJKÉP (1911)
o. v. 70×56 cm
Mgt.

2. TÁJKÉP (1912)
o. v. 70×50 cm
Mgt.

3. CSENDÉLET (1913)
o. v. 55×69 cm
Mgt.

4. TEHÉN (1913, Szolnok)
o. v. 75×116 cm
Mgt.

5. TABÁN (1913)
o. v. 49×72 cm
Mgt.

6. GOSZTONYI GYULA ARCKÉPE (1913-14)
o. v. 80×150 cm
Mgt.

7. ÜLŐ NAPSZÁMOS (1919)
o. v. 98×65 cm
Mgt.

8. IDRÁNYI TIBOR ARCKÉPE (1919)
o. v. 140×70 cm
Mgt.

9. GYÜMÖLCSÖS CSENDÉLET (1919)
o. v. 85×75 cm
Mgt.

10. INTERIEUR (1920)
o. v. 66×98 cm
Mgt.

11. ÖNARCKÉP (1920)
o. v. 83×59 cm
Mgt.

12. AKT-TANULMÁNY (1921)
o. v. 89×111 cm
Mgt.

13. AKT-TANULMÁNY (1921)
o. v. 90×50 cm
Mgt.

14. AKT-TANULMÁNY, ÜLŐ (1921)
o. v. 88,5×118,5 cm
Mgt.

15. KATÓ KAROSSZÉKBEN (1921)
o. v. 119×60,5 cm
Mgt.

16. KOVÁCS JÁNOS DR. ARCKÉPE (1921)
o. v. 95×65 cm
Mgt.

17. FÜRDŐZŐK (1921 k.)
o. v. 118×87 cm
Mgt.

18. AKTOK (1921 k.)
o. v. 120×85 cm
Mgt.

19. AKTOK (1922)
o. v. 114×90 cm
Mgt.

20. FAHORDÁS (1921)
o. v. 89×109 cm
MNG. 5963

21. GOLGOTHA (1922 k.)
o. v. 75×100 cm
Mgt.

22. HANÁK JÓZSEF ARCKÉPE (1922)
o. v. 95×75 cm
Mgt.

23. HÁROMKIRÁLYOK (1922 k.)
o. v. 55×75 cm
Mgt.

24. ZUGLIGETI HÁZ (1922 k.)
o. v. 90×110 cm
Mgt.

25. ZUGLIGET (1922 k.)
o. v. 84×54 cm
Mgt.

26. AKTOK TÁJBAN (1922 k.)
o. lp. 52×38,5 cm
MNG. 60.5. T.

27. FÜRDŐZŐ NŐK (1922 k.)
o. v. 140×110 cm
Mgt.

28. KOSZTOLÁNYI DEZSŐNÉ, FIÁVAL ÁDÁMMAL (1923)
o. v. 142×118 cm
Mgt.

29. ETA MOSDIK (1923 k.)
o. v. 116×85 cm
Mgt.

30. FÜRDETÉS (1924 k.)
o. v. 89×160 cm
Mgt.

31. FÉSÜLKÖDÉS (1925)
o. v. 100×120 cm
Mgt.

32. KETTŐSARCKÉP (1925)
(A művész és felesége)
o. v. 88×121 cm
MNG. 61.41. T.

33. SZT. FERENC MADARAKNAK PRÉDIKÁL (1924 k.)
o. v. 122×54,7 cm
MNG. 6153

34. ALMASZÜRET (1924)
o. v. 62×82 cm
Mgt.

35. GYÜMÖLCSSZEDŐ (1925)
o. v. 120×90 cm
Mgt.

36. ALMAEVŐ (1925 k.)
o. v. 87×63 cm
Mgt.

37. LEÁNYKAFEJ (1925 k.)
o. v. 28×28 cm
Mgt.

38. KATÓ NYUGÁGYBAN (1924—25)
o. v. 70×95 cm
Mgt.

39. KOMÁROMTARJÁN (1922)
o. v. 60×90 cm
Mgt.

40. FELSŐBÁNYA (1925)
o. v. 58×72 cm
Mgt.

41. FELSŐBÁNYA (1925)
o. v. 70×95 cm
Mgt.

42. FELSŐBÁNYA (1925)
o. v. 57×71 cm
Mgt.

43. FÉNY (1924—25)
o. v. 192×116 cm
Mgt.

44. ROMÁN TÁNC (1925)
o. v. 67,5×93 cm
Mgt.

45. LOPÓTÖKKEL (1925 k.)
o. v. 124×90 cm
Mgt.

46. ÖNARCKÉP KORSÓVAL (1926)
o. v. 70,5×58,5 cm
Mgt. (Bratislava)

47. ÓBUDAI TÉGLAGYÁR (1926 k.)
o. v. 90×100 cm
Mgt.

48. FATELEP (1927 k.)
o. v. 100×115 cm
Szeged, múzeum

49. SALÁNKI E.-NÉ ARCKÉPE (1926 k.)
o. v. 44×32 cm
Mgt.

50. NŐI ARCKÉP
o. v. 92×76 cm
Mgt.

51. NŐ TÜKÖR ELŐTT (1928 k.)
o. v. 137×93 cm
Mgt.

52. ÖLTÖZKÖDÉS (1927 k.)
o. v. 122×89,5 cm
Mgt.

53. KUBIKUSOK (1927)
o. v. 80,5×77 cm
Mgt.

54. FÜRDŐZŐK (1927)
o. v. 44×71 cm
Mgt.

55. GÉMESKÚT (1927)
o. v. 60×50 cm
Mgt.

56. ŐSZI MUNKA KERTBEN (1928 k.)
temp. 72×46 cm
Mgt.

57. KÖRMENET (1927)
o. v. 50×60 cm
Mgt.

58. FURULYÁZÓ ÖREG KANÁSZ (1927)
o. v. 85×70 cm
Mgt.

59. POROS FALU (1927 k.)
o. v. 120×100 cm
Mgt.

60. FALU HAJNALBAN (1927)
o. v. 96×79 cm
Mgt.

61. FALURÉSZLET (1927 k.)
o. v. 90×110 cm
Mgt.

62. BÁNYA (1927 k.)
o. v. 139×98 cm
Mgt. (Bratislava)

63. KUBIKUSOK (1928 k.)
o. v. 58×60 cm
Baja, múzeum

64. KONYHÁBAN (1927 k.)
o. v. 116×100 cm
MNG. 58.32 T.

65. ALMASZEDŐ GYEREKEK (1927 k.)
o. v. 140×100 cm
Mgt.

66. CSÉPLÉS (1928)
o. v. 80×101 cm
Mgt.

67. CIRKUSZ (1928)
o. v. 98×77 cm
Mgt.

68. CIGÁNYOK (1928 k.)
o. v. 75×100 cm
Mgt.

69. KÖSZÖRŰS (1929)
o. v. 134×93,5 cm
Székesfehérvár, múzeum

70. DUDÁS (1929)
o. v. 93×83 cm
Mgt.

71. OKARINÁS (1929)
o. v. 96×84 cm
Mgt.

72. UTCAI ZENÉSZEK (1929)
o. v. 100×91 cm
Mgt.

73. A MÉRGES GIOVANNI (1929)
o. v. 127×88 cm
Mgt.

74. TÉRZENE (1929)
o. temp. v. 186×118 cm
MNG. 6507

75. MICHELINA (1929)
o. v. 50×40 cm
Mgt.

76. IVÓK (1929)
o. v. 100×107 cm
Mgt.

77. ÜLŐ FIÚ (1929)
o. v. 95×62 cm
Mgt.

78. BETTOLA (1929)
o. v. 89×70 cm
Mgt.

79. TRATTORIA (1929 k.)
o. v. 80×100 cm
Mgt.

80. KOCSMA ELŐTT (1930)
fa, temp. 70,5×50,5 cm
Mgt.

81. SALÁNKI E. ARCKÉPE (1929)
o. v. 48×35 cm
Mgt.

82. JAJCZAY JÁNOS DR. ARCKÉPE (1930-31)
fa, temp. 89×68,5 cm
Mgt.

83. ADRIAI PART (1929)
o. v. 58,5×71 cm
Mgt.

84. CEFALU (1930)
fa, temp. 110×130 cm
Mgt.

85. CEFALU (1930)
fa, temp. 60×80 cm
Mgt.

86. OLASZ VÁROS (1930)
fa, temp. 72×72 cm
Mgt.

87. OLASZ KIKÖTŐ (1930)
fa, temp. 46×56 cm
Mgt.

88. SZICÍLIAI RÉGI VÁROS (1930)
fa, temp. 98×102 cm
MNG. FK. 2147

89. OLASZ TENGERPARTI VÁROS (1930)
fa, temp. 50×60 cm
MNG. 62.32 T.

90. TENGERPARTI VÁROS (1930)
fa, temp. 50×62 cm
Mgt.

91. OLASZ KIKÖTŐ (1930)
fa, temp. 48×55 cm
Mgt.

92. OLASZ HEGYI VÁROS (1930)
fa, temp. 47×58 cm
Mgt.

93. OLASZ VÁROS (1930)
fa, temp. 90×109 cm
Mgt.

94. UMBRIAI VÁROS (1930)
fa, temp. 50×70 cm
Mgt.

95. OLASZ VÁROS (1930)
fa, temp. 70×50 cm

96. TENGERPARTI VÁROS (1930)
fa, temp. 62×82 cm
Mgt.

97. OLASZ HEGYI VÁROS (1930)
fa, temp. 70×50 cm
Mgt.

98. ROMÁN TÁNC (1930)
fa, temp. 79,5×100 cm
Mgt.

99. LAURA (KÉK KALAPOS NŐ) (1930)
fa, temp. 100×63 cm
Mgt.

100. GULYA VIHAR ELŐTT (1931 k.)
fa, temp. 45×68 cm
Mgt.

101. VAK MUZSIKUSOK (1932)
fa, temp. 90×112 cm
Mgt.

102. ÖNARCKÉP (1930)
fa, temp. 40×41,6 cm
Mgt, letét a MNG-ban

103. „FALUSI TANÍTÓ" (1931)
(M. Ö. arcképe)
fa, temp. 83,5×60,5 cm
MNG. 8141

104. KÖRMENET (1931)
fa, temp. 90×110 cm
MNG. 61.20 T.

105. TISZAI KOMPÁTKELÉS (1932)
fa, temp. 50×60 cm
Mgt.

106. KOMPON (1932 k.)
fa, temp. 80×100 cm
Mgt.

107. LACIKONYHA (1932 k.)
fa, temp. 48,5×59 cm
Mgt.

108. TISZAI HALÁSZOK (1933 k.)
fa, temp. 105×125 cm
Mgt.

109. TISZÁN (1933 k.)
fa, temp. 60×70 cm
Mgt.

110. VENDÉGSÉG (1933 k.)
fa, temp. 51×63 cm
Mgt.

111. VÁSÁRON (1932 k.)
fa, temp. 50×60 cm
Mgt.

112. VASÁRNAP DÉLUTÁN (1933 k.)
fa, temp. 48×58 cm
Mgt.

113. ARATÓÜNNEP (1933 k.)
fa, temp. 54×75 cm
Mgt.

114. EBÉDELŐ PARASZTOK (1933 k.)
fa, temp. 40×35 cm
Mgt.

115. EBÉDELŐ PARASZTOK (1932)
fa, temp. 51×62 cm
Mgt.

116. CSÉPLŐK (1932 k.)
fa, temp. 50×44,5 cm
Mgt.

117. VÁSÁRI JELENET (1931 k.)
fa, temp. 50×70 cm
Mgt.

118. PARASZTMULATSÁG (1933 k.)
fa, temp. 50×60 cm
Mgt.

119. ÁLLATVÁSÁR (1932 k.)
temp. 60×85 cm
Mgt.

120. BOROZÓ PARASZTOK (1933 k.)
fa, temp. 22×18 cm
Keszthely, múzeum

121. MULATOZÓ PARASZTOK (1933 k.)
fa, temp. 24×18,5 cm
Keszthely, múzeum

122. HAJNALI VÁSÁROSOK (1934 k.)
fa, temp. 99×195 cm
Szolnok, múzeum

123. FALU DOMBOLDALON (1932 k.)
temp. 120×180 cm
Mgt.

124. TEHENEK (1933 k.)
fa, temp. 60×97 cm
Mgt.

125. TEHENEK, (részlet)
a Mátrai faluból (1932 k.)
fa, temp. 48×110 cm
Mgt.

126. FALU (1933 k.)
fa, temp. 80×100 cm
Mgt.

127. DEBRECENI NAGYVÁSÁR (1933 k.)
fa, temp. 100×200 cm
Mgt.

128. TISZA (1933 k.)
fa, temp. 80×100 cm
Mgt.

129. KUBIKUSOK (1932 k.)
fa, temp. 68×88 cm
Külügyminisztérium

130. LACIKONYHA (1934 k.)
fa, temp. 50×60 cm
Mgt.

131. ÖNARCKÉP, PIPÁS (1930)
fa, temp. 42,5×31 cm
Mgt.

132. MENYECSKE-FEJ (1931 k.)
lp. temp. 40×30 cm
Mgt.

133. FALUSI UTCA (1932 k.)
lp. temp. 50×60 cm
Mgt.

134. ÁLLATVÁSÁR (1933 k.)
lp. temp. 90×120 cm
Mgt.

135. FALUSI VÁSÁR (1932 k.)
fa, temp. 60×70 cm
Mgt.

136. VÁSÁRON (1932 k.)
fa, temp. 34×27 cm
Mgt.

137. KÖRMENET (1933 k.)
fa, temp. 147×125 cm
Mgt.

138. SZOLNOKI PIAC (1934 k.)
fa, temp. 80×100 cm
Mgt.

139. LACIKONYHA (1933 k.)
fa, temp. 28×32 cm
Mgt.

140. SZOLNOKI LACIKONYHA (1934 k.)
fa, temp. 60,5×60 cm
MNG. 8104

141. EBÉDLŐ (1933 k.)
fa, temp. 60×44,5 cm
Mgt.

142. CZUMPF IMRE ARCKÉPE (1933)
fa, temp. 60×50 cm
Mgt.

143. ÁLARCFESTŐ (1933)
fa, temp. 162×126 cm
Mgt.

144. ÖNARCKÉP (1933)
fa, temp. 23,2×18,2 cm
Mgt.

145. A MŰVÉSZ FELESÉGE ÉS LEÁNYA (1935)
fa, temp. 103×87 cm
Mgt.

146. BAUMGARTNER SÁNDOR ARCKÉPE (1935 k.)
fa, temp. 29×27 cm
Mgt.

147. RED'S BAND (1930 k.)
fa, temp. 69×57 cm
Mgt.

148. CIRKUSZ MÖGÖTT (1931 k.)
fa, temp. 80×80 cm
Mgt.

149. „VURSLI" (1932 k.)
fa, temp. 128×125 cm
Mgt.

150. SZITNYAI CIRKUSZ (1932 k.)
fa, temp. 60×80 cm
Mgt.

151. CIRKUSZ MÖGÖTT (1930)
fa, temp. 61×51 cm
Mgt.

152. MUTATVÁNYOSOK (1931 k.)
fa, temp. 50×60 cm
Mgt.

153. ARTISTÁK (1930)
fa, temp. 51×61 cm
Mgt.

154. CIRKUSZI KIKIÁLTÓK (1930 k.)
fa, temp. 65×97 cm
Mgt.

155. KIKIÁLTÓK (1932 k.)
fa, temp. 50,5×59 cm
MNG. 62.51 T.

156. GAZDAG CIRKUSZ (1935 k.)
fa, temp. 74×100 cm
MNG. letét LU 58.10

157. LOVARNŐK (1935 k.)
fa, temp. 60×70 cm
Mgt.

158. FELLÉPÉS ELŐTT (1933 k.)
fa, temp. 42×60 cm
Mgt.

159. CIRKUSZ (1934 k.)
fa, temp. 50×60 cm
Mgt.

160. CIRKUSZ (1935 k.)
fa, temp. 30×40 cm
Mgt.

161. VÖRÖSHAJÚ NŐ (1934 k.)
fa, temp. 26×21 cm
MNG. 56.254 T.

162. CIRKUSZBÓDÉ (1931 k.)
fa, temp. 60×80 cm
Mgt.

163. CIRKUSZ MÖGÖTT (1934 k.)
fa, temp. 50×60 cm
Mgt.

164. BERDA JÓZSEF ARCKÉPE (1936 k.)
fa, temp. 89×70 cm
Mgt.

165. PARASZTCSALÁD (1936)
fa, temp. 67×38 cm
Mgt.

166. TEHENEK (1936)
fa, temp. 80×100 cm
MNG. 7366

167. HAZAFELÉ (1936)
fa, temp. 50×66 cm
Mgt.

168. SZÉKELY FALU (1936)
fa, temp. 80×100 cm
Mgt.

169. VÁSÁRRÓL HAZAFELÉ (1935)
fa, temp. 60×80 cm
Mgt.

170. VIHARFELHŐK ZSÖGÖD FELETT (1935)
fa, temp. 57×71 cm
Mgt.

171. SZÉKELY VÁSÁR (1935)
fa, temp. 40×50 cm
Mgt.

172. HAZAFELÉ (1938)
fa, temp. 105×133 cm
Mgt.

173. CSERÉPVÁSÁR (1938)
fa, temp. 123×185 cm
MNG. 8140

174. KORSÓVÁSÁR (1939 k.)
fa, temp. 95×140 cm
MNG. letét LU. 58926

175. DUTYÁN SÁTOR (1939)
fa, temp. 50×65,8 cm
MNG. 8142

176. LACIKONYHA (1939)
fa, temp. 118×180 cm
Mgt.

177. LACIKONYHA (1939)
fa, temp. 80×105 cm
Mgt.

178. CIRKUSZ (1941)
fa, temp. 120×130 cm
Mgt.

179. ÁLARCKÉSZÍTŐ (1941)
fa, temp. 70×90 cm
Mgt.

180. GOLGOTHA (vázlat, 1941)
fa, temp. 97×119 cm
Mgt.

1524/d

FALKÉP-TERVEK, FRÍZEK, PANNÓVÁZLATOK

1524/d

181. SZT. KINGA (1931)
falkép-részlet, al secco 53×27 cm
a szegedi Demeter-kápolnából
Mgt.

182. CSODÁLATOS HALÁSZAT (1931)
falkép részlet, al secco 54,5×36 cm
a szegedi Demeter-kápolnából
Mgt.

183. KRISZTUS KERESZTELÉSE (1931)
vázlat a Demeter-kápolna falképéhez
o. v. 142×100 cm
Mgt.

184. POGÁNYOK KERESZTELÉSE (1931)
falkép-terv a Demeter-kápolnához
fa, temp. 140×100 cm
Mgt.

185. SZT. ERZSÉBET (hármasoltár, 1931)
fa, temp. 125×119 cm
MNG. 569.

186. FALKÉPTERV (diadalív, 1933)
Jászszentandrás r. k. templom
fa, temp. 86×71 cm
Mgt.

187. APOSTOL-FEJEK (1933)
Jászszentandrás, rk. templom
fa, temp. 18×19 cm (13 db)
Mgt.

188. KÁRHOZOTTAK (vázlat, 1933)
Jászszentandrás, rk. templom
szénrajz, papírra 355×257 cm
Mgt.

189. FALKÉP-TERV (1936)
Székesfehérvár, Szt. István mauzóleumhoz
fa, temp. 145×110 cm
Mgt.

190. FALKÉP-VÁZLAT (1936)
Székesfehérvár, Szt. István mauzóleum
szénrajz, papírra, 300×150 cm
Mgt.

191. FALKÉP-VÁZLAT (1936)
Székesfehérvár, Szt. István mauzóleum
szénrajz, papírra, 200×150 cm
Mgt.

192. KERESZTVIVŐ KATONÁK (1936)
falkép-vázíat, szegedi kapuhoz
szénrajz, papírra 285×330 cm
Mgt.

193. MENNYEZETFESTMÉNY-TERV (1938)
Városmajori r. k. templom
fa, temp. 74×176 cm
Mgt.

194. FRANCIA-MAGYAR TÖRTÉNELMI KAPCSOLATOK (1937)
Párizsi világkiállításra készült pannó-terv
fa, temp. 100×180 cm
Mgt.

195. FRANCIA—MAGYAR TÖRTÉNELMI KAPCSOLATOK (1936)
Párizsi világkiállításra készült pannó-terv
fa, temp. 100×180 cm
Mgt.

196. FRANCIA—MAGYAR TÖRTÉNELMI KAPCSOLATOK (1937)
Párizsi világkiállítási pannó
fa, temp. 7,80×14 m
Székesfehérvári múz. tul.

197. FRANCIA—MAGYAR TÖRTÉNELMI KAPCSOLATOK (1937)
Párizsi világkiállítási pannó
fa, temp. 7,80×14 m
Székesfehérvári múz. tul.

198. PÉCSI TEMETŐKÁPOLNA
mennyezetfestmény-terv (1937—38)
lp. temp. 124×129 cm
Pécsi Janus Pannonius múz.

199. TEREMTŐ KÉZ (1938)
falkép-vázlat, Városmajori rk. templ.
szénrajz, papírra 335×257 cm
Mgt.

200. FALKÉP-TERV (1938)
Városmajori rk. templ. szentélye
fa, temp. 125×65,5 cm
Mgt.

201. APOSTOL-FEJ (1938)
falkép-vázlat, Városmajori rk. templ.
szénrajz, papírra 145×105 cm
Mgt.

202. APOSTOL-FEJ (1938)
falkép-vázlat, Városmajori rk. templ.
szénr. papírra 131×119 cm
Mgt.

203. MÓZES (1938)
falkép-vázlat, Városmajori rk. templ.
szín. szénr. papírra 137×103 cm
Mgt.

204. BOCSKAI ISTVÁN (1939)
falkép-terv
szénrajz, papírra 125×75 cm
Mgt.

205. BETHLEN GÁBOR (1939)
falkép-terv
szénrajz, papírra 125×75 cm
Mgt.

206. FALKÉP-VÁZLAT (1938)
a pannonhalmi Szt. István kápolnához (2 db)
szénrajz, papírra 263× 71 cm
205×158 cm
Mgt.

207. FALKÉP-TERV (1938)
pannonhalmi Szt. István kápolnához
fa, temp. 55×183 cm
MNG, 51.2831.

208. FALKÉP-TERV (1937—38)
Sikonda
fa, temp. 64×92 cm
Mgt.

209. FALKÉP-TERVEK (1938. k.)
Egészségügyi épület részére
fa, temp. 44× 64 cm
45× 42 cm
38× 39 cm
120×150 cm
Mgt.

210. ZENE ALLEGÓRIÁJA (1937. k.)
fa, temp. 109×266 cm
Mgt.

Tehenek. 1936.

Vaches. 1936.

Parasztcsalád. 1936.

Famille paysanne. 1936.

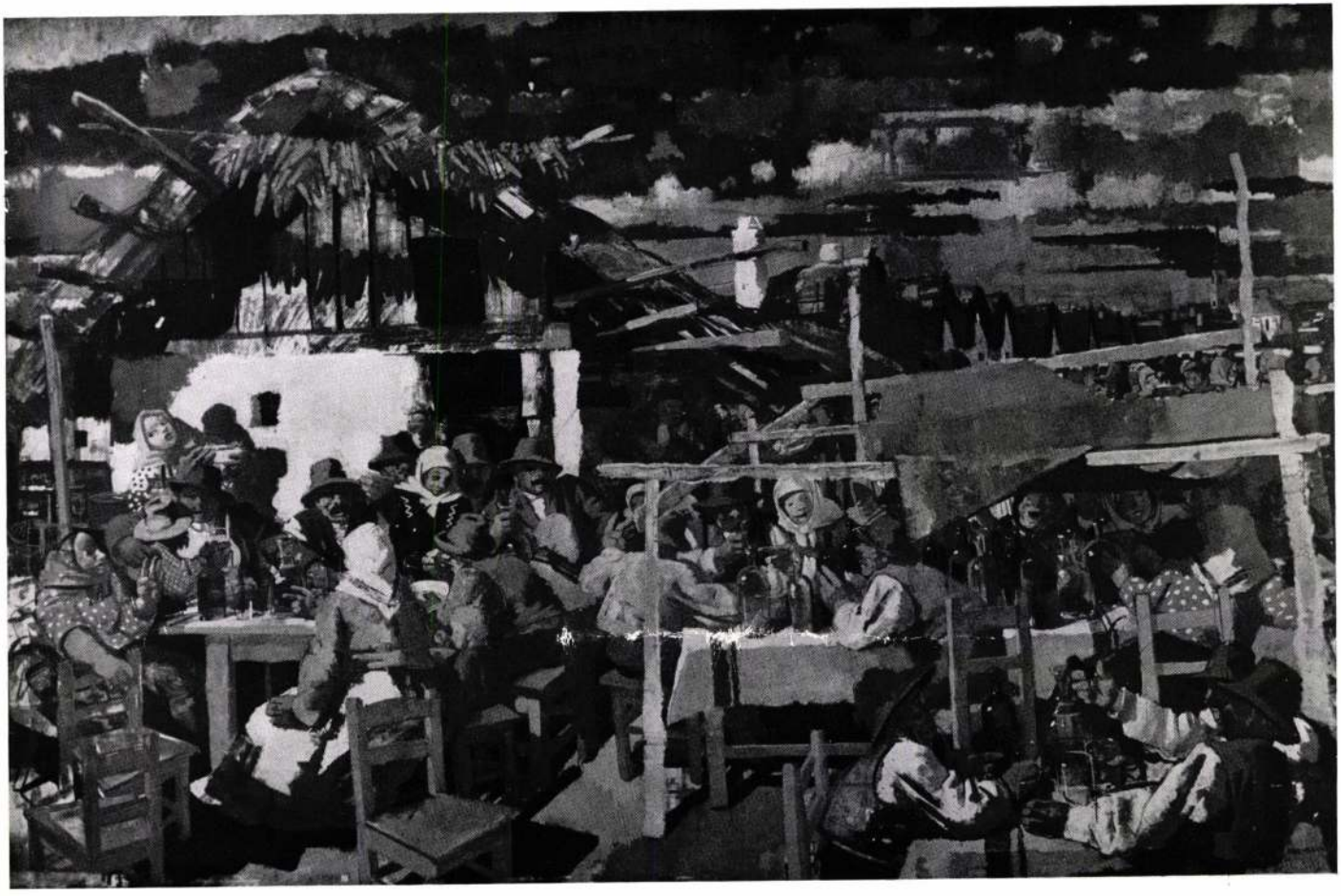

Lacikonyha. 1939.

Rotisserie foraine. 1939.

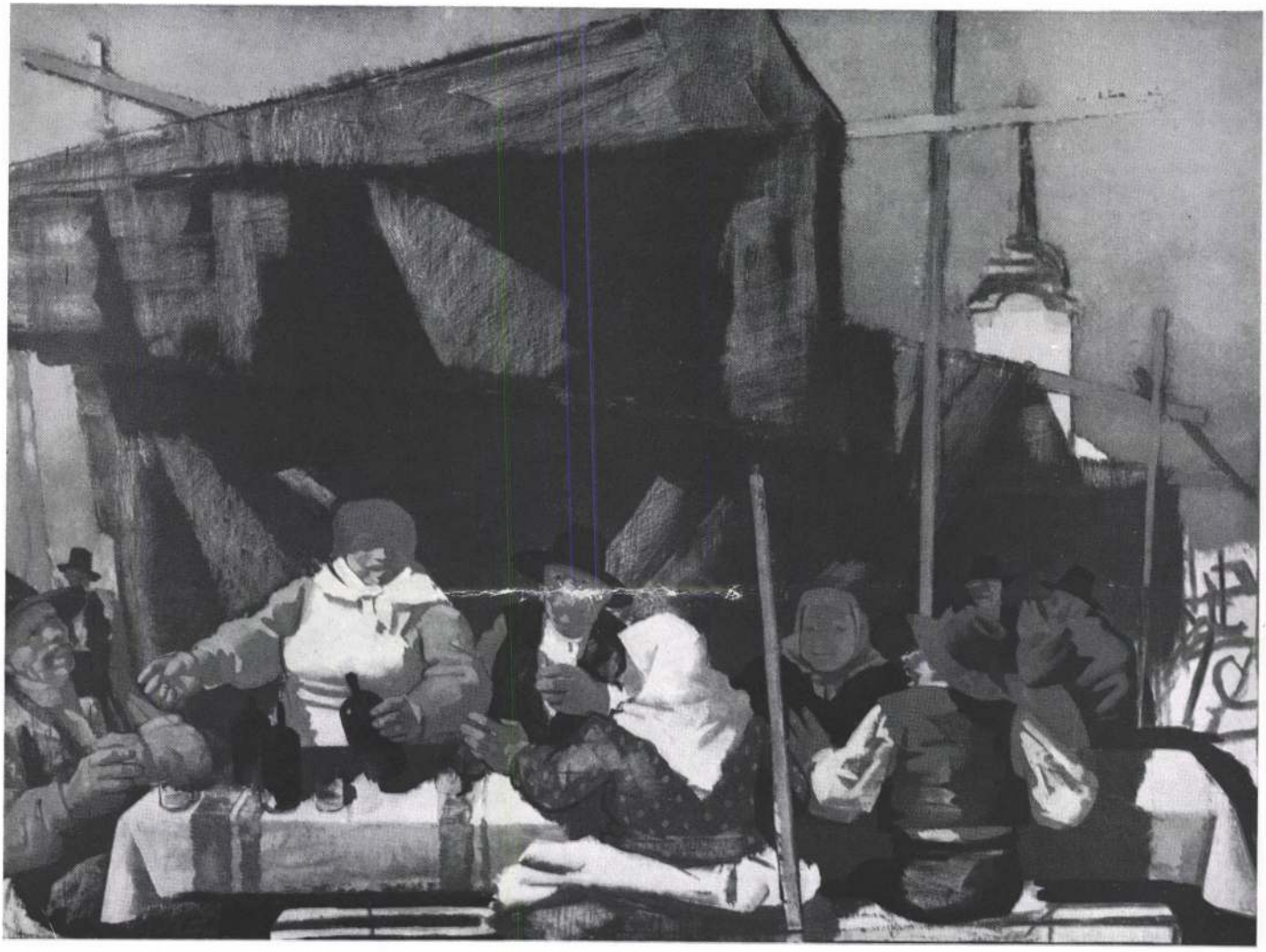

Duttyán sátor. 1939.

Tente „duttyán". 1939.

Csíki vásár. 1939.

Foire de Csik. 1939.

Borozgatás. 1940.

Séance devant une bouteille. 1940.

„Pokol" („Kárhozottak") Falfestmény részlet. 1933.

L'Enfer. (Les damnés). Détail d'une fresque. 1933.

Francia—magyar történelmi kapcsolatok. Pannó-részlet

Détail du panneau Relations historiques entre la Hongrie et la France

Térzene. 1929.

Musique sur place. 1929.

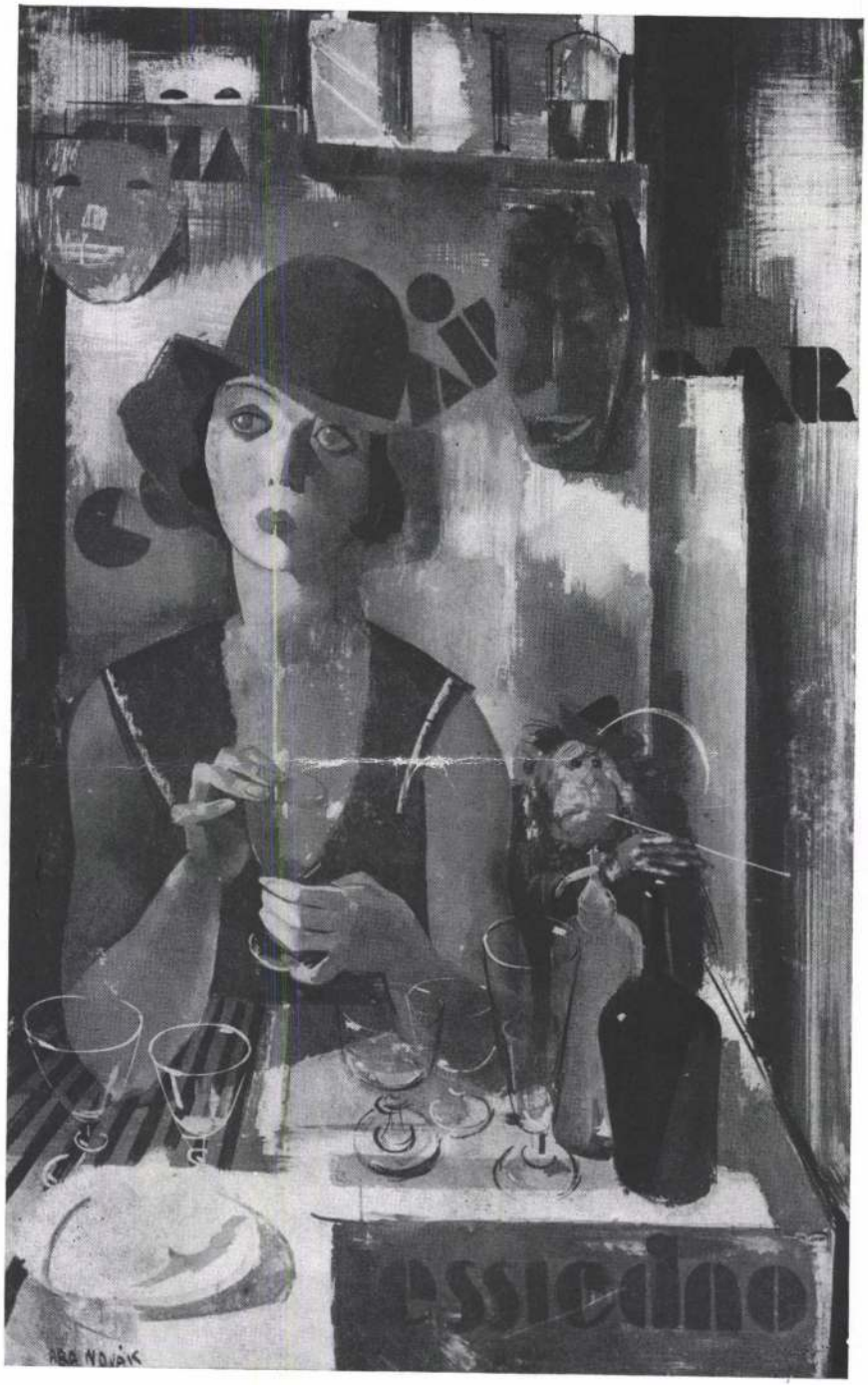

Laura (Kékkalapos nő.) 1930.

Laure (Femme au chapeau bleu). 1930.

Önarckép. 1930.

Autoportrait. 1930.

A művész felesége és leánya. 1935.

La femme et la fille du peintre. 1935.

A kiállításon bemutatottakon kívül mintegy száz műről tudunk, amelyek külföldi múzeumok és magángyűjtemények birtokába kerültek, továbbá, amelyek lappanganak, vagy háború idején elpusztultak.

Meleg köszönetet mondunk azoknak a magángyűjtőknek, akik a művek kölcsönzésével, ügyszeretetükkel lehetővé tették Aba-Novák Vilmos életművének gazdag bemutatását, s mindazoknak hálával tartozunk, akik segítségünkre voltak az életmű rekonstruálásában.

Megilletődve emlékezünk elsősorban a művész özvegyére, ki éveken át támogatta munkánkat, de nem érhette meg e kiállítást 1959-ben bekövetkezett halála miatt.

A SZOLNOK MEGYEI TANÁCS VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁT illeti mély köszönetünk a rendkívüli áldozatkészségéért, lelkes együttműködéséért e katalógus és a szolnoki Aba-Novák emlékkiállítás megvalósításában.

F. k.: Pogány Ö. Gábor - 62 - 12023 - 689/4 - Révai, Budapest

Körhinta. 1932.

Manège de chevaux de bois. 1932.

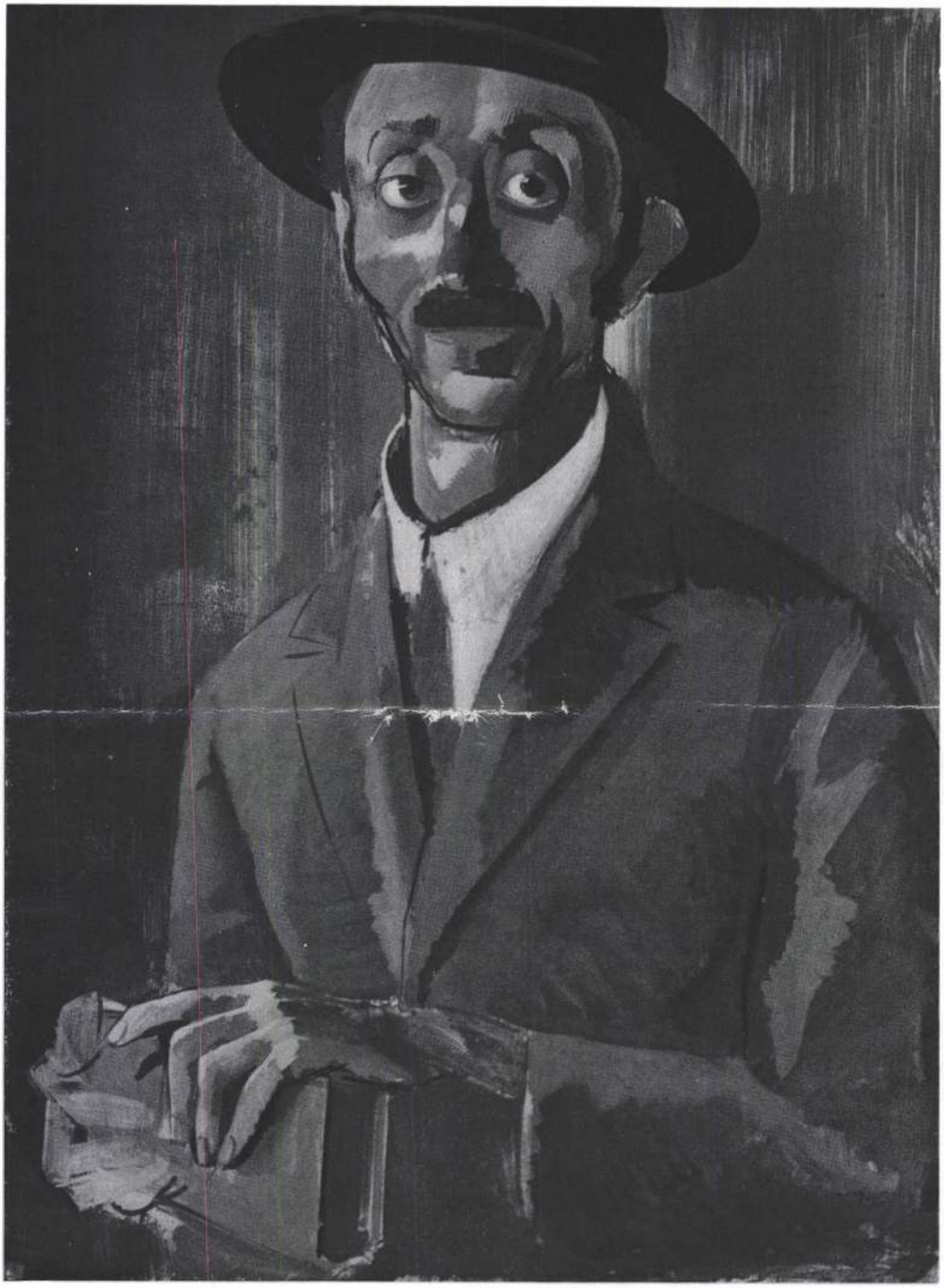

„Falusi tanító." (M. Ő. arcképe) 1931.

L'instituteur du village (portrait de Ö. M.). 1931.

Muzsikus cigány ebédje. 1931.

Le repas d'un musicien bohémien. 1931.

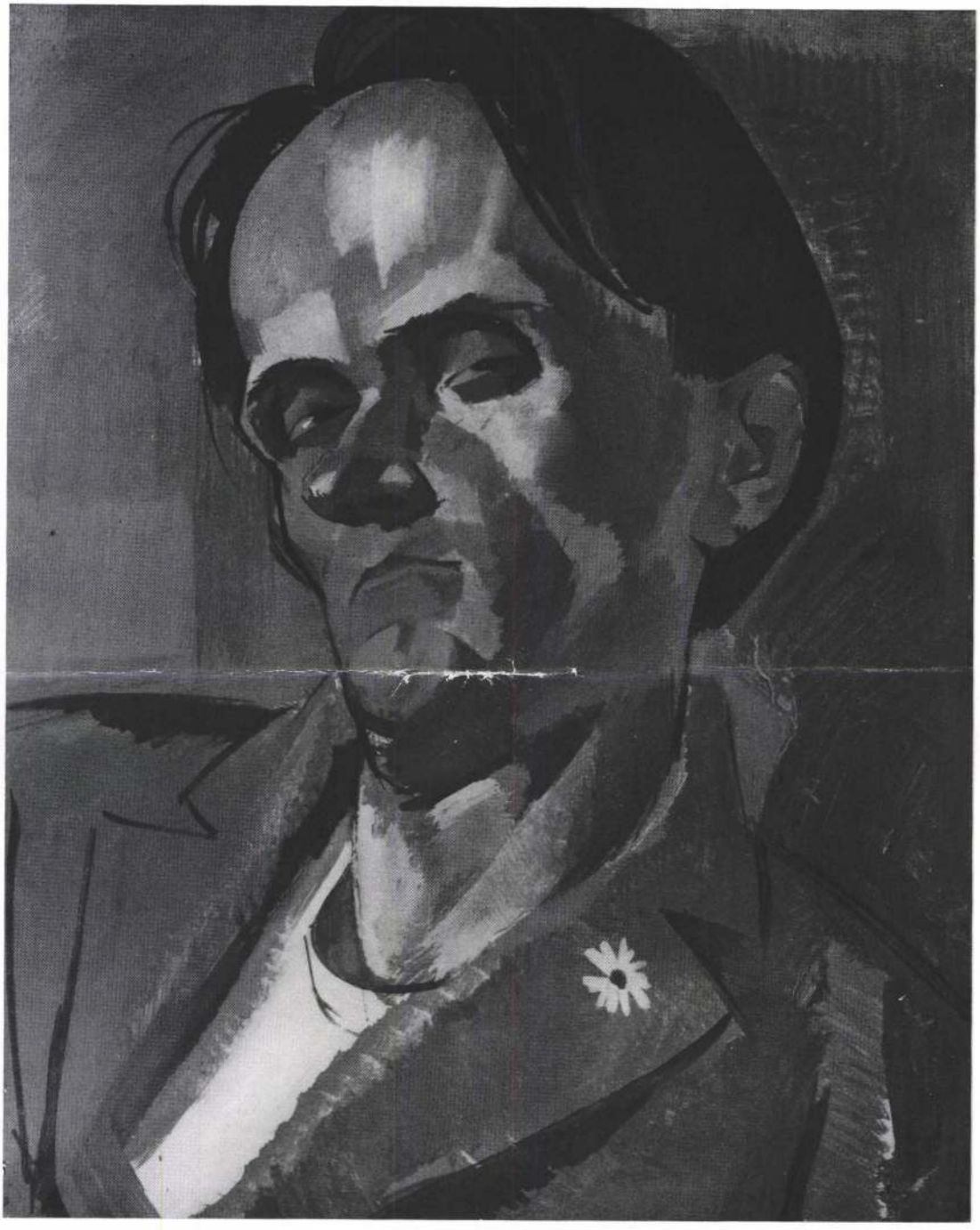

Czumpf Imre arcképe. 1933.

Portrait d'Imre Czumpf. 1933.

Tiszán. 1934.

Sur la Tisza. 1934.

Építkezésnél. 1934.

Aux travaux de construction. 1934.

1524/e

KÉPEK

1524/e

Kettős arckép. 1925. (A művész és felesége)

Double portrait. 1925. (L'artiste et sa femme)

Sinkovics Jenő arcképe. 1923.

Le portrait de Jenő Sinkovics. 1923.

Mene, Tekel, Faresz 1924.

Mane, thecel, pharés. 1924.

Fürdetés. 1924—25.

Le bain. 1924—25.

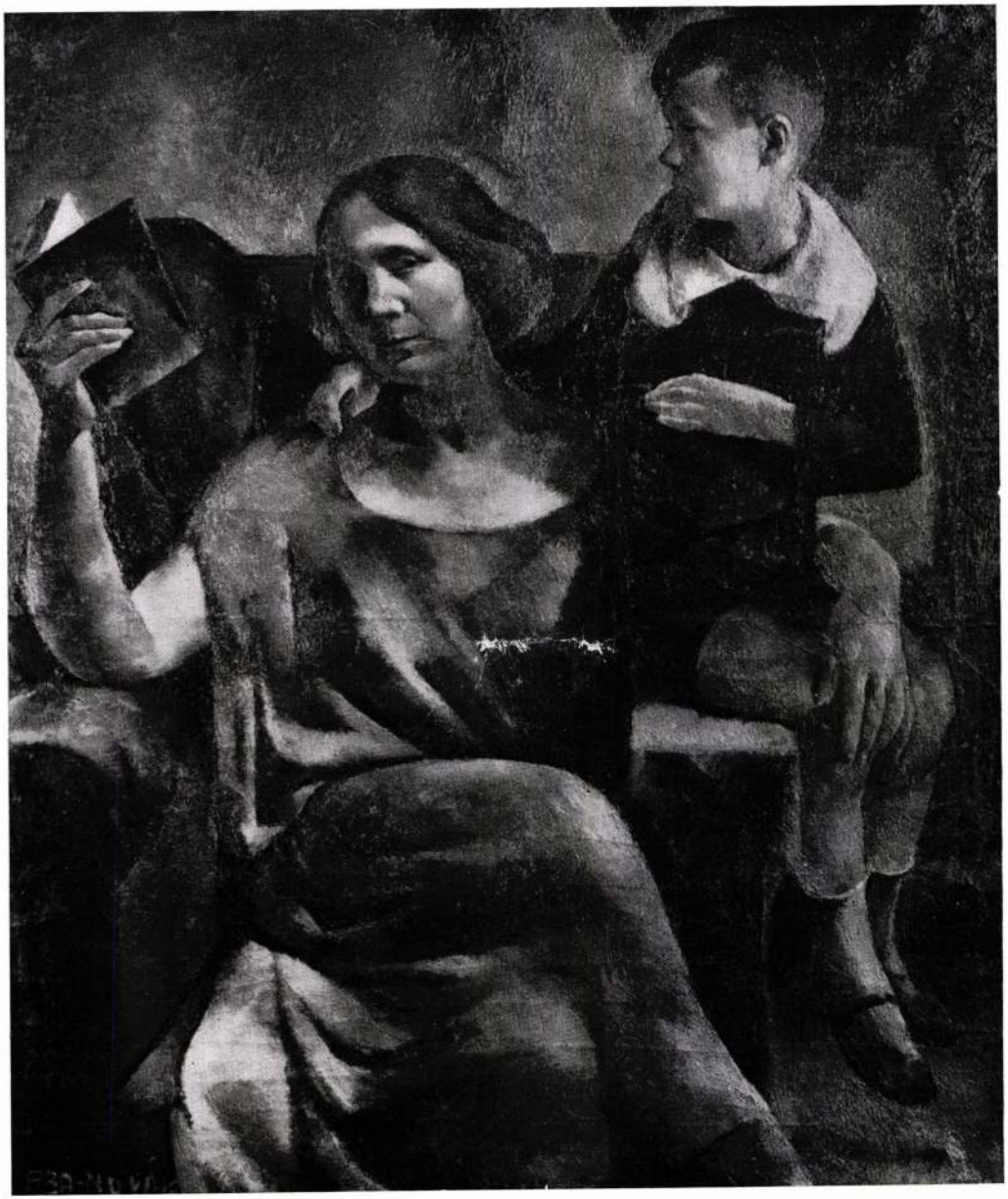

Kosztolányi Dezsőné és fia Ádám. 1923.

Madame Kosztolányi avec son fils, Adam. 1923.

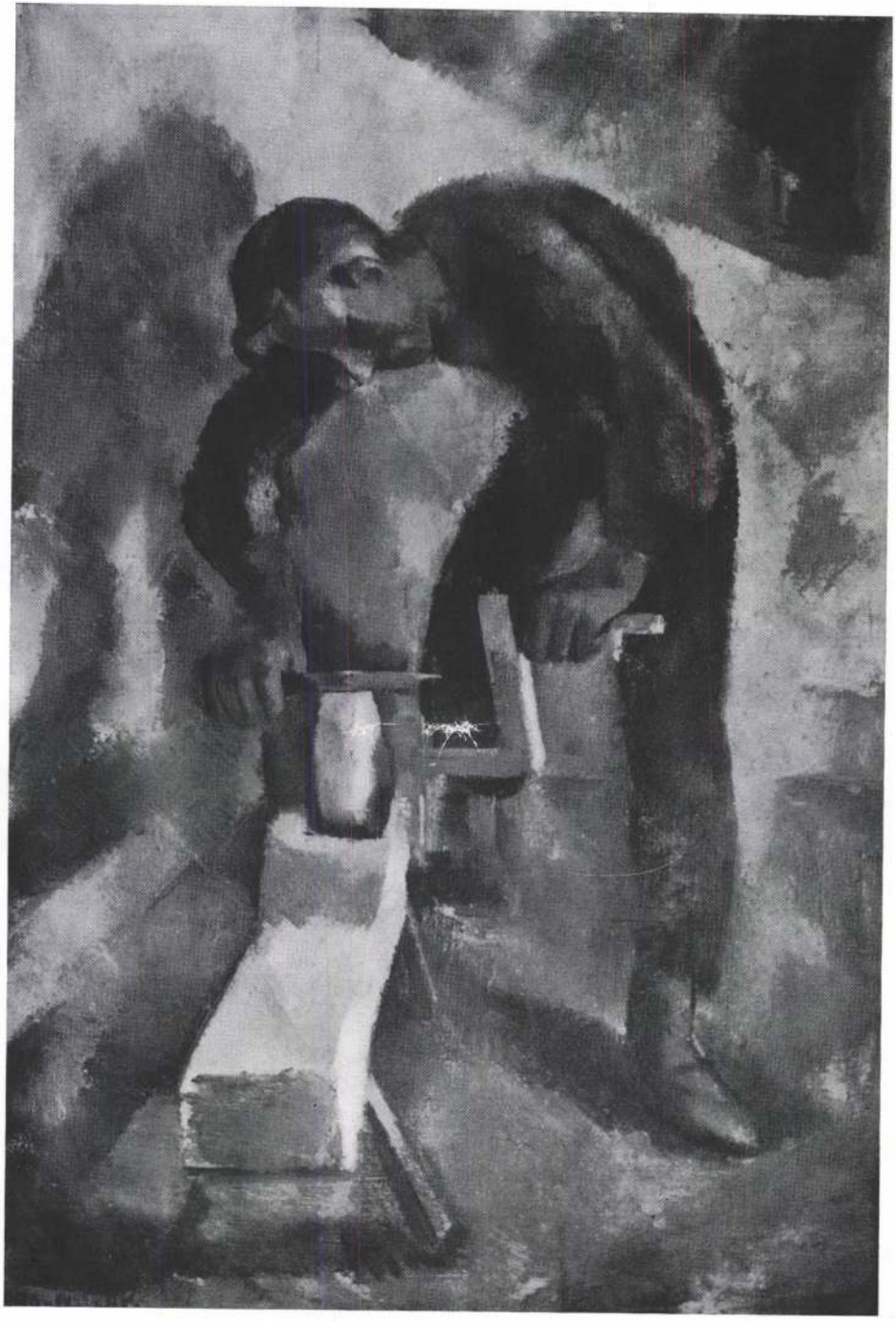

Köszörűs. 1927 körül

Le gagne-petit. Vers. 1927.

Okarinás. 1929.

Joueur d'ocarina. 1929.

A mérges Giovanni. 1929.

Giovanni en colère. 1929.

Szicíliai város. 1930.

Ville sicilienne. 1930.

Vak muzsikusok. 1932.

Musiciens aveugles. 1932.

„Gazdag" cirkusz. 1935.

Le cirque „Gazdag". 1935.

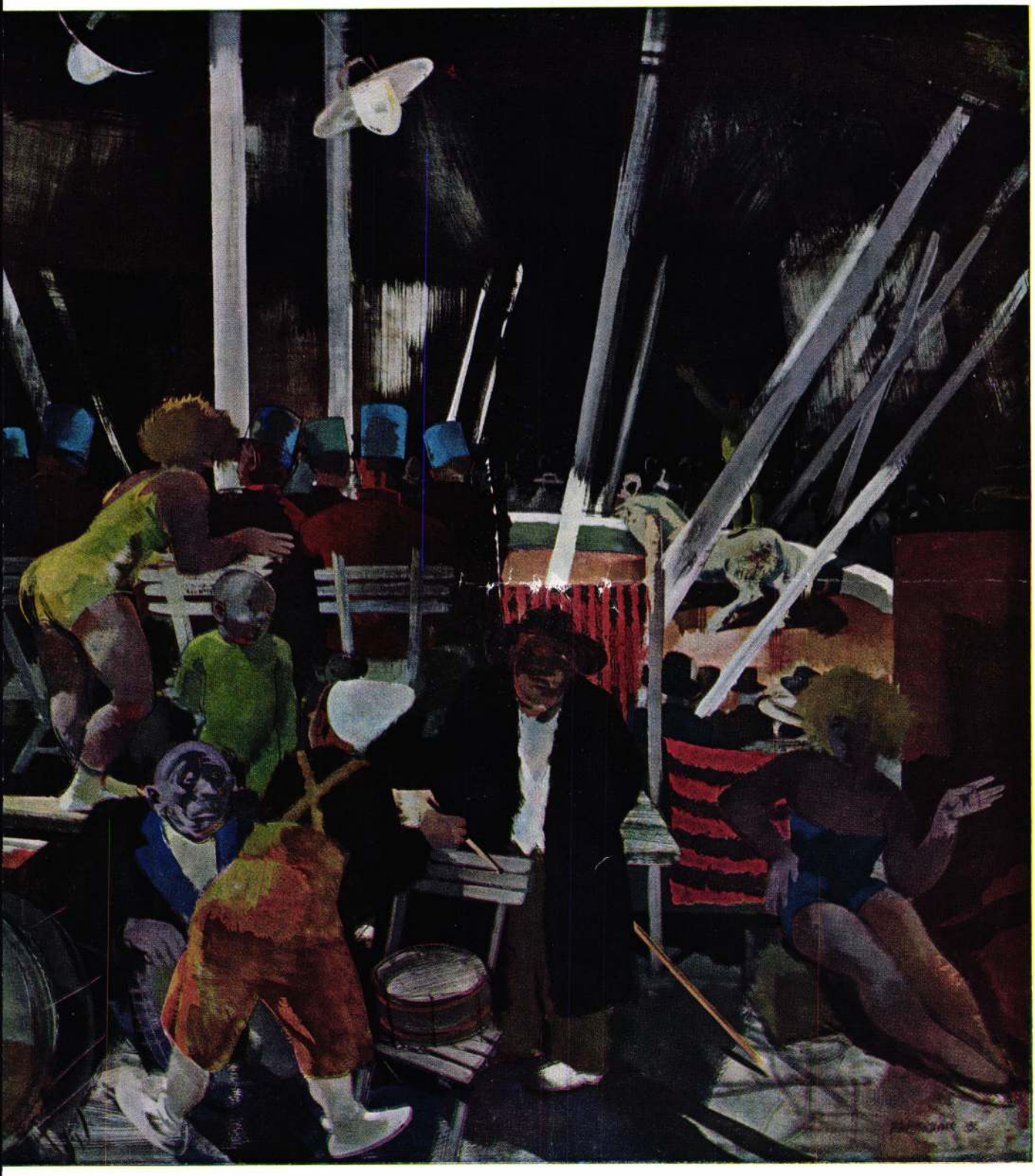

Tiszai kompátkelés. 1932 körül

Le bac passe la Tisza. Vers 1932.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA 1957

Cirkusz

Lángoló látomás,

szemkápráztató csodák, fojtott feszültség szívdobogtatóan vonzó, varázsos, táruló birodalma a cirkuszvilág a gyermek szemében és ez a fűtött hatás olyan mélyen markol a lélekbe, hogy az illúzió mindvégig elkíséri az embert, a felnőtt korba is. A cirkuszvarázs, a maga ezerszín tarkaságában, könnyű pompájában, a szemet és figyelmet bilincsesen lekötő, ámulatkeltő változatosságával az idegzsongító lelki mámor forrása is egy kicsit és ebben a magafeledkezésben álmélkodó gyermeket formál fiatalból, öregből egyaránt. És ez a kielemezhetetlen, csodálatos hatás, ez a

varázsos áldomás,

közös táborba keríti a legkülönbözőbb összetételű nemzeteket, fajokat, társadalmi rétegeket, egyetlen testvériségbe olvaszt mindenkit, tehát a legdemokratább, minden gyűlölködést és ellentétet kiegyenlítő, valóban nemzetközi lelki közösséget teremt: az emberben élő örök gyermek mosolygó, szelíd testvérközösségét. Tán nincsen művészeti ág, amelyet meg ne ihlett volna a cirkusz tarkasága, elsősorban persze a festőt, szobrászt és muzsikust, élénk színeivel, ritmikus mozgásával, formaszépségével; ugyanekkor azonban az ősi,

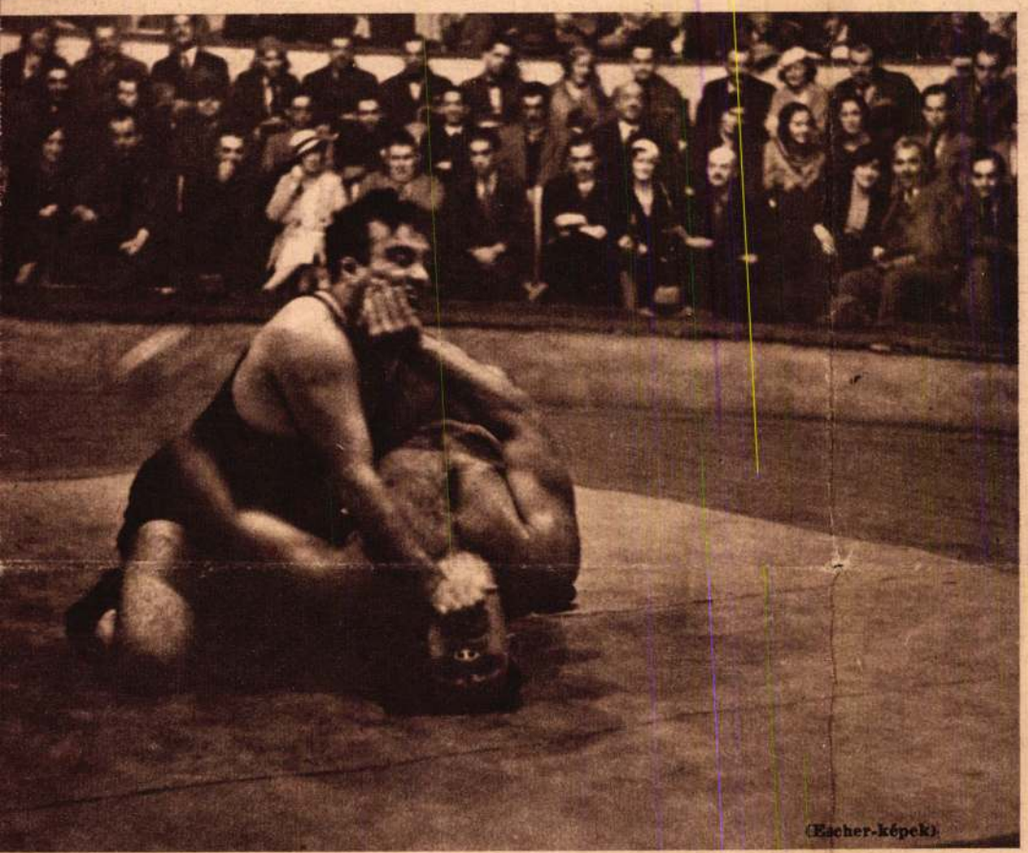

(Escher-képek)

borzongó izgalom

és a feledhetetlen gyermekkori emlékek kimeríthetetlen illúziótárháza az írót és költőt is magával ragadja. Az irodalom szinte valamennyi világnagysága fantáziáját megfogta és foglalkoztatta a cirkuszvarázs. „Zsolozsma lesz a bűnös ajkon a céda, trágár ária", — muzsikálnak Kosztolányi Dezső rímei. — „A hősnő, egy trikós szerepben, kuszált, kisírt arccal berebben, mint egy halovány Mária. Síró bohócok, átkozódva, morzsolják a litániát; bűnök fekete olvasóján imádkozik pár kacagó lány, hajukban vézna lápvirág." Holmi

felfénylő fájdalom

zsong és muzsikál a szívben és lengi körül azt a zárt, külön világot, amely csak a felgyúló fények sugarában éled párperces feszült és sűrített, vakmerő és ámulatbaejtő teljesítményekkel teli, látványos és ünnepi, gyönyörködtető életre, — különben mélybarna homályban álmodik. A legtisztábban megmutatkozik ez a cirkuszi előadások szüneteiben, a délutáni és esti parádé félhomályban gubbasztó intervallumában, amikor a cirkuszvilág különös

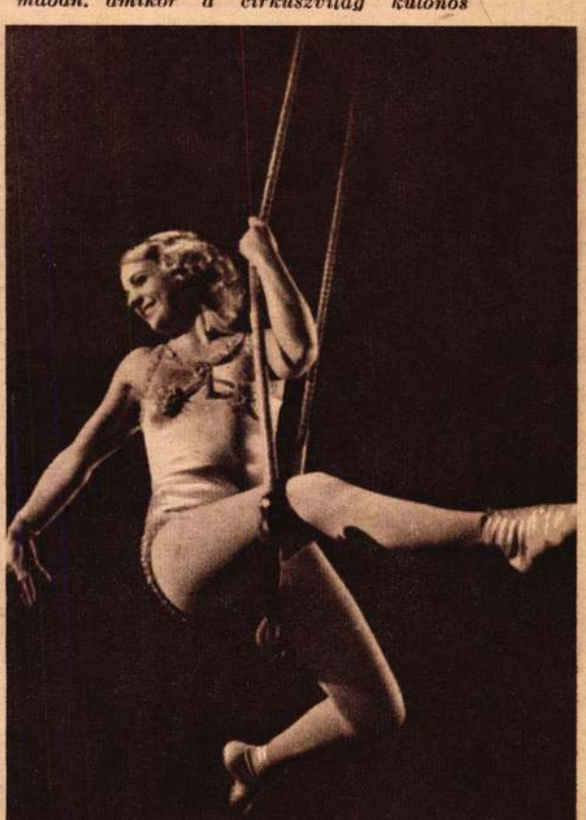

Az olasz Fairbanks új filmje

Amadeo *Nazzari* — akit joggal nevezhetünk az olasz Douglas *Fairbanks*-nek — *Álarcos lovag* című új filmjét sikerrel mutatta be a *Fórum*. Az érdekes kalandokkal teletűzdelt film a középkorban játszódik és hőse egy fiatal nemes, akit számüznek hazájából. A nemes titokban visszatér Olaszországba és álarcos lovagként áll a szegények, igazságtalanul bántalmazottak és ártatlanul megalázottak mellé.

Csupa izgalom és feszültség az új olasz film, amelynek pazar kiállítása a régi amerikai filmekre emlékeztet. Mariella *Lotti*, Olaszország egyik legszebb fiatal színésznője játssza az *Álarcos lovag* női főszerepét.

A kolostor ablaka mögött

A mosolygó hős

A film legizgalmasabb percei: Amadeo Nazzari vív

1942 Novak Vilmos

(1191

Ez az emlékkiállítás szellemidézés. Egy nagy művésznek, de nagy szellemnek is, műveiben felidézése. A nagy művészt a jó festőtől épp az a többlet különbözteti meg, s emeli föléje, amit szellemisége jelent. Ilyen teljes és nagy művészt vesztettünk el korán Aba Novák Vilmosban. A legvirtuózabb kezű festő is lehet csapnivalóan rossz művész, ha nincs mondanivalója, amit szemléleti élményein keresztül tolmácsol. Amint a helyesírás még nem írói kvalitás, úgy művésszé sem avathat a mesterségbeli tudás, amely csak eszköz a magasabbrendű célhoz. Az igazi művészt a kettőnek : tartalomnak és kifejezésnek, a belső látomásnak és külső megjelenítésnek, a szellemi kisugárzásnak és az anyagi kivitelnek, az optikának és a léleknek tökéletes összhangja teszi. Ezzel a kettősséggel ragadnak meg, káprázтatnak el éppúgy, mint hatnak meg, korokon és nemzeteken felül, a művészet legnagyobbjai, akik közé kétségkívül Aba Novák is tartozott. Művészete, egész művészi egyénisége és életműve a legnagyobbak mértékét elbírja. Híre és megbecsülése túlterjedt határainkon.

Alig van magyar művész a multban és jelenben, akinek külföldi képtárakban és magánosoknál több művét őrízнek, Rómától Varsóig és New-Yorkig. Néhány éve egy műkereskedő mintegy félszáz művét vitte Amerikába, amelyek közül csak hat maradt eladatlan. Robusztus erejére jellemző, hogy hátrahagyott műveinek mégis ily nagy számát mutathatjuk be a Nemzeti Szalonban, holott itthon maradt munkáinak ezek is csak egy részét teszik. Figyelembe kell venni továbbá, hogy élete utolsó évtizedét jórészt a monumentális falfestészetnek szentelte.

Páratlan termékenységének magyarázata, rendkívüli munkabírásán kívül az, hogy gyorsan dolgozott, s hogy egy-egy témáját változatokban többször is megfestette, egy-egy témakörét és problémáját egész képsorozatokban oldotta meg és mélyítette el. Művészi pályája nemcsak látásának és képfelfogásának fejlődése, nemcsak technikájának változása, hanem a tárgykör és művészetének szellemi programmja szerint is tagozódik.

Korai képei mintegy 1925-ig, beleesnek a l'art pour l'art, a téma, a tárgyi és szellemi tartalom nélküli festészet elkésett hazai uralmának idejébe. Közömbös, mindennapi témákat fest, még nem talált magára sem emberileg, se művészileg. Rokonszenve az elesett, ütődött emberek felé fordul és vonzza a népi téma, amelyhez utolsó képein is visszatér. Sajátos szavával élve, ez a „vagányok" korszaka. Maga sem jár ekkor a dús élet irányain. A saját élete és mély szociális érzése határozza meg érdeklődési körét. Emberi életét, világnézetét művészetétől, az embert és a művészt már ekkor sem lehet benne különválasztani, ami minden nagy és igaz művésszel közös vonása. Annyiszor és értetlenül szemére vetett torzításait is inkább a téma kiélezésére, semmint művészi okokra, vagy a formalátás ferdítő célzatára vezethetjük vissza. Még első római korszakában is szívesen veszi modelljeit a Trastevere csapszékeiből, s vezet a Forum és a Colosseum vagy a Pincio turisztikai látványosságai helyett az osteriákba, álöltözetű reneszánsz statisztáknak helyett a mélyből előmarkolt groteszk alakok közé, amiről tanúságot tehet a kiállításunkon szereplő (17. sz.) s remek művészi jellemzéssel megfogott kedvenc modellje, az öreg Giovanni.

A Római Magyar Akadémián töltött első évei egyelőre nem a tárgyban, hanem a technikában, az olasz primitívek példájára a temperára való áttérésben, a tömörebb formaképzésben, a zártabb és fegyelmezettebb képszerkesztésben hoznak változást. Az olasz monumentális festészetnek, az ókeresztény mozaiknak, a Trecento és a korai Quattrocento, Giotto, Masaccio, Piero della Francesca freskóinak tanulságai művészetében csak később érlelődnek ki teljes egészükben. Oly nagy volt a szakadék addigi élményei és az újak, az otthoni és a klasszikus itáliai esztétikai légkör között, hogy ennek felmérésére és áthidalására időre volt

szüksége. Első olasz útjáról való hazatérése után olasz emlékeit dolgozza fel. Majd egy ideig a vándorcirkusz lesz kedvenc témája; a bohócok és csepűrágók, vásári mutatványosok furcsa világát veszi gúnyoros ecsetjére, álarcos embereket, szemfényvesztőket és bűvészeket fest, mintha az egész világot cirkusznak, álarcos fezőrök színpadának tartaná. Nyári szolnoki tartózkodása és erdélyi útjai a csiki havasok között vezeti a nép közé. Táblaképein ezután más tárgyhoz nem is nyúl. A népet, az igazi magyar népet figyeli meg, új erkölcsi felfogásban, a maga leplezetlen valójában, munkája és mulatozása, vagy vallásos élete közben, vásáron és csárdában, állatait hajtva vagy körmenetben ájtatoskodva. Szakított úgy a hamis népszínmű romantikával, mint a népművészet külsőségeit festői hatásokra kihasználó, tisztán folklorisztikus felfogással. Ebből, a szívéhez oly közelálló tárgykörből merítette befejezetlenül hagyott utolsó művét is (56. sz.). Utolsó nagy vallomása volt ez a halál küszöbén az életről, vallomása az örök magyar népről.

Élete utolsó évtizedében a falfestészettel jutott el művészete a magaslatra. Hatalmas egyházi és történeti ciklusokat festett, s ezekkel valósággal új fejezetet nyitott a magyar monumentális festészetben. Ezeken hasznosította igazán itáliai tanulmányait, a nélkül, hogy bárkit utánzott volna, vagy klasszicizáló epigonná vált volna. Egyéni maradt, freskóin sem hasonlít senkihez. A régi olasz mesterek műveiből csak elvi tanulságokat vont le, amelyek a falfestészet lényegét érintik. Művészi és emberi egyénisége falképein bontakozott ki teljes méretében. Hatalmas elképzelése, szellemi mondanivalójának gazdagsága és művészi kifejezésének lenyügöző ereje a legnagyobbak, Giotto és Michelangelo szférájába emelte.

A kiállítás anyagát úgy gyüjtöttük össze és rendeztük el, hogy abban egész művészi pályafutása világosan jusson kifejezésre, az első kisérletektől a teljes egyéni kiforrottságáig, rézkarcaitól a városmajori, fehérvári és pannonhalmi falképekig. Nyomon követhetjük szédületes lendületű művészi fejlődésének útját. A baloldali első terembe ifjúkori műveit és Rómában készült első képeit helyeztük. Meghatottan nézzük diákkori próbálkozását, egy kissé szecessziós ízű tájképét (1. sz.), amely még nem sejtteti a későbbi nagy művészt. Feltűnik rajta az „Aba

Novák" jelzés, ami eloszlatja a kettős nevéről legutóbb keletkezett legendát, mintha azt nem maga választotta volna, hanem első kiállításán az Ernst-Múzeum igazgatójától nyerte volna. Nem volt csoda-gyermek. Tehetségét tulajdonképen a római évek robbantották ki, egyénisége az Örök városban, idegen, de tiszta művészeti környezetben bontakozott ki. Komolyan számbavehető első képein, az 1920-as évek legelején, még keresi magát. Az „izmusok" legzavarosabb hazai korszaka volt ez. Először a kubizmusra figyelt rá. A kiállításon szereplő s kubista elvek szerint formált egy aktja és két tájképe azzal a meglepetéssel szolgál, hogy pályájának egészen kezdetén ő volt az első és legfiatalabb magyar kubista festő, aki Picassót és Braqueot jobban megértette, mint nem nagyszámú többi magyar követője. A modern művészet két nagy megújítójának nem különcségeit utánozta, hanem a multat a jövőhöz kötő reformjuknak lényegét úgy értette meg, mint kevesen Európában és senki a magyar post-kubisták közül, talán az egy Szobotkát kivéve. Mihamar a nagybányai post-impresszionisták irányához csatlakozott, mint legtöbb kortársa; fény- és formai problémáit egyénien kereste, de ez sem volt igazi stílusa. A szomszédos második terem, római korszakának három gyöngyszemét, két városképet és egy leány-arcképet, s brilliáns cirkuszképei mellett néhány más, új igazodású rómautáni művét foglalja magában. A középső nagy termet freskóművészetének tartottuk fenn, ami munkásságának legfontosabb és legmaradandóbb része. Ha már a festményeivel ékes falakat nem mozdíthattuk meg, elhoztuk falkép-vázlatait, az emlékezetes vitákat felvert, korai szegediektől és jászszentandrásiaktól a székesfehérvári, városmajori és a pannonhalmi freskóig, amely utóbbiakat már nem tudta befejezni. Bemutatjuk a párisi magyar pavillon Grand Prix-t nyert falképeinek, az elhalasztott római világkiállítás hatalmas kupolamozaikjának és a Kormányzó Úr kassai bevonulását ábrázoló s az ottani vitézi házba szánt freskójának vázlatait. Egy életre elég lett volna tíz évnek ez a nagyszabású munkateljesítménye. Különleges tanulságul fognak szolgálni a városmajori templom szentély- és mennyezetképeinek, részben színes kartonjai. Megcsodálhatjuk rajtuk a monumentális felfogást, a falkép kötött stílusának tisztaságát

és a rajznak virtuóz biztonságát, ami Aba Novák minden művének sajátja, művészetének, a legbonyolultabb feladatok megoldására képesítő egyik alappillére.

A jobbról következő teremben találjuk, jórészt freskóival egyidőben készült, újabb táblaképeit, a magyar falunak és népének, olykor egyéni derűt sugárzó tükrözéseit. Újabb és újabb festői megoldásokat vet fel rajtuk, színben éppúgy sziporkáznak, mint az elmés tárgyi felfogásban. Némelyikén újszerű varázzsal csillantatja meg a magyar tájat.

Az utolsó teremben sorakoznak eddig alig látott vízfestményei, rajzai és sokat méltatott rézkarcai. Nagyszámú rajzaiból, toll- és ceruzavázlataiból csak néhányat állíthattunk ki, ezek is érdekes és tanulságos bepillantást engednek azonban művészetének kulisszái mögé s pótolhatatlanok művészi alkotásának megismeréséhez. Egy részük, különösen a fiatalabb évekből, önálló tanulmány, köztük első korszakából két kubista szellemű fej, amelyek élénken tanúskodnak arról, miként egyeztette össze a kubista abstrakciót a közvetlen szemlélettel. Képeihez nagyobb tanulmányokat nem készített, csak vázlatkönyveiben s irkaszerű füzetek lapjain rögzítette meg elgondolásait; a kép maga a deszkán vagy kartonlapon született meg (vásznat csak egészen korai képein használt). Viszont rézkarcaihoz, természetszerűleg pontosabb rajzokat készített, s közülök hármat a kész rézkarc mellé állítva bemutatunk, hogy rávilágítsunk a rajz és karc technikája közötti különbségre. Rajzai technikailag is figyelemreméltóak épp úgy, mint tárgyilag is mindig érdekes és egyéni karcai. A grafikának hivatott mestere volt. Mintegy 20 lapot felölelő rézkarc-oeuvreje 1921—24 közötti időre esik. Az ő, valamint a Szőnyi, Patkó, Simkovics és mások nevéhez fűződik kitűnő mesterük, Olgyay után, a magyar rézkarc megújhodása. Később felhagyott ezzel a nemes technikával. Művészi fejlődése mindinkább a képszerű gondolkodás, majd a nagy monumentális feladatok felé ragadta. Nagyméretű festőegyéniségének kicsiny lett a rézlap. Meglepetést fognak kelteni és gyönyörűséget okozni a legnagyobb akvarellistákhoz méltó vízfestményei, pedig dús munkásságának csak melléktermékei voltak. Ha más nem maradt volna utána, nevét ezekkel is megörökítette volna.

Gazdag örökségének csak egy részét gyüjthettük össze. A bemutatott anyag is jelentékeny azonban. Fogalmat nyujthat zsenijéről és annak a veszteségnek nagyságáról, amely korai halálával művészetünket érte. Élete műve igy sem maradt torzó, s amit adott, azzal nemzetét örök hálára kötelezte.

Az emlékkiállítás termeit járva, művei között ott érezzük, látni véljük Aba Novákat az alkotás lázában égő, az örökös munka derűjében élő, felejthetetlen atléta-alakját. Nem a halottra, hanem az élőre gondolunk, a halhatatlanra, aki az ecsetnek és a szellemnek is atlétája volt. Igy marad meg alakja emlékezetünkben s kerül nagyjaink Pantheonjába.

GEREVICH TIBOR

A2

Aba Novák Vilmos

1192–1201

10 (1270–1279)

2

A2

Aba Novák kilmos

1202-1299

1931-1940-ig

97 (1280-1376)

3

ABA-NOVÁK VILMOS (szül. 1894).

197. *Savonarola.* 1925. — Rézkarc.

genio.

XXII

Szépm. Muz. graf. Gr. Kat.

(1931) Új nedem.

(1207)

73. Hackaert, Jan.

(1192

Aba Novák Vilmos

A Nép 1925.

A Szinyei Társaság által díjazott művészek kiállítása. A Nép, márc 20. Jeltelen cikk.

1925

Magyar Művészet

1926. 57–60 l.

(1193

Aba Novák Vilmos

1 Czigány leány, olajf.	8000
2 Felsőbánya, olajf.	6000

Szinyei Társaság

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1926

(1197)

Aba-Novák Vilmos

1. Assisi Szent Ferenc. Olajf. Eladó. 350
2. Körmenet, rézkarc. 350

Orsz. Katolikus
Szövetség kiáll.

Nemzeti Szalon
Egyházm. kiáll.
1926.

143

...geren az előtérben két halászbárka köti le fi-
...ben hatan s a másikban ketten vannak. Az
...vonta ~~egyik~~ vitorláját s a hátrább lévőben most
...ereléshez. A háttérben különféle távolságban több
...csak egy bárka látszik egészen. A parton (a cro-
...n s jobbra hárman foglalatoskodnak a halú-
...ak egyike lehajolva kosarat tart kezében, a másik
...ndat tart, a harmadik a kosáron túl csák-
...előbbiek körül kettő ~~egy~~ kosárral bibelődik, egy
... a többi négy pedig két részre oszolva foglalatos-
...lhoz s a víz felett összesen tíz madár röpkéd
...hármas csoportban. Zdvése alól ~~...~~ jobbra:

...en f.

...ctei 44: 55 c/m.

...D. 1871. II.

63

(1197)

Aba Novák Vilmos.

— **Négy kiállítás a Műcsarnokban.** Vasárnap délelőtt négy kiállítás nyílik meg egyszerre a Műcsarnok termeiben: *négy fővárosi pályázat anyagát mutatják be a közönségnek.* A szoborteremben a zártkörű *Ady síremlék-pályázatra* beérkezett hét szobrot állították ki. Négy termet töltenek meg *a székesfővárosi városképek festésére kiírt pályázat pályaművei.* Ezt az anyagot is megbírálta már a főváros bizottsága. Négy kis teremben a *Ferenc József festészeti díjra* beérkezett pályaműveket állították ki. Fiatal művészeink legjobbjai pályáznak ezidén erre a jelentős összegű díjra, úgyhogy a zsürinek, amely ma délután dönt, alkalma lesz a tavalyinál megnyugtatóbb döntést hozni. *Aba Novák* Vilmos, *Göbel* Jenő, *Teges* Ernő, *Istókovics* Kálmán, *Bánáti Sverák, Kmetty* János, *Novotny* Emil Róbert, *Bernáth* Aurél, *Szobotka* Imre és mások értékes, gazdag anyagot küldtek be, bármelyikük kapja a díjat, megnyugvást kelthet.

A negyedik kiállítás *a székesfővárosi versenydíjak céljaira alkalmas iparművészeti tárgyakra kiírt pályázat anyaga.* Ez az anyag a leggyengébb a négy kiállítás közül, úgy látszik komoly iparművészeink nem tudtak erről a pályázatról.

Az Est, 1928. jún. 14.

1928. Szőnyi István (1196)

** A Belvárosi Képzőművészeti Szabadiskola és a vele összefüggő akadémiai előkészítő tanfolyam negyedik évfolyamát megkezdte uj helyiségében (Muzeum-körut 1/B, VI. em.). A szabadiskolában ez évben *Szőnyi* István és *Aba-Novák* Vilmos festőművészek korrigálnak. A szabadiskolában naponként ½10—1-ig és délután 6—9-ig folyik a tanitás.

)bra: Barabás M. 15.—

100.—

. 1844.

450.—

a: Barabás M. 847.

220.—

NŐ GYERMEKKORI ARC-
ós 844.

500.—

elezve.

10.—

y után.

10.—

Ujság 1928. okt. 2.

Bécsi festő (1818-ból).
44. ANYA GYERMEKEIVEL.
Olajfestmény tejüvegre. 24×18 cm. 250.—

Bécsi festő (1830 körül).
45. NŐI ARCKÉP.
Miniatür vizfestmény, ovális. 8.5×7 cm. 30.—

Bécsi festő (1840 körül).
46. GRÓF FESTETICH GYÖRGY ARCKÉPE. Néhai Ernst Lajos gyüjteményéből.
Pasztel. 55×45 cm. 100.—

Bécsi festő (1840 körül).
47. OLVASÓ LEÁNYKA.
Vászon. 53×42 cm. 100.—

Bécsi festő (1850 körül).
48. FIATAL LEÁNY ARCKÉPE. Jelezve: Plr.
Miniatür, bőrtokban. 35.—

Bécsi festő (XIX. század első fele).
49. VIRÁGCSENDÉLET.
Karton. 27×22 cm. 80.—

Bécsi festő (XIX. század közepe).
50. ANYA ÉS GYERMEKEI.
Vászon. 46×38 cm. 250.—

Aba Novák Vilmos

m.h. 929. XII. 5

N.Ú. 929. XII. 6.

E.K. 929. XII. 7.

Ujság 929. XI. 30

(1197)

** **Magyar grafikai kiállitás a British Museumban.** Londonban nagy tisztesség érte az ujabb magyar grafikai müvészetet. A British Museum felülvilágositásos nagy grafikai kiállitótermében hétfőn, e hó 25-én magyar kiállitás nyilt meg. A muzeum gyönyörü elrendezésben, vitrinákban kiállitotta azt a rézkarcgyüjteményt, melyet a magyar kormány ajándékozott a British Museumnak, követve vele számos más nemzetnek a példáját, köztük a cschszlovákét is. A magyar rézkarcokkal együtt Amerika gyüjteménye is bemutatóra került az uj szerzemények sorában, s ebben a szomszédságban csak annál jobban érvényesülnek a magyar anyag kvalitásai. Meg is becsülte a mi müvészeinket a British Museum, mert a «Print Room» uj szerzemények számára fentartott részében nekik juttatta az elökelöbb helyet. Grafikánk ott valóban impozánsul is hat. A kiállitáson szereplő magyar müvészeink a következők: Aba-Novák Vilmos, Antal Elemér, Barcsay Jenő, Conrad Gyula, Csóka István, Ferenczy Valér, Istokövits Kálmán, Kmetty János, Komjáti Gyula, Patkó Károly, Rudnay Gyula, Gy. Sándor József, Simkovics Jenő, Szobotka Imre, Szőnyi István, Tordai Schilling Ottó, Varga Nándor Lajos és Zádor István.

Aba Novák Vilmos (1894)

1. *Aba-Novák* Vilmos: *Forma és szín* (olajfestmény). Eladó.
2. *Aba-Novák* Vilmos: *Somogyból* (olajfestmény) Eladó.
3. *Aba-Novák* Vilmos: *Iaal* (olajfestmény). Eladó.

Nemzeti Szalon
1929. jan.

Kut.

Artisztikus

KÉPKERETEK

1199

ABA-NOVÁK VILMOS: HARSÁNYI KÁLMÁN ARCKÉPE
(Rézkarc)

Erdélyi Helikon
1930. Januári

Alea Novák Vilmos

Irodalmi Lexikon

1930.

(1200

Aba Novák Vilmos

— A római modern képtár megvásárolta Aba Novák Vilmosnak egy festményét. A május 4-én megnyilt velencei nemzetközi képzőművészeti kiállitás állami vásárló bizottsága a magyar pavillon anyagából a római modern képtár részére megvásárolta *Aba Novák* Vilmosnak, a Római Magyar Akadémia (Collegium Hungaricum) ösztöndijas tagjának „La bettola" cimü festményét. A kitüntetés elismerése nemcsak a kitünő magyar festőművész tehetségének, hanem az ifju római magyar intézet nagysikerü müködésének is. Az intézet a magyar pavillon két különtermében állitotta ki müvésztagjainak válogatott munkáit s az intézetnek ez az első nyilvános kiállitása általános elismerést arat. A kiállitás első napján elkelt továbbá a Római Magyar Akadémia egy másik kiváló tagjának, *Patkó* Károlynak két rézkarca, melyet A. *Bucci* és C. *Santagata* festőművész, a velencei kiállitásnak ugyancsak két kiállitómüvésze vett meg. *Csánky* Dénes egyik brilliáns akvarelljét Ugo *Nebbia*, a kiváló mükritikus vásárolta meg.

N.U.930.V.11.

(1201

Aba Novák Vilmos

KIK ADTAK EL KÉPEKET VELENCÉBEN?

(1201

Tudvalevő, hogy a velencei nemzetközi kiállításon ez évben elsősorban olasz mentalitású képeket állítottak ki a magyar pavillonban. Ezek sorában két külön terem jutott a római Collegium Hungaricum ösztöndíjas művészeinek, akik ott a fiatal magyar művésznemzedéket reprezentálták. Az egyik itt kiállított festményt, *Aba-Novák* Vilmos képét megvásárolták az olasz állam részére. Ezenkívül is vásároltak a magyar művészek munkáiból magánosok. Így megvették *Csánky* Dénes egy festményét és *Patkó* Károly rézkarcait. További eladásokról is folynak még tárgyalások.

A Magyarság 1941. 30.

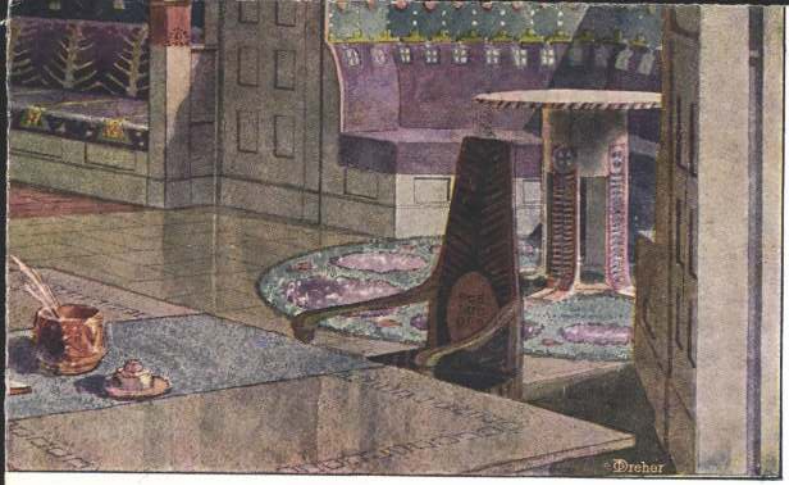

SALLE DE TRAVAIL
DE LA VILLA „MERIJOKI".

r.-t. nyomása.

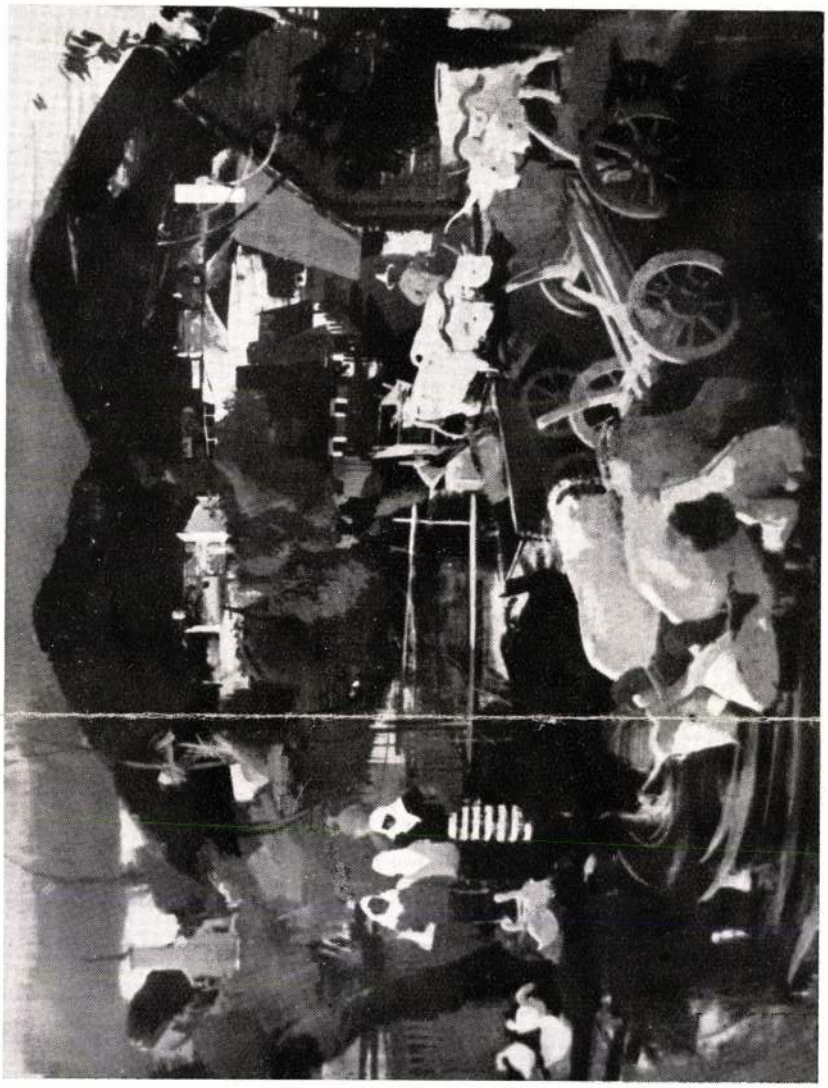

1. WILHELM ABA-NOVÁK: SZÉKLER DORF

Ausstellung ~~der ungarischen Maler in Wien~~. (1936. márc. – ápr.
Galerie Neumann & Salzer.)
Wien

WILHELM ABA-NOVÁK

ist 42 Jahre alt. Sein Name ist durch zahlreiche Ausstellungen auch im Ausland (Deutschland, England, Holland, Italien, U. S. A.) bekannt geworden. Auf der internationalen Ausstellung moderner christlicher Kunst in Italien 1932 wurde ihm der erste Preis zuerkannt. Von seinen sonstigen Auszeichnungen sei der Franz-Josefs-Jubiläumspreis genannt. Werke seiner Hand sind in den Besitz der Modernen Galerie zu Rom, des Museums der Schönen Künste und der Hauptstädtischen Galerie in Budapest geraten. Auch in Privatsammlungen ist er vielfach vertreten. — Aba-Novák ist der Erzähler der modernen ungarischen Malerei. Seine volkstümliche Thematik ist in der Hauptsache dazu bestimmt, um gegen den schwarzgrauen Hintergrund ein buntes Gewimmel von Farbflecken in Bewegung zu bringen.

1. Székler Dorf	(80 × 100)	1300 Sch.
2. Kühe	(60 × 70)	800 Sch.
3. Zirkus	(60 × 70)	800 Sch.
4. Bootsmann	(60 × 70)	800 Sch.
5. Markt	(50 × 60)	700 Sch.

*

GEMÄLDEN
KGL. UNGARISCHEN
SE. EXZELLENZ DES
PROTEKTORAT
UNTER DEM

AUSSTELLUNG

ZEHN
UNGARISCHE MALER

12TT/C

ZEHN UNGARISCHE MALER

AUSSTELLUNG

UNTER DEM
PROTEKTORAT
~~SE. EXZELLENZ~~ DES
~~KGL.~~ UNGARISCHEN
GESANDTEN
HERRN VON RUDNAY

VERANSTALTET VON DER
ÖSTERREICHISCH-
UNGARISCHEN
GESELLSCHAFT

(Galerie Neumann & Salzer, III 20)
Wien, ~~1936~~. (IV. 20.) 1936

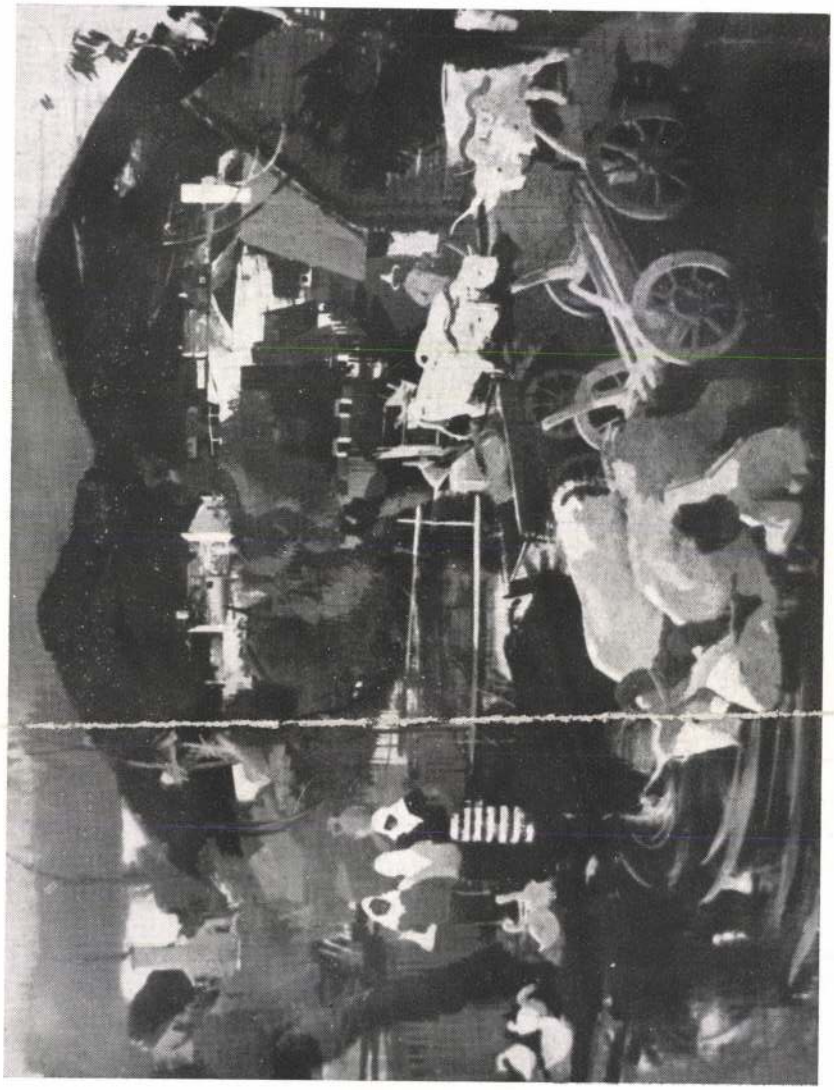

1. WILHELM ABA-NOVÁK: SZÉKLER DORF

wird. Zudem ist uns jede hochgespannte Pathetik des Wollens und seiner kategorischen Befehle durchaus wesensfremd. Wir sind eine Nation der selbstbewussten und zwanglosen Menschlichkeit. Beileibe nicht untüchtig, aber im Grunde doch vielmehr von der asiatischen Weisheit des Erleidens als von der abendländischen Rastlosigkeit des Handelns beseelt. Wir lassen uns gern vom lieben Gott und der Natur auf Händen tragen — und wer wollte uns diesen Hang zur Bequemlichkeit verargen, der einmal die von Milch und Honig, von Weizen und Wein überquellende, strahlende Mütterlichkeit unserer Heimat („unserer gebärenden Erde" heisst es im Ungarischen) erlebt hat? So gut es heissen kann: „La douce France", so treffend wäre es auch „La douce Hongrie" zu sagen. Wo käme denn sonst die schöne fruchtsüsse Erdenseligkeit der ungarischen Kunst her?

Die ungarische Kunst ist reich an Impulsen der Sinnlichkeit und des Gefühls, von denen sie sich pflanzenhaft treiben lässt. In dieser schmiegsamen Hingabe an die Natur sind alle Schönheiten, aber auch alle Grenzen der ungarischen Kunst gegeben. Ihr sind weder die grossen baugesetzlichen Ordnungen, noch die abgründigen jenseitstiefen Erschütterungen der Form wesensmöglich. Sie ist und bleibt auch in ihren neuen Erscheinungen eine Kunst der intimen Naturnähe, mit verhältnismässig geringen Graden der Vergeistigung und formalen Verarbeitung. Die Phantasie, mit der unsere jüngeren Maler das gegenständliche Bild der Natur farbig ausserordentlich nuancenreich in Fluss bringen, ist weniger konstruktiver oder visionärer, als vielmehr lyrischer Art.

Diese geringe geistige Spannkraft der Form mag westeuropäischen Anschauungen als eine Schwäche erscheinen. Sie ist der Preis, den die ungarische Malerei für ihre köstliche, in weiten Atemzügen frei und ruhig dahinlebende Natürlichkeit bezahlen muss. Ist diese Harmonie den Preis nicht wert in einer Zeit, die so erfüllt ist von Verzerrungen und Verkrampftheiten? Geht man durch die Säle des Museums der Schönen Künste in Budapest, in denen die Werke der modernen ungarischen Malerei ausgestellt sind, so meint man in einer glücklichen Bucht zu wandern, mit dem Abglanz ungetrübter Sonnenzeiten im Herzen. Die Welt ist schön — trotz allem.

Die ungarische Malerei hat die entscheidende Selbstbesinnung auf die Quellen und Grenzen ihres Wesens dem Naturalismus und Impressionismus zu verdanken. Diese Richtungen gaben ihr den Mut, sich

UNGARISCHE MALER IN WIEN

Lasst nicht nur Politiker, sondern auch Bilder reisen und ihr Land vertreten. Ihre Sprache ist schweigsam, aber vernehmlich und hat den Vorteil, nicht zweckbedacht zu sein. Nach der schönen Ausstellung österreichischer Kunst, die vor kurzem in Budapest zu sehen war, mag die freundschaftliche Kulturverbundenheit der beiden alten Donauländer diesmal durch einen Gegenbesuch ungarischer Gemälde in Wien bekräftigt werden. Es soll jedoch fürwahr keine Staatsaktion und kein Austausch formeller Geistesverbeugungen in Szene gesetzt werden. Wenn Österreicher nach Budapest oder Ungarn nach Wien kommen, bewegen sich solche Abstecher allemal mitten im innersten Donaukreis. Danubier unter sich: man ist in Wien wie in Budapest zu Haus. Eine gemeinsame geschichtliche Vergangenheit von vielen Jahrhunderten bleibt fortwirkend lebendige Wirklichkeit — trotz allen äusseren Hemmungen, die ihrer zielstrebigen Kraft zur Zeit noch im Wege stehen.

*

Ungarn ist ein kleines Binnenland, das von nicht ganz neun Millionen Menschen bewohnt wird. Die Perspektiven, unter denen sich die bildnerischen Kräfte eines derart engen, rassisch und sprachlich isolierten völkischen Lebensraumes entfalten können, sind natürlich nicht an den gewaltigen Überlieferungen und Möglichkeiten der germanischen und romanischen Kulturen zu messen. Auch hat die technische Rüstung der Wirtschaft und des Verkehrs in Ungarn noch lange nicht den westlichen Grad erreicht, bei dem die Maschine zur ernsten Gefahr für die Natur und zur Quelle neuer schöpferischer Spannungen für die Kunst

ABA-NOVÁK ÚJABB KÉPEI

Nincs az a mozihíradó, amely fürgébben és változatosabban nyüzsögtetné a látnivalók eleven sokadalmát, mint Aba-Novák piktúrája. Emitt tiszai kompot látni, megrakva emberrel, állattal, kocsival. Még nem indul, mert imhol még ráhajtanak egy pár marhát, pedig a túlsó parton is igen várják már. Az a lovasszekér fenn a gáton, alighanem szintén a komphoz siet. Talán éppen arról a vásárról jön a nép, amelynek lacikonyháját amott látni, egy másik festményen. Jó világ van arrafelé. Sátor árnyékában nagyban folyik az evés-ivás, de kinn, a rekkenő hőségben is csakúgy tolonganak, valósággal veszedelem közibük keveredni, majdhogy össze nem nyomják az embert. Bezzeg jó annak a kis fiúnak, akit az apja maga elé vett, fel a lóra . . . Alföldi vásár ez, szolnoki, de mutat nekünk Aba-Novák mást is. Erdélyi vásárt, nem is egyet, egész szekértáborral, rengeteg csángó meg román paraszttal, akik csoportokba verődve alkudoznak, tereferélnek. Itt is, ott is tehenek, makrancos borjak, röfögő disznók. Valóban, annyira elevenek ezek a képek, hogy az ember nemcsak látja őket, hanem hallani is véli a vásár ezerhangú zsivaját. De gyerünk tovább, nézzük csak, hogy itatják meg itt a patak vizében az ökröket, vagy figyeljük a patak partján trécselő asszonyokat meg a fontoskodó libákat. Jó messzire végig látni a falu utcáján is, fel egészen a hegyig meg a templomig, mégpedig olyan élesen, hogy az ember a szemével szépen elsétálgathat a képen széltében-hosszában, látni merre van a járás. Egy-két képpel odébb a malom udvarába is bekukkanthatunk, épp most rakják föl a liszteszsákokat egy ökrösszekérre. Ha tovább megyünk, még utólérjük azt a másik szekeret is, ott, azon a roppant érdekesen összetákolt fahídon. A gazda elől megy, bottal a kezében, az ökrök lomhán a nyomában, az asszony meg a két gyerek fönn a szekéren. De beljebb is kerülhetünk az útról, megnézhetjük hogy, mint

fest egy csángó parasztcsalád a maga szegényes kis viskójában. És így tovább, és így tovább . . .

Minden érdekes, ami csak van a nap alatt, ha Aba-Novák szemével nézzük. Még az is, ami, hacsak rajtunk állana, talán közömbösen hagyna bennünket. De a festő látása a mi szemünket is fölnyitja és most már mi is észrevesszük, hogy milyen szórakoztatóan, lebilincselően tarka színpad ez a világ. Színpad, amelyen egyik díszlet és jelenet a másikat éri, amelyen folyton történik valami, aminek érdemes nézője lenni.

Minden csupa történés. Nemcsak az, ami mint emberi vagy állati mozdulat megy végbe, de az is, ami az ilyen elbeszélhető esetnek és a köréje való színtérnek festői nyilvánulása gyanánt ölt testet. Még az a mód is, ahogyan Aba-Novák képein az ecsetvonásokból színes foltok és a színes foltokból tárgyi formák alakulnak ; ízről-ízre történést érzékeltet.

Az új magyar festőművészet szín- és formaköltése többnyire érzelmes hangulatok sodrán indul. Aba-Novákban semmi sincsen ebből a lírai alapvonásból. Az ő képei festői elbeszélések. Hangsúlyozzuk : *festői* elbeszélések. Ami zsánerszerű, elbeszélhető tartalom mutatkozik rajtok, a dolgok és alakok mozgalmas epikai találkozása is csak arra jó főképpen, hogy színfoltokat és formákat hozzon nyüzsgésbe.

Igaz, hogy itt is, ott is emberek láthatók, csoportba verődve, látjuk, hogy beszélnek egymással, hogy heverésznek vagy kászálódnak, hogy tesznek-vesznek. Érdekes nézni az arcok játékát, a kezek-lábak mozgását, mert Aba-Novák mesterien, elevenül ábrázolja őket, sokszor csak egy-egy odavetett vonással, hogy úgy mondjuk : az ecsetnek egy-egy fürge fintorával, nem minden íze nélkül a humornak, karikaturisztikus tréfának. De éppen ez a fordulatos ecsetjárás, amely a temperával is olyan folyékonyan és egykettőre kanyarít oda egy-egy figurát, mint más festő az akvarellel — éppen a színfoltoknak ez a tarka, játszi szökdécselése az, ami minden tárgyi vonatkozáson túl annál jobban kezdi lekötni a szemünket, minél tovább nézzük a festményt.

Teszem az egyik képen a szekérnek támaszkodó paraszt szemlátomást élénken diskurál ugyan a feléje forduló menyecskével. De még sokkal élénkebb az a festői terefere, amely a paraszt hátán folyik, a különböző színfoltok között, amelyekből alakja összetevődik. Vagy még ennél is elevenebb, szembetűnőbb az az ellentét, amellyel egy-egy alak fekete árnyéka felel vetítőjének fénytől kicsattanó sárga, piros vagy kék színére. A színeknek eme alak és árnyék közti ellentétes hangoskodásába a környékező, sőt a távolabbi

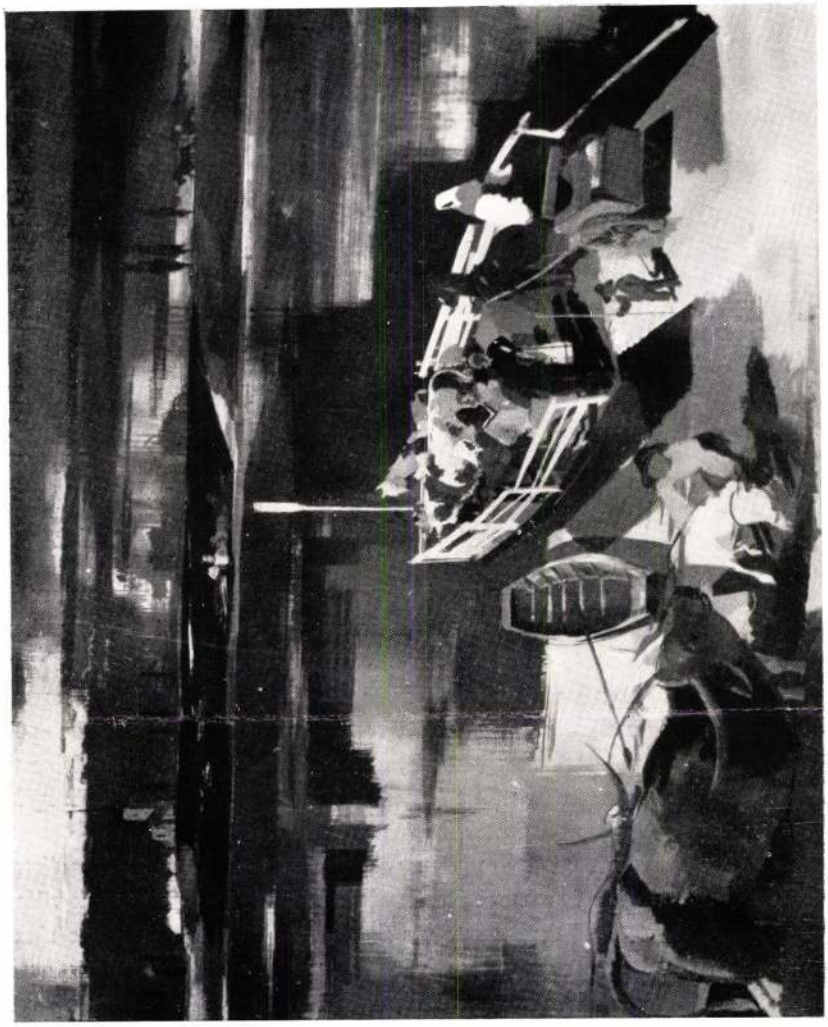

8. TISZAI KOMPÁTKELÉS

színfoltok is beleszólnak, helyeselve meg kontrázva. Ez a színfoltok közt szerteszét villódzó, széttarkálló eszmecsere vagy csetepaté messzi túllendül az ábrázolt dolgok alakján és olyan tisztára festői összeköttetésekkel, utalásokkal szövi keresztül-kasul az egész képet, amelyeknek semmi közük sincsen a kompozíció tárgyához. A tárgy : az alakok és a közöttük, velük lejátszódó emberi vagy természetbeli történés csak váz, amelyet Aba-Novák telides-teli aggat a színfoltok éles ellentétekre szakadó nyüzsgésével. Ezen a tarka nyüzsgésen kalandoztatja végig szemünket a festő, el a tér legtávolabbi zugába is.

Igaz persze, hogy ahol ennek a nyüzsgésnek egy-egy színes csattanója villódzik a szemünkbe, ott annak révén többnyire egy-egy tárgy is életjelt ád magáról. Igy csillan meg egy-egy pohár vagy üveg, így integet felénk egy-egy házfal vagy kémény vagy kalap hirtelen elevensége. A színfoltok fürge játéka és a tárgyak nyüzsgő tolongása között sok az ilyen érintkező pont. A szem a látás tárgyi síkjáról minduntalan „átszállhat" a festői viszonylatok síkjára és fordítva. A képeknek ez az ide-odavillanó optikai kétrendűsége is folytonos kalandozásra, csapongásra készteti a szemet.

Aba-Novák képeinek filmszerűen mozgalmas festőiségét már a szédületes technikai lendület is ébren tartja. Ez a csupa élesszemű, csupa villámgyors megpillantásból, csupa parázs ötletből és temperamentumos fordulatból egybeszökkenő piktúra a megnyugtató és lezáró feketét választotta alapszínéül. De csak azért, hogy ebből a szilárd foglalatból annál meglepőbben csattanjon elő az élénk pirosak, rózsaszínek, sárgák és kékek csetepatéja. Aminthogy Aba-Novák a fényt és árnyékot jelző színkülönbségeket is a lehető legélesebb ellentétté feszíti széjjel.

Csak természetes, hogy ennek a piktúrának a szinte drasztikus életrevalósága a cirkuszok és vásárok, lacikonyhák és mutatványos bódék világában kifogyhatatlan bőségű tematikus forrásra és festői ösztönzésre akadt. Aba-Novák minden képe úgyszólván fejest ugrik az életnek embertől, állattól nyüzsgő, kellős közepébe. Legszívesebben oda, ahol a legnépesebben és a legtarkábban csődül egybe. Nem a mélyrejtelmű arisztokratikus elvonultság, hanem a tárva-nyitva álló, zsibongó fórum demokratikus szellemű művészete ez. Az új magyar festői kultúra egyik legeredetibb és legérdekesebb nyilvánulása.

Kállai Ernő

9. SZOLNOKI LACIKONYHA

DER MALER ABA-NOVÁK

Die Formgebung der neuen ungarischen Malerei ist zumeist von lyrischen Impulsen bestimmt. Bei Aba-Novák liegt der Fall anders. Seine Bilder sind malerische Erzählungen. Es sei betont: *malerische* Erzählungen. Was sie an erzählbarer genreartiger Thematik enthalten, ist in der Hauptsache dazu bestimmt, um ein buntes Gewimmel von Farbflecken in Bewegung zu bringen. Gewiss, man sieht fast auf jedem Bild Menschen, die in Gruppen herumstehen und -sitzen, reden, feilschen, essen und trinken oder arbeiten. Es ist sogar sehr fesselnd, ihr wechselvolles Mienenspiel und ihre Bewegungen zu verfolgen, denn Aba-Novák versteht es meisterhaft, seine Gestalten lebensvoll darzustellen. Oft genügen ihm ein paar hingeworfene Züge, ein paar kecke Pinselstriche, nicht ohne Humor und karikaturistische Grimasse, um alles sehen zu lassen, was für einen Menschen oder ein Tier bezeichnend ist. Doch eben diese hurtige Wendigkeit des Pinsels, die in Tempera so flüssig und so schwungvoll zu gestalten weiss wie andere Maler mit wasserfarbe — eben diese spielerisch-bunte Sprunghaftigkeit der Farbflecke nimmt das Auge gefangen und lässt es ohne Unterlass auf dem Bilde umherwandern.

Auf einer Marktszene ist ein Bauer zu sehen, in lebhafter Unterhaltung mit seiner Frau. Aber noch lebhafter ist das reizende malerische Geschwätz, das auf dem Rücken des Bauern vor sich geht: unter den verschiedenen Farbflecken, aus denen seine Gestalt zusammengefügt ist. Oder noch viel lebhafter, noch mehr in die Augen springend ist der Gegensatz, mit dem ein schwarzer Schatten auf die blendende Lichtstärke der Figur antwortet, die er zu begleiten hat. Schwarz gegen grelles Rot, Rosa, Gelb und Blau. Und in das kontrastvolle Geplänkel zwischen Gestalt und Schat-

11. SEPRŰVÁSÁR

tenwurf lässt der Maler auch die Farbflecke der näheren und weiteren Umgebung eingreifen. Dieses lebhafte Konzert der Farbflecke spielt sich ganz selbstätig ab, ohne Mitwirkung des Gegenständlichen, als reines malerisches Geschehen. Das Gegenständliche mit seinem thematischen Geschehen ist nur ein Gerüst, das vom Maler über und über mit dem Gewimmel scharfer Farbkontraste behängt wird. Der Anblick reizt das Auge, dauernd in sprunghafter Bewegung zu bleiben und innerhalb der thematischen und optischen Bildeinheit einen fortwährenden malerischen Themenwechsel zu erleben. Die Wendigkeit dieses Farbenspiels grenzt an Filmisches. Die Grundfarbe spielt in verschieden getöntem Schwarz. Doch sie ist nur das Sprungbrett für die Eskapaden der entfesselten Buntheit, die kreuz und quer über das ganze Bildfeld dahinzuckt, und selbst aus der entferntesten Ecke hervorwinkt.

Es ist verständlich, dass Aba-Novák mit solchen Sehnerven sich am liebsten in das Gewühl von Jahrmarktszenen und Rummelplätzen stürzt. Seine Kunst ist in einer gesunden, lebenstüchtigen Weise demokratisch gesinnt. Sie gehört zu den ursprünglichsten und eigenartigsten Erscheinungen der modernen ungarischen Malerei.

*

Aba-Novák ist 42 Jahre alt. Sein Name ist durch zahlreiche Ausstellungen auch im Ausland (Deutschland, England, Holland, Italien, U. S. A.) bekannt geworden. Auf der internationalen Ausstellung moderner christlicher Kunst in Italien, 1932, wurde ihm der erste Preis zuerkannt. Viele Werke seiner Hand sind in den Besitz der Museen zu Budapest und bedeutender Privatsammlungen geraten.

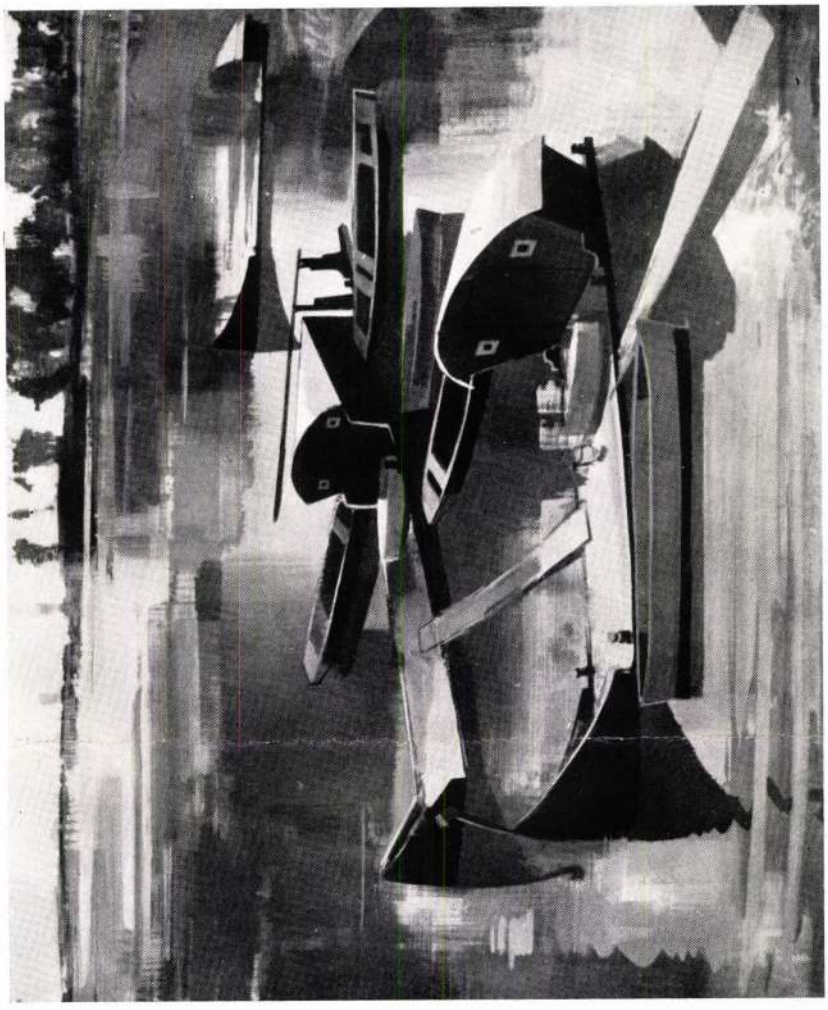

12. SZOLNOKI HALÁSZBÁRKÁK

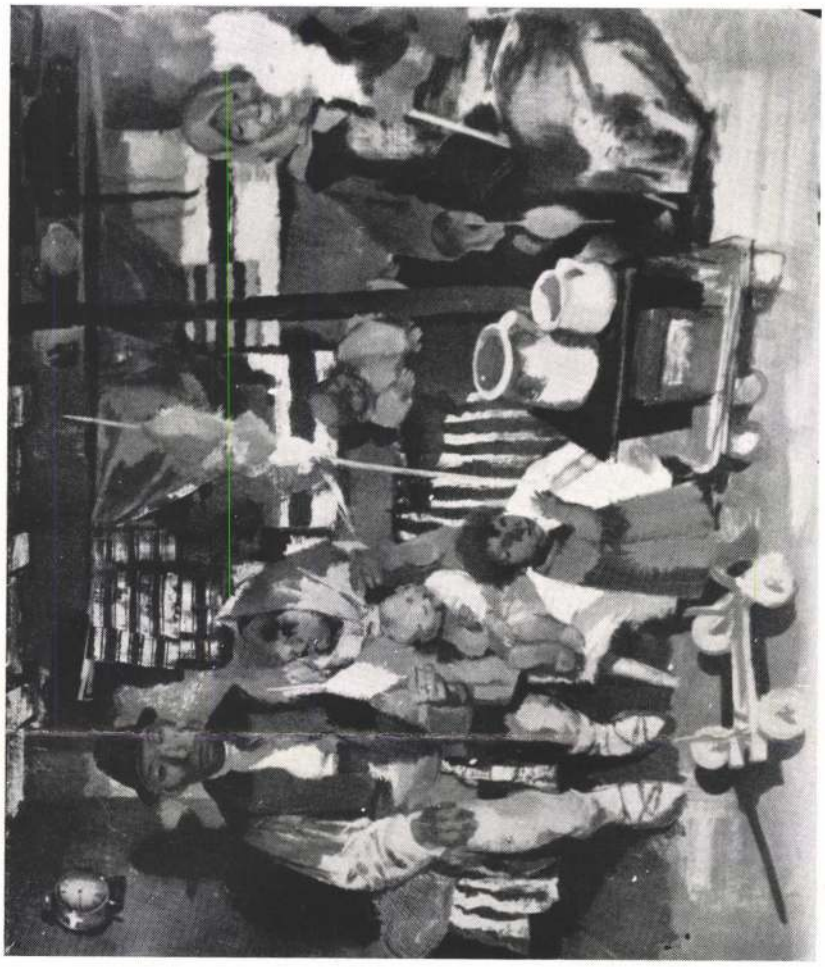

1. ZSÖGÖDI CSÁNGÓKNÁL

28. HAZAFELÉ

KÉPEK JEGYZÉKE

1. Zsögödi csángóknál	(100×120)	1800 P
2. Zsögödi délelőtt	(100×130)	2000 P
3. Malomudvar (Zsögöd)	(100×80)	1100 P
4. „Gazdag" cirkusz	(100×80)	1100 P
5. Szolnoki tabánban	(100×80)	1100 P
6. Csíkszeredai vásár	(100×80)	1100 P
7. Székely falu (Zsögöd)	(100×80)	1100 P
8. Tiszai kompátkelés (Szolnok)	(100×80)	Magánt.
9. Szolnoki lacikonyha	(100×80)	1100 P
10. Csíki vásár	(100×80)	1100 P
11. Seprűvásár	(100×80)	1100 P
12. Szolnoki halászbárkák	(100×80)	1100 P
13. Műlovarnők	(100×80)	1100 P
14. Zsögödi cinterem (Zsögöd)	(100×80)	1100 P
15. Zsögödi utca	(50×60)	600 P
16. Előadás előtt	(50×60)	Magánt.
17. Csíki vásár	(50+60)	600 P
18. Vásári konyha	(50×60)	Magánt.
19. Olthíd	(60×70)	650 P
20. Vásárosok (Szolnok)	(60×70)	650 P
21. Borulat	(60×70)	650 P
22. Cirkusz	(60×70)	650 P
23. Gölöncsérek (Zsögöd)	(60×70)	650 P
24. Szolnoki nagyvásár	(60×70)	650 P
25. Kérődzés	(60×70)	650 P
26. Csángóknál	(60×70)	650 P
27. Zsögöd	(60×70)	650 P
28. Hazafelé	(60×70)	650 P

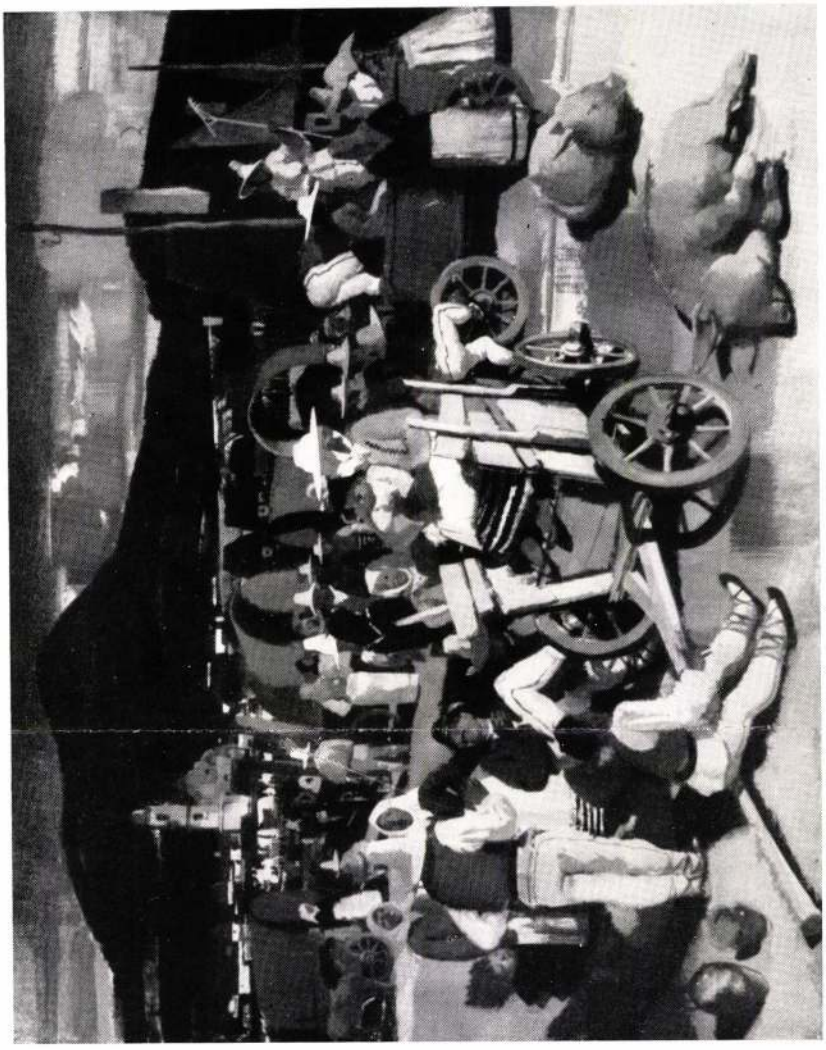

6. CSÍKSZEREDAI VÁSÁR

BESZÉLGETÉS ABA-NOVÁKKAL

Van művész, akivel mint húsvér-emberrel alig is lehet találkozni, mert mindig a szellemiség elvont régióit járja. Aba-Novákhoz szerencsére könnyebb hozzáférni. Nem mintha nagyon is érdemleges, nagyon is beható művészeti tárgyú eszmecserékre nem volna kapható. Szó sincs róla. Megvan neki is a maga nagyon átgondolt művészeti világnézete, a maga elméleti fegyverzete. De miként képeiben, úgy emberileg is közlékeny, barátkozó természet és szeret fenntartás nélkül elvegyülni mindennel, amivel az élet összehozza. Nem bocsátkozik kerülőkbe és formaságokba. Nem vértezi magát mindenféle szigetelővel. Nyilt keblű.

De mennyire! Kevés, ha azt mondom, hogy nekivetkőzve fekszik a munkának és hogy ugyanígy fogadott, amikor a műtermében meglátogattam. Körülötte a munkában lévő képek egész sora nyugtalankodott, az első színfölrakás hevenyészett vázlatos lendületével. Aba-Novák egyszerre több képen szokott dolgozni. Munkamódszerét ugyanaz a szanaszét cikázó és szökellő fürgeség jellemzi, amely kész festményein is szüntelen mozgásban tartja a szemet.

Igen sok érdekes dolgot mondott Aba-Novák a maga művészi elveiről, amikre tér hiányában, sajnos, nem lehet itt rátérnünk. Végül a siker és a népszerűség kérdésére fordult a beszéd. Ezzel kapcsolatban mondotta el Aba-Novák, hogy milyen meglepő jelét tapasztalta egyízben Budapest művészi légkörének:

„Hogy a város tele van festői ösztönzéssel, azt mindenki láthatja, akinek csak némileg színérzékeny a szeme. Azt is tudjuk, hogy csakúgy hemzsegnek benne a művészi tehetségek. De azt talán nem igen sejtjük, hogy az új magyar piktúrának a közönség milyen széles rétegében is akadnak kedvelői. Velem mindenesetre a következő kedves kis história történt:

Egy budai kocsmában néhány liter bort rendeltem azzal, hogy demizsonban házhoz szállítsák. A kocsma, megjegyzem, egyáltalán nincs a lakásom közelében. Ellenkezőn, nagyon is messzire van tőle.

Bemondom a csaposnak a nevemet. Alighogy a vezetéknevemet kiejtem, a csapos maga teszi hozzá: Vilmos.

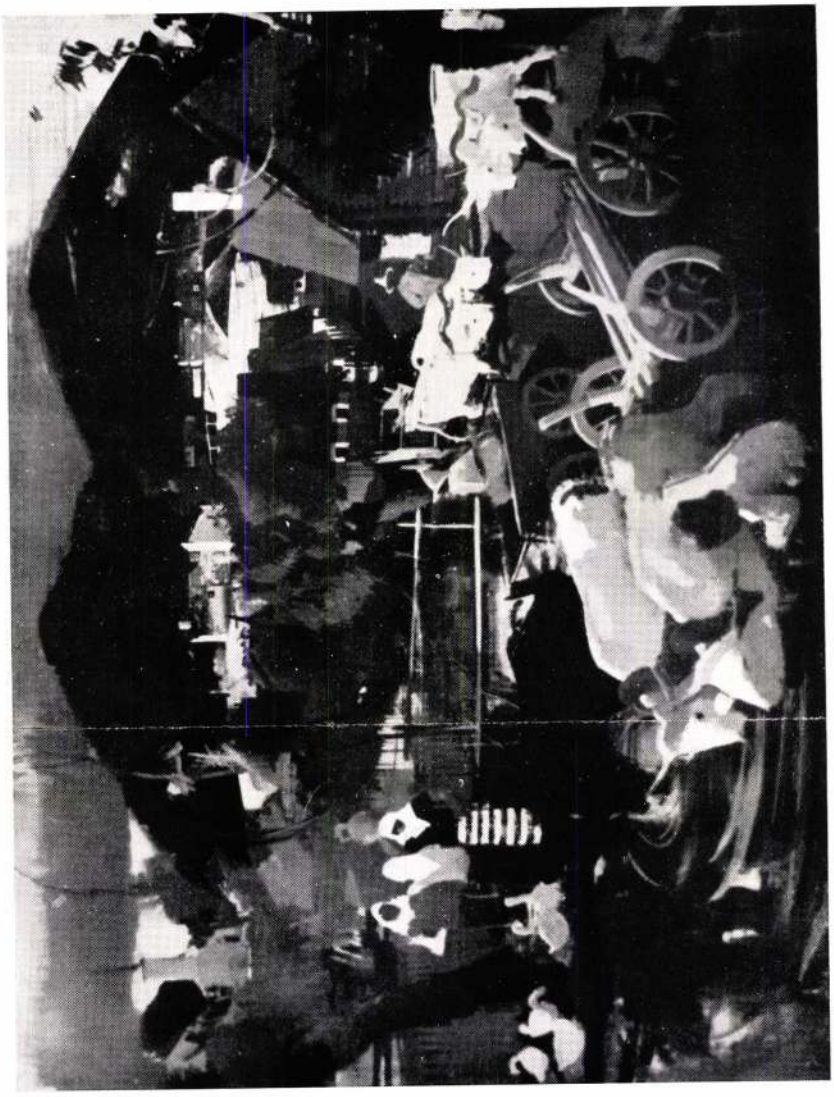

7. SZÉKELY FALU

Hát maga honnan ismer engem? — kérdem.

‚Hja kérem, művész úr, én bizony rendesen látogatom a tárlatokat. Értek én ám a képekhez, legalább is olyan jól, mint a borokhoz itt ni, amiket kimérek.'

No tessék. Hát nem édes dolog ez? Egy csapos, aki modern tárlatokat látogat!

Hanem ezzel még nincs vége a históriának. Ki vigye el a bort a lakásomra, ez volt a kérdés. A csapos odaszól a kocsma egyik szögletébe: ‚János bácsi, jöjjön csak, bort kell szállítani, az Aba-Novák művész úrnak.'

Odajön János bácsi: ferdevállú, vézna emberke, látszik rajta, hogy valamikor jobb napokat láthatott, de lecsúszott szegény. Bizonyára iszik és a bőségesen fogyasztott ital fejében ő szállítja házhoz a rendeléseket.

Egyszerűség kedvéért mindjárt velem is jön. Együtt megyünk a villamoson. Egyszerre csak megszólal:

‚Bizony kérem, ilyen az élet. Tetszik tudni, valamikor én is az Innocent rajztanár úrnak voltam tanítványa, a budai reálban. De most már ilyen sorsra jutottam.'

Csodálkoztam. ‚Hát honnan tudja maga azt, hogy én abba a reálba jártam és Innocent tanítványa voltam?'

‚A lexikonban olvastam.'

Mondhatom, — folytatta Aba-Novák — ez a találkozás valóban megrendített. Hogy mint művész nevet szereztem magamnak, ez a tény soha még olyan különösen, izgalmasan nem ötlött az eszembe, mint ezúttal ... Látod, sohasem tudja az ember, mire jó egy ilyen budai kocsma."

k. e.

MEGJEGYZÉSEK:

Aba-Novák Vilmos művészetéről 32 képmelléklettel monográfia van készülőben. Gerevich Tibor írja. A könyv az „Ars Hungarica" sorozatban jelenik meg, Oltványi-Ártinger Imre szerkesztésében. Kiadó: Bisztrai Farkas Ferencz.

*

Magyar festők műveiből reprezentatív kiállítás lesz Bécsben, március-április hó folyamán. A következő művészek vesznek részt rajta: Aba-Novák, Berény, Bernáth, Csók, Czóbel, Diener-Dénes, Iványi-Grünwald, Szönyi, Vass.

70987. ATHENAEUM

Felelős kiadó: Fränkel József.

nem annyira feszült és erősen intellektuális színpadi művei vagy regényei nyomán alakult ki, hanem folyóirata, a „Tanu" nyomán, amelyet éveken át egymaga írt s amely nagy népszerűséget szerzett bátor kiállásának, érdekes gondolkozásának, eredeti és magánós egyéniségének.

Ha az irodalomnak közéleti irányító szerepét nézzük, akkor az elmúlt két évtized irodalmi életéből ezt a három nevet kell kiemelnünk: Ady, Szabó, Németh. S meg kell emlékeznünk még valakiről, aki ugyan nem szépíró, de époly mértékben megragadta az ifjúságot és az egész közéletet, mint a felsoroltak: Szekfü Gyuláról. Sekfü Gyula volt ennek a két évtizednek legnagyobb hatású publicistája, esszéírója. Soha magyar történetíró annyira nem volt megáldva a napi problémák iránti érzékkel, mint ő. Bármiről írjon is, a máról ír és a mának ír. A Három Nemzedéktől kezdve minden írása tanítás a mának. Az ő frazeológiája lett az ellenforradalom és az antiszemitizmus fegyvertára s az őt olvasó nagyközönség mindég kapott valaminő feletet tőle az ép időszerű kérdésekre. Szekfüt mérhetetlen távolság választja el felfogásban mind Szabótól, mind Némethtől s mégis ugyanakkor és ugyanazokra hatott, akikre amazok. Jellemzője ez annak, hogy a minden hatásra készséggel reagáló ifjúság az ellentétes egyéniségek előtt is kitárja fogékony lelkét, ha nagy egyéniség lenyűgöző varázsa fogja meg.

Közéletünkre nem hatott annyire, de irodalmunkban épily előkelő helyet foglal el még néhány íróegyéniség. A konzervatív irodalom nagy képviselője most is Herczeg Ferenc, épúgy, mint az összeomlás előtt. Erőteljes egyéniségével irodalmunk egyik vezéralakja Móricz Zsigmond. Irómüvészete még emelkedett az elmult két évtizedben s regénytriológiája: „Erdély" irodalmunk legszebb alkotásai közé tartozik. A háborúelőtti évek írói közül csak emelkedett rangban Babits Mihály s költőink közül korai halálukig kétségtelenül az élen álltak Tóth Árpád és Kosztolányi Dezső.

A háború után feltünt nemzedék közül már az irodalomtörténetnek is számottevő egyéniségei közé tartozik Zilahy Lajos, Máray Sándor, Kodolányi János, Illyés Gyula, Szabó Lőrinc, Cs. Szabó László. Zilahy Lajos a háborúutáni színműíró nemzedék legszínesebb egyénisége. Színpadi sikereit csak elmélyítették regényei. Máray Sándor a legnemesebb értelemben vett polgári író és gondolkozó. Bár sokkal kevesebbet mozog a közélet síkján, mint Zilahy Lajos, aki igen gyakran rándul ki erre a mezőre, mégis kétségtelenül nagyobb hatást ért el ezen a téren regényeivel, írásaival. Kodolányi János sötét tónusú, nemesveretü tolla vaskeménységü regényekkel és érdekes színpadi művekkel gazdagította irodalmunk maradandó részét. Illyés Gyula rokonegyénisége szintén igen sok irodalmi hívet szerzett magának. Szabó Lőrinc mint költő, de különösen mint bravúros műfordító írta be nevét máris az irodalomtörténet annaleseibe. Cs. Szabó László pedig a szinte túlkultúráltságra hajló, esszékedvelő nemzedékek legjellemzőbb egyénisége. A korán elhúnyt József Attila szintén vezetőegyéniség volt.

Nincs terünk irodalmunk számos, jeles tehetségének felsorolására. Csak irányokat jelöltünk azokkal a nevekkel, akiket kiemeltünk. Mellettük még sok oly író van, aki irodalmi mértékkel mérve is értékest alkot s akinek megvan a maga olvasótábora. Azonban ha itt felsorolásba kezdenénk, akkor feltétlenül eljutnánk oda, hogy megsértenénk azokat, akiket mégsem említünk meg akkor sem.

Az összeomlás előttről átmentődött az irodalmi folyóiratok közül több. A „Nyugat" ma is vezető irodalmi orgánum, bár ma már cseppet sem forradalmi újítók és újkeresők folyóirata, hanem szinte akadémikusan konzervatív. Az „Új idők" ma is a középosztály lapja s annak igényeit szolgálja ki. A számos ideig-óráig élt irodalmi folyóirat közül, melyek között a legharcosabb és legújabbat kereső Rajth Tivadar „Magyar Írás"-a volt, alig van említésre érdemes. Messze kimagaslik közülük a közel két évtizedet megélt „Napkelet", néhai Tormay Cecilnek, a háborúutáni évek legnagyobb magyar nőírójának folyóirata, amely a nemzeti megújhodás szépirodalmának volt kimondottan jobboldali és építőcélzatú folyóirata.

Érdekes és figyelemreméltó a Móricz Zsigmond köré csoportosult s a magyar faluval közeli kapcsolatot fenntartó írók „Kelet Nép"-e című folyóirata. Kimondottan katolikus jellege van az „Élet" című folyóiratnak.

A világnézeti és magasabb publicisztika folyóiratai közül a huszas évek garnitúrájának nemesen konzervatív folyóirata a „Magyar Szemle". A Tudományos Akadémia kiadásában megjelenő „Budapesti Szemle" alig tart kapcsolatot a való élettel. A katolikus életszemlélet a „Katolikus Szemle" és a „Magyar Kultúra" hasábjain nyilatkozik meg, míg a protestánsok havi folyóirata a „Protestáns Szemle".

Számos folyóirat, hetilap jelenik meg a felsoroltakon kívül. Az általános tájékozódás megszerzésére azonban elég, ha ezeket figyeli az, aki igényt tart arra, hogy lépést tarson az irodalom és publicisztika életével.

Meg kell említenem, hogy most már harmadik éve jelenik meg egy kimondottan könyv-, folyóirat, színház, mozi stb. ismertető folyóirat, a „Magyar Kultúrszemle". E[z] az orgánum kitünően eligazít a magyar szellemi életben s felhívja mindenki figyelmét arra, ami érdeklődési körébe legjobban [illik] vág.

Az irodalmi élet valamikor irodalmi lónokban, irodalmi kávéházakban, va[gy] pen kávéházakban zajlott le. Az irodalmi ez a vonatkozása már bizony el[múlt]. Nincsenek irodalmi szalónok. Az irodalmi véházakban is inkább csak egymással

Aba-Novák Vilmos festménye : „Mátra falu". (Zachariás felv.)

dik fele magyar íróinak: a magyar szó, a magyar nyelv, a magyar érzés, a magyar élmény megtartása. Ennek a feladatnak pompásan meg is felelt. Ismeri mindenki ezt, aki az elmult két évtizedet megszállás alatt töltötte. És volt még egy nagy szerepe. Elhozta a leszakított tájak sajátos ízét, különösen egyéni zamatát a csonkaországba. Hidat épített a két terület egységes, de elválasztott magyar kultúrája közt. A csonka haza szeretettel fogadta a megszállott területi irodalmat s Mécs Lászlót, Reményik Sándort, Áprily Lajost, Nyirő Józsefet, Tamási Áront, Gyallay Domokost büszkén ölelte szívére.

De nem róluk kell most megemlékeznünk hanem arról, hogy milyen volt a csonkahaza két évtizedének irodalmi élete. Mennyiben volt közvéleményalakító s mennyiben bukkantak fel benne új, eredeti és máris irodalomtörténeti értéket jelentő egyéniségek.

1919 januárjának utóján húnyta le örök álomra szemét Ady Endre. Az a lírikus, akiről Petőfi Sándor óta a legtöbbet beszéltek Magyarországon. Halála után nem ült el a harci-zaj, amely költői pályáját végigkísérte. Ady halála után tünt fel a másik, szintén Erdélyből kiszármazott nagy íróegyéniség: Szabó Dezső, akinek 1919 késő tavaszán megjelent Elsodort falu' című regénye hosszú évtizedek egyik legnagyobb irodalmi eseménye volt magyar globuszon.

y Endre és Szabó Dezső markáns egyé- ütötte rá a bélyeget az 1920 utáni ma- irodalmi életre. Mindmáig ők ketten vezéregyéniségek, akik irodalmi mű- kkel mélyen befolyásolták a magyar emény kialakulását és tartami gazdagodását. Akár velük, akár ellenük foglaltak állást az emberek, de velük szemben mindenki állástfoglalt, aki valamiképpen kapcsolatot tartott fenn az irodalommal. Felkavarták a magyar életet és gazdagabbá is tették azt. Az azóta felnőtt nemzedékek sora már az ő hatásuk alatt formálódott ki. Generációk estek át az Ady és a Szabó Dezső hatáson. Az összeomlás utáni nemzedékek valóban az ő nemzedékeik. Ady ma már feltisztultan és vitától mentesen áll a magyar irodalom értékeinek galériájában. Szabó Dezső körül még fel-felburjánzanak a zajgások, talán ő maga venné a legnagyobb mértékben rossznéven, ha nem így lenne. Kétségtelenül nagy irodalmi hatását s a huszas évek elején írt alkotásainak ritka értékességét azért már mindenki elismeri.

Ady és Szabó nem az új nemzedékhez tartozik. Életük az összeomlás előtt folyt le, illetőleg alakult ki. Problematikájuk is ebből a korból táplálkozik. Érthető tehát, hogy az elmúlt két évtized alatt az újabb nemzedék soraiból is emelkedett ki olyan író, akinek hatása mélyen belefodrozik ifjúságunk lelkébe. Mert valahogyan úgy van, hogy az idősebbek is olvasnak, de igazában az ifjúság nevelődik az irodalomban. Ady és Szabó után ismét egy magyar kálvinista író és gondolkozó ért el oda, hogy sokak számára iránytszabó lehetett: Németh László. A legújabb nemzedékekre már kétségtelenül nagyobb hatással volt, mint az előző nemzedék említett két vezéralakja. Németh már az összeomlás utáni nemzedék fia. Idegesen nagy kulturáltsága és esszéírói hajlandósága közeli rokonává teszi Szabó Dezsőnek. Irodalmi hatása

Ezt üzeni a Szerkesztő:

Munkácsi olvasó. Tenger nép kifejezésben a tenger: határozatlan számnévi jelző (= nagyszámú). Ugyanígy használja Gyulai Pál „Pókainé" című költeményében: „Tárogató harsan, tenger nép az utcán." Ilyen értelemben kifogástalan magyarságú kifejezés.

Közérdek. Méltóztassék kérdésével közvetlenül a Légoltalmi Ligához fordulni (Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 14).

„B", Sátoraljaújhely. Kérésével forduljon az EPOL-hoz (Budapest, IV., Veres Pálné-utca 9), ahol megadják a szükséges felvilágosításokat.

Hétévi fegyházra emelték fel az Ügető-verseny Egyesület sikkasztójának büntetését

Két esztendővel ezelőtt az Ügető-verseny Egyesületnél millió pengős sikkasztást fedeztek fel. Az egyesület főtisztviselőjét, *Schwab* Károlyt nyolcrendbeli okirathamisítás és sikkasztás miatt vonták felelősségre. A vádlott *480.000 pengő elsikkasztását* vállalta. A törvényszék a bűncselekmények miatt *ötévi fegyházat* állapított meg. Fellebbezés folytán kedden foglalkozott az üggyel a budapesti ítélőtábla *Csonka*-tanácsa. Az ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét megsemmisítette és *Schwab* Károly büntetését hétévi fegyházra emelte fel, mert az indokolás szerint az ötévi fegyház túlenyhe volt, a vádlott által okozott óriási károkkal szemben. A vádlott semmiségi panaszt jelentett be.

— Az ülő életmód következtében jelentkező bajoknál, különösen renyhe bélműködésnél, aranyeres bántalmaknál és emésztési zavaroknál, reggelenként éhgyomorra egy-egy pohár természetes **„Ferenc József"** keserűvízzel sok esetben igen jó eredményeket lehet elérni. Kérdezze meg orvosát!

Magyar reneszánsz

Mátyás királyunk alakjáról s a köréje fonódó korszakról szól a „Magyar reneszánsz", melyet *Dékány* András szerkesztett érdekesen és ízlésesen. A könyv több cikk gyüjteménye: részben történészek, részben írók munkája. A több mint tíz mozaik egységes képet ad s elérte célját: megérezteti az olvasóval a magyar reneszánsz szellemét s Mátyás példátlan nagyságát. *Dékány* András, *Radnainé Szörédi* Ilona, *Kovrig* János, *Diószeghy* Miklós, *Julier* Ferenc nevét emeljük ki a ragyogóan kiállított, fametszetekkel díszített kötetből.

— Gutenberg-ünnepély a Városi Színházban. *A Magyarországi Könyvnyomdai Munkások Egyesülete* június 2-án d. e. 10 órakor *Gutenberg-ünnepélyt* rendez a Városi Színházban a könyvnyomdászat feltalálásának 500. évfordulója alkalmából. A műsor keretében fellépnek *Baló* Elemér előadóművész, *Basilides* Mária, *Neményi* Lili operaénekesnők és *Szigeti* Sándor operaénekes. Belépődíj nincs.

— A Nyugdíjas Magánalkalmazottak Országos Szövetsége hétfőn tartotta évi közgyülését. *Spettl* József elnöki megnyitója után a lemondott *Antal* alelnök helyett *Nabbik* Károly ny. főfelügyelőt választották alelnökké, majd *Somlyó* főtitkár adott jelentést a szövetség működéséről.

Sporthírek

A JOBB GÓLARÁNY már máskor is eldöntötte a magyar labdarúgó-bajnokság sorsát — régen volt! — viszont győznének. Igaz, hogy ilyen meglepetés is elképzelhető, de az is igaz, hogy ez a meglepetés volna a

Napirend

1940 MÁJUS 29, SZERDA

Róm. kat.: Pazzi Magd. — Protestáns: Maxim.

A nap kel 3 óra 53 perckor, nyugszik 19 óra 30 perckor, a hold kel 0 óra 12 perckor, nyugszik 11 óra 49 perckor.

— Honvédelmi női nap Léván. Az *Egyesült Magyar Női Tábor* legutóbb Léván tartott honvédelmi női napot. A Városi Színházban egybegyült nagyszámú közönség előtt vitéz *Keresztes-Fischer* Ferencné ismertette a női honvédelem nagy jelentőségét, majd *Eöttevényi Nagy* Olivérné mondott beszédet. A női napot magyaros ruhabemutatóval fejezték be.

Mozik műsora

(Sz. = szombat, v. = vasárnap, ü. = ünnep.)

ADMIRÁL. Trópusi mámor. (¼4, ¼6, ⅛8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.) Vas. d. e. ½10 és ½12-kor: Néma vár.

ALKOTÁS. Férjet keresek. (¼4, ¼6, ⅛8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

ANDRÁSSY. Pénz beszél. (¾4, ¾6, ¾8, ¾10, v. és ü.: 2, 4, 6, 8, 10.)

ÁTRIUM. Kár volt hazudni. (¼6, ⅛8, ½10, sz., v. és ü.: ½4-kor is.)

BELVÁROSI. Trópusi mámor. (4, 6, 8, 10, v. és ü.: jobb t.: 2, 4, 6, 8, 10, bal t.: 3, 5, 7, 9.)

BODOGRÁF. Trópusi mámor. (¼4, ¼6, ⅛8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

BROADWAY. Párisi lányok. (¼4, ¼6, ⅛8, ½10, sz., v. és ü.: ½2-kor is.)

BUDAI APOLLO. Az idegen asszony. (½5, ¾7 9, v. és ü.: ½2, ¼4, ¼6, ⅛8, ½10.)

CAPITOL. 13. hétre prol.: Halálos tavasz. (¼4, ¼6, ⅛8, ½10, v. és ü.: 11 és ½2-kor is.)

CASINÓ. Találkoztam a szerelemmel. (¼6, ⅛8, ½10, sz., v. és ü.: ¼4-kor is.)

CITY. Találkoztam a szerelemmel. (¾6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü.: ¾4-kor is.)

CORSO. N. N. és társa. (¼6, ⅛8, ½10, sz., v. és ü.: ¼4-kor is.)

CORVIN. Erdélyi kastély. (¼4, ¼6, ⅛8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

DAMJANICH. Texas I. (Az álarcos lovas.) (¼4, ¼6, ⅝8, ¾10, v és ü.: 2, 4, 6, 8, 10.)

DÉCSI. 6. hétre prol.: Kár volt hazudni! (6, 8, 10, sz., v. és ü.: 4-kor is.)

ELIT. Erdélyi kastély. (4, 6, 8, 10, v. és ü.: 2-kor is.)

ELDORÁDÓ. A tenger ördögei. (5, ⅛8, ½10, v. és ü.: 2, 4, 6, 8, 10.)

FORUM. A 13-as ház. (¼6, ⅛8, ½10, sz., v. és ü.: ¼4-kor is.)

GLÓRIA. Koch Róbert, a halál legyőzője. (¼5, ⅜7, 9, sz.: ¼4, ¼6, ⅛8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

HIRADÓ FILMSZÍNHÁZ. (VII., Erzsébet-

Szinházi hírek (1298)

Magyar festőművészek sikere Olaszországban

Olasz és magyarországi művészeti körökben egyaránt nagy rokonszenvvel fogadták, hogy a velencei *Biennale* festészeti nagydíját, a 25.000 lírás *„Premio Mussolini"*-t *Aba Novák* Vilmosnak, a római magyar akadémia egyik első ösztöndíjas művészének ítélték. A magyar művészek további nagy sikere, hogy a velencei kiállítás zsűrije kiemelte a nagyobb kollekcióval szereplő *Szőnyi* István érdemeit is, amint az a zsűrinek az olasz lapokban most közzétett jegyzőkönyvéből kitűnik; ehhez járul, hogy az olasz kormány a velencei modern képtár számára megvásárolta Szőnyi egyik legkiválóbb festményét. Rendkívüli sikere van a *római ösztöndíjasok kiállításának* is, amelyet szombaton nyitott meg az olasz király és császár s amelynek jelentősége túlnő az évvégi akadémiai kiállításokon.

A római lapok illusztrációkkal kísért nagy cikkekben foglalkoznak a kiállítással, amelyek közül kiemelendő a *Giornale d'Italia*-ban Carlo *Tridenti*, a nagynevű kritikus meleg méltatása. A megnyitást követő vasárnap nagy közönség látogatta a kiállítást, amelyen *Gerevich* Tibor egyetemi tanár, a római magyar Akadémia kurátora, a kiállítás rendezője vezetést tartott. A kiállítás június 8-áig marad nyitva.

Kárpátaljai népzenebemutató

Az *ungvári kir. gör. kat. tanítóképző* mostani budapesti tanulmányi kirándulását felhasználta arra, hogy népzenei bemutatót rendezzen a Zeneakadémián. Előadásuk megdobogtatta szívünket, mert itt nagyobb dologról volt szó, mint egy hangversenyről, hiszen a ruszin élet jövendő szellemi irányítói, a lelkész- és tanítójelöltek ezt a bemutatót *„a ruszin és magyar ifjúság közötti baráti kapcsolat ápolása céljából"* rendezték. Hallgatva zamatos népi muzsikájukat és gyönyörködve kifejező népi táncaikban örömmel ismertünk rá a mienkkel egyező vonásokra, de nagyra értékeltük a tőlünk különböző sajátos jellegzetességeket is. A ruszin fiatalság produkciója azt mutatja, hogy ők szintén a népi hagyományra akarnak építkezni s e téren értékes fegyvertársakat találhatnak a mi *„Éneklő ifjúság"* mozgalmunkban.

A Hiszekegy után *Ujhelyi* István hittanár szépen felépített megnyitóbeszédében döbbenetes erővel idézte a „Kárpátok túlsó feléről áthallatszó nagy kalapácscsörgést és kísérteties sarlósuhogást" s hitet tett arról, hogy növendékei a jövőben is az integer Magyarország törhetetlen és erős hívei kívánnak lenni. A szívbéli gyönyörűséggel hallgatott egyházi énekek és népdalok között különösen nagy tapsot aratott az ízes *„Részeg nóta"*, amit *Petrasovics* Nikefor népi modorban kiválóan énekelt s hasonlóan nagy siker kísérte a többi szólista: *Kontratovics* Antal, *Körösmezei* Rezső és *Petrusz* Mihály előadását. A szép előadást az intézet zenekarának kísérete tette színesebbé s kitűnő táncszámok gazdagították. Különös örömünk telt a jól mozgó táncosok között a tehetséges *Kardasinec* Imre pontos, preciz és könnyed lejtésében. A tartalmas előadás a kitűnő és sokoldalú munkát végző *Hladonik* István zenetanárt dicséri, aki ezzel is öregbítette pesti sikereit s akitől még sokat várunk. Az egyes számok között kedves közvetlenséggel és ízléses humorral *Estók* Bertalan tanár konferált s az előadás dr. *Dunda* Ernő igazgató kedves zárószavaival ért véget. Az előadókat sokszor kitapsoló közönség élén ott láttuk *Ilniczky* Sándor nagyprépost, főtanácsadót, dr. *Marina* Gyula kanonok, min. tanácsost, *Bencze* György kárpátaljai képviselőt. **(G. E.)**

MA ESTE ½9-KOR LÁTHATJA A LEHEL-TÉREN MAGYARORSZÁGON ELŐSZÖR CZÁJA KARAKAWA CIRKUSZÁBAN NÍLUSI VADKROKODILUSOK REVÜJÉT.

A búcsúzó diákok éneke

A keszthelyi premontrei gimnázium igazgatója a *Magyar Nemzet* május 26-i, vasárnapi számában közzétette az újonnan, a „Ballag már a vén diák" pótlására készíttetett diák-búcsúztató ének szövegét.

A „Ballag már a vén diák"-ot azért akarja — úgy látszik, immár kivétel nélkül — elhagyni az egész ország érettségiző ifjúsága, mert *nem szép és nem magyar.* Hogy az új ének szép-e, erről talán most nem szükséges vitát indítani, de hogy nem magyar, azt állítom.

Az *éneklésre szánt* költeménynek legfontosabb eleme a *ritmus.* Vannak magyar ritmusok, vannak közömbös, esetleg magyarra átjátszható ritmusok és vannak például gyökeresen idegen, a magyar zenébe soha bele nem olvasztható ritmusok, mint például a német jambus. A keszthelyi diákok számára újonnan készíttett diákdal ritmusa ilyen, a magyarral homlokegyenest ellenkező *német jambus.* Így kezdődik: *„Most búcsúzunk és elmegyünk..."* Magyarul ezt nem lehet tagolni. Ellenben pontosan ráillik a német dallamra: *„Das Wandern ist des Müller's Lust".*

A jambusi szöveg annyira idegen lesz a magyar éneklés világában, hogy arra sem magyar, sem idegen ritmusú dallamot nem lehet kifogástalanul alkalmazni. Aki német jambus-dallammal próbálkozik, az kénytelen állandóan „felütést" *(Auftakt-ot)* használni, aki magyar ritmussal kísérletezik, az összetöri a vers eredeti ritmusát. Példa ez utóbbira a Vörösmarty—Egressy-féle „Szózat". Évtizedeken át hányan kísérelték meg, hogy a dallam magyar ritmusát összehangolják a költemény idegen ritmusával s hasztalan! A német jambus és a magyar dallam különválik mindig, mindenütt, mint az olaj és a víz.

A jambus a magyar zenetörténetnek valóságos rákfenéje! Nem feltűnő-e, hogy *nincs magyar műdal-irodalom?* Vannak nagyszabású zenekari alkotásaink, kamarazene-irodalmunk, énekkaraink, népdalokon felépülő remek gyermekkaraink. Dalaink — a Schubertéhez hasonlók — nincsenek. Kodály és Bartók nem írnak dalokat. Néhány kísérlet után felhagytak vele. Miért? *Mert a magyar költők jelentős verseiket leginkább jambusban írják, azt pedig magyarul nem lehet megzenésíteni.*

Hála Istennek, a búcsúzó diákság nem szorul idegen jambusra. Ott vannak az erdélyi búcsúzó népdalok: messze földön nem találni azokhoz hasonló szépségűt. Közülük az „Elmegyek, elmegyek, Hosszú útra megyek" (a *Székelyfonó* kezdő éneke) a hozzáfűzött új versszakokkal máris megkezdte hódító útját.

Az sem baj, ha nem „ballagunk" hozzá. A magyar ember nem ballagva, szalamander-vonalban kígyózva szokott búcsúzni. Ha már a szégyen-dalt elhagyjuk, hagyjuk el az idegen szokást is. Szebbet, magyarabbat találhatunk helyette.

Kerényi György

Tagad az ál-lord

A budapesti büntetőtörvényszék *Vályi Nagy* István elnökletével kedden folytatta az ál-lord *Hampton* valutabűnperének főtárgyalását. Kihallgatták ismét *Roy* Viviant, illetőleg lord Hamptont a bűncselekmények elkövetésének körülményeire nézve. A vádlott tagad s azt hangoztatja, hogy nem foglalkozott értékek kicsempészésével. Azok, akik lord Hamptont meglátogatták, asztalán *tizenöt aranyrudat* is láttak. Az elnök kérdésére a vádlott előadta, hogy az asztalán lévő tárgyak rézből, illetve srapnellből készültek. Az ál-lord azt állítja, hogy nem állapodott meg senkivel pengőkiajánlásban és ilyenirányú kéréseket nem teljesített.

A vádlott kihallgatása ismét egész

Elhalasztották a huszti hármas akasztást

Mint ismeretes, május 3-án a dombói és alsónyeresnyicei csendőrörsnek többhetes hajsza és elkeseredett küzdelem után sikerült kézrekeríteni *Márkus* Tamás rablóbandáját, melynek tagjai *Vizicskánics* György és *Picur* Mihály. A banda egész télen rettegésben tartotta Máramaros megyét. A banditákat a huszti törvényszék rögtönítélő ötös tanácsa kötélállati halálra ítélte. A május 28-ára, keddre kitűzött ítéletvégrehajtás elmaradt, mert a törvényszék mindhárom elítéltet kegyelemre terjesztette fel.

—

HÁZASSÁG

Május 29 Szerda

1875 május 29-én halt meg 65 éves korában a legtehetségesebb és legmulatságosabb magyar színészek egyike, Réthy Mihály, a Nemzeti Színház tagja. Szabó Endre igen kedves históriákat beszélt el Réthyről, aki jó színész is volt, jó ember is.

Az abszolutizmus idejében szerettek a színészek kirándulni a budai oldalra, a „Normafá"-hoz. Egyszer Szerdahelyi Kálmánnal és Szigeti Józseffel indult el Réthy, cipelvén magukkal különféle elemózsiát. De a hőség olyan rendkívüli volt, hogy amint Budáról kiértek, Szigeti és Szerdahelyi lefeküdtek egy fa árnyékában s nem akartak tovább menni. Réthy koma dühöngött, kétségbe volt esve, hogy vége a gyönyörű kirándulásnak, gulyáshús-főzésnek. Könyörögve biztatta őket, hogy legyen eszük, ne rontsák el a rájuk várakozó pompás mulatságot. Azok pedig nem, hát nem! Csak azért sem. Mintha csak készakarva akarták volna Réthy komát bosszantani. Réthy koma elkeseredése immár nem ismert határt. S akkor kétségbeesett ötlete támadt.

— Hát nem jöttök tovább?

— Nem.

— No, fogadjunk, hogy mindjárt jöttök ti énvelem!

S Réthy koma kirántotta oldalzsebéből mindig magával hordott mordályát, oda célzott vele a közeli zsandárkaszárnya ablakára s püff! Úgy bele lőtt, hogy csak úgy csörömpölt az ablak üvege.

Bizony ész nélkül ugrott talpra a két makacs színész és rémültében nyulat megszégyenítő iramodással szaladt fel a hegyre, meg sem állva még a Normafánál sem, hanem bujdokolva egész késő estig és egyre rettegve, hogy mikor fogják el őket. Különös szerencséből azonban megmenekültek a bajtól. Ha keresték is

Háromszázhétezer pengő vagyoni elégtételt kér az ügyész egy valutaperben

A budapesti büntetőtörvényszék *Andrásfy*-tanácsa kedden hallgatta ki *Hajdu* István cégvezetőt a *Fonal és Himzőipari Rt.* valutabűnperében. *Horváth* Ákos vezérigazgató a tárgyaláson nem jelent meg, mert Londonba szökött. A vád szerint a vállalat nem tett eleget exportvaluta-beszolgáltatási kötelezettségének és mintegy *13.000 angol fontot* vont el a Nemzeti Banktól. Az ügyész 307.000 pengő vagyoni elégtétel megfizetését indítványozta. Hajdu István cégvezető kihallgatása alkalmával azt vallotta, hogy az üzletvitelért kizárólag Horváth Ákos felelős. A törvényszék a folytatólagos tárgyalást június 12-ére halasztotta.

Halálra ítélte a Kúria az alsónémedi arzénes gyilkosság egyik tettesét

Az alsónémedi arzénes tömeggyilkosság bűnperével foglalkozott kedden a Kúria. Ismeretes, hogy az alsónémedi *Borbély*-család több tagját megmérgezték olymódon, hogy a lisztbe körülbelül félkiló arzéntartalmú mérget kevertek. A pestvidéki törvényszék öt vádlott közül hármat, *Fazekas* Pált, S. *Nagy* Menyhértné született *Borbély* Krisztinát és *Borbély* Miklóst halálra ítélte. A Tábla új bizonyítási eljárás alapján *Fazekas* Pál halálbüntetését helybenhagyta, ellenben a többi vádlott büntetését mérsékelte. A Kúria *Szolnok* Jenő tanácselnök vezetése alatt a semmiségi panaszokat elutasította és a *Fazekas* Pálra vonatkozó *halálbüntetést jogerőre emelte,* míg *Nagy* Menyhértné Borbély Krisztina büntetését 12 évi fegyházra, *Varga* Józsefné büntetését nyolcévi börtönre és *Borbély* Miklós büntetését 10 évi fegyházra emelte.

HÉTVÉGI AUTÓCÁRUNK
a BALATONRA ellátással 19 P-től
RAPID UTAZÁSI IRODA
Harmincad-u. 2. T.: 380-321

— **Új építkezések a fővárosban.** A polgármester a következő új építkezéseket engedélyezte: *Lakner* László a Németvölgyi-út 32. szám alatt négyemeletes bérházat, a *Kocka Házépítő* Szövetkezet a Fadrusz-utca 27. szám alatt háromemeletes bérházat, a *Kertház* kft a Liliom-utca 1. szám alatt háromemeletes bérházat, *Bocsányi* Richárdné a Fóti-út 27.947. hrsz. alatt háromemeletes bérházat, *Marton*

Vízállás

A *Duna* Regensburgnál és Gönyü—Mohács között apad, máshol árad, Pozsonyig alacsony, Oroszvártól Paksig közepes, lejjebb magas vízállású. *A keddi dunai vízállások:* Schärding 368, Passau 529, Aschach 284, Struden 425, Stein 371, Bécs 357, Pozsony 268, Komárom 383, Budapest 345, Paks 280, Baja 442, Mohács 488, Gombos 561, Ujvidék 480, Zimony 487. — A *Rába* Szentgotthárdn… hídnál mínusz 35. —… nál 10, Drávaszabol… nél 270. — A *Száva*… A *Tisza* Vásárosna… között apad, másho… alacsony, lejjebb m… *keddi tiszai vízállá*… 90, Visk 40, Tekeh… 26, Vásárosnamény… Tiszafüred 578, Szol… 613, Szeged 610. —… gernél 80. — A *Boc*… 389. — A *Sajó* Bá… *Hernád* Hidasnéme… *Körös* Körösszakáll… 476, Gyománál 600. … nál 181. — A *Bala*… — A *Velencei-tó* A…

A korm… dícsérő e… a kárpátalj…

A kormányzó a… ter előterjesztésére… dr. *Gántay* Béla r… *Boross* Andor, *No*… László, dr. *Hőgyés*… Jenő rendőrfelügy… visszafoglalása alk… előtt tanusított vit… *dícsérő elismerését a* … *rdek egyidejű adományozása* …

Ujra Nővad Ulmos

Nővad Ulmos

Magyar Nemzet 1940 május 29.

(1298)

(1296.

Aba Novák Vilmos

Pesti Hirlap

1940. Sept. 22

— **Egy magyar festőművész képeit megvásárolta a Duce.** Rómából jelentik: A Duce a Meridiano di Roma olasz művészeti folyóirat szerint megvásárolta a nemrég elhunyt kitünő magyar festőművésznek, *Aba-Novák Vilmosnak* négy festményét. A Duce vásárlásában az olasz folyóirat Aba-Novák kivételes művészetének rendkivüli megbecsülését látja. (1296)

Aba Novák Vilmos (1297)

Aba-Novák Vilmos nyerte a Duce díját a Biennalén

Velence, május 24. A *XXII. bienn*ale*-kiállításon résztvevő *külföldi* művészek közül a bizottság a következőknek ítélte a kitűzött díjakat:

Aba-Novák Vilmos budapesti festőművész kapta a *Duce díját*,

Breker Arno berlini szobrász szintén a *Duce díját* és

Brocas Maurice brüsszeli grafikus a biennale díját.

(1297)

Esti Magyarország.

Estilap. 1940. maj. 24.

Legnagyobb megdöbbenésére azonban Morisson ezredes helyett egy másik ezredest talált ott, aki magát Morissonnak nevezte.

Egyik kínos jelenet a másikat követte. Az ezredes határozottan állította, hogy ő Morisson, a mérnök pedig nem akarta elhinni, mondván, hogy két Morisson ezredes az angol hadseregben nincs, csupán egy és az ő. Ezzel az ezredes a szomszéd szobából két tiszttársát hívta be, akiket fölkért, mondják meg nyíltan és őszintén, hogy hívják őt?

A végén kisült a turpisság. Az ezredes, aki a lőszergyárat megszemlélte, természetesen nem volt más, mint Sch. úr, a németek kiváló, hidegvérű megbízottja, aki magát Morisson angol ezredesnek, a lőszergyártás irányítójának, a lőszerminiszter jobbkezének adta ki.

Sch.-t méltán nevezi a kémtörténelem a legújabb idők egyik leghidegvérűbb és legbátrabb hírszerzőjének.

Huszár Elemér:

Loyolai Szent Ignác*

Gyümölcsoltó Boldogasszony vigiliája volt.

Loyola kapitány egész éjjel díszőrséget állott a Madonna oltára előtt, lovagi szolgálatul szíve hölgyének, aki immár nem földi asszony, több mint földi királyné: hanem a Boldogságos szűz, Isten anyja!

Ilyen lovagi szolgálathoz minek a harci fegyver, minek az ékes köntös?

Fölakasztja kardját az oltár mellett, elcseréli fényes ruháját egy koldussal, darócba öltözik, kötéllel övedzik:

— Ha Szent Ferenc meg tudta tenni, én is megteszem!

Három napot töltött Montserratban. Egy szentéletű bencés előtt, Don Chanones előtt, végezte gyónását. Böjtölt, ostorozta magát, hiszen így olvasta a Szentek Életében — és ő is szent akart lenni.

Búcsúzáskor lovát a kolostornak ajándékozta s bár jobblábára még sántított, gyalog vágott neki Barcelona felé, hogy ott hajón indulhasson a Szentföldre.

Koldús-gúnyában bandukolt a KAPITÁNYBÓL LETT ZARÁNDOK mély gondolatokba merülve.

— Megállj, ki vagy? rivallt rá egy fegyveres városszolga, amint éppen kötözött össze valakit, akinek személye koldúst mutatott, de rajta fényes lovagi köntös volt.

A koldús pedig — mert az volt — örvendezve kiáltotta, Loyolára mutatva:

— Imhol az az úr, aki elcserélte velem a köntösét!

Tudniillik a város fegyverese azért akarta elfogni a koldúst, mivel nem hitte el neki, hogy nem úgy lopta új ruháját.

Most aztán a város-szolga fejcsóválva nézett a bolond zarándok után, ki útját folytatva azon könnyezett, hogy első jócselekedete is majdnem szabadságába került annak, akivel azt a jót tette.

Este Manrézába ért.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— Mit tud a tanú vádlottnak nőszemélyekkel való társalkodásáról? — kérdezte Figueroa, a toledói általános érseki helynök. És az alcalai Antezana szegényház portása így válaszolt:

— Hát láttam vele az Izidoro vámszedő tizenhét éves leányát, meg Juan de la Parráét, az is körülbelül olyan idős, azután Sanchez Isabellát, Davila Beatrixot, meg tudom is én, ki mindenkit, hiszen hajnaltól késő estig járton jártak hozzája.

— Úgy, Sanchez Isabellát is? No erről talán a Pater Rubio tudna valamit mondani. Jól van, elmehetsz, jöjjön be a páter.

Kövér franciskánus állt a hatalmas vikárius elé.

— Páter, mit tudsz a vádlottnak Sanchez Isabellával való összeköttetéséről?

— Hát könyörgök, ott mentem el Donna Isabella háza mellett, — hiszen méltóztatol tudni, ott lakik a Szent Ferenc temploma mögött — benéztem az udvarba, nem gondoltam semmi rosszat, csak úgy benéztem, hát látom, hogy az udvar közepén mezítláb ül a széken ez az ensayalado, előtte meg térdel három asszony. Úgy néztek rá föl, mint egy szentre, ő meg beszélt hozzájuk, de hogy mit beszélt, azt nem hallottam. Hanem késő este csak beállít hozzám Donna Isabella és aszongya: Atyám, ne botránkozzál meg azon, amit reggel láttál; az az ifjú „valóságos szent!"

— Úgy, hát akkor jöjjön be a de la Flor Mária. Páter, elmehetsz.

---

* Részlet az író ilyen címen most megjelent regényéből.

És a nyilvános bűnös nő, akiről azt beszélték, hogy már hetek óta szigorú bűnbánó életet él, a bíró elé állt. Fején fekete csipkekendő, éjfekete szemében mondhatatlan szomorúság. A vikárius kedvtelve nézegette a tanú kívánatos alakját.

— Leányom, miket beszélt neked az az ensayalado?

De la Flor Mária felvetette tekintetét.

— Azt mondta, gondoljam végig minden bűnömet, tekintsek lelkem mélyébe, állítsam szemem elé mindazt a gonoszat, amit valaha cselekedtem vagy csak gondoltam is. Azt mondta, győzzem le a gonoszt és tisztuljak meg! És akkor éreztem, hogy a gonosz lélek kiszállt belőlem; elvesztettem az eszméletemet, s földre zuhantam. És ugyanígy volt a barátnőmmel, Diez Annával is.

— Rajongó bolondok a szentjükkel együtt! — mondotta Figueroa.

Az a vádlott pedig, akinek ügyében a toledói vikárius, mint az inkvizició megbízottja a tanúkihallgatásokat eszközölte — Loyola Ignác volt.

Kováts József:

Részlet az „Emberek útra kelnek"-ből

Most leírom szépítés nélkül, hogy haszontalan ember vagyok. Nem szabad titkolni, hisz meghalok nemsokára, s a halála előtt mindenki haszontalan. Viola tudja ezt, bár látszólag nem nyugszik meg benne. Jön. Ismét jön. Ő az első látogató a kórteremben. Mint arany árnyék suhan el a fehér ágyak között. Virágot hoz és ijedten nézi az arcomat. Gyakorlott beteglátogató. Sok mindent látott itt az elmult hónapok alatt. Az én halottaim félig az ő halottai is lettek. Sok szomorú asszonnyal kötött ismeretséget s az egyszerűbb nők faggatására azt felelte, hogy testvére vagyok, de egyszer, mikor egy haldokló fiatal felesége kérdezősködött, abban a tudatban, hogy úgy sem találkozik többé vele, azt mondta, hogy a feleségem. És sírtak együtt. Ez a hazugság jelentette életem legboldogabb napját — vallotta nekem. Már nem is félek attól, hogy kitudódik, a fiatalasszony Bécsbe utazott.

Álmatagon tapogatózott a finomságok után.

Hátramegy a tálalóba, befőttes üveget hoz, vízzel tölti meg és belehelyezi a virágokat. Ismeri a járást. Nagyon jól neveltem. Nem bámul rám és nem kérdi elfuló hangon, hogy vagyok, nem ölel meg és eszeágában sincs igazítani a párnámon. Nyugodtan lehet fulladni a társaságában. Megnézi a fejlapomat, a mellemhez nyul, kiveszi a jégzacskót, megzörgeti s mikor látja, hogy nem olvadt még el benne a jég, újra beburkolja és visszateszi. Az ápolónő régi ismerőse.

Kezet nyujt, átveszi a hőmérőt, lerázza, a világosság felé fordítja és átnyujtja.

— Délelőtt beszéltem Ernővel. Azt mondta, hogy különösebb aggodalomra nincs ok. Csak azért hozott be, mert nem volt bizalma a háziasszonyod iránt. Gondos orvosi felügyeletre van szükséged, de ez a visszaesés nem fog igénybe venni olyan hosszú kezelést, mint az előbbi.

Viola nem látta a háziasszonyomat. Míg kint éltem, egyetlen egyszer se látogatott meg. Régimódi, szelíd lány, aki nem jár férfiak lakására. Nem is hívtam egyszer se. Én látogattam meg háromszor. Nem vette rossz néven, hogy többször nem. Olyan bérház emeletén laktak, ahol nincs felvonó. Tudta, hogy három áldozatnál többet nem kívánhat tőlem. Legutóbbi vizitem már fulladozásaim idejére esik. Nagyon-nagyon nehezen másztam meg a lépcsőket. Viola édesanyja gyanakodva figyelt, mikor levegő után kapkodva feleltem a kérdéseire, rosszalólag csóválta a fejét, száját összecsucsorította és alig várta az alkalmat, hogy megjegyezhesse:

— Én csak egészséges emberhez adom férjhez a lányomat.

— Helyes elhatározás — feleltem nyugodtan.

Viola átment a másik szobába és sírt.

Mikor az aggodalmaskodó anya tudomásul vette, hogy eszemágában sincs a nősülés és ha mégis szóbajöhetne, csak olyan dúsgazdag lányt vennék el, akinek ugyanolyan betegsége van, mint nekem, változott bánásmódja és elkezdett gyűlölni.

— Mama üvözletét küldi — szólalt meg Viola.

— Úgy félek, hogy a lépcsőjárás ártott meg neked. Meg aztán kicsit felizgattad magadat, mikor vitatkoztál vele.

— Nem vitatkoztam, nem izgattam fel magamat.

Szinte indulatosan felelek.

Viola lehajtja a fejét. Hallgat. Elkéri a hőmérőt és nézi, Harminchét kettő.

kigödrözi a szőlőtőkéket. A kistörpét is agyonüti a pergőtűz, pedig milyen régen ott áll már a páfránybokor alatt.

Apám előre ment.

... neki is fáj. Nem bírja látni már a kertet. Biztosan a méheit is sajnálja... annak jó most, akinek nincs mit sajnálnia; aki nem hagy ott semmit, annak nem fáj ilyen nagyon a szíve.

Anyám a házat nézte.

... búcsúzik tőle. Én nem tudnám a falhoz szorítani az arcomat, mint ő, közben lehúnyta a szemét és peregnek a könnyei. Anyám a házat sajnálja jobban. Apám a rózsafákat... a szőlőt... meg a méheket. Én is! még a pókhálót is sajnálom a két rózsafa között, mert ha nem lesz rózsafa, akkor esténként nem leshetem apámmal hogyan szövi hálóját a pók. Milyen szép volt. Öntözés után, mikor portól mosakodtak az illatok, a levelekről... plim-plim, csurrantak a cseppek, a pók, a kerge pók meg járt körbe-körbe; minden nap újra elülről kezdte...

Anyám csak állt, a leeresztett rolettákat nézte a négy ablakon; a fényes bádogpárkányt, a kilincset, a levélszekrény rézzelbélelt nyílását, a csengő gombját, a színes üvegeket a kapu felett, amin szivárványszínűre tört a napsugár...

... Különös — gondoltam — a kapu be van zárva és mégis mintha kinyílna. Árny-alakok surranhak ki-be rajta. Öcsike ott ül a küszöbön és rákiált selypitve a kis görbe nénikére, aki hátán összefogott kezében óriási kulcsot tart. A libája mint a kiskutya sétál utána...

Anyám vajjon mit lát? És apám mit látna, ha nézné a kaput? Anyám úgy állt, mintha karjai megnőttek volna s az egész házat, körül a kerítést, a kert végén a méhes mögött, ölelve bekerítette volna. Szinte rávetette magát azzal az eszelős sírással, ahogy anyám tud sírni. Már nem is bírtam tovább nézni. Előre mentem apámhoz, amíg anyám leszakadt a házról. Eljött a pillanat, amikor anyám kiegyenesedett, felemelte a fejét és keményen, hidegen utánunk sietett.

Apám ballagott a tarisznyával, mint a vándorlegények. Minden lépés helyét megnézte. Hol a földet nézte, hol meg az eget. Eszembejutott, hogy apám egyszer azt mondta: Isten tenyere között érzi magát, ha a földre és az égre néz.

Apám lépéséhez igazodtam és láttam, hogy mosolyogva rábólint az Isten.

székelyi Nyiry László:

A leghidegvérűbb kém.*

Köztudomású, hogy 1917-ben a német tengeralattjárók már igen érzékeny károkat okoztak az antantnak, különösen Angliának. Ebben az évben a brit vezérkarnak már komoly gondokat okozott a hadsereg céljait szolgáló ércmennyiségek előteremtése. Jól tudták ezt a központi hatalmak hadvezetőségei is, éppen ezért állandóan nyilvántartották a buvárnaszádharc-okozta azokat a károkat, amelyek az ellenségek ellentállóképességének megtörését célozták. Az alábbi kémtörténet, amelyet angol forrásból merítettem, hátborzongató képét nyujtja annak a vakmerőségnek, amellyel a központi hatalmak némely fanatikus ügynöke dolgozott.

1917 őszén vagyunk. A német nagy főhadiszállás egy Sch. nevű megbízottal tárgyalt. Tudomására hozza, hogy az angol munició minisztérium, beérkezett hírek szerint, zavarban van. Arra gondol, hogy a hadsereg részére szükséges érceket a magánházakról leszerelhető rézfogantyúk, stb. bevonásával szerezze be. Ez a német megbízott azt a feladatot kapta, hogy látogasson el a h...-i lőszergyárba, szerezze meg ott az angol lőszerminiszter egy fontos rendeletét, amely a nyersanyaghiány mérvét kellőképpen megvilágítja.

Sch. első dolga volt megállapítani — ez természetesen már Angliában történt —, milyen is az a Morisson angol ezredes, aki a lőszergyártás legfőbb irányítója.

Pár nap mulva felment hozzá és álnév alatt, mint egy találmány tulajdonosa, mutatkozott be. Morisson azonban teljesen elzárkózott az angol üzletember kívánsága elől és a szó szoros értelmében kitessékelte látogatóját. Itt tehát Sch.-nek több keresnivalója nem volt. Azt azonban megállapította, hogy termetre hasonlít Morissonhoz. Csupán a hajnak a színe volt előtte probléma, mert míg ő szőke volt, addig az ezredesnek fekete haja volt.

Amikor Morisson ezredes irodáját a minisztériumban elhagyta, szállóbeli lakására ment és két napig törte a fejét, mitévő legyen.

Aba-Novák Vilmos: *DUTTYÁN SÁTOR.* Tempera. A tömeg- és színelrendezés remeke, melyből biztos fölénnyel csendül ki a festő káprázatos tudása és művészi készsége. *(A „magyar művészetért" c. kiállításon.)*

Látogassunk most el abba a lőszergyárba, ahová Sch.-nek be kellett jutnia.

Itt a parancsnoksági irodában nagy sürgés-forgás volt, mert a londoni lőszerminisztériumból a következő telefonértesítés érkezett:

— Morisson ezredes ma délelőtt Önökhöz megy. Szolgálati működésében a legmesszebbmenőleg támogatandó. Lőszerminisztérium.

Tizenegy óra tájban egy nyolchengeres autó futott be a gyár udvarába. Magastermetű, feketehajú, elegáns úr szállt ki belőle egyenruhában.

Szólaltassuk meg az erre vonatkozó egyik német leírást és kövessük ebből az eseményeket:

— Morisson ezredes vagyok — mutatkozott be az autó vendége. — Nyilt parancsom, amelyet ezennel felmutatok, arra utasít, hogy szemlét tartsak Önöknél. Kérem, kövessenek az irodába...

Bent az irodában Morisson helyet foglalt. Szemben vele a gyár vezérigazgatója ült és annak titkára. A vezérigazgató nem nagyon barátságos hangulatban volt. Mintha gyanakodott volna. Elkérte Morissontól nyilt parancsát, figyelmesen nézegette, vizsgálgatta. A beszélgetés ennek ellenére símán indult meg.

Megkérdezte a gyár igazgatója, mivel állhat az ezredes szolgálatára.

Morisson előadta, hogy a lőszerminisztériumnak most a legnagyobb gondja, miként kerítse elő azokat a nyersanyagkészleteket, amelyektől a hadvezetőséget a német buvárnaszádharc aggasztó mértékben fosztja meg. Nyugodt, de határozott hangon elkérte Churchill legutóbbi erre vonatkozó rendeletét, amely bizonyos adatokat és kimutatásokat is tartalmazott.

John R. Spark angol mérnök néhány idevonatkozó adata szerint Morisson ezredes tényleg betekintést nyert a kérdéses és ránézve olyan nagyon fontos miniszteri rendeletbe. Ez rámutat arra, miként lehetne érceket és vasakat az ország felhalmozott készleteiből előteremteni. Így felhozza a rendelet, hogy a Somme mentén 7—8 millió tonna kilőtt gránátot lehetne összeszedni. A Hyde parkból 300 ezer tonna vasat előkeríteni. Az építőanyagok felhalmozott vaskészleteit is igénybe lehetne venni. Olvasztókemencék felállítására is rámutat a rendelet, amelyek ezeket az anyagokat feldolgoznák, stb.

Ezek után Morisson ezredes végigjárta az egész gyárat, feljegyzéseket csinált, majd legteljesebb elismerését kifejezve, úgy a vezérigazgatóval és környezetével, mint az osztályvezetőkkel barátságosan kezetfogva, eltávozott.

Spark mérnök, aki Morisson látogatásánál jelen volt, pár hét mulva Londonba utazott és Morisson ezredest kereste hivatalosan.

---

* Részlet *székelyi Nyiry László* HOGYAN DOLGOZNAK A KÉMEK címmel most megjelent művéből.

1292

Aba Novák Vilmos

— **Kép-aukció az Árverési Csarnokban.** A Postatakarékpénztár Árverési Csarnoka szombaton délelőtt nyítja meg Lónyay-utca 30—32. szám alatti helyiségeiben külön aukcióját, amelyen egy modern képgyüjteményből származó közel 300 darab festmény kerül eladásra. A kiállított vásznak között a legnevesebb magyar mesterek alkotásai mellett szerepelnek Aba Novák Vilmosnak, Bernát Aurélnak, Iványi-Grünwaldnak, Szőnyi Istvánnak és Vass Elemérnek a londoni, newyorki, oslói és bécsi magyar kiállításokon bemutatott festményei is. Az érdekes kiállítás július 11-ig marad nyitva, a festmények pedig július 12-én kerülnek kalapács alá.

PR 935. VII. 7.

PR 1939. VII. 7.

(1295

Aba Novák Vilmos

bozetet visszaf...

* **Aba-Novák Vilmos a Duce díját kapta a velencei biennale-kiállításon.** Velencéből jelentik: A biennale-kiállításon résztvevő külföldi művészek közül a bizottság a következőknek ítélte a kitüzött díjakat: Aba-Novák Vilmos budapesti festőművész kapta a Duce díját, Breker Arno berlini szobrász szintén a Duce díját és Brocas Maurice brüsszeli grafikus a biennale díját. (1295.)

Uj Magyarság

1940. máj. 25.

Uri-u 51 et a belügyi
vigadókor is
telirni!

1294

vitéz ABA-NOVÁK VILMOS
1. Freskó-vázlat, temp.

Nemzeti Szalon
Magyar nép
1940 febr - márc -

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK

Gróf ZICHY JÁNOS

TÁRSELNÖK:

PRESZLY ELEMÉR

Aba-Novák kiállítás 1939 (1291

1291

MEGHIVÓ

A magyar királyi Postatakarékpénztár Árverési Csarnokának, IX., Lónyay-utca 30—32. sz. alatti helyiségeiben rendezendő

RENDKIVÜLI AUKCIÓJÁRA,

amelyen **egy magángyüjteményből** származó festmények kerülnek eladásra a következő művészektől:

Aba-Novák, Berény, Bernáth, Borsos, Böhm, Csók, Deák, Eisenhut, Fényes, Ferenczy, Hatvany, Hollósy, Iványi-Grünwald, Katona, Kernstok, Koszta, Liezen-Mayer, Lotz, Magyar-Mannheimer, Mednyánszky, Pállik Perlmutter, Rudnay, Spányi, Strobentz, Szönyi, Telepy, Thorma, Vass, Vastagh, Vaszary, Vidovszky, Zádor stb.

Az igazgatóság.

KIÁLLITÁS:

1939 július 10 és 11. Látogatási idő d. e. 9 órától d. u. 2-ig, továbbá d. u. 4 és 7 órák között. Meghivóval a kiállitás 8-án, szombaton d. e. 9—1 óra között is megtekinthető.

ÁRVERÉS:

Július 12-én d. u. 1/2 4 órai kezdettel a katalogusban feltüntetett sorrend szerint.

NY

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos KIRÁLYI

M.
Andrássy
MÁVBI. kö

Hivatalból
díj átalányozva

A. 4—57. — 1937. 2204

1936.

vitéz ABA NOVÁK VILMOS

1. Szolnoki halászbárkák, tempera

Nemzeti Szalon

Magyar tájak

1939. dec.

1289.

Aba Novák Vilmos

Pesti Hírlap

tovább 1939. január 8

— A „Corvina" magyar-olasz folyóirat felvidéki száma. A *Korvin Mátyás Magyar-Olasz Egyesület* kiadásában megjelenő olasz nyelvü folyóirat legujabb kettős számát *a visszacsatolt Felvidéknek* szenteli. A bevezető cikket *Hóman Bálint* irta a Felvidék felszabadulásáról. Kassáról *Márai Sándor* és *Gerevich Tibor*, Pozsonyról *Pukánszky Béla* és *Kováts Ferenc* emlékezik meg. A ruszin kérdést *Rodolfo Mosca tárgyalja*, *Kniezsa István* a Felvidék településtörténetét, *Futó Mihály* a visszacsatolás gazdasági következményeit ismerteti, *Kopp Jenő* pedig a Felvidék nagy tájképfestőjének: *Markó Károlynak* olaszországi tartózkodását idézi emlékezetünkbe. Az illusztrációk közül kiválik *Aba-Novák Vilmosnak* a kassai bevonulásról készült helyszini rajza.

1289.

— Halálos baleset a bezaltbányában. Zalaegerszeg-

és imádkozzatok!

ZIEGLER KÁROLY, 1896. Ráth György-féle 300 frtos díj. *Kertben.*

KÜLFÖLDI MŰVÉSZEK:

ANCHER MICHAIL, 1906. Kis állami aranyérem. *A művész arcképe.*

AUSTEN-BROWN, THOMAS, 1903. Állami aranyérem. *Anya és gyermeke.*

BAERTSOEN, ALBERT, 1898. Áll. aranyérem. *Est az Escau-n.*

BARTELS, HANS, 1892. Állami aranyérem. *Hullámtörés.*

BLANCHE, I. E., 1905. Állami aranyérem. *Leányarckép.*

BÖCKLIN, ARNOLD †, 1886. Állami aranyérem. *Hullámjáték.*

BUTTI, ENRICO, 1892. Állami aranyérem. *A bányász.* (Bronzszobor.)

COURTENS, FRANZ VON, 1894. Állami aranyérem. *Hazatérő nyáj.*

DAUCHÉZ, ANDRÉ, 1905. Kis állami aranyérem. *Kóróégetés.*

GALLÉN-KALELA AXELI, 1906. Állami aranyérem. *Sampo hősei.*

GAY, WALTER, 1905. Kis állami aranyérem. *Fiatal leány geraniumokkal.*

HAHN, HERMANN Prof., 1903. Kis állami aranyérem. *Éva.* (Bronzszobor.)

HALL, OLIVIER, 1903. Kis állami aranyérem. *Az Angerton-mocsár Észak-Lancashireben.*

DAWANT, ALBERT, 1889. Állami aranyérem. *Hajótöröttek mentése.*

FIRLE, WALTER, 1893. Állami aranyérem. *Hármas kép a miatyánkból.*

ISRAELS, JOSEF †, 1891. Állami aranyérem. *Egyedül.*

JERNEFELT, EERO, 1906. Kis állami aranyérem. *Arckép.*

LENBACH, FRANZ VON, Prof. †, 1901. Állami aranyérem. *Lenbach a kis leányával.*

MENARD, RENÉ, 1902. Állami aranyérem. *Girgenti.*

MORENO CARBONERO, JOSÉ, 1890. Állami aranyérem. *Gandia herceg megtérése.*

MARR, CARL, Prof., 1903. Áll. aranyérem. *A tájképfestő.*

NEUHUYS, ALBERT, 1908. Állami aranyérem. *Varrónő.*

I. FESTMÉNYEK, RAJZOK, METSZETEK.

(1-től 485-ig.)

	Kikiáltási ár pengőben
1. ABA NOVÁK VILMOS, Tanulmányfej. Vízfestmény. 26×28. (Jelzett.)	40.—
2. —, Pihenő tehenek. Tempera. 60×70. (Jelzett.) .	300.—
3. —, Harsányi Kálmán arcképe. Rézkarc. 35×28 .	4.—
4. ACHEMBACH, A., Mulató halászok. Tollrajz. 8×15. (Jelzett.)	10.—
5. ADLER MÓR (1826—1902), Csendélet. Olajfestm. 45×55 (Jelzett.)	160.—
6. AIT, JAKOB (1789—1872), Halásztanya. Vízfestmény. 25×35. (Jelzett.)	50.—
7. ANGELI HENRIK (1840—1925), Búzatáblák között. Olajfestmény. 50×60. (Jelzett.)	110.—
8. ARVAY ZSIGMOND, Nő rózsákkal. Olajfestm. 63×50. (Jelzett.)	80.—
9. BACHMANN KÁROLY (1874—1924), Magyaros csendélet. Olajfestmény. 10×13. (Jelzett.) . . .	30.—
10. BADITZ OTTÓ (1849—1936), Legelő tehenek. Olajfestmény. 75×105. (Jelzett.)	40.—
11. BALASSA NEPOMUKI JÁNOS, Férfi képmás. Olajfestmény. 28×22.	150.—
12. —, Férfi képmás. Olajfestmény. 85×70. (Jelzett.)	300.—
13. BALLO EDE (1859—1936), Margerita infánsnő. Olajfestmény, másolat Velasquez után. 132×100 .	550.—
14. BARABÁS MIKLÓS (1810—1898), Gleichenbergi részlet. Tollrajz. 20×34	25.—
15. —, Női és férfi képmás. Két olajfestmény. 75×58	160.—
16. BARDÓCZ ÁRPÁD (1882—1938), Tengeri fürdő. Olajfestmény. 25×15. (Jelzett.)	16.—
17. BARTALOZZI, FRANCESCO (1730—1813), BALESTRA, ANTONIO (1666—1740) után, Madonna a szentekkel. Rézmetszet. 56×34	4.—
18. BASCH GYULA (1851—1928), Női félakt. Olajfestmény. 68×55. (Jelzett.)	55.—

	Kikiáltási ár pengőben
19. BELLANGE, JAQUES (XVII. SZÁZAD), A három Mária a sírnál. Rézmetszet, utánnyomás. 45×34	2.—
20. BENCZUR GYULA (1844—1920), Napkeleti bölcsek. Olajfestmény. 112×68. (Jelzett.) . . .	1800.—
21. BENEDEK PÉTER, Téli hangulat. Olajfestm. 70×100. (Jelzett.)	120.—
22. BENSA, ALEXANDER VON (1820—1902), Lovascsata. Olajfestmény. 22×34	200.—
23. BERÉNY RÓBERT, Zebegényi táj. Olajfestm. 50×70. (Jelzett.)	120.—
24. —, Tájkép lovassal. Olajfestmény. 75×94. (Jelzett.)	250.—
25. —, Lóúsztatás. Olajfestmény. 70×110. (Jelzett.) .	150.—
26. —, Cséplés. Olajfestmény. 80×100. (Jelzett.) . .	150.—
27. —, Interieur részlet. Olajfestmény. 95×68. (Jelzett.)	120.—
28. —, Faluvége. Olajfestmény. 65×95. (Jelzett.) . .	125.—
29. —, Pihenő. Olajfestmény. 70×90. (Jelzett.) . .	90.—
30. —, Parkrészlet. Olajfestmény. 90×70. (Jelzett.)	80.—
31. —, Tájkép. Olajfestmény. 70×100. (Jelzett.) . .	80.—
32. —, Tájkép. Olajfestmény. 75×100. (Jelzett.) . .	80.—
33. —, Tájkép. Olajfestmény. 100×70. (Jelzett.) . .	80.—
34. —, Virágcsendélet. Olajfestmény. 65×50. (Jelzett.)	45.—
35. —, Virágcsendélet. Olajfestmény. 50×65. (Jelzett.)	45.—
36. —, Csendélet. Olajfestmény. 65×54. (Jelzett.) .	55.—
37. BERÉNYI, Két női akt. Olajfestm. 45×35. (Jelzett.)	4.—
38. BERNÁTH AURÉL, Tájkép. Olajfestm. 72×100. (Jelzett.)	250.—
39. —, Vágvölgye. Olajfestmény. 70×100. (Jelzett.) .	200.—
40. —, Parkrészlet. Olajfestmény. 73×100. (Jelzett.)	140.—
41. —, Nyári est. Olajfestmény. 80×100. (Jelzett.) .	130.—
42. —, Festő asztala. Olajfestmény. 65×80. (Jelzett.) *(Illusztrálva a VII. táblán.)*	150.—
43. BIHARI SÁNDOR (1855—1906), Korsóból ivó paraszt. Olajfestmény. 70×45. (Jelzett.)	100.—
44. EON, A. DAL, RUSSELL, J. UTÁN, Kis parasztleány. Színezett rézmetszet. 48×56.	25.—
45. BOR PÁL, Speziai táj. Vízfestmény. 28×37. (Jelzett.)	16.—
46. BÖHM PÁL (1839—1905), Halásztanya. Olajfestmény. 75×120. (Jelzett.)	250.—
47. BOUTTATS GÁSPÁR, XVII. SZÁZAD, Buda. Rézmetszet. 16×30.	15.—
48. BRANGWYN, FRANCK, XIX. SZÁZAD, Barnard Castle. Rézkarc. 46×36.	8.—
49. BROCKY KÁROLY (1807—1855), Női fej. Színes kréta. 30×24. (Jelzett.)	50.—

RUCZ GYULA BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 27-29
Piarista palota — TELEFON: 1—862—28
Régiség- és műkereskedő **Antik bútorok és lakberendezések**

	Kikiáltási ár pengőben
50. BRUCK HERMINA, Tavasz. Olajfestmény. 30×40. (Jelzett.)	15.—
51. —, Kertrészlet. Olajfestmény. (Jelzett.)	15.—
52. —, Lugas. Olajfestmény. 50×40. (Jelzett.)	20.—
53. BUDAI-FISCHER EDVIN, Vitorlás. Olajfestmény. 43×54. (Jelzett.)	30.—
54. BUDAI SÁNDOR, Kézimunkázó nő. Olajfestmény. 70×50. (Jelzett.)	32.—
55. BURGHARDT REZSŐ, Legelő tehenek. Olajfestmény. 35×25. (Jelzett.)	25.—
56. —, Fekvő női akt. Olajfestmény. 25×35. (Jelzett.)	90.—
57. CANON, HANS (1829—1885), Önarckép. Olajfestmény. 65×50. (Jelzett.)	150.—
58. CLAROT, JOHANN BAPTISZT (1797—1854), Női képmás. Vízfestmény. 17×14. (Jelzett.)	20.—
59. —, Férfi képmás. Vízfestmény. 17×14. (Jelzett.)	20.—
60. CONRAD GYULA, A Kalimegdan kapuja. Színes rajz. 34×24. (Jelzett.)	16.—
61. —, Hmalinat Albániában. Gouache. 35×45. (Jelzett.)	8.—
62. CSABAI WAGNER JÓZSEF, Kilátás az erkélyről. Pasztell. 70×80. (Jelzett.)	60.—
63. CSERÉPY ÁRPÁD (1859—1907), Cigányprímás. Olajfestmény. 35×25. (Jelzett.)	40.—
64. CSÓK ISTVÁN, Villámcsapás. Olajfestmény. 80×90. (Jelzett.) *(Illusztrálva a VI. táblán.)*	350.—
65. —, Tájkép. Olajfestmény. 68×82. (Jelzett.)	220.—
66. —, Tájkép. Olajfestmény. 60×70. (Jelzett.)	220.—
67. —, Fekvő női akt. Olajfestmény. 50×60. (Jelzett.)	260.—
68. —, Interieur. Olajfestmény. 93×83. (Jelzett.)	400.—
69. CSONTVÁRY KOSZTKA MIHÁLY TIVADAR (1853—1919), Tájkép. Olajfestmény. 47×55. *(Illusztrálva az V. táblán.)*	300.—
70. CSUK JENŐ (1887—1927), Fehérruhás nő. Olajfestmény. 36×28.	7.—
71. —, Ökrök. Olajfestmény. 20×25. (Jelzett.)	28.—
72. DARNAUT, H., Zuzmara. Olajfestmény. 19×28. (Jelzett.)	15.—
73. DERKOVITS GYULA (1894—1934), Tanulmány. Tusrajz. 40×38. (Jelzett.)	20.—

Aba Novák Vilmos

Kikiáltási ár pengőben

74. DEZSŐ ALAJOS, Udvarlás. Színes kréta. 22×20. (Jelzett.) . . . . . 6.—
75. EAST, SIR ALFRED (1849—1913), Saint Ives. Rézkarc. 30×38. . . . . 8.—
76. EINSLE, ANTON (1801—1881), Női képmás. Olajfestmény. 70×55. (Jelzett.) . . . . . 130.—
77. EISENHUT FERENC (1857—1903), Interieur. Olajfestmény. 45×38. (Jelzett.) . . . . . 15.—
78. FARAGÓ GÉZA (1877—1928), A költő és Muzsája. Tempera. 31×45. (Jelzett.) . . . . . 12.—
79. FÉNYES ADOLF, Utcarészlet. Olajfestmény. 52×66. (Jelzett.) . . . . . 350.—
(Illusztrálva az V. táblán.)
80. —, Kisleány almával. Olajfestmény. 65×50. (Jelzett.) . . . . . 70.—
81. —, Csendélet. Olajfestmény. 36×60. (Jelzett.) . 160.—
(Illusztrálva a IX. táblán.)
82. —, Falusi táj. Olajfestmény. 12×17. (Jelzett.) . 70.—
83. FERENCZY KÁROLY (1862—1917), Tanulmány a „Hegyi beszéd"-hez. Olajfestmény. 70×35. (Jelzett.) . . . . . 100.—
(Illusztrálva a IV. táblán.)
84. FRANCIA FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Tengerparti táj. Olajfestmény. 70×95. . . . . 150.—
85. FRANCIA FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Pihenő katonák. Olajfestmény. 20×15. . . . . 24.—
86. FRANCIA MŰVÉSZ, A parisi Notre-Dame. Színes metszet. 22×29. . . . . 6.—
87. FRANCOIS, R., Női képmás. Olajfestmény. 100×75. (Jelzett.) . . . . . 48.—
88. FREY (1850), A Springer-család Hollenstein-i hámora. Vízfestmény. 28×44. . . . . 12.—
91. FRIED PÁL, Bikaviadal. Gouache. 40×60. (Jelzett.) . . . . . 30.—
92. GÁSPÁR ANTAL, Az özönvíz elpusztítá az igaztalanokat. Színezett tusrajz. 35×30. (Jelzett.) 13.—
93. GERHARDT ALAJOS (1837—1889), Alkony. Olajfestmény. 7×12. (Jelzett.) . . . . . 16.—
94. —, Tanya. Olajfestmény. 30×40. (Jelzett.) . . 72.—
95. —, Pilismaroti részlet. Olajfestmény. 20×18. (Jelzett.) . . . . . 40.—
96. GERNE, H., Bérmálás. Rézkarc. 32×25. . . . 3.—
97. GEYER, H., Női képmás. Olajfestmény. 48×38. (Jelzett.) . . . . . 4.—
98. GIMES LAJOS, Olasz halászok. Olajfestmény. 50×70. (Jelzett.) . . . . . 40.—

Teleki Pál gróf miniszterelnök nagy beszédben ismertette a pártértekezleten a magyar álláspontot

Néhány hetes parlamenti szünet után a szerdai nappal újra megkezdődött a belpolitikai élet. Délután hat órakor a Magyar Élet Pártja *központi vezetősége* tartott ülést *Vay* László báró országos elnök elnöklésével, amelyen a párt szervezési kérdései is napirendre kerültek. Este 7 órakor pártértekezlet kezdődött, amelyen *Teleki* Pál gróf miniszterelnök és a kormány tagjainak vezetésével résztvett a pártnak csaknem valamennyi képviselője és felsőházi tagja.

Vay László báró:

„Kötelességünk az, hogy dolgozzunk!"

Vay László báró nyitotta meg a pártértekezletet. Rámutatott arra, hogy a legutóbbi pártértekezlet óta *sorsdöntő események játszódtak le Európában közvetlen szomszédságunkban.* A magyar nemzet a bekövetkezett nehéz időkben a legnagyobb fegyelmezettségről tett tanuságot, *tisztában van erőivel és bízva vezetőinek bölcsességében nyugodtan, fegyelmezetten és bátran várja az elkövetkezendő idők eseményeit.* A törvényhozásra az a feladat hárul, hogy *tervszerűen, nyugodtan folytassa munkáját és ezzel is példát adjon a nemzetnek a céltudatos, fegyelmezett munka folytatására.* A pártnak pedig az a kötelessége, hogy ebben a tekintetben példamutatással járjon elől. Meggyőződése, hogy a párt meg is felel ennek a hivatásnak. A továbbiakban *beszámolt a pártszervezés eddigi munkájának eredményéről,* majd a törvényhozás munkájának megindulásával a Ház tisztikarának és a bizottságok újraválasztásával kapcsolatban tett javaslatokat, amelyeket a pártértekezlet egyhangúlag elfogadott.

A miniszterelnök beszéde

Teleki Pál gróf miniszterelnök szólalt fel ezután általános érdeklődés közben. Beszéde elején utalt a legutóbbi pártértekezlet óta bekövetkezett eseményekre, majd az országos pártelnök szavaiba kapcsolódva

örömmel állapította meg, hogy a nemzet megőrizte nyugalmát és egységét, amely a mai és a még várható nehéz időkben illő és szükséges.

Azzal a nyugalomal és komolysággal, amely fővárosunkban, de általában az ország egész népében megnyilatkozik,

tiszteletet vívunk és vívtunk már ki az egész világon.

Kijelentette, hogy külpolitikánk irányelve, amelyet állandóan követünk, amelyet az új országgyülés összeülésekor Magyarország kormányzója világosan újra kijelölt és

amelyet cselekedeteinkben azóta is alkalmazunk, nem változott.

De ép így le kell szögezni, hogy nem változtak a belpolitikai irányelvek és célkitűzések sem, amelyeket következetesen végrehajtunk.

Érzi a bizalmat, amely személye iránt megnyilvánul. Talán az idők nehézsége okozza, hogy jobban érzi ezt a bizalmat, mint bármikor, de meg kell mondania azt is, hogy ez a bizalom meghatottsággal tölti el. Nem szükséges mondania, hogy csak a nemzet érdekeit szolgálja, de

azt hangsúlyozottan mondhatja, hogy csak magyar érdekeket szolgál, kormányával együtt.

Magyarország politikája a nyugodt munka politikája, a mezőgazdaság, az ipar, a kereskedelem terén egyaránt és ez nemcsak Magyarországnak érdeke. Az országnak nemcsak erősnek kell lennie, hanem még inkább erősödnie kell és a kormány mindent megtesz ennek érdekében.

Jóllehet az ország közhangulata bámulatosan, szinte csodálatraméltóan nyugodt, amiért mindenki köszönettel kell, hogy adózzék,

a kormány mégis tett bizonyos óvóintézkedéseket, olyanokat, amelyeket az európai konfliktustól nálunk sokkal messzebbálló államok is meghoztak.

A magyar közönség nyugalmának tudható be, hogy csak ezekre az intézkedésekre volt szükség.

Ezután áttért a miniszterelnök a belső kormányzati problémák ismertetésére, a képviselőház most megkezdődő ülésszakával kapcsolatban.

A beszédet a párt tagjai nagy lelkesedéssel és tapssal fogadták.

Vitéz *Teleki* Mihály gróf földmívelésügyi miniszter ezután *a mezőgazdasági munkások öregségi biztosításának az özvegyekre és árvákra való kiterjesztéséről szóló törvényjavaslatot ismertette.* A párt tagjai a miniszter bejelentéseit nagy helyesléssel és lelkesedéssel fogadták.

A pártértekezletet pártvacsora követte.

Csáky külügyminiszter csütörtökön nyilatkozik a külpolitika eseményeiről

A csütörtöki nappal megkezdődik a törvényhozás munkája is.

Délelőtt 10 órakor a képviselőházban összeül a képviselőház és a felsőház tagjaiból alakított *országos 36-os honvédelmi bizottság.* Fél 11 órakor a képviselőház külügyi bizottsága tart ülést, amelyen

Csáky István gróf külügyminiszter a kiadott hivatalos jelentés szerint tájékoztatást ad a közelmult külpolitikai eseményeiről.

A külügyminiszter felszólalását természetesen nemcsak politikai, de a legszélesebb körökben *általános érdeklődéssel várják.*

A képviselőház plénuma a külügyi bizottság ülése után *déli 12 órakor ül egybe.* Napirenden csupán a további teendőkről való határozathozatal szerepel, előreláthatólag azonban már a csütörtöki ülésen

legfelsőbb kormányzói kézirattal beresztik a képviselőház első ülésszakát és ugyancsak a legfelsőbb kézirattal megnyitják az új ülésszakot.

Az ülésszak berekesztésével kapcsolatban az elnök kivételével valószínűleg a pénteki ülésen megválasztják a Ház új tisztikarát s

a miniszterek beterjesztik törvényjavaslataikat, amelyeket a Ház már az új házszabályok alapján gyorsított menetben tárgyal.

Amint a *Függetlenség* jelentette, a benyujtott törvényjavaslatok között szerepel a mezőgazdasági munkások öregségi biztosításának az özvegyekre szóló kiterjesztéséről való törvényjavaslat és a Ház elé kerül az Országos Szociális Alap létesítéséről szóló belügyminiszteri törvényjavaslat is. Az új 1940 december 31-ig terjedő állami költségvetés beterjesztését október első napjaira várják.

Pártközi értekezleten döntenek az őszi munkarendről

A csütörtöki nap zsufolt programja nem fejeződik be a képviselőház ülésével. Délben egy órakor

összeül az országos 36-os gazdasági bizottság,

amely megválasztja két elnökét és tisztikarát és utólagos bejelentések formájában letárgyalja a törvényhozási szünet alatt életbeléptetett kormányintézkedéseket és rendeleteket. Délután fél 4 órakor a *felsőház külügyi bizottsága tart ülést,* amelyen ugyancsak *Csáky* István gróf külügyminiszter ismerteti a közelmúlt külpolitikai eseményeit. Ezt követően délután 5 órakor

pártközi értekezlet lesz a képviselőházban, amelyen az összes parlamenti pártok vezetői részt vesznek.

Minden valószínűség szerint ez alkalommal fogják részletesen megállapítani a Ház őszi munkaprogramját.

A német haderő főparancsnoka a radomi csapattestekhez érkezett

Berlin, szeptember 13.

(Német Távirati Iroda.)

Brauchitsch vezérezredes, a német haderő főparancsnoka, a keddi nap folyamán *Reichenau* tüzérségi tábornok tisztikarához érkezett. *Brauchitsch* vezérezredes innen a legelső vonalba, *a radomi csatában résztvevő csapattestekhez ment.*

Noha az időjárás rossz a német légi fegyvernemnek, a keleti arcvonalon harcbavetett kötelékei *a mai napon is hathatósan támogatták a hadsereg harci cselekményeit.* Azonkívül tombavetésekkel megszakitották a *Bialystok—Wolkowysk, Slonim—Baranovicse, Bialystok—Brest* és *Brest—Pinsk* vasútvonalakat. *Oleszyce, Horniec* és *Wlodawa* pályaudvarát *súlyos találatok érték.*

Przemysltől északra Radymnónál lelőttek két ellenséges harci repülőgépet. (MTI.)

Nagyszabású adóeltitkolási eljárás indult Az Est lapkiadó rt. ellen

Általános feltünést keltett az Esti Ujság cikke arról a vizsgálatról, amelyet a pénzügyi hatóságok indítottak meg hónapokkal ezelőtt *Az Est Lapkiadó Rt.* ellen. A vizsgálat eredményeként

a pénzügyi hatóságok nagyobb arányú adóeltitkolást derítettek fel

és az eltitkolt adótételek előírása másodfokon is megtörtént, továbbmenően pedig a körülbelül hatszázezer pengőre tehető törvényszerű pénzbüntetésnek biztosítása iránt ugyancsak intézkedtek már a pénzügyi hatóságok.

Az eltitkolt adóalap, valamint a várható büntetés biztosítására

az államkincstár lefoglalta az Est Lapkiadó Rt. ingatlanait, követeléseit és összes berendezését.

Ez a lefoglalás csupán a társulati adónál eltitkolt összegekre vonatkozik, további fejleménye pedig az lesz, hogy a pénzügyi hatóságok máris megindították a vizsgálatot a vagyonváltság első kivetésének helyesbítésére. Az Est Lapkiadó Rt. ugyanis a már kivetett egyszeri beruházási hozzájárulást az eltitkolt társulati adó figyelembevételével fizette be,

ezt a kivetést azonban a társulati adónál történt visszaélés miatt most helyesbíteni kell, és a helyesbítés alapján állapítják meg a hatóságok a pénzbüntetés mértékét is.

Tekintettel arra, hogy a vagyonváltságról szóló törvény közismerten szigorú rendelkezéseket tartalmaz, a helyesbítésnél a büntetés valószínűleg további tetemes összegekre fog rugni.

A vizsgálatot, amely kiterjed az alkalmazotti kereseti adóalap felülvizsgálására is,

az a pereskedés indította meg, amelyet özvegy Sebestyén Arnoldné, az elhunyt Miklós Andor nővére indított a Lapkiadóvállalat jelenlegi elnöknője, özv. Miklós Andorné Gombaszögi Frida ellen.

Özvegy *Sebestyén* Arnoldné Az Est Lapkiadó Rt. közgyűlésének megsemmisítését kérte azzal az indokolással, hogy ezeket a közgyűléseket nem tartották meg, hanem azokról csak fiktív jegyzőkönyveket készítettek. A törvényszék a bizonyítási eljárás lefolytatása után

Az Est Lapkiadó Rt. 1935. és 1938. évi közgyűlési határozatait megsemmisítette.

Gazdasági és politikai körökben nagy érdeklődéssel várják a vizsgálat további eredményeit.

Macsek résztvett a királyi gárda tisztjeinek társasvacsoráján

Belgrád, szeptember 13.

(Bud. Tud.) ***Macsek*** Vladimir helyettes miniszterelnöke kedden este *résztvett a belgrádi királyi gárda tisztjeinek társasvacsoráján. Macseket,* aki több miniszter társaságában érkezett, a királyi gárda parancsnoka, *Sztankovics* tábornok fogadta, a tábornoki kar tagjainak az élén.

— **Hóman Bálint látogatása Székesfehérvárott.** Székesfehérvárról jelentik: Hóman Bálint kultuszminiszter szerdán *Székesfehérvárra* érkezett és felkereste *Csitáry* G. Emil polgármestert, a megbízott városi főispánt és vele megtekintette a romkertben lévő *Szent István*-mauzoleumot, amelynek freskómunkáját most fejezte be *Aba Novák* Vilmos festőművész. A freskók *Hóman* kultuszminiszter tetszését rendkívül megnyerték. Ezután, mint a város országgyülési képviselője, hosszabb megbeszélést folytatott *Csitáry* G. Emil polgármesterrel.

FIATALABBNAK AKAR LÁTSZANI?

Fontos felfedezés VÉGET VET A RÁNCOKNAK.

50 ÉVES ASSZONY 35-NEK LÁTSZIK

A bőrsejtek újabban gyártott értékes kivonata ugyanazokat az elemeket tartalmazza, mint a fiatal és egészséges leányok bőre. A wieni egyetem egyik világhírű professzora vonta ki ezt az anyagot fiatal állatok bőréből. E kivonat Biocel néven a rózsaszínű börtápláló Tokalon krémben kerül forgalomba. Használja minden este lefekvés előtt. Alma idején felszívódnak börébe e krém értékes elemei. Reggel megállapíthatja, mennyivel tisztább, üdébb, bársonyosabb, fiatalabb a bőre. Nappal használjon fehér, nem zsíros Tokalon krémet. Ezzel az egyszerű kezeléssel évekkel fiatalabb látszatot kelthet és így majd gyönyörű arcáért sok fiatal leány irigyelheti. Visszakapja pénzét, ha az utasításszerinti használat nem hozná meg a joggal várható eredményt.

Kisérletezzék!

Internált beavatottak

Rosenberg Jenő, Kollmann Kálmán, Grünbaum József, Komlós Manó és Fischmann Jenő. Kik lehetnek ők? Valutacsempészek? Ardrágítók? Uzsorások? Nem! Ezúttal a nevek a rémhirterjesztők személyét, világnézetét és faji hovatartozandóságát jelölik meg. Mert mostanában ők ebben utaznak! Rémhírben! Állnak — mint jelen esetben is tették — az Est-lapok hirdetőtáblái előtt s lázas buzgalommal nőgyarázzák a híreket. Ők most „felvilágositanak", agitálnak, meggyőznek. A magyar belviszonyokat kritizálják, a nagy barátokat szidják és egyoldalú szimpátiákat keltenek. Elmondják, hogy négyszemközt kinek mit mondott Chamberlain. Tudják a vezérkarok legbizalmasabb haditerveit s Jehova jóvoltából még arról is értesülve vannak, hogy mikor fog esni az eső a Visztulánál.

A cél nyilvánvaló. Félrevezetni azokat, akik náluknál is műveletlenebbek. Befolyásolni az utcai közhangulatot és úgy mellesleg megnyerni a maguk külön kis háborúját. Visszafoglalni a közéletben elvesztett pozíciókat.

A magyar hatóságok egyelőre csak öt szájpropagandistát internáltak. Remélhetőleg követni fogja őket a többi is. A tábor drótkerítése mögött egymás között ezután is megbeszélhetik saját szenzációs értesüléseiket. S mondhatnak olyan rémhireket, amilyeneket éppen akarnak. Ott már csak egymást tudják majd megijeszteni.

Jugoszláviában is korlátozták a benzinfogyasztást

Belgrád, szeptember 13.

(Bud. Tud.) A minisztertanács a kereskedelmi miniszter javaslatára rendeletet fogadott el a luxusautók benzinfogyasztásának korlátozásáról.

MAGYARORSZÁG ÓSKERESZTÉNY KÉZBEN LÉVŐ EGYETLEN POSZTÓGYÁRA ÜZEMBEN 1922 ÓTA. SZÖVETBOLTJAI: IV., PROHÁSZKA OTTOKÁR-UTCA 8., VI., TERÉZ-KÖRÚT 8., II., MARGIT-KÖRÚT 50., BAROSS-TÉR 15.

Hamuszürkére festették a bukaresti villamosokat

Bukarest, szeptember 13.

A légügyi és tengerészetügyi minisztérium rendeletére a bukaresti villamoskocsikat hamuszürkére festették. Érdekes, hogy rövid idő alatt ez már a második átfestés. A másodszori festésre azért volt szükség, mert elsőizben túlságos világos festéket használtak. Hamuszürke színre fogják befesteni a társasgépkocsikat is. (Bud. Tud.)

Aki 110 éves korában került börtönbe

A világ legidősebb bűnügyi foglya kétségkívül Zecsevics Radulj 110 éves montenegrói ember, aki veteránja a török háborúnak. Zecsevics haragjában agyonvert egy embert, aki véleménye szerint megsértette családja becsületét. A veteránt persze ellátják a lehetőség szerint minden kényelemmel a börtönben és az öreg fogoly a nap jórészét hősi dalok éneklésével tölti,

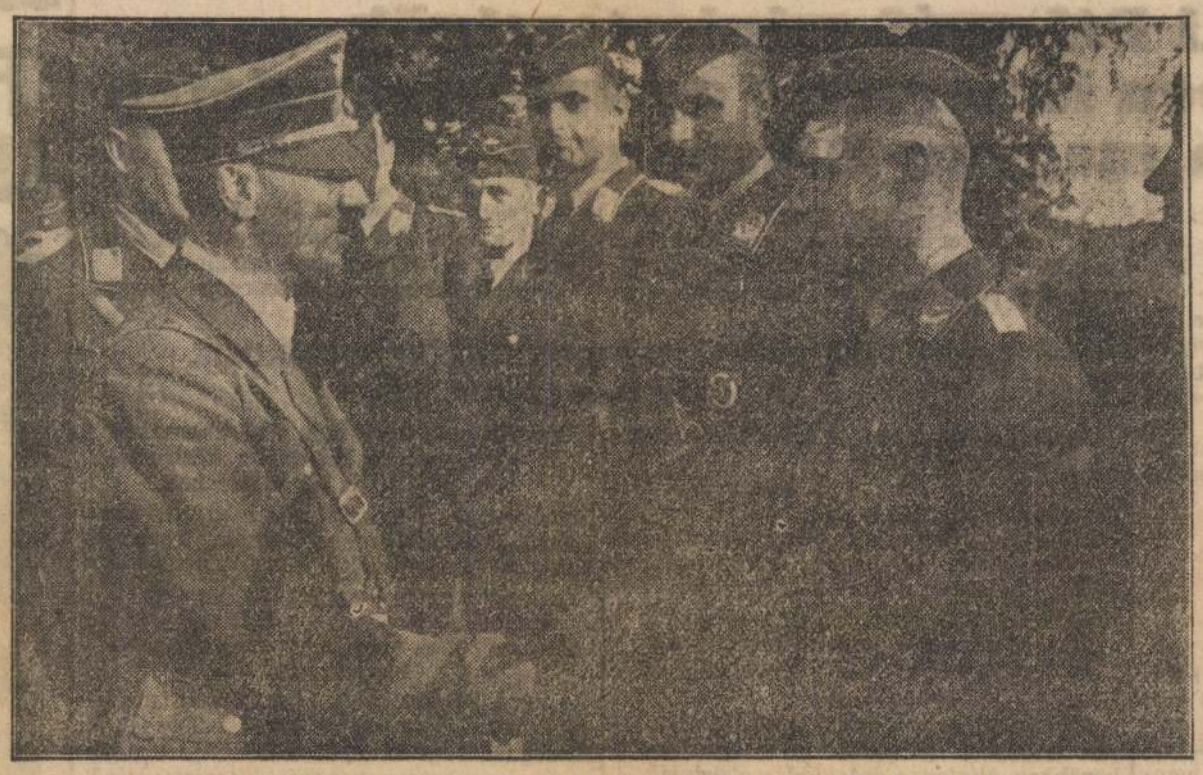

Hitler vezér és kancellár az arcvonal mög ött egy szükség-repülőtéren, bombavetőraj pilótáival beszélget

Ötvenegy tanyaépület égett le Szlovákiában

Pozsony, szeptember 13.

(Német Távirati Iroda.) Felső-Oravának nagyobbrészt szlovákoktól akott területén megállapították, hogy *Jablunkán* huszonhét tanya, *Polna-Lipicán* négy, *Hladovkán* tíz és *Podolikban* szintén tíz gazdaság teljesen leégett. Az e területen illetékes ideiglenes igazgatási kormánybiztos azonnal *megtette a szükséges intézkedéseket a lakosság megsegítésére. (MTI.)*

Meghalt a világ első repülőnője

London, szeptember 13.

A napokban meghalt az angol fővárosban Leila Mary Cody asszony 87 éves korában. Arról volt nevezetes, hogy ő volt az első nő, aki repülőgépre ült. Felesége volt a régebben meghalt amerikai repülőgéptervezőnek, Cody ezredesnek. 1901-ben emelkedett először a levegőbe, valami sárkányszerű alkotmányon, amely kábelhez volt erősítve.

Száz lengyelországi zsidó Palesztinába indult katonának

Isztanbul, szeptember 13.

A Noémia Julia nevű panamai hajó Konstancából jövet Isztanbulba érkezett. A hajó fedélzetén száz lengyelországi zsidó emigráns tartózkodik, kik Palesztinába igyekeznek, hogy ott a palesztinai hadseregbe felvétessék magukat. (Bud. Tud.)

Háborus korlátozások Prágában

Prága, szeptember 13.

A cseh nép, amely tevékeny módon nem vesz részt a lengyel-német háborús viszályban, közvetve mégis részesévé válik az eseményeknek. A szükségszerű háborús intézkedések az arcvonal mögötti országrészekben természetesen a védnökséget is érintik. Átmenetilag korlátozták a tejtermékek, dohányneműek, gyarmatáruk, a hús, a benzin és a szappan kereskedelmét. Ma reggel óta a kávéházakban és cukrászdákban nem lehet kapni tejszínhabot. Szárnyasok, zöldség és gyümölcs azonban még korlátlanul kapható. *(MTI.)*

Amanullah, mint ingatlan ügynök

Róma, szeptember 13.

Amanullahról, a detronizált afgán királyról már jó ideje nem hallani semmit. Amikor elhagyta végleg országát, Olaszországban keresett menedéket, ahol nagyon szép villát vásárolt magának és családjának. Van ennek már vagy tíz éve. Önkénytelenül felmerül a kérdés, vajjon miből él az afgánok egykori királya, aki tudvalevőleg nem sokat vihetett magával, amikor Afganisztánból távozott? Az olaszországi cégek jegyzéke azonban megoldja a rejtélyt. Amanullah ingatlanügynök lett és azt mondják, hogy ezen a téren, rendkívül ügyesen működik. Az ügynökösködésből polgári jólétben él családjával.

Szlovák földreform a magyar, cseh és zsidó kézben lévő fö.dekre

Pozsony, szeptember 13.

(Bud. Tud.) A szlovák kormány a parlament elé terjesztette a földbirtokreformra vonatkozó törvényjavaslatot. A törvényjavaslat abból indul ki, hogy a szlovák állam érdeke, hogy a földtulajdon olyan szlovák gazdák kezébe kerüljön, akik testileg és lelkileg alkalmasak arra, hogy a nekik kiosztott földet megmüveljék, erkölcsileg megbízhatók és keresztény gondolkozásúak.

Az új földbirtokreform elsősorban a magyar, cseh és zsidó kezekben lévő földek sorsát kívánja másként rendezni. A javaslat szerint szükség van minden föld belterjes megmüvelésére, mert csak így tudják a lakosság ellátását biztosítani. A földreform alapja, hogy az állam megvásárolja a földbirtokot és azt csak szlovák földmíves, földmívescsoport vagy szövetkezet kaphatja meg. A birtok nem haladhatja meg a 30 hektárt.

Az állam a hitelképes gazdáknak ingatlanuk értékének kétharmadáig negyven évre terjedő hifelt adhat. A törvényjavaslat kimondja még, hogy a kiosztott birtokokon a gazdálkodás állami felügyelet alá kerül.

ÖSZTÁLYSORSJÁTÉK

10.000 pengőt nyert: 25273 37643
4000 pengőt nyert: 49379
3000 pengőt nyert: 19418
2000 pengőt nyert: 12047
1000 pengőt nyert: 12406 30419 57947 64904 65734 71399
800 pengőt nyert: 33532 72499
600 pengőt nyert: 12872 54740 56552 71850 80771
500 pengőt nyert: 18525 25188 28618 33481 33938 34264 55665 63005 74077
300 pengőt nyert: 4108 5859 9441 10697 10717 14859 16528 18693 20451 21768 22143 29618 31189 34070 36385 37552 39596 42648 48023 49115 52264 52870 57033 57155 63310 64947 68388 70441 75425 77946 78384 80803 84646 86110

Legközelebbi húzás szeptember 18-án.

* **A M. Kir. Osztálysorsjáték** szept. 22-ig tartó főhúzásaira eredeti vételsorsjegyek Török A. és Társa bankházában (Budapest, Szervita-tér 3) még vásárolhatók, vagy a megfelelő összeg előzetes beküldése ellenében megrendelhetők. Hivatalos árak: ⅛ P 17.50, ¼ P 35.—, ½ P 70.—, 1/1 P 140.—.

— **Nagyfokú kedvetlenség és a munkától való iszonyodás esetén** igyekezzünk mindenekelőtt bélürülésünket és gyomoremésztésünket reggel felkeléskor egy pohár természetes „Ferenc József" keserűvízzel elrendezni. Kérdezze meg orvosát!

Nagy rokonszenvvel figyelik Budapesten Jugoszlávia magatartását

— *írja a Regime Fascista*

Róma, szeptember 13.

Mint a *Regime Fascista* budapesti tudósítója írja, *a magyar fővárosban nagy figyelemmel kisérik a pozsonyi kormány revizios agitációját és a szlovákiai magyarok tömeges kiüldözését. Nagy rokonszenvvel figyelik Budapesten Jugoszlávia magatartását is* és Markovics külügyminiszternek a jugoszláv semlegességről tett nyilatkozatát. *(M. T. I.)*

Internáló táborba kerülnek a rémhirterjesztők

Hivatalos helyről jelentik, hogy rémhirterjesztés és meggondolatlan kijelentések miatt illetékes szervek a következő budapesti lakosokat állitották elő és indítottak ellenük eljárást:

Rózsahegyi (Rosenberg) Jenő kárpitossegéd, Csengery-utca 33. szám alatti lakost;

Kollmann Kálmán tanító, Bimbó-utca 163/a szám alatti lakost;

Grünbaum József villanyszerelő, Reiter-utca 3. szám alatti lakost;

Komlós Manó kereskedőt, Pál-utca 6. sz. alatti lakost és

Fischmann Jenő cipész, Király-utca 14. sz. alatti lakost.

Nevezettek internálására vonatkozóan a szükséges intézkedések megtörténtek.

Mint fenti esetekben is történt, úgy a jövőben is *a kormányzat a legszigorúbban fog eljárni a rémhirterjesztők és meggondolatlan vagy rosszindulatú fecsegők ellen és szükség esetén a törvényes büntetőeljárson felül még internálótáborba való helyezésükre is intézkedni fog.*

Tettenérés esetén pedig a vétkesek nevelt — bárki legyen is az — a napisajtóban nyilvánosságra fogja hozni.

Hivatalos hely ezután is felhívja a józángondolkodású lakosság figyelmét, hogy *a rémhirterjesztéstől és meggondolatlan kijelentésektől tartózkodjék;* a belső rend megzavarására törekvő felelőtlen rémhirterjesztőket pedig a rendőrhatóságoknak jelentse be.

— **Rádión köröznek egy sikkasztót.** Az államrendőrség budapesti főkapitánysága a következő táviratot küldte az ország valamennyi rádióállomásának: „Kriszgraber János (anyja Kriszgraber Katalin) budapesti 1885. születésü, r. k., nős, kisegítő szolga az Országos Társadalombiztositó Intézetnél, budapesti lakos, az OTI 74.000 pengőjével megszökött. A körözött 160 cm magas, sovány, oválisarcú, barnahajú és szemü, nyirott barnabajuszú, szökésekor utoljára zöld sportruhát hordott térdnadrággal és zöld harisnyával." A rádió-távirat a megszökött altiszt nyomozását rendeli el. Aki tud róla, az jelentse a budapesti főkapitányságon *Homorody* rendőrkapitánynál.

Pesti polgár beszerez...

A fecsegés és a rémhirterjesztés mellett harmadik válfaja ez a pesti polgárok napi megnyilvánulásainak. A lisztet, a cukrot, a libazsirt, meg a nyári szalámit már beszerezte a polgár. Most még hátra van néhány elsőrendü életszükséglet. Például Radó megfogja Bedőt a Körúton:

— Tudok aszpirint szerezni... mennyi kell?...

És a Bedő rendel a Radónál 100 grammot. Mert a Bedő, aki a világháborút egy pesti gyógyszertár mellett, a szomszéd kávéházban küzdötte végig, már nem emlékszik arra, hogy az „acidum acetylo salycilicum" még az összeomlás napjaiban is kilószámra állt mindenki rendelkezésére... És igy tovább. Mint a klasszikus közmondás hirdeti: „Hisztéria est magister vitae"... Firnájsz, kovakő, vágotthegyü toll, praliné, fogkefe, lúdtalpbetét és hasonló közszükségleti cikkek szerepelnek a zugkereskedelem pánikos homályában. Pesti polgárék cipőkrémmel és olcsón beszerezhető kéjgázzal rémitgetik egymást. Sőt mitöbb, az a félös, hogy rövidesen nem lesz se Coty-parfömünk, se angol pipánk, se fókazsirunk, se balalajkánk...

Jó lesz tehát sürgösen összegyüjteni mindent, esetleg egy nagy internáló-központba. De ne tessék félreérteni: nem a felsorolt árucikkeket, hanem azokat, akik az áruhiányról fecsegnek s azokat is, akik bedülnek ennek a trükknek... (In)

a Skoda-müvek gyárakat állitanak fel Romániában

Bukarest, szeptember 13. (Bud. Tud.)

A *Skoda*, a *Tátra*, a *CKD*-müvek és a román hadügyminisztérium között kötött szerződés értelmében a nevezett müvek *gyárak felállitására kaptak engedélyt Románia* különböző részeiben.

Most jelent meg! *Most jelent meg!*

PALATINUS JÓZSEF:

A szabadkőművesség bünei

A magyarországi szabadkőmüvesek mozgalma és külföldi kapcsolatai 1920-tól 1937-ig. A könyv tartalmazza a magyarországi szabadkőmüves-páholyok tagjainak névsorát 1868-tól 1920-ig, továbbá az 1920—38. években Magyarországon, a felszabadult Felvidéken és a bécsi magyar páholyokban müködött magyarországi szabadkőmüvesek névsorát, valamint a szabadkőmüvesek által alapitott áljótékonysági egyesületek és intézmények névsorát, amelynek védelmében folytatták müködésüket.

A két kötet ára összesen 7.— pengő.

Kapható:
LAPUNK KIADÓHIVATALABAN, VIII., József-körút 5.
STADIUM SAJTÓVÁLLALAT KÖNYVKIADÓOSZTALYABAN, VI., Rózsa-utca 111.
PFEIFER FERDINAND könyvkereskedésében, IV., Kossuth Lajos-utca 9.
EGGENBERGER ÉS KÓKAI könyvkereskedésekben.

MOST JELENT MEG!

MARJAY FRIGYES

szenzációs érdekességü aktuális könyve

ÁMOKFUTÓ BUKAREST...

Kapható lapunk kiadóhivatalában, József-körút 5.
Stádium Könyvkiadóvállalat, Rózsa-utca 111. sz.
Pfeifer Ferdinánd könyvkereskedés, Kossuth L.-u. 5.

Ára vászonkötésben 4.— pengő

MONTAGU NORMAN Európa tanácsadója

Az Angol Bank hallgatag kormányzójának fontos szerepe a háborúutáni történelemben

London, január 31
(Az Est londoni szerkesztőségétől)

»*Figyeljétek Normant*«, — írta több angol lap, amikor híre terjedt, hogy az *Angol Bank* kormányzója sorozatos tárgyalásokat kezdett Hjalmar *Schachttal*, aki akkor még a Német Birodalmi Bank elnöke volt. Noha a megbeszélések

a nyilvánosság teljes kizárásával

folytak, az angolok körében köztudomásúnak tartották, hogy elsősorban *a zsidó menekültek ügyéről*, a brit lelkiismeretet folyton furdaló problémáról volt szó. A brit közvélemény tekintélyes része

nem rokonszenvezne olyan megoldással, amely a menekültek ügyét a német kivitel fokozásával kapcsolná össze;

a sajtó részben attól tartott, hogy Montagu *Norman* olyan kötelezettségeket készít elő, amelyek *ellentétesek ezzel a közfelfogással*. Az Angol Bank elnöke természetesen *csak gazdasági ügyekkel* foglalkozik, de manapság *a gazdasági és politikai problémákat alig-alig lehet elválasztani*. A hétpróbás angol demokraták gyanakvó szemmel nézték a tárgyalásokat, mert Montagu Normant sajátságos helyzete

kivonja a parlament ellenőrzése alól.

Ki hát ez a férfiú, akinek tetteit *ilyen nagyjelentőségűnek tartják egész Angliában?*

Egy magános, zárkózott hatalmasság

A *Bank of England* kormányzójának helyzete az angol közélet sajátosságai közé tartozik. Hatalmi köre és befolyása oly nagy, hogy tulajdonképpen

az egész angol gazdasági életet irányítja

és döntő szava van Nagy-Britannia nemzetközi gazdasági kapcsolatainál is. Ennek ellenére jogilag tulajdonképpen *magánszemély*, mint ahogy az intézmény is

nagy kiváltságokkal felruházott magánbank.

Önállóságában és függetlenségében a világszerte ismert szolidság és megbízhatóság fogalmaként tisztelt Angol Bank úgyszólván *államot alkot az államban*.

Mint már említettük, az Angol Bank tevékenysége az egész angol gazdasági életet átszövi, de *belső tevékenységébe az angol nyilvánosság alig nyer betekintést*.

Montagu *Norman* maga is sokban hozzájárult ahhoz, hogy

fokozza ezt a hagyományos titokzatosságot.

Pár év előtt történt házasságáig a sajtó egyszer mint a »rejtelmes«, majd meg mint a »hallgatag« agglegényt emlegette. Montagu *Norman talán még*

sohasem nyilatkozott a nyilvánosság számára.

és egyenesen sportot üzött abból, hogy elkerülje a feléje forduló érdeklődést. Még attól sem riadt vissza, hogy álneveket használjon, sőt legtöbb külföldi utazására »rangrejtve« indult. Amerikát például *Spinner tanár* neve alatt járta meg és valóban *eltartott néhány hétig, míg a különben oly szemfüles amerikai riporterek felfedezték, hogy kicsoda*. Pedig, ha valaki, ugy Montagu *Norman* könnyen felismerhető. Megjelenésében

teljes ellentéte a pénzembernek.

Széles karimájú kalapjával, ápolt fehér kecskeszakállával, hanyagul magáravetett felöltőjével beérkezett, de bohém természetű művész benyomását kelti. Amilyen *hideg és zárkózott* a nyilvánossággal szemben, oly *vidám és kedélyes baráti társaságban*. Épp

MONTAGU NORMAN

egyik legnagyobb ellenfele, *Snowden* volt pénzügyminiszter, aki később fenntartásnélküli híve lett, állapította meg róla, hogy *szeretetreméltóbb és jóakaratúbb emberrel alig találkozott*.

Aránylag fiatalon, 48 esztendős korában lett a Bank of England kormányzója, s most már

tizenkilencedszer választják meg erre az előkelő tisztségre,

mely közfelfogás szerint *a londoni City »diktátorává« avatja*. Családi hagyományai úgyszólván már előkészítették a bankkormányzóságra.

Az angol bankvilágnak már egyik legkiemelkedőbb alakja volt, amikor először helyettes kormányzóvá, majd governor-rá megválasztották. Mint oly sokszor történik az angol közéletben, Norman is

jóval nagyobb fizetésről mondott le,

amikor elvállalta ezt a közösség érdekeit szolgáló tisztséget, mely angol viszonyok szerint aránylag kis jövedelemmel — évi 2000 font — jár csak.

A Normanok útja

A Norman-család a szó igaz értelmében City-nemzetség. A skandináv származású dédapa *fakereskedő* volt, a nagyapa már 28 éves korában a *Bank of England egyik igazgatója* lett és London egyik legnagyobb magánbankárának leányát vette feleségül. Fia, vagyis Montagu Norman apja, a híres *Martins Bank* élén állott és *felesége a Bank of England egyik néhai elnökének leánya volt*.

Szinte természetesnek tűnt, hogy Montagu Norman is a bankári pályára lépjen és a fiatalember olyannyira a City légkörében élt, hogy *Cambridge ben nem is érezte otthonosan magát*. Csak egy esztendeig és nem éppen eredményesen látogatta az ősi főiskolát. Annál inkább megtalálta a helyét, amikor

egyszerű gyakornokként odaülhetett a régi családi bank íróasztala mellé.

Később elküldték tovább tanulni Newyorkba, ahol néhány esztendőt töltött. Visszatérése utan társtulajdonosként belépett a családi bankba, a *Brown, Shipley & Co.* cégbe. A búr háború kiszakította tevékenységéből. A fiatal bankár

önként jelentkezett

és mint vitézségi érdemrendekkel kitüntetett *kapitány* tért vissza. Igazi pályafutása csak ezután kezdődött el. Pár év alatt a City-ben olyan nevet szerzett magának, hogy 1915-ben a Bank of England helyettes kormányzójának választották, 4 évvel később pedig, éppen a háború végét követő zavaros hónapokban lord *Cunliffe* utódjaként az *Angol Bank kormányzója lett*.

Körülbelül 225 esztendeje működött már a *Bank of England*, mikor Montagu *Norman* az élére került. Nehezebb feladat egy elődjére sem várt még két évszázad alatt, mint amellyel a most következő években neki kellett megküzdenie.

Harc a válsággal

Kormányzóvá választásától kezdve Montagu Norman munkássága egybeesik *a háborúutáni kor gazdaságtörténetével*. Anglia visszatérését az aranystandardhoz ő hajtotta végre, mint ahogy pár évvel később époly mesterien keresztülvitte — és még hozzá személyes meggyőződése ellenére *»az aranystandardról való végleges letérést«*. Már a brit gazdasági élet ellenőrzése, vezetése, újjáépítése egymagában is emberfeletti teljesítményeket követelt, de Montagu Norman tevékenysége még ezeket a *hatalmas kereteket is túllépte*. A City diktátora

egész Európa gazdasági tanácsadója

lett. Mindenekelőtt az ő érdeme, hogy a szétzüllött európai gazdasági élet még nem fulladt káoszba. Tervei alapján és segítségével oldották meg Európa legtöbb országában a valuta stabilizációt.

Oroszlánrésze volt a bázeli *Bank for International Settlements* megalkotásában, mely ma minden politikai és gazdasági feszültség ellenére *lehetővé teszi az európai államok bizonyosfokú gazdasági együttműködését*.

Éppen mivel a világ oly keveset tudott Montagu Norman magánéletéről, roppant feltűnést keltett, amikor 1931-ben a megcsontosodott agglegényként ismert bankvezér megnősült. A nyilvánosság ezúttal is csak utólag értesült arról, hogy

a 62 esztendős Norman feleségül vette a nálánál sokkal fiatalabb Priscilla Reyntins-t,

egy előkelő családból származó angol tüzérőrnagy leányát.

Mrs. Norman házassága előtt politikai tevékenységet fejtett ki. Ő volt

a londoni városi tanács első női elnöke.

A bankkormányzó felesége természetesen teljesen visszavonult a politikai tevékenységtől és most már kizárólag férjének él, a szépfekvésű családi házban, a *Campden Hill*-en. Innen utazik Norman *Montagu* minden reggel *földalattin* a City-be, ahol késő estig dolgozik. *Gyakran néhány napra eltűnik* és csak a véletlen folyamán derül ki egyszer-másszor, hogy *valami fontos küldetésben külföldön járt*. Szabadidejét részint hosszú sétákkal tölti el, részben pedig kedvenc passziójával, az *esztergályozással*.

R. L.

Mécs László, Gulácsy Irén és Aba-Novák Vilmos a Corvin-koszorú valószínű új jelöltjei

— Az Est tudósítójától —

A legmagasabb hivatalos elismerést jelentő Corvin-rend az idén *három koszorús és két láncos kitüntetésre* tesz előterjesztést a kormányzónak. A Corvin-koszorú és Corvin-lánc tulajdonosai közös értekezleten hozzák meg az előterjesztésre vonatkozó határozatot: amint értesülünk, a Corvin-koszorúra előterjesztettek névsorán minden valószínűség szerint *Mécs* László, a papköltő, *Gulácsy* Irén, a kitűnő regényírónő és *Aba-Novák* Vilmos festőművész fognak szerepelni. A *Corvin-láncra* két jelöltet terjesztenek elő, *egy művészt és egy tudóst*, akik mind a ketten már tulajdonosai a Corvin-koszorúnak.

Rendkívüli színházi kedvezmény

Az alábbi színházi előadásokra olvasóink és előfizetőink RENDKIVÜL LESZÁLLITOTT ÁRON válithatnak jegyet Az Est kiadóhivatalában VII., Erzsébet körút 18—20 szám. (1-438-88) Reggel 9 órától délután 5-ig. vasárnap délelőtt 9—2 óráig

KEDD, JANUÁR 31-ÉN

VIG: **Francia szobalány** (8). NEMZETI-KAMARA: **Utolsó tánc** (8). ANDRÁSSY: **Bubus** (8). ROYAL: **Egy bolond százat csinál** (8½). KOMÉDIA: **Tanganyika** (8½).

SZERDA, FEBRUÁR 1-ÉN

NEMZETI: **Mizantróp: Póruljárt negédesek** (7½). MAGYAR: **Erzsébet** (8). NEMZETI-KAMARA: **Utolsó tánc** (8). ANDRÁSSY: **Bubus** (8). KOMÉDIA: **Tanganyika** (8½).

MINDEN JEGYVASARLO INGYEN KAPJA A TELJES SZINLAPU »MAGYAR SZINPAD«-OT

MEGJELENT

MOLNÁR FERENC

ŐSZI UTAZÁS

A világhirü iró uj regénye

Athenaeum kiadás Kötve P 5.40

SPORT

Az FTC is legyőzte a lengyel hokkizókat

— *Az Est tudósítójától* —

Hétfőn este rendezték a Műjégpályán a szombatról elmaradt *FTC—KTH Krnyca* meccset. Az FTC a következő összeállításban játszott:

Kneuzel — Fenessy, Sennyey — Pálfalvy, Blazsejovszky, Gergely II. — Csere: *Gergely I., Trottier, Sáray.*

Győzött az FTC 2:0 (1:0, 1:0, 0:0) arányban.

A közönség nagyrésze az FTC cseresorában játszó kanadai *Trotier*-re volt kíváncsi, akinek játéka azonban csalódást keltett. Jól működött a zöld-fehérek védelme és jó volt az első csatársor, különösen Gergely II.

Gólütők: *Pálfalvy* és *Blazsejovszky.*

300 millió finn márka a helsinki olimpiász költségvetése

— *Az Est tudósítójától* —

A finn parlament 200 millió finn márkát szavazott meg az olimpiász céljaira. Ezt az összeget Helsinki városa megtoldotta 100 millió márkával, így az 1940. évi olimpiász 300 millió márkájába fog kerülni Finnországnak, pedig a legköltségesebb épületei az olimpiásznak — stadion, kiállítási csarnok stb. — már készen állnak.

Az olimpiai falu

Az olimpiai falu mindössze három kilométerre fekszik a stadiontól, tehát nem olyan nehezen megközelíthető, mint a berlini volt. Huszonkilenc szellős, modern, háromemeletes épületet terveztek. *Ezek a házak háromezer versenyzőt láthatnak vendégül.* A falu vendéglője már kész. Minden nemzetnek meglesz a maga konyhája, hogy a versenyzők egy pillanatig se gondoljanak arra, hogy távol vannak hazulról.

Elsőizben olimpiai szám a vitorlázórepülés

A berlini olimpiászon mutatkozott be először a vitorlázórepülés az olimpiai műsorban, de csak mint bemutató. Helsinki már mint hivatalos olimpiai műsorszámot üdvözli a vitorlázórepülést.

A versenyek színhelye Jaemijaervi.

Jaemijaervi tipikus finn vidéki város. Helsinkiből odáig az út kicsit hosszadalmas. Először három órát utazik az ember vonaton, majd két órát autobuszon. Repülőgéppel viszont 55 perc az egész, természetesen nem vitorlázógéppel. *A város légvonalban 230 km-re esik Helsinkitől.*

A vitorlázórepülő iskola 7.5 km-re fekszik Jaemijaervitől. A repülőtér területe 147 hektár. Tengerszintfeletti magassága 219 méter. A repülőtér talaja homokos. Nyáron a talaj-thermik felhajtóáramlata 12 m/mp.

A repülőtér berendezése

Két hangár szegi a repülőteret. Mindegyikben elfér 30—35 vitorlázórepülőgép. Van egy harmadik, kis hangára is a tér-nek, ebben tartják a repülőgépek vontatására szánt hárommotoros gépet. *A főépületben, amely szálloda és vendéglő, 100 személy helyezhető el.* A tanulók internátusában 150 férőhely van. Természetesen kellő számú épület áll rendelkezésre a montőrök és javítóműhelyek számára. A tér sarkában hatalmas torony áll az ejtőernyők szárítására és szellőztetésére. Ebben a toronyban helyezték el a meteorológiai intézetet is.

A vitorlázórepülő olimpiász műsorát a Fédération Aéronautique Internationale párizsi kongresszusa fogja meghatározni.

Magyar szempontból rendkívül érdekes ez a finn vitorlázó repülőtér, miután a magyar vitorlázó repülősport komoly esélyese az 1940. évi olimpiásznak, ha kellő anyagi erők állnak majd a rendelkezésére.

600 sajtóhely

A stadion tribünjén 600 sajtóhelyet rendeztek be, ellentétben Berlinnel, ahol 800 ülés várta a világsajtó kiküldötteit. *A finn olimpiai bizottság terve szerint a sajtóhelyek elosztásában a nevezett nemzetek versenyzőinek száma lesz a mérvadó.* Természetes, hogy az az ország, amely több versenyzőt fog Helsinkibe küldeni, több ujságírót is ültethet majd a sajtótribünre.

Ma ügetőverseny

A miting utolsó napján nagy program várja a közönséget. Az utolsó futamra annyi nevezést adtak le, hogy a versenyt két részben futják le. A nemzetközi versenyben rendkívül érdekes küzdelem várható.

Véleményünk:

I. Rézi—Contessa Luciana
II. Agyafúrt—Dajka—Soci
III. Divat-Mámor, Bob-Etelka
IV. Mimóza—Oda—Veronika
V. Kuno—Big Bill—Kovács II.-hajt.
VI. Peter Pilot—Margit S.—Pamuki Böske
VII. Csongor—Zsazsa—Árvalegény
VIII. Capua—Urpéter—Varázs
IX/I. Bokréta—Magnézium—Csibész
IX/II. Csicsósé—Dinora—Orgona II.

Kezdete: ½3 órakor.

Ma délután ½3 órai kezdettel ügetőversenyek

Fogadjon Abonyi Ödön
bookmaker irodáiban, Budapest, VII., Rákóczi út 41. Tel.: 135-501, 132-462, 135-333.
Fiókirodák: Budán, Attila u. 8. Tel.: 154-014
Miskolc, Széchenyi u. 26
Pécs, Jókai tér 11
Vác, Csáky u. 7.
Telefonon feladott fogadásokat mindenkor azonnal kikézbesítünk

Ma kezdődnek a magyar síbajnokságok a Mátrában

Mátraháza, január 31

A *Magyar Sí Szövetség* az eredetileg január 19—20—21-ére tervezett országos síbajnokságot annakidején az olvadás miatt elhalasztotta. Ugy tervezték, hogy az elmaradt bajnokságot februárban rendezik meg, közben azonban leesett a hó, amelyen vasárnap már megrendezhették a 4×10 km-es stafétabajnokságot így semmi akadálya sem volt annak, hogy az összetett magyar síbajnokság lebonyolítására is sor kerüljön, *különösen azok után, hogy hétfőn még vagy 10 centiméterrel gyarapodott a hó.*

Ma délelőtt bonyolítják le a futóbajnokságot. A rendezőség ma reggel jelölte ki a futóverseny útvonalát, *amely körülbelül 17 és fél kilométer.* A verseny indítása és célja Kékesen a nagyszálló előtt van.

A keddi nap műsorán szerepel még a lesiklóverseny is, mind a hölgyek, mind a férfiak részére. A lesiklóversenyt a Kékes északi lesiklópályáján rendezik, amelynek hóviszonyai ugyancsak kifogástalanok.

A magyar bajnokságon indul a teljes magyar válogatott sígárda.

A Ferencváros és a Wacker a favoritja a Husvéti Tornának

— *Az Est tudósítójától* —

A bécsi futballsajtó örömmel számol be a bécs—budapesti húsvéti futballtorna lekötéséről. A cikkírók biztosra veszik, hogy a *Wacker* csapata, amely az Ostmark kerület bajnokságában vezet, nagy sikert fog aratni Budapesten. *Az Austriától is elvárják a bírálók, hogy kiköszörülje húsvétkor a Ferencvárostól a Középeurópai Kupa küzdelmek során elszenvedett legutóbbi 6:1-es vereségét.*

A bécsiek a torna favoritjának a Ferencvárost tartják, de remélik, hogy a *Wacker*, amely tavaly semleges pályán 4:2-re verte a Középeurópai Kupa győztesét, a Ferencvárost, ismét meglepetést fog csinálni.

Az *Austria* és *Hungária* csapatától inkább szemre szép teljesítményt várnak a bécsiek, miután a kék-fehérek és az Austria csatársorát kissé puhának tartják.

Mindent egybevetve, a bécsi szakkörök a husvéti torna nagy sikerére számítanak mind Budapesten, mind Bécsben.

6 hónapra eltiltottak a játéktól két német futballistát

— *Az Est tudósítójától* —

Lamoth, a legjobb gráci futballista, aki gyakran szerepelt a régi Austria amatőr válogatott csapatában, nemrégiben a *Grazer Sturmból* átlépett a *Grazer S. C.-be.*

Az átlépés körülményei arra kényszerítették a Sturm vezetőségét, hogy vizsgálatot indittasson a Grazer S. C. ellen. A *»Gaufachamt«* lefolytatta a vizsgálatot és annak befejeztével megállapította, hogy *»közönséges szipkázás«* történt. Ezért a Grazer S. C. szakosztály vezetőjét, *Wagnert*, három hónapra eltiltotta tisztségének gyakorlásától és *Lamothot*, valamint annak klubtársát, *Gmeindlt* — akinek szintén része volt a *»szipkázásban«* — hat hónapra tiltotta el a játéktól.

Az ítélet német futballkörökben nagy feltűnést keltett.

„Nem 67:0-ra, hanem 69:0-ra győztünk"

Egy furcsa óvás története

— *Az Est tudósítójától* —

A holland futballszövetséget a maga nemében páratlanul álló óvás foglalkoztatja. Az *Apeldoorn* kerületben két ifjúsági csapat mérkőzött egymással. Az egyik csapat olyan fölényben volt, *hogy átlag másfél percenként rugott egy gólt az ellenfél hálójába.* A bíró külön jegyzetet vezetett a gólokról és a mérkőzés végén csak a határbírákkal folytatott hosszas és alapos tanácskozás után tudták megállapitani, *hogy a győztes csapat 67:0-ra nyerte a mérkőzést.*

És most ezt az eredményt támadta meg a győztes csapat, amelynek játékosai azt állítják, *hogy 69:0-ra győztek.* Szerintük a bíró elszámolta magát.

A holland szövetségben nem tudják, hogy mihez kezdjenek most ezzel a fogas kérdéssel. *Felmerült az a terv, hogy kiegyeznek a győztes csapattal 68:0-ban.*

A FEBRUÁR 9-iki berlini fedettpálya versenyeken Rátonyi Sándor képviseli Magyarországot, miután az eredetileg meghivott Szabó Miklós Amerikába utazott.

—●—

A SEMMERINGEN dicsőségesen szerepelt magyar vivók hétfőn érkeztek vissza Budapestre és azonnal megkoszorúzták a farkasréti temetőben Borsody László sírhelyét.

—●—

FEBRUÁR 18-án ismét megindul az alkotmányos élet a MOTESz-ban, ekkor lesz ugyanis a szövetség első közgyülése.

Aba Novák Vilmos

1285

Pesti Napló 1939

febr 24.

1285

Vitéz Aba-Novák Vilmost választották meg az Országos Frontharcos Szövetség I. Budai Főcsoportjának alelnökévé. Az Országos Frontharcos Szövetség I. Budai Főcsoportja megtartotta tisztújító közgyűlését I., Győri úti otthonában. *Osfay* Virgil rendkívüli követ, meghatalmazott miniszter elnöki megnyitója után a szövetség országos elnökségének kiküldöttje, *Terényi* György alezredes intézett beszédet a bajtársakhoz. A közgyűlésen megjelent sokszáz budai frontharcos egyhangú lelkesedéssel *Abt* Albin szolgálatonkívüli századost, az Egyesült Kereszténypárt budakörnyékének ügyvezető elnökét társelnökké, vitéz *Aba-Novák* Vilmos, Corvin-koszorús festőművészt pedig alelnökké választotta meg. Az újonnan megválasztott tisztikar nevében *Abt* Albin társelnök mondott köszönetet a bajtársak bizalmáért. A fogadalmat az új tisztikartól Kosztolányi Gusztáv emléklapos százados, vezetőtiszt vette ki,

évi költségére vonatkozik a következő 20
forintnyi tétel, melyből 1000 frt a társu
tot terheli.

A f. évi április havában véglegesen l
fejezett megállapodások szerint ugyanis
vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 39
forintnyi évi államsegélyt bocsát a lap c
jaira a társulat rendelkezésére, de azzal
kikötéssel, hogy erre a társulat évenk
2000 forintot fordítson. Ilyképen a
költségei bőségesen fedezve vannak s
után annak szerkesztését is avatott ke
végzik, joggal remélhetjük, hogy a Mag
Iparművészet arra a szinvonalra fog en
kedni, mely méltó lesz fontos feladatá

Az előirányzatnak a társulat kiadvány
vonatkozó pontjának utolsó tétele „Az I
művészet Könyve“ című, készülőfélben l
diszműre felvett 3100 frt. Ennek az össz
nek nagy részét, 1500 frtot, a kereske
lemügyi m. kir. miniszterium által enge
lyezett államsegély fedezi; 800 frttal pe
az illusztrációk költségeihez a vallás-

Aba Novák Vilmos (1284)

Függetlenség (Bpest)

1939 febr. 19 – ✓

tovább

— **A Corvin-lánc és koszorú új tulajdonosai.** A kormányzó a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére dr. *Melich* János, budapesti királyi magyar Pázmány Péter tudományegyetemi nyilvános rendes tanárnak a nyelvtudomány és dr. *Hültl* Dezső magyar királyi József Nádor műszaki- és gazdaságtudományi egyetemi nyilvános rendes tanárnak a müépítészet terén szerzett kiváló érdemei elismeréséül a magyar *Corvin-láncot*, továbbá vitéz *Aba-Novák* Vilmos festőművésznek a magyar művészet, *Gulácsy* Irén írónőnek és *Mécs* László premontrei kanonok, költőnek a magyar irodalom terén szerzett kiváló érdemei elismeréséül a magyar *Corvin-koszorút* adományozta. (1284)

azonban még nem akarjuk azt mondani, hogy hívei vagyunk a barokk és a rokoko szolgai utánzásának. Az álláspont, melyet elfoglalunk, csak is arra szorítkozik, hogy egyoldalúlag nem kisebbítjük a szóban levő korszak izlését, hanem pártatlanul elismerjük, hogy alkotásai rendkívüli tudásról tanuskodnak, formái bámulatosan folyékonyak, művésziesek és határozottak, a mely tulajdonságok együttvéve a művészi önállóságnak ismérvei. A *Louis Quatorze* és *Louis Quinze* megnevezésnek egészen általános s csakis külső értelme van, e korszak művészi alkotásai való lényegökben kifejezései a 18-ik század nagy reformátori eszméinek, melyek a franczia forradalomban érték el befejezésüket.

A művészet fejlődése egyik kifejezési módja az emberi műveltség fejlődésének. Minden korszak a megelőző korban birja közvetlen alapját, de ezt ismét a korábbi korszakok befolyásolják. Hisz a renaissance a középkor nélkül, s ez utóbbi a római ó keresztény művészet nélkül nem képzelhető. Az ó keresztény pedig összefügg a klassikus rómaival, az

Aba Novák Vilmos

(1283)

Magyarság

Tovább

1939. nov. 22

A Képzőművészeti Főiskola megnyitása

(1283)

Kedden délben nyitották meg ünnepélyesen a *Képzőművészeti Főiskola* 1939—40. tanévét a főiskola dísztermében. Délelőtt fél 10 órakor *Beresztoczy* Miklós dr. pápai kamarás, a városligeti *Jáki*-kápolnában veni Sancte-t pontifikált. Az ünnepélyes megnyitó ülés déli 12 órakor kezdődött. A magyar *Hiszekegy* eléneklése után, *Megyer-Meyer* Antal lelépő rector magnificus tartotta meg beszámoló beszédét, melyben szivélyes szavakkal köszöntötte *Rudnay* Gyula ezidei rektor magnificust és átadta neki helyét. A tetszéssel fogadott beszéd után *Krocsák* Emil és vitéz *Aba Novák* Vilmos, a *Képzőművészeti Főiskolára* újonnan kinevezett tanárok tartották meg székfoglaló beszédeiket. *Rudnay* rector átadta *Somlay* Gyula, *Metky* Ödön és *Breznay* József kitüntető érmét, majd a tanévnyitó ünnepség a *Himnusz* hangjaival véget ért.

Magyar Nemzet

év, 46. sz. Szombat

ETÉSI ÁRA 1 ÉVRE 36 P FÉLÉVRE 18 P, DÉVRE 9 P, 1 HÓNAPRA 3 P, EGYES ÉTKÖZNAP 10 FILL., VASÁRNAP 20 FILL.

Főszerkesztő
PETHŐ SÁNDOR

1939 február 25.

SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST, VI., ARADI-U. 10. TELEFON: 128-428* KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 65. TELEFON: 126-726*

Gyűlölet nélkül

ngarista mozgalom, il-
árt föloszlatásával és a
„Zöld Ház" bezáratá-
kormány bizonyságát
atta, hogy van benne
és erő, mellyel végre
megfékezi és eltiporja
dalmi agitációt. Ez az
ó, mely hullámzó, de
szennyes árjával alá-
iparkodott a törvényes
intézményeket, minden
és rangú tekintélyt és
ék magyar szabadságot
nt, mely sokszor álszent,
si szemforgatással a gyű-
evangéliumát hirdette,
telenül megtévesztett, el-
tt, ingoványra csalt nem
erék magyar embert is.
r embereket is, akik föl
k és föl akarnak törni
reménytelenségéből, sok-
vakfekete mélységeiből,
változást reméltek és vár-
és csekély politikai ítélő
kkel hajlandók voltak
enhez csatlakozni, ami
változást ígért. Elhitték,
... ábított

rezni, lélekben és szociális igazságban magunkhoz ölelni, a bűnt és tévelyt üldözve, a megtévesztettet *igazán testvérré* fogadni, nem csupán kongó szavakban, de cselekedetekben: az első érzés, ami a hungarista pártot feloszlató és megszüntető végzés olvastakor szívünkben feltör.

Vajha így gondolhatnánk végzetes vezetőikre is. De itt, fájdalom, nem egynél a tévely és rosszakarat szörnyű nászát találjuk, a tudatlanság fennhéjázó gőgjét, amely ellentmondást nem tűrően hirdette, hogy ők és csakis ők képesek megmenteni a hazát. Megmenteni szolgalelkűséggel, idegen pionirsággal, egészen a magyar —lengyel határ követelésének zsidóbérencséggel való elrágalmazásáig. Ezek a hatalmi téboly meglódultjai, mértéktelen és tökéletességgel illetéktelen ambíciók hordozói, belső pánikérzés űzöttjei, csökölsei lényükben nem egyszer

Danzig miatt feszültség támadt Lengyelország és Németország között

Göring Olaszországba és Észak-Afrikába utazik? — Újabb hír Hitler, Mussolini és Franco találkozásáról

Az európai politikának e pillanatban legnagyobb eseménye kétségkívül a Lengyelországban lefolyt németellenes tüntetés. A világsajtó értesüléseiből és bizonyos lengyelországi jelekből egy idő óta megint ki lehet olvasni némi német—lengyel feszültséget, az a tény azonban, hogy Varsóban és Posenben utcai tüntetésekre került a sor Danzig miatt, mégis meglepetésként éri az európai közvéleményt, mert a lengyel kormány nem takarékosko-

A francia lapok egy része pedig fenntartja azt az értesülését, hogy *Hitler, Mussoliti* és *Franco* rövid időn belül találkozik, valószínűleg Stresában.

A helyzet most már nemcsak a Földközi-tenger nyugati medencéjében, hanem Európa keleti régióiban is igen érdekessé vált. Ilyen légkörben az álhírek elburjánzanak. Az egyik ilyen híresztelést *Patijn* holland külügyminiszter a képviselőház pénteki ülésén visszautasította, megcáfolva azt a vádat, mintha Németország támadásra készülne Hollandia ellen.

Németellenes tüntetések Varsóban és Posenben

Danzigból jelenti a *német távirati*

ség palotáját. Majd németellenes da-

amíg vele uralomra nem jutunk, addig kell az alkotmányos eljárás, amíg segítségével azt ki nem forgathatjuk. S elvárta volna a rend és törvény hivatott védelmezőitől, hogy elkövessék azt az öngyilkosságot, amelyet mindazok elkövetnek, akik az erőszakra nem erővel felelnek; felejtve a klasszikus jog és történelem örökérvényű tanítását: *vim vi repellitur.* Ha valaki terrorisztikus eszközökkel támad, a válasz csak ez lehet: ki miben vétkezik, azzal bűnhődik.

A belügyminiszter nyilatkozatában kijelenti, „hogy a kormánytól távol áll az a szándék, hogy alkotmányos és törvényes keretek között működő bármily politikai szervezkedést akadályozzon vagy lehetetlenítsen. Minthogy azonban az adott esetben a pártszervezet melegágya volt alkotmány- és törvényellenes szervezkedésnek, törvénybeütköző cselekményeknek, ezeknek megakadályozása, lehetetlenné tétele végett kénytelen volt a pártot a törvény rendelkezése értelmében feloszlatni". Valóban bölcs és igaz szavak, melyek azt tartalmazzák, hogy *a rend és szabadság* együtt teremtheti elő a teljes gyógyulást. Nem a gyűlölet, de a gazt kigyomláló, fekélyt kiégető, *a bűnt földalatti búvóhelyeire is könyörtelenül követő,* a magyar bajokra írt és orvoslást kereső s hozó erős kéz. Nem a zavaros homeopatia, mely félelmében és takargatva addig másolja az ellenfelet, míg hasonlóvá nem lesz hozzá, hanem a szociális segítés, a magyar tömegek fölemelése, a törvényes, szerves, de gyors haladás. Viszont azokkal, akik a magyarság ellen a legnagyobb bűnt követték el, mert nyomorát, vágyát, álmát megjátszották, megrabolták, tébolyra torzították, az, ami egyedül hatékony velük szemben, egyedül imponál nekik: *erő és elszántság.*

Lengyelország és a Berlin—Róma-tengely

A **Daily Telegraph hírszolgálata** szerint a *Daily Telegraph Ciano* varsói látogatásával kapcsolatban azt az értesülését közli, hogy *Ribbentrop* német birodalmi külügyminiszter legutóbbi varsói látogatása alkalmával megkísérelte Lengyelországot rávenni arra, hogy *a jövőben kevésbbé hangsúlyozza szövetséges kapcsolatait Romániával és Franciaországgal és közeledjék a Berlin—Róma-tengelyhez.* Lengyelország azonban erre *kevés hajlandóságot mutat.* A *Gazeta Polska,* a lengyel külügyminisztérium lapja azt írja, hogy Lengyelország *őszinte barátságot érez Olaszország iránt,* azonban *a tengelypolitikában nem kíván résztvenni.* Lengyelország nagy figyelemmel kíséri az *angol* kormánynak azt a törekvését, hogy a *fegyverkezésének tempóját meggyorsítani.*

A milánói *Corriere della Sera* válaszol gróf Ciano külügyminiszter varsói látogatásához fűzött párizsi megjegyzésekre, amelyek szerint *Olaszországnak nem kell ábrándokban ringatni magát Lengyelországot illetőleg,* minthogy az *Franciaország szövetségese,* ezeket írja: Éppen Lengyelország az, amely nem ringatja magát ábrándokban Franciaországgal való szövetségét illetően, azután, hogy Párizs olyan ragyogóan eleget tett kötelezettségeinek Prágával szemben. Mindenesetre — folytatja a lap —, bizonyára nem fogják ehhez hasonló elmefuttatások a fasiszta Olaszország és Lengyelország külügyminiszterei megbeszélé-

Német területenkivüliség Csehországban?

A **Daily Telegraph hírszolgálata** jelenti *Prágából,* hogy *Kundt* képviselő a csehországi német nemzeti szocialisták vezére azt követeli a cseh kormánytól, hogy a *német* nemzetiségű férfiakat *mentsék fel a katonai szolgálat alól.* Követelte továbbá azt is, hogy a mult esztendőben állásukból elbocsátott német tisztviselőket ismét helyezzék vissza. Ezenkívül még több követelést is terjesztett elő, amelyeknek a megvalósítása a Csehországban élő németek részére valósággal a *területenkivüliséget* jelentené. A *Daily Telegraph* értesülése szerint a két első követelést Beran cseh miniszterelnök elfogadta.

Göbbels: „Háború a láthatáron"

Berlinből jelenti a német távirati iroda: Dr. *Göbbels* birodalmi miniszter *„Háború a láthatáron"* címmel a *Völkischer Beobachter* szombati számában cikket írt s ebben foglalkozik a külföld bizonyos országaiban *Németország ellen folytatott hadjárattal.*

— Aki mostanában lapozgat a külföldi uszító és hazudozó sajtóban — írja egyebek között Göbbels birodalmi miniszter —, könnyen arra a gondolatra jöhetne, hogy *Európa új világháború peremén áll.* Mit akarnak voltaképpen a demokráciák? Sem el nem fogadták a vezér békeajánlatait, sem bele nem mentek az általa támasztott mindenképpen méltányos és igazságos német követelések megvitatásába.

— Nyilvánvalóan elhatározták, hogy a tekintélyi államokat arra alkalmasnak látszó pillanatban leverik.

— Nagyon jól tudjuk, kik állnak emögött az uszítás mögött. A nemzetközi zsidóság, a nemzetközi szabadkőművesség és a nemzetközi marxizmus köreiben kell őket keresni.

Adóemelés Németországban

Berlinből jelenti egy német távirati ügynökség: A német jövedelmi adótörvény sokat vitatott megváltoztatása *befejezett tény.* A kormány elhatározta, hogy *az adókedvezmények egész sorát megszünteti* és pedig elsősorban azokat, amelyek az adóköteles jövedelem beszámításánál a multban levonásba kerültek. Így például eddig az adóköteles jövedelemből levonásba lehetett venni *a háztartási alkalmazottak fizetését, az egyházi adót és a reklám* céljaira fordított költségeket. A jövőben ezek a kedvezmények megszünnek. *Az agglegényadót felemelték.* Az alsó határ *12½ százalék,* a felső határ *55 százalék.* Felemelték azoknak a házas embereknek adóját is, akiknek ötéves házasság után sincs gyermekük. A részvénytársaságok igazgatósági és felügyelőbizottsági tagjai javadalmazásának adóját 10 százalékról *20 százalékra emelték* és pedig április elsejei hatállyal.

A törvény indokolása rámutat, hogy *a birodalom pénzügyi szükséglete rendkívül nagy* és hogy a német nép által óhajtott nagy nemzetpolitikai feladatok végrehajtását pénzügyileg fedezni kell.

zet zseniális vezetőjéről is azt állították, hogy a rec zione-t nem vallásos meggy ből, hanem tisztán politikáb lehetővé. Ha valóban csak p ból cselekedett volna is, más tized megmutatta, hogy jó volt. Bárcsak minden ország nak intézői ezt a politikát kö

— II. Mátyás, mint ig uralkodó, jogi szempontból bernek is megadta, ami az A személy- és vagyon ellen i visszaéléseket, akár hatósági magánszemélyek részéről t nek, törvényeivel és bírói útc kodik megszüntetni. Igazsá kivált ezen a téren válik k dásszerűvé, mert amint védte gény embernek legjobban fá talmasok igazságtalansága, úgy legnagyobb megnyugvás neki a pártatlan bíró védeln tosító igazságossága.

— Isten a nemzet nagyj csak azért adta — fejeződ hercegprímás beszéde —, h magasztaljuk, vagy hogy v csekedjünk, hanem elsősorb hogy példájukat kövessük, az igazságost akkor ünnepel lyesen, ha magán- és közéle iparkodunk visszaállítani az uralmát.

— A Corvin-láncosok és k sok egészségére és az igazság lát előmozdító tevékenységi kerére emelem poharam.

Két olasz minisz budapesti útja

Rómából jelentik: *Alfieri* n velődésügyi miniszter márciu felében Budapestre utazik, megnyissa a Budapesten rend nagyszabású olasz könyvkiá

Március második felében *R* földművelésügyi miniszter Magyarországra, ahol a m kormány meghivására részt mezőgazdasági kiállítás és a te állatvásár megnyitásán.

Kormányzói búcsúkihallgatáson

hajótörőttek, poli- nktúra-kutatók, libe- ialista, sőt kommu- nagukat máról-holnapra agos nacionalistákra cse- nem várhatnak és nem ér- nelnek kíméletet. A horosz- kopban régtől fogva az állt, hogy vagy ők vagy az igazi magyarság. Fondorlatos machinációik sikerülte a magyarságnak talán legvégzetesebb és legszörnyűbb történelmi megpróbáltatását, kiszolgáltatottságát, elbuktát jelentette volna. E hasábokon írtuk le nem most, hanem még őszi utcai erőszakoskodásuk alkalmából, hogy *megvizsgáltuk magunkat és közénk méltatlannak ítélnők azt, akinek ezek győzelmük esetén megirgalmaznának.* Húsz évvel ezelőtt másik oldalról gyujtották rá idegen kezek a magyarságra e hazát, amikor vérveszteten hevert egy reménytelenül hősi harc veszteseként, most ők próbálták meg talmi, hazug, magyarkodó jelszavak alatt ugyanezt, de az igazi magyarságtól egyképpen végzetesen idegenül.

Amikor a hivatalos jelentés sorait olvastuk a „Fekete Front"-ról, a „Rend Védelem"-ről, az „erőszakos úton" és „bűncselekménnyel" való hatalom-átvételről, a „Fekete Kéz"-ről, erről az egész kalandos és kalandor hatalmi tébolyról, epébe és szurokba mártott gyűlöletről, hinni se akartuk, hogy nem Codreanuról, hanem részben magyar emberekről van szó. Igen, ide csempészte magát a magyarság politikai géniuszától mindörökre idegen magatartás, amely csúfondáros módon azt hirdette, hogy addig kell a demokratikus szabadság és jog,

(Folytatása a második oldalon)

dott az erőfeszítéssel, amikor arról volt szó, hogy a lengyel közvélemény nevében is a lehető legbarátságosabb arccal forduljon Németország felé. Legutóbb a nemzeti szocialista *Danziger Vorposten*-nek Lengyelországból való kitiltása már mutatta a légkör romlását s úgylátszik, a lengyel sajtónak a danzigi lengyelek sorsáról szóló híreire úgy reagált a jobboldali lengyel diákság és mint egyik hirünkből kiderül, a munkásság egy része is, hogy *a tüntetéseket a lengyel hatóságok nem tudták megakadályozni.*

Mindenesetre valószínű, hogy a lengyel kormány e tüntetések elmaradását annál szivesebben látta volna, mert Németország legközelebb álló nagyhatalmi szövetségesének, Olaszországnak külügyminisztere épp most van útban Varsó felé. Egyébként a *Gazeta Polska* lembergi jelentése szerint a lengyel hatóságok letartóztatták két *ukrán* lap szerkesztőjét. Az ukrán kérdés mindenesetre nagyon az érdeklődés előterében áll Varsóban. Erre vall az az angol hírforrásból származó értesülésünk, hogy *Ciano* közölni fogja a lengyel kormánnyal: *Olaszország a kárpátaljai kérdésben egyetért Magyarországgal és Lengyelországgal.* Hogy pedig nemcsak ezen a réven juthat ismét előtérbe a magyar—lengyel határ gondolata, azt mutatja a berlini *Börsenzeitung* bukaresti tudósítójának az az értesülése is, amely szerint *Gafencu román külügyminiszter március eleji varsói látogatásán elsősorban a kárpátaljai kérdésről fog tárgyalni.*

Egyébként az angol sajtó értesülése szerint *Göring* a közeljövőben *Olaszországba* utazik, majd *Libiába.*

iroda: **Hivatalosan jelentik, hogy a danzigi kormány csütörtökön szóbeli, pénteken pedig irásbeli tiltakozólépést tett Lengyelország danzigi diplomáciai képviseleténél. A danzigi kormány felhivta a lengyel kormány figyelmét a kölcsönös kapcsolatoknak arra az elviselhetetlen megterhelésére, amely azáltal keletkezett, hogy a lengyel diákok Danzigban németellenes határozatot tettek közzé neves lengyel lapokban. Ebben a határozatban a lengyel diákok többek között Danzig bekebelezését követelik a lengyel államba.**

Pénteken a műszaki főiskolán a német diákok tüntetéseket rendeztek a lengyel diákság németellenes határozata és a varsói szejmben történt németellenes interpelláció miatt. A lengyel diákokat felszólították, hagyják el az előadótermeket, amit ellenállás nélkül meg is tettek. További összetűzésekre nem került sor.

A „Daily Telegraph" hirszolgálata jelenti Varsóból: A lengyel fővárosban este hét órakor körülbelül ötszáz lengyel egyetemi hallgató gyült össze a német nagykövetség épülete előtt és nagy tüntetést rendezett, azért, mert Danzigban bántalmazták a lengyel diákokat és véresre verték őket. A tüntető diákokhoz igen sok munkás is csatlakozott, úgyhogy a rend fenntartására kétszáz rendőrnek kellett kivonulnia páncélkocsikkal. A hangulat már csütörtökön kiéleződött, amikor a danzigi események a parlamentben szóbakerültek. A tüntetők Franciaországot éltették és követ- lokat énekelve, a német konzulátus épületéhez vonultak, ahol folytatták a tüntetést. A lengyel rendőrség tizenkét diákot letartóztatott. A letartóztatott diákok kijelentették, hogy a tüntetés tiltakozás volt, mert Danzigban rosszul bánnak a lengyel kisebbséggel és vérig alázták a lengyel méltóságot. A tüntetők szétszóratásuk után a főváros több pontján újra összeverődtek, de komolyabb rendzavarásra már nem került sor. A német nagykövetség épületének őrzésére tizenöt rendőrt vezényeltek ki. Gróf Moltke varsói német nagykövet szombaton erélyesen tiltakozni fog Beck lengyel külügyminiszternél a tüntetések miatt.

Ugyanesak a „Daily Telegraph" hirszolgálata jelenti, hogy heves németellenes tüntetés színhelye volt este Posen is, Nyugat-Lengyelország legfontosabb városa, ahol a német konzulátus előtt többezerfőnyi tüntető tömeg gyült össze. A tüntetők betörték a német üzletek kirakatait és két német ujságírót megvertek. A lovasrendőrség akadályozta meg a további tüntetéseket és oszlatta széjjel a tömeget. A poseni egyetem diákjai ülést tartottak, amelyen azt követelték, hogy az egyetemről távolitsák el a német diákokat, válaszul azokra az inzultusokra, amelyek a danzigi egyetem lengyel hallgatóit érték.

Chodocki danzigi lengyel főbiztos hivatalosan tiltakozott a danzigi főtanácsnál azok miatt a bántalmazások miatt, amelyekben a danzigi egyetem hallgatóinak az utóbbi időben részük volt.

„A kárpátaljai kérdésben Róma egyetért Budapesttel és Varsóval"

A Daily Telegraph hirszolgálata szerint a lap római tudósítója Rómában gróf *Ciano* varsói látogatásával kapcsolatban mértékadó olasz politikai helyen azt az értesülést kapta, hogy Olaszországot semmi sem választja el Lengyelországtól. Az olasz politika a *kárpátaljai* kérdésben *teljesen egyezik a magyar és a lengyel felfogással. Olaszország továbbra is biztositani akarja befolyását Varsóban és Budapesten.* A lap értesülése szerint gróf *Ciano* módot fog találni arra, hogy varsói látogatása után a német kormány előtt is rámutasson, hogy *a kárpátaljai kérdésben Olaszország teljesen a lengyel és a magyar álláspontot teszi magáévá.* Gróf *Ciano* arra fog törekedni, hogy *összhangba hozza Németország és Olaszország keleteurópai politikáját.* Eddig még nem lehet tudni, hogy *Ciano* ezeket a kérdéseket berlini látogatása alkalmával fogja-e letárgyalni vagy más formában.

Ára 10 fillér

keleteurópai államokban *fokozott tevékenységet* kíván kifejteni.

Beck lengyel külügyminiszter fogadta *Noël* varsói francia nagykövetet, akivel *párizsi látogatásáról* tárgyalt. *Moscicki* lengyel köztársasági elnök pedig a *lengyel hadsereg vezetőit* fogadta és órákon keresztül tárgyal velük stratégiai kérdésekről. A *Daily Telegraph* varsói tudósítása szerint megállapítható, hogy Lengyelország igyekezni fog seinek fesztelenségét és hasznosságát korlátozni, mert Lengyelország már megszűnt a kimúlt francia politikai naprendszer egyszerű bolygójának lenni.

Egyébként a lengyel kormány félhivatalosa, a *„Gazeta Polska"*. miután *igen szivélyes* hangon üdvözli a Varsóba érkezendő *Ciano* grófot, azt írja, hogy a lengyel—olasz viszony kizárólag *bilaterális* jellegű.

Hétfőn ismeri el Franciaország és Anglia jogilag is a Franco-kormányt

A spanyol kormány jogi elismerése sorozatosan folyik, pénteken *Hollandia* és a délamerikai államok közül elsőnek *Uruguay* tette meg ezt a lépést, *Daladier* miniszterelnök pedig bejelentette a francia kamarában, hogy a hétfői minisztertanácson javasolni fogja a Franco-kormány *de jure* elismerését. Ezzel egyidejűen az angol kormány is nyilvánosságra hozza az elismerést. A nyugati sajtóból úgy látszik, hogy Anglia és Franciaország elállott attól, hogy bármilyen feltételhez kösse ezt a lépést s most ahhoz az eljáráshoz folyamodik, hogy a Burgoszba küldendő angol és francia nagykövetekre bízza, hogy készpénzkölcsönök nyujtásával és kereskedelmi előnyök megállapításával rábirják a Franco-kormányt arra, hogy ne kösse külpolitikáját a tengelyhez.

Francia—spanyol megegyezés Burgosban

Burgosból jelenti: *Jordana* külügyminiszter és *Bérard* szenátor utolsó tanácskozása 8 óra 55 perckor kezdődött. A *Havas-iroda* tudósítójának jelentése szerint Bérard Jordana hivatalából féltíz óra előtt tíz perccel lépett ki. Néhány pillanattal később gróf *Casajoras*, a külügyminisztérium európai osztályának főnöke a következő kijelentést tette:

— A megbeszélések véget értek és szerencsésen értek véget.

Francia hírek Németország délkeleteurópai helyzetéről

Párizsból jelenti a *Magyar Távirati Iroda:* A *Paris Midi bukaresti* tudósítója úgy véli, hogy a Balkán-értekezlet voltaképpen Németország ellen foglalt állást és mintegy figyelmeztetni akarta Berlint arra, hogy *a középeurópai és a Balkán-államok nem tűrnék el a német hegemóniát.* Ha a francia és angol kormány most némi erőfeszítést tenne balkáni befolyásuk megszilárditása érdekében — írja a lap —, könnyen megnyerhetnék a játszmát.

A *Havas*-iroda szófiai jelentése szerint egyes bolgár lapok megállapítják, hogy Bulgária semmit sem várhat a kishatalmaktól, a területi revíziót csak Németország segítségével valósíthatja meg. A szófiai sajtó cikkeiből arra lehet következtetni, hogy Bulgária a bukaresti értekezlet után *sem számít többé arra, hogy nemzeti törekvéseit a balkáni együttműködés útján valósíthatja meg.*

KÖRÖND-szanatórium
VI., BENCZUR-U. 4. MODERN OLCSÓ!
Sebészet, belgyógyászat, szülészet stb.
Kozmetikai plasztika. Asztma-kezelés.

„Magán- és közéletünkben kodjunk visszaállítani az iga uralmát" — mondta a hercegprí a Corvin-vacsorán

A magyar Corvin-lánc és a magyar Corvin-koszorú tulajdonosainak testülete pénteken este félkilenc órakor a Hungária-szálló különtermében szokásos évi ünnepi estebédjén hódolt — a Corvin-kitüntetések intézményének létrejötte óta ezúttal nyolcadízben — Mátyás király emlékének.

Az ünnepi Corvin-beszéd megtartását, a néhai gróf Klebelsberg Kunó volt vallás- és közoktatásügyi miniszter által alapított Corvin-serleggel, ezúttal *Serédi* Jusztinián bíbornok, hercegprímás vállalta, távolléte folytán azonban azt *Szily* Kálmán titkos tanácsos, államtitkár olvasta fel. A serlegbeszéd előtt *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter, mint a testület elnöke köszöntötte a kormányzót, majd üdvözölte a szintén jelenlévő gróf *Teleki* Pál miniszterelnököt, a testület tagját, Corvin-lánc tulajdonost, akinek személyében először ül a miniszterelnöki székben a Corvin-testület egyik tagja, — majd köszöntötte a régi tagokat s üdvözölte az újakat, névszerint *Melich* János tudományegyetemi s *Hültl* Dezső műegyetemi tanár, eddigi koszorús tagokat, most mint új láncosokat, s vitéz *Aba-Novák* Vilmos festőművész, *Gulácsy* Irén írónő s *Mécs* László premontrei kanonok költőt, mint koszorúsokat.

Ezután felolvasták *Serédi* Jusztinián beszédét, melyben a hercegprímás a nagy király az egyesület nevében is őrzött emlékének hódolva, Mátyás király igazságosságát világította meg jogi szempontból.

— Az igazságos király — mondotta többek közt —, mint hat dekrétuma bizonyítja, a törvényhozásban és az igazságszolgáltatásban egyaránt azt az elvet követte, melyet a római jog ebben a klasszikus megfogalmazásban fejez ki: neminem laedere; suum cuique tribuere. Ehhez képest egyfelől iparkodott megszüntetni a visszaéléseket, másfelől pedig *megadni Istennek, ami Istené és az embernek, ami az emberé.* Mátyás király jogi szempontból valóban megadta Istennek, ami Istené, mert az igazságnak megfelelően minden földi hatalom ősforrásának a mindeneket alkotó és fenntartó Istent ismerte el. Mátyás azért volt igazságos, mert hitt az Istenben. A történelemből tudjuk, hogy *mikor a népek vezetői megtagadják az Istent, legott az igazságosság útjáról is letérnek. Már nem Istent, hanem a népet kezdik minden jog és hatalom forrásának hirdetni.* A közhatalmat már nem Istentől, hanem a néptől veszik át. Igaz, hogy a nép rendszerint nem tud róla, abból pedig, hogy ő a legfőbb hatalom forrása, bizony nem sok haszna van neki, mert azok a vezetők, akik nem becsülték az Istent, nem szokták megbecsülni a népet sem.

— Az igazságos király Istenért *megbecsülte annak egyházát is* szolgáival, a papsággal együtt és országában a keresztény felfogáshoz méltó helyet biztosított számukra.

— Azt mondhatná valaki — hangsúlyozta a hercegprímás —, hogy Szent István és Szent László királyainktól eltérően Mátyás, aki a Rinascimento közszellemének hatása alatt állott, magánéletével nem igazolta azt, hogy törvényeink eddig ismertetett rendelkezéseit a meggyőződéses hit és a hitnek megfelelő vallásosság sugalmazta, hogy tehát tisztán politikából rendelkezett úgy, ahogy rendelkezett. Lehet, de ha valóban így lett volna, akkor is Mátyás politikáját igen bölcs politikának kell mondanunk, mert a legnagyobb erőt, az egyháznak az egész világot átfogó erkölcsi erejét is a haza szolgálatába állította s ugyanakkor az egyház és a hívek javát is előmozdította. *A lateráni egyezmény megkötésekor a hatalmas olasz nem-*

1282

...átnyuj... I. osztályú ...vényeit.

Hayime Matsumiya követ ...ban kapott más igen fontos ...tást, amit a közeljövőben ... foglalnia.

Rendelet a Felvi... mezőgazdaság... bizottságairól

A m. kir. minisztérium ...gyar Szent Koronához vi... ...tolt felvidéki területeken ... ...gazdasági érdekképviseleti ...tek megalakítása tárgyában ...letet adott ki, amely akké... ...delkezett, hogy a választá... ...rás mellőzésével a községe... ...sok és megyei városok me... ...sági bizottságának tagjait ... tagjait a főispánok, míg ... megyék és a törvényhatósá... városok mezőgazdasági biz... ...nak tagjait és póttagjait ... vidéki ügyek tárcanélküli m... ...rének meghallgatása után ... művelésügyi miniszter nevez...

SPORT

GYŐZ A JOBB

Dr. Ábray, a Játékvezetők Testületének főtitkára:

„Egy biztos, Égner Kálmánra példás büntetés vár"

Lehet, hogy a Szolnok—Bocskai mérkőzés bíráját örökre eltiltják a játékvezetéstől

— Az Est tudósítójától —

Ismeretes, hogy vasárnap óriási botrány volt a *Szolnoki MÁV—Bocskai* futballbajnoki mérkőzés után. Megírtuk, hogy *Égner* Kálmán, a mérkőzés bírája és *Szabó* Péter, a debreceni csapat trénere összeverekedett az öltözők folyosóján.

Az ügy *a Játékvezetők Testületének Országos Ellenőrző Bizottsága* elé került és *Égner* Kálmán a fegyelmi vizsgálat megindítását kérte önmaga ellen.

Ma reggel beszéltünk dr. *Ábray* Zoltánnal, a *Játékvezetők Testületének* főtitkárával, aki az ügyről a következőket mondotta:

— Szerdára idéztük be az érdekelteket, *Égner* Kálmánt és *Szabó* Pétert. Az ügy rendkívül súlyos, mert arra még nem volt eset, hogy egy futballbíró így elragadtatta volna magát.

— Igaz-e kérem, hogy Égner Kálmánt örökre eltiltják a bíráskodástól? — kérdeztük.

— Hangsúlyozom, az eset rendkívül súlyos *és az eddigiek ismeretében Égner* Kálmánt valószínűleg példás büntetéssel fogja sujtani a Játékvezetők Testülete. Hogy az ítélet egyéves, vagy örökös eltiltással sujtja Égnert, azt még nem tudom. Egy biztos, Égner Kálmánra példás ítélet vár.

A FERENCVÁROS KASSÁN

— Az Est tudósítójától —

A vasárnapi és a kettős futballbajnoki forduló igénybe vette a csapatokat és éppen ezért a héten mindenütt elmaradtak a szokásos kétkapus tréningmérkőzések, sőt volt olyan csapat, — *például az Ujpest* — ahol a tréner teljes pihenőt írt elő a játékosoknak, mert ezzel akarja a futballisták »labdakészségét« ébrentartani. A lilafehérek csapatának nagy szüksége is van a pihenőre, mert csatárai három nap alatt 19 gólt lőttek.

A *Hungáriában* futó- és kondicióterén volt, amelyen résztvett *Cseh II.* is. A *Ferencváros* tréningjéről nem kisebb nevek hiányoztak, mint dr. *Sárosi, Lázár, Polgár, Tátrai* és *Jakab* — tehát ott is »*pihenőnap*« volt.

A tréning után *Battlay* Imre ügyvezető elnök kijelentette,

hogy a Ferencváros, amint csak lehet, felutazik Kassára.

A hírek szerint a zöld-fehérek csapata már keresi az érintkezést a *Kassai Atlétikai Clubbal* és az eddigi terv az, hogy a *Ferencváros* december 4-én, vagy 8-án vendégszerepel a visszacsatolt Kassán.

A Nemzetközi Teniszszövetség júniusi kongresszusán tárgyalják a Davis Cup-mérkőzések sorsát

— Az Est tudósítójától —

A Nemzetközi Teniszszövetség párizsi kongresszusán szóbakerült az a németek által is pártolt javaslat, hogy a *Davis Cup-mérkőzéseket a jövőben csak minden második évben bonyolítsák le.* A nemzetközi szövetség vezérkara ebben a kérdésben egyelőre nem határozott, a javaslat érdemleges tárgyalását a júniusi kongresszus napirendjére tűzte ki.

Futball-múzeum Londonban

— Az Est tudósítójától —

A londoni futballszövetség legközelebb ünnepli megalapításának hetvenötödik évfordulóját. Ebből az alkalomból Londonban egy múzeum nyílik meg, *amelyben kizárólag a futballra vonatkozó tárgyakat és emlékeket fognak kiállítani.* Az angol futballjátékosok bejárták az egész világot, játszottak minden országban és mérkőzéseikről rengeteg emlék gyűlt össze, ami most mind az új múzeumba kerül. A múzeumban külön osztálya lesz *a futball irodalmának is,* amely a labdarúgásról szóló első ujságközlemények, képek és könyvek teljes gyüjteményén kívül magában fogja foglalni a legjobb és leggyorsabb modern sporttudósításokat, fényképeket és filmfelvételeket is.

Allison, az Arsenal trénere:

„Olyan játékos, aki nem vállalja a kockázat veszélyét, sohasem képes nagy teljesítményekre"

— Az Est tudósítójától —

Érdekesen nyilatkozott Mister *Allison,* az Arsenal menedsere egy német ujságírónak. A hírlapíró azt kérdezte, hogy miért nem váltja valóra a 14.000 fontos *Bryn Jones* az Arsenalnál a szerepléséhez fűzött nagy reményeket.

Allison így válaszolt:

»*Bryn Jones abbeli igyekezetében, hogy elkerülje a hibákat, nem kockáztat semmit. Olyan játékos azonban, aki nem vállalja a kockázat veszélyét, sohasem képes nagy teljesítményekre.*«

NIKKANEN a világrekorderek élén

— Az Est tudósítójától —

Az atlétikai világrekordok értékét a dekatlon-pontozás alapján állapítják meg a szakemberek. Eddig az amerikai Jack *Torrance* 17 m 40 cm-es súlydobó világrekordja jelentette a legjobb eredményt az atlétikai világrekordok között, mert az a dekatlonszámítás szerint 1190 pontnak felel meg. Most a finn *Nikkanen Torrance* eredményét is túlszárnyalta legutóbb felállított 78 m 70 cm-es gerelyvető világrekordjával.

A rekordok pontértékelése a következő sorrendet eredményezi:

1203 pont	Gerelyvetés	78.70 m		*Nikkanen* (Finnország)
1190 »	Súlydobás	17.40 m		*Torrance* (Amerika)
1186 »	110 m gát	13.7	13.7 mp	*Towns* (Amerika)
1173 »	Rúdugrás		4.54 m	*Sefton és Meadoros* (Amerika)
1166 »	Magasugrás		2.09 m	*Walker* (Amerika)
1148 »	Diszkoszdobás		53.10 m	*Schröder* (Németország)
1139 »	400 m futás		46.1 mp	*Williams* (Amerika)
1134 »	400 m gátfutás		50.6 mp	*Hardin* (Amerika)
1131 »	Távugrás		8.13 m	*Jesse Owens* (Amerika)

AZ ANGOL FUTBALL „MÉRFÖLDKÖVEI"

— Az Est tudósítójától —

Az angol futball mérföldköveit sorolják fel a szövetség hetvenötesztendős jubileuma alkalmával a nemzetközi szaklapok. A nevezetesebb dátumok a következők:

1863 október 26.: az angol futballszövetség alapítása.

1871: az angol Kupa küzdelmeinek kiírása,

1872: a skót szövetség alapítása és az első angol-skót válogatott találkozó,

1873: a szabadrúgás és a sarokrúgás szabályának bevezetése,

1883: a labda súlyának előírása és a kétkezes taccsdobás bevezetése,

1885: a hivatásos labdarúgás elismerése. A nemzetközi szabályalkotó bizottság alakulása,

1888: a ligabajnoki konkurrencia alapítása,

1890: a tizenegyes büntetőrúgás szabályba iktatása és a kapuháló bevezetése,

1892: a fogadási tilalom életbeléptetése játékosok és funkcionáriusok részére,

1894: a játékvezetők hatáskörének megállapítása,

1925: a lesszabály megváltoztatása,

1926: a »W-formáció« bevezetése az Arsenal csapatánál.

A kanadai „villámegyüttes" európai turnéra megy

— Az Est tudósítójától —

Kanadát az 1939-i jéghokkivilágbajnokságon a *Smoke Eaters* csapata fogja képviselni. Ez a kanadai legénység, amelyet Kanadában, különösen gyors játéka miatt, »*villámegyüttes*«-nek neveznek, a világbajnoki hokkitorna előtt és után túramérkőzéseket fog lebonyolítani Európában. A németek már nyolc mérkőzésre kötötték le a kanadai csapatot.

SPORT EGY MONDATBAN

AMSZTERDAMBAN a Hága—Berlin városok közötti jégkorongmérkőzés 2—2 arányban döntetlen eredménnyel végződött.

—•—

MILÁNÓBAN a Vigoreli kerékpáros pályán Samponetti a 100 kilométert 2 óra 23 perc és 38 mp-es világrekord idő alatt (42 km átlaggal) futotta.

—•—

NOVEMBER 13-ÁN délelőtt játsszák a Nemzeti—Hungária bajnoki mérkőzést a hungáriaúti pályán.

Holnap avatják díszdoktorrá Szent-Györgyi Albertet a párizsi egyetemen

Szent-Györgyi

A Sorbonne tanszéket fog felajánlani a világhíres magyar tudósnak

Párizs, november 4
(Az Est tudósítójától)

Néhány hónappal ezelőtt világszerte érdeklődést keltett tudományos körökben az a hír, hogy a párizsi *Sorbonne* egyetem díszdoktorává választotta *Szent-Györgyi* Albertet a kiváló Nobel-díjas magyar tudóst. *A Sorbonne díszdoktorságát általában a Nobel-díj mellett a világ legelőkelőbb tudományos kitüntetésének tartják.* A francia kormány és a párizsi egyetem mindig szigorúan megvizsgálja, milyen érdemei vannak a külföldi tudósnak, akit a Sorbonne valamelyik fakultása érdemesnek tart arra, hogy díszdoktorrá való választásra ajánlja az egyetem tanácsának és a kormánynak.

Szent-Györgyi Albert professzor díszdoktorrá való avatása november 5-én zajlik le ünnepélyes körülmények között a párizsi egyetem nagy amfiteátrumában.

Albert Lebrun köztársasági elnök és Jean Zay kultuszminiszter is megjelenik a nagyszabású ünnepségen,

amely képviselteti magát ott Franciaország valamennyi kulturális és társadalmi szervezete. *Szent-Györgyi* Albert en kívül még öt külföldi tudós díszdoktorrá avatására kerül sor az ünnepi ülésen. A díszdoktorrá való avatás szertartása egyébként a Sorbonne idei tanévének ünnepélyes megnyitását is jelenti.

Szent-Györgyi professzor az egyetlen orvos a díszdoktorjelöltek között.

A többiek: dán, svéd, finn, svájci és délamerikai nemzetiségű tudósok az irodalom, kémia és jogtudomány szolgálatában szerzett érdemeikért kapják kitüntetésüket. A kémikusok közül Peter *Karrer*, a zürichi egyetem kémiai intézetének igazgatója szintén Nobel-díjas tudós, aki hasonló kérdésekkel foglalkozott, mint *Szentgyörgyi*, ő is a vitaminok problémáit tanulmányozta.

A november 5-i ünnepségen *Szent-Györgyi* Albert tiszteletére *Tiffeneau* professzor a Sorbonne orvosi fakultásának dékánja mond beszédet.

Beszélgettem *Tiffeneau* professzorral, aki a következőket mondotta világhírű magyar kollégájáról:

— Nagyon örülök, hogy nekem jutott az a díszes feladat, hogy *a köztársasági elnök úr és az egyetem összessége előtt ismertethetem*

Szent-Györgyi kollegám fontos és érdekes munkásságát.

— A párizsi egyetemet és az orvosi téren elért francia tudományos eredményeket általában mindenütt a világon elsővonalbelieknek tartják: ennek tudatában határozottan állíthatom, hogy *az önök Nobel-díjas tudósát ért francia kitüntetés nemcsak Szent-Györgyi Albert számára, hanem éppen az ő kiváló tudományos személyiségére való tekintettel, elsősorban a mi számunkra, jelenthet megtiszteltetést és örömet.* Egyébként a párizsi egyetem orvosprofesszorai rendkívül nagy érdeklődéssel várják azokat a tudományos előadásokat, amelyeken a novemberi ünnepségek kapcsán

Szent-Györgyi professzor ismerteti előttünk a vitaminkérdések tanulmányozása során elért nagyjelentőségű eredményeit.

Tiffeneau professzor végül a következőket mondotta:

— A *Sorbonne* tudományos testülete *rendkívül fontosnak tartja a francia-magyar tudományos kapcsolatokat.* November 5-i beszédemben a díszdoktorrá való avatás jelentőségének ezt a részét feltétlenül hangsúlyozni fogom. De rámutatok majd arra is: *milyen fontos a tudományos haladás szempontjából Szent-Györgyi professzor munkássága, amely megmutatta, hogy*

nemcsak gazdag ország, hanem szabadságáért küzdő, nehéz viszonyok között élő nemzet fia is adhat nagy ajándékot az emberiségnek.

A díszdoktoravatási ünnepség kapcsán — amelyen maga a francia államfő fejezi ki szerencsekívánatait a kitüntetett magyar tudósnak — *Szent-Györgyi* professzor több előadást tart cellulóze- és vitamin-kérdésekről. Az egyetem köreiből nyerjük azt az értesülést, hogy kitüntetése alkalmából a »Sorbonne« egy évre, esetleg hosszabb időre katedrát ajánl fel a világhírű szegedi tudósnak.

Bónis János

A mai izgalmas élet küzdelmeiben kifáradt egyének, akik csaknem kivétel nélkül már idültté vált székrekedésben és ennek következtében mindenféle emésztési nehézségekben szenvednek, igyanak reggelenként éhgyomorra egy-egy kis pohár természetes **»Ferenc József«** keserűvizet, mert ez az ideális hashajtó összes jellemző tulajdonságait egyesíti magában. Kérdezze meg orvosát.

A mozdonyvezető megállította a vonatot és beleugrott a tengerbe

Kopenhága, november 4

Különös öngyilkosság zavarta meg esütörtökön este a Mittel-Juete villámvonat útját. A vonat Kopenhágából Aarhuson keresztül útban volt Struer felé, amikor a tengeren átvezető hídon, a harmadik és negyedik pillér között

a vonat hirtelen megállt.

Az utasok kíváncsian tekintettek ki fülkéikből és keresték a váratlan megállás okát, amikor észrevették, hogy a vonatvezető a mozdonyból kiszáll, átmászik a híd korlátján és

beleveti magát a tengerbe.

Az öngyilkosság az utasok körében nagy izgalmat keltett. A vonatot azután a segédmozdonyvezető vezette tovább Fredericiába.

Az öngyilkos mozdonyvezető, akinek a holttestét még nem találták meg, már hosszú évek óta a dán államvasutak szolgálatában állt. *(MTI)*

Képzőművészeink a felvidéki bevonulásnál

— Az Est tudósítójától —

A honvédelmi miniszter a Magyar Képzőművészek Országos Szövetsége útján a propagandacsoportba *a felvidéki bevonulás történelmi nagy eseményei tanulmányozására* meghívta a következő festő- és szobrászművészeket:

Aba-Novák Vilmost, *Boldizsár* Istvánt, *Gaál* Ferencet, *Glatz* Oszkár, *Juszkó* Bélát, *Komáromi-Katz* Endrét, *Kövér* Gyulát, *Márton* Ferencet, *Haranglábi Nemes* Józsefet, *Mihalovits* Miklóst, *Rudnay* Gyulát, *Sidló* Ferencet, *Szentgyörgyvári Gyenes* Lajost, *Kisfaludy-Ströbl* Zsigmondot, *Konjáti* Gyulát és vitéz *Szabados* Bélát.

Románia közeledést keres a tengelyhatalmakhoz

Belgrád, november 4
(Az Est és a United Press tudósítójától)

Pál jugoszláv kormányzó herceg váratlan bukaresti látogatása nagy feltűnést kelt itteni diplomáciai és politikai körökben. Állítólag arról van szó, hogy Károly román király szívesen látná, ha a régensherceg és a jugoszláv kormány közvetítene Románia és a berlin-római tengelyhatalmak között a közeledés érdekében. Belgrád kitűnő baráti viszonyban van úgy Rómával, mint Berlinnel és így magától értetődő, hogy alkalmas a közvetítésre, ami Románia szempontjából létérdekké vált a bécsi döntőbírósági határozat után.

Kedves karosszékében találták meg az eltűnt óriáskígyót

London, november 4
(Az Est külön tudósítójától)

Megtalálták Tikot, az elszabadult óriáskígyót.

Nagy izgalmat keltett egész Londonban a hír, hogy elszabadult *Conan Doyle*, a híres detektívregényíró fiának, Adrian *Conan Doylenak* két és félméteres óriáskígyója.

Megindult a kígyóvadászat.

Sokan jelentkeztek, akik állítólag itt vagy ott, többnyire a Hyde-parkban látták az óriáskígyót. Több városnegyedben a szülők nem merték gyermeküket az utcára ereszteni. De még a felnőttek sem mertek szabadon járkálni.

Mindenütt óriáskígyót véltek látni.

A rendőrség napokon keresztül nem tudott eredményt elérni.

Végül Jim *McCune*-t, a jelenleg Londonban tartózkodó ausztráliai hivatásos kígyóbűvölőt bízták meg *Tiko* rejtekhelyének kikutatásával. *McCune* azonnal munkához látott, kifürkészte Adrian Conan *Doyle* lakásának egész környékét — s

végre meghallotta az óriáskígyó szuszogását egy ház padlásáról.

A kígyóbűvölő kijelentette, hogy egész hírét teszi rá, hogy *a kígyó valóban azon a padláson rejtőzik.*

Nos, rosszul tette, hogy ilyen nagyot mondott. Az óriáskígyót ugyanis végre megtalálták —

még pedig gazdájának lakásán, ahonnan nem is távozott el.

Az egyszerű járókelők, akik a Hyde Parkban látták, épúgy hallucináltak, mint a kígyóbűvölő, aki *még a szuszogását is meghallotta.*

Kiderült, hogy *Tiko* a kandallóba bujt és ott kígyómódra alapos alvást rendezett. *Néhány napig úgy aludt, mint a bunda, meg se moccant.* Mikor azután jól kialudta magát, szépen kimászott a kandallóból és *beült kedves karosszékébe.* Ott talált rá a gazdája.

Rendkívüli színházi kedvezmény

Az alábbi színházi előadásokra olvasóink és előfizetőink RENDKIVÜL LESZÁLLITOTT ÁRON válthatnak jegyet Az Est kiadóhivatalában VII., Erzsébet körút 18—20 szám. (1-438-88) Reggel 1 órától délután 5-ig, vasárnap délelőtt 9—2 óráig

PÉNTEK, NOVEMBER 4-ÉN

NEMZETI: **Fekete Mária** (7½). VIG: **Az orvos dilemmája** (8). BELVÁROSI: **Ragaszkodom a szerelemhez** (8). ANDRÁSSY: **Angyalt vettem feleségül** (8). VÁROSI: **Mama räumt auf (Ida Wüst vendégj;** 8). ROYAL: **Mindig a nők kezdik** (8½). TERÉZKÖRÚTI: **Az úgynevezett szerelem** (9¼). PÓDIUM: **Elő az okmányokkal** (9). KOMÉDIA: **Fog ez menni!** (8½).

WARNER BAXTER és **PETER LORRE** első vígjátékszerepe:

MILLIOMOS CSAVARGÓ

Mulatságos história egy úrról — aki egy milliót adott volna egy kis szerelemért!

MA PREMIER!

20th CENTURY FOX **SCALA**

(1279)

Aba Novák Vilmos

TÉSE ÉS H ... 03

vált. Tud ... hog ... zia
bélyegnek ... éh
mely me ... át,
3. az el ... ye
ik jegy az ... net
: 1. a va ... an
yege, 3. ... ett
ajjon a b ... uk
kimunka ... in-
en annak ... int
gtörténik, ... ses
ügyesen f ... sít-
l lehet r ... la-
sz feneke ... ik,
merni. Fr ... ses
hemiai v ... en
kis 959/1000 ... olt

— Képzőművészeti Est. A Képzőművészeti Főiskola Székely Bertalan Bajtársi Egyesülete február 28-án este 8 órai kezdettel a Zeneművészeti Főiskola nagytermében Képzőművészeti Estet rendez, melynek legtöbb védnökei: dr. József Ferenc királyi herceg, Anna királyi hercegasszony és dr. Hóman Bálint miniszter. Horn Antal főiskolai tanár üdvözlőszavai után megnyitóbeszédet mond dr. Tasnády-Nagy András. Beszélnek a művészetről: Aba-Novák Vilmos, Glatz Oszkár, Rudnay Gyula, Sidló Ferenc, Kisfaludi-Stróbl Zsigmond és Szőnyi István festő-, illetve szobrászművészek. Közreműködnek: Ákom Lajos, Basilides Mária, Bulla Elma, Hegyi Emánuel. Zárószavakat mond Maksay László, az Egyesület vezére.

Pesti Napló 1938 febr 26.

(1279)

rabból több hamisítványt készítenek,
tossággal kell megvizsgálni. Máskor

szerint a forgalomban levő arany pén
színe, mely a régitől különbözik, gya
a hamisítók és az aranyozáshoz abb
időbeli tárgyat hamisítanak.

A patinát és a régi látszatot sósavval
való erős dörzsölés által állítják elő.
Ezüst tárgyakon oly patina, melyet
úgy állítható elő, ha a tárgyat nehán

Újabb időben ezüstből számos gal
trébelt művű tárgyak másolatai, akk
plasztikai művek hátulsó oldala mi
és az innenső oldalt a legjobban czi
munka jellege. Egészen más, ha ezü
tikai úton. De ez esetben a tárgy fa
plasztikailag a tárgy csak tiszta ezüs
mindig ötvözött ezüstből van.

Mostanság igen sok ó kori éksz
ötvös, sok ékszert készít régi mintá
mind igen pontosan vannak kimunl
pedig majdnem oly drágán, mint

dandóságát még ma is hirdeti az a mélységes ragaszkodás a kereszténység iránt, amely ritka fénnyel ragyog éppen napjainkban, történeti keresztény egyházaink valamennyiében. Az a bizalom, amellyel István önmagát és a maga népét a keresztény igaz Isten szolgálatába állította, nem hozott számára csalódást.

— A kereszténységgel népéből nemcsak új népet formál, nemcsak európaivá tette, hanem *jelentős lépéssel közelebb hozta a törzsi és faji elkülönülésből a nemzet egységének kialakítása felé.* A nemzet eredetre különböző etnikai csoportjai, honfoglaló magyar törzsök, kabarok, bessenyők, itt talált szláv és germán maradványok között *a kereszténység teremtette meg az igazi egyesítő kapcsot*, amely a maga gyakorlati hatását már a kereszténység végső megszilárdulása előtt is éreztette.

— Nemcsak a lelkiek szempontjából, hanem politikai szempontból is *forradalmi jelentőségű változást jelentett tehát a kereszténységnek felvétele és elterjesztése Forradalmi jelentőségűt, de nem forradalmi úton végbemenőt.* A kóbor pogány népből európai keresztény nemzetté válás talán éppen azért sikerült, mert bölcs, higgadt, de elszántan erélyes cselekvésnek volt az eredménye és nem forradalmi lendületnek esetleges terméke. A multból csak az veszett el, ami nem volt életképes. Az ősiből, a sajátosan magyarból megmaradt *az ősi társadalmi és gazdasági szervezet*, megmaradtak a magyar lelkiségben gyökerező *jogszokások.*

Tanító

— Az apostol, a térítő, a nemzetet kovácsoló politikus egyben *nagy nevelő, nagy tanító* is volt. A kereszténység és a magyarság egybeforrását szomjuhozó lelke a Nyugaton már kialakult kereszténycivilizáció anyagi és szellemi kincseivel is meg akarta ajándékozni nemzetét. A *kolostorok* mellett *iskolákkal* látta el az ország különböző részeit, de ugyanakkor a *nemzet gazdálkodásában is új korszakot nyitó változásokat vitt végbe.*

Ha hozzávesszük, hogy mindezek mellett egy, az akkori kor értelmében *modern közigazgatásnak alapjait* vetette meg, olyan alapokat, amelyeken később kiépülhetett az ősi önkormányzati szellem hatása alatt a magyar közigazgatásnak százados rendszere, csak az a csodálkozó kérdés támdhat ajkunkon, *hogyan volt lehetséges mindezt a munkát egy emberöltőbe süríteni*, hogyan lehetett mindezen mélyreható újításokat nemcsak kitervezni, hanem az akkori közlekedési lehetőségek és az akaratátvitel akkori eszközeinek kezdetlegessége mellett *végre is hajtani?* Micsoda tántoríthatatlan céltudatosság, tétovázást nem ismerő elhatározóképesség, minő gyors áttekintés és fáradhatatlan erély kellett, hogy lakozzék ebben *a tüneményes emberi jelenségben*, hogy négy évtized munkája után egy *új ország* gazdagítsa Európa térképét, egy *új birodalom, amelynek alapjait kilencszáz esztendő sem tudta megingatni?*

— S ennek a gigászi feladatnak a hordozója távolról sem volt zsarnok. Csupán nagyon és alázatosan tudott *engedelmeskedni* az Úrnak s ezért tudott olyan fenségesen és ellentmondást nem tűrően *parancsolni*. Nem volt rideg, de érzelmeit a nagy Istenélmény fogta össze és szeretete a kötelesség szűrőjén át csordult népe felé.

— A *lángelme* szerénységével tisztelte a bölcs tanácsot. Ő, a legnagyobb alkotó király, akinek bölcsessége minden bizonnyal túlszárnyalta kortársai szellemi képességeit, hagyja fiára a szavakat: »*A tanács teszi a királyokat.*« Ime a nagyság, amely nem szédül meg önön méreteitől, amely az igazságot keresi hajthatatlanul; keresi mások, a nálánál kisebbek szavában és ha úgy látja, hogy az örök értékek mérlegén megvan az igaz súlyuk, követi is.

— A bölcs tisztánlátásnak és a bátor cselekvésnek, a férfias erőnek és az életszentségnek, a látnoki adománynak és a realitások higgadt mérlegelésének, az emberfeletti fenségnek és a mindent kiegyensúlyozó alázatnak ez a csodálatos találkozása soha nem ismétlődő jelenséggé teszik.

Tündöklő csillag ő a magyar történelem firmamentumán, amelyet kíván a magyar, kíván tanulságként, kíván és új dicsőséget kereső vándorlásának ködbevesző ösvényein meg-megújuló csodaként meg is talál örök útjelzőül.

A *felsőház elnöke* a kormányzó beszédét, a *képviselőház elnöke* pedig a miniszterelnök beszédét jelentette be.

Túlságosan vérmes embereknél, kiváltkép akiknél az igen nagy nedvdússág mindenféle kellemetlen tünete, mint gyors elfáradás, elbágyadás, a teltség érzete, gyakran jelentkezik, kitűnő hatással szokott járni, ha néhány hétig naponta reggel, éhgyomorra egy pohár természetes »Ferenc József« keserűvizet isznak. Kérdezze meg orvosát.

Ingét is eladta két pengőért a sikkasztó, hogy megmentse gyermekágyas lánya és unokája életét

Elegáns, kékzakós férfit állított a fogházőr dr. *Sebők* Zoltán büntető törvényszéki egyesbíró elé. A fogoly *kabátja alatt azonban nem volt ing és lábáról hiányzott a harisnya.* A szokatlan külsejű férfi, *Burgner* István magántisztviselő ellen sikkasztás büntette címén emelt vádat az ügyészség. Rajta kívül ugyanezzel a bűncselekménnyel vádolva került a vádlottak padjára *felesége is.* Az ügyészség vádirata szerint ugyanis a házaspár tulajdonjog fentartásával *ezer pengőért bútort vásárolt, de anélkül, hogy a vételárat megfizette volna, a bútorokat eladta.*

Először a férfit hallgatták ki, aki remegő, zokogásba fúló hangon mondotta el a következőket:

— Elismerem a bűnösségemet. Sikkasztottam, de végszükségből tettem. *Lányom 40 fokos gyermekágyi lázban feküdt*, kétségbe voltam esve, mert tudtam, hogy *úgy a lányom, mint gyermeke élete veszélyben forog.* Rengeteg pénzbe kerültek a professzorok, méregdrága injekciókat rendeltek és én *mindent elkövettem, hogy lányom és unokám életét megmentsem.* Amikor már pénzünk elfogyott, *két autómat, háromszobás lakásomat, berendezésemet, zongorámat, ékszereinket, mindent eladtam, csakhogy előteremtsem az orvosi és gyógyszerköltségeket.*

— Végszükségben szántam el magamat, hogy a jogfentartással vásárolt berendezést is eladjam. Nem bántam meg amit tettem, mert *ezzel az áldozattal sikerült lányom és unokám életét megmenteni.* Épen hoztam vissza jobbkaromat a világháborúból, de azt is odaadtam volna szívesen, csak ezt a két életet, amely nekem a legdrágább, megmentsem. Nem akarok dicsekedni, de *a világháború egyik legszebben dekorált tisztje vagyok, bekerültem az aranykönyvbe is.* Azon az elsején, amikor az egyik orvosnak 100 pengőt kellett fizetni, egy fillérem sem maradt és hogy legyen ennivalóm, *eladtam két pengőért az ingemet.* Most itt állok fehérneműk nélkül, — tárta szét a kabátját a borostás arcú férfi és megmutatta, hogy csupasz testére vette fel az elegáns kétsoros zakót. A tárgyalóterem közönsége megindultan hallgatta a tragikus sorsú ember előadását.

Ezután feleségét, *Burgner* Istvánnét hallgatták ki, aki ugyanúgy adta elő a történteket, mint férje, hozzátéve, hogy csak később tudta meg, hogy férje eladta a bútort csak azért, hogy megmentse lányát és újszülött gyerekét.

A tanukihallgatások után és a perbeszédek után a törvényszék bűnösnek mondotta ki *Burgner* Istvánt és feleségét sikkasztás vétségében és ezért Burgnert *egyhónapi fogházra ítélte, feleségét pedig 3 heti fogházra*, de az asszony büntetésének végrehajtását próbaidőre felfüggesztette. *Az ítélethozatalnál a törvényszék figyelembe vette a nyomatékos enyhítő körülményeket.* Az ítélet elhangzása után a házaspár egymásra borulva zokogva köszönte meg a bírónak az irgalmas ítéletet, amelyben úgy a két elítélt, mint a vád képviselője megnyugodott.

Kairó ruha csupa kellem, legjobb szer a hőség ellen. *Kairo*-t kaphatsz olcsó áron, nyaralsz abban három nyáron. 48.50 P-ért kizárólag Fehér M. Miksa cégnél, Károly király út 12. kapható.

A pattanásos, zsíros arcbőr kitűnő ellenszere a dr. László-féle »Antiszebor«-gyógypúder. Essencia és Resorcin-gyógyszappan. Egyedárusítás: Múzeum-patika, IV., Kossuth Lajos ucca 22.

Hóman Bálint beszámolója a Szent István Emlékév programjáról

A nagy ünnepi ülés programján utolsó pont volt *Hóman* Bálint tárcanélküli miniszter beszéde, aki a *Szent István Emlékév ünnepségeinek sorozatát ismertette az egybegyültekkel.*

Hóman Bálint tárcanélküli miniszter elmondotta, hogy *augusztus 15-én leplezik le Esztergomban a helyreállított Árpádházi királyi palotát és a Szent István emlékművet.* Következő két napon közszemlére teszik ki a *Szent Koronát* a királyi várban.

Augusztus 18-án *az országgyűlés két háza tart együttes ülést Székesfehérvárott*, ahol Szent István emlékét iktatják törvénybe és leleplezik *Sidló* Ferenc hatalmas *Szent István lovasszobrát.*

Az ünnepségek augusztus 20-án a fővárosi *Szent Jobb körmenettel* zárulnak, amely az idén szokásosnál nagyobb ünnepélyességgel történik meg. Minden ünnepélyen résztvesz Horthy Miklós kormányzó is.

Szent István király emlékét az ünnepségeken kívül maradandó alkotások örökítik meg: egy feltárt esztergomi Árpádházi palota, az esztergomi Szent István emlékmű, a székesfehérvári Szent István bazilika romjainak helyreállítása, a székesfehérvári lovasszobor, Szent István király és Gizella királynő együttes szobra Veszprémben, a somlói emlékmű és a helyreállított pannonhalmi ezredévi emlékmű, illetőleg Szent István emlékkápolna.

A kultuszminiszter pályázatot írt ki *három zenei alkotásra.* A festészeti pályázatot *Szőnyi* István és *Aba-Novák* Vilmos nyerte. Az augusztus folyamán forgalomba kerülő *Szent István ötpengősök* pályázatát *Berán* Lajos nyerte. A *posta* Szent István bélyegsorozatot bocsátott ki. Az országos kegyelet fokozását szolgálják a különböző *kiállítások* is, mint a Nemzeti Múzeum könyvtári és viselettörténeti kiállítása és az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat kiállítása. Az emlékév keretében a kultuszminisztérium az ország nagyobb városaiban *művészhetek* rendezését is tervbevette.

A Magyar Filmiroda a szent király emlékét szolgáló *kultúrfilmet* készített és az emlékév eseményeiről a külföld tájékoztatására *rövid riportfilm* készül. Az *Operaház* és a *Nemzeti Színház* külön előadásokkal fog áldozni első királyunk emlékének. A jövő tanév megnyitó ünnepségeit minden iskola a *szentistváni gondolatnak* fogja szentelni.

Alig fejezte be Hóman beszédét, amikor *felhangzik a Szózat.* Vége a nagy ünnepségnek. A kormányzó búcsút int először a főhercegek és felsőházi tagok felé, majd jobbra a kormány és a képviselők felé. A két házelnök hozzásiet, *Imrédy* Béla miniszterelnök is lelép a kormány emelvényéről és kikíséri az államfőt az országgyűlés oroszlános kapujához. Vége a mai nap nagy ünnepségének. *Megkezdődtek a Szent István emlékév ünnepségei.*

AZ EURÓPAI KULTÚRA TÖRTÉNETE

M. Croiset: A görög kultúra

L. Homo: A római kultúra

Sir Galahad: Bizánc

További kötetek előkészületben
Egy-egy kötet ára számos műmelléklettel 6 pengő
Az Athenaeum kiadása

Horthy Miklós kormányzó a Szent István emlékév ünnepélyes megnyitóüléséről távozóban a parlament előtt elbúcsúzik Rakovszky Endre felsőházi háznagytól.

mályosíthatták Szent István állameszemének fényét, de az eszmében lakozó életerő és lendület mindig újból és újból napvilágra tört.

— Szent István áldott Jobbja ma is irányt mutat a nemzet ezeréves útján. S ha mi, kegyeletes utódok, hódolni akarunk a magyarság szent és bölcs vezérlő szelleme előtt, azt őseinkhez és magunkhoz méltóan csak egy szent fogadalom alakjában tehetjük, midőn megfogadjuk, hogy minden képességünkkel és egyesített erőnkkel azon leszünk, hogy visszaszerezzük Szent István országának hajdani fényét.

Néma csendben hallgatták az egybegyűltek a kormányzó beszédét és időnként felharsant a lelkes taps. A beszéd befejezését dörgő tapsvihar fogadja.

A miniszterelnök Szent István jelentőségéről

Nyomban utána *Imrédy* Béla miniszterelnök áll fel.

— Önmagát becsüli meg a nemzet, amely nagyjait tiszteli és a jelen gondjait feledni tudja, hogy a multat ünnepelje. Betegnek fájdalmát beteg, szegénynek gondját szegény érti meg legjobban. Csoda-e hát, ha *most, mikor a válságok sorát éli nemzedékünk, elevenen áll előttünk annak a válságnak a képe, amely az évezredforduló táján a magyarságot meglátogatta.* A honfoglalás katonai művelete lezárult, a Kárpátok medencéjében úr lett a magyar, de otthont, biztonságos fészket berendezni magának még nem tudott. A harcos kalandvágy és a békés művelődési törekvések sehogyan sem fértek össze.

A feszültségek feloldását sürgette a nyugati kalandozások vérvesztése és Augsburg kudarca. A magyarság választútra került.

Vezérlő csillag

— *Vezérlő csillag* kellett a magyarnak és az Úristen megajándékozta ezzel a csillagal, a legnagyobb ajándékkal, amelyet a magyarság a történelem során a Gondviseléstől kapott. Látnokra volt szükség, akinek szeme áthatolt a zűrzavar ködén s aki az örökkévalóság vártájáról tudja a nemzet útját áttekinteni. Ennek a látnoknak oly magasra kellett emelkednie, hogy az Úr közelsége megperzselje és pályáján mint bolygó az istenség napja körül keringjen. Szentnek kellett lennie, mert csak a szent istenközelsége meríthet minden tudás és minden energia kútforrásából annyit, amennyire szüksége volt a reá váró emberfeletti feladatok megoldásához.

Izig-vérig magyar volt Szent István, fajának ragyogó fia. Saját lelkében átélte a multtal való szakítás nagy tragédiáját. Ezt a tragikus csatát önmagában csak úgy nyerhette meg, hogy *lelkét új, feszülő energia, nagy megújhodás töltötte el: a keresztény hitnek a felvétele és mélységes átélése.* Tudta, hogy a nemzetnek ugyanezt a csatát kell önmagával megvívnia, hogy a mult gyarlóságait levetni és építő elemeit új egységbe összefoglalni csak akkor lehet, ha a nemzet rálép *a krisztusi igazság útjára* és onnan merít friss erőt a maga történelmi hivatásának birodalmi megalapozásához. Megérzete és helyesen érezte, hogy *a kereszténységnek a befogadása, az erkölcsi és világnézeti válságnak az igaz irányban eldöntése magával fogja hozni az összes többi ellentétek fokozatos feloldását is.*

— Szent István művének ez volt legmerészebb, legkockázatosabb lépése, mert vele szemben könnyű volt csatasorba állítani minden sértődött dacot, minden hagyományt, minden ösztönös aggódást, amely a megújhodásban a lényeg elvesztésétől tartott. *Koppány, Ajtony* és *Gyula* legyőzése a három állomás. Néhány év műve volt ez. A gyors cselekvés igazolja, hogy *István világosan látta útját.* Nem alkudott, nem tétovázott. A *belső csata*, amelyet önmagában megnyert, megkönnyítette számára, hogy a *külső harcot* felvegye. De ezzel véget is ért az erőszakos beavatkozás és tevékenységét terveinek *békés* megvalósítására összpontosíthatta. S itt jött művének talán legnehezebb, a gyakorlati alkotás nehézségeit ismerő számára csodálatra legméltóbb része.

Apostol

— Apostolnak kellett lennie, *a hitet terjeszteni és a hitet megkedveltetni* népével, mert *a győzelem, amelyet fegyverei arattak, nem lehetett tartós, ha a lelkek átalakutása nem is követi.* És ha ez a mű nem is járt rögtön sikerrel, mert hiszen voltak a pogány multnak későbbi fellobbanásai, a munka, amelyet István és az ő térítői végeztek, mégis *szilárd alapozás* volt; mara-

Jöjjön a HUNGÁRIA WEEKEND STRANDRA
(Római-part). 120 méteres betonmedence, kristálytiszta víz, árnyas, füves kert. Sűrű MFTR hajójáratok a Vigadó térről.
Kedvezményes jegyek a jegyirodákban és a MFTR hajóállomásokon.

Csillárt Meteor csillárgyár üzleteiben vásároljon! Központ: Podmaniczky ucca 27

POÉTA PENSIO a Rózsadombon
Budapest, II., Ady Endre ucca 22. 153-277. Új, modern berendezés, folyóvizes szobák, fürdőszobák. Kitűnő, egyéni ellátás (diéta). Árnyas angol kert fügasokkal, napozókkal. Csendes úri magánház.

AFRIKA 32.- Ebony (KABÁT ÉS NADRÁG)
Divatcsarnok
VII, RÁKÓCZI-UT 70-76

(1277

Aba Novák Vilmos

1920 V 26.

(1277

KÉPZŐMŰVÉSZET

—

Szent István-kiállítás a Műcsarnokban

Az Eucharisztikus Kongresszus és a jubileumi Szent István-év alkalmából az újabb magyar képzőművészet vallásos tárgyú alkotásait állítja ki a Műcsarnok s ezt az anyagot még kevésszámú világiastárgyú festménnyel egészítette ki — érzésünk szerint teljesen szükségtelenül, miután még a vallásostárgyú műveknél is indokoltabb lett volna az erősebb kiválogatás. Jobb szerettünk volna kevesebb termet látni, igazán ihletett és művészi értékű művekkel, mint így az értékes műveket egészen közepesekkel és jelentéktelenekkel elkeveredve látni.

Különös örömünkre szolgálhat azonban az a tény, hogy a legkiválóbb művészeink ismét intenzíven foglalkoznak a művészet vallásos ágazatával, mert ez a bensőséges, új kapcsolat a művészek és egyház között a spirituális irányzat diadalmas előretörését hirdeti. Így mindjárt az első teremben meg kell állnunk *Aba-Novák Vilmos*, *Heintz* Henrik, *Chiovini* Ferenc, *Gebauer* Ernő kitünő freskótervei előtt. Általában meglepő a freskóterveknek sokasága. Legkitünőbb művészeink fantáziájának monumentális lendülete templomok falainak dekorálására áhítozik... Sok és jelentős a kupolafreskóterv is, így *Molnár* C. Pál érdekes, barokkosan áttört lendületü és *Diósy* Antal transcendens kékben tartott derüs és nyugodt harmóniájú vázlata. Az első teremben még *Istókovits* Kálmán, *Udvary* Pál, *Döbrentey* Gábor és legfőképpen *Szönyi* István lélekkel átitatott vászna előtt kell megállnunk, továbbá *Cser* Károly eröteljes *Szent István feje* és *Damkó* József puritán vonalvezetésü árpádházi szentjei előtt.

A harmadik terem különös értéke *Ohmann* Béla gyönyörü, fába faragott Szent Antalja és *Hori Horváth* Adorján egyéni nyelvezetü Máriája a kis Jézussal.

A negyedik teremben ismét *Ohmann* Bélának markáns Szent István-szobra ragadja meg figyelmünket, továbbá *Iványi-Grünwald* Béla, *Kövesdy* Géza, *Bosznay* István, *Fényes* Adolf egy-egy finom tájképe. *Vaszary* János egy harsogó életörömmel átitatott virágcsendélettel szerepel, a további termekben ismét *Hóri Horváth* Adorján tisztaáhitatú Szent Margit-szobra, *Szabó* Iván, *Hiesz* Géza tehetséges plasztikai anyaga, *Glatz* Oszkár színes Vasárnapja állít meg. *Antal* Károly, *Teleki* Mária, *Lux* Elek, *Bory* Jenő, *Vargha* Oszkár, *Botfai Hüvös* László, *Ohmann* Béla, *Matos* Lajos, *Szőke* Lajos, *Beck* Fülöp, *Sóváry* János szobrai a nagyterem kiemelkedő értékei (különösen *Botfai Hüvös* drámai erejü *Sírbatétele*, *Matos* Lajos kifejező *Barátja* és *Ohmann* Béla a francia késő-gótika szellemében fogant *Madonnája*). A szoborcsarnok jobboldali falán *Vickár* István megragadóan szép *székesfehérvári gobelinjét* láthatjuk.

A szomszédos termekben *Gulyás* János, *Kiss* Kálmán, *Biai Föglein* István, *Gussich* Jenő, *Forgách Hahn* Erzsébet, *Mihalovits* Miklós, *Komáromi Katz* Endre, *Takács* István, *Kontuly* Béla, *Ruzicskay* György, *Bazilides* Sándor, *Czene* Béla, *Mezey* Arthur művei vonják magukra az érdeklődést. *Friml* Géza két Szent István-vázlata robusztus erőt sugároz, finom még *Rozs* János temperája. Az utolsó teremben *Sárkány* Lóránt tökéletes dekorativitású Szent István temperája és *Molnár* C. Pál, *Emőd* Aurél, *Náray* Aurél, *Hollós Mattioni* Eszter és *Bernáth* Aurél igen értékes művei tarthatnak fokozott figyelemre számot. A kisplasztikai anyagból kiemeljük *Buzi* Barna és *Halmágyi* István terrakottáit, az építészeti részből pedig *Györgyi* Dénes, *Gyenes* Lajos és *Münnich* Aladár modern templom- és lakásterveit.

(T. D.)

i Karitász kiállítást

mulva, az exhumálás derítette ki a g
kosságot, amelyet

a feleség felbujtására követett el
fiatalasszonyba szerelmes Murarik,

a hatgyermekes családapa. Apja megg
kolásáról előzetes tudomása volt az á
zat fiatalkorú leányának is. Ugy a
kost, mint a felbujtó feleségét és leán
letartóztatták.

A pestvidéki törvényszék vizsgálóbír
Boglutz László szerdán mindkét gyil
sági bűnügyben

Budapest I. 9: Az ifjúság és az első magyar zarándokcsoport szentmiséje és közös áldozása a Hősök-terén. — 10.40: Hírek. 11: Bura Sándor cigányzenekara. — 12: Déli harangszó. — 12.10: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. — 12.20: Az Operaház tagjaiból alakult zenekar. — 13.45: Hanglemezek. — 15: Magyar mondák és legendák. (Mese). — 15.30: Comensoli Mária zongorázik. — 16: A Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus első nyilvános ülésének kezdete. — 16.20: A Mária Terézia 1. honvédgyalogezred zenekara. — 17.30: Nagy Izabella magyar nótákat énekel. — 18.30: Kard és lant. (Versek). — 18.55: A rádió szalonzenekara. — 19.10: Helyes magyarság. — 19.45: Eucharisztikus hajókörmenet a Dunán. Egyidejűleg a Zeneművészeti Főiskoláról hangversenyrészletek. — 21.10: Hírek, időjárásjelentés. — 21.35: Budapesti hangverseny zenekar. — 22.10: Radó Antal olasznyelvű előadása. — 23: Hírek német nyelven. — 23.05: Hírek olasz nyelven. — 23.10: A budai Kis-Royalból Kiss Lajos cigányzenekara.

Budapest II. 16: A Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus első nyilvános ülése. — 19.15: Kazinczy Ferenc és a magyar képzőművészet. (Előadás). — 19.50: A rádió szalonzenekara. — 20.20: Hírek, lóversenyeredmények. — 20.45: Hanglemezek.

Esti Ujság

POLITIKAI NAPILAP
MEGJELENIK MINDEN HÉTKÖZNAP DÉLBEN

Főszerkesztő: TÖRS TIBOR
Felelős szerkesztő: MAKKAI JÁNOS

Felelős kiadó:
Dr. BATHORY-HUTTNER JÁNOS

Nyomatott a Stádium Sajtóvállalat körforgógépein (Budapest, VIII., József-körút 5. sz.)
Felelős: Győry Aladár igazgató.

Melich János és Hültl Dezső Corvin-láncot, Aba-Novák Vilmos, Gulácsy Irén és Mécs László Corvin-koszorút kapott

A kormányzó a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére dr. *Melich* János budapesti királyi magyar Pázmány Péter tudományegyetemi nyilvános rendes tanárnak a nyelvtudomány és dr. *Hültl* Dezső magyar királyi József Nádor műszaki és gazdaságtudományi egyetemi nyilvános rendes tanárnak a műépítészet terén szerzett kiváló érdemei elismeréséül a magyar Corvin-láncot, továbbá vitéz *Aba-Novák* festőművésznek a magyar művészet, *Gulácsy* Irén írónőnek és *Mécs* László premontrei kanonok, költőnek a magyar irodalom terén szerzett kiváló érdemei elismeréséül a magyar Corvin-koszorút adományozta.

majd mondani, ha a terv kivitele be lesz fejezve. De az már most is bizonyos, hogy a művészi ipar egyes ágait tárgyaló kötetek kivétel nélkül a legsikerültebbek közé tartoznak, nemcsak a gyűjteményben, hanem azon kívül

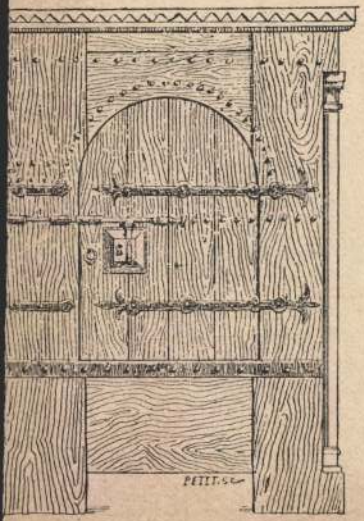

li tölgyfa szekrény.

(127v)

Aba Novák Vilmos

(127v)

— **Abt Albin és Aba-Novák Vilmos a budai II. kerületi frontharcosok élén.** A *Magyar Tudósító jelenti:* Az Országos Frontharcos Szövetség I. Budai Főcsoportja megtartotta tisztujitó közgyülését Győri-uti otthonában. *Osfay* Virgil rendkivüli követ, meghatalmazott miniszter elnöki megnyitója után a szövetség országos elnökségének kiküldöttje, *Terényi* György alezredes intézett beszédet a bajtársakhoz. A közgyülésen megjelent sokszáz budai frontharcos egyhangu lelkesedéssel *Abt* Albin szolgálaton kivüli századost, az Egyesült Keresztény-párt budakörnyékének ügyvezető elnökét társelnökké, *Aba-Novák* Vilmos, Corvin-koszorus festőmüvészt pedig alelnökké választotta meg.

— Készpénzzel lehet bármentesíteni a ...

Ujság. 1939 febr. 26.

IMRÉDY BÉLÁNÉ

beszél kárpátaljai körutjáról, a »Magyar a magyarért« mozgalom kiépitett szervezetei között

Mikor legutóbb itt ültünk, szemben *Imrédy* Bélánéval, *a visszacsatolt Felvidék karácsonyának előkészítésével*, a felvidéki falvak szeretetcsomagjainak szétosztásával foglalkozott a „Magyar a magyarért" mozgalom központi vezérkara. Késő, hűvös őszön vonult be a magyar honvédség a Felvidékre, s egy rövid hónap, alig hat hét mulva a mozgalom munkásságának eredményeképen már minden kis magyar vagy szlovák otthonban ott díszlett az apró karácsonyfák alatt az anyaország visszafogadó szeretetének minden külső jele.

Most ismét alig több, mint egy hónapja, még hat hete sincs, hogy honvédeink Kárpátaljára bevonultak, s a karácsonytól husvétig fordult idő közeli, forró távlatában Imrédy Béláné ezúttal már arról beszél nekünk: *milyen volt a husvét* s hogyan tette szebbé a népnek ezt a nagy ünnepét a mozgalom odafönn — *a Kárpátalján*, a ruszin nép falvakba gyült, vagy a Verhovinán szétszórt, apró, magános, szegényes otthonaiban.

Pár nappal ezelőtt hírt adtunk arról, hogy vitéz Imrédy Béláné, mozgalmának legbensőbb, legmeghittebb munkatársával, *Brontsné* Dominich Lilivel többnapos körutat tett a Kárpátalján, *hogy megtekintse a „Magyar a magyarért" mozgalomnak a Ruszinföldön kiépített szervezeteit*, s a helyszini látogatás élményei, tanulságai, megbeszélései alapján tegye közvetlenné a kapcsolatot a központ és a legtávolabbi helységben működő szociális megbizott között. Mikor a körút végeztével most vitéz Imrédy Bélánét felkeressük és *megkérjük*, — mint a mozgalom munkamenetének eddigi fázisaiban, — *hogy útjának bizonyára gazdag tapasztalatairól ezúttal is beszéljen nekünk*, kedvesen és önérzettel megcsillanó mosollyal mondja kérdéseinkre:

»Az anyaország fegyverei után mi vittük el hozzájuk az anyaország szivét«

— Talán emlékszik, amikor az ipolysági bevonulás után itt járt nálam, elmondtam magának: azt szeretnénk, hogy amint a fokozatosan visszacsatolásra kerülő területekre a honvédség bevonul, *szinte csak rövid napok különbségével nyomuljunk párhuzamosan utánuk mi is*, hogy a visszatérés öröméhez a megsegítés örömét adjuk és *az anyaország fegyverei után elvigyük hozzájuk az anyaország szivét is*. A Felvidéken, ősztől karácsonyig ez csakugyan mindenütt így is sikerült, azt hiszem a legmegfelelőbb módon osztottuk szét mindazt, *amit a magyar társadalom áldozatkészsége adott*. Központjaink, munkahelyeink az egész visszacsatolt országrészen elosztva működtek már, amikor az újabb, boldog sorsfordulat bekövetkezett és bevonulhattunk Kárpátaljára.

— *Mentünk itt is mindenütt a seregek nyomában*. A terep nehézségei, a nyelvi különbség és egyéb tényezők természetesen *nehezebbé tették munkánkat*, igyekeztünk azonban azon, hogy mindez ne késleltessen bennünket. S most, az utunk végén, örömmel mondhatom már el, hogy *Ruszinszkón is, az adottságokhoz és lehetőségekhez képest, teljesen kiépített szervezetünk működik*. Mindezt látva és tapasztalva, utam természetesen kellemes és örömteljes volt, amihez azután *a külső tényezők is színesen járultak hozzá*. Amikor ipolysági, első látogató utamról visszatérve, beszélgettünk, *az ősz sárgás-vörös színeiről kellett mesélnem. Most az ébredező tavasz környezete és színei fogtak körül bennünket mindenütt*, ahol szervezeteink működésében, úgy érzem, ott dobog már a szerető anyaország *segítő, meleg, ősi szive*.

Az út előkészületeiről, a husvéti szeretetajándékok szétosztásáról, a kárpátaljai szervezet munkásságáról kérdezzük ezután vitéz Imrédy Bélánét és munkatársait.

— Az elfoglalás örvendetes ténye után, — meséli *Bronts* Gézáné, — mozgalmunk kiépített szervezetét *nyomban az új ügy szolgálatára hangoltuk át*. Beható, mindenre kiterjedő megbeszélést folytattunk mindenekelőtt *Novakovics* tábornok úrral, a kárpátaljai katonai közigazgatás vezetőjével, a külkereskedelmi hivatallal és a Hangya megbizottjával, *az összegyüjtést és a szállitást utóbbi vállalta*, egészen a fenti városok nagy elosztóhelyéig. A városokba, falvakba napokon belül kimentek szociális megbizottaink, *járásonként, mintegy tizenhárom megbizott működik, egy-egy kisegitővel*, mellettük sok helyen természetesen tolmácsot is kellett alkalmaznunk. Munkatársaink mindenütt szorosan együttműködnek *a katonai parancsnokságokkal, amelyek*, mint a Felvidéken is annakidején, *segitségükkel egyik legfőbb tényezőjét adják a mi munkánk sikerének*. A hozzánk visszatért rutén nép eddigi anyagi, gazdasági körülményei ismeretesek. Ennek következtében indokolt volt, hogy a bevonuló katonaság azonnal a lakosság inségesei között ossza szét azokat az anyagkészleteket, amelyeket a visszahagyott cseh raktárakban lefoglalt. Ettől az első, pillanatnyi segítségtől eltekintve azonban, onnét kezdve *mindent, amit ők kaptak, rajtunk keresztül kapták a magyar társadalomtól*.

A felvidéki karácsony után a ruszin husvét ajándékáig vezetett a mozgalom utja

— Amint a Felvidéken *a karácsony*, úgy itt *a husvét* ünnepe köré csoportosithattuk önkéntelenül az adományok átadását, — folytatja: — ami a sorsnak szép és érdekes alakulása volt, mert hiszen mindnyájan tudjuk, hogy *a rutén népnek milyen különlegesen nagy ünnepe a husvét*. A nagyhétig, majd husvét hetében nem kevesebb, mint *százezer élelmiszercsomagot osztottunk szét*, ami bizony jelentős szám. A hatodfélszázezer lakosból *háromszázezret* tekintettünk megsegítendőnek, közülük tehát *minden harmadik főre egy egész csomag jutott*, amelynek értéke így ünnep előtt megbecsülendő: egy kiló nullásliszt, egy kiló kukoricaliszt, egy kiló bab, fél kiló szalonna és fél kiló cukor volt mindegyik csomagban. Ezenfelül a husvétra való tekintettel *3 vagón heringet, 8 vagón káposztát, négy vagón napraforgóolajat osztottunk szét és felszállitottunk mintegy száz vagón burgonyát*. Ebből is kiosztottunk vagy ötven vagónnal, amivel az első szükségen mindenütt szépen segitettünk. A szállitmány másik fele, további ötven vagón, *már inségmunka fejében kerül kiosztásra*, annál is inkább, mert a mi tapasztalataink is teljesen egyeznek a belügyi kormányzat felfogásával a megsegítésnek ezt a módját illetőleg. Eddig összesen, *körülbelül 580 ezer pengő értékű élelmet osztottunk ki Kárpátalján*, a beregszászi, munkácsi és ungvári Hangya-központok igénybevételével, a csomagolásnál, széthordásnál inségmunkások alkalmazásával. Odafönn természetesen sokhelyütt nincs vonat, itt autókat kellett fuvarba állítanunk, a járási központokba pedig berendeltük az egyes falvak kiküldötteit.

Magáról az útról most ismét a kegyelmes asszonyt kérdeztük, aki azt mondja:

— *Az utunk?* Az már nagyobbrészt az eredmények örvendetes megszemlélése volt, egyidőben megbeszélésekkel természetesen mindenütt *a jövendő munkáját illetőleg*. Az ünnepek után a Touring Club volt olyan kedves — amint eddig is mindenkor a legnagyobb előzékenységgel viseltetett a mozgalommal szemben —, s most is autót bocsátott rendelkezésünkre, amelyen azután Brontsnéval és Boldog Gyula alhadbiztossal, a munkabizottságban a honvédelmi minisztérium kiküldöttjével *mintegy 1400 kilométeres utat tettünk meg öt nap alatt*. Ungváron és Munkácson tartottuk két főmegbeszélésünket, ahova bejöttek a környező vidékek megbizottai, a hatóságok képviselői s résztvett az első megbeszélésen *Novakovics* tábornok, a Kárpát-csoport vezetője is, valamint *Bródy* András volt ruszin miniszterelnök. Az eddigi megsegítéseken túl, letárgyaltuk az inségmunkával kapcsolatos kérdéseket és az az egyöntetű vélemény alakult ki, hogy *a továbbiak során nem ellenszolgáltatás nélkül, hanem megfelelő munka ellenében osszuk ki a tengerit, burgonyát és mindazt, ami még rendelkezésünkre áll*. A mozgalom vállalkozott arra is, hogy kiegyenlíti a tengeri súlyos árkülönbségét, amely a belső országrészekből való odaszállítás után a kárpátaljai városokban és községekben, *a szabad piacon mutatkozik*. A ruszin népnek ezt a legfontosabb tápanyagát tehát a közvásárlásban is *olcsóbban juttatjuk el a szerény háztartásokba*.

Az út részletes menetrendjét is igen érdekesen beszéli ezután el:

Öt napi szemlelut, öt éjszaka megbeszélésekkel

— Első napunk Munkácson és Ungváron telt el, a legelső megbeszélésekkel, *egészen a késői órákig*. Második nap Perecsenyt és Nagybereznát látogattuk meg, az Ung mentén haladtunk fölfelé, *az uzsoki hágóig*. Harmadnap Szolyva, Verecke és Volóc után *Ökörmezőre* érkeztünk, ahol különösen kedves, meleg és szives fogadtatás várt bennünket. Az összes iskolásgyerekek kivonultak és derék tanítóiktól pár hét alatt *tökéletesen megtanult szöveggel és*

MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN
indulnak gyorsgőzöseink
HAMBURGBÓL NEW YORKBA
Southampton és Cherbourg érintésével a "New York" , "Hamburg" , "Deutschland" , "Hansa" nevü gőzösök , Southampton, Galway és Halifax érintésével a "St. Louis" motorhajó

Öröm a hajón az élet ...

A Hamburg-Amerika Linie stewardjai megelőzik kivánságait. Semmivel nem kell törődnie és teljesen átadhatja magát az utazás örömeinek. Tetszése szerint pihenhet, sportolhat, vagy társaságélet élhet. A stewardok gondját viselik kabinjában, kéznél vannak a fedélzeten és az étkezéseknél kedvenc ételeiről gondoskodnak.

Üdülési-, tanulmányi- és látogatási utazások
AMERIKÁBA
Árak a 6 napos new yorki tartozkodás és 1.084.— pengőtől.
Valutáris nehézségek nincsenek!
Mindig jól utazik a
Hamburg-Amerika Linie
hajóin
Magyarországi vezérképviseletének irodái:
Budapest, V. Vörösmarty-tér 1. T. 182-390
Budapest, VIII. Baross-tér 9. T. 133-412

Szépen öltözködni,
gyermekeinket szépen öltöztetni: ez mindnyájunk kivánsága. Áruházunk nagy választékából kiragadunk néhány példát, hogy segitségére legyünk a kérdés megoldásánál.

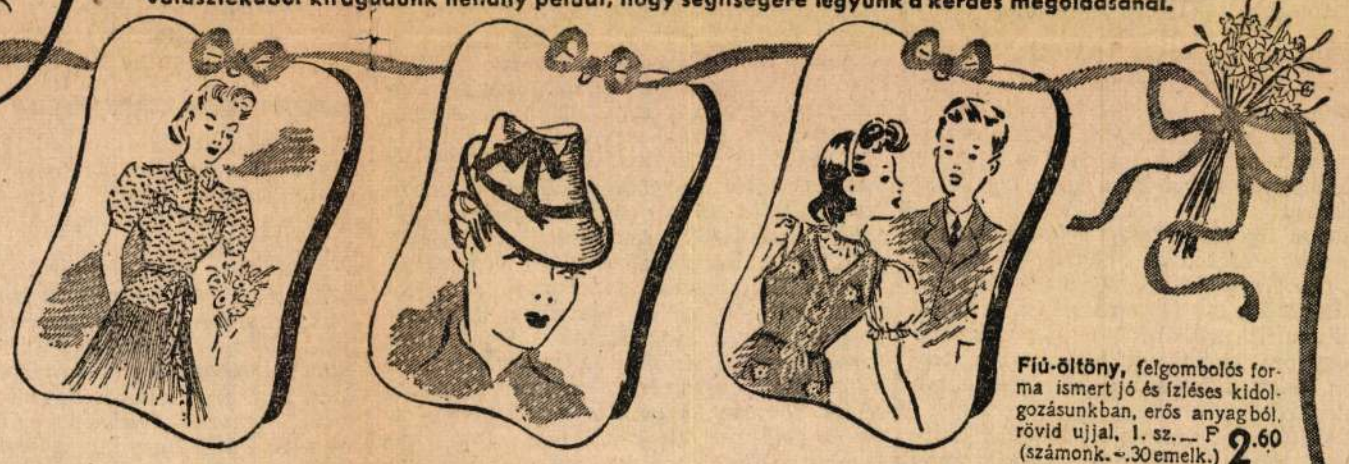

Ruha, műselyem marocain-imprimé- vagy flamisolból, szép fazónokban, nagy szín- és mintaválasztékban, I. II. III. nagyságban ..... P 16.80

Tavaszi kabát, divatszövetből, legújabb fazónokban, minden színben, műselyem Crepe de chine béléssel ... P 39.50, 29.50

Női kalap, »Radjah«-szövetből, divatos formákban P 4.80, 3.40

„Pedalin" női kalap, divatos formákban és színekben P 6.80, 5.80

„Formosa" női kalap, fehér, ismert külföldi minőség ..... P 5.80

Fiú-öltöny, felgombolós forma ismert jó és ízléses kidolgozásunkban, erős anyagból, rövid ujjal, 1. sz. ... P 2.60 (számonk. —.30 emelk.)

Fiú tropikal-öltöny, kitűnő kivitelben, egyszínű v. szürke vagy drapp sajátjával bélelve, 5. sz. P 16.80 (számonk. P 1.20 emelk.)

Leányruha, csinos fazónban, jól mosható vistra-anyagból, külön grenadin blúzzal, kézi hímzéssel, különböző pasztellszínekben, 45 sz. 5.30 (számonk. P —.60 emelk.) P

CORVIN
AJÓ MINŐSÉGEK ÁRUHÁZA

SZÖVETET

Nagy választék!

KERESZTÉNY SZABÓIPAROSOK SZÖVETKEZETÉNÉL

Olcsó árak! **VÁSÁROLJUNK!**

IV. KÁROLY KIRÁLY-ÚT 30 (VÁROSHÁZA ÉPÜLET)

dallammal énekelték el nekünk a magyar Himnuszt. Népviseletbe öltözött aprószágok kenyeret és sót hoztak elénk, s úgy vettek körül bennünket, rajongással és gyerekes szeretettel, *mintha mindig csak ezekre a találkozásokra vártak, készülődtek volna.* Innét Huszton keresztül Técsőre mentünk, ahol — az öt nap gazdag programjának jellemzésére említhetjük talán —, *éjszaka féltizenkettőkor kezdődött a megbeszélésünk.* Negyedik nap Aknaszlatinára mentünk, ahol a sóbánya munkásai vették át a husvéti ajándékot, majd Rahón át a *Tatárhágóig* mentünk föl, ahol kedvesen barátkoztunk a lengyel határőrökkel és kölcsönösen lapokat írtunk az otthonlevőknek. *Este fél tizkor érkeztünk vissza Husztra,* ahol központi megbeszélés volt, majd *éjszaka féltizenkettőkor jutottunk Nagyszőllősig.* Az utolsó nap délelőttjét Nagyszőllősön töltöttük, ahol találkoztunk *Béldy* ezredessel is, majd utolsó állomásként *Beregszászon* időztünk. Hosszadalmas lenne mindazokról a problémákról beszélni, amelyek helyenként fölmerültek a megbeszélések során, a legkülönbözőbbek voltak a kérések, igények is, amelyeket részben már teljesítettünk, részben pedig továbbjuttattunk az illetékesekhez.

— *Az útvonalon sokhelyütt megálltunk kicsiny házaknál, bementünk az otthonokba* —, mondja kérdésünkre végül Imrédy Béláné, — ahol kivétel nélkül szeretet fogadott bennünket. Utunk különösen szép része *a Tisza felső folyása volt,* ahol a nép gazdasági lehetőségei, körülményei is jobbak, mint a beljebb eső hegyvidéken. Örömmel láttuk azonban mindenütt azt is, hogy *a gazdasági talpraállás, megerősödés lehetőségei adva vannak,* mindezeknek a gazdasági feltételeiről azonban talán nem az én hivatásom beszélni. A magunk részéről *azt a hat és fél milliót,* amelyet a magyar társadalom áldozatkészsége rendelkezésünkre bocsátott, továbbra is a leggondosabb mérlegeléssel, az igények lehető legteljesebb kielégítésével, a katonai közigazgatással legszorosabb együttműködésben használjuk fel és osztjuk szét, a visszatért magyarság körében ugyanúgy, *mint a hozzánk visszatért szlovák falvak, vagy a testvéri rutén nép között.* Az utóbbi terület munkáját egy mondattal talán így jellemezhetném: *a mozgalom tevékenységét minden irányban és minden vonatkozásban, testvéri szeretettel, kiterjesztette és fenntartja a Kárpátalján is.* (b. e.)

A varsói magyar kiállitást a lengyel köztársasági elnök jelenlétében fényes ünnepi külsőségek közt nyitották meg

Varsó, április 22.

A lengyel főváros egész közvéleményének érdeklődése mellett nyitották meg szombaton ünnepi külsőségek között a varsói műcsarnokban a magyar képzőművészeti kiállítást, amelynek fővédnöki tisztét *Moscicki* köztársasági elnök és Magyarország kormányzója vállalta. *A lengyel sajtó már napok óta foglalkozott a készülődő nagy művészi eseménnyel,* úgyhogy szombaton délben tizenkét órakor a megnyitás ünnepélyes aktusára egybegyült a varsói társadalom színe-java, s természetesen teljes számban ott voltak a lengyel politikai és közélet kiválóságai is. A külügyminisztériumot *Szembek* gróf államtitkár és *Lubienski* gróf politikai osztályfőnök képviselték, ott voltak még *Lepkowski* Szaniszló volt budapesti követ, az elnök kabinetirodájának főnöke, *Schalli* tábornok, *Szwiesztoszlawszki* kultuszminiszter, s a lengyel arisztokrácia és művészvilág kiválóságai. Magyar részről *Ugron* Gábor, az irodalmi és művészeti tanács elnöke, *Jalsovitzky* Károly államtitkár, *Say* Géza osztálytanácsos, *Gerevich* Tibor, a kiállítás kormánybiztosa és *Aba-Novák* Vilmos, a képzőművészeti főiskola tanára jelentek meg a vernisszázson. Képviseltette magát a diplomáciai kar is, megjelent *Valentino* olasz nagykövet, a svéd, bolgár, norvég, finn, észt, román követ, a német ügyvivő, a német és olasz katonai attasé, s természetesen ott volt az ünnepélyes aktuson *Hóry* András magyar követ is, a követség egész tisztikarával.

Pontosan tizenkét órakor érkezett meg a műcsarnokba Moscicki Ignác köztársasági elnök, akit Hóry András követ és Gerevich Tibor üdvözölt. Az államfő nagy érdeklődéssel szemlélte a kiállítás anyagát, s több mint egy óra hosszat tartózkodott a termekben, nagy elragadtatással nyilatkozva a látottakról.

A kiállítás első terme a magyar szépművészeti múzeum XIX. századbeli nagy mestereinek legértékesebb alkotásait mutatja be. A kormányzó márványszobra körül *Szinyei-Merse* Pál, *Benczur* Gyula, *Munkácsy* Mihály, *Paál* László, *Lotz* Károly és *Székely* Bertalan legszebb művei függenek itt a falakon, a második és a harmadik terem pedig a mai magyar művészet keresztmetszetét mutatja be, s itt állították ki a napokban elhúnyt *Vaszary* János képeit is, amelyek alatt gyászfályolos babérág függ. Az utolsó termek a népművészet és iparművészet kincseit szemléltetik, s a megnyitó előkelő közönsége körében nagy sikert aratott, hogy nemcsak a muzeális értékű dolgokat mutatták be, hanem modern műveket is, az élet körébe illesztve. A kiállítás legutolsó helyiségében az egyházművészeti tárgyakat állította össze egy kápolna összhangjában a rendezőség.

Igen nagy sikert aratott a gazdag grafikai anyag is, s *az a varsói kiállításra külön készült monumentális Aba-Novák kompozició, amely a lengyel-magyar történelmi sorsközösséget szimbolizálja.*

A megnyitó ünnepség után a Bristol-szálló különtermében *Szwiesztoszlawszki* kultuszminiszter lakomát adott a magyar előkelőségek tiszteletére, *az estebéd után pedig fényes fogadás volt, amelyen több, mint négyszázan jelentek meg a varsói társadalom, tudományos és művészeti élet, a diplomácia és a sajtó részéről.*

A kiállítás rendezésével kapcsolatosan a magyar művészi események sorában csütörtökön reprezentatív hangverseny lesz, amelyen *Kállay* Miklós, a Petőfi-társaság alelnöke *Báthory* István életéről írt művéből francia nyelven részleteket olvas fel. A műsorban szerepel *Zathureczky* Ede hegedűművész, *Palló* Imre, az Operaház tagja és *Csiby* József zongoraművész is.

A következő hét folyamán *Gerevich* Tibor egyetemi tanár rádióelőadást tart a mai kor magyar művészetéről; április 23-án a varsói Petőfi Sándor-egyesület táncestélyt rendez, május 6-án pedig a varsói magyar művészeti események sorát méltóképpen zárja be *Dohnányi* Ernő zongoraművész, a zeneművészeti főiskola igazgatója filharmóniai hangversenye, amelynek során a kiváló magyar művész nemcsak saját műveit adja elő zongorán, hanem vezényel is.

ABBAZIA HOTEL AUGUSZT Központi fekvés. Elsőrangú magyar konyha. Rendkívül olcsó árak. Felvilágosítást nyujt Auguszt cukrászda, I., Krisztina-tér 3, délután 4—7-ig.

Április 23

A magyar-délszláv viszony barátságos alakulása, úgy látszik, sehogysem tetszik a franciáknak. A francia külpolitikának cseppet sincs inyére az, hogy Délszlávia olyan komoly, nagyvonalú és eredményes külpolitikát folytat, amely nem kalandokban utazik, hanem a komoly realitásokkal számol és a róma—berlini tengelyhez közeledve biztosítja országának nyugalmát, jövőjét és fejlődését s ezzel kapcsolatban a magyar-délszláv viszony is napról-napra javul és fokozatosan halad az eredményes együttműködés irányában. A franciák nyilvánvaló, de kissé naiv eszközökkel igyekeznek ezt a fejlődést akadályozni, a középeurópai vsizonyokban való járatlanságuk azonban ezúttal is túlságosan megmutatkozik. A Le Temps április 20-iki számában immár rövid időn belül másodizben írja meg például azt a szenzációként ható hírt, hogy Magyarország — igényt tart Horvátországra... A franciák középeurópai ismereteire mi sem jellemzőbb, mint ennek a nevetséges állításnak a következetes ismételgetése. Magyarország nemzeti aspirációit lehet reális vagy irreális szinekben feltüntetni, de azt mondani, hogy nekünk magyaroknak egyéb ambiciónk sincs, minthogy Horvátországot Magyarországhoz csatoljuk, ez a magyar társadalomból csupán derültséget tud kiváltani. Megnyugtatjuk a francia külügyminisztérium lapját és az egész francia diplomáciát, sőt az egész nyugati közvéleményt is: Magyarország nem tart igényt Horvátországra! Ha azonban a franciák ilyen tudatlanul akarnak külpolitikai bonyodalmakat felidézni, akkor ne csodálkozzanak, ha olykor-olykor diplomáciai vereségek érik őket...

Az álmaink nem arra valók, hogy éljünk bennük... A valóságba kell kapaszkodnunk, s a délibábok kergetése helyett verejtékkel kell kiharcolnunk a holnapot; — ezt a tanulságot hozta magával az új császári Rómából Teleki Pál gróf miniszterelnök, aki eddig is, szinte minden megnyilatkozásában, minden beszédében a közösségért való áldozatos szolgálatot kívánta az egész nemzettől. Igen: az álmaink nem arra valók, hogy éljünk bennük. Éppen elég időt fecséreltünk el a délibábok kergetésére, miközben a valóságok illuziótlan következményei szakadtak ránk, s összetörték, kiméletlenül elsöpörték szemünk elől ezeknek az álmoknak ködét. Itt az ideje, hogy csakugyan felébredjünk s a valóságot éljük, amely talán kevésbé szép, s mérhetetlenül nehezebb, mert minden erőnk megfeszítését követeli, testünk energiáját, agyunk forró munkáját, kitartást, csüggedetlen következetességet, becsületet, — de csak ezekkel az áldozatokkal lehetünk méltók a jövőre, a holnapra, s arra, hogy egy évezred jussán szerepet követeljünk magunknak a népek versenyében. „A mindennapi munka — mondta a miniszterelnök — mindenkinek a munkája a maga helyén, ez az, ami igazi biztosítékát nyujtja a jövőnek. Nem egyes eseményektől, nem egyes pillanatoktól függ az eredmény, hanem az állandó munkától és fegyelmezettségtől; fegyelmezettségtől, amely nem leng ki, hanem követi a vezetést." Igen: szüntelen munka és kemény fegyelem, ezt kívánja tőlünk az idő, amelynek szavát meg kell értenünk, s követnünk is kell, mint egyetlen törvényét a súlyos napoknak, amelyekben nemzedékünknek élni adatott. Érezni kell mindenkinek ebben az országban, hogy akkor szolgálja nemzetét legjobban, ha kiveszi osztályrészét a munkából, bármilyen kicsinek lássék is az, s álmait meghagyja a pihenés kurta óráira. Mert pihennünk is csak kurta órákig lehet...

Hiába szeretné félremagyarázni a zsidótörvény előadójának képviselőházi beszédét a zsidó élharcos ujság, ez nem fog sikerülni neki. A zsidótörvény előadója sohasem mondta azt, hogy az „elavult parlamentarizmus" az oka a törvényjavaslat körül előállott huzavonának, hanem azt mondotta, hogy eddig minden állam rendeleti, vagy ehhez hasonló módon oldotta meg a zsidókérdést, egyedül mi hozzuk a megoldást parlamentáris uton s ez természetszerűen nehézségekkel jár, amelyeket előre lehetett látni. A zsidótörvény előadója nem csak az Esti Kurir által célzással illetett „Germánia új utakon" című könyvet írta, hanem írt egy másik könyvet is „A háborúutáni Magyarország" cím alatt, amelyben határozottan állást foglal magyar vonatkozásban a diktatúra ellen és a parlamentarizmus mellett. Ezt azért kell megállapítanunk, mert a bölcs zsidó ujság bizonyára újabb tápanyagot szeretne a képviselőház és felsőház között kitört nézeteltérés elmélyitésére s azt szeretné egyes felsőházi tagok figyelmébe ajánlani, hogy a törvényjavaslat képviselőházi előadója mérgében még a parlamentarizmust is megtámadta, hadd legyen annál nagyobb a veszekedés! Az említett apró cikkben azonban legalább öt tévedés van. Az előadó azt mondotta, hogy ezzel a törvényjavaslattal négy hónap óta foglalkozik a törvényhozás s nem mást és nem egyebet. Nem mondotta azt, hogy sajnálja, hogy nem térhettünk át a diktatúrára, nem követelt snájdig rendeleti elintézést és nem mondotta, hogy unja magát az előadói emelvényen... A zsidótörvény előadója se az emelvényt, se a hozzá érkező átkozódó leveleket, se az érdekelt ujságok szellemeskedéseit nem unja. Az említett cikket különösen nem: azt hálával nyugtázza, mert igen jól mulatott rajta.

Összeomlott a kinaiak áprilisi offenzivája

Sanghái, április 22.

A japán hadvezetőség jelenti, hogy *a kinaiak áprilisi offenzivája összeomlott.* A kinaiak hat hadosztályt vetettek harcba Kanton ellen, de kénytelenek voltak visszavonulni kiinduló állásaikba. Középkínában a japánok Nancsang ellen irányuló előrenyomulásukkal megelőzték a kínai támadást. Ezzel szemben északon többízben sikerült a kínai csapatoknak Kaifengbe benyomulni, a közelharcban azonban mindannyiszor vissza kellett vonulniok.

(1973

ABA-NOVÁK VILMOS

9. Ekhós szekér, tempera, eladó

Nemzeti Szalon

téli tárl. 1938 jan.-febr.

21 VILÁGKIÁLLITÁSON NAGYDIJ.

KÖZPONTI IRODA:

BUDAPEST, IV., VÁCI UCCA 37.

Telefon: 182—755.

Gyártelep:

HEREND

(Veszprém megye.)

Aba Novák Vilmos

(1271.)

dosságot célzó kikötések gazdasági és jogi jelentősége.

— **A képviselőház főorvosa kormányfőtanácsos lett.** A kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére dr. *Alföldi* Bélának az országgyűlés népszerű főorvosának három évtizedes kiváló szolgálata elismeréséül a magyar királyi *kormányfőtanácsosi címet* adományozta. (1271)

— **Londoni meghívásra kiállítást rendeznek a magyar grafikusok a koronázási ünnepek alatt.** A londoni *Victoria and Albert Museum meghívta a magyar rézkarcolóművészek egyesületét, rendezzen grafikai kiállítást a koronázási ünnepségek alatt.* A kiállítás védnökei *Hóman* Bálint kultuszminiszter és *Masirevich* Szilárd londoni magyar követ, a szervezés munkáját *Zádor* István, *Conrad* Gyula és *Komjáti* Gyula végzik, az anyagot az irodalmi és művészeti tanács zsűrije bírálta felül. A kiállításon résztvesznek: *Aba-Novák* Vilmos, *Bajor* Ágost, *Barta* Ernő, *Barcsay* Jenő, *Beron* Gyula, *Boldizsár* István, *Buday* György, *Conrad* Gyula, *Erdei* Viktor, *Emmanuel* Béla, *Ferenczy* Valér, *Gáborjáni Szabó* Kálmán, *Gallé* Tibor, *Istókovits* Kálmán, *Kavetzky* Zoltán, *Komjáti* Gyula, *Molnár* C. Pál, *Nagy* Imre, *Patkó* Károly, *Pohárnok* Zoltán, *Reiter* László, *Szobotka* Imre, *Szőnyi* István, *Tordai Schilling* Oszkár, *Tarjáni* Jenő, *Varga* Nándor, *Vadász* Endre, *Végh* Gusztáv, *Weil* Erzsébet és *Zádor* István.

P.N. 937. III. 14.

Pesti Napló 1937 III. 14

(1220)

Aba Novák Vilmos

1937. június

— **Aba-Novák Vilmos második díjat nyert Csikágóban.** *Aba-Novák* Vilmos festőművésznek a csikágói Art Institute-ban az ezévi március 16-tól május 16-ig tartott XVI. nemzetközi vízfestménykiállításon szereplő »*Állatvásár*« című tempera festményét a kiállítás második díjával, a *Watson F. Blair díjjal* tüntették ki.

(1220)

— **Ma avatja fel a mátrafüredi református diákütő-**

✓

Pesti Napló

1937. jún. 24.

✓

MACKENSE

— **Tiz magyar festő kiállitása Bécsben.** A modern magyar festőmüvészet tiz kiváló képviselőjének munkáiból rendezett szép kiállitást Bécs egyik ujabb előkelő kiállitó szalonja, a Galerie Neumann und Salzer. A kiállitó müvészek: Aba-Novák Vilmos, Berény Róbert, Bernáth Aurél, Csók István, Czóbel Béla, Diner-Dénes Rudolf, Egry József, Iványi-Grünwald Béla, Szőnyi István és Vass Elemér. Egyrészük most jelent meg Bécsben először, noha a távolabbi külföldön, még a tengerentulin is, jóhangzásu már a nevük. A kiállitás védnökségét Rudnay Lajos bécsi követünk vállalta és ugy volt, hogy ő is nyitja meg. Egyéb elfoglaltsága miatt azonban Kartal Jenő miniszteri tanácsos helyettesitette a pénteki megnyitón és ő is mondta a megnyitóbeszédet. Az ünnepélyes megnyitáson az osztrák közélet müvésztársadalma és a bécsi magyar kolónia sok kiváló tagja jelent meg. Ott volt Petrin közoktatásügyi államtitkár Schuschnigg kancellár képviseletében, Freudenthal báró követségi tanácsos, Papen német követ, Undén svéd követ, Van Hoorn holland követ, Lahr alpolgármester, Buresch nyugalmazott miniszter, a postatakarékpénztár kormányzója, a magyar követség részéről Kartal Jenő miniszteri tanácsos, Lonsky Aladár, a Bécsi Magyar Szövetség elnöke, Ziegler Vilmos sajtóattasé, Fellner Alfréd főkonzul, Miskolczy Gyula, a Bécsi Magyar Kulturintézetek főigazgatója, az Osztrák-Magyar Társaság részéről Klieber udvari tanácsos, elnök, Irinyi Jenő alelnök, Kövess Hermanné báróné és sokan mások. A megjelenteket Klieber udvari tanácsos üdvözölte. Kartal Jenő megnyitóbeszéde után még Petrin államtitkár és Lahr alpolgármester mondott még üdvözlő szavakat, azután a megjelent osztrák előkelőségek megtekintették a kiállitást. Az osztrák sajtó nagy elismeréssel ir a kiállitásról. A lapok hangsulyozzák, hogy a Bécsben még alig ismert modern magyar képzőmüvészet igen magas szinvonalu és az európai müvészi törekvésekkel való rokonsága mellett is megőrizte eredetiségét és magyar sajátosságait.

Nyság 936. III. 21.

Aba-Novák Vilmos

1256

1256

Aba Novák Vilmos (1264)

* **Aba Novák Vilmos tárlatvezetése a Nemzeti Szalonban.** Aba Novák Vilmos, a kiváló festőművész június 16-án, szerdán délután 5 órakor a Nemzeti Szalonban rendezett nagysikerű modern kiállításon tárlatvezetést tart, s az újszerű és nagyérdekű kiállítás céljának és anyagának közvetlen ismertetését adja.

* Pallay Anna [illegible]

Új Magyarság

1937. június 15.

Aba Novák Vilmos

(1269)

— *A párisi világkiállitás magyar pavillonjának ékességei voltak Aba-Novák Vilmos festményei, amelyek közül a Szent István királyt és Szilveszter vápát ábrázolókat a kultuszminiszter Székesfehérvár kérésére a városnak adományozott.*

Nemzeti Ujság 1937 XII. 9

Aba Novák Vilmos

(1266

PH. 937. VIII. 31 Kedd
nyj. 29-ig

— **A szolnoki művésztelep őszi tárlata.** Szolnoki tudósitónk jelenti: Vasárnap délelőtt nyilt meg a szolnoki művésztelep őszi tárlata. A művészek három nagy teremben és műtermekben állitották ki a képeket. A kiállitásnak igen nagy a sikere; első nap ötszáz látogatója volt, akik között sokan voltak a kereskedő nagygyülés résztvevői. A kiállitási anyagból kiemelkednek: *Aba-Novák Vilmos* vásári képe, *Fényes Adolf* Barátságos táj cimü képe, *Pólya Tibor* hangulatos falusi képei, *Borbereky Kovács Zoltán* kisplasztikái és a művésztelep megalapitójáról, báró *Kohner Adolfról* készitett mellszobra, *Chiovini Ferenc* olasz tárgyu képei, *Hollós Mattioli Eszter* és *Pólya István* magyar népéletet megelevenitő temperái, *Szlányi Lajos* és *Vidovszky Béla* tájképei, *Zádor Istvánnak* a londoni koronázáson készült rajzai és *Révész Péter Pál* tabáni képei. A kiállitás szeptember 5-ig tart. *(E. L.)*

Pesti Hirlap 1937 VIII. 31

Aba-Novák Vilmos

1257

— **Magyar festőkiállítás Bécsben.** *Bécsből* jelentik: *Rudnay* Lajos magyar királyi követ diszvédnöksége és az Osztrák-Magyar Társaság védnöksége alatt a Neumann és Salzer-féle képcsarnokban legközelebb kiállitást rendeznek több kiváló magyar festő müveiből. Kiállitásra kerülnek *Aba-Novák* Vilmos, *Berény* Róbert, *Bernáth* Aurél, *Csók* István, *Czóbel* Béla, *Diner-Dénes* Rudolf, *Egry* József, *Iványi-Grünwald* Béla, *Szönyi* István és *Vass* Elemér képei. A felsorolt mesterek között olyanok is vannak, akik nemzetközi hirnevük ellenére Bécsben eddig még ismeretlenek voltak.

NM.936.III.13.

Aba-Novák Vilmos

(1257)

— **Magyar műkiállítás Bécsben.** *Bécsi szerkesztőségünk* jelenti: A Neumann és Salzer bécsi műkereskedő cég szalónjában, *Rudnay* Lajos bécsi magyar követ fővédnöksége alatt pénteken igen érdekes és finom műkiállítás nyilt meg, amely ha nem is teljes és hiánytalan, de mégis igen szemléltető betekintést nyujt a modern magyar képzőművészet szépségeibe és artisztikumába. A kiállításon tíz kiváló magyar művész szerepel, összesen ötven képpel, amelyek mingyárt a megnyitás napján felkeltették a bécsi legtekintélyesebb műbírálók és a legelőkelőbb közönség teljes elismerését. A kiállítók, *Aba-Novák* Vilmos, aki színpompás, szellemes kompozicióival ezúttal először mutatkozik be a bécsi közönségnek, *Berény* Róbert, *Bernáth* Aurél, a Bécsben már régen nagy tiszteletnek örvendő *Csók* István (öt szép képpel), az érdekes *Czóbel* Béla, *Diener-Dénes* Rezső, *Egry* József, a nagytekintélyű *Iványi-Grünwald* Béla, akinek öt gyönyörű képe közül különösen egy megejtően magyaros hangulatú »Falusi mulatság« és egy illatozó »Csendélet«-virágcsokor ejtette meg a közönséget. *Szőnyi* István és a sokat mutató, érdekes *Vass* Elemér, az első pillantásra meghódították Bécs legfinomabb, műértő közönségét és az irodalom, a zene, a színház és a színpadi művészet mellett újabb nagy dicsőséget hoztak a magyar képzőművészetre.

(1257)

PN .936. III.22.

M. 036. III. 21.

Aba-Novák Vilmos

MŰVÉSZET

MEGNYILT BÉCSBEN A MAGYAR KÉPKIÁLLITÁS

Bécsből jelentik: *Rudnay* Lajos bécsi magya követ védnöksége mellett délben nyilt meg magyar képkiállitás, amelyen tiz magyar festő művész vesz részt. Ott volt *Petrin* közoktatásügy államtitkár *Schuschnigg* kancellár képviseletében *Freudenthal* báró követségi tanácsos, *Papen* n met követ, *Undén* svéd követ, *Van Hoorn* ho land követ, *Lahr* alpolgármester, *Buresch* nyu galmazott miniszter, a postatakarékpénztár kor mányzója, a magyar követség részéről *Kart* Jenő miniszteri tanácsos, *Lonsky* Aladár, a Bécs Magyar Szövetség elnöke, *Szilassy* Károly, Bécsi Magyar Egyesületek Központjának elnöke *Ziegler* Vilmos sajtóattasé, *Fellner* Alfréd főkon zul, *Miskolczy* Gyula, a bécsi magyar kultur intézetek főigazgatója, az Osztrák—Magyar Tár saság részéről *Klieber* Móric udvari tanácsos elnök, *Irinyi* Jenő alelnök és sokan mások. megjelenteket Klieber udvari tanácsos üdvözölte A kiállításon a következő magyar festőművészek szerepelnek: *Aba-Novák* Vilmos, *Berény* Róbert *Bernáth* Aurél, *Csók* István, *Czóbel* Béla, *Diener Dénes* Rezső, *Egry* József, *Iványi-Grünwald* Béla *Szőnyi* István, *Vass* Elemér.

(1248)

Aba-Novák Vilmos

(1279

— **Megnyilt a magyar festők bécsi kiállítása.** *Bécsből* jelentik: *Rudnay* Lajos követ védnöksége mellett pénteken nyilt meg az Osztrák-Magyar Társaság rendezésében *a magyar képkiállítás*, amelyen tíz magyar festő vesz részt. A megnyitáson megjelent *Petrin* államtitkár, báró *Freudenthal* követségi tanácsos, *Papen* német, *Unden* svéd, *Van Hoorn* holland követek, *Lahr* alpolgármester, a magyar követség részéről *Kartal* Jenő miniszteri tanácsos, *Ziegler* Vilmos sajtóattasé, *Szilassy* Károly, *Lonsky* Aladár, *Fellner* Alfréd főkonzul, az Osztrák-Magyar Társaság nevében *Klieber* elnök és *Irinyi* alelnök. Az üdvözlő beszédet *Klieber* udvari tanácsos mondotta, majd a magyar követ távollétében *Kartal* Jenő nyitotta meg a kiállítást. A kiállításon a következő művészek szerepelnek: *Aba-Novák* Vilmos, *Berény* Róbert, *Bernáth* Aurél, *Csók* István, *Czóbel* Béla, *Diner-Dénes* Rezső. *Egry* József, *Iványi-Grünwald* Béla, *Szőnyi* István és *Vass* Elemér. Az osztrák sajtó nagy elismeréssel ír a kiállításról.

PN. 936. III. 21.

PN. 936 III/21

A **MAGYAR MŰHELY-SZÖVETSÉG**

BUDAPEST, VI., GR. ZICHY JENŐ-U. 4. TEL. 18-9-49

szivesen látja Önt és érdeklődő ismerőseit, a

MA MŰVÉSZETÉNEK SZEMINÁRIUMA

6. előadására, melyet

1936. ápr.

ABA-NOVÁK VILMOS festőművész, tanár tart, vetitett képekkel: „A MAI ÉPITÉSZET ÉS A FESTŐMŰVÉSZET“ cimmel

a Fészek Klubban (Kertész ucca 36. sz.) f. hó 23-án, csütörtökön, d. u. 6 órakor.

Belépés dijtalan.

Pontos megjelenést kérünk.

Aba Novák Vilmos

(1260

Küldi:

Legközelebbi előadás május 7-én, ugyanott

Pátzay Pál:

Mai épitészet és a szobrászat.

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

Dr. Nagy Zoltán

író

~~urnének~~ — urnak

BUDAPEST

Iparművészeti Múz.
Rákóczi út 10

Iparművészeti Múzeum
Műemlékek Orsz. Biztossága

Europa nyomda

Aba Novák Vilmos (1261

A Fränkel-Szalónban *Aba Novák* Vilmos fürge festményei sürögnek. Szinte babosmintájú vídám ímpriméruha most itt az élet. A profán megállapítást az a könnyed és gyakran jóleső élethelyeslés váltja ki, amelyet Aba Novák képeinek szemlélése általában okoz. Könnyű az ezerszínű, pettyes sokadalmon ujjongani, a világ tarka cirkuszain és kedves kis gumimalacain elmélázni, mert a művész míg az esetleg felbukkanó torz arcokat is játszi bájjal ábrázolja. A kötelezettségmentes modernség nyugalmát érzik *Aba Novák* kedvelői ezúttal is. A kiállítás egyik legjobb darabja a »Műlovarnők«. Nincsen benne az a lecövekeltség, amely néha ellentmondásra ingerlően hatott régebbi képein. *(pj)*

Magyarország 1936 marc. 7.

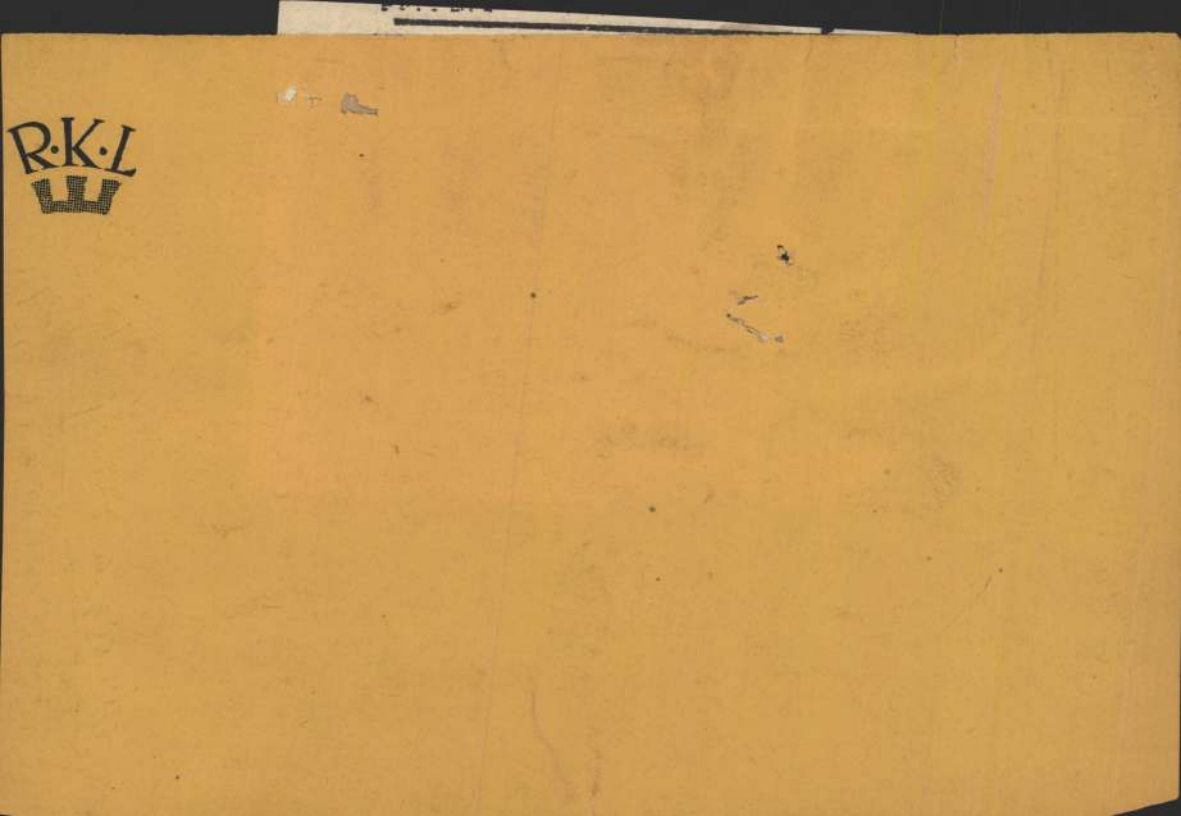

R·K·L

(1263

Aba Novák Vilmos

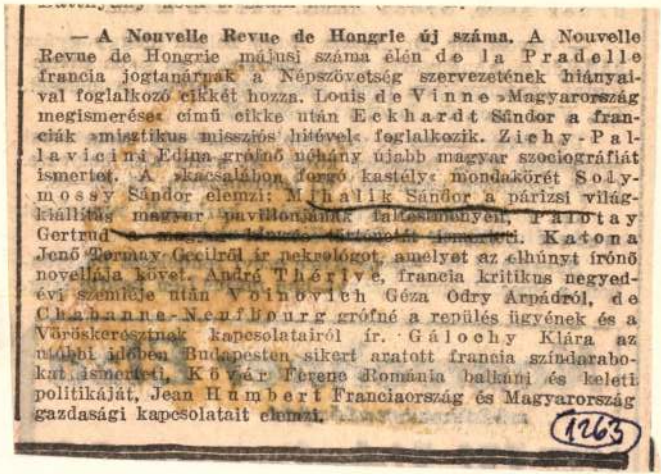

— **A Nouvelle Revue de Hongrie új száma.** A Nouvelle Revue de Hongrie májusi száma élén de la Pradelle francia jogtanárnak a Népszövetség szervezetének hiányaival foglalkozó cikkét hozza. Louis de Vinne »Magyarország megismerése« című cikke után Eckhardt Sándor a franciák »misztikus missziós hitével« foglalkozik. Zichy-Pallavicini Edina grófnő néhány újabb magyar szociográfiát ismertet. A »kacsalábon forgó kastély« mondakörét Solymossy Sándor elemzi: Mihalik Sándor a párizsi világkiállítás magyar pavillonjának faltestményeit, Pálotay Gertrud a magyar kinszés történetét ismerteti. Katona Jenő Tormay Cecilről ír nekrológot, amelyet az elhúnyt írónő novellája követ. André Thérive, francia kritikus negyedévi szemléje után Voinovich Géza Ödry Árpádról, de Chabanne-Neufbourg grófné a repülés ügyének és a Vöröskeresztnek kapcsolatairól ír. Gálochy Klára az utóbbi időben Budapesten sikert aratott francia színdarabokat ismerteti, Kövár Ferenc Románia balkáni és keleti politikáját, Jean Humbert Franciaország és Magyarország gazdasági kapcsolatait elemzi.

(1263)

Pesti Napló
1937 ~~ef~~ máj. 2.

Viselet.

Női ruha.

A beszélgető hölgyek eg
testhez simuló mente zsinorzá
ruha zsinorozva, másikáé pedi
zsinorozva és szoknya szalagd
ben a függöny megett szobor é
virágcsokor tünik szemünkbe.

DIVATKÉ
Melléklet a Pesti h
MONASZTERLY ÉS
PESTEN
legalól balra: Ny. Rohn és Gr
jobbra: Pest, Oktober

Kny., mér. 18.9

Aba-Novák Vilmos

(1256

MAGYAR FESTŐK KIÁLLITÁSA BÉCSBEN

Bécsből jelentik: *Rudnay* Lajos magyar követ diszvédnöksége és az Osztrák-Magyar Társaság védnöksége alatt a *Neumann és Salzer*-féle képcsarnokban legközelebb kiállitást rendeznek több kiváló magyar festő müveiből. Kiállitásra kerülnek: *Aba-Novák* Vilmos, *Berény* Róbert, *Bernáth* Aurél, *Csók* István, *Czóbel* Béla, *Diner-Dénes* Rudolf, *Egry* József, *Iványi-Grünwald* Béla, *Szőnyi* István és *Vass* Elemér képei. A felsorolt mesterek között olyanok is vannak, akik nemzetközi hirnevük ellenére Bécsben eddig még ismeretlenek voltak.

M. 936. III/14

M. 936. III. 14.

19

(1255

1936 március 1–30

ABA-NOVÁK VILMOS FESTŐMŰVÉSZ GYÜJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

Aba Novák Vilmos

1936

Aba Novák Vilmos

(1254)

* A szolnoki művésztelep budapesti kiállítása március 14-én nyilik meg a Nemzeti Szalonban. A kiállítás két hétig tart és azon a telep tagjai közül Aba Novák Vilmos, Borbereki K. Zoltán, Chiovini Ferenc, Fényes Adolf, Pohárnok Zoltán, Pólya Iván, Pólya Tibor, Pátzay Pál, Révész Péter Pál, Szlányi Lajos, Vidovszky Béla és Zádor István vesz részt. Ezenkívül a telep elhalt művésztagjai emlékére emlékkiállítást is rendeznek, amelyen Bihari Sándor, Deák-Ébner Lajos, Perlmutter Izsák és Zombori Lajos művei szerepelnek. Az emlékkiállítás anyagát a szolnoki magángyüjteményekből állítják össze.

Uj Magyarság

1936. márc. 8.

(1254)

az angol művészettel,igy elsősor
Thomas Lawrance stilusával kerül
tett kapcsolatba,másrészt kétség
lenül hatással volt művészetének
alakulására a nazarénusoknak,igy
Schnorr von Carolsfeldnek a stil
amit kőrajzainál világosabban bi
nyitanak az Aurórában megjelent
szetei,mint pl.a "Hedvig"-et ábr
ló,Steinmüller által kivitelezet
metszet /1829/,amely azonban ugy
mint egy Baldovinetti angyali üd
let.Melegh csak tanuló éveit él
s művei közül alig néhány ismere
Egyike azoknak a tehetséges magy
művészeknek,akikkel tudományunk
- a szabadkőmüves,minden nemzeti

1253

Aba Novák Vilmos

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK IV., MÁRIA VALÉRIA UCCA 8

Frankl

MEGHIVÓ

Aba Novák Vilmos, Berény Róbert, Bernáth Aurél, Csók István, Czóbel Béla, Diener Dénes Rudolf, Egry József, Fényes Adolf, Iványi Grünwald Béla, Szőnyi István és Vass Elemér festőművészek kiállitásának megnyitására julius 5-én, d. e. 11 órakor

1936. jul

NYITVA NAPONTA 9-TŐL 6-IG, ÜNNEPNAPON 9-TŐL 2-IG. A KIÁLLITÁS AUGUSZTUS 31-ÉN ZÁRUL
EZ A MEGHIVÓ A KIÁLLITÁS TARTAMÁRA KÉT SZEMÉLYRE BELÉPŐJEGYÜL SZOLGÁL

FRÄNKEL

BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA UCCA 8. TELEFON: 1-821-22

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

dr Szentiványi Gyula úrnak
úrhölgynek

Ppest

Rákos-u 10

SÁRKÖZI, T. 1-181-58

(1252)

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK • IV., MÁRIA VALÉRIA UCCA 8.

M E G H I V Ó

ABA NOVÁK VILMOS FESTŐMŰVÉSZ
GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁNAK MEG-
NYITÁSÁRA MÁRC. 1-ÉN D. E. 11 ÓRAKOR

1936. márc.
Kull. Kiáll.

NYITVA NAPONTA 9-TŐL 6-IG, ÜNNEPNAPON 9-TŐL 2-IG. A KIÁLLITÁS MÁRCIUS 30-ÁN ZÁRUL.
EZ A MEGHIVÓ A KIÁLLITÁS TARTAMÁRA KÉT SZEMÉLYRE BELÉPŐJEGYÜL SZOLGÁL.

Aba Novák Vilmos
1252

ABA NOVÁK VILMOS KIÁLLITÁSA FRÄNKELNÉL

BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA UCCA 8. TELEFON: 82-1-22.

NYOMTATVÁNY

KÉSZPÉNZZEL BÉRMENTESÍTVE 98 CFB 8.26. BUDAPEST 51

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

Dr Gerbler István

úrhölgynek
úrnak

H.

Rákos u. 10

Műemlékek Orsz. bíz.

LÖBL D. 88 FM

Japán nem tür halogatást!

Északkinából uj „ütköző államot“ akar csinálni — Francia magyarázkodás az Eden-terv körül — A külpolitika eseményei

Tokio:

Tokióban parmanenciában ülésezik a minisztertanács. A szombaton délben megtartott ülés után Hirota külügyminiszter jelentést tett a mikádónak, aki jóváhagyta a minisztertanács határozatát. Ennek értelmében a japán kormány nem tür további halogatást és ragaszkodik ahhoz, hogy a kinai hatósággal folytatott egyezkedő tárgyalásokat a leggyorsabban befejezzék. Ha kinai részről nem teljesitik a japán követeléseket, akkor Japán más eszközökkel fogja kikényszeriteni akarat át.

A hadmüveletek megindítására vonatkozó határozatot előreláthatóan a vasárnapi minisztertanács hozza meg. Mielőtt a japán kormány végleg elszánná magát erre a döntő lépésre, Kacsuki tábornok az Északkinában állomásozó japán haderők parancsnoka még egy utolsó kisérletet tesz a megegyezésre.

*

Az angol sajtó tokiói tudósitóinak jelentései beszámolnak arról, hogy *Japán el van szánva Hopei és Csahar tartományok elszakitására,* amelyeknek területe kétszer olyan nagy, mint az angol szigeteké. Erre vall az is, hogy a japán katonai hatóságok *nem a nankingi központi kormánnyal, hanem csupán Hopei és Csahar politikai tanácsával, illetőleg annak elnökével, Szungcsejuan tábornokkal hajlandók tárgyalni,* aki Tiencinben jóformán a japánok foglya. *Csangkaisek* tábornagy Nanking diktátora viszont figyelmeztette *Szungcsejuant,* hogy *Nanking semmi szin alatt sem ismerné el a megkerülésével* kötött *megegyezést,* amely sértené Kina felségjogait.

Mindezekből a jelenségek arra mutatnak, hogy Japán uj *ütköző államot* akar teremteni Észak-Kinában.

Az ujonnan felállitandó független északkinai állam a japán tervek szerint a Hopei tartomány északi és keleti részéből, valamint Csahar tartományból állana és Tiencin lenne a fővárosa. Taku kikötővárost a japán flotta rendelkezésére bocsátaná, amely itt rendezné be északkinai támpontját. Pekinget és környékét semleges zónának nyilvánitanák. Az uj független északkinai államnak nem lenne többé semmiféle kapcsolata a nankingi központi kormánnyal.

Kinai részről természetesen a leghatározottabban *elutasitják ezeknek a követeléseknek a teljesitését és készülnek a háborura,* annál is inkább, minthogy Japán csapatszállitásai már semmi kétséget sem hagynak valódi céljai felől. *30 csapatszállitó hajó állitólag 100.000 főnyi japán katonaságot hoz a keletázsiai partokra.* Ugyanekkor a mozgósitott kinai hadsereg csapattesteit *egymásután inditják a déli tartományokból Peking felé.* Pau-Ping-Fu városában, amely Pekingtől 110 kilométerre délre fekszik, az utolsó 24 óra alatt *négy kinai hadosztály érkezett teljes háborus létszámmal és harci felszereléssel.* Sanghaiban és a többi kinai kikötővárosban *egyre fokzódik a japán-ellenes hangulat.* A kinai lapok majdnem óránként adnak különkiadásokat és azt hirdetik, hogy *a nankingi kormány befejezte a háborus előkészületeket és szükség esetén legalább egy millió embert tud szembeállitani a japánokkal.* Peking közvetlen közelében szombaton délelőtt ismét *ütközet* fejlődött ki a japán és kinai csapatok között.

Washington:

Az Egyesült Államok komolyhangu figyelmeztetése.

Cordell Hull, az Egyesült Államok külügyminisztere nagyfontosságu nyilatkozatot adott ki, amelyet a Kinához és Japánhoz intézett amerikai figyelmeztetésnek tekintenek. A nyilatkozat értelme az, hogy az esetleges távolkeleti háborut az Egyesült Államok saját érdekei ellen irányulónak tekintené.

Moszkvai jelentés szerint a Kremlben Sztalin elnöklésével titkos tanácskozás volt. Utána Litvinov közölte, hogy a szovjetkormány nem nézheti közömbösen a távolkeleti eseményeket és adott esetben kénytelen lenne gondoskodni érdekei védelméről.

London:

Az Eden-terv sikerének nagy problemája: a sorrend.

Az *Eden*-féle terv egyhangu elfogadása után a kormány félhivatalosa, a *Daily Telegraph* azt irja, hogy a benemavatkozási bizottságra most az a feladat hárul, hogy *megakadályozza a vita elhuzódását és a közelmultban tapasztalt nézeteltérések ujabb kirobbanását.* Az angol lapok megelégedéssel állapitják meg, hogy a *London—Róma viszonyban szemmellátható javulás állott be.* Aggodalmat kelt Londonban a *Szovjet* és *Franciaország* magatartása. Attól tartanak, hogy *a szovjetkormány a jövő héten messzemenő módositási inditványokat terjeszt elő és hogy Maiszki a bizottságban akarja majd megtorpedózni az angol tervet.*

Azokkal a hirekkel kapcsolatban, hogy *Franciaország* is el akarja gáncsolni az angol tervet, a *Quai d'Orsay szombaton délután hivatalos közleményt adott ki.* A közlemény mindenekelőtt megállapitja, hogy *Corbin* nagykövet pénteki szereplése nem volt halogató taktika. A francia kormány *őszintén óhajtja az angol tervezet minél gyorsabb megvitatását és elfogadását.* Teljesen hamis az a beállitás, mintha a francia kormány el akarná gáncsolni az angol tervezetet, vagy legalább is késleltetné életbeléptetését.

*

Az *olasz* sajtó azt kivánja, hogy a hadviselő felek elismerése *előzze meg* az idegen önkéntesek elszállitását. Virginio *Gayda* a *Giornale d'Italiaban* utal arra, hogy az angol tervben *lehetetlen fel nem ismerni az olasz—német javaslat nyomát. Anglia kétségkivül bebizonyitotta, hogy a spanyol kérdést ma már tárgyilagosabb és reálisabb szellemben látja.* Nagyjában véve az angol javaslat jó és hasznos elveken alapszik. A megvizsgálandó kérdések között a legfontosabb a *sorrend,* azaz először oldják meg *a hadviselő felek elismerését, majd az ellenőrzést, végül az önkéntesek visszahivásának kérdését.* A *Tribuna* rámutat arra, hogy ha a *Franco*-kormány hadviselő félként való elismerését az önkéntesek visszahivásától teszik függővé, *ezzel az elismerés kérdését tulajdonképpen el is temették.*

Valenciai jelentés szerint *a spanyol vörös lapok heves támadásokat intéznek* az angol politikai módszerek ellen és elfogadhatatlannak tartják az angol inditványt.

Prága:

Hodzsa ujból koaliciós kormányt alakit.

Benes elnök szombaton este *megbizta Hodzsa Milánt az uj kormány megalakitásával.* Az elnök egész nap tárgyalt a koaliciós pártok vezéreivel, akik megegyeztek abban, hogy *hivatalnok kormány helyett ismét parlamenti alapokon nyugvó kormányt kell alakitani.*

Szombaton este az volt az általános vélemény, hogy az uj kormány megalakitása *nem ütközik komolyabb nehézségekbe.* A koaliciós pártok hétfőre végrehajtó bizottsági ülést hivtak össze, hogy véglegesen döntsenek magatartásukról. Ezt követően *Hodzsa* miniszterelnök összeállitja kormánylistáját. A távozó *Kalfus* pénzügyminiszter helyét ideiglenesen *Franke* közoktatásügyi miniszter veszi át, aki a cseh nemzeti szocialista párt tagja. Az uj pénzügyminiszter kinevezését *őszre* halasztják. *Más változások nem nagyon lesznek.* A kormányválságot előidéző *gabonakérdést,* vagyis a gabonaárak megállapitását *az állami gabona társaságra bizzák* s a kormány a társaság döntésébe nem avatkozik bele.

DKW. „ROADSTER CABRIOLET“
legujabb modell, eredeti
gyári karosszériával
P 3680.-

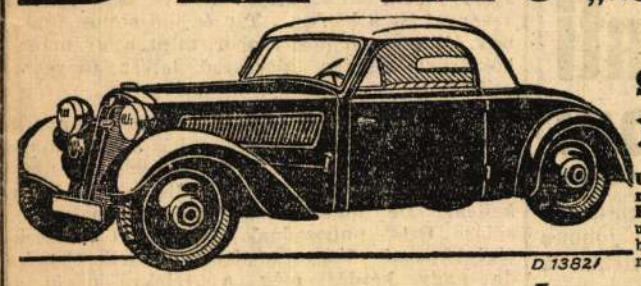

Ugyanazzal az 50.000 kilométeres (2 évi) **motorgaranciával,** amely **minden DKW-FRONT modellre** érvényben van, ugyanazzal a szolid kivitelivel és tökéletes üzembiztonsággal, ugyszintén teljesitménnyel, mely a magyar autós közönség által már közismert.

Vezérképviselet: MAJLÁTH Uj üzlethézban: VI., Lehel-utca 2.
Telefon: 298-366, 298-398.

London:

Angol—német és angol—szovjetorosz flottaegyezmény.

A külügyi hivatalban szombaton délelőtt *angol—német és angol—orosz tengerészeti egyezményt irtak alá.* Az angol—német *pótegyezmény* kiegészíti az 1935 junius 18-án kötött flottaegyezményt, amely a *mennyiségi* korlátozás elve alapján 100:35 viszonyban állapitotta meg a két hadiflotta arányát. *Az uj pótegyezményben Németország hozzájárult a német flottafegyverkezések minőségi korlátozásához is,* vagyis hadihajók tértartalmának és ágyukaliberének maximálásához. *Az angol—szovjetorosz egyezmény* az 1936-ban kötött londoni tengerészeti megállapodás korlátozásait terjeszti ki a Szovjetunióra is. A távolkeleti hajóhad tekintetében azonban *különleges rendelkezések* irányadók.

A csehek jelentéktelensége előbb-utóbb kiderül

Az irreális tervezgetések halomra omlanak össze

Varsó, julius 17.

A *Kurjer Poznany* nagy cikkben foglalkozik a cseh politikával, amely szüntelenül uj és uj kivihetetlen tervekkel áll elő.

A valót azonban nem lehet folytonosan eltitkolni — irja a lap — és *a csehek jelentéktelensége előbb-utóbb ki fog derülni.* A csehek jobban tennék, ha a kisebbségekkel való bánásmódjukat változtatnák meg és *nem törekednének arra,*

Székrekedésnál biztos hatás érhető el az enyhe hatásu Leo-labdacsokkal. Minden gyógyszertárban beszerezhető.

Leo-labdacs
(Leopills).

hogy elnemzetietlenitsék őket.

Emlékezetes még, hogy a csehek a kisantantot államcsoportba akarták szervezni. Ennek az iparkodásuknak *a jugoszláv és a román piacok megszerzése* lett volna a célja. A másik két állam azonban hamarosan felismerte a helyzetet.

Hodzsa londoni csalódása is egyik bizonyitéka a valóságnak. A cseh lapok ujjongva hirdették annakidején Hodzsa hivatalos látogatásának sikerét és azt, hogy *az angolok beleegyeztek abba, hogy a dunai államok egymás között politikai és gazdasági természetü megegyezésre kössenek, amelyből minden más állam, még Anglia is kizáratnék. A lelkesedés azonban csak rövid ideig tartott.* Hamarosan követte a londoni körök rövid és félreérthetetlen cáfolata, amely szerint *semmit sem tudnak arról, hogy Angliának szándéka volna a középeurópai államok számára bármilyen gazdasági támasztékot nyujtani.*

Kitudódott, hogy *Anglia nemcsak, hogy nem vállalt kötelezettséget Hodzsa terveinek támogatására, de még arra sem adott felhatalmazást, hogy Hodzsa reájuk hivatkozzék.* Ez a kellemetlen epilógus azt bizonyitja, hogy *Csehország helyzete nem is olyan kitünő. Az irreális tervezgetések helyett jobb volna, ha a csehek a szomszédaikkal való viszonyuk megjavitására törekednének.*

A vádtanács döntött

nem szüntetik meg az eljárást Czvetkovits ellen

A büntetőtörvényszék vádtanácsa szombaton a déli órákban tárgyalta dr. *Molnár* Árpád elnöklete alatt a *Czvetkovics*-ügyet. A miniszteri tanácsos, amint megirtuk, *a vizsgálat megszüntetését* és az *elrendelt bünügyi zárlat feloldását kérte.* Dr. *Hámory* Antal törvényszéki biró előadása után a vádtanács *elutasitotta Czvetkovics Ferenc felfolyamodását és helybenhagyta a vizsgálóbiró végzését,* amely *Czvetkovics* Ferenc ellen elrendeli *folytatólagosan elkövetett hivatali sikkasztás cimén a vizsgálatot és a bünügyi zárlatot.* A határozat indokolása szerint a vizsgálat feladata lesz azoknak az adatoknak a kideritése, amelyek alapján eldönthető: a miniszteri tanácsos ellen van-e helye főtárgyalás elrendelésének vagy meg kell szüntetni az eljárást? A vizsgálóbirói eljárás után az iratok visszakerülnek az ügyészségre, amely ezután határoz: *vádat emel Czvetkovics ellen, vagy sem?*

Torday beszámitható

Nagy Pál vizsgálóbiró szombaton a déli órákban kapta meg az általa kirendelt orvosszakértők: dr. *Bakody* Aurél egyetemi magántanár és dr. *Zsakó* István, a lipótmezei elmegyógyintézet igazgató-főorvosának szakvéleményét. Az orvosszakértők két héten át vizsgálták *Tordayt* és megállapitották, hogy a gaz-

Mielőtt **AUSZTRIÁBA UTAZIK,**

A.V. **érdeklődje meg az A. V. nyaralási akció lényegét.** Nem társasutazás! Schillingkiutalás orvosi bizonyitvány nélkül! 14 napig gondtalanul üdülhet a karintiai tavak mellett, az On által kiválasztott helyen. Előre megválthatja 14 napos füzetjegyét, mely elsőrangú szállodákban pompás ellátást, strandfürdő-bérletet, 7 napra érvényes kirándulójegyeket vasútra, hajóra, postaautóra és függővasútra tartalmaz. Szabadságának felét pihenéssel és strandolással, másik felét szebbnél-szebb kirándulásokkal töltheti. Részletes ismertetővel szivesen szolgál:

OSZTRÁK FORGALMI IRODA, Budapest, VI., Andrássy-út 28

Viszontlátásra a Törökbálinti Strandon!

dasági tanácsos *idült alkoholizmusban szenved*, amely évek alatt egyre jobban elhatalmasodott szervezetén és nemcsak szellemi képességeit befolyásolta, hanem *sulyos szervi megbetegedéseket* is elöidézett. Általános leromlásához hozzájárult a háboru alatt szenvedett *légnyomása* is. Ingerlékeny, elérzékenyültségre hajlamos, sokszor hosszu ideig nem tud uralkodni magán a szakértők szerint. Állapota, mióta letartóztatásban van, *némileg javult, mert alkoholelvonó kezelés alá vették.* Az egyetemi magántanár és az elmegyógyintézeti igazgatóföorvos leszögezik, hogy *Torday* beszámithatósága igen korlátozott és akarat elhatározási képessége csökkent, de *büntetőjogilag felelősségre vonható.* Szellemi fogyatékossága azonban tettei megitélésénél *enyhitő körülményül szolgál.* Minthogy az ujabb törvényszéki orvosi szakvélemény és a magánorvosi bizonyitvány között eltérés van, előreláthatólag végső fokon az *Igazságügyi Orvosi Tanács* dönt.

Feltünően enyhe büntetést kapott Bosel bankár

Szombaton délelőtt mondott itéletet a bécsi biróság a nagy port felvert *Bosel*-perben. Mint ismeretes, *Bosel* Zsigmondot, a háborut követő inflációs évek ismert pénzemberét, továbbá *Rosenberg* Károlyt, a Bosel-vállalatok igazgatóját és dr. *David* Farkast, a bankár jogtanácsosát hitelezési csalással és egyéb bünselekményekkel vádolták. Bosel ugyanis annakidején 30 millió schillinges hitelt vett fel az Osztrák Takarékpénztártól, de a kölcsönszerződés rendelkezéseit nem tartotta be és amikor az ügy döntőbiróság elé került, hamis esküvel félrevezette a biróságot. A rendkivül bonyolult ügy főtárgyalása folyamán több mint száz tanut hallgatott ki a biróság. Dr. *Fryda* tartományi törvényszéki főtanácsos, a biróság elnöke a tárgyalótermet zsufolásig megtöltő közönség előtt hirdette ki szombaton délelőtt 11 órakor az itéletet. A biróság *bünösnek mondotta ki mind a három vádlottat hitelezési csalás büntettében. Bosel* Zsigmondot bünösnek nyilvánitotta a biróság még hamis eskü büntettében is ésezért *Bosel* Zsigmondot *18 hónapi* sulyos börtönre, jogtanácsosát, dr. *Davidot egyévi, Rosenberg* Károlyt, a Bosel-vállalatok igazgatóját pedig *10 hónapi* börtönre itélte a biróság. Mindhárom büntetéssel kapcsolatban kimondották *a negyedévenkénti egy böjtnapi* szigoritást is.

Az államügyész felebbezett *a feltünően enyhe büntetés miatt.* A három védő is felebbezést és semmiségi panaszt nyujtott be és kérték a vádlottak azonnali szabadlábrahelyezését. Rosenberg ügyében helyt is adott a biróság a kérelemnek, de Bosel és David ügyében a vizsgálóbirótól teszi függővé döntését, miután kettőjük ellen még más bünvádi eljárás is folyik hamis csőd miatt.

GÖCSEJ SZIVÉBEN . . .

(Képek a mel ékletben)

Nova, julius 17.

Pöfögve huz el a zalaszentiván—egerszegi liliputi vicinális a keresztes országzászló mellett. Különös szinpompa, népmüvészet: „Göcseji országzászló" — mondják az egerszegiek a lokálpatriotizmus fölcsillanó büszkeségével. Érezni az évezredekkel ezelőtti latin történetiró szavainak jelentőségét: a „genius loci"-t, a hely lelkét, a hely szellemét, amely mindenkit eltölt.

Egerszegről kanyargós diófákkal sürün szegélyezett uton, százados erdők árnyékában nyeli a kilométereket az autóbusz. A mult árnyai kisértenek. *Baán* Aladár neves finnugor nyelvész jellegzetes szavai: *„Mind a három finn-ugor rokonnépnek van egy keleti törzse, amely frissen, keményen, dacosan őrzi népének hagyományait: A finnek a karjalai, az esztnek a szetu, a magyarnak a székely."* Ködbe vesző történelmünk rejtélyes pontja ez a szó: székely. De aki evett székely kenyeret és aki látta a Hargitát, érzi, hogy *Göcsejben is otthon van. . .*

Nyikorogva áll meg a „busz" az olasz kathedrálisokra emlékeztető novai templom előtt. Néprajzi érdekességei és tájképi szépségén kivül művészet-történeti élmény a szineiben megujhodott templom. *Dorfmeister-freskók!* Iskolapéldája, remekműve a bravuros illuzionista eszközökkel dolgozó, az égi és a földi világ közti határokat szinte eltüntető késő barokk templomdiszitő művészetnek.

A modern falu-kutatás különböző irányokat követ. Iskoláktól és gépektől, az elfogyasztott szappan mennyiségig, beállitja képleteit a falu zavaros egyenletének megoldására. A göcseji keresztes országzászló és a hősi emlékmű alatt *68 hősi halott, Nova lakosságának 5%-a* pihen. Parancsszó nélkül is vigyázzt vezényel itt a lélek. . . Tér és idő elmosódnak, ugy áll a novai hősi szobor, mint a gyémántköszörüs: minden ideérkező lelket fényesre csiszol.

Persze van azért panasz itt is. Hiányzik sok minden. Nincs például a községben állatorvos. Az emeletes iskola mellé ovoda és népgondozó nővér, a templom mellé kulturház is kellene. De hiába, nagy szó a kacionalizálás. Ott puposodnak lebontott épületek téglakupacai, hogy népházzá emelkedjenek, de nagy kérdés még a telek: *várja a Mecénást.* Pedig sokat lehetne tenni, de jó szóval, oda gondolással, néhányezer pengővel! Mutatja az eddigi eredmény. A 37 éves *Farkas* Sándor esperes, *Balogh* főbiró, *Csizmazia* főjegyző és az iskola vitéz igazgatója már kiépitették a szivárványhidat a templom és a közigazgatás, a pap és tanitó között, s erős akarattal, magyaros hagyománnyal, de európai módon elkészitették a falu testében, lelkében korszerü vázát.

Kődobásnyira gyürüben veszik körül Novát a pormentes, tiszta fenyő- és tölgyerdők. Pompás kis strand, olcsóság: *kétágyas, tiszta szoba napi 1 pengő.* Bőséges ebéd, vacsora, *naponkint és együttvéve 1.50 pengő.* Orvos, gyógyszertár és ami a fő: *ideg- és léleknyugtató napfény, csend és nyugalom.*

Idegenforgalmi látványosság az árpádkori falu, amelynek vezetői most azon fáradoznak, hogy a nemzet vitrinjének ezt az értékes kincsét minél több embernek megmutassák és minél többekkel megszerettessék.

Levizsgáztattuk a külön tudakozót

Magaviselet és szorgalom: 1. Posta- és közlekedésügy: 4.

Kisebb összeget kellett feladnom postán. Az ügy sürgős volt, nem lehetett halasztani. Pontosnak kellett lenni, különben nagy bajok és nagy költségek fenyegettek. Ez persze nem akadályozott meg, hogy délutáni álmomból öt óra öt perckor ébredjek. Riadtan kaptam fejemhez. Annyit tudtam, hogy a postahivatalokban ötig lehet pénzt feladni s azt is, hogy van egynéhány postahivatal, ahol öt után is felveszik a pénzt. De hol?

Az uj telefonkönyv első oldalán a fontosabb hivószámok között ráfeledkezett szemem egy uj rovatra:

Külön tudakozó: 140—140.

Nyilván ilyen gondok elsimitására való ez az intézmény, amelyhez hasonlót Párisban, Bécsben és valószinüleg a többi világvárosban is létesitettek. A párisi különösen sokoldalu, ott még a *keresztrejtvény-megfejtésben is segit a posta,* hajlandó összeállitani jogszabályokat s ha valaki megkérdezi Kokin-Kina császárának nevét, azt épp ugy megmondja, mintha a tüzföld indiánjainak statisztikai adatai iránt érdeklődik valaki. Nem akartam ilyen nehéz feladatot bizni a külön tudakozóra. csak azt kérdeztem tisztelettel:

— *Itt lakom a Margit-körúton. Hol van a legközelebbi postahivatal, ahol öt óra után is adhatok fel pénzt?*

Nagyon udvarias női hang felelt:

— *Tessék egy pillanatot várni, azonnal.*

Vártam. Aztán a női hang visszajött:

— *Hol méltóztatik lakni?*

— Margit-körut 55.

— *Akkor a legközelebbi hely a budai főposta, ahol pénzt vesznek fel.*

Jámbor polgár vagyok és nem ismerem a postahivatalok rangját és területi beosztását. megkérdeztem hát gondosan:

— *A Széll Kálmán-téren van a főposta?* — Gondoltam: ott a vezérigazgatóság s akkor nyilván ott lesz a főposta is.

— *Igen.* — felelte a hölgy rövid habozás után és még hozzátette: — *Azután lehet pénzt feladni a pályaudvari postahivataloknál is.*

Ekkor már negyedhat mult. Mire elkészültem, háromnegyedhat volt. Félhatkor fontos tárgyalásom volt a város másik végén. A pár pengőt taxin vittem a Széll Kálmán-téri, illetve a Krisztina-köruti postahivatalba. Kedves hölgy mondta:

— *Itt csak ötig lehet pénzt feladni. Tessék a budai főpostára fáradni. Fő-utca 2.*

Morogtam, hogy a külön tudakozó ideküldött, azután eszembe jutott, hogy itt a közelben van a Déli-pályaudvar, az pályaudvar és még biztam a külön tudakozóban.

A cél közelébe érve megnyugvással gyujtottam rá egy rég óhajtott Darlingra. A postahivatal ajtajában eszembe jutott, hogy ilyen helyeken általában tilos a dohányzás. Sajnáltam a cigarettát, ezért diákosan markomba szoritottam, hogy ne vegyék észre. Még örültem is a kisfius mozdulatnak.

— *Itt csak ötig lehet pénzt feladni* — hütött le udvariasan a szolgálatot teljesitő tisztviselő.

Elöntött a méreg. Cseppet sem dicsérőleg emlegettem a külön tudakozót. Hivatkoztam arra, hiszen ez pályaudvar. Felvilágositottak, hogy a posta szempontjából, helyesebben a pénzfeladás szempontjából, csak a Keleti, meg a Nyugati — a pályaudvar. Ujabb taxi, száguldás a Fő-utcába, ahol végre elfogadták a pár pengőt, amelyre a külön tudakozó jóvoltából *2 pengő 80 fillér taxit költöttem.* Helyesnek tartanám, ha ezt a pénzt megtéritenék. Külön szerencse, hogy a hétfilléres Darlingot nem oltottam el, különben most már ezért is kártéritést kérnék.

Bosszuból elhatároztam, hogy levizsgáztatom a külön tudakozót. Itt már módszeresen jártam el. Megnéztem a telefonkönyvet. Mit igérnek hivatalosan a külön tudakozó cimén. Eszerint munkaköre:

1. *bemondja az időjárásjelentést,*
2. *a budapesti szórakozóhelyek, mozik, kiállitások programját,*
3. *felvilágositást ad a villamos, az autóbusz stb. közlekedési adatairól, továbbá*
4. *a székesfőváros területén aznap éjjel szolgálatot tartó gyógyszertárakról.*

Nagy ötlet jut az eszembe. Vigye kánya, elkésem egy kicsit a tárgyalásról, de ezt most ki kell próbálni. Husz fillért bedobok a Fő-utca elején lévő automatatelefonba. 140—140 — tárcsázom a számot. A vizsgáztatónak pontosnak kell lenni. Számolom a bugásokat. Egy, kettő . . . öt . . . tizenöt . . . Végre a huszonharmadik bugásnál jelentkezik a külön tudakozó.

— *Tessék!* — mondja udvariasan egy női hang.

— *Kérem, mikor kezdődik ma este a Nemzeti Szinház előadása?* — adom fel a nehéz kérdést.

A hölgy készséggel felel:

— *Azonnal, meg kell néznem.*

Eközben nevetek, hogy a külön tudakozó nem olvas ujságot, meg kell néznie, mikor kezdődik *julius közepén* a Nemzeti Szinház előadása.

Néhány izgalmas pillanat telik el. Vajjon mit állapit majd meg a külön tudakozó? Végre jelentkezik a hölgy:

— *Kérem, nincs előadás* — s méltatlankodva hozzáteszi: — *Bizonyára nyári szünet van.*

— *Én tudtam, csak kiváncsi voltam, hogy a külön tudakozó is tudja-e* — kárörvendeztem.

A vizsgát késő este folytattam. Immár szigoruan, a hivatalos közlés keretén belül. Itt aztán jól vizsgázott a külön tudakozó. Este tizkor megmondta az időjárásjelentést. Rövid várakozás után felelt arra a nehéz kérdésre, mikor indul a vecsési határról az utolsó villamos. Az utolsó 5-ös autobuszról is pontos felvilágositást adott, sőt azt is közölte velem, hogy féltizenegykor egyetlen pesti moziban sem kezdődik előadás.

Ezekután nem osztályoztam a külön tudakozót, mert nem tudtam eldönteni, hogy *a postahivatalokról szóló felvilágositást a rendes, vagy a rendkivüli tantárgyak közé vegyem-e?* Egyszerü telefonelőfizetői eszemmel ugy gondolkoztam, hogy a külön tudakozó a posta egyik keze, *nyilván a bal,* a postahivatal pedig a másik, valószinüleg a jobb. A jobbkéznek azonban szabad tudni, mit csinál a bal. Ebből következik, hogy a külön tudakozónak nem lehet tudnia, hol lehet pénzt feladni és hogy a Déli pályaudvar csakugyan pályaudvar-e.

Megjegyzem, ujságirói szempontból különleges gyönyörüség volt, hogy a külön tudakozótól nehezeket kérdezhettem. Ahányszor tegnap felhivtam, mindig az a kedves olvasó jutott eszembe, aki aznap délelőtt szólalt meg a szerkesztőségi telefonban:

— Halló, itt olvasójuk! Kérem, sziveskedjenek megmondani, *Nagy* Károly frank király második fiának ki volt a felesége?

Lázas kutatás a lexikonban, ennek alapján türhető válasz és kedves mosoly, mialatt a szerkesztő és a nyomda kéziratot vár.

— *Hamburgnál milyen folyó ömlik a tengerbe?*

— Alster.

— *Névmagyarositási kérvényt hol kell beadni?*

— Belügyminisztériumban. Bélyegmentes.

— Köszönöm szépen.

— Kérem.

Ezt csinálja utánunk a külön tudakozó, pedig mi, szerkesztőségek, nem is hirdetjük, hogy „külön tudakozhatók" vagyunk s ha minket hivnak, a tetejébe még a posta zsebébe hull a husz fillér.

Miért csak a magasranguaknak?

Az *Uj Nemzedék* mai száma érdekes és megszivlelendő riportot közöl a főváros kivilágitásáról. Rengeteg budapesti embernek eszébe jutott már a kérdés, amiről itt szó van: *miért nem világitják ki mindennap a parlamentet, a Várat, a Halászbástyát, a Citadellát és az Anna-templomot?* Sok külföldi áll bosszankodva a sötét partokon és becsapottnak érzi magát, mert nem kapta meg a tündéri kivilágitást, amit a prospektusok igértek neki. Az *Uj Nemzedék* kérdésére hivatalos helyen azt a felvilágositást adták, hogy a várost *magasrangu vendégek* vagy *nagyobb külföldi csoportok* érkezésekor világitják ki. Ezzel, sajnos, nem tudunk egyet érteni. Nem szabad elfelejteni, hogy nagyobbszámu külföldiek *nem csak csoportosan* érkeznek. Előfordulhat olyan nap, hogy háromszáz idegen érkezik Pestre — *családonként* és nem csoportonként. Ezek tiszteletére nem világitják ki a várost? Még helytelenebb, hogy csak magasrangu vendégek részesülhetnek a káprázatos fényjátékban. Harmincmillió pengős idegenforgalmunk jövedelmét nem *egyes* előkelő urak szolgáltatják, hanem az a sok középosztálybeli külföldi ember, aki ideözönlik. Ha *vendégről* van szó, a magyar ember nem tesz különbséget rang és rang között: a mi szemünkben a vendég a legmagasabb rang!

Nagy siker jegyében folyt le a szolnoki Művésztelep gardenpartyja

A Szolnoki Művésztelep tündérkertté varázsolt parkjában szombaton este rendezte meg öt év óta immár hagyományossá vált garden party-ját, Szolnok város egyik legkimagaslóbb társadalmi és művészi eseményét. Estel féltiz óra tájban pompásabbnál pompásabb autók hozták a Művésztelep bejárója elé a politikai, társadalmi és művészvilág reprezentásait az ország minden részéből, közöttük a fővárosi irodalmi és művészeti élet előkelő képviselőit.

A telep bejáratánál *Aba-Novák* Vilmos, *Fényes* Adolf, *Pólya* Tibor, *Zádor* István, *Chiovini Ferenc* és *Borbereky-Kovács* Zoltán művészek fogadták a vendégeket. Tiz órára, amikor a müsor megkezdődött, már kétezer főnyi előkelőség foglalt helyet a gyönyörüen feldiszitett parkban. Az idei müsor keretében a tavalyitól eltérően angol és amerikai táncmüvészek mutattak be remek táncokat a vendégsereg tomboló tetszésnyilvánitása mellett.

Az idei garden party sikerben messze fölülmulta az előzőket és anyagilag is tisztán 2000 pengőt jövedelmezett a Szolnoki Művésztelep javára. A mintaszerü rendezésért *Jancsó* Lajost, a Művésztelep igazgatóját illeti az elismerés, akinek vezetése mellett a művészkolónia valamennyi tagja dicséretre méltó buzgalommal vette ki részét a sikerből.

Üdülés—Utazás!

Augusztus 7-től 22-ig

tartandó utazás alatt

mert

egy napot **Velencében,**
két napot **Firenzében,**
öt napot **Rómában,**
egy napot **Nápolyban** tölt

mely idő alatt szakszerü vezetőkkel megtekinti a látnivalókat, utána öt napig üdül, pihen **CATTOLICÁBAN,** tengeri fürdőzik és kirándulásokat tesz. Megtekinti **SAN MARINO** köztársaságot.

Ezen **tizenötnapos ut részvételi dija: P 231.—**

Jelentkezés: **„CHRISTOPHOROS"** Uj Nemzedék és Nemzeti Ujság utazási osztályán, IV., Kossuth Lajos-utca 5. szám
Telefon: 18-78-52, 18-95-33.

Aba-Novák Vilmos — Hatvany Ferenc báró — Magyar-Mannheimer Gusztáv
Batthyány Gyula gróf — Herman Lipót — Márk Lajos
Belányi Victor — Iványi-Grünwald Béla — Mattyasovszky-Zsolnay László
Boldizsár István — Kandó László — Orbán Dezső
Bornemissza Géza — Kernstok Károly — Réti István
Déry Béla — Kosztolányi-Kann Gyula — Rudnay Gyula

ÉRTESITIK, HOGY FESTMÉNYEIKBŐL

Állandó Művásárt

RENDEZNEK A

Tamás-Galéria Műkereskedésében

BUDAPEST, V., AKADÉMIA-UTCA 8.

ELSŐ BEMUTATÓ CSÜTÖRTÖKÖN, ÁPRILIS 9-ÉN D.U. 5 ÓRAKOR, MELYRE TISZTELETTEL MEGHIVJUK.

Megtekinthető naponta délelőtt 10-től este 7-ig – belépődij nélkül.

1204

TAMÁS-GALÉRIA MŰKERESKEDÉSE

V, AKADÉMIA-U. 8. — TELEFON: 254-23

AKADÉMIA 1931 ÁPR 6 HL 62 HL

MAGYARORSZÁG 2 FILLÉR

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

Király Kálmán úr
úrnő

Aba Novák Vilmos

BUDAPEST

IV Gyáli ut 15/6

SCHWARTZ-NYOMBA, V., AKADÉMIA-U. 8

Aba Novák Vilmos

(1203)

— **Művásár a Tamás-galériában.** A *Tamás-galéria* mükereskedésében *Aba-Novák* Vilmos, *Batthyány* Gyula gróf, *Belányi* Viktor, *Boldizsár* István, *Bornemissza* Géza, *Déry* Béla, *Hatvany* Ferenc báró, *Herman* Lipót, *Iványi-Grünwald* Béla, *Kandó* László, *Kernstok* Károly, *Kosztolányi-Kann* Gyula, *Magyar-Mannheimer* Gusztáv, *Márk* Lajos, *Mattyasovszky-Zolnai* László, *Orbán* Dezső, *Réti* István és *Rudnay* Gyula festményeikből állandó művásárt rendeznek. Az első bemutató csütörtökön, április 9-én délután öt órakor lesz és megtekinthető naponta délelőtt 10 órától este hét óráig belépődij nélkül.

NÉ. 1931. IV 8.

T. Cim!

A Müvészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Müvészeti Osztályának iratanyagát és a
iratanyagának a képzőmüvészetre vonat

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk ki

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhatók

(1202)

Aba-Novák Vilmos

PH 1931 IV. 11.

(1202)

— **Művész és közönség.** (Műhelykiállitások a Tamás Galériában.) A mai sulyos gazdasági viszonyok kényszeritő hatása alatt igen szerencsés korszerü alakulás jött létre legkiválóbb festőművészeink körében. A mai magyar művészek egy előkelő csoportja ugyanis összefogott abból a célból, hogy műkereskedői alapon maga szervezkedjék és igy *közvetlen* kapcsolatot teremtsen a művásárló közönséggel. Ennek a művészcsoportnak a tagjai a következők: *Aba Nóvák Vilmos*, gróf *Batthyány Gyula*, *Belányi Viktor*, *Boldizsár István*, *Bornemisza Géza*, *Déry Béla*, báró *Hatvany Ferenc*, *Herman Lipót*, *Iványi Grünvald Béla*, *Kandó László*, *Kernstok Károly*, *Kosztolányi Kann Gyula*, *Magyar Mannheimer Gusztáv*, *Márk Lajos*, *Mattyasovszky Zsolnay László*, *Orbán Dezső*, *Réti István*, *Rudnay Gyula*. Az adminisztrativ teendők lebonyolitására a *Tamás Galéria* műkereskedését kérték fel. A galéria készséggel bocsátotta a művészek rendelkezésére ujonnan megnyilt nagytermét, amelyben a csoport tagjainak *legjava alkotásai* kerülnek bemutatásra *kiállitásjellegü állandó művásár* keretében. A műbarátok épugy, mint a nagyközönség, ugy érezhetik magukat ezen a kiállitáson, mintha a legkitünőbb alkotásaikkal szereplő művészek műtermében volnának. Módjában áll itt mindenkinek a művésszel és munkáival megismerkednie és első kézből vásárolni meg olyan festményeket, amelyekhez eddig csak nagy kiállitásokon jutott a művásárló. Bizonyos, hogy a művész és nagyközönség e szerencsés ismerkedési alkalma erősen fellenditi egyrészt a vásárlókedvet, másrészt pedig a műalkotások forgalmát, ami nélkül fejlődésképes művészet el sem képzelhető.

gy ut 41.), készpénzfizetés ellenében.

. 650-51 Müvészettörténeti Dokumentá-

Ebben az esetben a kért könyvet pós-

Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,

·ök utáni állapotát rögziti.

üvészettörténeti Dokumentációs

Központ

ABA-NOVÁK VILMOS (szül. 1894).

224. *Körmenet.* 1926. — Rézkarc.

1206
1931
IIX
Szépm. Muz. graf. o. 61. kiáll. (1931)
Uj szerzem.

LUDWIG KNAUS (1829—1910): CICÁK.

A Pesti Hirlap
Vasárnapja
1931. DEC. 13.

JAZZ-BAND
Aba Novák Vilmos olajfestménye.

(1209

ABA NOVÁK VILMOS

1	Olgyay Viktor portraitja	tusrajz	
2	Mene tekel Ufarsi	rézkarc	30.—
3	Savanarola	rézkarc	40.—
4	Körmenet	rézkarc	30.—
5	Assisi	tusrajz	200.—

Magyar Rézkarcolók Művészi
Egyesülete
Nemzeti Szalon
1931 május

Magyar Rézkarcoló-
nyuvesek Egyesülete
Kiáll-
Nemzeti halon
1935. jún.

Szinyei Társaság
Nemzeti Szalon
(1210)

ABA-NOVÁK VILMOS.

129. CSÉPLÉS. Magántulajdon.

ABA-NOVÁK VILMOS.

131. TRATTORIA. Magántulajdon.

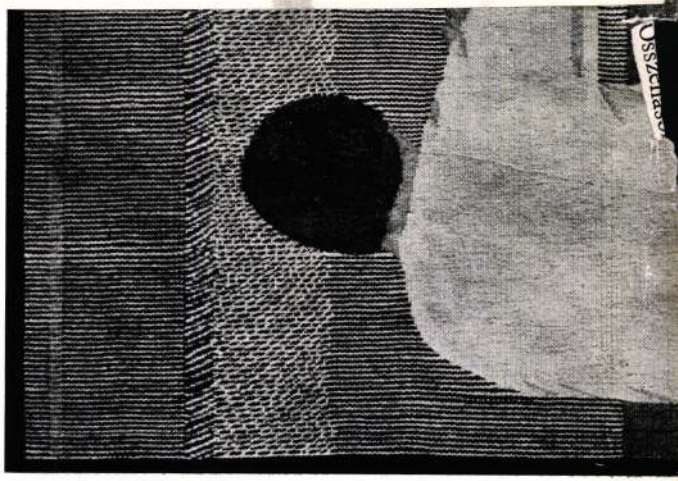

Szinyei Társ. III. kiáll.
(1931)
Ernst M.

0121

erkölcsiség hordozói, mert abban a tevékenységükben, melyben a gobelin ábrázolja őket, az élet legfőbb célja, a munka is kijelölődik. A művész útja tehát a metafizikai élménysugallta művektől a panteista természetszereteten keresztül a világ középpontjáig, az emberig vezetett. Ezeknek a gobelineknek egyszerű, majdnem szkematikus ábrázolásai tömörségükkel, a színek sokárnyalatú s mégis átható tüzével az alakokat olyan jelképekké emelik, amelyek éppoly közérthetőek, mint a középkori mozaikok. Időnkívüliek, bár körülrezgi őket a ma légköre is, és minthogy a szövés sajátos törvényeiben gyökereznek, festészeti vagy szobrászi nyelvre lefordíthatatlan, *sui generis* művészetként nyilatkoznak meg.

Ferenczy Noémi azonban nem állt meg ennél a szimbolumteremtésnél sem. Legutóbbi gobelinjein a technikai és szerkezeti tökéletesedésen kívül bővült megint a művek gondolatköre is. Alkotásai egyik csoportján eddig ugyanis a *természet* élt önálló életet, a másik nagy csoporton pedig az *ember* a természettől független munkásságában magasztosult fel — mostanában viszont sikerült a művésznek még egy lépést megtennie azzal, hogy az embert és a természetet kozmikus egységbe foglalta.

*

Ferenczy Noémi műveit, melyeknek legjelentősebb darabjai az európai fővárosok jórészében rendezett kiállításokon is lelkes méltánylásra találtak, eszmei tartalmukon keresztül szándékoztunk megismertetni. E rövid bemutató cikk keretében nem térhettünk ki a technikai, színbeli és szerkezeti sajátságok elemzésére. Összehasonlításokkal sem közelíthettük volna

(1211)

1211

Aba Novák Vilmos festőművész

*** Magyar művészek nyerték a páduai nemzetközi egyházművészeti kiállitás legnagyobb dijait.** A napokban osztotta ki a páduai nemzetközi egyházművészeti kiállitás zsürije a dijakat. Ez a kiállitás az utóbbi évek legnagyobb egyházművészeti megnyilatkozása volt, azon majdnem valamennyi nemzet képviselői résztvettek. A magyar csoport anyagát az Országos Képzőművészeti Tanács válogatta ki, *Gerevich* Tibor egyetemi tanár vezetésével. A külföldi résztvevők közül *Magyarország nyerte a legtöbb dijat* és az egész kiállitás legnagyobb dijat, az olasz trónörökös által ajándékozott legnagyobb érmet *Aba Novák* Vilmos festőművész nyerte el. *Aba Novák* Vilmos a szegedi freskók vázlataival, a magyarországi Szent Erzsébet szárnyas oltárával és rézkarcaival nyerte el a kitüntetést. Az Iparművészeti Iskola gazdag, liturgikus tárgyakat tartalmazó csoportja ezüstérmet nyert. *Molnár* C. Pál 2000 lirás, *Heinz* Imre Szent Gellért és Szent Imre képével, továbbá *Fényes* Adolf és *Feszty* Masa 1000—1000 lirás dijat nyertek. A magyar csoport rendezőjét, *Gerevich* Tibort nagy aranyéremmel tüntették ki.

M.932.X.9.
B.H.932.X.9.
P.H.932.X.9.

M
932. X. 9
1

(1212) Aba Novák Vilmos (1212)

*** Huszonöt festőművész pályázott a Ferenc József jubileumi alapitványra.** A polgármester néhány hét előtt hirdetett pályázatot a Ferenc József jubileumi alapitvány festészeti dijára, amellyel a fiatal, tehetséges művészeket szándékozik a főváros jutalmazni. A jubileumi dij összege 2800 pengő. A ma lejárt határidőre huszonöt művész küldte be pályázatát és a kérvényhez csatolt festményeket. A pályázók a következők: *Aba Novák* Vilmos, *Barcsay* Jenő, *Basilides* Sándor, *Bíró Föglein* István, *Brenner* Nándor, *Csóka* István, *Diósy* Antal, *Dongó* György, *Emőd* Aurél, *Fáy* Loránt, *Hollós* Endre, *Jancsó* Béla, *Jászay* Gábor, *Lám* Ilona, *Miháltz* Pál, *Miskolczy* Ferenc, *Paál* Ákos, *Patkó* Károly, *Pekáry* István, *Pohárnok* Zoltán, *Radnay* Miklós, *Ruzicskay* György, *R. Reissmann* Gizella, *Szautner* Lajos és *Veres* Gyula Zoltán. A pályamüveket a Nemzeti Szalonban fogják kiállitani. A főváros most alakitja meg a birálóbizottságot, amely néhány napon belül összeül és dönt a Ferenc József jubileumi alapitvány festészeti dijának odaitéléséről.

M. 932. X. 8.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Müvészeti Osztályának iratanyagát és a
iratanyagának a képzőmüvészetre vonat

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolható
Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gyö

(12.13)

Aba Novák Vilmos

Est, 932.V.29.

(12.13)

Est 932. V. 29.

— **Jubileumi kiállítás Ernstnél.** Húsz esztendeje, hogy az Ernst múzeum kinyitotta kapuit s ez alatt százharminc kiállítás volt benne. A vasárnap megnyíló jubileumi kiállítás a százharmincegyedik. A magyar művészetnek egyik legszebb korszakát, a csodálatos nagybányai és impresszionista kort foglalja magába az elmult húsz esztendő. A türelmetlen régi iskola kiűzte az újítókat a Műcsarnokból, minden előítéletnélküli új intézményre volt tehát szükség, amely teljes művészi szabadságot biztosítson a bátor új művészeknek. Ez volt hivatása az Ernst-múzeumnak és ezt a szép hivatást tökéletesen betöltötte. Nemcsak helyiséget adott a művészeknek — a magyar művészet legjobbjainak — hanem gyüjtőket is nevelt, akik összevásárolva a húsz év termését, ezzel a remek magán-gyüjtemények egész sorát létesitették. Az Ernst-múzeum lelkes igazgatója, Ernst Lajos és kitünő munkatársa, dr. Lázár Béla azonban nem elégedett meg ennyivel. Az intézet kapuit kinyitották a legújabb nemzedék előtt is. Hatalmas tehetségét itt mutatta be Aba Novák Vilmos, Szőnyi István, Bernáth Aurél és itt ismertük meg Medveczky Jenőt, Gőbel Jenőt, Farkas Istvánt, Pekáry Istvánt, Biai-Föglein Istvánt, hogy csak néhány nevet említsünk meg az impresszionisták ragyogó sorát követő új nemzedék közül. A jubileumi kiállításon csaknem mindenki szerepel egy-két művel, aki húsz év alatt kiállított Ernst termeiben. Megható és felemelő nagy művészi esemény ez a kiállítás. Kis országunk nemes és jogos büszkeséggel állíthatja a legnagyobb nemzetek művészi versenyébe. Ezeknek a festőknek és szobrászoknak elokelő helye a vezető művészek sorában el nem vitatható. És milyen szép látvány, amint az ősz mesterek csoportját körülülik a méltó utódok s valamennyien a dicsőség délibábjára függesztik tekintetüket. *(ks.)*

M. KIR. OPERAHÁZ. H., k.: Nincs előadás. Sz.: Az álarcosbál (Németh Mária vendégfelléptével. Bérletszünet). Cs.: Nincs előadás. P.: János vitéz (Ifjúsági előadás. Kezdete 4 órakor. Erre az előadásra jegyek nem válthatók). H.: A Zeneművészeti főiskola operai növendékeinek vizsgálati előadása.

NEMZETI SZÍNHÁZ. H. (B. bérlet 38., sz. (D. bérlet 38.), sz. (K. bérlet 37.): Érdekek vására. K.: Egy hét a »Bagolyvárban«. Cs.: Csók a pusztán. P.: Déryné ifjasszony (Új betanulással, először. A. bérlet 39.). V., h. (B. bérlet 39.): Déryné ifjasszony. K.: Érdekek vására (K. bérlet 38.).

VÍGSZÍNHÁZ. H.: A méltóságos asszony trafikja. K.: A kisasszony (Évadzáró előadás).

BELVÁROSI SZINHÁZ. Egész héten minden este: Egy kis senki.

MŰVÉSZ SZINHÁZ. H.: Tűzmadár. K.: Lányok és fiuk (Huszonötödször.

(1214)

(1214)

Aba-Novák

H. BH. 932 IX. 18

* **(A veneziai magyar kiállítás sikere.)** A veneziai nemzetközi művészeti kiállítás magyar pavillonját az elmult héten meglátogatta a *piemonti herceg, Margit* hercegnővel, akiket *Cocon* főkonzul és *Sartori* Silvio konzul fogadtak és kalauzoltak a kiállításon. Az előkelő vendégek több művet jelöltek ki megvételre, de egyébként is úgy az olasz, mint a Veneziát látogató idegenek *jelentős vásárlásokkal tüntették ki a magyar kiállítást.* Az újabb vásárlások között szerepelnek: *Aba-Novák, Udvary* Pál, *Moldován* Béla, *Mihalovits* Miklós, *Hámor* Ilona, vitéz *Darvassy* István és bilkei *Vaszkó* Ödön képei. Ugyancsak szép sikere volt a most bezárult *padovai egyházművészeti kiállítás magyar osztályának is,* ahol a zsűri több magyar kiállító művészt részesített kitüntetésben és pénzdíjakban.

B.H.932.IX.18.

Aba Novák Vilmos (1215

Képzőművészet

1932. 54. 27.

ABA NOVÁK VILMOS SIKEREI. Egymásután gyors tempóban két nagy kitüntetés érte Aba Novák Vilmost, a magyar festőművészek fiatal generációjának egyik nagyrahivatott tagját. Az olaszországban rendezett nemzetközi egyházművészeti kiállításon képei megnyerték az elsődijat. Ugyanakkor idehaza a Főváros a Ferenc József jubiláris koronázási ösztöndíjával a legnagyobb magyar díjak egyikével tüntette ki.

1215

ola Sofonisba.

körül. † 1625 táján.

dultan és ülve van ábrázolva.
vett és épen táplálkozó Jézust
ak fehér lepeljét gyermekének
elválasztott és símára lefésült
látyol, vállkendő, sárga béléső
ruha. A szőke hajú Jézus tel-
e vetette és baljával anyjának

: 64·5 cm. — Lelt. sz. 4216. —
gróf Pálffy János hagyománya
08). — Az átvételre és az átvétel
at lásd a 4203 lelt. számnál. —
-án (453–913).
adatok a Szépművészeti Múzeum-
nisba: Mária a gyermekkel.
onatkozó egyéb adatok és pedig:
0–908. pag. 24. Nº 45). *Ölge-*
nd. Das Bild übermalt (In der

(2080–908. pag. 1. Nº 11).
säugend. 74 hoch, 60 breit (Im

ben (1893–912. Nº 15). *A. Sofo-*
ssal.
ban (2165–912. Nº I: 15). *A.*
ézussal. Vászon, 78·5 : 64·4 cm).

111
857 (4216).
87 (2).
15 (1001)
Hagy.

(1216

Aba Novák Vilmos

— **A Magyar Kulturszövetség kiállítása.** A Magyar Kulturszövetség a Női Club Horánszky-utcai termében csoportkiállításon mutatja be a mai magyar képzőművészet és iparművészet legjavának munkáit. Festőművészeink fiatal nemzedékének kiemelkedő egyéniségeivel találkozunk itt, reprezentáns alkotásaikkal, közöttük *Aba Novák, Bernáth, Barcsay, Egry, Hincz, Istókovits, Kmetty, Molnár C. Pál, Medveczky, Patkó, Simon Gy. János* néhány igen szép festményével, *Mészáros László, Vilt, Medgyessy, Erdey* és *Pátzay* kisebb-nagyobb, de jellegzetes szobraival. *Beck Ö. Fülöp* plakettjeivel, az iparművészek soraiból pedig *Gorka Géza, K. Kende Judit* kerámiái, *F. Deli Anna* pompás famunkái és *Tevan Margit* ötvösmunkái gazdagítják a kiállítást, amelynek keretében a Magyar Kulturszövetség sorsjátékot is rendez. A kiállítás egységes és friss képét adja képzőművészetünk mai irányainak.

PH. 932 XI/20.

PH. 1932. XI. 20.

(1217

Aba-Novák Vilmos

P.H. 932. III. 11.

— **Megnyitották a trieszti magyar képkiállítást.** *Trieszt*ből jelentik: Csütörtökön este nyilt meg a magyar festőművészek kiállítása az aostai herceg védnökségével. A kiállítást a város előkelő közönségének jelenlétében nyitotta meg a királyi herceg, akit *Reviczky István* főkonzul fogadott és bemutatta a jelenlevő kiállító művészeket, *Iványi-Grünwald Bélát* és *Aba-Novák Vilmost*. A trieszti sajtó mint rendkivüli művészi eseményt méltatja a nagysikerü kiállitást.

P.H.932.III.11.
M.932.III.11.

Abs.-Nowak Vilnius

P.M. 092.111.11.
L. 092.111.11.

Alba Novák Vilmos

(1218

N. U. 932 VIII/12

— **Szépművészeti kiállítás.** Magyar mesterek műveiből rendezett szépművészeti kiállítás nyílik meg augusztus 14-én délelőtt 11 órakor a IV., Mária Valéria-utca 8. szám alatti helyiségekben, amelyen a következő művészek alkotásai kerülnek bemutatásra: *Alba Novák* Vilmos, *Bernáth* Aurél, *Csók* István, *Déry* Béla, *Egry* József, *Fényes* Adolf, *Frank* Frigyes, *Glatz* Oszkár, *Hatvany* Ferenc báró, *Hubay* Andor, *Iványi-Grünwald* Béla, *Kernstock* Károly, *Mattyasovszky Zsolnay* László, *Molnár* C. Pál, *Pécsi Pilch* Dezső, *Szőnyi* István, *Vidovszky* Béla, *Vaszary* János és *Vass* Elemér.

N. U. 932. VIII. 12.

31.	Pécsi Pilch Dezső	Fekvő nő babával
32.	„ „ „	Dália virágbukéta
33.	„ „ „	Virág vázában
34.	„ „ „	Szökőkut (akvarell)
35.	„ „ „	Erzsébettér „
36.	„ „ „	Margitsziget „
37.	Vaszary János	Nő az ablak előtt
38.	„ „	Fürdőzők
39.	„ „	Nő nyugágyon
40.	Vidovszky Béla	Interieur
41.	„ „	„
42.	„ „	Táikép
43.	Vass Elemér	Vitorlások
44.	„ „	Női fej
45.	„ „	Francia táj

Aba Novák Vilmos

1219

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK MAGYAR MESTEREK MŰVEIBŐL

BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA-U. 8. TELEFON: 82-1-22

Aba Novák Vilmos, Bernáth Aurél, Csók István, Déry Béla, Frank Frigyes, Glatz Oszkár, báró Hatvany Ferenc, Hubay Andor, Iványi Grünwald Béla, Kernstok Károly, Pécsi Pilch Dezső, Vidovszky Béla, Vaszary János, Vass Elemér.

csoport kiállitása

a

Szépművészeti Kiállitások helyiségeiben

Nyitva: 1932. augusztus 14-ikétől naponta 9-6 óra között

Ünnepnap 2 óráig

Sárközi, Szemere-u. 2. T. 13-1-53

1. *Aba Novák Vilmos . . Bucsusok*
2. *„ „ „ . . Tájkép*
3. *Bernáth Aurél . . . Téli tengeri kikötő*
4. *Csók István . . . . Akt szobában. Magántulajdon*
5. *„ „ . . . . Kertben*
6. *Déry Béla . . . . . Dombos tájak*
7. *„ „ . . . . . Rálátás a legelőre*
8. *„ „ . . . . . Balatongyöröki majorház*
9. *Frank Frigyes . . . Pannonia ucca*
10. *„ „ . . . Mimi*
11. *„ „ . . . Virágok*
12. *„ „ . . . Virágok (akvarell)*
13. *„ „ . . . Mimi (akvarell)*
14. *„ „ . . . Hajók a Dunán*
15. *Glatz Oszkár . . . . Kislány babával*
16. *Glatz Oszkár . . . . Parasztlány*
17. *„ „ . . . . Gyerekek báránnyal*
18. *„ „ . . . . Játszó gyerekek*
19. *báró Hatvany Ferenc . Szerecsen nő*
20. *„ „ „ . Kalapos nő. Magántulajdon*
21. *„ „ „ . Női fej*
22. *Hubay Andor . . . . Portrait*
23. *„ „ . . . . Tájkép*
24. *„ „ . . . . Aratás*
25. *„ „ . . . . Szonáta*
26. *Iványi Grünwald Béla . Cigányok. Magántulajdon*
27. *„ „ „ . Olasz táj*
28. *Kernstok Károly . . . Aratás*
29. *„ „ . . . Kertben*
30. *„ „ . . . Tájkép*

1220

Aba Novák Vilmos

(D. N.:

~~D. N.~~ A szolnoki művész-

Telep. Művész-Élet 1932

nept

Aba Novák Vilmos kalauzolása véget ért. Rövid volt az idő, több művészt nem találtunk otthon. Majd legközelebb. Aba Nováknak megígértük, hogy róla egy betűt sem írunk.

Megtartjuk.

D. N.

(1221

Aba Novák Vilmos

N.U. 932 X/12

— **Aba Novák Vilmos lett a Ferenc Józsefdíj nyertese.** A Ferenc József-koronázási jubileumi alapitvány birálóbizottsága *Liber* Endre alpolgármester elnökletével kedden délután tartott ülésen döntött az 1932. évi 2800 pengős festészeti dij odaitéléséről. Az ülést a *Nemzeti Szalonban* tartották meg, ahol a pályázók müveit összegyüjtötték és kiállitották. A birálóbizottság a főváros *Ferenc József koronázási jubileumi alapitványának 1932. évi festészeti díját Aba Novák Vilmos festőművésznek itélte oda, mig Basilides* Sándor festőművész dicséretben részesült. A kiállitást szerdán délig lehet még megtekinteni.

N. U. 932. X. 12.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Müvészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőmüvészetre vona

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolható

(1222

aba-Novák Vilmos

EK 1933. IV. 20.

1933 IV. 20, CSÜT.

EK

Művészet

Nemzeti kiállítás

Már maga az elgondolás: egyesiteni végre az egész magyar képzőművészeti tábort, egy átfogó kiállításban megjelentetni a sok sátoralja művészcsoportot, nem válogatni az irányokban és művészi formanyelvekben, hanem egyforma jogot adni a megszólalásban minden magyar képzőművésznek, aki tehetség — s az elgondoláson kivül a kivitel és nem utolsó sorban az eredmény — korszakos jelentőségü a magyar képzőművészet életében. Ami eddig évek küzdelme árán sem sikerült, most talán csak egy bátor, határozott gesztus folyományaként a magyar összefogás első sikerét adja. *A Műcsarnokban alig egy-két nevesebb művész kivételével együtt van az egész magyar művészet, s ezenfelül a legtöbb a legjobb anyaggal vonult föl.* Nem is kutatjuk, hogy az elmaradtak mivel okolják meg távollétüket, noha bizonyára van erre szavuk — hiszen ezekről sem állitjuk, hogy nem értékei a magyar géniusznak, aminthogy ezen a kiállításon is akad néhány darab, amely felfogásunk szerint nem képviseli méltóan alkotóját.

Ami a részleteket illeti, lehetetlen feladat kétszáznyolcvanhét festő négyszázkilencvenöt müvét, kilencvenhét szobrász százötvenegy alkotását és tiz épitész huszonöt munkáját még csak fel is sorolni, noha maga az a tény, hogy valaki ott lehet, ahol a nemzet legjobbjainak nyitottak teret, maga is elismerése művészetének. Mégis, gyors futással átszelve a zsufolt termeket, *Aba-Novák*, *Balló* Ede, *Barna* Ilona, *Bánk* Ernő, a két *Basilides*, *Benkhárd*, *Biczó*, *Burghardt*, *Czencz*, *Csánky*, *Cselényi Walleshausen*, *Czizik*, *Csók*, *Csóka*, vitéz *Darvassy*, *Demetzkyné Volf* Ilona, *Domanovszky* Endre, *Edvi Illés* Aladár, *Farkasházi* Miklós, *Fejérváry* Erzsi, *Fényes* Adolf, *Fenyves* Edith, *Ferenczy* Valér, *Ferenczy* Noémi, *Förstner* Dénes, *Frank* Frigyes, *Gimes* Lajos, *Glatz* Oszkár, *Halasi-Horváth* István, *Varó Hatvany*, *Heintz*, *Hende* Vince, *Herman* Lipót, *Holló* László, *Horváth* G. Andor, *Iránvi* István, *Iványi-Grünwald*, *Kádár* Béla, *Kandó* László, *Kárpáthy* Jenő, *Kernstok* Károly, *Kézdi-Kovács* László és Elemér, *Knopp* és felesége, *Curteó* Gertrude, *Kopeczky* Raoul, *Kosztolányi* Kann, *Kövér* Gyula, *Lenárd* Róbert, *Lovagh* Ernesztin, *Lühnsdorf*, *Magyar-Mannheimer*, *Márffy*, *Márk* Lajos, *Mihalovits* Miklós, *Novák* Erzsi, *Oláh* Sándor, *Pécsi-Pilch*, *B. Pollatsek* Lilli, *Porter* Paula, *Révész* Péter Pál, majd a többi termekben *Rencsey* Jenő, *Remek* Árpád, *Rudnay* Gyula, *Scheiber* Hugó, *Szabó* Béla Leó, *Szánthó* Mária, *Szatmáry-Horváth* Kálmán, *Szőnyi* István, *Szüle* Péter, *Tolnay* Ákos, *Tornyai* János, *Udvary* Pál, *Vass* Elemér, *Vaszary* János, *Vigh* Bertalan, *Wagner* Géza, *Zádor* István festők, *Bory* Jenő, *Cserhalmi* Jenő, *Dózsa Farkas* András, *Forgács Hann* Erzsébet, *Horvay* János, *Hüvös* László, *Kisfaludi-Stróbl*, *Körmendi Frim* Jenő, *G. Luz* Alice, *Medgyessy* Ferenc, *Moiret* Ödön, *Pásztor* János, szentgáli *Poór* Lili, *Róna* József, *Sóváry* János, *Tóth* István, *Turchányi* László szobrászok, *I. Gyenes* Lajos, dr *Lechner* Jenő és *Szivessy* Tibor épitészek müvei ötlenek szembe, de ezeken kivül is akad elég figyelemreméltó.

Csak elismeréssel emlithetjük meg a rendezőt, *Petrovics* Eleket, aki különös gonddal és szeretettel igyekezett minden értéket napfényre hozni.

(b. m.)

A D. O. X. német óriásrepü
Budapestr

Hoesch londoni német nagykövet,
aki hir szerint visszavonul
a német demars miatt

(123)

Aba-Novák Vilmos

— **Képvásárlások a Nemzeti Képzőművészeti Kiállításon.** A Mücsarnokban rendezett Nemzeti Képzőművészeti Kiállításon az állam *Aba-Novák* Vilmos, *Bánáti Sverák* József, *Barkász* Lajos, *Basilides* Barna, *Boldizsár* István, *Burghardt* Rezső, *Csánky* Dénes, *Cser* Károly, *Emőd* Aurél, *Fényes* Adolf, *Gulyás* Sándor, *Halmágyi* István, *Horváth* Géza, *Iványi-Grünwald* Béla, *Kontuly* Béla, *Mattyasovszky-Zsolnay* László, *Medveczky* Jenő, *Molnár C.* Pál, *Nagy* István, *Pátray* Pál, *Paizs-Goebel* Jenő, *Pándy* Lajos, *Róna* József, *Sárdy* Brutusz, *Sárkány* Gyula, *Szamosi-Soós* Vilmos, *Szőnyi* István, *Tornyai* János, *Udvary* Pál, *Unghváry* Sándor, *Varga* Oszkár, *Vass* Elemér, *Vidoszky* Béla és *Vilt* Tibortól; a székesfőváros *Boráth* Andor, *Cserhalmi* Jenő, *Czencz* János, *Damkó* József, *Glatz* Oszkár, *Heincz* Henrik, *Hermann* Lipót, *Istókovits* Kálmán, *Kallós* Ede, *Nádler* Róbert, *Somagyi* István, G. *Szabó* Kálmán, *Szamosi* Imre, *Szlányi* Lajos, *Tóth* István, *Vaszary* János és *Viski* Jánostól vásárolt egy-egy műtárgyat.

— **77 illusztráció és 11 cikk a Képzőművészet** művészeti folyóirat legujabb számának szenzációs tartalma. *Gerő* Ödön Művészek a művészekről c. vezető cikkén kivül a következő esztetikusok irtak egy-egy cikket a *Gyöngyösi* Nándor dr. kitünően szerkesztett folyóiratába: *Bálint* Lajos, *Boross* Mihály, *Dénes* Tibor dr., *Drescher* Pál dr., *Istók* László, *Jajczay* János dr. és *Kállay* Miklós. A gazdag képanyag *Ray* Rezső müépitész [illegible] a magyar művészet egész front- [illegible] Aladártól *Iványi Grünwald* [illegible] reprodukció illus-

Vh 1933. V. 14.

érvényesült kitünően előadott dalaiban. Emel
lett megkapóan szép jelenség is a do
Jó volt *Utry* Anna és *Raffay* Erz
is. A férfiak közül ki kell e
lát és *Telcki* Sándort

(1224)

Aba-Novák

N.U.933.IX.13.

— **Vernisszázs Szolnokon.** Vasárnap, szeptember 17-én, délelőtt nagy kerti ünnepély keretében nyilik meg Szolnokon az idei tárlat. Jónevü festőművészek uj alkotásai kerülnek bemutatásra. A kiállitást a vallás- és közoktatásügyi minisztérium képviseletében ifj. *Wlassics* Gyula dr. h. államtitkár nyitja meg, akinek atyja alapitotta a szolnoki művésztelepet. Kiállitanak: *Pólya* Tibor, *Aba-Novák*, *Chiovini* Ferenc és még több ismert festő.

N.U.933.IX.13.
M.933.IX.13.

(1226)

Nemzeti képzőm
Kiáll
1934

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK NÉVSORA.

Aba Novák Vilmos f. Zsolt-utca 7. (61, 237.)
Andrássy János sz. Fő-utca 44. (275.)
Andrejka József sz. Újpest, Tavasz-utca 22. (134.)
Antal Károly sz. Váci-utca 45. (307, 456.)
Antal Loránd f. Lipót-körút 15. (163.)
Aradi Edvi Illés f. Tavaszmező-utca 1. (282, 283.)
Ágoston Vencel f. Baja, Erzsébet-utca 44. (400.)
Áldor János László f. Kelenhegyi-út 12. (54, 105.)
Ámos Imre f. Nyár-utca 30. (350.)
Árkay Aladár és *Árkay Bertalan* é. Városmajor-utca 54. (463, 464, 465.)
Árkay Bertalan és *Bierbauer Virgil* é. Váci-utca 71. (466.)

Baksa Soós György sz. Rökk Szilárd-utca 39. (236.)
Balló Ede f. Vilma királynő-út 32. (10.)
Balogh Margit f. Szeged, Tisza Lajos-körút 19. (436.)
Baranski E. László f. Andrássy-út 71. (258, 416.)
Barcsay Jenő f. Aradi-utca 59. (398, 413, 423.)
Bardócz Árpád f. Kmetty-utca 29. (354, 358.)
Bardon Alfréd é. Lágymányosi-út 16. (472, 474.)
Barkász Lajos f. Csillaghegy (261, 276.)
Barzó Endre f. Semmelweis-utca 11. (170.)
Basch Árpád f. Százados-út, Művésztelep (263, 301.)
Basch Edith f. Balaton-utca 2. (390.)
Basilides Barna f. Rákosszentmihály, Gusztáv-utca 1. (96.)

Basilides Sándor f. Rákosszentmihály, Gusztáv-utca 1. (80, 102, 215.)
Gróf Batthyány Gyula f. Hunyadi János-út 23/a. (167.)
Bánáti Sverák József f. Szentendre, Művésztelep (336.)
Bánovszky Miklós f. Dráva-utca 12. (101.)
Bück Ö. Fülöp sz. Teréz-körút 17. (130.)
Benkhard Ágost f. Lágymányosi-utca 17. (87, 322.)
Berán Lajos sz. Ybl Miklós-tér 4. (113, 133, 160.)
Berény Róbert f. Városmajor-utca 36. (40, 44, 229.)
Berkes Antal f. Wesselényi-utca 69. (333.)
Bernáth Aurél f. Tigris-utca 51. (202, 206.)
Bettes Gyula sz. Kelenhegyi-út 12. (448.)
Biai Föglein István f. Balaton-utca 10. (389.)
Boldizsár István f. Személynök-utca 7. (73, 320.)
Bor Pál f. Eskü-út 6. (391.)
Boruth Andor f. Tátraszéplak. (264.)
Borg Jenő sz. Andrássy-út 71. (110.)
Bosznay István f. Fő-utca 2. (28, 306.)
Brabéczné Wellisch Margit f. Kossuth Lajos-tér 4. (388.)
Brüll Aladár f. Kelenhegyi-út 12. (262.)
Burghardt József f. Rákosszentmihály, Imre-utca. (356.)
Burghardt Rezső f. Kelenhegyi-út 12. (83, 86, 222.)
Buzy Barnabás sz. Bajza-utca 23. (95.)

Chiovini Ferenc f. Szolnok, Művésztelep. (344.)
Csánky Dénes f. Fadrusz-utca 6. (204.)
Cselényi Walleshausen Zsigmond f. Rudolf-rakpart 3. (319.)
Cser Károly sz. Százados-út Művésztelep. (172, 174, 200.)
Cserhalmi Jenő sz. Horthy Miklós-út 56. (450.)
Csillag István sz. Izabella-utca 65. (121.)
Csók István f. Bajza-utca 23. (33, 35, 37.)
Csorba Géza sz. Százados-út, Művésztelep. (277.)
Czencz János f. Peterdy-utca 39. (214, 226, 248.)
Czene Béla f. Telep-utca 80. (348.)
Czóbel Béla f. Párizs. (352.)

Dabóczy Mihály sz. Bajza-utca 23. (290.)
Damkó József sz. Ybl Miklós-tér, Várkertbazár. (90.)
Darvassy István f. Népszínház-utca 8. (323.)
Derkovits Gyula f. Munkácsy-utca 37. (329.)

Dési Huber István f. Vilmos császár-út 22. (366.)
Dietrich Adolf f. Orlay-utca 2/b. (297.)
Diener Dénes Rudolf f. Eszterházy-utca 17. (310, 330.)
Diössy Antal f. Damjanich-utca 9. (431, 434, 440.)
Dolányi Benczur Ida f. Gellértfürdő. (376.)
Domanovszky Endre f. Gébics-utca 14. (286.)
Domján M. Ilona sz. Bajza-utca 23. (88, 449.)
Dorogi Imre f. Szeged, Vidra-utca 3. (393.)
Dózsa Farkas András sz. Bajza-utca 23. (271.)
Dörner Ica sz. Kőbánya, Bolgár-utca 13. (126.)
Dudits Andor f. Kelenhegyi-út 12. (15, 23, 39.)

Edvi Illés Aladár f. Fürj-utca 32. (26, 30, 38.)
Edvi Illésné Karádi Etel f. Fürj-utca 32. (288.)
Emanuel Béla f. Budafoki-út 17. (346.)
Eölvedi Gachal József f. Horthy Miklós-út 10—12. (369.)
Erdei Dezső sz. Damjanich-utca 28/a. (132, 281.)

Farkas Béla sz. Kőbánya, Bolgár-utca 13. (89.)
csallóközi Farkas Lőrinc f. Délibáb-utca 25. (383.)
boldogfai Farkas Sándor sz. Orlay-utca 2/b. (230, 305.)
Dr. Farkas Zoltán sz. Géza-utca 5. (451.)
Farkasházy Miklós f. Visegrádi-utca 48. (445.)
Dr. Fábián Gáspár é. Kelenhegyi-lépcső 5. (467.)
Ferenczy Valér f. Margit-körút 64/a. (385.)
Fényes Adolf f. Nagymező-utca 8. (8, 16.)
Förstner Dénes f. Akácfa-utca 24. (192.)
Frank Frigyes f. Pasaréti-út 1. (255, 325.)
Fried Pál f. Akadémia-utca 14. (370.)
Füredy Rikárd sz. Ybl Miklós-tér, Várkertbazár. (146.)

Gaál Ferenc f. Andrássy-út 83. (193, 194.)
Gallé Tibor f. Nagyszombat-utca 3. (441.)
Garam Sándor sz. Jókai-tér 7. (125.)
Garay Ákos f. Kinizsi-utca 10. (328.)
Gách István sz. Mester-utca 33. (71.)
Gál János f. Pestsashalom, Dietrich-utca 45. (374.)
Gedő Lipót f. Zsigmond-utca 38—40. (198, 395.)
Gimes Lajos f. Lipót-körút 8. (239.)
Glatz Oszkár f. Bajza-utca 23. (17, 21, 24.)

Gregersen Hugó f. Havas-utca 2. (460, 461, 462.)
Gulyás Sándor f. Ajtósi Dürer-sor 15. (326, 382.)
Győrffy István f. Váci-út 34. (247.)
Győry Dezső sz. Bajza-utca 23. (115.)

Z. Hadzsy Olga f. Kelenhegyi-út 12. (265.)
Hatch Erzsébet sz. Trombitás-út 25. (136.) (137.)
Halasi Horváth István f. Tégla-utca 16. (327.)
Halápy János f. Városmajor-utca 13. (396.)
Halmágyi István sz. Lehel-utca 14. (140, 205.)
Hatvany Ferenc báró f. Hunyadi János-út 26. (68, 72, 197.)
Hámor Ilona f. Baross-utca 77. (273.)
Háry Gyula f. Gyorskocsi-utca 8. (240.)
Heintz Henrik f. Szemlőhegy, Ferenchegyi-utca 26. (81.)
Hende Vincze f. Izabella-utca 65. (432, 435.)
Herman Lipót f. Kelenhegyi-út 12. (53, 84, 293.)
Hessky Iván f. Lovag-utca 8. (403, 414, 422.)
Hiesz Géza sz. Németvölgyi-út 88. (128, 452.)
Hollós Mallioni Eszter f. Tompa-utca 19. (185, 256.)
Horváth Béla f. Bécsi-út 92. (183, 299.)
Horváth Géza sz. Százados-út, Művésztelep. (119, 157.)
Horváth József f. Sopron, Kurucdombsor 2. (264.)

Istokovits Kálmán f. Nyúl-utca 16. (42, 100, 245.)
Iványi Grünwald Béla f. Deák Ferenc-tér 3. (3.)

Jakab Károly f. Pestújhely, Neptun-utca 7. (438.)
Jálics Ernő sz. Tétényi-út, Sósfürdő. (93.)
Juszkó Béla f. Podmaniczky-utca 67. (289, 302.)

Kacziány Aladár f. Csaba-utca 7/c. (294.)
gaádi Kaiser Lajos sz. Stefánia-út 1. (117.)
Kallós Ede sz. Százados-út, Művésztelep. (131, 145.)
Kampis János f. Alkotás-utca 31. (337, 342, 343.)
Karlovszky Bertalan f. Vilma királynő-út 25. (19.)
Kaveczky Zoltán f. Nagyszombat-utca 3. (412, 421, 424.)
Kádár Béla f. Százados-út, Művésztelep. (180.)
Kákai Szabó György f. Aréna-út 41. (210.)
Kárpáthy Jenő f. Kelenhegyi-út 12. (161, 227, 250.)
Kássa Gábor f. Győr, Kisfaludy-utca. (318, 347.)

Kemenszky Árpád f. Böszörményi-út 15. (359.)
Kemény Nándor f. Thököly-út 35. (219.)
Kernstokné Strikker Gina sz. Kmetty-utca 29. (203.)
Keviczky Hugó sz. Százados-út, Művésztelep. (129.)
Kézdi Kovács Elemér f. Keve-utca 48. (98.)
Kézdi Kovács László f. Keve-utca 48. (57, 267, 272.)
Király Endre f. Pestszentlőrinc, Kézdi-Vásárhely-utca 11. (402.)
Kirchner Jenő f. Ügynök-utca 16. (165.)
Kiss Kálmán f. Orlay-utca 2/b. (392.)
Kmetty János f. Deák Ferenc-tér 3. (182, 351.)
Knopp Imre f. Damjanich-utca 58. (25, 31, 268.)
Knoppné Curtis Gertrude f. Damjanich-utca 58. (269.)
Kóbor Elek sz. Lehel-utca 14. (134, 244.)
Komáromi Kacz Endre f. Kelenhegyi-út 12. (77, 97, 103.)
Komáromi Kacz Endréné f. Kelenhegyi-út 12. (381, 408.)
Komjáti Gyula f. Győri-út 24. (409, 428.)
Konkoly Sugár József sz. Király-utca 82. (457.)
Kontuly Béla f. Szeréna-út 5. (41, 43.)
magyarcsétei Korda Béla f. Rákospalota, Erzsébet-utca 8. (364.)
Koszta József f. Szentes. (75, 79.)
Kosztolányi Gyula f. Sziget-utca 9. (223, 224, 225.)
Kotsis Andor sz. Rákospalota, Batthyány-utca 47. (27, 69.)
Kovács Imre sz. Fáy-utca 10. (127.)
Kovács Panni sz. Remetehegy-út 68. (148, 455.)
Kövesdy Géza f. Népszínház-utca 8. (315.)
Kövér Gyula f. Visegrádi-utca 23. (314.)
Krusnyák Károly f. Horánszky-utca 9. (106, 291.)
Kukán Géza f. Kelenhegyi-út 12. (7, 13, 201.)
Kunffy Lajos f. Ferenc József-rakpart 16. (312.)
Kunwald Cézár f. Ajtósi Dürer-sor 31. (298.)

Lányi Dezső sz. Bors-utca 19. (158.)
Lengyel Rheinfuss Ede f. Irányi-utca 10. (220, 232.)
Leszkovszky György f. Kinizsi-utca 31. (411, 446.)
Lesznay Anna f. Csaba-utca 7/b. (397.)
Ligeti Miklós sz. Stefánia-út 20. (18, 20.)
illyefalvi Lőte Éva sz. Hadapród-utca 11. (143.)
Lux Elek sz. Görgey Arthur-utca 10. (29, 141, 345.)
Lühnsdorf Károly f. Attila-körút 2. (418.)

Magyar Mannheimer Gusztáv f. Aradi-utca 59. (2, 4, 46.)
maróthi Major Jenő f. Görgey Arthur-utca 44. (280, 316.)
Margó Ede sz. f. Százados-út, Művésztelep. (285.)
Markup Béla sz. Szirtes-út 5 a. (138, 152, 153.)
Martinelli Jenő sz. Százados-út, Művésztelep. (154.)
Matéka Sándor sz. Városmajor-utca 28. (208.)
Mattyasovszky Zsolnay László f. Horthy Miklós-út 44. (1, 5, 66.)
Márffy Ödön f. Szamóca-utca 12. (209, 211, 213.)
Márk Lajos f. Benczur-utca 7. (6, 14, 74.)
Márton Ferenc f. Damjanich-utca 52. (58, 334, 433.)
Márkus Imre f. Ügynök-utca 10. (321, 415.)
Medgyessy Ferenc sz. Százados-út, Művésztelep. (111, 135.)
Meilinger Dezső f. Miskolc, Csabai-kapu (251.)
Merényi J. Gina sz. Rökk Szilárd-utca 41. (149.)
Merényi Rudolf f. Podmaniczky-utca 67. (375.)
Mérő István f. Kelenhegyi-út 12. (82, 104, 188.)
Mészárosné Kisfaludy Mária f. Ráth György-utca 18. (218.)
Mihály Gyula f. Hungária-körút 185. (169.)
Mikus Sándor sz. Villám-utca 26. (124.)
Molnár C. Pál f. Nagyboldogasszony-útja 65. (340, 443.)
Morhardt Gyula sz. Üllői-út 51. (292.)

Nagy István f. Baja, Mátéházi-út. (164, 168, 178.)
Nagy Vilmos f. Budafoki-út 20. (221, 349.)
Nádler Róbert f. Műegyetem. (231, 259, 303.)
Neogrády Antal f. Olasz fasor 33. (405.)

Ohmann Béla f. Kinizsi-utca 31. (335.)
Orbán József sz. Sashalom, Jókai-utca 15. (114.)
Örsi Sándor f. Bölcske, Tolna megye. (442, 444.)

Paizs Goebel Jenő f. Mária-utca 11. (166.)
Pandur József f. Győr, Zrinyi-utca 4. (260, 338.)
Pap Domokos f. Baross-utca 112. (379.)
Patkó Károly f. Soroksári-út 38. (47, 48.)
Pállya Celesztin f. Újpest, Zichy Mihály-utca 2. (65.)
Pándy Lajos f. Baross-utca 36. (368.)
Páris Erzsi f. Kelenhegyi-út 12. (216.)
Pásztor János sz. Szüret-utca 15. (109.)
Pekáry István f. Margit-körút 48. (181.)

Perlrott Csaba Vilmos f. Dráva-utca 12. (177.)
Pécsi Pilch Dezső f. Andrássy-út 71. (173, 420.)
Péter Mária f. Szervita-tér 3. (179.)
Pohárnok Zoltán f. Sas-utca 11. (274, 278.)
Pólya Iván f. Budai László-utca 5/c. (386.)
Pólya Tibor f. Szolnok, Művésztelep. (233.)
Pollatschek Lili f. Kossuth Lajos-tér 4. (50, 162, 371.)
Pongrácz Sarolta bárónő f. Üllői-út 1. (355.)
Porter Paula f. Városmajor-utca 28/c. (384.)
Prohászka József f. Kecskemét, Művésztelep. (187.)

rumi Rayki István sz. Szombathely. (159.)
Reményi József sz. Üllői-út 89. (425.)
Remsey Jenő f. Gödöllő. (45.)
Romek Árpád f. Szűz-utca 5—7. (217.)
K. Róna Klára f. Ferry Oszkár-utca 55. (279.)
Rónay Kázmér f. Budafoki-út 9-11. (361.)
Rökk Károly f. Kalocsa. (406.)
Rudnay Gyula f. Andrássy-út 71. (12, 22.)

Dr. Say Géza f. Krisztina-körút 83. (387.)
Sárdy Brutus f. Dózsa-utca 27. (195, 199.)
Sárkány Gyula f. Csáky-utca 15. (191, 207.)
Sárkány Lóránd f. Múzeum-körút 23. (365, 394, 401.)
Sárközy Elemér f. Síp-utca 6. (353.)
Schossberger Klára f. Deák Ferenc-utca 18. (373.)
Sidló Ferenc sz. Százados-út, Művésztelep. (94, 339, 341.)
Sikorska Zsolnay Júlia f. Pécs, Zsolnai-gyár. (357.)
Solymássy C. Viktor f. Király-utca 51. (190, 380.)
Somogyi Sarolta sz. Jávor-utca 5/b. (228.)
Soós Elemérné báró Korányi Anna f. Erzsébet-körút 56. (331.)
Sóváry János sz. Szobránc-utca 18. (151, 156.)
Spányik Kornél f. Vilma királynő-út 32. (377.)
Szablyáné Lohwag Ernesztin f. Várfok-utca 2. (417, 419.)
Szabó Aurél f. Pázsit-utca 2. (184.)
Szabó Dezső f. Sziget-utca 24. (108, 313.)
Szamosi Imre sz. Németvölgyi-út 66. (150.)
Szamosi Soós Vilmos sz. Várkertbazár. (11, 142.)
Szapudi Laendler István f. Győrsövényháza. (266.)
Szatmári Horváth Kálmán f. Szűz-utca 5—7. (332.)

Szántó Gergely sz. Albertfalva, Mahunka Imre-út. (118.)
Szánthó Mária f. Erzsébet-tér 7. (372, 378.)
Szenes Fülöp f. Bécsi-utca 1. (296, 300.)
Szentgyörgyi István sz. Százados-út, Művésztelep. (91, 92.)
Szentgyörgyvári Gyenes Lajos f. Lipót-körút 7. (308.)
Székely Móricz sz. Erzsébet-körút 29. (122, 123.)
Szivessy Tibor é. Csónak-utca 5. (476, 477.)
Szlányi Lajos f. Múzeum-körút 19. (32, 55, 67.)
Szobotka Imre f. Lőcsey-út 56. (85, 324.)
Szomor László sz. Czobor-utca 75. (234, 242.)
Sződy Szilárd sz. Kisstáció-utca 13. (120.)
Szőnyi István f. Baross-utca 21. (49, 51, 235.)
Szüle Péter f. Vörösmarty-utca 35. (60, 62.)

Gy. Takács Béla f. Margit-rakpart 42. (427.)
Tarnói Belányi Viktor f. Esplanade-szálló. (196, 249, 362.)
Tálos Gyula é. Berkenye-utca 15/b. (459.)
Telcs Ede sz. Alkotás-utca 41. (9.)
Telek Antal f. Fóth, Pestmegye. (360.)
Teleki József sz. Felsőerdősor 5. (252.)
Thomas Antal f. Bertalan-utca 24. (287, 295.)
Tihanyi János Lajos f. Soroksári-út 42. (399.)
Tolnay Ákos f. Rákóczi-út 51. (309, 311.)
Tornyay János f. Horánszky-utca 9. (70, 189, 304.)
Tóth András é. Kispest, Üllői-út 3. (471, 473, 475.)
Tóth B. László f. Képíró-utca 8. (429, 437, 439.)

Udvary Pál f. Kelenhegyi-út 12. (59, 63.)

Vanczák Ferenc sz. Limanova-tér (116.)
Varga Nándor Lajos f. Andrássy-út 71. (241, 430.)
Vargha Oszkár sz. Pongrác-út 17. (139.)
Varsa Lajos é. Szent Domonkos-utca 19. (458.)
Vass Elemér f. Benczur-utca 35. (52, 56, 238.)
Vaszary János f. Attila-körút 2. (34, 36, 212.)
Vályi Gábor f. Lehel-utca 14. (155, 254.)
Vidovszky Béla f. Munkácsy-utca 27. (64, 107, 253.)
Vigh Bertalan f. Horthy Miklós-út 86. (363.)
Vigh Ferenc sz. Stefánia-út 1/a. (147.)
Vincze Pál sz. Otthon-utca 13. (447, 453, 454.)

Vinkler László f. Horthy Miklós-út 17. (367.)
Vörös Géza f. Újpesti rakpart 4. (243, 246, 257.)

Wágner Géza f. Egyetem-tér 5. (171, 175.)
Wannenmacher Fábián é. Bimbó-utca 15. (468, 469, 470.)
Cs. Wágner József f. Lenke-tér 7. (404.)
Weil Erzsébet f. Erzsébet-körút 24. (407, 410, 426.)
Wellmann Róbert f. Német-Kér, Gyapa-puszta. (270.)

Zala György sz. Ajtósi Dürer-sor 27. (137.)
Zádor István f. Nagymező-utca 8. (76, 78.)
Záray Luci f. Népszínház-utca 31. (176.)
Zemplényi M. Viktor f. Király-utca 106. (186, 317.)
Zombory-Moldován Béla f. Százados-út, Művésztelep. (99.)
Zsákodi Csizsér János sz. Százados-út, Művésztelep. (112.)

KÉPEK

A tárgymutató képeit *Petrás István*, a *Magyar Filmiroda* fényképésze készítette és mélynyomásban az *Athenaeum műintézete nyomta.*

Aba Novák Vilmos

(1226

K

~~Csobel Béla~~
~~Dabóczy Lia Kály~~

1939

Nemzet. Kopm.
Miall
ONIKT.

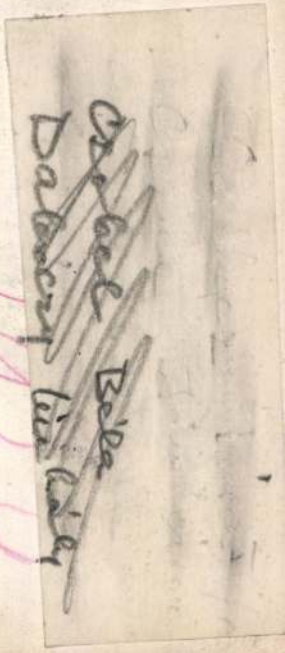

NM.934.IV.4.

1227 Aba-Novák Vilmos

Szerda, 1934 április 4. N. Ú.

Mussolini tizenkét műdarabot vásárolt a római magyar egyházművészeti anyagból

Mussolini olasz miniszterelnök a római nemzetközi egyházművészeti kiállitás nagysikerü magyar csoportjából a következő műveket vásárolta meg: *Aba-Novák* Vilmos: A jászszentandrási freskók vázlata, *Molnár* C. Pál: Menekülés Egyiptomba — olajfestmény, *Heintz* Henrik: Szent Imre és Szent Gellért — olajfestmény, *Ohmann* Béla: Szent Antal — faragvány, *Árkay-Sztehló* Lilli: Angyali üdvözlet — üvegfestmény, *Gádor* István: Menekülés Egyiptomba — kerámia, *Rahner* Mária: Madonna — kerámia, *Országos Iparművészeti Iskola:* Betlehem — kerámia, Szent Péter — működszobor, *Megyer-Mayer* Antal: Ezüstből és elefántcsontból készült kehely, *Szita-Molnár* Mária: Zománcozott ezüstkehely, *Istókovits* Kálmán: Hegyi beszéd — rézkarc, *Molnár* C. Pál: Jelenetek Szent Ferenc életéből — fametszetet.

Az olasz sajtó továbbra is meleg hangon méltatja a kiállitás magyar osztályát. Igy legujabban a Tribunában *Oppo* képviselő, a festők korporativ képviselője az olasz parlamentben, aki maga is ismert festő és műbiráló, háromhasábos cikkben foglalkozik a magyar kiállitással, amelyet *a külföldi csoportok közül a legjobbnak minősit. Oppo* elismeréssel ir a magyar kormányról, amiért ilyen kiváló anyagot állitott ki a nemzetközi kiállitáson s kiemeli *Gerevich* Tibor kormánybiztos rendezői ügyességét, majd névszerint felsorolja a kiállitó magyar művészeket.

1227

hanem 788 millió pengőt tett volna ki. Az agrárkivitelnek a négy évvel ezelőtti eredményekhez való hasonlitásából azt

Aba-Novák Vilmos

1228

MŰVÉSZET

Magyar képzőművészeti kiállitás Hollandiában

A legutóbbi holland grafikai kiállitással kapcsolatban, mely idén tavasszal a Nemzeti Szalonban volt látható, az itt megfordult holland müvészeti tényezők meglepetéssel győződtek meg arról, hogy Magyarországon olyan eleven és minden izében sajátos müvészeti irány alakult ki, melyet a külföldre jutó, legtöbbnyire erős hivatalos befolyás alatt álló magyar kiállitások eddig csak fogyatékosan mutattak be. Ennek az uj magyar müvészetnek bemutatására vállalkozik most a hágai *Essher Surrey Galery*, emelynek igazgatója *Bignell*, azokat a magyar müvészeket hivta meg a november 10-én megnyiló kiállitásra, akik tavasszal a Nemzeti Szalonban „1934" cimmel rendezett tárlatukon nagy sikert aratlak. A meghivottak: *Aba-Novák* Vilmos, *Berény* Róbert, *Bernáth* Aurél, *Egry* József, *Márffy* Ödön, *Medgyessy* Ferenc, *Pátzay* Pál, *Szobotka* Imre, *Szőnyi* István, összesen csupán 52 alkotásukat küldötték ki legujabb termésük legjavából, ugyhogy a válaszlékos gyüjtemény mindenképpen alkalmas lesz annak igazolására, hogy a mai Magyarországnak olyan friss és különálló uj müvészete van, amely a mai képzőművészetileg kissé fáradt Európában az élen halad. A kiállitáson *Ybl* Ervin dr. müvészeti irónk előadást fog tartani a mai magyar müvészetről.

M. 934. X. 26.

M. 934. X. 26.

	Pengő		Pengő	
sen				
Le a bevételt				
Kifizetendő összeg				

osztály:

.....

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193..... cheque száma .....

A főpénztár:

.....

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

(1230

ABA NOVÁK VILMOS 32-34

1 Vándorcirkusz ten pera magántulajd

Nemzeti Szalon 1934. dec.

Kut

fa.

1839
CENTENARIUM
1939

Aba Novák

1229

— **A KUT kiállítása.** Rendkívül gazdag anyaggal fogadja a nézőt a KUT kiállítása a Nemzeti Szalonban. A legkülönbözőbb művészegyéniségek sokszínű, de alapjában mégis harmonikus együttesét látjuk itt. Legtöbben ismert kvalitásaikat csillogtatják meg újra, a néző öröme elsősorban a viszontlátásé, mint például *Aba-Novák*, *Varga* Oszkár és *Csorba* Géza műveinél. De látunk egyes művészeknél új vonásokat is. *Egry* József nagyszerű kis tájképkollekció mellett kiállított egy hármas parasztportrét is, amely légies finomságával, átszellemült szerénységével az egész kiállítás egyik legkimagaslóbb értéke. *Bernáth* Aurél több kompozicióval és egy szép önarcképpel hirdeti gazdag értékeit. *Márffy* Ödönnek új arcát ismerjük meg: mostani képei hűvösödést, elmélyült finomodást jelentenek. Bensőségre törekszik *Perlrott-Csaba* Vilmos is. *Czigány* Dezső új képei a kitűnő művész legerősebb alkotásai. *Szobotka* Imre régebbi erőteljes, lényegre törő, valóságvizsgáló képei után most könnyebb hangulatfestő törekvést látunk. *Szőnyi* István két igen komoly festménye képviseli a legújabb festőnemzedéket pedig *Dési-Huber* István freskószerű, nagyvonalúan tárgyilagos parasztképei és *Pekáry* István poétikus-játékos tájképe. Érdekesek *Lesznay* Anna valóban meseszerű mese-illusztrációi. *Beck* Judit finom portréi és *Barcsay* Jenő sajátos hangulatú tájképei. Gyászszalag függ *Derkovics* Gyula két megkapó önarcképén. *Ferenczy* Noémi goblenjei nagyon szépek.

A szoboranyagból kétségkívül *Gádor* István nagyszerű, egyénien groteszk, miniatürségükben is erőt sugárzó kerámiaszobrocskái emelkednek ki. Látunk néhány nagyon tiszta és komoly *Medgyessy* Ferenc-szobrot, feltűnik *Vedres* Márk szép aktja a csúnya nőről és az egészen fiatalok közül *Schaar* Erzsébet finom és komoly leányfeje. Mindezek szemelvények a kiállítás pozitív értékeiből. A széles skálájú anyagban akadnak gyengébb pontok is, de kisebbségben maradnak és nem zavarnak. *(B.)*

Est, 934, XII.2.

Est, 934, XII. 2.

Aba-Novák Vilmos

(1231

P N. 1934 február 18

— **1934. Tizennyolc magyar művész kiállítása.** Ezzel a címmel nyílik meg a *Nemzeti Szalón* új kiállítása február hó 24-én, szombaton délután ½6 órakor, *Kárpáti* Aurél, *Márjás* Viktor és *Mihályfi* Ernő rendezésében. Az évad nagy művészi eseményének igérkező kiállításon a következő festők és szobrászok vesznek részt legújabb műveikkel: *Aba-Novák* Vilmos, *Berényi* Róbert, *Bernáth* Aurél, *Bokros-Birman* Dezső, *Bornemisza* Géza, *Csorba* Géza, *Czobel* Béla, *Derkovits* Gyula, *Egry* József, *Farkas* István, *Ferenczy* Noémi, *Kmetty* János, *Márffy* Ödön, *Medgyessy* Ferenc, *Pátzay* Pál, *Perlrott-Csaba* Vilmos, *Szobotka* Imre és *Szőnyi* István. A Nemzeti Szalón igazgatósága ezúton is felkéri a kiállító művészeket, hogy műveiket (5—6 darab) legkésőbb *kedd délutánig* szíveskedjenek beküldeni a Szalón helyiségébe.

PN. 934. II. 18

Aba-Novák Vilmos

(1232

A szolnoki művésztelep őszi kiállitása

Szeptember 8-tól 16-ig tartja őszi kiállitását a szolnoki művésztelep, amelyen *Aba-Novák* Vilmos, *Borbereki* K. Zoltán, *Chiovini* Ferenc, *Fényes* Adolf, *Istókovics* Kálmán, *Pólya* Iván, *Pólya* Tibor, *Révész* Pál, *Szlányi* Lajos, *Vidovszky* Béla és *Zádor* István állitják ki legujabb képeiket.

m. 934. IX. 5.

M. 93h. II. 25.

1234

Aba-Novák Vilmos

MŰVÉSZET

* **Kiállítás a Nemzeti Szalonban.** A tárlat címe: *Tizennyolc magyar művész kiállítása*, de ez a tizennyolcas szám nem jelent semmit. Tizenhét, husz, vagy huszonöt, oly mindegy lenne, mert azonkivül, hogy jónevü művészek, nincsen különösebb összhang közöttük. Legfeljebb az, hogy mai művészek, nevük van, jónevük és mindig szivesen elmeditál rajtuk az ember. Akik ujat adnak még többet régi, nagyszerü tehnikájuknál és szineiknél azok a következők: *Aba-Novák* Vilmos, *Bernáth* Auréi, *Bornemissza* Géza és *Szönyi* István, akik a régebbi uton maradtak: *Márffy* Ödön, *Farkas* István, *Ferenczy* Noémi, *Szobotka* Imre, *Egry* József, akik a kialakulást várják: *Berény* Róbert, *Birman* Dezső, *Czóbel* Béla, *Derkovits* Gyula, *Kmetty* Jaim és *Perlott* Csaba. A három szobrászról pedig — elsősorban *Medgyessy* Ferenczről, *Csorba* Gézáról és *Pátzay* Pálról — csak jót lehet mondani. Három fokozat, mely érdekesen mutatja be modern szobrászaink felfogását. *(D. A.)*

1234

Aba-Novák Vilmos

1235

— „1934." **Tizennyolc magyar művész kiállítása.** Ezzel a címmel nyilik meg a *Nemzeti Szalon* uj kiállítása február hó 24-én, szombaton délután fél 6 órakor *Kárpáty* Aurél, *Márjás* Viktor és *Mihályfi* Ernő rendezésében. Az évad nagy művészi eseményének igérkező kiállításán a következő festők és szobrászok vesznek részt legujabb müveikkel: *Aba-Novák* Vilmos, *Berény* Róbert, *Bernáth* Aurél, *Bokros-Birman* Dezső, *Bornemissza* Géza, *Csorba* Géza, *Czobel* Béla, *Derkovits* Gyula, *Egry* József, *Farkas* István, *Ferenczy* Noemi, *Kmetty* János, *Márffy* Ödön, *Medgyessy* Ferenc, *Pátzay* Pál, *Perlrott-Csaba* Vilmos, *Szobotka* Imre és *Szőnyi* István. A *Nemzeti Szalon* igazgatósága ez uton is felkéri a kiállító művészeket, hogy müveiket (5—6 drb) **legkésőbb kedd délutánig sziveskedjenek beküldeni a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület helyiségébe.**

NU. 934. II. 15.

Aba-Novák Vilmos

1233

* (1934. Tizennyolc magyar művész kiállítása.) Ezzel a címmel nyilik meg a Nemzeti Szalon új kiállítása *február 24-én, szombaton* délután fél hat órakor. A kiállításon résztvesznek: *Aba-Novák* Vilmos, *Berényi* Róbert, *Bernáth* Aurél, *Bokros-Birmann* Dezső, *Bornemissza* Géza, *Csorba* Géza, *Czóbel* Béla, *Derkovits* Gyula, *Egry* József, *Ferenczy* Noémi, *Kmetty* János, *Márffy* Ödön, *Medgyessy* Ferenc, *Pátzay* Pál, *Prelrott-Csaba* Vilmos, *Farkas* István, *Szobotka* Imre és *Szőnyi* István.

BH. 934. II. 18.

Aba-Novák Vilmos

(1236

— **(1934. Tizennyolc magyar művész kiállítása.)** Ezzel a címmel nyílik meg a *Nemzeti Szalón* új kiállítása jövő szombaton este ½6 órakor., *Kárpáti* Aurél, *Márjás* Viktor és *Mihályfi* Ernő rendezésében. Az évad nagy művészi eseményének ígérkező kiállításon a következő festők és szobrászok vesznek részt legújabb műveikkel: *Aba-Novák* Vilmos, *Berény* Róbert, *Bernáth* Aurél, *Bokros-Birman* Dezső, *Bornemisza* Géza, *Csorba* Géza, *Czóbel* Béla, *Derkovits* Gyula, *Egry* József, *Ferenczy* Noémi, *Kmetty* János, *Márffy* Ödön, *Medgyessy* Ferenc, *Patzay* Pál, *Perlrott-Csaba* Vilmos, *Szobotka* Imre és *Szőnyi* István. A Nemzeti Szalón igazgatósága ezuton is felkéri a kiállító művészeket, hogy műveiket (5—6 darab) legkésőbb *kedd délutánig* szíveskedjenek beküldeni a Szalón helyiségébe.

M.o. 934 II/18

M.o.934.II.18

Aba-Novák Vilmos: Mátrai falu

Upik, Hollywood híres eszkimó gyerekszínésze

(FOTO: METRO)

Olga Navaik Hollywood
Neuzer Magyarország
1954 május 6.

A Szépművészeti muzeum uj szerzeményei

A *Szépmüvészeti Muzeum* most mutatja be az utolsó három esztendő uj szerzeményeit. Az öt termet megtöltő anyag ékes bizonyitéka annak, hogy szegény budget mellett is lehet a muzeumot gazdagitani és szinvonalát emelni. Az uj szerzemények közül nem egy darab különmongrafiát érdemelne, de alighanem izgalmas kis regény kerekedne ki abból is, ha valaki megirná, hogy ezekben a nehéz időkben dr. *Petrovich* Elek, a muzeum kiváló főigazgatója hogy tudta mindezt összehozni.

Az első teremben Hans *Memling* szárnyas oltára, *Tintoretto, de Miranda,* a fiatalabb *Tiepolo, Maulbertsch,* Hans von *Aachen, Mányoki* Ádám, Jan van *Goyen* képei a legszebbek, de csodálatosan friss és franciásan könnyed Martin Johann *Schmidt* 1781-ben készült freskóvázlata is. Ebben a teremben van az ismeretlen lombardiai szobrásznak Mátyás királyt és Beatrix királynőt sötétzöld jáspis alapon ábrázoló fehér márvány domborműve: klasszikus szépségü müvészi munka. Nagyon szép a bejárat fölé elhelyezett XVIII. századbeli magyar szobrász munkája: fából készült, szinezett és aranyozott, szinte szenvedélyesen faragott és mégis csodálatosan közvetlen angyalszobor. A második teremben főképpen magyar szerzeményeket helyeztek el, közöttük *Lotz* Károly, *Borsos* József, idősebb *Markó* Károly, *Benczur* Gyula és *Györgyi* Alajos valóban muzeális értékü alkotásait. Nagyon érdekes a bécsi iskola hires vezérének *Rahlnak* és a kevésbbé ismert osztrák *Rómakonak* egy-egy remek portréja. A harmadik teremben két *Munkácsy,* három elsőrangu *Szinyei-Merse* Pál kép, *Paál* László, *Ferenczy* Károly, báró *Mednyánszky* László, *Rippl-Rónai* és a romantikus életü *Csontváry* a legnagyobb értékek. A negyedik terem vegyes anyagából a modern francia *Bonnard,* a naturalista Courbet, a modern egyházmüvész *Denis* muzeális szempontból hézagpótló festményei, *Ferenczy, Csók, Fényes* Adolf, *Rippl-Rónai* és a nagybányai iskolát megalapitó *Hollósy* Simon képei állitanak meg. Itt helyezték el a francia *Maillol* és *Barrye* egy-egy csodálatosan finom kis szobrát és itt kaptak helyet a magyar szobrászok uj szerzeményei közül *Medgyessy* Ferenc, *Vargha* Oszkár, *Beck* Ö. Fülöp, *Cser* Károly s a fiatal *Vilt* Tibor. Az ötödik teremben feltünik *Egri* Józsefnek egy kivételesen szép pasztellje, *Rudnay* Gyula, *Szőnyi* István, *Aba-Novák* Vilmos, *Koszta* József, *Bernát* Aurél, *Molnár* C. Pál, *Czobel* Béla, *Burghardt* Rezső egy-egy kiállitáson vásárolt remek képe és a robusztus erejü fiatal *Mészáros* László „A tékozló fiu" cimü hatalmas szobra.

A tökéletes müértéssel és izléssel kiválogatott uj szerzemények között egyetlen darab sincs, amely nem volna méltó a Szépmüvészeti Muzeum szinvonalához és minden darabnak szerepe van abban a már-már hézagtalan gyüjtemény-mozaikban, amely *Petrovics* Elek huszéves irányitása mellett kialakult s amely a Szépmüvészeti Muzeumot nyugateurópai szinvonalra emeli.

A kiáliltáshoz készitett gondos és kitünő katalogus dr. Pigler Andor muzeumi őr munkája. (m. v.)

•

Nagy és előkelő közönség jelenlétében nyilt meg szombaton délben a Szépmüvészeti Muzeum uj szerzeményeinek kiállitása. A fővárostól távollevő *Hóman* Bálint kultuszminisztert *Petri* Pál államtitkár képviselte, akit *Petrovics* Elek főigazgató üdvözölt. Megjelentek még *Ugron* Gábor képviselő, *Simonyi-Semadam* Sándor ny. miniszterelnök, *Bárczy* István és *Lukács* György volt miniszterek, báró *Szalay* Gábor, *Procopius* Béla ny. követ, *Domanovszky* Sándor, *Marczali* Henrik, *Hüttl* Dezső egyetemi tanárok, *Balló* Ede, *Nádler* Róbert, dr. *Némethy* Károly székesfővárosi tanácsnok, *Tihamér* Lajos miniszteri tanácsos és még számosan a tudományos és müszaki világ köréből. A kiállitást hétfő kivételével mindennap meg lehet tekinteni külön belépődij nélkül.

— **Papp Viktor „Muzsika"** cimen a közeljövőben körülbelü 300 oldalas zenei irodalmi kötetben adja ki éveken át tartott rádiófelolvasásait. A kötet tartalma: *A magyar zenemüvészet fejlődése.* A magyar cigányzenélés, *Liszt* Ferenc, *Joachim* József, *Péterfy* Jenő, *Fütsch* Károly, *Dohnányi* Ernő, *Popper* Dávid, *Budapesti Filharmoniai Társaság* története, *Kerner* István, *Magyar Kamarazenemüvészet, Koddly* Zoltán, *Erkel* Ferenc, *Lányi* Ernő, *Szegheő* János, *Thoman* István, *Wagner, Brahms, Paganini, Schubert, D'Indy, Beethoven, Haydn, Rubinstein, Chopin,* finn, lengyel, angol, német, francia, osztrák, cseh zenemüvészet stb. A kötet bolti ára 5 pengő. Megrendelhető a szerzőnél (Budapest, II., Trombitás-ut 12.). A julius 1-ig jelentkező megrendelők a könyv árából 20 százalék engedményt kapnak. Szállitás utánvéttel történik.

Az Operaház nagy magyar ciklussal ünnepli meg fennállásának ötvenedik évfordulóját

Radnai Miklós nyilatkozik az Operaház jubileumi esztendejéről

Szeptember 27-én lesz ötven esztendeje, hogy a *M. Kir. Operaház* megkezdte működését az *Ybl* Miklós által tervezett *Operaház* gyönyörü épületében. Ezt a nevezetes évfordulót az *Operaház* hatalmas müvészi programmal akarja megünnepelni. Erről a gazdag műsortervezetről nyilatkozott a *Nemzeti Ujság* munkatársának *Radnai* Miklós igazgató.

— A diszelőadás műsorát, amellyel megnyitjuk az ötvenéves Operaház ünnepi évét, ugy állitottam össze, hogy *süritett képét adja a félszázadnak:* öt évtized öt jellemző dalművét választottam ki, hogy ezeknek egy-egy jelenete számoljon be az Operaház *magyar munkájának eredményéről.* A diszelőadást a Himnusz és *Erkel* „Hunyadi László"-nyitánya után *Hóman* Bálint kultuszminiszter ünnepi beszéde fogja bevezetni és azután az első évtizedből Liszt „Szent Erzsébet legendájá" nak rózsajelenete, a második évtizedből Goldmark „Téli regé"jének Perdita-jelenete, a harmadik évtizedből Szabados „Bolond"jának egyik részlete, a negyedik évtizedből Bartók „Fából faragott királyfi"-jának egyik táncjelenete és az ötödik évtizedből Dohnányi „Vajda tornyá"-nak egyik részlete következik. A jubiláris évet ünnepeljük azután, az évad során, egy tizenöt estből álló magyar ciklussal is. Felvonulnak mindazok a magyar müsoroperák, amelyek a magyar dalmü idestova százéves történetét mutatják. Köztük a *„Hunyadi László" teljesen uj formában (Oláh Gusztáv és Nádasdy Kálmán áldolgozásának zenei részét magam végzem)* kerül szinre és *századik előadását éri meg a „Farsangi lakodalom".* A többi tizenhárom a magyar szerzők műsoron szereplő művei közül kerül ki.

— A magyar ciklust ki fogják egésziteni jövő szezónunk jelentős számu *magyar ujdonságai.* Bemutatjuk *Márkus* László áldolgozásában *Mosonyi* Mihály *„Álmos"-át,* amely eddig még sohasem került szinre. *Hubay* Jenő „Milói Vénusz" cimü uj operáját; *Poldini* Ede készülő uj dalművét, a *„Kisfaludy"-t,* amelynek *Mohácsi* Jenő és *Bodrog* Pál irta a szövegét; *Dohnányi* Ernő *„Rumelia Hungarica"* cimü egyfelvonásos balettjét *Dohnányiné-Galafrés* Elza meseszerü feldolgozásában; *Kodály* Zoltán *„Galántai táncok"* cimü táncdarabját *Márkus* László szövegével; *Buttykay* Ákos *„Ünneprontók"*ját; *Goldmark* Károly szinpadra vitt „Sakuntala"-ját. És végül: *felujitásra kerül Bartók Béla tánckölteménye, „A fából faragott királyfi".*

Az Operaház klasszikus ciklusai Európa legjobb énekművészeit és karmestereit vonultatják fel

— Hogy nemzetközi viszonylatban is bizonyitsuk az európai szinvonalat, amelyet Operaházunk ötven év alatt elért és őrzött; három ciklusba foglaljuk minden operaház műsoroszlopait: *a klasszikusok, illetve Mozart, Verdi és Wagner müveit.* És hogy legjobban igazoljuk egyenrangu helyzetünket a nemzetközi operaművészet terén: *e ciklusok legtöbb előadásában külföldi művészek fognak közreműködni.*

— *A klasszikus- vagy Mozart-sorozatban,* amelynek kezdőműve *Gluck „Orfeusz"*-a, befejeződarabja *Beethoven* „Fidélio"-ja lesz, nem énekesek, hanem karmesterek fognak vendégszerepelni: *Furtwängler, Krauss, Busch, Knappertsbusch.* E ciklusban lesz a „Figaro házassága" reprize, *Failoni*-val. Novemberben lesz a *Verdi-ciklus kilenc estje,* nálunk még nem ismert olasz művészek: *Ziliani, Merli, Stabile, Cigna, Capsir* bemutatkozásával. Márciusban következik a *Wagner-ciklus tiz estje, német művészek: Müller* Mária, *Lorenz,* a tenorista *Wittrisch, Bockelmann, Pistor* fellépésével.

— A mai modern alkotóművészek közül, hogy a külföldi nagyokkal való személyes kapcsolatunkat is dokumentáljuk, vendégül látjuk a jövő szezónban *Strauss* Richárdot, akinek *„Arabellá"*-ját és *„Respighi"*-t, akinek *„La fiamma"* cimü művét mutatjuk be. És mert az operatermő nemzetek közül a német és olasz mellett a franciát és oroszt is számitásba kell még venni: sorát ejtjük *Debussy* „Játékdoboz" és *Rimszkij-Korzakov* „Aranykakas" cimü művének is.

— Művész-együttesünknek állandó vendégtagjai lesznek a jövő évben is *Németh* Mária és *Pataky* Kálmán, akinek fellépésével a többi közt felujitásra kerül *Flotow* rég nem játszott *„Mária"*-ja és a felujitások között lesz a *„Pillangókisasszony"* nagy reprize is *Failoni*-val. Harmadik gyakori vendégünk Helge *Rosswaenge* lesz, akit az idei szezónban nagyon megszeretett közönségünk.

Minden ujdonságunk, reprizünk és más érdekességünk a jövőben is arányosan oszlik meg *bérlőink négy sorozata között.* Ismét száz bérleti esténk lesz négy sorozatban, keddi, csütörtöki, pénteki és szombati napokon. Bérlőközönségének hüségére épugy számit az *Operaház,* mint az Operabarátok Egyesületének szeretetére, amellyel eddig is segitett és jutalmazott bennünket.

•

Az Operaház 50 éves jubileumához azonban még másik jubileum is járul. A jövő szezónnal kezdődik a tizedik esztendeje annak, hogy *Radnai* Miklós igazgató áll az Opera élén. Radnai Miklós tiz évvel ezelőtt a legsulyosabb, félig-meddig már reménytelen helyzetben vette át ott a vezetést. A legnagyobb nehézségekkel kellett megküzdenie, mert az Operaháznál a legdizoláltabb állapotok uralkodtak. Teljes volt az anarchia, nem volt megfelelő repertoár s ami a legrosszabb, Radnai igazgató lejáratott, a közönség előtt hitelevesztett szinházat vett át. De tiz esztendő kitartó és céltudatos munkájával győzedelmeskedett minden nehézségen. Nemcsak a rendet állitotta helyre, nemcsak a közönséget hóditotta vissza az Operaház számára, hanem Európa egyik első dalszinházává tette a magyar királyi Operaházat. A mult szezón is gazdag volt nagy művészi eseményekben s a jövő éved programja is fényes bizonyitéka annak a nagy zenei kulturának, amely Radnai égisze alatt vált ismét otthonossá a magyar Operában.

10 ÓRAKOR A SZENZÁCIÓS MÜSOR

Gardin

Erzsébet királyné-ut 1. Tel: 97-0-07.

TOMBOLÓ SIKER!

Joe BONELL és Miss BAY

Belépődij nincs.

— **„Szendergés".** *Törzsök* Károlyt, a tehetséges fiatal szobrászmüvészt, akit az állam nemrég bizott meg a *„Finis"* cimü szobrának megalkotásával, most a kultuszminisztérium *„Lady Chilston"* alapot gondozó tanácsa a Magyar Müvészeti Sorsjáték céljára megvásárolta a *Nemzeti Szalon* tárlatán nagy sikert aratott *„Szendergés"* cimü müvét.

BERLITZ SCHOOL

50 év óta felülmulhatatlan a nyelvoktatásban.

Vörösmarty-tér 2. Automata: 874—69.

— **Jack Gordin mégis — élt.** A Bethlen-téri Szinpad müsorán nagy sikerrel szerepel Jack *Gordin* „Anyasziv" c. zenés életképe. A legkülönbözőbb hirek kerültek forgalomba arról, ki irta a darabot. Sokan *Gellért* Lajosban, a darab forditójában látják a darab iróját, mások *Szirmai* Rezsőben, akinek „Előre megfontolt szándékka" c. darabja a szinház idei legnagyobb sikere volt, vélik felfedezni a darab szerzőjét. A Bethlen-téri Szinház, hogy a további hiresztéléseknek elejét vegye, most közölte velünk a darab irójának lexikális adatait. Ezek szerint Jack *Gordin* valóban élt, 1853-ban született és 1909-ben Newyorkban halt meg. Az „Anyasziv" c. darabját kétezerszer játszották Newyork szinházaiban.

— **Beiratások a Fodor-zeneiskolába** junius 25, 26 és 27-én délelőtt 11—12-ig és délután fél 5—fél 6-ig eszközölhetők az intézet székházában, Andrássy-ut 40. szám alatt. Beiratási értesitőt dijtalanul küld az iskola igazgatósága.

— **A Stockholmi Egyetemi Énekkar** középeurópai hangversenyutja folyamán vasárnap este érkezik Budapestre és hétfőn este ½9-kor tartja hangversenyét a Zenemüvészeti Főiskola nagytermében. A hangversenyen közreműködik Martin *Öhman* svéd kir. kamaraénekes, a berlini Opera tagja és a Budapesti Egyetemi Énekkarok. Vezényelnek: Einer *Ralf* és *Vaszy* Viktor.

— **A Terézkörüti Szinpad szervezkedése.** A *Terézkörüti Szinpad* nagy erővel készülődik az uj évadra. A kabaré sztárjai *Vaszary* Piroska, *Salamon* Béla és *Rajna* Aliz lesznek. *Békeffi* László és *Kökény* Ilona rajtuk kivül az együttes erőssége. A szinház dizőze *Nagykovács* Ilona lesz, a legutóbb feltünt nagytehetségü sanzonénekesnő. A kabaré uj rendezőt szerződtetett *Kőváry* Gyula személyében. Az augusztusi premiert megelőzően már julius 28-án is bemutatnak egy teljes estét betöltő francia zenés revüt, amelynek cime *Szerencse-malac,* magyar szinre *Bus-Fekete* László alkalmazta, főszereplői: *Vaszary* Piroska és *Ráday* Imre, a rendezője pedig *Vaszary* János.

— **A világhirü orosz Kék Madár Kabaré — rendkivül olcsó helyárakkal** *kedden* kezdi meg rövid vendégjátékát a *Magyar Szinházban.* A legnépszerübb konferanszié, *Jushny* felléptével teljesen uj társulat és uj müsor kerül bemutatóra. Az eddigi 12.— pengős helyárak helyett jegyek már 50 fillértől 5.80-ig válthatók. (Jegyrendelés: 33—8—33.)

A Vigszinház a Cirkuszban

Rökk Marika felléptével

Bús Fekete László uj zenés játéka

A CIRKUSZ CSILLAGA

— Bemutató pénteken, junius 22-én —

Junius 22-én, pénteken a régi Beketow-cirkuszban szenzációs szinházi esemény lesz. Először kerül szinre *Bús Fekete* László zenés, látványos, énekkel, táncoal, fölvonulásokkal, nagy szinészi és cirkuszi produkciókkal átszőtt játéka,

A cirkusz csillaga

Az ujdonság zenéjét *Békeffy* István verseire *Komjáthy* Károly és *Eisemann* Mihály irták.

RÖKK MARIKA

a társulat primadonnája. Énekel és táncol a manézsban, énekel és táncol lovon, a lebegő kötélen széditő magasságban nagy artistamutatványokat végez, a maga nemében páratlan produkciót csinál.

Góth Sándor, mint a cirkusz igazgatója, magas iskolát lovagol.

Góthné Kertész Ella a porondon föllép, mint zenebohóc és büvész.

Gombaszögi Ella ponnykat idomit és konferál.

Fejes Teri ligeti cukorka-árus lesz.

Somlay Artur a manézsban produkálja magát.

Jávor Pál lovon és trapézen,

Békeffy László, mint hasbeszélő,

Mály Gerő, mint stallmeister,

Makláry, Gárdonyi, Feleky, mint bohócok,

Békássy István énekkel, táncoal, artistamutatvánnyal,

Peti Sándor és László Miklós, mint istállófiuk szerepelnek.

A **Bársony—Dajbukát-pár,**

Somló, Bárdi, Balassa, Hajmássy, Pártos Erzsi, Tarján, Dózsa, Bo bGray, Kőszegi Ferenc és egész sereg kisebb szereplő vesz még részt a produkcióban.

32 görl, 16 boy, 32 tagu zenekar, 120 szereplő, 600 ruha.

Egész sereg kiváló artista müködik közre:

Wong-Chio-Tsching
fenomenális kinai akrobata-csoport.

Capt. Bambeck
világhirü medve-mutatványaival.

Heros
erőmüvész.

Boizoff et Radvan
akrobatikus táncok.

Benjamino, a magas kerékpáron. — Miss Catherine, a csontnélküli nő. — Ben Alu Jusszuf, a késdobáló. — Miss Mack, a repülő golyón. — Guston-trió, zenebohócok. — Három Fortuno, akrobaták.

A produkciót **Szabolcs Ernő** rendezte.

Tervező: *Vörös* Pál. Kosztüm-tervező: *Várady* Tihamér. Karmester: *Szánthó* Mihály. A táncokat betanitotta: *Varga-Troyanoff* és Bob *Gray.*

Az előadás minden este 8 órakor kezdődik.

Ünnep és vasárnap délutáni előadás ½4 órakor *mérsékelt helyárakkal.* Csütörtökön és szombaton ½4-kor délutáni előadás *rendkivül mérsékelt helyárakkal.*

Jegyeladás. A jegyeket nemcsak a régi Beketow-cirkuszban árusitják, (tel. 183—35.), hanem a Vigszinházban is (tel.: 153—44.), továbbá az összes jegyirodákban.

A jegyek árusitását már megkezdték.

Nyilvános főpróba csütörtökön, junius 21-én este fél 8 órakor.

HATNAPOS

olcsó tanulmányi kirándulás

München- és Oberammergauba

Indulás jul. 12-én reggel 7 órakor, visszaérkezés 17-én este. Részvételi dij minden költséggel, **passiójátékjeggyel együtt 119.— P.**

Jelentkezés utazási osztályunkon, Bpest, V., Honvéd-utca 10. szám.

MIKOR A FILM MEGELÖZI A VALÓSÁGOT.

A világsajtó tele van Primo *Carnera* nagy vereségével. A newyorki boxarénában rendezett világbajnoki küzdelemre egész Amerika felfigyelt. Ez érthető is, mert Max *Baer*, Primo *Carnerának*, az olasz óriásnak az ellenfele, a legnépszerübb amerikai boxoló, akinek győzelmére óriási fogadásokat kötöttek. Max *Baer* bár sokan kivánták győzelmét, mégis meglepetésszerüen verte meg hires ellenfelét, akinek félelmetes öklei alatt több világbajnok bukott el. A legérdekesebb Max *Baer* győzelmében, hogy ezuttal *tulajdonképpen másodszor győzött Carnera felett.* Az első győzelme azonban nem volt ilyen nehéz. Hónapokkal ezelőtt ugyanis az amerikai *Metro Goldwyngyár* a boxsportnak ezt a két félelmetes hősét, leszerződtette az *Erős férfi, gyenge nő* cimü film főszerepére. A filmben Primo *Carnera* és Max *Baer* nagy küzdelmet vivnak egy leányért és a szcenárium szerint Max Baer győz ebben a harcban. *Primo Carnera, aki nagyon babonás, nem volt hajlandó ezt a szerepet eljátszani* s kijelentette, hogy őt még filmen sem lehet megverni. Végre is beadta derekát és horribilis gázsi ellenében eljátszotta a szerepet, amelyben kikapott Max *Baertől.* A filmet nemrég mutatták be nagy sikerrel Newyorkban, mert a soviniszta amerikai közönség akkor még nem nagyon bizott az elkövetkezendő világbajnoki meccsel kapcsolatban *Baer* győzelmében, de igy legalább filmen tapsolt népszerü boxolójának. Primo *Carnerának* azonban igaza volt, mikor nem akarta elfogadni a szerepet, mert a filmen szenvedett veresége után a valóságban is kikapott Max Baertől. Igy történt meg az, hogy a film, amely annyiszor utánozza a valóságot, ezuttal megelőzte az életet. A filmet rövidesen *Budapesten is* bemutatják.

Ismeretlen olasz vigoperát mutat be a Rádió

Jórészt ismeretlen, olasz vigoperát mutat be a rádió a jövő héten, junius 21-én. Olyan opera buffá-t, melyet a szakemberek is rég elfeledtek. Több, mint száz éve nem szólalt meg ez a pezsdülő, szellemes, melegzenéjü opera, melynek minden ütemében kimosolyog a zseniális olasz zenei ősiség. A *„Vándorszinészek"* („I Virtuosi Ambulanti") cimü opera buffá-t Valentino *Fioravanti* (1764—1837) irta, akinek vagy hetven operáját tartja számon a zenetörténet. Rómában született, 20 éves korában már ismert szerző volt s 52 éves korában a Szent Péter Bazilika pápai karmestere. A *„Vándorszinészek"*-et 1807-ben mutatták be Párisban. Tehát kilenc évvel előbb, mint a Rossini *„Szevillai borbély"*-át. Az operának egy régi partiturája *Karácsonyi* István karnagy birtokába került, aki gondosan és hozzáértéssel rekonstruálta a vezérkönyvet, leforditotta olaszból a szövegkönyvet s egy lelkes és kitünő énekesgárdának betanitotta. Igy kerül most *mint bemutató* mikrofon elé az opera *Dalnoki* Viktor rendezésében és *Karácsonyi* István vezényletével. Az opera tartalma nem más, mint a vándorénekesek szintársulati életének kifigurázása. Hamisitatlan opera buffa-tárgy és eleven, zseniális vigopera-zene. A müről *Papp* Viktor ad a mikrofon előtt zenetörténeti és zeneesztétikai ismertetést.

Vasárnap

junius 17.

9.15: Hirek. — 10 órától 10.55-ig: Református istentisztelet a Kálvin-téri templomból. Prédikál Muraközy Gyula lelkész. — 11 órától 12.15-ig: Egyházi népének és szentbeszéd a Jézus Szive templomból. Szentbeszédet mond Lepold Antal esztergomi prelátus-kanonok. A szentbeszéd mise után van. — 12.20: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. — 12.30: Budapesti Hangverseny Zenekar. Vezényel Zsolt Nándor. — Szünetben: „Rádiókrónika". Elmondja Papp Jenő. — (2.00) 14: Hanglemezek. — (3.00) 15: Közvetités Széchenyi-szigeti Vajdahunyad várából. Séta az átszervezett Mezőgazdasági Muzeumban. Beszélők dr. Kerekes Lajos és Turchányi István. — (3.45) 15.45: Bura Sándor és cigányzenekara. — (4.30) 16.30: „A magyar ember". Bartucz Lajos egyetemi m. tanár előadása. (Közmüvelődési előadássorozat.) — (5.00) 17: „Bácskai bokréta". Néprajzi közvetités Bajáról. Vezeti Paulini Béla. Beszélő Dallos Sándor. — (6.00) 18: „A kigyómarta Euridike", Balassa Imre elbeszélése. — (6.30) (18.30: Közvetités a tatatóvárosi gróf Esterházy parkból. „Bajazzók". — (8.00) 20: „Mind hősök ők, mind férfiak". Zágon István csevegése. — (8.30) 20.30: Sporteredmények. — (8.45) 20.45: A tatatóvárosi közvetités II. része. „Csongor és Tünde". Táncjáték Vörösmarty Mihály drámai költeménye nyomán. Zenéjét szerezte Weiner Leó. Szinpadra alkalmazta Márkus László. — Utána kb.: (9.30) 21.30: Hirek, sport- és lóversenyeredmények. — (9.45) 21.45: Közvetités egy kávéházból. Gáspár Lajos és cigányzenekara muzsikál. — (10.45) 22.45: A m. kir. Mária Terézia 1. honvédgyalogezred zenekara. Vezényel Figedy-Fichtner Sándor. — *Budapest II.:* (3—3.45) 15—15.45-ig: Hanglemezek. — *Telefonhirmondó:* (3.00) 15-ig: Azonos a Budapest I. müsorával. — (3.00—3.45) 15—15.45-ig: Azonos a Budapest II. müsorával. (Odeon—Parlophon hanglemezek. — Utána: Éjfélig azon a Budapest I. müsorával. — *Közvetitő állomások:* Egész nap azonos a Budapest I. müsorával.

Hétfő

junius 18.

6.45: Torna. Utána: Hanglemezek. — 9.45: Hirek. — 10: 1. Régi aszályok és inségek. — A Föld keresztmetszet-ben. (Félolvasás.) Közben: Hanglemezek. — 11.10: Nemzetközi vizjelzőszolgálat. — 12: Déli harngszó az egyetemi templomból, időjárásjelentés. — 12.05: Deák László zongorázik, Kovács Antal hegedül, zongorán kiséri Kósa György. — Közben kb. 12.30: Hirek. — (1.20) 13.20: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. — (1.30) 13.30: Berki István és cigányzenekara. — (2.40) 14.40: Hirek, élelmiszerárak, piaci árak, árfolyamhirek. — (3.30) 15.30: A rádió diákfélórája. A felkelő nap országa. — (4) 16: „Divatcsevegés. Sz. Tüdős Klára előadása. — (4.45) 16.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hirek. — (5) 17: Hanglemezek. — (6.25) 18.25: Német nyelvoktatás (Dr. Szentgyörgyi Ede). — (7) 19: A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar. Vezényel Rajter Lajos. Közremüködik Kármán Gizi (ének). — Strauss Richard-hangverseny. — (8) 20: „Amerikai magyarokról". Medgyessy László csikágói magyar konzul előadása. — (8.30) 20.30: A Stockholmi Egyetemi Énekkar hangversenye a Zeneművészeti Főiskola nagytermében. Vezényel Einar Ralf. Közremüködnek: a Budapesti Egyetemi Énekkarok, Vaszy Viktor vezényletével. A szünetben körülbelül (9.25) 21.25: Hirek. — Utána kb. (10.30) 22.30: Időjárásjelentés. Majd: Közvetités egy szálló éttermében. Pertis Pali és cigányzenekara muzsikál. — (11.20) 23.20: Közvetités egy szállóból. Nógrády Guidó jazz-zenekarának müsora, Szántó Miklós énekszámaival. — *Budapest II.* (8.40—9.10) 20.40-től 21.10-ig: Magyar nóták zongorán négy kézre. Előadja dr. Kárpáth Zoltán és dr. Paksy Jenő. — (9.15—10.10) 21.15-től 22.10-ig: Zenekari hangverseny. Vezényel Fridl Frigyes. — (10.15) 22.15: Hirek, időjárásjelentés. — *Telefon Hirmondó:* Egész nap azonos a Budapest I. müsorával. — *Közvetitő állomások müsora:* (8.30) 20.30-ig: Azonos a Budapest I. müsorával. (8.40—10.30) 20.40-től 22.30-ig: Azonos a Budapest II. müsorával. — (10.35) 22.35-től: Azonos a Budapest I. müsorával.

KISIPAR

A házadómentesség kiterjesztését kérik a vidéki épitőiparosok

Az uj házadómentességi rendelet szerint csak Budapest székesfőváros területére engedélyeztek házadómentességet, a vidék igényeit pedig mellőzték. Amikor az épitőipari érdekeltségek a folyó év tavaszán Budapesten a Vigadó nagytermében épitőipari nagygyülést tartottak, rámutattunk arra, hogy egyfelől szükséges a házadómentességnek a főváros területére való engedélyezése, másfelől azonban fokozottabban szükséges annak a vidékre kiterjesztése. A pénzügyminiszter ur álláspontja szerint a spekuláció még házadómentesség megadása esetén sem megy vidékre, kérdezzük tehát, ha nem nyujt kedvezményt a kormány, ugy kik fognak a vidéken épittetni? A gazdáknak, kereskedőknek és iparosoknak pénzük nincs, *a köztisztviselők lakbéreit pedig már annyira leszállitották, hogy abból az épitkezések költségeit fedezni, a régi jobb időktől eltérően, nem tudják,* a spekuláció a fentiek szerint a vidékre nem jön, tehát anyagi szempontból semmit sem veszit a kormány, ha a vidék részére is engedélyezi a házadómenteséget és ezzel teljesiti a vidéki épitőiparosok kivánságait.

A vidéki polgárság és középosztály ugyanis tőke hiányában épitkezni nem tud, a kormány álláspontja szerint a nagytőke spekulativ épitkezésekkel a vidéket elkerüli, tehát az országban nagyobb épitkezésekre számitani még a házadómentesség kiterjesztése mellett sem lehet s igy annak engedélyezésével az államháztartás bevétele nem csökken. Azt a logikai következtetést lehet levonni, hogy a házadómentességnek a vidékre kiterjesztése az egyenlő elbánás elve alapján és társadalmi szempontból annál is inkább indokolt, mivel az államháztartás egyensulyát nem érinti, de legalább lelki megnyugvást nyujt a vidéki kézműiparosoknak, hogy a kormány segiteni akar helyzetén és nem ő az előidézője, hogy a vidéken nem indul meg az épitkezés.

A fentiek előrebocsátása után kimutatjuk, mennyire nem helytálló az a beállitás, hogy *a házadómentesség megadása ugy sem segit a vidéki iparosság helyzetén.* A házadómentességnek és az épitkezésnek egymáshoz való viszonya például *Nyiregyháza* megyei város területén a házadómentesség különböző tartamának időpontjaiban a következő volt:

1927. évben 30 éves házadómenetesség mellett 292 lakóház épült fel, amely lakásszaporulat 115 százalékkal nagyobb az 1926. évi lakásszaporulatnál. 1929. évben 25 éves házadómentesség mellett *145 lakóház,* 1930. évben 20 éves házadómentesség mellett *142 lakóház,* 1931. évben 15 éves házadómentesség mellett *158 lakóház,* 1932. évben 15 éves házadómentesség mellett *84 lakóház,* 1933. évben 15 éves házadómentesség mellett *45 lakóház épült fel, tehát 650 százalékkal több lakóház épült fel 1927. évben 30 éves házadómentesség mellett, mint az 1933. évre engedélyezett 15 éves házadómentesség mellett.* Ezeknek a statisztikai adatoknak a valódisága Nyiregyháza megyei város mérnöki hivatala évi jelentéseinek a magánépitkezésekre vonatkozó részéből hiteltérdemlően megállapitható.

A számszerü adatok élénk fényt vetnek a gazdasági válság által legjobban sujtott Tiszántul, közelebbről Szabolcsvármegye lakosságának helyzetére. Az iparosok még a jelenlegi leromlott gazdasági viszonyok között is ragaszkodnak a tradiciókhoz és elődeik elveit követve, arra törekednek, hogy öreg napjaikat saját hajlékukban élhessék le, amely céljuk eléréséért minden megtakaritott fillérüket az ideiglenes házadómentesség élvezetének tudatában épitkezésekbe fektetik be.

A felsorolt tények és vázlatos okfejtés alapján tehát nem lehet közömbös egyetlen magyar ember előtt sem annak a fontos és értékes társadalmi osztálynak a megmentése, illetőleg pusztulása, még akkor sem. ha az államnak ez némi anyagi áldozatába is kerülne, amely társadalmi osztály — hogy egyebet ne mondjunk — mindig kivette a részét a városépitő munkából, amely épitkezések és városfejlesztések kulturális, szociális és egészségügyi szempontokon kivül az államnak végeredményében tekintélyes nemzeti vagyont és jelentékeny nemzeti jövedelmet jelentenek.

Ifj. Tóth Pál
a Nyiregyházi Ipartestület elnöke.

Munkaalkalmakat sürgetett a főpolgármesternél megjelent iparosküldöttség. *Nagy* Antal kamarai alelnök vezetésével iparosküldöttség jelent meg *Borvendég* Ferenc főpolgármesternél, akit arra kért, hogy a kisiparosokat munkaalkalmak teremtésével támogassa. A főpolgármester kijelentette, hogy *az előirányzott fővárosi munkákat rövidesen kiadja,* hogy ezzel is segitségére legyen a nehéz helyzetben élő kisiparosoknak.

ABudapesti Hentes Ipartestület vasárnap, junius 17-én délelőtt 10 órakor a Práter-utcai székházának nagytermében rendes közgyülést tart.

Ujból szabályozzák az iparosok gépeinek árverését. A kereskedelemügyi miniszter felszólitotta az IPOK-ot, hogy terjesze fel azokat az adatokat, amelyek a kisiparosok munkagépeinek árverezésére vonatkoznak. Az iparosok sulyos helyzetében ugyanis nagy jelentősége van annak, hogy legalább munkaeszközeit megtarthassa és annak elvesztésével ne kerüljön a pusztulás lejtőjére. Voltak ugyanis esetek, amikor például *egy asztalosiparos gépberendezését, amely 2400 pengőt ért, 100 pengőért elárvereztek,* máshol ismét az egész műhelyberendezés 114 pengőért került dobra, holott az még békében 5000 koronába került. *Tiz és félmillió korona értékü maró- és gyalugépet 66 pengőért elkotyavetyéltek,* ugyanigy 25 pengős követelés ellenében idegen kézre került olyan kombinált asztalosgép, amely 2600 pengőbe került. Egy vidéki bank egyik vidéki iparos gépeit, amelyek értéke 1912-ben 20.000 korona volt, *az iparos házával, kertjével együtt 2670 pengőért szerezte meg,* másik iparos pedig 5150 pengő tartozására, amelyből 4100 pengőt már törlesztett, minden berendezésével ráfizetett. Az IPOK a beérkezett adatok alapján arra kérte a kormányt, hogy a gazdavédelmi intézkedések módjára *mondja ki az ipari műhelyek védettségét is,* mert csak igy biztositható a kisiparosok munkaképessége.

VÁRNÁBA

a Fekete-tenger legszebb fürdőhelyére JULIUS HÓ 6-ÁN

21 napos társasutazást rendezünk

Konstantinápolyi kirándulással.) RÉSZVÉTELI DIJ: P 258·—

Jelentkezés: a NEMZETI UJSÁG-UJ NEMZEDÉK utazási osztályán, Budapest, V., Honvéd-u. 10. Telefon: 12-7-47.

Sakk

Rovatvezető: Merenyi Lajos

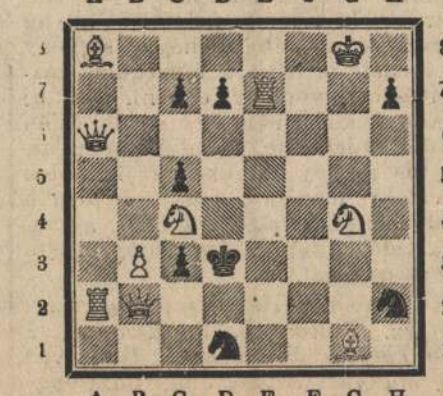

96. sz. feladvány. *Cristoffanini G.-től.* (A *„Sachmaty"* Isseff emlékversenyén *első dijat* nyert.) V: *Kg8; Va6; Ba2 és e7; Fa8 és g1; Hc4 és g4; b3gy.* S: *Kd3; Vb2; Hd1 és h2; c3, c5, c7, d7 és h7 gy. Világos indul és a 2. lépésre matot ad!* A junius—julius havi megfejtési versenyünk első feladványa. A helyesen megfejtők között 2 (kettő) db. zsebsakot kisorsolunk. (Egyet az előfizetők között!) — *Megfejtések:* 92. sz. *1. Vf5!* 19. sz végj. *1. a5! Ke5* (Ha h4, ugy 2. c5! s az *a* gyalogosből vezér lesz!) *2. Kg3, Kd4 3. Kh4, Kc4 4. Kh5, Kb5 5. Kg4, Ka5 6. f4, b5 7. f5, b4 8. f6, b3 9. f7, 10. f8V, b1V 11. Va8+ nyer!* Ha a világos elmulasztja a kezdő lépést, ugy csak eldöntetlent érhet el. 20. sz. végj. *1. Kg2! 93 2. a5! ba 3. c5, a4 4. c6. a3 5. c7, a2 6. c8V, a1V 7. Vh3 mat!* Ha sötét 1. . . Kh6, ugy 2. c5! mert ha az *a* gyalogossal lépne, ugy az uj vezér *a1* mezőről védené a *h8* matot! 93. sz. *1. Vg2!!* ritka szép matokkal! 95. sz. 1. He2! Kár, hogy ütéssel kezdődik. 86. b) sz. 1. Ha5! s nem Fe6. A megfejtők és győztesek neveit, valamint az üzeneteket a következő számban közöljük.

97. sz. játszma. *Stahlberg—Sterk* (Ujpest, 1394. V.) *1. d4, d5 2 c4, c6 3. Hf3, Hf6 4. e3* (Hc3-ra dc!) *e6 5. Fd3, Hbd7 6. 0—0, Fe7* (A sötét passziv szerepe mellett a svéd mester kényelmesen fejlődik. Jobb a gyalogos ütés a mielőbbi *e5* áttöréssel.) *7. Hbd2, 0—0 8. b3, b6 9. Fb2, Fb7 10. Vc2, Bc8 11. He5, c5 12. Bad1!* (Helyes gondolat a vezér vonalába állitani a bástyát, pedig most még 5 báb van előtte!) *cd 13. ed, dc 14. bc, b5 15. Vb3, a6 16. Fb1!* (Előkészület a királyszárnyi támadásra. Jobb, mint *cb.) Fa8 17. Vh3, Bc8 18. d5!* (A huszárok lecserélése után fenyeget Vh7+) *Hf8 19. He4, He4 20. Fe4, ed 21. Vh5, Hg6* (6 valószinüleg jobb védelmet nyujtott volna. Pl.: 22. Vf3, Ff6 23. Fd5 stb. Ha 22. Vh6, ugy Fg5 védelem rossz, mert 23. Hf7!! következnék.) *22. Hf7! Kf7 23. Vh7, Hf8 24. Vg7+Ke6 25. cd+ Kd7 26. Ff5+ Kc7 27. Bc1+ Kb6 28. Bc8 után Stahlberg nyert.* (Csinos és rövid játszma.)

SAKHIREK.

Lilienthal Barcelonában is első lett. 10½ egységet szerzett. Természetesen a tervszerüen dicsőitett nagyságok: Tartakower dr. és Spielmann lemaradtak, még a spanyol *Rey* is megelőzte, ki második lett. A gyöngébbek kedvéért megjegyezzük, hogy 10 spanyol játszott és csak 6 idegen.

A német nemzeti versenyen 18 mester vett részt. 1. Carls 12½, 2. Reinhardt 12, 3. Rödl dr. 11, 4—6. Elstner, Henicke és Lange 10½ egységgel.

Niendorfban nemzetközi sakversenyt rendeznek junius 24 és julius 4-e között. Stahlberg, Stolz, egy finn és egy dán mester van a meghivottak között.

KATOLIKUS KÖLCSÖNKÖNYVTÁR

VIII., Horánszky-utca 20. szám, földszint, bal.

Nyitva:

beiratkozás	kedd, péntek	Kötetenkint
1 pengő.	d. u. 5—7-ig.	10 fillér

Adóügyi naptár

Junius 20. A 48 pengőtől 240 pengőig terjedő *forgalmiadó-átalány* egyhatod részét bélyegjegyekben le kell róni.

Junius 25. A *munkaadóknak* az alkalmazottak részére május 26-tól junius 25-ig kifizetett illetmények után a kereseti adót, különadót és a rokkantellátási adót két példányban készitett illetményjegyzék kapcsán be kell szállitani.

A *forgalmiadót* negyedévenként vagy hosszabb időközökben fizetők részéről az előleget be kell fizetni.

A 48 pengőtől 240 pengőig terjedő *forgalmiadó-átalány* egyhatod részét bélyegjegyekben le kell róni.

A *textilforgalmiadóváltságot* a nagykereskedelmi ár alapján be kell fizetni.

Junius 30. A 48 pengőtől 240 pengőig terjedő *forgalmiadó-átalány* egyhatod részét bélyegjegyekben le kell róni.

A fuvarozási vállalatoknak a személypodgyász- és áruforgalom után a májusban beszedett *fuvarozási illetéket* összesitett kimutatás alapján be kell fizetni.

Az első negyedre eső *biztositási illetéket* be kell fizetni.

A biztositó intézetek Budapesten az első negyedi dijbevételek után a községi *tüzoltási járulékot* befizetni tartoznak.

Aba-Novák Vilmos

(1240

N. Ú. 935. IX. 15

Nyolc magyar festőt hivtak meg a pittsburgi Carnegie-kiállitásra

A Carnegie-intézet nemzetközi festménykiállitása, amely az egyetlen évenként megismétlődő nemzetközi képkiállitás a világon, az idén október 17-én nyilik meg Pittsburgban. A kiállitás iránt az idén még az előzőknél is nagyobb érdeklődés nyilvánul meg, mert a kiállitás tartama alatt ünneplik meg Andrew *Carnegie* születésének századik évfordulóját. Carnegie volt ugyanis ennek a nemzetközi kiállitásnak a megalapitója; ő adományozta a kiállitás épületét is. A kiállitáson mintegy huszonegy nemzet festőművészei vesznek részt, körülbelül háromszázötven festménnyel. Magyarországból nyolc festőt hivtak meg, még pedig *Aba Novák* Vilmost, *Berény* Róbertet, *Bernáth* Aurélt, *Csánky* Dénest, *Csók* Istvánt, *Rudnay* Gyulát, *Szőnyi* Istvánt és *Vaszary* Jánost, akik egy-egy festménnyel vesznek részt a kiállitáson.

A Carnegie-intézet első nemzetközi kiállitását 1896-ban rendezték meg és azóta a világháboru öt esztendejének kivételével minden évben megtartották.

Bevallandó az előző havi fényüzési forgalmiadó és az adóváltság.

1241

Aba - Novák Vilmos

— **Magyar résztvevők a Carnegie-intézet képkiállitásán.** A Carnegie-intézet nemzetközi festménykiállitása, amely az egyetlen évenként megismétlődő nemzetközi képkiállitás a világon, az idén október 17-én nyilik meg Pittsburgban. A kiállitás tartama alatt ünneplik meg Andrew Carnegie születésének századik évfordulóját. Carnegie volt ugyanis ennek a nemzetközi kiállitásnak a megalapitója; ő adományozta a kiállitás épületét is. A kiállitáson mintegy huszonegy nemzet festőművészei vesznek részt. Magyarországból nyolc festőt hivtak meg, még pedig *Aba-Novák Vilmost*, *Berény Róbertet*, *Bernáth Aurélt*, *Csánky Dénest*, *Csók Istvánt*, *Rudnay Gyulát*, *Szőnyi Istvánt* és *Vaszary Jánost*, akik egy-egy festménnyel vesznek részt a kiállitáson.

PH 1935. IX. 15.

Aba-Novák Vilmos

(1242

MŰVÉSZET

M. 935. IX. 15

MAGYAR FESTŐK A CARNEGIE-KIÁLLITÁSON

A Carnegie-intézet nemzetközi festménykiállitása, amely az egyetlen évenként megismétlődő nemzetközi képkiállitás a világon, az idén október 17-én nyilik meg Pittsburgban. A kiállitáson mintegy huszonegy nemzet festőművészei vesznek részt, háromszázötven festménnyel. Magyarországból nyolc festőt hivtak meg, mégpedig *Aba-Novák* Vilmost, *Berény* Róbertet, *Bernáth* Aurélt, *Csánky* Dénest, *Csók* Istvánt, *Rudnay* Gyulát, *Szőnyi* Istvánt és *Vaszary* Jánost, akik egy-egy festménnyel vesznek részt a kiállitáson. A kiállitáson dijakat és jutalmakat osztanak ki.

M 1935. IX. 15.

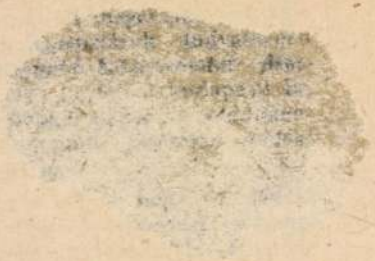

1243

Aba-Novák Vilmos
és Lőrincz

— **Karácsonyi kiállítás.** A NEP égisze alatt az V. kerületi szervezetnek és orgánumának, a *Független Kritikának* rendezésében tegnap nyilt meg a Lipótvárosi Társaskör termeiben (Lipót-körut 1.) a képzőművészek egy csoportjának karácsonyi kiállítása, aukcióval egybekötve. Az aukciós kiállitás bő és értékes anyagot ölel fel. A kiállitó művészek a következők: *Aba-Novák* Vilmos, *Czencz* János, *Csók* István, vitéz *Darvassy* István, *Gaál* Ferenc, *Gyimes* Lajos, *Glatz* Oszkár, *Frank* Frigyes, *Hlesz* Géza, *Körmendi Frimm* Jenő, *Kövér* Gyula, *Komjáty* Gyula, *Márk* Lajos, *Martinelly* Jenő, *Margó* Ede, *Merész* Gyula, *Magyar-Mannheimer* Gusztáv, *Mihalovits* Miklós, *Lányi* Dezső, *Nádler* Róbert stb. Az aukciós kiállitás január 6-ig marad nyitva.

Nemzeti Újság
1935 XII. 22

Kp

	Pengő		Pengő	
en				
	Le a bevételt			
	Kifizetendő összeg			

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

osztály:

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193..... cheque száma .....

A főpénztár:

1244

Aba-Novák Vilmos

Fs Lőrincz

— **Megnyilt a „Független Kritika" képzőművészeti kiállítása.** A „Független Kritika" rendezésében a Lipótvárosi Társaskör V., Lipót-körut 1. szám alatti helyiségeiben képzőművészeti kiállítás nyilt meg csütörtökön. Az ünnepélyes megnyitón *Márk* Lajos, szentgyörgyvári *Gyenes* Lajos, *Fábián* László, *Bessenyey* Zénó, *Kauser* István és *Krompaszky* Miksa mondtak beszédet, majd a megjelentek megtekintették az aukcióval egybekötött kiállitás művészi anyagát. A kiállitáson résztvesznek alkotásaikkal: *Aba-Novák* Vilmos, *Czencz* János, *Csók* István, vitéz *Darvassy* István, *Gaál* Ferenc, *Gimes* Lajos, *Glatz* Oszkár, *Frank* Frigyes, *Hiesz* Géza, *Körmendi-Frimm* Jenő, *Kövér* Gyula, *Komjáty* Gyula, *Márk* Lajos, *Martinelly* Jenő, *Margó* Ede, *Merész* Gyula, *Magyar-Mannheimer* Gusztáv, *Mihalovits* Miklós, *Lányi* Dezső, *Nádler* Róbert, szentgyörgyvári *Gyenes* Lajos, *Szüle* Péter, *Szlányi* Lajos. *Udvary* Pál, *Varga* Nándor és mások. A kiállitás január 6-áig marad nyitva.

Uemzeti Ujság

1935 XII. 20.

24

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-s

Utalványszám ...../BI..... ügyosztály.

Fizetési u

---

a magyar királyi államvasutak főpénztára á

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

A könyv

TIZENEGY MAGYAR FESTŐ KIÁLLITÁSA

Augusztus végéig tart az a stilusos csoportkiállitás, melyet a *Fränkel-Szalon* a téli szezón kollektiv kiállitásai után, lefolyt évi munkásságának mintegy összegezéseképen, a kiállitó mesterek friss terméséből rendezett. Nem visszamaradt, hanem először kiállitott képek függnek a falakon, alig van festmény, amelyik 1—2 hónapnál idősebb lenne. Az uj anyag értékessé és élővé teszi a kiállitást, mely nem teljesség, hanem szerencsés helyzetjelentés formájában szolgálja a kitüzött kulturális célt.

Csaknem hiány nélkül beszámol ez a csoportkiállitás azoknak az élő magyar festőknek legujabb és legszebb terméséről, akik eredeti és egyéni festőiségük révén nemzetközi viszonylatban is joggal számithatnak komoly értékelésre. *Aba-Novák, Berény, Bernáth, Csók, Czóbel, Diener-Dénes, Egry, Fényes, Iványi-Grünwald, Szőnyi és Vass* munkáit láthatjuk és bár mindegyik festő csak három képpel szerepel, mégis hü áttekintést nyerünk a magyar impresszionizmus idősebb mestereinek és a kiérett uj festőnemzedék legerősebb képviselőinek stiluskülönbözőségéről.

Egyik kép müvészi szinvonalához sem férhet kétség, azonban közülök párat mégis ki kell emelni, mint amelyek alkotóik fejlődésében is határkövet, egy-egy főmüvet jelentenek. A kiállitás legerősebb darabja *Szőnyi* „Falusi utcá"-ja, mély levegőjü, költői pátoszu, szinekben égő mestermü. Az egyszerü táj néhány lován, falusi épületén, fáin magyar élet izzik, kifejezve a modern festőiség nyelvén, egy teljesen uj faktura eszközeivel, „Fürdő nő"-je összhangzásba hozott végtelenül finom szineivel, erős nőalakjának szándékos és mesterien tudatos deformáltságával a vezető franciák legjobbjai között is helyet kérhetne. Kiárad ebből a mélyen emberi képből az a nagy gond, mellyel a müvész a „hogyan" problémáját megoldotta. *Iványi-Grünwald* két balatonlellei tájának üde világos szineivel, a remegő buzatáblák földszagu visszaadásával lep meg, de az „öregek" fiatalságát és korszerüségét bizonyitja *Csók* István delikátszinezésü „Kertben"-je és *Fényes* Adolf bujkáló napsütéstől derüs „Magányos tanyá"-ja is. A fénybe szerelmes, kevesektől értett *Egry* Józsefnek ritkaságszámba menő érdekes darabja az „Öregasszony". Különállóságával és mély költőiségével kiválik *Bernáth* Aurél zöldfasoros tájképe; egészen egyéni eredetiségével, müvészi grafikájával, harsogó élénk szineivel *Aba-Novák* „Csiki táj"-a; finom szinharmóniájával, franciás technikájával *Diener-Dénes* szerencsésen előtérbe hozott bájos „Kisgyerek"-e. Befejezetlennek tünik, de vázlatosságában is erős *Berény* „Völgy" cimü tája. A többi kép is mentes minden frázistól és megszokott köznapiságtól.

A kiállitás igényessége, a képek szinvonala világvárosi levegőt, egy darab Párist varázsol a két szép terembe. A magyar kultura minden barátjának örömére vezető festőgárdánk lépést tud tartani a nyugateurópai pikturával. A szinekből és formákból az élő magyar festőmüvészet hősies küzdelme és ereje áramlik szét.

W. B.

gy jól érkezett meg.
n annál furcsábbak voltak:

lek — irta Péter — hogy virághagymákról; intézd el lyt is és bontsd föl a vá-elet. Mindez nagyon fontos mig haza jövök. De ugy-e, drága kis pajtásom?..."

ek találta ezt a befejezést: zentimentálisan irni. Vagy arra, hogy a közeljövőben ba? Nem! Ez lehetetlen: meg neki!

urcsa kívánság — Éva se-hagymákat már hetekkel ndiából. Az engedélyt Pé-ndjárt ideérkezésük után. vélről is azt mondta, hogy thon lesz.

lantott a levélre. Ekkor észre. A felső sarokban

megnyugodn
nek. Okvetle
ezek az érth

Ebéd ut
rozta, hogy
az engedélyt
amint fákat
köszöntötte
vad van az
kilátás!

Éva feld
kor egyszerr
dély szóba k
tette ki, hog
engedélyt és
ját, hogy m

Az imén
össze Éva sz
haza felé in

Nyomas
rázhatatlan

Aba Novák Vilmos

(1248

— **Kiállitás.** *Aba Novák* Vilmos, *Bernáth* Aurél, *Berény* Róbert, *Bornemisza* Géza, *Czóbel* Béla, *Egry* József, *Kmetty* János, *Diener Dénes* Rudolf, *Hatvany* Ferenc, *Márffy* Ödön, *Kirchner* Jenő, *Körmendi* András, *Szobotka* Imre, *Szőnyi* István és *Vass* Elek festőművészek akvarell-képeinek megnyitó kiállitása szeptember 6-án délelőtt 11 órakor lesz a Szépmüvészeti Kiállitások helyiségeiben (V., Mária Valéria-utca 8.).

N.Ú. 936 IX/4

Nemzeti Ujság 1936 IX. 4

1245

Aba-Novák

Festőművész

— **Képzőművészeti kiállitás a Lipótvárosi Társaskörben.** A Lipótvárosi Társaskör helyiségeiben (Lipót-körut 1) báró *Wlassics Gyula* megnyitotta a képzőművészek kiállitását, melyen Aba-Novák, Czencz, Csók, Gimes, Glatz, Gyenes, Margó Ede, Márk Lajos, Magyar-Mannheimer, Szüle Péter stb. vettek részt. A kiállitás minden nap d. e. 11 órától d. u. 3 óráig megtekinthető. A Lipótvárosi Társaskör Szilveszter-estélyén ezekből a művekből tombolát rendez.

9

Pesti Hirlap

1935 XII. 24

szám..... Pénztári szám.....

talvány.

.....*nak, címe:*.....
(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

tal .....

.....*ért*

fizetendő.

.....*bélyeg* .....*nyugta* .....*bevonandó.*

.....

.....

.....

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

.....

Bevétel	Kiadás

Aba-Novák Vilmos

1246

KIÁLLITÁS A SZOLNOKI MÜVÉSZTELEPEN

A szolnoki művésztelep tagjai: *Aba-Novák* Vilmos, *Borbereki* K. Zoltán, *Chiovini* Ferenc, *Fényes* Adolf, *Pátzay* Pál, *Pohárnok* Zoltán, *Pólya* Iván, *Pólya* Tibor, *Révész* Pál, *Szlányi* Lajos, *Vidovszky* Béla és *Zádor* István a művésztelep képtárhelyiségeiben szeptember 8-tól 16-ig *őszi kiállitást* rendeznek. A megnyitás szeptember 8-án délelőtt 11 órakor lesz.

M. 935 IX/6

Magyarság 1935. IX. 6.

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-s

Utalványszám ...../Bl..... ügyosztály.

Fizetési u

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztára á

.....

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

.....

.....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

.....

(1247

Aba-Novák Vilmos

Est, 936.XII.3.
Est, 936.XI.28.
Ujság, 936.XII.3.

— **A magyar művészi sorsjáték nyereménytárgyainak kiállítása.** Az Iparművészeti Múzeum második emeletén megnyilt a Lady Chilston, Anglia volt budapesti követe feleségének kezdeményezésére létesült művészsegélyező sorsjáték idei kiállítása. A kiállításon ott van a főhelyen *László* Fülöp festménye, *Zala* György szobra, de megtaláljuk *Aba Novák* Vilmost, *Derkovicsot*, *Patzs Goebel* Jenőt, *Klie* Zoltánt, *Kádár* Bélát, *Beck* Ö. Fülöpöt, szóval a legmodernebbeket is. Az egész anyagot nem tudták kiállítani, hiszen *több mint 500 darab kitünő munka kerül kisorsolásra 60.000 pengő értékben.* A vidék már meg is mozdult, *a művészsorsjegyeket nagyban vásárolják*, az Iparművészeti Múzeumban megnyilt kiállítás jó alkalom arra, hogy a *budapesti publikum figyelmét ráirányítsák erre a nemes mozgalomra.*

A közönség a nyereménytárgyakat *ingyen tekintheti meg* és egy pengőért sorsjegyet vehet, amellyel megváltja a lehetőséget arra, hogy *lakását értékes nyeremény díszművel gazdagíthatja.* Az akciónak nemcsak a művészek, hanem a *közönség felé is ajándékozási jellege van,* mert mindössze 30.000 sorsjegyet bocsátottak ki egyenkint egy pengő árban, holott a művek értéke több mint 60.000 pengő, tehát a nyeremények értéke *éppen a duplája az összes sorsjegyek értékének.*

— **Új magyar akvarellek.** A legnehezebb műfaj mesteri könnyedségű vizsgája ez az érdekes, értékes, szép kiállítás, amelyet tizenöt kiváló művész vízfestményeiből rendezett a Fränkel-szalón. *Aba-Novák* Vilmos, *Berény* Róbert, *Bernáth* Aurél, *Bornemisza* Géza, *Czóbel* Béla, *Diener-Dénes* Rudolf, *Egry* József, *Hatvany* Ferenc, *Kirchner* Jenő, *Kmetty* János, *Körmendi* András, *Márffy* Ödön, *Szobotka* Imre, *Szönyi* István és *Vass* Elemér akvarelljei sorakoznak fel a két terem falain, festőik java tehetségét s tizenöt külön művészi temperamentumot, festői szemléletés kifejezésmódot prezentálva. Legtöbbjük mégis — túl a tájmotívumok közösségén — mintha benső rokonságot tartana egymással. Derűs-világos színeiket valami párás, tompító lehellet fátyolozza, valami zenei sejtelmesség varázsa teszi testetlenné, ami arra figyelmeztet, hogy ezek a festők elsősorban *lirizmusukon* keresztül nézik és látják a valóság jelenéseit. Igazán, mint jelenéseket, amelyekről kedélyükön, hangulatukon, érzéseiken átszűrt emlékképekben számolnak be, a maguk egyéni művészetének legsajátosabb módján. Hol kötetlenül, elomló-lágy színárnyalatokba oldottan *(Czóbel)*, hol az atmoszféra opálos káprázatába feledkezve *(Egry)*, hol a matéria formajátékához simultan *(Berény)*, hol víziószerű, tiszta festőiséggel *(Bernáth)*, hol a szerkezeti felépítés elvontságát hangsúlyozva *(Kmetty, Szobotka)*, hol a látás gyönyörétől ittasultan *(Márffy)*, hol zengő költészetté írva át a természet jelenségeit *(Szönyi)* vagy franciás könnyedséggel és magyaros szűkszavúsággal hangsúlyozva ki a valóság dekoratív elemeit *(Bornemisza)*. Mennyi változatosság az árnyalati finomságokban. Egy széles, kromatikus skála tömör gazdagságát látjuk itt kitárulni, amelyekben épúgy a helyén van *Aba-Novák* ragyogó virtuózitása, mint *Hatvany* szolíd, elmélyült kultúráltsága. *Vass* Elemér hangulatborongása vagy *Diener-Dénes* kitisztult színessége és *Körmendi* András friss, fiatalos biztonsága, mint *Kirchner* Jenő eleven készsége. Az együttesben jórészt azokkal a festőkkel találkozunk, akik az utóbbi időben itt szokták új kollekciójukat bemutatni s akik most is emlékezetes perceket szereznek a művészet igaz barátainak. A kiállítás ma, vasárnap délelőtt nyílik meg. —*io.*

Így születik és hal meg egy angyalka a pesti uccán

Monori Teréz lányanya megrázó találkozása az éjszakában a szívtelen paragrafusokkal

— *Az Est tudósítójától* —

Itt történt *Budapesten*, hétfőn éjszaka egy óra tájban. Nem nagy eset. *Egy kisfiú született az uccán* és még mielőtt megtudhatta volna, hogy orvosok vannak és szülészeti klinikák, *meg is halt ott*, ahol született, az uccán. Alig pár percig élt szegényke. Erről szól a történet.

Hétfőn éjszaka

egy lány ült a padon a Horthy Miklós körtéren.

Régen ott ülhetett már, összekuporodva, lehajtott fejjel, amikor két cirkáló rendőr észrevette. Egyikük, *Sebestyén* József rendőrfőtörzsőrmester megszólította:

— *Mi baj van lelkem?*

A lány felemelte a fejét s a rendőr látta, hogy arcát eltorzítja a fájdalom.

— Kérem... én nagyon rosszul vagyok...

görcselm vannak, vérzek...

A rendőr közelebb lépett. Véres volt az aszfalt a pad előtt.

— Ejnye, — mondta szánakozva a rendőr — telefonálok a mentőkért.

Se kórház, se ismerős

Elment. Talán tíz perc mulva *megérkezett a mentőautó*. A mentőorvos megvizsgálta a lányt, pulzust mért, kérdezgetett, azután sajnálkozva széttárta a kezét.

— Mit csináljak magával? Nem vihetem el.

Ha elvinném is, nem vennék fel a kórházba.

— Tessék legalább elvinni *egy ismerősömhöz a Verpeléti útra*, — kérte a lány.

— Jöjjön, üljön fel.

A mentőautó megállott a *Verpeléti út 24.* számú ház előtt, a lány kiszállt, a rendőr becsengetett, előkerült egy asszony, a viceházmesterné és

kezdett a helyzet bonyolódni.

A viceházmesterné az ismerős, mondta a lány, akiről itt kiderült végre, hogy *Monori* Teréznek hívják, vidékről jött fel Budapestre. *A viceházmesterné*

nem akarta vállalni az ismeretséget,

ő az este látta először a lányt, de különben is »ilyen állapotban« nem engedi be a lakásába, csak vigyék el a doktor úrék *valamelyik kórházba*, ott annak a helye.

Azzal visszament a házba, a kapu becsukódott. A mentőorvos

úgy találta, hogy Monori Teréz

Emésztési gyengeség, vérszegénység, lesoványodás, sápadtság, mirigybetegségek, ekcémák, furunkulusok eseteiben a természetes **Ferenc József** keserűvíz gyorsan szabályozza a belek annyira fontos működését és a vért biztosan felfrissíti. Az orvosok ajánlják.

nem szorul kórházi ápolásra,

még megjegyezte az intézkedő rendőr felé fordulva, hogy *máskor ne hívja ki* a mentőket, csak komoly esetben, azután beült az autóba s az autó elrobogott. A rendőr hümmögött, nem tetszett neki a dolog. Aztán ő is elment.

Dráma az éjszakában

Monori Teréz vasadi születésű, huszonegyéves hajadon

egyedül maradt az éjszakában a verpelétiúti ház előtt.

Nekitámaszkodott a falnak, csendesen sirdogált, időnként feljajdult, amikor a görcsök elővették, de máskülönben nagyon rendesen viselte sorsát, *nem jajveszékelt*, nem lármázta fel a békésen alvó polgárokat, *csak állt, állt a fal tövében*, a sötét pesti uccán.

Negyedóra mulva arra ment a 27-es őrszobára beosztott *Gulyás* III. József 4431.-es számú rendőr. Nem tudott semmiről, odalépett a lányhoz.

— Mit csinál itt, hallja?

— *Jaj, rosszul vagyok* — felelte *Monori* Teréz és remegett, akadozott elhaló hangja.

A rendőr vizsgálódni kezdett. És ekkor

megtörtént a — drámai fordulat.

A mentőautó távozása után néhány perccel *Monori Teréz gyermeket szült a Verpeléti úton.* Fiúgyermeket. Úgy, ahogy állt a barátságtalan ház előtt, nekitámaszkodva a falnak.

A gyermek élve jött a világra,

mint később az orvosok megállapították, *de csak pár percig élt*, ott halt meg az anyja mellett, a csupasz földön.

Gulyás III. József szörnyűködve nézte *a vértócsában fekvő kis holttestet.* Hirtelenében nem tudta, mit csináljon. Valószínűtlenül komor volt ez az uccai dráma a fiatal anyával, aki *állva szülte gyermekét* és roskadozva, az öntudat határán, *még mindig állt rendületlenül*, mitsem tudva arról, ami történt, gyermeke rövid életéről és szomorú haláláról. Csak hajtogatta egyre: »*Jaj, rosszul vagyok, végem van, rosszul vagyok.*«

— *Még egy kicsit ne hagyja el magát, telefonálok a mentőkért*, — ugrott a rendőr.

— Hiába... itt voltak már... nem vittek el,

— nyögdicsélte *Monori* Teréz.

A rendőr szaladt a legközelebbi telefonhoz, lelkendezve *felhívta a mentőket* és mert most már *komoly* volt az eset, a mentők *újra kivonultak Monori Terézhez és*

halott gyermekével együtt bevitték az Új Szent János kórházba.

A nőgyógyászaton fekszik, *csodálatos módon nem életveszélyes* az állapota, néhány nap mulva kihallgathatja a rendőrség.

Ki felelős?

— *Ki felelős azért, ami történt?* Ezt kérdezték

dr. Körmöczy Emiltől,

a mentők igazgató-főorvosától. Így felelt:

— Az esetet jelentették nekem, addig azonban nem nyilatkozhatom, *amíg nincs kivizsgálva* a pontos tényállás. Amint hallom,

a leány letagadta,

hogy gyermeket vár s ezzel megtévesztette az első alkalommal kint járt doktort. Nem mondom, *hibáztatom a doktort*, mert mégis be kellett volna szállítania kórházba; de figyelembe kell venni sok olyan körülményt még, amelyek esetleg más megvilágításba helyezik az ügyet. Még egyszer hangsúlyozom, a vizsgálat folyamatban van s

ha mulasztás történt, megteszem a szükséges lépéseket.

A budapesti mentők hivatásuk magaslatán állanak, ezt készséggel megállapítjuk. Mi nem is a mentőorvost hibáztatjuk, ő nyilván a *fennálló gyakorlat alapján* intézkedett.

A rendszer a hibás,

a rendszer felel azért, hogy *Monori* Teréz ebben az egyke ellen küzdő világban olyan egyedül maradt újszülöttjével hétfőn éjszaka a Verpeléti úton.

Komlós Jenő

Szerelmi zálog? Vagy rablás?

— *Az Est tudósítójától* —

Egy szerelmes dunaparti éjszaka nem éppen romantikus története került a büntető törvényszék *Schirilla*-tanácsa elé. A vádlottak padján, fogházőr mellett, jól öltözött fiatalember ült. A vádlottat *Szabó* Jánosnak hívják és *rablás* bűntette címén adott ki ellene vádiratot az ügyészség. A vád szerint a fiatalember a mult év július 28-án a Rakovszky-parkban egy fiatal leány, *Petteris* Elza karjáról letépte karkötőóráját és elrabolta.

— Nem vagyok bűnös — védekezett Szabó a bíróság előtt. — Egy étteremben ismerkedtem meg *Petteris* Elzával. Kettesben maradtunk, megvacsoráztunk, majd sétálni mentünk. *Szép holdvilágos nyári éjszaka volt* s a Dunapart felé mentünk. A *Rakovszky*-parkban leültünk egy padra, a leány — sajnos — *nagyon hidegen viselkedett velem szemben* s hogy jobb kedvre hangoljam, egy kávéházba mentem vele. A kávéházból visszamentünk a parkba. Megint csak tartózkodóan viselkedett velem szemben, csak akkor lett barátságosabb, amikor elpanaszolta, hogy anyagi gondjai vannak és pénzt kért tőlem kölcsön. Teljesítettem kérését. Igy ültünk hosszabb ideig a padon, beszélgettünk, *nagyon összebarátkoztunk*. Búcsúzáskor megígérte, hogy másnap felkeres és akkor visszaadja a pénzt is, amit kölcsönadtam neki.

— Mi lesz a *szerelmi zálog*, hogy biztosan eljön? — kérdeztem tőle. Ezen hosszabb ideig tanakodtunk, míg végül abban állapodtunk meg, hogy

nálam hagyja karkötőóráját.

Le is csatoltam az órát és megígértem neki, hogy ha másnap felkeres lakásomon, *visszakapja az óráját*. Ebbe beleegyezett. Tehát nem igaz az, mintha én az órát elraboltam volna. Erre nem is volt szükség, *hiszen még én adtam neki kölcsönt*.

— Akkor miért állítja a lány, hogy *maga leszakította csuklójáról az órát, úgyhogy az óra szíja is elszakadt?*

— Nem tudom kérem. Az történt, hogy a leány nem látogatott meg, a kölcsönt sem küldte vissza, és nem tudtam a címét,

de az órát magamnál tartottam,

ha véletlenül találkozom, oda adhassam neki.

Két héttel később egy vendéglőben ültem, mikor hozzámlépett egy rendőr és azt állította, hogy *én elraboltam a leány karkötőóráját*. A rendőrnek megmutattam, hogy az óra nálam van, de *most már csak úgy vagyok hajlandó visszaadni, ha a lány a kölcsönadott pénzt kifizeti*.

Petteris Elzát nem tudták kihallgatni, mert *nem jelent meg a tárgyaláson*, mire a törvényszék elrendelte a legközelebbi tárgyalásra való *elővezetését*. A védő indítványozta a vádlott *szabadlábra helyezését*, a bíróság azonban az indítványt *elutasította* és a tárgyalást elnapolta.

Aba Novák Vilmos

A művészet őszinte szolgálata

A Pesti Napló húsvéti albuma a „Magyar Mesterművek" széleskörben kelt nagy érdeklődést. Aba-Novák Vilmos festőművész ezt mondja a gyönyörű könyvről:

— A művészet körébe vágó könyvek kiadása az utóbbi időben fokozott nehézségekkel járt, mert az igazán jó reprodukció rendkívül költséges és a kiadó így nehéz helyzetben van. A Pesti Napló olyan nemes gesztussal áll a művészet őszinte szolgálatába, amikor e kötetet a közönség kezébe adja, hogy ezért nemcsak a a művész, de a nagyközönség őszinte köszönetét érdemli.

Mindenki megcsodálja, ha —
„ELERTEX" szövetből
lesz a ruhája!

ÉLES IZGATÁS A NÉMETEK ELLEN ANGLIÁBAN

London, március 18
(Az Est tudósítójától)

Winston Churchill volt angol miniszter rendkívül éles beszédet mondott a német fegyverkezésről. Azt állította, hogy Németország az utolsó három esztendőben másfél milliárd fontsterlinget fordított fegyverkezésre. Göring tábornokot idézte, aki szerint éjjel-nappal forognak a kerekek a német gyárakban. Ezek a gyárak a legborzalmasabb fegyvereket gyártják s a világ legnaivabb népét már a bölcsőtől kezdve katonává képezik ki. Ez ellen Angliának fel kell készülni.

(*Churchill* nem szereti Németországot. Ez volt az oka annak, hogy nem őt nevezték ki most fő honvédelmi miniszternek. *Baldwin* kormányelnöknek az volt a nézete, ha Churchillt neveznék ki erre a fontos pozícióra, akkor *Németország még jobban megbokrosodna. Churchill* most ezen az úton adja ki a dühét. A másik nagy angol németfaló Sir Austen *Chamberlain.* Ő is nagy beszédben izgatott a németek ellen.

»Gondolják meg az angolok, — szól többek között — *mi történt volna, ha Németország győz a világháborúban.* Milyen békét kényszerített volna ránk a győző Németország! Nemcsak hogy elvette volna összes gyarmatainkat, de ezen az angol szigeten is megkeserítette volna életünket.«

A konzervatív párt szélsőséges csoportja azért folytatja ezt a német izgatást, hogy *ellensúlyozza az angol kormánynak azt a politikáját, amely megegyezést kíván Németországgal.)*

Még ez történt ma

1. »Ha háborúra kerülne a sor, Németország négy hétig nem bírna ellenállani.« A »Neue Zürcher Zeitung« párizsi tudósítója jellemzi e mondattal a francia közvélemény felfogását. Franciaországban ugyanis azt hiszik, hogy Németország gazdasági helyzete rendkívül megromlott az utóbbi hónapokban. Ennek következtében, ha háborúra kerülne a sor, néhány hét mulva végképpen összeomlana.

A »Neue Zürcher Zeitung« ehhez igen helyesen megjegyzi, hogy a világháború elején szintén ilyen mesékkel áltatták magukat a szövetséges hatalmak. Alapigazságszámba ment akkor, hogy Németország és a monarchia legfeljebb három hónapig bírja a harcot. Azután nem lesz már annyi pénze, hogy egy töltényt vásárolhasson. A tények megmutatták, hogy a központi hatalmak három hónapnál tovább is bírták állani a harcot. Nem vár-e ugyanilyen csalódás most is a francia közvéleményre?

(A francia közvéleménynek egy másik része — az úgynevezett jól értesült része — Németország állítólagos megrendült gazdasági helyzetéből egész más következtetést von le. Ez a jól értesült közvélemény azt állítja, hogy Németország 1914-ben csak azért keveredett a háborúba, mert Anglia és Franciaország gazdasági mozdulatai a világpiacokat zárták el előle. Szóval, a gazdasági szükség hajtotta Németországot akkor a háborúba. Minthogy most is a gazdasági szükség szélén áll, nem fogja-e ez a német kormányt arra bírni, hogy háborúval meneküljön ebből a kényes helyzetből?

... Az ilyen híreket abban a Franciaországban terjesztik, amelynek külügyminisztere éppen most mondotta Londonban, hogy »Franciaország azonnal mozgósít«, ha a Népszövetség Tanácsa nem fogadja el a francia javaslatot.)

2. A pápa úgy döntött ma, hogy azt a benzinmennyiséget, amelyre Vatikánvárosnak szüksége van, egy amerikai vállalat fogja szállítani. A versenyárgyaláson egy angol csoport is résztvett. Persze, nem az üzleti szempont játszott közre a vállalatok ajánlattevésénél. Hiszen Vatikánváros alig 250.000 líra értékű benzint fogyaszt évente. De mind a két vállalat nagy megtiszteltetésnek — és reklámra alkalmas gondolatnak — tartotta, ha a Vatikánnak benzint szállíthat.

(Vatikánváros rendkívül olcsón adja el a benzint a maga vevőinek. Egy lira 30 centesimót számít egy literért. De csak Vatikánváros autótulajdonosainak szállít. Tehát csupán a Szentszék bibornokainak és magasrangú funkcionáriusainak. E funkcionáriusoknak 250 gépkocsijuk van. Ezenfelül azok a diplomaták is kapnak az olcsóbb benzinből, akik a Szent Atyánál akkreditálva vannak. Naponta legfeljebb 10 métermázsa benzint fogyasztanak ezek a gépkocsik. Amikor a Szent Atya a nyári hónapokat a Gandolfo kastélyban tölti, akkor több benzinre van szükség. Ilyenkor a vatikáni főpapok állandóan a kastély és a Vatikán között robognak s így természetesen több benzint fogyasztanak.)

3. »Megérkeztek-e már a német lapok? Mihelyt megérkeznek, azonnal be kell őket adni Leger kabinetfőnök úrnak!« Egy magasrangú francia külügyminiszteri hivatalnok mondotta ezt egyik kartársának.

(A francia külügyminisztériumban most szinte nagyítóüveggel olvassák a német lapokat s azokon keresztül igyekeznek kiérezni a német közvélemény felfogását. Nagy idegességet keltett például a francia külügyminisztériumban, hogy Hitler választói beszédei nem pontosan olyan szöveggel jelennek meg a német lapokban, mint amilyen szöveget külföldre juttatnak el. A Führer karlsruhei beszédét például csak a stuttgarti rádió adhatta le. A karlsruhei beszéd a külföldi lapokban már megjelent, de a német lapok még mindig nem közölhették. Először a sajtóminisztériumnak adták át s az készített belőle egy szöveget a német közvélemény számára. Mindebből azt következtetik a francia külügyminisztériumban, hogy a német népnek »nem mondanak meg mindent« s ebből igyekeznek a német kormány jövőbeli magatartására következtetéseket vonni.)

4. »Amit Hitler csinál, az mindig helyes, neki mindig igaza van.« Adolf Wagner bajor belügyminiszter mondotta ezt Münchenben egy nagygyűlésen. A kijelentést a német rádiók az egész birodalomban leadták.

(Olaszországban már évek óta közkézen forog egy »tizparancsolat«, amelynek egyik pontja úgy szól, hogy »a Ducenek mindig igaza van«.)

5. »Kisasszony! Ön az osztályának s így az én kis Károlykámnak is azt a feladatot adta, hogy írásbeli dolgozatot írjon az apja foglalkozásáról, napirendjéről és jelleméről. Mondja, kedves kisasszony, honnan veszi ön azt a jogot, hogy családi életem intimitásait és titkait kifürkéssze?... Vegye tudomásul, én megtiltottam Károlykának, hogy ezt az írásbeli dolgozatot elkészítse. Ha tud a sorok között olvasni, akkor most már sejtheti, milyen jellemű ember Károlyka édesapja.«

(Ezt a levelet Denis Thion mérnök írta egy versaillesi elemi iskola tanítónőjének. A tanítónő átadta a levelet felettes hatóságának, ahol megállapították, hogy a tanítónő nem lépte át jogkörét, amikor ilyen tárgyú írásdolgozat elkészítésére utasította a növendékeit. A mérnököt bíróság elé fogják állítani.)

6. A választási láz elfogta az egész német birodalmat. Az »apparátus« teljes gőzzel dolgozik. Nemcsak a szónoki emelvényekről világosítják fel a német népet, hogy miről van tulajdonképpen szó. A rádió, a gramofon s ami mindennél fontosabb, a sajtó tele torokkal készíti elő a német népet a választások nagy napjára.

(A sajtó például a következő utasításokat kapta a propagandaminisztériumtól:

a) *Mindent úgy kell beállítani, hogy Hitler felfogása megerősödjék a külföldi felfogással szemben. Bármit írnak le, ügyeljenek arra, hogy milyen hatást fog az kelteni a választóban.*

b) *A hétköznapi civódásokat kerülni kell. Ne törődjenek a felekezeti villongásokkal és a devizapörökkel. Még a duzzogókat és a »levesben hajszálkeresőket is hagyják békében. Még ezeket is be kell állítani a munkába.*

c) *Mindig azt kell hangsúlyozni, hogy most valamiért, nevezetesen Németországért harcolunk, nem pedig valami vagy valaki ellen.*

d) *Minden cikk hangsúlyozza, hogy Hitler a békéért harcol.*

e) *Össze kell hasonlítani a mai állapotokat az 1932-iki állapotokkal. Mennyivel jobbak a mostaniak, mint az akkoriak! Külpolitikai és belpolitikai szempontból egyaránt.*

f) *Hangsúlyozni kell, mennyivel jobb dolga van a munkásnak, mint akkor. Csak ha Hitlerre szavaznak, akadályozhatják meg a mult visszatérését.*

g) *A külpolitikáról csak úgy szabad írni, hogy az a közönséget ne nyugtalanítsa. Nem szabad idézni azokat a külföldi lapokat, amelyek megtorlásokról írnak.)*

A rendőrség valamennyi tagját szintén mozgósították a választások érdekében. A szolgálatmentes rendőröket a sportpalotába rendelték s itt gróf Helldorf rendőrfőkapitány kitanította őket arra, mi a kötelességük a választások során.

7. A német nemzeti szocialista »Deutsche Volkswirtschaft« erősen megleckézteti mai számában a német tőzsdéket. Azon a napon ugyanis, amelyiken a német csapatok bevonultak a katonamentes rajnai övbe, a német tőzsdék hőmérője »lanyhát« mutatott. Sőt, ez a hőmérő még most sem akar mást mutatni.

»Egyenesen megszégyenítő, — írja a Deutsche Volkswirtschaft — hogy a nemzetnek ezen a nagy napján a német kurzusok ugyanolyan irányzatot jelentenek, mint a külföldi tőzsdék. A német tőzsdék is tanulják meg végre, hogy lépést kell tartani a politikai eseményekkel. Amikor a nemzetnek nagy napja van, akkor fegyelmezett tőzsdékre van szükség, nem pedig gseftelőkre.«

(A német tőzsdéken már több mint egy év óta csak árja származású tőzsdebizományosok köthetnek üzleteket.)

Nyilttér

E rovatban közöltekért nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.

Ebben a rovatban a hirdetések ára milliméter-soronként hétköznap 70, vasárnap 80 fillér. A legkisebb hirdetés ára 7, illetve 8 pengő.

Aki friss és egészséges akar lenni és el akarja kerülni, hogy kemény legyen a széke, emésztése meg legyen zavarva, folyton fájjon a feje és bőre tele legyen mindenféle pattanással, az igyék hetenként egyszer-kétszer reggelizés előtt egy pohár természetes **Ferenc József** keserűvizet. Orvosok ajánlják

Új modelek! Mérsékelt árak!
MARS GYERMEKKOCSIGYÁR
Budapest, VI., Andrássy út 36. (Párisival szemben)
Gyár: IX., Liliom ucca 8

A Városi Színházhan, a hétfő esti hangversenyen
elveszett női aranykaróra.
Becsületes megtaláló illő jutalom ellenében adja le Petőfi Sándor u. 14, I. em., Baracs kalapszalónban

Néhai erényi dr. lovag ULLMANN ANTAL hagyatéki ingóságainak aukciója:
Ékszerek, ezüstök, szőnyegek, festmények, porcellánok műtárgyak, bútorok, nagyértékű régi hímzésgyűjtemény stb
Kiállítás: Március 19, 20, 21-én délelőtt 10-től délután 5-ig, Mária Valéria ucca 12., II. emelet 14. sz. alatt.
Aukció: Március 23, 24, 26-án délután fél 3-tól, 25-én délelőtt 10 órától, Mária Valéria ucca 12. a Pesti Lloyd Társulat dísztermében.

MAGDA SCHNEIDER
legújabb bravúros alakítása:
WINDSORI VÍG NŐK
HOLNAP PREMIER! Kizárólagos joggal **DÉCSI**

Abaco

Abaco, a Bahama szigetcsoport egyik legnagyobb szigete.

Abactio (latin), elhajtás. A régi magyar jogban a tilosba tévedt marhának elhajtása a birtokos által, akinek területére tévedt.

Abacus (görögül abax, a. m. tábla). **1.** A görög és római oszlopfőkön elhelyezett, többnyire négyzetes kőlap, amelyen a gerendázat nyugszik. Kissé elváltoztatott alakban később is szerepelt az oszlopfőkön. **2.** A görögök és rómaiak számoló táblája, mely az alapműveletek elvégzésére szolgált.

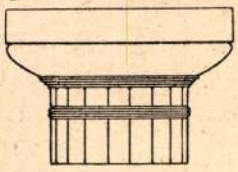

Abacus.

Abadan, perzsa telep a Satt el Arab balpartján. 1912-ben Anglia kibérelte Perzsiától 99 évre, mert itt építették meg a perzsa petróleumvezeték végállomását. Most Irakhoz tartozik.

Abaddón (héber, a. m. enyészet), a bibliában és a talmudi legendában az alvilágot jelöli, János jelenéseiben (IX. 11) az alvilágon uralkodó pusztító angyalt.

Abádi *Benedek*, ev. lelkész és könyvnyomtatómester. Születési és halálozási évét nem ismerjük. Nádasdy Tamás nyomdáját vezette, a Sárvár melletti Újszigeten; itt jelent meg Erdősi (Sylvester) János latin nyelvtana 1539-ben és Új Testamentom-a 1541-ben. 1544-ben pappá szentelték, majd Eperjesen és Szegeden lelkészkedett.

Abaditák, l. *Abbadidák*.

Abadsech v. abasech, a Fekete-tenger partján és a középső Kuban mentén élő cserkesz törzs, lélekszáma kb. 19,000.

Abádszalók, nk. Jász-Nagykun-Szolnok vm.-ben, a tiszai felső j.-ban, a kisújszállás—kál-kápolnai vasútvonal mellett, (1930) 7463 lak.

Abafája *(Apalina)*, maros-tordamegyei község. Tr. óta Romániához tartozik, (1930) 1223 lak.

Abafalva (Abovce), gömör- és kishontmegyei község, Tr. óta Csehszlovákiához tartozik. Már 1339-ben szerepel az egri káptalan oklevelében. Kb. 680 lak.

Abaffy (Abafalvi és Felsőlehotai) család, állítólag a Pok nemzetségből származik. Hiteles őse a XIV. sz. elején élő Kisvárkonyi *Aba Miklós*. *János* (1559—83.), *György* (1608—16.), *András* (1647—50.), majd *Sándor* Árvavár kapitányai voltak. *Miklós* budai harcokban tanusított vitézségéért 1609-ben bővített címert kapott, tokaji várkapitány és aranysarkantyús vitéz lett. A székelyföldi ágat a XVII. sz. második felében *János* alapította, aki az *Abafalvi* és *Csikszenttamási* előneveket használta. Fia, *Sándor* 1740-től Fel-Csikszék alkirálybírája volt.

Az Abaffy-család címere.

Abaffy Ferenc, *1732. †1817. Árva vm. alispánja, majd követe. Részt vett a Martinovics-féle összeesküvésben, barátja volt Kazinczy Ferencnek.

Abafi, Jósika Miklós regénye (1836), Erdélyben játszódik, Báthory Zsigmond fejedelem idejében. Mint korának legtöbb regénye, az A. is Walter Scott romantikus lovagregényeinek hatása alatt készült.

Abafi *Lajos*, családi nevén *Aigner*, könyvkiadó és író, *1840. †1909. Sokoldalú működést fejtett ki vállalatának vezetésén kívül. Mint kritikus és bibliografus működött, magyar költőket fordított németre, megírta a *Magyarországi szabadkőművesség történeté*-t, díszes munkát írt *Magyarország lepkéi*-ről. Egyik alapítója volt a Magy. Könyvkiadók és Könyvkereskedők Orsz. Egyesületének (1878) és szerkesztője a Corvina c. egyesületi folyóiratnak.

Abagár *(Tokáti)*, az örmény nyomdászat megalapítója, *Tokátban, Kisörményországban a XVI. sz.-ban. Mint Mihály pátriárka követe, Rómában 1563-ban IV. Pius pápa megbízásából az örmény keletiek hitét és szertartásait tartalmazó munkát írt. Örmény betűket metszetett, Velencében 1565-ben nyomdát létesített és kinyomatta az első örmény nyomtatványt, a fametszetekkel ékesített Zsoltárok Könyvét.

Abai, a Nilus egyik forrásfolyója, a Kék-Nilus felső szakaszának a neve. A Tanatóból ered, az abessziniai felvidéken.

Abai, város a régi Görögország Phokis tartományában. Apollon isten egykori kultuszhelye.

Abajdóc, *elegybúza*, a búza és rozs keveréke. Némely vidéken kisgazdák házi szükségletre, kenyérnek termesztik.

Abakan. 1. Az Altai hegység egy része Tomszk és Jeniszejszk tartományban. **2.** A Jeniszej baloldali mellékfolyója.

Abakanszk, bányatelep a Jeniszej mellett, Jeniszejszk tartományban. Erődjét még Nagy Péter alapította. Környékén mangán- és vasbányák vannak.

Abálás *(abárlás)*, régi magyar konyhai kifejezés, mely már nem igen használatos. XVI. sz.-beli szakácskönyveinkben többféle értelmezéssel szerepel. Főzés közben való habarást, keverést, felfőzést, abárlófával való megveregetést jelent. Abált szalonna a. m. füstölés és pácolás után főtt szalonna.

Abalienatio (latin), elidegenítés, eltulajdonítás. A római jogban a tulajdonátruházás elnevezése. L. *Elidegenítés*.

Abaliget, kk. Baranya vm. hegyháti j.-ában, az újdombóvár—pécsi vasútvonal mellett, (1930) 767 lak. A tudományos szempontból igen érdekes A.-i barlang (Paplika) a község határában, a Mecsek-hegység ÉNy.-i

ágban ereszkedik le. Leghosszabb ága az Unteraargleccser (17 km hosszú), ez a Finsteraargleccser és a Lauteraargleccser egyesüléséből keletkezett.

Aarhus, a hasonlónevű jütlandi dán kerület (2514 km²) székvárosa és kikötője a Kattegat egyik öble mellett. Dánia második legnagyobb városa, (1930) 81.279 lak.

Aarne *Antti Amatus*, finn néprajzkutató, helsinkii egy. tanár, *1867. †1925. Összeállította az európai mesetípusok jegyzékét, lajstromozta a nagy finn és észt mesegyüjteményeket. A mesekutatás módszeréről írt tanulmányai alapvetők. Főműve: *Vergleichende Märchenforschungen*, 1907.

Aaron *Vasile*, erdélyi román költő, *1770. †1822. Verselése a népköltészetben gyökerezik. Egyik verses művében Jézus kínszenvedését mondja el Klopstock nyomán, másutt Ovidiusból és Vergiliusból merít.

Aasen [ószen] *Ivar*, norvég nyelvtudós és költő, *1813. †1896. Szegény szülők gyermeke volt és a maga erejéből lett tudóssá. Leírta a norvég dialektusok nyelvtanát, összeállította szókincsüket és a nyelvjárások alapján irodalmi nyelvet teremtett (landsmål), amely nagyon népszerű lett és ma Norvégia egyik hivatalos nyelve (a másik a riksmål). L. *Norvég nyelv*.

AAU *(Amateur Athletic Union)*, az Egyesült Államok sportszövetsége.

A. B., az „Augsburgischen Bekenntnisses" v. „Augsburger Bekenntnisses" állandó rövidítése, leginkább az „evangelisch" jelző mögött áll, ezzel együtt megfelel a magyar *ágostai hitvallású evangélikus* kifejezésnek.

Ab (német), helységnévvel vagy valamely hely megjelölésével kapcsolatban fordul elő a kereskedelmi nyelvben. Ha pl. az ár *ab gyár* értendő, ez azt jelenti, hogy a vevő ott veszi át az árut és a szállítási költség a gyártól kezdve a vevőt terheli. Gyakoribb összetételek: ab határ, ab pályaudvar, ab vámház.

Ab, a zsinagógai év 5. hónapja, júliusra v. augusztusra esik. Már a bibliai korban a gyász hónapja volt (Zak. VII. 3. 5, VIII. 19.). Többek közt a következő történelmi események tették a zsidóság számára gyászossá: 1. Kr. e. 587-ben ebben a hónapban foglalták el a babiloniak Jeruzsálemet, fölperzselték a templomot, számkivetették Izráelt. 2. Kr. u. 70-ben Ab 9-én Titus elpusztította Jeruzsálemet. 3. 135-ben Ab 9-én a rómaiak elfoglalták Betart s ezzel végleg megsemmisítették a zsidó államiságot. 4. 1492-ben Ab 9-én a zsidókat kiűzték Spanyolországból.

Aba, török eredetű személynév, jelentése: apa, ős. XI—XV. sz.-beli oklevelekben fordul elő, a mult sz. óta nálunk keresztnévnek is használják.

Aba, nk. Fejér vm.-ben, a székesfehérvári j.-ban, a székesfehérvár—sárbogárdi vasútvonal mellett. Vasútállomása Aba-Sárkeresztúr. (1930) 4067 lak.

Aba, l. *Abaposztó*.

Aba *nemzetség*, ősei Ed és Edőmén kabar vezérek. Birtokai Abaúj-, Heves-, Sáros- és Borsodmegyékben terültek el. Nevezetes tagjai *Aba Sámuel* magyar király, továbbá *Finta, Amadé, Makján* és *Péter* nádorok a XIII. sz.-ban. A nemzetségből az alábbi családok származtak: *Aszalay, Athinay, Báthory (Gagyi), Berthóty, Budaméry, Detky, Domoszlay, Fricsy, Gagyhy, Hedry, Jobbágyi, Keczer, Kompolthy, Kőszeghy, Lapispataky, Lipóczy, Nekcsey, Rhédey, Sirokay, Somossy, Szikszay, Vendéghy, Visontay, Vitézy, Zsegnyey*.

Az Aba nemzetség címere

Aba Novák *Vilmos*, festő és grafikus, *1894. Érdekes egyházművészeti falfestményeken kívül (Szeged: Szt. Demeter-torony; Jászszentandrás: kat. templom) számos nagyerejű temperaképet festett vándorcirkuszok, vásárosok életéből, régi olasz városkákról. Képviselve van a főváros közgyüjteményeiben. Olaszországban kétízben is kitüntették (a padovai és római egyházműv. kiállításon). Rézkarcai modern grafikánk javából valók.

Aba Sámuel, magyar király, uralkodott 1041-től 1044-ig. A sári monostor körül élő nemzetség feje, Szt. István sógora és nádora volt. Péter király kegyetlensége miatt emelték trónra a magyarok, de mikor Péternek III. Henrik német-római császár segítséget adott, hűségük megingott. A. ekkor szintén kegyetlenkedni kezdett. Ellenében árulás juttatta győzelemhez a császárt Ménfőnél (1044). A. törzsbirtoka felé menekült, ott gyilkolták meg és a sári monostorban temették el.

Ababas, vagyis „férfiak", primitív északbraziliai indiántörzs, a tupi-guarani nyelvcsalád tagja, a Maderia és a Tocantin folyók közötti területen él.

Abábde, hámita nép a Nilus és a Vörös-tenger között. Számuk 30—40,000. Vallásuk az iszlám; eredeti nyelvüket lassanként kiszorítja az arab. A műveltség alacsony fokán, nagy nyomorban élnek; főfoglalkozásuk a tevehajcsárság és a karavánvezetés.

Abaca, a manillakendernek egy válfaja. (L. o.)

Abaco *Evarista Felice dall'*, olasz zeneszerző és gordonkás, *1675. †1742. 1704-től kezdve Münchenben élt. Kamarazeneművei a XVIII. századbeli olasz kamarazeneirodalom legművészibb alkotásai közé tartoznak.

Uj Idők Lexikona

I.K. 3.l.

ban többször tiltakozott a háboru meghosszabbitása ellen. 1918 októberében Batthyány Tivadarral, Lovászy Mártonnal és Hock Jánossal a nemzeti tanácsban müködött. Majd részt vett a románokkal Aradon folytatott tárgyalásokon, ahova a kormány, mint főmegbizottat, Jászi Oszkárt küldte ki. Mikor a román politikusokkal nem tudtak megegyezni, — Abrahám Dezső szerint — Jászi Oszkár kijelentette, hogy ha Románia és az entente nem enged követeléséből, akkor majd Oroszország felé orientálódunk. Ezt a nyilatkozatot a magyar kiküldöttek nagy többsége helytelenitette. A Károlyi-kormány később igazságügyi államtitkárrá nevezte ki, de mikor látta, hogy a politikai irányzat balfelé halad, lemondott tisztségéről. A kommün alatt menekülni volt kénytelen és több heti bujdosás után, Zágrábba került, ahol katonai ellenőrzés alá vették, majd a francia katonaság segitségével Szegedre ment. Itt Zichy Aladár gróf és P. Zadravecz István püspök segitségével, megalakitották a nemzeti hadsereg szervező bizottságát. Károlyi Gyula gr. akkori szegedi miniszterelnök és kormánya látva, hogy a megszálló francia bizottság bizalmát nem tudja megnyerni, lemondott, s ekkor (1919 juliusban) ő alakitotta meg a második kormányt, melynek tagjai voltak: Balla Aladár, Teleki Pál gróf, Belitska Sándor, Varjassy Lajos, Dömötör Mihály és Pálmay Lajos. Kormánya nemzeti bizottmányt hivott össze, melynek elnöke Zichy Aladár gróf volt. A kommün bukása után Huszár Károly kabinetjében több hónapon keresztül müködött, mint belügyi államtitkár.

Ábrányi Emil, zeneszerző. Született Budapesten, 1882-ben. Zeneművészeti tanulmányait Budapesten a Zeneakadémián végezte, majd 1901-ben Lipcsébe ment, ahol Nikisch Artur vezetése mellett karmesterré képezte ki magát. 1902-ben a székesfővárosi Vigadóban a filharmónikusok bemutatták nagy zenekarra irt C-dur szimfóniáját. Első dalmüvét, az egyfelvonásos Ködkirályt, melyhez Pásztor Árpád irt szöveget, 1903-ban az Opera mutatta be, az akkor 21 éves szerző személyes vezetése alatt. Néhány évvel később atyja, Ábrányi Emil, Maeterlinck szinmüvét, a Monna Vannát átdolgozta számára operaszöveggé, amelynek megzenésitésével nagy sikert aratott. 1903-ban Németországba ment, ahol hosszu ideig a hannoveri udvari opera első karmestere volt. 1912-ben Budapestre tért vissza és a magyar kir. Opera karmestere, majd 1919-ben igazgatója lett. 1921-ben a Városi Szinház igazgatói állását vállalta. Don Quijote és Ave Maria c. operái osztatlan tetszésre találtak. Nevéhez füződik a Városi Szinház zenekarából szervezett szimfónikus zenekar megalapitása. 1920 óta a Zeneművészeti Főiskola karmesteri tanfolyamának tanára.

Abt Alfred dr., járási tisztiorvos, tiszteletbeli vármegyei főorvos. Született Oravicán 1872-ben. Középiskoláit Temesváron végezte, majd a kolozsvári tudományegyetemen orvosi tanulmányokat folytatott, ahol 1898-ban orvostudorrá avatták. Oklevelének megszerzése után egy évig a prágai cs. és kir. helyőrségi kórházban, később pedig az V. és VIII. cs. és kir. huszárezrednél ugyancsak mint orvos teljesitett szolgálatot. 1900-ban a torontálmegyei Jákófalvára került községi orvosnak, 1912-ben a zsombolyai járás orvosa és tb. vármegyei főorvos lett, 1920-ban a széchenyi járás tisztiorvosává választották. 1928 óta a vármegye tb. főorvosa. A háboru alatt a zsombolyai Vöröskereszt-kórház 380 ágyas kórházának parancsnoka volt; mint népfölkelő ezredorvos szerelt le és érdemeinek elismeréséül a II. o. hadiékitményes vöröskereszttel tüntették ki. Járásában állandó köz- és népegészségügyi előadásokat tart, amelyeket mozgóképvetitéssel kisér. A város társadalmi életében tevékenyen résztvesz; a helybeli Kaszinó és a Polgári Lövészegylet tagja. Az Országos Orvos Szövetség Nógrád, Hont vármegyei fiókosztályának elnöke.

Achácz István, ezredes. Született Lőcsén 1874-ben. Atyja Adolf százados volt. A kassai alreáliskola elvégzése után Budapesten a régi Neugebäudeban a cs. és kir. hadapródiskolába járt, ahol 1892-ben tiszthelyettessé avatták, a cs. és kir. 83. gyalogezred kötelékében. Ebben az ezredben teljesitett szolgálatot Fehértemplomban, Szegeden és Trebinjében. Mostárban elvégezte a lovagló tanfolyamot. Későbbi szolgálati helyei voltak Komárom, Szombathely és Kőszeg. A háboru kitörésekor mint százados a 83. gyalogezreddel az orosz frontra ment s résztvett a lublini és iwangoródi harcokban, ahol megsebesült és sulyosan megbetegedett. Betegsége miatt a frontról Wienbe került a keretbez, innen később az olasz frontra vezényelték. 1916-tól kezdve mint vezérkari tiszt teljesitett szolgálatot. Később a tiroli lövészek parancsnokaként őrnagyi rangban vett részt az olasz fronton lefolyt harcokban. 1917 szeptemberétől kezdve a cs. és kir. 66. gyalogezredhez került és az orosz, valamint a romániai fronton teljesitett szolgálatot. Az összeomlás után 1918 decemberében Komárom város parancsnoka volt. Résztvett a kommunista zavargások elfojtásában, ké-

A, Á

Aba Novák Vilmos festőművész. Született Budapesten, 1894 március 15-én. Középiskoláit a fővárosban végezte és két évig mint rajztanárjelölt tanulmányokat folytatott. Közben 1914-ben a világháboru kitörése alkalmával bevonult a 29. honvédgyalogezredhez és 31 hónapi harctéri szolgálat után sebesülten hazajött. Háborus kitüntetései: nagyezüst, kétszer Signum Laudis, sebesülési érem, Károly-csapatkereszt. A világháboru végével mint főhadnagy szerelt le. A forradalom az olasz fronton találja és 1918 november 18-án hazatér. Első nagyobb kiállítása 1922-ben volt a Nemzeti Szalonban. 1927-ben a KUT beválasztotta tagjai sorába. 1926-ban a Szinyei Társaság grafikai, 1928-ban pedig a Társaság nagydiját kapta. 1928-ban résztvett a velencei nemzetközi kiállításon. A római akadémia megszületése alkalmával az intézet ösztöndijas növendéke lett, másfél évig Rómában tartózkodott és ezen munkálkodás maradandó nyomokat hagy további müvein. Képeit élénk szinek játéka mellett a nagyvonaluság, szinte a freskószerüség jellemzi. 1931 tavaszán 105 képpel jelent meg az Ernst Muzeum kiállitásán és nagy sikert ért el. A belvárosi szabad iskolának előadó tanára, tagja a KUT-nak, a Szinyei Társaságnak és a Munkácsy Céhnek. 1932-ben Olaszországban a Római Nemzetközi Kiállításon az első dijat nyerte el.

Abarbanell Aladár, ny. MÁV-főfelügyelő. Született Temesváron 1863-ban. Középiskoláinak elvégzése után 1883-ban a Stég szolgálatába lépett és ennek budapesti igazgatóságánál a vontatási osztályon nyert beosztást. A Stég magyar vonalainak 1891-ben történt államositása után a M. Kir. Államvasutak kötelékébe került és a Budapest-balparti üzletvezetőség vontatási osztályánál müködött, majd később a személyzeti és gazdasági csoport vezetőjévé nevezték ki. Ebben a minőségben müködött 1920-ban történt nyugalomba vonulásig. Számos izben járt külföldi tanulmányuton és ez alkalomból szerzett tapasztalatait a fütőházak uj elszámolási rendszerének bevezetésénél használta fel. Különböző szak-, társadalmi és szociális egyesületben vezető szerepet tölt be.

Aberle Antal, ny. áll. tábornok. Született a morvaországi Deutsch-Brodekban, 1852-ben. Középiskoláit Körmenden és Szombathelyen, valamint a wieni cs. és kir. tüzérségi hadapródiskolában végezte. Ezután mint hadnagy müszaki tanulmányokat folytatott és különösen a technikai lőszergyártással foglalkozott. 1902-ben Pozsonyba helyezték át tüzérségi szakértői minőségben. Rövid idő mulva a honvédelmi minisztériumba vezényelték, ahol nemsokára századossá lépett elő. 1905-ben a minisztérium VII. osztályának előadója lett. 1907-ben mint őrnagy megszervezte a honvédelmi minisztérium XIV. osztályát, majd annak vezetésével bizták meg. Ezen az osztályon forditották a tüzérségi szakkönyveket magyarra. 1912-ben alezredesi rangban a fegyvertár parancsnokává nevezték ki. A háboru kitörésekor a budapesti átvételi bizottság vezetője és a cs. és kir. örkényi lőszerkipróbáló bizottság elnöke lett. A honvédség részére szükséges lőszerek és tüzérségi anyagok gyártásának modernizálása és az ezeket előállító gyárak megszervezése nevéhez füződik. 1913-ban ezredessé lépett elő, majd a tábornoki cimmel ruházták fel. 1917-ben valóságos tábornok lett. Katonai kitüntetései: a Ferenc József-rend tisztikeresztje a hadiékitménnyel, a Ferenc József-rend lovagkeresztje a piros szalagon és kétszer a Signum Laudis.

Ábrahám Dezső dr. *(pattantyus)*, a szegedi ellenforradalmi kormány volt miniszterelnöke. Született Debrecenben, 1875-ben. Középiskoláit Debrecenben végezte, majd a budapesti tudományegyetemen folytatta tanulmányait és itt avatták jogi doktorrá. Az ügyvédi oklevél megszerzése után Debrecenben nyitott ügyvédi irodát. Már fiatal ügyvéd korában részt vett a függetlenségi és 48-as párt életében. 1906-ban a karcagi választókerület képviselőjévé választotta. Ekkor Justh Gyula pártjához csatlakozott. 1910-ben ujból elnyerte régi kerülete mandátumát. A háboru alatt a parlamenti ülésszakokra őt is szabadságolták és a Ház-

Pesti Krónika

MÁRCIUS

Tehát megkezdtük ezt a hónapot is, teljék békességgel. Hír jelenti: a vetések jól teleltek, mi, kétlábú palánták is többségünkben jól teleltünk, köszönöm a szíves érdeklődést. Most már itt-ott kisüt a nap is, hiába tudjuk, hogy a világegyetemben a mienknél nagyobb s izzóbb napcsillagok is keringenek mi ezt a kis árva napot lestük a téli égen s a meteorológiai közlésekben. Égitestünk sárga cirógatását tegnap éreztem, mentemben, jólesett szelid melege a télikabáton át. De azért ez még csak várakozási időszak, mint amikor leül az ember a színházban, s még nem húzták fel a vasfüggönyt — hol van még a darab? Hol van még a várt tavasz a rügyek zöld pattanásának első jelenetével, a virágok bontakozó, pompázó színeivel, a kéklő égbolttal, amelyen úgy csillognak a csillagok, mintha megmosták volna a túlzó messzeségben arcukat. Hol van még a levegő üde lehelete, a nagytakarítások s a molyelhárító szerek bevásárlásának ideje?

Nézem a télen szenvedett bokrokat, a csupasz fákat, milyen özvegyek még, gyászban, levélcicoma nélkül, s szemügyre veszem télikabátom ujját, menynyire elkopott a szélén — mert mindig zsebre dugod a kezedet, ahelyett, hogy kesztyűt húznál...

Elnézem a Tüzép-telepet: még mindig kifordulnak rozsdás rácsú kapuján a dagadtra rakott szeneskocsik, úgy látszik még várhatunk, míg az időjárás általános s mindenkire kiterjedő, természetes központi fűtést rendel el, korlátlanul, korom s mérgelődés nélkül. Még várnunk kell a tavaszi játékra, derűs kulisszáira, a színek változásaira, a friss szívdobogásokra, kedves keserűségekre — nem jött el, pedig hogyan vártam, az édes bánatokra s lenge szellőkre, amelyek kihámozzák szép asszonyainkat s lányainkat idomtakaró, nehéz holmijaikból, s mikor vetik le azokat a csúf, zöld, néha megdöbbentően kék s jajnéha tulipiros harisnyákat, amelyeknek neve is csúfság: harisnyanadrág, ki hallott ilyent? Még várni kell a tavasz száz színnel sugárzó zenéjére, pacsirtadalt idéző hangulatára, s mikor veszem meg az új felöltőt, mivel a régi teljesen csődöt mondott, pestiesen szólva: kinyiffant. A kirakatok tavaszi holmikkal kacsintanak ránk, egyikből egy felöltő rám is szólt: karjába karom, szívesen — persze, pénzért — hozzám símul, legyünk egymásé. Csábosan szólt jó szabásával, szolid színével, alakjával a próbabábun, de még várakoztatom, holott zsebemben a pénz, mint a fák ágaiban a várt rügyek, de különben is: a kirakati bábunak, amelyen jövendőbelim függ, nincs semmilyen pocakja, tehát nem bizonyos, hogy a kabáttal majd egymáshoz illünk, s együtt élünk, míg a szövet elvisel engem.

Aztán ma, ahogy mendegéltem, még sűrű hó is hullott, persze, nem pihe vagy darásan fagyott, aprós hó esett, omló morzsácskája a télnek, ahogy az ebédlőasztalok megrabolt tányérjai mellé hullanak néha a földre a kenyérmorzsák. Nem, nincs még itt a tavaszi zenebona, hol van még a meleg csinnadratta azt hiszem, a tavasz zenészei még csak nem is hangolnak. Várunk a nagy koncertre, allegro, vivace, üstdob, klarinét, rézfúvók... kirándulás, habzó sör, újretek, az első szeplők a fehér lányarcokon, csókolódzás az esti kapuk alatt... Tízre otthon kell lennem, édes, de bár Mikszáth két tótjai visszatolnák a vidám napot, legalább alkonyat előttig, amikor lassan kipirul az ég, mintha szemérmetességében látta volna az első csókot.

Iróasztalom színes naptárára tekintek, véletlenül: műnyomatok szolgálják a napok rendjét, illusztrációul. A márciusra színpompával dús Aba Novák-képet tettek: a nagy festő félig groteszk, Álarckészítő című művét. Műhely, polcokkal, asztallal, s mindenütt vigyorgó, nagy orrú álarcok. Előtérben, fején perge parasztkalappal, a mester, éppen egy hirtelenpiros álorcát fest, az álarc orra akkora, mint egy húsos, nagy, megpirosodott nyár végi paprika. A műhelyajtóban a mester szöszi gyereke próbál egy szájtátó piros maskarát. Ha a kép folytatódnék: amikor a gyerek felveszi az álorcát: mulatságos kis figura, amikor ismét leveszi: valódi gyerek. Messzi eszmetársítással az az aggodalom jutott eszembe, hátha amit várunk: nem az igazi! Hátha a tavasz, a milliónyi zöld, a sok szép, a sárga, meleg napfény, a tünde világ, a könnyű lélegzet, hátha nem az igazi! Hogy csak — így aggódtam — álarc a tavasz, álorcája a természetnek, vidámságunkra, kedvünkre, amíg tart, s az igazi arca a tél, kezdődve a nyúlós, esős őszutóval, aztán zúzmarával, pirosra csípett arccal, ködtel, faggyal, gémberedő ujjakkal...

Persze, múló s nevetséges aggodalom volt, a képzelgő gondolkozás elítélendő szeszélye — legyünk mindig telve bizalommal, legyünk mindig optimisták! Akármennyi pénzbe lefogadom: jön a tavasz. A felöltőt is megvásárolom, legfeljebb megmondom az állami üzletben, vigyázzanak, nehogy elöl, a hasi tájakon, szűk legyen a kabát.

Bodó Béla

GI SÉTA

20 év közöttiek, ugyanaz a roggyant járás, görbe hát, beesett mell és két oldalt a két kar ugyanúgy lóg, mint akkor. Nem egy az utcán még öles vállú atléta, iszonyú mellkassal, de amint belép, összecsukódik és úgy tesped a széken, mint, aki azon töri fejét, hogy hova lett belőle a csont. A haj elől homlokba szalad, hátul nyakba ér, kétoldalt kissé takarja a fület, az arc sárga, a tekintet vizenyős. Ülnek és néznek maguk elé...

No, majd három év múlva újból eljövök, remélem, fiúk, megvártok.

FEGYVERKEZNEK??

Barna kosztüm a hölgyön és a hajtókán — kard!

Négycentis disztű, aranykard, egyenes kard, régi képek sárkányölő lovagjainak kezében látni hasonlót.

Azonnal bementem az egyik mütyürboltba, s megtudtam, nagy divat lesz az idén a tőr, a kard. A kollekcióban kis tőr, nagy tőr, rövid kard, hosszú kard, egyenes kard, görbe kard, handzsár és jatagán.

Mivel amúgy se nagyon birunk a nőkkel, az egyenjogúság elve alapján adjanak nekünk is valamiféle gyilkot, mert ha nem, engem úgyse, megfutamodunk.

Ezt pedig talán mégsem

SORREND

Fiatal pár este a pult előtt, tessék talán ebből — mutat a boltos a sötét zománccal bevont mézesre.

— Mi az? — kérdi a vevő.

— Kalifacsók — hangzik a válasz és már mérik is.

Öt perc múlva a sarkon ütközöm beléjük. Nem látnak, nem hallanak. Igen alkalmas zúg összeborulásra. Kicsit ágaskodik a hölgy, karján a táska, benne a kalifa csókja. Sértődötten, feketén...

Igaza van. Sorrendi mellőzés érte.

BOLDOGTALAN SZERELMESEK

Tökrészeg alakot vittek be, s miután kialudta magát, azt vallotta, hogy szerelmi bánat adta kezébe a rumos üveget, meg akart halni.

Van rá példa, amikor nyakalásban keres feledést a boldogtalan, de hogy valaki italhalált akarjon halni, újszerű.

Budapesten, ahogy a jelek mutatják, elég sok a boldogtalan szerelmes. Esti órákban itt is, ott is kornyadoznak szegények, némelyiket a járda szélén sújtja le a fájdalom.

Eddig részegnek mondtuk őket, most már tudjuk, hogy durva félreismerése volt a tünetnek.

Boldogtalan szerelmes ez mind, és halnimenendő.

Attól csuklanak olyan szomorúan...

Kisjó

tanácsok oktatási osztályai a gyakorlati fogla
vezető *pedagóguso*
szakoktatókat ta
oktatták a muni
ismeretekre. A
megelőzésére má
több gyakorlati
tettek. Igy példáu
meghajtású gépek
lyek leginkább b
lyesek — kivonták az általános iskolákból. (MTI)

Az asztalon a „bunjelek": öt *Skoda-*, két *Opel-*, egy

VILÁGSIKER! VILÁGSIKER!

Csak egy napig Budapesten!

Erkel Színház
március 8-án du. 3

Zeneakadémia
március 8-án este fél 8

LOLA NOVAKOVIC

A Belgrádi Rádió és Televízió közismert táncdalénekese

TEDDY BINDER

A Bécsi Rádió és Televízió közkedvelt táncdalénekese

Psota Irén, José Arzamendia, Kardos Magda, Szegő Tamás, Angyal János
Konferál: Murányi Lili „Négy barát" jazz-együttes
Kovács Andor tánczenekara

Jegyek válthatók az Országos Rendező Iroda központi jegypénztáránál (V., Kossuth L. u. 20), az üzemi közönségszervezőknél és a helyszínen

A2

Aba Novák Vilmos

1941-1950-es évek

1300-1333

[illegible] (1377-1410)

34

4

A2

Aba Novák Vilmos

Sajtókiadványok (?)
Évszám nélkül

1187 - 1191

---

5 (1265-1269)

1

(1332)

Aba Novák Vilmos

(1332)

Kiállítások

„*Századok művészete*" címen nyílt meg a *Szalmássy*-galéria új kiállítása. A XVI. századtól napjainkig, németalföldi és olasz mesterektől Gulácsyig, sőt az absztraktokig, látunk képeket, kitűnő nevek jó alkotásait. A 67 kép közül, amely a galéria tulajdona, említsük meg elsősorban a „Krisztus Pilátus előtt" című képet, amelyet a katalógus ugyan *Tintoretto*-tanítvány műveként aposztrofál, de lehetséges, hogy magának a mesternek munkája, vagy legalább is néhány ecsetvonása az övé. A magyarok közül Markónak „Vízesés" című bűbájos kis képét láthatjuk, Mednyánszkynak egy megragadó portréját, Bruck Lajosnak, Márffynak, Szőnyinek, Brodszkynak, *Csóknak*, *Ripp-Rónainak*, *Aba Novákn*ak több remek művét.

melyeket Franciaország nagy fejedel
tak, századokra előre biztosítva Franc
szellemi dicsőségét és anyagi jólétét

és ujabb számadatok kiséretében. —
utolsó (X.) fejezetben összefoglalja
akat s visszapillant munkájára: a
művészeti oktatás valamennyi fokán
emzésére. Megjegyzi, hogy az állam
sának a szakoktatási reform fáradal-
agy munkát átengedte; a város a
fogott, dolgozott, áldozott sokat,
id idő után is dicsőséget és jutalmat
efejezésül kiemeli még a múzeumok
oktatás szükségét, ezeknek hasznát
nálását. «Nos musées sont faits bien
la montre que pour l'étude.» Hivat-
a németországi iparmüv. múzeu-
melyek iskolákkal kapcsolatosan is
nak, ezeket (München, Berlin,
, Bécs) ily tekintetben mintaképen
Itt is, mint bár hány helyen — pél-
r fentebb Fröbelről szólt — a szerző
ntő tájékozottságát és ismereteit ta-
tjuk.
után a könyvet, a melyben a «szak»
s jelentősége oly kitünően lett értel-
a melyben a hozzá nem tartozó oly

Aba Novák Vilmos (1.300)

Kajos Krónika 1941. febr. 20.
(9. 27.)
(Egyházművészeti kiállítás.)

Aba-Novák Vilmos:
Mozaik

ALMA:
ELPAPIR
OSLAP
EZETŐ

Fehérvári Kisujság
1949. MÁR 29
1333.

Néhány szakvélemény a város műemlékeiről

Az elmult hét végén Székesfehérvárott járt az Országos Művészeti Tanács bizottsága, hogy felülvizsgálja a város műemlékeit. A bizottság három tagja: a kultuszminisztérium kiküldötte, a Képzőművészeti Főiskola egy szobrász és egy festő tanára volt. Molnár Tibor városi főmérnök vezetésével végignézték Fehérvár valamennyi jelentős műemlékét, jegyzeteket készitettek és vélemé nyük alapján dönt majd a Tanács, hogy melyik szobor, kép marad meg régi helyén.

A képzőművész szakemberek számos érdekes véleményt mondottak Fehérvárról. A városi kulturház homlokzatát vizsgálva például kijelentették: az ott lévő mozaikkép nem fejezi ki teljesen a magyar kulturális fejlődést. Az épület homlokzatán azonban szükség van a képre, tehát csak akkor szabad kicserélni, ha készitettek oda már egy másikat, legalább is jobbat!

A Romkertben lévő Aba Novák freskóról az volt az egyöntetü véleményük, az időjárás két három esztendő alatt teljesen tönkreteszi.

Igen tetszett a bizottságnak a Varkocs szobor kis tere, főleg a hátsó épületek. Kevésbé voltak azonban megelégedve, hogy a tér hangulatát teljesen elrontják a hátsó zsufolt és „vásárian szines" üzletek. A barok városkép megmaradt emlékei — a Megyeház és Szent István utcák öreg házai — különösen felcsigázták az érdeklődésüket. Ezt a részt vizsgálva kifejezésre juttatták, egységesen meg kell menteni az utcaképeket, mert az egész országban Sopron kivételével egyedül Székesfehérvárott található még jelentősebb barok korbeli utca részlet.

Hogy mi lenne a megoldás? A Művészeti Tanács emberei meghökkenve vették tudomásul, hogy a város műemlék jellegü épületei nagyon megrongálódtak, pusztulásnak vannak kitéve. Ezért elhatározták, illetékes helyen közbejárnak, hogy a város műemlék számban menő épületeinek tulajdonosai házaik külső tatarozására felvehessenek kölcsönöket a kultusz-kormányzattól.

Ime, néhány szakvélemény Fehérvár műemlékeiről.

KEDD
49. március 29. IV. évf. 73. sz.

ÁG

nyos
fedezéseket

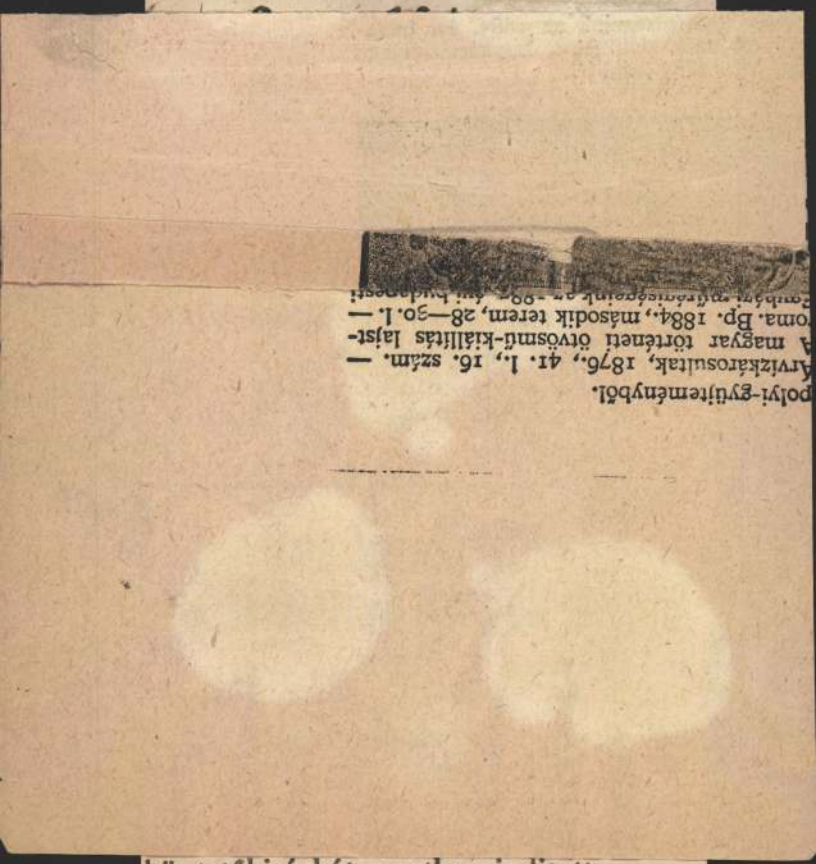

polyi-gyűjteményből.
Árvízkárosultak, 1876., 4r. l., 16. szám. —
A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajst-
roma. Bp. 1884., második terem, 28—30. l. —

büntetőbiró hét esetben inditott eljárást a visszaélők ellen és mind a hét spekulánst sulyos pénzbüntetéssel sulytotta.

A megvadult bika fellökte pásztorát

Kis Imre pákozdi pásztor tegnap a felingerelt bikát akarta lecsendesiteni, de a bika nekiszaladt és felöklelte. A pásztor nem is tudott hirtelen felálni, ugyhogy a bika megtiporta. Sulyos belső sérülésekkel beszállitották a Szent György kórházba. Segiteni azonban már nem lehetett raita.

Egyiptomi csapatok a váltóláz ellen

Ankara, február 18.

Mint az angol hírszolgálat Kairóból jelenti, Egyiptom fővárosában csütörtökön éjszaka közölték, hogy a Délegyiptomban fenyegető maláriajárvány leküzdésére egyiptomi katonaságot rendeltek ki a megóvó rendszabályok végrehajtása céljából.

Tibetben beiktatták hivatalába a hétéves uj pancsen-lámát

Sangháji jelentés adja hírül, hogy Tibet új pancsen-lámáját a csinghaji tartomány fővárosában, Hszun Hvaban kínai, mongol és más ázsiai néptörzsekhez tartozó százezres tömegek jelenlétében kiáltották ki és iktatták be hivatalába. Az új pancsen-láma, aki a tibeti egyház feje és a dalai lámával együtt az ország kormányzója, mindössze hétéves és abban a percben született, amikor elődje 1937 november 30-án 13 éves vándorlás után, útban tibeti hazája felé, hirtelen annak lelke egy újszülött fiú testébe vándorol. Hosszas kutatás után most felfedezték azt a fiút, aki az akkori pancsen-láma halálának percében született és ünnepélyesen beiktatták hivatalába.

A palesztinai zsidók sorozatos bombamerényleteket követnek el

Ankarába érkezett jelentések szerint a palesztinai zsidóság körében egyre inkább fokozódik a nyugtalanság, mennél jobban közeledik április elseje, amikor az angol kormány beszünteti a zsidók bevándorlásának további engedélyezését. Ez a nyugtalanság a mult héten bombamerényletben robbant ki, amelyet a jeruzsálemi angol bevándorlási központ épülete ellen követtek el. A jeruzsálemi merénylet óta sorozatos bombamerényletek történtek a vidéken is. Illetékes körökben az a benyomás alakult ki, hogy a cionisták radikális szárnya terrorhadjáratot folytat és ilymódon akarja kényszeríteni az angol kormányt a bevándorlási tilalom életbeléptetésének felfüggesztésére. A radikális cionistákat nem elégíti ki az angol kormánynak az a közlése sem, hogy a már kiadott bevándorlási engedélyek április elseje után is érvényesek. Ez az angol intézkedés viszont a palesztinai arabok körében idézett elő nagy felháborodást.

Spalato környékén havazott

Zágrábi jelentés mondja, hogy a téliesre fordult rapszodikus időjárás következtében Spalato környékén is havazott. Ez a jelenség az Adriai-tenger partjának ezen részén ritkaság számba megy, különösen február hó közepén, amikor lassan a fürdőzési évad is megkezdődik már.

Kiszáritanak egy japán beltengert

Tokiói jelentés mondja, hogy egy minapi japán minisztertanács határozata alapján a hatóságok a háborús viszonyok ellenére legközelebb hozzákezdenek a Biva-tónak már húsz év óta tervezett lecsapolásához. A Nyugatjapánban fekvő tó a legnagyobb beltengere az országnak. Vízfelülete 700 négyzetkilométer. A munkálatokat a belügyminisztérium irányítja. A legközelebbi három évre 12 millió yent bocsátanak a minisztérium rendelkezésére. A tó lecsapolásával kapcsolatban nagy mértékben fokozzák a Yodo folyó vízmüveinek áramtermelését. A tervek szerint Osaka, Kobe és Kyoto fontos ipartelepeinek áramellátását a jövőben lényegesen megerősítik. A lecsapolás következtében a mezőgazdaság mintegy 11.800 hektárnyi megmüvelhető területhez jut, ahol főleg rizst fognak termelni. A várható évi rizsaratást 380.000 hektoliterre becsülik.

A német légiposta 25 éves

Az első német postarepülőgép 25 évvel ezelőtt, 1919 februárjában szállt fel Berlin-Johannistal repülőteréről. A repülőgép három kilogram csomagot vitt Weimárba. Ezzel nyilt meg a német légiposta első vonala. A repülőgépet Günter Plüschow sorhajóhadnagy vezette, aki később mint a „csingtaui repülő" vált ismeretessé".

Életmentés porszivóval

Berlini jelentés szerint ott sajátságos módon mentette meg egy mehanikus egyik kartársa életét. Az illető zárt helyiségben benzinmotorral dolgozott. A benzingáz elkábította, úgyhogy ájultan zuhant földre. Amidön kartársa után akart nézni, hogy mit csinál, az ajtót zárva találta és a kulcslyukon benézve, észrevette, hogy ájultan hever a padlón. Rögtön sejtette, hogy mi okozta a bajt és tudta, hogy a szerencsétlen embernek elsősorban friss levegőre van szüksége. Felkapta a közelben heverő porszivót és azzal a kulcslyukon át friss levegőt szivattyúzott az elzárt helyiségbe. Amidön azután az ajtót feltörték, az élesztési kísérletek gyors sikerrel jártak, mert a beszivattyúzott friss levegő megtette a hatását.

Napi hirek

Egésznapos havazás Budapesten

A korai tavasszal kecsegtető, szokatlanul enyhe időjárás után pénteken reggelre *ismét beköszöntött a tél Budapesten.* A koradélelőtti órákban apró pelyhekben hullani kezdett a hó s a havazás még az esti órákban sem állt meg. A főváros magára-öltötte téli jellegét. Az utcákon megjelentek a köztisztasági hivatal hóseprőgépei és a hóeltakarító munkások ezrei. *A Beszkárt a délelőtti órákban 21 hótológépet állított üzembe,* amelyek egész napon át járták a várost, hogy a sínekről letolják az egyre vastagodó havat. Közlekedési akadály a Beszkárt útvonalain nem fordult elő.

A mentőket is fokozottabb munka elé állította az erős havazás. A délutáni órákban a Ráday-utca és a Kálvin-tér sarkára kellett kivonulniok, ahol két autó fékezés közben egymáshoz vágódott, miközben az egyik elütötte özv. *Leffkó* Pálné ujságárusnőt, akit zuzódásokkal a Magdolna baleseti kórházba szállítottak. Valamivel később a Keleti-pályaudvarra hívták a mentőket, ahol *Bálint* Gábor 28 éves Mávmunkás, egy tolatómozdonyról lelépve, elcsúszott a síkos talpfán és sérüléseket szenvedett. Őt a Máv-kórházba szállították. A harmadik esetben a Fadrusz-utca és Bocskai-utca sarkára hívták ki a mentőket. Itt Rosenberg József 68 éves küldönc csúszott el a havas járdán és combtörést szenvedett. A Magdolna-kórházba szállították.

A délutáni órákban szokatlanul megelevenedtek a budai hegyvidék lejtős, üres telkei. Az iskolásgyerekek százai igyekeztek kihasználni az idei első igazi sportlavat. Víg kacagások közepette siklottak le szánkóikkal és sítalpaikkal a laza síkos porhóval borított lejtőkön. A távolabbi hegyeket pedig a felnőtt sízők lepték el, hogy kivehessék részüket a téli sportok örömeiből, amelyekre az eddigi tél még kevés alkalmat adott.

— Ülést tart a felsőház véderőbizottsága. A felsőház véderőbizottsága szombaton délelőtt 11 órakor az első számú bizottsági teremben ülést tart és azon Csatay Lajos honvédelmi miniszter beszámol a honvédelemmel kapcsolatos problémákról. A miniszter a képviselőház véderőbizottságában február 4-én mondott tájékoztatójához hasonlóan részletesen ismerteti a bizottság tagjaival az időszerű honvédelmi kérdéseket.

— A Wilhelmstrasse cáfolja a Dietl tábornokról szóló ellenséges híreszteléseket. Illetékes német helyről közlik tájékoztatásul: Az az angol-amerikai forrásból származó állítás, mintha Dietl tábornok parancsot kapott volna, illetve arra készülne, hogy visszavonulási előkészületeket tegyen, mint pénteken a Wilhelmstrassén kijelentették, az idegháború fejezetébe tartozik. A jelentést a Wilhelmstrasse szemfényvesztésnek minősíti.

— A magyar élet pártjának csütörtöki klubnapja. A magyar élet pártja csütörtökön este Akadémia-utcai székházában élénk klubnapot tartott. A klubnapon a Mép és az erdélyi párt igen sok fővárosi, valamint vidéki törvényhozója jelent meg, azonkívül igen sokan ott voltak a főispáni kar tagjai közül. Megjelent Tasnádi Nagy András, a képviselőház elnöke, Radocsay László igazságügyminiszter, vitéz Lukács Béla miniszter, országos elnök, Bornemisza Géza iparügyi miniszter, Zsindely Ferenc kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter, az államtitkári kar tagjai közül vitéz Thuránszky László miniszterelnökségi, Fáy István kultusz-, vitéz Bonczos Miklós igazságügyi és vitéz Gergelyffy András belügyi államtitkár, ott voltak továbbá vitéz Törs Tibor és Krudy Ferenc, a képviselőház alelnökei, Kölcsey István, a párt országos ügyvezető alelnöke, Donáth György és vitéz Magasházy László, a párt alelnökei. A klubest folyamán különösen a jelenlévő miniszterek körül keletkeztek beszélgető csoportok, amelyek hosszan vitatták az időszerű kül- és belpolitikai kérdéseket.

— Nincs jelentkező a megyei állás kra. Szombathelyi hiradás szerint Vas vármegye alispánjának jelentése közli, hogy a vármegyében tizenhárom fogalmazási tisztviselői állást nem tudnak betölteni, mert nincs jelentkező a közigazgatási gyakornoki helyekre. Üres a vármegyében hat körjegyzői és tizennégy segédjegyzői állás is.

— Feloszlatták a román tartalékos tisztek egyesületét. Bukarestből jelentik: A román tartalékos tisztek egyesületét feloszlatták, tekintettel arra, hogy az a háború kitörése óta semminemű ténykedést sem fejtett ki.

— Nyolchónapi börtönre ítélték Apáthy Károly dr. főorvost. A pestvidéki törvényszék Boglutz László dr. tanácsa tárgyalta Apáthy Károly dr. 70 éves ócsai főorvos bűnügyét, aki ellen az ügyészség tiltott műtét miatt emelt vádat. A főorvos tagadta bűnösségét és mivel az előző tárgyaláson ellentétes orvosszakértői vélemények hangzottak el, a törvényszék az iratokat az igazságügyi orvosi tanácshoz küldötte meg véleményadás végett. Az időközben megérkezett határozat, illetve vélemény alapján a törvényszék meghozta ítéletét: a vádlott főorvost bűnösnek találta a vád szerinti bűncselekményben és ezért nyolchónapi börtönre ítélte.

— Uj helyiségébe költözött a hadigondozó szövetség. Az országos hadigondozó szövetség február 14-én a hadigondozó hatóság által a budai Vigadóban rendelkezésére bocsátott új hivatali helyiségébe költözött. Ez alkalomból a szövetség tisztviselőkara megjelent vitéz Bonczos Miklós államtitkárnál, a hatóság elnökénél, akit Németh Nándor miniszteri tanácsos, a szövetség ügyvezető igazgatója köszöntött s örömének adott kifejezést a hadigondozó hatóság felállítása felett. Felajánlotta a társadalmi szervek legszorosabb együttműködését. Vitéz Bonczos Miklós válaszában hangsúlyozta, hogy a hatóság és szövetség együttműködésére szükség van. Biztosította a szövetséget a hatóság messzemenő támogatásáról és a legbensőségesebb kapcsolat megteremtéséről. Ezután az államtitkár és vitéz Máthé Kálmán altábornagy, alelnök a hadigondozó hatóság vezető tisztviselőivel és a szövetség tisztviselőkarával fogadta az épületbe érkező Kállay Miklósnét, a szövetség elnökét, aki nagy örömmel és megelégedéssel vette át a szövetség nevében az új hivatali helyiséget és kifejezte a legszorosabb együttműködés szükségességét s felajánlotta a társadalmi erők teljes támogatását a hadigondozáshoz.

— Marseille vezérőrnagy hősi halált halt. Berlinből jelentik: Siegfried Marseille vezérőrnagy 56 éves korában a keleti arcvonalon hősi halált halt. A tábornok két fia közül az egyik Marseille százados volt, a híres német vadászrepülő, aki az afrikai arcvonalon rekorderedményeket ért el, amíg El Alameinnél repülőszerencsétlenség következtében életét nem vesztette.

— Az országos nemzetvédelmi szövetség elnöksége kéri azokat a kereszteseket, akik a február 20-án délelőtt 11 órakor a pesti Vigadóban megtartandó zászlóavató ünnepségre meghívót nem kaptak és azon résztvenni kívánnak, hogy belépőjegy átvétele végett február 20-án reggel 9 óráig jelentkezzenek a szövetség titkári hivatalánál: Budapest, VII. Rákóczi-út 42.

— Légoltalmi vétségért fogházra és súlyos pénzbüntetésre ítéltek egy többszörös háztulajdonost. Freund Sámuel 72 éves többszörös fővárosi háztulajdonos ellen az ügyészség légoltalmi vétség miatt emelt vádat, mert a Lövőház-utca 16/b számú házában az ovóhelyet nem takaríttatta ki és nem tette használhatóvá a lakók számára. Eredetileg a rendőrbíró tárgyalta az ügyet és 3000 pengő pénzbüntetést szabott ki, de utóbb kiderült, hogy mint vétség a cselekmény a büntetőtörvényszék illetékessége alá tartozik. A bíróság Freundot egyhónapi fogházra, további 3000 pengő pénzbüntetésre ítélte.

— Elitélték a „fekete" liszttel és kukoricával üzérkedő társaságot. A pestvidéki törvényszék uzsorabírósága Lehoczky Mátyás dr. elnöklésével tárgyalta Polyák István 34 éves mátyásföldi sertésnagykereskedő és hentesmester bünügyét, aki ellen az ügyészség árdrágító visszaélés büntette miatt emelt vádat. Polyákon kívül hasonló büncselekmény miatt még többek ellen eljárás indult. A bizonyítási eljárás lefolytatása és a perbeszédek elhangzása után a törvényszék Polyák Istvánt egyévi börtönre. Szuha Mihályné csömöri lakost kéthónapi fogházra, Balla Sándor tiszaroffi földbirtokost és malomtulajdonost 5000 pengő, Weisz Kálmán seregélyesi malomtulajdonost 1000 pengő, Steiner István malomtisztviselőt 500 pengő, Dvorszki József seregélyesi pékmestert 200 pengő és Fülöp Károly gazdálkodót 100 pengő pénzbüntetésre ítélte. A bíróság megállapítása szerint liszttel és kukoricával üzérkedtek a vádlottak.

A Führer horvát minisztereket hivott meg főhadiszállására

Zágráb, február 18.

Mandics horvát miniszterelnök és Perics külügyminiszter horvát politikai és diplomáciai, valamint egyéb miniszteriális szakemberek kíséretében a Führer meghívására a vezéri főhadiszállásra utaznak a két ország közt felmerült kérdések letárgyalására. A horvát miniszterelnök és kíséretének elutazása minden pillanatban várható.

Bizalmat érdemel,
amiben nem csalódunk.
A Chlorodont
minősége mindig ugyanaz.
Chlorodont
fogpaszta
Magyar készitmény.

— Forgalmi akadályok a Máv vonalain. A Máv igazgatósága közölte, hogy hófuvás okozta forgalmi akadályok miatt Boba és Zalaszentiván-Kisfaludpuszta, Türje és Balatonszentgyörgy, Magyarkeresztur—Zsebeháza—Hegyfalu, Sárvár és Zalaber, Lábod és Nagyatád állomások között a forgalmat be kellett szüntetni. A felszabadító munkálatok folyamatban vannak.

— A kormányzóhelyettes özvegye a Mansz elnökjelölő ülésén. A magyar asszonyok nemzeti szövetsége országos elnökjelölő ülést tartott, melyen vitéz nagybányai Horthy Istvánné, a Mansz vasutas szakosztályának fővédnöke is részt vett. Most kerül sor a Ráday Gedeonné grófné elhalálozásával megüresedett tisztség betöltésére. Az elnökjelölő ülés egyhangúlag és nagy lelkesedéssel Stolpa Józsefné dr.-né országos ügyvezető elnököt jelölte Ráday Gedeonné utódjául.

— A medgyesi Nitrometan vállalatot militarizálták. Bukarestből jelentik: A hadügyminiszter előterjesztésére a minisztertanács további intézkedésig militarizálta a Nitrometan medgyesi vállalatot.

— A Mabi szombaton délután is tart szakrendelést. A magánalkalmazottak biztosító intézete az illetéktelen híreszteléssel szemben közli, hogy központi rendelőintézetében a szombatdélutáni szakrendeléseken is minden jelentkező biztosítottat ellátnak. A hétfői torlódások elkerülése végett tehát egyenesen kívánatosnak tartja az intézet, ha az orvosi kezelésre szoruló és szombaton délután is ráérő biztosítottak szombaton délután veszik igénybe a szakrendeléseket.

— Érvénytelenek a lakásrendelettel ellentétes szerződések. Egy peres esettel kapcsolatban a budapesti bíróság jogerősen kimondta, hogy rendes felmondás kizárólag a lakásrendeletben meghatározott esetekben és az ott előírt módok szerint történhet. Nem érvényesek a lakásrendelettől eltérő írásbeli szerződések sem, amelyek a felmondásra vagy más kikötésekre vonatkoznak és ellenkeznek a lakásrendelettel.

Házasság

Szokolay Mártát eljegyezte ifj. *Csendy* László okl. bányamérnök.

Förster Rezső okl. vegyészmérnök, székesfővárosi fővegyész és *Ipolyi-Keller* Imréné, szül. *Zsolnay* Éva házasságot kötöttek.

Parlay Erzsébet és *Vigh* Ferenc házasságot kötöttek.

Az óvóhelycsomag tartalma

Külföldi tapasztalatok alapján az országos légoltalmi intézet összeállította az óvóhelycsomag tartalmát. Az irányelv az, hogy az óvóhelycsomagban a hajléktalanná vált személy *találja meg azokat a legszükségesebb eszközöket, holmikat, iratokat és értékeket, amelyekkel pár napig táplálkozni, pihenni, tisztálkodni és vásárolni tud. Így átvészelheti azt az időt, amíg újból hajlékot talál és ameddig egyéb, idejekorán megmentett ingóságaihoz jut.*

Nagysága: irattáska, kézitáska vagy hátizsák.

Óvóhelyre utazóbörröndöt vagy hasonló nagyobb darabot nem szabad levinni, egyrészt, mert sok helyet (légteret foglal el és akadályozza a közlekedést, másrészt, mert az óvóhelyről való menekülés alkalmával — sokszor romokon, épülettörmeléken át — kinek-kinek magának kell azt vinnie, egyéb az óvóhelyre levitt holmijával együtt, esetleg hosszabb útvonalon. Óvóhelycsomagunkba tehát csak a valóban *nélkülözhetetlen* és feltétlenül szükséges holmikat tegyük.

TARTALMA

1. *Iratok, értékek:* Személyi stb. okmányok, igazolványok, élelmiszerjegyek, ékszerek, készpénz, takarékkönyv, értékpapírok, ingóságok jegyzéke (leltára), levelezéshez: néhány levélpapír, boríték, levelezőlap és bélyeg.

2. *Ennivaló:* Kenyér, kétszersült, szalonna vagy hasonló, konzerv (hús, pástétom, lekvár stb.), só, paprika (tartóban), tea-fű (dobozban), cukor (dobozban), tej, tea, feketekávé hőpalackban, rum vagy konyak zsebpalackban.

3. *Evőeszköz:* Kés, villa, kanál, konzervnyitó, uti vagy törhetetlen pohár, evőcsajka vagy kislábas, szalvéta és törölgető ruha.

4. *Gyógyszer:* Sebkötöző csomag, gázsebcsomag, fájdalomcsillapító (aszpirin, stb.), háromszögletű kendő, biztosítótű, kinek-kinek a napi szükséges gyógyszere.

5. *Mosdóeszközök:* Hajkefe, fésű, ruhakefe, fogkefe, fogkrém, borotvakészlet, tükör, törülköző, szappan, kölnivíz, W. C.-papír.

6. *Világító eszközök:* Gyertya, gyufa, tartalék zseblámpaelem és izzó.

7. *Varróeszközök.* Tű, cérna, gyüszű, stoppolópamut, olló, gombok, kapcsok stb., pár méter zsineg.

8. *Fehérnemű:* 1 váltás alsóruha, 2 pár harisnya, pár darab zsebkendő.

9. *Ahol kisgyermek van:* Tejesüveg, pelenka (vagy papírpelenka), puha, meleg kistakaró. (A gyermekkocsit riadókor vigyük le a pincébe és az óvóhely közelében helyezzük készenlétbe, hogy utban ne legyen.

II. AZ EMBEREN

Erős ruha (lehetőleg sapkával), erős lábbeli (cipő vagy csizma), hócsizma, erős, lehetőleg bőrkesztyű, ha van: gázálarc, ha nincs: száj és orr elé köthető ruha.

AZ EMBER MAGÁVAL VISZ:

Takarót, pokrócot vagy plédet, esőköpenyt (esernyőt), kispárnát, esetleg olvasnivalót, (ujságot, képeslapot, könyvet).

A ZSEBBEN:

Zsebkés, óra vagy karóra, zsebvillanylámpa, pénztárca, öngyujtó vagy gyufa, dohány, cigarettatartó, pipa, szemüveg, kulcsok, töltőtoll, ceruza, radir, notesz, bevásárlási könyv, névjegy, ismerősök jegyzéke, személyazonossági igazolvány.

— Repülőszerencsétlenség érte a román hadi propagandaszolgálat több tagját. Bukarestből jelentik: Constantinescu főhadnagy, a román propagandaegységek egyik ismert frontvezetője és a román katonai propaganda több más tagja, nagyrészt hadiönkéntes repülőszerencsétlenség következtében életét vesztette. Constantinescu főhadnagy mint az idegenforgalmi hivatal főfelügyelője és mint a katonai propaganda és a propagandaminisztérium összekötő tisztje, a mostani háború kezdete óta tevékeny résztvett a román propagandaegységek megszervezésében. Legutóbb a román katonai propaganda egyik egységével, amely laptudósítókból, filmoperatőrökből, művészekből és művésznőkből állott, repülőgépen a Krim-félszigetre indult. A szállító repülőgép még az otthoni román föld közelében a ködben eltévedt és darabokra zúzódott. A repülőgépnek csaknem valamennyi utasa meghalt.

— Ellopták egy hercegné és egy egyetemi tanár gépkocsiját. Szily József dr. müegyetemi tanár csütörtökön feljelentést tett a rendőrségen, hogy ismeretlen tettesek az Aradi-utca és a Körút sarkáról ellopták AD 789. rendszámú, kétüléses Fiat Balilla gyártmányú gépkocsiját. Ezzel egyidejüleg hasonló feljelentést tett Kinszky Ulrichné hercegné is, akinek a Balogh Tihamér-utca 8 számú ház elől lopták el Opel Olympia gyártmányú CB 595 rendszámú, négyüléses személygépkocsiját. A rendőrség rádiókörözést adott ki, amelynek alapján pénteken hajnalban a hercegné kocsiját Soroksár határában hibátlan állapotban megtalálták, csupán kerekeiről hiányoztak a gumik. Szily József dr. gépkocsiját tovább keresi a rendőrség.

— Ujra megindul Stockholm és London között a polgári légiforgalom. Stockholmból jelentik: Svédország megbeszéléseket folytatott Németországgal és Angliával a Stockholm és London közötti polgári légiforgalom újrafelvétele ügyében. A megbeszélések eredményre vezettek. A légiforgalom, amely tavaly október óta szünetel, a legközelebbi hetekben ismét megindul. A svéd repülőgépeket mind német, mind angol részről biztosító kísérettel látják el.

Halálozás

Özv. *Jurcsek* Béláné, szül. *Kőszeghy* Márta, Jurcsek Béla közellátásügyi államtitkár édesanyjának holttestét február 18-án délelőtt ½12 órakor a Kerepesi-úti temető halottasházában szentelték be. A szertartást *Bednárz* Róbert prelátus, apátplébános végezte nagy papi segédlettel. A gyászszertartáson a kiterjedt rokonságon kívül megjelent *Szász* Lajos közellátásügyi miniszter, *Jakabffy* Károly államtitkár és felesége, *Eliássy* Sándor főkapitány és felesége, *Hóman* Bálint ny. miniszter és felesége, *Zsindely* Ferencné, a Mep vezetősége *Kölcsey* István ügyvezető alelnökkel az élén, *Darányi* Béla, a Futura vezérigazgatója, több képviselő és felsőházi tag, valamint a közellátási minisztérium tisztviselőkara nagy számban. A halottat Rétszilasra szállították.

Kisvárdai *Breznay* Imre nyug. tanítóképzőintézeti igazgató 73 éves korában február 16-án Egerben elhunyt. Február 18-án temették a római katolikus egyház szertartása szerint.

Misoga Zoltán gépészmérnök, volt müegyetemi adjunktus, tart. tüzérfőhadnagy hosszas szenvedés után február 16-án Budapesten elhunyt. Temetése február 19-én délután 3 órakor lesz a farkasréti temetőben.

Özv. *Málits* Józsefné, szül. *Rátz* Ilona 77 éves korában február 13-án Nagykanizsán elhunyt. Február 15-én temették a római katolikus egyház szertartása szerint.

— Szófia kiürítése tovább folyik. A Szófia kiürítésével megbízott kormánybiztosság közli, hogy a bolgár főváros kiürítése tovább folyik. A vasút ingyen szállítja azokat, akiknek lakása súlyosan megrongálódott, vagy pedig üzletüket kár érte, továbbá az első és a második csoportba sorozott szegényeket és végül azokat, akik katonai okok miatt segítségben részesülnek.

— Kétnapi tejadag. A székesfőváros közélelmezési ügyosztálya közli, hogy Budapesten és a csatolt városokban és községekben a tejjegyekre a kereskedők február 19-én, szombaton a 20-ra, vasárnapra járó tejmennyiséggel együtt a következő mennyiségeket szolgáltatják ki: az A jegyre összesen 1 litert, a B jegyre 0.7 litert, a C jegyre 0.3 litert és a D jegyre ugyancsak 0.3 litert.

— Velencében megnyitották a német intézetet. Velencéből jelentik, hogy az ottani Szent Gergely-apátságban Rahn német nagykövet február 17-én délelőtt Ribbentrop német külügyminiszter nevében megnyitotta az új német intézetet. A nagykövet rámutatott arra, hogy az intézet a német-olasz kulturális együvétartozás jelképe és eszköze, s mint ilyen, hozzá fog járulni annak ébrentartásához, hogy mi az értelme a német ifjúság küzdelmének, életáldozatának. Olaszország ifjúsága az első olasz kötelékekben Rómától délre éppen e napokban ismét harcba indul a régi köztársasági csatakiáltással: „Róma vagy a halál!" Biggini közoktatásügyi miniszter tolmácsolta az intézetnek a Duce és az olasz kormány legmelegebb jókívánságait és hangsúlyozta, hogy hivatalát a német-olasz együvétartozás új központi intézményében éppen akkor veszi át, amikor a két nép harcban áll az európai kulturközösség legszentebb javaiért. A germán és római világ közössége évszázadok óta volt az európai kultura alapja. Ezután Prinzing egyetemi tanár ismertette az intézet feladatait.

— Homonnay Tivadar főpolgármester a Miatyánk politikájáról. A szentimrevárosi katolikus férfiak február 17-én tartották a ciszterci-a gimnázium dísztermében havi találkozójukat. Farkas Alberik plébános megnyitó szavai után Homonnay Tivadar főpolgármester előadást tartott „A Miatyánk politikája" címmel. Megállapította, hogy az Ur imádságában a tisztultabb, becsületesebb, őszintébb és emberibb politika valamennyi kritériuma benne van, mert választ ad milliók legégetőbb kérdésére, a mindennapi kenyérre és benne az Ur trónra állította az emberi együttélés legfőbb és legszentebb tudományát, erényét, teljességét: a szeretetet. Hiünk a remény hitet hisszük, hogy a Miatyánk politikája elfoglalja helyét a népek és világrészek életében. El kell jönnie egyszer a napnak, amikor tudatára ébrednek a népek annak, hogy csak egy politika van, amely a mindennapi kenyér, a szeretet, a megbocsátás politikája. A magyar milliók útja az, hogy a politikában építse a sorsközösség legigazibb és legfelségesebb fundamentumát, a Miatyánk politikáját. A katolikus egyház mindig küzdött ezért a politikáért. A nagyhatású előadásért a lágymányosi katolikus kör tagjai nevében Kósa Kálmán miniszteri osztályfőnök mondott köszönetet.

— Elveszett egy 20.000 pengő értékű briliánsokkal kirakott melltü. Török István gépészmérnök felesége bejelentette a főkapitányságon, hogy február 10-én a Vörösmarty-téri Gerbeaud-cukrászdából jövet a Dunaparton felszállt egy 16-os villamosra, majd a Rudolf-téren átszállt egy 15-ös villamosra és eközben elvesztette aranyfoglalatú, 15 briliánssal kirakott melltüjét, aminek értéke körülbelül 20.000 pengő. A károsult a megtalálónak 2000 pengő jutalmat helyezett kilátásba. A megtaláló adja le az ékszert a Vilmos császár-út 37. I. emelet 2. szám alatt levő irodában, vagy a főkapitányságon.

Szinház, Film, Müvészet

A magyar képzőművészeti kiállitás nagy sikere Svájcban

Az emberi értékekben való erős hit kell ahhoz, hogy a háború négy és féléve tartó pusztításai után a magyar képzőművészet idegenben való reprezentativ bemutatására gondoljunk. Hiszen az elmult évek alatt nemcsak érzékeltethető értékekben, hanem éppen eszményekben, ideálokban lettünk összehasonlíthatatlanul szegényebbek. Akik az elpusztult genovai, nápolyi, palermoi házakban, a kölni dómban, Aachen eltűnt kincseiben, vagy a nürnbergi belső város öreg házaiban az emberiség örök eszményeinek jelképét látták, megdöbbenve kérhetik számon minden emberi törekvés relativitását, a születés, élet és halál nemcsak az emberre, hanem minden emberi alkotásra is érvényes végzetét.

Mindezt szomorúan előrebocsátjuk, mert úgy érezzük, hogy minél komorabb és pusztítóbb az idő, amelyet megélünk, annál tiszteletreméltóbb, annál hősiesebb az a hit, amellyel egyesek a jobb jövő reményében a mult és a jelen emberi értékeit ápolják. Ezekbe a törekvésekbe tartozik a svájci magyar képzőművészeti kiállítás is. A terv nem új, hiszen *már 1938-ban tárgyalások folytak a megvalósítás érdekében.* A háború, mint annyi más minden, a kiállítás megrendezését is elodázta, a különféle szállítási és egyéb nehézségek miatt. A mult évben újabb tárgyalások kezdődtek meg, s *hála a svájci kormánykörök kedvező állásfoglalásának, 1944 január végével sor kerülhetett a kiállítás berni megnyitására.*

Eredetileg nemcsak az élő magyar festőművészetet akarták bemutatni a svájci közönségnek, hanem élő magyar pikturánk kiegészítéseképpen azokat a forrásokat is, amelyekből a jelen kor művészete merített. Munkácsyra, Paálra, Ferenczire és kortársaikra gondolunk, akik évtizedekkel ezelőtt az élen jártak, utat mutattak és iskolákat teremtettek az utánuk jövő nemzedék számára. De a mostoha háborus viszonyok közepette vajjon vllalt-e volna valaki a felelősséget, ezekért a legnagyobb veszélynek kitett alkotásokért. A kultuszminisztérium illetékes körei tehát úgy határoztak, hogy *a jelen kor 79 művészének 305 képét és 68 plasztikai művét juttatják el Svájcba.* Nemcsak az atyamesterek műveiből válogatták tehát össze a kiállítás anyagát, hanem a mögöttük járó, nivóban és értékben azonban alig különböző művészek képeiből és szobraiból is, hogy a svájci közönség művészetünkről a lehetőség szerint hiteles képet nyerjen.

A berni bemutató megnyitása január végén volt, az ünnepélyes megnyitón megjelent *Etter* Fülöp szövetségi tanácsos és *Bakách-Bessenyey* György báró magyar követ is, akiket *Keller* dr. a berni műcsarnok elnöke és *Haász* Aladár miniszteri osztályfőnök üdvözölt. A svájci közönség az első napokban érthető módon kímérten fogadta a kiállítást, ami nem csoda, hiszen a svájciaknak alkalmuk volt már csalódni különböző külföldi csoportok által rendezett kiállításokban, amelyek sokszor csak a propagandát szolgálták, vagy éppen az anyagi haszon kedvéért létesültek. Ez a tartózkodás azonban az első napok után fölengedett és a kiállításunk sikerét mi sem bizonyítja jobban, mint *a berni műcsarnokban nap-nap után megforduló ezer és ezer svájci műértő és a svájci lapok kritikái,* amelyek a legnagyobb elismeréssel, sőt *az elragadtatás hangján* beszélnek képzőművészetünkről. A siker azonban nemcsak a sajtóban jutott kifejezésre. A berni megnyitáson megjelent a neuchateli művészeti élet egyik előkelő vezető személyisége, aki a kiállításon szerzett benyomások hatása alatt azt kérte, hogy az anyag Neuchatelben is bemutatásra kerüljön. Igy Bern után nemcsak Zürichbe és Baselbe, hanem Nauchatelbe is eljut a kiállítás anyaga. Nem sorolhatjuk fel mindazokat a sajtóhangokat, amelyek kiállításunkkal foglalkoznak, csak a svájci félhivatalosnak a *Der Bundnak* tárcájából idézünk néhány sort.

A magyar festészet — írja a lap — nem tegnapi és nem mai. Nem a Nyugatnak, a szlávságnak és a Keletnek speciális összjátéka, hanem mindenekelőtt a faj természetes tehetségén a vérségi beállítottságon nyugszik, hasonlóan a magyarok zenéjéhez. *Mennyire hiányzik a merev akadémizmus azoknál is, akiket a katológus, mint professzorokat és éremtulajdonosokat mutat be!* Mennyire az ihlet tüzének engedelmeskednek. Bárhogy álljon is a dolog, a lendület és vitalitás mindenhol gátlástalan és magávalragadó. Ha egyenként tekintjük őket, *személyes sajátságok olyan bátor és független követését állapithatjuk meg, amelyek részben erősen eltérnek egymástól;* és mégis *félreismerhetetlen egységet képeznek* azzal a csekély kivétellel, amely egy nyugateurópai iránynak hódol. A szerencsés temperamentum mellett azonban *feltünő a művészi önfegyelmezés adománya is, a dinamika mellett az elegancia.* Csakugyan hiába keres az ember, más művészeti kiállításokra visszagondolva, példákat arra, hogy ragyogó és magasan kulturált formai tulajdonságok ennyire találkoznának a vérrévált festői kedvvel. Sehol semmi fáradt, semmi túlfejlesztett. De a durvaságnak, kidolgozatlanságnak sincs nyoma sehol.

A svájci esztétikusok őszinte dícsérete jólesik nekünk, akik Svájcban mindig a szellemiség szabad hazáját, kulturirányok találkozópontját, kulturértékek megőrzőjét láttuk. Bárcsak igazak lennének a svájci kritikus zárószavai, s lenne ez a kiállítás a jobb jövő szellemi atmoszférájának lehelete. G. S.

A látszat csal

(Szittya)

A vigjáték forgatókönyvét Asztalos Miklós irta Harsányi Gréte egyik regénye nyomán. A mozgalmas, sok tekintetben valószinütlen, de azért általánavéve szórakoztató filmjátékot Cserépy László rendezte mesterségbeli tudással, ami aztán gyakran mesterséges fogások alkalmazására vezetett. Többször meglepően filmszerü, viszont ez a filmszerüség sok esetben a sablonba fullad. Az sem hagyható figyelmen kivül, hogy a film témája sokkal gazdagabb kiállitást követelt volna, de ezzel szemben el lehet fogadni azt a mentséget, hogy a mai viszonyok között ez nem volt keresztülvihető. Simor Erzsi kedvesen, fölényesen játssza az elegáns, népszerü, dúsgazdagnak hitt báróné szerepét, s ugyanakkor polgárias, szerény és szorgalmas medika és manikürösleány tud lenni. A hires professzort Hajmássy Miklós alakitja s igyekszik elhitetni, hogy nem ismeri fel Simor Erzsi három alakjának azonosságát. Előbb a bárónőbe lesz szerelmes, azután inkább a szerényebb medika felé hajlik, de a felébredő bonyodalmak során is meg tudja őrizni a tanári tekintélyt. Kitünő epizódalakitással lep meg Apáty Imre a tanár adjunktusa szerepében. Kiss Manyi és Vaszary Piri tünnek még ki a divatrevükkel gazdagitott filmben, amelyhez Fényes Szabolcs irta a kisérözenét.

* **Majális.** A magyar filmiroda századik játékfilmje a Pannonia legújabb produkciója, amely „Majális" címmel kerül rövidesen a közönség elé. A hírek szerint a vígjáték érdekes és újszerü: története egy VIII. gimnáziumi osztály diákjainak szerelmes tavaszát mondja el franciás finomsággal. A filmben Kertay Lili, Halász Géza, Soós Lajos, Puskás Tibor, Sennyey Vera, Rácz Vali és Bihary József játszanak vezetőszerepeket.

* **Egy nap a világ.** A mostani világháború idejében játszódik az „Egy nap a világ" megkapó meséje, melynek középpontjában igaz, őszinte és mindent feláldozó szerelem áll. A Kárpát-film újdonsága Vaszary János hasonló cimü színdarabjából készült s a két főszerepet Páger Antal és Muráti Lili játsszák. A filmet az iró maga rendezi.

Fiatalság - Bolondság

Nagyszabású farsangi régi tarka-est ma ½7 órakor Zeneakadémia. Közr.: **Udvardy, Szilvássy, Simor, Nagypál, Szalay E., Pethes F., Pataky J., Patócs—Tatán, Kelemen—v. Gozmány, Pelsőczy—Naszódy, Kardos M., Kunsági M., Kovács K., Romváry—Pásztor, Donáti—Babrik, Feller—Dubán.** Jegyek jegyirodákban és a Zeneak. portásánál.

* **Babay József: A szeretet könyve.** *Babay József összegyüjtötte legújabb novelláit. Elénk tárul a könyvben a dunántúli kisváros élete, a jegenyékben gazdag dombos vidék, az megtaláljuk benne a kisemberek problémáit épen úgy, mint Buda romantikus világát. Babaynak minden prózai irásán meg lehet érezni a költőt, ezekben az elbeszélésekben a poéta szive lüktet, a zsalugáteres házakban megszólaltatja az asszonyok, leányok álmait, vágyait. Babay szereti a hangulatos magyar népdalokat, irásában megkeresi azoknak a lelkét, s amint kötetét olvassatjuk, mintha állandóan szivbemarkoló muzsikát hallanánk. Különösen kitünőek kisvárosi portréi, ezek a figurák mind élnek. Megkapó erővel rajzolja meg a fiáért aggódó anyát, vagy a gyermeket, aki az édesanyjára gond*

Ma: OPERA GÁLA EST

legszebb áriák, kettősök. V. ½7. **Budapesti Szimfonikusok,** vez. **Bródy,** közr.: **Gyurkovics — Németh Anna — Jámbor — Udvardy — Taraszowa.** Jegyek egész nap a Vigadóban, telefon: 185-005.

A boksz és közönsége

Hogy mi tulajdonképpen a boksz, azt a harmadik vagy negyedik menetben tudhatja meg igazán a szemlélő, akit a sportrajongás és az utcaszerte látható öles plakátok a Nemzeti Sportcsarnokba csábítottak. Hogy a legkeményebb sportnak Budapesten is sok rajongója van, ezt akkor látja legjobban az ember, ha szemügyre veszi egy-egy mérkőzés előtt a Sportcsarnok nézőterét és a leggondosabb kutatás után sem képes akár egy gyüszünyi helyet is felfedezni. Az *igazi* drukkerek természetesen vagy az *állóhelyen*, vagy a legfelsőbb széksorokban helyezkednek el, mert ott régi kabala szerint jobb az akusztika és jobban érvényesülnek azok a „bemondások", melyek egy-egy mérkőzés sorsára, „eldöntésére" kihathatnak.

Kiabálni legalább annyit lehet, mint egy-egy futballderby-meccsen és fogadni legalább úgy, mint az ügetőn.

Nem csoda tehát, ha ezek a körülmények és a ritka látványosságot ígérő sport annyi embert vonz.

A Sportcsarnok hatalmas épületében a rádiógramofon végnélküli indulókat játszik. A közönség láthatóan türelmetlen és bár vannak tárgyilagosak, akik az eseményeket latolgatják és a versenyző jó vagy rossz tulajdonságaira mutatnak rá, a többség *mérkőzéseket* akar látni és ebbeli vágyának újabb és újabb *tapsviharral* ad kifejezést, amire a hangszórók *felerősített* muzsikával válaszolnak.

Három perccel a kezdés időpontja előtt végre megvilágosodik a ring és megjelenik az öltözők felől

az első pár,

Kubinyi és Takács edzőik kíséretében, akik igyekeznek még néhány utolsó szóval rámutatni arra,

hogyan lehet az ellenfelet legkönnyebben kiütni,

vagy mi a módja annak, hogy legalább *pontozással* megnyerjék a mérkőzést.

A megafon hangja

szorítóba

vezényli a mérközöket és a közönség soraiban váltakozó hangerősséggel *Kubinyi*, majd *Takács* neve harsog. A bemutatások és kölcsönös kézfogások után végre elcsattannak az első ütések és a közönség egyre jobban biztatja Takácsot a nemrégen profivá lett Kubinyival szemben, aki azonban nem törődve sem a közönséggel, sem Takács ütéseivel, olyan keményen áll a lábán, mint egy dór oszlop. Nem hiába bizik magában, igazolják a következő menetek, amikoris ellenfele többször a földrebukik és végül is hat menet után

Kubinyi pontozással győz.

Maráczi Cointreaux-val mérközik s bár a francia ökölvívó igen keménykötésű legény, neki is sikerül pontozással a mérkőzés győztesévé lennie. Tanamár Nánaival harcolt, akit szabálytalanság miatt a harmadik menetben kiállítottak.

A főmérkőzés hősei

a francia Regot és Deli magyar bajnok, akik tízmenetes küzdelmet vívnak egymással. A mérkőzés kimagasló eseménye a napnak és így érthető, hogy a közönség többizben olyan hangorkánnal kísérti a versenyzők munkáját, de a zsüri ítéletét is, amely a legnagyobb nemzetközi futballmérközéseknek is díszére válna. Sokan esküdtek ugyanis Deli győzelmére, aki már egyszer legyőzte Regot-t, azonban most

a francia versenyzőnek kedvez a szerencse

és ha keményen meg is kell küzdenie érte, az ő győzelmét jelző lámpa gyullad ki többször a menetek végén.

A boksz-sport rajongóinak mindig a hivatásos mérkőzések jelentették a csemegét, már azért is, mert az ökölvívás hívei tudják, hogy ilyenkor

sokkal vékonyabbak a kesztyűk és ezért nagyobbak az ütések.

A hölgyek fel-felszisszenhetnek egy-egy nagyobb ütés láttán, különösen ha

egy kis vér

is sarjad a nyomában, a férfiak pedig nyugodtan kimérgelődhetik magukat azon, hogy csak simogatják egymást r versenyzők.

i. b. á.

Légoltalmi okokból csökkentik a templomok forgalmát

Esztergom, január 24. A Magyar Kurir jelenti: Serédi Jusztinián bíbornok, Magyarország hercegprímása most közölte a m. kir. honvédelmi miniszter rendeletét a templomok légoltalma újabb szabályozásáról. Ezentúl a templomok a III. légoltalmi csoportba tartoznak, de minthogy azokat a megszervezés szempontjából nem lehet az e csoportba tartozó lakóházakkal egy elbírálás alá vonni, a miniszter különleges rendelkezéseket léptet életbe. A templomban tartózkodók részére óvóhelyeket létesíteni általában nem kell. Természetesen ennek következményeképpen az egyszerű és szigorú légvédelmi készültség idején

a templomok tömegforgalmát a közelben rendelkezésre álló óvóhelyekhez mérten korlátozni fogják,

illetőleg be fogják szüntetni. A templom használati idején kívül eső időben csak a tűzvédelemről kell gondoskodni és megtenni az erre vonatkozó előkészületeket és a templom közelében lakó lelkészekből és alkalmazottakból meg kell szervezni a templom tűzvédelmi szolgálatát, amelynek tagjai csak riadó esetén lépnek szolgálatba. Elsötétítést csak akkor kell a templomban a lakóházakhoz hasonlóan megszervezni, ha valamely istentisztelet ideje beleesik az elsötétítés elrendelt idejébe. Az egyházközség erre alkalmas tagjaiból meg kell szervezni a riasztóügyeleti, rendfentartó és mentőszolgálatot. Riasztás esetén az istentiszteleten résztvevőkkel ezt előírt szöveg szerint kell közölni. A szöveg a következő: „Légvédelmi riadó van. Mindenki őrizze meg nyugalmát és a kijelölt rendfentartó közegek irányítása mellett hagyja el a templomot és azon kívül keressen menedéket. Aki akar, továbbra is a templomban maradhat. Ne tolongjunk, nyugodtan hagyjuk el a templomot." A rendelet részletesen intézkedik a fentartás különböző módozatairól. A bíboros főpásztor szükségesnek tartja, hogy amennyiben a riasztás szentmise, vagy egyéb ájtatosság közben történik, a papság a funkciót mindaddig folytassa, míg a hívek a templomot el nem hagyják.

Roosevelt negyedik elnökjelöltsége

Stockholm, január 24. *(Német TI)* Az északamerikai demokrata párt vezetősége — mint a Svenska Dagbladet newyorki levelezője jelenti — *felszólította Rooseveltet, hogy vállalja negyedízben is a jelöltséget az elnökválasztáson. (MTI)*

— **Leggyakoribb bűn: a lopás.** *Pécsről* jelentik: A dr. *Borbola* Jenő rendőrfőkapitányhelyettes vezetésével működő pécsi rendőrség az elmult évben *2676 bűncselekményben nyomozott* és a felmerült 615.146 P-s kárból 411.546 pengőt térítteteti meg. Az 1722 bűnöző közül 1097 volt a 18 éven felül és 91 azon aluli. A *nő bűnözők* közül 515 volt 18 éven felüli és 63 azon aluli. Az adatok szerint 4 szándékos emberölés büntette, *1498 lopás*, 4 rablás, 4 zsarolás, 117 sikkasztás, 118 csalás, 110 árdrágító visszaélés, 187 baleset 56 öngyilkossági kísérlet, 29 eltűnés, 49 rágalmazás, 18 izgatás, 5 tiltott hazárdjáték, 13 gyujtogatás, 44 életveszélyes fenyegetés stb. foglalkoztatta a kapitányságot.

— **Hubay—Zerkovitz dalbemutató.** Vasárnap volt a *Hubay*-palotában *az idei művészi év harmadik Hubay-zenedélutánja.* A szokott változatos és lebilincselő műsornak külön érdekessége volt, hogy *ez alkalommal hangzott el elsőízben az elhúnyt mester legutolsó dalszerzeménye.* A szöveget »Érted!« címmel *Zerkovitz* Béla írta. Az is mert népszerű dalszerző nyaranként feleségével együtt rendes vendég volt Hubayék mosóci birtokán. Ismételten megtörtént, hogy Zerkovitz megmutatta a mesternek legújabb dalszerzeményeit, aki egyet-kettőt elkért belőlük azzal, hogy *ő zenésíti meg.* Ez történt az »Érted!« című szerzeménnyel is. A zenedélutánnak a szokott előkelő közönsége volt, közöttük *Auguszta* főhercegasszony is *Zsófia* leányával.

Az elsötétítés este 8 órakor kezdődik és hajnali 4 óráig tart

A bécsi bolgár tudományos egyesület tiltakozása Szófia bombázásai ellen

Bécs, január 24. A bécsi bolgár tudományos egyesület tegnapi ülésén tiltakozott *a bolgár főváros ellen végrehajtott terrortámadások miatt.* Egyperces elmélyüléssel megemlékeztek a bombatámadás áldozatairól, majd egy *nyilatkozatot* szövegeztek meg a bécsi bolgár diákok arról, hogy *készek belépni a bolgár hadseregbe országuk megvédésére.* A nyilatkozatot a régensekhez és a miniszterelnökhöz juttatják el. *(MTI)*

Kétórás légiriadó Zágrábban

Zágráb, január 24. *(MTI)* **Vasárnap este negyedkilenc órakor légiriadót jeleztek a horvát főváros szirénái. A riadó kereken két órán át tartott és este negyedtizenegy órakor fujták le. A riadó alatt repülőgépek nem mutatkoztak a város felett.**

Féltékenységből sem szabad okiratot hamisítani

Kovács György asztalosmester nemrég nősült és néhány héttel ezelőtt arra döbbent rá, hogy *fiatal, csinos feleségén k egy szakaszvezető élete halálra udvarol.* Kovács felelősségre vonta az asszonyt, aki kereken *letagadta* a szakaszvezető ismeretségét. Ura gyanúját azonban nem tudta eloszlatni és mivel az asztalosmester látta, hogy az asszonnyal így nem boldogul, elhatározta, hogy majd az *udvarlónak* veszi el kedvét a szépségtevéstől. Úgy gondolkozott, hogy ha az illető szakaszvezető, akkor ő *őrmesteri ranggal* hatni tud majd rá.

Szerzett valahol zsoldkönyvet és szabadságos levelet. Kiállította saját adataival és lesbenállt, hogy tettenkapja feleségét a szakaszvezetővel. Szombat délután erre sor is került. Meglátta, hogy a szakaszvezető feleségével sétára indult. Azonnal hozzájuk sietett, erélyes fellépéssel őrmesterként mutatkozott be és felszólította a szakaszvezetőt: *menjen vele a városparancsnokságra.* Amikor az nem volt hajlandó őt követni, előhúzta zsebéből hamisított katonai iratait és mint őrmester most már *követelte*, hogy a szakaszvezető tartson vele.

A szakaszvezető azonban még ekkor sem ijedt meg, hanem kereken kijelentette, tudja, hogy Kovács György *hamisította* a zsoldkönyvet és a szabadságos levelet és *feljelentést tesz ellene a rendőrségen.*

A szót tett követte. A szakaszvezető csakugyan feljelentette *Kovács* Györgyöt az álkatonaságért és így *a szerencsés és féltékeny férj ellen okirathamisítás miatt megindult az eljárás.*

A LEGNAGYOBB TITOKBAN egész estét betöltő néma filmet akarnak gyártani Budapesten. Helyesebben olyan filmet, amelyen a színészek jóformán semmit sem beszélnek, a hanghatás is elenyészően csekély s a film cselekményét kizárólag jelenetek, mozgások és akciók sorozatával domborítják ki. A film egyelőre csak művészi kísérlet.

Miért vásárolt

a gazda * a kereskedő

„A magyar művészet ötven éve"

A *Székesfővárosi Képtár* — amely tíz esztendő óta rendszeres vásárlásokkal egészíti ki és frissíti fel korábban szerzett anyagát — most megrendezett *jubiláris* kiállításán *képzőművészetünk utolsó ötven évének* válogatott termését mutatja be. A stílustörekvések szerint csoportosított, kronologikus rendben felsorakoztatott, majdnem háromszáz darabból álló gyüjtemény jellemző szemelvényekkel ad számot az új magyar művészet korszerű kialakulásáról. Arról a sokfelé ágazó, eredményes *fejlődés*ről, amely nálunk a »nagybányaiak« felléptével indult meg s napjainkban is egyre gazdagodik. Ez a fejlődési vonal szemléletesen mutatkozik meg itt, szinte hiánytalanul, világosan jelezve az egymást követő művek — képek és szobrok — belső kapcsolatait. De nemcsak ennyiben tanulságos a mostani kiállítás. Beszédesen jelzi azt a komoly, céltudatos munkát is, amely ma a Főváros Képtárban *Kopp* Jenő igazgató szakavatott vezetésével folyik. Elsősorban a minden művészi irányzatra egyformán kiterjedő, elfogulatlan érdeklődést, a valódi értékek felé forduló figyelmet és a lehető teljesség kiegészítését célzó helyes törekvést.

Az előcsarnokban *Ferenczy* Károly és *Hollósy* Simon képeivel találkozunk. Előbbitől itt van a *Józsefet eladják testvérei*, a *Kődobálók*, az *Orfeus* és egy szép fekvő akt, utóbbitól a *Tavaszi hangulat* és a *Zászlóvivő*. A bányaiak sorát *Thorma*, *Réti*, *Iványi-Grünwald* folytatja. Majd rendre következik *Glatz*, *Csók*, *Vaszary*, *Kernstock*, *Rippl-Rónai*, odább *Magyar-Mannheimer*, *Perlmutter*, *Fényes*, *Tornyai*, *Koszta*, *Rudnay*, *Gulácsy*, közben *László* Fülöp, *Karlovszky*, *Dudits*, *Márk*, *Márton* Ferenc és *Szüle*, végül a legmaibb mát képviselők serege, *Szőnyivel*, *Derkovits*-csal, *Nagy* Istvánnal, *Uitz*-cal, *Egry*-vel, *Bernáth*-tal, *Berény*-nyel, *Czóbel*-lel, *Farkas* Istvánnal, *Márffyval*, *Kmettyvel*, *Szobotkával*, *Perlrott Csabával*, *Diener Dénes*-sel, *Vass* Elemérrel, *Barcsayval*, *Pajzs-Goebel*-lel az élén. Azután *Dési Huber*, *Gadányi*, *Domanovszky*, *Hincz*, *Hrabéczy*, *Klie*, *Emőd*, *Szabó* Vladimir, *Novotny*, *Ilosvai Varga*, *Bartha* László. A »római iskola« jelesei közül pedig *Aba Novák*, *Molnár C.* Pál, *Istokovits*, *Patkó*, *Jeges*, *Kontuly* és *Medveczky* válik ki a népes együttesből.

A szoboranyag szintén rendkívül értékes. *Stróbl* Alajos, *Kisfaludi-Stróbl*, *Pásztor*, *Róna*, *Sámuel* Kornél, *Horvai*, *Szentgyörgyi*, *Telcs*, *Vedres*, *Beck* Ö. Fülöp, *Medgyessy*, *Pátzay*, *Csorba*, *Vilt*, *Ferenczy* Béni, *Abonyi-Grantner*, *Cser*, *Varga* Oszkár, *Bokros Birman*, *Kocsis*, *Andrássy Kurta*, *Beck* András, *Borbereki Kovács*, *Borsos*, *Boda*, *Csucs*, *Dabóczy*, *Erdei*, *Halmágyi*, *Kerényi*, *Madarassy*, *Marosán* László, *Mikus*, *Szabó* Iván, *Szondai* Sándor és *Szomor* László művei biztosítják a kiállítás magas színvonalát. Különösen jól esett itt együtt-látnunk fiatal szobrásznemzedékünk legjavát. Olyan tehetséges gárda ez, amellyel méltán büszkélkedhetünk.

A kiállítás szombaton délben nyílt meg.

— rp —

— **Mindig más ételeket, de az élelmiszerek egyformán takarékos felhasználását és a gázkészülékek helyes kezelését mutatják be a Gázművek főzőelőadásain, a VI., Vilmos császár-út 3. szám alatti előadóteremben minden kedden és pénteken délután félötkor. Belépődíj nincs, ruhatár, kóstoló díjtalan.**

Végre kisbútort!
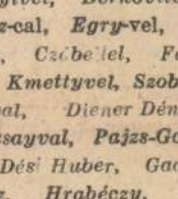
ZSURKOCSI BÁRKOCSI
RÁDIÓASZTAL KÖNYVASZTAL
Jarcon
Erzsébet krt. 33

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Könnyű zene - vidám percek

A Fővárosi Operett Színház a nyugdíjas színészekért

Néhány nappal ezelőtt indult meg színházi körökben az az örvendetes szociális mozgalom, amelynek célja a nyugdíjas színészek megsegítése. A színházak előadásokat, illetve előadások teljes bevételét ajánlották fel a nemes célra. A mozgalom előadássorozatát február 7-én délután 3 órakor a *Fővárosi Operett Színház* nyitja meg, ahol nagyszabású parádés sztárfelvonulást rendeznek a nyugdíjas színészek javára. A *Könnyű zene — vidám percek* című műsor *Tihanyi* Vilmos és *Csergő* István rendezésében keriil lebonyolításra s azon a következő művészek lépnek fel: *Karády* Katalin, *Honthy* Hanna, *Szeleczky* Zita, *Kelemen* Éva, *Muráti* Lili, *Somlay* Margit, *Szörényi* Éva, *Sárdy* János, *Latabár* Kálmán, *Bilicsi* Tivadar, *Szabassy* László, *Udvardy* Tibor és dr. *Legenyey* József, aki az egész műsort konferálja. A zongorakíséretet *Fényes* Szabolcs és *Endre* Emil látja el.

LILI BÁRÓNŐ

Új primadonna-tehetség a vizsgaelőadáson

Szombaton délután tartotta nyilvános vizsgaelőadását az Országos Színészegyesület Színészképző Iskolája a Fővárosi Operettszínházban. *Huszka* meseszép operettjét, a *Lili bárónőt* mutatták be. A taps, az elismerés legtöbbször *Serfőző* Ilonának, a primadonnának szólt, aki már megjelenésével életet hozott a színpadra, üdeséget, tarka színekben gazdag játékot. Az első percek nehézségét leküzdve, kinyílott a színpadon, mint egy pompás virág és a színésznővé érett növendék kibontotta tehetségének szirmait. Reméljük, hogy hamarosan viszontlátjuk az operettszínpadon, mert hangjával, mozgásával, táncával és játékával beleillik az operett világába.

A bonviván szerepében *Gerbár* Tibor tehetségesnek mutatkozik. Kár, hogy nem tudott szabadulni merevségétől, elfogódottságától. Megnevettette a közönséget az öreg, félművelt báró szerepében *Orbók* Endre, de annyira fiatalosan mozgott, hogy velünk nem tudta elhitetni éveinek nagy számát. A bájos megjelenésű szubrettnek nem fűzünk nagy reményeket. A táncos komikus *Buza* Jánosról majd akkor írunk kritikát, ha önmagát adja és lerázza egy nagy színészünkről átvett pózait. Ilig *Hadházi* Sándor csak elfogadhatónak mutatkozott, a komornyik szerepében *Sasadi* Gusztáv rontott a darabon. A mellékszerepekben kitűnt *Rassi* Tibor 1. és *Király* Zoltán 2. évf. hallgató. Még egy első évfolyamos hívta fel amáfa a figyelmet: *Szentesi* Zoltán. Mintha többre lenne hivatva, mint egy mellékszerep alakítására. Kíváncsiak vagyunk, mennyi érik meg a már kicsillámló tehetségből.

Végeredményben az előadás, amit *Szíll* József tanár rendezett, jó volt.

ZENE

Failoni, a közkedvelt olasz karmester vezényelte tegnap délután a Székesfővárosi Zenekart. A műsorra tűzött művek mindegyike főként virtuozitást igényel az előadóktól, ezért ezúttal elnézőbbek voltunk a zenekar botlásaival szemben. Lendületesen vezette be a műsort *Rossini* Semiramis-nyitánya, Failoni csillogó színeiben pompásan érvényesültek a mű szellemes ötletei. *Czakó* Éva, a fiatal csellóművésznő meglepően kiforrott és érett hangon szólaltatta meg *Haydn* D-dur gordonkaversenyét. Failoni megadott tempóit néha vontatottnak néztük *Kodály* Galántai táncainál. *Rimszkij-Korzakoff* Seherezádé-szvitjével zárult a műsor. Az Ezeregyéjszaka meséinek hangulatát vetítő kompozíció egy nemlétező, de vonzó világba vitte a hallgatóságot, mely hálásan a különleges élmény miatt, készséggel megfeledkezett az összes jelenlévő hibákról.

A RÁDIÓ tegnap este közvetítette a Tannhäuser előadását, amelynek vendégművésze Müller Mária volt.

SZOMBATON ESTE volt a Művelődés Házában Eisemann Mihály jubiláris szerzői estje. Budapest legnagyobb színházát zsúfolásig megtöltötte a népszerű zeneszerző közönségének hatalmas tábora. A Marnitz-rendezésben lebonyolított Eisemann-est mintaképe volt a gazdagműsorú, szellemes ötletességgel és bőkezű váltakozással rendezett könnyű hangversenynek.

BALÁZS ÁRPÁD és Fráter Lóránd emlékének szenteli január 30-iki előadóestjét T. Uray Margit zongoraművésznő. A Zeneakadémián rendezendő esten különböző változatokban számos művész tolmácsolja a két nótaköltő műveit.

REPULÓGÉPSZERENCSÉTLENSÉGGEL kezdődik a MIF Az asszonyért című francia filmujdonsága, amelynek hősét, a világkörüli útra induló óceánrepülőt karácsonyesti startjánál szerencsétlenség éri. Az izgalmas film vezető szerepeit Yvonne Printemps, Pierre Fresnay és Raimu játssza.

FÉNYES SZABOLCS, a Fővárosi Operett Színház zeneszerző igazgatója egyheti szabadságra Kárpátaljára utazott.

Újságíró-est volt a Vigadóban

Nagy érdeklődéstől kísérve zajlott le szombaton este a pesti Vigadóban az Újságíró est, amelynek műsorán nyolc színész és nyolc újságíró lépett fel. A termet zsúfolásig megtöltő közönség élénk tetszésnyilvánítással kísérte Bordy Bella, Kiss Ferenc, Karády Katalin Turay Ida, Vaszary Piri, Szlassy László, Halász Sándor, Vass Margit, Csortalvy Eliz művészi produkcióját, valamint az újságíró szereplők: Babay József, Baráth Ferenc, Baróti Géza, Dövényi Nagy Lajos, Kinizsi Andor, Ráthony János Saád Béla és Turi Turcsányi András elbeszélését is. A humoreszkjeit és rögtönzéseit. A műsor második részét Keönch István konferálta szellemesen.

A TACSKÓ

pécsi bemutatója

Pécs, január 24. A pécsi Nemzeti Színház nagy sikerrel mutatta be Dario Niccodemi Taeskó című darabját, amelynek főszerepeit Sebők Margit és Zách János játszotta nagy sikerrel.

TURAY IDA

tovább „jógazik"

Nagy feltűnést keltett híradásunk, amely arról számolt be, hogy a testüle i érzékenység legfrissebb hajtásaként a budapesti jóga-anárok és mesterek tiltakoztak Turay Ida hires mutatványos jóga-kupléja ellen, mellyel a népszerű művésznő számos hangversenyen fellépett. A tárgyalások nem vezettek eredményre s Turay Ida közölte, hogy a tiltakozástól függetlenül továbbra is énekli a jóga számot.

A LATSZAT CSAL címmel új magyar film forgatását kezdték meg a Filmirodában. Cserépy László rendezi a filmujdonságot, amelynek három vezető szerepét Simor Erzsi, Kiss Manyi és Hajmássy Miklós játssza.

KARÁDY KATALIN József Attila egyik legszebb versét énekli Zilahy Lajos Valamit visz a víz... című híres regényének filmváltozatában. A József Attila-vers zenéjét Polgár Tibor szerezte.

A VIGSZINHAZ ma délelőtt tartotta Thorton Wilder A mi kis városunk című színjátékának házi főpróbáját.

MOZGALMAS színházi hete lesz Pécsnek. Ma és holnap Bordy Bella vendégszerepel a Tábornokné-ban, pénteken pedig a rádió közvetíti Solt Dénes, Horváth Tivadar és Koltay Sándor Éjféli dal című operettjét.

A PRAGAI Passage filmszínház nagy sikerrel mutatta be a »Tóparti látomás« című magyar film német változatát, amelyről a prágai lapok kedvező hangon nyilatkoztak.

Színházak mai műsora

OPERA: Nincs előadás. — NEMZETI: *Napfolttok* (II., ½7). — KAMARA: *Falornyok* (½7). — MŰVELŐDÉS HÁZA: Nincs előadás. — VIG: *Warrenné mester, sége* (½7). — PESTI: Fecske és denevér (½7). — MADÁCH: *Első Anna és Harmadik Károly* (½7). — ANDRÁSSY: *Vidám kabaré* (½7). — UJ MAGYAR: *Az első* (½7). — FŐVÁROSI OPERETT: *A királynő csókja* (6). — VIDÁM: *Ballépés jobbra* (½7). — REVÜ PALOTA: *Tilos a lógás* (½4, ½7). — KAMARA VARIETÉ: *Női kiszolgálás* (½4, ½7). — NEMZETI BÁBSZINHÁZ: *Toldi* (½7). — ERZSÉBETVÁROSI: *Eső után kopónyeg* (½5, 7). — JÓZSEFVÁROSI: *Egy boldog pesti nyár* (½5, 7). — KISFALUDY: *Az utolsó Verebély-lány* (½5, 7).

A mozik műsora

Rövidítések: Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap és ünnepnap. H = Hétfő.

ADRIA (353—707): **Denevér.** (½4 ½6 ⅛8; V Ü H 11 1 3 ½6 ⅛8.) — **ALKOTÁS** (355—374): **Férfiak, nők, kémek.** (½4 ½6 ⅛8; H ½2-kor; V Ü 11 és ½2-kor is.) — **ATRIUM** (153—084, 154—024): **Makacs Kata.** (½4 ½6 ½8; V Ü ½2-kor is.) — **BARLANG** (422—722): **Botrány.** (½2 ¼4 ½6 ⅛8.) — **BÁROSS** (149—510): **Vágyak valcere.** (3 5 7; V 11-kor is.) — **BELVÁROSI FILMSZÍNHÁZ** (384—563): **Feleség.** (½4 ¼5 ½6 ¼7 ½8; V ½2 és ¼3-kor is.) — **BELVÁROSI HIRADÓ** (181—244): **Magyar filmexpedíció Bulgáriában** (Pelsőczy, Boneva, Pataky, Solthy). **Semmi sem vész kárba** (kultúrfilm). **Az izlám művészete. Magyar, Ufa- és Európa-híradók.** (Folyt. egyórás előadások 10—21 óráig.) — **BETHLEN** (225—003): **Katja.** (¼4 ½6 ½8; Ü ½2: V 11 és ½2-kor is.) — **BUDAI APOLLÓ** (351—500): **Feleség.** (½2 ½4 ½6 ½8.) — **CAPITOL** (134—337): Második hétre prolongálva! **Rákóczi nótája.** (½2 ½4 ½6 ½8; V Ü 11 órakor is.) — **CORVIN** (138—988, 339—584): **Ártatlan vagyok.** (3 5 ½8.) — **CSABA** (146—040): **Akkor...** (½4 ½6 ½8: Sz Ü ½2-kor; V 11 és ½2-kor is.) — **DEÁK** (12?—343, 125—952): **Agrólszakadt úrilány.** (½2 ½4 ½6 ½8; V Ü 11-kor is.) — **DUNA** (111—994): **Akkor . .** (¼4 ½6 ½8; V Ü ½2 órakor is.) — **ERZSÉBET** (222—401): Hatodik hétre prolongálva! **Szó'hámosnő voltam.** (11 ½2 ¼4 ½6 ½8.) — **FORUM** (189—707): Ötödik hétre prolongálva! **Mesél az élet.** (½4 ½6 ½8; V Ü ½2-kor is.) Vasárnap d. e. 11-kor: **Lovasok és lovak világa.** — **GLÓRIA** (427—521): **Orient-expressz.** (½4 ½6 ½8; V Ü ½2-kor is.) — **HÍRADÓ FILMSZÍNHÁZ** (222—499): **Magyar filmexpedíció Bulgáriában** (Pelsőczy, Boneva, Pataky, Solthy). **Semmi sem vész kárba** (kultúrfilm). **Az izlám művészete. Magyar, Ufa- és Európa-híradók.** (Folyt. egyórás előadások 9—21 óráig.) — **HOMEROS** (496—178): **Hat hét boldogság.** (¼4 ½6 ½8: vasár- és ünnepnap ½2 órakor is.) — **JÓZSEFVÁROSI** (131—316): **Behajtani tilos.** (½4 ½6 ½8; V Ü ½2-kor is.) — **KAMARA** (423—901): **Aranypáva.** (½12 ½2 ¼4 ½6 ½8.) — **KORZÓ** (182—818): **Gróf Monte Christo. II. rész: A bosszú.** (½4 ½6 ½8; Sz ½2: V Ü 11 ¼4 ½6 ½8.) — **MESEVÁR** (114—502): **Párisi románc.** (½4 ½6 ½8; V ½2-kor is.) — **NEMZETI APOLLÓ** (222—002): Ötödik hétre prolongálva! **Fény és árnyék.** (¼4 ½6 ½8; Sz ½2: V Ü 11 és ½2 órakor is.) — **NYUGAT** (121—022): **Orient-expressz.** (½4 ¼6 ½8; Sz ½2: V Ü 11 és ½2-kor is.) — **OMNIA** (130—125): Tizenegyedik hétre prolongálva! **Zenélő malom.** (½2 ¼4 ½6 ½8; V 11-kor is.) — **OTTHON** (146—447): **Orient-expressz.** (½4 ¼6 ⅛8; vasárnap 11 és ½2 órakor is.) — **PÁTRIA** (145—673): Második hétre prolongálva! **Rákóczi nótája.** (10 ¾12 ½2 ¼4 ½6 ⅛8.) — **PEST** (221—222): **Éjfeli zene.** (½12 ½2 ¼4 ½6 ⅛8.) — **PETŐFI** (428—478): **Orient-expressz.** (½4 ½6 ½8; V Ü ½2-kor is.) — **RADIUS** (122—098, 120—564): Negyedik hétre prolongálva! **Makacs Kata.** (½4 ½6 ½8; Sz ½2 ¼4 ¼6 ½8. V Ü 11 ¼4 ¼6 ½8.) — **SZÉKELY** (226—425): Ötödik hétre prolongálva! **Rajongás.** (½12 ½2 ¼4 ½6 ½8.) — **SZITTYA** (111—140): **Fény és árnyék.** (¼4 ½6 ½8: Sz V Ü ½2-kor is.) — **TINÓDI** (225—602): **Feleség.** (½4 ½6 ½8: Sz ½2: V 11 és ½2-kor is.) — **TOLDI** (224—443): **Orient-expressz.** (10 ¾12 ½2 ¼4 ½6 ⅛8.) — **TURÁN** (120—003): **Orient-expressz.** (11 ½2 ¼4 ½6 ⅛8.) — **ÚJBUDA** (268—909): **Szlámi macska.** (½4 ½6 ½8; H ½2; V Ü 11 és ½2-kor is.) — **URÁNIA** (146—046): **Tengerparti randevú.** (3 5 ⅛8; V Ü 11-kor is.)

Négy gyönyörű magyar nóta. R. Kovács Éva szerzeménye, összesen 4.— P. **Sternberg** hangszergyár, Rákóczi-út 60

Bellevue szálló
ettermeiben esténként jazz-zene, **tánc** Legjobb minőségű ételek és italok

ÚJ AKCIÓNKHOZ
ügyes
előfizetőgyüjtőket
magas jutalékkal felveszünk
Magyar Lap- és Könyvterjesztő vállalat, VIII., Rökk Szilárd-utca 16. I. emelet.

HIREK

— **FELOSZLATTA** a kultuszminiszter a Természetbarátok Turista Egyesülete csepeli helyi csoportját, a belügyminiszterrel egyetértve. *(MTI)*

— **EGYMILLIÓ EMBER HALT ÉHEN** Bengáliában az elmult év utolsó öt hónapjában, a becslések szerint. Az ellátási helyzet továbbra is aggasztó, bár a rizstermés jó volt. *(NST)*

— **KINEVEZÉS.** A kultuszminiszter dr. *Detre* László obszervátort a Pázmány Péter Tudományegyetem Konkoly-Thege Miklós Csillagvizsgáló Intézete igazgatójává kinevezte. *(MTI)*

— **A SZÉN ÉS KOKSZ ÁRAT** tonnánként három shillinggel emelni kell a jövő hónaptól kezdve, — jelentette ki az angol alsóházban az üzemanyag és szénügyek minisztere. *(MTI)*

— **A BORBÉLYIPAR** legmagasabb kiszolgálási díjait — amelyek február 10-én lépnek hatályba — újra megállapította a közellátási miniszter. A rendelet a hivatalos lap mai számában jelent meg.

— **A TYNEDALE ANGOL ROMBOLÓ, a tengernagyi hivatal közlése szerint, elveszett. A rombolót, amely a Hung-osztályhoz tartozott, 1940 decemberében osztották a honi flottába és a mult évben a Földközi-tengerre küldték.** *(MTI)*

— **KINEVEZÉSEK.** A Kormányzó dr. spatini *Fernbach* Pétert és vitéz *Kiss* Istvánt Magyar Vöröskereszt-főmegbízottá, ajkai *Nirnsee* Pált, dr. *Márki Zay* Lajost, gróf *Széchenyi* Károlyt, báró *Urbán* Pált és *Rampacher* Pált főmegbízott helyettessé, dr. nemes örvődi *Meixner* Lászlót megbízottá nevezte ki. *(MTI)*

— **AZ ELSODORT ZÁRÓLÉGGÖMBÖK** zavarokat okoztak a villamosított svéd vasúti üzemben és ennek következtében egy tehervonat Laholm állomáson belefutott a veszteglő gyorsvonatba. A motorvezető és egy postaalkalmazott életét vesztette. *(MTI)*

— **INZULINKESZÍTESRE** kiválóan alkalmasak a tőkehal hasmirigyei, amelyek 50—100 százalékkal több és amellett tartósabb inzulint tartalmaznak, mint az emlősállatok mirigyei. *(NST)*

— **TÁNC- ÉS SZESZTILALMAT** rendelt el a csungkingi kormány. A tilalmi rendelkezések kiterjednek a szerencsejátékokra, sőt az ajakrúzs használatára is. Külföldiekre egyik tilalom sem vonatkozik. *(NST)*

— **A VÖRÖSMARTY-TÉRI BENZIN- ÉS OLAJKÚT HELYETT,** kétszeres árusításra, a Magyar Olajművek Rt. Blaha Lujza téri benzin- és olajkútját jelölte ki a kereskedelem és közlekedésügyi miniszter.

— **NŐI BÁNYAMUNKÁSOKAT** alkalmaztak három indiai tartomány szénbányáiban a háborús erőfeszítések fokozása érdekében. A női bányamunkások a férfiakkal teljesen azonos munkabért kapnak.

— **GYÁSZROVAT.** *Viski Illés* József egyetemi tanár temetése szombaton 10 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából. *Dudás* Miklós hajdúdorogi megyéspüspök búcsúztatja. A beszentelés után földi maradványait Tassra szállítják és a Darányi-sírkertben helyezik örök nyugalomra.

Dr. *Ferenczy* József, a Képzőművészeti Főiskola ny. főtitkára elhúnyt. Vasárnap délután ½4 órakor temetik a pestújhelyi temetőben.

— **MARK KERR** tengernagy 79 éves korában Londonban elhúnyt. 1882-ben részt vett Alexandria bombázásában, 1913-ban átszervezte a görög hajóhadat. *(MTI)*

— **ÉTKEZDÉT** létesít Zombor város tisztviselői részére, hogy ezzel is segítsen a tisztviselők szociális helyzetén. *(MTI)*

— **90 TONNA BÚZA és többszáz bála** növényrost égett el az Azori-szigeteken lévő Ponta Delgadában. A gabonaraktárban pusztító tűztől okozott kárt ½ millió escudóra becsülik. *(MTI)*

— **NAGY MULATOZÁST** rendezett Tatárszentgyörgyön Dékány György 19 éves földműves. Mértéktelenül sokat ivott, összeesett és mielőtt az orvos segíthetett volna rajta, meghalt. Alkoholmérgezés ölte meg. *(MTI)*

Bellevue szálló
éttermeiben esténként jazz-zene, tánc Legjobb minőségű ételek és italok.

SZINHÁZ és FILM

A MI KIS VÁROSUNK

Jövő héten bemutató a Vígszínházban

A jövő héten, január 26-án, szerdán különleges irodalmi és művészi premier zajlik le a Vígszínházban. A legnagyobb irodalmi díjjal jutalmazott darab kerül színre, Thornton Wilder világszerte nagy sikert aratott színjátéka, *A mi kis városunk.*

Az érdekes darab főszerepét, a rendezőt, Somlay Artur játssza, aki ezzel a különös figurával művészetének jelentős új állomásához érkezik el. Ez a szerep ugyanis több mint »színpadi rendező«, egy kicsit az élet és a sorsunk rendezője is, konferanszié, összekötő kapocs a nézőtér és a színpad között, varázsló, aki fölgyujtja és irányítja a díszlettelen színpadon a nézők fantáziáját. A női főszerepet, egy vidéki ujságíró leányát *Fényes* Alice játssza, aki mint fiatal asszony meghal a színpadon. A szerkesztő Vértess Lajos, a felesége Sitkey Irén. A másik család, akinek életét az író párhuzamba állítja a szerkesztő családjával, a kisváros orvosa, Kőmives Sándor és felesége, Orsolya Erzsi; gyerekük, aki a darab folyamán Emilyt, Fényes Alicet feleségül veszi, Pákozdy Ferenc. Az első felvonást úgy határozhatnánk meg, hogy: a város hétköznapi élete. A második felvonás a szerelemről és a házasságról szól. A harmadik felvonás a misztikumba hajlik, talán a »tulsó part« lehetne a címe. Élők és elköltözöttek, emlékek és valóság keveredik itt összes különös, színpadon még nem szerepelt formában. Egy szerencsétlenül járt iszákos orgonistát Bihary József játszik, egy öreg tengerészt Sármássy Miklós, a kisváros tudós professzorát Dénes György. Fellép még Boray Lajos és Gonda György.

Statisztikai adatok a színházi konjunktúráról

A Statisztikai Értesítő egyik új száma adatokat közöl Budapest színházi konjunktúrájáról. Megállapította, hogy ez a konjunktúra már 1942-ben megindult, mert Budapest 14 színháza 1942 októberében 543 előadást tartott, míg az előző év októberére csak 505 előadás esik. Igaz, hogy 1941-ben új színház létesült Budapesten, a Vidám Színház.

Az előadások száma tekintetében — mondja a cikk — verhetetlenül elől járnak Erdélyi Mihály színházai, az Erzsébetvárosi, a Józsefvárosi és a Kisfaludy Színház. Ezek a színházak havonkint 66 előadást tartottak. Utánuk következik a Vígszínház 37, a Nemzeti, a Fővárosi Operettszínház, a Madách, a Kamara és az Andrássy Színház havi 35 előadásával. Az Új Magyar Színház átlag 31 előadást tartott, az Opera 28-at, a Pesti Színház 25-öt, a Magyar Művelődés Háza 14-et. Az előadott színdarabok száma 1942 októberében 66 volt, ebből az Operaházra 25, a Nemzeti Színházra 7, a külvárosi színházakra 5—5, a Vígszínházra és a Madách Színházra 3—3 darab esik. A Fővárosi Operettszínház, a Pesti Színház, az Andrássy és a Vidám Színház egész hónapban egyetlen darabot játszott. A 66 darab közül 39-nek magyar szerzője van. Az Operaház 25 darabja közül 22-t külföldi szerzők alkották.

A 66 darab közül 24 opera, 10 dráma, 12 operett, 12 vígjáték, 3 balett, 5 színmű szerepelt. Az operetteket legjobban a külváros kedveli. A színházak konjunktúráját a cikkíró a kereseti viszonyok javulásában és »sok más szükséglet hiányában« látja.

A Magyar Női Vonósnégyes kamaraestje

Szép kamarazeneestet rendez a kitűnő *Magyar Női Vonósnégyes január 24-én, hétfőn,* a *Zeneakadémia* nagytermében. Ez alkalommal *Kálmán* Mária, *Szerémi* Magda, *Ubrich* Hermin *Beethoven* vonóstrióját adja elő, majd *Pongrácz* István zongoraművész közreműködésével *Schumann* zongoranégyesét és — a 80 éves *Strauss* Richárd születésnapjára való tekintettel — a nagy német zeneszerző négyesét. A szépnek igérkező est iránt zeneértő körökben máris nagy érdeklődés mutatkozik.

A Beszkárt Közművelődési Egyesület ma este ½7-kor tarkaestet rendez a Zeneakadémián Karácsonyi Margit, Kelemen Éva, Warga Livia, Bihary Nándor, Koréh Endre, Latabár Árpád, Laurisin Lajos, Petrovich Szvetiszláv, Madarász László és a Pécsi Öregdiákok közreműködésével. A Beszkárt-zenekart Müller Károly vezényli.

•

Losonczy Dezső saját műveit vezényli a rádióban vasárnap este 19 óra 45 perces kezdettel. Az összekötő szöveget Dövényi Nagy Lajos irta és Marsovszky Livia adja elő. Közreműködik: Osváth Júlia, Gyurkovics Mária és Rösler Endre.

•

A MÉP VIII. kerületi Iparos Szervezete évadnyitó műsoros estet rendezett. Dr. Vaszary István megnyitóbeszéde után Marjay Erzsébet, Fazekas Mária, Szigeti Sándor, Klamár Sándor és Práder István működött közre. Sikere volt Krisztel Rózsika és Bálintka indulójának. A zárószót Karlik Gyula mondta.

•

Somlay Artur vasárnap, 23-án este 7 órai kezdettel pályafutásának legemlékezetesebb mozzanatairól emlékezik meg a rádióban. A »Somlay-emlékkönyv« szereplői Somlay, Fényes Aliz, Lukács Margit, Rápolthy Anna, Somlay Júlia, Abonyi Géza, Kovács Károly és Ungváry László.

•

Január 28-án francia est lesz a Vigadóban, ahol a Székesfővárosi Zenekar Ravel, Debussy és Frank César egyes műveit adja elő Failoni vezénylésével.

Báb'áték — filmen

A „Kalotaszegi Madonna" című, nagy érdeklődéssel várt erdélyi tárgyú film, mely Szécheddin Sefket beynek, az ismert fiatal írónak forgatókönyve alapján készült, művészi bábjáték is szerepel. A film főszereplői: Sárdy János, Adorján Éva és Petrovich Szvetiszláv. A Kárpát Film rövidesen bemutatja az ujdonságot.

Milánóban a Bohémélet egyik előadása közben a Mimit éneklő énekesnő hirtelen rosszul lett. Már-már botrány fenyegette a színházat, amikor a nézőtérről jelentkezett egy Alberta Guaraldi nevű hölgy, aki elénekelte a szerepet és tökéletes hangjával és művészi játékával ilyen kalandos úton hivta fel magára a figyelmet.

•

Ráthonyi Ákos a Muki című filmben olasz vezérigazgatót játszik. Az ismert filmrendező azért vállalta el a szerepet a saját rendezésében készült filmben, mert a forgatás idején nem találtak hirtelenül olaszul beszélő színészt.

•

Február 2-án nagyszabású farsangi előadás zajlik le a Nemzeti Sportcsarnokban, ahol Gere Lola, Rácz Vali, Szeleczky Zita, Babay József, Laurisin Lajos, Pethes Sándor, a Honvéd Légierők fúvószenekara, a Honvéd Gazdászati Tiszti Iskola 80 tagú énekkara és sok ismert művész ad elő pesti és budai vonatkozású nótákat, dalokat, sanzonokat, verseket és operettmelódiákat. Az előadás délután ½3-kor, majd ¾5-kor és este 7-kor kezdődik. Az előadást február 13-án délután és este teljesen új műsorral megismétlik.

•

Rácz Vali, a közkedvelt előadóművésznő január 30-án este ½7-kor önálló előadóestet rendez a Vigadóban, melyen a Bródy—Solymossy kétzongorás jazz és a Hegyi—Magyari-duó működik közre. Konferál dr. Tolnay Gusztáv pécsi öregdiák.

•

T. Uray Margit zongoraművésznő Balázs Árpád és Fráter Loránd emlékére magyar nótaestet rendez a Zeneakadémián. A magyar nóta két felejthetetlen költőjének műveit a leghivatottabb művészek tolmácsolják. Az est január 30-án ½7 órakor kezdődik.

Theo Lingen játssza az Artatlan vagyok című új Tobis-film egyik főszerepét. Az újdonságot ma mutatja be a Corvin. Lapunk tegnapi közlése a film bemutatója időpontjára vonatkozólag tévedés volt, a bemutatót ugyanis ma rendezik meg a Corvinban.

SZONÁTAEST

Igen nagy teljesítmény *Ungár* Imrétől, a vak zongoraművésztől, hogy négy hegedű-zongora szonáta, a *Bach A-dur, Beethoven Es dur, Brahms G dur* és *Debussy* szonáta zongoraszólamát kívülről megtanulta. Ámde hegedű-zongora szonáták előadásának szépsége két előadótól függ és ha az egyik fél sikertelenül oldja meg feladatát, a másik egymagában sokat nem tud javítani. A *Brahms* szonátát oly unalmas, lélektelen megfogalmazásban, ahogy *Thomán* Mária előadta, alig hallottuk még és ezen a színtelen játékon *Ungár* zongorájának hangja sem tudott áttörni. Talán nem is akart. A *Bach* gyors tételben pedig a hegedűs csetlett-botlott, tapogatódzott. Mentségül szolgáljon, hogy a *Bach* szonáta lassú tételében sikerült *Thomán* Máriának elmondania néhány szép mondatot. **(Dr. V. A.)**

Nagy francia irodalmi ünnepély a Zeneakadémián

Kilenc világhírű francia költő remekei hangzanak el azon az irodalmi ünnepségen, amely holnap, szombaton délután 4 órakor kezdődik a Zeneakadémia nagytermében. A műsort *Szabó* Lőrinc vezeti be, aki egy-egy emlékeztető és idéző sugarat villant a szerzőkre és azokra a problémákra, amelyek a költői délután művészi és eszmei tartalmát adják. Az énekszámokon kívül mintegy 20—25 válogatott költemény kerül előadásra, *Villon, Ronsard, Lamartine, Baudelaire, Leconte de Lisle, Verlaine, Gautier, Jammes* és *Rimbaud* művei, köztük olyan nagy, nehéz, gyönyörű és pódiumról ritkán, vagy még sohasem hallott darabok, amilyen például *Lamartine* „A tó", *Baudelaire* „Áldás", „Éjféli számvetés", „A szegény anyókák", *Gautier* „A művészet" című versei. Előadók: *Fellegi* Teri, *Lánczy* Margit, a Nemzeti Színház tagja, *Lorenz* Kornélia, *Pápay* Klára, *Pataky* Jenő, a Nemzeti Színház tagja, *Pécsi* Blanka, *Konkoly* Miklós; zongoránál *Dankó* Aladár.

Krisztian Márta és Hadfy Herman vidám művészi estet rendez január 23-án este félhétkor a Magyar Művelődés Házában. A két szereplőn kívül Bordy Bella, Dullien Klára, Raffay Erzsi, Szabó Ilonka, Csányi László, Nagypál László, Palló Imre és mások lépnek fel. A bevételt a hadiárvák balatoni iskolaotthona javára fordítják.

•

Zilahy Lajos Virágos bolt című egyfelvonásosát lefordították szlovák nyelvre. A kis darab a kassai rádió műsorán és Pozsonyban fog szerepelni.

•

Darmstadtban bemutatták Sophokles Philoktetos című tragédiáját, melyet Bix Roman Wörner dolgozott át. A Philoktetos most szerepel először német színpadon.

•

Az elmúlt év fellépési rekordját ifj. Latabár Árpád nyerte, aki 1943-ban összesen ötszázszor lépett a közönség elé, részint színpadon, részint hangversenydobogókon.

•

Siralmas dekonjunktúra gátolja a jobb sorsra érdemes, igyekvő Szűcs László igazgató soproni színházának munkáját. Egy Sopronban járt ujságíró mesélte, hogy a mult hét valamelyik prózai előadásán összesen 37 ember ült a nézőtéren. Az előadás kitűnő volt.

Vitéz nagybányai Horthy Istvánné és Szinyei Merse Jenő az Országos Leventeleány Tanács ülésén

Az Országos Leventeleány Tanács ülést tartott a Leventeleány Központban. Az ülésen résztvett vitéz nagybányai *Horthy* Istvánné, a leventeleány-mozgalom országos védőasszonya is. Az ülés megnyitásán megjelent *Szinyei Merse* Jenő miniszter, vitéz Béldy Alajos vezérezredes, az ifjúság honvédelmi nevelésének és a testnevelésnek országos vezetője, valamint vitéz *Tárczay-Felicides* Román, a társadalmi sport és testnevelés vezetője is.

A kultuszminiszter megnyitó szavaiban köszöntötte a Főméltóságú Aszszonyt, majd hangoztatta a leventeleány-mozgalom nagy jelentőségét. Dr. *Kokas* Eszter egyetemi magántanár, a leventeleányok országos vezetőnője beszámolt a mult év munkájának eredményéről, majd ismertette az újévi programot. Megtárgyalták a leányifjúság kötelező honvédelmi nevelésének előkészítő intézkedéseit és más egyéb szakszerű kérdéseket.

Vitéz nagybányai *Horthy* Istvánné, a leventeleány-mozgalom országos védőasszonya, a tanács ülésén végig jelen volt. *(LHK)*

Rosszul sötétített a háziúr, 400 pengőt fizet

A tábla érdekes elvi jelentőségű döntése

1942 szeptember 5-én, az első légitámadás idejében a Telepes-utca 96. számú bérház egyik elsőemeleti lakásából többször villanyfény szüremlett ki. Légoltalmi vétség címén Gold Tivadar háztulajdonos ellen eljárás indult. A törvényszék 5000 pengő pénzbüntetésre ítélte, nem alkalmazta az enyhítő szakaszokat, mert arra az álláspontra helyezkedett, hogy a háztulajdonos veszélyeztette a szomszéd házak épségét és lakóinak életét.

Az ügyet ma tárgyalta a tábla Ottrubay-tanácsa. Kádár Miklós védő azt fejtegette, hogy legfeljebb gondatlan cselekményről lehet szó.

A tábla megsemmisítette a törvényszék ítéletét, alkalmazta az enyhítő szakaszokat és 400 pengő pénzbüntetésre ítélte a vádlottat. Elvi jelentőségű ítéletében kimondotta: fel sem tételezhető, hogy a vádlott szándékosan követte volna el cselekményét, hiszen saját ingatlanát veszélyeztette és saját testi épségét, életét is kockáztatta volna. De alkalmazni kellett az enyhítőszakaszokat azért is, mert ez volt az első légitámadás a magyar főváros ellen, az emberek még tapasztalatlanok voltak, nem ismerték a következményeket, mindenképpen indokolt tehát, hogy a bíróság alkalmazza az enyhítőszakaszokat a elítélttel szemben.

Lee Tibor főügyészhelyettes megnyugodott, a vádlott és védője semmisségi panaszt jelentett be a kúriához.

Nem kapott túrósgombócot ebédre, halálra rugdosta a szakácsnőt, egy évre ítélték

Szücs Ferenc jómódú tápiószelei lakos a gyomra miatt került a büntetőtörvényszék elé. Az történt ugyanis, hogy Szücs a vele közös háztartásban élő Szekendi Szilárdnét arculütötte, majd amikor az asszony a hatalmas ütéstől megszédülve, a földre esett, össze-vissza rugdosta, úgyhogy tíz bordája eltörött. Szekendiné pár nap multva a sérülések következtében meghalt.

Az ügyészség szándékos emberölés bűntettével vádolta Szücsöt. Ügyét a pestvidéki törvényszék Nagy Károly-tanácsa tárgyalta. Szücs különös védekezéssel állott elő:

— Tekintetes törvényszék, — mondotta — a mult év június 20-án délben, amikor ez a dolog történt, ittasan mentem haza. Reggel megmondtam Szekendinének, hogy túrós gombócot főzzön, ő azonban nem fogadott szót és valami más ebédet készített. Emiatt annyira felháborodtam, hogy arculütöttem. Igaz, hogy elesett, azt azonban tagadom, hogy megrúgdostam volna. Az egész az ebéd miatt történt...

A bíróság több tanut hallgatott ki, majd dr. Héczey Lajos ügyész vádbeszéde után Vecsey Gyula ügyvéd szólalt fel. Szerinte nem szándékos emberölés, hanem csupán halált okozó súlyos testisértés történt.

A törvényszék az ügyvéd érvelésének helytadott és a vádlottat halált okozó súlyos testisértésért jogerősen egyévi börtönre ítélte.

Beszámoló az árvízvédelem nagy mentőmunkájáról

Dr. *Bárczay* János földmívelésügyi államtitkár, országos árvízvédelmi kormánybiztos könyvalakban számol be az 1942—43. évi kormánybiztosi működéséről, amelynek során az ország legértékesebb területeit ellepő, soha nem látott óriási vízáradattal kellett a kormánybiztosságnak megküzdenie.

A földolgozott adatokból különösen Budapest és a belvizektől sokat szenvedett Orosháza meteorológiai és hidrológiai adottságait hasonlította össze és megállapították, hogy ezek az összes tényezők az árvizek és belvizek szempontjából kedvezőtlenül alakultak. Rendkívül nehéz és izgalmas helyzet volt a Dunán 1942 március közepén, amikor veszedelmes jégdugók keletkeztek és az alacsonyan szálló jégveszélyes felhők miatt *a repülőfelderítés már életveszélyes volt és már bombázni sem lehetett.* Az árvíz utolsó esztendejében az Alföld közép és déli fekvésű részeit sujtotta legnagyobb mértékben a belvíztenger, egyedül Szegedet *50 millió köbméter víz veszélyeztette.* Megfeszített munkával tudták csak az általános pusztulást megakadályozni és a víztől keservesen szorongatott *Hódmezővásárhelyt megmenteni.*

A beszámoló rendkívül sok megrázó árvizi felvételt közöl, — a felvételek nagy részét maga a kormánybiztos-államtitkár készítette — ezenkívül beszámol az összes elvégzett nagyszabású belvízvédelmi és árvédekezési intézkedésekről. »Kemény volt és sok áldozatba került a harc, — írja beszámolója végén Bárczay államtitkár — *megvédtük hazánk területét a fenyegető, szinte általánosnak mondható pusztulástól.«*

A stockholmi magyar sajtóattasé esküvője

Stockholm, január 21. *(MTI)* Dr. draskóci Morvay Zsigmond, a magyar követség sajtóattaséja az Eugenia-templomban tartotta esküvőjét Axel Sjögren gyáros Hedvig leányával, Gunvorral. Ullein-Reviczky Antal magyar követ és felsőőri Nagy György követségi titkár volt a tanu. A fiatal párt Johannes Müller stockholmi katolikus püspök eskette. A szertartás után Sigurd Björling, az Operaház első baritonistája énekelt. A templomot megtöltötték a diplomáciai testület, a svéd külügyminisztérium, a sajtó, a magyar követség és a stockholmi magyar kolónia tagjai. A Royal nagyszálló dísztermében adott 80 terítékes ebéden többek között résztvett Károly János királyi herceg, a svéd király unokája is.

Tej

A székesfőváros közélelmezési ügyosztálya közli, hogy a tejjegyekre a kereskedők 22-én, szombaton, a 23-ára, vasárnapra járó tejmennyiséggel együtt az A jegyre összesen 1.5, a B jegyre 1, a C és D jegyre 0.5—0.5 liter tejet szolgáltatnak ki.

Beregszászi gyorsvonaton

hétfőn délután valaki mérőszalag tartalmú fekete bőröndöt ugyanilyen sajátjával elcserélte. Böröndjeinket kölcsönösen kicserélhetjük. Cim: Beszedics Sándor, Bpest, II., Fazekas-u. 26.

Vasárnap befejeződnek a Szent Margit-ünnepségek

A Szent Margit-ünnepségek szerte az országban január 16-a óta tartanak. A befejező ünnepség vasárnap délelőtt 10 órakor lesz a domonkosok Thököly-úti templomában a kormány képviselője, egyházi és világi méltóságok és a hivatalos hatóságok képviselőinek jelenlétében. A Domonkos-rend zárdájából apácák és szerzetes papok, a Szent Sír-lovagoktól kísérve, ünnepi menetben viszik át a templomba Szent Margit ereklyéit. A szentmisét Serédi Jusztinián bíbornok, Magyarország hercegprímása pontifikálja, majd szentbeszédet intéz az egybesereglett hivőkhöz. *(MK)*

Új kávé, tea és csokoládéárak a cukrászdákban

A hivatalos lap mai száma közli a közellátásügyi miniszter rendeletét a cukrászdákban kiszolgálásra kerülő kávé, tej, tea és csokoládé árának megállapítása tárgyában. A rendelet három csoportba sorolja a cukrászdákat és részletesen szabályozza, hogy mibe kerülnek az egyes cukrászdákban a kávé, tej, tea és csokoládé. Az árakban benne van az édesítésre szolgáló cukor ára is. Megállapítja a rendelet az espresso feketekávé és mandulatejes kávé árát is. A rendelet a mai nappal hatályba is lépett.

HITEL

NEMZETPOLITIKAI SZEMLE

a januári szám tartalmából:

LÁSZLÓ DEZSŐ: A képviselőház és Erdély

IFJ. TAKACSY MIKLÓS: Külföldi könyvek a románokról

CSIZMADIA ANDOR: A mi alkotmányunk

KISS JENŐ: Forrongás katolikus szellemi életünkben

SZABÓ ISTVÁN: A magyarság híre külföldön

ENTZ GÉZA: Erdélyi kastélyok

NAGY ELEK: Román uralom Odesszában

Folyóiratszemle

Szerkesztik: ALBRECHT DEZSŐ, KEKI BÉLA, VENCZEL JÓZSEF, VITA SÁNDOR

Előfizetés egy évre: 20 P. Egyes szám ára: 2 P. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kolozsvár, Mátyás király-tér 5. Postacsekk: 72809 Megjelenik havonta

Az elmult félszázad magyar festő- és szobrászművészete

Holnap nyilik meg a Fővárosi Képtár tizéves jubileumi kiállitása

Tiz éve költözött a Székesfővárosi Képtár a Károlyi-palotába. *Kopp* Jenő, a képtár igazgatója és *B. Turcsányi* Erzsébet múzeumi őr felhasználták a jubileumot, hogy a főváros művészetszerető közönségének bemutassák *az elmult félévszázad magyar festő- és szobrászművészetét.*

A nagy műgonddal és ügyszeretettel összeállított hatalmas anyag hű tükörképe a város áldozatos művészetpolitikájának, egyben pedig pontos keresztmetszete az egyes művészek és művészi irányok fejlődési vonalának. A kiállítás holnap nyilik meg.

Nagybánya — a magyar művészet most ötvenedik esztendejét jubiláló első nagy iskolája — mestereinek művei töltik be az első három terem falait. Hollósy, Ferenczy, Csók István, Iványi-Grünwald, Thorma, Glatz festményei és szobrai az impresszionizmusból naturalizmusba áthajló művészet örökbecsű magyar alkotásai. Magyar és elvont témák sok-sok változata tekint ránk Kernstock, Czóbel, a lélekfestő Derkovics Gyula és a vizionárius Gulácsy Lajos (Dante találkozása Beatricevel, Özvegy, A bolond) műveiből.

Nagy gazdagsággal vonultak fel a postimpresszionisták: Szőnyi, Egry, Vaszary, Márffy, Bernáth Aurél. Mellettük a következő teremben a naturalizmus verisztikus iránya nagymesterének, Karlovszky Bertalannak hat alkotása ragadja meg a szemlélőt. László Fülöp finom ecsetét dícséri: a Komoly kérdés, a Leányarckép és Fadrusz János arcképe.

A Műcsarnok körül csoportosult naturalisztikus impresszionisták stílusát mutatják be Spányik Kornél, Bosznay István, Dudics Andor és Udvary Géza alkotásai. Rudnay Gyula: Menekülő asszony-a. Tájkép-e. Krumplihámozója a magyar romantika legszebb tolmácsolói Koszta József és Nagy István művei mellett.

Az újabb nemzedéket a párisi teoretikus iskola követői, Kmetty és Szobotka és a római neoklasszikus iskolában felnőtt Medveczky Jenő, Molnár C. Pál és Aba Novák Vilmos interpretálják találóan. Külön meg kell emlitnünk Szabados Jenőnek, a szovjet fronton hősi halált halt kiváló festőnknek Otthon című, csupa mozgást, erőt sugárzó remek alkotását.

A kiállított képek gondos összeállítása lehetővé teszi, hogy megismerhessük az egyes festők ecsetkezelését, stílusát, egyéniségét. Művészetük teljessége megtalálható a kiállításon: Csók István és Rudnay Gyula talán többet is igényelhetne, de mint halljuk, képeik egy svájci kiállításon szerepelnek.

Szobrászaink közül Medgyessy, Vedres Márk, Fémes Beck, Kisfaludi Stróbl, Horvay szobra mellett látható a Főmélfóságú Asszony pompás mellszobra, melyet Szentgyörgyi István cizellált remekművé. A legifjabb gárda értékes kompozicíói teszik változatosan gazdaggá az elmult évek művészetét. Nagyon tetszett Boldogfay Farkas Sándor Lépő nő-je, amely a finom, leegyszerűsítés ellenére dinamikus szoboralkotás. Szép Madarassy Walter Pietá-ja: zártkompozicíójú kisplasztika, mégis meggyőző hatású. Metky Ödön, a legifjabb művész Magdolnájában finomvonalú stilizáltságával dekoratív büsztöt csiszolt, melyet a Biennálén is megcsodáltak. Sósfay Horváth Etelnek, a hősi halált halt kormányzóhelyettes úrról készített mellszobra nyugodt, biztos erőre mutat.

A háború ötödik esztendejében megrendezett kiállításért külön köszönetet kell mondanunk Szendy Károly polgármesternek és Némethy Károly tanácsnoknak, akiknek tiszta művészetszeretete tette lehetővé az anyag összegyüjtését és értékesen tanulságos elrendezését. A régi nagyok nem láthatók a kiállításon, műveik a kor követelményeinek megfelelően visszavonultak a légópincébe és alighanem csak a háború után találkozunk újra velük.

M. S. J.

58 ipari munkás kitüntetése

Az iparügyi miniszter 58 ipari munkást tüntetett ki, akik ugyanannál a vállalatnál 30 évnél tovább dolgoztak, megszakítás nélkül. Az elismerő okleveleket, valamint a pénzjutalmat a budapesti kereskedelmi és iparkamarában vitéz Gyulay Tibor felsőházi tag, miniszteri biztos osztotta ki, ünnepi beszéd keretében. A kitüntetett munkások nevében Parti Mihály, a Gerbeaud-gyár főgépésze, aki 42 éve dolgozik a vállalatnál, mondott köszönetet.

2-szer naponta
reggel és különösen este lefekvés előtt
Chlorodont
fogpaszta
Magyar készítmény.

Vk.

Europa lapterjesztő
és könyvkiadó Rt.

Budapest
V. Visegrádi utca 36

(1328)

Aba Novák Vilmos

Tóth Ervin

1943.

Magyar Lélek

1. SZ. Hankiss János: Évi mérleg. *Tóth Rezső:* A nemzetnevelés jövő feladatai. *Móra László:* Harangkongatás (vers). *Vas Olga:* A női népművelési tanfolyamok főbb szempontjai. *Tamás József:* Népművelés — önművelés útján. *Tóth Ervin:* Emlékezés Aba Novák Vilmosra. — Előadások. — *Szalánczi Károly:* Egy hónap drónikája.

gyobb megrendelések nem maradhattak el. Itt kell megemlékeznünk *Aba Novák Vilmos* mozaikművészetéről, aki életében ezzel a műfajjal is próbálkozott és bár rendelkezésére állt a velencei mozaikkő készítő ipar, tudatosan ugyanolyan kisszámú színből válogatta Krisztusfejének (Magyar Egyházművészeti kiállítás. Nemzeti Szalon, 1941; Novák Gyula síremléke, Farkasréti temető) mozaikköveit, mint az azóta elkészült és itt tárgyalandó mozaikok mesterei. Aba Novák életének főműve is talán éppen hatalmas mozaikja lett volna, amelyet a római Világkiállítás magyar pavillonjának kupolája számára tervezett, s amely magyar történelem olasz kapcsolataiból merítette tárgyát (Aba Novák emlékkiállítás, Nemzeti Szalon, 1942; a művész özvegyének tulajdona),

Va
Jr

Aba Novák
mozaik

1327

M. K. O. Tanácsa IX. 95.

(1326

Aba Novák Vilmos

P. h. 942 II
18

— **Kiállítás a Lipótvárosi Társaskörben.** A Lipótvárosi Társaskör helyiségeiben nagyszabású kiállítás nyílt meg a Magyar Képzőművészek Országos Szövetsége és a Munkácsy Céh közreműködésével. A kiállítás célja kapcsolatot teremteni a művészetpártoló közönség és a művészek között és a Lipótvárosi Társaskör is ezt a célt kívánta szolgálni, amikor helyiségeit rendelkezésre bocsátotta. Harminc művész közel száz munkája szerepel a kiállításon, az élen festőművészetünk két nemrég elhunyt mesterének, Aba Novák Vilmosnak és Iványi Grünwald Bélának néhány jelentős művével. A változatos és egységesen választékos színvonalu anyagból legfőként Sz. Gyenes Lajos, Szlányi Lajos, Glatz Oszkár, Vidovszky Béla, Belányi Viktor, Révai Mária, Frank Frigyes, v. Darvassy István, Burghardt Rezső, Benedek Péter munkái emelkednek ki. A kiállítást Ugron Gábor titkos tanácsos és Usetty Béla, a társaskör elnöke nyitotta meg, Sz. Gyenes Lajos, a Munkácsy Céh vezető elnöke mondotta a megnyitó beszédet.

. . . . . .

. . . . . .

ok: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

müveivel: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

on: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Szépművészet 1942. 4. sz. 89. l.

KIÁLLÍTÁSOK

ABA NOVÁK VILMOS EMLÉKKIÁLLÍTÁSA

A Nemzeti Szalon termeiben március 8-án nyílt meg az a nagyszabású kiállítás, amelyet az új magyar művészet e tragikusgyorsan elhúnyt zseniális mesterének emlékére rendezett Gerevich Tibor. Aba Novák művészetének tetemes része nem lehet jelen a kállításon. Műveinek egy jelentős csoportja már életében külföldi múzeumok és magángyüjtők tulajdonába került. A másik, talán az ő egyéni céljait leginkább jellemző hányad, a szegedi, a jászszentandrási, a budapesti, a székesfehérvári és pannonhalmi freskók természetüknél fogva hiányoznak. A kiállított anyag mégis szinte hiánytalanul mutatja Aba Novák fejlődését, ifjúkori rézkarcaitól, rajzaitól és festményeitől monumentális falfestményeiig. Ez utóbbiakat hatalmas kartonrajzai pótolják.

Gerevich Tibor, aki Aba Novák művészetéről a *Szépművészet* 1941. évi novemberi számában mélyenszántó tanulmányt közölt, a kiállítás tárgymutatójának bevezetőjében újra rámutat Aba Novák igazi jelentőségére: *„Ez az emlékkiállítás szellemidézés. Egy nagy művésznek, de nagy szellemnek is, műveiben felidézése. A nagy művészt a jó festőtől épp az a többlet különbözteti meg, s emeli föléje, amit szellemisége jelent. Ilyen teljes és nagy művészt vesztettünk el korán Aba Novák Vilmosban. A legvirtuózabb kezű festő is lehet csapnivalóan rossz művész, ha nincs mondanivalója, amit szemléleti élményein keresztül tolmácsol. Amint a helyesírás még nem írói kvalitás, úgy művésszé sem avathat a mesterségbeli tudás, amely csak eszköz a magasabbrendű célhoz. Az igazi művészt a kettőnek: tartalomnak és kifejezésnek, a belső látomásnak és külső megjelenítésnek, a szellemi kisugárzásnak és az anyagi kivitelnek, az optikának és a léleknek tökéletes összhangja teszi. Ezzel a kettősséggel ragadnak meg, kápráztatnak el éppúgy, mint hatnak meg, korokon és nemzeteken felül, a művészet legnagyobbjai, akik közé kétségkívül Aba Novák is tartozott. Művészete, egész művészi egyénisége és életműve a legnagyobbak mértékét elbírja. Híre és megbecsülése túlterjedt határainkon.“*

Aba Novák művészi pályafutása alig két évtized, amely két nagy korszakra oszlik. Az első korszak 1920-tól nagyjából 1930-ig terjed, a második az igazi, az ő művészi célkitűzéseit, elhivatottságát leginkább jellemző korszak Rómából való hazatérésétől haláláig. Az első a készülődés, a második az alkotás fájdalmasan rövid korszaka.

A Szalon jobboldali szélső termében kiállított, közismert rézkarcai első korszakának is legelejéről valók. Ezek a rézkarcok, s a mellettük bemutatott rajzok későbbi művészi fejlődésének legfontosabb kiindulópontjai. Óriási utat tett meg innen a monumentális falfestményekig. A Szalon nagytermében kiállított, bravúros rajztudásáról, s veleszületett grafikus érzékéről tanúskodó kartonrajzok azonban mindennél világosabban igazolják, hogy a grafika nemcsak önmagáért való művészet, hanem a nagyobb feladatok megoldási lehetőségeinek előfeltétele. Aba Novák a l'art pour l'art szemléletéből és gyakorlatából, a grafikusból lett monumentális alkotó művésszé. Az ő fejlődése ékes bizonysága annak, amit ő váltig hirdetett az „öncélú“ és az „alkalmazott“ művészet viszonyáról. Az előbbi előkészítője, de elengedhetetlen előkészítője az utóbbinak. Éppen ezért Aba Novák művészete nemcsak önértékében páratlanul nagyszerű, hanem a művészet korszerű fejlődésének si elsőrendű, útmutató példája. Ez az út minden igazi tehetség számára nyitva áll. Az út ma már széles, bárki járhatja, s folytathatja, aki kellő felkészültséggel és tehetséggel rendelkezik hozzá.

Aba Novák művészi hagyatéka, melynek egy nagyon érdekes és értékes részét láthattuk ezen a kiállításon, az új magyar művészet további fejlődését illetőleg, talán a legtöbb tanulsággal szolgáló, gazdag és élő hagyományörökség.

— *yz* —

szeme elé került, mert alig van valami érdekesebb, mint meglesni az igazi művészt, amint megindul az alkotás útján. Ezek a Márffy-festmények és rajzok tulajdonképen az igazi piktori lélek saját magának szánt jegyzetei, röpke hangulatai, emlékezései, nagyobb lelki utazások felé vezető kis mesgyék, amelyeken azonban sokszor érdemesebb megállni, mint a kitaposott széles országutakon.

Márffy Ödön mindig a szín szerelmese volt. Bármifele anyaggal fest, csak úgy árad ecsetjéről, krétájáról, palettájáról és festődobozából az ékes, érett, szinte már izzó szín. Olyan egyéni kékjei, rózsaszínjei és zöldjei vannak, hogy mindig messziről meg lehet ismerni a kiállításokon. Ezek a csengő színek csillo-

a parasztképeken együtt van a remekül látó szem, a lelkiismeretes, reálista előadású művész megragadó jellemző ereje, pompás, biztos rajztudása és gyönyörködtető, meleg színező kedve. *Glatz* Oszkár úgy használja fel a néprajzi elemeket, hogy egy pillanatig sem jut eszünkbe, hogy csak a tarka külsőségekre gondoljunk, életteljesen, szervesen szövi be azokat szeretetteljes, gondos, mindig nobilis előadásába. Ezeken a magyar férfiakon, asszonyokon és gyermekeken nem az etnográfikus érdekességek a fontosak, hanem a pompás jellemzés, mely lelkileg is elmond mindent róluk, ami csak ecsettel elmondható. Gyermekképeiben annyi gyöngéd báj van, hogy mint külön értéket kell felemlíteni. *Glatz* Oszkár rugékony, eleven naturalizmusa sohasem köznapi, reálizmusa sohasem száraz, mert egy nagy művész szemén és lelkén keresztül érezzük a legmegfelelőbb közlés útján revelálódó mondanivalókat emberről és világról. Minden művészetszerető tárlatlátogatónak nagy örömet jelentett ez a finom, magyar lelket lehelő gyüjtemény.

A kiállításon még *Gallé* Tibor krétavázlatait láthattuk. *Gallé* érdekes ellentéte Glatz Oszkárnak. Amíg Glatz a derűs valóság életteljes örömét fogja színbe és vonalba, addig *Gallé* a légiesen finom álmok világában jár. Érdekes, képzeleti jellegű város- és utcaképei valami sejtelmes rózsaszínben, lila és kék párában úsznak, a dekoratív elemek lágy lírája ömlik el rokonszenves képein. A gyüjtemény egyik-másik darabja költői színvonalú látomássá nemesedik és szelíd bájával mindig megkapja a szemlélőt. *(—y—)*

A Műterem legutóbbi kiállításán márkosfalvi *Barabás* Márton székely festőművész kollektív kiállítását láthattuk. A művész a nagynevű, úttörő magyar festő: Barabás Miklós törzséből származik. Naturalista, aki nyitott szemmel nézi és jól meglátja a természetet és egészséges színekbe, vonalakba tudja látomásait önteni. Bemutatott munkái azonban meglehetősen egyenetlenek. Vannak közöttük olyanok, amelyekben megkapó erővel mutatja be a Székelyföld szívünkbe markoló tájait, szépséges természeti csodáit, de vannak olyanok is, amelyek nagyon kitaposott ösvényeken járnak. Ereje inkább a kisebb vásznakon mutatkozik meg. Mikor nagyobb területen jár az ecsetje, többször üressé válik, bizonyos kulisszaszerűség lesz az eredmény, különösen nagyobb képeinek előtereivel van baj. Legszebb műve egy derűs téli délutánt ábrázol. Ebben jut el legmagasabbra. Jól ábrázolja a táj struktúráját, érezzük a téli levegőt, gyönyörködünk a biztos rajzban. Néhány székely falurészlete is megkapta tárlatának látogatóit, pittoreszk és mégis egyszerű felfogásával. Mindenesetre olyan tájképfestőt ismertünk meg benne, aki máris érdemes tolmácsolója a magyar táj kifogyhatatlan szépségeinek. *(—y—)*

A „Műbarát" kiállítóhelyiség XX. kiállításáról a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter megvásárolta *Csáki-Maronyák* József „Öreg csősz" című olajfestményét.

A Nemzeti Szalon 95. csoportkiállításáról a kultuszminiszter több vásárlást eszközölt. Megvette *Andrássy Kurta* János szobrászművész „Tanulmányfej" c. kőszobrát, *Pohárnok* Zoltán festőművész „Táj" c. olajfestményét és *Muszély* Ágoston festőművész „Határmenti mező" c. olajfestményét.

Márkosfalvi Barabás Márton székely festőművésznek székelytárgyú műveiből rendezett kiállításáról a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter megvásárolta a „Kilátás a Garatostetőről Csíkszentdomokosra" c. olajfestményt.

Márffy Ödön akvarell és- rajzkiállításáról (Tamás-Galéria) a kultuszminiszter megvásárolta a „Verandán" c. vízfestményt.

A „Műbarát" XIX. kiállításáról a m. kir. vallás- és közoktatásüűyi miniszter megvásárolta *Csebi Pogány* István festőművész „Nádas esőben" és „Pünkösdi rózsa" c. vízfestményeit.

(1322)

Aba Novák Vilmos

Meridiano di Roma

— **Olasz folyóirat Aba-Novák Vilmosról.** A „Meridiano di Roma" című olasz művészeti folyóirat cikket közöl Aba-Novák Vilmosról. Megállapítja a lap, hogy a magyar festőművész olyan nagy nemzetközi hírnévnek örvend, hogy képei ma már nemcsak európai, hanem amerikai muzeumokban is feltalálhatók. A Duce is négy festményt vásárolt Aba-Nováktól, akinek művészi egyéniségére nagy hatással volt kétéves olaszországi tanulmányutja.

Pesti Hírlap

1942. szept. 16.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Aba Novák vilmos

(1324)

Aba Novák emlékkiállítás

A Nemzeti Szalonban gazdag Aba Novák kiállítást rendezett Gerevich Tibor professzor. Ritkaszép bemutatója ennek a lobogó temparamentumu, könnyű, biztoskezű és okosan tervező művésznek. Fejlődése egész vonalát végig lehet kísérni a bemutatott képeken, diákkorától Román át eredeti freskóiig. Nagyszerű kiállítás ez, aki csak teheti, feltétlenül nézze meg.

Reggel Népe

1942. márc. 15.

HOLICSI FAJÁNSZOK
Szenteltvíztartó Veronika.

Sárga kínai modorú tányér.

Szenteltvíztartó.

Mártásos tál.

Két csésze.
XVIII—XIX. század.

KORSÓ,
fajánsz, kék dísszel és 1740-es évszámmal.
Erdélyi munka, 1740.
Gerevich PA, 258. l.

FALI SZENTELTVÍZTARTÓ,
szines, fajánsz, Nepomuki Sz János alakjával
és 1768-as évszámmal.
Késői habán, 1768.

KORSÓ,
fajánsz, AM 1797 felirattal.

BOGNÁR-CÉHKORSÓ,
szines fajánsz, 1798-ból.
Késői habán.

KORSÓ,
fajánszból, állatos.
Késői habán, XVIII. század.

(1323

Aba Novák Vilmos

Gerevich

— A Corvina magyar-olasz folyóirat legújabb gazdag tartalmú száma, amelyben Riccardo *Bacchelli* olasz akadémikus a magyarországi kultura latin vonásait emeli ki s egy cikk keretében Macchiavelli és az antik írók viszonyát ismerteti. Bacchelliről magáról prof. G. *Baldini* közöl írói arcképet. *Gerevich* Tibor Aba-Novák Vilmos munkásságáról emlékezik meg. *Keresztury Dezső a Katona-centenárium alkalmával a Bánk bánról emlékezik meg.*

Pest 1942 jan. 12

A tárgymutató képeit *Petrás István*, a *Magyar Filmiroda* fényképésze készítette és mélynyomásban az *Athenaeum műintézete nyomta.*

Aba-Novák Vilmos

N. Ú. 1942. IX. 17.

(1321

Göbbels látogatása a velencei magyar kiállításon

Velencéből jelentik: A velencei filmversenyekre ideérkezett *Göbbels* német birodalmi miniszter meglátogatta a *Biennale* képzőművészeti kiállítását. A birodalmi miniszter *Pavolini* olasz népnevelési miniszter, valamint gróf *Volpi* di *Misurata* olasz államminiszter, a kiállítás elnöke és sok más olasz és német előkelőség kíséretében érkezett a *Biennale* területére, ahol először a német pavillont, majd a hadsereg, a repülés és tengerészet kiállításait, folytatólag pedig a magyar műcsarnokot tekintette meg. A magyar nemzeti lobogó alatt a műcsarnok előtt összegyült magyar küldöttség élén vitéz dr. *Haász* Aladár miniszteri osztályfőnök köszöntötte Göbbels minisztert, aki hosszabb ideig járta végig a magyar műcsarnokot. A kiállítás megtekintése során a német birodalmi miniszter nagy figyelemmel szemlélte *Horthy Miklós Kormányzó Ur* mellszobrát, később pedig különösen néhai *Aba-Novák Vilmos*, *Rudnay* Gyula és *Molnár* C. Pál alkotásait. Göbbels birodalmi miniszter a látottak felett nagy tetszésének adott kifejezést és szívélyesen bucsut vett a küldöttség tagjaitól. A miniszter egyébként igen szives hangon emlékezett meg a magyar film-művészek németországi tanulmányutjáról, akiket az ő meghivása alapján a német birodalmi filmkamara látott vendégül. *Göbbels* miniszter ezután az olasz művészet nagyméretü csarnokát tekintette meg, majd a gróf Volpi által adott ebéden vett részt.

Az uj alkalmazott mosolyogva vála-
szolt:

— Már csak holnapig, Mister Pat... már csak holnapig...

Másnap, amint Hoolmerst kezébe vette a lapokat, majd elájult. Nagybetüs cimü cikkek hirdették, hogy Hoolmerst tizmillió dollárt invesztált a vagyonából a vállalatba, de ez mind semmi, az igazi meglepetések csak ezután következnek.

Pat Hoolmerst a szivéhez kapott s görcsökbe medevedtek ujjai.

— Csirkefogó... Hol az a csirkefogó...

Az uj alkalmazott ezuttal is mosolyogva intette le:

— Most tehát már nem panaszkodhatik. Maga helyett is dolgoztam, Mister Pat. Látom, nagy öröme tellik benne. Itt a kész szerződés, irja alá. Ön megvettte a két szomszédos telket s holnap megindul az épitkezés... Szegényebb lesz ugyan néhány millióval látszatra, de gazdagabb néhány uj osztállyal. A gyárai uj cikkekkel özönlik el a piacokat. Önt eddig is kitünő üzletembernek ismertem...

— Tudja, hogy mi ez? — ugrott neki, mint egy tigris Hoolmerst. — Közönséges

kalkulációd
ziccert, a r
Al hirtel
berrel tért

1942 **Szeptember** 17

Vizállás: N. Ü.

A földm. minisztérium vizrajzi osztálya jelenti:

A Duna Oroszvárig árad, lejjebb apad; alacsony vizállásu. Vizállások: Krems 229, Pozsony 53, Komárom 185, Budapest 116, holnap 108, Paks 12, Baja 88, Mohács 104, Bezdán 146, Gombos 183, Palánka 170, Ujvidék 140 — Gázlómélységek a magyar Dunán: Kisbodak 1827 km-nél 18 dm, Szap bal 1811,6 km-nél 19.5 dm, Szap jobb 1810.8 km-nél 17.5 dm, Csicsó 1797.3 km-nél 21 dm, Gönyü bal 1790 km-nél 16.5 dm, Gönyü jobb 1790 km-nél elegendő. — A Rába Szentgotthárdnál 34. — A Dráva Varasdnál 156, Barcsnál minusz 98, Drávaszabolcsnál 5, Eszéknél 48.

A Tisza Tekeháza—Tiszaujlak és Csongrád—Szeged között árad, máshol apad; igen alacsony vizállásu. Vizállások: Máramarossziget 22, Visk minusz 43, Tekeháza minusz 72, Tiszaujlak minusz 130, Vásárosnamény minusz 148, Tokaj minusz 85, Tiszafüred minusz 110, Szolnok minusz 122, Csongrád minusz 220, Szeged minusz 103, holnap minusz 102, Zenta minusz 68, Titel 83 — A Szamos

(1319)

Aba - Novák Vilmos

Hubay

Dixième année de la

Nouvelle Revue DE HONGRIE

Président du Comité de Rédaction:
BARON B. LÁNG

Novembre 1941

Les frontières de la Slovaquie

Panslavisme et bolchévisme *(Auguste Miskolczy)*
La frontière méridionale de la Slovaquie *(Cte Etienne Révay)*
« Culture politique » des Etats balkaniques *(Paul Gosztonyi)*
Politique hongroise au XVIIIe siècle *(Jean Kósa)*
Les prélats hongrois et leur oeuvre d'urbanisme au cours du XVIIIe siècle *(Géza Entz)*
Un peuple qui se révèle en poèmes *(Jules Illyés)*
Trois contes populaires *(***)*
Guillaume Aba-Novák *(Nicolas Hubay)*

Le Sud-Est Européen
Chronique du mois
Les Comans *(Etienne Györffy)* — **Henri Tronchon** *(Béla Zolnay)* — **La Suisse et la Hongrie** *(François Gachot)* — **L'exposition d'art transylvain** *(Etienne Lakatos)*
La presse et les revues

Évi előfizetési dr: 30 P
VI, Vilmos cs.-út 3.

Új Magyarság

PÉNTEK, 1942 MÁRCIUS 27

m. Művészet

Chénier bucsuja

Szombaton este mutatják be az Operaházban az olasz ünnepi hét keretében Giordano „André Chénier" című operáját Innocent-Vincze Ernő új fordításában. E dalmű szövegéből közöljük az egyik szép részletet, a búcsúdalt, Illica Luigi olasz költő versét:

Ugy, mint a nyári alkony
a csókos, sima szélben,
lágy szunnyadásba hajlón
elalszik fenn az égen:
végzem én is a pályám
a rímek csókos szárnyán,
súlyos nagy álom száll rám
sorsom bús alkonyán...

Az óra mutatója,
mely int a búcsúszóra,
ime, nekem is szól ma,
hogy jön a gyászos óra...
Tán el se zeng,
nem készül el e végső, rímes ének,
már értem jön a bús szekér
és véget ér az élet!...

Jöjj, ihless, mennyei muzsám,
még egy dalra a régi hangon!
Hadd zengjen úgy, mint régen,
utólszor még a lantom!
Légy velem, amikor lecsap a bárd,
s megáll a szívem!
A lelkem búcsúsóhaja
tehozzád száll egy rímen...

*** A kultuszminiszter az Aba-Novák emlékkiállításon.** Hóman Bálint kultuszminiszter húsvéti szabadságának megkezdése előtt megtekintette a Nemzeti Szalon helyiségeiben rendezett Aba-Novák emlékkiállítást. A minisztert Gerevich Tibor egyetemi tanár fogadta és kalauzolta végig a kiállításon.

*** Sziniakadémiai előadás a Nemzeti Színházban.** Az országos színművészeti akadémia növendékeinek felléptével szerdán a Nemzeti Színházban bemutatta *Scribe* „Egy pohár víz" című vígjátékát. A fiatal növendékek a darab könnyed társalgási stílusában tökéletes otthonossággal álltak a próbát. A három női főszereplő szinte túlszárnyalta egymást tehetségben, ügyességben és tudásban. Nehéz volna közöttük elsőségről beszélni, így inkább a színlap sorrendjében emlékezünk meg, az elragadóan kedves *Kelemen* Éva, az öntudatos *Szemere* Vera és a bájos *Kemény* Gizella dicséretes alakításáról. A cselekményt mozgató főszerepet az évfolyam kimagaslóan nagyképességű férfinövendéke, *Szakál* Ferenc játszotta. Már többízben bebizonyította színpadra termettségét, ezzel a szereplésével meg egyenesen remekelt. És ugyanígy a jó megjelenésű és nagyon kellemesen beszélő *Halász* Géza is komoly jelét adta használhatóságának. A kisebb szerepekben a kitűnő *Csákányi*

A Pódium uj műsora

A Pódium írók kabaréja most mutatta be új tavaszi műsorát. A kis kabarészínház *Békefi* örvendetesen csúfos letűnése óta *Kóváry* Gyula vezetésével lassan-lassan megtalálja azt a hangot, amelyet a szórakozást kereső, jóízlésü keresztény közönség a színház zsidó irányitása mellett hiába várt: a parlagi kifejezésektől s együgyü közhelyektől mentes, nemes értelemben vett mulattatás hangját. S ha vannak is itt-ott kisebb nehézségek, az is a kabaré-írók tapogatózására vezethető vissza, akik a multban megkövetelt stilus teljes félredobása óta helyenkint még nem találták meg az átmenet nélküli új kifejezési módot, s ez néha laposssá teszi tréfáikat. Szerencsére a Pódium mostani műsorában már korántsem érezhető annyira, mint még legutóbbi programjában tapasztaltuk, a színház feltétlen jószándéka, s nagyszerü szinészeinek odaadó igyekezete már biztosan mutatja az utat, amelyet a jövő kabaréjának járnia kell.

A gazdag műsor sok ügyes tréfája közül kiemelkedik ifj. *Kóváry* György remek egyfelvonása, az „Uj földrajzóra", amelyet *Anday*, *Kóváry*, *Magyari* és *Markovits* adtak elő olyan nagyszerü karikirozó és mulattató színészi játékkal, hogy a közönség szinte percnyi szünet nélkül kacagta végig a kis tréfa előadását. Franciásun szellemes, ötletes *Lóczy* Péter „Körséta a városban" című karikaturája. *Zárandy* László „A létra" című parasztkomédiájában két vendégszinész, *Pethes* Ferenc és *Kádár* Margit aratott zajos sikert, a „Tökéletes szerelem" című tréfában pedig a kis színház két erőssége, a szép *Körössy* Paulette és *Hegyi* Péter kaptak sok tapsot. A Parasztbecsület énekes parodiájában különösen a csínos *Kovács* Kató tünt ki tüneményes hangjával, az „Ikrek" című tréfában pedig a szőke, fitos szépség *Butykay* Emmi szerzett sok vidám percet a hálás közönségnek. Az irodalmi kabarét Arkadij *Avarsenko* híres szatírája: „Az öngyilkos" képviselte az est műsorán *Mihályi* Ernő, *Fejja* Magdolna és *Hegyi* nagyszerü alakitásában.

Szándékkal hagyjuk a beszámoló végére a műsor legértékesebb számait, a magánszámokat, *Kántor* Béla szavaló-előadóművész megkapó Mécs-, Ady-, Kosztolányi-interpretálásait, a nagyobb szerepekre és nagyobb színpadra hivatott tehetséges *Kovács* Katónak, Kolozsvár egykori csalogányának csengő koloratur énekét és — minden jó, ha a vége jó — a népszerü rádió-gramofon- és hangversenysztár *Kelly* Annának három finom énekszámát. A kis színház uj erősséget kapott benne, hiszen az egy év előtt még szinte ismeretlen Kelly Anna fiatal szépségével és biztosan, tisztán csengő, kellemes hangjával ma már a nagy dizőzök élvonalába tartozik s szinte az egész ország kedvence

Miről tárgyal Newyorkban az angol királyné fivére?

Newyorkból jelentik: Mint tájékozott amerikai körökben mondják, David Bowes Lyon, az angol királyné fivére azért érkezett Newyorkba, hogy előzetes megbeszélést folytasson az angol uralkodócsalád magánvagyona egy részének amerikai értékpapirokba való befektetéséről.

TIZENEGY NÉMET HADIFOGOLY TÖRT KI EGY ANGOL TÁBORBÓL

Londoni jelentések szerint a hétfőre virradó éjszaka három, a keddre virradó éjszaka pedig további nyolc német hadifogoly tört ki egy északnyugatangliai hadifogolytáborból. Az angol katonai hatóságok csapatokat küldtek e tábor vidékére, hogy felkutassák a szökevényeket.

AZ AMERIKAI KATONÁKAT CSAK A NŐK ÉRDEKLIK AUSZTRÁLIÁBAN

Sangháji jelentések szerint az Ausztráliába érkezett amerikai katonák sokkal inkább érdeklődnek a nők iránt, mint a háború iránt. A brisbanei katolikus érsek kijelentette, hogy a katolikus egyház nem hajlandó elismerni az amerikai katonák és az ausztráliai nők között létrejött elhamarkodott házasságokat. Az érsek kijelentése szerint az amerikai katonák azért érkeztek Ausztráliába, hogy harcoljanak és nem azért, hogy nősüljenek.

A BALATONON A JÉGZAJLÁS MÁR VÉGEFELÉ KÖZELEDIK

Kaposvárról jelentik: A közelmult napok melegebb időjárása megrepesztette a Balaton jégpáncélját és megindult a jégzajlás. A jégzajlás ma már végefelé közeledik és a Balaton víztükre nagyobb részben már jégmentes. A jégdarabok jelentős károkat okoztak a parti védőművekben, kikötők, molók és partmenti villatelkek berendezéseiben, azonban a kár közel sem akkora, mint más években. A Balaton vízállása sem túlságosan magas, így a vízöntés nem veszélyezteti a parti telkeket.

— **Lindbergh a Ford-gyár mérnöke lesz.** Newyorkból jelentik: Hír szerint Lindbergh ezredes elfogadta elvben a Ford-gyár ajánlatát és a jövőben mint ennek a gyárnak mérnöke fog működni.

— **Stockholm környékén felrobbant egy lőszerraktár.** Stockholmból jelentik, hogy a város környékén szerdán robbanás pusztított el egy nagyobb lőszerraktárt. Emberélet szerencsére nem esett áldozatul. A robbanás okainak kiderítésére megindult a vizsgálat.

— **Csapatzászlót avattak Tolnán.** Szekszárdról jelentik: Tolna vármegye közönsége csapatzászlót ajándékozott a Tolnán állomásozó egyik csapatkötelóknek. A zászlószentelési ünnepség szerdán délelőtt folyt le Tolna és környékének nagy érdeklődése mellett a gyakorlótéren. A zászlót Szongott Edvin alispán adta át az osztályparancsnoknak. Vitéz Madi-Kovács Imréné, Tolna vármegye főispánjá-

Napi h

Ujabb légiriad

Páris, március 26.

Szerdán este 10 óra 50 perctől éjfél utáni 25 percig *légiriadó volt Párisban. Két hullámban jelentek meg az angol repülők.* A légvédelem erélyesen működött. *Bombákat nem dobtak le, csupán röpcédulákat szórtak,* főleg Páris déli városnegyedeire.

Berlin, március 26.

Katonai helyről jelentik a német távirati irodának: *Degaullista repülők a biscayai öbölben, a francia parttól 30 tengeri mér-*

— **A magyar kormány 200.000 levát adományozott az árvízsujtotta bolgár lakosság segélyezésére.** Szófiából jelentik: A Dnes című lap foglalkozik a magyar kormánynak azzal a gesztusával, hogy a bolgár kormányhoz 200.000 lévát juttatott el a vidini környék árvízsujtotta lakosságának segélyezésére. A lap azt írja, hogy a magyar nép újból kinyilatkoztatta a bolgár nép iránti rokonszenv és szeretet érzelmeit. Az ilyen megnyilatkozások a bolgár nép szívében visszhangra találnak és ez a visszhang még jobban megerősíti a két nemzet közötti barátságot.

— **A 42-es országos bizottság ülése.** A Magyar Távirati Iroda jelenti: A 42 tagú országos bizottság március 28-án, szombaton délelőtt 10 órakor a képviselőház miniszterelnöki tanácstermében ülést tart. Tárgy: A minisztérium 1750/1942. M. E. számú rendelete a zsidók tulajdonában lévő mező- és erdőgazdasági ingatlanok forgalmának korlátozásáról és zárlat alá helyezéséről.

— **Wünscher Frigyes az Actio catholica országos szociális és karitativ szakosztályának alelnöke.** Serédi Jusztinián bíboros-hercegprimás a következő leiratot intézte az Actio catholica országos elnökségéhez: „A tavaszi püspökkari értekezlet foglalkozott az Actio catholica szociális és karitativ szakosztálya alelnöke tisztségének betöltésével és a Huszár Károly elhalálozásával megüresedett tisztségre Wünscher Frigyest, a Hangya vezérigazgatóját választotta meg."

— **A husvéti nép-gyümölcsízakció.** A közellátásügyi miniszter a multévi karácsonyi népgyümölcsízakcióhoz hasonlóan a husvéti ünnepekre is gondoskodott arról, hogy a kevésbé tehetős lakosság olcsóbb gyümölcsízhez juthasson. Ezt a gyümölcsízt a törvényhatóságok első tisztviselője osztja szét az általa kijelölt kereskedők útján az igényjogosultak között. A gyümölcsíz kilogramonkénti ára vidéken 2 pengő 10 fillér, melyhez a vasúti szállítási díj és a törvényhatóság első tisztviselője által megállapított kiskereskedői haszon járul, Budapesten pedig kilogramonként 2 pengő 20 fillér, melyhez ugyancsak hozzájárul még a székesfőváros pol-

Esti

10 fillér

MAGYARORSZÁG

Budapest, 1941 június 17 kedd

FŐSZERKESZTŐ
SZVATKÓ PÁL

XLVIII. évfolyam, 136. szám

A vásárlási hisztéria ellen és a cipőgondokról nyilatkozott Laky miniszter a Házban

Zsidó ne kapjon építési engedélyt — javasolták a városházán

Száz brit páncélost semmisítettek meg a németek Sollumnál

Az angol-francia ellenségeskedés kiterjedt a nyugatafrikai vizekre — Összeomlott a brit légi betörés Németországba, az angolok 53 repülőgépet vesztettek

Churchill beszédeit ügyes adagolással mondja el. Míg az angol közönségnek szánt nyilatkozatok rendszerint tele vannak optimizmussal s a győzelemről mint a legtermészetesebb dologról beszél, az amerikaiakhoz intézett szózatokban *túlteng a kérő-könyörgő hang*, a sötét helyzet drámai föltárása s az utalás arra, hogy Nagybritannia elveszett, ha Amerika százszázalékosan meg nem segíti. A mult héten a Londonba menekült *versaillesi* kormányok előtt az optimizmustól dagadó beszédet mondott a brit premier, tegnap, az amerikai díszdoktorátust megköszönő rádióbeszédében *már komorabb színekkel ecsetelte a yankeeknek a brit állapotokat* s a sikert számos »ha«-tól tette függővé.

— Mi britek egy éve fejtünk ki ellenállást az önök rokonszenvének és tiszteletének támogatásával, — mondotta többek között — miközben legyőzhetetlen akaratunk és az önök hatalmas segítségébe vetett remény tartja bennünk a lelket. Sajnos, nem tudhatjuk, mi lesz a vége. Bármi jöjjön is, tartani fogjuk magunkat a vég bekövetkezéséig. *Most az öreg oroszlán egymagában áll ellen a vadászoknak, akiknek gyilkos fegyvereik vannak. Egyesülve tartani fogjuk magunkat. Egyenetlenségben azonban el fogunk veszni.*

Tehát az öreg brit oroszlán hősiesen ellenáll, de egyedül nem tudna elmenekülni a vadászok elől, akiknek gyilkos fegyvereik vannak. Vajon mire céloz *Churchill*? Csak általános stimulánsnak szánja a szót vagy konkréten tart valamit »gyilkos német fegyvernek?« A repülőgépet, az ejtőernyőst, a búvárhajót talán? A beszéd mindenesetre *gyors cselekvésre igyekszik rábírni az amerikaiakat*, mert *Roosevelt* legutóbbi állásfoglalása, a »csevegés a kandalló mellől«, nem hozta meg a teljes beavatkozást, amit Anglia nagyon várt — *s minden maradt a régiben. Roosevelt* szemmelláthatóan még mindig nem tartja elérkezettnek az időt a hadüzenetre s a legszívesebben hadüzenet nélkül szeretné megsegíteni az angolokat. Befelé, Amerikában teljesen úgy viselkedik, mintha már hadiállapotban lenne a tengellyel: legújabban például *a német konzulátusokat záratta be és kikergette a konzulokat*, de minden cselekedetéhez, így a legutóbbihoz is, nyomban hozzáfűzi, hogy »nem akar diplomáciai lépés lenni Németország ellen.« *Roosevelt* taktikája egyre határozottabban az, hogy szeretné *a csavart mindaddig feszíteni, amíg Németország elveszti türelmét* és Berlin cselekszik. Ezért az állandó kihívás, az állandó sértés és diszkriminálás, de amit *Roosevelt* óhajt, tudja Berlin is s tud tűrni, várni és nyugodt maradni. *A provokálások eddig nem sikerültek* s az újfajta diplomáciai idegháború tovább tart Németország és Amerika között. Aminek *Churchill* nem éppen örül, mert sürgősen szüksége volna a nyílt amerikai kiállásra, részben a brit gyarmati bázisok tehermentesítése, részben a semlegességi törvény utolsó bénító rendelkezéseinek megszűnése és az amerikai kereskedelmi és hadi hajóraj azonnali fenntartás nélküli bevetése, részben a pilóták átengedése és az apadó brit hangulat felpezsdítése érdekében. De Amerika vár, egyrészt, mert még nincs felkészülve, másrészt, mert a belső hangulat még mindig bizonytalan, harmadrészt, mert Japán kitart a háromhatalmi politika mellett.

*

Tegnap a tokiói illetékesek félreértést nem tűrő határozottsággal újból leszögezték, hogy *Japán azonnal hadbalép, amint Amerika hadat üzen.* Nem tudjuk, Amerika komolyan veszi-e a tokiói kijelentést. Ahány amerikai ujságot látunk vagy nyilatkozatot hallunk, valamennyi biztosra veszi, hogy »Japán semmiesetre sem avatkozik be a háborúba«. Mi indokolja e feltevést? Csak a propaganda az, amely végzetes könnyelműségre ragadja az amerikaiakat s okozza, hogy a naiv közvélemény minden számítását egyszerűen a japán beavatkozás *nélkül* végzi el, avagy *reális adatai vannak Amerikának az optimizmus ápolására?*

Nap-nap után olvasunk rózsás könnyelműségű fejtegetéseket az amerikai lapszemlékben. Nem tudjuk mi adja az optimizmust a katonai és távolkelti ügyekben járatlan amerikai közvéleménynek. Valószínűleg a brit propaganda, amely *mindenáron* amerikai hadüzenetet kíván, s nem törődik a következményekkel. Lesz, ahogy lesz. (Lám, *Roosevelt* tájékozottabb és óvatosabb, s vár, habozik Japán miatt, pedig beavatkozási szándéka nagyobb, mint az egyszerű yankeeé). A Távol-Keletet ismerő szakértők korántsincsenek meggyőződve Japán távolmaradásáról és arról, hogy Nippont kis engedményekkel le lehet kenyerezni. *Tokió érzi, hogy a távolkeleti helyzet 1932-ben kezdődött elfajulása óta élethalálproblémává vált* és lehetetlen harc nélkül Japán előnyére megoldani. Bármit ígér most Anglia és Amerika, abban az esetben, ha az angolszászok győznek és leigázzák Európát, a gazdaságilag hallatlan erőt és piacot jelentő *Távol-Keleten sem adják föl pozícióikat* és egyesült erővel nagy visszavonulásra kényszerítenék Japánt, ami belső robbanást okozna a túltömött országban, ahová minden japán visszaözönlene. Az angolszászok nem adnák föl a kínai piacot, a déltengeri gyarmatokat és bázisokat, amelyek nélkül a százmilliós Japán alárendelt sorsot kénytelen vállalni, hogy nyersanyaghoz jusson, nem adnák föl csendesóceáni uralmukat, s Nippon tehetetlen volna. *Addig kell tehát föllépni, amíg Anglia és Amerika másutt lekötött* s keletázsiai bázisai még nincsenek megerősítve. Az alkalmat Tokió el nem szalaszthatja, ehhez már túlangazsált és túl messzire ment távolkeleti térnyerésében.

Tényleg annyira lebecsülhető a japán erő, mint az amerikai közvélemény teszi? A japánok katonai erényei kétségbevonhatatlanok. Ma *80 millió japán, 30 millió koreai és 40 millió mandzsu* áll szemben az ellenféllel, nem számítva a megbódított Kínát. *Az orosz veszély elmult*, sőt Japán legutóbb olyan kereskedelmi szerződést kötött Oroszországgal, mely függetleníti számos fontos nyersanyagtól és biztosítja Japán érintkezését az európai szövetségesekkel. *Japán ipari potenciálja évről-évre nő* s ma egyenlő a brit potenciállal, hiszen Észak-Kína és Mandzsuria is rendelkezésére áll, ahol az elmúlt tíz év alatt hatalmas ipari üzemek keletkeztek. Milyen a japán flotta? Nem tudjuk, mert a fegyverkezést nem ütik Tokióban nagydobra, mint Washingtonban teszik. Csak egy tény: *Japán volt az első, amely 1935 után flottáját fejleszteni kezdte* s 42.000 tonnás hadihajókat épített. Valamit mégiscsak produkált az elmúlt hat év alatt? Nincs nyersanyaga? Kínában, Mandzsuriában elég van, Oroszországtól is kap, de nem lehetetlen, hogy *rá tudja tenni kezét a nyersanyagokban páratlanul gazdag déltengeri birodalmakra (Holland-Indiára és Hátsó-Indiára), még mielőtt Amerika megérkeznék* s ebben az esetben nemcsak a saját, hanem az európai kontinens nyersanyaggondjait is megoldaná (az orosz tranzitólehetőséggel). Sziám és Francia-Indokína amúgyis közeláll már a japán érdekekhez s az összeköttetés biztosítva van feléjük a megszállt kínai partvidék mentén. *Holland-Indiával Japán nem tudott megegyezni* s most 100 japán hadihajó flottatüntetésre készül Jáva ellen. Ha a flotta lemegy, — *talán már lent is marad* déltengeri bázisain.

*

A keletázsiai háború végzetesen befolyásolná Anglia közelkeleti háborúját is. *Ma Egyiptomot elsősorban ausztráliai, újzélandi, hindu és délafrikai csapatok védik.* E háromnegyedmilliós sereget nyomban ki kellene vonni Afrikából és Elő-Ázsiából, ha a távolkeleti pozició veszélybe kerülne, Szuez nélkül viszont Singapore és India maradna védtelen. A sokmilliós, tengeri és partraszállási hadműveletekben edzett és kedvező stratégiai helyzetben lévő távolkeleti

japán nagyhatalom beavatkozása tehát nem nevezhető »elhanyagolható akciónak«, mint az amerikai ujságok teszik.

Hiszen a »félelmetes« *Wavell* sereg, a most már kanadai hadosztályokkal is megerősített közelkeleti brit haderő, az *»empire virága«*, a 300 milliós gyarmatok és dominiumok teljes dinamikája *már ma is nehezen végzi feladatát.* Az abesszíniai olasz ellenállás ma sem tört meg végleg. Szíriában a franciák ellentámadásba kezdtek s *Lidell-Hart*, az angol sajtó legfőbb katonai szakértője már nyugtalankodik, amiért a britek nem tudnak Szíriában a balkáni hadjárathoz hasonló »villámháborút« felmutatni és veszteségeik nagyobbak, mint a németeknek Jugoszláviában. A *Times* is félti az angol presztizst, ha nem jön gyors siker, *Vichy pedig napról-napra nagyobb tűzbe jön:* új repülőrajt küldött Szíriába, sőt a francia hadihajók is közbeléptek már. Ha *Darlan* hű és még mindig hatalmas flottája kifut a küzdelem hevében egyre inkább az angolok ellen sodródik, akkor bekövetkezik az, amitől *Churchill* a legjobban félt: *a flottatúlsúly a Földközi tengeren a tengely javára billen.* Ezen csak a gyors szíriai siker segíthet, s várható is, hogy a britek most már a legkíméletlenebbül és óriási fölényük teljes latbavetésével látnak hozzá a szíriai franciák váratlan ellenállásának letöréséhez.

Wavell gyors eredményt akar s érzi, hogy villámgyorsan ki kell használnia mai stratégiai és számbeli fölényét. *Sollumnál is támad* s offenzívája a legnagyobb, amit eddig Afrika látott. Flotta, repülőgép, páncélos bőven áll rendelkezésére, felszerelése a lehető legjobb. Az első két nap nem hozott eredményt s a britek veszteségei anyagban óriásiak. A mai olasz-német afrikai ellenállás erősebb, mint a régi volt s kemény dió lenne megtörni. A nagy garral hirdetett sollumi offenzíva kudarca pedig újabb súlyos presztizsveszteséggel járna.

Szvatkó Pál

Francia-angol ellenségeskedés a nyugatafrikai vizeken

Stockholm, június 17. *(NST)* **A svéd lapok londoni jelentése szerint a francia-angol ellenségeskedések most már a nyugatafrikai vizekre is kiterjedtek.**

Francia-Guinea gyarmat egyik partvédő ütege héttőn több lövést adott le egy angol szolgálatban álló norvég tartályhajóra. A francia partvédő ütegek támadását repülőgépek is támogatták.

A franciák több helyen áttörték a szíriai angol hadállásokat

Vichy, június 17. Hivatalos jelentés megállapítja, hogy francia csapatok Szíriában az arcvonal legnagyobb részében ellentámadásba mentek át. Hermosz és Dzsebel-Druz környékén francia páncélosok lendületes támadással áttörték az angolok hadállásait s mélyen az arcvonal mögött több községet elfoglaltak. Hermosztól nyugatra is jelentős eredményeket értek el a franciák. Saidánál az angol tankok nem jutottak tovább. A francia légierő Dél-Szíriában több angol felvonulási központot bombázott.

A libanoni partok mentén francia tengerészeti repülőgépek megtámadtak egy angol hajóköteléket. Az egyik angol romboló súlyosan megsérült; mozdulatlanul a harc színhelyén maradt. A másik rombolón tűz ütött ki. A francia repülőgépek három angol Gladiator repülőgépet lelőttek.

Bergeret tábornok, légügyi államtitkár, tegnap elhagyta Vichyt, hogy a Szíriában állomásozó francia légierő parancsnokságát átvegye.

*

A jeruzsálemi brit katonai körök — Reuter szerint — megerősítik, hogy francia csapatok kemény harcok során benyomultak Merzs-Ajum nehezen járható környékére. Az előrenyomult franciák harckocsikkal is rendelkeznek.

A Daily Telegraph jelentést közöl Saida környékén lefolyt harcokról és megállapítja, hogy az ausztráliai csapatok csak igen súlyos áldozatok árán foglalták el a kikötővárost. A francia gyalogság kézitusákban védte állásait és nehéz fegyverzetű, közepes tankjaikkal igen hatásos ellenállást fejtettek ki. A sziriai harcok heves sége fokozódott.

A rabbik „háborúja"

A palesztinai *rabbik* tegnap ünnepélyesen kihirdették a *»zsidók szent háborúját«*, hangsúlyozva, hogy »a palesztinai zsidó állam képviselői« részt fognak venni az eljövendő béketárgyalásokon. A rabbik felszólítása azzal végződik, hogy *a világ 17 milliónyi zsidóját* meg kell mozdítani a szent háború meghirdetésével.

Az angol hajóhad veszteségei

Róma, június 17. *(Stefani.)* **A Popolo di Roma az angol tengernagyi hivatal veszteségjelentésével foglalkozva megállapítja, hogy Anglia elvesztette páncélos hajóinak 15.1 százalékát, monitorjainak 34.6 százalékát, a repülőgépanyahajók 36.4 százalékát, a cirkálók 13.5 százalékát, a légvédelmi cirkálók 33.3 százalékát, a torpedórombolók 40.7 százalékát és a búvárnaszádok 40.5 százalékát.**

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

Churchill: A brit oroszlánt és kicsinyeit elszánt vadászok fogták körül!

London, június 17. Churchill rádióbeszédet intézett Amerikához abból az alkalomból, hogy a rochesteri amerikai egyetem díszdoktorává választotta. »Sajnos, — mondotta az angol miniszterelnök — nem tudhatjuk, mi lesz a vége a csodálatos eseményeknek, amelyek szemünk előtt játszódnak le. Biztos azonban, hogy a mostani események mélyen megrendítik életünket. Mindannyian érezzük az óceán mindkét oldalán, hogy sorsunk és sok nemzedék sorsa forog kockán. Mi, britek egy éve fejtünk ki ellenállást az önök rokonszenvének és tiszteletének támogatásával: bármi jöjjön, tartani fogjuk magunkat a vég bekövetkezéséig. A brit oroszlánt és kicsinyeit mindenre elszánt vadászok fogták körül, akiknek halálthozó fegyvereik vannak... Egyre kevesebb időnk marad és egyre súlyosabb veszélyek fenyegetik Angliát.«

A »Times« bejelenti, hogy öt indiai ezredet Angliából visszaküldenek Indiába az ottani brit csapatok megerősítésére. A hír nagy meglepetést keltett, mert eddig senki sem számított arra, hogy az indiai brit hadsereg erősítésre szorul.

A Times jelenti azt is, hogy az angol kormány számára száz lábnyira a föld színe alatt óriási óvóhelyet építenek.

Az USA bezáratta a német konzulátusokat

Zürich, június 17. Sumner Welles külügyi államtitkár tegnap a washingtoni német nagykövetnek jegyzéket nyujtott át, amelyben Roosevelt felszólítja a nagykövetet az összes amerikai német konzulátusok, a németbirodalmi vasutak washingtoni irodája, a Transocean ügynökség és a washingtoni német információs könyvtár azonnali megszüntetésére. A bezárt hivatalok valamennyi tisztviselőjének és alkalmazottjának július 1-ig el kell hagyniok az Egyesült Államok területét.

Knox tengerészetügyi miniszter rádiószózatot intézett Kanadához, amelyben kijelentette, hogy az Egyesült Államok a döntés óráját élik.

Roosevelt James, az elnök fia — az »Associated Press« szerint — lemondott angliai útjáról.

mai számában

ÚJ REGÉNY KEZDŐDIK:

„A csillag és a vénkisasszony"

Írta: MARCEL ARLAND

Cikkek, Elbeszélések, Képes riportok:

ZILAHY LAJOS krónikája

NÉMETH LÁSZLÓ: Utószó egy színházi évhez

Tersánszky J. Jenő nagy riportja a jobboldali közlekedésről

MOLTER KÁROLY: Székely biedermeier

JÓZSEF JOLÁN látogatása **Aba Novák Vilmosnál**

Sárospataki ballagás

Foglalkozása: Futballista

B. Dénes Ilona: Pislog a Pali (Elbeszélés)

„KEDVES HÍD!"

Asszonyok levelei és Az olvasó vitája

Világhíradó

NAGY LAJOS: A 600.001-ik rádióelőfizető

Koppantó

Filmkritika — Inyesmester — Divat — Rejtvény

Főszerkesztő: Zilahy Lajos

Felelős szerkesztő: KÁLLAY MIKLÓS

Díszelőadás az Operaházban

A magyar szabadság ünnepét, március 15-ét, díszelőadással ünnepli meg az Operaház. A díszelőadást a Magyar Országos Cserkészszövetség rendezi. A szombati díszelőadáson a Farsangi lakodalom kerül színre. Az előadás megkezdése előtt a Névtelen cserkész tolmácsolja a magyar ifjúság hódolatát a Kormányzónak.

GÖRBE JÁNOS előadó-estje

A tehetséges és sokoldalú fiatal színész, *Görbe* János, vasárnap, március 16-án este, nyolcórai kezdettel a Zeneművészeti Főiskola kistermében előadó-estet rendez. Az est változatos és érdekes műsorán közreműködnek *Pataky* Jenő, *Ujlaky* László, *Keresztessy* Mária, *Páka* Jolán, *Szabó* Miklós, *Toronyi* Imre és még többen mások. Bevezető előadást tart *Máriás* Imre.

Kis fehér egér lesz a legújabb magyar filmvigjáték egyik sztárja

Turay

E hónap végén érdekes új film forgatását kezdik meg. Orbók Attila „Egér a palotában" című filmkönyve kerül felvevőgép elé. Miután az új vigjáték színhelye egy luxus-szálló, a filmgyártó-társaság úgy döntött, hogy a külső felvételeket Lillafüreden készítik el, a belső felvételek számára pedig felépítik a Palota-szálló legszebb termeit, többek között a híres Mátyás-termet. A film legnagyobb érdekessége egyébként, hogy egyik fontos szereplője, „akin" a cselekmény leglényegesebb fordulta múlik — egy valódi kis egér lesz. A főszereplők különben Turay Ida, Mezey Mária, Perényi László — még nem kapták meg szerepüket, de a kisegeret már oktatja egy amatőr állatszeliditő. Miután a nehéz szerepet csak fehér egérrel lehet betanittatni, a gép előtt viszont a fehér szín könnyen beleszürkül a háttérbe, azért a kis egeret — feketére festik...

Blaha Márta zongora-estje

Fiatal pianistáink közül külön is figyelemreméltó Blaha Márta tehetségének érdekes egyéni színe, franciás szelleme, finom könnyedsége és eleven vérmérséklete. Hétfői zongoraestjén ismét megcsillogtatta Blaha Lujza szőke unokája már elismert előadói értékeit: bájos grácia, pezsgő elevenség, sugárzó intelligencia jellemezte játékát.

Műsorváltozás az Operaházban

Kedden este a Rózsalovag volt kitűzve az Operaház műsorára, az egyik női főszerepben Halper Leppée Gjurgia zágrábi vendégművésznővel. A másik női főszereplő, Báthy Anna betegsége miatt azonban műsorváltozás lesz, a Rózsalovag helyett a Carmen kerül színre, a címszerepben Halper Leppée Gjurgia vendégjátékával.

Virágos rét — tízféle változatban

Max Fleischer a legújabb rajzfilmnek, a „Gulliver"-nek a rajzolója mondja most elkészült, egész estét betöltő filmjéről: Páratlan munkát jelent egy ilyen trükkfilm elkészítése. Nem kevesebb mint hétszáz rajzolót foglalkoztattam a felvételeknél, a felvételek elején például kiadtam a feladatot: az egyik háttérhez rajzoljanak egy virágzó rétet. Másnap megkaptam a rajzokat. Volt köztük naturalista, impresszionista, kubista, szürrealista rét. A művészek stílusát előbb közös nevezőre kellett hozni, rengeteg munka és temérdek megbeszélés árán, mert természetesen kicsit furcsán hatott volna, ha Gulliver leheveredik egy természetes színekben rajzolt réten — és felkel egy kubistán...

Dán iró darabját próbálják a Nemzeti Színházban

A Nemzeti Színház legközelebb bemutatásra kerülő újdonsága Borberg *Sven:* „Hol az igazság?" című fantasztikus játéka lesz, amelynek premierjét március 22-én tartják meg. A rendkívül érdekes ötleten alapuló színjáték próbái már nagyban folynak a Nemzeti Színház színpadán. *Borberg* darabja, amelyet *Marchis* György fordított magyarra, emlékeztet a Nemzeti Színházban öt évvel ezelőtt bemutatott *„Ki vagyok én?"* című színműre, amelyet ugyancsak egy dán iró, Soya *Eric* írt. A *skandináv országokban ezt a két irót úgy tekintik, mint Pirandelló északi testvéreit.* A legmélyebb lélekbeni problémákat veti fel a darab, amelyek megoldása azonban a jelképesség síkján mozog. A fantázia birodalmában játszódik le a darab egy képzeletbeli országban, ahol csak az ész akar ítélni, minden más érzés kizárásával és a szerző azt keresi, hogy az ész birodalmában hol az igazság. Egy költő áll a történet középpontjában, aki az emberi lény kettősségét jelképezi, a jót és a rosszat, amelyek, mint lelki sziámi ikrek vetítődnek ki az iró képzeletén keresztül. Igen érdekes, hogy ezt a szerepet két színész játssza, *Ungváry* László és *Szabó* Sándor, akik az emberi lélek dualizmusát testesítik meg. Ezzel szemben a darabban *Szeleczky* Zita kettős szerepet játszik, egy cirkusztündért és az ész-ország szigorú bírójának leányát. *Pethő* Attila, *Kovács* Károly, *Gobbi* Hilda és *Gózon* Gyula kaptak még fontos feladatokat a színműben, amelynek próbái *Major* Tamás rendező vezetése alatt folynak.

A belgrádi filharmonikusok, zseniális karmesterük és az új jugoszláv zene győzelme

A jugoszláv-magyar kulturális kapcsolatok kimélyítését szolgálta a belgrádi filharmonikusok vendégjátéka és *ez a bemutatkozás* hatalmas sikerrel zárult. A művészi mérleg meglepően jó: a belgrádi filharmonikusok együttese csupán tizenhétévi működésre tekinthet vissza, mégis *tagjainak tudásával, az együttesből kisugárzó egészséges szellemmel, pompás fegyelmezettségével,* az ösztönös muzikalitás erejével olyan fokára jutott el az előadói stílusnak, hogy büszkén vállalhatja az összehasonlítást bármely nagy nyugateurópai zenekarral. Melegen daloló, hajlékony tónusú vonósaik mellett különösen feltűnik *fafúvóiknak könnyed eleganciája, virtuozitása és az intonáció biztonsága.* Színes, kifejező, franciás jellegű tónusukért őszintén irigyeljük fafúvósaikat. Különösen fagottistáik oly kitűnőek, hogy az külön is feltűnést keltett a hangverseny zeneértő közönségének soraiban. *Rézfúvóik csillogó tónusa szintén külön meglepetés.*

A kitűnő fegyelmezettséggel összedolgozó együttes mellett a hétfői forró siker főrészese volt *Matacsics* Lovro karnagy. Matacsics nem elsőízben vezényel már nálunk, de ez a szálfatermetű, délceg megjelenésű, fiatal szlovén dirigens nagyszerű képességeit ezen az estén mutatta meg teljesen. *Fölényesen biztos technikájú, pompás ritmusérzékű zenekar-művész.* Minden mozdulata elárulja, hogy eleme a muzsikálás és hogy a modern zene az anyanyelve. Bámulatos könnyedséggel uralkodik a modern nagyzenekar hangszínei felett. Olyan muzsikust ismertünk meg benne, akinél az volt az érzésünk, hogy igazában most indul el a világsiker útján, most bontakozik ki nagyszerű tehetsége.

A jugoszláv és a magyar Himnusz elhangzása után elsőnek *Mozart* G-moll szimfóniáját hallottuk csipkefinom kidolgozásban és mégis erőteljes értelmezésben, azután *Bartók Két portréja* közül az elsőt, az *Ideális* címűt. Itt külön is feltűnt, hogy milyen magától értetődő biztonsággal helyezkedik bele a zenekar a modern polifóniába. *Ilyen szép kidolgozásban ezt a remekművet még nem hallottuk eddig.* Látszott, hogy a fiatal együttes nem azzal a lelki nagyszakállal ül le a pulpitus elé, hogy most modern művet fog játszani, hanem az új muzsika minden effektusa a lehető legtermészetesebb a számára. Igy sok más, nagymultú, de konzervatív zenekarral szemben ennek az előadásnak különösen gyönyörködtető volt a frissesége. Utána *Hristics,* fiatal jugoszláv zeneszerző egyik balettjéből vett két elragadó lendületű, szellemes, egészségtől duzzadó Kolóját hallottuk. A szünet után *Csajkovszky Pathetique* szimfóniájának nagyszerű előadása még csak fokozta a sikert, de a döntő győzelem mégis *Gotovác* modern jugoszláv komponista *szimfónikus kolójánál* következett be. Ez a kis remekmű tobzódik a legelragadóbb orchesztrális színekben, amellett melódikája elbájolóan üde és formai feldolgozása mesteri kézre valló. A zenekar egész különös készséggel remekelt zseniális honfitársuknak művében. A tomboló ünneplésre a zenekar ráadásképpen a *Rákóczi-indulót* játszotta el.

TÓTH DÉNES

Dorothy Lamour új slágerei

Dorothy *Lamour,* Amerika első számú dzsungelsztárja minden esztendőben énekel filmjében néhány dalt, amelyek aztán az egész világot bejárják. Legújabb filmje, a *„Bünhödés"* a mult év végén készült el a

Fox-studióban, ebben a filmben azonban már „szalon-szerepet" játszik Dorothy Lamour. Sokszínű, izgalmas szerelmi regény pereg le a nézők előtt s Dorothy *Lamour* természetesen ismét éneke l néhány remek slágert. Már a kóták is megérkeztek Pestre és mire a film színrekerül, bizonyára már ismerni fogja a közönség a dalokat is. A dráma férfifőszereplője egyébként Tyrone *Power,* a harmadik nagy szerepet pedig Edward *Arnold* játssza.

IRENE DUNNE — közbelép

Egy házasság érdekes története elevenedik meg az *RKO*-filmgyár nemrégiben elkészült filmdrámájában, amelynek címe *„Közbelép a feleségem."* Hosszú idő után ebben a filmben fogja látni a közönség ismét Irene *Dunne*-t, aki régebbi sikerei után tavaly a *„Várlak"*-kal a pesti közönség előtt a legelső vonalba érkezett. *Cary Grant* játssza az érdekes amerikai film férfifőszerepét — a *„Közbelép a feleségem"* a közeljövőben kerül színre a Rádius-moziban.

RÁDIÓ MŰSOR

AZ ESTI UJSAG TELJES RADIOMUSORA március 11 déltől, március 12 délig.

Kedd, március 11

12 óra

Budapest I.: 12 Harangszó. Himnusz. Időjárásjelentés. — 12.10 Szabó Sándor hegedül zongorakisérettel. — 12.40 Hirek. 12.55 Mészárosné Krizmanics Klára zongorázik.
Kassa: 12 Budapest I. 12.10 A kassai szalonnyolcas. 12.40 Hirek.
Belgrád: 12 Népdalok. 12.30 Lemezek.

13 óra

Budapest I.: 13.20 Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 13.30 Sivó József cigányzenekara.
Kassa: 13.20—15.40 Budapest I.
Belgrád: 13.00 Énekszámok. 13.50 Fuvós z.
Német műsor: 13 Tarka zene.

14 óra

Budapest I.: 14.30 Hirek. — 14.45 Műsorismertetés.
Német műsor: 14 Szórakoztató zene. 14.30 Alt cselló és zongoraszóló.

15 óra

Budapest I.: 15 Árfolyamhirek, piaci árak, élelmiszerárak. 15.20 Hanglemezek. — 15.40 Mit főzzünk? Asszonyok beszélgetnek.
Kassa: 15.40 A szlovák ifjúságnak. 15.55 Lemezek.
Német műsor: 15 Zeneművek.

16 óra

Budapest I.: 16.10 Gyermekdélután. — 16.45 Időjelzés, időjárásjelentés, hirek.
Kassa: 16.10—19.25 Budapest I.
Német műsor: 16.20 Rádiózene és énekkar.

17 óra

Budapest I.: 17 Hirek szlovák és ruszin nyelven. 17.15 Mindnyájunk gondjai. A közellátási szolgálat közleménye. — 17.30 Közvetítés a Gellért-szállóból. Ilniczky László zenekara. — 17.55 Finomodunk. — Előadás.
Budapest II.: 17.30 Ruszin hallgatóinknak.
Ankara: 17 Hegedűszámok. 17.45 Török z.
Belgrád: 17.25 Karének.
Stockholm: 17.30 Lemezek.
Svájc (Romand): 17.00 Tarka zene.
Belgrád: 17.15 Dalok. 17.30 Tánczene.

18 óra

Budapest I.: 18.30 A dallam. Ádám Jenő előadása.
Budapest II.: 18 Francia nyelvoktatás. — 18.30 Közvetítés a Gellért-szállóból. Ilniczky tánczenekar.
Belgrád: 18.35 Népdalok.
Német műsor: 18.20 Hitler-ifjak éneke és játéka.
Szófia: 18 Könnyű- és tánczene.
Belgrád: 18 Kettős.

19 óra

Budapest I.: 19 Hirek magyar, német és román nyelven. — 19.20 Magyar önismeret. — 19.25 Sárközi Gyula cigányzenekara.
Budapest II.: 19 Kozma Géza gordonkázik zongorakisérettel. — 19.25 A földmivelésügyi minisztérium mezőgazdasági félórája.
Kassa: 19.25 Budapest II.
Ankara: 19.45 Szórakoztató zene.
Belgrád: 19.10 Hirek. 19.40 Rádiózenekar.
Német műsor: 19 Tarka zene.
Prága: 19.20 Fok zenekar.
Stockholm: 19 Zeneművek.
Svájc (Romand): 19.00 Lemezek. 19.25 Rádióvisszhang.
Szófia: 19 Kis zenekar. 19.50 Szórak. zene.

20 óra

Budapest I.: 20 Finta Zoltán verseiből előad Fáy Béla. 20.10 A rádió szalonzenekara.
Budapest II.: 20.00 Hirek. 20.10 Hanglemezek.
Kassa: 20.00—0.15 Budapest I.
Német műsor: 20.00-kor Operarészletek.
Prága: 20.05 A világitótorony őre. Ballada vegyeskarra és zenekarra.
Svájc (Romand): 20.00 A kis csokoládés. Szinmű.
Szófia: 20.30 Popov mezzoszoprán.
Zágráb: 20.00 Népdalok és táncok. 20.50 Hegedühangverseny.

21 óra

Budapest I.: 21.00 A homoktorta. Elbeszélés. 21.20 A zágrábi Zvonimir-kórus hangversenye. 21.40 Hirek, időjárásjelentés.
Budapest II.: 21.10 Mi minden történt ötven évvel ezelőtt. Elmondja a régi idők krónikása. 21.40 Időjárásjelentés.
Ankara: 21.00 Jazz-lemezek.
Német műsor: 21.00 Szórak. zene.
Prága: 21.30 Lemezek.
Stockholm: 21.30 Lemezek.
Szófia: 21.00 Fúvós-ötös. 21.30 Szórak. zene.
Zágráb: 21.00 Operettrészletek. 21.30 Karének.

22 óra

Budapest I.: 22.00 A Mária Terézia 1. honv. gy. e. zenekara.
Belgrád: 2.00 Lemezek. 22.50 Tánczene.
Prága: 22.30 Rádiózenekar.
Szófia: 22.00 Tánczene.
Zágráb: 22.00 Tánczene.

23 óra

Budapest I.: 23.00 Hirek német, olasz, angol és francia nyelven. 23.25 Közv. a Gellért-szállóból. Mursi Elek muzsikál. 24.00 Hirek.
Német műsor: 23.00 Éjféli hangverseny.
Prága: 23.30 Lemezek.

Szerda, március 12

Budapest I.: 6.40 Ébresztő, torna. 7.00 Hirek, közlemények, étrend, hanglemezek. — 10.00 Hirek. 10.20 A kolozsvári magy. nemzeti játékszín megnyitása. Felolvasás. 10.45 A Tomaj-Nembeli Dénes nádor. Előadás a tatárjárás 700 éves évfordulóján. 11.10 Vizjelzőszolgálat.
Kassa: 6.40 Torna, hirek, hanglemezek. — 10.00—11.00 Budapest I. 11.05 Kassai csaták 1848-ban. Előadás. — 11.20 Lemezek. 11.40 Hirek magyar és szlovák nyelven.
Német műsor: 5.20-kor: Könnyű zene. 7.20 Vidám zene. 8.00 Szórak. zene. 10.00 Zeneművek. 10.30 Vidám zene.

DÖVÉNYI NAGY LAJOS RIPORTJA

FELSZÁMOLJÁK A LICHTSCHEIN-DINASZTIA NAGY „FÖLDÜZLETÉT"

AZ IDEI TAVASZON MÁR HÁROMSZÁZ KISPARASZT SZÁNT A ZSIDÓ FÖLDESURAK EGYKORI BIRTOKÁN

Hosszúpályi, március 11.

Mégy a falu széles utcáján végig, a fonott vesszőkerítések, kukoricagóréból és napraforgószárból eszkábált garádok mellett s míg az állomástól beérsz a falu közepéig, *csak az alföldi szegénység látványa szúr a szemedbe.* Hosszúpályi őszintén szegény falu, az első pillanatban se kétséges a legidegenebb látogató előtt se, hogy mit láthat s mit hallhat az életről, sorsról, ha megkérdi az embereket.

A község közepén aztán hirtelen megváltozik a kép.

Az alacsony viskók, amelyek a vasúthoz vezető utcán farkasszemet néznek egymással, *itt hirtelen egy irányba fordulnak, mintha a foltos-gunyájú hallja-kendek tiszteletét fejeznék ki valami emberfeletti hatalom előtt.*

Ez a hatalom a major.

A Lichtschein-birodalom

Magas, vaskos, támoszlopokkal megrakott kerítésével szinte középkori erősségnek látszik. Emeletes granáriumok, hosszú istállók, cselédlakások, óriási szinek, pajták zsúfolódnak össze a falon belül,

Még a színe is más ezeknek az épületeknek, mint a falusi házaknak, tetejük cserép, falaikat kőből rakták:

Ez a fallal őrzött major a Lichtscheinbirodalom — volt, még két esztendővel ezelőtt. Olyan rendíthetetlennek látszott, olyan időállónak, mint valami érintetlen földrészen egy abszolutisztikus eszközökkel kormányzott monarchia s a falu minden embere alattvalója volt e nem éppen szelíd eszközökkel élő impériumnak.

Hozzátartozott a határban pontosan 2797 katasztrális hold föld, négy nagy tanya.

A Lichtscheinek nagybirtokos-dinasztia volt a környéken: Mártonnak ugyancsak itt, Hosszupályiban volt 357 holdja, Jenőnek Monostorpályiban ugyanannyi, Lichtschein Dezsőnének pedig Mária-tanyán 1797 holdja.

A latifundium valaha a Zichyeké volt, ők építették ezt a majort is, itt a falu közepén, de aztán kicsuszott a kezükből a föld, hogy

a magyar nagybirtok sorsának örök törvénye szerint talpa alá kerüljön a Lichtscheineknek.

A mostani Lichtscheinnek az apja már itt lakott a templommal szemben, a sárgafalu, földszintes kastélyban, amelynek ablakai éppen a piacra néznek, *mintha üvegszemükkel szüntelenül figyelnék az embereket.*

Vagy két esztendeje milyen más volt még a világ ebben a szegény és elesett faluban... A kastély urának egyetlen szempillantásától, szemöldökének egyetlen rándulásától függött: lesz-e kenyér asztalukon télre. *Az ő haragos kedve, vagy jóindulata eldöntötte itt száz, meg száz család sorsát, mert a falu szegénysége tőle, az ő kegyéből élt.* Hosszúpályi határa tizennégyezer hold, ennek kétharmada nagy- és középbirtok, de ezek az utóbbiak, a Fábryak és Bernáthok 4—600 holdján kívül nem számottevők. Az uradalom jelentette a munkaalkalmakat, üzemeivel, cukorrépatábláival, harmados kukoricájával, hiszen

Hosszúpályi 4680 lakójára összesen 4600 egynéhány hold szabad föld jutott.

A zsellérsor házainak lakói valaha itt cselédkedtek, vagy vállaltak munkát, még a Zichyek alatt, s aztán, *mikor otthagyták a szolgálatot, vagy kiöregedtek és a szólitáskor kiadták nekik egyszer a cselédkönyvet, nem akartak, s tán nem is tudtak már elmenni innen.* Szereztek egy kis viskót, s itthagyták utódaikat földhözragadt napszámosoknak. A törzsökös lakosság se túlságosan gazdag,

mindössze hat, vagy nyolc embernek volt a kezén harminc holdat meghaladó birtok.

A többség két—három holdon nyomorgott, mert ennyiből bizony, csak nyomorogni lehet.

Kevesebb a panasz az idén tavasszal...

Ez volt itt a szociális helyzet, hogy szegénységre divatos szót használjunk s az embereknek semmi reménye, hogy az élet megváltozik, hiszen a Lichtscheinek nem Zichyek,

A gazdaság üzem volt, könyörtelen kapitalista eszközökkel irányított üzem, ahol a munkás és munkaadó viszonyát pontosan ugyanaz a törvény szabta meg, mint a gyárban dolgozó proletárét a tőkés gyárossal szemben.

A cseléd, ha meggyengült, — mehetett, amerre az ég szőke és jött helyébe új béres, aki egész munkaerő lehetett még.

Most éppen hetipiac van a templom előtt, sokan sűrűlnek ott: férfiak, asszonyok, gyerekek. Garabolyokban aprójószág lármázik a földön s egy asszony hitvány kis kabátra alkuszik az árussal. A vásár szélén csoportba verődnek az emberek és beszélgetnek. Ki bekecsben, ki foltos kabátban álldogál, fogra szorított pipával a hideg szélben, ami vág, akár a beretva. A földutakon még mindig kocognak a piac felé.

Aki azonban hallgatja beszélgetésüket, észreveheti, hogy

a panaszszó kevesebb szájukon, mint máskor.

A tél ugyan szigorúságával s a szegényeket ezerféleképp szorongató keménységével még itt van a kertek alatt, alig mult el s a zsellérségből sokan nem igen keresték meg tavaly a télrevalót. Horpadt arcukon, fáradt tekintetükön látszik, hogy *az elmúlt tél jobban megviselte őket, mint a nyári nagy munkák, jobban lenyúzta.* De mégis vidámabbak.

Osztják a Lichtschein-birodalmat — erről folyik a szó. Igazán osztják,

a tavasszal már háromszáz hosszúpályi paraszt akaszthat ekét abba a földbe, amelyre nemrég még álmában se gondolhatott.

Sokáig nem hitték, hogy ez igaz lehet...

— Én is kapok nyolc holdat — mondja egy lógóbajuszú öreg. — A tavaszira mán szántom is...,

— Ugy?

— Bezony...

— Mibül fizeti kend?

— Hát... — szív egyet a pipán s utánanéz a füstnek, aztán bütykös ujjain számolja. — ... *Eladtam a házat.* Kaptam érte ezer pengőt. Volt két hízóm, azt bevittem Debrecenbe, azért is kaptam egy kis pénzt.

— Osztán hun lakik majd?

— Én? *Odakinn a fődön.* Építek én ollyan kunyhót, hogy nocsak... Addig kibírom benne, míg adósságom lesz, aztán meg majd csinálunk vályogot, osztán tanyát építünk. Nem muszáj nekem a faluban lakni.

Az emberek utánagondolnak a szónak. Akad, aki bólogat s olyan is, aki hitetlenkedve csóválja a fejét. De azért *ma... mindegyik tartogat ilyen terv...*

Micsoda hősi és szívós e... [illegible] micsoda új honfoglalás a szidótörvény jóvoltából szétomló Lichtschein-féle „földnagyüzem" helyén...

A fáradt és reménytelen parasztban egyszerre hihetetlen energiák támadtak fel és nekigyürkőzik, hogy most végre magának hódítsa meg azt a földet, amelyben eddig csak cselédként, vagy napszámosként dolgozott.

Az i[illegible]ök nagyrészét nem is birták kielégí[illegible]. Nemcsak azért, mert háromszor annyi szabad földre is akadt volna jelentkező, itt, meg Monostorpályiban, Hajdubagoson és Vértesen. Iratkoztak a gazdák, azok, akiknek már van egy-két holdja, s iratkoztak az uradalom cselédei is, akik azt mondták, ők se mehetnek az Isten ege alá, ha szétviszik egyszer a földeket. *Anyagi erő sincs elegendő a népben,* s mikor az „iratkozáskor" feltették nekik a kérdést: mit tudnának készpénzzel törleszteni a vételkor, gyakran hangzott el ilyen felelet:

— Hát... *harminc pengőt...*

A boldogok azért mégis hozzájutottak az évszázados parasztálomhoz: a saját birtokhoz és ezek készülődnek a tavaszi munkára. Nem is nagyon sajnálják, hogy őszön nem adták nekik a földet, — rossz volt az idő, a vetés gyengén telelt, a tavaszi meg, ha kicsit szárad az idő és nem késnek el vele, még szépen hozhat.

Óvatosak az emberek és kevésszavúak, ha az új birtokról faggatja őket valaki.

Kisebb örömet mutatnak, mint amilyet éreznek,

Csak keményen bólogatnak, hümmögnek, ha kérdezik őket. Istenem, *mennyi mindent elmond ez a visszafojtott, felszabadulni nem tudó öröm annak, aki mögéje lát s érti az okot.* Annyiszor becsapták, annyiszor kihasználták már hiszékenységét ennek a szegény népnek, hogy akkor is nehezen hisz, amikor Tamásként a megváltó sebekbe ereszthetí ujjait.

De azért *az ekék készen vannak,* a vetőmag a hombárokban várakozik és ha megfújja az első jó bőjti szél a földet annyira, hogy a teteje megszárad: ***magának hasít barázdát az első napon háromszáz boldog hosszúpályi paraszt.***

A többiek majd az ősszel kapják meg a földet, a majort pedig, ami most még itt dísztelenkedik a falu közepén, *lebontják és helyét felparcellázzák háztelkeknek.* Igy tűnik el utolsó nyoma is egy nagybirtoknak az Alföld közepén.

Öt érdekes előadás távolkeleti kulturális kérdésekről

A Magyar Nippon Társaság, a Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészeti karán március 13-ától kezdődőleg öt héten keresztül minden csütörtökön délután 6 órakor nagy érdeklődéssel várt előadásokat rendez távolkeleti kulturális kérdésekről. Az első előadást *Tolnay* János tartja *„A kinai irás Japánban"* címmel. Tolnay János mindössze huszonkét éves és máris egyike az ismert magyar orientalistáknak. A második előadás március 20-án lesz, amelyen *Örkényi* Ottilia *„A buddhizmus Japánban"* címmel beszél. Örkényi Ottilia a legelső magyar női orientalista. A harmadik előadást, amelyre március 27-én kerül sor, *Hotta* Isoyuki japán cserediák tartja *„Japán kulturális kapcsolatai"*-ról. Ezt követi április 3-án *Tokunaga* Jasumoto előadása *„A japán kultúrá"*-ról. Mindkét előadás magyar nyelven fog elhangzani, mert a két japáni cserediák magyarországi tartózkodása alatt hibátlanul megtanult magyarul. A záróelőadást április 24-én *Somogyi* József tartja *„A Csendes Óceán problémája"* címmel.

Megjelent a Das schaffende Ungarn márciusi száma

Hóman Bálint dr. kultuszminiszter vezércikket írt a magyar-bolgár kultúrkapcsolatokról. Vitéz Náray Antal az árvízkatasztrófáról írt térképpel és szemléltető képekkel ellátott ismertetést, Mierka Alfréd Amerikáról, Freyer János a budapesti német tudományos intézetről, Marjay Frigyes Kempelen Farkasról, Brodszky Ferenc a magyar zenéről, Balás Piry László pedig a modern magyar festészet úttörőjéről, Aba Novák Vilmosról írt tanulmányt. Megjelenik minden hónap 10-én. Kapható a Stádium könyvosztályán (Gróf Klebelsberg-utca 29.), Knapp Gusztáv német könyvkereskedésében (Eskü-út 6.), könyvekereskedésekben és az IBUSZ pavillonokban. Szerkesztőség: Szent István-park 9. Telefon: 292-050.

— **A SZAHARÁT ÁTSZELŐ VASUTVONALAT ÉPIT FRANCIAORSZÁG.** Francia körökben komolyan foglalkoznak a Szaharát átszelő vasút építésének tervével. Hír szerint a munkálatokat még ebben az évben megindítják és a vasút építésével három év alatt készülnek el. A tervnek igen nagy a gazdasági jelentősége, mert a vasútvonal közvetlen összeköttetést biztosít a Szaharától délre elterülő hatalmas francia gyarmatbirtokokhoz.

— A „Ferenc József" keserűvíz régóta kitűnően bevált háziszer megrögzött székrekedésnél és annak mindenféle káros következményeinél; biztos, enyhe és gyorsan ható természetes hashajtó, mely számos betegségnél az emésztést javítja és az étvágyat fokozza. Kérdezze meg orvosát!

Tömöry Bank
m. kir. osztálysorsjáték főárusító
Cégtulajdonos: nemes Tömöry László
Budapest, VII., Erzsébet-körút 9.
Newyork-palota (Telefon: 225—200)
Ajánlja szerencseszámait amia a készlet tart.
1/1 P 28.— 1/2 P 14.— 1/4 P 7.— 1/8 P 3.50

1316

vitéz ABA-NOVÁK VILMOS

Szolnoki vásáros konyha. Tempera.

Művészeti Mobok Ungvár

1941

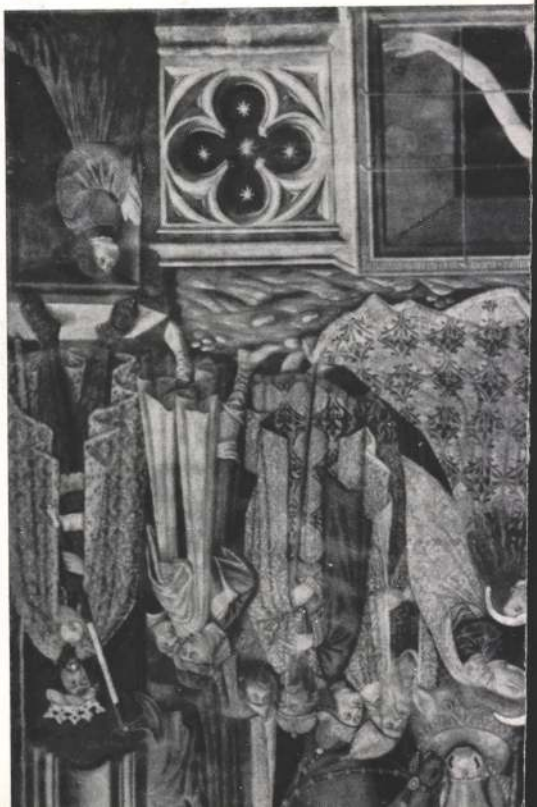

Nemzeti Szalon 1941. ápr.
Tőrzstagok kiáll. maj.

ABA NOVÁK VILMOS:

	mgt.
1. Duttyán sátor, temp.	
2. Nyári vendéglő, fára festett tempera	2.000.—

Aba Novák Vilmos (13)

(B14)

vitéz ABA NOVÁK VILMOS

Pécsi temetőkápolna terv : Utolsó ítélet.
Olajfestmény.

JEGYZETEK

Művészeti Hotek Pécs

1941

ved

JEGYZETEK

(1312)

Aba Novák Vilmos

Képes Krónika 1941. febr. 20
(Egyházművészeti kiállítás)

Aba-Novák Vilmos:
Oltárkép-vázlat

TART
50 LEV
1 ITAT
1 SORV

Politikai Pósta

A KORMÁNYZÓ a belügyminiszter előterjesztésére szilasi és pilisi *Szilassy* László földbirtokost, Hajdu vármegye és Debrecen szabad királyi város főispánjává kinevezte; nagybarcsai *Barcsay* Ákost, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye főispánját ettől az állásától saját kérelmére — buzgó szolgálatainak elismerése mellett — felmentette és dr. *Viczián* István nyugalmazott államtitkárt, felsőházi tagot Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye főispánjává kinevezte. A kormányzó ugyanakkor a miniszterelnök előterjesztésére nagybarcsai *Barcsay* Ákosnak, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye főispánjának nyugalombahelyezése alkalmából kiválóan buzgó és értékes szolgálata elismeréseül a Magyar Érdemrend középkeresztjét adományozta.

*

MAKKAI JÁNOS országgyülési képviselő az *Esti Ujságban* folytatja Széchenyi és a mai reformok cimü cikksorozatát. Szombati cikkében Széchenyi István forradalomellenes magatartásával foglalkozik, amelyet azzal magyaráz, hogy *Széchenyi nyilvánvalóan a magyar ember alaptermészetének ismerete miatt volt kifejezetten és határozottan forradalomellenes* és ha ma ezt az alaptermészetet csak felületesen is boncolgatni kezdjük száz százalékig igazat kell adni neki:

„Mai reformereinknek — irja az Esti Ujság főszerkesztője — az a része, amely nem idegenkedik a külföldi példák azonnali utánzásától és közvetett, vagy közvetlen forradalmi jelszavakkal is játszadozik, mindenesetre igen jól tenné, ha a magyar ember alaptermészetét részletesebben tanulmányozná. Mert nem kétséges, hogy az igazi magyar a legindividuálisabb emberfajta Európában. Közismert dolog, hogy ha a magyar kocsmába megy, csak olyan asztalhoz ül, amelynél még nem ült senki, mig másutt, külföldön az emberek csak olyan asztalhoz telepednek le, ahol már sokan ülnek. A magyar az egyetlen emberfaj a földkerekségén, aki képes egyedül mulatni és szórakozni, mig mások ezt csak társaságban müvelik. Ha valaki egy alföldi város piacának erkélyéről, vagy a községháza ajtajából beszédet mond s végignéz a kisgazdák tömegén, érdekes tanulmányt irhat tapasztalatairól. A nép nem tömött, zárt sorokban áll előtte, hanem kettes-hármas csoportokra szakadva. A kisgazdák egy része jelen van ugyan, de a szónoknak hátat fordit, mintha ugyanakkor el akarna menni. Pipázik és kopkod közben, magánbeszélgetést is folytat. Kiváncsi arra, hogy mit beszélnek, de röstelli egy kicsit, hogy jelen van.

Ha valaki tizezer magyart háromkilométeres utvonalon, politikai zászló alatt fel akar vonultatni, a célhoz csak a tömegnek a fele érkezik meg, a fele megszökik, mert nem szeret tömegben lenni, holott másutt, Európa többi városaiban a tömeg duplájára nő. Ezt a felsorolást a végtelenségig tudnám folytatni. Az igazság igen egyszerü: a magyar individuális nép, amely tömegmozgalmakra nem alkalmas és igy tömegcselekményeket sem igen szokott elkövetni. Egyetlen kollektivum van, amely a magyar képességeit kifejti és ez: a katonaság, de itt is a legideálisabb egység a kis kollektivum. A magyar a legjobb járőr, a legjobb csendőrőrs és a legjobb cserkészcsapat a földön. A magyar nem tömegnép, mert az ázsiai és keleteurópai pusztákról került id s ezért a tömegek erényei, de egyben a tömegek bünei is meglehetősen hiányoznak belőle. Tömegpszichológiai szakkifejezéssel élve: a magyarság politikailag szinte állandóan a szétszórt tömeg állapotában van, azaz olyan, mint egy ujságnak az előfizetője. Az eszme megy hozzá helybe s az eszme mellett ki is tart, de ő az eszméért nem megy a barrikádra.

*

A MAGYAR természeténél fogva nem forradalmi nép, — irja tovább Makkai — forradalmakat nem képes csinálni, csak szabadságharcokat, forradalmak utján nem képes erejében megujulni és lelkisége a forradalom gondolatától teljesen zártan, örökre távol áll. Mivel egyetlen európai nép sem fajtiszta s főleg az európai nagyvárosokban százezerszámra élnek az asszimilált tömegek, még egy igazságot kell itt figyelembe venni. Az asszimilált magyar egyénileg teljes értékü, százszázalékos magyar, hiszen faji idetartozását tudatos magatartása szabja meg. Ha azonban egy nagyvárosban az asszimiláltak ezer, tizezer és százezerszámra tömegbe verődnek valamely jelszó hatása alatt, gondolkodásuk tudatos elemei törvényszerüen elholmályosodnak és ösztöneik uralkodnak el rajtuk. Igy keletkezhetik a nagyvárosokban minden külső jel nélkül, csupán a tömeglélektan törvényeinek hatása alatt a többségi fajtól *idegen tömeg*, amely, ha a többség nyelvén beszél, gondolkozik is, akaratlanul és öntudatlanul is — *idegenül érez*. Ez következett be 1918-ban, amikor az asszimilált fővárosi proletariátus zsidó vezetői hatása alatt forradalmat csinált. Ilyen idegen tömeget láttam a weimari korszakban Berlin Moabit negyedében, amely a német szellemmel ellentétben a szlávok izgatott lelkiségét öltötte magára, noha németül beszélt. Szláv tömegek forrongtak Párisban a világháboru után francia kommandó alatt. S egykor Amerikának alighanem az lesz a tragédiája, hogy ha forradalmi válságokba esik, Newyorkban, Bosztonban és Csikágóban a tömeg — amely bevándorolt elemek asszimilált rétegeiből áll — teljesen másként fog viselkedni, mint az államot alapitó angolszász lélek.

*

A FORRADALMAKAT mindig tömegek hozzák létre — fejezi be cikkét Makkai — s az igazi magyarság a tömegélettel, a tömegmozgalmakkal szemben passziv módon és szkeptikusan viselkedik. Ebből következik az a mindnyájunk által érzett igazság, hogy *Magyarországon minden forradalom csak idegen lehet és idegen institucióakat hozhat a magyarság számára!!* Széchenyi István ezt a maga korában még nem tudhatta igy, de ösztönös irtózása a forradalomtól mégis fajtájának ismeretéből táplálkozott. Ady Endre 1918 őszén viszont ezt érezte meg tudatosan és világosan, látva, hogy a magyarság jóhiszeműségén idegenek akarnak érvényesülni. Bizonyos, hogy politikát csak egy faj, vagy egy nép valóságos és nem hiányzó erényeire s nem más, idegen népek erényeire lehet épiteni. A tömegmozgalmak hivei és azok, akik szeretnek forradalmi gondolatokkal kacérkodni, jó hát, ha *figyelembe veszik a magyarság valóságos lelki habitusát és ehhez igyekeznek alkalmazkodni*. Oh, igen, a faj karaktere is változik, de talán csak évszázadok és évezredek alatt. Viszont a faji lélektől áthatott nép előbb-utóbb leráz magáról mindenkit, aki nem az ő gondolat- és érzésvilágában él és dolgozik érette."

*

A NYILASKERESZTES PÁRT estilapja első oldalán nagy szenzációként jelenti be, hogy *„Egységes politikai frontot alakitott a nyilaspárt és a Magyar Megujulás Pártja"*. Erre vonatkozólag az estilap a következő hivatalos pártközleményt teszi közzé:

„A Nyilaskeresztes Párt hivatalosan közli: A Nyilaskeresztes Párt vezetősége és a Magyar Megujulás Pártja vezetősége október és november folyamán sorozatos megbeszéléseken megvitatta a magyar nemzeti szocializmus minden időszerü problémáját.

A két Párt vezetősége megállapodott abban, hogy a megbeszéléseket rendszeresiti és minden hónapban megvitatás tárgyává teszi a politikai helyzettel kapcsolatos időszerü kérdéseket; sürgősség esetén pedig bármelyik párt vezetőségének inditványára soronkivüli megbeszélésre jön össze."

*

A MAGYAR MEGUJULÁS *Pártja* eddig tudvalevőleg *a Szálasi-féle nyilaskeresztes pártból kivált a Pálffy Fidél-féle nyilaskeresztes párttal együtt alkotta a Magyar Nemzeti Szocialista Pártszövetséget.* Hogy ezek után milyen a viszony ebben a pártszövetségben, illetőleg mi ennek a pártszövetségnek viszonya a Nyilaskeresztes Párthoz, végül hogy mi a helyzete a Nyilaskeresztes Párttal szemben az abból kilépett Pálffy Fidéléknek — mindez egyike ama rejtélyeknek, amelyekben korunk oly gazdag.

*

A MÉP fővárosi, XII. kerületi szervezete most iktatta be elnöki székébe dr. vitéz *Paluzsay* László m. kir. gazdasági főtanácsost, aki ebből az alkalomból kifejtette, hogy a kerületi pártszervezet élén igyekezni fog minél szélesebb rétegekben elmélyiteni a párt által képviselt eszméket. Ezután a nehéz időkhöz méltó fegyelmezett magatartásra hivta fel a párttagokat. Az uj elnököt a kerület polgársága nevében meleg hangon köszöntötte *Cselényi* Pál országgyülési képviselő.

*

BARTHA KÁROLY honvédelmi miniszternek a magyar képviselőházban elmondott beszéde erős visszhangot keltett a német sajtóban. A lapok részletesen foglalkoznak a honvédelmi miniszter beszédével és mindenekelőtt kiemelik *a bolsevista veszély mértékéről szóló* feltünéstkeltő közléseket. Az olasz lapok továbbra is nagy terjedelemben foglalkoznak a honvédelmi miniszter beszédével. A *Tribuna* a következő cimet adja ismertetésének: Bartha honvédelmi miniszter beszámolt Magyarország részvételéről a bolsevistaellenes háboruban. Az *Avvenire* a hirt a következő cimmel közli: Magyarország büszke arra, hogy harcol a civilizáció ellensége ellen.

Itt vannak téli modelljeink!

KABÁTOK
Selyem- és szövetruhák
Bluzok és pongyolák

Polgári árak. Magas nivó.

Önt is várjuk, Nagyságos Asszonyom!

ZSUZSI női divatkülönlegességek
VII., Erzsébet-körut 24.
Fonal- és Hímzőipar épületében. 3 nagy kirakat.

Mit végzett az OFB, amelyet rövidesen megszüntetnek

A képviselőház keddi ülésén nyujtotta be vitéz *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszter törvényjavaslatát a *törvényhatósági bizottsági és a községi képviselőtestületi* tagsági jogról. Ugyancsak ezen az ülésen terjesztette be *Radocsay* László igazságügyminiszter az *Országos Földbirtokrendező Bíróság megszüntetéséről* és az ezzel kapcsolatos intézkedésekről készitett javaslatát.

A belügyminiszter javaslata fontos intézkedéseket tartalmaz a törvényhatósági mandátumok és a fővárosi választott tisztviselők megbizatásának meghosszabbitásáról, egyben szabályozza a zsidó törvényhatósági bizottsági és képviselőtestületi tagok kérdését. A választások elhalasztására az elmult évek során több precedens volt. A vidéki törvényhatóságokban a bizottsági tagsági jogról szóló 1939:XIX. törvénycikk *egy évvel meghosszabbitotta azoknak a megbizatását*, akiknek bizottsági tagsági joga a fennálló jogszabályok szerint az 1939. év végével megszünt volna. Azért hozták a törvényt, mert fenn akarták tartani azt a jogállapotot, hogy *a vidéki törvényhatóságokban az ország egész területén ugyanabban az időpontban alakuljanak ujjá a törvényhatósági bizottságok*. A választásokat el kellett halasztani, mert a visszacsatolt felvidéki területeken akkor a választásokat még nem lehetett megtartani.

Az 1940-es esztendőben a visszacsatolt keleti és erdélyi országrészeknél ugyanaz volt a helyzet, ezért az 1940. évi XXXI. törvénycikkel ismét meghosszabbitották a mandátumokat.

A törvényjavaslat indokolása rámutat arra, hogy az átmeneti időre a választások megtartása nem is lett volna okszerü. Ezért nemcsak vidéken, hanem *Budapesten is elhalasztották az esedékes választásokat*.

A 2. paragrafus kimondja, hogy *a zsidó törvényhatósági bizottsági és képviselőtestületi tagok, valamint a póttagok megbizatása a jelen törvény hatályba'épése napján megszünik akkor is*, ha a választhatóságra az 1939. IV. törvénycikk 4. paragrafusában előirt feltételeknek megfelelnek. *Az izraelita hitfelekezet képviselete* a törvényhatósági bizottságban, valamint Budapest székesfőváros kerületi választmányaiban *megszünik*. A törvény hatálybalépésekor megüresedett tagsági helyeket ha behivható póttag már nincs, nem kell betölteni. A 7. paragrafus szerint Budapest székesfőváros meghatározott időre választott tisztviselőinek megbizatását is meghosszabbitják és ez a törvényhatósági bizottság legközelebbi ujjáalakitásáig tart. Az indokolás a zsidó mandátumok megszünésével kapcsolatban kiemeli, hogy a zsidótörvény meghozatala előtt olyan zsidó választók választották meg ezeket a zsidó törvényhatósági és képviselőtestületi tagokat, akiknek a zsidótörvény következtében választójoguk már nincs. Budapesten az 1939. évi IV. törvénycikk életbelépése előtt közel *80.000 zsidónak volt választójoga s ez a szám ma már 5000 alá esett.*

Az első földreform során az 1920. évi XXXVI. törvénycikk 4. paragrafusa alapján megalakult *Országos Földbirtokrendező Bíróság* két évtizedes müködése után tett pontot *Radocsay* László igazságügyminiszter törvényjavaslata, amelynek tárgyalására a Ház kimondotta a sürgősséget. A javaslat 1. paragrafusa kimondja, hogy *a bíróság az 1941. évi december 31-ik napjával megszünik* és a hatáskörébe tartozó ügyek a következő hatóságok kezébe mennek át: a földmivelésügyi miniszter, a pénzügyminiszter, a királyi járásbíróság mint telekkönyvi hatóság, a polgári perrendtartás hatásköri és illetékességi szabályainak megfelelő rendes bíróság, az ügyvédi dij és költség megállapitására illetékes, s az 1911. I törvénycikk XXXVI. paragrafusában meghatározott bíróság, az ingatlan fekvése szerint illetékes királyi itélőtábla. *Az OFB irattárát a földmivelésügyi minisztérium veszi át.* A 10. paragrafus kimondja, hogy az OFB-nek a jelen törvény hatálybalépésekor meglevő készpénzvagyona az 1931. évi XXXV. törvénycikk 4. paragrafusa értelmében a *Tagositási Állami Alapot* illeti, egyéb vagyonok, ideértve a törvény hatálybalépése előtt már esedékessé vált, de még be nem hajtott követeléseket is: az *Országos Telepitési Alapra* száll.

Az indokolás megállapitja, hogy egyre kisebb lett azoknak az ügyeknek a száma, amelyeg az OFB hatáskörében azután megmaradtak. Más hatóságok az OFB teendőit most már célszerübben ellátják, ezért az OFB további fenntartása nem indokolt, ezért kell megszüntetni.

Az *Országos Földbirtokrendező Bíróságnál* földhözjuttatás végett megváltási eljárás megindítását kérték *3567 községben*. A megváltási eljárás megindítását 3326 községben elrendelte a bíróság, ezek közül 60 község igénylői más község határából kaptak kielégitést, 54 községben pedig az eljárást megváltható föld hiányában meg kellett szüntetni. Annak a 3212 községnek határából, amelyben megváltás történt, a bíróság megszerzett összesen *879.550 kat. holdat*, még pedig vagyonváltságba átvétel utján 451.334 kat. holdat, megváltás utján pedig 428.215 kat. holdat. A megszerzett földterületből a bíróság *259.927 házhelyet, 412.537 törpe- és kisbirtokot, 251 minta- és kiscsaládi birtokot, 936 közös legelőt és 55 középbirtokot alakitott*. A házhelyekből 37 telepen 8969 házhelyet olyanmódon adott ki, hogy belőlük önálló község alakulhat. Egy önálló község már megalakult, két telep pedig jegyzői kirendeltséget kapott. A bíróság a továbbiakban még különböző jogcimeken még *34.766 holdat szerzett* meg s adott tovább kisbirtokosoknak. Ingatlan-eldaralások utján *földhözjuttatottak száma 15.543*. Kishaszonbérletek alakitására átvett a bíróság 835 községben 153.877 kat. holdat, ebből 272 községben 47.500 holdat megváltás helyett.

Mindent összefoglalva az *OFB az 1940. évi december 31-ig 58.656 hold, 273 négyszögöl területen 259.927 házhelyet alakitott, egyéb földbirtokpolitikai célokra pedig felhasznált 1,217.457 kat. hold 639 négyszögölet*. Ez az utóbbi terület folyó évi szeptember 30-áig máris 24.794 holddal gyarapodott s az év végéig még további gyarapodásra lesz kilátás.

Az OFB céljára a tavalyi költségvetés 130.000 pengőt állitott be. Most a megszünés által az igazságügyi tárca ezt az összeget megtakaritja és más célokra fordithatja.

Ma már minden háztartás és intézmény
hus helyett
növényhus-t
vásárol.

Nem kell érte sorban állni, füszer- és csemegeüzletekben korlátlanul beszerezhető. Önálló ételek készitésére is kiválóan alkalmas, fasirtnak, naturszeletnek, kirántottnak, káposzta-paprika, hurkatölteléknek.

Magas szénhydrát-, dus fehérjetartalom.

Receptekkel együtt kérje füszeresétől.

Készíti és forgalomba hozza:
NÖVÉNYI TÁPSZERÜZEM
Budapest, II., Fő-utca 79.
Telefon: 167—769.

Mitesszeres, pórusos, petyhüdt arcu?
VITACIT arcpakolás
rögtön segit!
Kapható szaküzletben, patikában, vagy LORÁND KOZMETIKA, Budapest, Mussolini-tér 3. 56 fill. bélyegért küldi. Ismertető ingyen.

Neuber professzor kutatásai német nyelven

A kultuszminisztérium támogatásával jelent meg dr. Neuber Ede professzornak, az egyetemi bőr- és bujakórtani klinika vezetőjének, a nemibetegségek elleni küzdelem miniszteri biztosának kiváló szakmunkája német nyelven. A bibliofil kiállitású, félszáz képpel diszitett szép mü részletesen ismerteti a Neuber professzor által kidolgozott gyógyeljárásokat a különféle bőr- és nemibetegségekkel kapcsolatban. A szerző különösen vérbajt gyógyitó szerek után kutatott, állatokon, embereken végzett hosszas kisérleteket és ezeknek során megállapitotta bizonyos vegyianyagok különleges gyógyhatását. A tudós szerző tiz fejezetbe foglalja össze kutatásának nagyfontosságu eredményeit. Ezeknek jelentőségét bizonyitja az is, hogy Neuber Ede az általa kidolgozott gyógyeljárás ismertetésére ismételten kapott meghivást Németországba, de mint vendégtanár, már az elmult években is müködött német egyetemeken. Munkájának német nyelvü kiadása ujabb nagy magyar sikert jelent az orvostudomány nemzetközi irodalmában.

Olvassa a Képes Krónikát

A Karitász Szent Erzsébet-estje

A budapesti egyházközségek közösen rendezik meg november 18-án délután 5 órai kezdettel a Középponti Katolikus Körben (IV., Molnár-utca 11.) idei nagy Szent Erzsébet estjüket. Mihalovics Zsigmond prelátus, a karitász érseki biztosa megnyitója után dr. Marczell Mihály egyetemi tanár, prelátus mondja az ünnepi beszédet, Puszta Sándor verseiből ad elő, az Angolkisasszonyok polgári iskolai tanárképzője Faludi Béla főiskolai tanár vezetésével énekszámokat mutat be, Szabó Pál gordonkaművész, akit Planner Paula tanár kisér, csellószámokat játszik és Molnár Frigyes pápai kamarás befejező száma bemutatja a művészetet kőben és szinben Szent Erzsébetről. A karitász-mozgalom a fővárosban tizenegyedik évét kezdi a kipróbált jeligékkel: harcolunk, hogy ne legyen nyomor. A szegényeket megtanitjuk a szenvedés elviselésére. És a jómódban levőket ösztönözzük, hogy segitsenek segiteni!

A nm. püspöki kar által kötelezően előirt egységes „SZENT VAGY URAM" énekekkel
Ima és Énekkönyvek
Magyar Kórusnál, Budapest XII., Fery Oszkár-u. 55
Kívánatra díjtalan tájékoztató.

„Családi napok"

Ez év december 8-án, a Szeplőtelen Fogantatás ünnepén, immár az ötödik „családi napot" tartják a péceli lelkigyakorlatos házban. Először Franciaországban merült fel a gondolat, hogy férjet-feleséget egyszerre kell lelkinapra meghivni, hogy nemcsak egyenként, amint az a férfi vagy a női lelkigyakorlatoknál történik, hanem együtt, mint „család" is gondolkozhassanak nagy hivatásukról s ezt egymással meg is beszélhessék. Ez adta meg az eszmét a hazánkban is már több alkalommal tartott u. n. „családi napokhoz". Ezek a családi napok már valóságos egész családnevelő iskolává nőtték ki magukat.

A családi napok célja: az egységes, egészséges, erős keresztény katolikus család. Főprogramjuk a család egysége a házasság szentségének kultuszával és a krisztusi egységnek és szeretetnek, az „unum"-nak a családi szentélyben való legtökéletesebb megvalósitásával. Minden családi nap alkalmával a résztvevők megujitják a házassági hüségesküjüket és keresztségi fogadalmukat s családjukat felajánlják Jézus Szent Szivének. Igy biztositják egyrészt a család egységét, másrészt fenséges hivatásához való hüségét, hogy nemcsak a természetes, hanem a természetfeletti élet forrása is legyen az emberiség, a nemzet számára.

A családi napok programja egészen kidolgozott és tervszerü. Elmélkedései, előadásai lelkiséget, erkölcsi erőt, józan higiénát, helyes pedagógiát, gazdasági felkészültséget nyujtanak. A nap Veni sancte-val és szentmisével kezdődik. Majd a meghivott előadók és lelkiatyák együtt az egész családnak, utána külön a férfiaknak és nőknek előadásokat, elmélkedéseket tartanak. Van alkalom a lelki megbeszélésekre, szent gyónásra, tanácskérésre, esetleg rendezetlen esetek rendbehozatalára.

Az eddigi péceli családi napokra Budapest, Csepel, Rákoscsaba, Üröm, Pestszentlőrinc, Monor, Deszk, Sashalom, Rákosliget, Nógrádverőce, Pestszenterzsébet, Pilisborosjenő, Isaszeg, Budafok, Rákosszentmihály, Kispest, Ujpest, Szigetujfalu, Pestszentimre, Rákospalota, Kelenvölgy, Üllő, Jászapáti, Tiszaroff, Kalocsa, Rákoskeresztur, Csillaghegy, Pécel ontották a résztvevők seregét Az október 12-i családi napon dr. Bochkor Ádám és dr. Csaba Margit orvosok voltak a világi előadók, akik az egységes keresztény családi életnek az orvostudománnyal való kapcsolatait tárgyalták. A december 8-i napok tárgykörei lesznek: A bontakozó gyermeklélek titkai, a nő istenakarta küldetése, a Szeplőtelen kultuszának családnevelő hatásai, a környezet befolyása a nevelésben.

A családi napok iránt érdeklődők forduljanak a következő cimhez: Pécel, Lelkigyakorlatos-ház.

CSÁVOSY ELEMÉR S. J.

Plebániák figyelmébe!

Keresem BODA MÁRIA született 1838 körül Boda János és Semetke v. Semetkey Mária szülőktől, továbbá MATESZ (Madhesz, v. Mathes) MÁRIA született 1840 körül M. János és Krenner Anna szülőktől, keresztlevelét. Megtalálás esetén kérem 20—20 P utánvéttel megküldeni. Dr. Királybiró István, Boldogkőváralja.

A TÁBORI PÜSPÖK BAJÁN! Dr. Hász István tábori püspök bajai honvédhivei látogatására Bajára érkezett. A tábori püspök nagy segédlettel püspöki szentmisét pontifikál és főpásztori szózatot mond honvédhivei számára.

A herminamezői plebániatemplom felszentelésének évfordulója. Vasárnap lesz negyedik évfordulója annak, hogy egy hófuvásos vasárnapon *Serédi* Jusztinián biboros hercegprimás felszentelte a Kassai-téren a herminamezői egyházközség uj plebániatemplomát. Az évforduló alkalmából délelőtt 10 órakor *Mihalovics* Zsigmond prelátus, az A. C. orsz. igazgatója és a templom plebánosa celebrál ünnepélyes hálaadó szentmisét, amely alatt a szentbeszédet *Schuszter* Antal magdolnavárosi plebános mondja, aki annakidején mint megbizott plebános maga is tevékeny részt vett a templomépités munkájában.

Szent Ferenc budapest-belvárosi világi (III.) Rendje, Magyarországi Szent Erzsébet tiszteletére rendi otthonában (IV., Ferenciek-tere 7. III. lépcső I. em. 6.) november 16-án délután 5 órai kezdettel ünnepélyt rendez. A műsor keretében ünnepi beszédet mond *Mihalovics* Zsigmond pápai prelátus, az A. C. orsz. igazgatója.

A budapesti lelkészkedő papság általános konferenciája. Az esztergomi főegyházmegyei zsinat idejével való egybeesés miatt elhalasztott általános papi konferenciát a budapesti érseki általános helytartóság joghatósága alá tartozó róm. kat. papság november 17-én, hétfőn délután fél 6 órakor tartja meg a Középponti Katolikus Kör IV., Molnár-utca 11. sz. alatti székházának nagytermében. A konferenciának *Erdey* Ferenc egyet. magántanár, a Központi Papnevelőintézet lelkiigazgatója és *Schuszter* Antal magdolnavárosi plebános lesznek az előadói.

Vigyázz a villamoson!

Három halálos villamosgázolás történt szombaton délután

A jobbrahajtás első néhány napjának fegyelmezettsége után — ugylátszik — a pesti közönség ismét gondatlanul viselkedik. Fegyelmezetlenül ugrálnak le a villamosról az emberek, a türelmetlen közönség inkább „*lóg*" a villamoson, semhogy megvárná a következőt. Szombaton ismét több villamosbaleset történt. A Boráros-téren egy villamosról leesett *Szepesi* István kertész és a kerekek alá került. *Biró* Dénesné szakácsnőt a Vilmos császár-ut és az Andrássy-ut találkozásánál lesodorták a villamos perronjáról, a szerencsétlen asszony az uttestre zuhant. *Szepesi* Istvánt és *Biró* Dénesnét a Magdolna-kórházban ápolják, mindkettőjük állapota sulyos.

Szombaton délután ugyszólván óránként hivták a tüzoltókat és a mentőket a különböző közlekedési balesetekhez. Nyolc közlekedési baleset történt lapzártáig, közülük három a halálosvégü villamosgázolások száma. A Calvin-téren a tüzoltók emelték ki holtan a pótkocsi kerekei alól özv. Boda Mihályné 76 éves asszonyt, aki a mozgó villamos lépcsőjéről lépett le, esett el és sodródott a pótkocsi alá. — Az Olasz-fasornál a fogaskerekü előtt egy 25—30 éves jólöltözött nőt gázolt halálra a villamos, itt is a tüzoltók emelték fel a villamoskocsit és a kihivott mentők itt sem tudtak segiteni. A halálragázolt nő személyazonosságát lapzártáig nem sikerült megállapitani. A Dráva-utca 2/b. számu ház előtt egy 60 év körüli idős asszonyt gázolt halálra a villamos. Személyazonosságát nem sikerült megállapitani.

Sulyos villamosgázolás történt szombaton délután Ujpesten a Mária- és a Pozsonyi-utca találkozásánál. Gyurián Istvánné 60 éves napszámosnőt ütötte el a villamos. A sulyos állapotban levő asszonyt először a Gróf Károlyi-kórházban akarták elhelyezni, de itt nem volt hely. Utána még két kórházban próbálkoztak, hogy a sulyos állapotban levő asszonyt felvetessék, de egyik kórházban sem akadt hely a napszámos asszony számára. Végre is a lakására szállitották. A Rákóczi-ut 68. számu ház előtt egy teherautó ütötte el Balázsi Jánosné 54 éves háztartásbeli nőt. Balázsiné lábát törte, a Szent István-kórházba szállitották. Lapzártakor még három helyen segitenek egy-egy elgázolt emberen a mentők, ezekről személyazonosságot még nem sikerült megállapitani.

Kinevezés:

Dr. *Deák* Leó, Bács-Bodrog vármegye főispánja, dr. *Nagy* Iván ujvidéki ügyvédet Bács-Bodrog vármegye tiszteletbeli főügyészévé nevezte ki.

Eljegyzés:

Conlegner Máriát Budapesten eljegyezte dr. *Ipolyi-Keller* Iván. (Minden külön értesités helyett.)

Kudó Matild postatisztviselőnő és dr. *Tóth* Géza okl. közgazda, a Futura cenzora, jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

Palugyai Győző Viktor szücs kölcsön is ad szőrmebelépőt, bolerót alkalmakra. IV., Váci-utca 15.

Csillárok Mária Terézia kristályüvegből, holland kovvasból minden stilben elsőrangu kivitelben
BÁN ALADÁR, IV., Pi vax-köz.

Házasság:

Király Mária Sarolta és *Lenti* István MÁV főtiszt november hó 16-án d. u. 4 órakor tartják esküvőjüket a kispest-wekerletelepi róm. kath. plebániatemplomban.

Binder Ilona és ifj. allfalvi *Győrffy* Gábor honvéd gyógyszerész folyó évi november hó 19-én, szerdán délután fél hat órakor tartják esküvőjüket a Szent Imre herceg-uti r. k. plebániatemplomban. Az esketést Szekeres Bónis Balatonfüred bencés főkormányzója végzi. Tanuk lesznek: dr. Totth Róbert hadbiró-ezredes és Jasper József folyamőr kapitány.

Aday János házasságot kötött *Moreau de la Meuse* Margittal.

Tibold (Scholz) Géza áll. tanító és *Páli* Vilma áll. tanitónő Üllő-Tornyoslőb házasságot kötöttek. (Minden külön értesités helyett.)

Erhardt Erna és *Csathó* Elemér november 15-én házasságot kötöttek. (Minden külön értesités helyett.)

Porcellán, üveg, háztartási cikket, több mint 50 éve Handelsmanntól, Rottenbiller-utca 35.

Halálozás:

Simon Antal háztulajdonos életének 76-ik évében rövid szenvedés után szentségekkel megerősitve az Urban csendesen elhunyt. Temetése november 16-án d. u. 4 órakor lesz a rákosszentmihályi temetőben levő családi sirboltba.

Csere Mihály hosszabb szenvedés után f. hó 13-án reggel Budapesten elhunyt. Temetése Rácalmáson volt a róm. kat. egyház szertartása szerint.

Hanel Béla ny. áll. polg. isk. igazgató, az egri érseki kereskedelmi iskola irodaigazgatója életének 62-ik évében rövid szenvedés után november 14-én Egerben elhunyt. 16-án temetik a Fájdalmas Szüzről nevezett egri temetőben. Az engesztelő szentmiseáldozatot 17-én mutatják be.

Özv. *Dunszt* Józsefné szül. *Paszlovszky Kovács* Mária 87 éves korában Kecskeméten meghalt. Az elhunyt nagyasszonyban *Dunszt* Gyula vendéglősmester, a Hubertus vendéglő tulajdonosa édesanyját gyászolja Özv. Dunszt Józsefnét nagy részvét mellett temették el szombaton délután a kecskeméti Szentháromság temetőben.

Szombaton delután a farkasréti temetőben helyezték nyugalomra a napokban elhunyt *Bogsch* Aladár kormányfőtanácsos, MÁV h. igazgatót. A temetésen a magyar közélet számos kiválósága jelent meg. Ott voltak nagybányai *Horthy* István, a MÁV elnökigazgatója, *Johan* Béla belügyi államtitkár, *Imrédy* Kálmán, a MÁV elnökhelyettese és még sokan mások. A családi sirboltnál több beszéd hangzott el s a MÁV személyzetének küldöttei álltak diszőrséget.

Egyesületi hirek:

A Kir. Magy. Természettudományi Társulat Egyetemes Szakosztálya november 18-án, kedden délután 6 órakor felolvasóülést rendez, amelyen Szemes Gábor és Vermes Miklós tartanak szakelőadást.

— (A Gárdonyi-dij idei nyertesei.) Az *Országos Gárdonyi Társaság* ünnepi ülésén osztotta ki *Simon* Lajos elnök a székesfőváros Gárdonyi-dijat A Gárdonyi-dijjal czidén *Móra* Mihály fővárosi iskolaigazgatót és *Torbágyi-Novák* József Lajos fővárosi festőművész-tanárt tüntették ki.

— (Felhivás.) Az Egyesült Keresztény Nemzeti Liga kisebbségi szakosztálya felhivja azokat, akik az egyetemi kisebbségi pályázatokon 1936-ban, 1938-ban és 1940-ben résztvettek, hogy cimüket — állásuk megjelölésével — küldjék be a kisebbségi szakosztálynak (IV., Gróf Károlyi-utca 22).

ANTIK BUTOROK,
garniturák, csillárok, disztárgyak stb. a Magyar Vacuum Cleaner Beraktározó helyiségeiben. V., VISEGRÁDI-UTCA 62 FORGÁCS ZOLTÁN CÉG.

— (Megkezdte működését az OTBA budapesti tüdőbeteg-gondozó intézete.) A pénzügyminiszter a belügyminiszterrel egyetértően az *OTBA* igényjogosultak részére tüdőbeteggondozó intézetet létesitett, amelyet a budapesti szakorvosi rendelőintézet tüdőosztálya keretében állitottak fel. Működési területéhez 19 város tartozik. Az intézet feladatköre az OTBA igényjogosult jelentkezők orvosi vizsgálata, a gümőkórós betegek rendszeres gyógykezelése és szakgondozásának irányitása, *a jelentkezők házasságelőtti orvosi vizsgálata* és részükre tanácsadás, végül a tanerők, illetőleg a tanári és tanitói pályára készülők előzetes vizsgálata. Az OTBA szolgáltatására igényjogosultak a tüdőbeteggondozó intézetet általában teljesen ingyen vehetik igénybe.

VB. CSILLÁROK Bp., Akácfa-u. 7 TELEFON: 425—871.

— (A Nouvelle Revue de Hongrie novemberi száma) „Pánszlávizmus és bolsevizmus" cimü tanulmányával *Miskolczy* Ágoston h. koronaügyész nyitja meg az uj számot. A második cikkben gróf *Révay* István ismerteti Szlovákiának déli határvidékét. *Gosztonyi* Pál a különböző balkáni „állami kulturáknak" kifejlődését vizsgálja. *Kósa* János a XVIII. századi magyar politikai fejlődés jellegzetes vonásait foglalja össze. Ugyanennek a századnak müvelődéstörténetéhez pedig érdekes adatokat szolgáltat *Entz* Géza a régi magyar főpapok városfejlesztő és müvészetpártoló tevékenységéről szóló irásában. Három eredeti baranyai népmese mellé *Illyés* Gyulának szép esszéje került a magyar nép ritka lirai erejéről. A strassburgi egyetem baráti professzorának, Henri Tronchonnak halála alkalmából *Zolnai* Béla ir megemlékezést. Aba Novák Vilmosról pedig *Hubay* Miklós. Boldogult *Győrffy* István egy szép tanulmányát közli még a kunokról e szám, amely végül a magyar közélet eseményei felől is tájékoztat bőséges és gondos sajtószemléjében, sőt a kolozsvári müvészeti kiállitásnak önálló és illusztrált cikket is szentel.

„Minden falusi leány a Kalászba!
Minden háztartási alkalmazott a Szent Zita-körbe!
Minden gyárban, iparban és kereskedelemben dolgozó leány a D. L. mozgalomba!
Minden középosztálybeli leány a Klosz-ba!"

A szerkesztő üzenetei

„Bánhorváti". Bélyegtelen kérvényt kell intézni a gyógynövénykisérleti intézet kirendeltségéhez: V., Akadémia-utca 5. Mellékelni kell erkölcsi és szakképzettségét igazoló bizonyitványokat. — **„L. 1941."** Sok tényező befolyásolhatja az árat: milyen finomságu és minő hosszuságu a gyapju? Egyébként kilogramonkét 4—20 pengő között változik. A gyapjut fel kell ajánlani a Futura gyapjuértékesitési osztályának: V., Vigadó-utca 1. Lakóhelyéhez legközelebb eső Futura bizományos is átveszi.

1 garzonlakás
V. em. szoba hálófülkével, fürdőszobával, közp. fütés, melegvizzel, decemberi beköltözésse
eladó.
Felvilágositás helyszinen. IX., Gabona-utca 4.

„Palotabozsok". A Szent István Társulat könyvkereskedése: IV., Kecskeméti-utca 2. elküldi a kért könyvet. — **„Rimaszombati".** Októbertől májusig szünetel a tanoncszerződés. Ezután kérheti alkalmaztatását az emlitett cégeknél. Legkevesebb 2, legtöbb 3 év az alkalmaztatási idő. Kosztot, lakást szoktak adni, a többi kérdés megállapodástól függ. Segédi minőségben eltöltött 30 hónap után mestervizsgát tesz. 25—40 pengő a heti fizetés. Korhatár nincsen.

„S. J., Almamellék". A m. kir. állami textilipari szakiskola (V., Markó-utca 18—20.) 1 éves tanfolyamot rendez érettségizettek számára. Négy osztálya van: szövő, gépihurkoló, fonó és kikészitő. Sikeres elvégzése után textiltechnikus lesz az illető. Ezzel a képzettséggel gyárakban akármilyen müszaki állást betölthet.

„N. K., Budapest". A hires francia énekes: Marcel Journet, Burián Károly és Anthes György operaházunk tagjai voltak. — **„Figyemes olvasó".** A problémát személyesen kell megbeszélnünk, méltóztassék bennünket felkeresni, készséggel rendelkezésére állunk.

Nézzen körül Zimmermannál Akácfa-utca 7. Gyönyörü kombinált berendezések, egyszerü s mübutorok.

— (Háziasszony és az otthon.) A Szent Skolasztika Obláta Szövetség már évek óta terjeszti az Advent-koszoru szép szokását. Ez a koszoru is előkésziti az embereket a karácsonynak olyan szep és bensőséges ünnepére. Az Advent-koszoru megrendelhető a Katolikus Háziasszonyok Országos Szövetsége központi irodájában: VIII., Mária-utca 7. I. 15. Ára állvány nélkül 1.10 P. Ugyanott kapható a koszoruhoz a négy zsoltár 20 fillérért. A megrendelés határideje november 22. — A Katolikus Háziasszonyok Országos Szövetsége az Elektromos Müvekkel karöltve uj 6 hetes délutáni főzőtanfolyamot nyit hétfő és keddi napokon IV., Eskü-ut 5. sz. alatt. Beiratási dij 5 P, tandij 6 hétre 10 P, nyersanyagmegtérités esetenkint 1.60 P. Gyorskonyhatanfolyamunk székházunkban megkezdődött, még néhány jelentkezőt felveszünk. Háromhónapos délelőtti főző- és varrótanfolyamunk január elején kezdődik, melyre jelentkezni máris lehet VIII., Mária-utca 7. I. 15. sz. alatti központi irodában, ahol a tanfolyamokra vonatkozó minden bővebb felvilágositást meg lehet tudni. Szövetségi hirek: *November 16-án délelőtt 11 órakor* a Kinizsi-utca 16. sz. alatti Kulturmozgóban a Szent Skolasztika Obláta Szövetség mozielőadást rendez. A jövedelmet a Vöröskereszthez juttatja, hogy ezzel is többet adhassanak és küldhessenek a harctéren lévő katonáinknak. Szinre kerül a Földindulás, egy Micky-film és Hiradó. Jegyek a mozipénztárnál válthatók. *November 19-én, szerdán* délután fél 6 órakor a Szent Skolasztika Obláta Szövetség összejövetele.

Kiadók
egy és kettő szoba hallos, garzon hallos lakások december 1-ére az óbudai Dunaparton épült uj házban. Margithidtól kisszakaszra. Leköthetők: **Márvány-utca 21 b, földszint 2.** délután 3—6-ig.

* **Főzési gondját megosztjuk,** a gáz takarékos használatának ismertetésén kivül időszerü ételek készitését is bemutatjuk a Gázművek, VI., Vilmos császár-ut 3. szám alatti bemutató termében minden kedden és pénteken délután 5 órakor. Belépődij nincs.

* **Hogyan lehet takarékosan főzni?** Izletes és tápláló ételeket hogyan lehet villamos tüzhelyen kevés zsirral vagy kevesebb liszttel, cukorral elkésziteni. Eskü-ut 5. sz. alatti villamos főzőbemutatónkon erre a kérdésre adnak bemutatás kiséretében hasznos gyakorlati tanácsokat. Előadások hétfőn, csütörtökön és pénteken délelőtt 10 órakor, szerdán pedig délután 5 órakor kezdődnek. Belépés, ruhatár dijtalan.

* **Az otthon fontos kérdése** a gazdaságos és helyes lakásvilágitás. Ez mindenkit érdekel, aki szereti otthonát. Erről a tárgykörről az Elektromos Művek, Eskü-ut 5. szám alatti előadótermében kedden délelőtt 12 órakor, a Baross-tér 2. szám alatti előadóteremben pedig csütörtökön délelőtt 12 órakor érdekes és tanulságos előadást tartanak. Bárkit szivesen látnak. Belépődij nincs, ruhatár dijtalan.

Az északi vadlud első költése Magyarországon

Érdeklődéssel olvastam nemrégiben az Uj Magyarságban azt a cikket, amelyben Dékány András leírja a Velencei-tónál lévő madármegfigyelő állomás házikójának szomorú sorsát és egyuttal a tó nagyon érdekes madárvilágát is. Engem elsősorban az érdekel, mint aki egész életemben tüzetesen foglalkoztam a libákkal, mire alapítja az író azt az állítását, hogy a *kis lilik* a Velencei-tavon fészkelt volna? Azután pedig bizonyos-e, hogy az a madár a *kis lilik* és nem a *nagy lilik?* Ez utóbbi ugyanis sokkal nagyobb tömegekben jelenik meg még a Dunántúlon is. Hogy az ilyenek esetleg fészkelnek is nálunk, *ezt én éppen az idén Debrecenben, a Nagyerdő parkjában félszabadon élő nagy lilik libának nemcsak Magyarországon, hanem egész Középeurópában való elsőizbeni költéséből most már lehetségesnek tartom.* Eddig csak sejtettem, de most már van bizonyíték: *a debreceni park Melegtaván ott uszkált augusztusban a két fiatal, akkor már anyányi lilik, az első magyar nagy lilikek, amelyeknek a fészke nem fent északon, a tundrán, hanem itt, magyar földön feküdt!*

Tudjuk, hogy ez az északi tundralakó madár nem költ másutt, csak a legmagasabb Északon. Azonban nagy kiterjedésű tavakkal tarkított parkokban (Angliában) már nem egyszer költött, de másutt egész Középeurópában még sohasem. Most, amikor *Debrecenben,* a *Nagyerdő* tavakban gazdag hatalmas ősparkjában, szinte teljesen természetes viszonyok közepette, egész *Magyarországon elsőízben költött a nagy lilik,* arra kérném a vadász és madárkedvelő nagyközönséget, ha ennek az északi libafajtának nálunk, vagy egyáltalán Középeurópában való költéséről, vagy csak ilynemű kísérletéről tudnak valamit, úgy ezt velem közöljék.

A debreceni *nagy lilik* (Anser albifrons) pár, amely már évek óta hű páros életet él, ezidén a főtartózkodási helyüktől a Melegtótól körülbelül 3—400 lépésre, az öreg fáktól alkotott park elhagyott helyén, öreg akác tövébe rakta fészkét. A fészekalj 7 halvány rozsdabarnás árnyalattal színezett nagy tojásból állott, amelyekből június 16-án 4 fióka bujt ki. Ezekből csak két fióka maradt életben, amelyek a Melegtó partján és vizén vidáman legelésztek és uszkáltak.

Az anyamadarak teljes szabadságban élnek egészen természetes élethelyen, csupán nem tudnak Északra vonulni, mert csonkaszárnyúak. Ezek után én most már biztosra veszem, hogy nagy libatelelő helyeinken, mint aminő a Hortobágy, s ahol állandó mocsarak is vannak, ahol ők nyáron elrejtőzködhetnek, az itt maradó, sebesülés vagy betegség miatt, nem teljesen röpképes libák, meg-megkísérlik a költést, és bizonyára már nem egyszer sikerült is. Csak az a baj, hogy az ilyen elejtett *„lilik"* vagy *„kisfajta"* libák eddig még sohasem jutotak igazi szakember kezébe.

Ezért, ez alkalommal is tehát arra kérjük a magyar vadász és madárkedvelő közönséget, hogy ha majd ilyen kisfajta libát ejtenek, vagy ilyenről hallanak, amelynek a hasa nem feketefoltos és a homlokán nincsen fehér hókafolt, mert csak ezek a fiatal lilikek, akkor ezt feltétlenül küldjék szakemberhez, a Tiszántúl legjobb hozzám, a Dunántúl, a Balaton körül pedig Budapestre a Madártani Intézetbe.

Nagy Jenő dr. (Debrecen)

Rádiója rossz vagy serceg
Megjavitja gyorsan
Herczeg
Andrássy-út 14. Telefon: 113—710.

Nem, többé nem fordul vissza!

A szél belekapott a szoknyájába, mintha vitorlástul vissza akarta volna fordítani, pedig csak az Ördöghalom fölött ült egy kis szürke felhő, az ég vidám kék volt különben. De Vaszij már várta odafönt az almafák között. Majd éjszaka jönnek csak vissza, egyenest az állomásra, ahogy megbeszélték: elutaznak és soha nem jönnek le többet a hegyről. A mezőre átok szakadt, a Jura házára is átok telepedett s csak a tejszagú havasi réten lehetett még élet.

Jura nem akart visszamenni a havasra. Hát most tessék: ő mégis oda költözik. Jura már fáradt és gyenge: nem jön utána. Fönn a hegyen majd tiszta erős életet lehet kezdeni újra, de — Vaszijjal s nem Jurával. Vaszij büszke, kemény és szent, mint a püspök az oltárképen, aki felemelj és szereti a szegényeket.

Nem igaz: a gyerekeket sem szerette, hiszen Juráé voltak, Jurát pedig gyűlölte. A házat, az asztagot, a rongyos kerítést, a szobát, az embert, mindent, mindent. A gyerekeket is. Nekifeszítette friss, aszszonyos mellét az éles réti szélnek, hogy az ing megdomborodott tőle. Megrázta a fejét s az almafák közé lesett előre. Nem akart többet a régi házra gondolni sem.

Nem jól látta pedig, mert az Ördöghalom felől az egész ég piszkos szürke volt már. Igaz, csak egy fekete felhő kapaszkodott a gerincbe előbb, de az lomhán átgöngyölődött rajta s utána jött a többi. Feketén, mint az éjféli sötétség. Egy sem akadt fönn a fák szuró tövisén, hanem belefeküdt bozontos haragos testével a Kaszóék gyümölcsösébe és gurult lefelé a mezőre.

Jura valahol kint dolgozott a mezőn Benyánál. Benya gazda volt, de a munkából, amit adott, mégsem lehetett megélni...

Akkor egyszerre megszólalt Vaszij a fák közül és az olyan volt, mint arany a mezőn, mint a harang és mint a forró álmodás. Két izmos karjában elveszett, feloldódott nyomtalanul s ott lapult meg lihegve a mellén. De ugyanakkor ő is tartotta, karolta, ölelte, egészen átfogta és betakarta...

Vaszij aztán friss cseresznyét szedett: odaültek ketten a barna földre, a dús nyirkos fűbe. Itták a szél furcsa tejesszénás illatát. A férfi csókolta a száját, a szemét, haját. Márika büszkén feküdt előtte behúnyt szemekkel.

Egészen megnyugodott. Aztán egyszerre minden reménye úgy lobbant elő forrón, szivszaggatón. Felugrott. A szemét kemár nem lehetett semmit arrafelé, de hirtelen pokoli dörrenés rengette meg a levegőt... aztán újra... mégegy.

Az asszony felugrott a földről. A melle zihált, a fejéhez kapott, Vaszijra nézett, aztán villámgyorsan kiegyenesedett, mint a párduc és egy pillanat mulva már el is tünt a fák között.

Aztán a fekete gomolyag ráterpeszkedett az almafákra is, a fűre, a fiúra és a kis házra. Csak a villámok tüzdelték össze-vissza a völgyet.

Négy kéz kapkodott a levegőben erre is, arra is, az asszony előtt. Fel-felvillant a hirtelen sötétségben valami körülötte, aztán megint nem látott semmit, csak rohant tovább. Az eső hideg jégzáporként zúgott rá felülről, csuron egy víz lett, bogáncs és fű összehasogatta a lábát, de azért továbbfutott emberfeletti erővel, a tüdeje majd kiszakadt, elbukott az árokparton, felugrott, továbbrohant és végre — beért a házba.

Vaksötét volt a szobában.

— Mihalj! Stefan! — nyögte. De nem látta őket. Csak a szive kalapált folyton, folyton, amilyen sebes volt a lélekzése: bm... bm... bm...

Mi az? Mért nem feleltek a gyerekek? — Egy pillanatra érezte, hogy a lába őrjítően fáj... — nincsenek a szobában a gyerekek? Odakint vannak? Hova lettek? Uristen!

Kilökte az ajtót. A zápor becsapott. Kint nappal volt és éjszaka. Zörgést hallott és egy agyonázott, meghajszolt szekér akadt meg előtte a sárban. A lovak tépték a hámot, a bakról Jura ugrott le...

— No, megvagyunk... ne félj.

Azt nem gondolta az ember mégsem, hogy a felesége ennyire remeg. Nézte az asszony csuronvíz haját. Hát sírt is a felesége? Ettől kimondhatatlan jóérzés fogta el az embert... Gyertyát gyujtott és megsimogatta a kuckóba bujt némára ijedt két gyereket.

Világosság lett a szobában.

Márika nem szólt semmit. Az ember sem. Vártak.

A vihar lassan kirázta az erejét s Jura kitárta az ajtót megint. Tiszta, erős levegő táncolt be a szobába, az már a záport

Séta az árjásitott cipő-kereskedelem berkeiben

Ismeretes, hogy a kormány rendelkezései következtében *szeptember elseje óta csak a hatóságilag kijelölt kereskedők árusithatnak bőrtalpú cipőket,* illetve csak az ilyenek jogosultak a készcipővásárlási utalványt beváltani. A főváros területén *kereken 300 zsidó kereskedő* köteles a raktáron maradt bőrtalpú cipőket a hatóság felhivására *keresztény kereskedőknek átadni.* A zsidó cipőkereskedők készleteit zárolták, *bár sok portékát nem találtak náluk,* mert volt idejük bőven eladni árujukat a határidőig.

Szeptember elsejével *a cipőkereskedelem árjásitása a gyakorlatban is megmutatkozik.* A körutakon, a forgalmasabb utcákban itt-ott látni megszűnt cipőüzleteket, bemeszelt kirakatokat, amelyek látszatra feladták a harcot és a bolt külső képe arra mutat, hogy megszüntették tevékenységüket. *De a látszat igen gyakran csal.* Az egyik körúti nagyobb, bemeszelt kirakatu üzlet ajtaján kis tábla lóg ezzel a felirattal:

„Az üzlet október 1-én új vezetés alatt ismét megnyilik."

A forgalom legnagyobb részéhez nem kell engedély

A következő körúti hatalmas volt cipőüzlet kirakatai szintén üresen tátonganak a körútra és felirás vagy tábla sincs az ajtón. Érdeklődésünkre azt mondja a házfelügyelő, hogy a bérlő, egy zsidó cipőkereskedő, *átvitette az árut három másik üzletébe és ezzel a helyiséggel most spekulál.* Rengetegen érdeklődtek már a helyiség iránt, de *nem adja át, csak óriási lelépési díjért.* A példák azt mutatják, hogy ezek a tervek manapság sikerülnek is, mert a fővárosban nemcsak a lakáshiány nagy, hanem *jó helyen* láthattuk a másik hivatalos kis tábla mellett ezzel a szöveggel: *„Cipőárusitásra hatóságilag kijelölt üzlet".*

A Belvárosban azután a külső jelekből már *semmit sem lehet észrevenni a megindult árjásitásból.* Itt *a forgalomnak már 90%-a bonyolódik le a műtalpas cipőkben,* mert az itt vásárló jómódú és luxusközönség bőrcipőre a nagy készlet mellett nem is kér utalványt. Itt a divat és a luxus, nem a sürgető hiány a vásárlás alapja. Megállapitható, hogy a belvárosi zsidó cipőkereskedők forgalma nem csökkent.

Teitelbaumnak a Teleki-téren igaza van

Bementünk néhány zsidó üzletbe azzal a kivánsággal, hogy *bőrtalpú cipőt szeretnénk vásárolni* és sokatigérően nyultunk tárcánkba a bűvös piros utalványért. Egyetlen olyan helyet nem találtunk, *ahol őszintén megmondták volna, hogy nincsen tovább engedélyük a bőrtalpú cipőket árusitani.* Ezzel szemben olyan volt, aki azt ajánlotta, hogy *manapság nem érdemes ilyen cipőt vásárolni,* mert százszor, sőt ezerszer jobb a gumitalp, vagy az őrölt parafa. Egy másik helyen úgy nézett ránk a kereskedő, *mintha a világ végéről toppantunk volna be a boltba.*

— *Bőrtalpú cipő? Az már nem léteziK kérem. Hát nem tetszik tudni, hogy ezeket zárolták? Nem szabad már kérem többé ilyesmit árulni.*

Már tudniillik úgy értette bizonyára, hogy neki nem szabad, de *az érdeklődő feltétlenül úgy érti, hogy már sehol az egész országban nincs mód a bőrcipővásárlásra.*

— *Zárolták a bőrtalpú cipőket, kérem!* Ezt hallottuk mindenütt, pedig naiv módon remáltuk, hogy egy a százból, aki egyszerűen azt fogja mondani:

— *Kérem, tessék egy hatóságilag kijelölt keresztény üzletbe menni, mert tőlem megvonták az engedélyt.*

Általában megélnek a zsidó cipőkereskedők még mindig a mai nehéz időkben is, nem kell félteni őket. Minden intézkedés ellen van védekezés és úgy gondolják, hogy valamiben mindig lehet csak kereskedni.

Körsétánk befejeztével azt állapithatjuk meg, hogy a legokosabb és legelőrelátóbb pesti zsidó kereskedő *Teitelbaum* Pinkász a Teleki-téren. Ő ugyanis meglehetősen piszkos cimtáblája alá a következőket irta:

„Mindent veszek és mindent eladok."

Teitelbaumnak van igaza, mert vajjon mikor éri őt utól a fátum, mikor jön el az az idő, amikor már nem lesz egyetlen olyan árucikk sem, amivel Teitelbaum és

Egy tubus 60 fillér.

Szerdán temetik Aba-Novák Vilmost

A magyar társadalomban általános megdöbbenést keltett vitéz Aba-Novák Vilmos, a nagynevű festőművész halála. A képzőművészeti főiskola épületére kedden reggel kitűzték a gyászlobogót és kedden délelőtt a tanári kar is összeült, hogy részvétüket fejezzék ki Aba-Novák Vilmos özvegyének és megtárgyalják a főiskola részvételét a temetésen. A magyar képzőművészet nagy fiának temetése szerdán délután fél 4 órakor lesz a farkasréti temetőben, ahol ugyanabban a parcellában találja meg örök nyugvóhelyét, amelyben édesapja tetemei nyugosznak. A temetésen képviselteti magát a kultuszminisztérium, a képzőművészeti társulat, megjelennek a Szinyei Merse-társaság tagjai és testületileg kivonulnak a képzőművészeti főiskola növendékei, hogy lerójják kegyeletüket az elhunyt mester előtt.

A kisszakaszforgalom korlátozását

SZERDÁN TEMETIK ABA-NOVÁK VILMOST

Fekete zászló leng a Képzőművészeti Főiskola homlokzatán: *meghalt Aba-Novák* Vilmos, a mai magyar képzőművészet egyik legjelentősebb egyénisége, a modern magyar festészet kétségkívül legmarkánsabb alakja. Halálának híre messzi külföldön is őszinte részvétet kelt. Nagy tehetsége, alkotásainak legjava, stilusteremtő iskolája az óceánon túl is elismertté tette a nevét.

1894-ben *Budapesten* született. Egész fiatalon már a rajztanodában tanul, *Olgyay* Viktor keze alatt. Rézmetszeteivel tűnt fel, úgy indul, mint a magyar grafika legkiválóbb igérete. A világháborúban a fronton küzdött; *első kiállítását* csak 1922-ben rendezte. Pár év mulva a *Szinnyei-Társaság utazási ösztöndíjjal tünteti ki* a fiatal grafikust. Első itáliai tanulmányútja mély nyomokat hagy szépen fejlődő pályáján, s nemsokára már a velencei kiállításon az ő festményeiről beszélnek. *Másodszor 1929-ben jut ki Rómába, állami ösztöndíjjal*, a Collegium Hungaricum tagjai közé. A kétéves római tartózkodás döntően hatott a művészetére. Az itáliai tájak, az olasz művészet nagy korszakai benne is új lehetőségeket nyitnak meg, egyre nagyobb szomjúsággal kezd vonzódni a nagyvonalúság, a hittel és erővel párosult egységek felé.

Elhatározó római útjáról visszaérkezve, *mint az olasz iskola vezére* jelenik meg a hazai művészi élet porondján. Harcos programmal jött s miszszióját megalkuvás nélkül vállalta és teljesítette is. A harc mérhetetlen szenvedésekkel járt, a nyomor, az éhezés talán már akkor belenyúlt *Aba-Novák* egészségébe. *Aztán egy csapásra győz.* Pályája ettől kezdve csak emelkedik. *Olaszországi és amerikai kiállításokon* szerepelnek pompás erejű, harsogó színű kompozíciói. Sikert siker után ér el, a *Sinnyei Társaság tagjai közé választja* és a külföldről rengeteg megrendelést kap.

A köztudatban úgy szerepel, *mint modern freskó-festő.* A magyar egyházművészet megújítója kétségkívül az ő nevéhez fűződik: legszebb alkotásait a *székesfehérvári, szegedi, jászszentandrási* és a *városmajori* templomok, kápolnák falai őrzik. *A páduai nemzetközi egyházművészeti kiállítás aranyéremmel tüntette ki.* Idehaza megkapja a legmagasabb kitüntetéseket: a *Corvin koszorút és nem sokkal utána a főiskolai tanárságot.* A halál negyvenhétéves korában érte el, alkotóerejének és újabb terveinek gazdag teljében. Távozása az egész magyar kultúrának nagy vesztesége és mélységes gyásza.

Holnap, szerdán délután ½4-kor temetik a farkasréti temető halottasházából.

Unnepélyes őrségváltás és térzene volt ma a Várban

A jutasi altisztképző iskola többszáz növendéke tartózkodik jelenleg Budapesten, hogy ismerkedjék a megnagyobbodott ország fővárosának katonai és kulturális intézményeivel.

A növendékek kedden délben az *őrségváltást* tekintették meg a Várban, melyet ez alkalommal *ünnepélyes keretek között* tartottak. Tizenkét óra után érkeztek az udvarlaki őrséghez és ott előre megállapított terv szerint helyezkedtek el. Tüzérek, gyalogosok, huszárok és műszakiak piros, zöld, kék és sötétzöld paroliján frissen csillogott az ezüstözés. Valamennyien legszebb ruháju ban járják a fővárost.

Egy óra előtt *két díszbe öltözött testőrszakasz* vonult fel dobpergés közben. A közben összegyülekezett hatalmas nézőközönség nagy érdeklődéssel szemlélte az ünnepélyes külsőségeket.

Miután a sárga szattyáncsizmás, alabárdos díszruhás testőrök elfoglalták kijelölt helyüket, a honvédelmi minisztérium felől felharsant az erdélyi induló. A m. kir. Mária Terézia 1. honvélgyalogezred *díszszázada* vonult fel, hogy átvegye az őrséget a szolgálatot teljesítő *II. tüzérezred* katonáitól.

A Szüzmáriás lobogó átadásakor a katonazenekar a *Himnuszt* játszotta. Kemény vezényszavak pattogtak és a fővárosban tartózkodó jutasi altisztek, valamint a nagyközönség csodálkozva szemlélte a koraőszi verőfényben lejátszódó festői jelenetet.

A díszes keretek között lezajlott őrségváltás után a felvonult katonazenekar a *Vár udvarán térzenét adott.*

28—28 hónapra ítéltek két lakásfosztogatót

Az ügyészség *Gara* János foglalkozásnélküli munkást és *Weber* Károlyné takarítónőt *többrendbeli lopás* bűntettével vádolta meg, mert — a vádirat szerint — magánlakások kifosztására szövetkeztek. Az volt a módszerük, hogy *Gara* kipuhatolta, honnan lehetne értékesebb zsákmányt szerezni, *Weberné pedig cselédkönyvet szerzett és takarítónőként elszerződött* a kiszemelt helyekre. Ilyen módon körülbelül *15 lakást fosztottak ki és majdnem 30.000 pengő kárt okoztak.* A büntetőtörvényszék *Schadl*-tanácsa mindkettőjüket jogerősen *28—28 hónapi* börtönre ítélte.

Este 2-3 szem ARTIN reggelre normális ürülés
Enyhe, biztos hashajtó

Kvirináli követünk Ciano grófnál

Róma, szeptember 30. *(MTI)* **Máriássy Zoltán kvirináli magyar követ szombaton este látogatást tett gróf Ciano olasz külügyminiszternél.**

Hétemeletes palotasor a Szent Korona-úton

A szénatéri piac a Lövőház-utcába kerül

A városrendezési és magánépítési bizottság *Dörre* Endre tanácsnok elnökletével ülést tartott. Többek között a *szénatéri piac elhelyezésével* is foglalkozott. A Lövőház-utca, Retek-utca és Fény-utca által határolt több mint 1500 négyszögölnyi területen helyezik majd el az új piacot, *fedett csarnokban.* A telek megszerzése azonban nehézségekbe ütközik. A telektulajdonosok közül az egyikkel meg tudtak állapodni: ez 33.000 pengő értékű kisebb lövőházutcai telekrészét elcseréli a főváros egyik Torockó-utcai telkével. A két nagyobb telekrész tulajdonosával még folynak a tárgyalások, megállapodni azonban előreláthatólag nem tudnak, *így kisajátítási eljárást kell majd indítani.*

Dörre tanácsnok ezután bejelentette, hogy megindult az első nagyobb építkezés a Horthy Miklós-híd budai oldalán, a Szent Korona-úton. Itt egységes homlokzatú hétemeletes paloták épülnek. A tervpályázat nyertese *Árkay* Bertalan volt.

Napirend után *légoltalmi pince építkezéseket* tettek szóvá. *Kazinczy* Gábor miniszteri biztos elmondotta, hogy eddig 7219 légoltalmi pince építésére adtak engedélyt Budapesten és ebből 4000 már el is készült. Az anyaghiány miatt kénytelenek az építkezést megszakítani és a törvényes határidőt némely esetben eltolni.

A bizottság a választ tudomásul vette.

Megjelent a „Magyar Csillag" első száma

A *Magyar Csillag* első száma megjelent. *Illyés* Gyula Széchenyiről írt verset, *Babits* Mihály kiadatlan kéziratából pedig öt verset közöl a folyóirat. *Schöpflin* Aladár az új lap programjáról, *Móricz* Zsigmond a falvak mai fiatalságának szellemiségéről ír. *Illés* Endre színpadi játékát, *Szabó* Lőrinc öt műfordítását, *Erdélyi* József és *Sárközi* György verseit emeljük ki még a szám szépirodalmi tartalmából, a többi közlemény sorából pedig *Arany* János ismeretlen levelét, *Veres* Péter történelmi visszapillantását a magyar parasztfeminista mozgalomról; továbbá *Halász* Gábor beköszöntőjét, Cs. *Szabó* László tanulmányát a székelyekről, *Mohácsi* Jenő cikkét Széchenyi száz év előtti ötvenedik születésnapján írt naplójegyzeteiről, *Bóka* László méltatását Francis Carco új könyvéről, *Tolnai* Gábor kritikáját a Juhász-hagyaték kiadójáról.

Csaláson érték, vonat elé ugrott egy orosz emigráns

Szabadka, szeptember 30. *(A Magyarország szabadkai tudósítójának telefonjelentése.)* A bácskai Szentfülöp községben nagyszabású visszaélés nyomára jöttek rá. A községnél dolgozott tizenhét esztendőn keresztül *Kurzinszki István orosz emigráns.* Megfigyelték, hogy az utóbbi időben nagylábon él, 3—4000 dinárt is vesztett kártyajátékon.

A honvédosapatok bevonulása után kiderült, hogy *hamis könyveléssel megkárosította a községet.* Az orosz tisztviselő kihallgatása közben egy pillanatra eltávozott a községházáról és *öngyilkosságot* követett el. A pályaudvar közelében a szabadkai *vonat elé vetette magát.* A kerekek leszakították a fejét.

FERENCJÓZSEF KESERŰVIZ

A Szuez-csatorna Társaság csődje

Már a béreket sem tudja fizetni — Szuez: hajótemető

A Szuez-csatorna ellen intézett német légitámadások eredményéről a szigorú cenzura ellenére is jelennek meg hírek az egyiptomi sajtóban. Június, július és augusztus hónapokban a bombatámadások miatt *23 napig szünetelt* a hajóforgalom a csatornán.

Már az elmult év szeptemberében kezdődtek a bajok a csatorna társaságnál, amikor a kedvezőtlen körülmények arra kényszerítették a vezetőséget, hogy az oszkalékok kifizetését megszüntesse, mert a bevétel nyolcvan százalékkal esett. Ez év január elején a brit diplomácia nyomása alatt az egyiptomi kormány beleegyezett *a csatornailletékek emelésébe.* A teherhajók január elseje óta tonnánként 39 egyiptomi piasztert fizettek az eddigi 28.03 piaszter helyett, míg üres hajók 19.05 piasztert fizetnek az eddigi 14.05 piaszter helyett. De a mintegy 35 százalékos emelés sem vethetett gátat a Szuez-csatorna Társaság anyagi romlásának.

A társaság már pár héttel utóbb *moratóriumot kért*, mivel adóssága az olasz hadbalépés idejétől ez év februárjáig mintegy 160 százalékkal növekedett. A társaság személyzetét csökkentették. Először is a vezetőállásban levő egyiptomi tisztviselőket bocsátották el, ami rendkívül lehangolóan hatott az egyiptomi vezető körökre. Mintegy *1200 személy* vesztette el így jóljövedelmező állását.

A megmaradt tisztviselői kar ez év elején három ízben szenvedte végig a fizetéscsökkentés gyötrelmét. De mindezek az intézkedések hiábavalóknak bizonyultak. Júliusban báró *Benoit*, a társaság egyiptomi megbizottja megjelent az egyiptomi pénzügyminiszter előtt és közölte, hogy a Társaság *képtelen szerződésének eleget tenni, hogy a Szuez-csatornamenti stratégiai utat karbantartsa.*

Azonkívül bejelentette az egyiptomi államot illető fizetés beszüntetését is. *Benoit* báró közlésére az egyiptomi kormány a parlamentben tette szóvá az ügyet azzal: »minthogy a háborús állapotok miatt a Csatorna Társaság nincs abban a helyzetben, hogy Egyiptommal szemben kötelezettségeinek eleget tehessen, ezek alól a kötelezettségek alól *fel kell menteni a társaságot*«.

Nemsokára újabb meglepetés következett. *A Társaság nem tudta váltóit beváltani* és prolongáltatta azokat. A National Bank of Egypt hitelkeretet nyitott számukra, hogy a Társaságot a teljes anyagi összeomlástól megóvja.

A Csatorna Társaság anyagi csődjének utolsó felvonása a minap játszódott le, amikor *Benoit* báró elment az egyiptomi pénzügyminiszterhez és bejelentette, hogy *a társaság képtelen az esedékes béreket és fizetéseket folyósítani.* A földközitengeri háború kezdetén a társaság bizonyos előnyt élvezett abból, hogy a brit anyagszállítóhajók a Szuez-csatornán keresztül igyekeztek Port Saidba. Amikor a csatorna elleni támadások gyakoribbá váltak, egyre több kárt okoztak a csatornának, azonkívül megrongálták a társaság portsaidi székházát is, ahol az irattár és értékes akták is megsemmisültek.

A biztosnak tartott szuezi kikötő, ahol a brit és az USA hajók rakják ki terheiket, a német bombatámadások célpontjává vált, az amerikai ujságírók híradása szerint *a kikötő már hajótemetőhöz hasonlít, ahol egész sor USA-gőzös veszett el.* Szuez brit katonai parancsnoksága a civil lakosságot már nagyobbrészt kilakoltatta és az egész területet *tiltott zónának nyilvánította.*

Sátoraljaújhelyen bezárták a bócher iskolákat

Sátoraljaújhely, szeptember 30. *(A Magyarország tudósítójától.)* Dr. *Váró* Indár sátoraljaújhelyi polgármester helyi vizsgálat során megállapította, hogy a városban levő nagyszámú talmudista- és bócheriskola *nem felel meg a köztisztasági követelményeknek és azokban megdöbbentően egészségtelen állapotok uralkodnak.*

A polgármester felhívta az iskolák vezetőit, hogy az egészségügyi szabályoknak megfelelően hozzák rendbe az iskolákat. Felhívása azonban teljesen *eredménytelen* maradt. A polgármester ezért *azonnali hatállyal most négy bócher- és talmudista iskola bezárását* rendelte el.

Férjgyilkosság: 1 évi börtön, szeretőgyilkosság: 10 évi fegyház

Szabadka, szeptember 30. *(A Magyarország szabadkai tud. tel. jel.)* A szabadkai törvényszék ma *két hitvesgyilkossági pert* tárgyalt. *Konkoly* Károlyné, tizenegygyermekes szabadkai családanya ittas állapotban hazaérkező férjére *mángorlófával* tizenegy ütést mért, mert *férje őt késsel kergette.* A tárgyaláson az asszony azzal védekezett, hogy férje *nyolc napon keresztül ivott és minden pénzét elköltötte.* A bíróság az asszonyt *egyévi* börtönre ítélte.

Palásti Imre bácstopolyai fűszerkereskedő konyhakéssel agyonszurkálta vadházastársát, *Bisztriczky* Erzsébetet. A tárgyaláson a vádlott *ittassággal* védekezett és elmondotta, az a gyanúja, hogy vadházastársa, aki többször megemlítette, hogy öngyilkos lesz, saját maga végzett magával. A bíróság a védekezést nem fogadta el és *tizévi fegyházra ítélte Palásti Imrét.*

— **AZ AMERIKAI HADGYAKORLAT EREDMÉNYEI NEM KIELÉGITŐK.** Newyorki jelentés szerint a louisianai nagy hadgyakorlaton vasárnap este balesetek és tévedések történtek és ezek hat ember életébe kerültek. A két hadsereg, összesen félmillió ember gyakorlatozásának eredményei nem elégítették ki sem a vezérkart, sem a kritikusokat.

— **SZABADON BOCSÁTOTTAK 13 NÉMETET.** A santiago de chilei legfőbb törvényszék szabadlábra helyezett 13 németet, akik már 19 napja letartóztatásban voltak.

CSORTOS GYULA
Turay, Bilicsi, Perényi, Köpeczi Boócz, Földényi, Halassy Mariska, Pethes
a főszereplők
BONYI ADORJÁN
A MILLIOMOS
c. vígjátékában.
BEMUTATJA: OKTÓBER 1.
AZ ÚJ MAGYAR SZÍNHAZ

A PARASZTSZÖVETSÉG VISSZHANGJA

A »*Magyarország*« is hírül adta, hogy megalakult a *Magyar Paraszt Szövetség*, mely a politikai pártok felett állva, kizárólag földmíves népünk gazdasági és kultúrális haladását kívánja szolgálni. A szövetség irányítói között ott találjuk a népi gondolat több régi harcosát, akik valódi kisgazdák és hosszú esztendőket töltöttek az eszme szolgálatában. Mi a szövetség megalakulását örömmel fogadtuk, mert *ma fokozott jelentősége van minden szervezetnek, mely a nép műveltségét és társadalmi-gazdasági emelkedését építi.* Senki sem várhat tőlük ma végre nem hajtható feladatokat, de felelősek a végrehajtható feladatok becsületes megoldásáért. *Ha a szövetség nekilát a valódi szövetkezetek kiépítésének és elősegíti a parasztság önművelését, akkor működésének meglesznek a történeti eredményei.*

Annál visszatetszőbb az a visszhang, mely a parasztszövetség alakulását úgynevezett »liberális« oldalról kíséri. Egyszerre a parasztkérdésbe gabalyodnak olyanok, akik mindeddig bizonyos jellegzetes »polgári« érdekeket képviseltek. A multban nagyon távol álltak azoktól, akik a népi érdekekért kiálltak, midőn itt volt ennek az ideje. Ezen nem is csodálkoztunk, hiszen *az illetőket semmiféle természetes kapcsolat sem fűzte a magyarsághoz* és a népért kiálló írók nem is számítottak az ő támogatásukra. Most azonban *egyszerre a parasztkérdés körül végzik azt a jellegzetes tolongást, melynek segítségével annyi társadalmi ellenszenvet sikerült szerezniök.* Fel kell vetnünk a kérdést, hogy illetékesek-e erre és vajjon mi tülekedésüknek az oka?

Nagyon könnyű dolog lenne ebben a kérdésben a gúny olcsó fegyvereit használnunk, amint a másik oldalon szokták. A kérdés azonban a maga súlyával arra kényszerít, hogy felelősségteljes komolysággal nyúljunk hozzá. *Mi annakidején a saját fajtánkkal, társadalmunkkal, családunkkal szemben voltunk kegyetlenek és kíméletlenek.* Nem volt könnyű így cselekednünk, tömérdek vívódás, komor elmélkedés és magányos töprenkedés után láttuk be, hogy a keménység s kíméletlenség kötelességünk és éppen a magyarság legszentebb érdekei parancsolják, hogy tartsuk elébe az önismeret tükrét. *Mi csak ezután tettük bírálat tárgyává az idegenek magatartását, elsősorban azért, mert ők a saját portájukon nem végezték el azt a bírálva tisztító munkát, melyet mi a miénken, igenis, elvégeztünk.* De meg is jártuk: míg a magyarságot bíráltuk, addig olyan dicséreteket kaptunk, hogy pirultunk belé. Mihelyt az ő hibáikra világítottunk rá, egyszerre »árulók«, »tehetségtelen firkászok«, elvetemült gonoszok és más effélék lettünk.

Dehát miért nem foglalkoznak ők a saját társadalmuk és fajtájuk hibáival, hiszen csak nem csupa szentek népesítik be soraikat? Miért bírálják, rágják szüntelenül a magyarságot, melybe nem tudtak beolvadni s melynek lelkét, mint magatartásuk szüntelenül elárulja, képtelenek megérteni. Milyen jogon akarnak ők irányt szabni egy magyar parasztszövetségnek? Mi jogon beszélnek egy »új magyar szellemi frontról«, mikor még ezt az elnevezést is tőlünk »vették át«?

Felelek helyettük. *A paraszti szabadságvágyba szeretnének belekapaszkodni, abban bíznak, hogy ezt a vágyat a saját felszabadulásuk eszközévé tehetik. Holott: a paraszti szabadságvágy jogos tiszta emberi kívánság, az ő szabadságvágyuk: hatalmi szerepük visszaszerzésének a vágya.* Más úton jár a kettő s még ama híres rabulisztika sem hozza immár közös nevezőre őket. Kár a nagy igyekezetért, amellyel, higyjék el, *csak önmaguknak ártanak s egy elmérgesedett kérdést mérgeznek meg még jobban.* Térjenek meg inkább, söpörjenek a saját portájukon, hiszen talán akad ott is söpörnivaló?

Féja Géza

Kapi Béla evangélikus püspök évi beszámolója

Kapi Béla evangélikus püspök hivatalos évi beszámolójában jelenti, hogy a vend-vidéki esperesség nem kívánja fentartani a külön vend esperességet.

Az államhoz való viszonyról ezeket mondja a püspök:

— Az államhoz való viszonyunk a törvény alapján alakult ki és a kormánynál mindig megértésre, támogatásra és megbecsülésre találtunk. Különösen vonatkozik ez Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszterre, Fáy István államtitkárra és Bernáth Géza miniszteri osztályfőnökre.

A HAGGENMACHER KŐBÁNYAI ÉS BUDAFOKI SÖRGYÁRAK

ŐSZISÖR

csapolása megkezdődött.

Palackokban lefejtve is kapható.

Budapesten két nap alatt hat vagon ócskavasat gyüjtöttek

58.400 kilogram ócskavas és fémhulladék gyült össze az első két budapesti vasnapon, a gyüjtés 450 kocsival október 20-ig tart. A vasnapok alkalmából nem érdektelen végigfutni a magyar fémhulladékgyüjtés egész problémáján:

Magyarország behozatalra szorult ócskavasban, utoljára 1939-ben kaptunk külföldről 12.000 vagónnal. Nálunk 1939 óta folyik országszerte a vas- és fémhulladékgyüjtés, az első és második esztendőben hozzávetőlegesen *6000 vagón kovácsolt vasat és acélt sikerült összegyüjteni, mintegy 1000 vagónnyi öntöttvasat és félezer vagónnyi ócska fémet.*

Az ipartelepek ócskavasát, a gazdaságok használaton kívül helyezett vas- és fémtárgyait — öreg gépeket, ekéket, lapátot, ásót, kalapácsot, harapófogót — szervesen gyüjtik már, de még *mindig rengeteg vas- és fémhulladék van a háztartásokban.* A kilincstől a zsilettpengéig minden előkerül a háztartásokból, főleg öreg tűzhelyek, a gyüjtés eddigi menete igazolja, hogy a külső városrészek padlásain sok ócskavas hányódik.

A háborús viszonyok következtében főleg *ónban, nikkelben és rézben* kell a gyüjtésnek eredményeket felmutatnia. Sajnos, a háziasszonyok nagyrésze nem gyüjti az ilyen fémhulladékokat. Így például nem sok becsben részesítik az üres konzervdobozokat, szemétre hajigálják, holott *a konzervdobozok felületén az egyik legértékesebb fém: az ón van*, amelyet vegyi úton szednek le a doboz bádoglemezéről. Sokan viszont a fogpasztás tubusokat gyüjtik, azt hiszik, hogy értékes ón esik bennük van a tubusokban, pedig ma már a fogkrémes tubusokat *aluminiumból gyártják.*

A tejeskannákat most cserélik ki aluminium kannákra. Az eddig forgalomban volt tejeskannákról *leszedik az ónt.*

Az ország minden részéből előkeresett és összegyüjtött használt fémek mennyisége olyan számottevő volt, hogy eddig még zavartalanul tudtak gyáraink gépeket gyártani, a mezőgazdaságot ellátják a lovak patkójától, a gazdakocsik ráfjától kezdve az összes szükséges vasanyagokkal és acéleszközökkel, a kézműipar megkapja szerszámait és sikerült biztosítani a szinte lázas építkezésekhez a feltétlenül szükséges betongömbvasanyagot is.

A további gyüjtésnek nem szabad lankadnia, hogy biztosíthassuk a vas és fémanyagok gyártási és elhasználódási körforgalmának zavartalan folytonosságát. Külföldről ma — érthetően — alig tudunk számottevő ócskavashoz hozzájutni.

Fontos fémek függetlenitik Európát

A *Donauzeitung* ismertető cikkében megállapítja, hogy *réz* főleg Spanyolországból, Szerbiából és Törökországból kerül nagy mennyiségben kivitelre. A világ *piritszükségletének 60 százalékát* a Rio Tinto vidékéről bányásszák, ahol évente több mint 2.3 millió tonna ércet dolgoznak fel. Törökországban 1939-ben 20.000 tonna rezet termeltek. A szerbiai Bor-művekből pedig 1940-ben 42.752 tonna rezet szállítottak el.

Nagymennyiségű *ólmot* is bányásznak Szerbiában Trepca közelében, évente 32.949 tonnát. A legazdagabb ólombányák spanyol területen vannak, ahonnan 1913-ban 203.000 tonna ólmot szállítottak külföldre. Azóta a spanyol ólombányászat éppen a tengerentúli konkurrencia miatt, erősen visszafejlődött, Franco kormánya azonban máris, nagy beruházásokkal, újra munkába állította a telepeket. Franciaország főleg *Tuniszban*, 1938-ban 39.000 tonna ólmot állított elő; Olaszország ugyancsak ebben az esztendőben 43.000 tonnát termelt; a görög-országi ólombányák pedig 6—8000 tonna nehéz fémet adtak.

A hadiiparban oly fontos *nikkel* legfontosabb lelőhelye *Görögország*, ahol évente 2000 tonna nikkelt bányásznak. A fémek *keményitésénél* oly fontos drága fémet legújabban *krómmal* pótolják. Króm pedig *Törökországban* áll bőven rendelkezésre. Az egykori Jugoszlávia területén 1940-ben 71.019 tonna krómércet bányásztak.

Nem okoz gondot a *higanyellátás* kérdése, mert Olaszország és Spanyolország a világ higanyhozamának *80 százalékát termelik.* Spanyolországban *wolframot* is bányásznak, Marokkóban *molibdent* és *kóbaldot*, Olaszországban pedig *kadmiumot*, *Antimont* termelnek szerb területen. Algírban, Görögországban, Olaszországban és Törökországban.

A repülőipar legfontosabb anyaga, az *aluminium*, úgyszólván korlátlanul rendelkezésre áll Európának, mert a *magyar*, francia, *olasz*, albán, görög, szerbiai és a legújabban a romániai bauxitelőfordulások oly gazdagok, hogy úgyszólván *a világ bauxittermelésének fele itt folyik.*

Tasnádi-Nagy András a ma kötelességeiről

Ma délelőtt őszi közgyülésére ült össze a budapesti református egyházmegye. *Szabó* Imre esperes-elnök imádkozott. *Tasnádi-Nagy* András, a képviselőház elnöke, az egyházmegye gondnok-elnöke megnyitót mondott.

— Nehéz időkben jöttünk össze, próbatétel alatt állunk — mondotta többek között. — *Hiba volna, ha a nemzet vezetőinek nehéz munkáját bárki is akadályozná.* Mulasztás lenne, ha a rendelkezésre álló lelki fegyvereket nem fordítanánk fentartás nélkül a nemzet lelkének erősítésére. A nehéz idők, sok mindenről való kényszerű lemondás, az itt-ott mutatkozó nélkülözés: elégedetlenség keltésére is alkalmas. Kötelességünk ezért egyházi életünk megnyilvánulásaiban, a szószéken és másutt is, *az erőtleneket erősíteni, az áldozatok nemes értékét hangsúlyozni*, nehogy a defetizmus üsse fel fejét köztünk, amikor a nemzeti multhoz való jövőért verejtékezünk és vérzünk. Meg kell emlékeznünk azokról a testvérekről, akik *hazájuktól sokszáz kilométerre pihenést és nyugalmat nem engedő szörnyű harcban állanak.* Nem mulaszthatjuk el leróni hálánkat, tiszteletünket és kegyeletünket azok előtt, akik e harcokban életüket adták nemzetünk életéért.

Ezután a húszéves püspöki működését megért *Ravasz* Lászlóról mondott néhány meleg szót.

Szabó Imre esperes-elnök jelentésében ugyancsak megemlékezett a szovjet-háborúról, majd Budapest református egyházi életének időszerű kérdéseiről szólt.

A közgyülés ezután belső ügyeket tárgyalt.

170 pengős széncsalás, kétévi fegyház

Schmidt László érettségizett tisztviselő *anyósától szénvásárlásra kicsalt 170 pengőt* és a pénzt elköltötte. Amikor anyósa sürgette a szenet, egy *hamis névre szóló nyugtával* akarta igazolni a befizetés megtörténtét. A dolog azonban kiderült. A bíróság nem jogerősen *kétévi fegyházra ítélte.*

JÖN

ZARAH LEANDER

Villanegyedben, a Thököly-úton 1×4, 1×2 szobás, csukott verandákkal,

összkomfortos villa

sürgősen 100.000-ért eladó, 20.000 jelzálogteher átvállalható. Felvilágositás távbeszélőn: 137—556.

Kis-Kárpátia Grill-ben

(I. KER., CZAKÓ-UTCA 1—3.) szerda estétől 3 dizőz éjjel 3-ig

Elsi Asley, Járay Baby és Szabó Gizi

Szabó-fivérek jazz-triója

Kis-Kárpátia étteremben

gödöllői VIDÁK JÓZSI muzsikál éjjel 1 óráig

Folytatni kell a Széchenyi által megkezdett munkát

— hirdette Varga József miniszter Sopronban

A soproni *Széchenyi*-szobor előtt a vármegye nagy fia születésének másfélszázéves fordulóján, vasárnap ünnepséget rendeztek, amelyen *Varga* József kereskedelem- és iparügyi miniszter is megjelent feleségével. Jelen volt *Ullein-Reviczky* Antal követ, sajtófőnök és még számos előkelőség.

A magyar Hiszekegy éneklése közben érkezett a szoborhoz a levente fáklyás futólánc. Az ünnepi beszédet *Varga* miniszter mondotta. Idézte *Széchenyi* emlékét. Éppen napjainkban igazolódott be, hogy *hazánk helyét Európában az határozza meg és biztosítja, mennyire képes gazdaságilag is összekötni a keletet a nyugattal.*

A miniszter ezután *Széchenyinek* a *Tisza* szabályozása körüli érdemeit méltatta. Honmentő vállalkozása keretében olyan ármentesítés vált lehetővé, amely *két és félmillió hektárral növelte hazánk termőterületét.*

Gazdasági alkotások

Alkotásai tömegéből ezután *Varga* József kiemelte *a pesti hengermalom* létesítését. Ennek köszönhető, hogy *a magyar liszt világhírűvé lett*, hogy a külföld is ide járt az őrlés helyes munkamódszereit elsajátítani és a magyar molnárt tekintették messze földön a legjobb szakembernek. Ebben a malomban készült a gabonaminőségmérleg, a búza hektolitersúlymérő, amely készülékeket a malomipar más világrészeken is alkalmazza.

— Az állattenyésztés előmozdítása — folytatta beszédét *Varga* József — és ennek érdekében az *OMGE* alapítása, a dunai rakodópartok rendezése, az óbudai, pesti és fiumei kikötők, a budai alagút és pesti műegyetem terve, a balatoni hajózás megindítása: *mindmegannyi láncszeme annak a hatalmas alkotó és tervezőtevékenységnek, amelynek ütemében újjáalakult az ország.*

— Noha *ellenfelei sokan voltak, csodálói még többen.* Eredményes, sokféle munkája a kívülállók nagy tömegében azt a hitet keltette, hogy *Széchenyi* származik — megépítése. A *Lánchíd Társaság* szabályzata azonban csakhamar irányadó lett a vasutak engedélyezési feltételeire és ilyenmódon *közlekedésünk kialakulásának forrásává vált.* A *Lánchídhoz* szükséges vasalkatrészek gyártása vetette meg a világhírű *Ganz-gyár* alapját s lett első pillére az oly tökéletesre fejlődött magyar *gépiparnak. Cementiparunk* kezdete is a *Lánchíd* építésére nyúlik vissza. Ugyaninnen származtathatjuk *faiparunk és kőbányaiparunk korszerűsítését.*

— *Gazdaságpolitikánk ma is érvényes tételeként hirdette Széchenyi a nyersanyagtermelés és a többtermelés fontosságát.* Sűrűsödő agrárnépességünk megfelelő foglalkoztatása érdekében *gyáriparunk fejlesztését* javasolja, az iparosodásban látva egyik előfeltételét annak, hogy a magyarság számszerűen is súlyt jelentsen Európában.

Kiemelte ezután a miniszter, hogy nemzetpolitikai szempontból *Széchenyi* különös jelentősége: *az ő szellemében forrt össze legtökéletesebben a nemzeti érzés és a művelődés gondolata.*

Beszédét ezután így folytatta:

A magyar fajért

— *Széchenyi* eszméinek, írásainak és cselekedeteinek gazdag tárházából bárki kiragadhatja a maga egyéni felfogásának legjobban megfelelőt. Egy mozzanatot azonban mindannyiunknak szem előtt kell tartanunk, azt nevezetesen, hogy *gróf Széchenyi István nem a származására, hanem fajiságára volt rátartó. A legelesettebb magyart szerette legjobban* olyan időkben, amikor kevesen tartották szükségesnek a népi elem valóban hatékony felkarolását. Emberfeletti erőfeszítéseinek *éltető forrása a fajszeretet volt, saját szavaival élve, a magyar faj »felmagasztalása«.* Magyar fajon azonban sohasem a saját rétegét, a birtokos nemességet értette, hanem *minden magyar embert, elsősorban az akkor jognélküli és elnyomott jobbágyot.* Alig képzelhetjük *gek merev falait* s megnyitotta a lehetőséget egy új Magyarország kialakulására.

— Mert minél magasabban született valaki s minél nagyobb vagyona van, annál nagyobb a felelősség, amely terheli s az a kötelesség, hogy kiváltságos helyzetét a közszolgálatban tettekkel igazolja.

Századok mulasztása

Varga József így fejezte be nagyhatású beszédét:

— Emlékének akkor áldozunk méltón, ha a közelmult történelmében igazoltnak látjuk megállapításait és *folytatjuk az általa megkezdett munkát.* Tegyük ezt annál is inkább, mert napjainkban nagyobb bizakodással hozhatjuk helyre századok mulasztását, mint bármikor eddigelé.

A miniszter beszédét többször szakította félbe a közönség lelkes tetszésnyilvánítása. Ő helyezte el a kormány nevében a koszorút a *Széchenyi*-szoborra. Az ünnepség az ifjúság elvonulásával ért véget, a hűség zászlaja előtt.

Varga József miniszter feleségével és *Ullein-Reczizky* Antal követ, sajtófőnökkel együtt vasárnap visszatért a fővárosba.

Széchenyi-ünnep Szegeden

Szeged, szeptember 29. Szeged *Széchenyi* ünnepén a Városháza dísztermében *Tukats* Sándor főispán megemlékezett Széchenyi *alföldi alkotásairól és nemzetnevelői munkájáról. Glattfelder* Gyula csanádi püspök ünnepi beszédében összehasonlította *az államalapító Szent Istvánt az államreformáló Széchenyivel* és hangoztatta: *a nemzet nagyságát és jövőjét nem az erőszak és rombolás, hanem a fáradtságot nem ismerő és áldozatot nem sokalló munka biztosítja.*

Páll András, a Széchenyi Munkaközösség helyettes vezetője a *mai Széchenyit* idézte műveiből. *Hirbits* Erzsébet elszavalta *Némedy* Gyula költeményét, majd a küldöttségek megkoszorúzták Széchenyi szobrát.

Az országos ünnepségeket rendező *Széchenyi Munkaközösség* a jubileumi évben felállítandó *Széchenyi Népfőiskolája* javára *»jelképes vacsorát«* rendezett. Többszáz jegyet adtak el a bankettre, ahol *csupán egy cipót és*

Több lesz a férfi
Divatcsarnok-ruhában!

Reggeli Magyarország

HÍREK

Ács János, meg a gyufa

Ahogy megsötétedett, megálltak kocsijaink egy falu uccáján, kétoldalt a fák alatt, a békés holdfényben és kutyaugatásban. A láthatár szélén villogó torkolattüzek s a messzi robbanások jelezték csak, hogy háború van. Beburkolództunk pokrócainkba, szemünkre húztuk a sapkát s aludni készültünk. Az utolsó kocsik is beértek, még berregett a motorjuk, ahogy elhelyezkedtek, aztán visszaesett a falu, megszokott csendjébe, lombjai és kutyaugatásai közé.

Az őrök fel-alá jártak csillogó szuronyaikkal a holdfényben s ha összeértek, váltottak egy pár szót, aztán szétmentek, mintha újabb mondanivalókon törnék a fejüket. Az egyik megáll a kocsim mellett, ahogy észreveszi a cigaretta parazsát s beszól halkan, puskáját egy rántással megigazítván a vállán.

— Hadnagy úr még nem alszik! — Aztán közelebb jön, mint akinek fontos közölni valója van s örül, hogy hallgatóra talál.

— Azon gondolkodtam éppen, — kezdi alföldi ember létére illő lassúsággal — hogy hamar vége lesz itt ennek a szovjeturalomnak.

— Na, — mondom — ezen még csak sokat sem kellett gondolkodnod.

— Nem is kellett, hadnagy úr. Sok jele van annak, hogy *gyönge dolog volt ez!*

— Hát azért olyan nagyon gyenge talán mégsem volt! — vetettem ellene s a fegyverkezési adatokra gondoltam, melyeket nyilvánosságra hoztak.

— Én csak a *gyufára* gondolok most, hadnagy úr, kicsi jel, de egyszerű ember sokat ért belőle. Mert tessék csak visszagondolni, — mondja s egyre jobban belemelegszik — hogy is volt csak a dolog? Ács János, a szomszéd uccából, ahol a kovácsműhely van, ő is ott volt a fronton, mint mindenki, aztán egyszer csak hazajött. Nem is tudom, hogy hogyan, de hazajött. Ott volt a szomszédban, mikor a gyufa kigyulladt. Ott volt, mikor a gyufa kialudt. Ott volt, mikor a gyufa elégett. Ott volt, mikor a gyufa hamuvá lett. Ott volt, mikor a gyufa elfújódott. Ott volt, mikor a gyufa elszállt. Ott volt, mikor a gyufa elfelejtődött. Ott volt, mikor a gyufa nem volt többé. Ott volt, mikor a gyufa nem volt sehol. Ott volt, mikor a gyufa nem volt soha. Ott volt, mikor a gyufa nem is volt. Ott volt, mikor a gyufa nem is lehetett. Ott volt, mikor a gyufa nem is lehetett soha. Ott volt, mikor a gyufa nem is lehetett sehol. Ott volt, mikor a gyufa nem is lehetett többé. Ott volt, mikor a gyufa nem is lehetett elfelejtődött. Ott volt, mikor a gyufa nem is lehetett elszállt. Ott volt, mikor a gyufa nem is lehetett elfújódott. Ott volt, mikor a gyufa nem is lehetett hamuvá lett. Ott volt, mikor a gyufa nem is lehetett elégett. Ott volt, mikor a gyufa nem is lehetett kialudt. Ott volt, mikor a gyufa nem is lehetett kigyulladt. Ott volt, mikor a gyufa nem is lehetett a szomszédban. Ott volt, mikor a gyufa nem is lehetett hazajött. Ott volt, mikor a gyufa nem is lehetett

Aba Novák Vilmos

Gerevich

Magyar Szemle 1941

6 (172) SZ. *Szentkuty Pál:* Kereszténység, emberség, magyarság. *Gerevich Tibor:* Aba Novák és az új magyar művészet. *Bierbauer Virgil:* Vidéki városok. *Mendöl Tibor:* Az Ural és a Kaukázus. *Haltenberger Mihály:* Japán gazdasági szüksége. *Zsirai Miklós:* A finnugorság évezredes élet-halál harca. *Julier Ferenc:* A szovjethadsereg csatavesztései. *Prokopy Imre:* Miért nem lehetett Jugoszlávia egységes nemzeti állam? *Máthé Elek:* Kossuth útja Angliában és Amerikában. *Buisz Rezső:* Lakáshiány Budapesten. *Mátrai László:* Szórakozás és dilettantizmus. *Makay Gusztáv:* Reményik Sándor. *Eperjessy Kálmán:* Városmonográfiák. *Gál István:* Középeurópai folyóirat Amerikában. *Gogolák Lajos:* Külpolitikai szemle. *Keresztury Dezső:* Katona József. — Uj könyvek.

KIRÁLYI
BUD

Nagyságos

ifj

A Fekete-tengerről

eddig hat szovjet kereskedelmi hajó keresett menedéket a török vizeken, jelentik Ankarából. Néhányat az Izmit-öböl horgonyzó-helyeire utasítottak.

A moszkvai értekezlet

eredményéről részleteket a megbeszélés befejezése után sem hoznak nyilvánosságra, jelenti a Reuter-iroda és hozzáteszi, hogy *a szovjetunió szükségleteinek kérdése nem az egyetlen probléma, amelyről Moszkvában tárgyalnak.*

Az angol-török

gazdasági tárgyalásokról feltett kérdésre szerdán a *Wilhelmstrasse* köreiben azzal a megállapítással feleltek, hogy *Németország csupán a Németország és Törökország közötti kereskedelmi megbeszélések iránt tanusít érdeklődést, jelentik Berlinből.* Ebből az alkalomból német illetékes körök annak a nézetüknek adtak kifejezést, hogy *angol részről tanusított semilyen nyomási kisérlet nem változtathat a német-török gazdasági élet természetes fejlödésén és természetes gazdasági szükségletein.*

A cseh-morva

védnökség területén kedden *újabb 58 kommunistát és szabotálót végeztek ki.* A védnökségi lapok az eseményekkel kapcsolatban ismételten felhívást intéznek a lakossághoz, hogy örizze meg higgadtságát. Egyúttal felvilágositják a lakosságot a német hatóságok által eddig tett intézkedések teljes horderejéről. A prágai lapok szerint a cseh nép nagyrésze teljesen tudatában van az idök komolyságának és elutasitja magától azokat az elemeket, amelyek el akarják téríteni az egyedüli helyes útról. Politikai körökben arra számitanak, hogy Hacha államelnök a helyettes védnökkel egyetértésben *a legrövidebb időn belül kinevezi a letartóztatott Éliás miniszterelnök utódját* Mint a védnökség lapjai szerdán jelentik, a prágai és brünni rögtönitélő biróságok hazaárulásra való elökészület, gazdasági szabotázs és meg nem engedett szándékos fegyvertartás miatt ismét több embert itéltek halálra. *A halálraitéltek között vannak Dolezal és Svátek nyugalmazott prágai dandártábornokok, valamint néhány zsidó.* Az itéletet október 1-én végrehajtották.

Tráciában

a visszafoglalt Drama vidéken hétfön *felkelés tört ki,* mint most Szófiából jelentik. *A görög felkelök gépfegyverekkel, kézigránátokkal, puskákkal és pisztolyokkal voltak felszerelve. A bolgár rendörség katonai osztagok támogatásával azonnal helyreállitotta a rendet, miután a felkelöket körülzárta.* Kedden már teljesen visszatért a nyugalom és a normális élet a vidéken és a közlekedés is rendesen bonyolódik le.

Mussolininak

átadták a Frangepánok kardját, jelentik Rómából. A Duce szerdán a Palazzo Veneziában fogadta Lorkovics dr.-t, a horvát usztasapárt titkárát munkatársaival együtt. Lorkovics dr. a horvát állam vezetője nevében üdvözölte a Ducet és tolmácsolta a horvát nép hálaját Olaszország iránt, majd átnyujtotta Mussolininak a Frangepánok kardját, a horvátok harci erényeinek jelképét. A Duce válaszában élénk rokonszenvét fejezte ki az új horvát állam és annak feje iránt.

A vichyi kormány

gyors egymásutánban hozza nyilvánosságra azokat a törvényeket, amelyek az *új francia állam kialakulását szolgálják.* Miután a politikai igazságügyi hivatal tagjait kinevezték, akiknek az a feladatuk, hogy elökészitsék a háborúért felelös személyek elitélését s megtörtént a hat kormánybiztos kinevezése is, akik a politikai és közigazgatási apparátust ellenörzik, most *nyilvánosságra hoztak az állami tisztviselöi karra vonatkozó törvényrendeletet, amelynek az a célja, hogy a közigazgatás terén erkölcsi tisztaságot teremtsen és az állam tekintélyét erösitse.* A munkástörvényt, az úgynevezett Charte de travail-t szintén rövidesen kiadják. Pétain tábornagy inditványára tervbevették, hogy *a munkásokat a vállalatoknál nyereség-osztalékban részesitik.*

Amig 'Ön alszik

a Darmol dolgozik. Nem zavarja az álmot és mégis estétől reggelre biztosan hat. Fájdalom nélkül hajt. könnyü és teljes ürülést idéz elö. Kellemes, enyhe és jó hashajtó, a DARMOL

A német közvélemény figyelme a Donec-medence felé fordul

Ujra döntő események várhatók a keleti arcvonalon

Berlin, október 1.

(Az Uj Magyarság tudósitójának telefonjelentése.) A kievi győzelem után úgyszólván az összes német hivatalos jelentések megemlékeztek arról, hogy a támadó hadműveletek milyen jó tempóban haladnak előre kelet felé. A legújabb német hadijelentés is külön megemliti, hogy eredményteljesen folyik az előnyomulás. Katonai körök véleménye ezzel kapcsolatosan az, hogy *a keleti hadműveletek egészen új stádiumba léptek. A figyelem központjába most már az eddigi fronttól kerek kétszáz kilométernyire keletre eső Donec-medence került, a szovjet nehéziparának tulajdonképpeni központja.* Általában az a vélemény alakult ki a legtöbb berlini politikai és katonai helyen, hogy *újabb döntés előtt állunk.* Ezzel kapcsolatosan különösen arra mutattak rá, hogy a német légihaderő milyen nagy tevékenységet fejt ki most ezen a területen, elsősorban a front déli részén.

Illetékes helyen egyébként helyreigazították a moszkvai rádiónak azt a jelentését, amely szerint szeptember 26 és 30 közötti időben a szovjet állitólag 526 német repülőgépet lőtt volna le, amivel szemben az oroszok légivesztesége 135 gépet tett volna ki. A német megállapitás szerint ez a jelentés egyáltalában nem felel meg a valóságnak. Ellenkezőleg, az történt, hogy *ez alatt az öt nap alatt 354 szovjetrepülőgépet lőttek le a németek, viszont csak 23 német repülőgép hiányzik. Eszerint az arány 1:14 a németek javára.* Rámutatnak katonai körökben arra is, hogy most nem tudnak német részről oly magas lelövési számokat elérni, mint a háború megindulásakor, aminek a magyarázata természetszerűen igen egyszerű: *a szovjet repülőgépparkja az elmult három hónap alatt olyan erősen csökkent, hogy nem lehet most már akkora repülőgéptömegeket találni, mint annakidején.*

Mikes Ferenc

A tengelyhatalmak harca Nagybritannia ellen

Visszatérésre kényszeritették a Berlin felé közeledő angol repülőket — Olasz tengeralattjárók ujabb sikere a Földközi-tengeren

Berlin, október 1.

A keleti front harcain kivül történt hadieseményekről a német távirati iroda szerdán délután 2 órakor a véderőfőparancsnokságnak a *vezéri főhadiszállásról* kiadott alábbi *hivatalos jelentését* közölte:

A Nagybritannia elleni harcban egy erősebb harci repülőkötelék bombázta Newcastle hajóépitő központját. A dokk- és hajóépitőberendezésekben sok tűz és nagy robbanás keletkezett. Légitámadásokat intéztünk azonkivül Anglia keleti partján és Skóciában hadászatilag fontos berendezések ellen. Egy 1500 tonnás kereskedelmi hajót elsülyesztettünk.

Északafrikában német harci repülőgépek szeptember 30-án eredményesen támadtak angol sátortáborokat Tobruknál.

Angol bombázók az elmult éjjel romboló és gyujtó bombákat dobtak a német öböl és a Keleti-tenger partja mentén különböző városok lakónegyedeire. A támadásnak a polgári lakosság körében halottai és sebesültjei vannak. Több lakóház elpusztult vagy megrongálódott. Egyes repülőgépek Berlint igyekeztek megtámadni, de visszatérésre kényszerítették őket. Éjszakai vadászok, légvédelmi és tengerészeti ütegek három ellenséges repülőgépet lelőttek.

A német távirati iroda értesülése szerint *német harci repülőgépeknek Newcastle ellen intézett támadása nagy hatással járt.* A repülésnek elejétől-végig jó idő kedvezett, ami nagyon megkönnyitette a feladat végrehajtását. A bombák főleg raktárházakat és hajóműhelyeket találtak el a kikötőben. Nagy robbanásokat figyeltek meg. Kigyulladt egy nagy és 12 közepes nagyságú tűz. *Noha a légelhárítás erős volt, minden repülőgép visszatért.* A város felett lelőttek egy ellenséges zárógömböt, ami lángolva zuhant a mélybe.

Newcastlen kívül sok kikötőt bombáztak Anglia keleti partján, igy többek között *Aberdeent, Hullt* és *Ramsgatet.* Egy éjszakai, repülőtér ellen intézett támadásban lelőttek egy angol bombázót.

Mint a német távirati iroda illetékes helyen értesül, *a német légihaderő szeptember utolsó három napján bebizonyitotta harci erejének és harci módszerének fölényét. A három nap alatt 43 angol gépet lőttek le, mig a német légihaderő az Anglia elleni harcban egyetlen gépet sem vesztett.*

Az angolok a német birodalom fölé történt éjszakai berepüléseik során általában hatástalanul dobták le bombáikat. Norvégia ellen intézett légitámadás során is az angol repülők visszafordultak a partnál és bombáikat a tengerbe dobták.

A német légihaderő ezzel szemben sikeresen folytatta nappali felderítéseit Anglia körül, a brit szigeten keresztül egészen Skóciáig. A német repülők nagyobb erőkkel és jó hatással megtámadták a newcastlei hajóépitő központot, Great-Yarmouthtól keletre elsülyesztettek egy 8000 tonnás teherhajót és egy romboló-kötelékhez tartozó hadihajót, valamint a Faröer-szigeteknél két teherhajót összesen 3300 tonna ürtartalommal. A német légihaderő nappal és éjszaka támadta a Szent György-csatorna katonai berendezéseit és kikötőterületeit. Anglia délkeleti és déli partvidékét, sátor- és anyagraktárakat, a tobruki kirakodó berendezéseket és lőszerraktárakat és a Földközi-tengeren súlyosan eltalált egy kereskedelmi hajót.

Róma, október 1.

A Stefani-iroda szerdán délután 2 órakor az *olasz főhadiszállás* következő *hivatalos jelentését* tette közzé:

Északafrikában repülőink eredményesen bombázták Marsa Matruh angol hadállásait és raktárait. Német repülőgépek megtámadtak és eltaláltak egy ellenséges gőzöst és bombázták a tobruki kikötő hajóhidját; lelőttek azonkivül egy Blenheim-repülőgépet, amely támadást kisérelt meg egyik kereskedelmi hajónk ellen.

Ellenséges repülőgépek légitámadásokat hajtottak végre Bengázi és Tripolisz ellen és néhány útvonalat és lakóházat megrongáltak. Egy repülőgépet Tripolisznál, egy másikat pedig Bengázinál lelőttünk.

Keletafrikában osztagaink merész és sikeres felderítéseket végeztek az ellenséges vonalakon belül.

Kedden délután egy hét vadászgépből álló ellenséges alakulat földközelből megtámadta Szicilia egyik légikikötőjét. Három olasz vadászgép üldözőbe vette őket és lelőtte az egyik ellenséges gépet, amelynek pilótája ejtőernyővel a nyilt tengerbe ugrott Punta Scanania magasságában. Az olasz vöröskeresztes repülőgépet, amely az angol pilóta megmentésére indult, két Hurricane-gép megtámadta. Cirkáló vadászgépeink villámgyorsan közbeléptek, felszabadították a vöröskeresztes mentőgépet és két ellenséges repülőgépet lelőttek.

Az angol hajóhad a hétfői különjelentésben közölt légihadműveleteink során kapott kemény csapások után Gibraltár felé visszatérőben az útjába eső tengerszakaszon működő tengeralattjáróinktól újabb sulyos károkat szenvedett. Öt tengeralattjárónk sikerült támadást hajtott végre az ellenséges hajók ellen, amelyek közül két hajót biztos torpedótalálat ért.

Az olasz lapok tengeri jelentése szerint *a gibraltári kikötőben lázasan dolgoznak, hogy a földközitengeri csatában sulyosan megrongálódott angol hajókat bevontathassák a kikötőbe kijavitás céljából.* Az angol hajók érkezését bármely órában várják. *A gibraltári kikötő bejáratát a legéberebben őrzik.*

Az angol haditengerészeti támaszponton a földközitengeri csata eredményei a legnagyobb nyugtalanságot keltették s angol körökben igen nagy levertség tapasztalható, mert az angol csatahajókat azért küldték a Földközi-tenger keleti része felé, hogy bosszút álljanak az olasz hadi-

Lefekvés előtt

nem mesemondásra, nem altatódalra van a gyermekeknek szüksége. A kis gyermek agyának mesével való terhelése helyett célszerübb a gyermeknek altató italul egy csésze Ovomaltine-t adni.

Az Ovomaltine-val töményen kap a szervezet tápértéket, idegsejteket tápláló

vitaminokat

amelyek alvás alatt is megnyugtatják, táplálják az agyat, ideg- és izomrendszert.

Az Ovomaltine elősegíti az elveszett erők pótlását, nyugalomba ágyazza az ideget.

Gyermeknek, felnőttnek lefekvés előtt egyaránt jót tesz 1—2 csésze

OVOMALTINE

Napi használata csak fillérekbe kerül.

Littay András vezérezredes a honvédelmi miniszter helyettese

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A kormányzó úr vitéz *Littay* András vezérezredest, a honvédelmi minisztérium légügyi főcsoportjának főnökét jelenlegi állása alól felmentette és *a honvédelmi miniszter helyettesévé nevezte ki.*

Október közepére várják a képviselőház összehivását

A minisztertanács kedden, politikai körök értesülése szerint, *letárgyalta azokat a teljesen előkészitett törvényjavaslatokat,* amelyeknek tárgyalásával kezdi meg őszi ülésszakát a képviselőház. A Házat az értesülések szerint *október 10 és 20 között hivják össze elsőizben,* a törvényjavaslatok beterjesztése céljából. Mint híre jár, még ezeknek a javaslatoknak nyilvánosságra kerülése előtt, a legközelebbi jövőben *megjelenik a keresztény-zsidó vegyesházasságokat eltiltó törvény végrehajtási utasitása.*

A képviselőháznak a közeli hetekben való összehivására következtetnek abból

is, hogy a többségi pártban ugyancsak megindult a munka az őszi parlamenti idény előkészítésére. Vitéz *Lukács* Béla országos elnök Onódról kedden megérkezett Budapestre, szerdán már sorozatos megbeszéléseket folytatott az ugyancsak Budapestre érkezett *Bárczay* Ferenc pártvezérhelyettessel, vitéz *Magasházy* László és *Kölcsey* István alelnökökkel, *Mezey* Lajossal és vitéz *Martsekényi* Imrével, a sajtó- és a propagandabizottság vezetőivel, valamint vitéz *Papp* Sándor központi pártigazgatóval.

Az elterjedt hírek szerint a Ház összeülésével egyidőben rendezi meg a magyar élet pártja ünnepélyes helyiségavatását az Akadémia-utcában, ahol *plenáris pártértekezlet nyitja meg az őszi szezont.*

Laval merénylőjét halálra ítélték

Páris, október 1.

A párisi állami törvényszék zárt ajtók mögött szerdán folytatta le Paul *Collette* bűnpörét, aki revolverlövéseivel Versaillesben súlyosan megsebesítette *Laval* volt miniszterelnököt és Marcel *Déat* jobboldali ujságírót. A törvényszék a merénylőt *halálra ítélte* és az ítéletet valószínűleg már csütörtökön reggel végrehajtják.

A kisszakaszforgalom korlátozása a pénzügyi bizottság előtt

A főváros pénzügyi szakbizottsága szerdán ülést tartott, amelyen az október 3-iki közgyülés elé kerülő polgármesteri előterjesztéseket tárgyalták. Az elnöklő *Karafiáth* Jenő főpolgármester bejelentette, hogy a kormányzó kiváló érdemei elismeréséül a kormányfőtanácsosi címet adományozta *Beliczay* Imre pénzügyi tanácsnoknak. A megjelent bizottsági tagok lelkes ünneplésben részesitették a kitüntetettet, aki megilletődött szavakkal köszönte meg az üdvözlést. A bizottság ezután a fővárosi alkalmazottak családi pótlékának szabályrendelet-tervezetét tárgyalta, majd hozzájárult több telekátengedéshez. Az ülésen foglalkoztak a kisszakaszos utazás korlátozása ügyében készített javaslattal is. A javaslatban a Beszkárt azt kéri, hogy *a kisszakaszos utazást felfüggeszthesse a villamosok hajnali indulásától kezdve délelőtt fél kilenctig, de esetleg a koradélutáni órákban is.* A Beszkárt a törvényhatóság hozzájárulását kéri továbbá ahhoz, hogy *átmenetileg esetleg meg is szüntethesse a kisszakaszos utazást.* Ezzel kapcsolatban *Bocsáry* Kálmán indítványt terjesztett elő, amely felhatalmazná a polgármestert, hogy a zavartalan villamosközlekedés érdekében a kisszakasz-utazást korlátozhassa, vagy szükség esetén felfüggeszthesse, de ezt megelőzően a polgármester a pénzügyi és közlekedésügyi szakbizottságot hallgassa meg. *Csélényi* Pál szerint az előterjesztés elsősorban az egyszakaszos utazás ellen lép fel. A maga részéről szintén azt vallja, hogy reggel fél nyolctól kilenc óráig szükség van a korlátozásra. Azonban *ebben az időben sem az egyszakaszos távolságra utazókat kell korlátozni.* Ezután *Szendy* Károly polgármester válaszolt a vitában elhangzott észrevételekre. Hangoztatta, hogy a többszáz leállított autóbusz miatt a villamoson utazók tömege növekedett. A nagyobb zsúfoltság elkerülése végett intézkedni kellett, elsősorban azoknak az utasoknak az érdekében, akik hosszabb távolságot kénytelenek megtenni. Rámutatott a polgármester arra is, hogy a Beszkárt három év óta foglalkozik a földalatti vasút megépítésének gondolatával. *Az új villamos megszerkesztésénél már ezt a szempontot figyelembe vesszük, mert ha a város elérni a másfélmilliós lakosszámot, akkor feltétlenül szüksége van földalatti vasútra.* A polgármester felszólalása után *Babarczy* István báró tanácsnok ismertette Bocsáry Kálmán indítványát, amelyet a bizottság elfogadott.

Udvarias szövetségesek

cím alatt a római *Tribuna* idézi a londoni *Daily Mail* értesülését, amely szerint *Majszki* londoni szovjetnagykövet közölte, hogy a *szovjetkormány elismeri Franciaország törvényes képviselőjének a de Gaulle-kormányt.* Ez a hir főként azért jelentős, irja az olasz lap, mert *ezt az elismerést valószínüleg más elismerések is követik. Elsősorban Amerikáról lenne itt szó.* Az amerikai elismerés egyúttal jelentené a Franciaország atlantióceáni birtokaiért indítandó akció kezdetét is. Ebből a szempontból érdekes, hogy az angol lapok jelentése szerint újabb hadihajókat és csapatokat küldöttek Sierra Leonába, ahonnan mint támaszpontról megindulhat a Dakar elleni támadás.

Minőségi szövetek NAMÉNYI -nél Szervita-tér 8 Kamermayer-u. sarok

Rendkivül szigoru büntetés vár a közellátás érdekeit veszélyeztető egyénekre

A közellátás biztosítása a mai háborús időkben a kormány egyik legfontosabb feladata. Az illetékes körök fokozott figyelemmel kisérik azokat a *bünös törekvéseket,* amelyek a lakosság körében árdrágitással, áruhalmozással és rejtegetéssel, vagy más hasonló visszaéléssel hiányt és zavart okozhatnak. Minden ország, de különösen a hadviselő államok, *szigoru büntetéssel sujtják azokat,* akik önző érdekből az ország gazdasági egyensúlyát, illetve ellenállóképességét ezekkel a cselekedetekkel veszélyeztetik.

Nálunk a közelmultban lépett hatályba *az 1941. évi X. t.-c., amely módot ad arra, hogy a kormány kérlelhetetlenül lesujtson a közellátást sértő spekulánsokra.* A törvény csak nemrégiben lépett életbe és igy nem általánosan ismert. Legutóbb közellátást veszélyeztető vétség, vagy büntett miatt felelősségre vont több egyén *meglepetéssel hallotta a reáváró büntetés nagyságát.* A törvény nem ismerése azonban nem mentesit a cselekmény következményei alól.

Az 1941. évi X. t.-c. a közellátás érdekeit veszélyeztető bizonyos cselekményeket *már nem kihágásnak tekint,* mint régebben, *hanem vétségnek, vagy büntettnek és ennek megfelelően szabja meg a megtorlást.* Nem kétséges, hogy Magyarországon annyi élelmiszer és egyéb közellátási anyag áll rendelkezésre, hogy azokból a szükséglet, kellő beosztás mellett, zökkenésmentesen ellátható. *Fennakadást csak bünös cselekedetek okozhatnak* és ezért érthető, ha az emlitett törvény rendelkezései szigorúak. *Három évig terjedhető börtön,* hivatalvesztés, politikai jogok felfüggesztése és vagyoni elégtétel kiszabása is szerepel a büntetések között.

A törvény szerint *vétségét követ el az a termelő,* aki a termelés keretében rendelkezésre álló termelési eszközöket nem a törvény, vagy rendelet által meghatározott termények előállítására fordítja. Vétkes az a termelő is, *aki terményeit nem előirt terjedelemben, vagy eljárással termeli.* Ha valaki készletét a forgalombahozataltól visszatartja, vagy azt szabályellenesen más célra hozza forgalomba, *a törvény értelmében vétséget követ el.* Büntetendő az is, aki a rendelkezésre álló készletet *nem a rendes gazdálkodás szabályainak megfelelő módon használja fel, vagy nem gondoskodik készleteinek használható állapotban való tartásáról.*

A célszerü és minden jogos igényt kielégitő készletgazdálkodás előfeltétele az, hogy *a készleteket megbizható módon valljuk be.* Büntetendő cselekményt követ el, aki a hatóságok által elrendelt *bejelentést elmulasztja, hamis, vagy hiányos adatokat jelent be és igy a valóságot eltitkolja.*

Büntetik azt is, *aki zár alá vett készletet elidegenit, felhasznál vagy megsemmisit,* vagy más módon igénybevétel elől elvon, avagy pedig átadásra, elszállitásra vonatkozó hatósági felhivásnak nem tesz eleget. Az ilyen cselekmények elkövetőjére *egy évig terjedhető fogház szabható ki.* Büntetik nemcsak a cselekményt, hanem *a kisérletet is.* Ha a tettes árdrágító visszaélés, vagy a magyar állam biztonságát és nemzetközi érdekeit veszélyeztető cselekmény miatt már szabadságvesztéssel büntetve volt, úgy *három évig terjedhető börtönbüntetéssel sujtható.*

Három évig terjedhető börtön a büntetés akkor is, ha a büntett elkövetésénél 20.000 pengőt meghaladó annak a termény- vagy termékmennyiségnek, illetve készletnek az értéke, amelynek termelését a tettes elmulasztotta, vagy amellyel kapcsolatban a fentemlitett bünCselekmények valamelyikét elkövette. A biróság mellékbüntetésként minden esetben hivatalvesztést és a politikai jogok felfüggesztését is megállapitja. Büntett esetén *vagyoni elégtételt* állapithat meg a biróság az államkincstár javára. *Ezt szabadságvesztés-büntetésre átváltoztatni nem lehet.*

Aba-Novák Vilmos temetése

Szerdán délután temették el a farkasréti temetőben a magyar képzőművészet nagy halottját, a fiatalon elhunyt vitéz *Aba-Novák* Vilmos festőművész-tanárt. A temetésen megjelentek: *Hóman* Bálint kultuszminiszter, *Ugron* Gábor, az országos képzőművészeti tanács elnöke, *Albrecht* főherceg képviseletében *Keblovszky-Mayer* Lajos lovag miniszteri tanácsos, vitéz *Huász* Aladár miniszteri osztályfőnök, *Tihamér* Lajos miniszteri tanácsos, *Say* Géza miniszteri osztálytanácsos, képviseltették magukat a művészeti egyesületek, jelen volt a képzőművészeti főiskola tanári kara és még igen sokan mások művészeti életünk kiválóságai közül.

Az egyházi szertartás után a képzőművészeti főiskola nevében *Pilch* Dezső rektor, a Szinyei Merse-társaság részéről *Molnár* C. Pál festőművész, a képzőművészek országos szövetsége megbizásából szentgyörgyvári *Gyenes* Lajos alelnök búcsuztatta kiváló festőművészünket. A sírnál az elhunyt tanitványai és legszükebb munkatársai nevében *Azbej* Imre tanársegéd beszélt.

A pénzintézeti és biztositási tisztviselők kivánságai

A keresztény pénzintézeti és biztositási tisztviselők országos szövetsége *Csélényi* Pál dr. országgyülési képviselő elnökletével nagyválasztmányi értekezletet tartott, amelyen elsősorban a magánalkalmazotti társadalomnak a drágasággal kapcsolatos súlyos anyagi helyzetét tárgyalták meg. Elhatározta az értekezlet, hogy széleskörü mozgalmat indit abban az irányban, hogy *a munkaadók rendkivüli segély kiutalásával könnyitsék meg az alkalmazottak helyzetét.* A szövetség biztatta a pénz- és biztositóintézetek vezetőinek a rendkivüli időkhöz mért megértésében. Az ülés úgy döntött, hogy a téli és iskoláztatási gondok enyhitését célzó segély kiutalása iránti kérelmével minden egyes, még a vidéki intézetek igazgatóságánál is lépéseket tesz. Egyúttal felkéri a közérdekeltségek felügyelő hatóságát is, hogy *hasonló segély folyósitását tegye lehetővé a hatósága alá tartozó állami érdekeltségü intézeteknél is.*

Foglalkozott még az értekezlet a magánalkalmazotti nyugdijasok súlyos helyzetével és az ennek enyhitésére legutóbb kiadott kormányrendelettel. Az ülés felkérte a szövetség elnökségét, hogy *a rendelet hiányosságainak pótlása érdekében tegyen lépéseket illetékes tényezőknél.*

A gellérthegyi robbanás ügyében szombaton hirdetnek ítéletet

A budapesti büntetőtörvényszék *Horváth* Ferenc-tanácsa szerdán folytatta annak a bünpörnek a főtárgyalását, melynek *Petróczy* Endréné, született *Antal* Margit a vádlottja. Az ügyészség őrtendbeli, gondatlansággal okozott emberölés vétségével vádolta meg. Petróczyné a vádirat szerint robbanó és könnyen gyúló anyagokból tüzijátékszerek gyártására vállalkozott *kellő hozzáértés nélkül* és ezek készitését a *gellérthegyi kioszkban* telepengedély nélkül végeztette, a munkálatokat a hatóság tiltó rendelkezése ellenére is folytatta s ilymódon okozója lett annak a július 19-én történt szerencsétlenségnek, amelynek öt munkásnő: *Preisler* Mária, *Ács* Józsefné, *Kovács* Margit, özv. *Stumper* Mátyásné és *Csernits* Andrásné esett áldozatául.

Petróczy Endréné nem ismerte be bünösségét és hangoztatta, hogy az üzemet fia, *Petróczy* Gyula vezette. A törvényszék részletesen kihallgatta *Petróczy* Gyula főtisztviselőt, aki szerint a robbanást öngyulladás okozta. *Szentannay* Lázár tüzérszertári főtiszt törvényszéki szakértő szerint löport semmi körülmények között sem lett volna szabad vasmozsárban törteni. *Orsós* Ferenc dr. egyetemi tanár elmondotta, hogy az áldozatok halálát fulladás okozta.

Az elnök ezután felolvasta a szombathelyi törvényszék itéletét, amely szerint *Petróczy Gyulát néhány évvel ezelőtt hasonló ügyből kifolyólag feltételesen kétheti foghábüntetésre* itélték. Ismertetésre került az az okirat is, amely szerint *Petróczy Endréné Budapesten csak arra kapott engedélyt, hogy a löport a Citadellában tárolja és tüzijátékszerek készitésére csak ott használhassa fel.* A védő ezután helyszini szemle elrendelését indítványozta, amit azonban a biróság elutasitott. A legközelebbi főtárgyalást szombaton, október 4-én tartják meg s akkor sor kerül az itélet kihirdetésére is.

A székely hadosztályban teljesitett szolgálat katonai szolgálatnak számit

A székely hadosztályban teljesitett szolgálat és az ezzel kapcsolatban elszenvedett román elkülönités (hadifogság) katonai szolgálatnak számit. Amennyiben e szolgálat tartama a három hónapot meghaladja, az érdekelt szolgálatára a hadiév kedvezménye is vonatkozik. Ugyancsak egy hadiévet kell a nyugdij kiszabásánál azoknál is beszámitani, akiknél ez a szolgálat nem éri ugyan el a háromhónapi időtartamot, azonban az érdekeltek harcban vettek részt, vagy az ellenség előtt megsebesültek, vagy pedig hadifogságban vagy internálásban voltak. A székely hadosztályban teljesitett katonai szolgálat, illetve az ezzel kapcsolatosan elszenvedett román elkülönités (hadifogság) időtartamát ezidőszerint nemes Kratochwil Károly ny. altábornagy, a székely hadosztálycsy elnöke igazolja az aláirásával és az egyesület körbélyegzőjével ellátott igazolvánnyal. Az érdekelteknek ezt az igazolványt megerősitő záradék végett a hadilevéltárhoz kell felterjeszteniök. E megerősitő záradékkal megerősitett igazolványok katonai és polgári ügyekben okmányerejü érvényüek.

A székely hadosztályban eltöltött katonai szolgálati időt nem veszik tekintetbe a Károlycsapatkereszt elnyerésére és az ott esetleg elszenvedett sebesülés nem jogosit a sebesülési érem elnyerésére.

A dunáninneni evangélikus egyházkerület közgyülése

Martonvásárról jelentik, hogy a szomszédos *Tordason* most tartotta idei közgyülését a dunáninneni evangélikus egyházkerület. A bevezető gyámintézeti istentisztelteten *Magyar* Géza lelkész-elnök bejelentette, hogy *Thébusz* Aladár, néhai kúriai tanácselnök végrendeletében közel *százezer pengő értékü budai ingatlanát a gyámintézet céljaira hagyta.*

Kovács Sándor püspök imája után *Sztranyavszky* Sándor, az egyházkerület felügyelő elnöke ünnepi beszédében megemlékezett arról, hogy Erdély egy részének hazatérésével a tiszai, a Délvidék egy részének visszatérésével a bányai egyházkerület, a vendekkel pedig a dunántúli kerület kapta vissza ideiglenesen szerteszéledt tekintélyes hányadát. Ezután Széchenyi István gróf munkásságát fejtegette és hangsúlyozta, hogy napjainkban is *nem a meglévő erők gyöngitése, hanem a gyengék erősitése lehet a cél csupán.* Az ellenség mindannyiunk ellensége egyaránt: itt állt lesben, hogy összetörje Krisztus keresztjét és hivőinek seregét. *Hála a német hadsereg Istentől segitett erejének és honvédeink vitézségének, porba hullni látszik Krisztus ellenségeinek fegyvere.*

Kovács Sándor püspök évi jelentésében emlékeztetett arra, hogy az első világháború, századokkal ezelőtt, a vallásszabadságért, a második, Napoleoné, az egyenlőségért folyt, *a mai nap jelszava pedig a testvériség volna, az embertársaknak és népeknek erkölcsi jóakarata egymás iránt.* A magyar nemzet az új kor választott nemzete, amely egyházáért, jobb jövőjéért századokon át szenvedett és ma is őrt áll ősi feladatai mellett. Nyugodtan nézünk a jövőbe, de kijelenthetjük: sem nemzetünk, sem egyházunk, sem hazánk egysége nem eladó, mert Deák Ferenc szerint: „Amit hatalom, vagy erőszak elrabol tőlünk, azt idő és jószerencse visszahozhatják, de *amiről a nemzet önmaga lemondott, azt örökre elvesztette*". A püspök a következőkben a lelkészhiány okait fejtegette, majd a közgyülés belső ügyek tárgyalásával ért véget.

„Hogy kerül maga ide?"

. A kommunista sztrájkokkal küzdő Kalifornia véleménye a szovjetnek igért segitségről. *(Newyork Times)*

CSÁKÓ ÉS KALAP 11. premier-hét! OMNIA

KERESZTÉNY KERESKEDŐK IRAKATA

Kunor IRODABUTOR és lakberendező Tervszerinti bútorok IV., KECSKEMÉTI-UTCA 11. TELEFON: 184-611.

KERN ÉS TÁRSA OPTIKA-FOTO Kossuth Lajos-u. 3. Tel.: 188—604. Honvédségi szállítók, Baross-szöv. és Nyúkosz tagja.

Mogyoróssy hangszergyár Budapest, VIII., Rákóczi-út 71. sz. Fúvóharmonikák, gramofonok, radiók és az összes hangszerek részletre is. — Árjegyzék ingyen

IRODABUTOROK MOLCSANYI és PÉTER-től Budapest, Eskü-tér 6. Telefonszám: 18-36-08

KERESKEDŐK, IPAROSOK, FIGYELEM! Férfi- és női szövetek gyári lerakata! TEXTILÁRUK BEHOZATALI KFT Budapest, IV., Múzeum-körút 11. Telefon: 182-400.

Aba Novák Vilmos (1306)

Eltemették Aba-Novák Vilmost (1306)

Aba-Novák Vilmost, a világhírű magyar festőművészt, ma délután félnégykor temették el a farkasréti temetőben. A temetésen a család tagjain kívül résztvett a magyar művészi, tudományos és társadalmi élet számos előkelősége, a Képzőművészeti Főiskola rektorátusa és tanári kara, a Főiskola hallgatóival együtt. A temetésen *Pécsi-Pilch* Dezső, a Képzőművészeti Főiskola rektora búcsúztatta a nagy halottat. A Főiskola hallgatóinak nevében Aba-Novák tanársegédje, *Azbej* Imre mondott meghatót istenhozzádot. A búcsúztatók után a koporsót az Americanás főiskolai hallgatók sorfalai között vitték a sírhoz, ahol az egyházi szertartás után hantolták el a kiváló művész holttestét édesapja tetemei mellé.

Esti Magyarország

1941. okt. 1.

LOHR FEREN

A filmszalag út

Mindenki élvezi a film varáz
de eddig csak a filmkészítők
volt módjukban, hogy áttek
hessék a film világát. E mu
szerzője arra a feladatra vál
kozott, hogy megismertesse
érdeklődővel a filmszalag kész
sének titkait a forgatókönyvtő
felvevő műhelyeken át a moz
Biztos kézzel, teljes elméleti
gyakorlati tudással és vonzó
lusban vezeti be az olvasót a f
világába, amelynek sorra tárja
minden titkát. Megismerjük
munkában a kép- és hangfel
telt, rendezést és összeállítá
színesfilmet, trükköket és térh
tású filmet, sőt a jövő is feltár
az olvasó előtt, a képrádió titk
Az évről-évre terebélyesedő m
gyar filmgyártás műhelyéből k
rült ki ez a munka, s bizonyá
éppen olyan hamar megtalálja
utat a közönséghez, mint me

HÍREK

Itt az ősz

Kis családommal a Margitszigeten sétáltunk...

Hirtelen szélroham borzolja végig a fák ma még dús koronáját. Nyomában ezernyi falevél lejt őrült dervis-táncot... — Újabb szélroham, egy maroknyi levelet szeszélyesen hátára kap és elragadja a messzeségbe. Ki tudja, hova sodorja őket a szél? A szélcsendben azután ájultan potyog a falevél-eső a földre... Istenem, idén az első őszi falevélszőnyegre léptem most...

Készül a nagy ünnepi ravatal a természetben... Láttad, észrevetted, milyen szívettépő fájdalommal búcsúzik önmagától a nyár?

Pontosan annyi fájdalommal, eltitkolt könnyel, keserűen lenyelt sóhajjal, mint amennyivel egy magamfajta negyvenes köszön el napról-napra az ifjúkori illuziók egy-egy csillogó aranyszálától, tavaszos reményétől, kacagó örömforrástól...

Készül a nyár ünnepi ravatala. Aranyszőke hajú kislányom kacagása felvert töprengésemből. Mosolygó élete táncot lejt előttünk a hulló levélesőben. Anyja is, én is elmosolyodunk... — Lám az őszben így folytatódik az örök tavasz — mondja. Mindketten szoros csókrohamban szorítjuk magunkhoz gyermekünket. Örülünk és mégis könnyes a szemünk. Megkínzottan felsóhajtok: Istenem! Miért van ősz, miért van elmúlás és miért vannak ráncok? Dehát a kisleányom a Tavasz — és ősz nélkül nincs tavasz... Megéri elmúlásom az ő virágbaszökését...

(hol)

— **Schiffert Béla a nagyváradi egyházmegye apostoli kormányzói helytartója.** Márton Áron gyulafehérvári püspök a Szatmár és a nagyváradi egyházmegyék apostoli kormányzója, dr. *Schiffert* Béla kanonokot nevezte ki a nagyváradi püspökség apostoli kormányzói helynökévé. Joghatóságát kiterjesztette a debreceni apostoli kormányzóságra is, amely így megszűnik.

— **Kigyulladt a palicsfürdői OTI-szanatórium.** Vasárnap a palicsfürdői OTI-szanatórium egyik melléképületében egy hibás kémény miatt tűz keletkezett. *A lángok a főépületre is átterjedtek.* A tűzoltóság csak kétórai megfeszített munkával tudta eloltani a tüzet. A kárt még nem becsülték fel.

A Pesti Ujság kiadóhivatalában kaphatók még a következő könyvek:

Bosnyák: A ZSIDÓKÉRDÉS TÖRVÉNYES RENDEZÉSE.	—.50 P
Bosnyák: A ZSIDÓKÉRDÉS ÚJABB ALAKULÁSA MAGYARORSZÁGON	1.— P
Chaldeus: A ZSIDÓ VILÁGSZÖVETSÉG VESZEDELME.	3.— P
Cserjéssy Sándor: SZABADCSAPAT v. Endre László előszavával.	4.— P
Zsombók: GRAFOLÓGIA	—.90 P
Győrbíró: ÉPITŐIPARI TÁJÉKOZTATÓ	12.— P
Dr. Haendel: A NÉMZETISÉGEK	8.— P
Hitler: HARCOM, III. kiadás, kötve	9.20 P
fűzve	7.50 P
Kacsmári Imre: KI VOLT SÉRTŐ KÁLMÁN?	1.— P.
Kocsis József: BERKES MÁTÉ NAGY ÜGYE	4.— P
Egész vászonkötésben	5.— P
Kocsis Géza: A KÉTARCÚ SZABADKŐMŰVESSÉG	—.16 P
Levatich: MIÉRT VAN SZÜKSÉG III. ZSIDÓTÖRVÉNYRE?	—.30 P
Dr. Loisch János: KIS NÉMET NYELVTAN	—.30 P
Luzsénszky Alfonz: A ZSIDÓ NÉP BŰNEI	1.80 P
Luzsénszky: A TALMUD MAGYARUL	3.60 P
Dr Matolcsy: A ZSIDÓK ÚTJA	1.— P
Rátkay: AKI MEGMENTETTE EURÓPÁT. fűzve.	4.80 P
Rohling: A TALMUD FOR. DITÁSA	1.— P.
Sütő: AZ Ő AZ ORSZÁG, AKIE Á FÖLD	3.— P
Számado, Sertő Szerető: UJ VERSEK	3.— P
Dr. Vágó Pál: MUNKANÉLKÜLISÉG. HITEL. ORSZÁGÉPITÉS	1.60 P
Várady Gyula: ANGLIA ÉS IZRAEL	—.40 P
Werth: IGY KEZDŐDÖTT A II. VILÁGHÁBORÚ, fűzve.	3.— P
kötve	4.20 P

Vidéki megrendelőktől a könyv készpénz árán felül 10 fillér portó előzetes beküldését is kérjük.

Az első két budapesti Vasnap eredménye:

58.400 kiló ócskavas

Minden lakást felkeresnek a Fémgyüjtő megbízottai

Az első budapesti vasnapok máris meghozták a kitünő eredményt: *két nap alatt 58.400 kilogramm ócskavas- és fémhulladék gyült össze a háztartások felajánlásaiból.* A használati tárgyak, háztartási cikkek változatos tömege került elő a pincékből és lomtárakból. Mutatkozik a rendszeres gyüjtés eredménye.

Olyan házakból, amelyekben tavaly nem akadt ócskavas, most jelentős mennyiséget szolgáltattak be.

Harminc napot vesz igénybe a budapesti vasnapok gyüjtési munkája. A gyüjtőközegek minden lakásban megjelennek és összeszedik az év során felgyült ócskavasat. A *Fémgyüjtő* ezzel kapcsolatban kéri a háziasszonyokat, hogy készítsék elő a hulladékanyagot, melyet a gyüjtőközegek erre az alkalomra megállapitot áron, pontos mérlegelés mellett átvesznek. *Kéri egyben a házfelügyelőket is,* hogy azoktól, akik hivatalos elfoglaltságuk miatt a gyüjtőkocsik érkezésekor nem tudnak otthon tartózkodni, gyüjtsék összse az anyagokat és elismervény ellenében ők adják át a gyüjtőközegeknek.

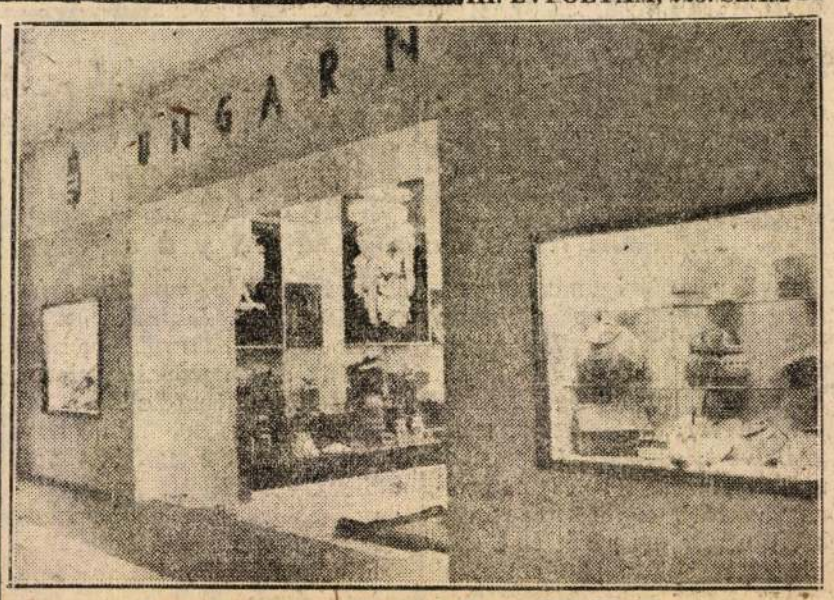

Magyarország pavillonja a Bécsi Őszi Vásáron.

— **Nem ötöd, hanem huszonötöd rész!** Tegnapi lapszámunkban közöltük Tauber János mosonmagyaróvári járásvezetőnek a Nyilaskeresztes Párthoz intézett levelét. A közlemény címébe sajnálatos hiba csúszott, amennyiben a győr—mosonmegyei párttagoknak nem ötöd, *hanem huszonötöd része lépett csak ki a pártból,* vagyis, mint a levél szövegében közöltük, *a kilépettek száma a párttagoknak még az 5 százalékát sem teszi.*

— *OLTÁRSZENTELÉS A VIZIVÁROSI PLÉBÁNIATEMPLOMBAN. Serédi Justinian biboros hercegprimás vasárnap felszentelte a felső vizivárosi plébániatemplom egyik új oltárát. A hercegprimás résztvett hétfőn a budapesti papság konferenciáján. A hét végén részt vesz a katolikus nagygyülésen.*

— **Megnyílt a debreceni egyetem tanéve.** A debreceni Tisza István *Tudományegyetem* tanévét megnyitották. A megnyitás előtt a református nagytemplomban *Czeglédy* Sándor dr., hittudománykari tanár prédikált, majd az egyetem aulájában *Mitrovics* Gyula dr., lelépő rektor beszámolót, *L. Kállay* Kálmán dr., az új rektor nagnifikusz „Jézus az Ó-testamentumban" címmel székfoglalót, *Erdős* Károly dr. hittudománykari dékán tanévnyitót mondott.

— **Intézőbizottság alakult a cipőkereskedőkből.** Karsay Imre dr. miniszteri titkár, a *Magyar Cipőkereskedők Országos Egyesületének* nemrég kinevezett miniszteri biztosa a szakma keresztény tagjaiból intézőbizottságot alakított.

— **Hirtelen meghalt egy szerzetes.** Tegnap délután a Császár-fürdő éttermében hirtelen meghalt *Szuszepka* Pál 71 éves szerzetes. Szívszélhüdés ölte meg.

— **Szódabikarbóna helyett rovarport tett az ételbe.** Az éjszaka az Izabella-utca 62. számú házba hívták ki a mentőket. Az egyik lakásban *Kékessy* Tiborné 54 éves magánzónő és *Kozma* Margit 25 éves háztartási alkalmazott súlyos rosszullétről panaszkodtak. A mentők gyomormosást alkalmaztak, majd kórházba szállították őket. Megállapították az orvosok, hogy Kékessyéknél tegnap délben babot főztek és szódabikarbona helyett *rovarport tettek az ételbe.*

Honvédeink tovább folytatták előnyomulásukat

Az ukrajnai hadműveletek során a szövetséges haderők nek minden mozgásban lévő harci csoportja folytatta előretörését s további területeket szállottak meg, miközben egyes részek újabb ellenséges haderőket szakítottak el egymástól. A folyamatban levő hadműveletekről azonban egyelőre nem közölnek részleteket. A magyar csapatok arcvonalán az ellenség néhány vállalkozást hajtott végre. A honvédkötelékek valamennyit könnyűszerrel visszaverték. Eközben a támadók közül néhány foglyot ejtettek. Egyébként mindkét részről csak szórványos tüzérségi tevékenység volt. (MTI)

— **Motorkerékpárbaleset.** Tegnap délután Kispesten a Kossuth-téren *Stefánó* Márton 46 éves bolgár kertész elütötte motorkerékpárjával *Szilágyi* Jánosné 40 éves gyárimunkásnőt. A szerencsétlenség alkalmával úgy az asszony, mint a gázoló motorkerékpáros súlyos sérüléseket szenvedtek. A mentők mindkettőjüket a Szent István-kórházba szállították.

— **Házasság.** Kiss Etelka és Zétényi és Klobusiczi Klobusitzky Ferenc f. é. október hó 4-én, szombaton este fél 7 órakor tartják esküvőjüket az erzsébetvárosi plébániatemplomban.

Biztosítani kell az egyházi alkalmazottakat

A miniszterelnök rendelete értelmében a különböző vallásfelekezetek önkormányzati testületeinek alkalmazottait a biztosítottak körébe vonta. Ennek értelmében

az összes munkavállalók, például egyházfi, a lelkészhivatalban alkalmazott pénztárosok, irnokok stb. biztosításra kötelezettek,

ha ez a főfoglalkozásuk. A bejelentéseket szeptember 30-áig kellett az OTI-nál megtenni.

— **Öngyilkosságok.** Tegnap délután Kispesten a Vas Gereben-utca 285. számú lakásán öngyilkossági szándékból felakasztotta magát *Bringer* Antal 43 éves gyári munkás. Mire tettét hozzátartozói észrevették, meghalt. — Nagytétényben öngyilkossági szándékból nagymennyiségü mosószódával mérgezte meg magát *Adamcsuk* Péter Pálné 20 éves háztartásbeli asszony. A mentők a Rókus-kórházba szállították. — Kispesten a Szondy-téren levő lakásán öngyilkossági szándékból borotvával átmetszette a gégéjét *Oboszil* Rezsőné 44 éves háztartásbeli nő. A mentők életveszélyes állapotban szállították a Rókus-kórházba.

— **Talpbőrt drágított.** Dóka László szalatnyai kocsmáros maga adott talpbőrt a csizmájához. A fennmaradó mennyiségből mintegy 45 dekát 8 pengőért adott el a cipésznek, amiért ardrágítás címén az uzsorabíróság elé került. Az Dókát 5 napi fogházra átváltoztatható 100 pengő pénzbüntetésre ítélte. A Kúria 200 pengőre súlyosbitotta az ítéletet.

HÁBORUBAN ÉS BÉKÉBEN, mindenhol és mindenkiért a Magyar Vöröskereszt. A vöröskeresztesek a szeretet fáradhatatlan harcosai, emlékezzünk áldozatos munkájára és adományainkkal segítsük, hogy segíteni tudjon.

— **MAI VIZÁLLÁSJELENTÉS. A Duna** Regensburgnál árad, lejebb apad; Bajánál alacsony, Mohácstól lefelé közepes vízállású. — **Vízállások:** Schärding 284, Passau 453, Aschach 214, Struden 328, Stein 287, Bécs 276, Pozsony 125, Komárom 272, Budapest 217, Paks 125, Baja 226, Mohács 268, Gombos 366, Ujvidék 377. — **A Tisza** végig apad, Tokajig alacsony, Tiszafüredtől lefelé közepes vízállású. — **A Balaton** Siófoknál 52. — **A Velencei-tó** Agárdnál 88.

RÁDIÓ

Szerda, október 1.

BUDAPEST I., 549.5.

6.40 Ébresztő. Torna. — **7.00** Hírek. Közlemények. Etrend. Hanglemezek. — **10.00** Hírek. — **10.20** Széchenyi István gróf történelmi tanitásai. (Felolvasás.) — **10.45** Legenda Attila koronázásáról. (Felolvasás.) — **11.10** Nemzetközi vízjelzőszolgálat. — **12.00** Fohász. Himnusz. — **12.10** Hanglemezek. — Közben **12.40** Hírek. — **13.20** Időjelzés, vízállásjelentés. — **13.30** Cigányzenekar. — **14.30** Hírek. — **14.45** Műsorismertetés. — **15.00** Árfolyamhírek, piaci és élelmiszerárak. — **15.20** Kiss Ferenc szalónzenekara. — **16.15** Asszonyok tanácsadója. (Előadás.) — **16.45** Időjelzés, hírek. — **17.00** Hírek szlovák és ruszin nyelven. — **17.15** A tokaji aranytermő szőlőtő. (Felolvasás.) — **17.45** Szabó Kálmán jazz-hármusa. — **18.10** Rádió a rádióról. — **18.20** Honvédműsor. — **19.00** Hírek magyar, német és román nyelven. — **19.25** Az Operaház előadásának ismertetése. — **19.30** Hegyek alján. (Zenedráma.) — Az I. felv. után kb. **21.40** Hírek. — **22.10** A Hegyek alján c. opera közvetítésének folytatása. — **23.00** Hírek idegen nyelveken. — **23.25** Cigányzenekar. — **24.00 Hírek.**

— **Újra bíróság elé került a 150 kiló arany ügye.** Megírtuk, hogy a tábla visszaítélte *Dvorák* Norbertnek azt a 150 kiló aranyat, amit az aranyolvasztó különböző helyiségeiben elrejtve talált a rendőrség. Dvorákék kötelesek voltak a Nemzeti Banknak felajánlani az aranyat. — Időközben olyan adatok merültek fel, hogy Dvorák Norbert, aki ellen *elmebetegsége* miatt szünetelt a büntető eljárás, *tulajdonképpen nem beteg.* Ennek az alapján az ügyészség *újrafelvételi kérelmet terjesztett elő,* amellyel most foglalkozott az uzsorabíróság dr. *Dorossy*-tanácsa. *Kotsis* Miklós főügyészhelyettes kérte, hogy *az Igazságügyi Orvosi Tanácsot kérje fel a bíróság Dvorák elmeállapotának megvizsgálására.* A bíróság úgy határozott, hogy az ügy összes iratait felküldik a Kúriához.

Országos vásárok

Október hó 1-től 7-ig

1-én, szerdán: Beregszász, Debrecen, Felsőgalla, Felsőszele, Huszt, Ivánegerszeg, Jászberény, Jánosháza, Kaposvár, Kalocsa, Kiskunhalas, Kiskunfélegyháza, Letkés, Mezőkomárom, Miskolc, Nagykapos, Nyiradony, Nyirbogdán, Rudabánya, Sárospatak, Sárrétudvari, Sátoraljaújhely, Simontornya, Táplószentmárton, Tura, Vajszló, Vasegerszeg.

2-án, csütörtökön: Alcsút, Alsóság, Ács, Berettyóújfalu, Csepreg, Debrecen, Fertőrákos, Hahót, Ibrány, Kisbér, Kiskomárom, Kisköre, Kiskunhalas, Letkés, Miskolc, Nagykálló, Nagyléta, Onod, Pacsa, Püspökladány, Sajógömör, Sarkad, Tiszafüred, Tököl, Ungvár.

3-án, pénteken: Buj, Derecske, Debrecen, Eger, Ipolyhidvég, Kötcse, Mezőberény, Nagyhalász, Sarkad, Tiszafüred.

4-én, szombaton: Bükkösd, Debrecen, Mezőberény, Vásárosbóc, Vásárosmike, Zala, Zalaegerszeg.

5-én, vasárnap: Alpár, Mezőberény, Pilis, Sennyéháza, Tiszaföldvár.

6-án, hétfőn: Balassagyarmat, Bő, Bodajk, Budapest, Csögle, Debrecen, Dévaványa, Fadd, Felsővadász, Forró, Gödöllő Gyöngyösmellék, Hajós, Hegykő, Kerekegyháza, Királyhelmec, Letenye, Léva, Mád, Mágocs, Mosonmunkács, Muzsla, Nagymaros, Ösi, Ozd, Pusztamérges, Pécs, Rábahidvég, Rum, Sajóvárkony, Somogyfád, Sopron, Szomajom, Tarcal, Turkeve, Tiszaföldvár, Ujszász.

*

Gyakran előfordul, hogy a vásárokat nem tartják meg, éppen ezért a szerkesztőség a közölt adatokért felelősséget nem vállalhat. Ajánlatos a vásárt megelőző napokban a községi előljáróságokon a vásár megtartásáról érdeklődni.

A ZSIDÓ NÉP BŰNEI Irta: Luzsénszki Alfonz. Ára: 1.80 P. Kapható a kiadóhivatalban.

Hiteles történeti adatok szenzációs gyüjteménye. — Mindenkinek el kell olvasni!

A GAZDA OLVASNIVALOJA

1.

Gazdasági cselédek jutalmazása

Mónos István bajnai és *Németh* István nagysápi gazdasági cselédeket, akik 50 éven át hűségesen szolgálták gazdájukat, *a földmüvelésügyi miniszter elismerő oklevéllel és pénzjutalommal tüntette ki.* A kitüntetést ünnepség keretében Esztergom vármegye alispánja adta át. Ugyancsak több évtizeden át egy helyen teljesített munkásságuk elismeréséül a földmüvelésügyi miniszter elismerő oklevelet és 80—80 pengő pénzjutalmat küldött *Rojkó* Albert és *Nagy* János uradalmi cselédeknek. A kitüntető oklevelet és pénzjutalmat az orosházi járás főszolgabírója nyujtotta át a két derék gazdasági cselédnek.

2.

Keresztény állatkereskedők tömörülése

Most tartotta közgyülését az erdélyi állatkereskedők egyesülete Szamosujvárott, ahol elhatározták, hogy testületileg belépnek a Magyar Keresztény Állatkereskedők Országos Egyesületébe. Igy Erdélyből körülbelül 300 taggal gyarapodik az anyaegyesület. A szamosujvári közgyülésen élesen kikeltek azért, hogy a zsidó állatkereskedők még mindig korlátozás nélkül működnek, amit például a magyardiószegi cukorgyár marhavásárlásai igazolnak, ahol 17 zsidó közvetítő dolgozott.

3.

Beszüntetik a külföldi lóvásárlásokat

A lóértékesítő szövetkezet értesítést küldött szét az országba, hogy kormányrendeletre mindenfajta lóvásárlást beszüntettek. A rendelkezés folytán a folyamatban lévő német, bolgár és olasz lóvásárlásokat bizonytalan ideig szüneteltetik.

4.

Székelyföldi jegyzőképzés

A világháború előtt létesített, de a román uralom alatt megszüntetett községi közigazgatási tanfolyamot Marosvásárhelyen most nyitották meg. A tanfolyamnak 40 hallgatója van. Különösen nagy jelentőséget ad a most 23 év után ismét megkezdett munkának az a körülmény, hogy a határszélen működő jegyzők kiképzéséről van szó.

5.

Lépfenefertőzések Kárpátalján

Turjabisztra községben a szarvasmarhaállományban lépfenemegbetegedés fordult elő. Az állatokat maguk a gazdák akarták gyógyítani, úgyhogy megszúrva az állat fülét, abból vért vettek. Ezen müvelet közben több ember lépfenével fertőződött meg. Az egyik még Turjabisztra községben szörnyü kínok között kiszenvedett, míg a másik az ungvári kórházban halt bele a fertőzésbe. Egy harmadik fertőzött egyén az ungvári kórházban a javulás útján van. Óvakodnunk kell tehát és az állatorvos segítségét kell igénybe vennünk.

A PESTI UJSÁG SZEME MINDENT LÁT!

Az amerikai „segítség" és az új Európa

Irta: Matolcsy Mátyás

A világ zsidóságának nagy reménye: Amerika beavatkozása, az amerikai „megsegítés" a gyakorlatban kezd kibontakozni. Az amerikai „megsegítés" kétélű fegyvere, úgylátszik, mind több vért csapol az amerikai gazdasági életből és naprólnapra több olyan szálat vág ketté, amely Amerikát és Európát összekötötte. Az amerikai „megsegítés" politikájának már tisztán látható „eredménye" a következő:

1. a megsegítés *nem jut el oda,* ahol hatásos lehetne, illetve nem jut el addig, amíg nem késő — a szovjet frontra;

2. a megsegítés gyakorlatilag csak az angol szigetig jut el, ami azonban *az „európai rendezést" semmiképpen nem befolyásolja;*

3. a megsegítés politikája értelmében útnak indított hadianyagszállítások Amerikában hadiipari konjunktúrát s ugyanakkor *súlyos agrárválságot* idéztek elő;

4. az amerikai beavatkozást követő „elszigetelődés" nem a német birodalom megfojtását eredményezte, mint tervezték, hanem *Amerika gazdasági életének sorvadásához vezetett.*

Amerika jelenlegi beavatkozása tehát a háború kimenetelét alig befolyásolja. Roosevelt és Churchill ama törekvése ugyanis, hogy Angliát „megerősítik", Németországot pedig *„kiéheztetik"*, teljesen csődöt mondott. A német birodalom agrártermelése, tervszerű és előrelátó készletgazdálkodása és közellátásának kitünő szervezettsége *a német hadsereg és a közel százmilliós birodalom ellátását további hosszú évekig biztosítani tudja,* mégha egyetlen mázsa búza sem érkezik a hamburgi kikötőbe. Németországnak és szövetségeseinek ellátása biztosítva van, azért pedig, hogy a vörös szovjet uralom őrült pusztító politikája súlyos megpróbáltatást zúdított az orosz milliók nyakába, egyedül ők és zsidó szövetségeseik felelhetnek.

Amerikában nagyon furcsa a helyzet. A hadikonjunktúra napos oldalával szemben az agrárválság sötét hideg völgye húzódik végig. A búzavetésterületet 72 millió kisholdról 50 millióra, a pamutültetvények kiterjedését 28 millióról 22 millióra kellett csökkenteniök, a dohányét hasonlóképpen stb. *25—30%-kal zsugorodik az élet és még mindig saját zsírjukban fuldokolnak,* mert az amerikai háborús politika folytán az európai piacok elvesztek. A búzafelesleg a tavalyról maradt 400 millió bushelről (1 bushel 28 kg.) 700 millióra emelkedett. Az eladatlan, „elhelyezhetetlen" pamutkészlet 7—8 millió bála. Argentinában pedig 40%-os tengeri-szénkeverékkel fűtik a mozdonyokat stb.

Amerika beavatkozása, elszigetelődése fonák helyzetet teremtett: a bőség és szükség világát. Az átmeneti kellemetlen hatásoktól eltekintve, mi úgy látjuk, hogy *Amerikának ez az elszigetelődése egyenesen szükséges ahhoz, hogy Európa nemzetiszocialista gazdasági felépítése szervesen, önmagában, Amerika nélkül, a liberálkapitalista eszközök és módszerek nélkül megtörténhessen.* A nemzetiszocialista új Európa önmagában zárt egészet alkot; nagyipara és agrártermelése egymást tökéletesen kiegészítik. Kanada és Argentina búzája és marhája helyett a Dunamedence és Ukrajna feleslegét veszi majd fel Nyugat-Európa iparvidéke. Mert hisz egyenesen lehetetlen lenne erős, egységes új Európát elképzelni, ha például Magyarország, Bulgária, Ukrajna terményeinek Amerikával kellene versenyezniök, a hamburgi, sőt a bécsi és drezdai piacokon.

A szovjet front közeli összeroppanása után nyilván megindul nagy átfogó tervek szerint az európai élet újjászervezése — Anglia, Amerika, vagyis a liberál-kapitalizmus nélkül. Hogy velük még mi lesz, az az európai átrendezést egyáltalán nem érinti. *Az amerikai beavatkozás, a „megsegítés" politikája és az ezzel járó kellemetlen elszigetelődés tehát végső eredményében az önálló, önmagára támaszkodó, egységes nemzetiszocialista Európa felépítését szolgálja.* És ha jelenleg átmenetileg vannak is apróbb nehézségek, a háború után az önálló, független, egységes Európában a nemzetiszocializmus gazdaságpolitikája olyan fellendülést teremt, amelyre az „öreg" Európában még nem volt példa és az újjáéledt Európa mellett, kapitalizmusával és zsidóságával együtt Amerikát nevezzük majd „Ó-világ"-nak.

Churchill tervez, Isten végez.

Ülést tartott a pártvezető-tanács

A Nyilaskeresztes Párt pártvezető-tanácsa tegnap ülést tartott és nagyfontosságú döntéseket hozott. Ezeket mozgalmunk lapjai még e héten közölni fogják. A tanács ülését SZÁLASI FERENC vezette és a tanácstagok egyhangúlag hozták a határozatokat s tartották szükségesnek ezek végrehajtását.

Berlin a Finnországhoz intézett angol jegyzék visszautasítására számít

(Berlin) Angliának Finnországhoz legutóbb intézett jegyzékével kapcsolatban a német lapvárosban egyelőre nem foglalnak állást. Nyilvánvalóan Helsinkire bízzák, hogy ebben a politikai kérdésben döntsön. Kétségtelen azonban, hogy német politikai körök a legutóbbi időben finn részről többízben elhangzott nyilatkozatok folytán a brit fenyegetés erélyes visszautasítására számítanak. (Bud. Tud.)

Aba Novák Vilmos meghalt

Aba Novák Vilmos, az egyik legkiválóbb modern magyar festőművész hétfőn meghalt. Halálával súlyos veszteség érte a magyar képzőművészetet. A tehetsége teljében, 47 éves korában, elhúnyt festő 1922-ben állította ki első műveit, rézmetszeteit. Rövidesen a Szinnyey Társaság grafikai díjával jutalmazták, majd később a társaság tagjául is választja. Vendégként többször járt Olaszországban. Az olasz tájat és az olasz életet többször örökítette meg elismert tehetségével. Innét indult el modern freskóművészete, amellyel különösen magára vonta a műértők figyelmét. Egyik úttörője volt a mai egyházművészetnek is. Több templomunk fala hirdeti a kiváló művész hatalmas alkotó erejét.

Halála mély részvétet keltett a művészeti és irodalmi körökben.

Október 15-től fél 9-kor kezdődik a tanítás a főváros népiskoláiban

A főváros királyi tanfelügyelője értesítette a fővárosi népiskolák igazgatóit, hogy a tanítási idő kezdetét *a székesfőváros összes népiskolájában reggel fél 9 órai kezdettel állapitotta meg.* A tanítási idő kezdetének ez az új rendje október 15-től 1942. évi február hó végéig tart.

A tanításnak fél órával később történő kezdése következtében az órarendbe felvett órák félórával eltolódnak. A 8—9-ig terjedő időre beállított tantárgy tantíása fél 9-től fél 10-ig tart és végeredményben félórával később fejeződik be.

Azok az osztályok tehát, amelyekben eddig délelőtt 1-ig tartott a tanítás, az új beosztás szerint ½2-kor fejezik be a tanulást.

Másképp alakul a helyzet azokban az osztályokban, amelyekben elegendő számú tanterem hiánya miatt, váltakozó tanítás folyik. Az új beosztást úgy kell alkalmazni, hogyha a délelőtti tanítás öt órára terjed,

az utolsó órát egy negyedórával korábban kell befejezni,

a délutáni oktatás első óráját pedig negyedórával később kell megkezdeni. A délelőtti utolsó és a délutáni első óra időtartama tehát 15—15 perccel megrövidül. Ilyen beosztás mellett a délelőtti és a délutáni tanítás közötti szükséges szellőztetésre egy óra áll rendelkezésre.

— **Tűz Rákospalotán.** Tegnap este tűz keletkezett *Rákospalotán,* a Zápolya-utca 41. számú házban. A padláson lévő anyagok eddig még meg nem állapított körülmények között meggyulladtak és nagy lángokban égtek, úgyhogy *a tűz még a tetőzetre is kiterjedt.* A kivonult tűzoltók lokalizálták a tüzet. A kárt még nem tudták megállapitani.

CSORTOS GYULA,

TURAY — BILICSI — PERÉNYI — KÖPECZI BOÓCZ, FÖLDÉNYI — HALASSY MARISKA — PETHES a főszereplők, BÓNYI ADORJÁN.

A milliomos

című vígjátékában

BEMUTATJA OKTÓBER 1-ÉN

AZ **ÚJ MAGYAR SZÍNHÁZ**

A 8 ÓRAI UJSÁG ÁLMODIK

A 8 Órai Ujság a Nyilaskeresztes Pártból történt kilépésekkel kapcsolatban naponként fantasztikusnál-fantasztikusabb híreket közöl. Tegnapi számában például úgy össze-vissza szabdalta a pártot, hogy még a leghűségesebb olvasóik sem ismerik már ki magukat. Annál kevésbé, mert a tegnapelőtti számában, meg az az előttiben egészen más frakciókról és csoportokról ir.

Ha már mindenáron fel akarja parcellázni a 8 Órai Ujság a Nyilaskeresztes Pártot és ha olvasóinak ezzel örömet szerez: ám tegye. De talán mégis jó lenne egy kicsit vigyázni s a felosztásnál ügyelni, hogy a tegnapelőtti állitások ne cáfolják meg a tegnapiakat és a tegnapi közlését ne cáfolja meg esetleg a maival.

Ezt nem haragosan mondjuk, ezt csak úgy jóindulatúlag ajánljuk, mert hát a 8 Órai Ujság olvasói közt is vannak bizonyára, akik szeretik az igazságot és figyelemmel kisérik a 8 Órai Ujság álmait. De aztán hamarosan rájönnek a turpisságra s azt hiszik, hogy a 8 Órai Ujság megint valami rossz ápriliselseji tréfát akar és a kassai örökséghez hasonló ravaszságon töri a fejét.

Borzalmas gyilkosság a cinkotai erdőben

Megfojtotta szerelmesét egy gyári munkás

Ma reggel a főkapitányság központi ügyeletének jelentették, hogy

a cinkotai kiserdőben egy megfojtott nő holttestét találták. A munkáskülsejű fiatal nő nyakán szorosra kötött sál feszült.

A főkapitányságról dr. *Radocsay* Jenő rendőrtanácsos és dr. *Jónás* József rendőrkapitány indult el a rendőri bizottsággal s mialatt az autó a cinkotai kiserdőhöz ért, az ottani rendőrőrszobán egy sápadtarcu férfi jelentkezett:

— Az éjszaka gyilkosságot követtem el — mondotta —, megöltem menyasszonyomat, Orosz Máriát.

Az önként jelentkező gyilkos fiatalembert *Lőrinc* Richárdnak hívják, 22 éves munkás, az Orion-gyár alkalmazottja. Meggyilkolt menyasszonya ugyancsak az Orion-gyár munkásnője volt, a 26 éves *Orosz* Mária. Mire a rendőri bizottság a helyszínre érkezett, a holttest mellé hívták tetemre a gyilkos fiatalembert is. Lőrinc Richárd elmondotta, hogy másfél év óta volt jó barátságban Orosz Máriával, aki azt hajtogatta, szeretné, ha megesküdnének. A fiatalember a nehéz gazdasági viszonyok miatt nem akarta most az esküvőt, de a leányt nem tudta meggyőzni. Orosz Mária tegnap nem is volt a gyárban, mert a torka fájt s este, amikor a cinkotai kiserdő szélén a találkozón megjelent, a torka be is volt kötve. Sétálgattak és eközben mondotta a leány,

ha már nem lehetnek egymáséi, legjobb volna, ha közösen öngyilkosságot követnének el.

A kiserdő tisztásán leültek, elbúcsúztak egymástól s utána

a fiú azzal a kendővel, melylyel a leánynak a torka be volt kötve, megfojtotta szerelmesét.

— Magam sem tudtam, hogy mit csináltam — mondotta a rendőrtiszteknek Lőrinc Richárd — most már én is meg akartam halni. A sál mögött lévő nedves ruhát levettem a leány nyakáról, azt a derékszíjamra erősítettem és alkalmas fát kerestem, hogy felakasszam magam.

A vizesruha leszakadt a szíjról, s én a földre estem. Utána mégegyszer megpróbáltam, hogy felakasszam magam, de ez sem járt sikerrel.

Lőrinc Richárd az asztási kísérlettől szinte aléltan akart visszamenni arra a helyre, ahol a nőt megfojtotta, de nem talált vissza. Arra gondolt, hogy talán Orosz Mária nem is halt meg, közben magához tért és elment. A fiatal munkás hazament, anyjának elmondott mindent s reggel mikor kivilágosodott, anyjával együtt mentek ki a kiserdőbe, hogy megnézzék, valóban meghalt-e a leány.

Rátaláltak a holttestre s utána Lőrinc Richárd nyomban jelentkezett az őrszobán.

A rendőri bizottság megkérdezte a gyilkos fiatalembert, mutassa meg, melyik az a fa, amelyikre felakasztotta magát. Lőrinc erősködött, hogy a két kísérletet valóban megtette s az elszakadt nedves rongy még ott is maradt a fán. A kiserdő nagyrészét átkutatták,

de a kérdéses fát, sem pedig a nedves ruhát nem találták meg.

A gyilkos fiatalembert letartóztatták.

A vagyonváltságbúza ára október hónapra

A mezőgazdasági ingatlanok vagyonváltsága fejében fizetendő búza árát a pénzügyminiszter október hónapra métermázsánként 30 pengőben állapította meg.

Többezer lakót oltanak be tífusz ellen Ujpesten

A közelmult napokban az újpesti kerületi orvosok több tífuszos esetről tettek jelentést a tisztifőorvosi hivatalnak.

Egy hét leforgása alatt 11 beteget szállítottak be a városi kórház fertőző-osztályába.

A tisztifőorvos nagyszabású intézkedéseket tett a betegség esetleges továbbterjedésének megakadályozására. Ennek a radikális intézkedésnek tudható be, hogy több utcában a lakókat beoltják tífusz ellen. Az eddigi megállapítások szerint 4—5000 újpesti egyén részesül még ezen a héten védőoltásban.

Miért nem tud megszületni az amerikai lőszergyár?

Egy vénkisasszoy és kiskutyái, mint akadály...

(ST. LOUIS) Az angolok keserűen panaszkodnak, hogy az amerikai segélynyujtás nem elég gyors és nem elég nagy. Jellemző esetet közölnek az amerikai lapok arra nézve, milyen nevetséges okok hátráltatják gyakran az amerikai hadiipar kifejlesztését. St. Louis környékén tizmillió dollár költséggel új lőszergyárat akarnak épiteni, az épitkezés megkezdése azonban késik, mert a telken álló régi ház tulajdonosa, egy Bounthy nevü vénkisasszony nem akarja házát addig eladni, amíg át nem költözhetik más lakásba. Az átköltözés viszont azért késik, mert a hölgy kiskutyája „anyai örömöket" var. Ameddig tehát a kiskutyák világra nem jönnek, a ház nem eladó és lebontani nem lehet. Az új hadianyaggyár épitkezése tehát a kiskutyák miatt vár. (NST)

Új **Huszár**-penge

új műanyagtokban

Régi 20 f-es ár

Utólérhetetlenül éles

0·10 mm. vékony - Széles él

Az 1942-es **RADIÓK NAGYRAKTÁRA** **MAULIS**-nál IX., Ráday-u. 11 Tel.: 186—203

Kérjen díjtalan katalógust.

Rendkivüli olasz jelentés a légi- és tengerierő nagy győzelméről

RÓMA, szeptember 29.

Az olasz főhadiszállás szeptember 29-én a következő rendkívüli jelentést adta ki 484. számú jelentéseképpen:

Mint a vasárnapi 482. számú rendes jelentés közölte, Gibraltárból egy ellenséges hajóalakulat karaván alkotva útnak indult. A hajókaraván egy repülőgépanyahajóból, egy csatahajóból, pontosan meg nem állapítható számú cirkálóból és mintegy tíz rombolóból állt. Mihelyt felderítésünk jelezte az alakulat megpillantását, azonnal útnak indult a szardiniai támaszpontról több olasz torpedóvető repülőgép.

Az első támadás

Repülőgépeink két torpedóval eltaláltak egy könnyű cirkálót, amely azonnal elsülyedt. Ezeknek a repülőgépeknek Mellej százados és Setti hadnagy volt a parancsnoka.

Egy másik repülőgépünk, amelynek Giocopinelli hadnagy volt a parancsnoka, egy torpedóval eltalált egy könnyű cirkálót. A Venturini hadnagy parancsnoksága alatt álló repülőgépünk torpedója pedig egy nagy ellenséges egységet talált el. A Bucceril hadnagy parancsnoksága alatt álló repülőgépünk torpedóval eltalált egy könnyű cirkálót. A Marini százados parancsnoksága alatt álló repülőgépünk torpedója eltalált egy körülbelül tízezer tonnás cirkálót. A cirkáló oldalra dőlt és elmaradt az alakulattól. A Cristiani hadnagy parancsnoksága alatt álló repülőgépünk közvetlenül ezután ismét eltalálta a cirkálót, amely elsülyedt. A repülőgépeinket kísérő vadászgépek pilótái megfigyelték, hogy ennek a cirkálónak a legénysége a tengerbe vetette magát.

Ujabb győzelmet hozott a második támadó hullám

Repülőgépeink egy másik hullámban is támadást intéztek az ellenséges egységek ellen. Az ebben a hullámban támadó gépeink egyik csoportját Seidl ezredes, a másikat pedig Buri őrnagy vezette. Ez a két csoport támadásaival a következő eredményeket érte el:

Egy hadihajót az előrészén torpedótalálat ért. Egy másik torpedóval eltaláltuk egy cirkáló középső részét. Találat ért még egy cirkálót.

Kilenc órán át támadták az angol hajóhadat az olasz repülők

A harmadik támadó hullámunk a következő találatokat érte el:

A Grossi kapitány parancsnoksága alat álló repülőgépünk torpedóval eltalált egy könnyű cirkálót. A Barioklio és Cipriani hadnagy parancsnoksága alatt álló repülőgépeink két torpedóval elsülyesztettek egy tízezer tonnás cirkálót.

Az esti órákban a sziciliai támaszpontokról újabb alakulat indult támadásra és megtámadta a még megmaradt egységeket. A Magognoli százados és Sirva hadnagy parancsnoksága alatt álló repülőgépek egy-egy torpedóval biztosan megállapítható találatot értek el egy nehéz cirkálón és egy rombolón.

Elsülyedt tehát összesen két nehéz cirkáló és egy könnyű. Könnyebb és súlyosabb torpedótalálatok értek egy hadihajót és egy pontosan meg nem állapítható mintájú más nagy egységet, hat közepes tonnatartalmú hajót és egy rombolót.

A tengeri ütközet lezajlása alatt heves légiharcok fejlődtek ki légierőink és az ellenséges repülőgépek között. Felgyujtottunk és lelőttünk hat angol repülőgépet. Nyolc repülőgépünk nem tért vissza támaszpontjára. Alakulatai élén elesett egy repülőezredünk parancsnokoló ezredese és három rajparancsnok.

A nagy ütközet szeptember 27-én zajlott le és délután egy órától este 10 óráig tartott. Az ütközetben repülőink egymást múlták felül nagyszerű bátor magatartásukkal. Repülőink nem törődve a veszéllyel, teljes erejükből támadták az angol hajóhadat. Minden erejükkel azon voltak, hogy robbanó anyagukkal ádáz küzdelemben eltalálják az ellenséges hadihajókat.

Az algiri partok mentén, valamint Szardinia és Tunisz között 23.000 tonna hajóűrt vesztettek az angolok

A hajókaravánban haladó ellenséges kereskedelmi hajók közül az olasz királyi haditengerészet könnyű egységei egy gőzöst megtorpedóztak a sziciliai csatornában. Haditengerészetünk egységei eltaláltak és elsülyesztettek ezenkívül egy másik hajót az algiri partok mentén. A Foracci Belloni és Di Bella hadnagy parancsnoksága alatt álló torpedóvető repülőgépeink Szardinia és Tunisz között elsülyesztettek még két hajót E két elsülyesztett hajó ürtartalma 23.000 tonna volt.

Érdekes bonyodalmak az aranyrejtegető Dworák Norbert ügyében

Mint ismeretes, a büntetőtörvényszék valutabírósága néhány hónappal ezelőtt a *Dworák* Norbertnél annakidején lefoglalt 150 kiló színarany elkobzását rendelte el. A budapesti ítélőtábla szeptember elején hozott ítéletében megváltoztatta a törvényszék határozatát és

a 150 kiló aranynak, aranypénzeknek és aranytárgyaknak kiadását rendelte el azzal,

hogy Dworák a színaranyat napi árfolyamon a *Nemezti Bank* számára köteles felajánlani.

Az ügyészség valutabírósága *újrafelvételi kérelmet terjesztett elő az ügyben,* de ettől függetlenül magában az alapperben is folyt már egy újrafelvételi eljárás.

A büntetőtörvényszék *Dorosy*-tanácsa hétfőn kezdte tárgyalni az ügyet. A tárgyalás megnyitása után *Baksay* Miklós dr., Dworák jogi képviselője a tárgyalás elnapolását indítványozta, majd mikor a törvényszék ezt elutasította, *elfogultsági kifogást jelentett be a tanács ellen,* azzal, hogy az alapperben is ez a tanács tárgyalt.

Ennek az indítványnak újabb elutasítása után *Kotsis* Miklós főügyészhelyettes indítványozta, hogy

Dworák Norbertet a törvényszék az igazságügyi orvosi tanáccsal vizsgáltassa meg, mert a lipótmezei elmegyógyintézet átirata szerint elmebeteg.

Ezt követőleg a tanács szavazóbírája *Lukács* Tibor dr. ismertette, hogy a törvényszék orvosszakértőt küldött az elmegyógyintézetbe, *ez azonban Dworákot nem találta ott,* mert mint mondották ,fogait kezelteti a városban.

Egy másik alkalommal szintén nem volt az intézetben megtalálható,

csupán hamadszor sikerült megvizsgálni őt.

Dorosy elnök a szavazóbíró referádája után közölte, hogy az ügyészi indítvány felett csak az egész ügy anyagának ismertetése után dönt.

Kotsis Miklós főügyészhelyettes ez ellen felfolyamodást jelentett be,

majd a tanács visszavonult és azt a határozatot hozta, hogy

a felfolyamodást felterjeszti a Kúriához.

Ezzel a tárgyalás véget ért.

KOPROL KOPROL csokoládés hashajtó 12 fillér

A hercegprimás szentelte fel a kétszázéves Szent Anna templom új főoltárát

A felsővizivárosi Szent Anna plébánia kétszázéves barokk templomát az elmult évben restaurálták, régi főoltárát pedig az idén új márványoltárral cserélték ki. *Ezt az új oltárt Seredi Jusztinián biboros-hercegprimás szentelte fel vasárnap.* Az oltárszentelés szertartása vasárnap reggel 8 órakor kezdődött, amelynek befejezése után *a hercegprimás szentbeszédet intézett a hívekhez, ismertette az oltár jelentőségét és annak fejlődését, majd rámutatott az oltárban elhelyezett ereklyék jelentőségére és különösen kiemelte, hogy ebben az oltárban ott van Szent Adalbert püspök, vértanu ereklyéje is.* A szentbeszéd után az újonnan szentelt oltárnál a hercegprimás nagy segédlettel ünnepi szentmisét pontifikált. A nagymise után az egyházközség díszközgyülést tartott.

Házat, gépet, marhát és kölcsönt kaptak a gömörmegyei sokgyermekes családok

Rimaszombat, szeptember 29.

Horváth Árpád gömörmegyei alispán a vármegye közgyülése elé részletes jelentést terjesztett a nép- és családvédelmi tevékenységről. Eszerint 40 családi ház még a tél beállta előtt sokgyermekes családok rendelkezésére áll. Ugyancsak sokgyermekes családok között ez év végéig 40 tehenet és 400 malacot osztanak ki. A Vármegyei Közjóléti Szövetkezet 15.000 pengő értékü mezőgazdasági gépet osztott szét, a kisiparosokat 20.000 pengő kamatmentes kölcsönben részesítette, fiatal házasulandóknak pedig 15.000 pengő értékben bútort készittetett

Eltemették Dulin Elek édesanyját

Özvegy *Dulin* Károlyné, néhai *Dulin* Károly királyi közjegyző özvegye, *Dulin* Elek dr. miniszteri tanácsos, a miniszterelnökségi sajtóosztály helyettes vezetője édesanyjának temetése vasárnap délben volt a farkasréti temető halottasházából, a római katolikus szertartás szerint. Az elhunyt nagyasszonyt tisztelői és barátai közül igen sokan kísérték el utolsó útjára. Megjelentek a temetésen *Feilitzsch* Bernhtold báró titkos tanácsos, *Antal* István dr. államtitkár, *Thuránszky* László miniszterelnökségi miniszteri osztályfőnök, *Rákóczy* Imre dr. miniszteri osztályfőnök, a sajtóellenőrző bizottság elnöke, *Zimmermann* Lajos dr., az Országos Sajtótanács h. elnöke, az Országos Magyar Sajtókamara részéről vitéz *Kolosváry Borcsa* Mihály dr. elnök, *Zimmer* Ferenc alelnök és *Dániel* Áron dr. főügyész, a magyar ujságíró rend számos tagja és sokan mások.

Tízezrek olvassák a Nemzeti Könyvtár-ban Romhányi István: Szegény Szabó Boldizsár című pompás kis regényét, amely a kuruc időkbeni Pest városának históriáját rajzolja meg kalandos, érdekfeszítő mese keretében. 64 oldal, 24 fillér Mindenütt kapható!

D. SZABÓ

Aki könnyen kifárad...

...könnyen visszanyerheti tetterejét. Ha száját ODOL-lal alaposan öblögeti, nyomban teljes mértékben megszűnik a fáradtság. Az orvos ODOL szájvizet ajánl a fogbetegségek és a megfázás megelőzésére. Az ODOL nem csupán a rossz szájszagot szünteti meg, hanem elpusztitja a bomlasztó baktériumokat is. Üde leheletet biztosit.

A „magyar" zsidók napi bűnlajstroma

Budapesttől Szilasbalhásig árut rejtegettek, csempésztek, árdrágítottak

Debrecenben — mint a Hajdúföld írja — a zsidó kereskedők nagyarányú spekulációt kezdtek a burgonyával és a hagymával. Az országúton elébe mennek a vidéki szekereknek, összevásárolják a piacra hozott árut és azt elrejtik.

Nagyváradon egy galiciáner 13 és félkilós csomagot akart átvenni a postán. Kiderült, hogy a csomagban szacharin volt. A pénzügyőrség és a rendőrség a szacharincsempész bandát, amelynek tagjai csaknem kivétel nélkül zsidók, őrizetbe vette.

Miskolcon Engländer Adolf búzatéri kereskedőnél 60.000 darab elrejtett tojást találtak. Az árurejtegető izraelita ellen megindult az eljárás.

Debrecenben Mezei Vilmos zsidó kereskedő a meszet drágábban árulta, mire őrizetbe vették. A zsidótörvény kijátszása miatt is megindult ellene az eljárás, mert üzletét háztartási alkalmazottja, *Mezei* Klára néven folytatta.

Szilasbalhásón Steiner Miksa durva szavakkal a magyarokat gyalázta és a falusiaknak az angol győzelemről tartott előadást. A magyargyalázó Steinert a győri törvényszék ötös tanácsa elé állították.

Kivételes állapot hat cseh-morva kerületben

Heydrich védőoszlagos főcsoportvezető átvette a prágai várban hivatalát

Prága, szeptember 29.

Heydrich védőosztagos főcsoportvezető, akit Neurath báró birodalmi miniszternek Cseh- és Morvaország birodalmi védnökének megbetegedése következtében az ügyvitellel megbíztak, vasárnap o prágai várban átvette hivatalát.

Hazaárulás miatt letartóztatták Elias miniszterelnököt

BERLIN, szeptember 29.

A helyettes birodalmi védnök vasárnap 12 órakor helyettesének, Frank államtitkár, SS-csoportvezetőnek kíséretében a várban hivatalos látogatást tett Hácha Emil dr. államelnöknél.

Ez alkalommal a helyettes birodalmi védnök értesítette az államelnököt azokról az eseményekről és okokról, amelyek szükségessé tették a polgári kivételes állapot kihirdetését Prága, Brünn, Morva-Osztrava, Kladnó, Königgrätz és Olmütz kerületében. A helyettes védnök kifejtette, hogy az utóbbi napokban felelőtlen és Európa ellenségeinek zsoldjában álló elemek birodalomellenes cselekményeket hajtottak végre és ezzel kapcsolatban álló hírveréssel megkísérelték a védnökség lakosságát ellentétbe hozni a német birodalom érdekeivel. Ettől a lakosságtól, amely nagyrészben realitásnak ismeri el az európai népek sorsközösségét Németországgal, elvárják, hogy a német birodalomnak ezektől az ellenségeitől semmiképp sem hagyja magát feltüzelni. Minden rendszerető ember számíthat a hatóságok védelmére.

A helyettes birodalmi védnök tudomására hozta az államelnöknek, hogy Elias mérnök, miniszterelnököt, a védnökségi kormány elnökét hazaárulásra való előkészület miatt letartóztatták és felette a népbíróság fog ítélkezni.

A helyettes birodalmi védnök kifejezésre juttatta, hogy elismeri az államelnök lojalitását a védnökség létesítése óta.

Délután fél 3-kor az államelnök írásbeli nyilatkozatot küldött a helyettes birodalmi védnöknek, amelyben a védnökségi kormány nevében is kifejezésre juttatja készségét a jövő feladatokban való együttműködésre és kérte a védnökségi kormány munkájának támogatását.

— Ideges, lehangolt, étvágytalan, eldugult embereknél a régóta bevált természetes „Ferenc József" keserűvíz gyorsan megszabadítja a beleket az ott felhalmozódott erjedő és rothadó anyagoktól és az emésztőszervek további működését is igen kedvezően befolyásolja. Kérdezze meg orvosát!

Hétfő óta szabadon lehet tojást vásárolni

Szigorú rendszabályok a vajspekulánsok ellen

Györffy-Bengyel Sándor közellátási miniszter nagyszabású tisztogató munkája a legfontosabb közszükségleti cikkek piacán

néhány nap alatt eredményeket hozott.

A sorozatos razziák eredményeképen előkerült a tojás, burgonya és a hagyma s úgy a vásárcsarnokokban, mint a piacokon, nemkülönben a fővárosi üzletekben, *mindenhol bőségesen áll rendelkezésre e három közszükségleti cikk.*

Néhány nap óta a tej és vaj körül fordultak elő bajok. Ezért hétfőn

felrendelték a közélelmezési minisztériumba a nagy tejvállalatok és tejüzemek vezetőit,

mert kideritette az ellenőrzés, hogy elegendő tej és vajmennyiség van Budapesten, azonban illetéktelen zugvásárló kereskedők összeszedik és árusok útján jóval drágábban hozzák forgalomba.

Kiderült, hogy tejben bőséges a felhozatal és egyre emelkedik a közfogyasztásra kerülő tejmennyiség. Ezért a közellátási minisztérium detektívcsoportjai

vasárnap és hétfőn nagy razziákat rendeztek az elrejtett tej és vaj felkutatására.

Minden zugkereskedőt és ügynököt rendőri felügyelet alá helyeznek, súlyosabb esetekben pedig azonnal internálnak.

A tojáspiacon a nyugalom teljesen helyreállt

és nemcsak a fővárosban, hanem a környéken is egyaránt mindenki bőségesen juthat tojáshoz.

A közellátási minisztérium hétfő délután a tojásbevásárlással kapcsolatosan a következő hivatalos közlést adta ki:

„A tojásellátásban előállott javulás és a tojás árának új megállapítása lehetővé tették, hogy az elmúlt héten elrendelt tojásvásárlási korlátozásokat megszüntessék. A tojás most már a fővárosban és Pestkörnyéken is szabadon vásárolható. A vásárolt mennyiséget a vásárlási könyvbe bejegyezni nem kell. A tojásvásárlások alkalmával csupán a vásárlási könyv felmutatása kötelező a fogyasztók személyazonosságának igazolására".

Huszonhárom brit repülőt lelőttek a Csatorna felett

A vezéri főhadiszállás vasárnap jelentette, hogy egy német tengeralattjáró a déli Atlanti óceánon elsülyesztett egy 12.000 tonnás tartályhajót. A légihaderő a Faröer-szigetek vidékén nappali támadásban két, összesen 33.300 tonnatartalmú tehergőzöst sülyesztett el. Az angol légihaderő a Csatorna partjai ellen intézett támadásai során 23 repülőgépet vesztett.

A Vöröskereszt kívánsághangversenyei

A Magyar Vöröskereszt a katonai hatóságok támogatásával, a rádió közreműködésével *„Vöröskereszt kívánsághangversenyeket"* rendez, 50 fillértől 2 pengős helyárakkal a Magyar Művelődés Házában.

A sebesült, beteg és szabadságos katonákat a nagyközönség hívja meg a hangversenyre olymódon, hogy a Vöröskereszt központjában megváltja a jegyet, amit azután kiadnak a kórházaknak. A hangversenyek teljes bevételét a harcoló katonáinknak küldendő vöröskeresztes szeretetcsomagok javára fordítják. A művészek önzetlenül működnek közre.

Az első „Vöröskereszt kívánsághangverseny" október 12-én este 7 órakor lesz. *Rökk* Marika, az UFA sztárja filmezését megszakítva Berlinből hazajön a hangversenyre. Fellép még *Dayka* Margit, *Honthy* Hanna, *Szörényi* Éva, *Kiss* Manyi, *Kelly* Annie, *Tamás* Ilonka, *Vörös* Sári, *Abonyi* Géza, *Jávor* Pál, *Kiss* Ferenc, *Sárdy* János, *Udvardy* Tibor, a Pécsi Öregdiákok együttese, a Szabó-trió és még számosan. Konferál *Legenyei* József.

Német vizumot hamisító zsidó bűnszövetkezetet tartóztatott le a rendőrség

A főkapitányság intellektuális osztályán hétfőn délben egy nagyszabású vizumhamisítási ügyben fejezték be a nyomozást.

Egy volt miniszter rossz útra tért fia volt a bűnszövetkezet feje,

tagjai pedig *Garai* Gyuláné 45 éves zsidó rovottmultú asszony, akit a főváros alvilágában „szép Alexanderné" néven ismertek első férje után, *Pick* Adolf 51 éves zsidó cinkográfus, aki már kilencszer volt büntetve és *Nemes Nadel* Sándor zsidó magántisztviselő, akit az ügyészség egyévi és tizhónapi büntetésének kitöltése végett jelenleg is köröz. A négytagú társaságot a főkapitányságon

csalás és közokirathamisítás miatt tartóztatták le hétfőn délben.

Szeptember 25-én pattant ki a nagyszabású vizumcsalási ügy, amikor is a *Hamburg—Amerika Linie* Vörösmarty-tér 5. szám alatt lévő irodájában megjelent egy zsidó kereskedő, s magyar útlevelére svájci vizumot kért. A kereskedő Amerikába akart kivándorolni, ezt megelőzőleg azonban Svájcba akart utazni. A hajózási vállalat tisztviselője

tüzetesen megvizsgálta a zsidó útlevelét s megállapította, hogy az abban levő német vizum hamisítvány.

Azonnal telefonáltak a főkapitányságra, ahonnan három detektív érkezett autón. A zsidó kereskedőt előállították a főkapitányságra. Itt kétségbeesetten adta elő, hogy fogalma sincs a hamisításról. Ő ugyanis

3500 pengőt fizetett egy volt miniszter fiának, aki vállalkozott, hogy repülőgépen Berlinbe megy és ott megszerzi a szükséges vizumot.

A volt miniszter fia a megbízás után három nap mulva átadta neki az útlevelet a szükséges vizumokkal.

A vallomás után előállították a főkapitányságra a volt miniszter fiát is, aki jelenleg egy vállalat magántisztviselője. Néhány percnyi faggatás után

beismerte, hogy tényleg vállalkozott a vizum megszerzésére és az valóban hamisítvány.

Megnevezte társait is. *Garai* Gyuláné volt a felhajtó. Ő hozta össze a rossz társaságba került fiatalembert nemcsak a zsidó kereskedővel, hanem más zsidókkal is. Beismerték, hogy egy másik kereskedőtől és annak háromtagú családjától 35.000 pengőt vettek fel a három útlevélre szerzendő vízum fejében. A nyomozás folyamán kiderült, hogy

ezek amerikai vizumok és hamisítványok.

Egy harmadik esetet is beismertek, ahol 16.000 pengőt kaptak ugyancsak vízumokért s jelenleg még négy ügyfél részéről voltak letétben tekintélyes összegek egy fővárosi ügyvédnél.

A nyomozás folyamán megállapították, hogy

a vizumhamisítást Pick Adolf cinkografus követte el,

aki egy német útlevélből lerajzolta a vízumot. Ennek a rajznak alapján Nemes Sándor cinkografus bélyegzőt készített, amelyet azután benyomtak az útlevélre.

A rendőrségre került bünszövetkezet a nyomozás megállapítása szerint

eddig 50.000 pengőt keresett a vizumcsalással, ezenkívül 200.000 pengő volt még letétbe helyezve ismert fővárosi ügyvédeknél

azoktól az ügyfelektől, akiknek a közeli napokban akarták megszerezni a német, svájci és amerikai vízumokat.

A nagyszabású vízumhamisítási ügy szereplőit beismerő vallomásuk után csalás és közokirathamisítás miatt tartóztatták le és hétfőn délután átszállították őket az ügyészség fogházába.

A nagyon sovány

hölgyek és urak 5—10 kg. súlytöbbletet érhetnek el a Prof. WILLKINS-féle „HERKULES" erőtáppor használata által, mert ez az összes természetes tápanyagokat és tápértékeket tartalmazza. Kísérelje meg Ön is, mert súlygyarapodása arányos lesz és sok évvel fiatalabbnak fog látszani. Nem gyógyszer, íze kitűnő, úgy gyermekeknek, mint felnőtteknek kedvenc tápszere. Hatása gyors és biztos, miről számos köszönőlevél is tanuskodik. Egy csomag ára 2.50 P. 2 csomag 4.— P. 3 csomag 4.80 P. 6 csomag (családi csomagolás) 7.50 P. Aki 3 vagy 6 csomagot 3 napon belül rendel, annak díjtalanul mellékel egy üveg kitűnő Havai kölnit.

Megrendelhető:

„VALÉRIA" kozm. és vegyipari cikkek, Budapest, Szondy-u. 22. H. 100.

Idegen repülők ismét megsértették Svájc semlegességét

Bern, szeptember 29.

Az illetékes körzeti parancsnokság közli:

Hétfőre virradó éjszaka 23 óra 15 perctől idegen repülőgépek több hullámban igen nagy magasságban *észak-déli irányban átrepültek Nyugat-Svájc fölött;* majd 0 óra 30 perctől, *kezdve ellenkező irányban repültek át Svájcot.*

Svájc lakosságában mélységes felháborodást váltott ki az a hír, hogy idegen repülőgépek ismét megsértették az ország semlegességét, holott csak *nemrég tiltakozott Svájc hivatalosan is Londonban az angol repülőgépek területsértései ellen.*

Aba Novák Vilmos meghalt

A magyar képzőművészetnek nagy gyásza van: *Aba Novák* Vilmos, a kiváló festőművész hétfőn délután meghalt Budapesten.

Egyik vezető alakja volt a magyar és európai szellemű, korszerű formanyelven munkálkodó festészetnek. A háború után alakult ki erőteljes művészi egyénisége, amelyben a valóság jelenségeit átíró, gazdag képzeleterő párosodott tökéletes tudással. Nagy lendülettel előtörő tehetsége, amely fiatal mestereink élére vitte nemcsak idehaza, hanem külföldön is nagy sikereket hozott nevének és a magyar képzőművészetnek.

Aba Novák negyvennyolc éves korában távozott az élők sorából. Budapesti születésű volt s a Képzőművészeti Főiskoláról került a harctérre, ahol négy évig teljesített szolgálatot. A világháború után a Római Magyar Művészeti Akadémián tökéletesítette tudását. Képet vett tőle a római Modern Képtár, első díjat nyert az 1932. olaszországi nemzetközi egyházművészeti kiállításon s itthon megnyerte a Ferencz József-díjat. *Mussolini* is vásárolt tőle grafikai művet. Számos képe és grafikai munkája van a Szépművészeti Múzeumban és a Fővárosi Képtárban. Szegeden a Szent Demeter templomban, Jászszentandráson és Székesfehérváron nagyszabású falfestmények őrzik művészetét. Gyomorrák végzett vele budai villájában, ahol a műterme is volt. A magyar művésztársadalomban osztatlan nagy részvétet keltett halála.

Elfogták a tápiószelei rablógyilkosság második tettesét is

Ismeretes, hogy szeptember 18-án, Tápiószelén két csavargó megleste házának udvarában Katona János gazdálkodót, hátulról fejbeütötték, majd hurkot vetettek a nyakába és megfojtották. A holttestet azután meztelenre vetköztették, a ruhákat magukkal vitték és a holttestet egy szalmakazalban rejtették el, ahol a csendőrség találta meg néhány nap mulva.

A rablógyilkosság egyik tettesét, *Nagy* Józsefet nemrégen Budapesten a *Fényes*-cirkusz előcsarnokában ismerte fel egy rendőr, míg a gyilkosság másik tettesét, *Horváth* József 21 éves foglalkozásnélküli vasárnap délután ismerte fel a Szövetség-utcában a főkapitányság egyik detektívje. Horvátot előállították a főkapitányságra és megkezdték kihallgatását.

A két rablógyilkos egymásra igyekszik tolni a gyilkosságot. Horvát Józsefet, aki elfogatásakor a Katona Jánostól elvett ruhában járt, a főkapitányságon letartóztatták.

Képtelenség azt hinni, hogy Japán elpártol a tengelytől

TOKIÓ, szeptember 29.

A japán főhadiszállás sajtóosztályának tájékoztatója, Mabucsi ezredes a japán-amerikai tárgyalásokkal kapcsolatban kijelentette: Teljességgel képtelenség azt hinni, hogy Japán elpártol a tengelytől, hogy az Egyesült Államokhoz és Angliához közeledjék. Teljesen hamis az a beállítás is — mondotta végeztül —, hogy az a helyzet, amely egy évvel ezelőtt alakult ki, a hármasegyezmény folytán bármiképp is megváltoznék.

A Szovjet csatavesztéseinek hatása

A kievi győzelem méltatására elég volna annak megemlítése, hogy még nem volt eset a világtörténelemben olyan borzalmas csapásra, mint amilyen a Szovjetet Kievnél érte. Mégis kíváncsi az ember arra, hogy mi maradhatott meg az Európa ellen felvonult vörös arcvonalból a példátlan csatavesztések hosszú sora után?

Éppen a veszteségek nagyarányúságából következtethető, hogy a mozgósított vörös hadseregnek Európa ellen latbavetett ereje 12 millió fő lehetett. Ezenfelül maradt Mandzsuria határán, a Kaukázusban a póttesteknél a belhívott, mintegy 3.5 millióra tehető ujonc kiképzésére, karhatalmi célokra stb. kereken 2 millió kiképzett ember.

A kivonult 12 millióból a háború hatása folytán a következő tételeket kell leszámítani:

fogságba került 2.5 millió fő (a kievi csata előtt a foglyok száma 1.8 millió volt, ehhez jött az említett csata eredménye: 665.000 fő, valamint az arcvonal más részein ejtett többezernyi fogoly);

elesett 2 millió fő (a német jelentés szerint a kievi csata előtt már több mint 1.8 millió elesett);

a következő tétel adódik a sebesültekből; ezek száma, tapasztalat szerint, a halottak háromszorosa, de nehogy tévedjünk, illetve hogy a vörös katonák fanatizmusát is tekintetbe vegyük, a sebesültek számát a kétszeressel, vagyis 4 millió fővel vesszük alapul. Ezt a tömeget azonban nem szállíthatták a vörösök teljes egészében hátra, mert a csatatereket a győztes németeknek kellett átengedniök, s onnan többször, mint például Kievnél, csak elenyésző csekély számban menthették meg heverő sebesültjeiket, mert hiszen a hátraszállítást a német körülzárolás megakadályozta. A sebesültek tehát kellő ápolás hiányában vagy elpusztultak, vagy pedig német fogságba estek. Ebből következik, hogy sok sebesült a halottak vagy a foglyok között szerepel.

Hogy a számvetést tovább fűzhessük, mondjuk, hogy a vörös foglyok (2.5 millió fő) kétötödrésze, tehát 1 millió a foglyok között szerepel, a többi 4—1) 3 millió valahogyan hátrakerült a Szovjet egészségügyi intézeteibe.

Ezek után a vörös arcvonal állományfogyatéka június 22-étől szeptember végéig kereken (2.5+2+3) 7.5 millió fő, vagyis az eredeti 12 milliónyi létszámnak 62.5 százaléka volna. Feltehető, hogy a pótászlóaljak stb. kiképzett emberei bizonyos részének kiküldésével, valamint a távolkeleti arcvonal létszámának igen erős csökkentésével a vörös vezetők az európai arcvonal létszámhiányát enyhítették és így annak most még megvan az 50 százaléka. De ha a 100 százalék összeroskadt a német csapások súlya alatt, hogyan tudjon a felényi létszám helytállani?

Igaz, hogy a sebesültek legnagyobb része előbb-utóbb felgyógyul s kimehet a frontra s az ujoncok is, megfelelő kiképzés után felhasználhatók a pótlásra, de honnan vegye a Szovjet az új milliók felfegyverzésére, felszerelésére és felruházására szükséges hadianyagot, különösen pedig az ágyúk, harcikocsik és repülőgépek ezreit és az ezeknek kezelésére szükséges, igen alapos, több mint egy évi kiképzést igénylő személyzetet?

Arra is gondolhatunk, hogy igen nagy lehet a szökevények száma. A német fegyverek borzalmas hatása egészen biztosan óriási számú vörös katonát késztetett arra, hogy elhagyja csapatát és valamilyen biztosnak tetsző helyen várja be a háború végét, illetve a jelen uralom bukását.

Az előadottakkal, illetve a felsorolt számokkal némileg érzékeltetni akartuk a német csapásoknak a vörös hadseregre tett hatását, s azt, hogy az eddigi veszteségeket a vörös hadsereg ebben a háborúban nem heverheti ki. Már pedig ez a Szovjetre végzetes következményekkel fog járni.

JULIER FERENC

Megkezdi tanévét a székesfőváros népművelési bizottsága

Budapest Székesfőváros Népművelési Bizottsága október első napjaiban kezdi meg az 1941—42. tanév első félévét. A fővárosi népművelés megfelelő lehetőséget kíván nyujtani a művelődésre a társadalom minden rétege számára. Alsóbbfokú, ingyenes analfabéta és alapismeret terjesztő, helyesírási, fogalmazási, számolási esti tanfolyamok indulnak a főváros ötven iskolájában. A munkaterv ezúttal is felöleli a tudományok úgyszólván minden ágát s az előadássorozatok elsősorban a mai kor és a magyarság problémáit a legújabb kutatások eredményeit, valamint a képzőművészetek, zene és irodalom kimagasló értékeit kívánják ismertetni. A Magyar Művelődés Háza az idei évadban is kizárólag a fővárosi népművelés céljait szolgálja, opera, szinielőadások, hangversenyek, filmbemutatók, alkalmi ünnepségek, sportesemények változatos programjával. A fővárosi népművelés munkájára vonatkozó felvilágosítással a Népművelési Bizottság hivatala szolgál (Szép-utca 5.).

A moszkvai értekezlet angol és amerikai küldöttjei megérkeztek

Stockholm, szeptember 29.

A félhivatalos angol hírszolgálati iroda jelenti Moszkvából, hogy *lord Beaverbroock* és *Harriman*, valamint a moszkvai értekezletre kiküldött angol és amerikai bizottság többi tagjai vasárnap este megérkeztek Moszkvába. A küldöttségek vezetőit *Sztalin* fogadta. A Kreml-megbeszélésen jelen volt *Molotov* külügyi népbiztos és *Litvinov*. Az angol és amerikai nagykövetség fogadóestét rendezett a küldöttségek tiszteletére. *Harriman* kijelentette, hogy azonnal munkához látnak, mert az idő *igen drága*. Az értekezlet körülbelül egy hétig fog tartani.

Tizenkétévi fegyházra ítélt a statáriális bíróság egy asztalossegédet

A pestvidéki törvényszék statáriális bírósága hétfőn délelőtt tíz órakor tartott tárgyalást vitéz *Somogyi* János dr. elnökletével *Kraitz* László Károly újpesti asztalossegéd bünügyében.

Az asztalossegédet azzal vádolta az ügyészség, hogy a Sződ—Vác—Felsőgöd és Rákospalota—Ujpest közötti vasútvonalak mentén

1066 kiló vörösréz telefonvezetéket levágott és értékesített.

A tárgyalás megnyitása után a statáriális bíróság megállapításaiból kitünt, hogy a vádlott tizenegy nap mulva tölti be huszadik életévét, tehát halálbüntetést nem lehet vele szemben kiszabni.

Kraitz László Károly egyébként beismerte bünösségét és azzal védekezett, hogy a statáriumról nem volt tudomása, mert akkor fogházban ült, amikor a rendelet megjelent. Elmondta azt is, hogy

a lopott drótot kilónként egy pengőért, sőt még olcsóbb áron orgazdáknál értékesítette.

A törvényszék lefolytatta a bizonyítási eljárást, majd a perbeszédek elhangzása után

a vádlottat tizenkét évi fegyházra ítélte.

A statáriális bíróság ítélete jogerős.

Vasárnap este 3/4 10-kor Pesten, hétfőn reggel vidéken mindenütt ott van Testvérlapunk, a Hétfő

Aba Novák Vilmos

1303

Balás-Piry, László: Ein Bahnbrecher der modernen ungarischen Malerei. Wilhelm Aba-Novák und sein Künstlerisches Programm. *Das Schaffende Ungarn* II. évf. 3. sz. p. 30—32. 2 kép.

1941.

372.

Külföldiek panaszát

tolmácsolta Markos Béla dr., a Székesfővárosi Idegenforgalmi Hivatal igazgatója abban a levélben, amelyet Márkus Lászlóhoz, az Operaház igazgatójához írt. A külföldiek valóban jogosan háborodnak fel és csodálkoznak azon a rossz pesti szokáson, hogy a színházi előadás vége előtt másodpercekkel már rohan a ruhatár felé, nem törődve az utolsó akkordokkal, a szereplők művészi érzékenységével, főleg pedig a szomszéddal, akinek ülőhelyén keresztülgázolva igyekszik elérni a ruhatári helyiséget, az itt mindennapos tumultus beállta előtt. Az Operaház utolsó betűig igazat adott a levélnek, de direktora sajnálattal közölte válaszában, hogy ezen a fegyelmezetlenségen csak a rendőrhatóság szigorú intézkedése segíthetne. Köszönjük Markos igazgató teljesen indokolt felszólalását, mert olyan helyről hangzott el, amelynek szavai bizonyára nem maradnak visszhang nélkül s reméljük, a rendőrség erélye véget vet a pesti publikum egy részében lábrakapott s a külföldiek által érthetően kifogásolt felugrálásoknak. Ne rontsuk a fővárosi közönség zenei kultúrájának és európai modorának jó hírét balkáni viselkedéssel, mert akkor joggal fokoz le minket balkániakká a külföld is. Már pedig ez ellen a jelző ellen minden művelt magyar tiltakozna! De akkor viszont viselkedésünkben is tartsuk kötelezőnek az úri jó modor, a figyelem és udvariasság szabályait.

Ötmillió utast szállított a mult évben a Mávaut

Alig másfélévtizede alakult meg nálunk a Magyar Vasutak Autóközlekedési Vállalata, amelynek célja az volt, hogy a közvetlen vasúti összeköttetéssel még nem rendelkező vidékek személy- és áruforgalmát kapcsolja a közlekedésbe és olyan rendszeres autójáratokat tartson, amelyek a meglévő vasúti vinalakkal párhuzamosak, vagy azokat metszik. A MAVART névvel működő vállalatot 6 évvel ezelőtt az Államvasutak vásárolták meg, amely Mavaut (M. kir. Államvasutak Közúti Gépkocsi Üzem) néven új részvénytársaságot alapított, amelynek az Ibusz is átadta tehergépkocsijait. A Mavaut igen nagy szolgálatot tett a felvidéki, keleti és erdélyi országrészek visszacsatolásánál. Társasgépkocsijai a honvédséggel egyidőben vonultak be a visszacsatolt területekre és azonnal megkezdték a menetrendszerű járatok lebonyolítását. A székelyföldi keskenyvágányú vasútvonal megnyitásáig a Mavaut vasútpótló teherforgalma volt a Székelyföld felé az egyetlen teherszállítási lehetőség.

Mult évben a Mavaut autóbuszainak száma 305-re, a tehergépkocsik száma pedig 2248-ra szaporodott. Kocsikilométer teljesítménye megtízszereződött, az autóbuszvonal hálózatának hossza 10 év alatt 1272 kilométerről 7373 kilométerre emelkedett. A szállított utasok száma 1930-ban még csak 372.000 volt, tavaly pedig már 5,028.000. A szállított áruk súlya több mint tízszerese a 10 évvel ezelőttinek. Ennek megfelelően a Mavaut bevétele 10 év alatt 1.4 millió pengőről közel 7.5 millió pengőre emelkedett, tehát több mint ötszörösére.

Mit jelent az „idegenforgalmi“ értékjelző?

Érdekes előadások az idegenforgalmi tanfolyamon

Az idegenforgalmi tanfolyam legutóbbi két előadása ismét tanulságos ismeretekkel bővítette a lelkes és nagy érdeklődést tanúsító hallgatóság idegenforgalmi képzését. Az előadók sorában ezúttal pénteken Bangha Géza gr. az OMIH és az IPM előadója és Márffy Ede dr. egyetemi tanár szerepeltek Markos Béla dr.-on, a Fővárosi Idegenforgalmi Hivatal igazgatóján kívül, aki pénteken fejezte be „Bevezetés az idegenforgalom tudományába” című és nagyon tanulságos előadássorozatát.

Dr. Bangha Géza

„Magyarország idegenforgalmi értékei” című előadássorozatában a Dunántúl, a Felvidék és Kárpátalja értékeit ismertette három órán keresztül nagy vonalakban.

Idegenforgalmi értéknek — fejtegette — csak az mondható, ami alkalmas az idegenek érdeklődésének felkeltésére. Ezt az érdeklődést kiválthatják természeti, vagy művészeti adottságok. Igy tehát értékkel bírhat egy táj természeti szépsége, vagy középkori templomrom. Az ember a természeti adottságok párosítva leleményességgel, az idegenforgalmi értéket az üzlet érdekébe állította.

Az idegenforgalmi érték is olyan, mint a ki nem bányászott arany. Hiába a legszebb művészeti alkotás, a legpompásabb természeti kincs, ha senki nem tud róla.

Fel kell tehát először fedezni és a közönség részére ismertté tenni, hogy azokat felkeresse.

Szerepet játszhatik a vallásosság, a hazafiasság, a természet szeretete vagy a tudományos érdeklődés. A közlekedés nagy jelentőséggel bír az idegenforgalmi értékek szempontjából.

Az idegenforgalmi értékek koronként bizonyos változásokon mennek keresztül, vannak azonban örökös értékek, amelyek függetlenül a korszellemtől, mindenkor egyaránt nagy hatással vannak az utasok széles rétegeire. Magyarország abban a szerencsés helyzetben van, hogy idegenforgalmi értékek terén a legkülönbözőbb rendű értékekkel rendelkezik.

Az első óra keretében az előadó

a Dunántúl

idegenforgalmi értékeinek részletes ismertetésével foglalkozott.

Elsőízben a Dunántúl legjelentősebb városát, Pécset említette. Kiemelte szerencsés fekvését,mely a város közvetlen közelében is lehetővé teszi a turistáskodást és megkapóan szép panorámáival szemet-szívet gyönyörködtet. Egyházművészeti értékeinek legtöbbje a török hódoltsák bélyegét viseli magán. Mecsetek és minaretek kiemelkedő sokszögű tornya keleties jelleget kölcsönöz Pécsnek.

Székesfehérvárról megjegyezte, hogy csak 1936-ban kapcsolódott bele az idegenforgalomba, őseink emlékeinek napfényrehozása alkalmával.

Veszprém sok lépcsőjéről és meredek utcáiról folyton változó pompás képek nyílnak a völgyekre és arra a négy dombra, melyen a város épült. Történelmi műemlékeiről, múzeumáról, bronzkori leleteiről, artézi fürdőjéről tett említést.

Győr kereskedelmi központ, Sopron természeti kincsekben gazdag, kedvelt nyaralóhely turisztikai értékeit fejtegette. Majd Szombathely, Kőszeg, Ják és Zsámbék méltatása következett.

A Balatont hosszasan és részletesen ismertette a vegyész, a földrajztudós, a történettudós, a halász, a sportoló és az üdülő szemszögéből vizsgálva. Megemlékezett a magyar tengert környező számos üdülő- és fürdőhelyről és azok modern technikai berendezéséről. Majd a Balaton körül elterülő Bakony, Mecsek és Vértes hegységek turisztikára kiválóan alkalmas természeti adottságait méltatta.

A Velencei tóról, majd Gárdonyról, Agárdról, Balfról, Keszthelyről és Hévízről tett említést, végül Bábolna és Kisbér állami méntelepek idegenforgalmi érdekességére hívta még fel a figyelmet.

Kedden

Márffy Ede dr.

egyetemi tanár „Az idegenforgalom közigazgatási vonatkozásai” címmel tartott rendkívül érdekes előadást amelyben a tudós elmélyedésével, de az előadó közvetlen hangján fejtette ki az idegenforgalmi kérdések számos közjogi vonatkozását, amelyek ismerete mellőzhetetlen mindazok számára, akik a gyakorlati életben idegenforgalmi ügyekkel hivatásuknál fogva állandóan foglalkoznak. Az előadó ismertette az állampolgárság megszerzésének és elvesztésének jogi feltételeit, a ki- és visszavándorlás kérdéseit és mindazokat a közigazgatási feladatokat, amelyek ellátása idegenforgalmi vonatkozásban is a két ismeretkörben való teljes tájékozottságot kíván meg.

A keddi tanfolyam II-ik előadója ismét Bangha Géza dr. volt, aki ezúttal a Felvidék idegenforgalmi értékeit ismertette, felsorolva a visszacsatolt felvidéki területrészek számos olyan természeti kincsét, amely újból idegenforgalmunk látványosságai közé tartozik. A péntek este tartott előadáson Bangha Géza dr. Kárpátalja idegenforgalmi értékeit ismertette a hallgatóság előtt.

Tőltőtollak — Csavarírónok — Levélpapírok
Cilcer, V., Dorottya-u. 9. Telefon: 38-23-29

Varga József miniszter jelenlétében pergették le az OMIH két új propaganda filmjét

Filmpremier a Vigadó-téren

Kedden délután dr. *Varga* József kereskedelmi miniszter szerepelt mint házigazda az *Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal* Vigadó-téri helyiségében, ahol meghívott előkelő vendégek jelenlétében érdekes és idegenforgalmi szempontból értékes és tanulságos *filmpremier* zajlott le,

első ízben kerültek lepergetésre az OMIH által megrendelt és nemrégen elkészült színes keskenyfilmek

Először az *„Erdély”* című színes propagandafilmet pergették le, amely a visszatért Észak-Erdély természeti kincseit, vadergényes tájait, már a békeidőben is országoshírű több fürdőhelyét és egyéb, vendégforgalmi szempontból értékes és vonzó látnivalóit örökítette meg, majd a *„Bábolna”* című színes film került bemutatásra, amely az európai vonatkozásban is első helyen álló, a külföldi szakértők által nem egyszer megcsodált állami méntelepet ismertette, kitűnően sikerült felvételekben rögzítve meg a magyar telivér tenyésztésnek a telepen folyó mintaszerű menetét, a telep berendezéseit és a filmen felvonultatva a nézők előtt ennek a tenyésztésnek néhány remek példányát.

A meghívott vendégek között ott volt *Fabinyi* Tihamér ny. pénzügyminiszter, *Karafiáth* Jenő dr. főpolgármester ny. miniszter, megjelent az erdélyi képviselők csoportja, élükön *Pál* Gábor képviselővel, ott volt *Markos* Béla dr. a *Székesfővárosi Idegenforgalmi Hivatal* igazgatója, *Némethy* Károly dr. tanácsnok, ott volt természetesen az OMIH tisztikara élén *Gál* László dr. miniszteri tnácsossal az OMIH vezetőjével, ott voltak azután Németország és Olaszország idegenforgalmi propagandájának vezető egyéniségei, végül a Máv és a Posta több vezetője és a minisztériumok kiküldöttei.

A két film pergetése közben nem egyszer hangzott el a vendégek zajos tetszésnyilvánítása, akik kifejezték azt a véleményüket, hogy

mindkét film szerencsésen elgondolt és megvalósított ötlete az idegenforgalmi propagandának.

A filmeket *Zsabokorszky* Jenő mérnök-filmoperatör készítette nagy hozzáértéssel sé fínom művészi érzékkel.

Előadás után *Varga* József dr. kereskedelmi miniszter barátságos teán látta vendégül a meghívottakat.

Szerdán este az OMIH a fővárosi sajtó idegenforgamli rovatvezetői előtt mutatták be a két filmet, amely ezalkalommal is osztatlan sikert aratott.

A Kereskedelmi Hivatal két pompás kiadványa

Idegenforgalmunknak is nagyszerű szolgálatokat tesz a M. Kir. Kereskedelmi Hivatal két gyönyörű kiadványa, amely most jelent meg és páratlan sikert aratott. Az egyik kiadványa: **Erdélyi naptár,** több színnyomással, művészi képekkel díszített naptár, amelynek támasztókerete két székely kopjafát ábrázol, stílszerűen hangsúlyozva a kiadvány erdélyi jellegét. A naptár tordátfalvi Boross Sándor szerkesztésében jelent meg és ugyancsak az ő szerkesztői gondját és ízlését dícséri a másik kiadvány, amelynek címe **„Ungarnfibel”.** Ez a kötet ízléses, népi varrottassal díszített vászonborítékos könyv, amely a magyar táj szépségeit mutatja be több mint száz mélynyomású, valóban magas művészi színvonalon álló illusztrációkkal. A magyar nyomdatechnika legsikerültebb alkotásai közé kell sorolnunk mindkét kiadványt, amelyeknek minden lapja szemet, lelket gyönyörködtető látvány és a leghatásosabb fajtája a propagandának. A fényképeket a Belvárosi Fotószalon készítette, a kiállítás pedig a Pallas-nyomda érdeme.

Használt és új iroda és lakberendezés
VII., Klauzál-utca 26. Tel. 342-943

MÁRTA VIRÁGSZALON
állandó virágkiállítása VI., Király ucca 108 (Kék flaskó mellett). Koszoruk és alkalmi csokrok nagy választékban. elefon 221-356

Iroda, háló és kombinált butorok
„ERIKÁNÁL“ VI., Király-u. 86. Vörösmarthy-u. old. Tel. 420-786

KLÖPLI FÜGGÖNY ÜZEM
VI., Király-utca 47.
IV., Kecskeméti-utca 15.
IV., Haris bazár 5.

OPERA FOTOSZALÓN
VI, Andrássy-út 33. Menyasszonyi képek művészi kidolgozásban.
Telefon: 129-865.

Egyházművészeti kiállítás a Nemzeti Szalonban

Az idei „Téli Budapest”-akció eseményei közül magasan kiemelkedik a most megnyílt *Egyházművészeti Kiállítás,* amelyet az *Országos Egyházművészeti Tanács* rendezett a Nemzeti Szalonban. Évek óta nem láttunk ilyen gonddal és fínom ízléssel rendezett kiállítást, amelynek előkelő hangulata nyomban megkapja a szemlélőt.

Külön előnye, hogy csupa komoly értéket találunk a termekben, ezúttal — csodák csodájára! — nem érvényesült úgy látszik a protekció. A nemes tradíciójú magyar egyházművészet renaissance-ának bizonyítéka ez a pompás anyag, amely úgy szobrászi, mint festőművészeti és iparművészeti téren igen magas színvonalat jelent és mindenképpen méltó a mindenkor mecénási szerepet játszó Egyházhoz.

A kiállító művészek sorában ott találjuk a legjobb neveket, a fiatalabbak között elsősorban az a csoport tűnik ki, amely Rómában érett elsőrangú értékké. A szoborművek között legjobban megkapott bennünket *Borbereki Kovács* Zoltán hatalmas erejű, egyszerűségében lenyűgöző „Magyar Golgotája”, *Sidló* Ferenc álomkék színű „Pietája”, a Szüzanyának átszellemülten fájdalmas arckifeejzésével, *Madarassy* Walter színezett reliefben készült „Madonnájának” égi nyugalma, *Szentesi Hiesz* Géza transzcendentális fínomságú „Madonnája” és *Löte* Éva színezett gipsz oltáralapjának harmónikus kompozíciója.

Átható erejű *Aba-Novák* Krisztus mozaikja ~~ezeszínben~~, faragásban végtelenül fínom *Benedek* Kata két kis fa-stációja. Az oltárképek közül legjobban tetszett *Feszty* Masa gyönyörű vászna: „A puszta Nagyasszonya”, *Molnár* C. Pál álomszép képe: „Menekülés Egyiptomba”, *Jeges* Ernő izgalomtól átfütött „Szent Erzsébet kiüzetése”, *Mezey* Artúr szuggesztív „Angyali üdvözlete”, *Kákay Szabó* György meleg színű Madonnája, *Cz. Hikády* Erzsébet nagyszerűen megkomponált „Szent családja”.

A modern ötvösművészet remekei közül kiemelkedett *Megyer-Meyer* Antal elefántcsonttal díszített szentségtartója. Szebbnél-szebb miseruhák, templomi kézimunkák gyönyörködtetik még a szemlélőt és kiegészíti a pompás anyagot az érdekes építészeti tervek sorozata. A modern architekturájú templom-tervek között különösen elragadó vitéz *Irsy* László elgondolása: az ég felé nyúló sűrű oszlopsorok a köbe ojtott áhítat megtestesülései.

r. m.

Üdüljünk Magyarországon!
A magyar ipart támogatod, ha itthon üdülsz!

Esőkabát ballonkabát, sportruhák, lodenkabátok
VALENTA GYŐZŐ, V., Nádor-u. 3.

Alpesi tájak Szászrégen környékén

Irta: SCHMIDT IMRE dr., szászrégeni polgármester

Felszabadult országrészünk városai egy részének olyan természeti fekvése van, hogy lakói minden megerőltetés nélkül élvezhetik a természetjárás gyönyörűségeit. Már maguk is kész turisták anélkül, hogy ezt az igazán szép sportot hivatásszerűen, egyleti kereten belül űznék. Vannak azonban városok, amelyek távolabbra esnek azoktól a vidékektől, ahol az igazi természetjárás a magas hegyek felkeresése, a természeti csodák szépségeiben való gyönyörködés körülményesebb.

Ezek közé a városok közé tartozik a Maros-Torda vármegyének közepe táján, a Maros felső folyásánál elhelyezkedett Szászrégen (Marosrégen) városa is. Valamikor nagyon jól ismerték azok, akik az ország minden részéből Borszék világhírű fürdőt keresték s mert csak idáig vezetett a vonat, a régi jóidők közlekedési eszközei egyikére, a gyorskocsira itt kellett átszállni. De miután 1908-ban a Székely-körvasút tovább vitte a vendégeket Borszék és a többi remek erdélyi fürdők felé, Szászrégen lassan feledésbe ment.

A felszabadulással azonban új jelentőségre tett szert ez a város. Ma az országból a Székelyföldre, azok fürdőire érkezők, itt érik el a vasutat, amelyet azelőtt 64 km-rel előtt, Besztercén elhagytak. Szászrégen város Maros-Torda vármegye közepén, közvetlen a Maros partján, terrasszerűen képződő két platón épült fel. 10.000 lakosa van s a magyar többség és a jelentős számú szász lakosság mellett románok is laknak. A város állomása 362 méter Adria felett, főtere 391 méter és egy felsőbb pontja 414 m. Ez az 52 méteres különbség teszi a várost a bármely égtáj felől Szászrégenbe érkező utas előtt oly vonzóvá és megkapóvá. Óriási kiterjedést mutat, miután alig van a városban ház, amelynek városi mérethez képest ne lenne igen nagy kertje. Maga a főtere majdnem 6 hold, amelyet az idén részben befásítanak. Turisták, utasok, különösen azok a nyaralók, akiknek nem havasi levegő, vagy külön gyógyfürdő kell, keresve sem találnak alkalmasabb helyet mint Szászrégen. Most folyik a vendéglátószervezkedés is, úgyhogy mire a nyaralás ideje beköszönt, készen várja a vendégeit. Maga a város semmi különös történelmi jellegzetességgel nem rendelkezik, s az 1330-ból származó evangélikus templomát kivéve nem igen mutat fel semmi különöset, de tágas utcái, szép sétatere, különösen a sétatéren levő strand-fürdője, valamint közvetlen a város, felett elterülő Kerekerdő nevű parkszerű erdeje emeli a város szépségét. Órákig el lehet barangolni a város határát körülvevő dombidéken és a vele összefüggő erdőségekben. Jólápolt mesterséges és természetes erdei útjai különösen vasárnaponként tele vannak kirándulókkal. S az erdők tisztásain vígan folyik a csak Szászrégenben ismert „buháj", ami kb. azt jelenti, hogy egész könnyű városi öltözékben, minden különösebb felszerelés nélkül, de annál dagadtabb hátizsákkal, kosárral, vagy kézi bőrönddel és az elmaradhatatlan pincetokkal, esetleg egy kis hordócskával felszerelve kivonul a család, a szomszédság, a sógorság és ott egy szép helyen harmonikaszó mellett eltöltik a vasárnapot. Egy-egy helyen az arra vetődő cigány is beleszól a muzsikába. S erről lehet megtudni, hogy a buhájozók magyarok vagy szászok. Kedélyes mulatság, amely magán viseli az ősöktől öröklött gyermekes kedélyt, amikor mindent elfelejt, gondot, bút, adót, villanyszámlát s amikor a régeni polgár csak a jelennek él.

Van ennek a városnak egy dombvonulati kiemelkedése, nem egészen két kilométerre a főtértől, 513 méterrel a tenger szintje felett, páratlanul gyönyörű kilátással. Dél felé tekintve, a szebeni, a fogarasi havasokat látni, Északra viszont a Kelemen-havas még májusban is hóval pompázó csúcsai zárják be a láthatárt. Keletre a Görgény és a Hargita havasai, előtérben a Bekeccsel, uralják a vidéket, majd nyugatra a Radnai havasok, a Cibles és az Ünökővel és a borgói havasok a Hényulcsúccsal zárják be a gyönyörű panorámát. Közben a Maros-völgyön a láthatár egészen Székelykocsárd felé nyúlik be a most még Romániához tartozó magyar területekre, északkeleten pedig a néző a gyönyörű Görgény-völgy kies pontjait veheti szemügyre. Huja-tetőnek hívják a régeniek ezt a csúcsot, amely egy, kb. 259 km-es sugarú körnek központjában áll. Aki egyszer megnézte, annyira feledhetetlen látványnak tartja, hogy igyekezni fog még egyszer megszemlélni. A légköri viszonyok miatt májusban, különösen pedig szeptemberben és októberben lehet legjobban gyönyörködni ebben a csodás kilátásban, amikor a szinte egymásba olvadó hegykoszorún belül a különböző falvak úgy néznek ki, mint egy-egy őrszem, amellett az ezüst csík mellett, amelyet a hosszú időn keresztül látható Maros vált ki a szemlélőből. Érdekes, hogy Szászrégen annak a hegyvonulatnak éppen a legvégén van, amely a Kelemen-havasból indul ki, majd 2104 méter magasról leszáll egészen a Lucz folyóig, amely a Kelemen havasnak északnyugati nyúlványaiból, a Pojána Tomi-ból ered és utolsó terasz szerű kiképződése 341 méter az Adria felett. Ez a dombvonulat északkelet-délnyugati irányú és arról nevezetes, hogy a város felett elterülő részei minden 2—300 lépésnyire más és más völgye engednek betekintést. Néha 3—4 felé nyílik meg a kilátás a közvetlen-közelbe és oly szépen, hogy a legkényesebb igényű természetjáró is elragadtatva gyönyörködhetik benne.

Némely helyen, amint az ember végig legelteti a szemét a dombvonulaton, háttérben, a hótakarta Kelemen-havassal, egészen alpesi a látvány! S ha még a jobbra-balra legelő juhnyájakat nézzük s halljuk a kolomp méla hangját s az ebbe találó kutyaugatást, nem is nagy fantáziával valahol a havason képzeljük magunkat.

A városnak igen kitűnő kútjai vannak, amelynek vizeivel teljesen nélkülözheti a vízvezetéket. Vannak jól berendezett kereskedései, fűszer-, gyarmatáru-, hentes üzletei. A középszerű igényeket kielégítő éttermeiben nagyon ízletes ételeket találunk és igazán figyelmes kiszolgálásban van része a lakosságnak. Ebben különösen a városi szálloda bérlője, Türk Ede vezet, akinek az az elve, hogy mindent a vendégért. De nem is fizet rá az udvariasságára és figyelmességére. Egy nagyobb és két kisebb szállodája is van, ezenkívül meglehetős számú magánház áll a vendégek rendelkezésére. Villanyvilágítása a várost este még vonzóbbá teszi és a sötétben olyan óriási kiterjedésűnek látszik, hogy aki nem ismeri, az valami metropolisinak képzeli. A nyár közepére eső egyik állat- és kirakóvásár a mindenben érdekest kereső szemlélőnek felejthetetlen látványt nyujt. Az óriási tömegben felhajtott lovak, de különösen a 4—5000-re tehető szép szarvasmarhák száma nemcsak a szakértőkek, de más közönséges halandónak is érdekes látnivaló. Az aug. 12-én megtartott kirakó vásár nagy és tarka látványosság.

A lakosság egyik legfőbb szórakozása nyáron az úgynevezett városi strandfürdő. Két szép nagy bazen, amely úszóversenyre is alkalmas s mellette még a 80 méter hosszú szabad Maros-fürdő, amely azonban szintén a strandhoz tartozik, igazán üdítő és kellemes hatású és a sétatér közönsége úgy érezheti magát, mintha valami gyógyfürdőben lenne. A városi zenekar elég gyakran hangversenyez s a kávéházban kitűnő cigányzene van. Elsőrangú cukrászdával is rendelkezik és ha már itt tartunk, meg kell említeni, hogy éppen Szászrégenben van a világ egyik legjobb fagylaltja. — Számtalan utcai cukrász árulja kis tolókocsival a román időből doiosnak nevezett fagylaltot, amelyből a 15 fagylaltoskocsi nagy forgalmat bonyolít le.

Mikor az autóbuszból Régenbe kell átszállni a gyergyói és csiki fürdőkre utazóknak, nagyon ajánlatos, hogy a fáradságos út után egynapi pihenőt tartsanak és nézzék meg a várost. Biztosítjuk, hogyha egyszer megnézte, akkor ugyanezt teszi visszautaztában, mielőtt a vasútra felszállna. Aki egyszer itt kiszállott, nagyon kedves emlékekkel vonul el innen, mert a régeniek tekintet nélkül arra, hogy milyen nyelven dícsérik az Istent, kedélyesek, vígak, jószívűek és főleg vendéglátók. Még megemlítem, hogy a városnak a szász templom, az 1781-ben épült katolikus templom, valamint a szintén barokk stílusban épült és 1811-ben felszentelt gr. kat. templom mellett igen szép, ónemes stílusban épült református temploma is van.

A várossal összeépülten két nagy méretű gőzfűrészüzem dolgozik és innen lehet legkönnyebben megközelíteni a Görgény-völgyben levő híres laposnyai vadászterületet, amelyet annakidején a legendás hírű Rudolf trónörökös vadászatai tettek európai hírűvé. A román időkben Károly, volt román királynak volt kedvenc vadászhelye, aki eléggé sikerült vadászkastélyt is építtetett oda, megfelelő egyéb épületekkel, halastavakkal, vízduzzasztóval stb. Mindezeket igazán érdemes megnézni.

Végül meg kell említenem a várossal közvetlen határos Idecs-sósfürdőt, amelyben igen sokan keresik ízületi bajaikra a gyógyulást, szintúgy Görgénysóakna szomszédos községet, amely éppen úgy, mint Idecs, sósvize miatt keresett fürdőhely. Az észak felé vonuló székelykörvasút felett emelkedik a Régentől 14 km-ére levő Marosvécsen római kasztrumból épített vécsei vár a báró Kemény-család hitbizományi birtoka, ahol ma báró Kemény János, a kitűnő erdélyi író és költő, az erdélyi Helikon megalapítója lakik...

Üdülj itthon — ez az igazi országjárás!

Az idegenforgalom pavillonja a Budapesti Nemzetközi Vásáron

Budapest és az ország legnagyobb idegenforgalmi eseménye minden évben a Budapesti Nemzetközi Vásár, amely még a mai háborús időkben is a külföldi látogatók ezreit hozza el hazánkba, nem is szólva a főváros, a vidék és a visszacsatolt területrészek többszázezerfőnyi közönségéről, amely tavaly is hatalmas tömegekben özönlötte el a vásár egyre nagyobbodó területét. Természetes, hogy

idegenforgalmunk irányító tényezői a propagandának ezt a nagyszerű alkalmát minden vonatkozásban kiaknázzák

és éppen ezért az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal, karöltve az Idegenforgalmi Propaganda Munkaközösségben tömörült szervekkel idén is hatalmas méretű pavillont építtet, amelyet a Vásár „Nemzetek Tere" elnevezésű előkelő részén fognak felállítani. A pavillon keretében a tavalyinál lényegesen nagyobb filmszínházat építenek, amelyben bemutatják az idegenforgalmi szervezeteink által az elmult évben készített legújabb színes filmeket, többek között az Erdély gyógyfürdőiről, üdülőtelepeiről és legszebb tájairól készült filmet is, amelyet a napokban mutatott be az OMIH Varga József kereskedelmi miniszternek.

A 100 éves magyar ipar címen rendezendő külön csoportban a százéves, vagy még régebbi eredetű gyári cégek kapnak helyet és ebbe a csoportba még most is tartanak a jelentkezések, úgy hogy a kiállításnak ez a része meggyőzően fogja illusztrálni iparunk régi hagyományait és hatalmas fejlődését.

Idén a szokottnál is nagyobb és érdekesebb lesz az építőipari csoport, amely a takarékos építkezés legmodernebb lehetőségeit fogja bemutatni. A vas és gépipari csoport keretében több vállalat külön pavillont épít és így ez a csoport is impozánsnak ígérkezik. A textilkiállítás az idén a nyersanyaghiányra való tekintettel valamivel szerényebb keretekben fog mozogni, de a kiállítandó anyag annál méltóbban fogja reprezentálni ennek az iparnak bámulatos fejlődését.

Németország ez évben először vesz részt nagyobbszabású nemzeti pavillonnal, amely elsősorban a német mű- és pótanyagok gazdaságos felhasználását fogja bemutatni sokféle változatban, statisztikai és grafikai csoportképekkel illusztrálva az e téren elért hatalmas eredményeket. A pavillon egy részében helyezik el a csehmorva protektorátus kiállítását.

Itt említjük meg, hogy a BNV agilis rendezőségének sikerült elérnie, hogy

az összes külföldi államoktól megkapja a tavaly is érvényben volt vasúti és hajóutazási kedvezményeket,

ami lehetővé teszi a külföldi látogatók számára, hogy a májusi BNV-t az eddiginél is nagyobb számban tekinthessék meg. A vásár előkészületei egyébként permanensen folynak s annak anyaga napról-napra gazdagodik. Bizonyos, hogy a magyar ipar és kereskedelem e hatalmas seregszemléje az idén is impozáns lesz és igazolni fogja a magyar szellem, alkotó erő, a magyar tehetség és a magyar munka elszánt összefogását a jobb magyar jövő érdekében.

A Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank jelentése

A nagybankok mérlegei közül különös figyelemre tarthat számot a Leszámitoló Bank most közzétett 1940. évi mérlege, mert számadatai visszatükrözik az elmult év pénzügyi és közgazdasági eseményeit. Az intézet takarék és folyószámlabetét állománya 132.4 millió pengőről 148.6 millió pengőre emelkedett, tehát egy év alatt az emelkedés 16.2 millió pengő. A Leszámitoló Bank részvénytársasági formában 1869 óta működik az 1829-ben megalakult Malvieux C. J. Bankház utódaként és bevált üzletviteli hagyományaihoz alkalmazkodott az elult évben, amikor nemzetgazdasági érdekek szem előtt tartásával fokozottan gondoskodott arról, hogy megfelelhessen az ügyfelei által támasztott igényeknek, valamint az államkincstárral kapcsolatos hitelműveletek emelkedett szükségleteinek. Az igazgatóság közleménye külön hangsúlyozza, hogy az elmult évnek magyar szempontból legkiemelkedőbb eseménye Keletmagyarország és Erdély egy részének visszatérése volt. A Leszámitoló Bank több évtizeden át Kolozsvárt működött fiókja a megszállás idején önálló részvénytársasággá alakult át, amely most anyaintézetével újból a korábbi szoros összeköttetésbe lépett. Az intézet újonnan megszerzendő további erdélyi érdekeltségek által is hatékonyan előmozdítja a hazatért országrészek gazdasági bekapcsolódását. A Leszámitoló Bank tiszta nyeresége meghaladja az előző évit, annak ellenére, hogy az adóterhek, a szociális, valamint jótékonycélú adományokból származó kiadások szaporodtak. Az igazgatóság a nyugdíjalapok s a tartalékok bőséges dotálása után a tavalyival azonos osztalék kifizetését javasolja a közgyűlésnek.

A mérlegmegállapító ülésről kiadott közlemény szerint a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó Bank igazgatósága február 14-én megtartott ülésén megállapította az 1940 üzletév mérlegét és zárszámadásait, amelyek szerint az 1940. év tiszta nyeresége, hozzászámítva a nyereségáthozatot, 1 millió 436.597.61 pengő az előző évi 1,366.922.84 pengővel szemben. Elhatározta az igazgatóság, hogy a február 26-án tartandó 71. rendes közgyűlésen a tavalyival azonosan 1 pengő osztalék kifizetését fogja javasolni, továbbá, hogy az elmult évivel egyenlő összegek, vagy 200.000 pengő a tartalékalap növelésére 700.000 pengő a nyugdíjtartalékok javára, 50.000 pengő pedig a báró Madarassy-Beck Miksa segélyalap javára fordíttassék és az emelkedett tisztanyereség alapján az 1941. év számlájára — az előző évi 143.817.79 pengős átviellel szemben — 212 ezer 908.66 pengő vitessék elő. A közlemény szerint az elmult évben a hiteligények fokozott mértékben jelentkeztek és a mérleg egyes tételeinek számszerű emelkedése igazolja, hogy ezek teljes kielégítést is nyertek. Erre lehetőséget nyujtott a betétek további növekedése, ami egyszersmind a közönségnek az intézet irányában megnyilvánuló mélyreható bizalmáról is tanúskodik. Megelégedéssel hivatkozhatik így az intézet arra, hogy az 1940. év rendkívüli viszonyai közepette is megfelelhetett hivatásának, melyre őt az ország közgazdaságában betöltött szerepe kötelezi.

ÓRÁT PREGÁRTNER ÉKSZERT
Muzeum-krt. 41 T.: 382-444
Ing specialista Fürst Jenő
csak mérték után, próbával VII. Klauzál-u. 23

TRIÓ HÖLGYFODRÁSZ
IX. FERENCZ-KÖRÚ 44
TELEFON: 186—742

Aba Novák Vilmos 1302

A PÉCSI «MŰVÉSZETI HETEK» (1941. I. 4—II. 3) egyik legnagyobb eseménye a Csánky Dénes által rendezett képzőművészeti és kerámiai kiállítás. Beszámolónkat a köszönet szavával kezdjük. Pécs város szegénynebb társadalma, akiknek még nem volt alkalmuk látni a Szépművészeti Múzeum nagyszerű gyűjteményét, hálásan köszöni, hogy a pécsi vonatkozású Lotz Károly, Madarász Viktor, Munkácsy Mihály és Székely Bertalan halhatatlan alkotásaiban gyönyörködhetik. Ez a helyes művészeti nevelése közönségünknek! Ez a «Művészeti Hetek» igazi hivatása!

A kiállítás igen gazdag képanyagából megemlítjük Aba Novák nagy koncepciójú, gondolatgazdag pécsi temetőkápolna kupolatervét: Az utolsó ítéletet, Aradi Edvi Illés hangulatos Dürrensteini várostornyát, Feszty Masa egyszerűségében szép Elhagyott táj c. szénrajzát, a pécsi Gábor Jenő erőteljes Erdőirtását, Glatz Oszkár két rendkívüli hatású olajfestményét (Rózsi olvasni tanul, Libapásztorok), Istókovits Kálmán két lehelletfínom temperáját (Kesztyűs nő, Dereglye), Klug György Hja...hja... c. kitűnő, kaján önarckép pasztelljét, Martin Ferenc szellemkifejező Mecseki táját, Molnár C. Pál csodálatosan tiszta színű Szent család menekülése c. olajfestményét, Nikelszky Géza világos vízfestményét (Magányos nyírfák) és Szőnyi István összhangzatos Alvó leányát. A többi képek is szebbnél szebbek.

A magyar szobrászatot szépszámú művészcsoport képviseli. Legjobban tetszettek Buzi Barna faszobrai, Andrássy-Kurta János, Lux, Madarassy, Sinkó és Somogyi kitűnő szoboralkotásai.

A kiállítás kerámiai gyűjteményében felvonul előttünk Holicstól kezdve az agyagipar fejlődése napjainkig. Hosszabb megálló Herend, ahonnan néhány igazán versenyképes, művészi teljesítményű darabot láthattunk. Az évszázados Zsolnay-gyár is képviseltette

hatásos figurával. Az új agyagipart egyedül Górka Géza szemlélteti, kinek művészi teljesítményét az egész országban, széles körökben elterjedt fínom darabjai dícsérik. Górka néhány igen fínom, pasztellszínű, egyéni alakú vázáiban sokáig gyönyörködtünk.

A2

Aba Novák Vilmos

1334 - 1423

sajtó

90 (1411–1500)

5

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

Aba Novák Vilmos

1964 MÁR 15

(139)

Szolnok megyei Néplap

(139)

Követésre méltó művészi igényesség

1021

Hetven éve született Aba Novák Vilmos

REVELÁCIÓKÉNT hatott két évvel ezelőtt a Magyar Nemzeti Galériában rendezett emlékkiállítás, midőn alkalmunk nyílt újból felfedezni a „vitéz" festőt, aki annyi dicsőséget szerzett világszerte a magytr pikturának, s akit egyes művészettörténészek a XX. század öt legnagyobb festője egyikeként emlegetnek. Újból gyönyörködhettünk festői tudásában, s életművének (már amennyit sikerült összegyűjteni) fényében mérlegelhettük helyét az újkori magyar festészet egészében. Az utókor mindig szigorú biráló: a rosta lyukán kihulltnak mindazok, akik „könnyűnek találtatnak". Aba Novák Vilmos művészete és embersége kiállta a próbát; s ha a forradalmi hivatástudat merőben idegen volt is tőle (milyen kevesekről mondhatjuk el ennek ellenkezőjét!), humanizmusa — elsősorban táblaképein — a megpróbáltatott emberek világához vezette. Hogy a magyar sors legtragikusabb napjaiban, midőn polgári művészeink legjobbjai a nép ügye mellé álltak, az elnyomók szembeszegülve, mennyire telt volna emberségéből, nem tudhatjuk: fiatalon, e sorsdöntő próbatétel előtt elragadta a halál.

TALÁN MAGA is érezte, milyen rövidre van szabva számára a földi lét: lázas sietséggel alkotott, roppant bőséggel hozva létre alkotásait. Életműve hatalmas ívet ölelt át: Uitz és a Nyolcak expresszív, dinamikus forma- és színvilágától nőtt a trecento és a korai quattrocento nagy mestereinek példáját magábaszíva, Nagybánya és Szolnok hatására eredeti ízű festészetté. Mindvégig megtartotta korai festészetének rajzosságát — s új szerepet kapott oeuvrejében a szín: többé nem a felületet hangolja egybe átmenetekkel, mint a posztimpresszionistáknál, hanem a tartalom és képszerkesztés dinamikájából fakadóan, azok súlypontjait emeli ki. „A rikoltó piros, a harsogó sárga, mély fekete, a hupikék, az egész palota vonul itt fel", s a csillogó színeket a közéjük ékelt sötétek fogják egybe. A színek fényerő fokozatai a plasztikitás, a térképzet érzékeltetésére szolgálnak; s mindez arra, hogy — mint írja — „életet csináljon" a vásznon. Táblaképeit és freskóit egyaránt a figurák gomolygása jellemzi. Bővérű alkotókedve magábaölel mindent, ami felkelti érdeklődését: korai képein a dús női testek festői izgalmát s a kubikosok fáradt mozgását, majd később az olasz trattoriákban üldögélő, gesztikuláló olasz polgárt, s a kis hegyoldalra kúszó városok egymásra tornyosuló épületeinek konstruktív csoportját. A harmincas évektől kezdve pedig a magyar és székely falu életének zajló jeleneteit: a kora hajnalban vásárra indulást a kihalt, holdfénysütötte utcán, a vásárt, a lacikonyhát, a körhintát vagy a körmenetet. Embereinek tartása komor, hallgatag — „szikár legények, kéregarcú vének, vértolulásos, testes gazdák, kenyértestű asszonyságok) jelennek meg képein. A városi polgári jelenségek nem érdeklik: a nyárspolgárt megveti, a „mondaint" sivárnak találja. Műve legmagasabbra a groteszkben ér: a cirkusz világa elevenedik meg festészetében. Tréfa és komolyság furcsa vegyüléke, lelki drámák és mulattatás szintézise e világ, melyben az „őszinte képmutatás" szembekerül a világ cinikus hazugságaival. Sorozatosan jelenik meg képein az álarc, a magunk takarásának motívuma, saját magát pedig álarcfestőként jelenti, aki annyi mindent tud a világról, de nem mondhatja el...

MŰVÉSZI IGÉNYESSÉGE követésre méltó: rézkarcaival temperatechnikájával, freskóinak megoldásával új utakat vágott. Műveiben széles tablóként elevenedik meg a Horthy-Magyarország világa. Oeuvreje monumentális vallomás egy ellentmondásokkal terhelt korról; kicsendül belőlük a nép iránt érzett szeretete és aggódása. Amit szavakban így fogalmazott: „Ha festesz, ember légy, s így véleményed szükséges a környező életről", azt fogalmazta képpé alkotásaiban. Realista művész volt, festészete mélyen gyökerezett a magyar hagyományokban s ugyanakkor magábaolvasztotta Bizánc, Firenze és Párizs eredményeit is. Robusztus tehetsége új utat tört az epikus piktura újjáteremtésével — s ezáltal egyúttal hagyományteremtő erejűvé is vált. Ebben van jelentősége, s ebben rejlik nagy sikereinek titka is.

* * *

Láncz Sándor

SZOLNOK megyei Néplap

Bíróság előtt a szolnoki vasúti szerencsétlenség vádlottjai

Március 17-én, 18-án, 19-én és 20-án tárgyalja a Szolnok megyei Bíróság a december 24-én Szolnok határában történt vasúti szerencsétlenség bűnügyét.

Négy vádlott áll a bíróság előtt: Szegfalvi József mozdonyvezető — elsőrendű vádlott — és társai Kocsis Ferenc figyelőfűtő, Nagyfi József műszaki kocsimester és Berze Sándor forgalmi kocsimester.

A vádat a megyei főügyész képviseli.

A bírósági tárgyalást la-

Séta a Tiszaligetben

A parkban — minden a tavaszt várja. A Tiszaliget fái még kopaszok, de már szorgalmas munka folyik mindenütt.

Kurucz Tiborral, a szolnoki városi tanács városfejlesztési csoportjának vezetőjével együtt néztük meg a munkálatokat. Az ÉM építőipari vállalatának dolgozói most készítik a hatvan-hatvan férőhelyes kabinos öltözőt. Most fejezik be a tavaly októberben megkezdett bejárati épületet.

A városi tanács vb házilagos csoportja végzi a mélyépítési munkákat. A körfürdőbe bevezették a melegvizet, jelenleg a kabinok és a bejárati épület csatornázásán dolgoznak. A marosan sor kerül a Dieselmozdony és a négy kis vasúti kocsi javítására. — Bővül a vidámpark, elkészült már az óriáskerék. Sétánkon azt láthattuk, hogy megindult a munka a Tiszaligetben. A strand építése, a vidámpark korszerűsítése, a kisvasút — nagy feladat. Szükség van ezért társadalmi munka szervezésére, hogy a kitűzött határidőre minden elkészüljön. Eddig tizenháromezer társadalmi munkaórát ajánlottak fel a különböző intézmények, üzemek. Mindenütt szakszervezeti, vagy munkaértekezleten tárgyalják meg a társadalmi munka felajánlását. A városfejlesztési csoporttal együtt a Hazafias Népfront is segít a szervezésben.

Az eddig felajánlott társadalmi munkamennyiség biztató, és a várható további felajánlásokkal együtt elegendőnek látszik a Tiszaliget határidőre való felépítésére.

cstagi Szolnokon

lasztókerület), 17—19 óráig, Iszap utca 3.; Győr Ferenc (9. választókerület), 17—19 óráig, Vöröscsillag út, II. bérház; Horváth István (90. választókerület), 17—19 óráig, Vágóhíd utca 21.; Kántor Mihály (70. választókerület), 18—19 óráig, Rákóczi úti iskola; Mezei István (69. választókerület), 17—19 óráig, Lakat utca 8.; Rák József (8. választókerület) 17—19 óráig, Vöröscsillag út II. bérház, Szurmay Ernő (73. választókerület), 8—10 óráig, Városi Tanács, 106-os szoba.

Március 23. (hétfő): Kalydy Sándor (119. választókerület), 17—19 óráig, Szandaszőllős, Kicsi Bálint Kocsoros; Molnár Lajos (17. választókerület), 16—20 óráig, Ady Endre u. 31.; Papp Lajos (124. választókerület), 17—19 óráig, szandaszőllősi iskola.

ménv

ügyi képesítéssel rendelkező személy végezhet rágcsálóirtást.

Az irtást oly módon kell végrehajtani, hogy az ember életét, egészségét és a hasznos háziállatokat ne veszélyeztesse. A vegyszerekkel, baktériumos készítményekkel, gázosítással végzett irtás ideje alatt az irtási területen figyelmeztető feliratot kell elhelyezni és gondoskodni kell arról, hogy gyermek ezen idő alatt az irtási területen felügyelet nélkül ne tartózkodhassék. Az előbb említett mérgezőszerek alkalmazása esetén az irtási területet le kell zárni, vagy állandó felügyelet alatt kell tartani. Az irtás után az irtószerek maradványait össze kell gyűjteni, és a fellelhető elhullott állatokkal együtt haladéktalanul megsemmisíteni.

Szolnok Városi Tanács VB Egészségügyi Osztálya

Alba Novák Vilmos (1418

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1964 július 21

Július 21

(1418

Alba Regia-napokat rendeznek augusztus végén Székesfehérvárott. Ez alkalommal három érdekes kiállítás is nyilik. A Csók-Képtárban Aba Novák Vilmos gyűjteményes kiállítását rendezik meg. Ugyancsak a Csók István Képtár épületében oklevelek és krónikákat bemutató kiállítás ismerteti Székesfehérvár történetét a város alapításától kezdve, a török hódoltság idejéig. Az István Király Múzeumban színháztörténeti kiállítást rendeznek. Bemutatják Székesfehérvár szerepét a magyar színjátszás hőskorában.

...apestre.

André Hirschfeld előadása a Szövetkezeti Tudományos Tanács ülésén

Hétfőn a SZÖVOSZ-székház
ban dr. Erdei Ferenc Kos
suth-díjas akadémikus, a Ha
zafias Népfront Országos Ta
nácsának főtitkára elnökleté

(1417

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Aba Novák Vilmos

PESTMEGYEI HIRLAP

1964 APR 3

(1417

1964. április 4—május 24:

1021

szolnoki kulturális hetek

Nagyszabású, több hétig tartó programra készülnek Szolnok megye és Szolnok város vezetői, dolgozói. Szegedhez és Sopronhoz hasonlóan — hogy csak a nagyobb városokat említsük —, az idén először Szolnokon is megrendezik a kulturális heteket. *Céljuk, hogy az iparfejlesztésben és a mezőgazdasági termelésben elért eredmények mellett a kulturális életben is országos hírt, nevet szerezzenek, megismertessék más tájak lakosaival is városuk nevezetességeit, értékeit, kulturális vívmányait.*

Szolnok neve is gyakran szerepel a magyar történelemben. Még I. István király tette megyeszékhellyé, s a történelem minden sorsfordulójánál a haladás mellett törtek lándzsát Szolnok város munkásai, parasztjai, polgárai. A hagyományok mellett szép tájjal, nevezetességekkel, gyógyfürdővel, kulturális intézményekkel, gyárakkal is rendelkeznek, amelyeket szívesen tekint meg az érdeklődő. Művésztelepüknek, múzeumuknak, színházuknak, általában kulturális életüknek *már most is híre van.*

A szolnoki kulturális hetek megrendezése nemcsak ennek a szép Tisza menti városnak lesz eseménye. Több igen jelentős országos megmozdulásra is sor kerül. Országos fényképkiállítást, országos régészeti konferenciát, országos minősítő dalostalálkozót rendeznek, de ezenkívül ebben az időszakban itt kerül sorra a múzeumigazgatók országos értekezlete, a Történelmi Társulat esedékes ülése, valamint a költészet napjának záróünnepélye.

A programsorozat *április 3-án este kezdődik*, a felszabadulási díszünnepséggel, a Szigligeti Színházban. Április 4-én délelőtt a fotoklubok és szakkörök anyagából országos fényképkiállítás nyílik a városi tanács nagytermében, majd este a Szigligeti Színház előcsarnokában ünnepélyesen megnyitják az Aba-Novák grafikai kiállítást. Április 5-én, vasárnap délelőtt kerül sor a Ságvári Művelődési Házban az irodalmi színpadok városi bemutatójára.

Az eseménydús első napok után következik majd a többi is. A szolnoki kulturális hetek április 4-től május 24-ig tartanak, s szinte nem múlik el nap, de különösen hétvége, jelentősebb esemény nélkül. A programot — miután bizonyára sok érdeklődő rándul majd át Szolnokra Cegléd és Abony környékéről — rendszeresen közöljük lapunkban.

Bábolnán, a k
tánál díszkapu f
gatókat. „Üdvöz
munizmust épít
küldötteit" — h
irat. Testvéri szeretettel fogadták a vendégeket az állami gazdaság művelődési háza előtt, ahol már jóval az érkezés előtt sok százan gyültek össze. A gépkocsiból derűsen, mosolyogva kilépő *Nyikita Szergejevics Hruscsovot* és a többi vendéget, valamint a társaságukban levő magyar állami és pártvezetőket *Losonczi Pál* földművelésügyi miniszter, *Gécs Pál*, a Komárom megyei Állami Gazdaságok Igazgatóságának vezetője, *Burgert Róbert*, a Bábolnai Állami Gazdaság igazgatója és *Sárközi János*, a gazdaság pártbizottságának titkára üdvözölte. Uttörők virágcsokrokkal kedveskedtek a küldöttség tagjainak, akik ezután a művelődési ház nagytermébe mentek. Itt *Burgert Róbert* bemutatta a látogatóknak a község és az állami gazdaság vezetőit, majd beszámolt a gazdaság fejlődéséről, eredményeiről és jövő terveiről.

zésnek az elérését. A gazdaság jelentősen hozzájárul a baromfihús- és tojástermeléshez, a hízócsirkéknél 63 nap alatt érik el az egy kiló 40 dekás súlyt.

Lényeges eredményeket értek el a gazdaságos takarmányfelhasználásban is.

Jelenleg egy kilogramm élő húst 2,7 kilogramm takarmányból állítanak elő, az egy tojásra jutó

takarmányfelhasználás

pedig 195 gramm. Korábban 270—300 grammot kellett egy tojás előállítására fordítani. *A további terv az, hogy minél hamarabb elérjék a legfejlettebb kapitalista üzemek eredményeit.* Erre minden lehetőség megvan.

A másik fontos cél, hogy a Bábolnai Állami Gazdaságban elért termelési színvonalat országosan általánossá tegyék.

Ezen a téren szintén vannak szép eredmények, ma már több állami gazdaság és termelőszövetkezet termel a bábolnaiak szintjén.

A fő profilhoz igazodik a gazdaság többi termelési ága is.

Megemlékezett a gazdaság klasszikus üzemágáról, *a nagyhírű telivértenyésztésről is;* 320 angol telivér és 70

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1419

1964 AUG 22

MAGYAR NEMZET

Aba-Novák V.

1419

1021

— Az Alba Regia napok keretében csütörtökön megnyitották a dunántúli műemlékvédelmi albizottságok kétnapos találkozóját. Sok érdeklődő tekintette meg az ünnepségekre rendezett kiállításokat, a Csók István képtárban megnyílt Aba-Novák emlékkiállítást, az István király múzeumban rendezett Alba Regia történeti kiállítást és a Vörösmarty Színház előcsarnokában levő színháztörténeti kiállítást, amely a mintegy 150 éves székesfehérvári színészet múltját mutatja be.

földgáz. Az egész világon használnak fűtési célokra földgázt, mert sokkal gazdaságosabb tüzelő, mint a szén. *A földgáz vegyiipari feldolgozására nagy kapacitású üzemeket létesítünk, de földgáz kincsünk mennyisége lehetővé te-*

(1420

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Aba-Novák

MAGYAR NEMZET

1964 AUG 18.

(1420)

Kecskemét, 1964. augusztus 18.

Aba-Novák emlékkiállítás Székesfehérvárott

1021

Vasárnap délelőtt Székesfehérvárott megnyílt az Alba Regia napok első nagy eseménye: a Nemzeti Galéria, a városi tanács és a Fejér megyei múzeumok rendezésében, a Csók István-képtárban az Aba-Novák emlékkiállítás.

A kiállítás egyik érdekessége, hogy eredeti helyükre kerültek a magyar—francia történeti és szellemi kapcsolatokat ábrázoló nagy Aba-Novák pannók. A pannókat Aba-Novák Vilmos, az 1936. évi párizsi világkiállításra készítette és velük elnyerte a Grand-Prix-t, a legnagyobb képzőművészeti kitüntetést.

Kedd, 1964. augusztus

Visszaté

Szubtrópusi l

A

Közép-Európa felett legutóbb nagy kiterjedésű anticiklon alakult ki, s hatására általában derült, helyenként gyengén felhős, száraz jellegű időjárás vette át az uralmat. Az intenzív napsütés révén a nappali felmelegedés viszonylag gyorsan emelkedik. Ugyancsak a kánikula visszatérésére utal, hogy az Irországtól nyugatra eső központtal kialakult mély ciklonrendszer délkeleti oldalán szubtrópusi

(1421)
1964 APR 19
(1421)

ABA-NOVÁK VILMOS grafikai kiállítása

1021

Jelentős képzőművészeti eseménynek számít a Szolnoki Kulturális Hetek programjában a Szigligeti Színházban a hét közepén megnyíló, a neves szolnoki mester grafikai munkásságát bemutató kiállítás. — Aba-Novák Judith leveléből idézzük ezt az ideillő néhány sort: „Édesapám munkásságát kedves városában, Szolnokon megbecsülik. Nagyon jól esik ez nekem, annál is inkább, mivel éppen most március 15-én ünnepeltem magambam 70. születésnapját — ezt a kiállítást arra szóló megemlékezésnek tekintem. —"

A kiállítás megnyitása előtt közreadjuk azt a néhány értékes gondolatot Aba-Novák Vilmos grafikai művészetéről, amelyet Supka Magdolna művészettörténész, — aki betegsége miatt személyesen elmondani nem tudja, — írt a kiállítás megnyitása alkalmából.

„Aba-Nováknak pályakezdete óta az volt a feltett szándéka, hogy az életet fesse, az életről fessen elbeszélést, éspedig nem csupán a műértő inyencek számára, hanem a széles tömegeknek, az egész népnek. Igyhát olyan közérthetően kellett festenie, mintha beszélne, vagy írna, közérdekű témákat kellett érthetővé, olvashatóvá tennie a festészet nyelvén. Ugyanakkor szokatlanul új volt a színbeli látása, vagyis „modern", ezt a látásmódot is el kellett fogadtatni a közönséggel. De minthogy a való életet akarta ábrázolni: ismernie kellett az életet, az embereket, jellemüket, viselkedésüket. Ezt tanulmányozta nagyon nagy szenvedéllyel, miközben a mesterséget is tökéletesen elsajátította.

Az ember arc- és kézjátéka érdekelte legjobban, mert úgy vélte, hogy ezek az ember lelkiállapotának, jellemének leghűbb kifejezői, ha nem halljuk őket beszélni, — mintahogyan a festőnek az is a feladata, hogy úgy, olyan elevenséggel jellemezzen embereket, mintha jól látó, melegen érző, de süket emberekhez szólna.

Kiállított grafikái pályájának első öt-hat évéből származnak, és bizony megdöbbentenek emberábrázoló erejének mélységével. A drámai tartalmú tömegjelenetek — többnyire biblikus témájúak — megmutatják, hogy minő erő rejlett képzeletében, mennyire elevenen tudta átélni a bibliai események emberi élménytartalmát, a félelmet, a pánikot, vagy a rajongást, áhítatot. — Kiderült a rajzokból és karcokból az is, hogy ez a fiatal művész nem az élet napos oldala felől válogatta témáit, már ekkor messze kerülte a tartalmilag problémamentes csendéleteket, vagy az egyértelműen derűs hangulatok elbeszélését.

Arcképei azt mutatják, hogy kizárólag olyan arcok érdeklik, amelyek kifejezése szokatlan, formái erőteljesek, — de semmiképpen sem érdekelték a „szép-szabályos", kifejezéstelen arcok. Számára egyedül az volt szép, ami jellegzetes, tehát tartalmas, ami mögött egy ember gondolata, multja, szenvedése, vagy öröme áll. — Érett festői korszakának népéletképein sem látunk „szép" parasztokat. Csak olyanokat, akiket egyrészt megviseltek a hétköznapok, a nehéz munka, a kis pénz, a gondok, — meg olyanokat, akiknek ünnepnapokon felenged a kedvük, arcjátékuk ilyenkor elevenebb, mosolyuk is átcsillan a vásárok aranyló borán... de azért ilyenkor sem tűnnek el arcukról a mélyebben ülő ráncok, a száj körül, s a homlokon. Aba-Novák realista volt: nem vonta ki az életből, s nem tagadta le az arcokról sem a derű, sem a keservek nyomát.

A magyar tájak arcát is erősen figyelte, — azt nézte, hogy miképpen függ össze a tájnak a jellege az ott lakó nép jellegével, másként látta az alföldi, másként a dunántúli, másként a Csík megyei parasztot. Amint a művészek arcából is azt kereste, hogy az mit árul el az illető munkásságáról, élelfogásáról, stílusáról, úgy a tájat is szinte élőlényeknek tekintette, megfigyelte jellegzetességüket, s olyanformán ábrázolta őket, mintha az élő természet arcjátékát tolmácsolná.

A népéletképen kívül még egy másik világ foglalkoztatta erősen a képzeletét: a vándorkomédiásoké. De nemcsak azért, mert itt ecsetére való típusokat talált, s elevenen elbeszélhető jeleneteket, hanem azért is, mert jelképes témának találta azt, az élet kettős arcáról. A cirkuszporond és a mutatványok látszatpompája mögött ólálkodik a komédiásélet nyomora, a vánkorkocsik szegényebédje, a sápkóros gyerekek, erős izomzatú, de fáradt asszonyok és a nappal elnyűtt képű este vigyorgó bohóc. E látszat világ mögött a második világháború előtti évek nyomasztó korképe is áll, és annak a művésznek a figyelő szeme, aki ezt a kétarcú korképet jelképes témával is jellemezni akarja.

Életének utolsó nagy műve volt az „álarcfestő", aki játékboltban készít maszkokat, — de ezek a maszkok félelmetesek: nevetésük vigyor, komoly arcuk tragikus. S a gyerekek, akik kezükben tartják az álarcokat: döbbentek, mert megsejtik, hogy nem játékszer az, amit a mester készít. Világháború küszöbén állottunk.

Az emberi arcon tükröződő gyötrelmek, az egyetemes művészetben is párját ritkító ábrázolását adta Aba-Novák a jászszentandrási templom falképei közül a „Kárhozottakon". Ifjúkori, kiállított grafikáinak drámai hangja itt tér vissza, itt ismerjük meg annak az Aba-Nováknak a legbensőbb, szomorú arcát, aki pedig festményein oly ízes jókedvvel tudta előadni a lacikonyhák hangulatát, a bor melletti bölcsködést és danázást, s a kolbászillatban derűsre forduló pletykálkodást.

Akik Aba-Novákot híréből vagy vásárképéről ismerték, csak azt a harsány tréfacsinálót tartották emlékezetükben, s ez a kép róla: egyoldalú. — Azért is fontos, életművének értelmezéséhez helyes ismerni azt a másik, súlyos gondolkodású, drámai érzésű fiatal művészt, akit pályakezdetének rajzaiból most ismernek meg a szolnoki kiállításon."

B. Supka Magdolna

A grafikai...

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
Magyar Hirdető
SAJTÓIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

személy. Azóta, úgylátszik, meggondolta. Ideges ember, sokat magyaráz, de mégis csak jó. Az öreg szinte felvidul. Meséini kezdi, hogy egy házaspár kérné a názat, de ő még vár, hátha más vevőtől többet lehet kicsikarni.

Rottling helyesel. Mégsem olyan hülye az öreg. Előveszi a demizsont, tölt, nagylelkűen koccint az apóssal, majd leül vele szemben, az egyik fotelbe és anyósa jó vajas-linzerjét ropogtatva belemerül a házeladással kapcsolatos jogi és üzleti kérdésekbe, valamint saját, főbérletalapítási terveibe. Még egy pohár balatonmelléki, de most már egy kis kolbászkóstolóval.

Rottlingné már az előszobában kezdi levetni a postás kabátot, már a főzendő vacsorán jár az esze. A fürdőszobából kihallatszó szomorú csipogásra felderül. Hát persze, hogy rántottcsirkét készít, gyümölcssalátával. Feltéve, ha tojást is hozott a papa.

Az öreg is felderül és megkönnyebbül leánya láttán. Hiába, ez az ő igazi hozzátartozója, saját vére, ez szereti őt igazán. Ahogy mondani szokták, mintha a szájából köpte volna ki Böskét. Ugyanaz a jellegtelen, elmosódott arc, csak az asszonynak nem az orra vörös, hanem a szemhéja az örökös éjszakai táviratozástól, meg a munkaszünet alatti horgolástól. Az öreg néha maga sem érti, hogyan vehette el a jókiállású, magas, fekete Rottling az ő csunyácska lányát? Liácska kifakadásaiból, aki ugyanúgy acsarkodik a sógorra, mint az őrá, azt értette ki, hogy Böske egy hülye, aki tűri egy önző zsarnok szeszélyeit, aki csak azért vette el, hogy

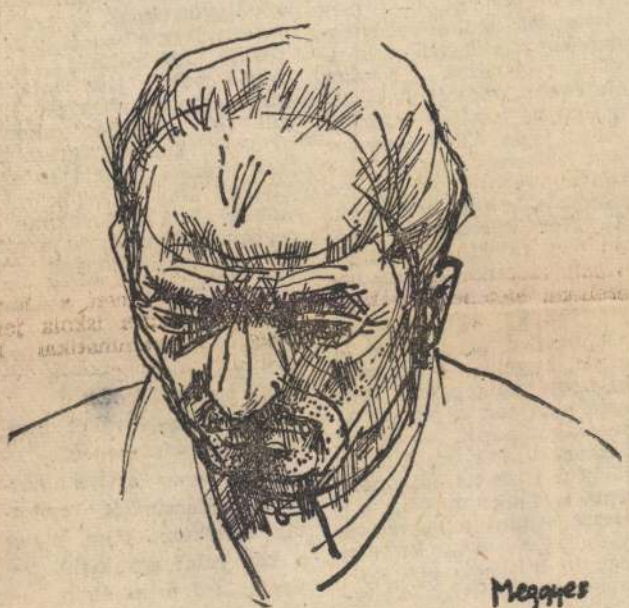

satlan, Husinak holnapra tiszta ing kell, ágyazni sem ért rá, a papa váratlan érkezése miatt. Leszalasztja az öreget a Közértbe, friss kenyérért, mert Husi csak azt szereti és végül megkéri Husit, hogy kivételesen legyen szíves segíteni és vágja le a csirkét. Rottling felháborodik.

— Megőrültél? Hogy én egy élő állat nyakát elvágjam? Nagyon jól tudod, hogy az én humanista felfogásommal...

Böske megijed a következő fejtegetésektől, és szalad a fürdőszobába. De Husi utánaordít:

— És minek akarsz te egyáltalán csirkét vágni? Képzeled, hogy van egy szikra étvágyam is? Nem tudom, mit tett anyád abba a tésztába, úgy megfeküdte a gyomromat! Hova dugtad a szódabikarbónát? Ebben a rothadt házban minden van, csak rend nincs.

Böske lecsapja a kést, szalad szódabikarbónáért. Majd ágybakényszeríti Husit és felajánlja, hogy főz egy jó forró teát borral. Husi kikéri magának, hogy azzal a vacak, keserű borral (anyádék nem értenek a hordó kezeléséhez) mérgezzék a gyomrát, akkor inkább egy deci rum, tisztán.

Az öreg, amikor a kenyérrel megérkezik, nagy babusgatásban találja a lányát, ami egy icipici irígységet kelt önző apai szívében. Leül a fonott kosárra és hallgat tovább. Úgy gondolja, amikor a veje roszszul van és a lánya úgy forgolódik körülötte, mint egy aggódó kotlós, nincs szükség az ő karattyolására.

Az este újabb gondot hoz. Hol aludjon az öreg? Igaz, hogy két ágy van, de ha Böske örömmel bele is egyezne a férjével való egy

zott magával, százszor különb fekhelye lesz őneki a jó, száraz parkettán, mint volt valamikor, munkakereső vándorlásaiban, a nedves földön. Ez el is van intézve.

Hanem még egy utolsó, legutolsó baj! Jól tudja az öreg, hogy horkolni szokott. Eleget szidták, szapulták, figyelmeztették miatta a lányok, meg a mama. Kér hát egy jó hosszú madzagot, olyan hosszút, ami elér a sarokbavetett vacoktól az ágyig. Böske már tudja, miről van szó és fürgén kutat a szekrényben, míg férje dühösen bámul az öregre. Mi azt istent akar azzal a madzaggal? És szinte felakad a szeme, amikor látja, milyen komótos nyugalommal tekeri azt az öreg a nagy lábaujjára. Felesége mosolyogva nyugtatja meg: így szokták azt otthon is! Ha az öreg nagyon horkol, megrángatják a jelzőzsinórt.

Rottling egy pillanatra meghökken. Mintha ez azért sok volna egy kicsit! De azután vállatvon és újra belemerül nyavalygásaiba. Sőt, egyre dühösebb az öregre, amiért itt van, vele egy szobában. Moccanni nem lehet úgy, hogy meg ne hallja. És úgy-e, vannak élettani szükségletek — nem szerelem, nem, mit lehetne szeretni ezen a vörösszemhéjú, alázatos libán —, amelyek hiányzanak, mint egy tányér étel, mint egy pohár víz. Szeretné kirúgni a vén totyakost, aki gyomorfájást okozott neki, aki egy ilyen ostoba feleséget nemzett neki és aki főleg, egy szintre helyezi őt, a családfenntartót egy feslett, könnyelmű nőszeméllyel, csak azért, mert az a lánya. És ugyanannyit akar neki adni, mint annak! Pedig ha a nyolcvanezret elosztják, mi marad, te úristen? Semmi. Alig jut valami. Egy percig nem tűri tovább, egy szobában magával! Micsoda barom! Még elképzeli, hogy ő azt a madzagot megrángatná... Ő, aki egy kultúrember másrészt a hortyogást meg nem birja, ez igaz. De nem baj! Még holnap beszél a főbérlőékkel, biztos megengedik, hogy kitegyenek valami vackot a fürdőszobába, az öregnek. De azt is csak úgy, ha nyolcvanezernek legalább a fele... A fele, legalább! Azon alul nem is tárgyal! Így háborog és emészti magát Rottling, miközben gyűlölködő füllel hallgatja az öreg csendes szuszogását. Hogy tud aludni! Persze, neki nincsenek ilyen problémái! Az öreg valóban aludt, mélyen, nyugodtan, és egyáltalán nem horkolt.

Másnap, vasárnap reggel, elégedetten oldotta le lábujjáról a madzagot, amelyet egyszer sem kellett használni. Eldugta a zsebébe, nehogy azt mondják,

Vásáron

Szüreti menet

Kubikosok

kell lennie, mint a minden ellenérvre eleve felkészült s arra máris válaszoló vitairatnak. Az igazmondásnak igen mély erkölcsi parancsa és heve kötelezi a realistát arra, hogy emberi és művészi álláspontját erőteljesen fejtse ki, s amennyire csak telik ítélőképességéből, gondolati és érzelmi erejéből, szókimondásából: *saját korának valóságáról* adjon képet, véleményt.

Ahogyan a *munkaképeken* a téma súlyosságából indult ki Aba-Novák, és elbeszélésének hangját komolyra fogta, úgy a paraszti *ünnepeken* is a téma szabta meg hangvételét. Kedélye itt fölengedett. *Vásárképein* sátorponyvák alatt gondűző borok aranyát csillantja meg, kondérokból a gulyás illatát, zamatát és ízét is érezteti, évődés kacaja, kurjongató táncolás üteme, nyújtott danázás hangja, korsók, ruhák színének vidám feleselése ellenállhatatlan valószerűséggel hívogat e képeinek világába: *ez a mester öt ép érzékszervvel ízlelte és kínálta az életvidító örömöket is.* De azért tévedne, aki egyszerű vigalomképeket sejtene csak ebben. Ő a vásár zsivajában sem feledkezett meg az ünneplő kedv hátteréről, a hétköznapokról, amelyek ott kísértenek egy-egy arc hirtelen elborulásában, a mámort követő ocsúdásban, hümmögető, egyre búsabb paraszti bölcselkedésben.

Különös, még élesebben kettős hangulatú világba vezetnek az úgynevezett *komédiásképei.* A valóságból, a proletár vándor életéből merített, egyszersmind jelképül is használt témakör ez, *a látszat és a valóság ellentétét érzékelteti,* s közvetve tükrözi egy válságos korszak — a második világháborút megelőző évtized — meghasonlott érzelmi légkörét. Látszatpompa és látszatderű a fényes porondon — elnyűttség, egykedvűség a máz nélküli komédiásarcokon, amikor a vándorkocsik lépcsőjén, olcsó ételek szagában, kártyázásban töltik nappalaikat, míg

Komédiások

1984 JAN 2 7

ÉLET ÉS TUDOMÁNY

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

köröttük koravén, kialvatlan szemű artistagyerekek bámulnak a semmibe. A téma nemcsak ecsetére való tarka porondjeleneteket, jellegzetes típusokat nyújt a művésznek, hanem alkalmat ad arra is, hogy a tömegektől ismert élményt, látványt használjon fel az elgondolkodtatásra.

Jelképes témakörének összefoglalója, halála évében készült főműve az *Álarckészítő*. „Tréfás lehetne, de ijesztő" — mondta erről a prágai Aba-Novák-kiállítás egyik tizenkétéves látogatója. Aligha véletlen, hogy éppen 1941 tavaszán és éppen ilyennek született meg az az emberi arcjáték — mégpedig álarcnyelvre fordítva —, amely immár a szorongás vízióit tükrözi a rettenet és a vigyor torzulásában, a világkataklizma előestéjén. Ezért gondterhelt az álarcfestő, ezért tanácstalanok az ott lebzselő gyerekek: a játékálarcok jelentése, kifejezésük súlya túlnőtt gyermeki gyanútlanságukon.

Az eddig jellemzett témakör volt Aba-Novák *táblaképfestészetének* tárgya. Ezeknek mondanivalója foglalkoztatta őt szíve szerint, *emberi és művészi állásfoglalása bennük egységes és töretlen*. Azonban a monumentális festészetre való páratlan rátermettsége, megragadó, meggyőző festői előadásmódja alkalmassá tette őt arra, hogy közületektől falfestészeti megbízatást is kapjon. Így *Kárhozottak* címmel döbbenetes falfestményt alkotott a *jászszentandrási* templomban: az arcra tóduló gyötrelem kifejezéseit csak a legvégletesebb benső átéléssel fokozhatta idáig. Felfogása hatalmas vitát és heves támadást idézett föl, hiszen a festői újszerűséghez a művész tartalmi állásfoglalására utató jelenetek voltak ilyenek. Ezeket az *1937. évi párizsi világkiállítás 28 méteres pannóján*, felülmúlhatatlan életszerűséggel ábrázolta. Történelmünk nagy alakjaiból is gyakorta néznek ránk jellegzetes, sorsedzett parasztfejek, áthatható tekintettel. De mihelyt a közelmúltnak és korának mondvacsinált tekintélyeit is föl kellett sorakoztatnia, meggyőződésétől, gondolkodásmódjától végtelenül *távol álló* területre tévedt. Ezért történt, hogy falképeinek *ilyen* jellegű részletei *üresek*, modorosak, hitehagyottak, éles ellentétben ugyanazon falképek többi részével.

Monumentális előadásmódjának szokatlan kifejezőerejét is meg a hozzá szükséges bátorságot is abból merítette, hogy *hitt a népnek, a tömegeknek szóló, nagyrendű művészet feladatában*. S őt igazolta, hogy meg tudta ragadni vele a tömegeket, el tudta velük fogadtatni ezt a merőben új hangot az egykori szelíden magasztos vagy fennkölten hűvös festészeti szónoklat helyett.

Az Aba-Novák képek tónusai, fényei színei évszázadok múltán sem válhatnak élettelenné, kihűltté, mert mesterük forró alkotói szeretete, szenvedélye, szenvedése, derűje, embersége szakadatlanul bennük él.

Pedagógusi munkájának pozitív, szép emlékét őrzi egy művésznemzedék — festők, grafikusok, iparművészek, rajztanárok légiója — azzal a ritka, melengető érzéssel, hogy nemcsak a mesterséget tanulta avatott művésztől, hanem a tiszta szívű nyílt emberség, áradó kedély és energia forrását is megismerte mesterében.

Bényiné dr. Supka Magdolna,
a Magyar Nemzeti Galéria
tud. főmunkatársa

HELYREIGAZÍTÁS

1984. évi január 17-i számunkban a 113. oldalon megjelent két kép aláírása felcserélve jelent meg.

venkedésből örökké vígat, a mohóság zsíros nevetését.

Lélekábrázolásának módja a tekintetben a nagy realista — orosz és francia — írókra emlékeztet, hogy egy-egy figurájának egyénisége az aprólékosan megrajzolt részletekből kerekedik ki, jellemük, helyzetük összetett vagy éppen ellentmondásos vonásait tárgyilagos elemzéssel mutatja be, oly igazan és gazdagon, ahogyan azt az élet példázza. Az olyan művész, akinek a nap minden perce esemény — ilyen volt Aba-Novák —, mert szenvedélyesen tanulmányozza embertársai viselkedését, azt veszi észre, hogy sem helyzetük, sem magatartásuk nem egyértelműen siralmas vagy nevetséges, ostoba vagy bölcs, könnyű vagy nehéz. Aba-Novákot kora ifjúságától vonzották a *lélektanilag bonyolultabb*, sokszor *kettős* jelentésű témák, szerette kielemezni és megmutatni egyazon témakör napos meg árnyékos oldalát.

Népéletképei közül csak a paraszti hétköznapokat ábrázolók egyértelműen komolyak vagy komorak. Munka közben és pihenéskor meggyűlik a napszámosarcokon a gond, a fáradság, az éhezés emléke és réme — kéregarcuk nem enyhül. Hamis valóság lenne az, mely eltüntetné róluk e nyomokat, s amolyan „szép magyar fejeket" illesztene, néprajzi szándékkal, az elbeszélő népéletképbe, amely végtére is a világháború előtti mezei munkásságunkról szól. Már *Van Gogh* sem volt hajlandó „parasztot édesíteni", amikor a kritikus megdorgálta őt Krumplievőinek túlságosan vaskos jellemzése miatt — hát akkor nálunk, a harmincas évek elején, ugyan miért kellett volna zsellérnek, kubikosnak „barátságosabb arccal" néznie Aba-Novák képein?!

Az osztálygondból nőtt vonások keserűségét, torzulásait nem mindig a szelíd együtterzés hangján tolmácsolják a festők, elsősorban azok nem, akik saját osztályuk mélyéről vádolnak fölfelé, mint például *Tornyai* meg *Derkovits*, és olyanok, mint *Hollósy* (Rákóczi-induló) meg *Aba-Novák*, akik életművükkel nem a saját osztályuk — a polgárság — felé fordultak, s témájuknak e következetességével is hitelesítették, hogy náluk a népéletkép nem festői kirándulás, hanem mélyebb *emberi hovatartozandóság* kérdése is.

Szántszándékkal ragadtuk ki festészeti realizmusunk gazdag tárházából négy olyan mester nevét, akiknek mondanivalója és jellemzőereje keményebb hangú fogalmazást kívánt. Tudomásul kell vennünk, hogy a realista művész kifejezési eszközei lehetnek érdesebbek, izgatottabbak a festészetben is — nemcsak az irodalomban — annál, mint amit a közönség egycsapásra elfogad (mert tartalmilag nem nyugtalanítja őt és ízlését megörvendezteti). Gondoljunk arra, hogy *Móricz Zsigmond* stílusát — mit pedig egyenest az életből vájt ki igéző erővel — egykor „durvának" ítélték, mert realizmusától „választékosságot" vártak a gyökeréig mondott igazság helyett. Holott a tehetséges realista rá akarja ébreszteni a közönséget művének tartalmi és művészi problémáira, s festőként is véleményalkotásra akarja rábírni őt. S mivel nem személyileg, hanem művével bizonyítja igazát: a képnek olyannak

Cséplők ebédje

1021 Aba-Novák 1492

ABA-NOVÁK VILMOS

Élet és Tudomány 1964 jan. 21.

(1894—1941)

Aba-Novák Vilmos műveiből első ízben 1962-ben rendezett emlékkiállítást a Magyar Nemzeti Galéria. Közönségsikere, hatása olyan átütő erejű volt, hogy híre országunk határain kívül is csakhamar mindenfelé szétsugárzott. Az élénk nemzetközi érdeklődést kielégítendő a múlt esztendőben *Varsó* és *Prága* tárlatainak közönsége ismerkedett meg századunk festészetének e nagy magyar mesterével. Ezek a kiállítások csakúgy, mint a sorra következők, de meg azok is, amelyeken Aba-Novák még életében szerepelt külföldön, a *párizsi Grand Prix*, a *velencei Biennale* aranyérme s egyéb nemzetközi nagydíjai meg a világ múzeumaiban és a műgyűjtők tulajdonában őrzött művei őt a piktúra egyetemes rangú mestereinek sorába emelték.

Aba-Novák nemzetközi sikerének titka nemcsak piktúrájának személyi sajátosságában s egyéni varázsában rejlik, ha-

megragadó értelmet adjon. Pályája kezdetén is vidéken, parasztok közt élve, problémáikat figyelve, vélük társalogva melegedett föl a kedélye, köztük oldódott fel *új* s mi több: *eredeti* s utánozhatatlan képfogalmazó készsége. Elbeszélői képzeletét is ez a világ foglalkoztatta elsősorban. Mint sajátlagosan modern festő-elbeszélő, magában áll huszadik századi festészetünkben. Aba-Novákot nemcsak a motívum festőisége vonzza, hanem a téma is. „*Van téma, mert élek, és van véleményem róla, ezt közölni kell*" — vallja. "*A csak és kizárólagos festőiséggel azért nem foglalkozom, mert nemcsak szemem van, hanem ember is vagyok.*"

Ehhez a vallomásához hűen nem csupán a nép*ről*, de a nép*nek*, a tömegek*nek* kívánt festeni: *közérthető* előadásmódon.

E szándéka valóra váltását megkönnyítette, hogy még a Főiskola grafikai osztályán az átlagosnál jóval kitűnőbb raj-

Álarckészítő

művészetének magyar nemzeti-népi sajátosságában, egyszersmind az egész emberiséget mindenkor érdeklő mondanivalójában és közlési módjában is. Jóllehet festészetének témái, életképei, elbeszélő festményei jórészt a magyar tájhoz tapadnak és a hazai népéletben gyökereznek, mégis minden táj és minden korszak emberének az eleven élet üzenetét közvetítik. Írásba is rögzített művészi hitvallása — *„életet teremteni a vásznon"*. Ez azért is megbecsülendő érdem, mert az 1920-as, 30-as években hálátlan feladat volt — és értetlen vállalkozás is — modern művészként az olcsó vásári giccsességig lejáratott *életképfestés* új értelméért harcba szállni. Ő a látványt *eseményszerűen* akarta *költői látomásként* megeleveníteni, tehát *elbeszélő festő módján*. Ettől a műfajtól a modern festők és műértők akkoriban általában már elvileg is idegenkedtek. Ezt *irodalmias* törekvésnek tartották, feledve, hogy a festészetnek nem mindig és nem okvetlenül gyöngéje, hanem olykor épp erőssége, ha a maga módján még irodalmi és zenei hatásokat is közvetít.

Mesterünk erősnek érezte magát ahhoz, hogy a lejáratott életképfestészetnek új, zolónak bizonyult. *Elbeszélői* hajlama már első rézkarcaival szélesen bontotta szárnyait: a *bibliai* témák közül — amelyekhez a főiskolások akkoriban *Rembrandt* műveiből merítettek ihletet — Aba-Novák a legdrámaiabbakat választotta s adta elő megelevenítő erejével. Ámde a bibliai történetek távolabbi világából és témaköréből hamarosan át kellett lépnie a *jelen* valóságba, közelebbről a népéletbe. *Felsőbányán* dolgozva festői szemmel mélyre hatolóan tanulmányozta a *magyar és a román paraszt- és munkásnép* életét. Ezeket az élményeit jelenítette meg a többi közt a *Román tánc* és a *Bányászok körmenete* című, tömör tónushatású két képén. A továbbiakban mintegy a kezdet sikerétől is bátorodva a biblikus vízözöntémát magabiztosan váltotta fel a *falusi árvíz* képe s utána egész sora az élményszerű modern népéletképnek.

Rajztanulmányaival egy időben kezdett *festeni* is, de irányító mester nélkül, önnevelő autodidakta módján. Az akkoriban kedvelt külföldi irányzatok közül legelébb és leginkább az úgynevezett konstruktív — erőteljes formákkal, az építészeti határozottsággal megszerkesz-

tett — festésmód érdekelte. Később a szabad ég alatti, úgynevezett plein air festés új lehetőségeit is kipróbálta, mert ekkor, a húszas évek vége felé, a fényben fürdő színek varázsa vonzotta. Halvány, opálos színei szinte áttetszővé változtatták a formákat — s ha Aba-Novák csupán valamely évszak vagy táj *költői hangulatát* akarta volna megörökíteni mintegy lírai festőként, bizvást megmaradhatott volna e korszakának festői stílusánál, amelyben máris mesteri színvonalat ért el. Ámde mesterünk *beszélni* akart a képen az *életről*, *az emberről*, az arcok, a kézjáték, a mozgás eleven és határozott jellemzésével, s hamarosan úgy találta, hogy az *olajfesték* puha zsírossága meg a finom, egymást kiegészítő színárnyalatok, a tónusok, megakadályozzák őt abban a tisztán tagolt, beszédes festői előadásban, amelyre szüksége volt. Ezért az olajról áttért az ugyancsak tüzes, de fénytelen *temperafestékre*, mégpedig *fára festve*, ami fokozta a színek kemény, tiszta hatását. Felhasználta a hideg és a meleg színek, valamint a fények és az árnyékok ellentétét is a fontos képrészletek kiemelésére, illetőleg a tartalmilag kevésbé hangsúlyosak alárendelésére. Ezáltal igen eleven, párbeszédes lett a festői előadásmódja, hasonlatos ahhoz, mint amikor valaki vitatkozó modorban jár a végére valamely kérdésnek.

Ezt a csattogó, piktúránkban egyedülálló szín- és formanyelvet nemcsak élénk festői képzelete diktálta Aba-Nováknak, hanem az is, hogy témáinak tartalmi lényegét általa kidomborítsa. Az életszerűséget a helyzetek, a típusok megragadó költői átélésével, tömör jellemzésével érte el. Az arcokból ki kellett hámoznia s mintegy reflektorfénybe állítania az egyénre, a tömegre, a helyzetre nézve legjellegzetesebbet. Aba-Novák *realizmusa* olykor azért megrázó, mert szinte kinagyítja számunkra egy-egy típusnak azt a jellemvonását, amelyet ismertünk ugyan az életből, de halványabb vagy rejtettebb változatában. Az ő képei kimutatják bizonyos emberi tulajdonságoknak az arckifejezéssel való összefüggését. Ezek a vonások teszik emlékezetessé az Aba-Novák megfigyelte számtalan típust, a gáncsoskodó vitatkozót, akinek holtáig „igaza van", bármit állít, a gyomorbajosan bús bölcselkedőt, a het-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Aba Novák Vilmos
FEJÉR MEGYEI HIRLAP
1964 MÁR. 22.
1021
(1423)

„HA FESTESZ, EMBER LÉGY"

— Hetven éve született Aba Novák Vilmos —

Revelációként hatott két évvel ezelőtt a Magyar Nemzeti Galériában rendezett emlékkiállítás, midőn alkalmunk nyílt újból felfedezni a „vitéz" festőt, aki annyi dicsőséget szerzett világszerte a magyar pikturának, s akit egyes művészettörténészek a XX. század öt legnagyobb festője egyikeként emlegetnek. Újból gyönyörködhettünk festői tudásában s életművének (már amennyit sikerült összegyűjteni) fényében mérlegelhettük helyét az újkori magyar festészet egészében. Az utókor mindig szigorú bíráló: a rosta lyukán kihullanak mindazok, akik „könnyűnek találtatnak". Aba Novák Vilmos művészete és embersége kiállta a próbát; s ha a forradalmi hivatástudat merőben idegen volt is tőle (milyen kevesekről mondhatjuk el ennek ellenkezőjét), humanizmusa — elsősorban táblaképein — a megpróbáltatott emberek világához vezette. Hogy a magyar sors legtragikusabb napjaiban, midőn polgári művészeink legjobbjai a nép ügye mellé álltak, az elnyomókkal szembeszegülve, mennyire telt volna emberségéből, nem tudhatjuk: fiatalon, e sorsdöntő próbatétel előtt elragadta a halál.

Talán maga is érezte, milyen rövidre van szabva számára az élet: lázas sietséggel alkotott, roppant bőséggel hozva létre alkotásait. Életműve hatalmas ívet ölelt át: Uitz és a Nyolcak expresszív, dinamikus forma- és színvilágától nőtt a trecento és a korai quattrocento nagy mestereinek példáját magábaszívva. Nagybánya és Szolnok hatására eredeti ívű festészete. Mindvégig megtartotta korai festészetének rajzosságát — s új szerepet kapott oeuvrejében a szín: többé nem a felületet hangolja egybe átmenetekkel, mint a posztimpresszionistáknál, hanem a tartalom és képszerkesztés dinamikájából fakadóan, azok súlypontjait emeli ki. „A rikoltó piros, a harsogó sárga, mély fekete, a hupikék, az egész paletta vonul itt fel", s a csillogó színeket a közéjük ékelt sötétek fogják egybe. A színek fényerő-fokozatai a plaszticitás, a térképzet érzékeltetésére szolgálnak; s mindez arra, hogy — mint írja — „életet csináljon" a vásznon. Táblaképeit és freskóit egyaránt a figurák gomolygása jellemzi. Bővérű alkotókedve magábaölel mindent, ami felkelti érdeklődését: korai képein a dús női testek festői izgalmát s a kubikosok fáradt mozgását, majd később az olasz trattoriákban üldögélő, gesztikuláló olasz polgárt, s a kis hegyoldalra kúszó városok egymásra tornyosuló épületeinek konstruktív csoportját. A harmincas évektől kezdve pedig a magyar és székely falu életének zajló jeleneteit: a korahajnalban vásárra indulást a kihalt, holdfénysütötte utcán, a vásárt, a lacikonyhát, a körhintát vagy a körmenetet. Embereinek tartása komor, hallgatag — „szikár legények, kéregarcú vének, vértolulásos testes gazdák, kenyértestű asszonyságok" jelennek meg képein. A városi-polgári jelenségek nem érdeklik: a nyárspolgárt megveti, a „mondaint" sivárnak találja. Műve legmagasabbra a groteszkben és a cirkusz világa elevenedik meg festészetében. Tréfa és komolyság furcsa vegyüléke, lelki drámák és mulattatás szintézise e világ, melyben az „őszinte képmutatás" szembekerül a világ cinikus hazugságaival. Sorozatosan jelenik meg képein az álarc, a magunk takarásának motivuma, saját magát pedig álarcfestőként jeleníti, aki annyi mindent tud a világról, de nem mondhatja el...

Művészi igényessége követésreméltó; rézkarcaival, temperatechnikájával, freskóinak megoldásával új utakat vágott. Műveiben széles tablóként elevenedik meg a Horthy-Magyarország világa. Oeuvrejében monumentális vallomás egy ellentmondásokkal terhelt korról; kicsendül belőlük a nép iránt érzett szeretete és aggódása. Amit szavakban így fogalmazott: „Ha festesz, ember légy s így véleményed szükséges a környező életről", azt fogalmazta képpé alkotásaiban. Realista művész volt, festészete mélyen gyökerezett a magyar hagyományokban s ugyanakkor magábaolvasztotta Bizánc, Firenze és Párizs eredményeit is. Robusztus tehetsége új utat tört az epikus piktúra újjáteremtésével — s ezáltal egyúttal hagyományteremtő erejűvé is vált. Ebben van jelentősége, s ebben rejlik nagy sikereinek titka is.

L. S.

(H. Tuman Ilona rajza)

Az első tavasz óta
itt tudlak szüntelenül

Amióta a szemem
magadra felnyitottad

Azelőtt azt hittem ajándékozol
holott csak neked is jóleső
adósságaidat törlesztetted

Mégis szeretlek. Így is
te szabadon választható
és soha le nem zárt
változatlanul

Aki meghalhatnál
kezem egy mozdulatától
de aki mégis világra hoznál újra

Így szoros lett hát minden kötelék
mit az elválasztás nevében
összefontál
Szép szerető
két fényes nappal közti rövid sötétség
legmélyebb pontján!

Nem is lehetsz te más soha
mint hivogató és riogató
sóhajtalan kétarcú angyal
mert nem szólítsz meg senkit
amíg élsz örökkön-örökké
akár a szelíd illatú vadgesztenyevirág.

ban játszódó filmektől. A „vérszagú" felvételek, a premier mellkasok, a vénákba tövig nyomuló injekciós-tűk látványa számomra inkább riasztó, mint atmoszféra teremtő. Amikor Szemes Mihály mélyre ható rendezői munkáját dicsérem, előljáróban szeretném megemlíteni azt a tőle már ismert tisztaságot, a hatásvadászó eszközök higgadt mellőzését, amellyel az előbb felsorolt szokványos felvételeket ebből a filmből teljesen száműzte. Igen finom, apró ötletek — egy sírra emlékeztető árok a kórház kertjében, egy sírást idéző, nyikorgó kapu — jellemzik aprólékosan kidolgozott munkáját.

Kevésbé tudták elkerülni az alkotók a sémát a kórterem betegeinek ábrázolásánál. Nem először találkozunk a latin szavak értelmét lexikonban kereső beteggel. (Sovány vigasz, hogy ilyen minden kórházban tucatjával akad!) Sokkal izgalmasabb és eredetibb szereplője a filmnek az a mérnök, aki amíg tervrajzain dolgozik, életerős, ám mihelyt munkájával végez, elveszti a talajt a lába alól és keserűen leül az ultizók közé — az idejét elverni.

Szép ez a film (valóban szép!) és igaz — írnám, ha nem keveredtek volna a történetbe disszonáns, mesterkéltnek tűnő elemek is. Már Dávid közvetlen környezete — kezelőorvosa és Margó, az ápolónő — is tisztázatlan. Az orvos csalódott, magára maradt ember, mint ahogy magányos a hat évi házasságban csalódott Dávid is. Szerelmét, Lillát is megcsalta a férje, épp a kórházban töltött napokban é magányos lehet Margó is. Az de a keveset is maradéktalanul kiaknázta. Pécsi Sándor (az orvos) többet nyújt az írott szövegnél: még az alig hiteles figurát is szinte képes elhihetővé tenni. Hogy az ápolónő is a film egyik főszereplőjévé nőtt, az jórészt az ígéretesen debütáló Dallos Szilvia érdeme. Mellettük Ascher Oszkár, Sinkovits Imre és Házy Erzsébet nevét szeretném megemlíteni — de szólni kell Hegyi Barnabás szép felvételeiről is. Ha a kórházon kívüli életet hősei — a betegek — személyével adta volna vissza, még inkább emelte volna a fogyatékosságaival együtt is igényes film értékét.

Földes Tamás

Búcsúzáskor János bácsi megszorította a kezem: — Kíváncsi vagy még a 19-es történetre?

Megállapodtunk és pár hét múlva felkerekedtünk, megkerestük azt a kedves kis tisztást. Itt hangzott el az a megjegyzés: Ég a hegy.

— Tudod fiam, — kezdte az öreg halkan — az a hegy ott hasonlít a mi régi életünkre. A dolgozókra úgy telepedett a vagyon hatalma, mint a teméntelen meddő a szénre. Ha nagy a nyomás, begyúlad, füstölög. 1919-re mindig szeretettel emlékeztem visz-

k idei drámáinkról

kalmazása. Ahogy a drámák hősei szembefordulnak illúzióikkal, úgy az írók is hamis illúzióktól mentesen kísérlik meg ábrázolni a valóságot. Ehhez pedig a felszabadultabb társadalmi közérzet nagymértékben segít. Merészen szembenézni a nehézségekkel, őszintén beszélni róluk, minden misztifikációt elvetni, hogy tisztábban lássuk az előrevezető utat és teendőinket, ez jellemzi a jelenlegi politikát. Ez a tiszta, jó szándékú és helyes elv tükröződik vissza az évad néhány önvizsgálóan igazságra törekvő színművében is.

Az idei bemutatók drámatechnikailag igényesebb munkákat jeleztek. Megnövekedett figyelemmel fordulnak az írók a megformálás belső művészi törvényszerűségei felé. Figyelmet fordítanak a drámaírás mesterségbeli részére. Művészet és mesterség szorosan összetartoznak, bár sokak tudatában e két fogalom távol esik egymástól. A mesterség az valami megszerkesztett, kiszámított, előre megtervezett tevékenységet jelez. A művészet pedig csupacsupa ihlet, ábrándozás, álmodozás, múzsacsókja, lélek mélyéről fakadó ős-önkéntelenség. A mesterséget űzik, csinálják, a művészet az terem, mint mosolygó alma a ringó faágon.

A helyzet persze egészen más és ezt minden becsületes alkotó művész tudja, sőt, a közönség nagy része is tisztában van vele, csak az örök és kipusztíthatatlan dilettánsok hisznek a művészetnek csak a „beavatottak" előtt megnyilatkozó misztériumában. Mesterség és művészet elválaszthatatlan társak, egymástól. Mert sem a mesterséget nem lehet igazán jól csinálni anélkül, hogy valaki művésze ne lenne saját szakmájának — néha ez a szakma drámaírás vagy színjátszás —, és a művészet sem születik meg a mesterség keservesen megtanult szabályainak ismerete és alkalmazása nélkül. Az írói mondanivaló csak a megmunkált, kiművelt formán keresztül érvényesülhet; csak akkor tud érzelmi-gondolati hatást kiváltani a nézőből, ha a drámai szerkezet, a nyelv, az hamis erkölcs harca közben megrendült szemlélődését.

Gosztonyi János *Tiszta szívvel* és Somlyó György *Miért hal meg az ember?* című művei a közelmúlt történetéből egy-egy valóságos hőst visznek színpadra, akinek a sorsát a kortársak még ellenőrizni tudják, mégis — ha eltérő színvonalon is — általános érvényűvé igyekeznek emelni történetüket.

Színház-, de különösen drámatörténetünkben nem egyszeri jelenség, hogy esztéták, kritikusok finnyás arisztokratizmussal kezelnek le egyes alkotásokat. A színház — ezek számára — elsősorban irodalmi képződmény, s akkor tesz eleget hivatásának, ha kellő hűséggel tolmácsolja az írót vagy a költőt. A színház azonban különféle művészeti ágak testvéri találkozóhelye, ahol az irodalom csak ugyanolyan társ, mint a muzsika, a színészi játék, a képzőművészet vagy a fényhatások művészete.

Vannak könyvdrámáink, amelyek irodalomkritikusi körökben nagy becsben tündökölnek, noha négy előadást sem érhetnek el a közönség előtt, mert a színpad törvényeinek, változóan rugalmas szabályainak semmibevételével fogantattak.

Vannak olyan színpadi művek, amelyek százas szériákban nevettetnek vagy könnyeztetnek, s vállveregető elintézés a sorsuk.

Az elmúlt évad legmegrázóbb, leghatásosabb színpadi alkotásai között említeném Eck Imre *hat egyfelvonásos táncjátékát*, amelyek a pécsi Nemzeti Színház falai között jöttek létre. Nem meghökkenést szeretnék kiváltani ezzel az értékeléssel, nem tartom önkényesnek. A merev műfaji elhatárolás szerint Eck Imre táncdrámáit nem lehetne megemlíteni a magyar dráma kérdései között. Mégis odatartoznak, mert sajátos művészi eszközeikkel korunk emberéről, küzdelmeiről, félelmeiről és diadalairól vallanak, magas művészi szinten és összetett, dialektikus ábrázolással.

Petrovics Emil—Hubay Miklós *C'est la guerre* című egyfelvonásos

A VEDRES MÁRK-EMLÉKKIÁLLÍTÁS SZOBRAIBÓL

A Nemzeti Galériában megnyílt a Vedres Márk műveiből rendezett emlékkiállítás. Képünkön a mester Magvető című szobra.

Váci Mihály:

VÖRÖS VÉRSEJTEK

Barátaim! S te rostjaimba
szemzett nyíló rügy — kedvesem!
Hajszoltak vagyunk mi itt, mint a
vérsejt a szívben, idegen.

A szív, ez a dübörgő város
örökké fáradtan lehull,
de tolongunk mi mély poklához
s feldobban újra, égre gyul.

Mélyről gyülekező sodrásunk
emeli, dobja, veti szét,
lázadásunktól ujjong, fáj úgy,
s mert emeljük — látja az ég!

Ó, küldött, sodrott, messziről jött
vörös vérsejtek kórusa!
Mitőlünk ver, dobol, zeng, őrjöng
a szakadó szív ritmusa!

Csak mi, csak mi, vörös vérsejtek,
tudjuk az élet himnuszát!
Tőlünk a szív percenkint reszket,
s miértünk szítja szomjúság.

Egy-egy dobbanás után minket
az önző törvény elsodor,
de testvéri seregeinknek
vésze már nyomunkban dobol.

És a minket habzsoló szívben
— nekünk, kik eget emelünk.
s örvénylünk a lüktető hiten
— lágy öbleiben nincs helyünk.

Barátaim, minékünk itten
nyugtunk, ringásunk nem lehet.
Ha megalvadunk mi a szívben,
akkor mindennek vége lesz!

Megjelent a Nagyvilág augusztusi száma

Világirodalmi folyóiratunk augusztusi számában az idei Lenin-díjas szovjet—litván költő, *Eduardas Mezielaitis*, a francia *Paul Fargue*, az angol *Alan Sillitoe* és a néhány éve elhunyt német *Louis Fürnberg* verseit közli (Asztalos József, Gergely Ágnes, Kálnoky László, Orsovai G. Emil és Rab Zsuzsa fordításában), valamint József Attila olasz műfordítóinak, *Umberto Albininek* és *Gianni Totinak* műhelyvallomásait és *Szemjon Kirszanov* szovjet költő tanulmányát a mai szovjet irodalom művészi és eszmei problémáiról. A szépprózai részben olvashatjuk *William Cooper* angol és *Viktor Nyekraszov* szovjet író egy-egy elbeszélését, Justus Pál, illetőleg, Bárány György fordításában. Teljes terjedelmében adja közre a folyóirat. *Tennessee Williams* „Macska a forró bádogtetőn" című drámáját (Bányay Geyza fordításában). A gazdag színházi rovatban Hubay Miklós a Marie Bell-társulat budapesti vendégszereplésérőI számol be, más színházi, operai és táncművészeti eseményekről Csillag Ilona, Fábián Imre, Körtvélyes Géza és Révay József ír. Oelmacher Anna és Artner Tivadar vitacikkei a kubai festők budapesti kiállításáról szólnak. Sokrétű könyvrovat és érdekes grafikai anyag színesíti a Nagyvilág augusztusi számát.

Aba-Novák Vilmos emlékkiállítás a Nemzeti Galériában

A két világháború közötti magyar képzőművészet egyik legtöbb sikerrel övezett reprezentáns alakja volt Aba-Novák Vilmos. Aránylag fiatalon — 47 éves korában — halt meg, abban az évben, amikor a tűzvészként terjedő háború hozzánk is eljutott. Pályakezdése elején az első világháború négyéves frontszolgálata, sebesülés és részleges bénulás késleltette a nagy tehetségű fiatal művész mesterségbeli kibontakozását. Az átélt szenvedések viszont el is mélyítették fogékonyságát az élet sokrétűségének, az emberek jellemének érzékelésére és megragadására. Az alig két évtizednyi izzó munkáról tanúskodó életmű értékelésére, elfogulatlan tudományos felmérésére mind ez idáig nem nyílott alkalom. Nem tudjuk biztosan, miért óvakodtunk ettől: elvi meggondolásból vagy más objektív nehézség miatt? A Nemzeti Galériában megrendezett emlékkiállítás mindenesetre kellő történelmi távlatból ad erre most lehetőséget.

A kiállítás anyagát a Nemzeti Galéria munkatársai fáradságot nem kímélve, gyűjtötték össze, és *B. Supka Magdolna*, valamint *Bényi László* rendezése az emlékkiállítások bevált kronológikus módszerével ad viszonylag teljes képet a festő életútjáról a kezdeti lépésektől a végső kibontakozásig.

Aba-Novák főiskolai tanulmányait Olgyai mester grafikai osztályán kezdte el, s mindjárt az elején ragyogó rajzkészségével tűnt ki: mint festő is ebből az alapból indult ki, s korai művein nyomon követhetjük az autodidakta gyötrelmes küzdelmét a színek megértéséért. Az ebből az időből származó portréi, akttanulmányai és tájképei modern, kubisztikus formafelfogásuk ellenére is a részletek analízisének, barokkos gazdagságával ma már modorosnak hatnak. A későbbiekben is tapasztalhatjuk, hogy Aba-Novák — a vele rokonindulású kortársakhoz, Szőnyihez, Patkó Károlyhoz viszonyítva — sokkal inkább hajlott a grafikai vagy festői hatások túlfokozására, a fény és árnyék, a kiegészítő színek: vörös és zöld, kék és sárga kemény ellentéteire. Az impresszionizmus tanulságain felfokozott színességet egyúttal igyekezett összehangolni a szigorúbb cézanne-i formakonstrukcióval, az erőteljes plasztikát az oldottabb fény- és árnyékhatásokkal. A fiatalság „Sturm und Drang" periódusát jelző művek (*Kettős arckép, Fürdetés, Felsőbányai tájak, Fény* stb.) romantikusan szertelen intenzitásának lelki hátterében a körülmények által visszafojtott ifjú tehetség sűrített energiáinak mohóságát, mindent egyszerre meghódítani akarását érezzük. Már ezeken a műveken is meglepi az embert a káprázatos rajztudással párosuló anyagkezelés bravúros biztonsága, amely a festőt nemegyszer önmaga ismétlésével, a modorosság veszélyével is fenyegeti. Az új és új élmények, felismerések azonban mindig átsegítik a művészt a holtpontokon, és amikor egy-egy fejlődési szakaszát kellőképpen kiaknázta, máris egy másik, az előbbinél magasabb lépcsőfokot képező új periódusba lendül.

A művész portréja.
Részlet Kettős arckép című olajfestményéből. (1925).

A polgári származású művész a szolnoki művésztelepen, az ott dolgozó művészek hatására kerül közel a paraszti élethez. Témáit mind sűrűbben meríti ebből, és ennek megfelelően festészete is kezd elmélyülni, szín- és formafelfogása gazdaságosabbá és kifejezőbbé válni. Képein gyárak, fatelepek, a paraszti munka jelenetei elevenednek meg, kubikosok, mesteremberek munkába görnyedt alakjai, napégette arcok, munkában elsúlyosult kezek. 1927-ben, egy Somogy megyei faluban már nem a falu romantikus szépsége ragadja meg, hanem a földhöz ragadt házsorok, az útról felszálló por és a fény küzdelme, a nyomorúságos paraszti élet miliője. Aba-Novák festői színváltozása ebben az időben mintha a közeledő gazdasági válságot is tükrözte volna, noha önmaga aligha jutott odáig, hogy festői tapasztalataiból társadalmi következtetéseket is levonjon. Ennek ellenére, a festészet feladatáról vallott nézete ma is néhány meglepően időszerűnek ható, korszerű gondolatot tartalmaz. Így például: „Túl minden izmuson, időálló, korszerű, aktuális piktúra kellene, kulturált festők kellenek, akik életükkel teremtenek életet vásznaikon. Élményt a képre és nem dekoratív ötletet!"

Életútjának újabb szakaszához római ösztöndíjasként, az 1929—30-as években érkezik el. Ebben az időben tér át az olajfestésről a temperára, amely már anyagánál fogva is az előbbitől lényegesen eltérő dekoratívabb, leegyszerűsített szín- és formafelfogást inspirál a művésznek. Ebből az időből származó néhány átmeneti jelentőségű képén az olasz utcákon, trattoriákban látott figurák elevenednek meg, mint például a részeg arcokat, gesztikuláló karokat jelenetek izgalmas kompozícióba összefoglaló *Ivók*, vagy *A mérges Giovanni* drámaian groteszk alakja.

Olasz városkép-sorozatán mintha a festő egy mesterséges elmélet általa „korszakalkotónak" tartott jelentőségét igyekezett volna bizonyítani: „Átmenteni az impresszionizmus színkultúráját és azt fehér-feketéből kiindítani." Aba-Novák festészetének ez az elmélet bizony nem sokat használt. A fehér-fekete tónusellentétek és az abba ágyazott színek keményekké és hidegekké váltak, és emberi melegségük hiányát nem tudta pótolni az életteljes, sziporkázóan bravúros rajz sem. Az elmélethez szerencsére nem ragaszkodik következetesen, és az 1930-as években készült kisebb műveinek gazdagos, a kifejezés lényegét kidomborító kolorizmusa a művész meleg kedélyvilágát sugározza. (*Ebédelő parasztok, Lacikonyha* stb.)

Ebben az időszakában faluábrázolásában már nyoma sincs a szociális akcentusoknak. Szereti az élet zajló forgatagát. Témáit is onnan választja, ahol az emberek, az állatok sokasága van együtt, ahol dolgoznak, esznek, mulatnak: a vásáron, vásárba menet az országúton, a kompon, a körmenetben, mutatványos bódék, körhinták színes forgatagában. Szereti a vidám, messzehangzó beszédet, a jó tréfát, a kifejező arcok, a beszédes gesztusok tarkaságát, egyszóval mindenfajta mozgást. S mindezt bámulatos formafantáziájával és rajztudásával röptében tudja megragadni és képpé komponálni. Portréin kifejező jellemrajzot ad az egyénről, erőteljesen tipizálva azt. (*Falusi tanító, Berda József Czumpf Imre* portréja.) Nemcsak a szociális kérdések idegenek tőle, de az az érzék a lírai hangulatok, lágy harmóniák iránt, ami például kortársa, Szőnyi István festészetére annyira jellemző. Aba-Novák egészen más festői alkat, tőle idegen Szőnyi bensőségessége, a belső tájakat láttató mélysége. Életképei harsányak, lélektani témáiban is inkább a groteszkhez vonzódik, mintsem a belső hangokra figyelne.

Ez a művészi alkat, valamint a festészet céljába és rendeltetésébe vetett hit Aba-Novákot a monumentális festészetre predesztinálta. Élete utolsó éveiben elhalmozták állami és egyházi megbízásokkal — a Horthy-rendszer mindent megtett, hogy magához kösse —, de a témák valójában idegenek maradtak számára. Ezen úgy segített, hogy vallásos témájú freskóin az egyházi ikonográfia kényszerű formáit életből ellesett alakokkal népesítette be. A jászszentandrási templom freskója poklának kárhozottai között hivatalnokok és egyházfiak ismerhettek magukra, az apostolokat, szenteket viszont — szerte az országban szóbeszéd tárgya még ma is — az odavalósi parasztok alakjairól mintázta. Aba-Novák nem volt valóban vallásos — és az ellentmondás munkái és hite között nyilván teherként nyomta művészi lelkiismeretét. Talán erről tanúskodnak az *Álarcfestő* és *Álarckészítő* című képei, amelyek keserű önvallomások a festőről, aki igazi lényét álarc mögé kényszerül rejteni.

S talán nem ok nélkül tér időről időre vissza a cirkusz témájához sem, az artistákhoz, akik vastag festékréteggel arcukon, csillogó ruhákban szórakoztatják nézőiket, de előadás után a ponyva mögött, a cirkuszkocsikkal elbástyázott térségben igazi, lemeztelenített arcukat, emberi lényüket mutatják. Ő maga is ragyogó zsonglőrje, virtuóza volt mesterségének. A párizsi világkiállítás hatalmas, a francia—magyar történelmi kapcsolatok témáját feldolgozó pannóit sziporkázóan, szellemesen és virtuóz módon oldotta meg, s nemcsak Grand Prix-t nyert vele, hanem Picasso és sok kiváló nyugati művész érdeklődését is felkeltette „az ismeretlen barbár zseni" személye iránt. A festő igazi lényét mégis kisebb népéletképei, intim alkotásai mutatják.

Soha nem szédítették el a sikerek. Önmagával örökké elégedetlen ember maradt mindvégig, a korszakokat átívelő művészet szerény stafétája, aki tíz éven át magániskolájában, majd élete utolsó három évében, a főiskolán alapos mesterségbeli tudásra nevelte növendékeit s erkölcsileg és anyagilag is segítette a rászorulókat. Nagyszabású életműve nemcsak arra méltó, hogy az őt megillető helyre kerüljön, hanem arra is, hogy festészetének időálló értékei, s tévedései és megalkuvásai is okulásul szolgáljanak mai művészeinknek.

Péter Imre

Aba Novák Vilmos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1116

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1964 AUG 4.

Látogatás a Rippl-Rónai Múzeumban

1116

Jólesik belépni a Rippl-Rónai Múzeum hűs falai közé. A múzeum nevadójának van éppen a kiállítása, a vendégkönyv sok bejegyzést őriz a nagy művész rajongóitól. Sokan látták már másod-, harmadízben, de újból visszatérnek.

Kaposvár lakói szorgalmas múzeumlátogatók. Ez év első felében 9296 látogató fordult meg itt. Ez kedvező szám, tekintve, hogy a téli hónapokban fűthetetlen az épület. Az év eleji hónapokban a legnagyobb érdeklődés az Aba Novák Vilmos-kiállítás iránt nyilvánult meg: 2270 látogató tekintette meg. A modern magyar iparművészeti kiállításban 1834-en gyönyörködtek. Sikere volt Fenyő A. Endre egy hónapig nyitva tartó kiállításának is; a legtöbben — 4322-en — a Szőnyi István-képkiállítást nézték meg. Igaz, időpontja is kedvező volt: május—júniusra esett.

A kiállítások közönsége sokrétű. Kaposvári bevásárlásai után sok falusi keresi föl a múzeumot. De jönnek Budapestről, Miskolcról, Egerből és az ország egyéb részeiből is. Most, a nyáron megnőtt a külföldi látogatók száma. Borús napokon valósággal özönlenek a Balaton menti nyaralókból az érdeklődök. Sok tudományos munkatársat, kutatót is vonz a múzeum. Néprajzi anyagával, raktározási és kiállítási módszereivel az ország legjobb múzeumai közé tartozik.

Takáts Gyula, a múzeum igazgatója az őszi tervekről tájékoztat. Szeptember közepe felé a dél-dunántúli — somogyi, pécsi, Tolna megyei — festők kiállítását akarják megrendezni. A hagyományos múzeumi hónap keretében őszi tárlatra készülnek. Lehet, hogy még ebben az évben sikerül megrendezniük a nagybányai festők kiállítását is.

Kaposvár és a környék múzeumlátogatói érdeklődve várják az őszi múzeumi hónapot.

fölvesz

Jelentkezés: Kaposvár, Berzsenyi u. 41., lakatos üzem címen. (82947)

Ács-tanulót keresek. Jelentkezni lehet: Farkas László ácsmesternél, Kaposvár, Brassó u. 2. (1132)

Festést és mázolást vállalok vidékre is. Sótonyi, Kaposvár, Árvaház u. 21. (1140)

A Kaposvári Gépállomás nagy gyakorlattal rendelkező univerzális autó-villamossági és hálózati

villanyszerelőt

azonnali belépéssel fölvesz. Fizetés kollektív szerint. ÁMG, Kaposvár, Jutai út 7. (13946)

Fényképezőgépek, látcsövek szakszerű javítása, felújítása garanciával. Pálffy Jenő optikus, látszerész és fényképészmester, Kaposvár, Engels u. 3. (14013)

Középkorú nőt keresek, aki gyermektelen, beteg házaspárt vagyonáért gondozna. Cím 14012. számon a hirdetőben. (14012)

Hi

a Somogyi

Néplapban !

Értesítjük a város lakosságát, hogy a Tanácsház és az Irányi Dániel utcát

útépítés miatt

regg

Jármű

cákl

(13965)

Balatonföldvárón ... órakor: **Lili bárónő.**

BALATONFENYVESI KERT

Hattyúdal. Szélesvásznú magyar film. Korhatár nélkül.

FONYÓDI FEDETT

Amikor jön a macska. Szélesvásznú csehszlovák film. Korhatár nélkül.

FONYÓDI KERT

A törvény bal kezc. Szélesvásznú

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1444

Ab - Novák

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1964 ÁPR 25.

1444

1021

Képzőművészet a munkásszállóban

(Tudósítónktól)

Érdekes kezdeményezés elindítója volt a megyei népművelési tanácsadó. — Nagy magyar festők legszebb képeiből álló reprodukciós kiállítás került az építők munkásszállójának falaira.

A kiállítás célja, hogy megismertesse és megszerettesse a munkásszálló lakóival a magyar festészet remekműveit. A munkások többek között Munkácsy, Fényes Adolf, Abaúj-Novák világhírű alkotásait láthatják itt.

A kiállítás anyagát néhány nap múlva a kőolajfúrási üzemben, majd később a cukorgyár munkásainak is bemutatják.

ter a brit guayanai
mány visszaállítását és az
ország függetlenségének
megadását akarja követel-
ni az angol kormánytól.

*

WASHINGTON

Washingtonban végetér
a CENTO katonai bizott-
ságának ülésszaka. Az ülés-
szakon Anglia, Törökor-
szág, Irán, Pakisztán és az
Egyesült Államok vezér-
kari képviselői vettek
részt. Megvizsgálták a
CENTO térségének védel-
mi helyzetét.

*

NEW YORK

A kaliforniai Cape Ar-
guelloi rakétakilövő térről
Atlas—Agena rakétarend-
szer segítségével szuper-
titkos szputnyikot bocsá-
tottak fel. A kém-szputnyi-
kot katonai objektumo-

Aba Novak Vilmos
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
(1414)

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
1964 MÁR 22

Követésre méltó (1414) művészi igényesség

1021

Hetven éve született Aba Novák Vilmos

REVELÁCIÓKÉNT HATOTT két évvel ezelőtt a Magyar Nemzeti Galériában rendezett emlékkiállítás, midőn alkalmunk nyílt újból felfedezni a „vitéz" festőt, aki annyi dicsőséget szerzett világszerte a magyar piktúrának, s akit egyes művészettörténészek a XX. század öt legnagyobb festője egyikeként emlegetnek. Újból gyönyörködhettünk festői tudásában, s életművének (már amennyit sikerült összegyűjteni) fényében mérlegelhettük helyét az újkori magyar festészet egészében. Az utókor mindig szigorú bíráló: a rosta lyukán kihullanak mindazok, akik „könnyűnek találtatnak." Aba Novák Vilmos művészete és embersége kiállta a próbát; s ha a forradalmi hivatástudat merőben idegen volt is tőle (milyen kevesekről mondhatjuk el ennek ellenkezőjét!), humanizmusa — elsősorban táplaképein — a megpróbáltatott emberek világához vezette. Hogy a magyar sors legtragikusabb napjaiban, midőn polgári művészeink legjobbjai a nép ügye mellé álltak, az elnyomókkal szembeszegülve, mennyire telt volna emberségéből, nem tudhatjuk: fiatalon, e sorsdöntő próbatétel előtt elragadta a halál.

Talán maga is érezte, milyen rövidre van szabva számára a földi lét: lázas sietséggel alkotott, roppant bőséggel hozza létre alkotásait. Életműve hatalmas ívet ölelt át: Uitz és a Nyolcak expresszív, dinamikus forma- és színvilágától nőtt a trecento és a korai quattrocento nagy mestereinek példáját magábaszíva, Nagybánya és Szolnok hatására eredeti ízű festészetté. Mindvégig megtartotta korai festészetének rajzosságát — s új szerepet kapott oeuvrejében a szín: többé nem a felületet hangolja egybe átmenetekkel, mint a posztimpresszionistáknál, hanem a tartalom és képszerkesztés dinamikájából fakadóan, azok súlypontjait emeli ki. „A rikoltó piros, a harsogó sárga, mély fekete, a hupikék, az egész paletta vonul itt fel", s a csillogó színeket a közéjük ékelt sötétek fogják egybe. A színek fényerő-fokozatai a plaszticitás, a térképzet érzékeltetésére szolgálnak; s mindez arra, hogy — mint írja — „életet csináljon" a vásznon. Táblaképeit és freskóit egyaránt a figurák gomolygása jellemzi. Bővérű alkotókedve magábaölel mindent, ami felkelti érdeklődését: korai képein a dús női testek festői izgalmát s a kubikosok fáradt mozgását, majd később az olasz trattoriákban üldögélő, gesztikuláló olasz polgárt, s a kis hegyoldalra kúszó városok egymásra tornyosuló épületeinek konstruktív csoportját. A harmincas évektől kezdve pedig a magyar és székely falu életének zajló jeleneteit: a kora hajnalban vásárra indulást a kihalt, holdfénysütötte utcán, a vásárt, a lacikonyhát, a körhintát vagy a körmenetet. Embereinek tartása komor, hallgatag — „szikár legények, kérgesarcú vének, vértolulásos, testes gazdák, kalgértestű asszonyságok" jelennek meg képein. A városi-polgári jelenségek nem érdeklik: a nyárspolgárt megveti, a „mondaint" sivárnak találja. Műve legmagasabbra a groteszkben ér: a cirkusz világa elevenedik meg festészetében. Tréfa és komolyság furcsa vegyüléke, lelki drámák és mulattatás szintézise e világ, melyben az „őszinte képmutatás" szembekerül a világ cinikus hazugságaival. Sorozatosan jelenik meg képein az álarc, a magunk takarásának motívuma, saját magát pedig álarcfestőként jeleníti, aki annyi mindent tud a világról, de nem mondhatja el...

MŰVÉSZI IGÉNYESSÉGE követésreméltó; rézkarcaival, temperatechnikájával, freskóinak megoldásával új utakat vágott. Műveiben széles tablóként elevenedik meg a Horthy-Magyarország világa. Oeuvreje monumentális vallomás egy ellentmondásokkal terhelt korról; kicsendül belőlük a nép iránt érzett szeretete és aggódása. Amit szavakban így fogalmazott: „Ha festesz, ember légy s így véleményed szükséges a környező életről", ezt fogalmazta képpé alkotásaiban. Realista művész volt, festészete mélyen gyökerezett a magyar hagyományokban s ugyanakkor magábaolvasztotta Bizánc, Firenze és Párizs eredményeit is. Robosztus tehetsége új utat tört az epikus piktúra újjáteremtésével — s ezáltal egyúttal hagyományteremtő erejűvé is vált. Ebben van jelentősége, s ebben rejlik nagy sikereinek titka is.

LÁNCZ SÁNDOR

buggyantak

— Mit tett
fel őket... N
tottam? Nem
Soha... soha

Az embere
sét. Fehér né
koromfelhőkt
melt.

— Csodát
veszi a gyilk

Vorgics úr [illegible] a földön. Tépni, szaggatni kezdte a ruháit. Zokogott, üvöltött. Körmeivel véresre marcangolta az arcát.

Csicsa és még két férfi hozzáugrott és lefogták.

— Adjanak valami erős madzagot! Össze kell kötözni, mert még kárt tesz magában a nyomorult — kiáltotta Csicsa.

Vorgics úr karjait aztán a törzséhez kötötték, s összekötözték a két lábát is. Óvatosan lefektették a hullák mellé a földre. Egy asszony a kendőjét tette párnának a feje alá.

Itt dobálta magát és nyöszörgött szegény, amíg a mentők érte nem jöttek. Amikor az autóba tették, apját és anyját hívta, de nem találta őket sehol. Csak később derült ki, hogy anyja elpusztult a Fésűsfonót ért bombatámadásnál, s apja is ott rekedt a romos, égő Lampartban.

*

Néhány napja hallottam a hírét, hogy Vorgics úr nemrégen meghalt az egyik vidéki elmegyógyintézetben. Azt mondják, sok gondot okozott az orvosoknak és az ápolóknak. Alig múlt el hónap, hogy ne próbálkozott volna meg az öngyilkossággal. Most aztán mégis csak sikerült önkeze által elmenekülnie a világból, amelyben bűnösnek és gyilkosnak hitte magát...

Gyalul a kettős éjszakában
a szú!... Pattog, mint acél-akarat!
Bontja a szálkás koporsófalat:
hajnalt bennem s a fenyőfában.

Gyalulj, ha keltesz is!... Legalább tudom,
hogy magam is csak ily kegyetlen
mértan kettős világát boncolom...
Dolgozz remény, — kis szú —, szívemben!

ARATÓ KÁROLY:

Madarak az esőben

Drótlábú madarak: szerelmeim
behúzott nyakkal állnak az esőben.
Egek sírása, a csatornák könnye kísért, míg
topogok, mint az őrszem:
ablakomban, a négyszög-táj előtt
a köd lógó melle miatt semmit se látok.
Mint ritka növényt, régi leletet,
forgatom ujjaim közt az ifjúságot.
Motyogva, föl-le járva
emlékszem egy alvó nő mosolyára:
agyam ráncai közt préselve megmarad.
Gazdátlan kutyaként
a fájdalom körüliszagol s belémharap.
Már csak fogfájásom, reményen és dühöm van
s férfikoron, lyukas szemérem,
átderengő fanesali képem.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1413

Aba-Novák

KISALFÖLD
1964 MÁR 26.

1413

Kulturális hetek Szolnokon

1021

Szerdán a Magyar Sajtó Házában ismertették a szolnoki kulturális hetek idei programját. Szurmai Ernő, a Szolnoki városi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnökhelyettese mondotta, hogy az ünnepi eseményekre április 4. és május 24. között kerül sor. A képzőművészet iránt érdeklődők számára tavaszi tárlatot rendeznek, amelyen Szolnok, Hajdu-Bihar, valamint Bács-Kiskun megye művészei mutatják be legfrissebb alkotásaikat. Sok látogatót vonz majd az országos fotokiállítás is, valamint Aba-Novák grafikáinak kiállítása a Damjanich Múzeumban. Az irodalom kedvelői a magyar költészet napjain neves költőkkel találkozhatnak. Irodalmunk számos kiválósága lesz jelen a Kortárs-esten, valamint az ünnepi könyvhét helyi megnyitása alkalmából sorra kerülő magyar irodalmi esten is.

JÖN A
Bő választék
kat női r
80—2
Praktikus,
ruh
45—1
DIVATS

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

(1412)

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

Aba-Novák

1966 [illegible] - 9.

(1412)

1021

Megkezdődtek a Szolnoki Kulturális Hetek

Hazánk felszabadulásának 19. évfordulóján kezdődtek meg a Szolnoki Kulturális Hetek. Az érdekes esemény az alföldi kulturális erőknek tavaszi seregszemléjét jelenti. Május 24-ig nemcsak a Közép-Alföld kulturális és tudományos életének reprezentatív bemutatására kerül sor, hanem sok országos jelentőségű eseményre is. Április 4-én nyílt meg a fotóklubok és szakkörök országos fényképkiállítása, valamint az Aba-Novák grafikai kiállítás. Április 8-án országos régészeti konferencia kezdődött a Tisza-parti városban, 10-én pedig a Népművelési Intézet országos konferenciájának megnyitására kerül sor. Április 10-én, pénteken Szeged, Székesfehérvár, Veszprém, Szolnok középiskolás kórusai részvételével rendezik az ifjúsági hangversenyt. Április 12-én a Damjanich Múzeumban tavaszi tárlat nyílik Hajdú-Bihar, Bács-Kiskun és Szolnok megye képzőművészeinek anyagából. Április 19-én és 20-án az Akadémiai Tisza Kutatóbizottság tartja ülését a városban, majd 27-én a »Kortárs« irodalmi folyóirat estjére kerül sor. A Ságvári Endre Kulturális Szemle Szolnok megyei rendezvényein kívül olyan nagyobb jelentőségű helyi bemutatókra is sor kerül, mint a szolnoki Bartók Béla zeneiskola hallgatói és tanárai által megszólaltatott Verdi »Traviata« című opera. Május 10-én kerül sor az Alföldi Népitánc Fesztiválra, amelynek során a békéscsabai Balassi-együttes, a debreceni népi együttes, a kecskeméti »Hírös« együttes, a vegyipari szakszervezet Bartók Béla Táncegyüttese, a pécsi »Mecsek« tánccsoport és az Agrártudományi Egyetem táncegyüttese lép közönség elé. Május 12-én »A magyar falu szocialista átalakulása és a sajtó« címmel országos sajtókonferenciát rendeznek. Itt mérik össze tudásukat május 17-én az Alföldi Tánczenekari Fesztivál keretében Bács-Kiskun, Hajdú-Bihar, Békés és Csongrád megye aranyérmes tánczenekarai, és ugyancsak itt kerül sor május 23—24-én az énekkarok életében nagy jelentőségű országos minősítő dalostalálkozóra is.

Május 10-én és 24-én idegenforgalmi napok várják az IBUSZ-különvonatokkal, autóbuszokkal Szolnokra érkező hazai és külföldi közönséget. A város vendégei ez alkalommal árubemutatókban, kiállításokban, nemzetközi sporteseményekben és többek között olyan műsorokban gyönyörködhetnek, mint a pécsi balettegyüttes vendégszereplése.

feltétele a fejlődésnek

tározat tehát világos. A vá-logatási díjnak csak a 30 százaléka a tagságé, 70 szá-zalék pedig marad a közös-nek.

De egyesek ezek után még a korai burgonya válogatá-sáért is pénzt követeltek. Az ügyet a MÉK helyi átvevője megkavarta egy kicsit és mások is belebeszéltek a do-logba, mert Csanádpalotán mindig akad egy-két ember, akinek érdeke, hogy a kö-zösben ne legyen rend. Meg aztán olyanok is

vannak, akik azt hiszik, hogy a vezetők ellen lázítani, kiabálni valami nagy dicsőség.

Mintha a szövetkezeti el-nök, párttitkár, agronómus semmit nem csinálna. Holott ezernyi gondja-baja van mindennap. Nehezíti a hely-zetet, hogy a közel hatezer holdas Haladás Termelőszö-vetkezetben csupán egy szak-ember van: maga az elnök. A főagronómus olyan em-ber, aki csak most tanul. Állattenyésztő nincs, gépesí-tési szakember sincs, holott legalább 2—3 agronómusra és egy-két állattenyésztőre lenne szükségük. De nem

Erre pedig csak a rende dolgos emberek fognak r fizetni.

Nehezíti a vezetők tev kenységét, hogy egyese munkájában tényleg van k fogásolnivaló. Hárman-n gyen is mondták a tag közül, hogy például mié kell a párttitkárnak mind

az elnök háta mögött t ni? (motorkerékpáron.) M ért nem megy ki egyed is a területre.

Még szóvá tették azt is, hog a főkönyvelő sokat iszik ilyenkor aztán goromba a emberekhez. Előfordult, hog ittas állapota miatt nem tu dott az igazgatóság előtt be számolni. Az elnök már ner is egyszer figyelmeztette Ilyen helyzetben aztán ige nehéz feladata van az el nöknek, pedig reá még leghangosabbak sem panasz kodnak.

A csanádpalotai Haladás Tsz-nek minden adottsága megvan ahhoz, hogy tovább fejlődjön. Csupán arra van szükség, hogy

a szorgalmas, dolgos em-berek összefogjanak,

ne hallgassanak a hangos-kodókra. Aki 6—8 tehenet tart a tanyán, annak pilla-natnyilag nem érdeke, hogy a tsz erősödjön. Az örül, ha a közösben nincsen rend, ha szapulják a vezetőt, mert így a figyelem elterelődik őróla. A vezetők is ügyeljenek job-ban, úgy dolgozzanak, hogy munkájukba ne lehessen be-lekötni. Tájékoztassák a tag-ságot sűrűbben, dolgozzanak többet az egységért. A csa-nádpalotai Haladás Tsz-ből lehet jó szövetkezetet kiala-kítani.

Bernula Mihály

Aba Novák Vilmos (1410)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉL-MAGYARORSZÁG

1964 ÁPR – 3.

Ma kezdődnek a Szolnoki Kulturális Hetek

(14.10)

Április 3 és május 24 között rendezi meg első alkalommal Szolnokon a városi tanács, a Hazafias Népfront és a KISZ szolnoki bizottsága, valamint a szakszervezet, a Nőtanács és a TIT szolnoki szervezete a kulturális heteket. A közel két hónapos gazdag eseménysorozat célja, hogy a város és a környező megyék kulturális erőinek a nagy tavaszi seregszemléje — igénybevéve ehhez országos segítséget is — hozzájáruljon a művelődés fellendítéséhez, ahhoz, hogy minél nagyobb tömegekhez jusson el a kultúra fénye.

A felszabadulásunk évfordulója alkalmából ma este díszünnepséggel nyílik a Szolnoki Kulturális Hetek. Műsorában számos olyan országos érdeklődésre is számottartó esemény szerepel, mint az április 4-én megnyíló képzőművészeti kiállítás Aba-Novák Vilmos grafikai műveiből, továbbá az április 10—11-i szintén országos jellegű karnagyi tanácskozás. Április 12-én a Damjanich múzeumban tavaszi tárlat nyílik Hajdú-Bihar, Bács-Kiskun és Szolnok megye képzőművészeinek alkotásaiból. Április 19-én és 20-án Szolnokon ülésezik a Tiszakutató Bizottság. A program további részében szerepel még egyebek között alföldi népitánc fesztivál, valamint országos dalostalálkozó. A kulturális hetek egyik legjelentősebb eseménye lesz a pécsi balett május 24-i bemutatója a szolnoki színházban.

alak

T. B.

...ísor

4.30 ... sen! 6.00 ... domá... könyv... műsor... Opere... a kis... 10.00 ... Fújj, szél fújj... 10.30 Előfordul, hogy... 10.35 Kórusok, hangszerszólók. 10.59 Lottóeredmények. 11.00 Családi körben. 12.00 Hírek. 12.17 Anyegin. Részletek. 13.07 A vidéki színházak műsora. 13.10 Verbunkosok. 13.45 Gazdaszemmel a nagyvilág mezőgazdaságáról. 14.00 Hírek. 14.10 Könnyű dallamok. 14.35 Az első kábelhíd a Duna felett — és más érdekességek. 15.00 Zenekari muzsika. 16.00 Hírek. 16.10 A felszabadult értelem. 17.05 Ötórai tea. 17.56 Műsorismertetés. 18.00 Hírek. 18.15 Operakedvelőknek. 19.00 19 esztendeje... Díszelőadás. 20.00 Hírek. 20.10 Szórakoztató muzsika. 20.25 Ünnepi változatok. 22.00 Hírek. 22.20 Hangképek a Magyarország—Bulgária ökölvívó viadalról. 22.30 Tánczene. 23.31 Szép esti muzsika. 24.00 Hírek. 0.10 Magyar nóták.

... 8.00 Hí... operett... ...ójárásje... ...ek. 15.0... ...rek. 15.05 Zenés színjátékokból. 15.36 Egy katona megy a hóban. 16.00 Cigánytánc és verbunkos. 16.10 Könnyűzenei híradó. 17.00 Hírek. 17.05 Loren... Kornélia és Szendrei Imre hangversenye a stúdióban. 17.35 Régi talányok, új hipotézisek. 17.5... Dalok a felszabadulásról. 18.0... Magyar nóták. 18.45 Mi történ... a nagyvilágban? 19.00 A Magya... Állami Hangversenyzenekar hangversenye. 20.40 Láttuk, hallottuk... 21.00 Hírek. 21.05 Könnyűzene. 22.00 Heti hangverseny... kalauz. 23.00 Hírek

Televízióműsor

10.00 Tv-híradó. 10.15 Telesport. 10.30 Hogy állunk, fiatalember? Magyar film. (Csak 14 éven felülieknek!) 11.45 Vágyak a homokon. Riportfilm. 12.05 A jövő hét műsora. 17.00 Hírek. 17.0... Játék a múlttal. Kisfilm a Va-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

Aba Novák Vilmos

1411

1964 MÁR 17.

1411

1411

1021

Követésre méltó művészi igényesség

Hatvan éve született Aba Novák Vilmos

Kevelációként hatott két ...vvel ezelőtt a Magyar Nemzeti Galériában rendezett emlékkiállítás, midőn alkalmunk nyílt újból felfedezni a „vitéz" festőt, aki annyi dicsőséget szerzett világszerte a magyar piktúrának, s akit egyes művészettörténészek a XX. század öt legnagyobb festője egyikeként emlegetnek. Újból gyönyörködhettünk festői tudásában, s életművének (már amennyit sikerült összegyűjteni) fényében mérlegelhettük helyét az újkori magyar festészet egészében.

Az utókor mindig szigorú bíráló: A rosta lyukán kihullanak mindazok, akik „könnyűnek találtatnak". Aba Novák Vilmos művészete és embersége kiállta a próbát; s ha a forradalmi hivatástudat merőben idegen volt is tőle (milyen kevesekről mondhatjuk el ennek ellenkezőjét!), humanizmusa — elsősorban táblaképein — a megpróbáltatott emberek világához vezette. Hogy a magyar sors legtragikusabb napjaiban, midőn polgári művészeink legjobbjai a nép ügye mellé álltak, az elnyomókkal szembeszegülve, mennyire telt volna emberségéből, nem tudhatjuk: Fiatalon, e sorsdöntő próbatétel előtt elragadta a halál.

Talán maga is érezte, milyen rövidre van szabva számára a földi lét: Lázas sietséggel alkotott, roppant bőséggel hozva létre alkotásait.

Életműve hatalmas ívet ölelt át: Uitz és a Nyolcak expresszív, dinamikus forma- és színvilágától nőtt a trecento és a korai quattrocento nagy mestereinek példáját magábaszíva, Nagybánya és Szolnok hatására eredeti ízű festészetté. Mindvégig megtartotta korai festészetének rajzosságát —, s új szerepet kapott oeuvrejében a szín: Többé nem a felületet hangolja egybe átmenetekkel, mint a posztimpresszionistáknál, hanem a tartalom és képszerkesztés dinamikájából fakadóan, azok súlypontjait emeli ki. „A rikoltó piros, a harsogó sárga, a mély fekete, a hupikék, az egész paletta vonul itt fel", s a csillogó színeket a közéjük ékelt sötétek fogják egybe. A színek fényerőfokozatai a plaszticitás, a térképzet érzékeltetésére szolgálnak; s mindez arra, hogy — mint írja — „életet csináljon" a vásznon.

Táblaképeit és freskóit egyaránt a figurák gomolygása jellemzi. Bővérű alkotókedve magába ölel mindent, ami felkelti érdeklődését: korai képein a dús női testek festői izgalmát, s a kubikusok fáradt mozgását, majd később az olasz trattoriákban üldögélő, gesztikuláló olasz polgárt, s a kis hegyoldalra kúszó városok egymásra tornyosuló épületeinek konstruktív csoportját. A harmincas évektől kezdve pedig a magyar és székely falu életének zajló jeleneteit: A kora hajnalban vásárra indulást a kihalt, holdfénysütötte utcák, a vásárt, a lacikonyhát, a körhintát, vagy a körmenetet. Embereinek tartása komor, hallgatag — „szikár legények, kéregarcú vének, vértolulásos, testes gazdák, kenyértestű asszonyságok" jelennek meg képein. A városi polgári jelenségek nem érdeklik: A nyárspolgárt megveti, a „mondaint" sivárnak találja.

Műve legmagasabbra a groteszkben ér: a cirkusz világa elevenedik meg festészetében. Tréfa és komolyság furcsa vegyüléke, lelki drámák és mulattatás szintézise e világ, melyben az „őszinte képmutatás" szembekerül a világ cinikus hazugságaival. Sorozatosan jelenik meg képein az álarc, a magunk takarásának motívuma, saját magát pedig álarcfestőként jeleníti, aki annyi mindent tud a világról, de nem mondhatja el...

Művészi igényessége követésreméltó; rézkarcaival, temperatechnikájával, freskóinak megoldásával új utakat vágott. Műveiben széles táblaként elevenedik meg a Horthy-Magyarország világa. Oeuvreje monumentális vallomás egy ellentmondásokkal terhelt korról; kicsendül belőlük a nép iránt érzett szeretete és aggódása. Amit szavakban így fogalmazott: „Ha festesz, ember légy, s így véleményed szükséges a környező életről", azt fogalmazta képpé alkotásaiban.

Realista művész volt, festészete mélyen gyökerezett a magyar hagyományokban, s ugyanakkor magábaolvasztotta Bizánc, Firenze és Párizs eredményeit is. Robusztus tehetsége új utat tört az epikus piktúra újjáteremtésével — s ezáltal egyúttal hagyományteremtő erejűvé is vált. Ebben van jelentősége, s ebben rejlik nagy sikereinek titka is.

Győzelmet érdemelt volna

Debreceni Dózsa—Kecskeméti D

Debrecen, 800 néző, vezette: Buzási.

Debrecen: Németh — Molnár I., Koródi, Pellei — Szabó, Kézi — Szücs dr., Farkas, Molnár II., Pál, Némethy, edző: Kertész Tamás.

K. Dózsa: Gór — Cserkó, Határ, Winkler — Morvai, Menczel — Ézsi, Tanács, Szappanos, Vékony, Rozgonyi. Edző: Dragollovich Gyula.

A Dózsa szombaton érkezett Debrecenbe és ott töltötte az éjszakát. Reggelre 3—4 centiméteres hó borította a várost. A vendéglátó Debreceni Dózsa először kísérletet sem tett a hó eltakarítására, csak néhány perccel 10 óra előtt láttak hozzá, és mindössze annyit tettek, hogy a 16-os környékéről, valamint az alap- és oldalvonalak mellől elsöpörték a hóréteget. Ezután már a játékvezető alkalmasnak találta a pályát és mintegy 25 perces késéssel elkezdődhetett a mérkőzés, bár

a pályát 3—4 centiméteres ragadós hó borította és a játék közben is állandóan esett.

A Dózsa összeállításában két változás is történt, mivel Feleki és Kelemen II. sérülés miatt nem vállalhatta a játékot.

Az első percekben kiegyensúlyozott játék folyt, mindkét kapu előtt egy-egy gólhelyzettel. A középen kiugró Némethy elé Gór merészen kivetődött, így a debreceni csatár a kapu mellé küldte a labdát. Az ellentámadás során a bal oldalról kapura ívelt labdát a debreceni kapus éppen Ézsi elé ütötte, aki azonban az ötös sarkáról elhamarkodottan fölé emelt.

A pályán továbbra is változatos játék folyt, némi kecskeméti fölénnyel. A 20. percben Szappanos teljesen tisztán állva, mintegy 7 méterről fölé lőtt. A 25. percben az előretörő Morvai nagy lövését védte a debreceni kapus, majd Tanács és Vékony lövését is sikerrel hárította. A 35. percben Rozgonyi labdájával Szappanos futott el, becselezte magát a kapu előterébe, de a tömörülő védelem együttes erővel szerelni tudta. A 40. percben Morvai szabadrúgásába Tanács fejelés helyett lábbal nyúlt bele és leperdült a lábáról a labda.

A szünet után, mindjárt az első percben nagy akarással vetette magát a küzdelembe a kecskeméti csapat.

A csatárok igyekeztek a kapott utasításnak megfelelően többet lőni kapura,

azonban a debreceni kapus nemcsak kitűnően védett, hanem a követtek mindent ezért a győzelemért, azonban a havas, csúszós pályán nem voltak képesek nagyobb tudásukat érvényre juttatni.

A kecskeméti csapat a nehéz talajú pályán végigtámadta a mérkőzést, ami a csapat jó erőnlétére mutat.

A Debrecen már az első perctől kezdve védekezésre rendezkedett be. 1—4—3—3 felállásban játszottak, sőt ezen belül Vékonyra és Szappanosra külön egy-egy ember vigyázott. A hazaiak nagy lelkesedéssel és sportszerű eszközökkel küzdöttek. Külön kiemelhetjük ragyogóan védő kapusukat.

A Dózsából Gór megbízhatóan látta el kevés feladatát. Cserkó és Határ a védelem oszlopa volt, és Winkler is sokat javult az egri mérkőzés óta.

A csapat és a mezőny legjobbja Morvai volt, Menczellel együtt

a legjobb csapatrészt alkotta. A csatársorból Rozgonyi emelkedett ki, és időnként Tanács mu-

Nagy harc a kalo

Kalocsai Kinizsi – Kalocs

Kalocsa, 600 néző, vezette: Schmierer.

Kal. Kinizsi: Kerekes — Bolvári, Tóth, Szabadi — Tamási, Páncsity — András, Papp, Sipos II., Vatai, Boda. Edző: Molnár II. Ferenc.

Kal. Honvéd: Kovács — Okner, Matos, Bíró — Kohut, Bezsenyi — Porkl, Zelei, Berkes, Kamrás, Bende. Edző: Malomszegi Ottó.

Havas esőben, csúszós pályán végig jó iramú küzdelmet ho-

Aba Novák (1409)
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1954 APR 4.

PETŐFI NÉPE

(1409)

Szomszédaink életéből

A Szolnoki Kulturális Hetek ünnepélyes megnyitása

1021

Tegnap este 7 órakor a Szolnoki Szigligeti Színházban rendezett díszünnepségen nyitották meg a Szolnoki Kulturális Heteket. A több mint másfél hónapon át tartó program gazdagon mutatja be azt az élénk szellemi életet, ami ebben a nagy múltú városban — főképp a felszabadulás óta — kialakult.

A város földrajzi helyzeténél fogva is érintkezési pontja a Jászság és a Kunság, a Duna—Tisza köze és a Tiszántúl kultúrájának. Ennek a gondolatnak a jegyében született meg a Szolnoki Kulturális Hetek gondolata, s ezért várható, hogy az Alföld kulturális erőinek ez a nagy tavaszi seregszemléje a jövőben hagyománnyá válhat.

A Szolnoki Kulturális Hetek április 4-i ünnepi programjában szombaton este nyitják meg a Szigligeti Színház előcsarnokában az Aba Novák-grafikai kiállítást, a városi tanács nagytermében pedig délelőtt az országos fényképkiállítást. Vasárnap délelőtt a Ságvári művelődési házban rendezik az irodalmi színpadok városi bemutatóját. Hétfőn ugyanitt magyar kamarazenekari hangversenyt rendez az Országos Filharmónia, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat előadótermében pedig a Történelmi Társulat Szolnok megyei csoportja tart ülést.

Előnyös, h
és társa
kisipari szövetke

kedvezményes
biztosí
Mert megrendelés es
dijta
kulcsátadásig

Aba Novák

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1964 ÁPR

SZABAD FÖLD

1408

Kultúrális hetek Szolnokon

Nagy eseményre készül Szolnok. Április 4. és május 21-e között rendezik meg a szolnoki kulturális heteket. Ez alkalommal gazdag program várja a város lakosságát, valamint az idegeneket.

A kulturális találkozón megrendezik az irodalmi színpadok bemutatóját, majd az ország legjobb kórusai, ének- és hangszerszólistái mutatják be műsoraikat. Fellép az európai hírű pécsi balett is.

A Tisza-parti város vendégül látja a megye termelőszövetkezeti dolgozóit. Megrendezik az alföldi népitánc-fesztivált, amelyen az Alföld legjobb népitánc-csoportjai lépnek fel. Nemzetközi sportmérkőzések is tarkítják a programot. A Damjanich Múzeumban a megye népművészeinek kiállítását rendezik meg.

A szolnoki kulturális hetek programjában állandó jellegű kiállítások is szerepelnek: Aba-Novák grafikai kiállítás, a tavaszi tárlat, és a jó hírű szolnoki művésztelep alkotóinak kiállítása a Szolnoki Galériában.

Lengyel Zoltán
Karcag

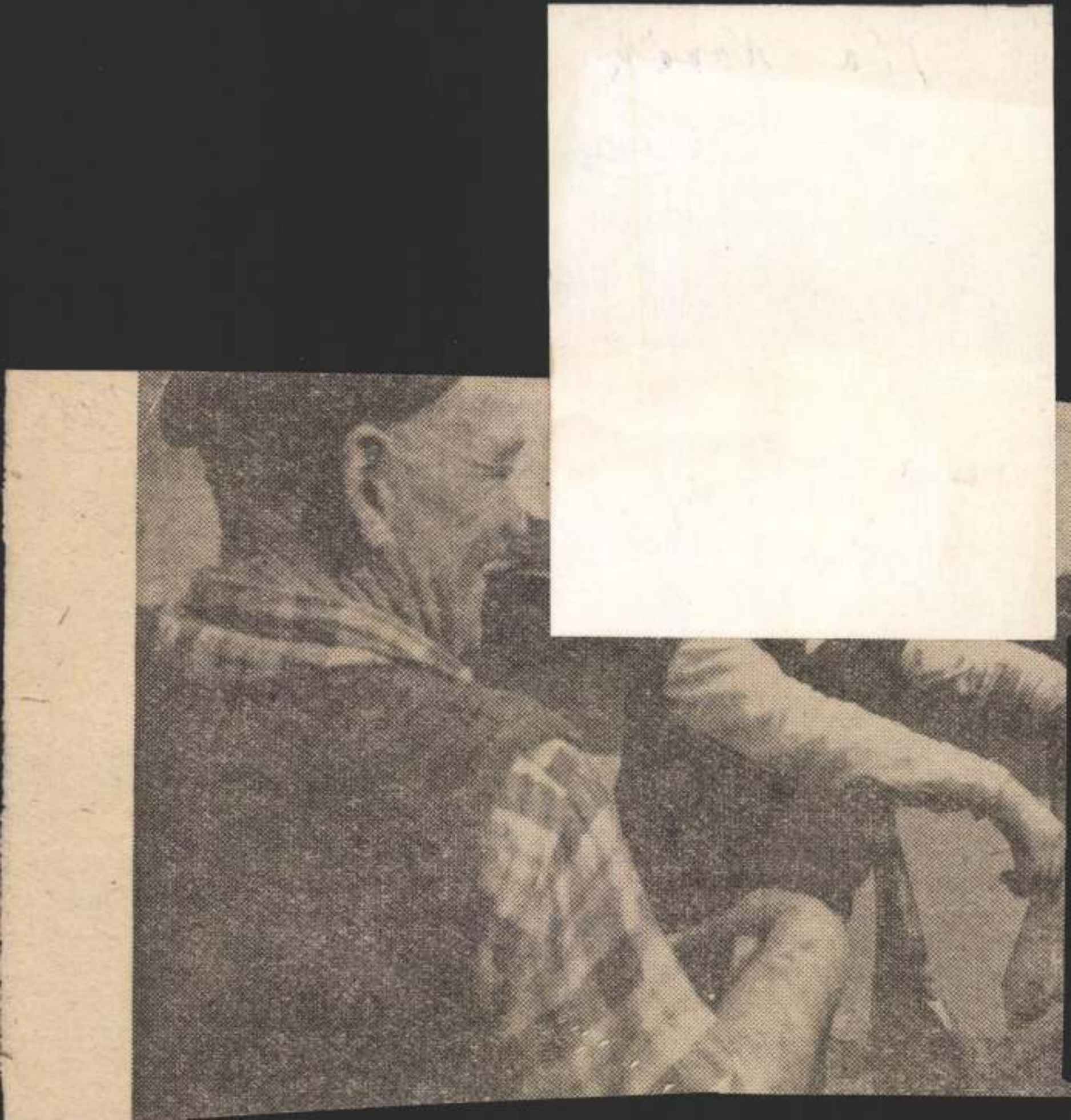

Érdekes kiállítások az Alba Régia Napok során

1404

1021

A mezőgazdasági és ipari kiállításon kívül több érdekes kiállítás nyílik meg Fehérváron az Alba Régia napok, illetőleg a megyei ünnepi hét alkalmából.

Az egyik kiállítás a város történetével kapcsolatos régi okleveleket és krónikákat mutatja be. A kiállítás a török korig tükrözi Fehérvár múltját és a sok nagyértékű régi írásos emléket a várost ábrázoló régi metszetek egészítik ki.

Rendkívül gazdag anyagúnak ígérkezik a Vörösmarty Színházban megnyíló színháztörténeti kiállítás. Ez a fehérvári színházi kultúra kezdeti korszakát mutatja be, ami azonos a magyar színháztörténelem első korszakával, hiszen Fehérvár volt az első magyarnyelvű színház egyik bölcsője. Plakátokon és régi tárgyi emlékeken kívül makettek is szemléltetik majd ezt a kort.

A Csók István képtárban ugyanekkor Aba Novák kiállítást rendeznek. Aba Novák rangos helye az európai festészetben már eldöntött kérdés, azonban művészetével a fehérváriak közül csak kevesen ismerkedhettek meg közelebbről, ezért bizonyára nagy érdeklődést kelt majd ez a kiállítás is.

kaphatnak".

*

Az első vasút
ben aláírási íve
val akarták a tő
terni. Az elgondo
19 ezer forintba
vasút Pest városa
felé, 3 900 ölnyi
szült volna el. Amikor kide-
rült, hogy ez a kis út is a ter-
vezettnek duplájába kerül, a
társaság feloszlott és a már
megépített vasútvonalat is le-
bontották...

Szolnok
távolságra ké-

*

Ugyanebben az évben, 1827-
ben elkészült Budapesten az
első úgynevezett lebegővasút;
Kőbányától a Kerepesi útig
közlekedett. A kocsik fageren-
dákra erősített sineken függve,
kerekeken futottak. Tulajdon-
képpen iparvasút volt, de sze-

lyon 20, a másodikon 15 kraj-
cárt kellett fizetni, s a kocsik
mindenütt megálltak, ahol fel,
szálló akadt...

*

1895-ben jelent
meg az első benzinautó; egy
budapesti optikus hozatta Né-
metországból. Nagy feltűnést
keltett a jármű, pedig ebben
az időben már futottak Buda-
pesten a Bánki—Csonka féle
háromkerekű motorkerékpá-
rok.

*

Az első „gőzkocsit" Angliá-
ból hozatta Friederik Voigtlän-
der bécsi mechanikus és Pes-
ten, egy dunaparti deszkabódé-
ban állította ki, ahol a közön-
ség 20 krajcár lefizetése ellené-
ben, reggel 8 és este 7 óra kö-
zött megtekinthette. A 65 má-
zsás, fakerekű gőzkocsin hat
személy fért el.

*

Az első vasút Magyarorszá-
gon 1846 július 15-én indult el
a Pest—Vác, 34 kilométeres

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Aba Novák Vilmos

MAGYAR NEMZET

1964 APR 19

Április
19

A Nemzeti Galériában ma délelőtt fél 11 órakor dr. B. Supka Magdolna eredeti műtárgyak bemutatásával Aba-Novák Vilmosról tart előadást.

lása folytán, szeptember[illegible] társaságunk tekintélye alatt, ím megjelent, köz kézen forog . . .«

Ha Arany rosszalló véle-

(1406

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Aba Novák Vilmos

DÉLMAGYARORSZÁG

1964. MÁR. 15

HETVEN ÉVE született Aba Novák Vilmos (1894—1941) festő és grafikus, a modern magyar képzőművészet jellegzetes, kiemelkedő képviselője.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ (VESZPRÉM)
1964 ÁPR 1 U.

1407

Kulturális hetek Szolnokon

Első ízben rendeznek kulturális heteket Szolnokon. A nagymúltú város — amelynek nevéhez az Árpád-kortól napjainkig szinte minden történelmi periódusban jelentős események fűződnek, s amely most fejlődik agrárjellegű mezővárosból modern ipari és kulturális centrummá — gazdag programmal várja a látogatókat és érdeklődőket. Az április 4-én kezdődött és május végéig tartó kulturális hetek eddig lezajlott (illetve megnyitott) jelentősebb eseményei: az országos fotóművészeti kiállítás; az Aba-Novák grafikai emlékkiállítás; a Magyar Kamarazenekar hangversenye az Országos Filharmónia rendezésében; a Történelmi Társulat Szolnok megyei csoportjának ülése, az irodalmi színpadok bemutatója; s az országos régészeti konferencia.

Több országos jelentőségű esemény (karnagyi konferencia, az MSZBT sajtókonferenciája) és kulturális rendezvény — színházi előadások, hangversenyek, irodalmi estek, tánczenekari társas-, valamint népi tánc fesztiválok, kiállítások — színhelye lesz a kulturális hetek keretében május végéig a város.

vek. Nem
hetekre
kor a sz
tek a víz
— M
gyunk, u
az erdőt,
— *Sz*
igaz, de
ványos kavicsok sértődötten hallgattak, a nagyobb kövek pedig fenyegetően zúgtak, de az erdő nem törődött velük többet.

Az egyik kavics, amelyik élesebben látott, mint a társai, csakhamar felfedezett a közeli hegyoldalban egy fekete kövecskét. Alig állt ki az alacsony fűből, szerényen meglapult.

— *Hihi, nézzétek csak, milyen csúnya* — mondta a nagyképű kavics dölyfösen. — *Tulajdonképpen távoli rokona vagyok a gyémántnak, mert én is csillogok a fényben.*

— *Mi is azok vagyunk, mi is azok vagyunk* — siettek rámondani a társai, majd a fekete kövecskét csúfolták naphosszat. Az némán tűrte az otromba szitkokat s csak néha beszélgetett a fákkal.

— *Nem tart már soká* — szólt, mikor a fák vigasztalni igyekeztek — *és nem is haragszom rájuk, együgyű kavicsocskák!*

— *Nézzétek a szemtelent!* — hallatszott a kavicsok kórusa. — *Persze, irigy reánk. Node, ez természe-*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1403

Aba Novák V

NÉPSZABADSÁG

1964 AUG 13.

ABA NOVÁK VILMOS-EMLÉKKIÁLLÍTÁS nyílt meg vasárnap Székesfehérvárott a Csók István Képtárban. A kiállításon Aba-Novákoknak mintegy ötven műve szerepel.

1964 SZEP 13
1021 Alba Novák (1402

a Hírlap vasárnapi melléklete

ALBA REGIA NAPOK

— Tanulságok, tapasztalatok —

— Azt hiszem mindenki meg lehet velünk elégedve, a siker teljes volt és ez azt bizonyítja, hogy jó úton járunk, amikor az Alba Regia napokat megrendeztük — összegezik nem egyszer véleményüket azok, akik a rendezés fáraszto, idegölő munkájában résztvettek és joggal elvárják, hogy munkájuk alapján dicséretben részesüljenek.

Mások azt kérdezik:

— Mi volt a célja a rendezvényeknek? A különböző területek dolgozóinak a hangjából gyakran csendül ki az aggodalom, hogy hova jutunk tulajdonképpen. Úgy mondják: egy-két hasonló rendezvény és a különböző jelszavak alatt visszacsempésszük a múltat, és a nagy buzgóságban észre sem vesszük, hogy a tömegekre milyen negatív hatást gyakorolunk akkor, amikor esetleg például az Alba Regia napok jelszavával már elszunnyadt érzéseket kavarunk fel olyan területen, mint a nacionalizmus, vagy a sovinizmus.

Kinek van igaza? — vetődik fel a kérdés és az érintett felek joggal várják a választ egyrészt úgy, hogy amit tettek azt jól tették-e, az ellenkező véleményt vallók viszont igazuk tudatában véleményük megerősítését akarják hallani, mondván: többet ne rendezzünk ilyet.

Mi tehát az igazság?! Mit mondhatunk teljes felelősséggel, körültekintő nyugalommal akkor, amikor az Alba Regia napok eredményeit és hiányosságait mérlegre tesszük?

A válasz kézenfekvő, az általános értékelés pozitív. Az Alba Regia napok során bemutattuk a megye gazdasági eredményeit az iparban és mezőgazdaságban egyaránt. Ugyanakkor megpezsdítette a kulturális életet. Sokat jelentett abból a szempontból is, hogy az Alba Regia napok nemcsak Székesfehérváron, a megye különböző járásaiban és községeiben is éreztették hatásukat. Itt elsősorban a táci szabadtéri múzeum megnyitása, a csákvári kiállításra gondolunk. Az Alba Regia napok megrendezése, annak sikeres végigvitele Székesfehérváron közügy lett és ez politikai eredményekben is jelentkezett.

Ha augusztus 19—23.-a közötti időszak műsorát nézzük, azt tapasztalhattuk, hogy színes rendezvényekkel sokoldalúan igyekeztek a rendezők kielégíteni a minden irányból jelentkező igényeket és a gazdag program közül kiemelkedő helyet kapott az Ipari és Mezőgazdasági Kiállítás, a Magyar Néphadsereg Képzőművészeti Stúdiójának kiállítása, a különböző hangversenyek, a Fejér megyei Népi Együttes műsora, az Aba-Novák Vilmos kiállítás és lehetne még sorolni e napok több fontosabb eseményeit.

Ezek a gondok akarva akaratlanul jelzik azt a szemléletet, amely jelentkezett egyesekben — és ennek hangot is adtak —, hogy az Alba Regia gondola a alatt tulajdonképpen az ezeréves magyar múltat értik, kikapcsolva ebből felszabadulásunk történetét. Néhányan a program kialakításának kezdeti időszakában maximálisan a XV. századig mentek volna és nem akarták meghallani, amikor jogosan adtunk hangot annak, hogy Székesfehérvár történetébe beletartozik a munkásmozgalom története is: a Tanácsköztársaság és felszabadult életünk húsz éve. Nem lehet — a tömegek fokozódó öntudata sem engedi ma már meg —, hogy szétválasszuk ezt a történelmet. Az új és a régi — az érmének két oldala —, de egyet jelent. Azt is meg kell mondani: amikor ma a múltat kutatjuk, nem vagyunk hajlandók átvenni abból mindent, válogatás nélkül. Nekünk mindenben a haladót kell keresni, azt kell bemutatni és azt kell összekapcsolni a mával. Az Alba Regia napok megrendezése egyben bizonyította azt is, hogy tulajdonképpen két nézet összecsapásáról is szó volt: a régihez ragaszkodó görcsös igyekezete s azoknak a törekvése, akik a jelen nélkül nem tudták elképzelni az ünnepi napokat. Nem véletlen az sem, hogy az Alba Regia kiállítás rendkívüli sikersége éppen a múltba való zárkózásából fakadt.

Az, hogy a tömegek gondolatvilága megbecsüli a múltat, ami haladó volt történelmünkben, nem vitás. De az érdeklődés egyben azt is igazolta, hogy minden görcsös elképzelés ellenére, a fő figyelem a mára és a holnap irányába fordult.

Aba-Novák Vilmos művészete előtt meghajolunk. Tiszteljük, ami ebben a művészben haladó volt, de ugyanakkor azt is meg kell mondanunk, hogy ez a művész kiszolgálta a volt uralkodó osztályt is.

A művészet tisztelete, annak értékelése nem tehet bennünket vakká még akkor sem, amikor kórusművek ürügyén esetleg más célok megvalósulását segítjük elő. Nem volt véletlen az sem, hogy például a Magyar Néphadsereg Képzőművészeti Stúdiójának kiállítása tömegeket mozgatott, noha a rossz kiállítási terem nem volt alkalmas erre. Máshol jobban érvényesült volna, például ott, ahol a kiállítási terem — a rossz szervezés következtében — kongott az ürességtől. E példából is látható: sokkal határozottabban kézbe kell venni azoknak az irányítását, akik a marxizmus talaján állva látják és tudják, hogy mit kell tenni, de valami megfoghatatlan szeméremből elég gyakran kiengedik a kezükből a kezdeményezést olyanoknak akik lehengerlő modorral ugyan, de annál több zavaros gondolattal, kevesebb hozzáértéssel, a ma életének megértése nélkül kezdeményeznek.

Az ilyen kérdésekben jogos a felvetett aggodalom: pontosabban a bírálat. Összegezve azonban a hibák és eredmények mérlegelésénél az eredmények messze felülmúlják a hibákat és a kezdet egyben arra is jó, hogy edződjenek kádereink, olyan kérdésekben is otthonosak legyenek, ami eddig esetleg új volt számukra.

A józan realitás talaján állva, jövőre bátrabban lehet arra gondolni, hogy a megye életének bemutatásán túl, országos szintű találkozásokat is rendezzünk. Ezzel is hangsúlyozva az ősi város jelenét, biztos jövőjét. Az Alba Regia napok rendezése nemcsak a város problémája. Megyei erők is szükségesek ahhoz, hogy még sikeresebb rendezvények szülessenek. A város vezetői érthető okokból sokszor erejükön felül dolgoztak a siker érdekében és ezért dicséretet érdemelnek.

Az idei év tapasztalata, sikere legyen minden területen biztató erő. Az sem baj, ha a hogyan tovább kérdésében hevesebben lángolnak a viták akkor, amikor a rendezés fő irányát meghatározzuk. Pár év és az Alba Regia napok eseményei a megye határain túl is terjednek. Éppen ezért a felelősség nagyon nagy. Politikai hatása sokoldalúan jelentkezhet akkor, ha tartalmában és formájában megtaláljuk a megfelelő egyensúlyt. Ezt az egyensúlyt a párt és tanácsszervek összehangolt munkája biztosítani tudja.

Lévai András

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

FEJÉR MEGYEI HIRLAP

Pejnél a becsület

Somfa Bálintot nem így hívták: a „Somfa" név elmaradhatatlan botjáról ragadt rá — így még emlékeznek rá az öregebbek. A somfabot viselését a tekintélyen kívül az is indokolta, hogy Bálint bácsi legszebb lovát kész életveszedelem volt nélküle megközelíteni. Ez a pej éppen rossz természete miatt másra sem volt alkalmas, mint hogy díjakat szerezzen a gazdájának. Mert hogy nem jó kiállású, azt az irigység sem mondhatta róla.

Öregedvén a pej, csökkent díjazásának valószínűsége. Somfa Bálint ennek okából felhajtotta vagy húsz esztendővel ezelőtt a vásárra. Míg a komájával trafikált, az uraság a ló körül settenkedett. Látta ezt egyik-másik vásáros, de — tudj' Isten miért — egy sem okosította fel a méltóságos urat a pej pokoli természetéről. Így esett, hogy az uraság addig-addig simogatta, tapogatta a pejt, vizsgálgatva rajta, micsoda jó hátasló lenne belőle, míg az úgy oldalba rúgta, hogy keresztülesett a fazekasok korsóin.

Az uraság még az ágyat nyomta, de már megüzente Somfa Bálintnak:

— Úgy készüljön, maga betyár, hogy feljelentem becsületsértésért.

Bálint bácsi jól tudta, hogy efféle „úri pert" többnyire csendőri kihallgatás előzi meg — ezt pedig nehéz megúszni tíz pofonon, húsz rúgáson alul. Ezek után pedig nem áhítozott. Ha a harag rossz, az aggodalom ezúttal jó tanácsadónak bizonyult: Somfa Bálint elméjéből kipattan a törvény — és igazságadta megváltó üzenet, amit a lebernyeges inas vitt vissza:

— Akkor jelentsen fel a méltósága, ha én rúgom oldalba. De így a lúnál keresse az úr a böcsületit, azt jelentse fel... **D.G.**

Az ember és a világ

— Aforizmák —

Mi a szabadság? Ha annyira egyetértünk a rend törvényeivel, mintha saját magunk alkottuk volna.

*

Ne várj addig a házassággal, amíg hibátlan élettársra akadnál, mert félő, hogy magányosan öregszel meg.

*

Akik többre törnek, mint amennyire képességükből futja, veszélyesek a társadalomra.

*

Akkor láttuk meg, hogy milyen kicsiny vagy, amikor magas lóra ültél.

*

Mit ér, ha ismered az igazságot, de szablyád a hüvelyében pihen.

*

Ha gyűlésen a vezetőség beszámolója után senki sem szólal meg, ez a hallgatás Janus-arcú kritika: egyik arca szemrehányóan néz a vezetőségre, másik arca szemrehányóan néz a tagságra.

*

— Mi, tokajiak, egy pohárral mindig többet birunk inni, mint ti, patakiak.

— Igen, mert gyengébb a borotok.

*

Vigyázz, mert te is megjárhatod: galambot veszel feleségül, és kígyóval élsz.

Nyári mese

A lány olyan, mint a legtöbb: se szép, se csunya. Közepes a termete, hízásra hajló, noha nem több húsz évesnél. A telt, ovális arcon ülő szeplők, hosszú, rozsdás haja színének eredetiségét igazolják. Eltakarja rövid derekát, rálóg a csípőjére. Néha — amikor pajkos kacsintással megrázza a fejét — nem látszik a szeme se. Mintás kartonszoknya, vakító fehér blúz simul a testéhez, ujjai apró retikülllel játszanak. Közben szája vonala enyhén lefelé ível, mintha folyton élcelődne. Béla ugyan inkább leckéztetésnek érzi a kurta mondatokat, és hasonló modorban igyekszik válaszolni.

— Nana, Kisördög! Te mindent túlkomplikálsz. Ha nincs értelme a találkozásunknak, miért ülsz itt? Tudtommal magadtól jöttél. És tegnap is. Vagy nem?

— Mondjuk — fészkelődik a lány. — Nem tudtam ellenállni — gúnyolódik. — De ha jól tévedek, te is ültél vagy nyolcvan kilométert a motoron. És tegnap is!

Béla elmosolyodik, a kávéját kavargatja. Álmodozó arc, messze néző szem, füstszínű, nagykeretes szemüveg alatt. Tűz a nap, a lencséken táncol a fény. Körülöttünk senki se mozdul, a zenekar is hallgat, csak egy csehszlovák turistacsoport vitatkozik valamin.

— Jó vicc, Kisördög. Ha mindennek az értelmét keresnénk, a guta ütne meg bennünket, vagy... — néz maga elé, és ujjaival a lány kezét keresi. Kisördög egy pillanatra meleg, simogató szemmel néz rá, hogy utána annál élesebben szúrhasson:

— Jó-jó, csak el ne rohanjak! Nem érzed, milyen szegényes vagy? Persze, tudom, nem adhatsz mást, csak ami a lényeged!

Béla ujjai vibrálnak, izzad a tenyere. Olyannak látja most a lány arcát, mint a múltkor, a mólónál. Szemöldöke felszakadt, egy izom rángott a szája sarkán, tekintete mintha damaszkuszi penge lett volna. Fura helyzet volt, az biztos. Első pillanatban ő se tudott mihez kezdeni. Pedig Feri — a jelenet megteremtője — baráti gesztussal biztos neki akart kedveskedni. A következményt a sorsra bízta, és talán nem tévedett. De legalább szólt volna előbb...!

Ott álltak, egymással szemben, a mólónál. Már égtek a lámpák, sétálók százai andalogtak a fák alatt. Béla egy motorosélményét mesélte, mikor a lány véletlenül mellé jük került. Feri széles mozdulatok kíséretében mutatta be őket egymásnak. Kisördöggel ő az üdülőben ismerkedett meg. Szórakozás, tánc, a lány ült Feri kocsijában is. De most alig, hogy a nevüket elharapták, Feri hirtelen elnézést kért. Utána csak a hátát lehetett látni.

Béla zavartan köszörülte a torkát, a nyaka lüktetett, elöntötte a meleg. Kisördög sápadt lett, és szó nélkül Feri után szaladt. Fél perc se telt el, jött vissza, egyedül.

— Úgy látszik, a barátja átpasszolt. Egy szőkével szállt a Skodába. A pofátlan, az orrom előtt csapta be az ajtót. Megmondaná, hogyan jutok haza? — villogott a szeme, és beharapta a száját.

Itt, a presszóban derült ki, mikor fölsétáltak, hogy a lányt Feri vitte volna Veszprémbe. Lejárt az üdülés, irodult vissza Pestre. Az a kis veszprémi kitérő nem számít, — beszélte rá Kisördögöt délután a strandon. De úgy lászik, most, az utolsó pillanatban a szőkét jobb futamnak ítélte. A lány legalábbis erre gondolt.

Éjfél közelgett, mire valahogy mindketten megbarátkoztak az új helyzettel. A lány két mecseki után megmondta a becenevét. Még a kollégiumban kapta, mikuláskor. Ráállt arra is, hogy kocsi helyett motorral megy haza. Béla széles szájjal vigyorgott az alkalmi kirándulás fordulatán. És némi önirónia tette hozzá:

— Ahogy a közmondás tartja: ha ló nincs...! — és bizonytalan mozdulattal nyúlt a poharáért.

— Mikor találkozunk? — búcsúzott a veszprémi útkereszteződésnél. A közeli toronyóra akkor ütötte az éjfélt.

— Szombat?

— Soká lesz! Inkább csütörtökön. Ott leszek a Bakony előtt. Mondjuk: délelőtt tíz...

És a csütörtök, csütörtököt mondott.

Most ezen vitatkoznak:

— Ott voltam és kész! Nem hiszed? — erősködik a lány. — Újságot olvastál a Bakony előtt, a postaládának dőlve. Kétszer elsétáltam melletted. Rám is néztél!

— Értsd meg... Szégyellem, de nem ismertelek föl. A hajad... Nézz tükörbe! A múltkor leeresztve hordtad. Így, kontyba tekerve az arcod is más. Ne haragudj, de az túlzás, hogy te nem szóltál. Képes voltál hazamenni!

— Igen, képes voltam. Mert a fiatalúr újságot olvasott a randevún. Ki kell használni az időt... Vedd tudomásul, ha most véletlenül össze nem futunk... De miattam el is tűnhetsz, mint a barátod!

A lány duzzog, a fejét kapkodja. A fiú szeretné megsimogatni a haját. S ahogy a „vihar" elvonul, lesétálnak a strandra. Langyos a víz, szó nélkül gázolnak befelé. Béla Kisördögre sandít, és magában a véletlent dícséri. Furcsa, de valami megmagyarázhatatlan erő vonzásának engedett délelőtt, mikor erre csavarta a kormányt. Pedig Tihanyba akart menni, hogy minél változatosabban teljék a szabadsága. Már csak néhány nap, és ott áll újra az esztergapad mellett. Lesz mit mesélni a srácoknak...!

— Pihenjünk — szól, és átfogja a labdát, melyet eddig maga előtt hajtott. Úgy fordul, hogy a lány belekapaszkodhasson, de rövidek az ujjai. Béla nevet, alámerül, a fülét mozgatja, szájával messze fecskendezi a vizet.

— Tudsz! — így a lány, és eltűnik a víz alatt. Vagy tíz méterrel arább bukkan föl és Füred felé tempózik. Béla már alig bírja szusszal, de nem adhatja lejjebb ő sem.

Fél óráig egy szót se szólnak egymáshoz. A fiú erősebb, a lány szabályosabban úszik. Lihegnek, mikor a strand szélén elérik a partot. És a lány szembefordul a fiúval, tenyere a vizet paskolja, a nézése követel, úgy kérdez:

— Megmondanád végre, tulajdonképpen mit akarsz?

— Semmit! — szól a fiú, a hangja hideg. Érzi, remeg a keze, az ujjai egymást simogatják, hátul, a nyakán egyre vadabbul dobol egy ér. Már-már gorombaság is kicsúszik a száján, de a lány lehajtja a fejét, kikapcsolja a fürdősapkáját, és annyi őszinteség ül az arcán, hogy a fiú megsajnálja. Valami ijesztőt is talál a szája körül bujkáló mosolyában. Föláll, nyújtózik, teleszívja a tüdejét, a kezét dörzsöli.

— Nézd — vonogatja a vállát megadóan. Kiegesz hogy nem tud pontos válasz adni, s még nevetségessé vál hat. Lép egyet, leül, gondolkodás nélkül mondja, szinte önmagának:

— Magam se tudom, mondtam már. Fontos az? Képtelen vagyok kifejezni, amit érzek. És engem nem érdekel, hol laksz, ki hozott a világra. Tulajdonképpen Ferinek köszönhetlek — nevet. — Bocsáss meg, arra gondolok, hogy nemigen tehetünk egymásról — mondja, és várakozva fölemeli a fejét. Látja, hogy a lánynak megrándul az álla, folytatja hát:

— Örülnék, ha néha találkoznánk. Csak úgy, véletlenül. Olyan kicsi a világ! Aztán, ha éppen ráérsz, beülhetünk vagy elmehetünk valahová. Én roppant szórakoztatónak találom, hogy semmit se tudunk egymásról. Tudod mit? — kapja föl a fejét. — Mondjuk ki, hogy ezen a nyáron születtünk. Legalábbis egymás szempontjából. Aki a korábbi életről egy szót is szól, zálogot ad. A bírságolás kölcsönös.

— Kisördög, hova?! — ugrik föl, mikor a lány elindul a kabinsor felé. Mivel választ nem kap, magára rántja ő is a ruháját, és ott áll, várakozik a kijáratnál.

— Dehát... — áll a lány elé, amint meglátja.

— Semmi dehát. Megyek a hét órai busszal.

— Elvinnélek — hangzik tétován. A fiút dühíti, hogy ilyen ügyefogyott, a feje is megfájdult, és az a vacak szandál dörzsölni kezdi a lábát. Lazít a csatján, mikor hallja:

— Felesleges, eltalálok — és a lány elfordítja a fejét.

De a fiú nem tágít. Lassan, sértődötten kullog utána. A bazár előtt a lány szól újra:

— Hidd el, még nincs egyenlőség! Mármint közöttünk... Ti jöttök, mentek, ma itt, holnap itt, holnapután sehol. Mi meg ha néha... Ha véletlenül komolyan veszünk benneteket... Törődtök is azzal! Csak mesének kellünk. Legyen, mivel szórakoztatni a többieket.

Legyint, elhallgat. Béla megtorpan, majd újra gyorsít a léptein. Körülöttük embertömeg, a kikötőből zenét hoz a szél. Kisördög megáll, Béla hallgat, a földet piszkálja a szandáljával.

— Találkozunk még, meglátod! — néz föl, és elővesz egy cigarettát. A lány elhúzza a száját, lassan a kezét nyújtja:

— Köszönöm, kár volna a fáradságért. Érezd jól magad! — és föllép a buszra. A motor indul, a hatalmas kocsi megrázkodik. S a fiúnak az a benyomása, a kanyarban Kisördög hajolt ki, fehér kendő volt a kezében.

Pesti János

— Magyar film —

Négy tanítónő lakik az udvarban. Dolgoznak, kedvesen, lelkesen, de szomorúság és nyugtalanság van a tekintetükben, idegesség vibrál bennük minduntalan. Férjhez menendő koruk utolsó pillanatait élik. Egyikük elvirágzott, a másik oly csúnyácska, hogy végleg letett már a férjhezmenésről, begubózott a dolgozatfüzetek, és a továbbképzés cellájába. A harmadik kap férjül egy falusi legényt, a negyedik — Lenke — pedig megismerkedik egy véletlenül arra vetődő vadászemberrel. Ennek az ismeretségnek, hirtelen lázbaszökő szerelemnek, vágynak és szemérmes tartózkodásnak, bizakodásnak és sóvárgó vágyakozásnak történetét adja a film java.

Lenke vár, majd felutazván a pedagógus közgyűlésre, Budapestre, keresi a „vadászt". Törőcsik Mari alakítja ezt a szeretetreméltó kis tanítónőt. Legjobb formáját talán akkor mutatja a filmben, amikor szemérem és szerelem között vergődve keresi a férfit munkahelyén, jár a nyomába, míg egymásba nem botlanak. Kínosan feszélyező jelenetek következnek: a férfi nős és a lánytól csak szerelmet akar egy kölcsönlakásban. Lenke még reménykedik egy darabig, hogy nem csak az ölelés vágya hozta ide a férfit, hanem a holtodiglan-holtomiglan szándéka. De aztán megbizonyosodik róla, hogy nem így van. A férfi csak nőt akar. S akkor Lenke szeliden, de elszántan kisuran az ajtón és visszatér a kis vidéki udvarba, hogy tovább nevelje a gyermekeket, dolgozzék. Vigaszul megmarad neki a „talán-majd-egyszer" lehetősége.

Sólymár József forgatókönyvéből a fiatal Zolnay Pál rendező hiteles légkörben játszatja le a felszín alatt meghúzódó drámát, sok finomsággal, és érzékenységgel. Jók a színészi alakítások. Törőcsik Mari mellett Dallos Szilvia, Nagy Anna és a főiskolás Parragi Mária játssza a tanítónőket. Gábor Miklós gazdag eszközökkel oldja meg a „vadász" szerepét. Nagyon élethű Gobbi Hilda egy vénkisasszonnyá aszalódott, kissé bogaras tanítónő szerepében.

M. G. P.

Alekszander Iszbach:

Barátom, Fernando

Amikor idősebbik fiam ötéves lett, születésnapjára egy paprikajancsit vásároltam neki. Kék és rózsaszínű, csillagos ruhájában olyan komikus kis figura volt ez a bábú. Arca kifejezésteli és szimpatikus volt, az egyszerű, pufók arc fölött bozontos frizura, szemeiben pedig ravaszkás mosoly. Amikor ujjaimra ráhúztam a bábfejet, két ujjamat ruhájába dugtam és úgy mozgattam. Mitya fiam a legnagyobb elragadtatással nézte a játékot, mi később egész műsorrá alakult. És fiam egyre újabb és újabb előadást követelt tőlem.

A mi kis házi bábszínházunk pedig egyre bővült. Új programokat állítottunk össze és mi írtuk a színdarabokat is. Új szereplők is kerültek: egy róka, egy malac és egy medve. A főszerepet azonban mindig Mitya kedvence, az együgyű, ravasz mosolyú paprikajancsi, vagy ahogyan mi neveztük, Petruska játszotta.

Amikor a frontra mentem, Mitya fiam 9 éves volt. Akkor a harmadik osztályba járt és bár lassan-lassan kicsi életébe játékai helyett a főszerepet a körtvélyek vették át, Petruskáját mégis úgy szerette, mint korábban.

— Papa — szólt hozzám Mitya a búcsúnál nagyon komolyan — tudod, mit? Ha már engem nem vihetsz magaddal a háborúba, vidd magaddal legalább Petruskát. Ő meg fog védeni téged. Én szólok neki! És majd együtt fogtok írni a frontról, jó?

Tetszett nekem Mitya javaslata és valóban magammal vittem a frontra Petruskát. Ott feküdt egy kis bádogdobozban, katonaköpenyem nagy zsebének mélyén, és végigkísért minden frontszakaszon.

Amikor fiamnak írtam, Petruska előttem ült a lőszerládán és engem nézett, ravaszkás mosolyával.

1945. utolsó áprilisi napjai egyikén, amikor Berlin központjához közeledtünk, nem messze a Spreetől megállapodtunk, és parancsnokságunkat a földalatti egyik állomásán telepítették le. A fasiszták a túloldal házaiból tovább tüzeltek ránk, katonáink és tisztjeink közül nem kevesen hagyták ott életüket a berlini utcákon és tereken: Berlin füstölgő romjai között lépésről-lépésre nyomultunk előre.

A Frankfurter Allee végén, egy útkereszteződésen állt Galina Savidova, mint hadosztályunk közlekedési irányítója, terepszínű köpenyében, őrmesteri rangjelzéssel a vállán, útjelző bottal a kezében.

A lágerekből és a kínzókamrákból megszabadított emberek százai és százai igyekeztek az úton, és a világ minden nyelvén, kérdezték tőle a helyes utat. Németek kerékpárral és gyermekkocsival, hadifogoly franciák, cigányok... ezeknek az embereknek mutatta a Razámból való kommunista lány az útat, amelyet tőle tudakoltak.

Hadosztály-újságunk legújabb számát hátizsákomban hoztam, ebben a számban Galina Savidova őrmesterről sok dícséretes dolgot írtak: ezt akartam neki átadni. De figyelmemet megragadta az őt körülvevő emberek csoportja: temperamentumos, feketehajú emberek voltak, egymás szavába vágva beszéltek a lányhoz, egyre ezt a szót ismételgetve: „Neapel... Neapel..." Galina Savidova rám pillantott, segítségemet kérte. Sikerült megállapítanom, hogy csaknem kivétel nélkül Dél-Olaszországból valók voltak, és Nápolyba akartak eljutni, Európán keresztül.

Beszélgetni kezdtem velük, kérdeztem őket lágerbeli életük és további terveik felől. Beszélgetésünk közben azonban hirtelen kézigránát robbant, oldalamban erős nyomást éreztem, és elájultam.

Amikor ismét magamhoz tértem, először a fölém hajoló Galina szürke szemeinek megrettent tekintetét láttam. Aztán észrevettem kezében az én Petruskámat, amit látszólag értetlenül szorongatott. Gyorsan felugrottam. Fájt a mellem, de vérnek nyomát sem láttam, bár a köpenyem zsebei le voltak szaggatva.

Egy könnyű légnyomással tehát megúsztam, de Petruska, az én kedves, hű Petruskám, a fején sebesült meg. A szilánk áttörte a plédobozt és a bábú bal arcát és frizuráját széttépte, a plédoboz hátsó falában azonban fennakadt és elvesztette erejét. Petruska megmentett a sebesüléstől...

De ő maga is életben maradt. Szemei most is olyan ravaszul nevettek, mint korábban, bár arckifejezése a roncsolás miatt kissé szenvedővé vált.

Galina mellett állt egy kicsi, sovány olasz, rikító piros sállal a nyakában. Csodálkozó tekintettel, szomorúan és gyöngéden, és sóvárgó szemmel nézte Petruskát. Amikor észrevette, hogy magamhoz tértem, felélénkült, mellére ütött és így mutatkozott be: „Pascoalini, Fernando Pascoalini..."

Egy ház védelme alá vonoltunk és ott csakhamar megtudtuk, hogy új ismerősöm a háború előtt bábjátékosként járta a vásárokat, hogy őt Anitája és fia — akit Garibaldi tiszteletére Guiseppének nevezett — várják haza. Fernando rongyaiból egy kicsi, fakult fényképet húzott elő, amelyen egyszerű fiatalasszony csecsemőt tartott a karján: Madonna a gyermekkel.

Amikor Fernando háborúba vonult, Giuseppe hároméves volt. Egy falova és egy fakardja volt, és arról álmodott, hogy tábornok lesz, mint Garibaldi. És megtudtam, hogy Fernandot szülőházában még egy paprikajancsi, egy bohóc és egy Colombine várja haza...

„Une bonne exposition"

Külföldiek a fehérvári kiállításokról —

Végetértek az Alba Regia napok, de az ezzel kapcsolatban megrendezett kiállítások egy része továbbra is nyitva tart. Látogatottságuk nagy: az Aba-Novák kiállítást és a színháztörténeti kiállítást egyaránt többezer ember tekintette már meg és még mindig sok az érdeklődő. Hogy a látottak mennyire tetszettek a nézőknek, arról hiven tanúskodnak a kiállítások emlékkönyveiben olvasható nagyszámú dícséretek.

„A kiállítás nagyon tetszett. Eddig nem is gondoltam, hogy Fehérvárnak ilyen érdekes és jelentős színházi hagyományai vannak." Az egyik látogatónak ez a dícsérete sokszor ismétlődik más-más szavakkal a színháztörténeti kiállítas emlékkönyvében. A kiállítást nagyon sok, Fehérváron átutazó külföldi is megtekintette. ők sem fukarkodnak a dícséretekkel. „Une bonne exposition", „Eine schöne Ausstellung" — olvasható franciául, németül, angolul egyaránt a dícséret. Akadnak sorok, melyek a kiállításon kívül másra is kitérnek. Például K. R. Steyer, az NDK-ból meleg szavakkal gratulál az új színházhoz és további sok sikert kíván.

Az Aba-Novák kiállítást hasonlóképpen számos külföldi nézte már végig. A fehérvári látogatók soraiban örvendetesen gyakran látni munkásokat. Hogy mi a véleményük a kiállított képekről? Ezt tükrözik többek között az emlékkönyvnek ezek a sorai: „A kiállítás nagy élmény volt számunkra. Ezt az élményt a brigádnaplóban is megörökítjük. Zója-brigád. VTRGY".

Hruscsov ... ay a prágai

A szovjet párt- és kormányküldöttség Hruscsov vezetésével pénteken délelőtt Antonin Novotny és más csehszlovák vezetők kíséretében a történelmi prágai ... -mer-

A vendégek felkeresték a „Nagy-Morvaország" emlékkiállítást is, amely cirill és metód bizánci missziója 1100. évfordulójának állít emléket.

Fogadás a moszkvai magyar nagykövetségen

Tamás István, a Magyar Népköztársaság moszkvai nagykövetségének ideiglenes ügyvivője a nagykövetség épületében fogadást adott Nagy Józsefné könnyűipari miniszter és a vezetése alatt Moszkvában tartózkodó magyar könnyűipari küldöttség tiszteletére.

A küldöttség a Szovjet Ál- ... sősorban textilipari üzemek munkáját.

A fogadáson szovjet részről megjelent Nyikolai Taraszov, a Szovjet Állami Könnyűipari Bizottság elnöke, Ivan Szemicsasztnov külkereskedelmi miniszterhelyettes, valamint a szovjet könnyűipar és külkereskede-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Hba Novák Vilmos
NÉPSZAVA
1964 FEB 28

Mátvás aranykincsei,
múzeumtörténeti bemutató.
33 vándorkiállítás, régészeti ásatások

Gazdag vidéki múzeumi program

Még eredményesebben, még jobban szolgálni a népművelés ügyét — talán ezzel a mondattal határozhatjuk meg leginkább múzeumaink idei programját. Ennek a feladatnak a vállalását tükrözi egyebek között az a *gazdag kiállítási »menetrend«*, amelyet ezekben a napokban állít össze az ország 122 kis és nagy múzeuma.

A tervek jellemző vonása, hogy a vidékiek *az elmúlt évi szép sikerekből az új esztendőben sem engednek*, terveik rendkívül aktív tudományos és népművelő tevékenységet ígérnek 1964-re. (A pesti programról korábban már beszámoltunk.) Ez mindenképpen örvendetes, hiszen ebben a tekintetben nemrégen még jelentős vidéki elmaradottságról beszélhettünk. Különösen *Székesfehérvár* kínál sokat a múzeumbarátoknak. Újjárendezik a római kőtárat, megnyílik a gorciumi szabadtéri múzeum, az Alba Regia-napok keretében Aba-Novák-kiállítás, valamint a Székesfehérvár a képzőművészetben című tárlat várja a látogatókat, mindezen kívül Mátyás király aranykincsei és a szabadtéri szoborkiállítás jelentik Fehérváron a legfontosabb múzeumi eseményeket. *Mosonmagyaróvár* Tornyai János emlékének szentel kiállítást, *Visegrád* elsőrendű programja a múzeumtörténeti bemutató, *Tihany* vendégei a Bakony népművészetét csodálhatják meg, *Tata* nemsokára megnyitja tavaszi tárlatát, *Békéscsabán* ünnepségsorozatot készítenek elő a Dózsa-évforduló alkalmából, *Salgótarjánban* pedig a Tanácsköztársaság megyei eseményeit tárják a látogatók elé. Természetesen az ország többi múzeuma is bőséges látnivalót ígér.

A múzeumi népművelésben fontos szerepet töltenek be a *vándorkiállítások*, amelyek elsősorban a múzeummal nem rendelkező kisebb településeket járják. A tavalyi *24 vándortárlatot újabb kilenccel gyarapítják* az idén. Bővül a *múzeumi kiadványok* száma is, elsősorban a Corvina és a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata bocsát közre sok értékes tudományos és népművelő munkát.

Tovább folytatják a *régészeti kutatásokat*. A legnagyobb feltárások színhelye *Vértesszőllős* (őskori lelőhely), *Halimba* és *Nagyharsány* (avar temetők), *Zalavár* (X—XI. századi szláv telep), *Pécs*, *Szombathely*, *Tác* (római települések), *Majs* (Árpád-kori temető) és *Pókaszepetk* (X. századi temető).

[illegible] meg vele, hogy amíg ha be nem fejezi az iskoláit, addig ott marad a gyárban...

Az ilyen és ehhez hasonló esetek természetesen, kuriózumok. De meddig tűrjük ezeket a kuriózumokat? Meddig tűrjük, hogy a szocializmus ügyének cégére alatt embertelenségeket követhessenek el, hibás intézkedéseket próbálhassanak helyesnek feltüntetni, vagy éppen önző, társadalomellenes érdekeket szolgálni? Milyen módon lehetne véget vetni az ilyesminek, hogy még véletlenül se fordulhasson elő hasonló.

KÖZPONTI INTÉZKEDÉSEKKEL aligha. Életünk ezer és ezer megnyilvánulása bizonyítja, hogy a pártunk által megszabott irányvonal jó, s azon nincs mit változtatni. Itt most azokról van szó, akik az irányvonal ellen cselekszenek, akik gátlástalanok. Könnyű lenne a védekezés ellenük, ha nem segítené őket oly sokszor a közöny, a nemtörődömség.

A költő szava erre is figyelmeztetés: *»Mert növeli, ki elfedi a bajt,«* Győr megyében mindenki növelte az említett huszonkét pedagógus baját, aki hallgatásával elfedte. S nemcsak az ő bajukat, mert legalábbis két szempontból baj volt ez a szocializmus ügye számára is: először, nem indulhatott meg a politechnikai oktatás az érintett iskolákban, másodszor — s talán ez a súlyosabb — ezek az emberek kiábrándultak, becsapottnak érezték magukat a nyilvánvaló igazságtalanság miatt. S növeli a bajt az a vállalati jogász, aki tá-

A szint [illegible] *kás* [illegible] *bads* [illegible] *műs* [illegible] hide [illegible] pítot [illegible] a há [illegible] káso [illegible] szönhető, hogy februar végéig *több mint 300 lakás készül el Komárom, Hajdú, Szolnok, Vas és Zala megyékben*, a fővárosban pedig az *Újvidék téren* és *Mátyásföldön*. Márciusban átadják rendeltetésének a száz férőhelyes új lágymányosi bölcsődét, és a hónap végén az *Üllői úti lakótelepen 120, április végén pedig az Árpád-hídnál 128*

[illegible] ók- [illegible] zolt [illegible] nyt [illegible] olé- [illegible] kre, [illegible] őbb [illegible] au- [illegible] dél- után fogadást adott *Otto Krag* és felesége tiszteletére. A fogadáson megjelentek *Holten-Eggert* moszkvai dán nagykövet és a dán miniszterelnök kíséretében levő személyiségek. Szovjet részről jelen volt *Hruscsov* és felesége, valamint több más szovjet vezető. Nyikita Hruscsov és Otto Krag beszédet mondott.

Felbocsátották a Szovjetunióban a Kozmosz 25. mesterséges holdat

Csütörtökön a Szovjetunióban sikeresen felbo- [illegible]

Egyenlítő síkjával bezár[illegible] hajlásszöge 49 fok.

(1399)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Aba Novák V.

FEJÉR MEGYEI HIRLAP

(1399.)

1021

Kedd, 1964. augusztus 18.

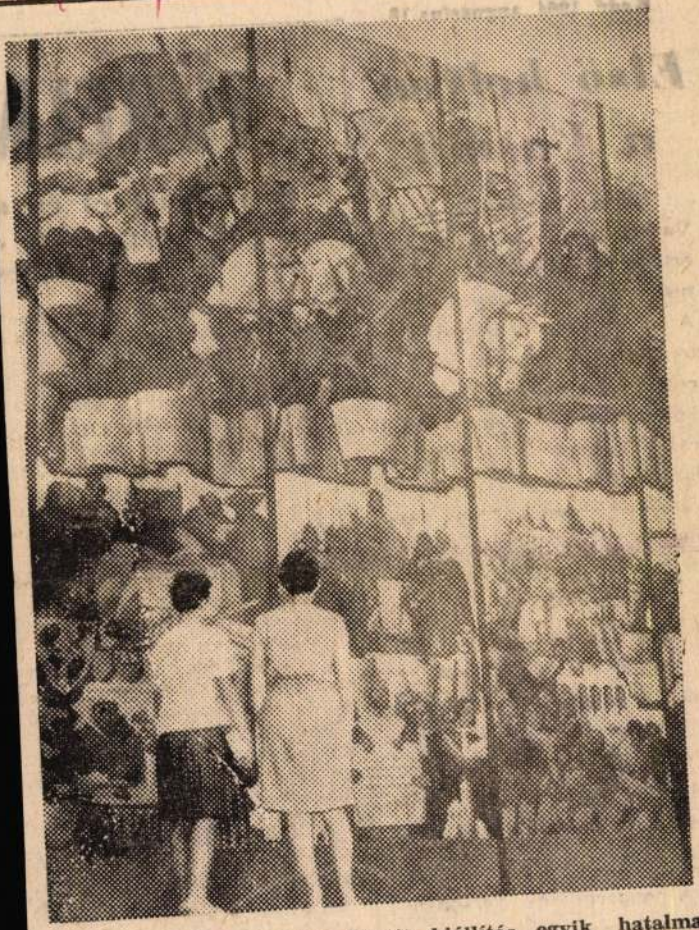

A vasárnap megnyílt Aba Novák kiállítás egyik hatalmas pannója, amely majdnem teljesen betölti a Csók István Képtár nagytermének falát.

Kedd, 1964. augusztus 18.

Első helyen a Vasmű

Hétfőn délelőtt a KGM Vaskohászati Igazgatóságán értékelték a kohászati üzemek közötti párosversenyt. A Dunai Vasmű nagyolvasztó művében 1964 első felében csökkent az acél-nyersvas önköltsége és csökkent a baleesetek száma is. Javult a kohótérfogat kihasználása. Az értékelés során a Dunai Vasmű nagyolvasztó műve első helyezést ért el és elnyerte a vándorserleget is.

Az acélművek versenyében a Vasmű acélművét nem értékelték, mert a II. negyedév folyamán 4000 tonnával megemelt tervét csak 99.4 százalékra teljesítette. A terv nemteljesítése pedig az üzemet kizárja a versenyből.

A hengerművek versenyében a Dunai Vasmű hengerműve Ózddal osztozkodik a harmadik helyen.

TÜRELM

Hány percet ér a
és valóság — A
— Számok és

A motorkerékpár egyre nagyobb gyorsasággal rohant a sötét éjszakában a Mór—Pusztavám közti úton. A sebességmérő mutatója már a száz kilométer jelzése körül táncolt. Olyan sebesség ez, amely az adott út és látási viszonyok között az öngyilkosság kockázatával jár. A gépen ülő fiatalember azonban nem törődött ezzel, élvezte a száguldást. Amikor észrevette az úton bandukoló gyalogosokat, már késő volt: elütötte, felborult és mindketten szörnyethaltak.

Ugyanezekben a napokban még ennél a kettős tragédiánál is megrázóbb közlekedési baleset történt a megyében. Kőszárhegynél két személygépkocsi rohant egymásnak nagy sebességgel.

A következmény:

egy fiatal házaspár halott, három kislánya árva és az elárvult gyermekekkel együtt még két felnőtt fekszik válságos állapotban a kórházban.

Folytassuk? Sajnos, hosszú

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

(1397.)

Aba Novák Vilmos

NÉPSZABADSÁG

1963 Ápr. 6.

— **Varsóban** április 4-én megnyílt Aba-Novák Vilmos emlékkiállítása. Az ünnepélyes megnyitón beszédet mondott M. Rusinek lengyel művelődési és művészetügyi miniszterhelyettes és T. Grönowski, a lengyel képzőművészek szövetségének elnöke. Ott voltak a lengyel kulturális élet kiválóságai. Megjelent Szilágyi Dezső magyar nagykövet, valamint az erre az alkalomra Varsóba érkezett Aba-Novák Judit, a festő leánya.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

(1392)

Aba Novák

ZALAI HIRLAP

1963 DEC 15.

(1392)

HIRLAP 1021

Előkészületek az alföldi művészegyüttesek találkozójára

Szolnokon már megkezdődtek az előkészületek az alföldi megyék művészegyütteseinek nagy seregszemlejére, amelyet 1964. április 4-től május 24-ig rendeznek. Nyolc héten át előadások, színházi bemutatók, kiállítások, művészeti vetélkedők adnak számot az alföldi megyék kulturális életéről. A gazdag programban a debreceni Csokonai Színház előadásában Bizet: Carmen című operája, a Magyar Kamarazenekar hangversenye, valamint országos dalostalálkozó szerepel. Megrendezik Szolnok, Bács-Kiskun és Hajdú-Bihar megye képzőművészeinek tavaszi tárlatát, Aba Novák Vilmos festőművész emlékkiállítását és az országos fotoszakköri bemutatót. Több irodalmi és tudományos eseményre is sor kerül. Ülést tart a Történelmi Társulat Szolnok megyei csoportja.

...szt

rendes
gondolta
ár sajnál-
meg sem
cát.
y hónap.
Galina
ledkezett.
elmélyül-
tett ba-
z üzlet-
árusítónő
nem ta-
ok újság
ina úgy
beszélge-
elfeled-
sárlókról.
, nagyon
dult hoz-
násodszor
illú, bőr-
i.
z én nem
— felelte
egykedvű-

Magában pers
igen bosszús vo
Egész évben nem
be senki. Az egy
lány megpróbál
megmenteni a hel
zetet, de a férfi
sem hederített. Gyo
san beírt valamit
panaszkönyvbe,
távozott. A lány
rögtön a könyv uta
kaptak.

— Hurrá! — kiá
tott fel az egyik.
Nem írt be semmit

— De hát mi
ott? — csodálkozo
Galina.

— Valami ostob
ság — válaszolt
egyik lány.

Galina fogta
könyvet és elolvast
a beírást: „Másko
gyalog mész!"

Galina kirohant a
utcára, de a kék Vo
ga már messze robo
gott.

Amikor visszamen
az üzletbe nagyo
szomorú volt.

Aba Novák Vilmos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

(1393)

SOMOGYMEGYEI NÉPLAP

NOV 29.

(1393)

— **Aba-Novák Vilmos festőművész leánya,** Aba-Novák Judit is részt vesz vasárnap a művész grafikai kiállításának megnyitóján a Rippl-Rónai Múzeumban.

Ne törje a fejét, hogy milyen

Ennek egyik jelentős
legutóbbi személyes találkozása

(1394)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Aba, Novák 1963.

ÚJ EMBER

1.01 DEC 15

Aba-Novák Vilmos grafikai kiállítása megnyílt a kaposvári Rippl Rónai Múzeumban.

1021

(1394)

(139)

rányi — a halott város

gurák — Melyiket ki csinálta — Sok titok őrzője
zzák a katonasírokat? — A 20 éves közkatona

hökken-
főméltó-
lmos fres-
— mond-
en bocsá-
et az ol-
Szegeden
a-Novák,
kaparták
groteszk,
pécsi köz

temető Szent Mihály kápolnájának oltára fölött ma is ott ül Aba-Novák kopasz, megszállott, dervis arcú, kegyetlen-jóságos Krisztusa, körülötte a félelmetes apostolok és a groteszk, furcsa, fenyegető figurák, az életért gátlástalan dühvel követelőző alakok, felemeltkarú kétségbeesett tömeg, parasztok, szentek...

Az első lakó

estmény
ák sze-
— lisz-
colat és
artistá-

tűdőgümőkór. Persze, hogy dühösen bámul az az Aba-Novák Krisztus az oltár fölött. Hiába írták oda az utolsó rubrikába: „A mai napon mint első nyervén elhelyezést, részére tanácsi intézkedés folytán az A. I. sor 34-es számú első osztályú sírhely jelöltetett ki örök emlékül."

Ő volt a halott város első lakója. Azóta *hetvenezren vannak*. 1904 óta. Akkor zárta be kapuit a két régi temető, a Budai külvárosi és a Szigeti külvárosi. A Budai külvárosi a mai PEAC sporttelep helyén volt, a Szigeti külvárosi a mai Lovarda környékén. Ma már emlékük sem maradt... azaz maradt, csak kevesen tudnak róla. A Széchenyi tér középső, fallal körülvett része a Szentháromság szobor körül a két temető felszedett sírköveivel van lekövezve.

Aztán megnyílt a Surányi. Azaz akkor még nem volt Surányi. Csak jó pár év múlva. A sors kaján fintora ez a név.

Jól nézd meg

Nagyon kevesen tudják, de élt a század elején Pécsett egy író. Szomorú, reménytelen, de nagyon tehetséges. *Surányi Miklósnak* hívták. Nevét, műveit csak litterátor hajlamú idős pécsi tükék, levéltári kutatók ismerik. Azaz, hogy mindenki ismeri, ki nem tudná mit jelent ez a mondat: „Kivitték a Surányiba". Csakhogy ez a „Surányi" nem az írót rejti, hanem *az apját*. Surányi Miklós apja volt a pécsi köztemető *első gondnoka*. S lám az öreg temetőgondnok [illegible]

nek. Valaki azt mondta: *„Jól nézd majd meg a temetőben a szobrokat. Sokat közülük Kiss György meg Horvay János csinált. Nagyon szép szobrok."* A szobrok tényleg nagyon szépek. Csakhogy senki sem tudja, *melyiket ki csinálta*. Egy biztos: a neves pécsi szobrász, Kiss György (a század első-második évtizedében tevékenykedett Pécsett) készítette a Szentháromság-szobrot, a Székesegyház nemrégiben leszedett apostolait, és a déli bejárata fölött lévő szoborcsoportot. De, hogy a temető síremlékeinek könnyed, szomorú nőalakjai, karcsú, keserű figurái közül melyiket ki csinálta — *azt nem tudja senki*.

Csendes történelem könyv

Sok titkot őriz ez a mi temetőnk — a Surányi. Szomorú titkokat. Hány üresen hagyott rubrika, hány kipontozott név a nagy fekete könyvekbe vezetett nyilvántartásban. *„Ismeretlen orosz hadifogoly", „Ismeretlen katona... fejlövés" vagy egy kipontozott név: „.....Hans, SS rohamosztagos, hadnagy, tüdőlövés". Silvio Zilli soldato-ról*, a II. világháború egyetlen olasz halottjáról azonban mindent tud a fekete könyv. Udineből jött, harminchárom éves volt, nős — csak a Surányiig jutott, vele is a tbc végzett, mint annak idején Szemen Józsefnével.

Sok a katonasír. Az első világháborúból *közel kétezer*, a másodikból ennek fele. S az olaszról jut eszembe: az első világháború pécsi halottjainak sírjai közül *csak az olaszokét gondozzák*. Az olasz követség külön táblát rakatott minden sírra, s a Kertészeti Vállalattal gondoztatja a közel ötven évvel ezelőtt elesett olasz katonák sírját. *A magyarokét nem gondozza senki* — gaztengerben áll nyaranta az ezerhárom száz katona sírja. Régen még csak kijártak iskolák, társadalmi szervek — de ma már senki, mutatóba sem!

Ez hát a Surányi. Csendes, hóval borított történelemkönyv. Béke, meg békétlenség. Békések a fák, a zöld futók, a nyílegyenes utak. Békétlen Aba-Novák Krisztusa. És talán békétlenül néz egymásra *Lippahorai vitéz Pillepic Rezső* ny. altábornagy, a Kat. Mária Terézia Rend lovagjának márvány obeliszkje és *Kovácsics Géza* 1944-ben, húszéves korában kivégzett közkatona szürkére kopott sírköve.

Halott város. Az ember csendesen leveszi a sapkáját és Aba-Novák dervis-Krisztusának szemébe néz.

... curcumdederunt me...

Lázár Ervin

Kapesok. Mórián (Dózsa), Kele (Helyiipar), Szmolka (PVSK), Szalai (Postás). Hátvédek: Várbíró (Dózsa), Tóth (ZMSK), Tóth (Dózsa), Vass (PVSK), Nagy (PVSK). Pedezetek: Légrádi (Dózsa), Szűcs (Bányász), Szendrei (PVSK), Bernát (Dózsa). Csatárok: Borovác, Tüske, Konrád, Győrfi (Dózsa), Gáspár (PVSK), Fuscsérágics (BTC), Hágai (Postás).

Szűcs József

DÓZSA
BARÁTSÁG
LESZ V

A Pécsi Dó
sora megvált
lemondta péc
lését, a lila-f
nem maradna
kül, „vasárnap
zér utcai pály
nyással játsz
mérkőzést.

1963 FEB 26

CSI NAPLÓ

188-296, 188-307

Ifjúsági Sándor u. 17.

ÍGYELŐ

ar Hirdető

(234)

előzte
lési
lyek
tek
ban
én é
A te
kon

A bajnoki rajt előtt

Pécsett szerepel a magyar női kosárlabda-válogatott?

A PVSK női kosárlabdázói egyáncsak megszaporodtak. Az NB I-ben szereplő együttes edzésein 13—15 sportolóval foglalkozik rendszeresen *Bóta László* edző, ugyanennyien látogatják a második csapat edzéseit is, de *Szamosi Nándor*, az ifjúsági női csapat edzője sem panaszkodhat: az utánpótlás biztosítva van a PVSK-nál. A csapat reménysége, a nemrégiben még ifjúsági játékos *Láng Klári* most tért haza Tatáról, a magyar válogatott keret közös előkészületén vett részt.

— *Teljes pihenőt nem tartottunk. Az átmeneti időszakban kiegészítő sportot űztek játékosaink* — mondotta Bóta László edző. — *Az alapozási ciklust 8-án kezdtük, először heti három edzéssel, majd később heti öt alkalommal dolgoztunk. Most tértünk át a formához edzésekre, a hét végén már mérkőzéseket is játszunk. Komlón részt veszünk a bányászcsapat tornáján.*

A játékosok szorgalmáról, igyekezetéről elismeréssel nyilatkozik az edző. Az idősebbek *Kósáné, Aratóné* példát mutatnak a fiatalabbaknak. A különböző bajnokságokon három csapattal vesznek részt a vasutasok és ami a legörvendetesebb, a játékosok nagy része egészen fiatal.

— *Még több pécsi általános iskolással szeretnénk megismertetni a kosárlabdát. Ezért kosárlabda iskolát nyitunk* — folytatta Bóta László. — *Kedden és csütörtökön délelőttönként fél tíztől fél tizenkettőig Szamosi Nándor, kedden és pénteken délután 6-tól fél 8-ig én vezetem majd az utánpótlás edzéseit. Várjuk a pécsi általános iskolás lányok jelentkezését.*

A bajnoki rajt a kosárlabda NB I-ben március 24-én lesz, ekkor Baján lépnek pályára a PVSK női kosárlabdázói. Ezt megelőzően több előkészületi mérkőzést terveznek, március 9-én és 10-én szó van arról, hogy a magyar női kosárlabda válogatottal vívnak edzőmecscset Pécsett, ezt követően pedig Székesfehérvárra utaznak barátságos mérkőzésre.

Az őszi idényben váltakozó sikerrel szerepeltek a PVSK női kosárlabdázói az NB I-ben. A tavasszal sem akarnak szégyent vallani a lányok. Titokban a fiúk sikerei járnak az eszükben. Bóta László edzőnek reálisabb célkitűzései vannak: a középmezőnyben szeretnének végezni, és erre

az nyer

Az ujjal, a mérkőzéssel, a vállalkozással viszont a negyedik helyezést szerezték meg. Vállalták a kockázatot, kiérdemelték a jutalmat. Még akkor is, ha igen soknak nem tetszett az újítás, ha igen sokan bírálják is ráncukat.

A világ legjobb műkorcsolyázói ismét találkoznak. Az olaszországi Cortina d'Ampezzóban csütörtökön kezdődnek meg a világbajnokság versenyei. A Korda—Vásárhelyi kettősre nagyon nehéz feladat vár. Az Európa-bajnokság sikerei után a világ legjobbjainak nemes vetélkedésén is szeretnének helytállni.

Az EM Pécsi

oklevéles gép

alkalmaz becsületes, vagy fel
légépészeti, légtechnikai, kaz
lakatos. Kalorikus szerelési
vána
Jelentkezés az igazga

(1388

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1963 [illegible] 10.

KELETMAGYARORSZÁG

Aba Novák Vilmos

Aba-Novák Vilmos művészetéről ma du. 5 órakor, a Jósa András Múzeum Felszabadulás útja 6. szám alatti kiállítási termében Bényiné Supka Magdolna, a Nemzeti Galéria tudományos munkatársa tart előadást.

...aferencia
... a terme-
...okat, ame-
...tfőn kezdőd-
...csi Börgyár-
...ár 26-án, 27-
... folytatódnak.
... tanácskozáso-
...tették az 1963. évi
... és a dolgozók előtt
álló feladatokat.

— **Átvezetik a harkányi melegvizet** az oltani bányász üdülőhöz és szanatóriumhoz, ahol zárt fürdőházat építenek a mecsekvidéki bányászok részére.

□ *ROBOTEMBER veszi át az iskolai dolgozatok javításának gondjait az amerikai tanítóktól a közeljövőben. Az elektronikus készülék óránként 1200 írás-*

Aba Novák

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1396

1963

SOMOGYMEGYEI NÉPLAP

NOV 28.

1396

— **Aba-Novák Vilmos festőművész műveiből** grafikai kiállítás nyílik december 1-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a Rippl-Rónai Múzeumban. A kiállítást dr. B. Supka Magdolna, a Magyar Nemzeti Galéria tudományos főmunkatársa nyitja meg a múzeum képtárában.

1021

egy rövidke szünetben. Ebéd
időben elmondja, hogy mit te
az ellenőrző bizottság az idé
— Kezdetben arra gondo
tam, hogy hiába találunk maj

Aba Novák (1389)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

1963 OKT

KIRAKAT

(1389)

AUKCIÓ

A Bizományi Áruház Vállalat az idén is megrendezte már hagyományossá vált művészeti képaukcióját. Mintegy 150 művészi festmény került árverésre. Olyan művészek alkotásai, mint Aba-Novák Vilmos, Benczur Gyula, Csók István, Derkovits Gyula, Glatz Oszkár, Lotz Károly, Székely Bertalan és más hasonlóan jónevű magyar és külföldi festők. Úgy tűnik, hosszú évek óta nem került árverés formájában árusításra ilyen gazdag képanyag.

KAT + TARKA KI

zta a ruházati keres-
nek növekedését is.
kereskedelmi appa-
, egy-egy csúcsfor-
ehezen bővíthető és
eskedelem munkáját
nem a vásárlók jobb,
lgálását, a nagyobb
lasztás lehetőségét is
ső őszi-téli ruházati
bban beszerzi. Ez a
rá a Ruházati Fő-
, hogy ezt az orszá-
bben az évben jól
megszervezetten be-
gatóság mintatermé-
-án megnyílt kiállí-

A pály
a Belke
(Budape
igazgató
A pály
önéletraj
egyetemi
szakmai
pályázó
ségét fel
A pály
sokra az
kutatóint
127/1960/
megszabo

Aba Novák Vilmos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1390

MAGYAR NEMZET

1963 NOV 29

Aba-Novák Vilmos grafikai kiállítása vasárnap nyílik meg a kaposvári Rippl Rónai Múzeumban. A megnyitó beszédet dr. B. Supka Magdolna, a Magyar Nemzeti Galéria tudományos főmunkatársa mondja.

Termelőszövetkezet
sertéstelepét, majd megláto-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

(1391)

1983 NOV. 23.

NÉPSZABADSÁG

Aba Novák

— **A decemberi művészi képaukcióra** nagy számban érkeztek értékes olajfestmények, köztük Aba Novák, Barabás, Czóbel, Csontváry, Csók, Fényes, Glatz, Gulácsy, Rippl-Rónai, Szőnyi és Vaszary képei.

(1387)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Aba Novák

NÉPSZABADSÁG

1963 SEP 21.

Ma nyílik meg a 8. művészeti képaukció kiállítása

(1387)

A Bizományi Áruház Vállalat Kinizsi utcai központjának nagytermében péntek délután bemutatta a sajtó képviselőinek a 8. művészeti képaukció anyagát, amelynek kiállítását ma délelőtt 10 órakor nyitják meg a nagyközönség számára.

Százharminchárom értékes festményt és egyéb műtárgyat ajánlottak fel az eladók árverésre. Együttes kikiáltási áruk 323 000 forint. Az értékes anyag, amelyben magyar és külföldi művészek sok kitűnő alkotása van, méltán tart igényt a közönség és a szakértők érdeklődésére.

A jelentősebbek közé tartozik *Aba Novák Vilmos* Almaszedő gyerekek című festménye. Árverésre kerül *J. Danhauser* Napoleon és Josephine a jósnőnél című olajfestménye; láthatja majd a közönség *Ferenczy Károly* Akt című képét, amely hosszú ideig nem volt tárlaton. Húszezer forinttal indul az árverésen *id. Markó Károly* Olasz táj című képe, amely a művész legsikeresebb alkotásai közül való.

A kiállítás szeptember 29-ig mindennap 10-től 18 óráig tekinthető meg. Az árverést október 1-én 17 órakor a Műszaki Egyetem nagytermében (IX. Kinizsi u. 1—7.) tartják.

A csekély beruházást igénylő tudományosan is ellenőrzött házak már ezerszámra készülhettek volna, mégis mind a mai napig csupán mutatóba látni belőlük néhány darabot. Kapacitás- és helyiséghiányra hivatkozva, de inkább a közömbösség miatt egyszerűen *nem akadt még üzem, amely vállalta volna a cellpanelházak tömeges gyártását.* Még szerencse, hogy hosszas futkosás után sikerült egy építőipari vállalatot találniuk az újítóknak, amely öt darabot legyártott mintának. A hatodiknál a vállalatot átszervezték, s kezdődött elölről a lázas keresgélés egy gazda után.

Az egyik nekikeseredett újító, *Kis-Szölgyémi Ferenc* újabb, hónapokig tartó talpalás után vég-

---

különben nagyon jól bekapcsolódtunk a termelésbe. Igaz, nélkülözhetetlen dolgokat nem csináltunk, de elértük a célt. Közelebb kerültünk a gyárhoz. A pénz nagyon jól jött, mert októberben ötnapos osztálykirándulásunk lesz, bejárjuk az egész Du-

(1386)

Ata-Novák Vilmos festőművész mintegy száz festményből álló tárlata volt nemrég Prágában. Ez a kiállítás a Varsóban bemutatott anyag csupán egy része, de így is méltóképpen képviselte újkori modern festészetünk egyik legnagyobb mesterét.

(1385)

(1385)

Lengyelországból kaptuk a hírt, hogy Varsóban bemutatták a nagy magyar művész, Aba-Novák Vilmos munkáit. A szenzációt keltő megnyitáson a művész lánya, műtermünk textilművésze, Aba-Novák Judit a lengyel kulturális minisztérium vendégeként vett részt.

o budai Goldberger
0463 apr 27

1384

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Aba Novák Vilmos

MAGYAR NEMZET

1962 OKT 19

1384

A múzeumi hónap végéig meghosszabbított Aba-Novák emlékkiállításon a második kiadásban megjelent katalógus újra kapható a Magyar Nemzeti Galériában.

maradhasson. Így ...
nyebben kezdheti el a felké-
szülést, ha az orvosok meg-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1383

Aba Novák Vilmos

1962 NOV 24

SZOLNOKI MEGYEI NÉPLAP

1383

1021

— MA A SZOLNOKI DAMJANICH Múzeumban délután öt órakor nyílik meg Aba-Novák Vilmos emlékkiállítása. A megnyitó beszédet Chiovini Ferenc festőművész, a tárlatvezetést B. Supka Magdolna művészettörténész tartja. A kiállítás hétfő kivételével naponta 11—13 és 15—19 óra között tekinthető meg.

8.
Ede
Gyermekrádió műsora. — 9.40:

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1963 JUN 22

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

Aba-Novák Vilmos

— **Aba Novák Vilmos-kiállítás** nyílt Prágában. A kiállításon a korábban Varsóban is emutatott tárlat több mint száz képe szerepel.

Mrs. Mary Phillips

Aba-Novák 1381

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÚJ. EMBER

1381

Aba-Novák Vilmos gyűjteményes kiállítása június elején nyílt meg Prágában s egész hónapon át látható; sikerére jellemző, hogy a Rudé Pravo »A magyar festészet nagy alakja« című cikkében igen dicsérően méltatja Aba Novák életművét.

1845

(1380)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Aba-Novák Vilmos

NÉPSZABADSÁG

1963 JUL 12

(1380)

1021

*

Hétfőn megnyílik Kassán az Aba-Novák Vilmos festőművész életművét bemutató emlékkiállítás, amelyet csehszlovákiai körúttak be nagy sikerrel. ja során először Prágában mutat-

*

Ta
sz
ér
vô
k
re
Vizsga
milyen eredmenn

(1379)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Aba-Novák

ESTI HIRLAP

1963 JUL 17.

1021

□ *A PRÁGÁBAN nagy sikert aratott Aba-Novák-kiállítás anyagát Csehszlovákia más városaiban is hamarosan megismerik. Július második felében Kassán, majd Pozsonyban nyitják meg a mester életművét bemutató tárlatot.*

(1379)

Ms. Hist. Lit. 8°

(1377)

Aba Novák Vilmos

Csütörtök, 1963. június 20.

NAPLÓ

Június 20

A moszkvai televízió kedden este először közvetítette a Lenin életéről Appassionata címmel készített tv-filmet. A film két órát ábrázol Lenin életéből: bemutatja Gorkijnál tett látogatását, ahol Lenin Dobrovejn zongoraművész előadásában meghallgatta az Appassionatát és elbeszélgetett Gorkijjal.

♡

Június elején nyílt meg és egész hónapban látható a prágai Valdstejn-palotában az 1941-ben elhunyt magyar festő: Aba-Novák Vilmos gyűjteményes kiállítása. A Rudé Pravo A magyar festészet nagy alakjai című cikkében méltatja Aba-Novák életművét.

✉

[illegible] az első magyar

ai beköltözhető
öröklakás kész-
rt eladó. 140-267

ÜDÜLÉS

éten, német, zon-
tanár vállal
re 1 gyermeket
vestől. Tel. 165-
délutántól.

ok-Tisztviselő-
n, fenyvesben 2-
ágyas folyóvizes
k kiadók. 343-
Bujtás.

OKTATÁS

l, német, francia
nórák Könnyí.
gyorskurzusok. -
09.

rásgyakorlás, he-
rás, könyvelés,
t, latin tanítás,
dhibajavítás, elő-
épzés. Tel: 402-

ERM. GONDOZÁS

enyi-hegyen üdü-
nyaralás egész év
Tel.: 166-373.

VEGYES

Két barátnő hozzájuk illő házastársakat keresnek 30—50 évig. »Tedd boldoggá az életemet V. 280« jeligére a kiadóba.

34 éves műszaki férfi jó állással, autóval, csinos feleséget keres. »Moszkvics N. 266« jelig. a kiadóba.

30 éves, 170 magas, csinosnak mondott tisztviselőnő, becsületes, korrekt férjet, kislányának apukát keres. »Választ lehetőleg telefonszámmal N. 384« jelig. a kiadóba.

Jólszituált özvegyasszony hozzáillő férjet keres, lehetőleg szakmunkást 56-tól 65-ig. Berendezett lakásom van. »Megbecsülés N. 1208« jelig. a kiadóba

Barna özvegyasszony keresi azt a férjet, aki egy jó feleségnek hűséges élettársa lenne és szereti a szép otthont, 50-től 53-ig »Megbecsülés N. 1209« jelig. a kiadóba.

25 éves, 172 magas,

(1378)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Aba Novák.

ESTI HIRLAP

1963 JUL 1

(1378)

□ ABA-NOVÁK VILMOS gyűjteményes kiállítása Prágában igen nagy sikert aratott, a gazdag összeállítású tárlat anyaga továbbra is Csehszlovákiában marad, július tizenötödikén Kassán mutatják be Aba-Novák műveit.

□ A VÁROSMAJOR

(1366)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Aba Novák Vilmos

MAGYAR NEMZET

1963. ÁPR. 6

(1366)

Ó

Április 6

Aba-Novák Vilmos emlékkiállítás nyilt április 4-én Varsó leglátogatottabb képtárában. A nagy magyar művész mintegy 100 festményét mutatják be a kiállításon, amelyet M. Rusinek művelődésügyi és művészeti miniszterhelyettes és T. Gronowski, a lengyel képzőművészek szövetségének elnöke nyitott meg.

ünnepét a szovjet emberek is fényesen megülik. Büszkék vagyunk rá, hogy a második világháború viharos éveiben a Szovjetunió és dicső hadserege, internacionalista kötelességét teljesítve, hozzásegítette a magyar népet, hogy lerázza a fasiszta igát, s a szabadság

Aba Novák (1368)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KELET-MAGYARORSZÁG
1963 SZEP 18

A múzeumi hónap 1021 érdekes programja

(1368)

Minden eddiginél változatosabb programot készítettek megyénkben az idei múzeumi hónapra. Méreteire jellemző, hogy a tervezett rendezvények száma 41. Az október elsejei múzeumi hónap megnyitója alkalmából

tartják meg először Nyíregyházán a múzeumbarátok megyei találkozóját.

Húsz községben rendeznek kiállítást. Tiszavasváriban az Alkaloida Vegyészeti Gyár megalapításának tiszteletére, Kabay János emlékkiállítás nyílik. Vásárosnaményban a beregi népművészet, Mátészalkán a szatmári kendertermesztés és feldolgozás történetét,

Nyíregyházán Aba Novák Vilmos grafikáit mutatják be. Kisvárdán a Krucsay-relikviákból és Somogyi Rezső gyűjteményeiből, Nyírbátorban a XIX. század történeti festményeiből rendeznek kiállítást.

Említésre méltó kezdeményezése a megyei múzeumnak, hogy régészeti vándorkiállítást állít össze, s azt egymást követően legalább 10 községbe juttatják el. Muzeológusok, szellemi és tárgyi néprajzosok, kutatók a filmvetítésekkel egybekötött tudományos előadások egész sorát tartják ez idő alatt.

Nagycserkeszen például a bokortanyák kialakulásáról és a környéki táncha-gyományokról hangzik el tudományos előadás.

modernebb, illetve
ságosabb kivitele
szülnek és 5000 f
lesznek.

1964-ben a megy
mezőgazdasági oszt
nös súlyt helyez a
épített létesítménye
rűsítésére és a jár
ruházások megva
Erre a célra — az egyéb létesítményekkel együtt — 35 millió forintot meghaladó összeget fordítanak. Korszerűsítés és járulékos beruházások tekintetében átalakítás, tető- és födémcsere és hasonló munkák jönnek számításba.

Szerepelnek az előtervben szolgálati lakóházak, burgonyacsíráztatók, magtárak, gépkarbantartó műhelyek, gyü

nár

tvá

vez

zövet

— védnökséget vállalt az őszi vetések végzése felett. Mozgósította a termelőszövetkezet fiatalságát a munkák gyors és minőségben való elvégzésére,

Egy község nevében

Nyírlövő község és a Kossuth Termelőszövetkezet vezetősége is csatlakozott a baktalórántházi járás versenyfelhívásához. Mint írják, az őszi takarmánykeverék, és az őszi árpa vetése, a határidőül megadott szeptember 20. helyett szeptember 15-re befejezést nyert. „Továbbra is úgy dolgozunk, hogy október 20. helyet, 5 nappal előbb a búzavetőmagot is földbe tegyük."

(1367)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1963 MÁR 9

ESTI HIRLAP

Aba Novák

□ ABA NOVÁK VILMOS műveiből reprezentatív kiállítás nyílik Varsóban április elején. Ezt követően a képanyagot Prágában mutatják be.

1021

(1367)

Aba Novák (1369)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAPJAINK

1963 AUG 21

1021 (1369)

Kiállítás Prágában Aba-Novák képeiből

A párgai Waldstein-képtárban kiállítás nyílt meg Aba-Novák Vilmos képeiből. A kiállításon — melynek anyagát nemrégiben Varsóban mutatták be, ugyancsak nagy sikerrel — a prágaiak száz Aba-Novák képben gyönyörködhetnek, köztük a prágai világkiállítás nagydíját és a velencei Biennálé aranyérmét nyert festményeiben. A kiállítás alkalmából a csehszlovákiai lapok méltatják Aba-Novák művészetét, kiemelve a magyar festő képeinek mélységes humanizmusát és esztétikailag modern eszközökkel megvalósított realizmusát.

valamennyien optimista [illegible]
tudattal, kellő megértéssel, jóindulattal és azzal a segítőkészséggel nyúlnak ehhez az érzékeny kérdéshez, amelynek alapja, hogy a cigányság még a legreménytelenebbnek látszó esetekben is megmenthető szocialista társadalmunk számára.

Sorra kerül azonban a kisregényekben és a novellákban az építőipar több problémája is. Ilyenek a fiatalok és öregek ellentéte, a brigádszellem lassú, de biztos kialakulása, a munkásnők erkölcsi kérdései, a társadalmi tulajdon elleni vétségek, a régi rendszer egykori tagjainak

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1963 JAN 29

MAGYAR NEMZET

Aba Novák Vilmos

(1370)

(1021)

Aláírták az idei magyar—csehszlovák kulturális munkaterv kiegészítő jegyzőkönyvét

A Magyar Népköztársaság és a Csehszlovák Szocialista Köztársaság kulturális delegációi tárgyalásainak befejezéseként hétfőn Budapesten, a Művelődésügyi Minisztériumban kiegészítő jegyzőkönyvet írtak alá az 1963. évi magyar—csehszlovák kulturális munkaterv kiszélesítésére.

A jegyzőkönyvet magyar részről *Ilku* Pál művelődésügyi miniszter, csehszlovák részről dr. Frantisek *Kahuda* iskola- és kulturálisügyi miniszter írta alá.

A kiegészítő jegyzőkönyv értelmében a két ország együttműködése a tudomány, az oktatás és a kultúra minden területén tovább mélyül. Főiskolai vonatkozásban a már jól bevált tudományos tanulmányutakon kívül a jövőben együttműködnek közös egyetemi és főiskolai tankönyvek kiadásában. A kulturális csere során kiállítás nyílik Csehszlovákiában Aba-Novák Vilmos festőművész alkotásaiból. Budapesten pedig a XIX—XX. század cseh és szlovák képzőművészeinek munkáiból. A budapesti zenei hetéken vendégszerepel a Pro Arte Antiqua prágai kamaraegyüttes, Magyarországról pedig a Pécsi Balettkar utazik vendégszereplésre Csehszlovákiába.

A kulturális küldöttségek tárgyalásai, valamint a csehszlovák iskola- és kulturálisügyi miniszter találkozása a Magyar Népköztársaság oktatási és kulturális vezetőivel megmutatta a két ország kulturális együttműködésének további lehetőségeit.

*

Frantisek *Pisek*, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság budapesti nagykövete, dr. Frantisek *Kahuda* iskola- és kulturálisügyi miniszter vezette csehszlovák kulturális delegáció magyarországi látogatásának befejezése alkalmából hétfőn este baráti találkozót rendezett a nagykövetségen. A találkozón megjelent *Szirmai* István, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára, *Ilku* Pál művelődésügyi miniszter, a Politikai Bizottság póttagja, *Bognár* József, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének elnöke, *Erdélyi* Károly külügyminiszter-helyettes, valamint a Művelődésügyi Minisztérium, a Külügyminisztérium és a Kulturális Kapcsolatok Intézetének több vezető beosztású munkatársa.

képet adni
ról.

A két na
nyult a pr
sára, hiszen
ként éles v
a fiatal kö
csoportjaik
zonyos nézé
energiákat
szültségeket okoznak. Valószí-
nű, hogy a pécsi találkozó
csak kezdete volt e nézetelté-
rések alapos, mélyreható fel-
tárásának és remélhető, hogy
az ottani vita általánosságait
és deklaratív kijelentéseit a
művek objektív, tudományos
elemzése váltja fel. Kétségte-
len, hogy előnytelenül befo-
lyásolta a vita alakulását az
az előkészítő nyilatkozat,
mely az *Élet és Irodalom* ja-
nuár 19-i számában jelent
meg a Fiatal Írók Munkaköz-
össégének vezetősége aláírá-
sával. E nyilatkozat — ahogy
zárszavában *Darvas József* is
megemlítette — eléggé anti-
demokratikus alapokon jött
létre, megfogalmazásában sem
a Fiatal Írók Munkaközösségé-
hez tartozók (a legfiatalabb
írók és költők, akik még nem
tagjai a Magyar Írók Szövet-
ségének), sem más fiatal köl-
tők nem vettek részt. A nyi-
latkozat programot kívánt ad-
ni anélkül, hogy szövegezői
figyelembe vették volna az ér-
dekeltek véleményeit.

A VITÁHOZ nem szolgáltatott megfelelő alapot *Kis Ferenc* irodalomtörténész be-
vezető előadása sem, mert az
egyes csoportok és költők
megítélésében túlságosan az
általánosságok területén moz-
gott. Előadásában hosszasan

sek. Ha lezajlik ez a folyamat,
a fiatalok hangja együttesen
határozottabbá, jellegzetesebbé
válik, és sajátos zengése job-
ban kihallatszik a magyar iro-
dalom egészének kórusából. A
nemzedékké szerveződést indo-
kolja szerintük az is, hogy fia-
tal írónak lenni egyúttal út-
törő feladatot is jelent. E nem-
zedéki álláspontot képviselte
Kerékgyártó István, *Gerelyes*
Endre, *Csanády* János, *Gyur-
kovics* Tibor és mások.

A felszólalók más része —
köztük én is —, nem értett
egyet, részben a nemzedék ka-
tegóriájával, részben a nemze-
déki kérdés erőltetésével. Elis-
merték, hogy a fiataloknak ép-
pen életkorukból kifolyólag az
idősebbektől eltérő az élmény-
anyaguk, és számos olyan mű-
vészi mesterségbeli problémá-
val kell megküzdeniük, melye-
ken az érett írók már túljutot-
tak, ez azonban semmiképpen
sem jelentheti, hogy valami
különleges programot kell ma-
guk elé tűznük, hiszen a szo-
cialista építés programja adott,
és a fiataloknak is ezért kell
küzdeniük a művészet sajátos
eszközeivel. A nemzedékké
szerveződés igénye emellett az-
zal a veszéllyel is jár, hogy
valamiféle elzárkózást, elkülö-
nülést eredményezhet a ma-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

ABA-NOVÁK kiállítás Prágában

A prágai Waldstein-képtárban kiállítás nyílt meg *Aba-Novák Vilmos* képeiből. A kiállításon — melynek anyagát nemrég Varsóban mutatták be, ugyancsak nagy sikerrel — a prágaiak száz Aba-Novák-képben gyönyörködhetnek, köztük a párizsi világkiállítás nagydíját és a velencei Biennálé aranyérmét nyert festményeiben.

A kiállítás alkalmából a csehszlovákiai lapok méltatják Aba-Novák Vilmos művészetét. Kiemelik a kiváló magyar festő képeinek mélységes humanizmusát és esztétikailag modern eszközökkel megvalósított realizmusát.

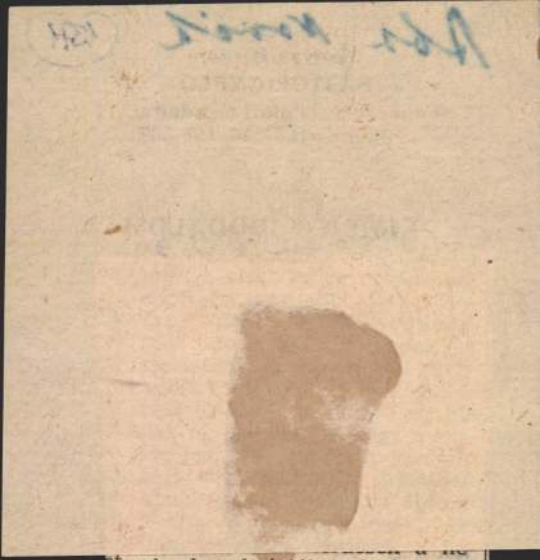

pi demokráciák részéről is. Hont Ferenc például kimutatta, mennyivel jobban ismerjük mi a nyugati drámairodalmat — klasszikusokat és moderneket egyaránt —, mint ők a mienket. A küldöttek reagálása egyértelmű volt: küldjünk darabokat, lefordítva; megismerni, sőt játszani akarják.

A munka folytatódik. Az 1965-ös izraeli kongresszusig Tokióban az ázsiai színházak, Romániában a színioktatás, Drezdában a zenés dráma kérdéseiről lesz kisebb konferencia. Mindezt és a többi határozatot az éles viták után egyhangúan fogadták el a küldött-

(1372)

Aba Novák

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1963 JUN 20.

MAGYAR NEMZET

1021

Június elején nyílt meg és egész hónapban látható a prágai Valdstejn-palotában az 1941-ben elhunyt magyar festő: Aba-Novák Vilmos gyűjteményes kiállítása. A Rudé Pravo A magyar festészet nagy alakjai című cikkében méltatja Aba-Novák életművét.

(1372)

135

Gé
lye
né
be
ad
14

GYERM. GÖNDOZÁS

Széchenyi-hegyen üdü-
és, nyaralás egész év
ben. Tel.: 166-373.

VEGYES

hűséges élettársa
lenne és szereti a szép
otthont, 50-től 53-ig.
»Megbecsülés N. 1209«
jelig. a kiadóba.

25 éves, 172 magas

Aba Novák V.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1373

ÚTUNK

1963 JUN 14

1021 1373

◆ Aba Novák Vilmos-kiállítás nyílt Prágában. A kiállításon a korábban Varsóban bemutatott tárlat több mint száz képe szerepel.

Pla Nivel 1.

tban a g
és a fiú
vénemb
imölcse

Magyar Hirdető 1374
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Aba Novák

MAGYAR NEMZET

1963 JUN 1

(1374)

Megnyílt a prágai Aba-Novák kiállítás

Pénteken délután Prágában a történelmi nevezetességű Waldstein-palotában ünnepélyes külsőségek között nyílt meg az idei csehszlovák—magyar kulturális program legjelentősebb eseménye: *Aba-Novák* Vilmos, az 1941-ben elhunyt kiváló magyar festőművész gyűjteményes kiállítása. Az ünnepélyes megnyitón megjelentek Jiri *Hendrych*, a CSKP Központi Bizottsága Elnökségének tagja, a Központi Bizottság titkára, Frantisek *Kahuda* iskola- és művelődésügyi miniszter, Vaclav *David* külügyminiszter, Antonin *Gregor*, a külügyminiszter első helyettese, Ladislav *Novák*, a köztársasági elnöki iroda vezetője, a csehszlovák politikai és kulturális élet több kiemelkedő személyisége, a diplomáciai képviseletek Prágában akkreditált számos vezetője és tagja.

Az ünnepségen Frantisek Kahuda üdvözölte a megnyíló kiállítást, elismerő szavakkal méltatta Aba-Novák Vilmos festészetét. A miniszter beszéde után *Marjai* József, hazánk prágai nagykövete mondott köszönetet a nagy gonddal és körültekintéssel megrendezett kiállításért, majd méltatta a szocialista országok közötti szorosabb kulturális kapcsolatok jelentőségét.

Az üdvözlő szavak után dr. Jan *Kroffta*, a prágai nemzeti galéria igazgatója megnyitotta a kiállítást.

dökölt ez a darab.

Jean Francaix fúvósnégye hasonló jellegű huszadik sz zadi muzsika, számos bu leszk-elemmel. A művet ne szabad túlságosan komolya venni — szerencsére a szerz sem veszi komolyan saját ma gát —, de ugyanakkor ner könnyű ezt a jó értelembe vett »komolytalanságot« humor szintjére emelni. A Magyar Fúvósötös a szó szoros értelmében játszva oldotta meg ezt a feladatot. Hindemith műve még ritkán okozott ilyen élvezetet, mint ezúttal: Kleine Kammermusik című fúvósdarabja briliáns kompozíció benyomását kel-

[illegible] Viszont a már említett oboista jóvoltából igen szép adagió-t hallottunk J. S. Bach Húsvéti Oratóriumából. Valóban sajnálatos, hogy a nagy érdeklődéssel várt kamaraegyüttes ennyire nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket.

Pernye András

KÉT ELŐADÓEST

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1375

Aba-Novák

ESTI HIRLAP

1963 JUN 7.

Aba-Novák kiállítás nyílt Prágában, a Waldstein-képtárban. A bemutató száz festményből áll.

1375

Aba Novák (1376)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1903 JUN 2

KELETMAGYARORSZÁG

A magyar kultúra ünnepe Prágában (1376)

Az elmúlt napokban Prágában, a történelmi nevezetességű Waldstein palotában ünnepélyes külsőségek között nyílt meg az idei csehszlovák—magyar kulturális program legjelentősebb eseménye: Aba-Novák Vilmos, az 1941-ben elhunyt kiváló magyar festőművész gyűjteményes kiállítása.

Közlemény

Nyíregyháza Városi Tanács VB. Mezőgazdasági Osztálya értesíti a város burgonyatermesztőit, hogy a burgonyabogár lárváinak kelése megindult.

Aba Novák

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

(1365)

ĽUDOVÉ NOVINY

1963 JUN 6

Maďarská výstava v Prahe

(1365)

Pred niekoľkými dňami otvorili v Prahe výstavu z diel maďarského umelca Vilmosa Aba Nováka. Na slávnostnom otvorení výstavy sa zúčastnili medzi inými aj známe osobnosti verejného života, ako Jiří Hendrych, člen ÚV KSČ, František Kahuda, minister kultúry a školstva, Václav David, minister zahraničných vecí a iní. Na slávnosti mal reč František Kahuda, potom dr. Jan Kroffta, riaditeľ pražskej Národnej galérie, otvoril výstavu.

1021

lili ročne 6 tisíc centov. — Na
vaných baníkov na družstevnor
pri práci v záhradníctve.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

(1364)

Aba Novák Vilmos

ÚJ SZÓ (Bratislava)

1963 JUN 16

ABA-Novák Vilmos képkiállítása Prágában (1364.)

ABA-NOVÁK VILMOS képeinek kiállítása, amely a csehszlovák—magyar kultúrkapcsolatok újabb eredményeként nemrégen nyílt meg a prágai Wallenstein-palota egykori lovardájában, olyan magyar festővel ismerteti meg a cseh közönséget, aki annak ellenére, hogy a Hóman-Gerevich féle művészetpolitika egyik kegyeltje volt, tehetségével, tudásával és művészi feljogásának önállóságával kiemelte a második világháború előtti magyar festészetet a hivatalos stílus szokványaiból, s aki műveit, amelyeknek formai megoldása a maga korában úttörő volt, egyéni életbölcselettel és egyetemes emberi tartalommal hatotta át.

A kiállítás kiváló megrendezésben mutatja be Aba-Novák fejlődésének ezt a már önmagában is érdekes útját. Korai képei még Cézanne hatását sejtetik, akitől elsősorban a tér felépítésének új módszerét tanulja. Utána mintha Szőnyi példáját követné: képeinek belső mozgalmassága látszólag nyugodt, nagy formákba feszül. Itáliában kubilsztikus városképeket fest, plakátos nyerseséggel, erőteljes, szinte tarka színskálával, expresszív torzításokkal, amelyekkel már a mondanivaló lényegét keresi. Így érkezik el emberábrázolásában a drámai groteszkhez, amelynek érzelmi kettősségét, a tragédiát és a komédiát, mesterien foglalja a kifejezés egységébe.

Ekkor tér át az olajról a temperára, amely művészi programjának, képességeinek és temperamentumának jobban felel meg. S e technikában rövidesen olyan rutint és tökéletességet ér el, amire nincs példa a magyar piktúra történetében. De új hangot üt meg alkotásai témáiban is: hazatérte után, a harmincas évek folyamán, cirkusz- és vásárjeleneteket fest, zsúfolt kompozíciójú, sokalakos, néha szinte karikatúraszerű, gyakran talán modoros, de mindig mélyen átélt, bensőséges, szubjektív meglátású jelenetekben. Művészete kétségkívül ezekben a képekben éri el delelőjét. A balsaci emberlátás bőségével s a brueghelí emberábrázolás könyörtelenségével méri fel a magyar paraszt életét, annak fonákságait, örömét és tragikumát. Különös sorsszerűség, sokrétű szimbolikus értelem száll e képekből, amelyek groteszk külsőségeikkel az élet és a halál örök emberi kérdéseit feszegetik.

SZÓLNI KELLENE még Aba-Novák falképeiről, amelyek nemcsak a művész oeuvrejében, hanem a két világháború közötti Magyarország egyetemes kultúrtörténetében is külön jelentőséggel bírnak. E falképekből, természetesen, csak kartónokat és vázlat-töredékeket hozhatott a kiállítás, ám azokból is kitűnik az a nagy formakészség s a szuverén ábrázoló erő, amellyel Aba-Novák kora festészetének monumentális feladatait megoldotta. Bár ezekkel a feladatokkal egy ma már túlhaladott társadalmi rend bízta meg, s ezért a művek magukon viselik annak retrográd szellemét, a freskó-anyag mégis hozzájárul ahhoz az erős benyomáshoz, amelyet a kiállítás tisztán festői kérdések szempontjából a maga egészében kivált. (T.)

kat.

VULKANIKUS kit
ember telepítettek
középső részéről a
körüli veszélyzónát

PÉNZBÜNTETÉST
iskolakerülők, illetv
Schaffhausen kanto
távolmaradásért (en
zolatlan elkésés is)
kettő, a felsősök n
fizetnek.

ghanai ver-

szinten fe-
dotta Felix
tott edzője,
ságon és 4
nek a szo-
at rendkívül
Tagjai igen
z ökölvívás
gazi ökölvívó
benyomást
t János. Ki-
„elegánsan"
öklözött és nézetem szerint mindenkt-
nek, akt szorítóba akar lépni, róla kel-
lene példát venni.

PRÁGÁBAN húsz bolgár, NDK-beli, magyar, lengyel, román és csehszlovák küldött részvételével konferenciát tartanak a szocialista államok légiforgalmi társaságai. A háromnapos tárgyaláson az 1963—1964. évi téli időszak repülőmenetrendjeinek egybehangolását tárgyalják meg.

A BARÁTSÁG-KŐOLAJVEZETÉK 25 km hosszúságú NDK-beli szakaszán az Odera mentén megkezdték az első olajcsövek lerakását.

ÚJSZERŰ színház épül a franciaországi Limogesban. A 40 tonna súlyú mennyezet leeresztésével a másfélezer személy befogadására alkalmas nagy operaszínház 960 férőhelyes prózai színházzá alakítható.

A KELET-SZLOVÁKIAI kerület szövetkezeteiben csupán az 1962 április és december közötti időszakban több mint 13 és félmillió korona gyermekpótlékot kaptak. (v.)

A KELET-SZLOVÁKIAI kerületben a nyugdíjasoknak évente 634 millió koronát fizet ki az állam. Ezenkívül rokkantsági járadék címén 244 millió koronát utalunk át a rokkantak részére. (b).

SZÓFIÁBAN június 16. és július 5. között kerül sor a fiatal operaénekesek nemzetközi versenyére. E versenyen 101 fiatal énekes vesz részt öt világrész 27 országából.

LÁNYKERESKEDŐ-HÁLÓZATOT leplezett le a dél-franciaországi rendőrség. Az ügynökök különböző ígéretekkel Nyugat-Afrikába csalogatták a hiszékeny lányokat.

TOMÁŠEK — 480

A csehszlovák atléták közül alig egy hete ketten — Tomášek és Daněk — ismét felhívták magukra a szakemberek figyelmét. Tomášek Finnországban a világcsúcstartó Nikulával mérte össze

„Új Szó" kiadja Szlovákia Kommu
537-16, 512-23, 335-68, 506-39, — főszk
Hírlapszolgálata. Az előfizetéssel ka
PNS-ústredná expedícia tlače, odd.

(1362)

Aba Novák

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1963 MÁJ 3

és Tímár Mátét.

(1362)

7 **Prágában ma** nyitják meg az Aba-Novák Vilmos műveiből rendezett kiállítást, amelyen a korábban Varsóban bemutatott tárlat több mint száz képe szerepel.

1021

— Változások a rádió híradásai-

(1361).

ABA NOVÁK VILMOS
(1894–1941)

Emlékkiállítása (1962)

Több mint húsz évvel ezelőtt, 1941-ben kevés barát, néhány tanítvány s a legközelebbi hozzátartozók kísérték a koporsót, amelyben századunk magyar festészetének egyik legnagyobb alkotóját vitték utolsó útjára. Ha embernek megadatott az életet élni nagy szenvedéllyel, tudatossággal és mindenkor felelősséggel — úgy Aba Nováknak megadatott. Pedig tanulóéveit az első világháború szakította ketté, s utolsó alkotó esztendeit is csatazaj kísérte. Ami közben volt, a csodálatos ívű pálya — ami valójában a csúcsán végződik — a két háború közötti magyar piktúra páratlan és szinte rokontalan jelensége. Az indulásnál voltak párjai és rokonai — Bernáth, Patkó, Szőnyi, a kortársi kör —, de a rokon indulás, a nagybányai indítás, majd a konstruktív formaalakítás és a fénynek szinte testi fogalmazása után elágaztak útjaik. Aba Novák metamorfózisai szokatlan logikával, csaknem egyértelmű következetességgel vezettek fejlődésén végig. A húszas évek első felében a nagy formák színekkel szerkesztett tér- és képtörvényein át (*Akt*, 1921; *Fürdetés*, 1924; *Kettős arckép*, 1925) a húszas évek második felére az ember és a tér különös, kozmikus összefüggéséig (*Fény*, 1926; *Óbudai téglagyár*, 1926; *A kőbánya*, 1927). Ám minden alkotó-alakító problémája az esztétikai megjelenítés módjait illetően csak és kizárólag az élet, a valóság minél gazdagabb feltárását célozta. Imponáló testi-lelki egészsége biztosította hihetetlen termékenységét, s 1922-től 1927-ig három önálló kiállítást hozott létre. Ha eleinte pompás grafikusnak ismerték el, és joggal, csakhamar bőven buzogó festői invencióját lehetett csodálni. Tény, hogy káprázatos biztonságú rajzaival és rézkarcaival hívta fel magára a figyelmet — akadnak ma is, akik lekicsinylő csengéssel mondják „grafikus"-nak —, de most, gazdag életműve ismeretében kétségtelen, hogy mint nagy festő, sőt mint nagy freskófestő foglalja el megillető helyét modern festészetünkben.

Hatalmas tudása tehát képessé tette a legkülönbözőbb feladatok megoldására, és nagy erejű rézkarcaival egyidejűleg készültek a prizmás színekkel festett, páratlan plaszticitású aktjai és portréi. Aztán a fény penge-élén lebegtette világát, melyben szinte porszemmé vált az ember. Római ösztöndíjával több mint egy évet töltött Itáliában, s ez új fejezet művészetében. Ez az új azonban csak magasabb, tudatosabb foka az előtte voltnak. Művészi tudatát mindenkor léte s ezen belül valahol-léte határozta meg. Felsőbánya mást és másféle festésmódot

Oelmacher Anna
A szocialista tejzőművészet nyomában
Bp. Kossuth 1975

zad első évtizedében, úgy találta meg ösztönzőit a húszas években is. Gorkij, Hildebrand és sok más nemzetközi súlyú író és művész fordult meg műtermében, hogy a művészet aktuális feladatairól eszmét cseréljen. Az a példátlan szerénység a viselkedésében, az ízlés és mértéktartás az emberekkel való találkozásokban, ami a mestert jellemezte, nem maradt hatástalan. Mindenkit lebilincselt világos intellektusa, s ugyanakkor valami gyermeki báj, ami tulajdonképpen a szobraiban is megnyilvánul. Figuráiban ráció és líra — bármily különös összetétel — együttesen jelentkezik, s ez olyan magától értetődő, mintha róla, magáról az emberről szólanánk. Szobraiból elhagyott mindent, amit feleslegesnek ítélt a teljesebb megjelenítés szempontjából, de az elhagyás nem szegényítést jelent, hanem sűrítést, lényegre törést. A bronz bőre alatt alig sejthetően rezdülnek az izmok, mert gyengéd hullám, az élet árama járja át az egész figurát. Roppant összefogott minden szobra, s különösen vonatkozik ez a harmincas évekből való kőkompozíciókra, ahol már csak a mozdulat világos plasztikája, a monumentális egyszerűség kap hangsúlyt. S ahogy kőben gondolkodva a legkisebb figurája is bizonyos nyugodt méltóságot nyer a maga zárt tömbjében, úgy lengi körül édeni levegő bronzfiguráit, ahol az anyag diktálta szabad áttörésekkel operálva a szobor minden nézetét egyformán logikusan építette föl. Épített valóban, mert minden szobra a kiegyensúlyozott arányosság, a nemes mérték tudatos alkalmazása. Épp ezért, minden ihletettsége mellett is, minden művén végiggondolt a fény-árnyék elosztása, s ezáltal a forma ritmusa.

Tudós művész volt, s ez műveinek gyakran fanyar szépségén meg is látszik. Nem bízott a vad zsenikben, a nagy hevületekben; nála az emóció hevét a tudás tiszta vize hűtötte. Érlelgető, nem túl sokat produkáló művész volt. Mindössze alig száz darab munkáját tartjuk számon, azok között számos külföldön levő kisplasztikát vagy régen megsemmisített síremlékeket (például Kernstok Károly édesapjának síremlék-reliefjét). Köztéri megbízásokat — fekete bárány lévén — nemigen kapott, és nagyszabású feladatokhoz csak a felszabadulás után jutott. Legutóbbi szép nagy munkája *A béke kútja*, melyhez gyönyörű mozdulatú fiatal fiúkat mintázott. Nyolcvanéves elmúlt, mikor ezt a munkát végezte, s az ifjúságot oly tisztán és belülről ragadta meg, mintha ő maga is húszéves volna. De nem is öregedett meg soha, csak elhagyta a test, ez a romlandó anyag, hiszen esztendeje sincs még, hogy néhai nagy barátja, Fényes Adolf emlékkiállítását megrendülten és szűkszavúan megnyitotta.

Meghalhat egy művész? Nem, nem hal meg, amíg csak ember örülhet műveinek. A *Kaszakalapáló*, az *Ivó fiú*, a *Furulyázó* és társaik megőrzik őt nekünk.

(Magyar Nemzet, 1961. VIII. 15.)

ábrázolásához. Ehhez hű is maradt mindenkor, és az Amerikában töltött néhány hónapjáról maradt képei és feljegyzései bizonyítják, hogy társadalomszemlélete, sőt ítélete biztos volt.

Távol álljon tőlünk a valaha vitézzé ütött mestert marxistának kikiáltani, de aki leírta a harmincas években, hogy „a kollektivizmus korában a művészet maga is új célkitűzéseket keres... hatalmas közösségek művészetévé válik...", nyilvánvalóan gondolkodott egy olyan világról, amelyben a művészet megszűnik magánügy lenni, és a szomorú szentek és boldogtalan, torlódó tömegek helyett megvidámult, „megváltott" emberek sokaságát és sokaságának lehet festeni.

Kompozícióin állandóan történik valami, az emberek dolgoznak, mulatnak: élményből fakadó s a képen élménnyé váló festői elbeszélés tanúi és részesei vagyunk. Ez az a vonása Aba Novák művészetének — rajzi és festői remekléséről nem is szólva —, ami a legközvetlenebb láncszeme a mai művészetünket tápláló hagyományainknak. A két világháború közötti magyar sorsot festette plebejus ízzel, de egyetemes érvénnyel. A századforduló után kiiktatott „irodalmiságot", vagyis a témát visszaállította jogaiba, s nem csupán képein, hanem határozott fogalmazásban állást foglalt. Ez sok rokonságot mutat Derkovits ars poeticájával, mely szerint: „Össze kell kötni a képzőművészetet a mondanivalóval, mert az embernek biztosan van mondanivalója. Mint festőnek és mai embernek, érzem, hogy kötelességem életünk és társadalmunk jelenségeit maradék nélkül kifejezni; azt hiszem, hogy teljesítem is ezt, mikor az aktualitásokat tudomásul veszem."

Aba Novák ezt írta: „Van téma, mert élek, s van véleményem róla. Ezt közölni kell!... A kizárólagos festőiséggel azért nem foglalkozom, mert nemcsak szemem van, hanem ember is vagyok." Ember-voltának felelős tudata s a közlés kötelessége az Aba Novák-életmű legnagyszerűbb, hagyomány-erejű vonása. Végül, emberségének jelzésére: kortársai és kollégái közül senki sem tartotta olyan nagyra Derkovitsot, mint éppen ő, és senki nem igyekezett hivatalosan is elfogadtatni, mint éppen ő. Tanítványai mind tudják, hogy embernek éppoly kivételes volt, mint művésznek, s hogy tanítása a mesterség titkain túl az emberi szív titkaira is ráirányította a figyelmet.

Aba Novák emlékkiállítása a Magyar Nemzeti Galéria legszebb felfedező tettei közül való, örvendenünk kell, hogy — eddigi hibás megítélése után — lehetőség nyílt Aba Novák teljes művészetének bemutatásával a helyes ítélet kialakítására. A rendező, B. Supka Magdolna szenvedéllyel és tudással hordta össze az anyagot, s katalógusi előszavában az életmű költői rangú értékelését nyújtja.

(Magyar Nemzet, 1962. VIII. 4.)

diktált — egy táj színvilága determináló erő —, mint a pár évvel későbbi itáliai táj, de benne az emberek indulataikban rokonok. A *Román tánc* alakjait és a *Trattoria*-beli ivókat ugyanaz az eksztázis mozgatja, s ha a *Felsőbányai körmenet* gesztusokban nem is, de a babona-sötétből kivillogó, tarka Mária-zászlók alatt torlódó tömeg torz áhítata reflektorfényt vet egy korra, amely mesterségesen deformálta az emberi érzéseket. Ám a kormos boltozatú *Trattoriát* éppúgy nem járta fény, mint a fekete sziklákból kinőtt, szinte növényzet nélküli *Cefalut*. Olaszországi képein sok a fekete szín — nem a festék —, de a színnek mindenütt tartalmi jelentése van. A *Térzene* fullasztó kút-mélysége, *A mérges Giovanni* elvadultsága árnyékot vetett a csupa-fény tájakra is. Itt már végképp emberi viszonylatok döntik el a kép színvilágát, tehát tartalmi szuggesztióját. Azért néha megcsillannak a mélykék öblökben a piros bárkák, s a sziklára tapadó házacskák homloka itt-ott felderül.

Hazatérve, nyaranként az Alföldön és Erdélyben dolgozott. Groteszk-látása — a valóságszemlélet egy neme — sok tápot nyert az itthon újra felfedezett világból. Az 1931-ből származó *Körmenet* vagy a *Tiszai komp-átkelés* 1932-ből, melyen szintén búcsúra igyekvő tömeget festett, s amelyen az emberek arca helyén fekete lyuk tátong — mi ez, ha nem az ember szellemi bilincsbe szorítása elleni tiltakozás? Ellenvetésül lehetne hozni, hogy ekkor már s ettől kezdve nagy egyházi megbízásokon dolgozott, s egyre-másra festette a szegedi Demeter-kápolna, a jászszentandrási katolikus templom freskóit. Igaz, az egyház modernizálási törekvéseinek megfelelően „kegyes" volt hozzá, nagy megbízásokat adott, mert felismerte rátermettségét, de Aba Novák szentjei a földi emberi gyötrelem arcokon, kezeken — micsoda kezeken! — és testtartáson keresztül kifejezett végtelen skáláját mutatják. S itt most nem is a *Kárhozattak*ra gondolunk, ahol indokolt a szenvedés, de utalunk az *Apostolok* sokat látott, hatalmas szemeire, vagy a *Keresztvivő katonák* kartonjára, amelyen az egész emberiség meg nem váltott szenvedése súlyosodik a magyar bakák vállára. A kortársak egyébként emlékezhetnek azokra a viharokra, amelyeket az Aba Novák-freskók felkavartak éppen a megbízók körében. De a művész nem hagyta megingatni magát, harcolt, és mindvégig, minden feladatában végrehajtotta eredeti koncepcióját. A dús szolnoki *Lacikonyhák*on is ugyanazok az emberek esznekisznak, akik a *Csiki vásáron* árulják a köcsögöt és a borjút: szegényparasztok, akik ritka ünnepeiket búval-borral töltik. S hogy minden tündöklő színpompában öltött testet, lett képpé, az a művész minden mélységen túllátó bizodalma, életigenlése. Ha cirkusz- és vurstli-képeit tekintjük, kikiáltókat, lovarnőket, törpéket (1930-tól), majd a két *Álarckészítőt*: nem a *Comédie humaine* tragikumát mondják el minden álcázás nélkül? Három kis gyöngyszem látható a kiállításon, borozó, tűnődő parasztok, s arcukon, kezükön a kor minden kérdőjele. Számtalan ars poeticának beillő feljegyzésében, levelében leszögezi a művész felelősségét. Valahol ezt írja: „...a művészetet emberek csinálják, akik nem élnek légüres térben", vagyis emberi, társadalmi közeg kell az élet, a valóság

SOMOGYMEGYEI NÉPLAP
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kulturális mel

Galabárdi Zoltán :

Egy szekér li

A két ló úgy baktatott gondtalanul, lustán, mint a céltalan vándorok. Ritkán, hosszúkat léptek, fejük lomhán bókolt a lépések ütemére, olykor megmegrázták egyenesre nyírt, tömött sörényüket.

A nap teljes erejével sütött. A földön elernyedt minden, a fák, a bokrok szomorúan lógatták leveleiket. Amelyik állat tehette, elhúzódott a sűrűbe.

Hosszú, szikár öregember ült fenn a bakon, foltozott ingben, a fején mállott sapka, lábán kemény, szürkére színtelenedett bakancs, fűzetlenül, ahogy reggel, etetéskor felrántotta. A hátát nekivetette a bak támlájának, a könyökével is megtámaszkodott rajta. Nagynéha talán csak a rend kedvéért vagy azért, hogy megtörje a szekér álmosító nyikorgását, odaszólt a lovaknak:

— Ballagjunk!

Ilyenkor a két állat kötelességtudóan hátracsapta a fülét, de a lépést nem gyorsították. Mintha ők jobban tudták volna, hogy előttük még az egész délután, estig. Elég, ha estére hazatérnek. Arra kapták a napot, hogy hazavigyék a malomból az új lisztet. Nyolc mázsát, kilenc családnak, tizenöt zsákkal.

Ott puffadozott a tizenöt súlyos zsák a szekérben. Kilenc családnak — ez majdnem ötven ember, hisz ezeket a csa ládokat legalább ötösével kel számolni, van, amelyiket ha tosával. Persze, hogy kifogy tak már a tavalyiból, ali várták az előlegcséplést, j formán a gép alól került malomba a búza. Így volt e minden évben, és az is sza bály lett valahogyan, hogy malomba mindig legyen fo gat, sürgős munka ide, sürgő munka oda, ez a legsürgősebb legfontosabb. Az elnök ren delkezett így.

Az öreg nem sokat törődöt vele, hogy ide kell menn vagy oda, a mezőre vagy malomba. Mindegy. Az elnö dolga és talán a vezetőség hogy csak úgy odaadja a fo gatot, ingyen, semmiért — a ő dolga meg az, hogy rendbe tartsa a rábízott két lovat, szekeret, az istrángot, és ugor jon egy szóra, ha kell. Tudt hogy ez a dolga. Semmi egyéb Amióta kocsis, mindig e volt a dolga, tehát egész éle tében, mert akármilyen mély re nyúlt az emlékezés fene ketlen tárába, mindig kocsis ként látta önmagát.

Ötven éve már. Ezalat szekerezett annyi hogy ha egybetold ja, talán a csillagokig is elér ne. Rázkódott már mögött minden: bútor, rozsdás vasak szén, salak, keserűen morgo lódó, föld színű katonák, harc után iszonyatos, össze görbült halottak. Könnye búcsúzott a lovaktól, ha öregedtek mellőle, s az ost soha nem használta, ink csak a rend kedvéért v mert hát anélkül nem ko a kocsis.

— Ballagjunk...

A csoportba is úgy ker azzal az egyetlen kívánság hogy lovak mellett legyen. gatos. Így mondják manap így szólítják osztáskor is, ő mindig visszafordítja ma nak az új szót a régire: csis. Jó név ez, íze van, csetten egy kicsit, mint könnyedén meglebbentett tor végén a sudár.

— Ballagjunk...

A szövetkezetben mérte r először a szabó. Hordja is óta szorgalmasan a sötét hát minden ünnepen, s n rég abban ment a városba valami szűrővizsgálatra; pogtatták, röntgenezték, v vettek a karjából, s végül

mondta az orvos: rendben van a gépezet, de azért ne feledje, hogy hatvan felé jár.

Szobát is kínálták neki a szövetkezetben. Azt köszönte szépen, de nem költözött bele. Kint aludni az istállóban a lovak mellett, hallgatni a fogaik között ropogó takarmány muzsikáját, egy ideges prüsszentést, egy dobbantást, télen beburkolózni az állatokból áradó jó melegbe — többet ér ez akármilyen szobánál. Büntetésnek érezte volna, ha bekényszerítik.

— Jól van, öreg — mondta az elnök —, csak aztán tudva

öreg, vagy talán mondta is. — De nyolc mázsa! Beleszakadnak!... Akkor is! Ha futnak, ha vágtában futnak, talán odaérünk...

Kimarkolta a fekete, rogygyant bőrtokból a hajlékony ostort. Mögötte zúgott, ropogott az ég — mintha óriási vásznakat hasogattak volna.

Meglendítette az ostort. A baloldali ló előbb a farkát rándította, majd hirtelen előre ugrott. Megint lendült az ostor, a szíj ferde vonalat vágott a másik ló hátán. A két állat meglendült. A baloldali még hátranézett, mintha nem akarná hin-

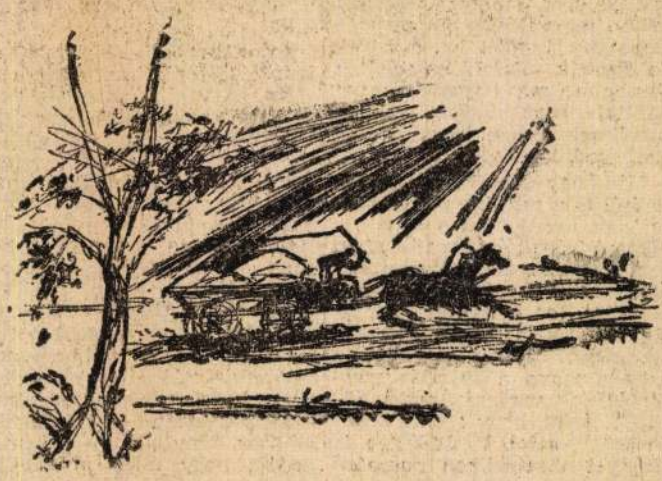

legyen, hogy mi felkínáltuk. ni, hogy megütötték
Úgy szabályos az...

1963 DEC 24.
(1363)
Aba-Novák Vilmos
(1363)

ABA-NOVÁK VILMOS GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSA

1021

Két halhatatlan mesterünk emlékét idézte a december elsején Kaposváron nyílt grafikai kiállítás: a Rippl-Rónai Múzeum látta vendégül *Aba-Novák Vilmos* műveit.. E két elhunyt mester festői vállalkozása bizonyos tekintetben rokon volt, mert mindkettőjük festészete a tartalomra, a kép témájára épült, abban a korszakban, amikor azt a festőt tartották legkevésbé modernnek, aki »elbeszélő«, aki jelenetet, életképet ábrázol ahelyett, hogy puszta motívumot, festői látványt festene. Ugyanekkor mindketten ízig-vérig modernek voltak festői látásmódjukat illetően, és festői, merészen festői eszközökkel bizonyították, hogy nem maga a témafestészet az elavult, hanem legföljebb az emberi-művészi mondanivaló ódonsága, korszerűtlensége teszi azt elavulttá. Aba-Novák Rippl-Rónait festészetünk »kolosszusának« nevezte azért az emberi melegségért, amelyet életművében megvalósított, a pusztán dekoratív festői ötlet, a színek és formák elbűvölően játékos összhatása sem ér semmit azon »áhitat«, azaz költészet nélkül, amelynek a kép hangulatából kell áradnia.

Minthogy Aba-Novák grafikáiból is a művész vérmérsékletének, kedélyének sugárzását, elbeszélésének közvetlenségét érzi a kaposvári múzeum közönsége, ismerősnek tűnhet számára ez a mester Rippl-Rónai révén is. Másrészt ugyancsak Rippl révén ismerte meg e város a rajzolás mesterségének varázsát, azt a különös érzést, hogy a csak fekete-fehér színből álló gép is keltheti a színekben pompázó kép hatását. Ha a rajz valóban mesteri, megértjük belőle, hogy a biztos, határozott, világos formaérzékeltetés ugyanolyan jelentőségű a festészetben, mint a zenében a ritmus, a dallam üteme.

Aba-Nováknak pályakezdete óta az volt a feltett szándéka, hogy az életet fesse, az életről fessen elbeszélést, éspedig nem csupán a műértő ínyencek számára, hanem a széles tömegeknek, az egész népnek. Így hát olyan közérthetően kellett festenie, mintha elbeszélne vagy írna: közérdekű témákat kellett érthetővé, olvashatóvá tennie a festészet nyelvén. Ugyanakkor szokatlanul új volt a színbeli látása, vagyis »modern«. Ezt a látásmódot is el kellett fogadtatnia a közönséggel. De minthogy a valóban életet akarta ábrázolni: ismernie kellett az életet, az embereket, jellemüket, viselkedésüket. Ezt tanulmányozta nagyon nagy szenvedéllyel, miközben a mesterségét is tökéletesen elsajátította.

Az ember arc- és kézjátéka érdekelte legjobban, mert úgy vélte, hogy ezek az ember lelkiállapotának, jellemének leghűbb kifejezői, ha nem halljuk őket beszélni — mint ahogyan a festőnek az is feladata, hogy úgy, olyan elevenséggel jellemezzen embereket, mintha jól látó, melegen érző, de süket emberekhez szólana.

Kiállított grafikái pályájának első öt-hat évéből származnak és megdöbbentenek emberábrázoló erejének mélységével. A drámai tartalmú tömegjelenetek — többnyire biblikus témájúak — megmutatják, hogy minő erő rejlik képzeletében, mennyire elevenen tudta átélni a bibliai események emberi élmény tartalmát, a félelmet, a pánikot, vagy rajongást, áhitatot. Kiderül e rajzokból és karcokból az is, hogy ez a fiatal művész messze kerülte a tartalmilag problémamentes csendéleteket, vagy az egyértelműen derűs hangulatok elbeszélését.

Arcképei azt mutatják, hogy kizárólag olyan arcok érdeklik, amelyeknek kifejezése szokatlan, formái erőteljesek — de semmiképpen sem érdekelték a »szép-szabályos« kifejezéstelen arcok. Számára egyedül az volt szép, ami jellegzetes, tehát tartalmas, ami mögött egy ember gondolata, múltja, szenvedése, vagy öröme áll.

Érett festői korszakának népélet képein sem látunk »szép« parasztokat. Csak olyanokat, akiket egyrészt megviseltek a hétköznapok, a nehéz munka, a kispénz, a gondok — meg olyanokat, akiknek ünnepnapokon felenged a kedvük, arcjátékuk ilyenkor elevenebb, mosolyuk is átcsillan a vásárok aranyló borán... de azért ilyenkor sem tűnnek el arcukról a mélyebben ülőráncok a száj körül, s a homlokon. Aba-Novák realista volt, nem vonta ki az életből s nem tagadta le az arcokból sem a derű, sem a keservek nyomát.

A magyar tájak arcát is erősen figyelte, azt nézte, hogy miképpen függ össze a tájnak a jellege az ott lakó nép jellegével. Másként látta az alföldi, másként a dunántúli, másként a Csík megyei parasztot. Amint a művészek arcában is azt keresi, hogy az mit árul el az illető munkásságáról, életfelfogásáról, stílusáról, úgy a tájakat is szinte élőlényeknek tekintette, megfigyelte jellegzetességüket, s olyanformán ábrázolta őket, mintha az élő természet arcjátékát tolmácsolná.

A nép-életképen kívül még egy másik világ foglalkoztatta erősen a képzeletét: a vándorkomédiásé. De nemcsak azért, mert itt ecsetére való típusokat talált, s elevenen elbeszélhető jeleneteket, hanem azért is, mert jelképes témának találta azt, az élet kettős arcáról. A cirkuszporond és a mutatványok látszatpompája mögött ólálkodik a komédiás életnyomora, a vándorkocsik szegényebédje, a sápkóros gyerekek, erős ízomzatú, de fáradt asszonyok, és nappal elnyűtt képű, este vigyorgó bohóc.

E látszatvilág mögött a második világháború előtti évek nyomasztó korképe is áll, és annak a művésznek a figyelő szeme, aki ezt a kétarcú korképet jelképes témával is jellemezni akarja.

Életének utolsó főműve volt az »Álarcfestő«, aki játékboltban készít maszkokat, de ezek a maszkok félelmetesek: nevetésük vigyor, komoly arcuk tragikus. S a gyerekek, akik kezükben tartják az álarcokat: döbbentek, mert megsejtik, hogy nem játékszer az, amit a mester készít. Világháború küszöbén állottunk. Az emberi arcon tükröződő gyötrelemnek, az egyetemes művészetben is párját ritkító ábrázolását adta Aba-Novák a jászszentandrási templom falképei közül a »Kárhozottakon«. Ifjúkori, kiállított grafikáinak drámai hangja itt tér vissza, itt ismerjük meg annak az Aba-Novároknak a legbensőbb, szomorú arcát, aki festményein oly ízes jókedvvel tudta előidézni a vásári lacikonyhák hangulatát, a bor melletti bölcsködést és danázást, s a forralt bábszillatban derűsre forduló böletykálkodást.

Akik Aba-Novákot hírből, vagy vásárképeiről ismerték, csak ezt a harsány tréfacsinálót tartották emlékezetükben, s ez a kép róla: egyoldalú. Azért is fontos, életművének értelmezéséhez helyes ismerni azt a másik, súlyos gondolkodású, drámai érzésű fiatal művészt, akit pályakezdetének rajzaiból most ismernek meg a kaposvári múzeumban.

B. Supka Magdolna

1021

(1360)

Megnyílt Szolnokon az Aba-Novák emlékkiállítás

Nagy jelentőségű képzőművészeti esemény tanúi lehettek mindazok, akik szombaton este 5 órára összegyűltek a szolnoki múzeumban. A szép számban megjelent érdeklődők között ott voltak a párt- és a tanácsi vezetők, a művésztelep tagjai, a társadalmi és kulturális intézmények vezetői közül számosan. A vendégek sorában ott láttuk *Aba-Novák Juditot*, a művész leányát, *B. Supka Magdolna* művészettörténészt, az Aba-Novák monográfia íróját és *dr. Bényi László* művészettörténészt, a Magyar Nemzeti Galéria osztályvezetőjét, a szolnoki kiállítás rendezőjét.

Kaposvári Gyula múzeumigazgató bevezetőjében Aba-Novák művészpályájának főbb eseményeiről emlékezett meg.

Chiovini Ferenc festőművész, a kortárs és a barát, megnyitó beszéde sokáig emlékezetes marad a hallgatókban.

A megnyitó szavak után *Supka Magdolna* művészettörténész, Aba-Novák munkásságának feldolgozója, a képeken mutatta be azt a zseniális életművet, amely a huszadik század egyik legnagyobb festőművészének munkásságát jelzi. A Szolnokon már jól ismert előadó tárlatvezetése méltó volt a nagyjelentőségű kiállításhoz.

Szeretném
hogy egyetértek
dományos munk
és tervszerűbbé
tudományos té
megosztásával h
latban és a
együttműködésse
Jánossy Lajos
elvtársunk itt
Egyetértek Pries
nővel is, aki arr
milyen jó, hogy
nyos kutatók je
ma már bátran
A szocialista vi
zött témameghat
tudományos munka jobb
megszervezésével biztosítani
kell, hogy a tudományos ku-
tatás fő iránya megfeleljen a
szocialista építés igényeinek,
de természetes, hogy a kísér-
letezés az kísérletezés, a ku-
tatás az kutatás.

Maguk a tudósok mondják,
hogy a tudományos vagy tu-
dományos jellegű kutatásra
előirányzott kétmilliárd fo-
rint — ami még sem két-
karjcár — jó része még fel-
cserélődik, valahogy elszivá-

1962 NOV 25

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

(1960)

szem, ezt elfogadhatjuk, ez
az igazság. Örvendetes, jó
dolog ez. Igény és követel-
mény a határozott állásfog-
lalás a szocializmus és a nép
ügye mellett. Ez helyes és
ezt követeli a párt.

A vitában felvetődött több-
bi kérdésre nem térek ki,
mert azokkal egyetértek.

Most a pártmunka kérdé-
seiről szeretnék szólni. Több
felszólaló említette a párt-
munka társadalmasítását,
azt, hogy ne csak függetle-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Aba-Novák Vilmos

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1962 NOV 27.

1021

(1359)

(1359)

Lelkes ifjú nézó az elhunyt nagy festőművész: Aba-Novák Vilmos képe előtt a szolnoki kiállításon

A francia választások eredménye

Párizs, november 26.

A francia nemzetgyűlési választások második fordulójának nagy eseménye a baloldali pártok frontjának sikere.

A Francia Kommunista Párt megnégyszerezte mandátumainak számát, megnőtt a szocialisták és más baloldali csoportok nemzetgyűlési képviselete is.

De Gaulle támogatói megszerezték a nemzetgyűlés abszolut többségét, mert a jobboldali reakció csaknem egységesen De Gaulle mögé állt. A „polgári ellenzék" felbomlott, s most mindenekelőtt a baloldali erők további együttműködésén múlik, hogy sikerül-e útját állni a köztársasági elnök diktatórikus törekvéseinek.

A parlamenti választások második fordulójában összesen 369 képviselői székért folyt a harc, miután 96 mandátum sorsa már az e menetben eldőlt. A komm nista párt kezdeményezés a demokratikus pártok a lasztókerületek többségéb visszaléptették esélytelen löltjeiket és közös jelöltet lítottak a De Gaulle-ist képviselőjelöltjeivel sze ben. A baloldali egységfr sikerére jellemző, hogy a mokratikus jelöltre igen s választókerületben jóval tö szavazat esett, mint amenn a kommunista, szocialis radikálispárti jelöltek az e menetben együttesen kapt De Gaulle a reakciós er átcsoportosítása következ ben ugyan megkapta abszolút többséget, a jobb dal parlamenti képvisele azonban csökkent.

Megközelítően végleg eredmények szerint 465 ma dátum közül az UNR és ő támogató jobboldali cs portok 270-et kaptak. A MRP-nek 38, a függetlene

Hruscsov fogadta Nosavant

Moszkva (TASZSZ)

Hruscsov, a Szovjet Minisztertanács elnöke hétfőn a Kremlben fogadta Phoumi Nosavan laoszi miniszterelnökhelyettest és pénzügyminisztert, és megbeszélést folyatott vele.

tagjai előzőleg a Kremlben Koszigin nek, a Szovjet Minisztertanács első elnökhelyettesének vendégei voltak. Koszigin ebédet adott a küldöttség tiszteletére. Szovjet részről Leszecsko miniszterelnökhelyettes, Gromiko kül-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

(1358)

Aba Novák Vilmos

NÉPSZAVA

1962 OKT 31

(1358)

Aláírták a magyar—lengyel kulturális együttműködés kétéves munkatervét

Október 30-án *Varsóban* aláírták a magyar—lengyel kulturális együttműködés 1963—1964. évi munkatervét. Az okmányt *Ilku Pál* művelődésügyi miniszter és *Waclaw Tulodziecki* közoktatásügyi miniszter írta alá.

Az új megállapodásról *Ilku Pál* művelődésügyi miniszter a Magyar Távirati Iroda varsói tudósítójának kijelentette: *Az új kétéves munkaterv az országaink közötti kulturális kapcsolatok kiszélesítésére törekszik.* Ezt bizonyítja, hogy az eddigieknél nagyobb jelentőséget tulajdonít és tágabb működési területet biztosít a magyar és a lengyel intézmények közötti közvetlen kapcsolatoknak, a személyes találkozókon alapuló tapasztalatcseréknek.

Ilku Pál elmondotta, hogy a kultúra és a művészet területén tervbe vették, hogy jövőre hazánkban szerepel a *Lengyel Országos Filharmónia Zenekara*, 1964-ben pedig az *Állami Hangverseny Zenekar* adja vissza a látogatást. Megállapodtak *Aba-Novák Vilmos* kiállításának varsói megrendezésében.

— A kétéves munkaterv a fentieken kívül fejleszteni kívánja a két ország együttműködését a *könyvkiadás, a közművelődés, a rádió, a televízió, a sajtó, a film, a sport és a turisztika* területén is — fejezte be nyilatkozatát *Ilku Pál*.

— A
zálódás
ben sike

Ne

Péntek
cselgánc
lye lesz
ahol az *Ú. Dózsa* legjobb-
jai a *berlini Dynamo*
együttesével mérik össze
tudásukat. A találkozót
három súlycsoportban be-
nyolítják le, s mindegyik-
ben 4—4 pár áll rajthoz.
A vendégek kitűnő erőt
képviselnek, az *Ú. Dózsa*

Néhány SORBAN...

November 27-én Zürichben kerül sor a chilei labdarúgó VB végleges elszámolására. Az előzetes jelentések szerint mintegy négymillió dollár a bevétel, s ebből körülbelül másfélmillió dollárt osztanak fel arányosan a részt vett 16 csapat között.

Az Észt SZSZK szabadfogású birkózó-válogatottja Tallinban 5,5:2,5 arányban győzött az NDK együttese ellen.

Szép magyar siker született a russei nemzetközi motorversenyen, amelyen a legjobb román, bolgár és magyar sportolók vettek részt. A 125 kcm-es kategóriában Szabó II. biztosan nyert.

TÓ-TANÁCSADÓ

különleges számítások alapjá

VENDÉGCSAPAT HELY	PONT	FORMAJE
SZOMBATHELY 14		Kevés

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Aba Novák Vilmos

HÉTFŐI HIREK

1962 SZFP 24 (137) 1021

(137)

Őszeleji barangolás a Nemzeti Galériában

Alaposan elcsodálkozik a *Nemzeti Galéria* vasárnapi ügyeletese, amikor alig valamivel 10 óra előtt az első őszi tárlatlátogatók felől kérdezősködöm. Azt szeretném ugyanis tudni: *milyen várható „forgalomra" számítanak;* hiszen a nyári meleg vasárnapok után ezúttal először fordul majd a közönség érdeklődése az olyan őszi programok felé, mint a tárlatlátogatás.

— *Egész nyáron szakadatlanul özönlöttek a látogatók* — mondja mintegy válaszul kérdésünkre — *külföldiek és budapestiek. Igen sokan vidékről is felkeresték a Galériát.* A legszebb strandidőben is 1000—1500 nézője volt állandó és időszaki kiállításainknak. A Galéria vasárnaponként hivatalosan csak 11-kor nyit, de a *TIT-tel közösen már 10 órakor tárlatvezetéseket tartunk,* s mindegyiket *szabadegyetemi szintű előadások* tesznek teljessé, érdekessé.

Ma két tárlatvezetés vonzza az érdeklődőket: a *XIX. század magyar festészetét* bemutató kiállítás és az *Aba-Novák* emlékkiállítás. S ahogy körülnézünk a Galéria tágas aulájában, már szaporán gyülekeznek is a ma délelőtti látogatás nézői, hallgatói. Főleg fiatalok és nők, de a középkorú korosztály is szép számmal képviselve van ezen a hivatalos nyitást megelőző tárlatvezetésen.

A törzsközönség

— Érdekességként tudnám megemlíteni — mondja kalauzunk, miközben az érkezőket vesszük szemügyre — hogy kialakulóban van az állandó, *törzsközönségünk* is. Gyakorta vesszük észre, hogy egy-egy múteremlátogatáskor ugyanazokkal az arcokkal találkozunk, akik Aquincumba is eljönnek, és itt is rendszeres látogatóink. A képzőművészet persze kevésbé látványos, mint mondjuk egy színházi előadás, vagy egy hangverseny, de *ha csendesebben is, egyre bővül az a kör, amely érti, vagy érteni szeretné a szép festményeket, szeretne közelebb kerülni a különböző korokhoz és iskolákhoz.* Azt hiszem, ebben a lassú, de a figyelő számára igen jól kivehető folyamatban kereshetjük a vasárnapi tárlatvezetéseknek sikerét.

Élmények özöne

A két tárlatvezetés közül az Aba-Novák emlékkiállítást kíséri nagyobb figyelem. Persze ennek is megvan a maga magyarázata. Ma, amikor a modern festészet útjai, lehetőségei és eredményei annyira a művészeti kérdések középpontjába kerültek, érdemes néhány pillantást vetni Aba-Novák festészetére, akit kora közvéleménye, de a hivatalos kaszt is — az ő szavaival élve — *„kizsürizett"*.

B. Supka Mária, a kiállítás rendezője ezúttal tárlatvezetői minőségben is igyekszik közelebb hozni a nézőket Aba-Novák rendkívül bátor, saját kora problematikáján, ábrázolásán is túlmutató pikturájához. Előadásában jól érvel nemcsak a képekkel — amelyek egyébként a 182 oldalas vendégkönyv lapjain olyan bejegyzésekre ragadtatták a látogatókat, mint hogy *„Az élmények özönét éltem át"*, *„A festő »Bartók« — éppen olyan büszkék lehetünk rá!"* vagy, hogy *„Vidékre is el kellene hozni ezt a kiállítást"* — hanem Aba-Novák egész, kortársai által meg nem értett, drámai küzdelmekkel teli életpályájának egy-egy a képekhez illő részletének felvillantásával is.

Az Aba-Novák emlékkiállításnak még csak egy töredékével ismerkedett meg az a nyolcvan látogató, aki kora reggel elindult a Nemzeti Galériába... Máris tizenegy óra. A Galéria bejárata valósággal egy méhkasra emlékeztet. A pénztár előtt türelmetlenül várakozók már egész *sort alkotnak,* s közben osztrák és szovjet turistacsoport érkezik. Négy autóbusz, és vagy két tucatnyi magángépkocsi — külföldi és hazai rendszámmal — és természetesen sokszázan, akik a napsütötte Kossuth Lajos téren át igyekeznek, hogy a Nemzeti Galéria impozáns csarnokába lépve két, vagy több felejthetetlen órát töltsenek az igazi művészet élményt, s varázst nyújtó alkotásai között.

Ezen az első őszeleji vasárnapon, reggel tíztől délután négy óráig 1500 látogató barangolt a Nemzeti Galériában.

B. T.

Az utasok panaszai nyomán

Ellenőrzik az autóbuszok sebességét

Az utóbbi időben több bejelentés érkezett az illetékes helyekre arról, hogy túl gyorsan közlekednek az autóbuszok. A tömött kocsikon az utasok a kanyarokban alig tudnak megállni a lábukon, s még az ülő utasoknak is meg kell kapaszkodniuk, hogy az ülésekről le ne csússzanak. Különösen két vonalszakaszokon tapasztalható a túl gyors vezetés, a 7-es autóbuszok belvárosi, Váci utcai szakaszán és a 9-es autóbuszok külső Baross utcai vonalrészén a Horváth Mihály tér és a Kulich Gyula tér között.

A Fővárosi Tanács Közle-

Jó bar

Herczegfalvi Sándor és Juhász János maga sem hitte volna, hogy elhatározását néhány napon belül ezer és ezer munkás követi. Nem gondoltak ők semmiféle „mozgalomra", csupán arra, hogy a mezőgazdaság most nehéz időszakban van, kevés a traktoros. Ezért kérték, helyezzék őket valamelyik gépállomásra, hogy ott két hónapon át segítsenek.

S íme, kezdeményezésük nagy visszhangra talált. A Csepel Vas- és Fémműben, a Csepel Autógyárban, építőipari vállalatoknál, a vasútnál és még számos más üzemben vállalták a traktorvezetéshez értő munkások, hogy ők is kiveszik részüket a mezőgazdaság segítéséből. Napokon belül kétezernél több munkás jelentkezett és várja beosztását. Pest megyében már a hét közepe óta 200 önkéntesen jelentkező munkás-traktoros végzi a vetőszántást és a vetést. A csepeli üzemekből hamarosan 100 munkás indul Abonyba, Kiskunlacházára, Monorra és Nagykőrösre. És így tovább.

Dolgozó parasztságunk tehát ismét meggyőződhet róla, a munkásosztály mindig segíti, ha erre szükség van. Nem kétséges, hogy a falvak népe jó szívvel, ismerősként, jó barátként fogadja Herczegfalvi Sándort, Juhász Jánost és társaikat.

(—al)

NEM CSAK CÍM

almak fémjelzése a szocialista
en sokféle próbát kell kiállniok
nek, amíg a frázismentessé vált

ádokról, műhelyekről, egyének-
mint a magasabb közösségi és
r eddig is eléggé közismertté
s előjelű példa arra hívja fel a
ta cím népgazdasági értékmérő-

brigádja a kongresszusi munka-
zik, hogy elnyerje a „szocialista
ényeik kézzelfogható mutatója,
elejtmentesen dolgoznak, száz-
l szemben a Láng Gépgyárban,
zgalom lendülete visszaesett,
lista" címet, mivel megnövekе-
aként maguk a dolgozók is
ől estek el.
ánvaló, ilyen „kitapintható" az
érdeke és a szocialista brigád-
. De a lényeg mindenütt ez: a
jövő munkaformája, a közösség
ásik oldala: csak azok érdemel-
akiket munkaeredményeik erre

(—s)

Zálogház

Nyugat-Németországban, az agyonreklámozott gazdasági „csoda" tündérkertjében a Frankfurter Rundschau hasábjain, egy szemfüles riporter — éppen a „gazdasági csoda" igazolásaként — arról számolt be, hogy az ország 24 legnagyobb nyilvános zálogházába, ellentétben a tíz évvel ezelőtti állapotokkal, sok villamosított háztartási gépet raknak be. Nos, ha van valami, ami alkalmas a népjólét bizonyítására, ez aztán igazán alkalmas. Mondja ő.

Van ám a riportnak egy szerényebb megállapítása is. Eszerint az elzálogosított tárgyak kétharmada női- és férfi-ruha, cipő, fehérnemű, olcsó karóra. A zálogba tett tárgyak 75 százalékára 30 márkán aluli kölcsönt adtak. Világos: a zálogházak forgalmát a megszorult kisemberek szolgáltatják.

Nyugat-Németországban is lehetnek szegény emberek. S ez csoda?

Aligha. Hiszen Erhard gazdasági miniszter épp a napokban nevezte „élősködésnek" a munkások bér-

1376

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Aba-Novák Vilmos

MAGYAR NEMZET

1962 JUL 18

A Magyar Nemzeti Galéria Aba-Novák emlékkiállítását szombaton, július 21-én délben nyitja meg dr. Pogány Ö. Gábor főigazgató.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Ata-Norik Vilmos
SZOLNOKMEGYEI NÉPLAP

SZOLNOK MEGYEI NÉP

Néplap

s gyümölcs és szőlő-
melési értekezlet

szedés után azonnal, de legkésőbb két-három napon belül lehűtésre kerüljön a gyümölcs.

Porpáczy Aladár végül megállapította: ma már rendelkezünk az intenzívebb termeléshez szükséges, a külföldi és a belföldi piacokon egyaránt jól értékesíthető gyümölcsfajtákkal.

A szőlőtermelés és telepítés feladatait dr. Kozma Pál egyetemi tanár ismertette. Elmondotta, hogy a 80 000 holdas telepítési program megvalósításához évi 160 millió oltvány és gyökeres vessző szükséges. Országosan el kell terjeszteni a vesszők parafionos kezelését, hogy gyorsabban, több és jobb minőségű gyökeres oltvány kerüljön a nagyüzemi gazdaságokba. Fontos feladat termőtájanként kialakítani a fajtaarányokat. Ehhez nemcsak jó borszőlő, hanem csemegefajtáink is vannak.

Többet kell foglalkozni az új művelési módok elterjesztésével. Sok helyen, még a síkvidéki nagyüzemi szőlőkben is, megmaradtak a bakhátas művelésnél. Meg kell keresni a helyi adottságoknak legjobban megfelelő, legyőzés, alacsony- és magaskordonos művelési módot.

yelmezettség

z nyeremény
jutalomsorsoláson

vábbi tételei különösen a háziasszonyoknak kedveznek: két teljes lottó-konyhaberendezés, 25—25 mosógép és porszívógép, 15—15 hűtőgép és padlókefélőgép, 13—13 háztartási robotgép és varrógép került a jegyzékre. Ezenkívül többek között két teljes szobaberendezést — jugoszláv és csehszlovák bútorokkal —, 54 televíziót, 138 rádiót, 35 motorkerékpárt és 123 nagyértékű — öt-, hat-, nyolc-, tíz- és húszezér forintos — vásárlási utalványt is kisorsolnak.

Illatos utcák

Szicilia már ma is ismert virágai szépségéről és illatáról; idén új szenzációval akarja megörvendeztetni a turistákat.

Egyes városok, így Siracusa és Catania hatóságai elhatározták, hogy utcáikat levendulával illatosítják.

Az utcák öntözésére használt vízhez fertőtlenítőszert és levendulakivonatot kevernek. Az új eljárás hármas célt szolgál: megtisztítják az utcákat, fertőtlenítik és illatosítják azokat.

en
Minden

Francia tudósok módot ta láltak eleven halak „kon zerválására". A kifogott ha lakat rövid időre alkohol fürdőbe kell mártani. A ha lak mély álomba merülne és ilyen állapotban jól el viselik a több napos tehe kocsi-utazást is, majd h újból vízbe teszik őket, te jes egészében ébrednek fe

*

Az amerikai Battelle Me morial Instituto két kutató rendkívül finom, új illatok állított elő oly módon, hog ultrahanggal kezelte az illa forrásokat. A hanghullámo megváltoztatják az illatoz testek aromatikus tulajdon ságait.

*

A Szovjetunióban azza kísérleteznek, hogy a gáz vezetékeket használják fe rádió- és televízióadás, va lamint távbeszélés céljaira Kazimcsejev dr. szerint a vezetékek belső falát vezető réteggel — rézzel, vagy alumíniummal — kell „kibélelni". Ez tíz televíziós csatornához képez „koaxiális kábelt", spirális formában pedig száz televíziós csatorna és ezer telefonbeszélgetés hordozója lehet.

*

Egy londoni orvoskongresszuson Lancaster tanár arról számolt be, hogy a koránkelő emberek kevésbé vannak kitéve szívbántalmaknak. A statisztikai adatok szerint minden ötödik angol szívbajban hal meg. Ha különválasztjuk a koránkelő embereket, kiderül, hogy ezek közül csak minden harmincadik pusztul el ebben a betegségben.

Lancaster tanár azokat az embereket tekinti koránkelőknek, akik minden reggel hat óra előtt elhagyják az ágyat. Aki tehát korán kel, nemcsak aranyat, hanem egészséges szívet is lel. Következésképp hosszabb életű is lesz a földön...

*

A szovjet tudósok egy csoportja háromévi tudományos munka után most tért vissza az Északi-sarkról, igen érdekes felfedezésekkel. A tudósok a Ferenc József föl-

Jövőre tovább
bővítik a szak-
mérnökképzést

A Művelődésügyi Minisz tériumban kapott tájékozta tás szerint — a fokozódó ér deklődésre tekintettel 1963 ban tovább bővítik a szak mérnök-képzést.

A Budapesti Műszaki Egye tem gépészmérnöki karán hegesztő-, szerszámgépész energetikus és élelmiszeripar gépész; a villamosmérnök karon félvezető-technika, fi nommechanika-technológia, folyamatszabályozás é akusztika; a vegyészmérnök karon gyógyszerkémia; a Építőipari és Közlekedés Műszaki Egyetem mérnök karán vízellátás és csatornázás, valamint vasbeton-építés, az építészmérnöki karon épületek helyszíni kivitelezése, a közlekedési üzemmérnöki karon nagyvasút Diesel- és villamosvontatás a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem gépészmérnöki karán hegesztő, a veszp-

1021 AUG 2 (13 Ft)

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP (13 Ft)

SZOLNOK SZEREPE ABA-NOVÁK VILMOS FESTÉSZETÉBEN*

Aba-Novák Vilmos művészpályájának kezdetét és végét egy-egy szolnoki műve jelzi: a kettő közötti negyedszázados munkásságának remekei zömben Szolnokon készültek vagy gyakran szolnoki ihletésűek. Ha tekintetbe vesszük, hogy Aba-Novák budapesti születésű és illetőségű volt, hogy hazánk minden táját ismerte, s hogy a félvilágot bejárta a festőként is mindezek ismeretében mégis Szolnokot választotta festészetének állandó kikötőjéül —, akkor e vidéken kell felismernünk művészi magára- és otthonratalálásának helyét, festői képzeletének és emberi otthonosságának ihlető légkörét.

A magyar festészetben igen gyakori az a jelenség, hogy éppen a legeredetibb, legerőteljesebb művészegyéniségek nem a fővárosban, hanem hazánk valamely más táján ütik fel tanyájukat, onnan merítik témáikat, s ezeknek viszi hírét az egyetemes festészet fóruma elé. Ezt tette például Tornyai, Koszta, Rudnay, Mednyánszky, Egry, Rippl-Rónai a nagyjaink közül. Szolnok is búvárára talált az osztrák Pettenkofen óta, múlt századunk jelesei közül Bihariban, Deák-Ébnerben, művésztelepe révén századunkban is egy sor olyan festőben, akik állandó kapcsolatot találtak itt a saját művészi mondanivalójuk és e táj, e nép élete, látványa között.

De Fényes Adolf volt az, aki Aba-Novákoknak felcsillantotta a szolnoki kincsesbánya mélyebb titkait, vagyis azt, hogy mint lehet az itteni emberi-művészi élményekből szintézist teremteni, ízes, magyar, modern festői világot. A huszas-harmincas években ők azon kevesek közé tartoznak, akik következetesen szembeszegültek nemcsak a műcsarnoki konzervatív festészettel, de a l'art pour l'art szemlélet tématalálmával is, mely a motívumot, a cselekménymentes látványt hirdette a festészet magasztos feladatához egyedül méltónak. Akinek ennél több, elevenebb mondanivalója volt az életről s az emberről, azt maradinak, s a festészet magasabb, esztétikai céljához kontárnak tartotta.

S éppen, mivel a modernség, a korszerűség zálogaként is a „tiszta festészetet" jelölték meg — különös érdemmel jelentkezik e két mester szerepe ma, harminc év távlatából: éppen ők azok, akik a festészet esztétikai ismérvei szerint is a legmodernebbek voltak és maradtak, azon kevesek között, akik azidőben „témáikat" a népéletből merítették. „Szakítottam a modern esztétikának azzal a babonájával, hogy nem szabad témához nyúlni, hanem csak motívumhoz... Van téma, mert élek, és van véleményem róla. Ezt közölni kell!... A kizárólagos festőiséggel ezért nem foglalkozom, mert nemcsak szemem van, hanem ember is vagyok."

Az egyszerű témafestészeten, a cselekményábrázoláson túl, Aba-Novákról az is elmondható, hogy sajátlagosan elbeszélő festőnk huszadik-századi értelemben őrajta kívül nincsen. Egyedül ő tudta megdönteni azt a jogos ellenszenvet, amelyet a művészekben és a közönségben egyaránt ébresztett a hosszúéletű műcsarnoki ízetlen népszínműfestészet, ez a hamis festői tápszólást mímelő, tartalmában is giccses népéletábrázolás. Aba-Novák nyíltan is szemükre vetette, hogy amit csinálnak, éspedig „nemzeti piktúra" címszóval, az nem egyéb a múltszázadi müncheni akadémizmus magyarossá hazudott változatánál.

Aba-Novák szerint a festő elsőrendű kötelessége „életet csinálni a vásznon", és mint írta: „túl minden ízmuson, időálló, korszerű, aktuális piktura kellene, kultúrált festők kellenek, kik életükkel teremtenek életet vásznaikon, egészség kell itt, mely megöli végre a pikturában a múlt század csökevényeit, s lehetetlenné teszi az izmusok által nehezen szült ál-modernséget, ad azonban a végletekig konstruktív, ép és kokain-mentes művészetet!"

Ennek az ép és kokainmentes művészetnek a feltételit találta ő meg Szolnokon. Hiszen „ez a pesti modernség annyira híján van minden emberinek, — hogy fennmaradása már nem is kérdés... élményt a képre, és nem dekoratív ötletet!" Az élményt találta meg Szolnokon, s ettől az élménytől termékenyült meg képzelete, és fittyet hányva a korabeli esztétikai aggályoknak — ízes, széles elbeszélő kedvére bízta magát: „Ezen ponton okozok fájdalmat puszta létem által... sokat szidnak ők engem, ám legyen, felkészültségem teljesebb, — fantáziám dúsabb, nem lehetek pesszimista a harc kimenetelében".

És Aba-Novák festészetének páratlan értékei éppen abban a módban mutatkoznak meg, a hogyan a képzeletét festészetében foganatosította. Elsősorban is úgy, hogy mondanivalóját egyetemes értékűvé szélesítette. — Ehhez új stílust, új festői előadásmódot kellett teremtenie, hiszen elavult nyelvezettel — bármily eleven lett légyen is az életszemlélete — nem tudott volna európai szintre, korszerűségre emelkedni. Festéstechnikai szempontból a temperához folyamodott, hogy nagyon is hangsúlyos mondanivalóját, emberábrázolását nyomatékkal, tiszta forma- és színvilággal fejezhesse ki. Azzal is forradalmasította a korabeli emberábrázolást, hogy a lélektani jellemzést magasra fokozta az arc- és kézi játék beszédességével, jellegzetesen abanováki expresszivitással. S éppen a műcsarnokiak által a legkonvencionálisabban jellemzett népéletkép műfajában végzett vakmerő műtétet a lagymatag, hizelgő, hamis és éppen ezért sértő „rózsaszín" parasztábrázoláson. Aba-Novák parasztjai nem szépek. Munkában megfáradt, súlyos kezű, vésett arcú, szótlan emberek — így látta őket a mezőn, ebédjük közben, vagy rövid pihenésükben. Vásáraikon, ünnepeiken azonban széleskedvűek, tüzes vérűek — vigadozásukban nagyon hasonlatosak Ady Endre magyarjaihoz: „Már nem várunk, semmit se várunk, de egyet még ugrik a kedvünk, egyefene, hátha vigabb lesz a halálunk".

Súlyos betegen, élete utolsó szakaszában, ha állványhoz tudott még ülni budapesti műtermében: hát Szolnokra zarándokolt képzelete, megelevenedtek benne a vásárok, iddogáló öreg parasztok, kondér mellett álló kenyértestű menyecskék; és a művész öt érzékszervével érzékelte még utoljára is ezt a földi világot, melyet elhagyni, néki éppen, művészi teremtőképessége teljében, oly végte-

lenül nehéz volt. Életműve az utókor számára nagyszerű tanúságtétel arról, amit Aba-Novák oly tömören tett a művész tökéletességévé: — „Életet csinálj a vásznon!"

B. Supka Magdolna

* Megjelent a Jászkunság 1962. évi 2. számában. Lapunk ezt a megemlékezést a budapesti Aba-Novák kiállítás alkalmából közli.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Aba-Novák (1354)
MAGYAR NEMZET Velnos

1962 AUG 17
(1354)
(1354)

Megkezdődött az alkotmánynapi ünnepségek sorozata

1021

Az országban mindenütt változatos programmal készülnek alkotmányunk megünneplésére. Esztergomban már meg is kezdődtek az ünnepi hetek Nagy sikert aratott a »Balassi lantja« című irodalmi összeállítás. Több ezren nézték már meg a várhegyi múzeumban *»A Duna-kanyar a képzőművészetben«* címmel megnyílt kiállítást is. Augusztus 23-ig több fővárosi és vidéki művészegyüttes vendégszereplésével hangversenyeket és színházi bemutatókat tartanak.

Pécsett az alkotmánynapi ünnepségek sorozata augusztus 18-án ünnepi tanácsüléssel kezdődik, majd 19-én este olasz, bolgár, csehszlovák, jugoszláv, német és dél-amerikai művészek vendégszereplésével *nemzetközi jazz-fesztivált* rendeznek a szabadtéri színpadon.

Szolnok megye 12 községében kiállításon mutatják be a községfejlesztési eredményeket, a termelőszövetkezetek fejlődését.

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat a kettős ünnepre változatos programot dolgozott ki. A budai Várral ismerkedni kívánó csoportokkal indul az első túra, az egyórás *Palota-séta*, amelyet a várható nagy forgalomra való tekintettel fél tíztől kezdve óránként megismételnek. Az alkotmányünnepen a TIT *három történelmi sétát* rendez, mindegyik más-más korok emlékeit idézi majd: az aquincumi múzeum tudományos munkatársai a római-korabeli Óbudáról adnak részletes helyszíni tájékoztatást, Gül baba sírjánál a törökkori műemlékekről beszél *Gerő* Győző művészettörténész; a Mátyás templom előtti térről kiinduló csoport pedig a Vár-negyed történelmi emlékeit tanulmányozhatja majd. Tárlatvezetés is lesz a programban: az Aba-Novák-emlékkiállítás megtekintése, *Supka* Magdolna művészettörténész vezetésével.

Akik »hosszabb távú« ismeretterjesztésre is szívesen rendezkednek be, azoknak a TIT 19-én irodalmi kirándulást rendez Balatonfüredre. A botanikai séták törzsközönsége ugyancsak 19-én a fővárosból kiindulva Pomáz és Feketehegy irányába veszi útját.

Hanglemez figyelő

Verdi Requiemjének szovjet felvétele mostanában az egyik legjelentősebb zenei vállalkozás, Budapesten pedig az utóbbi hónapok legnagyobb lemezsikere. Az orosz származású francia karmester, Igor *Markevich*, s az általa vezényelt Moszkvai Állami Filharmónia Szimfonikus Zenekara, valamint a szólista- kvartett — talán csak a tenor-szólam kivételével —, állja a versenyt a leghíresebb nyugati felvételekkel. Jól ismerjük a Columbia produkciójában készült, Victor de *Sabata* vezényletével felvett lemezt, mely minden értéke mellett túlzottan patetikus, helyenként az eredeti elképzelésnél is teátrálisabb. A Markevich-csel készített szovjet lemez megőrzi a Verdi-mű operai s egyben világi jellegét, s így ezt a felfogást érezzük hitelesebbnek Markevich a Mozart Requiemből előnyösen megismert Szovszereplő, népszerű művek keresztmetszetei a magyar felvételeken minden szempontból kielégítően, s néhány kivételtől eltekintve (l. Bohémélet!) magyar operaművészetünk legjobb színvonalán hallhatók. A baj nem is a meglevő, hanem a *hiányzó* operafelvételekkel van. Hanglemezgyártásunk nem követi elégge az igényeket, s bár rendkívül sokan keresik ezeket az operakeresztmetszeteket, alig jelennek meg belőlük néhány. Miért nincs például a Bánk bánból is — a Hunyadi Lászlóhoz hasonlóan — ilyen felvétel, s miért csak a teljes opera kapható? Rendkívül vonzó feladat lett volna például a nemrégiben bemutatott Brankovics György legszebb részleteit is azonnal lemezre venni. Lehet, hogy kissé kockázatos vállalkozás, de semmivel sem nagyobb itt az üzleti kockázat, érezzük, helyesen esett a választás erre a hat részletre, amelyek közül kiemeljük Turandot második felvonásbeli áriáját Takács Paula, s a közismert Kalaf-áriát Simándy előadásában. Végül megemlékezünk a Lohengrin keresztmetszetéről, melyet ugyancsak Lukács Miklósnak, egyik, legjobb Wagner-interpretátorunknak vezényletével vettek lemezre. *Závodszky* Zoltán ezúttal is magával ragad bennünket kulturált hangjával, tiszta szövegkiejtésével, hűséges Wagner-értelmezésével. Mellette *Delly* Rózsi kitűnő Ortrudját, *Jámbor* László megbízható Tellramundját, *Czanik* Zsófia Elzáját és *Antalffy* Albert Királyát hallhatjuk.

Az újabb csehszlovák lemez

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

(13B)

1962 AUG 17

NÉPSZAVA

Aba-Novák Vilmos

...GATÁS GÜL BABA SÍRJÁNÁL

...eretterjesztő Társulat a kettős ün-
...amot dolg·ozott ki. A budai Várral
portokkal indul az első túra, az egy-
otaséta, amelyet a várható nagy for-
tel délelőtt fél 10-től kezdve óránként
lkotmány ünnepén a TIT három tör-
Az Aquincumi Múzeum tudományos
korbeli Óbudáról adnak részletes
Gül Baba sírjánál a törökkori mű-
Győző művészettörténész, a Má-
kiinduló csoport pedig a vár-
t tanulmányozhatja majd. Tár-
...Novák emlékkiál-

meggond
ll az u
tehetet
olgáltato
latában.
knyáját rángatja.
? Nincs más hát-
a a vasút. *Vissza*
A pusztára, ahol
e botorkáló kis élet

ezt így nem l

Mi

(1350)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Aba-Novák Vilmos

MAGYAR NEMZET

1962 IIII 22

(1350)

Ó

Július
22

1021

Szombaton a Nemzeti Galériában megnyitották Aba-Novák Vilmos emlékkiállítását. Az ünnepi megnyitón megjelent politikai, társadalmi, kulturális és művészeti életünk számos képviselője. A tárlatot dr. Pogány Ö. Gábor, a Nemzeti Galéria főigazgatója nyitotta meg.

✉

Fiatal lár

AMERIKA? — szólalt me
Mathéras professzor —, Ame
rika?... Sokkal bonyolultabb
mint azt a mi íróink vag

Aba-Novák Vilmos

(1351)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HÍRLAP

1962 JUL 7

□ ABA NOVÁK VILMOS festőművész emlékkiállítása július 14-én nyílik a Nemzeti Galériában. A tárlaton a művész mintegy 300 alkotását mutatják be.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307
Aba-Novák Vilmos
EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓ
1962 AUG 1
1021
1372
(1372)

...YI DOLGOZÓ 1962. AUGUSZTUS 1.

„Van téma, mert élek és van véleményem róla"

Aba-Novákot pályaválasztásakor érte az első világháború; négyéves kényszerű katonai szolgálata, s eközben jobbkarjának féléves sebesüléses bénulása hátráltatta őt tervezett művészi programjának megvalósításában; a

Építkezésnél 1934

program — amelyet ösztönösen tűzött maga elé, s amely menet közben nyert egyre határozottabb formát és igazolást — lényegében ez volt: a korábbi és egyidejű stílusok szellemi és mesterségbeli birtokában eljutni ahhoz a festői kifejezésmódhoz, amellyel a saját korát a legelevenebb művészi nyelven jellemezhetné. Az elevenség magában foglalta az életszerűség és korszerűség — realizmus és modernség — iránti legmagasabb igényét, egyben az előadás elbeszélő módját is: tehát az új műfajhoz a gyökeresen új stílus megteremtését.

Már kora ifjúságában megmutatkozó rendkívüli formaérzéke; fenomenális szorgalma, szívóssága a mesterségbeli dolgok elsajátításához; élményteljes, mély élet- és ember-figyelése; eredeti és okkutató gondolkodása; az alkotó módszer szabadságába s a stíluskötelezettség alóli függetlenségébe vetett hite; és következetességének legfőbb rugója, azaz alapvető elvi álláspontja, hogy a művészet közösségi hivatású, aktív, közérdekű kultúrtényezőként, nemcsak részese, hanem előljárója, útkészítője kell hogy legyen a fejlődésnek.

Miértis a közérthető, korszerű és magas színvonalú festészetnek egyben az is kötelessége, hogy tartalmában az életet tükrözze, témáit onnan merítse.

Huszonkét évnyi pályájának íve 1941-ben, halálával hirtelen szakadt meg, s mindvégig felfelé visz, életművének útján, bennünket is egy olyan világba, amely azt hirdeti, hogy az élet az egyéni és közösségi sorsok tárházaként telve van megfejteni való összefüggéssel — s ezért a művész hivatása: az embert életére és korára eszméltetni.

Az egykori kritika

megállapította *Aba-Novák* festészetének különbözőségét, sőt magányosságát saját korán belül, elismerte jelentékenységét, méltatta *„bizarr képzeletét,* ecsetelte *„tarka"* tömegjeleneteit, feltűnt témáinak *„ötletessége"* jellemzésének

MINDEN ÖTÖDIK

A felvételi vizsgák tapasztalatai a Budapesti és a Pécsi Orvostudományi Egyetemen

Befejeződtek a felvételi vizsgák az orvosegyetemeken. Megkértük *dr. Törő Imre* akadémikust, a Budapesti Orvostudományi Egyetem rektorát és *Cholnoky László* egyetemi tanárt, a Pécsi Orvostudományi Egyetem rektorát, hogy tájékoztassák lapunk olvasóit a felvételi vizsgák tapasztalatairól.

Dr. Törő Imre akadémikus: Megmutatkoztak a középiskolai oktatás eredményei, hibái

— Ebben az esztendőben az általános orvosi karra 1400 fiatal jelentkezett, közülük háromszáztizet, — tehát minden ötödiket — vehettünk fel. A döntés nem született meg könnyen: a jelentkezők közül igen sokan kiváló — kitűnő, jeles — eredményt értek el a vizsgán. Azok a fiatalok, akik másod-, vagy harmadízben jelentkeztek felvételre, tehát másodszor, illetve harmadszor végezték el az előkészítő tanfolyamot, nagyobb előnnyel indultak, mint a most érettségizettek. Könnyebben szerezték meg a maximális pontszámot.

— A felvételek — mint mindig — ez évben is hű tükörképét adták a középiskolai oktatásnak. Megmutatkoztak eredményei és fogyatékosságai. Ismeretes, hogy a fiataloknak biológiából, fizikából kell felvételi vizsgát tenniök. Az a tapasztalatunk, hogy e két tantárgy középiskolai oktatása sem mennyiségileg, sem minőségileg nem kielégítő. *Újra és újra javasoljuk, hogy biológiát négy esztendőn keresztül tanítsanak a középiskolákban és fakultatívan érettségit tehessenek ebből a tárgyból a diákok.* Aki valóban orvos akar lenni és nemcsak szüleinek unszolására jelentkezik az orvosegyetemre, — mert ez sem ritka — az négy éven keresztül, már gimnáziumi tanulmányai során készülhetne az egyetemi felvételre. De nemcsak a természettudományos ismeretekben mutatkoznak gyengeségek a fiataloknál, hanem általános műveltségükben is. Nem egy felvételező maradt adós a válasszal, amikor a vizsgabizottság egy híres festő, vagy zeneszerző nevét kérdezte.

— *A jövőre vonatkozóan felmerült, hogy megszüntetjük az előkészítő tanfolyamokat. Ezek a tanfolyamok ugyanis szinte belesúlykolják* a fiatalokba a felvételi vizsga anyagát, ezért az oktatók gyakran nem láthatják tényleges tudásukat, képességeiket. Bár sok szó esik az oktatási reformmal kapcsolatban könnyítésekről, — véleményem szerint — az egyetemi vizsgákat nemcsak könnyíteni nem szabad, de feltételeiket még szigorúbbá is kellene tenni. Célszerű lenne talán a kémiát is beiktatni a vizsgatárgyak közé. Még egy szaktárgy további lehetőséget adna ahhoz, hogy a bizottság tagjai megismerjék a fiatalok természettudományos képzettségét, s ez még biztonságosabbá tehetné a döntéseket.

— *Megítélésünk szerint a vizsga bizottságok jó munkát végeztek. Messzemenően biztosították a felvételek tárgyilagosságát, a jelentkezők közül szakmailag is, emberileg is a legalkalmasabbakat választották ki arra, hogy a jövő orvosai legyenek* — fejezte be szavait a Budapesti Orvostudományi Egyetem rektora.

Cholnoky László professzor: Hasznos, ha egyetem előtt fizikai munkát végeznek a fiatalok

— 474 jelentkezőből százhetvenhármat javasoltak felvételre ebben az esztendőben a Pécsi Orvostudományi Egyetemre. — *Gyerek jelentkezett egyetemünkön és közülük huszat javasoltak is a bizottságok arra*, hogy a fiatalok közül a legalkalmasabbakat vegyék fel. Ez a huszonöt fiatal a legjobb tanulmányi eredménnyel rendelkezik, a legjobb jellemzéssel, a legjobb egészségügyi állapottal. Ezek közül a fiatalok közül kerülnek ki a jövő orvosai.

— Egyetemünk dolgozói átérzik a felvételi vizsgák jelentőségét és ebben az időszakban erőnket erre koncentráljuk. A professzorok rendszeresen látogatják a bizottságokat, támogatják a vizsgáztatók munkáját. *A felvételi bizottság tagjai arra törekedtek, hogy a fiatalok számára barátságos légkört teremtsenek, közel kerüljenek hozzájuk.* A szakkérdéseken túlmenően általános és politikai műveltségre vonatkozó kérdéseket is kaptak a felvételezők. Meglepődtek, amikor a kérdések között néha ilyesmi is szerepelt: *„segít-e édesanyjának odahaza a házi munkában?" — és ezt nemcsak lányoktól, de fiúktól is megkérdezték.* Azt a kérdést azonban, hogy miért akar orvos lenni, ebben az évben nem tettük fel a fiataloknak. A válaszok ugyanis erre mindig frázisszerűek, sablonosak voltak. Hiszen tapasztalatok hiányában mit is mondhattak volna egyebet.

— A felvételre jelentkezőknek szinte száz százaléka vidéki. Nekünk nem okoz gondot, hogy végzett orvosainkat az egyetem hatáskörébe tartozó megyékbe — Somogy, Tolna, Baranya, Zala, Vas — irányítsuk. Sokan azonnal körzetben szeretnék kezdeni orvosi munkájukat. Egy szempontból azonban aggodalmaskodunk: *ebben az évben is a felvételre jelentkezők közel ötven százaléka nő.* Ők pedig családi és fizikai adottságaik miatt nem szívesen vállalják a falusi orvosi munkakört.

— A felvételi vizsgák egyik figyelemre méltó tapasztalata, hogy azok a fiatalok, akik egy, vagy két évig fizikai munkát végeztek érettségi után, és különösen ha ezt az időt egészségügyi intézményben töltötték, az a felvételi vizsgákon is nagy hasznukra válik, sőt egyetemi éveik során is. Szilárdabb a munka, illetve tanulási fegyelmük, gondolkodásuk önállóbb, logikusabb.

— A jövő orvosainak meg-

„groteszksége", festői előadásának *„bravurossága"* is. Érthető, hogy a múltban éppen az életmű tartalmi veleje, a leálcázott korkép nem kerülhetett érdeme szerinti elemzésre, s így ez a teendő korunkra várt.

Ha életműve csupán táblaképeiből állana, úgy ez meg is történt volna már korábban, a szocialista realista művészet problémáinak kezdeti korszakában. Minthogy azonban *Aba-Novák pályája öt évében*, 1933-tól 1938-ig az állam legjelentősebb monumentális festészeti megbízásait kapta meg, némely történelmi tárgyú falképén, a régebbi múlt mellett, saját korának vezető személyiségeit is megfestette.

A művész azt tehette volna, hogy lemond a falfestészetről, ami emberi-művészi állásfoglalását töretlenné tette volna, ugyanakkor huszadik századi hagyományainkat a falfestészet újítójától, s e téren egyetemes ranguntól fosztotta volna meg.

A közönségsiker múltbeli okaival mi már nem érhetjük be, nem elégedhetünk meg azzal, hogy Aba-Novák művei váratlanságukkal, eredetiségükkel hassanak csupán, kedélyünket táplálják, szemünket szórakoztassák. Ennél jóval többet, mélyebbet tartogat számunkra művészete ma, amikor életműve értésének bizonyos feltételei megértek, s elhárult útjából képei helyes értelmezésének néhány alapvető akadálya: *„Van téma, mert élek, és van véleményem róla. Ezt közölni kell!... A kizárólagos festőiséggel azért nem foglalkozom, mert nemcsak szemem van, hanem ember is vagyok"* — vallotta Aba-Novák akkoriban, amikor a l'art pour l'art szemlélet mindent festészetellenesnek, területen kívülinek ítélt, ami túlmegy a motívum, a képi látvány megörökítésén.

***A Magyar Nemzeti Galériában Aba-Novák emlékkiállítás nyílt. Ebből az alkalomból részleteket közlünk B. Supka Magdolnának a művészről készített tanulmányából.**

ben a bizottságok — kezdte szavait a Pécsi Orvostudományi Egyetem rektora. — Nem érdektelen, *hogy 39 orvos-*

Gyógyszerészeti t

Szőke fiatalasszony ül a vizsgáztató bizottság előtt: Juhos Józsefné gyógyszertári asszisztensjelölt. Átadja „mestermű-vét": egy doboz lázcsillapító kúpot gyermekek számára. A kérdés: hogyan készítette? A feleletet biztosan pergő, még a vizsgaelnök „keresztkérdései" sem tudják megzavarni. A „mestermű" valóban mesterien sikerült: nagy gyakorlattal rendelkező asszisztens sem készíthette volna hibátlanabbul. Ez hát eddig: jeles.

A jelölt második tétele a desztillálás és a desztilláló készülék működésének leírása. A harmadik tétel: injekciós oldat szűrése, ampullák előkészítése, töltése és lezárása... A válasz megint kifogástalanul pontos; a vizsgázó fiatalasszony olyan nyugodt, mintha csak kolléganőivel beszélgetne, csupán arcszínének gyors hullámzása árulkodik a „drukkról"...

S persze, fel is sóhajt, mikor végre elhangzik a „köszönöm, kollégina, jeles"... Tizennyolc hónap sokszor álmatlanul töltött éjszakájának betetőzése ez a néhány szó, a célba-

érés pil öröme... most már tesen égő szorítva kérdéseimr

— ...I nőtt fejjel bele. Szakr tam, sőt, hivatást, csak pén A férjem volt, fiata meg, két kel marad gamra. N könnyű De most, h gére értem vesebben kezdeném: temen... most már gondolnom kárpótolja lányaimat „hagyj mo kém, anyu ért... Az dott lec zésekért.. szóval: dol gok és —

— Dolg mégpedig munkakörb való szorg ismeréséül hozzá dr. Gézáné, a szerészassz képző isk gatója. — nűleg az o rületén...

...Közbe jelölt fogl a bizottsá Nem min remekel úg Juhosné, d ban jó f ségről, alap leti és g

Aba-Novák Vilmos (1349)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1962 JUL 21

MAGYAR NEMZET

1962 JUL 21

Pénteken mutatták be a Nemzeti Galériában a sajtó képviselőinek az Aba-Novák emlékkiállítás gazdag anyagát. A sajtótájékoztatón B. Supka Magdolna művészettörténész ismertette a kiállítást. A szombaton nyíló tárlaton a látogatók Aba-Novák 52 grafikáját, 180 festményét és harminc-nál több falkép-tervet, frizt és pannóvázlatot láthatnak.

ban, Plovdiv, Sztara-Zagora,
Várna és Burgasz

(1348)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Aba-Novák

NÉPSZAVA

1962 JUL 21

Ma nyílik Aba-Novák emlékkiállítása a Nemzeti Galériában

(1348)

A Nemzeti Galériában pénteken bemutatták a sajtó képviselőinek az Aba-Novák emlékkiállítás gazdag anyagát. B. Supka Magdolna művészettörténész tartott ismertetést a művész életművéről.

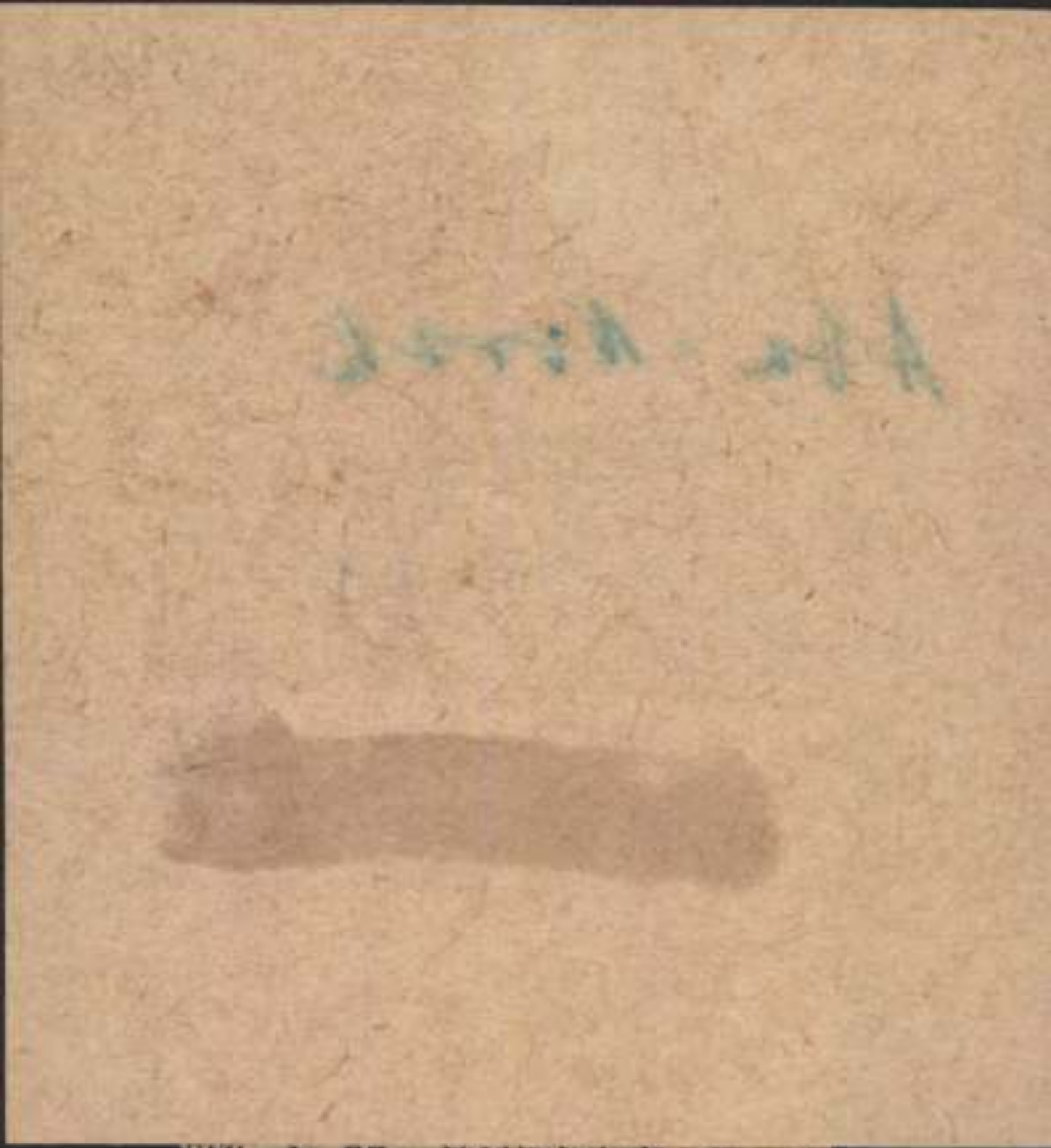

van. S ez
deklődés,
áldozat-
endkívüli
be véve

Vállalatok az els
a tervezett 198 l
275-öt készítettek
hideg idő kedvez
lvásolta az

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

(1347)

Aba Novák Vilmos

ESTI HÍRLAP

1962 MÁJ. 15

(1347)

Művészeti aukció

110 műtárgy • Derkovits, Egry, Gulácsy képek Medgyessy, Pátzay, Vedres szobrok

Évente kétszer rendez a *Bizományi Áruház Vállalat* művészeti aukciót. Május végén kerül sor az idei első aukcióra. A műtárgyak felvételét hétfőn zárták le. A zárlat időpontjában *110 darab műtárgy került jegyzékbe, ezek becsértéke meghaladja a 300 ezer forintot.* A felajánlott műtárgyak között sok *a védetté nyilvánított alkotás.*

Az aukcióra kerülő értékes festmények között lesz *Aba-Novák Vilmos: Falusi ünnep* című alkotása, előkerült a háború alatt a Pénzintézeti Központnál eltűnt *Benczur Gyula Noli me tangere* című műve, átadták jogos tulajdonosának. Szerepel *Bernáth Aurél* védett képe, a *Család. Bihari Sándor Ebéd* című műve, s három *Csók István*-kép a művész Darázs-i idejéből. Ott lesz *Derkovits Gyula* három fiatalkori és egy későbbi időből származó képe az aukción, valamint *Egry József Szántása, Fényes Adolf Ismeretlen lovasa, Ferenczy Károly Estje, Glatz Oszkár és Gulácsy Lajos* három-három festménye.

Kikiáltásra kerül *Iványi Grünwald Béla* nagybányai korszakához közelálló képe, a *Havasi táj szénaboglyákkal, Koszta József Csendélete, id. Markó Károly* védett képe s *Mednyánszky László* tíz festménye.

Az aukció dicsekedhet *Munkácsy-alkotással, Rippl-Rónai József-képekkel, hét Rudnay Gyula, három Székely Bertalan, négy Szönyi István s Than Mór-, Tornyai János-, Vaszary János-művekkel.* Több külföldi értékes művészi tárgyval is találkozhat a közönség majd az aukción. Kikiáltják neves magyar szobrászok bronzait is — többek között *Medgyessy Ferenc Lovas, Pátzay Pál Fésülködő nő, Vedres Márk Akt című alkotásait.*

A műtárgyakat május 19-től 27-ig kiállítják a BÁV Kinizsi utcai földszinti termében, ugyanott rendezik május 29-én, délután öt órakor az aukciót.

G. J.

A TELEVÍZIÓ MŰSORA KEDDEN:

VIGAN SZÁNTJA A VIZET EZ
XUSKOCSI, AMELYET ÖTLET
TUVE ALAKITOTT ÁT. AZ E
RAZON 110 KILOMÉTER

Münchenben feltárulnak a ny

Bíróság előtt

A barátnő öröksége — Egy

Bonn, május 15.

Bármilyen izgalmas politikai híreket tálaljanak is az első oldalon az újságok, a nyugatnémet kispolgár e napokban úgyszólván pillantásra sem méltatja őket, és nem is a sportrovatot lapozza fel elsősorban, hanem a *törvényszéki krónikát*, ahol napok óta öles címek alatt

részletes tudósításokat olvashat arról a detektívregénybe illő, izgalmas cinkossági bűnperről, amelyet a müncheni esküdtszék tárgyal.

Dr. Praunt, egy dúsgazdag müncheni orvost és házvezetőnőjét két évvel ezelőtt *holtan találták* az orvos pöckingi luxusvillájában. Revolvergolyó oltotta ki mindkettőjük életét. A rendőrség először azon a véleményen volt, hogy az orvos

öngyilkosságot követett el,

miután előbb agyonlőtte házvezetőnőjét. Később azonban kiderült, hogy dr. Praun *fejét két halálos lövés is érte*, tehát

kétségtelenül gyilkosság

(1346

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Aba Novák

MAGYAR NEMZET

1962 AUG 29

1346.

1024

A Magyar Nemzeti Galériában rendezett, országos és külföldi érdeklődés középpontjában álló Aba-Novák emlékkiállítás nyitvatartását meghosszabbították és még szeptemberben is látható. Az első napokban elfogyott katalógus rövidesen ismét kapható lesz.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1345

TEXTILMUNKÁS

Aba Novák Vilmos

1962 SZEP 9

1345

1021

Kiállítás a Nemzeti Galériában

Aba-Novák Vilmos a két világháború közötti művésznemzedék kiváló egyénisége volt. 1894-ben született, és 1941-ben halt meg. Rövid élete során gazdag és sokrétű életművet teremtett, festményeket, rézkarcokat, falfreskókat.

A Nemzeti Galéria kiállítása jól érzékelteti Aba-Novák művészi fejlődésének állomásait.

A húszas években készített festményeit a színek tobzódása, a rajzos jelleg kidomborítása jellemzi. Aktok, fürdőző nők, önarcképek — főleg ezek a korai termékei. Alakjai súlyos megformálásúak, a testek árnyékolására piros, zöld, sárga színeket is felhasznál. Feleségéről készített néhány képe, valamint a kubikosokról, cséplésről festett kép mutatja ábrázolásának mélységét is. A húszas évek végén három évet Olaszországban töltött a festő. Műveinek témája megváltozik, és formája könnyedebbé válik, éles kontúrokkal, színesen fest. Feltűnnek az olasz tengerparti városok szűk utcácskáikkal, az utcán élő, muzsikáló, vesződő olasz emberekkel. Egy kifeszített narancssárga ponyva, alatta hűsölő emberek — ennyivel érzékeltetni tudja az izzó adriai napfényt. A cirkusz légköre is foglalkoztatja a képzeletét, számtalan festménye mutatja ezt a furcsa, keserű-édes világot, a bohócot, amint festett arcán is átütő aggódással lesi a porond felett lengő artistát, míg körülötte sok-sok tapsoló tenyér látszik.

Aba-Novák élete vége felé szinte ontotta a képeket, főként színes falusi forgatagokat, lacikonyhát, korsóvásárt — a falu ünnepnapjait. De a Körmenet vagy a Parasztmulatság mozgalmas kompozíciója sem tudja feledtetni a tartalom felszínesebbé válását. Viszont akkor alkotta hatalmas festményeit, többek között a Városmajori templom mennyezetfreskóját, és ezekkel vált ismertté külföldön is. „Életet csinálj a vásznon" — mondta Aba-Novák Vilmos, és az ő képein lángoló színekkel valóban életre kel a világ.

Gábor Ágnes

Búcsúzóul...

Nyugalomba vonuló munkásasszonyt búcsúztattunk üzemünkben a közelmúltban: Nagy Károlynét, a kivarró részleg Hámán Kató brigádjának legidősebb tagját. Az idős munkásasszony 1925-ben, mint 18 éves fiatal lány került a gyárba és azóta becsülettel látta el munkáját, s most, amikor haját már ezüstszínűre festette a szálló idő, régi és új, fiatal és idős munkatársak veszik körül, ajándékokkal, kedves, meleg, szívből fakadó jókívánságokkal halmozzák el. Hálatelt szívvel áll az őt körülölelő emberi szeretet gyűrűjében. Szemét végigjártatja a kedves arcokon, a búcsú pillantásával végigsimítja a munkapadokat, amihez a csaknem négy évtizednyi idő alatt hozzánőtt, és amitől olyan nehéz most elszakadni. Még egy utolsó pillantás a munkateremre, s azután „Kiváló Dolgozó" oklevéllel, s munkája után járó nyugdíjával távozik a gyárból. Amikor néhány nap elteltével felkerestem otthonában, kitörő örömmel fogadott. Fürge mozdulattal széket hozott és hellyel kínált.

— Nem is hiszem, hogy Nagy néni elérte a nyugdíj korhatárt, hiszen még olyan fiatalos — jegyeztem meg nyomban — árulja el nekem, mi ennek a titka? — S ő tréfálkozva mondja:

— Nem is vagyok én még öreg, csak az évek múltak el felettem. Hogy mi a titka? Sohasem mérgelődtem, mindig mosolyogtam, hej, pedig de sok mindent megértem, fiam!

S azután emlékezik a felszabadulás előtti időkre, amikor még Alexander Putsch volt a gyártulajdonos, s napi 12 órás munkaidőben ugyancsak meg kellett dolgozni a heti 12—20 pengős bérért. Amikor 1939-ben tűzvész tört ki a vállalat területén, az ő arcára is kiült a félelem: Mi lesz, ha leég a gyár, hová mennek dolgozni?

Mint a Putsch-gyár többi dolgozója, Nagy Károlyné is átélte a kapitalista kizsákmányolást, a nyomorúságos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Aba Novák Vilmos

ESTI HÍRLAP

1952 OKT 8

1021

Önarckép pipával

Aba-Novák Vilmos emlékkiállítását eredetileg csak július—augusztusban tartották volna nyitva. Eddig 60 ezer hazai és külföldi látogató tekintette meg a tárlatot és a nagy érdeklődésre való tekintettel a nyitvatartást meghosszabbították október végéig.

Képünkön: a művész Önarckép pipával című képét láthatják.

(MTI-foto — Bojár felv.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1962 SZEP 21

Magyar

Aba Novák

Meghosszabbították az Aba-Novák kiállítást

1021

A Nemzeti Galériában rendezett országos és külföldi érdeklődés középpontjában álló Aba-Novák kiállítást szeptember végéig meghosszabbították.

dese [illegible]
máris csak vasárnapra érvényes. Egy évben 52 vasárnap van ugyan, de ebből

Aba Novák

1343

1980 JUN 24.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 1[illegible]

1343

★

Az év legnagyobb képzőművészeti sikere az Aba-Novák kiállítás. Látogatottsága a Munkácsy-kiállítás közönségsikerével vetekszik. A katalógus az első héten elfogyott — jó volna, ha az utánnyomás mielőbb elkészülne.

Obudai Galiberger
1962 IX-4.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

(1342

ESTI HIRLAP

1962 DEC 29.

Aba Novák
Vilmos

1021

□ ABA NOVÁK VILMOS festőművész gyűjteményes kiállítását január utolsó napjaitól mutatják be Varsóban.

1342

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

(1340)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Aba Novák Vilmos

MAGYAR NEMZET

1952 NOV 11

(1340)

— **A Magyar Nemzeti Galériában** az Aba-Novák emlékkiállítást eddig több ezren látogatták meg. A nagysikerű kiállítást bezárják, vasárnap tekinthető meg utoljára.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

(1341)

1962 NOV 11

Aba Novák

NÉPSZAVA

1341

Az Aba-Novák emlékkiállítást a Magyar Nemzeti Galériában eddig több ezren látogatták meg. A nagysikerű kiállítást bezárják, vasárnap tekinthető meg utoljára.

(1338)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Aba Novák Vilmos

NÉPSZABADSÁG

1962 OKT 13

(1338.)

1021

* A Nemzeti Galériában rendezett, júliusban megnyílt Aba-Novák-emlékkiállítást eddig 64 ezren tekintették meg. A nagy hazai és külföldi érdeklődésre való tekintettel, a kiállítás nyitva tartását november 4-ig meghosszabbították.

1339

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

Aba Novák

1962 NOV 11.

1339

LIS HÍREK

1021

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁBAN az Aba-Novák-emlékkiállítás vasárnap este 7 órakor zárul.

*

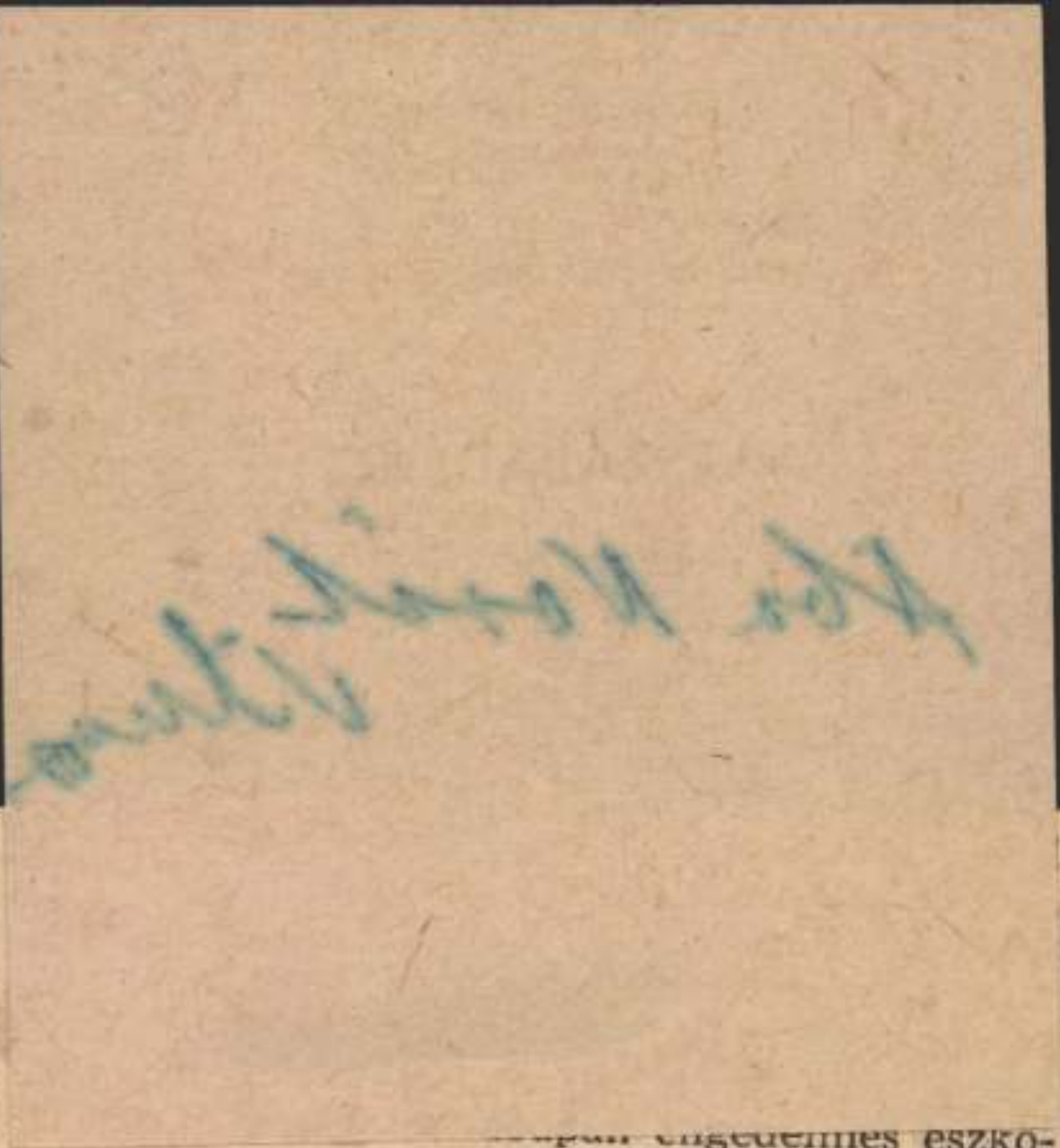

ze volt, felelősségre vonják, míg

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

MAGYARORSZÁG

Aba Novák Vilmos

(1337

1957 DEC 29

610

KÉPTOLVAJOK TÜNDÖKLÉSE ÉS BUKÁSA

MILLIÓS MŰKINCS-CSEMPÉSZÉST LEPLEZTEK LE

Ezerkilencszázötvenhét januárjának első napjaiban a bécsi *Café Kammerspiel* tele volt füsttel és válogatott csirkefogókkal. Az egyik sarokban a nagy márványasztal körül valutaüzérek, zsebmetszők és egyéb bűnözők társaságában *dr. Káldi István* elnökölt... Asztala körül nagy volt a forgalom, mert dr. Káldi István cinkostársait bőségesen jutalmazta és honorálta. Csempészés... emberszöktetés... valutaüzérkedés... Káldi dr.-nak mindegy volt, csak pénzt lehessen keresni.

A képek barátja

Alig ocsudott fel az ország a második világháború borzalmaiból, amikor Káldi dr. már megtalálta az illegális vagyonszerzés módját. „Megvizsgálta a lehetőségeket" és „helyes üzleti érzékével" *a képzőművészet területét választotta.* Zugügynökök segítségével több száz vagyont érő festményt harácsolt össze. Nagy segítségére volt anyósa, özv. Róna Miklósné, akinek 1952-ig Budapesten műkereskedése volt. Dr. Káldi István az elmúlt 12 év alatt következetesen került minden tisztességes munkát és ezen idő alatt, de főleg 1956 novemberében és decemberében, majd 1957 elején *felbecsülhetetlen értékű műkincseket csempészett és csempésztetett ki az országból.* Ezzel népgazdaságunknak több milliós kárt okozott.

Az ellenforradalom alatt azonnal feltűnt az „újjáalakulni" szándékozó Ügyvédi Kamarában, azonnal hangadó lett és *irtóhadjáratot indított a kommunista ügyvédek ellen.* Dr. Káldi „honmentő" tevékenysége mellett a festménycsempészésről sem feledkezett meg. S mikor már nagyon égett lába alatt a talaj...

Egy amerikai rendszámú kocsi

Ezerkilencszázötvenhat november 26-án délután 5 órakor amerikai lobogóval ékített diplomáciai rendszámot viselő gépkocsi állott meg a József körút 10. számú ház előt...

— Yes — mondta tömören a vigyázzba merevedő egyenruhás gépkocsivezető a kocsiból kilépő angol anyanyelvű úrnak. Az ácsorgók az angol nyelvű beszélgetést persze nem értették, de azt látták, hogy a hatalmas, amerikai rendszámú személygépkocsit *dugig telerakják összegöngyölt festményekkel.* Csak annyi hely maradt — mint ezt utólag a nyomozás megállapította, hogy dr. Káldi István és felesége még valahogy bepréselték magukat. És *Bécsig meg sem álltak...*

Mint említettük, Káldi dr. a bécsi Café Kammerspilben ütötte fel tanyáját. *Üzérkedett, uszított és bújtogatott.* Üzérkedett a Magyarországról ellopott nagyértékű festményekkel, uszított a Magyar Népköztársaság állami és társadalmi rendje ellen és bújtogatott... Mire is?

— Elsőrangú üzletet kínálok — mondta *J. Károlynak,* aki családi ügyei intézése végett éppen Bécsben tartózkodott.

Néhány levelet adok...

— Néhány levelet adok át magának, ezeket „átviszi" (nem azt mondta, hogy haza, mert az ilyenfajta embernek nem volt és nincs hazája), s a címzetteknek átadja. Az útleírás nyomán ezek magával együtt visszajönnek és úgy mellékesen „néhány" festményt is magukkal hoznak.

J. Károly a megbizatást nem vállalta. De akadt más renegát, aki elfogadta a becstelen ajánlatot. Káldi dr. nem volt szűkkeblű, *ötvenezer forint ütötte a síber markát.* A sors útjai azonban kiszámíthatatlanok és *Feri, a vállalkozó szellemű „forradalmár" a határon „lebukott".*

Ezerkilencszázötvenhét márciusában a Szépművészeti Múzeum ellenőrző csoportja értesítette a Budapesti Rendőrfőkapitányságot, hogy dr. Káldi István budapesti lakásán nagyértékű festménygyűjtemény van, melyet azonban a múzeumi ellenőröknek nem engednek megtekinteni. Feltételezhető, hogy az értékes festmények egy részét dr. Káldi István illegális módon külföldre vitte. A múzeum ellenőrzési osztályáról *dr. Bodnár Éva* múzeológus már ez év februárjában több ízben eredménytelenül kísérelte meg az ellenőrzést. De Káldi dr. anyósa, *özv. Róna Miklósné* az ellenőrző múzeológust nem engedve be a lakásba, „eltanácsolta".

800 festmény

Megindult a nyomozás és drámai gyorsasággal peregtek az események. Megállapították a rendőri nyomozók, hogy dr. Káldi István körülbelül 800 darab különböző értékesnél értékesebb festményt szedett össze. A nagyértékű gyűjteményben *Aba-Novák Vilmos, Barabás Miklós, Bihari Sándor, Borsos József, Csók István, Iványi-Grünwald Béla, Koszta József, Ligeti Antal, Lotz Károly, Madarász Viktor, id. Markó Károly, Mednyánszky László, Molnár József, Munkácsy Mihály, Nyilassy Sándor, Perlmutter Izsák, Réti István, Rippl-Rónai József, Rudnay Gyula, Székely Bertalan, Szinyey-Merse Pál, Magyar-Mannheimer Gusztáv, Vaszary János, Deák-Ébner, Glatz Oszkár, Neográdi László* és még nagyon sok híresebbnél híresebb magyar és külföldi festők vagyont érő alkotásai voltak. A nyomozati adatok szerint a nagyobb- és középértékű festményeken kívül, melyeknek számát még megközelítőleg sem tudták megállapítani, *65 darab védetté nyilvánított, vagyont érő műzeális értéket lopott és lopatott el Káldi dr. Budapestről.*

A Fővárosi Bíróság az „ittrekedt" bűnösökön kívül távollétükben is ítélkezik a külföldre szökött tolvajok felett.

Reméljük, hogy a képtolvajok nem sütkérezhetnek már sokáig a vendéglátó államokban a politikai menekültek „dicsfényében".

SZENTIVÁNYI GYÖRGY

AZ EGYMILLILITERES PIPETTÁTÓL AZ ÖTMILLIÓ LITERES OLAJTARTÁLYIG

LÁTOGATÁS EGY KÜLÖNÖS „HIVATALBAN"

Aki először lépi át az Országos Mérésügyi Hivatal küszöbét, annak van min csodálkoznia. *Hivatalban* találja magát, ahol nem aktacsomók, dossziék, kartotékok és irodagépek között szorgoskodó tisztviselők ülnek. Bárhova benyit, mindenütt precíziós műszekekkel, gépekkel, eszközökkel felszerelt laboratóriumokat lát, ahol fehérköpenyes szakemberek, mérnökök végzik különös munkájukat.

Ahogy minden órát a csillagászok legmegbízhatóbb órájához igazítanak, hogy *egyöntetűen* mérhessék az időt *mindenütt,* ugyanúgy *„igazítják"* a hosszúság, a súly, a térfogat és a különböző mennyiségek mérésére szolgáló eszközöket az OMH laboratóriumainak nagypontosságú műszereihez. Ezeknek a *„vegykonyhák-nak"* a csendjében őrködnek azon, hogy

az országban használt temérdek mérőeszköz, kezdve a piaci kofák mérlegétől a különböző víz-, villany- és taxiórákig, megbízhatóan, hitelesen szolgálhassák a köz érdekeit.

A mérésügyi hivatal fél százados múltra tekinthet vissza. Magyarországon 1874-ben vezették be hivatalosan a méterrendszert. 1907-ben pedig törvénybe foglalták, hogy a mérőeszközök hitelesítését független állami intézménynek kell végeznie. Az első évtizedekben huszonegy féle mérőeszközre írták elő a hitelesítési kényszert. Ez a szám 1945 után tizenhéttel bővült, s *ma már harmincnyolc féle eszközt kötelesek gyártóik és használóik az OMH által hitelesíttetni,* köztük olyanokat, mint: lázmérő, tejmérő-készülék, taxióra, dioptria-mérő stb.

A hivatal tevékenységére fényt vet e néhány statisztikai adat: 1955-ben *4 700 000 mérőeszközt hitelesítettek.* Feltűnő, hogy ebből 3 300 000 üvegedény, pohár és palack. Ezt a töméntelen sok mérőeszközt természetesen nem a hivatal központjában hitelesítik, hanem a megyeszékhelyeken lévő kirendeltségeken és a mérőeszközöket gyártó vagy javító vállalatoknál.

A központ laboratóriumainak a zöme 1950-ben létesült. Nem egy közülük *a legkorszerűbb.* Mindegyikben különleges *árnyékmentes világítás* van felszerelve. Az areometriai laboratórium, ahol folyadéksűrűségi vizsgálatokat végeznek, hőszigetelt falú, s hogy

a méréseket az épület rázkódása ne zavarhassa, rezgésmentes betonasztalokra helyezhetők a műszerek.

A laboratóriumokban sokrétű munka folyik. Hosszúságot, hőmérsékletet, tömeget, nyomást, térfogatot, sűrűséget, viszkozitást, teljesítményt, áramlást, erőt, gabonafajsúlyt, villamosalap-egységeket stb. mérnek. A mérések pontosságára szolgál e két példa. Hosszúságot *egy mikron* (a milliméter ezredrésze) pontossággal mérnek. A különleges műszerrel, az interferenciás komparátorral, ennek a parányi hosszúságnak néhány századrészét is mérni tudják. Hőmérsékletet minusz 80 foktól 1400 fok celziusig mérnek, alacsonyabb hőmérsékleten *ötszázad fok pontossággal.*

A hitelesített mérőeszközök nagysága változó: a néhány grammos súlyokkal működő analitikai mérlegtől a kétszáz tonnás vágányhíd mérlegig, az egy milliliteres (a liter ezredrésze) üvegpipettától az ötmillió literes olajtartályig. Az ilyen *„nagyobb darabok"* bajosan férnének be a laboratóriumba. Ezeket a helyszínen vizsgálják. Nemrégen egy ötmillió literes olajtartály pontos ürtartalmát geometriai mérésekkel állapították meg. *A bonyolult számítások után mintegy negyven oldalas jellemzést készítettek, s azt küldték el az érdekelt vállalatnak.*

Talán nincs még egy hivatal, amelynek olyan szoros kapcsolata lenne a közvetlen termeléssel, mint a mérésügyi hivatalnak. Az OMH fontos tevékenysége, hogy megvizsgálja:

a hitelesítésre kötelezett új típusú mérőeszköz teljes mértékben megfelel-e céljának és megbízható-e.

Ha a laboratóriumi vizsgálatok úgy találják, hogy nem, akkor az OMH-nak joga van a kérdéses típusú mérőeszköz használatát *betiltani.* Ezért a vállalatok újtípusú mérőeszközeit még a sorozatgyártás előtt beküldik az OMH laboratóriumaiba véleményezésre. Az OMH szakemberei sokszor változtatásokat, módosításokat javasolnak a gyárnak. A prototípus kialakításának aprólékos, gondos munkájában — közvetve — ők is részt vesznek. Büszkén beszélnek arról is, hogy egyes vállalatoknál *a selejtgyártás jelentősen csökkent a hitelesítési kötelezettség bevezetése után.*

Az egyes vállalatok azonban nemcsak ilyen esetben fordulnak az OMH-hoz. Sokhelyütt, ahol mérési gond adódik, a mérésügyi hivatal segítségét kérik. Például nemrégen egy likőrgyár küldött be palackjaiból mintákat azzal, hogy állapítsák meg pontosan ürtartalmukat.

A mérésügyi hivatal tevékenysége az utóbbi években mindjobban bővül. Többet foglalkoznak olyan mérésekkel, amelyek meghaladják a hitelesítésre kötelezett mérőeszközök vizsgálatát. Már működik az új, elektronikus műszereknek szánt laboratórium, s az újabb létesítését tervezik, ahol *a sugárzás-méréseket végeznék.*

Az OMH fontos munkát végző szakemberei nem mindegyik mérés színvonalával elégedettek. Gyorsan fejlődő iparunk újabb és újabb feladatok elé állítják őket.

Nagyobb pontosságot szeretnének elérni, például a fordulatszám, teljesítmény és az idő mérésénél.

Uj készülékek, műszerek beszerzését sürgetik, hogy nagyobb határok között mérhessenek hőmérsékletet, vagy nagyobb feszültségen vizsgálhassanak villamos műszereket.

S kétségkívül igazuk van. A mérésügyi hivatal munkájának az ipar és az egész népgazdaság látja hasznát.

CSONKA ERNŐ

ÉRTÉKES NYERSANYAG VAGY SZEMÉT?

Közismert, hogy a martin-acél gyártásához ócskavasra van szükség. Kohászatunk évente több mint egymillió tonna ócskavasat dolgoz fel. A szükséges mennyiség felét az üzemek szállítják kohászatunknak, másik felét gyűjtés révén a társadalomtól igyekszik megszerezni az acélgyártás. Jelenleg a kohászat téli felkészültségéhez szükséges 120 000 tonna tartalék helyett a gyűjtőtelepeken mindössze 50 000—60 000 tonna ócskavasat tárolnak.

Ha nem akarjuk a hőforgeteges időkben veszélyeztetni a martinkemencék folyamatos munkáját, akkor sürgősen pótolni kell a hiányzó ócskavas-mennyiséget.

Honnan szerezhetjük be ezt a sok ezer vagon ócskavasat? Import útján semmiesetre sem, mert az ócskavas-ellátás — még a fejlettebb ipari országokban is — gond.

Iparunk 1951-ben, a vasgyűjtés idején *800 vagon ócskavasat* és *80 vagon színesfémet* kért a gyűjtőszervektől. Az eredmény: *6500 vagon ócskavas és 800 vagon színesfém* volt. Ma nem tudnánk hasonló eredményt elérni? Dehogynem! A MÉH

öt esztendő alatt 75 millió dollár értékű ócskavasat és hulladékanyagot gyűjtött.

Jelenleg ez a szerv nem részesül kellő segítségben. Begyűjtő telepeiket sok helyütt *„kilakoltatták"*, másutt nem biztosítottak részükre megfelelő gépkocsiparkot. Az is hiba, hogy a MÉH sem *„döngicsélt"* népszerűsítette a gyűjtést eléggé.

Az emberek általában az ócskavasat, minden más hulladékhoz hasonlóan szemétnek tekintik, pedig ez a *„szemét"* értékes nyersanyag. Ha kevés az ócskavas, akkor az acélgyártáshoz *több* nyersvasat kell felhasználni. Noha a nyersvaselőállítás drága, ahhoz sok *koksz, vasérc, „hozaganyag", energia, munka* szükséges. A kohókoksz világpiaci ára tonnánként 28 dollár, a vasérc tonnánként 10 dollár. Egy tonna nyersvas előállításához pedig 1,2 tonna koksz és 2 tonna (50 százalékos) vasérc szükséges. Ha a martinacél-gyártásnál a nyersvasat nagy mennyiségben tudjuk ócskavassal pótolni, akkor ezzel dollárt takarítunk meg.

A vasgyűjtő szervek a lakosságnak egy tonna vashulladékért 120, egy tonna öntvénytöredékért 200—300 forintot fizetnek. Jelenleg az ócskavas-gyűjtésben bármily furcsán is hangzik, az általános iskolai tanulók érik el a legjobb eredményeket. Ezt is lehetne fokozni, ha nem krajcároskodnának a *„srácokkal"* szemben. A kijevi úttörők például az összegyűjtött ócskavasért nemcsak pénzt, hanem egy valódi *mozdonyt* is kaptak, amely az utána kapcsolt két kocsival a legjobb vasgyűjtő úttörőket messze tájakra viszi kirándulni. Az NDK-ban a fiatalok *egy hajóhoz* jutottak a vasgyűjtéssel.

A martinüzemek kérése nálunk a lakosság nagy részéhez alig jut el, pedig a háztartásokban kilószámra találni olyan ócskavasat, amelytől a háziasszony szíves-örömest megszabadulnia. A lakótömbökként megszervezett ócskavas-gyűjtéssel — és erre már nem egy példa volt — nagyszerű eredményeket lehet elérni. Ezt a gyűjtést meg kell szervezni. A MÉH sorsjátéka — értékes nyereményeivel sok emberben felébresztette az érdeklődést a vasgyűjtés iránt.

A lelkesedést azonban csakhamar lehűtötte a sorsjegyek négyforintos ára.

Az illetékes szervekben is a beérkező megjegyzések alapján az a vélemény alakult ki, hogy a sorsjegyek árát sürgősen felül kell vizsgálni.

Devizagazdálkodásunk, népgazdaságunk érdeke megköveteli, hogy minden devizaszerzési és takarékossági lehetőséget kihasználjunk.

Martinászaink a lakosságtól több ócskavasat, a MÉH-től még szorgalmasabb gyűjtést kérnek.

TOKÁR PÉTER

EGY VÁNDOR JÓMADÁR TÖRTÉNETE

„Fecó", a közismert kőbányai vagány világéletében tolvaj és naplopó volt. 1954-ben lopásért, 1955-ben pedig fegyverrejtegetésért ítélték el. Barátai úgy ismerték, mint aki sohasem szeretett dolgozni, sohasem volt rendes munkahelye és többnyire beteges édesanyja tartotta el.

„Fecó"-t még becsületes korában *Szepesi Ferencnek* hívták —, de ez nagyon régen volt... Az ellenforradalom prömierje a Zalka Máté téren találta. Meghallotta, mi történik a városban és nem túlhosszú fontolgatás után már másnap reggel csatlakozott az ellenforradalmi felkeléshez. Október 24-én reggel 6 óra előtt kiment a Zalka Máté térre, ahol *Csomor József* nevű „haverja" egy fekete Tátra-Plan gépkocsiból fegyvereket osztogatott. Fecó ezután több hasonszőrű társával teherautóra kapaszkodott és egyenesen a *Kilián*-laktanyába ment. Aznap a laktanya udvarán megkapta a „szakmai kiképzést". Huszonötödikén pedig *átment a hírhedt Corvin-közbe.* Ott még egy karabélyt és egy dobtáras géppisztolyt „vételezett". Az „eligazítás" a Kisfaludy utcai iskolában történt, ahol *őt is beosztották az egyik fegyveres csoportba, amely a Práter utca és Körút sarkát tartotta rémületben.*

Irigy szemekkel nézegette, hogy társai milyen szépen „felruházkodtak". Az ellenforradalmárok által már elfoglalt Páva utcai rendőrkapitányság épületéből ezért egy rendőrbundát, tiszti csizmát és ruhát „szerzett". Ekkor kapta az ellenforradalom „keresztségében" a *„Bundás"* nevet.

Most már főhadiszállásról kellett gondoskodni. Csoportjával egyetemben behatolt a Kisfaludy utca 28/b. számú házba, ahol „kisajátította" *Arany Béla* és *Nagy Zoltán* lakását.

Bundás két másik társával: „Kocással" és „Dugóval" a főhadiszállásukon „háztartást" és családot alapított. *Maguk mellé vették „Rozit", „Csokit" és „Jucit".* S hogy önálló „gazdálkodásukat" megalapozzák, átrándultak a József körúti Bányász-mozi melletti közértbe, ahonnan *egy láda zsírt, nagy mennyiségű különböző kész ételeket és egyéb élelmiszereket raboltak.*

Elhatározták, hogy *volt tisztek elhurcolására specializálják magukat.* Első „fegyvertényként" kitervelték egy őrnagy elrablását. Az őrnagy azonban nem tartózkodott a lakásán, s nehogy dolguk végezetlenül kelljen eltávozniok, *a lakást kirabolták.*

November 4-én délután egyre szorongatottabbá vált a Bundás—Kockás ellenforradalmi csoport helyzete a Kisfaludy utca 28/b.-ben, ezért átköltöztek a Kisfaludy utca 6-ba. Itt még két „honmentőt" vettek be a bandába és *ez a csoport ölte meg Farkas Árpád BSZKRT-alkalmazottat.*

November 12-én már látták végüket. Ekkor *elhatározták, hogy az Osztrák Köztársaságot szerencséltetik.* November 14-én átlépték az osztrák határt, 15-én Bécsbe érkeztek és 17-én már megkapták az osztrák rendőrségtől az ott-tartózkodási engedélyt. A hozzájuk csatlakozott *Cinege* javaslatára elhatározták, hogy *kihasználják a disszidálási lázat.* Elhatározásukat tett követte. És november 18-án már vissza is jöttek Magyarországra. Rövid időn belül háromszor „fordultak", minden alkalommal hét-tíz főnyi csoporttal. A disszidálni szándékozóktól fejenként 5000—10 000 forintot kaptak. Különös gavallériát csak egy disszidens házaspárnál tapasztaltak, akiktől *a Győr—Mosonmagyaróvári kiséretért 600 dollárt kaptak.* Ez a disszidens-házaspár egyébként a Honvágy-dal előadója és szerzője: *Boros Ida és férje volt.*

Fecó még tovább tevékenykedett mindaddig, míg egyik hazatérése alkalmával a magyar hatóságok Győrben elvették személyi igazolványát. Ennek hiányában is *újból átszökött* Bécsbe, s hogy bűnös manipulációit továbbra is folytathassa, *mint hazatérni szándékozó disszidens jelentkezett a bécsi magyar követségen,* ahol hazatérési igazolványt kapott. 1957 január közepén ezzel hazajött, itthon azonban a rendőrségtől való félelmében március 30-ig nem mert jelentkezni. Cinege viszont jobbnak tartotta Bécsben maradni.

Szepesi Ferenc fölött a Fővárosi Bíróság ítélkezik, Cinege viszont a hírek szerint még ma is az Osztrák Köztársaságot boldogítja.

(—i—gy)

A JÓTÁLLÁSI „NCIÁLIS" JAVÍTÁSOKRÓL

illetékesekkel soron kívül el kellene készíteni azoknak az árucikkeknek a jegyzékét, amelyekre a törvényben megjelölt jótállásnak és a garanciális javításnak vonatkoznia kell, továbbá meg kell állapítania a jótállási időtartamot is.

A garanciális javítások bürokráciamentes és gyors lebonyolításáért a gyártó vállalatoknak az egész országban javító telephelyekkel kell rendelkeznie, hogy a vásárló az árucikkel ne utazgasson nagy távolságra.

Szükséges, hogy minden egyes árucikket megfelelő módon garanciajeggyel lássanak el, amelyen szerepelnie kell a gyártás időpontjának, a garancia időtartamának, a „szervízt" végző állomás helyének, sőt olyan felsorolásnak is, amely tartalmazza, hogy *a gyári garancia mire terjed ki.*

Ugyancsak e szakemberek állítják, hogy a terjedelmes, 500 forintnál nagyobb értékű, az 5 kg-nál nagyobb súlyú, továbbá a beépített, vagy a hálózatba bekötött készülékeket lehetőleg *a vevő lakásán kell elvégezni.* Amennyiben a javítás jellege miatt ez lehetetlen lenne, úgy a javítóhelyre juttatást és a visszaszállítást a „szervíz"-telepnek kell biztosítani.

Szükséges megállapítani, hogy garanciális javításkor a helyszínen lebonyolítható javításokat *hat-tizenkét* nap alatt, a javítóműhely igénybevételével sorra kerülő javításokat pedig *tizenöt-huszonegy* nap alatt kell elkészíteni.

Amennyiben a jótállási idő alatt az áru háromszor meghibásodik, természetesen már nem *használható.* Ez esetben megfelelő bizonylatok alapján *(vásárlási jegyzék, garancia-jegy és jegyzék a háromszori javításról)* a vásárlás helyén megfelelő használható árura kell a kiskereskedelmi vállalatnak *kicserélnie.* A gyártó hibájából sem a kis-, sem a nagykereskedelem nem károsodhat, tehát a gyártónak a használhatatlan árut a költségek megtérítése mellett be kell *cserélnie.*

Meggyőződésünk, hogy a vásárlóközönség érdekein kívül a szocialista ipar és a kereskedelem jó hírnevének és munkája hitelének érdekében az illetékesek mielőbb megfelelő intézkedéseket fognak kiadni.

Sz. Gy.

Hiányoznak az idegen nyelvű kiadványok

Tisztelt Szerkesztőség! Munkám során sűrűn fordul elő, hogy külföldieket kalauzolok Budapesten. Ilyenkor mindig szembekerülök a kérdéssel: milyen írásos anyagot adhatnék nekik, hogy a felkeltett érdeklődést kielégíthessem. Az idegen nyelvű könyvesboltban (Váci utca) és az ehhez hasonló könyvkereskedésekben, sajnos, ma még annyi anyagot sem találunk, mint tavaly. A minap például egy indiai íróval látogattam el a könyvesboltba, ahol angolul semmi mást nem találtunk, mint *Az ember tragédiáját,* egy albumot a *Népi Együttesről* és az utolsó példányt a *Budapest* fényképalbumból.

Hosszú évek óta nem jelent meg — s ha meg is jelent, nem kapható — Petőfi, Arany, Ady, József Attila stb. *nyugati nyelveken.* Nem kapható egy kis áttekintés a magyar irodalomról, sem történelemkönyv, földrajzkönyv, vagy ismertető hazánk gazdasági életéről, iparáról, mezőgazdaságunkról, külkereskedelmünkről stb. Zenei anyagunk sincs. Hiányzik például olyan kiadvány, amely Bartók és Kodály életművét ismertetné.

POLGÁR ENDRE,

(1336)

MEGYÉNK FELFEDEZÉSE

I. Képzőművészet

(Folytatás.)

ABANOVÁK VILMOS festőművész, grafikus Budapesten, 1894-ben született. A Képzőművészeti Főiskolán Ferenczi Károly tanítványa, 1912—1914-ig Olgyai Viktor növendéke. 1918-ban mint okleveles rajztanár végez, egyideig a József Műegyetemen tanársegéd.

Fiatalkori munkáin Szőnyi István festőművész hatása látszik, de később az expresszív naturalizmus felé fordul. Feltárul előtte egy új színes világ szépsége, az öreg házak pittoreszk zsúfoltsága, a zajosan tarka élet.

Temperával fest. Ebből következik, hogy a tempera, mint technika, merevebb az olajnál és Abanovák stílusát kemény, rajzos előadásmóddá alakítja. Szereti az erős fényárnyék hatást, „Fénnyel faragja körül figuráit". — Nem az egység érdekli. Sok figurás képeiben nem komponál, hanem egymás mellé helyezi kisebb remekül jelzett csoportjait. Keveretlenül rikító színei még teljesebbé teszik képein a formák széthullását. Több ellentétes irányú fényhasáb kell, hogy a formát plasztikussá tegye. Képein világít a nap, a rét, a házfal mesze. A modernség által túlhangsúlyozva, barokk zsúfoltságban hemzsegnek képein a helyi színekkel tarkázó alakok. Kalandos fények, vad rövidülések, az alakok elképesztő beállítása — jelentkezik képein, inkább tudati, mint látási élményt adnak.

Abanovák Vilmos a festészetnek minden ágát képviseli.

Freskó festészete, főleg egyházi. Megyénkben a jászszentandrási templomban készített freskót. Merész új színeivel kompozícióival nagy feltűnést keltett és sok vitára adott alkalmat. Freskó festészete visszanyúlt a régi nagy olasz freskó festőkhöz. Arany és ezüst háttérbe ágyazta figuráit.

Grafikában hatalmas nagy lemezekre dolgozik, elsősorban ezzel kelt feltűnést. A lemezeken is erős fényhatások vannak. Savanarola, Procesió, önarckép szakállal stb.

Táblaképei főleg cirkusz, falusi lakodalom, lacikonyhák, búcsúk romantikájából és nyomorúságából tevődik össze.

Abanovák tájjellegét 3 csoportra oszthatjuk. Nem kizárólag az Alföldön dolgozott.

1928-ban elnyerte a Római ösztöndíjat. Olaszországban készült képein szerette festeni a kékvizű tengert, hegyi olasz falukat.

Legtöbb időt a szolnoki Művésztelepen töltött. (Már főiskolás korában járt itt sokat, Fényes A. mellett dolgozott.) Itt festi a lacikonyhás, vásáros, stb. sokszínű képeit.

S végül Erdélyben, Zsögödön, Csíkszeredán. Egyik híres képe — csíkszeredai vásár (lásd alábbi kép), színes tarkaságban román, székely parasztok.

Festményein sokszor a plakáthoz közelálló, egyszerű formanyelvhez jutott el, ami talán magával hozta, hogy több képének, kompozíciójának grafikai jellege van.

Főbb munkái: Vásár, Lacikonyha, Malomudvar, Cirkusz, Mű! varnók.

(Folyt. köv.)

B. Székely Júlia

Deák tér 4.

SZOLNOKI belterületi 2 szobás összkomfortos lakásomat elcserélném budapestiért. Fűszért, — Szolnok, Sósné. Telefon: 19—74.

ELCSERÉLNÉM Szolnokon a Vöröscsillag úti bérházban lévő kétszoba összkomfortos lakásomat belterületiért. Cím: a kiadóban.

EREDETI BOOR Buksi kötőgép 6-os eladó. Érdeklődni lehet : — Kunszentmárton vasútállomáson, Siklóssyné.

NEGYSZOBÁS ház gazdasági épületekkel eladó, Kisujszálláson. Érdeklődni lehet Pakson: Jámbor Páy utca 3, Vattai Jánosnál.

TISZAPÜSPÖKIBEN kétkemencés pékség, családi házzal együtt sürgősen eladó. Érdeklődni lehet ugyanott.

SZOLNOKON egy szoba összkomfortos lakást megegyezéssel, vagy bútorozott szobát keresek. „Fiatal házasok" jeligére a Szolnoki Hirdetőbe.

KETLAKÁSOS ház 530 négyszögöl telekkel Törökszentmiklóson eladó. Érdeklődni: Deák Ferenc utca 132 szám alatt.

AUTÓKÖZLEKEDÉSI PORLASZTÓBEÁLLÍTÓ SZOLGÁLAT az ország különböző helyein vállalja személy és tehergépkocsik, — motorkerékpárok, — különleges járművek normán felüli üzemanyagfogyasztásának megszüntetését. Ezenkívül végez porlasztó beszabályozást, gyujtás beállítást, km-óra ellenőrzést, Diesel adagolók és porlasztók beszabályozását, olajfogyasztásvizsgálatot és normál viszonyoktól eltérő közlekedés esetén egyedi norma mérést. Szolnok, Petőfi Sándor utca 7.

EGY DARAB 220/380 V. 40 Kw, 53 HP villanymotor eladó, AMG Kisujszállás.

GYÜMÖLCSFA, bokorrózsa, — birsdugvány kapható: özv. Novothny Béláné faiskolájában, — Rákóczifalva.

A szerződés
melők részé
kénti előleg
kalmával az
önvetü azon
nek egyidőb
tések darab
nyiségi prém
Ft, 50 db-n
Szerződések

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

TISZAVIDÉK,

1957 SZEP 22

A DI... CSARNOK

a vidékiek áruháza!

Ha Budapestre érkezik, keresse fel az új címen:

VI., Népköztársaság utja 39.
(Volt Párisi Áruház)

*

Csak nálunk kaphatók:

Férfi műbőr kabát	580 Ft.
Gyermek műbőr kab.	480 Ft.
Női jersey pongy.	260 Ft.
Hernyóselyem import kendő	98 Ft.

*

Vidékre rendeléseket postán, utánvéttel is elküldünk.

TERME

A cukorgyárak megkezdték a szerződte

Aki időben

jobban előkészíti földjét a

gazdagab takarít h

Szerződjünk cukorrépater

A szerződést a h szövetkezetek me

A CUKORRÉPA ÁTVÉTEL

1. **10 forint és 3 kg kristálycukor nélkül. Ha a termel vagy csak részben h gyár minden kg cuk zet ki.**
2. **Mellékjárandósá 65 kg egyszer prése selt, vagy 3 kg szok szelet és 0,50 kg m**

Cukorrépater

Belterjes gazdálkodás — nagyobb

Termelőszövetkezetek! Egyéni termelők!

Kössetek

seprőcirokszakáll-termelési szerződést

a földművesszövetkezetnél!

A seprőcirok megterem mindenütt, ahol a kukorica terem. Vetőmagot hivatalos áron a szerződő földművesszövetkezetek adnak. Jó erőben lévő, ősszel mélyszántott, középkötött talajban jól díszlik, kb. 8 mázsa cirokszakáll és 16 mázsa magtermést hoz. — Jó talajelőkészítéssel, időben való vetéssel, gondos növényápolással még ennél is nagyobb hozam érhető el.

VÁRHATÓ TERMÉSEREDMÉNY:

8 mázsa cirokszakáll	á 600.— Ft	4800.— Ft
16 mázsa cirokmag	á 220.— Ft	3520.— Ft
800 kéve cirokszár	á 1.50 Ft	1200.— Ft
	kh-ként összesen:	9520.— Ft

Az őszi jó talajelőkészítés érdekében minél előbb kössétek meg a termelési szerződéseket.

MÉK Központ, Szolnok

MAGYAR NEMZET 1337
1957 OKT 2

Sok műtárgy talált vevőre a művészeti aukció első napján

Tíznél több Jupiter-lámpa fénye káprázatja az Iparművészeti Múzeum kupolacsarnokát zsúfolásig megtöltő közönségét. A filmesek tevékenykednek. A várakozás kellemes izgalma vibrál a teremben, a széksorokban minden hely foglalt s tömött sorokban állnak hátul is fiatalok és öregek. Negyedötkor megkondul a gong a magas pulpituson s a Lónyay utcai árverési csarnokból jól ismert, kellemes női hang üdvözli a közönséget, a régi és az új gyűjtőket. Nyolc év után ismét felhangzanak az aukciók kísérőszövegei s a részvevők (akik között nem egy múzeum munkatársát is láttuk) katalógussal a kezükben nemigen tudják palástolni a »drukk«-ot, vajon sikerül-e a kiválasztott és áhított műtárgy birtokába jutniuk.

Elsőnek *Aba Novák Vilmos* városrészletet ábrázoló temperája kerül kalapács alá. Az árverés vezetője figyelmezteti arra, hogy a kép védett, ami annyit jelent, hogy bár szabadon értékesíthető, ha a kép gazdát cserél, be kell jelenteni a múzeumnak. A festmény árát mégis pillanatok alatt az 1500 forintos kikiáltási árról 2500-ra verik föl. Ugyanilyen heves licitálás indult meg a XVIII. századi *Cipper* két vásznáért. Az egyik 5700-ért, a másik 6000-ért cserélt gazdát. Nagy volt az érdeklődés *Derkovits Gyula* három szép, szintén védett képe iránt. Nem akadt azonban vevőre *Czóbel* fiatalkori, munkásfigurát ábrázoló, érdekes festménye, sem Csók István 10 000 forinttal indult Mézevők-je. Jelentős árat ért el *Edvi Illés Aladár* Balatoni táj-a, 1000-ről 1900-ra árverezték.

A festmények után került sor az ezüstök, porcelánok, textíliák és bútorok aukciójára s ugyanebben a sorrendben folytatódik az árverés minden délután 4 órakor október 7-ig bezárólag.

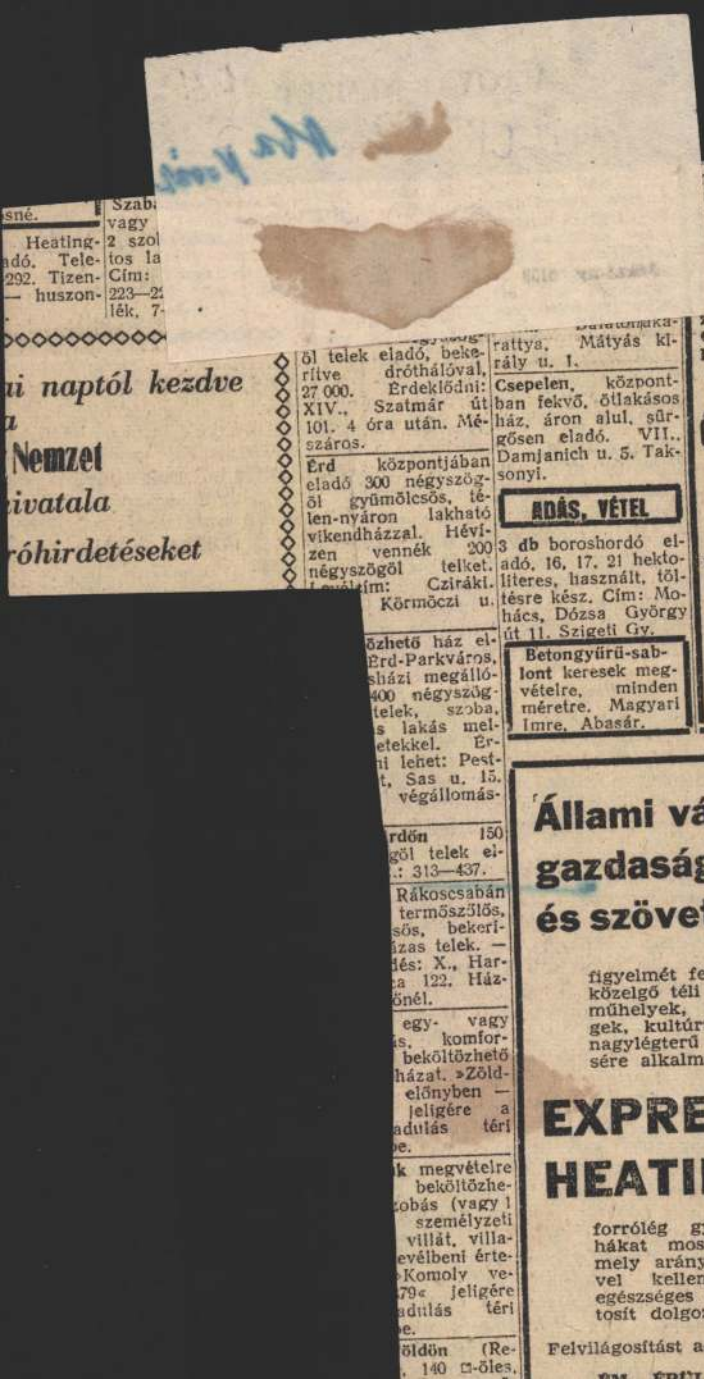

sné.

Heating-
adó. Tele-
292. Tizen-
— huszon-

Szab
vagy
2 szol
tos la
Cím:
223—2
lék, 7-

ai naptól kezdve
a
Nemzet
ivatala
róhirdetéseket

öl telek eladó, bekerítve dróthálóval, 27 000. Érdeklődni: XIV., Szatmár út 101. 4 óra után. Mészáros.

Érd központjában eladó 300 négyszögöl gyümölcsös, télen-nyáron lakható vikendházzal. Hévízen vennék 200 négyszögöl telket. Levélcím: Cziráki. Körmöczi u.

özhető ház el-
Érd-Parkváros,
sházi megálló-
400 négyszög-
telek, szoba,
s lakás mel-
etekkel. Ér-
ni lehet: Pest-
t, Sas u. 15.
végállomás-

rdőn 150
göl telek el-
.: 313—437.

Rákoscsabán
termőszőlős,
sös, bekerí-
ázas telek. —
dés: X., Har-
a 122. Ház-
önél.

egy- vagy
s, komfor-
beköltözhető
házat. »Zöld-
előnyben —
jeligére a
adulás téri
pe.

k megvételre
beköltözhe-
zobás (vagy 1
személyzeti
villát, villa-
evélbeni érte-
»Komoly ve-
79« jeligére
adulás téri
pe.

öldön (Re-
, 140 □-öles,

rattya. Mátyás király u. 1.

Csepelen, központban fekvő, ötlakásos ház, áron alul, sürgősen eladó. VII., Damjanich u. 5. Taksonyi.

ADÁS, VÉTEL

3 db boroshordó eladó, 16, 17, 21 hektoliteres, használt, töltésre kész. Cím: Mohács, Dózsa György út 11. Szigeti Gy.

Betongyűrű-sablont keresek megvételre, minden méretre. Magyari Imre, Abasár.

Állami vál
gazdaságo
és szövetk

figyelmét felhív
közelgő téli idé
műhelyek, rak
gek, kultúrterm
nagylégterű hel
sére alkalmas

EXPRES
HEATIN

forrólég gyors
hákat most r
mely aránylag
vel kellemes
egészséges tiszt
tosít dolgozóin

Felvilágosítást ad:

Aba Novák

1334

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

1957 JUN 11.

ESTI HIRLAP

□ MAILLOL Lédája és Cézanne egyik csendélete is látható majd azon a kiállításon, amely a modern magyar képzőművészet konstruktív törekvéseinek fejlődését tárja a látogató elé. A Nemzeti Szalonban rendezendő kiállítást a Művészettörténeti Intézet készíti elő, Uitz, Kernstok, Nemes, Lampérth, Tihanyi, Kmetty, Aba-Novák, Goldmann, Berény, Szandai, Borsos és más művészek alkotásaival. 1334.

azt követő időkben [illegible]
madtak. Azóta nem a párt és nem a szakszervezet javasolta elsősorban a munkaverseny újjászervezését, a nagyüzemekben mégis

kialakult a dolgozók közötti versenyképesség

DARÁNYI miniszterelnök és KÁNYA külügyminiszter a berlini operaház díszelőadásán. A páholyban a miniszterelnök és felesége, balról Kánya, Neurath és felesége, jobbról Sztójay berlini magyar követ és felesége

Ragyogó estély Hitlernél

Jó eredménnyel fejeződtek be a magyar kormányférfiak berlini tárgyalásai

Berlin, november 26
(Az Est kiküldött munkatársának telefonjelentése)

Egy előkelő német diplomata mondotta *Az Est* kiküldött munkatársának az éjjel, hogy *Hitler* birodalmi vezér és kancellár

a legritkább esetben szokott olyan nagyszabású estélyt adni, mint amilyet tegnap rendezett

a kancellári palotában *Darányi* Kálmán miniszterelnök és felesége, valamint *Kánya* Kálmán külügyminiszter tiszteletére. Százhatvanan kaptak meghívást az estebédre, amely ugyanolyan fényes keretek között zajlott le, mint a *Mussolini* olasz kormányelnök berlini tartózkodása idején rendezett estebéd. A megjelentek között ott volt *az egész birodalmi kormány*, kivéve *Göring* miniszterelnököt, akinek Hamburgban volt hivatalos elfoglaltsága.

A kancellári palota fényesen kivilágított előcsarnokának főbejáratánál állott *Hitler* Adolf birodalmi vezér és kancellár, frakkban, gomblyukában kis pártjelvénnyel. Soha sem szokott kitüntetést viselni. Sorra üdvözölte vendégeit: a magyar kormányférfiakat és kíséretüknek tagjait. A szertartásmester botjának kopogásával jelezte a vendégek érkezését. Amikor a fogadóteremben minden vendég együtt volt, *feltárultak a nagy ebédlőterem szárnyas ajtai*. Az óriási teremnek egyetlen dísze *egy hatalmas női szobor*, amelyet a párizsi világkiállításon vett a vezér és kancellár. Láthatatlan csövek melegítik a termet.

Hitler vezér és kancellár karját nyujtotta a tengerzöld uszályos selyem estélyiruhában megjelent *Darányi* Kálmánnénak és a vendégek

bevonultak az óriási ebédlőterembe.

Két hatalmas márvány oszlopsor között haladtak, az U alakban elhelyezett asztalhoz, amely csodálatosan szépen volt feldiszítve. Középen foglalt helyet *Hitler* vezér és kancellár, mellette jobbról *Darányi* Kálmán miniszterelnök felesége, balról *Ghiczy* Lászlónak, a berlini magyar követség tanácsosának felesége. Darányiné mellett *Neurath* külügyminiszter, Ghiczyné mellett pedig *Hess*, a Führer helyettese. A vezérrel és kancellárral szemben *Neurath* külügyminiszter felesége, mellette jobbról *Darányi* Kálmán, balról *Kánya* Kálmán.

Az ebéd alatt állandóan *Hitler mögött állott főlakája*, nem mozdult el mellőle egy pillanatra sem. A menü a következő volt:

homár,
szárnyas krémleves,
hannoveri borjúsült,
parfé,
sajt.

Hitlernek külön szolgáltak fel, mert

ő nem eszik húst és nem iszik bort.

Meisseni porcellánedényektől roskadozott a virágdíszes asztal.

A díszebéd után a szomszédos nagy szalonba vonult át a társaság. Kis kerek asztaloknál foglaltak helyet,

itt szolgálták fel a feketét és a frissítőket.

Az egyik asztalnál Hitler vezér és kancellár, mellette *Darányi* miniszterelnök felesége, *Hess* Rudolf, a kancellár helyettese és a hölgykoszorúnak két-három tagja. Egy másik asztalnál *Göbbels* propagandaminiszter *Kánya* külügyminiszterrel, Baldur von *Schirachhal*, az ifjúsági vezérrel, gróf *Csáky* Istvánnal, *Rosenberg* Alfréddal, a nemzeti szocialista párt külügyi hivatalának vezetőjével, *Pataky* Tibor miniszterelnökségi államtitkárral.

Tizenegy óráig voltak együtt a vezérnél és kancellárnál a meghívott vendégek. Általában feltűnt, milyen élénk volt Hitler vezér és kancellár és milyen sokáig volt együtt vendégeivel. Féltizenegykor *rövid időre visszavonult*, később újra megjelent vendégei között és még egy félórai töltött velük. Tizenegy órakor *a legmelegebben vett búcsút a magyar kormányférfiaktól.*

Darányi miniszterelnök és Kánya külügyminiszter berlini tartózkodása alatt

egész sereg fontos megbeszélés

folyt Németország és Magyarország képviselői között.

Marschall Ferenc földmívelésügyi

államtitkár tegnap befejezte

GAZDASÁGI TÁRGYALÁSAIT,

aláírta az időközi megbeszélést, amely a meglévő kereskedelmi szerződés keretein belül *új konstrukció alapján* egyes terményeknek, mint például a búzának, rozsnak és kukoricának előre meghatározott időben és áron való németországi átvételét biztosítja. A földművelésügyi államtitkár

már haza is utazott.

Egyes kisebbjelentőségű részletkérdésekről tárgyalnak még *a szakreferensek.*

A másik érdekes tanácskozás a Németországban dolgozó

MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MUNKÁSOK

körül folyt. Tegnap Berlinbe érkezett *Tölgyes* István, a Faluszövetség ügyvezető igazgatója. *Darányi* miniszterelnöknél is jelentkezett. Ő szervezte meg a magyar mezőgazdasági munkások kihozatalát, most *ő intézi hazaszállításukat is.* Az itt dolgozó háromezer munkás három főcsoportban, november 30-án, december 7-én és december 15-én megy haza. *Tölgyes* István elmondotta *Az Est* kiküldött munkatársának, hogy a Németországban dolgozó magyar munkások *eddig 641.700 pengőt küldtek haza* keresetükből a Magyar Nemzeti Bank útján, most

még mintegy 640.000 pengő hazautalása

van *folyamatban.*

Németországban

48.000 külföldi mezőgazdasági munkás dolgozik:

20.000 osztrák, 12.000 lengyel, 11.000 cseh, 2000 jugoszláv, 3000 magyar.

A német birodalmi kormány hozzájárult ahhoz, hogy a kint dolgozó magyarok *hazulról kaphassanak vámmentesen szalonnát,* fejenként és havonként öt kilogramot, egy pengő hatvanfilléres áron.

Darányi miniszterelnök közölte *Tölgyessel,* hogy a német birtokosok általában

meg vannak elégedve a magyar munkásokkal.

A legtöbb földbirtokos a jövő évben is *ugyanazt a munkáscsoportot* kívánja a maga számára. Elsősorban *cukorrépa-munkások* jönnek számításba az elhelyezésben, általában azonban csak akkor indul meg a mezőgazdasági munkások külföldi kiszállítása, ha *odahaza a teljes munkásszükséglet biztosítva van.* Csak ebben az esetben lehet szó arról, hogy a miniszterelnök által említett *hatezer munkás* kijöhet Németországba a jövő évben.

A harmadik hivatalos jellegű megbeszélés

KULTÚRÁLIS TERMÉSZETŰ

volt. Ennek körvonalai kissé még elmosódottak. Berlinbe jött *Hóman* Bálint kultuszminiszter megbízásából *Czakó* István miniszteri osztálytanácsos, aki arról tárgyal az illetékes német tényezőkkel, hogy az *Arbeit und Freude* világszövetségnek vándorkiállítását megrendezzék-e Budapesten is és milyen keretek között. E világszövetség legfőbb ágazata tudvalevőleg a német *Kraft durch Freude* ép úgy, mint Olaszországban a *Dopolavoro.* Most arról van szó, hogy nemzetközi szövetség legreprezentatívebb ágaiból

vándorkiállítást rendezzenek a keleteurópai államokban.

Czakó már ma résztvett egy megbeszélésen, amelyet a nemzetközi szövetség jelenlegi elnökénél, *Leynél* rendeztek ebben a tárgyban. Ley tudvalevőleg a német *Arbeitsfront* elnöke is.

Jelentettem már, hogy Berlinben tárgyal báró *Kruchina* Károly osztályfőnök, az iparügyi minisztérium kis- és kézműipari szakosztályának vezetője is, a május 26-án Berlinben rendezendő *nagy nemzetközi*

KÉZMŰIPARI KIÁLLÍTÁSON

való részvételünkről. A kormányférfiak megbeszéléseinek rendkívül barátságos szelleme ezeket a tárgyalásokat is lényegesen megkönnyíti. Kruchina minden vonatkozásban nyitott ajtókra talált. Eredetileg *háromszáz négyzetméter* területet akartak biztosítani a kiállításon Magyarországnak, Kruchina azonban közölte, hogy méltóképpen akarjuk képviseltetni magunkat ezen a kiállításon is, akárcsak a mostani vadászati kiállításon, — mire az illetékes német tényezők hozzájárultak ahhoz, hogy Magyarország

hétszáz négyzetméter területet

kapjon, amelyen azután gazdag anyagot tudunk kiállítani.

A nemhivatalos program

Két napig még a német birodalomban tartózkodik a miniszterelnök, a külügyminiszter és a kíséret. A hivatalos programnak vége van ugyan, de a hátralevő két napra mégis olyan dús programot állítottak össze, amely egy hétre is elegendő volna. Ma délben a miniszterelnök

a kulturkamara ünnepélyes ülésén

vesz részt, ahol *Göbbels* propagandaminiszter és *Ley,* az Arbeitsfront elnöke mond nagy beszédet. Az ülésen *Hitler* vezér és kancellár is megjelenik. Azután

Attolico berlini olasz nagykövet ad ebédet

az államférfiak tiszteletére. Délután a női szociális intézményeket tekinti meg Darányi Kálmán. Este

az Opera díszelőadásán

vesz részt, amelyen Hitler vezér és kancellár is megjelenik. A Fideliót adják elő. Holnap elsősorban a *Kaiser Wilhelm Institut*-ot tekinti meg a miniszterelnök, majd egész sereg más intézményt. Vasárnap estig maradnak Berlinben a magyar kormányférfiak, ha nem is hivatalos minőségükben, mégis mint *a német kormány vendégei.*

Dr. Vásárhelyi Ferenc

150.000 pengővel múzeummá alakítják a CITADELLÁT

Tormay államtitkár az érdekes terv részleteiről

— Az Est tudósítójától —

Az Országos Magyar Idegenforgalmi Tanács csütörtök esti sajtóértekezletén *Bornemisza* Géza kereskedelmi miniszter bejelentette, hogy

idegenforgalmi célokból a Citadellában történelmi képtárat óhajtanak berendezni,

amely képtárban *fiatal magyar festőkkel* a magyar történelmi multat óhajtják megörökíttetni. A történelmi képtár mindenesetre *nagy idegenforgalmi attrakció lesz.*

Az Est munkatársa beszélt a kérdésről

Tormay Géza államtitkárral,

az Idegenforgalmi Tanács elnökével, aki a következőket mondotta:

— Az elgondolás, hogy a Citadellában történelmi képtárat rendezünk be, *Bornemisza* Géza miniszter úré, aki

már meg is kezdte a tárgyalásokat

elgondolásának megvalósítása céljából. A párizsi kiállításon ugyanis azt a tapasztalatot szereztük, hogy a magyar történelmi mult, amely igen sok vonatkozásban kapcsolatban áll a *franciák* és az *angolok* történelmével,

nagy érdeklődést kelt odakint

és éppen a történelmi tárgyú képek iránt a franciák nagy érdeklődést tanusítottak. *Aba Novák* képei állandó érdeklődés tárgya voltak és a történelmi képek és egyéb műemlékek általában *látható hatást gyakoroltak* az előkelő francia látogatókra. Ez érlelte meg *Bornemisza* Géza miniszter úrban az elhatározást, hogy a Citadellában, ha lehetséges, történelmi képtárat rendeztet be.

— A párizsi kiállításon egyébként nekem személyesen is alkalmam volt tapasztalni *Aba Novák* képei iránti nagy érdeklődést és azt a tényt, hogy

milyen hatást váltott ki a franciákból a magyar és a francia történelemnek számos közös lapja.

Nagy érdeklődést keltett például a francia származású *II. Szi veszter* pápának kiállított képe, továbbá *Szent Erzsébet,* aki *Cambraiban* kápolnát építtetett. Sokáig és sokan nézték *Bercsényi* képét, aki a francia hadseregben történelmi szerepet játszott, *Lafayette* tábornokét, aki az amerikai szabadságharcban magyar huszárokkal aratott győzelmet. Közös történelmi és kulturtörténelmi emlék fűződik *III. Béla* királyhoz, aki a francia *Margit* királynővel vonult be *Esztergomba, II. Rákóczi* Ferenchez, aki *XIV. Lajosnak* volt szövetségese és *Berliozhoz,* aki a Rákóczi-indulót írta.

— *Amikor Lebrun köztársasági elnök urat végigkalauzoltam a magyar pavilonon,* személyesen tapasztalhattam, hogy ezek a kiállított képek

nemcsak érdeklődést és feltűnést keltettek, de határozott rokonszenvet is

velünk szemben. *Lebrun* elnök, aki elragadtatással nyilatkozott a kiállítás anyagáról, azt is kifejtette, hogy *mennyire rajong Berlioz Rákóczi indulójáért.*

— Ezek és más tapasztalatok bizonyítják, hogy *a külföld érdeklődését a magyar történelmi mult iránt fel lehet kelteni* és ezzel kapcsolatban éppen a közös mult fokozhatja az iránt unk máris a külföldön mindenütt tapasztalható rokonszenvet. Ezek azok az indokok, amelyek miatt a miniszter úr elhatározta, hogy a *Citadellát* a lehetőség szerint megszerzi történelmi képtár céljaira és berendezi. *A Citadella egyelőre a katonaságé,* de nem hisszük, hogy komoly akadálya lenne annak, hogy a katonaság ezt az épületet a tervezett célra átengedje, mert *a Citadella katonai szempontból amúgy sem különös jelentőségű.* Ezenkívül néhány lakás is van benne, lakóik új elhelyezését bizonyára nem lesz nehéz megoldani. A tárgyalások erre vonatkozóan megindulnak.

— Számítunk a *főváros áldozatkészségére,* mert a fővárosnak is jelentős érdeke ez a tervezett idegenforgalmi attrakció. Egyébként *nem kíván nagy költséget* az átalakítás. A terv az, hogy

a kétemeletes épületet egyemeletessé alakítjuk át,

hogy elég magas termeket kapjunk, mert a jelenlegi boltíves termek alacsonyak. Az átalakítás nem igényel többet *100—150.000 pengő* költségnél, ami kétségtelenül jelentéktelen a várható eredmény mellett.

Könnyen áthidalt nehézségek

A politikai és gazdasági jellegű megbeszélések teljesen összefolynak. Minden vonalon

a legkielégítőbb a légkör.

Az érdes felületek mintha tökéletesen lecsiszolódtak volna. *A politikai problémák gyökeres tisztázása gazdasági vonatkozásokban is a nehézségek könnyű áthidalását eredményezte.* Magyar miniszterelnök talán sohasem tárgyalta meg a függő kérdéseket ilyen hosszú ideig, minden vonatkozásban, mint most *Darányi* Kálmán. Ebből is csak arra lehet következtetni, hogy a magyar kormányelnök gyökerükig óhajtotta megfogni a két állam között felmerült problémákat. Tegnapi sajtónyilatkozatában is rámutatott arra, hogy a kormányelnökök utazásához általában *legendákat* szoktak fűzni. Ehhez az úthoz is különböző kombinációkat fűztek, amelyeknek azonban semmiféle komolyabb alapjuk nincs és nem is lehet, mert a magyar kormány tagjainak látogatása

semmiféle más célt nem szolgált, mint általános eszmecserét folytatni

és baráti kézszorítást váltani a német birodalom vezető egyéniségeivel.

ORION
PHILIPS
STANDARD
TELEFUNKEN
rádiókészülékek
Csere Részlet
Díjtalan bemutatás a lakáson.
Rádiócentrum
Budapest, VII., Erzsébet körút 5.
Rákóczi útnál Tel. 141-597

BIOLAX = a jó hashajtó

A2

Aba Novák Vilmos

1965 – 1970 – ig

1424 – 1479 Sajtókiv.

56 (1501 – 1556)

6

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

(1432)

Aba Novák Vilmos

HÉTFŐI HIREK

1965 MAR 15.

1432

Magyar festészet Helsinkiben

Március végén, április elején magyar hetek lesznek Finnország fővárosának, Helsinkinek legnagyobb áruházában.

A magyar hetek során más, nagyszabású, magyar vonatkozású rendezvényekre is sor kerül. Így Helsinki műcsarnokában felszabadulásunk 20. évfordulója alkalmából április 2-án nyílik a XX. század magyar festészete című kiállítás. 110 képet, 90 olajfestményt és 40 grafikai művet állítunk ki, *Aba Novák Vilmos, Ripp-Rónai, Vaszary János, Rudnay, Mednyánszky, Csók István, Glatz Oszkár, Szőnyi István, Iványi Grünwald Béla, Gulácsy Lajos, Csontváry, Derkovits, Bernáth Aurél, Domanovszky, Bartha László,* s a legfiatalabbak: *Csohány Kálmán, Reich Károly* alkotásai reprezentatív keresztmetszetét adják századunk élvonalbeli magyar piktúrájának és grafikájának. Mintegy 80 magyar művész munkái szerepelnek a kiállításon.

szatban is. [illegible]
diográf érzékelőit hosszú kábelekkel a beteg testére erősítik. A kis úszómedence partján *az orvos figyeli a műszert, a beteg úszkál a vízben, és a műszeren folyamatosan látható, hogy a mozgás, terhelés alatt hogyan viselkedik a szív.* Így az orvosok a beteg állapotától, reagálásától függően, pontosan *szabályozni* tudják a szükséges mozgáskúrát.

Így egészülnek ki a fűredi gyógyhely természetes adottságai azokkal a korszerű épületekkel, gyógyászati eszközökkel, amelyek még hatékonyabbá teszik munkáját, tovább öregbítik hírnevét.

Faludi András

---

erjáró,
ó, vízitaxi

1963 MÁJ 2

1931

Aba Novák Vilmos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HÍRLAP

1021

□ *ABA-NOVÁK VILMOS grafikai alkotásaiból tegnap kiállítás nyílt a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban. A jeles magyar művésznek 45 műve szerepel a tárlaton.*

kötésre kerül sor. Lengyel-
országig a magyar Technoim-

(1428)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Aba-Novák Vilmos

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1965 JUN 5

1021

(1428)

STRAND vendéglő nélkül

„Jászszentandráson megtekintheti Aba-Novák Vilmos világhírű freskóit, Kisfaludy Strobl Zsigmond honvéd-szobrát és kellemesen szórakozhat a szép környezetű strandfürdőben" — olvasom a napokban kapott meghívó szövegét. Nem tagadom, nem láttam még a jászszentandrási strandot, s így hát örömmel tettem eleget a meghívásnak.

A látvány, mely elém tárul, meglepő. Valósággal egy kis üdülő fogad. Rendezett, tiszta sétány vezet a nagymedencéig, az idősebbek számára készített lépcsős fürdőig, s a gyermeklubickolóig, melyeket körös-körül zöld gyep és fák öveznek. Igazán szép a környezet.

Gondos kezek munkáját dicséri minden talpalatnyi hely. S amennyire meglepő a szép környezet, épp annyira az üresség. Alig néhány fürdőzőt látni.

Balajti Bélánéhoz, a tanács vb-titkárához fordulok.

— Szoktak itt többen is lenni — mondja.

Aztán sorolja, hogy eddig csaknem 3 és félmillió forintot költöttek a fürdőre. Az idén korszerű világítást szereltek fel. Külön helyet jelöltek ki a campingnek. Röpcédulákat készítettek, s újságban hirdetik, hogy megnyílt a fürdő. Egyszóval napirenden tartják a fürdő ügyét.

Már-már elhatároztam magamban, hogy egy kis kiruccanást nekem is megérne, ha kijönnék, amikor az eddig csak napos oldal után megismertem az árnyékokat is.

Nincs vasútállomása a községnek, s így nehezen közelíthető meg. A főbb közlekedési útvonalakból is kiesik, az autóbuszközlekedés mégis mostoha. Az utóbbin talán az AKÖV segíthetne. Arról viszont csak a helyi vezetők tehetnek, hogy vasárnap nincs meleg étel, s hogy a fürdő területén nem lehet strandcikkeket kapni. Ha Jászszentandrás mellett, vagy a községen keresztül utazik az idegen, nem is tudja, hogy van-e ott strandfürdő, van-e ott étterem. Egyetlen tábla sem jelzi ezt. Pedig megfelelő helyre állított táblák sokat segíthetnének.

Ezek már nem milliós beruházások, de segítségükkel visszatérülhetnek azok a milliók, melyeket a fürdőre költöttek. És akkor bizonyára eltűnnének azok az árnyékok is, melyek ma még gondot okoznak a község vezetőinek.

Úttörőkről

Kirándultunk a közelmúltban, a Kilián György Repülő Tiszti Iskola növendékeivel találkoztunk. Autóbusszal utaztunk, s egész úton azon gondolkoztunk, vajon mit fogunk ott látni. Amikor kiszálltunk az autóbuszból, először egy dombon a lokátort láttuk. Majd Magyar Miklós az ejtőernyő: működésével ismertetett meg bennünket.

Ellátogattunk az iskola múzeumába is, ahol megnéztük a legjobb katonák fényképét. Értékes dokumentumokat találtunk az iskola névadójáról, Kilián Györgyről.

A múzeum látogatása után egy nagy utasszállító repülőgépet néztünk meg. Élményt jelentett számunkra, hogy mi ülhettünk a pilóta, s a rádiós helyére. Vezetőnk elmondotta, hogy nem sokára ebben a repülőgépben egy múzeumot létesítenek, amelyben a legelső repülőgéptől a mai legmodernebb gépekig képeket, maketteket állítanak ki.

Sokáig nem felejtjük el ezt a kirándulást. A kedves órákat köszönjük a Kilián György Repülő Tiszti Iskola növendékeinek.

Szalai Irén VIII/A.
Szolnok, Kassai u. isk.

*

Táborunkat az idén a Ba- táborozásokon.

Sz. I.
Szolnok

*

Kicsit szomorkás napra esett kirándulásunk ideje. – Utirányunk Lillafüred, Miskolc, Miskolctapolca volt. – Kora reggel indultunk, így már délelőtt 10 órakor ott voltunk a lillafüredi István-barlangban. Megnéztük később a vízesést, majd a mésztufa-barlangot. Azután a Diósgyőrben lévő várat néztük meg, melynek összesen nyolcvannyolc lépcsője van. Ezt mi mind megmásztuk. Azért írom, hogy megmásztuk, mert olyan sötét volt a várban, hogy tapogatni kellett, hová lépjünk.

Miskolctapolcán csónakázni mentünk. Sokat derültünk, hiszen voltak közöttünk olyanok, akik még sohasem ültek csónakban.

Hazafelé jövet nagyon sokat énekeltünk, sőt még szívküldit is küldtünk egymásnak.

Cserépi Teréz
Jászberény, Jóbarátság örs.

*

Nagy izgalommal kezdődött a szolnoki úttörőházban az idei úttörő seregszemle. A tószegi pajtásokat egy szavaló, két mesemondó, egy tánccsoport és egy furulyazenekar képviselte. Nagyon izgultak, mind a szurkolók, mind pedig a szereplők. Az eredmény nem maradt el. Tánccsoportunk az első helyet szerezte meg. Egy harmadikos kisdobos mesemondásban a második helyen végzett. Furulya-zenekarunk elismerő oklevelet kapott.

Drávai Mária
Tószeg

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1427

Aba Novák Vilmos

MAGYAR NEMZET

1965 DEC 17.

1427

1021

4

Magyar könyvek, drámák, filmek, kiállítások a szocialista országokban

A nemzetközi kulturális együttműködés eredményei

A szocialista országok könyvkiadói összeállítják az 1945 óta egymás irodalmából lefordított és közrebocsátott művek teljes jegyzékét. Eddig Bulgária, Csehszlovákia és Magyarország készült el a listával. A készülő jegyzékek alapján megállapítható, vajon megfelelő válogatásban jutottak el a szocialista országok irodalmi alkotásai a testvéri országokba, s ki-ki javaslatot tehet a hiányok pótlására.

A magyar irodalom klasszikusai közül a szocialista országokban leggyakrabban *Móricz* Zsigmond, *József* Attila és *Kosztolányi* Dezső munkái jelentek meg az utóbbi években. Élő irodalmunkból leginkább *Déry* Tibor, *Fejes* Endre, *Illyés* Gyula, *Lengyel* József, *Mesterházi* Lajos és *Sánta* Ferenc könyveit adják ki mostanában. Több baráti ország rendszeresen és nagy példányszámban vásárol magyar nyelvű könyveket, közöttük előszeretettel sorozatokat. Igen jól fejlődik az együttműködés a tankönyvkiadás terén. Az idén húsz százalékkal emelkedett a tavalyihoz képest a magyar—csehszlovák közös kiadói tevékenység. A Szovjetunió Állami Sajtóbizottságával megállapodást kötöttünk közös magyar nyelvű könyvkiadásra.

Ami a magyar dráma »vendégszereplését« illeti a baráti országokban, többfelé bemutatták a *Pesti embereket*, *A tizenegyedik parancsolatot*, a *Hamletnek nincs igaza* és a *Holnap folytatjuk* című darabokat. Csehszlovákia nemrég kötött szerződést a *Rozsdatemető* bemutatására. Lengyelországban több magyar bábjátékot mutattak be. Színműexportunknak azonban aránytalanul nagyobb részét a vígjátékok, zenés vígjátékok, bohózatok és zenés bohózatok teszik.

Találóbb a magyar zene külföldi bemutatóinak választéka. Több baráti országban bemutatták *Petrovics* Emil operáját, a *C'est la guerre*-t. Prágában állandó műsordarab *Kenessy Keszkenője*. Több ország érdeklődik a *Vérnász* iránt.

Másfél év alatt a szocialist[illegible] országok közül Albánia 4[illegible] Bulgária 24, Csehszlovákia 17[illegible] Jugoszlávia 9, Kuba 18, Len[illegible]gyelország 14, az NDK 20, Ro[illegible]mánia 15, a Szovjetunió 10 é[illegible] Vietnam 2 magyar filmet vet[illegible] át bemutatásra. A legtöbb szo[illegible]cialista ország átvette az *Év*[illegible] az *Igen*, az *Így jöttem*, *A kö*[illegible] *szívű ember fiai*, az *Özveg*[illegible] *menyasszonyok*, a *Pacsirta*, [illegible] *Sodrásban*, a *Húsz óra*, *A t*[illegible] *zedes meg a többiek* és az *U*[illegible] *Gilgames* című filmjeinke[illegible]gyér az érdeklődés az *Arany*[illegible] *fej*, a *Kár a benzinért*, a *Má*[illegible] *nem olyan időket élünk*, *Másfél millió*, a *Mit csinált fe*[illegible] *séged háromtól-ötig?*, a *Pénz*[illegible] *csináló* és a *Rab Ráby* irán[illegible] Egyetlen szocialista ország se[illegible]vette át bemutatásra a *Hár*[illegible] *Jánost*, a *Két találkozást*, [illegible] *Nemet*, a *Vízivárosi nyár*-t é[illegible] a *Nehéz embereket* (az utóbb[illegible] interjúfilm lévén, valóban fö[illegible]leg hazai közönség érdeklődé[illegible]sére számíthat, hiszen kép [illegible] szöveg annyira összetartozi[illegible] benne, hogy sem felirattal, se[illegible] szinkronizálással nem érhet[illegible] el az eredeti hatás).

Örvendetes a fejlődés a ba[illegible]ráti országokban rendeze[illegible] magyar művészeti tárlato[illegible] mennyisége és színvonala t[illegible]kintetében. A többi közö[illegible] *iparművészeti kiállítást* re[illegible]deztünk Bulgáriában, az NDK[illegible]ban, Lengyelországban; *Cson*[illegible]*váry* műveit Jugoszláviába[illegible] *Szőnyiét* az NDK-ban, *Derk*[illegible]*vitsét* Romániában, *Aba N*[illegible]*vákét* Csehszlovákiában [illegible] Lengyelországban, a *Szociali*[illegible]*ta Művészcsoport* alkotása[illegible] Bulgáriában és Romániába[illegible] mutattuk be. A Galéria tá[illegible]latot rendezett a Szovjetuni[illegible]ban. Grafikákat és kisplaszt[illegible]kákat állítottunk ki Kubába[illegible] Romániában, az NDK-ban [illegible] Csehszlovákiában.

A tudományos kapcsolato[illegible]ra jellemző, hogy *ezern*[illegible] *több* ösztöndíjasunk tanul [illegible] baráti országokban, onnét v[illegible]szont nyolcszázan jöttek ho[illegible]zánk tanulni. Évente több ez[illegible]ren töltik termelési gyakorla[illegible]tukat szocialista országban. A[illegible] külföldön fölkészülő magya[illegible] *aspiránsok* száma kétszázhet[illegible]ven.

Aláírták az 1966. évi magyar–szovjet belkereskedelmi választékcsere megállapodást

Fock Jenő fogadta a szovjet belkereskedelmi delegációt

Tausz János belkereskedelmi miniszter és A. I. *Sztrujev*, a Szovjetunió össz-szövetségi belkereskedelmi minisztere csütörtökön a Belkereskedelmi Minisztériumban aláírta az 1966. évi *magyar—szovjet belkereskedelmi választékcsere megállapodást.*

A megállapodás értelmében a két ország az elmúlt évi alapmegállapodásnál 10 százalékkal több, összesen körülbelül 20 millió rubel értékű árut cserél. A Szovjetunió fontos alapvető élelmiszereket, étolajat, tejport, tejkonzervet, vajat, sajtot, teát, halkonzervet, valamint nagyobb mennyiségű hűtőszekrényt, zománc és horganyzott edényt, fenyőfűrészárut, modern karórát, fényképező- és filmfelvevőgépet stb. szállít. A fenti cikkekért Pannónia motorkerékpárt, ruházati cikkeket, konyakot, bútort, zöldségkonzervet adunk cserébe. Az árucsere-választékot bővíti majd kozmetikai cikkek, játékok, sportcikkek és italáruk kölcsönös cseréje is. A választékcsere forgalmat növeli, hogy az Észt SZ. SZ. Köztársaságon kívül 1966-ban közvetlen választékcserét bonyolítunk le a Lett SZ. SZ. Köztársasággal és az Orosz Szovjet Szövetségi Szocialista Köztársasággal is.

A most aláírt megállapodás nagymértékben hozzájárul mindkét ország áruellátásának általános javításához, az áruválaszték szélesítéséhez.

*

A hazánkban tartózkodó szovjet belkereskedelmi delegációt csütörtökön fogadta *Fock* Jenő, a Minisztertanács elnökhelyettese. A baráti eszmecserén részt vett *Tausz* János belkereskedelmi miniszter és *Sebes* Sándor, a miniszter első helyettese.

A Szovjetunió Legfelső Tanácsának küldöttsége a Szegedi Textilművekben

A Szovjetunió Legfelső Tanácsának Csongrád megyében vendégeskedő küldöttsége csütörtök délelőtt a Szegedi Textilművekbe látogatott. A delegációt vezető P. J. *Selesztet*, az SZKP Központi Bizottsága Elnökségének tagját, az Ukrán Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkárát, a Legfelső Tanács Szövetségi Tanácsa törvényelőkészítő bizottságának tagját és a többi szovjet vendéget az üzemlátogatásra elkísérte dr. *Korom* Mihály, az MSZMP Központi Bizottságának titkára, *Vass* Istvánné, az országgyűlés elnöke, a megye és a város vezetői, továbbá N. R. *Seleh*, a Szovjetunió budapesti nagykövetségének követtanácsosa.

A látogatók megszemlélték a javarészt szovjet automatagépekkel dolgozó fonodát, valamint a szövödét, s részt vettek az üzem dolgozóinak röpgyűlésén.

Az üzemlátogatás után városnézés következett. A vendégek többek között felkeresték az ezerlakásos új városnegyedet, amely Szeged testvérvárosának, Odesszának nevét viseli. A szovjet delegáció Csongrád megyei programja — s egyben ötnapos országjárása ezzel véget ért. A küldöttség tagjai visszaindultak a fővárosba.

Biró József külkereskedelmi miniszter Belgrádban

Biró József külkereskedelmi miniszter, miután szerdán Berlinben aláírta a Magyarország és a Német Demokratikus Köztársaság hosszú lejáratú kereskedelmi egyezményét, csütörtökön Berlinből jövet a jugoszláv fővá[illegible] nyének adott kifejezést, hogy a tárgyalások eredményesek lesznek és hozzájárulnak a két ország gazdasági kapcsolatának fejlesztéséhez.

A magyar minisztert a re[illegible]pülőtéren [illegible] Tanjug jelen

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
dapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1955 MÁJ 19.

MAGYAR NEMZET

(1426)

Jól sikerült a 12. művészeti képaukció

(1426)

Az árverésre bocsátott és 317 200 forintra tartott 105 festmény közül 95 talált gazdára a Bizományi Áruház Vállalat jól sikerült 12. művészeti képaukcióján, amelyet kedden délután tartottak a Budapesti Műszaki Egyetem Kinizsi utcai nagytermében.

Az aukció gazdag anyaga ezúttal is vonzotta a műgyűjtőket, a szép festmények kedvelőit. *Aba-Novák* Vilmos tájképe aránylag gyorsan elkelt 3500 forint kikiáltási ár helyett 4600 forintért. Az első nagyobb érdeklődést Ferdinand *Braekeleer* vízfestménye váltotta ki, s a sok ráígérés után végül is két és félszeres áron, 10 000 forintért talált gazdára. *Derkovits* Gyula Vágtató ló szépiáját háromszorosáért, 1500 forintért, *Egry* József Úton című olajpasztelljét ugyancsak háromszoros áron, 15 000 forintért vásárolták meg. A legnagyobb sikert talán *Gulácsy* Lajos 2000 forintra tartott olajfestménye aratta, több mint négyszeres áron cserélt gazdát, *Vastagh* György Jósnőnél című műve hatszoros áron, 6000 forintért kelt el. *Glatz* Oszkárnak öt képe vett részt az aukción, s valamennyit megvásárolták, mégpedig 28 000 forint helyett összesen 49 200 forintért.

Az aukció legdrágább képe, Benjamin Gerritsz *Cuyp* Beszélgető parasztok című 14 000 forintos olajfestménye pillanatok alatt 25 000 forintért akadt vevőre.

Színház-i
gos hangoı
azonban h
a többletn
kritikákka
televízió a
gőbb elő
idézetek sz
sát kell vá
tévé-kritikától. Rengeteg a lehetőség: a bíráló rövid pár mondat erejéig megszólaltathat másokat is, szakembereket, laikusokat — az adott esetben például fizikusokat, külpolitikusokat —, megteheti, hogy fölmegy a színpadra és mintegy játék közben tesz megjegyzéseket. A tévé így nemcsak érdeklődést kelthet érdemes színházi bemutatók iránt, hanem hozzájárulhat a közönség látásmódjának élesítéséhez.

A TV Heves megyében

Kitűnő lehetőséggel és, és kö-

jelentették be részvételüket.

✉

Az évad utolsó bemutatója június 3-án tartják a Szeged Nemzeti Színházban. Puccin Angelica nővér című egyfelvo násos operája mellett két ba lettet adnak elő: Gottfried vo Einem Meduzáját és Petrovic Emil Két világ című kompozi cióját. Június 7-én ismét sza badkai vendégeket fogad szegedi színház: a szabadka Népszínház szerb tagozata Nu sic Protekció című darabjá mutatja be Szegeden.

✪

1021 (1430)

MÁGIÁTÓL A BUSÓJÁRÁSIG

EGY KIS „MASZK-TÖRTÉNELEM"

Aba-Novák Vilmos híres festménye: az »Álarckészítő«

Jade maszk — a mexikói múzeum egyik büszkesége

Janusnak két arca volt, Trimurtinak három, de ez csak a régi isteneknek adatott meg, nekünk, szegény földi halandóknak be kell érnünk eggyel. Vagy mégse? Alkalmanként — jelmezbálok idején egy-egy estére tündér- vagy bohócruhát öltve — eltakarhatjuk igazi arcunkat. Játszani jó... Van, akinek jelmezre sincs szüksége: álarcot visel, igazi valóját elfedve, másnak mutatja magát. De ez már nem játék. Sokféle oka lehet annak, ha valaki elrejti igazi énjét, „felveszi az álarcot", s emögé bújtatja azt, amit nem mer, vagy nem akar megmutatni.

FÉLELEM, VARÁZSERŐ

Maszk — álarc. E szó számunkra, ha nem átvitt értelemben gondolunk rá, különböző anyagokból: fából, fahéncsből, fémből, papírból, selyemből készült „arcmást" jelent, melyet a táncosok, színészek, a karneválok vidám közönsége visel. Honnan ered, honnan indul el, kik hordták és miért a maszkokat?

Alkalmazása ősrégi. A vadász már az őskorban álcázta magát, hogy megtévessze az állatokat, lombbal takarta testét, fejét, vagy állatbőrbe bújt, s így utánozta környezetét. Később mágikus úton próbált hatni a természetre; a maszkot viselő férfinak — úgy gondolták — természetfeletti az ereje. Majd a vallási szertartásoknál játszott fontos szerepet a rituális maszk. Kelléke volt az északamerikai indiánoknak, az eszkimó sámánoknak, a borneói dajakoknak és sok más népnek a társadalmi fejlődés kezdetén. Később megváltozott a maszk funkciója. A világi hatalom birtokosai a maszk varázserejétől való félelmet felhasználták hatalmuk erősítésére. A „maszk" ítélkezik, fenntartja a rendet mindaddig, míg a maszk varázserejétől tartanak az alattvalók, az egyszerű emberek. De ez a misztikum is eltűnik lassan és fokozatosan profanizálódik a maszk. Nagyot kell ugranunk a történelemben.

Töredékes maszk fából Új-Guineából

Busó-álarc fából, Mohácsról

Melanéziai maszk A Néprajzi Múzeum gazdag gyűjteményéből

Nádor Ilona felvétele

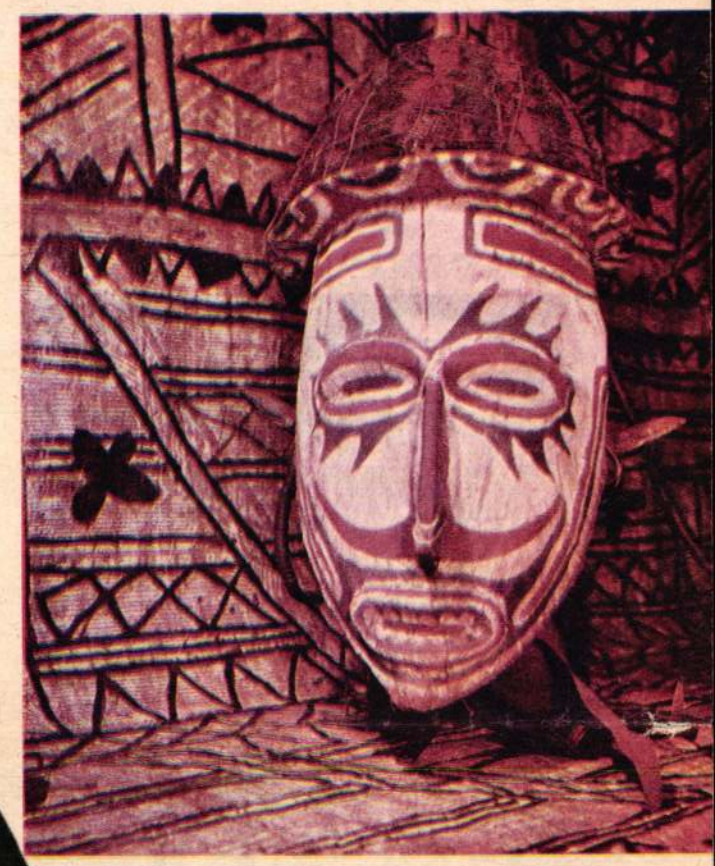

Kókuszból faragott maszkok Veracruz környékéről

Vigad az utca, a város a nizzai karneválon

KÉT MÚZSA ÁLARCA

Zeusz lányai, a művészeteket és a tudományokat képviselő kilenc múzsa közül kettő tart álarcot a kezében: mosolygót Thália „a viruló", a komédia múzsája és szomorút Melpomené „a dalos", a tragédia múzsája. A színházat kedvelő közönség mindig szeretett és szeret nevetni és sírni. E két múzsa, Zeusz két szép lánya tökéletesen kifejezi azt, amit a néző a színházban ma is keres.

A görög-római színpadokon a színészek szerepüknek megfelelő álarcokban jelentek meg. A színészek arcának kikészítése — maszkírozása — festéssel, álhajjal, álszakállal pedig a reneszánsz kora óta általános a színjátszásban. De a színészek nemcsak az álarccal, hanem szerepük átélésével is mássá lesznek; azzá, akit maszkjuk ábrázol.

Jelenet a »Kaukázusi krétakör«-ből (A maszkok Berczeller Rezső munkái)

A modern színpadra visszatért a maszk. Brecht „Kaukázusi krétaköre" elképzelhetetlen maszkok viselése nélkül. S hogy miért „vette elő" Bertold Brecht, a nagy humanista az ősi maszkot a modern játékhoz, azt egyik verséből megérthetjük.

„Szobám falán japán faragás függ,
gonosz démon maszkja, arany
lakktól
csillogó,
Szánakozva nézem
a homlok duzzadt ereit,
s látom, mily megerőltető:
gonosznak lenni."

SZÍVDERÍTŐ MULATSÁGOK

A karnevál, a farsangot lezáró látványos felvonulás az ókori Rómából származó népi ünnepség. Elnevezését valószínűleg arról a hajót ábrázoló szekérről (latinul: carrus navalis) kapta, melyet az álarcos és állati alakokat öltő tömeg vidám dalokat énekelve és tréfákat üzve vontat végig. A nagy, színes és ötletes felvonulásokon, hatalmas, komikus figurák álarcát cipelő szívderítő alakok sétálásában ma is vidulhatnak a járókelők, a nézők, főleg a délvidéki országokban. Olaszországban, Franciaországban rendezik a leghíresebb karneválokat, s hasonló népszerűségnek örvendenek ezek a felvonulások egyes latinamerikai országokban, ahol még tüzesebb, lázasabb, vadabb mulatságba csap át az utca jelmezes nagy ünnepe, mint Európában. (Némi képet kaptunk erről a Fekete Orfeusz című filmben.) A „Carioca Carneval" ritmusa Rio de Janeiróban egészen különleges, s egy-egy karnevál alkalmával vagy 1500 dal is születik.

Nálunk „szerénvebb" keretek között hódolnak e szenvedélynek. A farsangi időszakban rendezett táncos mulatságok, jelmezbálok a mi karneváljaink. Sok lány részére feledhetetlen emlék az álarcos lovag megjelenése... Egy kis romantikáért mi sem megyünk a szomszédba.

A falusi szokások között is megmaradt egyes helyeken a „maskara". A szicíliai parasztok álarcos játékai, a mohácsi busó-járás más és mégis hasonló eredetű régi, kedves, hagyományos népszokás. Kár is lenne, ha kihalna.

* * *

Mássá lenni, átváltozni — ez a lényege a maszknak. Régen hittek abban, hogy ez lehetséges. Mi már csak játszunk a gondolattal és a szórakozásra használjuk, mert úgy is tudjuk, hogy „lehull az álarc".

Összeállította: Sz. É.

EGYSZERŰ ELEGANCIA

(Az Iparművészeti Vállalat kollekciójából)

Tervezők:
Bódi Irén,
Kruppa Gabriella,
Soltész Nagy Anna,
Szilvitzky Margit,
Záhonyi Lujza

Terrakotta alapszínű, kasmirmintás délutáni ruha

Princessz szövetruhán: gombokat utánzó érdekes gyöngyhímzés

Pepita jesterruha műbőr díszítése: sűrűn felvarrt apró gombok és masnira kötött nyakpánt

OLASZ filmnapok filmek vendégek

Húsz éve egyfolytában tartanak nálunk az olasz filmnapok — ezzel a mondattal vezette be az olasz filmküldöttség sajtótájékoztatóját *Nemeskürty* István. És az üdvözletnek igazság a fedezete: valóban a hazai közönség nem a kulturális egyezmény keretében rendezett olasz filmnapokon ismeri és szereti meg a kisemberek nagy filmjeit, a haladó olasz filmművészek alkotásait.

De azért a filmnapok műsora mégis, ünnephez méltóan, cseppben kívánja tükrözni a tengert. Áprilisban magyar filmnapok voltak Olaszországban. Most mi kapunk ízelítőt a modern szatirikus komédiából épp úgy, mint a gigantikus filmeposzok műfajából és a lélegzetelállító, komédiába ágyazott rémtörténetből. Az első film, az *Elcsábítva és elhagyatva* már a filmszínházak rendes heti műsorán is szerepelt. *Germi* alkotása különös, fanyar vígjáték, a *Válás olasz módra* fajtájából. Hősei egy álerkölcs korlátai közt vergődnek és bújkálnak — ki-ki természete szerint. A csábítás, a csalás, és a lányszöktetéssel kombinált kényszerházasság kacagtató jelenetei között véresen komoly dologról van szó. A látszat uralmát nyögő fiatalok — szerelmesek és hűtlenek — boldogtalanságáról. A film főszereplője, Saro *Urzi* meglátogatott bennünket a bemutatón. A magyar közönség előtt Urzi Páger Antal kollégájának számít, hiszen megosztva nyerték idén Cannes-ben a legjobb férfi alakítás díját. Urzi a filmen egy szenvedélyes, lánya hírnevéért mindenre képes szicíliai atyát alakít — remekül. Ahogy szemtől-szemben látjuk, mintha ugyanaz a figura volna: temperamentumos déli férfi, szavában tűz és humor, civilben is azt a hangulatot árasztja, mint a legjobb olasz filmek.

Csak a filmnapok műsorán szerepel *Pasolini*, az íróból lett haladó rendező nagyhírű *Máté evangéliuma*, a bibliai ihletésű, képzőművészeti élményeket is adó filmeposz, továbbá *Monicelli* rendező nagylélegzetű remek *Elvtársak*-ja, és a *Maffia parancsára* című komédiába ágyazott, mély mondanivalót hordozó rémtörténet.

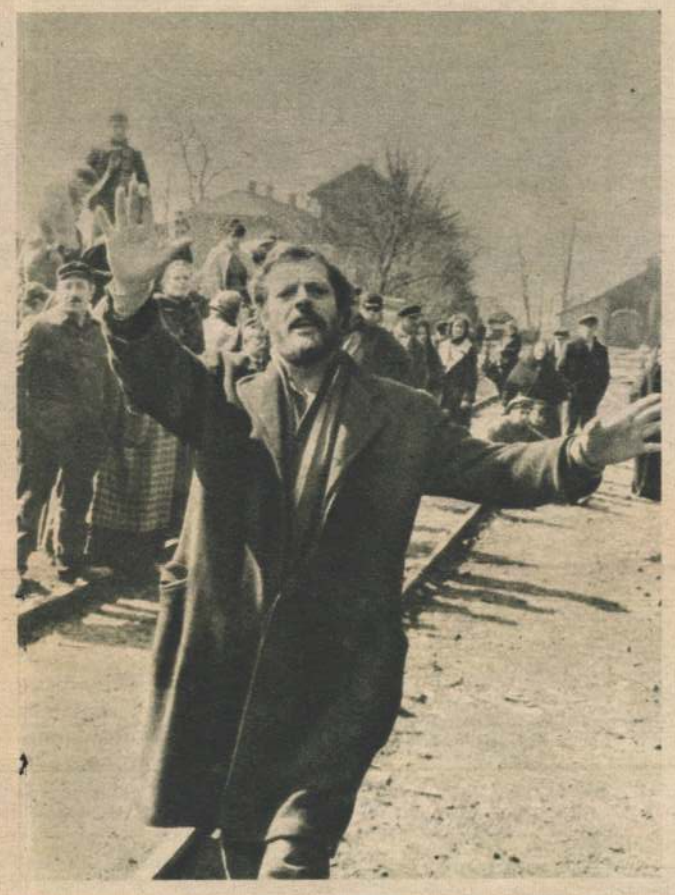

Az »Elvtársak« a Buenos Aires-i filmfesztivál nagydíjának nyertese, a sztárok filmje. Főszerepben Marcello Mastroianni látjuk, mellette Annie Girardot, Renato Salvatori és Bernard Blier is remekel. A századvégen, Torinóban játszódik a film. Hősei egy textilgyár 14 órás robotban elnyűtt nyomorgó munkásai, akik először emelik fel szavukat és öklüket jogaikért. Képünkön a sztrájkot szervező Sinigalia tanár — Mastroianni egyik legnagyobb alakítása

Budapesten

Rosann... filmna... földmé... növen... 17 éve... zatosa... világ... tozik. Most ... festő életrajzi filmjének, az ... Greconak forgatása után látogatott Budapestre

Lent, középen: Gabriella Giorgelli, a tehetséges, fiatal művésznő, az olasz filmnapok kedves vendége. Az »Elvtársak« munkáslánya Giorgelli harmadik filmszerepe

Lent jobbra: Jelenet az »Elcsábítva és elhagyatva« című filmből. Középen Saro Urzi

Nők Lapja
1965 JAN 2
Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Aba-Novák Vilmos

1965 NOV 23

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1433

Igal — ékszerdoboz

Igal olyan, mint egy ékszerdoboz. Az ékszerdobozban a község történelmének drágakövei csillognak: *Vak Bottyán* emléke — a kálvária; járt itt *Szabó Lőrinc* költő, *Aba-Novák Vilmos* festő, és említhetnénk még sok nevet. A termálfürdő híre országos, sőt külföldiek is szívesen keresik föl nyaranta. Az ékszerdoboz szélén gyöngyfüzér a táj.

A falu féltve őrzi feltárt emlékeit, de sok érték bújik még itt-ott; a padlásokon régi tárgyak, az utakon értékes lábnyomok, az emberek emlékezetében sok-sok történet, monda, amit össze kell gyűjteni.

Bárdos János vb-titkár nagyon elfoglalt ember. Amikor fölkerestem sok dolga közepette — telefonált, intézkedett, embereket fogadott —, szentelt arra is időt, hogy beszéljen a közelmúltban megalakult honismereti körről.

Bárdos János 1962 óta gyűjti a faluról szóló írásokat; levéltárakban kutat, keres. De mások is végeztek és végeznek hasonló munkát, például *Károly János* népdalokat gyűjtött.

Bárdos János összehívta ezeket az embereket, s azokat is, akikre gondolt, hogy segítenének az esetleges monográfia anyagának összegyűjtésében, összeállításában. A monográfia megírásának gondolatához hozzájárult egy könyv is — mondja Bárdos János. — *Dr. Szántó Imre* Alsópáhokról készített monográfiája. Aztán sok újságcikk is, melyekben egy készülő vagy már elkészült falumonográfiáról írtak.

— Kik vesznek részt a munkában?

Névsort kapok, megszámolom, hányan vannak: tizenegy név.

— Ez nem végleges, számítunk még egy-két emberre.

A nevek mellett a foglalkozások: általános iskolai igazgató, gyógyszerész, tanár, tsz-könyvelő, festő, KISZ-titkár, művelődésiotthon-igazgató, párttitkár, vb-elnök és jogtanácsos.

— Hogyan fogadták a honismereti kör gondolatát?

— A meghívottak mind eljöttek. Szívesen fogadták az ötletet. Ki-ki a maga területén vállalt is egy-egy részfeladatot. Mindnyájan túlterheltek vagyunk, de vasárnap, ünnepnapokon szakítunk rá egy kis időt.

— Említette, a munka célja egy monográfia.

— Igen. A termálfürdő föllendítette Igal forgalmát, és sokan érdeklődnek a múltról, műemlékeinkről, általában a történelmünkről.

— Eddig milyen érdekességeket találtak?

— Az első írásos emlék 1193-ból való. A székesfehérvári Jánoslovagok-rendjének királyi alapítólevelében fordul elő először Igal neve. 1462-ben a falu vásárjogot kapott Mátyás királytól. 1856-ban kolerajárvány pusztított, melynek nyolc nap alatt százhúszan estek áldozatul. Sok monda él a török időkből Igal és Törökkoppány kapcsolatáról. Ezeket is szeretnénk összegyűjteni.

— Nagy munkát vállaltak.

— Tudjuk. Segítséget, tanácsot kértünk a Magyar Történelmi Társulattól, a Kossuth Könyvkiadótól.

Tulajdonképpen mi, felnőttek csak elindítói lehetünk ennek a szép és nemes feladatnak, a fiataloknak kell tovább vinniük — mondja befejezésül Bárdos János.

Szép és nemes cél csak nemes szándékú emberekben születhetik, s a honismeret az. Nemes cél és nemes feladat.

Horányi Barna

ONYSÁG

osmarty u.
(84472)

GYES

gyermekte-
i orvoshá-
besített ház-
házvezető-
. Lakás és
tás biztosít-
atokat 9571.
Magyar Hir-
(9571)

akk
tölté

megyei Állami Építőipari

munkásokat

ári és nagyatádi építkezéseire.

posvár, Május 1. u. 57. és a
ítésvezetőségen,
s mellett. (9462)

Vasúti vagonrakó
fölvételre

az ÉM Somogy
Vállalat.

Jelentkezés a vá
Május 1. u. 57.

conyfa-
cár!

sságát, hogy a karácsonyi
ontunk végzi. Felhívjuk a
intézmények, a magánosok
cm-en felüli méretű fenyő-
nviségben állnak rendelkezé-
ő mentes lebonyolítása vé-
lésüket alábbi címünkre
ó 30-ig a fenyőfa darabszá-
ak megjelölésével: A MÉK
osvár, Noszlopy G. u. 12.

(3416)

Kotró-, Dóser-, Szkraper-
lői vizsgával), dömpervezetől
jogosítvánnyal rendelkezőket)
helly

FÖL

az ÉM 1. sz. Földmunkát
vezetősége, Székesfehérvár,

NAGYATÁD
FIGYELMÉ

Újsághirdetést

PACZEK M
a nagyatádi kön

át a divat

-1000 Ft-ig.

Aba Novák Vilmos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1434

1965 JUN 12

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

Megjelent a Művészeti Lexikon

A Művészeti Lexikon címe betűnként egy-egy kis művészeti tárgyú képből világít ki. A nemes, klasszikus vonalú fehér betűk kellemes eleganciával tűnnek elő a színes háttérből. A kötés fekete vászon, arany nyomással. Megörvendeztet már első »nézésre«, hogy az illusztrációk változatosak, s nagyon sok az ismeretlen kép. A nagy mesterek remekeiből feltétlen van dokumentáció a cikk mellett, de ezeken a »kötelező« képeken kívül jut a kisebb mestereknek is bőven a képanyagból.

A Szépművészeti Múzeum tulajdonában lévő gazdag kollekció mellett megismerkedhetünk az idegen művészek magyarországi munkáival is. A múlt mellett jelentős helyet kapott az első kötetben a modern anyag. Nemcsak olyan nagy nevek szerepelnek, mint *Aba Novák, Berény, Bernáth Aurél, Csók, Csontvári, Derkovics, Dési Huber, Domanovszky, Ék Sándor, Egry,* hanem minden számításba jövő fiatal művész is.

Gazdag a lexikon cikkanyaga is. A Művészeti Lexikon a ma szemléletével a mai magyar emberhez szól, és így valóban hivatott betölteni azt a sokéves hiányt, amely az eddig megjelent egyetlen magyar művészeti lexikon elavulásával támadt.

S. I.

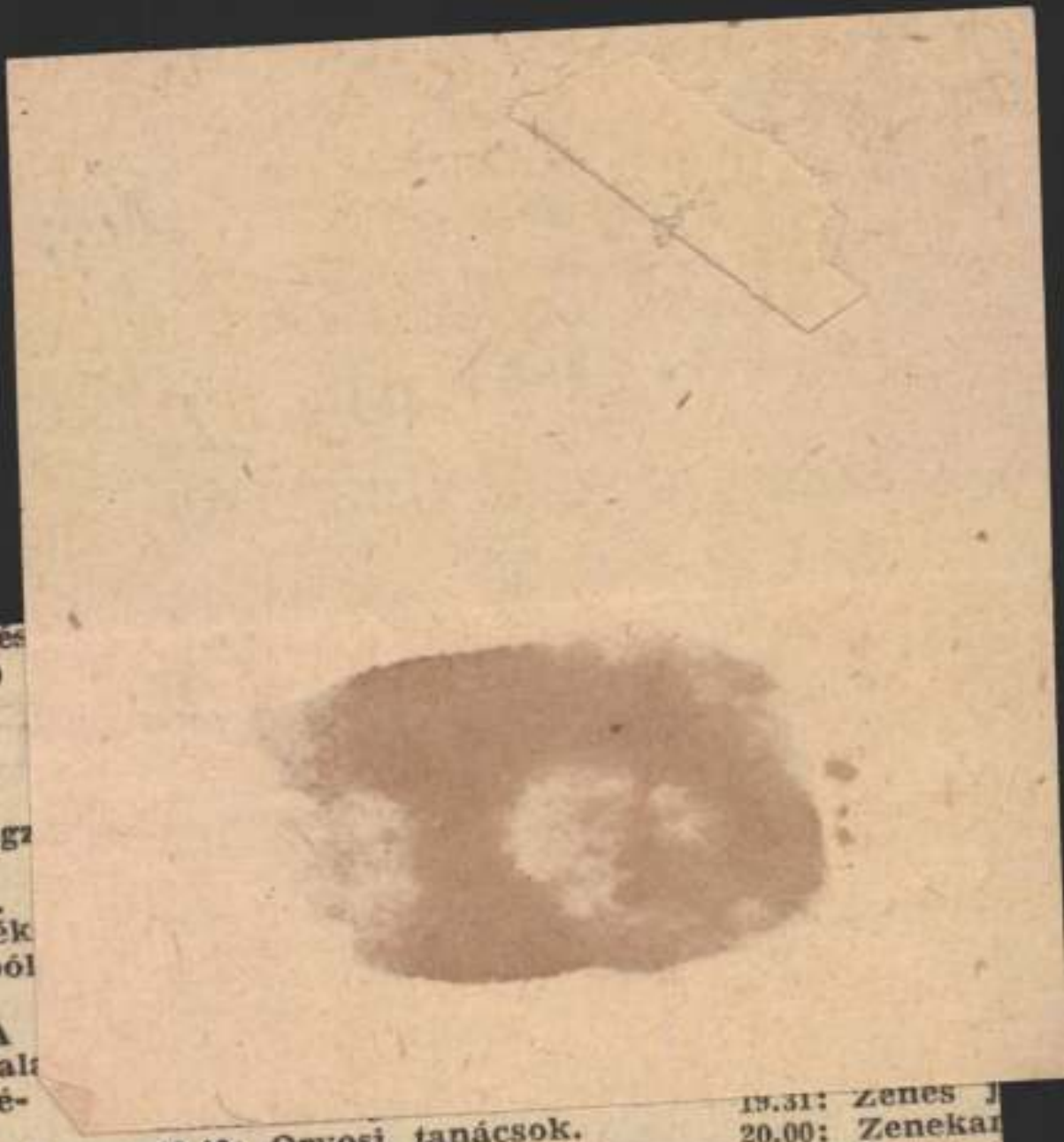

Sved Nora (ének) és
rjas Anna (zongora)
ngversenye.
Emlékezés Hugo
lfra.
Népi zene.
Petőfi Sándor megz
sített versei.
Az álmok szigete.
Vidám műsor Kék
gyi Vilmos írásaiból
Tánczene.
Szabó Kálmán: A
cialista termelés al
gásai című könyvé-

Jancsó Adrienne és
dor János énekel, Fá-
l József klarinétozik.
Massenet és Bizet
iveiből.

URH

Massenet: Manon.
Tánczene.

TELEVÍZIÓ

Hírek.
Tapasztalatok, tanul-
gok.
Bagolyvár.
Visszapillantó tükör.

19.48: Orvosi tanácsok.
19.53: A végzet hatalma.
20.45: Miről ismerte fel? Világirodalmi rejtvény-műsor.
21.05: Bécsi Zenei Magazin. I. rész.
22.28: Könnyűzene.

URH

18.35: A dzsessz kedvelőinek.
19.00: Orosz operaest.
19.50: Könnyűzene.
20.30: Zenekari muzsika.
21.40: Izraeli és kanadai dalok.
21.59: Bach zongorapartitái.

19.31: Zenes J
20.00: Zenekar
21.02: Tánczen
21.38: Bach z
II.

TELE

9.31: Film-mo
10.55: Szép kis
Stan és Pan
11.25: A TV-bé
17.43: Hírek.
17.50: Anyagb
18.05: Az orv
18.20: Közvetít
építési Terve
18.50: Napló. 1
18.55: Telespo
19.20: Cicavízi

Aba Novák (1435)
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
PESTMEGYEI HÍRLAP
1965 JUN 19

KÖNYVESPOLC 1021 (1435)

MŰVÉSZETI LEXIKON

A MŰVÉSZETI LEXIKON címe betűnként egy-egy kis művészeti tárgyú képből világít ki. A nemes, klasszikus vonalú fehér betűk kellemes elegánciával tűnnek elő a színes háttérből. A kötés fekete vászon arany nyomással. Megörvendeztet már első „nézésre", hogy az illusztrációk változatosak, s nagyon sok az ismeretlen kép. A nagy mesterek remekeiből feltétlen van dokumentáció a cikk mellett, de ezeken a „kötelező" képeken kívül jut a kisebb mestereknek is bőven a képanyagból.

Különösen tetszetősek az afrikai művészet illusztrációi, egy remek ajtókopogtató, Angers, Ausztria művészetének képanyaga, a bizánci művészet gazdag illusztrációs anyaga, Bologna, a Borobudur, Bulgária művészetének képei, egy ceyloni sziklafreskó, Chartres, Chenonceaux, Chorsabad kapuőrző emberfejű bikája, a Corvinák, Csehszlovákia művészetének képanyagából a prágai képek és a Vyssi Brodi madonna, a nálunk úgyszólván ismeretlen dániai művészet anyaga, a gazdag egyiptomi képanyag, az elámi művészet illusztrációja, a szép erdélyi szőnyegek, az eszkimó művészet érdekes képei, Esztergom, az etruszk művészet és az expresszionizmus érdekes illusztrációs anyaga. Már ez a szemelvényes felsorolás megérteti, hogy végül is számolni kezdtem a képeket, de ezernél abbahagytam. Ekkor még hátra volt a kötet 628 oldalából vagy ötven oldal.

KÖZBEN SZEMÜNKBE ÖTLIK a magyar anyag. Újra végig kell lapoznunk a kötetet: Aersten, Altdorfer, Amerling, Baldung, Grien, Bellini, Bol, Boltraffino, Böcklin, Brueghel, Cambiaso, Campi, Garriére, Cézanne, Cipper, Claude Lorraine, Constable, Coques, Corregio, Costa, Courbet, Cranach, Crespi, Crivelli, Cuyp, Daubigny, Daumier, David, Decker, Delacroix, Denis, Dürer, Eybl, Jan van Eyck egy-egy közölt képe Szépművészeti Múzeumunk tulajdonában van. A 35 kép — Baldung Grientől kettő — már önmagában is érték a magyar olvasónak. Hozzájuk csatlakoznak azok a képek, amelyek idegen művészek magyarországi munkáit mutatják be. Így például Attavante pompás Corvinája, Bergl freskója az Egyetemi templomban, Canevale váci diadalíve, Joseph Engel váli temploma.

A magyar műemlékek — most nem beszélve a nagyobb városcikkek illusztrációiról — különös öröm Bélapátfalva, Csákvár, Csaroda, Csempeszkovács és Egregy képe.

A KÖZÉPKORI MAGYAR FESTÉSZET képviselői közül az Apostolvértanúságok mestere, Aquila János, a Bártfai Madonna mestere, a Báti I. és B. E. mester egy-egy képét láthatjuk, de rajtuk kívül még öt régi mesterről olvashatunk a szövegben.

A XVII—XX. századi magyar festők között Donát János egy portréja és Beller Jakab freskói szerepelnek. Ebből az időszakból még tíz magyar festő, három rézmetsző — Ozetter Sámuel képpel —, 11 szobrász — Dunaiszky Lőrinc és Engel József képpel — két építőmester, hat kőfaragó, tizenegy bútorműves, asztalos és ács — Baumgartner Bernát, Dohányosi József és Édes József képpel — egy pesti kártyafestő, két harangöntő, egy-egy kőnyomdász, pecsétmetsző, fazekas és kályhás rézműves és órás szerepelnek cikkekkel.

De a múlt mellett a modern anyag is jelentős helyet kapott. Nemcsak olyan nagy nevek szerepelnek, mint Aba Novák, Berény, Bernáth Aurél, Csók, Csontváry, Derkovics, Dési Huber, Domanovszky, Ék Sándor, Egry, hanem minden számításba jövő fiatal művész is.

UGYANCSAK GAZDAG a lexikon cikkanyaga. A Művészeti Lexikon a ma szemléletével a mai magyar emberhez szól és így valóban hivatott betölteni azt a sokéves hiányt, amely az eddig megjelent egyetlen magyar művészeti lexikon elavulásával támadt. Éppen ezért elismerés illeti a mű szerkesztőit, Genthon Istvánt és Zádor Annát, a lexikon több mint száz munkatársát, hogy e nagyon jelentős munkát létrehozták, és végül, de nem utolsósorban az Akadémiai Kiadót, hogy ilyen szép köntösben jelentette meg a könyvet.

Somogyi István

nűszakos. Siet anyagot moz atni a gyár egyik szabásza ában. Mamája elénk tere et két bélyeges papírlapot fia szakmunkás-bizonyítvá yait. Mind a kettőt a villá yi mezőgazdasági szakis kola állította ki 1962 június 4-én. A 290. számú azt bi onyítja, hogy a szőlőtermelő s borkezelőszakmában, a 328. számú pedig, hogy a gyü mölcstermelő- és faiskolai kertészszakmában tett vizs gán *jól megfelelt.* Háromévi tanulóidő alatt két képesí tést szerzett. A *Kátai Állami Gazdaság* sápi üzemegységé ben töltötte le tanulóidejét. Vizsga után is oda osztották be.

— Ezerkétszáz forintnál egyik hónapban sem kap tam többet, de az iparban a fiatal szakmunkások ennél jobban keresnek, nem napi tíz, vagy még ennél is több, munkaóra mellett. Aztán a gazdaságban nincs különb ség a szakmunkás meg a szakképzetlen bére között.

Ez — nem is tagadja — *csalódást keltett benne.* Úgy hallotta az iskolában, a szak munkás bére nagyobb. No vemberig dolgozott a szőlő ben, akkor behívták kato nának. Idén februárban sze relt le, nyomban jelentkezett régi munkahelyén.

— Tíz napon keresztül át jártam *Sápra,* anélkül, hogy beosztottak volna. Végre azt mondták, legyek raktá ros, pedig én úgy reméltem, képzettségem alapján, hogy megtesznek csapatvezetőnek. Azt mondták erre, *fiatal va gyok még hozzá,* nem lenne tekintélyem. A raktárosság ment. Ettől függetlenül:

— Manapság a gyerekek nagy igényeket támasztanak, különösen, ha már szakmunkások lettek — állapítja meg *Antal Dániel,* a gazdaság vezető bérelszámolója. — Mind rögtön valami *vezetőállást akar,* a bért pedig kevesli, csalódott, elkedvetlenedik aztán kikéri a munkakönyvét.

A tanulók úgy tudták, hogy mint szakmunkások 5—10 százalékos pótlék illeti meg őket.

— Nem, *ilyen általános rendelkezés nincsen,* bár némely felső szerv javasol valami ilyesmit, csakhogy ugyanakkor senkisem növeli béralapunkat. Különben a gazdaságban *csapatban dolgoznak* a szakmunkások, együtt a többiekkel. A bért a csapat teljesítménye alapján állapítjuk meg, hogyan kaphatna így többet ugyanazért a teljesítményért és munkáért az egyik vagy a másik. Ez igazságtalanság lenne.

A végzett tanulóknak ellenkező a véleménye.

— Igen, azt kérdezik, *„akkor minek tanultunk három évig?"* Hivatalos álláspont szerint azért, mert aki tanul, többet tud, tehát jobban és többet dolgozik, ezáltal pedig nő a teljesítménybére. Ez csupán *elméleti.* Az egyesek eredményes munkája ugyanis legfeljebb a csapat jövedelmét gyarapítja, abból az egyénnek csupán kis hányad jut. Különben sem lehet kiszámítani egy-egy ember teljesítményét a csapatban. Minket pedig *a bérelszámolási utasítások kötnek.*

Huszonkilencből maradt kettő

A *Kátai Állami Gazdaság* 1959. óta 32 mezőgazdasági szakmunkás tanulót nevelt. Közülük idén három végez. Hol van a többi huszonkilenc?

— *Kettő nálunk, a többiek elmentek.*

Nem, személyük ellen semmi kifogás nem volt, mind saját akaratából távozott, a gazdaságban *elégedettek voltak munkájukkal,* különben is úgyszólván valamennyi jó tanuló volt. Kifejezetten *ragaszkodtak szakmájukhoz,* más munkát nem végeztek, *kevesellték a bért* és aki csak tehette, több jövedelemért más helyre ment.

Csupa olyan falusi fiatalról van szó, aki a mezőgazdaságban akart élni. Csak néhánynak sikerült: *Szarvas Gábor* például a jászfelsőszentgyörgyi tsz állattenyésztési brigádvezetője lett. Akad más, aki hazament falujába és a tsz-be állott. Egy-kettő Pesten dolgozik, félig-meddig a szakmában, Szőlőszeti Kutató Intézetnél, pincegazdaságban. *Többségük azonban „bejáró" lett.* Szakmunkásból — segédmunkás. *Egyik sem ezt akarta.* Visszamennek-e valaha a földekre?

Szokoly Endre

1965 JÚN 2

(1436)

Megjelent a Művészeti Lexikon I. kötete

1021

A Művészeti Lexikon címe betűnként egy-egy kis művészeti tárgyú képből világít ki. A nemes, klasszikus vonalú fehér betűk kellemes elegánciával tűnnek elő a színes háttérből. A kötés fekete vászon arany nyomással. Megrövendeztetett már első „nézésre", hogy az illusztrációk változatosak, s nagyon sok az ismeretlen kép. A nagy mesterek remekeiből feltétlen van dokumentáció a cikk mellett, de ezeken a „kötelező" képeken kívül jut a kisebb mestereknek is bőven a képanyagból.

Különösen tetszetősek az afrikai művészet illusztrációi, egy remek ajtókopogtató, Angers, Ausztria művészetének képanyaga, a bizánci művészet gazdag illusztrációs anyaga, Bologna, a Borobudur, Bulgária művészetének képei, egy ceyloni sziklafreskó, Charres, Chenonceaux, Chorsabad kapuőrző emberfejű bikája, a Corvinák, Csehszlovákia művészetének képanyagából a prágai képek és a Vyssi Brodi madonna, a nálunk úgyszólván ismeretlen dániai művészet anyaga, a gazdag egyiptomi képanyag, az elámi művészet illusztrációja, a szép erdélyi szőnyegek, az eszkimó-művészet érdekes képei, Esztergom, az etruszk művészet és az expresszionizmus érdekes illusztrációs anyaga. Már ez a szemelvényes felsorolás megérteti, hogy végül is számolni kezdtem a képeket, de ezernél abbahagytam. Ekkor még hátra volt a kötet 628 oldalából vagy ötven oldal.

Közben szemünkbe ötlik a magyar anyag. Újra végig kell lapoznunk a kötetet: Aersten, Altdorfer, Amerling, Baldung, Grien, Bellini, Bol, Boltraffino, Böcklin, Brueghel, Cambiaso, Campi, Carriére, Cézanne, Cipper, Claude Lorraino, Constable, Coques, Corregio, Costa, Corbet, Cranach, Crespi, Crivelli, Cuyp, Daubigny, Daumier, David, Decker, Delacroix, Denis. Dürer, Eybl, Jan van Eyck egy-egy közölt képe Szépművészeti Múzeumunk tulajdonában van. A 35 kép — Baldung Grientől kettő — már önmagában is érték a magyar olvasónak. Hozzájuk csatlakoznak azok a képek, amelyek idegen művészek magyarországi munkáit mutatják be. Igy például Attavante pompás Corvinája, Bergl freskója az Egyetemi templomban, Canevale váci diadalíve, Josoph Engel váli temploma.

A magyar műemlékek — most nem beszélve a nagyobb városcikkek illusztrációiról — különösen öröm Bélapátfalva, Csákvár, Csaroda, Csempeszkovács és Egregy képe.

A középkori magyar festészet képviselői közül az Apostolvértanúságok mestere. Aquila János, a Bártfai Madonna mestere, a Báti I. és B. E. mester egy-egy képét láthatjuk, de rajtuk kívül még öt régi mesterről olvashatunk a szövegben.

A XVII.-XX. századi magyar festők között Donát János egy portréja és Beller Jakab freskói szerepelnek. Ebből az időszakból még tíz magyar festő, három rézmetsző Czotter Sámuel képpel, 11 szobrász — Dunaiszky Lőrinc és Enge József képpel — két építőmester, hat kőtaragó, tizenegy bútorműves, asztalos és ács, Baumgartner Bernát, Dohányosi József és Éder József képpel — egy pesti kártyafestő, két harangöntő, egy-egy könyomdász, pecsétmetsző, fazekas és kályhás, rézműves és órás szerepelnek cikkekkel.

De a múlt mellett a modern anyag is jelentős helyet kapott. Nemcsak olyan nagy nevek szerepelnek, mint Aba Novák, Berény, Bernáth Aurél, Csók, Csontváry, Derkovics, Dési Huber, Domanovszky, Ék Sándor, Egry, hanem minden számításba jövő fiatal művész is.

Ugyancsak gazdag a lexikon cikkanyaga. A Művészeti Lexikon a ma szemléletével a mai magyar emberhez szól és így valóban hivatott betölteni azt a sokéves hiányt, amely az eddig megjelent egyetlen magyar művészeti lexikon elavulásával támadt. Éppen ezért elismerés illeti a mű szerkesztőit, Genthon Istvánt és Zádor Annát, a lexikon több mint száz munkatársát, hogy e nagyon jelentős munkát létrehozták és végül, de nem utolsó sorban az Akadémiai Kiadót, hogy ilyen szép köntösben jelentette meg a könyvet.

Somogyi István

VARSÁNYI PÁL: FIATAL ASSZONYOK ÉNEKE
(JÓZSEF ATTILA)

gókra, motorkerékpárokra áll
az alku, mégis csárda mar[illegible] másik asztalnál harmad-
a vásározó csárda
ton most is üveg
van a zsemlébe
zott, a töpörtyűs
zselatinnal fagy
csonya. És a tar
leterített tizennyc
Tizennyolcféle halo. Egy halványképű szemüveges férfi kivételével többnyire vidékiek. Talán ezzel magyarázható, hogy alig-alig kerül egyetlen asztalra is a kocsonya, elszáradhat felőlük a fasírozott, elszikkadhat a pogácsa is az üveg alatt.

Karácsony előtt, disznóölés után jár az idő, és ilyenkor füstöletlen még a hajdinás hurka, illatos még a tejjel sütött házitöpörtyű. Legszívesebben talán még a bort is hazulról hozták volna, ha nem volna törvénye a csárdának. De van! Ezt abból is látni, hogy a két pincér pillanatra sem marad veszteg. Amelyik asztalon batyut bont a vendég, ott azonnal letakarítják a korábban ott maradt üres poharakat, lecsapkodják a morzsát, kiürítik a hamutartót, és már nyomják is oda az italjegyzéket.

Persze vannak szegényebb asztalok is. Szegényebb, de tipikus asztalok. Ezeknél ülnek az alibi vendégek. Az az ébresztő órája. Néha-néha lebicsaklik a feje, és amikor hozzákoccan a pohárhoz, föllíjed és kortyol néhányat belőle. Igaz, így egy kicsit lassan fogy az ital, de a pincér is segít neki. Amikor elviszi mellette a tálcát, egy nagyon picit oldalbalöki a könyökével. De aztán finoman, diszkréten csinálja, mert egyszer sem fordult le tőle a székről a bűbánatos vendég. Még két-három ilyen akció és majdcsak kiürül a pohár.

Hiába, valamit tenni kell. Egyre többen topognak az asztalok körül az újonnan érkezők, azoknak is helyet kell szorítani. De lám, némelyik talponálló mégsem zavartatja magát, mint az a bokáig bundás férfiú sem, aki szemérmesen a falnak fordulva nyakalja befelé a féldecijét. Csak amikor kifelé megy és felteszi fejére a siltes zsinóros, sötétkék sapkát, akkor érteni meg a szemérmességét. Soha sem árt egy kis óvatosság. Kü-

A Művészeti Lexikon I. kötete

A Művészeti Lexikon címe betűtípust ad egy-egy kis művészeti tárgyú képből világít ki. A nemes, klasszikus vonalú fehér betűk kellemes eleganciával tűnnek elő a színes háttérből. A kötés fekete vászon fényes nyomással. Megörvendeztet már első „nézésre", hogy az illusztrációk változatosak, s nagyon sok az ismeretlen kép. A nagy mesterek remekeiből feltétlen van dokumentáció a cikk mellett, de ezeken a „kötelező" képeken kívül jut a kisebb mestereknek is bőven a képanyagból.

Különösen tetszetősek az afrikai művészet illusztrációi, egy remek ajtókopogtató, Angers, Ausztria művészetének képanyaga, a bizánci művészet gazdag illusztrációs anyaga, Bologna, a Borobudur, Bulgária művészetének képei, egy ceyloni sziklafreskó, Chartres, Chenonceaux, Chorsabad kapuőrző emberfejű bikája, a Corvinák, Csehszlovákia művészetének képanyagából a prágai képek és a Vyssi Brodi madonna, a nálunk úgyszólván ismeretlen dániai művészet anyaga, a gazdag egyiptomi képanyag, az elámi művészet illusztrációja, a szép erdélyi szőnyegek, az eszkimó művészet érdekes képei, Esztergom, az etruszk művészet és az expresszionizmus érdekes illusztrációs anyaga. Már ez a szemelvényes felsorolás megérteti, hogy végül is szá- ini kezdtem a képeket, de ezernél abbahagytam. Ekkor még hátra volt a kötet 628 oldalából vagy ötven oldal.

Közben szemünkbe ötlik a magyar anyag. Újra végig kell unk a kötetet: Aerstein, Altdörfer, Amerling, Baldung, n, Bellini, Bol, Bolfraffino, Böcklin, Brueghel, Cambiaso, Campi, Garrière, Cézanne, Cipper, Claude Lorrain, Constable, Coques, Corregio, Costa, Courbet, Cranach, Crespi, Crivolli, Cuyp, Daubigny, Daumier, David, Decker, Delacroix, Denis, Dürer, Eybl, Jan van Eyck egy-egy közölt képe Szépművészeti Múzeumunk tulajdonában van. A 35 kép — Baldung Grientől kettő — már önmagában is érték a magyar olvasóknak. Hozzájuk csatlakoznak azok a képek, amelyek idegen művészek magyarországi munkáit mutatják be. Így például Attavante pompás Corvinája, Bergl freskója az Egyetemi templomban, Canevale váci diadalíve Joseph Engel váli temploma.

A magyar műemlékek — most nem beszélve a nagyobb városcikkek illusztrációiról — különös öröm Bélapátfalva, Csákvár, Csaroda, Csempeszkovács és Egregy képe.

A középkori magyar festészet képviselői közül az Apostolvértanúságok mestere, Aquila János, a Bártfai Madonna mestere, a Bátyi I. és B. E. mester egy-egy képét láthatjuk, de rajtuk kívül még öt régi mesterről olvashatunk a szövegben.

A XVII—XX. századi magyar festők között Donát János egy portréja és Beller Jakab freskói szerepelnek. Ebből az időszakból még tíz magyar festő, három rézmetsző — Czetter Sámuel képpel. — 11 szobrász — Dunaiszky Lőrinc és Engel József képpel — két építőmester, hat kőfaragó, tizenegy bútorműves, asztalos és ács — Baumgartner Bernát, Dohányosi József és Éder József képpel — egy pesti kártyafestő, hét harangöntő, egy-egy könyvnyomdász pecsétmetsző, fazekas és kályhás, rézműves és órás szerepelnek cikkekkel.

De a múlt mellett a modern anyag is jelentős helyet kapott. Nemcsak olyan nagy nevek szerepelnek, mint Aba Novák, Berény, Bernáth Aurél, Csók, Csontváry, Derkovics, Dési Huber, Domanovszky, Ék Sándor, Egry, hanem minden számításba jövő fiatal művész is.

Ugyancsak gazdag a lexikon cikkanyaga. A Művészeti Lexikon a ma szemléletével a mai magyar emberhez szól és így valóban hivatott betölteni azt a sokéves hiányt, amely az eddig megjelent egyetlen magyar művészeti lexikon elavulásával támadt. Éppen ezért elismerés illeti a mű szerkesztőit, *Genthon Istvánt* és *Zádor Annát*, a lexikon több mint száz munkatársát, hogy e nagyon jelentős munkát létrehozták és végül, de nem utolsó sorban az Akadémiai Kiadót, hogy ilyen szép köntösben jelentette meg a könyvet.

Somogyi István

1965. JÚN 27
DUNÁNTÚLI NAPLÓ
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

iskolát, s amikor látták, hogy senki ma-
nem segíthet szükségükön, csak ők maguk,
az elöljáróság úgy cselekedett, ahogy cse-
lekedhetett. Ami kevés pénzt az adóból félre
tudtak rakni az iskolaépítésre, „forgatni"
kezdték. A bíró értett az üzleteléshez s ha
már — tőke híján — a maga javára nem
űzhette, az elöljárók jóváhagyásával tette a
falu javára. Aztán fát vásároltak az erdőn,
felvágták, beszállították a városba. Amit
nyertek rajta, kölcsönadták a kocsmárosnak,
aki új vendéglőt akart építeni, s mi tagadás
— jó kamatot kértek. Így gyarapodott las-
sacskán az összeg. Idővel összejött az épü-
letfa, az alapozáshoz a kő, a malterhoz a
homok... De teltek az évek, s 1943-ra még
mindig csak az alapozási munkálatokkal ké-
szültek el. Pedig a tanító maga is együtt dol-
gozott — cipekedett, kubikolt, döngölt — a
többi önkéntessel. Akarták az iskolát, s leg-
erősebben maga a tanító akarta: nem saját
magának — a gyerekeknek, akik egymás he-
gyán-hátán szorongtak a nyirkos, vén iskola
két szűk helyiségében.

Az öreg iskolaházban lakott a feleségé-
vel, s az új iskola az öreg ház mellett épült.
És egyre keservesebben épült, mert a falu-
ban hónapról hónapra fogyott a férfiember.
Vitték őket a frontra, katonának, s odahaza
jobbára csak az öregek maradtak, 1943-at
írtak akkor.

Sokan elvesztették már a türelmüket, de a
tanító nem. Azt mondogatta az embereknek:
húsz éve düledezik már az öreg iskola, hát
ennyi idő után már igazán nem számít, hogy
egy évvel korábban, vagy későbben épülnek
fel a falak, s kerül tető a házra. És bár csiga-
lassúsággal, mégis felnőttek a kőből, tégla-
ból rakott falak. Ekkor vitték el a frontra
a falu ácsát. Ács nélkül pedig... Hiszen, ha
pénzük lett volna! De nem volt már egy
pengőjük se arra, hogy ácsot fogadjanak a
városból, vagy máshonnan a környékről.

Ettől fogva az emberek nem törődtek a
felhúzott falakkal, amelyekben vakon ásítoz-
tak az ablakok és az ajtók nyílásai. Ott járt
el a falu naponta — a mezőre menet, meg
a munkából jövet — a leendő iskola előtt,
de mindenki csak bosszúsággal tudott rá-
nézni a félbemaradt alkotmány

Jött a tél és a tanító ócsk
fedte be a falak tetejét, nehog
bennünk a téli fagy, az eső, a
ekkortájt azt mondta réla
hogy kezd megbolondulni. Az

1944-ben, a nyár elején
bombázások és a járási főszo
delte, minden ház udvarán l
kert kell ásni, ennyi és enny
és ilyen meg ilyen vastag föl
tején. Az emberek megásták
de továbbra is az udvaron á
hogy szállnak nagy kötelékek
az ezüstfehér repülőgépek sz
csíkot húzva maguk után.

Később — ekkor már a Ká
tak a harcok — katonaság
luba, messziről való katonák,
akinek civilben ács volt a m
nító kapva-kapott ezen az alk
senki se emlékszik rá, hogyan
az üzletet, annyi mindenese
egyik nap az ács féltucat n
nekiesett a kopasz falak m
zott épületfának. A szekercék
ragtak a fatörzsekből, a gere
zek emelték a magasba, s al
múltán kész volt a tetőszerke
fogtak ahhoz is, hogy felszer
amelyre majd a cserepeket r
egyik napról a másikra elve
luból a katonákat...

csóvát
sok lá

Ő el
dolgoz
iskolah
új épü
s más
verte
ha a
jét, e
cet a
magas
a gere

nai
reg
az
ain
zta,
nt-
re-
lé-
nég
Ha
pár

perc múlva már fecskendővel is hiába ostro-
molják a lángokat...

De mivel, mivel oltsa?! Se egy fejsze, se egy
lapát idefönt!

A falu utcáján már tankok robogtak, tá-
volabb gépfegyverek kelepeltek, s néhány
verejtékes szovjet katona pillanatnyi csodál-
kozással nézett fel az emberre, aki a magas-
ban az égő gerendával győzködött. Aztán to-
vább futottak a katonák, mert nekik roha-
mozniok kellett, így szólt a parancsuk...

Neki a tüzet kellett lebírnia, bármi áron.
Mert ha nem... esztendőket öltek bele ebbe
a fel se cserepezett iskolába!

HUNYADI ISTVÁN:

Vallj a

Ne a szirtfokokat zúgd
amiért fogalkkal felhasítottak,
Ne a szennycsatornákat,
melyek bűzös üledéke fölbomlott cseppjeidben
Se ne a hordalékot,
mit játékos düheid lesodortak,

(1438)

(1438)

A csabai évforduló elé

1718-ban néhány felvidéki szlovák jobbágycsalád — jobb életfeltételeket és kedvezőbb körülményeket keresve — elfogadta a Tiszántúl új, hatalmas földesurának ajánlatát, s újra benépesítette a török kiűzésével kapcsolatos harcok során lakatlanná vált községet. Aligha gondolta akkor valaki, hogy ebből a községből 200 év múlva a vidék legnagyobb városa, nem sokkal később pedig megyeszékhely lesz. De mi is töltötte ki tulajdonképpen ezt a 250 évet? Van-e mire emlékezni, van-e mit ünnepelni Békéscsabán? Megismerésre érdemes, és tanulságokban — sőt szépségekben — gazdag története azonban nemcsak a nagy történelmi események színhelyének van. — Ez persze nem valami merőben újszerű felfedezés, de eleget hangsúlyozni aligha lehet, hiszen az ellenkező szemlélettel nemcsak a nagyközönség, de olykor még a szakmabeliek körében is találkozhatunk.

A város története nem 250 évvel ezelőtt kezdődött. Igaz, a természeti adottságok nem kényeztették el túlságosan az idevetődő embert. Mélyen fekvő, hajdan mocsaras vidékünkön éppen ezért jóval ritkábban fedezhetjük fel a honfoglalás előtti korok emberének nyomait, régészeti emlékeit, mint megyénk más helységeinek határában. Írott emlékek 1332-ben említik először a régi Csabát, mely ekkor kisebb jelentőségű falucska lehetett. A községben azonban ekkor is, a későbbiek folyamán is volt valami — ma még nehezen meghatározható — vitalitás. A XVI. század közepére ugyanis már az erős várral rendelkező, s Habsburg-párti Gyula vetélytársa, és az erdélyi fejedelmekhez húzó ellenfele. Igaz, a a küzdelemben alulmaradt, lakói azonban mind a feudális viszálykodást, mind a török hordák és adószedők zaklatásait bámulatra méltó kitartással viselték, s a törzslakosság csak a török kiűzésével kapcsolatos harcok idején menekült el végleg, s maradt a vidék néhány évtizedig lakatlan. (Bár a kutatások újabban ezt is megkérdőjelezik.)

Az újjátelepített Csaba első századáról meglehetősen keveset tudunk. Az azonban tény, hogy a sorozatos kirajzások, természeti csapások és járványok ellenére 1773-ra 6550 lakossal a megye, 1827-re pedig — alig 100 évvel a 30—40 család idetelepedése után — 22 ezer lakossal Európa legnépesebb községe. A lakosok szorgalmát, a kor adta lehetőségek kihasználását mutatja, hogy ekkorra már többszörösére növelték a község határát, 1844-ben megváltották magukat a földesúri szolgáltatások alól, majd néhány év múlva teljesen eltüntették a környező mocsarakat, s a feudális nagybirtok aránylag csekély súlya következtében a XIX. század második felében Csaba a mezőgazdaságnak — a paraszti árutermelésen alapuló — szabadabb kapitalista fejlődését élvezhette, s ennek a fejlődésnek országosan is ritkaság számba menő útját járta be. A gyorsan kapitalizálódó paraszti társadalom korán felismerte a vasút jelentőségét. A század végére Csaba már fontos közlekedési gócpont, s ez nagyban elősegítette a vidéki viszonylatban jelentős gyáripar kialakulását. Ezeket az eredményeket ismerte el és realizálta 1918-ban a várossá alakulás ténye.

De álljunk meg egy pillanatra! Minden olyan egyszerűnek és világosnak tűnik. Pedig városunk XVIII. századi fejlődéséből csak adatokat ismerünk, mindennapi életére pedig mindössze Haan Lajos néhány utalásából következtethetünk. De ezek az adatok mindenképpen kevés alapot szolgáltatnak ahhoz, hogy megmagyarázzuk: miért fejlődött Csaba sokszorta gyorsabban, mint a környező települések. Vagy nézzük a XIX. század második felét: Minden iskolás gyerek kórusban fújja, „a vasút tette naggyá Békéscsabát". Pedig e vázlatos áttekintésből is kitűnt, hogy a vasútépítés nem a város fejlődésének kezdete, csupán a fejlődési folyamat gazdagítója, és nagy erejű továbblendítője. De valóságos jelentőségét, hatásának mibenlétét és részleteit ma sem ismerjük. S így sorolhatnánk tovább: a gyáripar kialakulása, a parasztság rétegeződése, a munkásság szervezkedése stb. mindmind olyan területe a város történetének, amelyről ma még vajmi keveset tudunk.

Az azonban tény, hogy a bámulatosan gyors fejlődés a korábbi ellentétek mellett újabb ellentmondásokat teremtett, s az általuk létrehozott feszültség minden pillanatban robbanással fenyegetett. Nyilván nem véletlen, hogy 1891-ben — az agrárszocialista mozgalmak során — éppen itt jelentkeztek a legélesebben az ellentétek, s hogy az 1900-as évek elejére az agrárproletariátus és a szegényparasztság politikai erővé szerveződött, melyet csak több éves harcban lehetett legyőzni.

A nekilendülő fejlődés és a kiéleződő ellentétek nagyszerű szellemi erőket szabadítottak fel: itt Békéscsabán született meg az utolsó nagy önálló parasztmozgalom Áchim L. András által megfogalmazott, s az egész ország problémáira megoldást kereső programja. És ez a hagyomány tovább élt 1919 napjaiban, s a két világháború között is, amikor a legális és illegális munkásmozgalom jelentős eredményei mellett haladó polgári és értelmiségi csoportosulások jöttek létre. Méltán nevezték ebben az időben Békéscsabát „kis Nagyvárad"-nak, s városunkban gyakran volt vendég Bartók Béla, Kodály Zoltán, Móricz Zsigmond, Aba Novák Vilmos, Szőnyi István és a kor szellemi életének sok más kiváló képviselője.

A felszabadulás után a földreform, a kialakuló új politikai rend, valamint a megyeszékhely áthelyezése új irányba terelte Békéscsaba fejlődését, a korábbi ellentmondásos lehetőségek helyébe újakat teremtett. Városunk fejlődése azonban csak napjainkban teljesedik ki igazán: gazdaságilag a mezőgazdaság szocialista átszervezése és az országos jelentőségű új ipari létesítmények nyitnak számára beláthatatlan távlatokat, mindennapi életét pedig közművek, szociális létesítmények és egy új kulturális pezsgés formálja át.

És mégis! Mai fejlődésének üteme, kulturális vonzásköre mintha nem állna arányban a helyzetéből adódó lehetőségekkel. Múltjával, értékes hagyományaival is kevesebbet törődik, mint kellene. Még mindig nincs semmiféle emlék állítva az 1891-es eseményeknek, keveset tettünk az Áchim-féle mozgalom jelentőségének tudatosításáért, szinte semmi nem emlékeztet Haan Lajos, Gyöngyösi János, Gyóni Géza ittlétére, és tevékenységére, nem tudjuk kiaknázni a városunkból elszármazott művészek és tudósok lokálpatriotizmusát stb. Hogy ezt a hagyományfelejtést az őslakosokat magával sodró nagy változások, vagy a nagy tömegű betelepedés és átáramlás okozták-e, azt nem tudhatjuk pontosan, de az bizonyos, hogy belenyugodni nem lehet. Tenni kell valamit, hogy a város öntudatára ébredjen, hogy lakói tudják: mit kaptak a múlttól, s ez mire kötelezi őket a jövővel szemben.

Legyen a városstörténeti évforduló a hagyományok ápolásának és egy új kollektív tudat kialakításának kezdete!

G. Vass István

A világhírű szovjet rendező, Mihail Romm korai műve a Sivatagi 13-ak, mely még ma is izgalmas filmélmény a néző számára. Ezúttal a battonyai Alkotmány filmszínház vetíti január 4—5-én.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI HÍRLAP
JAN 1976
4

Magyar tv

8.30 Szünidei matiné. 1. Dinoszauruszok országában. Lengyel rajzfilm (ism.). 2. Pista a szekrényben. Magyar kisfilm (ism.). 3. Kukutyinból jöttek. Csehszlovák kisfilm (ism.). 4. Hollandia és Belgium. Földrajz — ált. isk. VI. oszt. (ism.). 5. Francis a nagyvadak országában. 14. A vízilovak nyomában. Francia természetfilmsorozat. 6. A köztársaság kincsei. Magyarul beszélő szovjet film. 17.58 Hírek. 18.05 Tessék kérdezni, a nyelvész válaszol. Lőrincze Lajos műsora. 18.25 Telesport. 18.50 La, la, la... Petula Clark énekel. 19.05 Kapcsoljuk. Helyszíni közvetítés. 19.30 Esti mese. 19.40 Parabola. 20.00 Tv-híradó. 20.20 Fehér mellény. Magyarul beszélő nyugatnémet film. (14 éven felülieknek). 21.30 A félreismert XVIII. század. Fragonard és Hubert Róbert. Képzőművészeti kisfilm. 21.45 Tv-híradó — 2. kiadás.

Román tv

17.00 Napirenden. 17.30 Gyermek- és iskolásműsor. 18.00 Előadás a román nyelvről. 18.30 A tv esti híradója. 18.45 Előjegyzési naptár. 18.50 Időjárásjelentés és hirdetések. 19.00 Filmsorozat: Ivanhoe. 19.30 Dokumentumfilm: Rasinari lakodalom. 19.45 Sláger-album. Kis stúdió: Az emberi hang — Jean Cocteau. 21.00 Szórakoztató műsor Finnországból. 21.30 Giottótól Brancusig. 21.50 A tv éjszakai híradója. 22.00 Műsorzárás.

Jugoszláv tv

18.20 Népdalok és táncok. 18.45 Még egy lépés. 19.05 Humorisztikus adás. 20.35 Don Quijote — tv-dráma. 21.30 „Arany felvevőgép" — az Intervízió bratislavai közvetítésének felvétele.

Mozi

Békési Bástya: Háború és békе I. **Békéscsabai Brigád:** Korzikai testvérek. **Békéscsabai Szabadság:** A normális élet. **Békéscsabai Terv:** Kihágás szerelem miatt. **Gyomai November 7:** Vékony jégen. **Gyulai Petőfi:** A koppányi aga testamentuma. **Mezőkovácsházi Vörös Október:** Kánkán I—II. **Orosházi Partizán:** A kasztíliai sólyom. **Sarkadi Petőfi:** Egy magyar nábob és Kárpáthy Zoltán. **Szarvasi Táncsics:** A meztelen pásztorlány. **Szeghalmi Ady:** Az „Angyal" lesen.

Színház

Január 4-én, csütörtökön este 7 kor **Békéscsabán:**

HÉTLÁBÚ PARIPA

(Móricz pedagógus b...

Rádió

Kossuth rádió: 8.22 A kis trombita kalandjai. Zenés játék gyerekeknek. 9.02 Kedvelt régi melódiák. 9.35 Két Beethoven zongoraszonáta. 10.10 Népi zene. 10.30 „Miért e móka, kérdem én..." Feleki László szatirikus estje. 12.15 Zenekari muzsika. 13.03 Bekötő út. Riportdráma. II. rész. 13.33 Népdalok, népi táncok. 14.07 Törvénykönyv. 14.22 Századunk zongoraműveiből. 14.49 Mai témák, mai dalok. 15.15 Puccini-áriák. 15.28 Tanyavilág. 16.48 Lajtha: Vas megyei kuruckképek. 17.15 Hangverseny a stúdióban. 17.45 Mikrofórum. 18.00 Operabarátoknak. 18.40 Willi Boskowsky együttese játszik. 19.30 Nádor József dalaiból. 19.45 Magyar muzsika. 20.22 Az elmúlt év legjobb tánczenei felvételei I. rész. 20.57 A kiskirályok II. rész. 22.20 Sybill. Részletek Jacobi—Martos operettjéből. 23.00 Sosztakovics: Zongoraötös. 23.30 Magyar nóták. 0.10 Poulenc: Négy motetta.

Petőfi rádió: 10.00 Muszorgszkij: A szorocsinci vásár. Háromfelvonásos opera. 12.05 Tánczene. 13.00 Zenekari muzsika. 14.08 Könnyűzene Szófiából. 14.25 Első szerelem. Részletek Miljutyin operettjéből. 14.45 Hegedűmuzsika. 15.00 Csak fiataloknak! 15.45 Sirály a szélben. Austra Skujina lett költőnő versei. 16.05 Két zenekari fantázia. 16.26 Arcok munka közben: Gácsi Sándor riportja. 16.36 Régi magyar dalok. 16.50 Tsz-Fiatalok Parlamentje. 17.00 Grance Bumbry énekel. 17.15 Szakértelem — emberség. Balla Anna frása. 17.25 Délutáni frissítő! 18.10 Fúvósindulók. 18.20 A naprendszer fiai. 18.45 Hangverseny a Fültörő megfejtőinek. 19.45 A jazz kedvelőinek: Muggsy Spenier együttese játszik. 20.30 A Bécsi Szólisták Mozart-hangversenye. 21.37 Alkotóműhelyben. 21.52 Kórusok népdalokat énekelnek. 22.20 Sztravinszkij és a Tavaszi áldozat. Bónis Ferenc előadása.

URH: 18.10 Hanglemezparádé. 19.00 Versenyművek. 19.45 Herbert von Karajan operafelvételeiből. 21.11 A jazz kedvelőinek: Stan Getz együttese játszik. 21.28 Pierre Fournier Bach estje.

de

32 oldalon többszínnyomással megjelent a

Fürge ujjak könyve

Horgolás-minták, horgolt és kötött modellek (térdharisnya, ruha, kosztüm, átmeneti kabát, férfi és női pulóver, sapka stb., stb.), textiljátékok, Túrós Lukács receptjei, s még rengeteg kézimunka-újdonság 256 oldalon, 225 fényképpel és mintával.

KAPHATÓ VALAMENNYI KÖNYVKERESKEDÉSBEN

x

MAGYAR HAJÓ- ÉS DARUGYÁR DARUGYÁREGYSÉGE

keres felvételre változó munkahelyre:

vasszerkezeti lakatost, autogénhegesztőt,

FELHÍVJUK Gyula város lakosa
112 és 113-as jelű építkezések fő
Varsándi utcában készült t

feszültség al

A vezeték érintése életv

Aba Novák Vilmos (1439)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍREK

1963 FEB 1

(1439)

1021

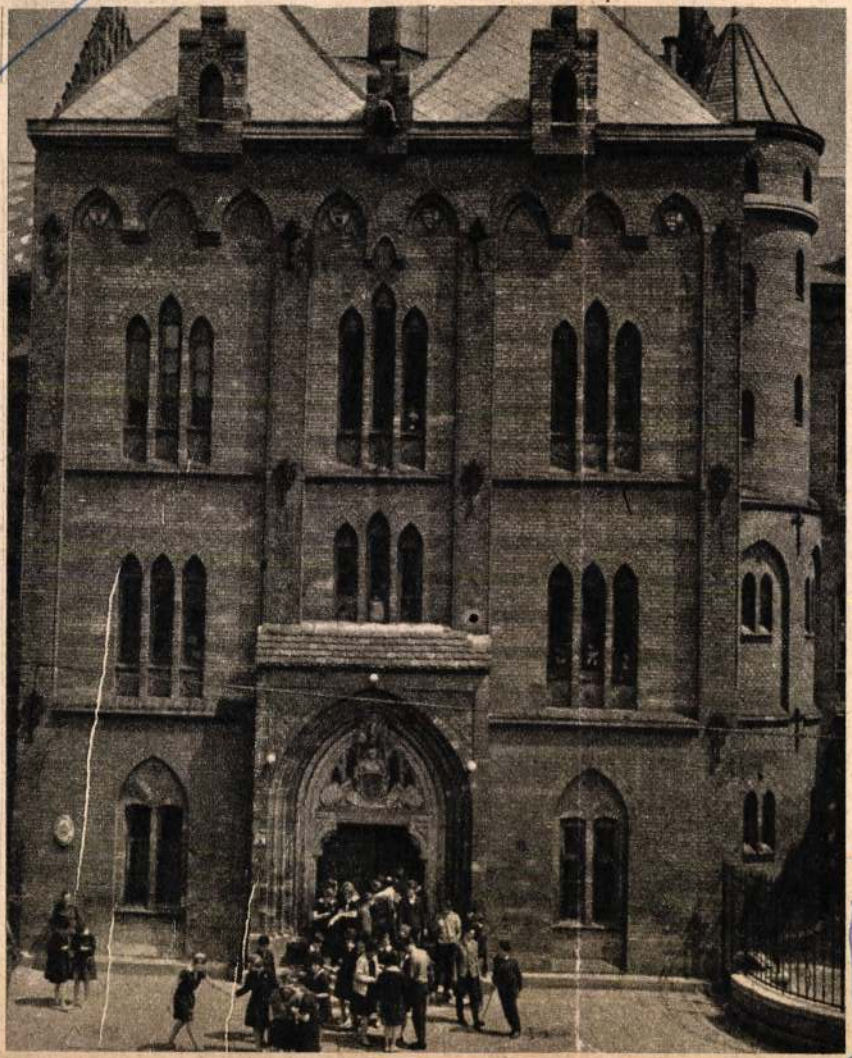

Szerkesztői üzenetek képekben

H. I. NEW YORK. »... Régi iskolámat, a budai Toldy Ferenc gimnáziumot szeretném látni. Mindegy, mikori képet közölnek róla ...« Honfitársunk kérésére közölt felvételünk 1963-ban készült. Mint a régi diákok egyike, bizonyára tudja: a múlt század közepén létesült iskola négy osztályában annak idején 70 diák tanult. Ma 18 osztályában közel 800 diák végzi tanulmányait. Az iskola növendékei között volt valamikor Csók István és Aba Novák Vilmos festőművész, Németh László Kossuth díjas író, s a tudományos és kulturális élet több más kiválósága. Itt tanult a világhírű magyar szabadalom, a Heller-Forgó féle hűtőtorony egyik konstruktőre, Forgó László Kossuth díjas kandidátus is.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
ORSZÁG VILÁG
1966 MÁR 16

1440

1021

ÚJ KÖNYVEK MARGÓJÁRA

BERDA JÓZSEF: MAGAMHOZ MÉLTÓN

Duzzadó életöröm harsonázik Berdának, a magyar Rabelais-nek, költészetében. Vidám kamaszos fintorokkal, szántszándékos polgár-botránkoztatással mulatozik. »Illetlen« verseiben gyakran meghökkentő témákat választ, hogy hápog tőle a finomkodó lélek és »shocking«-ot kiált. Hát igen, a magyar irodalomban nem akadt rajta kívül költő, aki »csakazértis« versben ünnepelje a szkatologikus életfolyamatokat, az emésztéssel kapcsolatos tereket, hangokat, szagokat. Kölykös vakmerőség kell ehhez, amiben Berda egész élete folyamán bővelkedett. De e gátlástalanság nem egyetlen húrja lírájának, noha erősen dominál. A másik főhúr: mély természetszeretete; a városnál sokkal inkább otthona az erdő, amelynek fái, fűi, gombái, vadjai a lelkéhez nőttek. Talán ehhez kapcsolódik az állatokkal való együttérzése. Testvérének érzi a lovat, a szamarat, a kutyát, az őzet, de még a verebet, az egeret és a legyet is. Hedonista gyönyörűséggel, »imádságosan« dicsőíti a húsleves, a birkapörkölt, a disznótoros, a kacsa, a líba, a töpörtyű és a bor nagyszerű ízeit, de ugyanakkor meleg szívhangokat talál néhai szülei és elhalt vagy élő barátai számára. Narcista, de azért józanul lát (»Aba-Novák Berda-képe alá«), aki »Vallomás«-ában azt harsogja: »bitang kínok közt haljak meg inkább, semhogy megtagadjam a múltam, önmagam!« és aki gyűlöli a hazugságot, az álszenteskedést. A retrospektív válogatott verseket tartalmazó kötet szép kiállítása a Magvető Kiadót dicséri.

Rónay Mária

zat a baloldal ellen

kusan nagyszerű a Bartó
ségű, emberi. A négy da
lasztottam. Persze nem se
gyar származású Louis G
a kiejtést, persze nem vo
letes, de nagy örömmel
az öröm, amikor minden
ez volt az első ilyen rádióadás. S erre büszke vagyok.

Már késő éjszakába nyúlt az idő, de hirtelen ötlettel a zongorához ül. Felhangzik a Cantata profana néhány akkordja, s lehalkított hangon francia szöveggel énekli. A Liszt-rapszódia is ujjai alá kúszik, de a tüzes hangok, igazi átélés kifejezésére az éjszaka nem alkalmas. Majd máskor, egyszer... talán éppen Budapesten... — mondja kedves mosollyal, megértve megilletődésem. ***(Somody)***

Hevér Miklós, a jászszentandrási fmsz igazgatóságának elnöke

A hollandi ágyak utcája a Haladás kertészetének központi telepén

A kertészeti brigád tagjai már másodszor gyomlálják a paprikát

Emberek, eredmények, gondok Jászszentandráson

Tavaszi szél ringatja az útmenti akácok koronáit s fésüli a füzek földrehajló ágait. A határ partosabb része már száraz —, szétporlik a göröngy, ha rálép az ember — de a mélyedésekben még csillog a víz. Tükre néha-néha megremeg s ilyenkor ezüstös csipkét húz rajta végig a szellő.

A jászszentandrási Haladás termelőszövetkezet kertészetéhez vezető út egy rövid szakasza is víz alatt van még. A határba menő kocsiknak, autóknak azonban ez nem jelent akadályt. Bátran belehajtanak a vízbe. — Homok az alja, nem süpped a kerék, — bátorítja az erre utazót egy fogatos, s amikor ismét szárazra ér kocsijával, hátraszól a mögötte jövő zetorosnak. — Rövidesen megjavul az út, a fák féllábbal már kiléptek a vízből! S csakugyan! A fák út felőli oldalainak gyökereit még a víz takarja, de a másik oldalon már száradó gyökerek kapaszkodnak a domb homokjába. Olyannak tűnnek így ezek a fák, mint a fürdőből kifelé lépegető emberek.

Ez a körkép fogja gyűrűbe a kertészetet, jobban mondva a palántanevelő 3 holdas telepét. Itt február 3-án kezdődött a tavasz. Hegyi Géza irányításával akkor vetették el a paprikát s azóta a paradicsom, káposzta, karalábé, karfiol magját. A paprikát gyomlálták már kétszer, s az lassan már termést hoz —, a Haladásnak primőr árat. A paradicsom, káposzta palánták pedig tápkockákba ágyazva várják a kiültetést. Korszerű, közel 8 ezer holdas gazdaság telepe ez, üvegházzal és a hollandi ágyak hosszú sorával. Második éve „üzemel" kitűnően. A kertészetben dolgozók részére építettek öltözőket, zuhanyozót. S itt útunk során megállunk egy percre. Zuhanyozó a jászsági földeken! Bizonyíték arra, hogy nem állunk egy helyben. Tisztelet azoknak, akik megtervezték, felépítették a mezőn ezt a tisztító, frissítő, fáradságot enyhítő fürdőt.

Tápkockákba ágyazva kerül a paradicsompalánta a hollandi ágyakba — mutatja Hegyi Géza, a Haladás kertészetének telepvezetője

Jászszentandráson az artézi kutaknak van a legjobb vize. Délelőtt és estefelé nagy a forgalom mindegyik kútnál

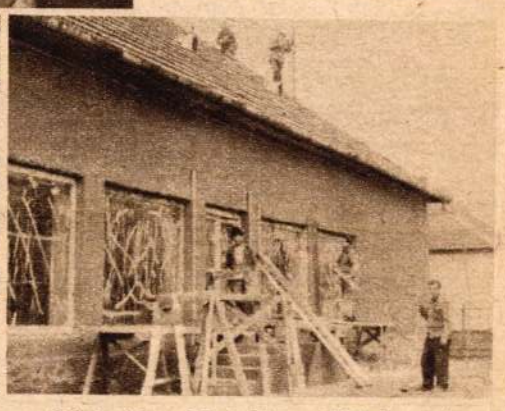

Befejezéshez közeledik a földművesszövetkezet új vas-műszaki boltjának építése

— Nézzük akkor már meg a tápkocka üzemet is — javasolja az elnök, Szabó Tibor. A termelőszövetkezet vezetősége és a tagság erre a piciny üzemre legalább olyan büszke, mint a zuhanyozóra. A palánták neveléséhez szükséges tápkockákat préseli ott egy gép, s amióta megvan, nem kell annyit a kertészeti brigád tagjainak a rétre járni gyepkockáért.

A Haladás büszkesége ez a telep s hogy összesen hány holdon termelnek zöldségfélét, azt az elnök így mondja el:

— Szárazföldi kertészetünk összterülete 965 katasztrális hold. Ebből a Szolnok megyei MÉK-kel szerződtünk 455 holdra. Ezen a területen paradicsomot, káposztaféléket termelünk. Ezenfelülu lesz még 70 hold uborkánk is a MÉK részére, de adunk zöldségfélét a földművesszövetkezetnek is a helyi ellátás céljaira. — Ennyit mond Szabó Tibor, az elnök, a kertészetről, s mi még hadd mondjunk valamit nem a gazdálkodásról, hanem az elnök személyéről.

Jó és népszerű vezető, szeretik a tagok. Mivel lehet ezt bizonyítani? Sok mindennel, de mi csak két kis történettel próbáljuk meg. Az egyiket a Jászság, a község országgyűlési képviselőjétől hallottuk, ilyenformán.

— Jászszentandráson két tsz volt. A Petőfi és a Haladás. A két szövetkezet a télen egyesült. A közgyűlésen én is ott voltam a kultúrházban, s észrevettem, hogy az egyik sarokban van egy csoport, s annak tagjai sohasem szavaznak. Amikor azonban arról volt szó, hogy a tagság jelölje-e Szabó Tibort az új vezetőségbe ez a 15—20 tag elsőnek emelte magasba a kezét. — Egyetértünk — mondották, hogy még nagyobb legyen szavazatuk súlya.

A másik bizonyítékot személyes tapasztalatunkból merítjük. Ülünk az elnöki irodában. Kopog, majd belép egy magas ember. — Névnapom van, s mivel még nem ittam a borunkból, szeretnék venni tíz litert.

— Sándor bácsi, én azt nem hiszem el. Mert hát akkor tavaly mit ittak, amikor a mezőn találkoztunk. Tudja maga, mikor — mondja az embernek az elnök. Az meg csak áll, majd hirtelen így zárja le a neki nem kellemes találkozóra való emlékezést: — Nem bort ittunk akkor.

Sándor bácsi azért megkapja a bort, s boldogan viszi hazafelé. — Emlékszik a mi elnökünk mindenre, de van szíve is! Ezt mondja magának, miközben távolodik alakja a széles úton.

Erős szövetkezet a Haladás, s a falu, Jászszentandrás, gazdag község. Az tette lehetővé, hogy lakói a harmincas években Aba Novák Vilmost kérjék fel templomuk freskóinak elkészítésére. Az persze más dolog, hogy közben a lakosok és a művész között nézeteltérés támadt, úgyannyira, hogy a hívők még a templom felszentelése ellen is tiltakoztak. Nem értettek egyet a bibliai jelenetek ábrázolásával, s bántotta őket az, is hogy egyikmásik képen többen saját magukat ismerték fel. A kedélyek persze már rég lecsillapodtak. — Úgyannyira, hogy már büszkék is vagyunk a freskókra

A falu általános iskolájának igazgatója, Molnár István mondja ezt, aki képeslevelezőlapokat készíttetett Aba Novák festményeiről, s azokat a földművesszövetkezet is árusítja.

A földművesszövetkezet, ha csak az üzlethálózatát nézzük, szegénynek tűnik. Pedig nem az! — Tavaly elnyertük a kiváló címet, olyan jók voltak a gazdasági eredményeink. Üzleteink régi épületekben vannak, korszerűsítésükre nincsen mód. Vasboltunk például 10 helyen raktározza árukészletét. — Hevér Miklós, az fmsz igazgatósága elnökének szavai ezek, s a teljesség miatt álljon itt nyilatkozatának második fele is.

— Az 1965-ös év eredményei sem rosszak. Egyedül a felvásárlás az a terület, ahol a tervtől messze elmaradtunk. Szövetkezetünk azonban most nagyot lép majd előre. Rövidesen elkészül a korszerű vas-műszaki boltunk. Szükség van rá nagyon, mert a napokban is egy vagon kerépárt rendeltünk, mert nagy iránta a kereslet. A tanyavilágban a kerékpár az első számú közlekedési eszköz. S ha már a tanyákra fordult a szó, megemlítem, hogy a járástanyai iskola igazgatója, Medveczky Ferenc, a felügyelőbizottságunk elnöke, s egyik legfőbb őre a vagyonvédelemnek.

Ennyit tudunk meg Hevér Miklóstól, ami a földművesszövetkezet dolgait illeti. A falu gondjáról a lakosoktól meg ezt:

— Az Alsótanya villanyt kér. Nem egy-két családról van szó. Sokan élnek ott. Anyagilag is hozzájárulnának a hálózat bővítéséhez. — Konzervválná ez a tanyavilágot — vélik a járásnál egyesek, s a kérelem elintézése késik. Kár pedig húzni a dolgot, mert az áram már régebben ott van a tanyán épült kétszázas istállóban, csak innen kellene tovább vezetni. De hát talán ami késik, az nem múlik...

... Eredmények, emberek, gondok Jászszentandráson. A szabad Magyarország történelmének huszonegyedik esztendejében.

Tóth Zoltán

Tavaszvárás Ménfőcsanakon

Horváth Dezső és munkatársai jól hasznosították a zöldség-gyümölcsfelvásárlás szempontjából holtszezonnak számító téli hónapokat. A körzet közös gazdaságaival 382 kataszteri hold zöldségre — két holddal többre mint eredetileg tervezték — megkötötték már a termelési szerződéseket. Többek között 81 hold uborkára, 37 hold zöldpaprikára, 33 hold paradicsompaprikára, 21 hold paradicsomra, 57 hold görög- és 22 hold sárgadinnyére szerződtek a termelőszövetkezetek. Kis részük élt a teljes szerződés lehetőségével, többségük azonban, s ebben nagy szerepe van Győr közelségének, csak résztermés átadására vállalkoztak. A 750 holdas burgonyatermelési szerződéskötésnél van még lemaradás, s ebben úgy tartják, nem is lesz már lényeges javulás.

Az első cikk, amit ebben az évben felvásárolnak, melegágyi fejessaláta lesz, a terv szerint közel 65 ezer darab. A ménfőcsanaki Új Életben 19, a koronczói Zöld Mező Termelőszövetkezetben 13 hollandi-ágyban az elmúlt hetekben gondos kezek vigyáztak az év első árujára. Ha a szükség úgy kívánta fóliával, szalmával is védték az időjárás viszontagságaitól a zsenge fejeket, ezekben a napokban útnak indul az első szállítmány Győrbe, a Győr megyei MÉK ménfőcsanaki kirendeltségének vezetője Budapestre és külföldre is. A kirendeltség dolgozói szerint az elkövetkező napokban három kamion salátát vásárolnak fel és juttatnak el a fogyasztókhoz. Ennek érdekébe szinte naponta tartják a kapcsolatot a közös gazdaságok kertészeti vezetőivel, megbeszélik a szedés, a szállítás minden részletkérdését.

A visszatérő fagyos napok ezen a vidéken sem kedveztek a gyümölcsöknek: a cseresznye egy része lefagyott, fagy fenyegette a szélzugos helyeken a korai borsót, a kajszit és Ménfőcsanak nevét sok helyütt ismertté tevő málnát is. Ahogy erről beszélgettünk, szóba került a csanaki málnatermelés egyéb gondja, problémája is. Többek között az, hogy elfáradt a föld a málna alatt, nincs lehetőség a terület cseréjére. Ez az egyik alapvető oka annak, hogy évről évre visszaesik a termelés. Három-négy évig pihentetni kellene ezeket a földeket. A termelés folyamatosságát pedig az által lehetne biztosítani, hogy a termelőszövetkezet több évre egy helyen adja ki a háztájit, megteremtve ezzel a málnatermelés lehetőségét. Talán a földcsere elejét venné a múlt évi nagymértékű pajorkár ismétlődésének is.

Kedvezően hatna a málnatermelésre az is, ha időben és nagyobb körültekintéssel állapítanák meg az illetékesek a málna felvásárlási árát. A kirendeltség beszélgetésünkben résztvevő dolgozói mindjárt javaslatot is tettek a megoldásra: emelni kellene az első osztályú tálcás málna árát annak érdekében, hogy a termelő a többletmunkában megtalálja számítását, ha kell a hordós málna rovására is. Mint mondották jobb ár esetén a körzethez tartozó 11 községből az egyébként várható 4[illegible] vagonos felvásárlást 6—7 vagc[illegible]

Suhanj kísértő gondolat...

Suhanj kísértő gondolat
világűr hajósaként,
vagy száguldj mint a gyorsvonat,
edd a fényesre vágott szént,

légy befalazott börtön lakója,
kiszáradt szívvel szenvedőn,
vagy vad tengeren megingó bója,
kit szünet nélkül hajt a főn.

Törj át hegyfalat, modern faltörő,
víz-, gőz- vagy lázersugár,
vagy légy tevéken dombra feljövő
kit vár karaván-szerály.

Légy minden, mi földön lelhető,
eget mozgató vagy űrben lebeg,
légy fürtökkel terhes szőke tő,
vagy árnyék az ember megett:

csak töltsd be rendeltetésed,
építs, dűlj, törj, vágj falat,
de munka nélkül ne hagyd a késed:
zokogj, de fejezd ki önmagad . . .

ASZÓDI IMRE

Egy lakásszövetkezeti taggyűlésen

Nyolc lakásszövetkezet működik Ózdon. A VIII-as a legfiatalabb lakásszövetkezet, mindössze fél éves múltra tekint vissza. Ennek ellenére meglepő szövetkezeti frisseséget, ambiciózus kezdeményező készséget regisztrálhatók róluk a taggyűlések kapcsán. A legelső dicséretes tény: szinte a szövetkezet valamennyi tagja résztvett a gyűlésen és érdeklődéssel hallgatta az elnöki beszámolót. Márkus Gyula — a felügyelőbizottság elnöke — röviden értékelte az igazgatóság, s a gazdasági ügyintéző munkáját, majd egy igen jelentős problémát vetett

összeget a lakótömbök közös tereinek szépítésére szavazták meg, virágállványokra, virágokra stb. a lépcsőházakban. Szóba került — Bartók Ferenc elnök javaslatára — egy klub létrehozása, kialakítása is, amelyre az egyik tömbben alkalmas helyiséget is találtak. Pucsok Sándor FJK instruktor (a MESZÖV nevében korábban felajánlottak alapján) ígéretet tett arra, hogy a klub berendezésére 20 000 forintot ad a MESZÖV a szövetkezetnek. A tagság örömmel nyugtázta ezt a segítő szándékot, s a klub kialakításához társadalmi munkára is vállalko-

A földművesszövetkezetek helyzetéről tárgyaltak a Zala megyei képviselők

Az országgyűlési képviselők Zala megyei csoportja a napokban munkaértekezletet tartott Zalaegerszegen. A tanácskozáson részt vett és felszólalt Vass Istvánné, az országgyűlés elnöke, Németh Károly, a budapesti pártbizottság első titkára, Varga Gyula, a megyei pártbizottság első titkára, dr. Török Lajos, a megyei tanács vb-elnöke és Veiczi Ferenc, a hazafias népfront megyei bizottságának titkára. A megjelenteket Kádasi János, a MESZÖV elnöke tájékoztatta a Zala megyei földművesszövetkezetek munkájáról és terveiről.

Mint mondotta, a földművesszövetkezeti tagság létszáma az elmúlt öt évben 12 százalékkal nőtt és elérte a hatvanezret. A földművesszövetkezetek megyeszerte széleskörű politikai és kulturális nevelőmunkát fejtenek ki: az elmúlt öt évben például 900 politikai és szakmai előadást tartottak a községekben, 16 millió forint értékű könyvet adtak el, s 74 írót láttak vendégül. A falusi lakosság áruellátásán kívül sokrétű munkát végeznek. Segítik a háztáji termelés fejlesztését, a gyümölcs- és szőlőtermelést, a szakszövetkezetek, társulások és szakcsoportok munkáját és szolgáltatásokkal is a lakosság rendelkezésére állnak.

A harmadik ötéves tervidőszakban egyik fő feladatnak tartják a háztáji termelés fejlesztésének elősegítését és a házipari tevékenység kialakítását. Többek között 500 000 gyümölcsfa-csemetét hoznak forgalomba a háztáji területek és a zártkertek faállományának felújítására. Zala megye évek óta más megyékre van utalva zöldségfélékből. A földművesszövetkezetek célul tűzték ki, hogy megfelelően ellátják a megyét helyi termelésű zöldséggel.

A MESZÖV elnöke tájékoztatójában elmondotta, hogy nagy gondot fordítanak a kiskereskedelmi hálózat további fejlesztésére, a kor-

Terhel-e va[illegible]

Erről folyt elsősorban[illegible]
művesszövetkezet küldöttgyű[illegible]
ért, gazdálkodási eredményr[illegible]
vetkezet igazgatóságának bes[illegible]
között arról adott számot a m[illegible]
elmúlt évben 25 leltár összese[illegible]
amiből a vámosmikolai ruháza[illegible] [illegible]éparáti
vegyesbolt 38, a letkési vegye[illegible] [illegible] ezer forinttal
„részesedett". Mindezek eredm[illegible]ként a szövetkezet Pest
megyében szilárdan tartja leltárhiányok vonatkozásában az
utolsó előtti helyet. Eredményromlás következett be a vendéglátóipari üzemágnál is azáltal, hogy a kisvendéglőnél és a
cukrászdánál indokolatlanul nőttek a költségek.

A vitában a felelősséget illetően ugyancsak megoszlottak a
vélemények. Voltak, akik a korábbi vezetést, mások az érintett boltok elszámolásra kötelezett vezetőit hibáztatták a történtekért. Mások az irányítószervek — a MESZÖV és az FJK
— felelősségét hangoztatták, mondván hogy nem volt kielégítő
színvonalú és hatékonyságú a revíziós munka. A felvetések
jogosságához azt hiszem nem fér kétség, éppúgy mint ahogy
el kell fogadni azt a kritikát is, amely a szövetkezet felügyelőbizottságának felelősségét vetette fel. Mint kiderült, az
ellenőrzés feladataival megbízott személyek többsége nem tett
eleget megbizatásának. Egész évben csak egy ízben tartottak
felügyelőbizottsági ülést, az előírt ellenőrzési feladataiknak
csak egyharmadát végezték el. Ez alól csak Szatmári István, a
felügyelőbizottság elnöke kivétel, aki lelkesen dolgozott, de
arra már az ő erejéből sem futotta, hogy a körzet kilenc községében lakó felügyelőbizottsági tagokat összefogja. A munka
fogyatékosságának magyarázatára nem fogadható el az a többek által mentségül felhozott érv, hogy a felügyelőbizottsági
tagok nem szakemberek, s hogy a választott vezetőségi tagok
által ellenőrzött boltok, felvásárlóhelyek dolgozói, vezetői nem
veszik szívesen ezeket az ellenőrzéseket, mint mondották: megütköznek az észrevételeken.

Ezek után felvetődik a kérdés: terhel-e valakit a vámosmikolai földművesszövetkezetnél történtekért felelősség? Feltétlenül! Mindenekelőtt azokat, akik visszaélve beosztásukkal,
hozzányúltak a község vagyonához, vagy nemtörődöm módon
kezelték azt. Felelősök azok is, akik mindezt elnézték, vagy
még inkább eltűrték hosszú heteken, hónapokon át. Felelős a
szövetkezet igazgatósága, felelősök a helyi szervezetek intézőbizottságai is, éppúgy mint ahogy felelősség terheli a történtekért az azóta már leváltott elnököt, a hivatali ellenőrzéssel
megbízott személyeket, benne az irányítószervek illetékes dolgozóit is. De nem mentes a felelősség alól a tagság bizalmából
az ellenőrzésre hivatott felügyelőbizottság sem, hiszen elsődleges kötelessége volt őrködni a szövetkezeti vagyon felett.
A ma már 13 millió forintos vagyonnal rendelkező szövetkezetnél ezt a munkát nem lehet tessék-lássék módon intézni.
Mert ha igaz, hogy a gazda szeme hizlalja a jószágot, igaz az
is, hogy ahol a gazda vigyázza a közös munka gyümölcsét, ott
nehezebb a dolga a becstelenségre vetemedett embereknek.

A küldöttgyűlés hangulata, a felszólalásokból áradó szenvedélyesség, a közös vagyon féltése jó alapot teremtett ahhoz,
hogy a vámosmikolai szövetkezetben az utóbbi hónapokban
megalapozott egészséges légkör most már a tagság által is
támogatva, tovább szilárduljon. A felszólalások felvetették
kiben-kiben a felelősségérzetet, s ez majd remélhetőleg érezhető lesz a mindennapi munkában. Ha semmi másért, de ezért
is érdemes volt tanácskozni a szövetkezeti tagokat képviselő

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1966 APR 4
Szövetkezet

1021 (1442)

Senki többet? — harmadszor

Ritkán láthatunk egy kiállításon ilyen sok képet, és ritkán szerepelnek együtt olyan nagy művészek alkotásai, mint a Bizományi Áruház Vállalatának 14-ik művészeti képaukcióján.

A május 13-i sajtótájékoztató résztvevői itt láthatták nagy mestereink alkotásait, Aba-Nováktól Zichy Mihályig.

A Bizományi Áruház budapesti Kinizsi utcai kiállítótermében felsorakaznak az árverésre kerülő festmények.

Ha az ember hallja e szót: árverés — önkéntelenül eszébe jutnak a régi idők, amikor a ravaszdi prókátorok, szőrös-szívű bankárok, zsíros földesurak dobraverték a szegény emberek hajlékát, amikor könyörtelenül az utcára rakták a fizetni nem tudó embereket. A mostani árverés a művészi alkotások érdekeit szolgálja. Nem üzleti szándék, nem a nyomor lökte Mednyánszky, Lotz, Székely Bertalan és sok más művészünk festményeit az árverő kalapácsa alá. A képeket ma az emberek azért adják el, mert ki akarják más alkotásra cserélni, azért hozzák ide az árverési csarnokba, hogy a készpénzzel kifizetett kép árából újabb, legtöbbször értékesebb festményeket vásároljanak. Előfordulnak esetek, amikor azért válnak meg az emberek kedves képeiktől, mert nem illenek bele az új lakásukba, máskor pedig egyszerűen azért, mert szakosított gyűjteményt szeretnének létrehozni. Vannak gyűjtők, akik a középkori flamand festőket kedvelik, és vannak, akik a modern képekért rajonganak.

Ha nem is rendelkezünk 3—4000 forinttal, a kép árával — mégis fennállhat a lehetőség, hogy a tulajdonunkká válhatnak — ma, vagy bármikor.

Más szemmel nézzük Lotz Károly: „Gyermekfej"-ét, ezt a 30x40 cm-es ragyogó festményt. Érezzük, hogy a művész milyen szeretettel ábrázolja a gyermeket. Nem tudjuk, ki volt a modellje; talán már régen a sírban porlad, és mégis élőnek, hús-vér valóságnak érezzük, mert a kép örökké 4—5 éves kisfiúnak fogja mutatni, és nem öregszik meg soha.

Nem tudunk megszabadulni a szerencsétlen sorsú mártírművész, Amos Imre: Régi utca című képének hatásától sem. A festmény eszünkbe juttatja gyermekkorunk kószálásai közben felfedezett külváros sötét, borongó hangulatú utcáit. Szinte várjuk, hogy kitárul a vén kapu — nagy nyikorgással, és kilép mögüle a szakállas ember, a nagygalléros aggastyán, és fekete ébenfabotjával tovakocog a régi utcán.

Gyermekkorunkat idézi Liezenmayer Sándor festménye is. Igen, ott a vidéki gimnázium falán naponta megnéztük a koldusokat istápoló Szent Erzsébet képmását. Tudtuk már akkor is, hogy ez csak egy szép legendának látomássá realizált képe — de már akkor — gyermekkorunkban megragadott az a bájos, valóban irgalmas szívet bizonyító mozdulat, ahogy Erzsébet a nyomorult koldus fölé hajlik. Liezenmayer képe csak vázlata a közismert nagyszabású alkotásnak, és mégis teljes egész, önálló kompozíció — és ha akarod, díszítheti a modern bútorokkal berendezett szobád falát — furcsa, de mégis harmonikusan beilleszkedik a legvariább varia bútorok közé.

Székely Bertalan, a múlt század pompázatos képeket festő nagymestere, a nagyhatású történelmi jelenetek ábrázolója — megjelenik előttünk, mint csendes, bölcs, lehiggadt művész, aki gyönyörködik a „Szabad táj"-ban, a falusi „erdő belsejében", és kisméretű megható gyengédséggel festett képei a nézőből is ugyanazt a hangulatot váltja ki mint amit a művész élt át az alkotás közben.

Nagy kortársaink alkotásait is megvásárolhatjuk, szolid de nem csillagászati árakon. Bernáth Aurél: „Az ablaknál" című olajfestményének „kikiáltási" ára 4500 forint. Barcsay Jenő: „Dombok" című temperája 1200 forint, vagy Hincz Gyula egy-egy olajfestményét 1500 forintra értékelték.

Az érdekes kiállítás május 22-én, vasárnap este zárul, hogy pár nap múlva, május 24-én megkezdődhessen az árverés, amelyet nagy várakozás előz meg. Ez egyáltalában nem csodálatos, mert az előző aukciók olyan sikerrel zárultak, hogy az érdeklődők már türelmetlenül várják a pillanatot, amikor felhangzik a szó: „Először, másodszor — senki többet? Harmadszor!", — és jelzi a kalapácsütés, hogy tulajdonunkba került a rég áhított művészi alkotás.

Sényi Imre

Lotz Károly: Gyermekfej. (olaj 42x32 cm). Árverés 1500,— Ft-tal indul.

...kedvelt külföldi üdülőhely. 39. Szeretetre méltó. 42. Hiányos idő. 45. Latin zagadás. 46. Régiesen — jutat-e. 47. Hőt veszít. 49. Nem az enyém. 53. Olaszországi folyó. 55. Tagadó szó. 57. Mássalhangzó kimondva. 58. Mindenre kiterjedő. 60. Énekes. 62. Légitársaságok megnevezésének kezdőszava. 63. Férfinév (az utolsó betű hiányzik). 64. Lustálkodhat. 65. Gyakori női név. 66. Juttat. 67. Kukoricaszárító (—'). 69. Orosz férfinév. 71. Az egyik végtagja. 73. Mutatva kérdez. 75. Német — tea. 77. Magánhangzó és két mássalhangzó. 79. B. Z. 81. A Minisztertanács rövidítése.

A megfejtést a következő sorok adják: vízszintes 1., 46., 83., függőleges 2., 15., és 19.

M. J.

megkülönböztetés valamennyi formájának minden területen való megszüntetéséről tanácskoztunk. Ahhoz, hogy ezek az egyezmények realizálódjanak, az erők összefogására van szükség. Jelentős változások történtek világszerte ezen a téren. Ma már eljutottunk oda, hogy társadalmi haladás nincs női egyenjogúság nélkül!

A Magyar Tudományos Akadémia Állam- és Jogtudományi Intézetének tudományos munkatársa, ENSZ képviselő, a Nőtanács tagja.

— Hadd folytassam azzal, hogy nemzetközi jogot tanítok hetente kétszer a Marx Károly Közgazdaság Tudományi Egyetemen. Nagyon szeretek tanítani. A

Napfény és ége

A tavaszi, koranyári időben mindenki örül az e... melegebb napsütésnek, ...vesen tartózkodik rövid... hosszabb ideig a szabad... Megtelnek a strandok, ...dolnak az emberek a n... zás, a fürdőzés örömeine...

Valóban, ilyenkor „... zünk" a napfényre. ... azonban valaki mérték... nül élvezi, a jótékony h... károssá válhat. Enyh... esetben csak rosszullét, ... viszketés, fájdalom lép... súlyosabb esetben azo... komolyabb megbeteged... is származhatnak a napf... től.

A Föld felszínén észl... tő napfény színképében ... infravöröstől az ultraib... ig az összes látható és l... hatatlan sugárféleségeket megtalálhatjuk. Ezek közül legjelentősebb biológiai szerepük az ultraibolya sugaraknak van, bőrkárosodást pedig a látható fénysugarak okozhatnak.

A fény kedvező hatásaként könyvelhetjük el a bőr közvetlen pigmentálódását, lebarnulását, ami egészséges bőrű emberen napozás után — anélkül, hogy ezt megelőzően a napnak kitett területen bőrvörösödés („leégés") képződött volna — rövid időn belül bekövetkezik. A bőr sötétedését a bőrben lévő pigmentanyagok oxidációja okozza. Részt vesznek a sugarak a bőrben lezajló D-vitamin képzésben, fokozzák az ellenanyagtermelést és a vérképzést, emelik az alapanyagcserét.

A túlzásba vitt napozás azonban számos káros hatást fejt ki a bőrön. Legegyszerűbb esete az egyszerű napégés: a bőrvörösség a napozást követően 1—3 óra múlva lép fel. A hirtelen napégés akkor történik, amikor a sugárzás a fénytől elszokott bőrt éri, pl. tavaszi tartós napozás alkalmával. A bőrt ilyenkor csak vékony szaruréteg védi és ez nem elegendő a sugárhatás kiküszöbölésére. A fénymegszokás hatására a szaruréteg vastagsága akár megtízszereződhet, ilyenkor a leégés már nem következik be olyan könnyen. A napégés legjobb megelőzése tehát a lassú, fokozatos fénymegszokás. Tengeri vagy magaslati tartózkodás előtt, különösen a fényérzékeny embereknek tanácsos UV lámpával szoktatókúrát vé... rülnek a bőrrel érintkezésbe (bőrgyógyászati kezelés, foglalkozás), vagy a szervezetbe jutott anyagok révén. Mezei virágok között vagy fűvön fekvők, napozók gyakran hólyagos bőrbetegséget kapnak. Kölnivíz, parfümözött toalettvizek, kenőcsök használata után, ha a bőrfelületet fény éri, az előzetesen bekent területeken a lecsurgó anyag vonalában bőrgyulladás maradhat vissza.

Ismert betegség a fényallergia is: a szervezet a különböző hullámhosszú suga-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
FELÉRMEGYEI HÍRLAP
1966 MAJ 2 9

Játék —

— Egy kerek, egy szögletes, formálunk

...i papucsa

ARAB MESE

...gazda, Mur... ...nagának egy ...ek látszott, ...et elbír. A ...vásárral. ...rnyékról. A ...ék Murzát.

...urza? ...m? ...tál vele —, ...tek és men...

...ek szembe,

...an mennyi...

...ni hiba az

...ága, jó vá...

...találkozott ...nélkül. ...st vetted a

...nár kurtán ...dezősködést.

..., még leg... ...ezte meg a ...nekik egy ...a a dolgot. ...y megverte ...sem eleven,

...a annyiban ...miért Murza ...yta. Elment ...és bepana...

...sen a kádi... ...nagy hall...

— Mondd csak Murza, miért verted meg Ahmedet a multkor?

Murza felelet helyett felállt és mellén keresztbetéve karjait, a mohamedánok szent mondását idézte:

— Allah nagy, és Mohamed az ő prófétája.

A kádi, a hallgatóság felállt, ünnepélyesen meghajoltak kelet felé ősi mohamedán szokás szerint, azután leültek és akkor a kádi újra Murzához fordult:

— A kérdésemet hallottad úgye? Tehát miért verekedtél?

Murza azonban újra csak meghajolt kelet felé és újra így felelt:

— Allah nagy, és Mohamed az ő prófétája.

A kádi és a tömeg újra felállt, újra meghajoltak, majd mégegyszer megkérdezte a kádi ugyanazt Murzától:

— Felelj hát, miért verted meg Ahmedet?

— Allah nagy és Mohamed az ő prófétája hangzott a felelet.

A kádi erre nagyon megharagudott, lekapta a papucsát a lábáról és nagy dühösen hozzávágta Murzához.

Murza szeliden lehajolt, felemelte a bölcs biró papucsát és szó nélkül visszahúzta azt a kádi lábára. Azután felemelkedett és a kádihoz fordult:

— Látod kádi, te bölcs, tudós ember vagy, s biráskodásaid során sok ostoba és felesleges fecsegést hallottál már az emberektől. Én csak háromszor ismételtem előtted ugyanazt, mégis kihozott a sodrodból. Hogyne lettem volna én dühös, mikor egymásután százszor intézték hozzám ugyanazt a kérdést: mennyiért vettem a tevémet?

A kádi valóban bölcs és megértő volt. Belátta Murza igazát és nem büntette meg, döntése az volt, kérjen bocsánatot Ahmedtől mert az a szegény ember nem tehet róla, előtte már annyi volt a kérdezősködő, hogy Murza betelt a válaszolgatással.

Fordította: **Pfeifer Vera**

(1449

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍRLAP

1968 MÁJ 16

Aba Novák Vilmos

⊙ KÉPÁRVERÉS. Pénteken megnyílt a Dési-Huber István Művelődési Otthonban a Bizományi Áruház Vállalat kiállítása, melyen a hagyományos tavaszi művészeti képaukció anyagát mutatták be. A kiállításon Aba Novák Vilmos, Czóbel István, Egry József és más ismert nevű művészek képein kívül két XVII. századi ikont is kiállítottak. A képaukción százötven képet árvereznek el május 28-án délután, a Műszaki Egyetem Kinizsi utcai nagytermében.

1022

a nagykövetnek: sor kerülhet a gazdasági
reform során a magyar és csehszlovák

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZOLNOK MEGYEI
NÉPLAP

Kamarakiállítás az Aba Novák teremben

Megnyitása óta a Képcsarnok Vállalat szolnoki Aba Novák bemutató terme máris jelentős kultúrpolitikai, kultúrpropaganda funkciót töltött be. Most ismét egy színvonalas kamarakiállításnak adott otthont falai között. Tegnap délután 5 órakor nyitotta meg Horváth Ferenc, a megyei tanács vb művelődésügyi osztályának előadója Palicz József szolnoki festőművész kiállítását. A művészezen a kamarajellegű tárlaton húsz olajfestményt, zömével tájképet mutat be. A kiállítást szeptember 15-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

gező gépekhez értő 1 fő műszerészt, bérezés megegyezés szerint. Jelentkezés: GEV szajoli üzemegység vezetőjénél.

NAGY gyakorlattal rendelkező főmezőgazdászt azonnali belépéssel felveszünk. Lakást biztosítunk, fizetés a 16/1964. sz. FM rendelet szerint. Jelentkezés írásban vagy személyesen Tiszainoka, Szabadság Mg. Termelőszövetkezet irodájában. Útiköltséget felvétel esetén térítünk.

FŰTŐKET, fűtő segédmunkásokat fűtési szezonra azonnal felveszünk. Jelentkezés: Budapest, XIII., Váci út 179.

KÉZI kesztyű-kötőket, vertesipke készítőket, horgolónőket felveszünk és be is tanítunk. Háziipari Termelőszövetkezet Szolnok, Magyar u. 18. sz.

JÓL kép szabb rendelkez nőt vagy a-la-cart mi konv szünk. A mi Vend lalat 19. Szolnok. vek.

VÁLLTÖM séhez kéz helybeli lókat fel is tanítju Termelőszö Szolnok. 14 sz

FESTŐ kásokat belépéssel a szent tonárugy kásszállás étkezés v személyes zés eseté egység osztályán. re, Dózsa sz. alatt.

(1117)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZOLNOK MEGYEI
NÉPLAP

Aba Novák Vilmos

1967 JUN - 4

Ünnepélyes névadó

1117

Mint ahogy egy újszülött névadója mindig ünnepi esemény egy család életében, bővebb „családi" közösségünk, Szolnok képzőművészetszerető közönsége ugyanilyen örömmel fogadhatja a hírt: végre neve is lesz a Képcsarnok Vállalat legfrissebb újszülöttjének, a szolnoki bemutató teremnek.

Most már valamennyi „névadószülő" egyetértésével június 9-én hivatalosan is Aba Novák Vilmosról, a nagy szolnoki festőről nevezik el a Kossuth úti, megnyitása óta névtelenül is látványosság számba menő bemutató termet.

És hogy a nevezetes esemény még ünnepélyesebb legyen, ekkor kerül sor a szolnoki művésztelep kis kamarakiállításának megnyitására is, amelyet Bényi László művészettörténész bevezető szavai után június 9-én, délután 5 órától tekinthetnek meg az érdeklődők.

oz bújva szenderegnek,
szt szitál a szél,
néz a nap keletnek.
ben csillagot seperget,
csendesen mesél.

halkan füstölögnek,
nyújtóznak nagyot,
tócsát gyűjt tükörnek
s felhők sündörögnek,
sok-sok ablakot.

acskán az este,
nézi már magát
ontyát leeresztve.
bbanvaront az estbe
a csend üvegfalát.

R FILMEK
VILÁGBAN

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Daily News-Neueste Nachrichten
Aba Novák Vilmos
1967 DEC 14.

Over one million Fts realized at picture auction

The 17th art picture auction was staged by the Hungarian State Commission Shop on Tuesday evening, amid stupendous interest. A total of 164 paintings came under the hammer–and the amount of money realized surprised even the seasoned experts.

While the total starting price of the pictures amounted to 480,000 Forints, the actual final sum realized was 1,236,840 Forints. With the exception of a single painting, all pictures put up for auction were sold. Art collectors and museums vied for many of the paintings.

The first painting,–one of the stars of the auction–,Vilmos Aba-Novák's "The Gazdag Circus", started off with 15,000 Forints and was sold for 30,000 ninety seconds later. The highest starting price was 16,000 Forints, for the classical painter Károly Markó senior's "Bathing Women". After prolonged bidding by prospective buyers, the picture went for this auction's top price of 40,000 Forints.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1967 JUN 10

1021

— *ABA NOVAK VILMOSROL* nevezték el a Képcsarnok szolnoki bemutatótermét. Az ünnepélyes névadás alkalmából péntek délután Bényi László festőművész megnyitotta a szolnoki művésztelep lakóinak kamarakiállítását.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Aba Novák Vilmos

MAGYAR NEMZET

1966 OKT 12

NAPLÓ

Az alföldi festészet címmel nyílik meg kiállítás Székesfehérvárott a XX. század magyar művészete sorozatban. Aba Novák Vilmos, Tornyai János, Rudnay Gyula, Koszta József és Fényes Adolf képei láthatók a tárlaton.

✉

Kazinczy Ferenc egykori lakóházában, Széphalmon, a mú-

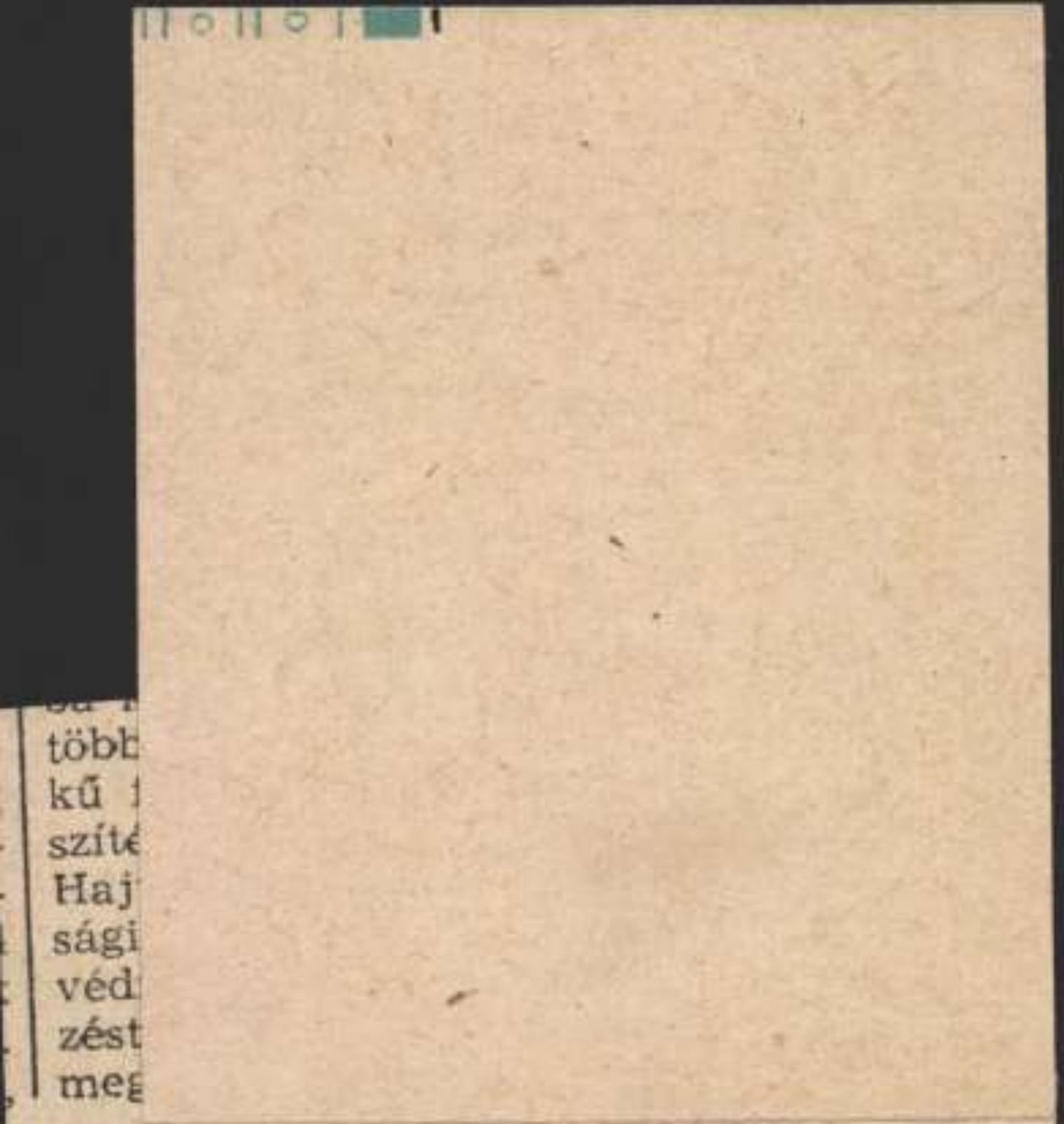

t értékű exportáru
hó- és gépiparban

miumrendszer, továbbá a ki-
egészítő célprémium

1443

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 OKT 12

NÉPSZAVA

Hba Novák Klas

— AZ ALFÖLDI FESTÉSZET címmel kiállítás nyílik 16-án Székesfehérvárott Aba Novák, Tornyai, Rudnay, Koszta és Fényes Adolf műveiből.

— A tűzött műszőrme

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1966 OKT 10.
SZOLNOK MEGYEI
NÉPLAP

tatásokat.

— AZ ALFÖLDI festészetnek a XX. század első feléből való alkotásait mutatja be a Hódmezővásárhelyen ma megnyíló kiállítás. Többek között Aba Novák Vilmos, Fényes Adolf, Iványi Grünwald Béla, Koszta József művei láthatók a kiállításon, akiknek kapcsolatuk volt a szolnoki művészteleppel és az alföldi festészet jeles képviselői.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1971

— Alba-Novák emléképem és nívó-díj alapítását határozta el a Szolnoki Városi Tanács. A Zagyva-parti művésztelep egykori nagyhírű lakójának arcképével díszített emlékérmet 1969-től minden évben a legkiemelkedőbb kisplasztika, illetve olajfestmény alkotóinak adják át.

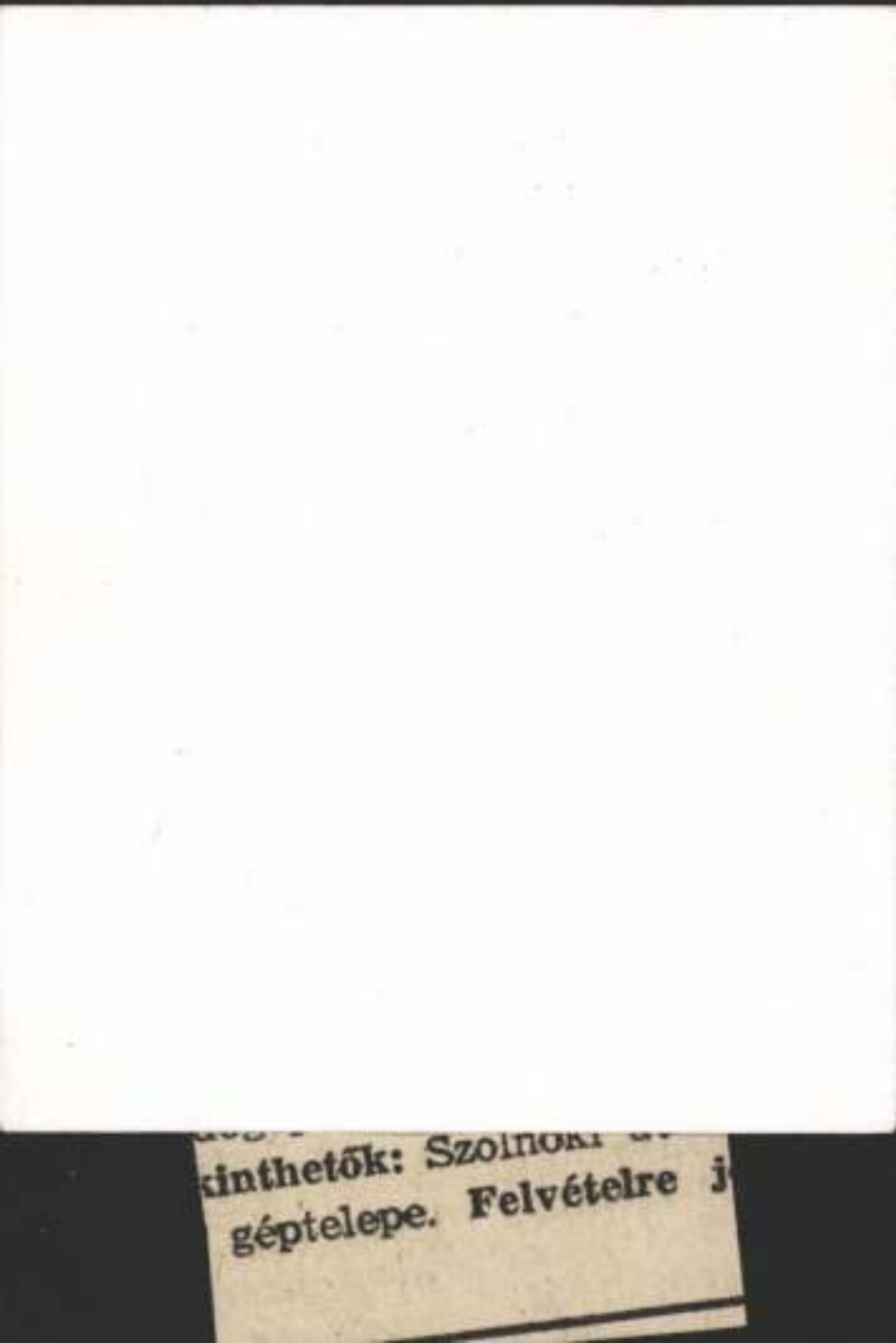
kinthetők: Szolnoki
géptelepe. Felvételre j

1967 DEC
(1457)
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Aba Novák V.
ESTI HÍRLAP

(1457)

1021

Aba Novák cirkusza

SOK SZÉP KÉP A KINIZSI UTCÁBAN DECEMBER 12-ÉN ÁRVERÉS

— Én láttam meg előbb!
— De én érintettem meg előbb!

Ilyen és hasonló viták zajlottak le nemrég, amikor a Szent István körúti Bizományi Áruház néhány hónapi tatarozás után újra megnyílt s a vevők, műgyűjtők benyomultak a zárvatartás alatt felgyűlt festmények közé.

Igen nagy az érdeklődés a képek iránt, ezt tükrözik a BÁV képárverései is. Holnap nyílik meg a vállalat Kinizsi utca 12. szám alatti nagytermében a *17. művészeti-kép-aukció kiállítása*, amely a december 12-én délután 5 órakor tartandó árverést készíti elő. Az árverést a szomszédos Műszaki Egyetem nagytermében (Kinizsi utca 1—7.) tartják meg.

Ma délelőtt *dr. Soós János* igazgató mutatta be a kiállítást az újságíróknak. Százhatvanöt kép kerül árverésre. A kiállítás egyik „slágere" *Aba Novák Vilmos* ismert és jellegzetes képe, a Gazdag cirkusz. (Kikiáltási ár: 15 ezer forint.) *Egri Józsefnek* kilenc képét állították ki, és kiemelkedik közülük a nagy művész önarcképe. Több *Mednyánszky*-kép szerepel az eladandók között, valamint *Mészöly Géza* egyik fő műve, a Tanya a patak partján. A ritkaságokat *Nemes-Lampérth, Tihanyi Lajos* és *Uitz Béla* egy-egy képe képviseli.

A műgyűjtők válogathatnak ezenkívül hét *Szőnyi*-képben, valamint *Barcsay, Csók, Czóbel, Derkovits, Ferenczy, Glatz, Gulácsy, Iványi-Grünwald, Hollóssy, Kernstok, Lotz, Márffy, Rippl-Rónai, Perlmutter, Rudnay* és *Vaszary* festményeiben. Néhány külföldi és antik kép gazdagítja a választékot, valamint két gyönyörű ikon. Az aukció mind a képek száma, mind értékük tekintetében: rekord. Az árverés eredményétől is rekordot vár a vállalat.

(—k)

tartások az eddiginek egyharmadára csökkentsék villanyáram-fogyasztásukat, a bojlereket csak este 11 és reggel 6 között szabad működtetni, a villanyfűtőtesteket és légkondícionáló berendezéseket pedig egyáltalán nem szabad bekapcsolni. Minden második utcai lámpa fényét kioltották. Az üzletek és a szállodák egy részének le kell mondania a neonreklámok és a kirakati fények bekapcsolásáról. A lifteket csak a legfelső emeletekre szabad használni. Szigorú áramkorlátozásokat ve-

Podgornij Finnországba látogat

Moszkva, december 1.

Podgornij, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke december 4-én Helsinkibe érkezik. Kekkonen finn köztársasági elnök meghívására részt vesz a Finnország függetlenségének 50. évfordulója alkalmából rendezendő ünnepségeken.

---

káposzta sem maradt meg

i lázadás adsorban"

kozást jelentettek volna Nagy-Britannia belügyeibe.

Most azonban kiderült, hogy az új pénzügyminiszter, *Roy Jenkins* az 1,4 milliárd dolláros kölcsönt a kemény feltételekkel *együtt* fogadta el. E feltételek értelmében a brit kormánynak szigorú takarékossági intézkedéseket kell életbe léptetnie, vagyis alacsony szinten kell tartania a béreket. Ez az oka a munkáspárti képviselők újabb lázadásának.

AS SZOMBAT ESTIG

LUSZ 1 FOK VOLT

lőzetes előrejelzése szombat esti órákban erősen párás, kö-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1967 DEC 17.

1456

1021

KULTURÁLIS HÍREK

1456

A VESZPRÉM MEGYEI TANÁCS vb és az SZMT elnöksége által alapított Batsányi János irodalmi díjat kapott Simon István. A Kisfaludy Sándor színművészeti díjat Dobák Lajos, a Veszprém megyei Petőfi Színház művésze kapta.

ABA-NOVÁK EMLÉKÉREM és nívódíj alapítását határozta el a Szolnoki Városi Tanács. A Zagyva-parti művésztelep egykori nagyhírű lakójának arcképével díszített emlékérmet minden évben a legkiemelkedőbb kisplasztika, illetve olajfestmény alkotóinak adják át.

teljesen megegy
veivel, minden
munista pártok

EN
foly

A Szovjetunió
rom más ország képviselői javasolták, hogy az ENSZ-közgyülés ülésszaka a jövő év márciusában folytassa munkáját az atomsorompó-szerződés tervezetének megvitatásával.

A napokban a közgyülés *több fontos határozatot* fogadott el. Egyhangú döntés született, hogy 1968-ban Új-Delhiben megtartják a *második gazdasági*

A brüsszeli

(1455)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

967 DEC 17

Aba Novák Vilmos

NÉPSZAVA

— **Aba-Novák** emlékérem és nívódíj alapítását határozta el a szolnoki városi tanács. Az emlékérmet minden évben a legkiemelkedőbb kisplasztika, illetve olajfestmény alkotóinak adják át, először 1969-ben.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZOLNOK MEGYEI
NÉPLAP

1967 DEC 15.

Aba Novák emlékérem és nívódíj

A Szolnok városi párt-végrehajtóbizottság üléséről

Az MSZMP Szolnok városi végrehajtó bizottsága a napokban visszatérően tárgyalta a képzőművészeti alkotások terjesztéséről és a művésztelep helyzetéről készített jelentést.

Megállapítja a párt-végrehajtóbizottság, hogy a városban megnyílt Aba Novák Terem nagy segítséget ad az érték nélküli giccsek elleni harchoz, az igazán művészi ipar- és képzőművészeti alkotások bemutatásához. — Ezáltal nagymértékben hozzájárul a lakosság esztétikai neveléséhez. Az Aba Novák Terem üzleti forgalma is azt bizonyítja, hogy egyre nagyobb igény mutatkozik a művészi alkotások iránt. Ebben az évben például több mint félmillió forint értékű iparművészeti lakberendezési tárgyat és képzőművészeti alkotást adtak el. A felmérések szerint az eladott iparművészeti munkák 60 százalékát a szolnokiak vásárolták meg.

Jól betölti az Aba Novák Terem a másik funkcióját is. A rövid, alig több mint fél éves működése alatt négy alkalommal adott hajlékot a különböző időszaki kiállításoknak.

A Szolnoki Művésztelep

alkotóinak kollektív kiállítása, Palicz József és Mészáros Lajos festményeinek bemutatása, — valamint a Grafikai Hét válogatott anyagának kiállítása hatásos, jó értelemben vett propagandája volt a művésztelep munkásságának és a bemutatkozása hónapjait élő Aba Novák Teremnek is.

A Szolnoki Művésztelep helyzetét elemezve több eszmei, anyagi és szervezeti kérdésről tárgyalt a végrehajtó bizottság.

Megállapításként elhangzott, hogy a művésztelep, az ott dolgozó alkotók munkásságával, egyre növekvő

rangot ad városunknak

Ezzel párhuzamosan örvendetesen tovább nő a képzőművészek társadalmi megbecsülése. Ez utóbbit bizonyítja az is, hogy a megye és a város vezető intézményeiben mindenhol megtalálhatók a Zagyvaparti művésztelepen készített festmények, szobrok, a szolnoki művészek munkái.

Jelentős tény az is, hogy a városban alkotó képzőművészek egyre inkább bekapcsolódnak Szolnok társadalmi életébe. Ezen a területen azonban még van javítanivaló. — Elevenebb kapcsolatot kellene kiépíteni például a szolnoki nagyüzemekkel. Ennek kapcsán felmerült az „új mecénások" kérdése.

A végrehajtó bizottság elé beterjesztett jelentés megállapítja, hogy a művésztelep jelenlegi lakóépületei már csak körülbelül tíz évig alkalmasak rendeltetésük betöltésére, ezért felszínen kell tartani egy legalább

12 műtermes lakás

megépítésének kérdését. — Erre természetesen az anyagi lehetőségektől függően kerülhet sor, de legkésőbb a negyedik ötéves terv végéig.

Felkéri a végrehajtó bizottság a városi tanács végrehajtó bizottságát, hogy záros határidőn belül rendezze a művésztelep anyagi hovatartozásának ügyét.

Helyesli a városi párt-vb, hogy a művésztelep régi, nagyhírű alkotóiról további szolnoki utcákat nevezzenek el, és hogy a városi tanács 1969-től kezdve minden évben kiadja az Aba Novák Emlékérmet. Ezt a legjobb kisplasztika és a legjobb olajfestmény alkotója kapja majd, négy-négyezer forint értékben. Az emlékérmet a kulturális hetek keretében adják majd át.

Befejeződött az MTS II. kongresszusa

A Magyar Testnevelési és Sportszövetség kétnapos kongresszusa szerdán este befejeződött. A második napon megválasztották az MTS Országos Tanácsának 107 tagját. Közöttük van Andrássy József, az MTS jászberényi járási tanácsának elnöke is.

Ezután az MTS Országos Tanácsa megtartotta alakuló ülését. Ezen megválasztották az MTS elnökét, elnökhelyetteseit, az elnökség tagjait, a fegyelmi bizottság elnökét, titkárát és tagjait, döntöttek a sportági szakszövetségek elnökségeinek összetételéről.

Az MTS Országos Tanácsának elnöksége; elnök: Egri Gyula. Elnökhelyettesek: Bíró Mihály, Csanádi Árpád, Ernszt Tibor, Szatmári István; elnökségi tagok: Erdős József, Fajkos Aladár, dr. Fekete József, Hegyi Gyula, Leveleki Lászlóné, Oláh István, Szívós Péter, Takács Jenő, Terényi Imre, Vajó Péter, Várkonyi László, Virizlai Gyula.

Jól sikerült a jászberényi sakk „villámverseny"

Csapatban első az Olajbányász I., egyéniben dr. Horgosi

Csaknem félszáz versenyző részvételével Jászberényben került sor a megyei „villám-sakkbajnokságra". A csapatversenyen 6 sportkör 9 együttessel vett részt. Az éles küzdelemben az Olajbányász első csapata ellenállhatatlan versenyzők számában, mind a játszmák színvonalában határozott fejlődést mutat. Az elkövetkező években hagyományossá kell tenni e sajátos versenyformát.

Csapatbajnokság: 1. Olajbányász I. 28.5; 2. MTE 24; 3. Lehel I. 23; 4. Vasas I.

APRÓHIRDETÉSEK

ÁLLÁS

A SZOLNOKI Járműjavító Üzemi Vállalat asztalos, lakatos, hegesztő, bognár szakmunkásokat és férfi segédmunkásokat keres azonnali felvételre. Jelentkezni lehet a vállalat munkaügyi osztályán. Szolnok, Körösi u.

NAGY gyakorlattal rendelkező bolti pénztárost kisegítő munkára — azonnal felvesz a Csemege Élelmiszer Kereskedelmi Vállalat 121. sz. boltja. Szolnok, Kossuth L. u. 12.

TAKARÍTÓNŐ állást vállalhat a szolnoki Verseghy gimnáziumban. Megbeszélés személyesen az iskola gondnokánál.

PAMUTTEXTILMŰVEK Jawuard Szövőgyára jó kereseti lehetőség mellett férfi segédmunkásokat felvesz 16-tól 40 éves korig, egy és három műszakra. Vidékiek részére albérleti szállást is biztosítunk. Vidékiek írásban, — budapestiek személyesen a gyár üzemgazdasági osztályán jelentkezzenek. Budapest, XIII., Szekszárdi u. 19—25. Telefon: 204—175.

BÁNHALMI szociális otthon szakképzett szakácsot keres 1968. január 2. belépéssel.

EGYÉVES kisgyermekem mellé gondozót keresek azonnal. Szolnok, Vosztok u. XII. épület II. lépcsőház IV. emelet 16 ajtó.

ADAS-VÉTEL

KETTŐ db 200 kilós hízott sertés eladó. Szolnok, Lenin Tsz központ, Balázs Ferenc.

3 db hízó 110—150 kg-ig eladó. Szolnok, Gát u. 7.

RÓZSAVÁSÁR! 200 fajta legújabb bokor, futó, babarózsa nemzetközi újdonságaiból, postán szállít 8—10.— forintos áron, — díjtalan árjegyzéket küld: Szalkai Béla rózsakertészete Pusztaszabolcs.

INGATLAN

KERTES családi ház azonnal beköltözhetően eladó. Szolnok, Puszta u. 4.

EGYSZOBA — összkomfortos házrész beköltözhetően eladó. Szolnok, Jókai u. 13. Érdeklődni 16 óra után.

2 SZOBÁS családi ház — mellékhelyiségekkel — azonnali beköltözéssel sürgősen eladó. Kisújszállás, Kossuth Lajos út 30. Érdeklődni a helyszínen egész nap.

SZANDASZŐLLŐS — Gátőr út 47 sz. 1 szoba konyha, spejz, előszobás ház 548 négyszögöl telekkel eladó. Érdeklődni lehet Szolnok, Kisfaludi u. 1/b.

EGYÉB

GARÁZS kiadó. — Szolnok Vosztok úton. Érdeklődni munkaidő alatt 22—53 telefonon.

FOLYÓ hó 12-én a délelőtti órában (temető és gyári szertár között) elvesztettem barna pénztárcámat, — melyben 927.70 Ft volt. Kérem a becsületes megtalálót, hogy jutalom ellenében címemre küldje el. Horváth Lászlóné — Szolnok, Attila u. 3.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
FEJÉR MEGYEI
HÍRLAP
1966 SZEP 30.

(1453)

...gyermektánccsoport ... eleget tenni, inkább a semle-

(1453)

Előzetes a múzeumi hónapról

Az idén is gazdag látnivalót, érdekes eseményeket kínál a múzeumi hónap. A kiállítások sorát október 2-án az István király Múzeumban nyíló kerámia bemutató nyitja. Ez a kiállítás Közép-Dunántúl anyagi kultúrájáról ad majd képet, anyagát Fejér, Vas és Veszprém megye múzeumai szolgáltatják.

Az alföldi festészet demonstráló tárlat október 16-án nyílik a Csók Képtárban. A kiállításon többek között Aba Novák Vilmos, Benedek Péter, Endre Béla, Fényes Adolf, Iványi Grünwald Béla, Kohán György, Koszta József, Nagy István, Rudnay Gyula és Tornyai János jelentős művei tekinthetők meg. Dunaújvárosban október 9-én nyílik a XVIII.—XIX. század polgári ötvösművészetét bemutató tárlat, a vándorkiállítások közül az Óceánia művészete tárlat Soponyán és Lovasberényben, a kőszéntelepeinket bemutató kiállítás pedig Seregélyesen kerül bemutatásra.

A tárlatokon kívül több érdekes előadásra is sor kerül. Az anyag művészete az őskorban címmel dr. Makai János, a népi írók mozgalmáról Czine Mihály, irodalomtörténész, az oktatás-nevelés kapcsolatáról Vadász Géza tart előadást. Érdekesnek ígérkezik a hónap végén Dunaújvárosban megrendezendő várostörténeti vetélkedő is.

...nyező lakóépületeket az ...sőzések utáni elöntéstől. Azon...an ez még a városi tanács ...zakosztályának kérésére sem ...örtént meg évek óta.

Az Oncsatelep megválasztott ...akóbizottsága ismételten fel...eti a telep vízlevezetési rend...zere megváltoztatásának ügyét ...mert az még most sem megfe...elő. Panaszolják továbbá, ...ogy

a társadalmi munkában

...örtént ároktisztításokból szár...mazó gyomokat nem szállítot...a el több kérés után sem a ...zolgáltató Vállalat.

Hasonló problémát vet fel a ...alotai utca környékén megvá...asztott lakóbizottság. Elmond...ák, hogy a Palotai utca sar...án lévő transzformátorház ...ögötti területet szeméttároló...ak használják, mivel a kör...yéken több hete háziszemét ...lszállítás nem történt.

Mindenhol szóba került a la...kóbizottságok hatáskörének ...biztosítása. A szabályrendelet ...ehetőséget ad a lakóbizottsá...

lakoss...
ren s...
lakób...
rény
sát.

A rádió és a tv műsorából

KOSSUTH RÁDIÓ

9.00: Schubert—Honegger hangv.
10.10: Óvodások műsora
10.30: Édes anyanyelvünk
10.35: Fúvószene
11.00: Két elbeszélés
11.26: Népdalcsokor
12.15: Erkel operáiból
13.00: Zenei előzetes
14.05: K. Ferrier énekel
14.30: Műsor napköziseknek
15.40: Elbeszélés, Móra Ferenc:
15.50: Komszomol-dalok
16.15: A Rádió kongresszusi tablója
16.46: Könyvszemle
16.56: Ötórai tea
18.20: Új Zenei Újság
19.00: Népi muzsika
20.00: Peter Weiss: A vizsgálat. Oratórium Kolibrik

PETŐFI RÁDIÓ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1452

FEJÉRMEGYEI HÍRLAP

Aba Novák Vilmos

1966 OKT 9.

1021

— **Az alföldi tárlat** megrendezésére készül a Csók István Képtár. A 16-án nyíló kiállítás a XX. század első felének magyar festészetét mutatja be, melynek központjai az alföldi városok voltak. Néhány nagy név a tárlat anyagából: Aba Novák Vilmos, Fényes Adolf, Tornyai János.

1452.

n folyó-e? (+) 47. A „Mezes
rettben Rátkai egyik emlékezete
ondott mássalhangzó. 50. Névelő
rmány. 52. Mássalhangzó kimond
kozat előszava. 54. A „Cigányp

1451

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Aba Novák Vilmos

FEJÉRMEGYEI HÍRLAP

1966 JUN 1. 1

erviz új telephelye.

1021

1451

Nyári tárlat Fehérváron

A Fejér megyei Múzeumok Igazgatósága új képzőművészeti szerzeményeiből kiállítást rendez. A június 12-én nyíló tárlaton az utóbbi években vásárolt és a művészek által a Csók István Képtárnak ajándékozott alkotásokat láthatják az érdeklődők. Az augusztus 28-ig megtekinthető kiállításon többek között Aba Novák Vilmos, Áron Nagy Lajos, Ferenczy Béni, Szőnyi István, Vilt Tibor és mások alkotásai is szerepelnek.

Gy. tér 3. lszt. 2. 13 órától. 4231

— **PANNÓNIA** motorkerékpár eladó, 3000 kilométerrel. Iszkaszentgyörgy, Jókai út 7. 4233

KÖLT
adó. S
13.

—
FÉLHA
kesfeh
u. 49.

HIRDET

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KIRAKAT

1450

1021

1450

KA KIRAKAT + TARKA KIRAKAT

A BÁV aukciója

Abo Novák

A *Bizományi Áruház* huszadik művészeti aukciójára *184 festményt* fogadtak el. Ezeket az érdeklődők május 17 és 25 között tekinthették meg a Szakasits Árpád Művelődési Házban, a vásárlók pedig május 26 és 27-én vehettek részt az árverésen. Mintegy nyolcmillió forintos kikiáltási áron kerültek árverésre festmények, többségük magyar művészek alkotása. 1938 óta először szerepelt magyar művészeti aukción keleti szőnyeg. Az idén árverésen száz szebbnél-szebb beludzsisztán, bochara, tafrisch, kesán, ispahan, abada-szőnyeg hétmillió forintos áron került forgalomba.

A nagy érdeklődéssel várt árverésen *a századforduló utáni magyar művészek aratták a legnagyobb sikert. Aba-Novák, Csontváry-Kosztka, Iványi-Grünvald, Vaszary János* festményei kikiáltási áruk többszöröséért keltek el. Vaszary János Utcai jelenet című olajfestményének árát hatezerről huszonnégyezer forintra verték fel a művészetkedvelő vásárlók. A szőnyegárverés nem aratott ilyen kiemelkedő sikert. Ehhez talán hozzájárult, hogy mintegy egy héttel előtte nyílt meg újjáalakítva a Bizományi Áruház Vállalat reprezentatív szőnyegszalonja, amely lekötötte a keleti szőnyegek iránti kereslet nagy részét. (sugár)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Napló (Veszprém)

1968 JUN 8

(1460)

Aba Novák Vilmos

(1460)

Szombat, 1968. június 8.

Árverés — 1968-ban

Sötétruhás férfiak csoportosulnak a színpad előtt, a Bizományi Áruház tisztviselői.

Nyolcszáz széket számoltam meg a nagy teremben, s alig akadt közöttük gazdátlan. Minden széken egy kis jelzőtárcsa, s a színpad közepén magas emelvény, mikrofonnal — ez a kikiáltó helye — s mindjárt előtte nagybetűs tábla jelzi, hogy ott a pénztár. Fiókjai még üresek.

3 millió a zsebekben

— *Milyen bevételt várnak?* — kérdezem az egyik feketeruhást.

— *Több mint egymilliót* — mondja magabiztosan.

— *Nézze meg ezt a társaságot* — mutat a zsúfolásig telt széksorokra. — *Legalább hárommillió forint lapul a zsebekben.*

Jólöltözött férfiakat és nőket látok, no, de manapság ez már aligha mond valamit Kevés az ismerős arc, néhány festő, egy egyetemi tanár és egy színésznő neve kerülhetne az „ott voltak még" listára.

Aztán egyik pillanatról a másikra elhalkul a zsivaj. Javakorabeli férfi lép az emelvényre, s ni-ni, valóban egy kis kalapácsot visz magával. Ő a kikiáltó, de helyette hangszórók harsognak. Így jelenti be, hogy megkezdődik a 18-as sorszámmal jelölt művészeti képaukció.

— *Hát tessék, hölgyeim és uraim* — mondja a kalapácsos ember néhány üdvözlő szó után. — *Ime az 1-es számú kép, Aba Novák Vilmos: Artisták című festménye, kikiáltási ár 3500, ki ad érte többet?*

Magasra emelik a képet, amit reflektor világít meg, de arra senki sem figyel, mert a terem több pontján a magasba emelkednek a kis tárcsák.

Aba Novák 12 ezerért

— *Háromezerhatszáz, háromezernyolcszáz, négyezer* — hallatszik a kikiáltó hangja, csak ő beszél, a vevők csak jeleznek. Aztán *hétezerötszáz, nyolcezer, kilencezer,* s már két tábla van a magasban, az egyik itt elől, gazdáját nem látom, csak azt, hogy tárcsája meg-megremeg. *Kilencezerötszáz, tízezer,* a másik tárcsa mereven magaslik ki a tömegből, aztán tizenkétezernél egyedül marad, a remegő kéz lehullt. *„Először, másodszor, tizenkétezer senki többet harmadszor!"* A kalapács alig hallhatóan lecsap, s *„tessék uram, az öné a kép, igen, az öné, ott jobbra, hátul."*

A tizenkétezres árat megillető tiszteletteljes csendpillanat után a kikiáltó már a következő képet kínálja.

— *Jó kis ár* — mondja az ismerős tisztviselő, s elégedetten jegyzi az összeget.

Itt senki sem vitatkozik arról, hogy megér-e ennyit ez a kép. Az Árhivatalt se zavarja a licit, csak az vesz, aki akar, csak az vesz, kinek elég pénze van.

Most már kíváncsi vagyok, kié is ez a pénz? Az eladásra kínált képeket a Bizományi veszi át, többnyire magánemberektől, némi adó levonása után tehát az összeg a képtulajdonosoké. Itt vannak ők is a teremben, s reménykedve szurkolnak, toronyárakról álmodoznak.

A 30-as számú képnél látványos botrány tör ki. Már lecsapott a kalapács, amikor hátulról valaki közbekiált:

— *Ide nem nézett, én is tartottam!*

— *Nem tartotta, hölgyem* — mondja a kikiáltó. Folytatná tovább, de nem tudja folytatni.

— *Igen, tartotta* — áll fel hátul két férfi is. Már tapsol az egész terem, zaj, kiabálás.

— *Biztos a képtulajdonos barátai* — hallom. — *Így akarnak magasabb árat.*

Tíz percig tart a lárma, de a kikiáltó következetes marad, így végül ő győz, folytatódik a játék.

147 kalapácsütés

Játék ez, íme itt van bizonyítékként néhány ellesett pillanat a 147 kalapácsütés közül.

Ötezernél tart a licit, amikor egy asszony hangoztatja [illegible] állással [illegible]

[illegible] és virágokkal ke- [illegible]

férfi kezéhez: „Őrült vagy! Vedd le!" A férfi engedelmesen visszahúzza a kezét.

Egy Markó Károly képet kínálnak tizenötezerért. Idős néni jegyzi meg: *„Ennyi pénzt egy ilyen pici képért!"*

Márffy Ödön Önarcképe a kalapács alatt. Csend. Egy szakállas öregúr magyaráz: *„Ez volt Ady Endréné második férje."* Az Önarckép nem kell senkinek, úgy látszik, *hangosabban kellett volna közzétenni az intim-titkot.*

Mire elhangzik az utolsó kalapácsütés, a pénztárfiókok megteltek, a képeket csomagolják, viszik a tulajdonosok. Ők a győztesek.

B. B. I.

„Gépgyár" Fű

Sokan csodálkozással fogadták a fűzfő Nitrokémia egyik kiállítási tárgyát a Budapesti Nemzetközi Vásáron. Ott ugyanis szerepelt egy gép, vagy ha úgy tetszik berendezés: a *film-bepárló*.

Ha egy vegyiüzem gépgyártással is foglalkozik az okokat és indítékokat is keresni kell. Mielőtt azonban választ keresnénk, tisztázzuk, hogy mi is ez a film-bepárló, azaz hivatalos nevén a „lengőlapátos rotációs film-bepárló"? Vegyipari gép bepárló, desztilláló berendezés. Használatos a kénsavgyártásban, vegyiparban, élelmiszeriparban, s általában a kutató munkában. Jelenleg Magyarországon a tömény kénsav, az oleum előállításánál és az élelmiszeripari enzim kutatásoknál használják már termelésben is ezeket a fűzfői berendezéseket.

A termelésben bizonyítják tehát hasznosságukat. De vajon nem lehetne-e ezeket gazdaságosabban előállítani hiszen egy gépgyár, ráállva a sériagyártásra, nyilván olcsóbban gyártaná.

Ehhez a berendezéshez azonban *nem illik a sériagyártás*. S íme, ez a fűzfői gépgyártás egyik oka. Egy-egy ország 10—15 berendezésnél többet nem is igényel, s különben is a sériagyártás alapja az azonosság itt pedig az igények szerint változnak a méretek és technológiák.

Egy-egy ilyen berendezés értéke megközelítheti az egymillió forintot is. *A gép tipikus egyedi gyártást igényel.* Érthető, hogy miért nem a gépgyárak csinálják a berendezést. De miért a Nitrokémia?

A kérdésre választ Fűzfőn kapunk. Megtalálhatjuk a nyomait a gyár és a vegyipari tervezők régi kapcsolatának, a gyár berendezkedésének az önellátásra. S azt hiszem ez a lényeges szempont. *A Nitrokémia 200 fős központi műhel*hellyel, ahol 20 tik magukat, ah*tatlan műszaki* alakult ki ez a hivatkoznak a g san ad. Nos, a v get tett ennek vállalati igény úgy emlekedett vonala s az ör

A VEGYTER helyre bízta te vállalat mert a mert gazdasági mert felismerte kedelmi lehetős mot is jelentett feladatot.

Miért gyárt magyarázat ado kell, az ilyen *bizonyos kerete* határnál meg k sági mechanizm vállalat számár azt jelent a gé végletekig fejles pacitás felesleg utat minden vá re sem.

A fűzfői N ipari gép és külső De bármilyen s műhelyének mu furcsa, hogy az rendelkező mag lamelyik gyára

Kedden Devecserben:

Takarmánytermé tanácskozás és be

Az aszály egyik legsúlyosabb gazdasági következménye a takarmányhiány. Éppen ezért a termelő üzemek legfőbb törekvése, hogy a koraérésű termények betakarítása után nyomban újraszántsák a felszabadult földeket — megőrizve ezzel a talaj csekély nedvességtartalékát — és takarmánynövényeket vessenek bele. A megyei szakvezetés is mindent megtesz, hogy az utóbbi évek legnagyobb állatállományának elegendő takarmányt biztosítsanak a gazdaságok. A megyei pártbizottság illetve a megyei tanács mezőgazdasági osztálya, az Agrártudományi Egyesület és a MEDOSZ június 11-én Devecserbe hívja a megyei üzemek szakembereit, hogy kicseréljék gondolataikat, megbeszéljék feladataikat, az alapvető fontosságú kérdésről.

A tanácskozást Józsa János, a megyei pártbizottság titkára nyitja meg, majd dr.

Orvost kap Mo

Parképítés 50 ezer forintnyi társadal
Sok felajánlás az orvoslakás és rende

A falubeliek büszkesége lett Márkón az a park, amit a napokban avattak a volt kátyús, gödrös libalegelő helyén. A község központjában éktelenkedő területet körül[illegible] körbeültették fe-

Műanyag, vízügyi munkákhoz

A vízügyi munkáknál sok esetben gazdaságosabban lehetne műanyagot használni, mint a hagyományos anyagokat. Az árvédekezésben sikeresen próbálták ki a műanyagfóliát az öntözésnél pe-

Aba Novák Vilmos

1461

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 - Vyšehrad. K rotundě 8/82 - tel. 544-778

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Uj szó, Bratislava

ze dne 1021 15. III. 1969

■ 1848-ban tört ki a MAGYAR SZABADSÁGHARC ÉS FORRADALOM ■ 1894-ben született ABA NOVÁK VILMOS festő és grafikus, a modern magyar festészet egyik legeredetibb tehetsége (†1941) ■ 1939-ben a német fasiszta hadsereg megszállta Csehországot ■ 1959-ben halt meg JOZEF SCIFFEL, a szlovákiai munkásmozgalom kiváló képviselője, a fenyőházi kongresszus szervezője (szül.: 1880).

tékosokból áll együttesünk — mondotta Kovács Tibor, az ötszörös volt válogatott, aki 1939-től 1946-ig nem kisebb nagyságok társaságában rúgta a labdát, mint Vičan, Tegelhof, Šlastný, Chodák stb. — Nagyon

(1462)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

1969 MAR 15

(1462)

MÁRCIUS 15

Aba Novák Vilmos

A MAGYAR FÜGGETLENSÉGI NÉPFRONT alakuló kongresszusának 20. évfordulója.

ID. BODULA JÁNOS
építész és építészeti szakíró, az Építészeti Szemle alapítója 125 éve született.

ABA NOVÁK VILMOS
festő és grafikus, a modern magyar festészet egyik nagy alakja születésének 75. évfordulója.

EMIL BEHRING
Nobel-díjas német orvos, a diftéria szérum felfedezője 115 esztendeje született.

BRÓDY SÁNDOR
regény- és színműíró születésének 106. évfordulója.

EGRY JÓZSEF
Kossuth-díjas festőművész és grafikus 86 esztendeje született.

HENRY BESSEMER
angol mérnök, a róla elnevezett acélgyártási eljárás feltalálója halálának 71. évfordulója.

PAULAY EDE,
a Nemzeti Színház egykori igazgatója 133 esztendeje született.

BERKY LILI
színművésznő születésének 83. évfordulója.

KNIEZSA ISTVÁN
Kossuth-díjas nyelvész, akadémikus 4 esztendeje halt meg.

fogyatkozott 80. nemzetközi dandárhoz csatolták, s az újonnan toborzott önkéntesekkel kiegészítve, a tiszai fronton, a román burzsoá hadsereg ellen vetették be. Részt vettek a bolgár munkás-katonák a július 21-én kezdődő, felszabadító támadásban is. Ez azonban minden hősiesség ellenére kudarcba fulladt, hiszen az áruló vezérkari főnök, Julier Ferenc, eleve kiszolgáltatta az ellenségnek a hadműveleti terveket. Az imperialista ellentámadás során a nemzetközi dandár állományának 56 százaléka hősi halált halt. S menekülniük kellett az életben maradottaknak is, a győzelmi tort ülő fehérterror elől.

— Tudomásom szerint

Aba Novák Vilmos

(1463)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HIRLAP
1969 MÁJ 27

(1463)

Megkezdődött a BÁV kétnapos aukciója

Aba Novák Vilmos tízezer forint kikiáltási árú Cigányok című olajfestményével hétfőn délután a Magyar Optikai Művek Csörsz utcai művelődési házában megkezdődött a Bizományi Áruház Vállalat hagyományos tavaszi, ezúttal kétnapos, aukciója. A nagy érdeklődéssel kísért árverésen késő estig 92 képre licitáltak a kitartó érdeklődők. Ezenkívül a felkínált 50 keleti szőnyeg — a beludzsisztánok, a bocharák, a kesénok stb. — majd mindegyike gazdára talált.

Kedden délután 92 festményre — köztük néhány *Rudnay-*, *Székely-*, *Szőnyi-* és *Vaszary*-képre — és 50 perzsa-szőnyegre árverezhetnek.

a készletek a készletezőnél jobb helyen vannak, mint ha felhasználatlanul állnak a vállalati raktárakban.

Mindezek hatására a Ferroglóbus készletei nőttek — így várták 1969-et. Biza-

1464

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ESTI HÍRLAP
Budapest

1969 JUL 17

1021

Aba Novák

(1464)

„Honi tányért veszek én — abból ebédelek én...”

Népi kerámiák kiállítása a Galéria termeiben

Hontalan és mostoha sorsú Néprajzi Múzeumunk évről évre óriási meglepetéseket szerez a népművészet — vagy egyszerűen csak a művészet és a szépség — kedvelőinek azokon a kiállításokon, amelyek egy-egy nagyobb és jobb helyen levő múzeumunk kölcsönadott termeiben rendez évről évre.

Aligha tévedünk a jóslattal: *az a kiállítás is a hazai és a külföldi nézők tömegét fogja vonzani, amely szombaton nyílik a Néprajzi Múzeum népi kerámia gyűjteményének válogatott darabjaiból, Márkusné Kresz Mária rendezésében a Nemzeti Galéria földszinti teremsorában.*

Virágnevek

Minthogy a fazekasok legelső ősüknek magát az úristent tartják — mert ő gyúrta agyagból az első embert — Ádám és Éva gyakori szereplő azokon a céhtálakon, amelyet a kiállítás első termeiben láthatunk. Itt, a régi céhemlékek között tudjuk meg azt is, hogy némely fazekas céhekben a felszabadult mesterlegények virágneveket is választottak maguknak, s így a jegyzőkönyvekben sorra ott szerepel a mesterré avatott *Jánosok, Jóskák* és *Mihályok* mellett: *Rozmaring, Nefelejcs, Sárgaliliom.* Aki pedig meg akarja tudni, milyen volt egy igazi népi fazekasműhely, ezt is láthatja a terem sarkában eredeti szerszámokkal, tárgyakkal, bútorokkal berendezett kis fazekasműhelyben.

Minthogy a kiállításhoz a Néprajzi Múzeumon kívül a Nemzeti, a Történeti és a Vármúzeum is hozzájárult a maga régészeti anyagával, így a rendezés valóban a történeti teljességre törekedhetett. A rendszerezés alapját a tájegységek adták. A dunántúli fazekasságot bemutató teremben láthatjuk a kiállítás legrégebbi darabját: egy 1625-ből származó tálat. Elragadó látvánnyal fogad az a hatalmas fal, amelyen a vidám kedvű *sárközi* tálak serege sorakozik. Nehéz volna választani a *mázatlan* korsók nemes rusztikus egyszerűsége, a *fekete kanták* tiszteletteljes komorsága, vagy a *színes-mázas* tálak derűje között. A híres mezőtúri fazekasságot talán a legszebben a mezőtúri református egyház múlt század végi úrvacsorai borosedénye reprezentálja, amelyen rajta van készítőjének neve — a híres *Badár Balázsé.* Fényképe ott díszlik művei felett, munka, korongolás közben.

Lakodalmas asztal

Mester és tanítvány együtt mutatkozik be a következő teremben: egy híres mezőcsáti mester, *Rajczy Mihály* és *Tiszafüredre* származott tanítványa, ifjabb Nagy Mihály remekei sorakoznak itt. Nagy Mihály munkái közt láttuk meg azt a barnamázas sárga tálat, amelyen ez a felirat díszlik: *„Honi tányért veszek én — abból ebédelek én.”* A dátum: 1846.

S aki végiggyönyörködte a Miska-kancsókat, zsoltárbutykosokat és más jellegzetes fazekastárgyakat, azt a következő teremben újabb meglepetés várja: egy díszes edényekkel gazdagon megterített *mezőcsáti lakodalmas asztal:* a szoba bútorzata is a helyszínről került a kiállítóterembe. Szemben vele ugyanaz kicsiben: „Babalakodalom”, a népi kerámikusok játékos kedvének miniatűr produktumai. A fazekasművészetéről különösen híres Hódmezővásárhely külön világ a magyar népi kerámián belül: minden városrész fazekasai más-más stílust teremtettek maguknak. Az utolsó teremben láthatjuk a magyar fazekasművészet egyik csúcsát, egy 1764-ből származó, pávamotívumokkal díszített, zöldmázas korsót, mely az országbírónak készült. Végül, mindez képpé elevenedik — egy találóan ide helyezett *Aba Novák-festményen:* a *Székely vásár-on.*

A ritka-szép kiállítást szombat délben fél 12-kor nyitja meg *Korach Mór akadémikus.*

(fenesik)

évfolyam 165. szám
9. július 17., csütörtök

irlap

NAPILAP

ETÍTÉS

ollo 11.
a útját

földi irányítóközpont pá-
amódosításokat hajt vég-
. Szerepel a tervben egy
abb tv-közvetítés is, ma-
arországi idő szerint késő
te.

Itt a nyár, talán már igazán meleg lesz. A tereket, a labdar
re birtokába vette az ifjúság.
(K

AMBIA ÉS A FAJÜLDÖZŐK KÍSÉRLETEI

HOLNAP ÖSSZEÜL

NEGYEDSZÁZADOS A NÉ

Szovjet, csehszlo
küldöttség érke

Varsó, július 17.

*Márkus Gyula, az MTI
lósítója jelenti:*

A Lengyel Egyesült
unkáspárt Központi Bi-
tsága, az Államtanács és
ormány meghívására a
i Lengyelország meg-

ala
ja
var
gel

VERNYUGVÁS

, hogy *Honduras* szava-
a a területén élő salva-
i állampolgárok bizton-
át.
Mint emlékezetes, a sal-
lori kormány csapatai-
benyomulását *Hondu-
ba* azzal indokolta, hogy
szomszédos ország ható-
ai salvadori állampol-
ok ezreit tartóztatták le.
vador csapatai máig
**nintegy 60 kilométerre
yomultak be Honduras
erületére és több várost
lfoglaltak.**
űzszünet elfogadása előtt
iddel még olyan jelenté-
érkeztek, hogy a salva-
i csapatok folytatják
ehaladásukat.

RI BÍRÓK TÁRGYALJÁK

„Itália első
közellenségén

Róma, július 17.

*ino Pallotta telefonje-
ése:*

uciano Liccio, Itália „el-
zámú közellensége" ma
bírái elé Bariban. Eb-
az alkalomból több
t száz carabinierit von-

tudó
hogy
gyil
vül
rabl
bűn
mer
maj

(146)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD

1969 MÁR 15

Aba Novák
Vilmos festőművész

(146)

1021

~~75 éve~~ 1894. március 15-én született Aba Novák Vilmos, a magyar festészet egyik kiváló, ~~ú~~tkereső, eredeti tehetsége. 1912-ben kezdett művészeti tanulmányait a világháború félbeszakította. Csak 1922-ben szerepelt először kiállításon. Erőteljes rézkarcokkal indult, később nagyméretű vásznakkal, egyházművészeti freskókkal, aktkompozíciókkal szerepelt. Sok képe merítette tárgyát a vándorcirkuszok és vásárosok mozgalmas életéből. Itáliában töltött három évét, régi, olasz városkat ábrázoló, hangulatos temperaképeinek sora őrzi. A perspektíva érzékeltetésével és túlélénk színek alkalmazásával a kontrasztok kihangsúlyozására törekedett. Rézkarcai a modern magyar grafika javához számítanak. Az 1937. évi párizsi világkiállítás magyar pavilonjának nagy falfestménye megszerezte számára a világkiállítás nagydíját. Utolsó éveit beragyogta az elismerés. Nagyarányú megbízatásokkal halmozták el, s végül — mikor betegsége már elhatalmasodott — tanári katedrát kapott a Képzőművészeti Főiskolán. 47 éves korában hunyt el.

Három kérdés—hár... válasz

Bizakodó hangulat az i...

Edzők véleménye: a felkészülésről, a tervek...

A labdarúgó NB II-ben és NB III-ban megkezdődik ma és vasárnap a bajnoki pontvadászat. Nógrádban két NB II-es és hét NB III-as csapat küzd a minél jobb eredményekért. Az indulás előtt beszélgettünk az együttesek edzőivel. Három kérdést tettünk fel:

1. Hogyan értékeli a felkészülést?

2. Mit vár a csapatától az első mérkőzésen és a későbbiekben?

3. Milyen összeállítású lesz a kezdőcsapat?

Tóth Gyula (SKSE)

1. — Elégedett vagyok az előkészületekkel. A játékosok kondíciója, és a csapat...

Újházi István (Pásztói KSE)

1. — Gátló körülmények a felkészülés során...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI
NÉPLAP

sabb hőmérsékleti ma [illegible]
között lesz.

1021 (1466)

MA 75 ÉVE

1894. március 15-én született Aba Novák Vilmos, a magyar festészet egyik kiváló útkereső, eredeti tehetsége. 1912-ben kezdett művészeti tanulmányait a világháború félbeszakította. Csak 1922-ben szerepelt először kiállításon. Erőteljes rézkarcokkal indult, később nagy méretű vásznakkal, egyházművészeti freskókkal, aktkompozíciókkal szerepelt. Sok képe merítette tárgyát a vándorcirkuszok és vásárosok mozgalmas életéből. Itáliában töltött három évét régi olasz városkákat ábrázoló hangulatos temperaképeinek sora őrzi. A prespektíva érzékeltetésével és túlélénk színek alkalmazásával a kontrasztok kihangsúlyozására törekedett. Rézkarcai a modern magyar grafika javához számítanak. Az 1937. évi párizsi világkiállítás magyar pavilonjának nagy falfestménye megszerezte számára a világkiállítás nagydíját. Utolsó éveit beragyogta az elismerés. Nagyarányú megbízatásokkal halmozták el, s végül — mikor betegsége már elhatalmasodott — tanári katedrát kapott a Képzőművészeti Főiskolán. 47 éves korában hunyt el.

érdekes, hosszas értékelését Szénási elvtárs azzal fejezte be, hogy a Tanácsköztársaság eszméje, jogpolitikája napjainkban tovább él.

A somogyi jogásznapok programja délután dr. Böör Péter igazságügy-minisztériumi főosztályvezető *A Tanácsköztársaság igazságszolgáltató tevékenysége* című előadásával folytatódott.

— A Tanácsköztársaság vezetői a marxizmus tanításainak szellemében egyik első feladatuknak tekintették, hogy megteremtsék az igazságszolgáltatás átalakított, új típusú szerveit.

A Forradalmi Kormányzótanács 1. számú rendeletével statáriumot rendelt el és a forradalom védelmében a Tanácsköztársaság fegyveres ellenségeit, a rablókat, fosztogató

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

(1467

1969 MÁR 15

PEST MEGYEI HÍRLAP

Kontrasztos festő

(1467

Aba Novák Vilmos

75 ÉVE,

1894. március 15-én született Aba Novák Vilmos, a magyar festészet egyik kiváló útkereső, eredeti tehetsége. 1912-ben kezdett művészeti tanulmányait a világháború félbeszakította. Csak 1922-ben szerepelt először kiállításon. Erőteljes rézkarcokkal indult, később nagyméretű vásznakkal, egyházművészeti freskókkal, aktkompozíciókkal szerepelt. Sok képe merítette tárgyát a vándorcirkuszok és vásárosok mozgalmas életéből. Itáliában töltött három évét régi olasz városkákat ábrázoló hangulatos temperaképeinek sora őrzi. A perspektíva érzékeltetésével és túl élénk színek alkalmazásával a kontrasztok kihangsúlyozására törekedett. Rézkarcai a modern magyar grafika javához számítanak. Az 1937 évi párizsi világkiállítás magyar pavilonjának nagy falfestménye megszerezte számára a világkiállítás nagydíját. Utolsó éveit beragyogta az elismerés. Nagy arányú megbízatásokkal halmozták el, s végül — mikor betegsége már elhatalmasodott — tanári katedrát kapott a Képzőművészeti Főiskolán. 47 éves korában hunyt el.

fióküzemét. Ezután a megyei,

Bonyodalmak

Szette Márton olasz állampolgár az első világháború idején mint hadifogoly került Magyarországra, és megszerette az itteni életet. Később Nagykőrösre ment, és ott nősült meg. Munkálkodásával

szerzett egy kis házat is,

és onnan kísérte ki felesége az egykori olasz állampolgárt a temetőbe.

Az idős, beteg özvegy 1957-ben befogadott a házába egy [illegible] iparos családot, *Vámos*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

(1468)

NÉPSZAVA OKT 17.

Berény Róbert emlékkiállítás

(1468)

A Magyar Nemzeti Galériában szombaton, 13 órakor nyitják meg Berény Róbert festőművész emlékkiállítását. A tárlatot a XX. századi magyar piktúra jeles mestere halálának tizedik évfordulója emlékére rendezik.

rult, elsompolygott. Visz-
szahívtam... Kisült, hogy
ahonnan jött, ott való-

Négy 16

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

(1469)

ÉSZAK
MAGYARORSZÁG

A hold kelte 5.03, nyugta 19.26 órakor.
Nemzeti ünnep.

Évforduló

1021

(1469)

Aba Novák Vilmos

75 éve, 1894. március 15-én született Aba Novák Vilmos, a magyar festészet egyik kiváló ütkereső, eredeti tehetsége. 1912-ben kezdett művészeti tanulmányait a világháború félbeszakította. Csak 1922-ben szerepelt először kiállításon. Erőteljes rézkarcokkal indult, később nagy méretű vásznakkal, egyházművészeti freskókkal, aktkompozíciókkal szerepelt. Sok képe merítette tárgyát a vándorcirkuszok és vásárosok mozgalmas életéből. Itáliában töltött három évét régi olasz városkákat ábrázoló hangulatos temperaképeinek sora őrzi. A perspektíva érzékeltetésével és túl élénk színek alkalmazásával a kontrasztok kihangsúlyozására törekedett. Rézkarcai a modern magyar grafika javához számítanak. Az 1937. évi párizsi világkiállítás magyar pavilonjának nagy falfestménye megszerezte számára a világkiállítás nagydíját. Utolsó éveit beragyogta az elismerés.

ban megjelent 5 + 1 helyes válaszai: x, x, 2, x.

A telitalálatos szelv tulajdonosai közül egy kávéfőzőt nyert *Mák M* Sátoraljaújhely, Árpád u. 2.; 1 darab töltőtollat nyert *Szűcs Ágnes* Miskolc, Arany János u. 150.; negyedéves előfizetést nyert az Észak-Magyarországra *Kalas István* Felsőzsolca, Hunyadi u. 22.; két kötet könyvet nyert *ifj. Kövér Árpád* Miskolc, Szentpéteri-kapu 55.; és 10 darab lottószelvényt nyert *Cselényi Pálné* Miskolc, Széchenyi u. 76. sz. alatti lakos.

A nyereményeket postán küldjük el olvasóink címére.

hető a 17, illetve 16 találatosok száma. Pályázatunk további heteiben hozzáadjuk találataikat a már meglevőhöz, és a hat hét után a legtöbb pontot szerzett pályázóink között sorsoljuk ki a főnyereményeket.

5 + 1 rejtvényversenyünk következő, negyedik fordulójának tippszelvényét lapunk holnapi, vasárnapi számában közöljük. Várjuk az újabb megfejtéseket.

TAPASZTALATCSERE

KOSZORÚZÁS

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1470

1969 MÁR 15

CSONGRÁD MEGYEI
HÍRLAP

Aba Novák Vilmos

1021

1470

és nyugszik 14 óra 26 perckor.

HETVENÖT ÉVE,

1894. március 15-én született Aba Novák Vilmos, a magyar festészet egyik kiváló útkereső, eredeti tehetsége. 1912-ben kezdett művészeti tanulmányait a világháború félbeszakította. Csak 1922-ben szerepel először kiállításon. Erőteljes rézkarcokkal indult, később nagyméretű vásznakkal, egyházművészeti freskókkal, aktkompozíciókkal szerepelt. Sok képe merítette tárgyát a vándorcirkuszok és vásárosok mozgalmas életéből. Itáliában töltött három évét régi olasz városkákat ábrázoló hangulatos temperaképeinek sora őrzi. A perspektíva érzékeltetésével és túlélénk színek alkalmazásával a kontrasztok kihangsúlyozására törekedett. Rézkarcai a modern magyar grafika javához számítanak. Az 1937. évi párizsi világkiállítás magyar pavilonjának nagy falfestménye megszerezte számára a világkiállítás nagydíját. Utolsó éveit beragyogta az elismerés. Nagyarányú megbízatásokkal halmozták el, s végül — mikor betegsége már elhatalmasodott — tanári katedrát kapott a Képzőművészeti Főiskolán. 47 éves korában hunyt el.

... 107:11.) Az el-
ső bajnoki fordulón, vasár-
nap a Deszk együttesét fo-
gadjuk. A bajnokságban jól
akarunk szerepelni, megpá-
lyázzuk a bajnoki címet.

7

dve annyi sikert aratott,
még egyetlen egy szovjet
sem. Ötször lett Szovjet-
oka, Melbournben (1956)
bajnok, 1960-ban Európa-
A Szovjetunió válogatottja
nal nyerte meg első izben
a Kupát), majd az „arany
lajdonosa lett.
sé vált Lev Jasint meghív-
ág legjobbjai, a FIFA és az
logatott csapatába. Ami Ja-
tudása legjavát adta a

Aba Novák Vilmos (1471)

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1969 MÁJ 15

SZOLNOK MEGYEI
NÉPLAP

(1471)

Aba Novák Vilmos

75 éve, 1894. március 15-én született Aba Novák Vilmos, a magyar festészet egyik kiváló útkereső, eredeti tehetsége. 1912-ben kezdte művészeti tanulmányait a világháború félbeszakította. — Csak 1922-ben szerepelt először kiállításon. Erőteljes rézkarcokkal indult, — később nagyméretű vásznakkal, egyházművészeti freskókkal, — aktkompozíciókkal szerepelt. Sok képe meríttette tárgyát a vándorcirkuszok és vásárosok mozgalmas életéből. Itáliában töltött három évét régi olasz városkákat ábrázoló hangulatos temperaképeinek sora őrzi. A perspektíva érzékeltetésével és túlélénk színek alkalmazásával a kontrasztok kihangsúlyozására törekedett. Rézkarcai a modern magyar grafika javához számítanak. Az 1937. évi párizsi világkiállítás magyar pavilonjának nagy falfestménye megszerezte számára a világkiállítás nagydíját. Utolsó éveit beragyogta az elismerés. Nagyarányú megbízatásokkal halmozták el, s végül — mikor betegsége már elhatalmasodott — tanári katedrát kapott a Képzőművészeti Főiskolán. 47 éves korában hunyt el.

datformálásában. A KISZ szervezetek feladatai az ifjúsági műkedvelő művészeti mozgalomban".

— *Melyik szekció munkájában vett részt?*

— Az elsőben. Itt Simon László, a KISZ K. B. kulturális osztályának munkatársa tartott bevezetőt, majd Kamarás Rezső a Népművelési Intézet Felnőttnevelési Osztályának vezetője mondott vitaindítót. A tanácskozás munka jellege elsősorban a szekció üléseken mutatkozott meg.

— *Úgy tudjuk, felszólalt a szekcióülésen. Kérem ismertesse az ott elhangzottakat.*

Az ut

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

orakor.

★

75 ÉVE, 1884. március 15-én született

Aba Novák Vilmos,

a magyar festészet egyik kiváló útkereső, eredeti tehetsége. 1912-ben kezdett művészeti tanulmányait a világháború félbeszakította. Csak 1922-ben szerepelt először kiállításon. Erőteljes rézkarcokkal indult, később nagy méretű vásznakkal, egyházművészeti freskókkal, aktkompozíciókkal szerepelt. Sok képe merítette tárgyát a vándorcirkuszok és vásárosok mozgalmas életéből. Itáliában töltött három évét régi olasz városkákat ábrázoló, hangulatos temperaképeinek sora őrzi. A perspektíva érzékeltetésével és tülélénk színek alkalmazásával a kontrasztok kihangsúlyozására törekedett. Rézkarcai a modern magyar grafika javához számítanak. Az 1937. évi párizsi világkiállítás magyar pavilonjának nagy falfestménye megszerezte számára a világkiállítás nagydíját. Utolsó éveit beragyogta az elismerés. Nagyarányú megbizatásokkal halmozták el, s végül — mikor betegsége már elhatalmasodott — tanári katedrát kapott a Képzőművészeti Főiskolán. 47 éves korában hunyt el.

★

óth kapus, Nyers, Kovács, Nagy
ra: Glaser, Germán, Pálos, Lé
Révai, Kursics, Fekete, Harnis

a 45 perc a jó szemű szurkolók számára sok jó tapasztalatot hozott.

Az az általános vélemény a szurkolók körében, hogy a MÁV-DAC újjászervezett csapata jelenlegi formájában és összetételében

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1473

1473

Évforduló

Hetvenöt éve, 1894. március 15-én született Aba Novák Vilmos, a magyar festészet egyik kiváló útkeresője, eredeti tehetsége. 1912-ben kezdett művészeti tanulmányait a világháború félbe szakította. Csak 1922-ben szerepelt először kiállításon. Erőteljes rézkarcokkal indult, később nagyméretű vásznakkal, egyházművészeti freskókkal, aktkompozíciókkal szerepelt. Sok képe merítette tárgyát a vándorcirkuszok és vásárosok mozgal[illegible] életéből. Itáliában töltött n[illegible]om évét régi olasz városkákat ábrázoló hangulatos temperaképeinek sora őrzi. A perspektíva érzékeltetésével és túl élénk színek alkalmazásával a kontrasztok kihangsúlyozására törekedett. Rézkarcai a modern magyar grafika javához számítanak. Az 1937. évi párizsi világkiállítás magyar pavilonjának nagy falfestménye megszerezte számára a világkiállítás nagydíját. Utolsó éveit beragyogta az elismerés. Nagyarányú megbízatásokkal halmozták el, s végül — mikor betegsége már elhatalmasodott — tanári katedrát kapott a Képzőművészeti Főiskolán. Negyvenhét éves korában hunyt el.

Aba Novák Vilmos

költséget három ledolgozott munkanap után visszafizetjük. 10 napra térítésmentes ebédjegyet adunk. Dolgozóinknak korszerű munkásszállást, napi kétszeri étkezést biztosítunk. Munkaruha és szakmunkásoknak szerszám szükséges. (Szerszámkoptatási díjat fizetünk!) Jelentkezés: Budapest, X., Pongrác út 21. Munkaerőgazdálkodás. (Kőbánya-alsó p.u. mellett).

Szakképzett gyors-gépírót keres a Bm. Vendéglátóipari Vállalat, Békés-

...végzett-
...éves szakmai gyakorlattal rendelkező művezetőt veszünk fel. Érdeklődni és jelentkezni a kirendeltségvezetőnél lehet.

Raktári segédmunkásokat felvesz a Férfi Fehérneműgyár békéscsabai gyára.

A Tarhosi Kossuth MGTSZ villanyszerelőt keres. Érdeklődni a TSZ irodájában.

A Békéscsabai Barnevál férfi munkaerőt vesz fel. Egészségügyi vizsgálat szükséges. Jelentkezni lehet: a Munkaügyi osztályon.

Városfejlesztési Kivitelező

Részleg felvesz:

kőművest, ácsot, bádogost, festőt

Aba Novák Vilmos (1474)
festő — művén

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1474

1021

A Tisza vízállása Szegednél pén

HETVENÖT ÉVE

született Aba Novák Vilmos (1894—1941), a magyar festészet kiváló, útkereső, eredeti tehetsége. Erőteljes rézkarcokkal indult, később nagyméretű vásznakkal, egyházművészeti freskókkal, aktkompozíciókkal szerepelt. Az 1937. évi párizsi világkiállítás magyar pavilonjának egy falfestménye megszerezte számára a világkiállítás nagydíját. Utolsó éveit beragyogta az elismerés. Nagyarányú megbízatásokkal halmozták el, s végül — mikor betegsége már elhatalmasodott — tanári katedrát kapott a Képzőművészeti Főiskolán. Szegedi műve, a Dömötör-torony freskója a fal nedvességének esett áldozatul.

SZEGL-
nyi kap
ménye i
játékere
csoportu
lőit, az
a tavaly
és gólr
lehetüni
— Ta
kedvező
zésből r
játszásra
zsa a palyavalaszto. A mezőny kiegyensúlyozottnak látszik, minden erőnkkel „kapaszkodnunk" kell, ha el akarjuk érni kitűzött célun

(1474)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KELET MAGYARORSZÁG

Aba Novák Vilmos (1475)

1021

(1475)

1969. február 23. KELET MAGYARORSZÁG

Könyvről – könyvre

(Egy olvasó jegyzetei)

Nemrég a Népszabadság kulturális szemleírója, *E. Fehér Pál* ismertetést írt egy Ungváron megjelent könyvről *Kovács Vilmos* verseskötetéről. Arról is említést tett, hogy milyen kár: a Szovjetunió kárpátaljai területén élő és működő írók munkásságáról vajmi keveset tud a hazai közönség, s ezt a mulasztást pótolni kellene könyvterjesztőknek éppúgy, mint kultúrpolitikusoknak, irodalomtanároknak, stb.

Az alábbi néhány sorban ebből a számontartott adósságból szeretnénk valamit törleszteni, annál is inkább, mert mostanában három érdekes könyv is került hozzánk Ungvárról.

Kezdjük talán a Népszabadságban is ismertetett verseskötettel (amelyről tudtunkkal, azóta sem jelent meg másutt ismertetés, recenzió). *Kovács Vilmos* most megjelent legújabb gyűjteménye 39 költeményt tartalmaz: ez egyben a költő negyedik verseskötete. Nem ismerem a legelsőt (Vallani kell, 1957); a következő kettő *(Tavaszi viharok, 1959; Lázas a föld,* 1962;) többnyire zsánerképeket, elmélyült elmélkedéseket, közéleti reflexiókat tartalmazott. Néhány évvel később jelent meg roppant igényű regénye (Holnap is élünk), amelyik aggodalmas pontosságú számvetés a múlttal, a mindennapi, megujult lelkületű építőmunka érdekében. Ezt a töprengő, önmagával és helyzetével vitatkozó magatartást még fokozottabb mértékben figyelhetjük a mostani kötetben (Csillagfénynél). A címadó vers határozza meg a kötet alaphangját: „Nyakamban csillagfénynél írott tábla: Ember vagyok." S mivel az atomkorban kozmikus méretű mozgások és harcok közepette élünk, hasonlóan a kozmosz segítségét kell kérni, hogy ne feledkezzünk meg embervoltunkról, mert különben vesztünkbe rohanunk. Ilyen vigyázó, figyelmeztető aggódás tölti be ezeket a lapokat: akkor is, ha szerelemről beszél, akkor is, ha szorongásairól számol be. Mindig „egy lakhatóbb világot" keres, erre vágyik: ezért vállal álmodozást és kísértést, magapróbáltatást és pokoljárást; ezért vallatja a mérhetetlen idő emlékeit őrző építményeket, a végtelen tengert; ezért vállalja a „felnőtt kételyt", hogy mindeneket megpróbálva keresse a feleletet ijesztő kérdéseire. Ez a kérdés pedig valahogy így hangzik: hová rohansz emberiség, miközben megfeledkezel, embermivoltodról, s csak pusztítod magad és világodat. A költői felelősség emberi tartalma növekedett meg Kovácsban, ezért érezzük ezt a kötetét legsikerültebb versei gyűjteményének.

Ugyancsak *Kovács Vilmos* a szerkesztője *(Barzsó Tibor* társaságában) annak a 144 oldalas *Kárpáti kalendáriumnak,* amelyet évenként jelentet meg az ungvári kiadó Ez a hazai közönség előtt viszonylag kevésbé megbecsült műfaj fontos jelensége a kárpátaljai szellemi életnek. Főleg, ha összehasonlítjuk az elmúlt évek hasonló évkönyveivel, igazolva láthatjuk a szerkesztőség helyes alapelvét. Eszerint ugyanis igyekeztek arra, hogy kidomborítsák szülőföldjük jellegzetes vonásait, s ezzel határozott és helyes értelmezésű tájjelleget adtak kiadványuknak.

Nem egyszerű szerkezeti változást hozott ez az új könyv 1969-re, hanem lehetővé tette, hogy aki megvásárolja a kalendáriumot: egész évben, mindig szívesen lapozgassa, tartsa kézben, mert az adott időszak aktuális kulturális, általános politikai évfordulói kapcsán saját környezetéhez fűződő tudnivalókat olvashat. Igen gondos szerkesztői munkát kíván ez az eljárás, s ezt akkor tudjuk igazán megérteni, hogyha arra gondolunk: vajon itt, nálunk, Szabolcs-Szatmárban mennyire tudatos a lakosságban a megye irodalmi, történelmi hagyományainak megannyi fontos, érdekes, izgalmas részlete — például most, a hármas évfordulók kapcsán is. Ebben is példamutató a kárpáti kalendárium, mert a Magyar Tanácsköztársaságnak nem egész történetével foglalkozik, hanem elsősorban azzal a 36 nappal, amelyik a *beregi* forradalom időszaka *(Lusztig Károly* dolgozata). De máskor is, amikor évfordulókat emlegetnek, azokat mindig saját területükre vonatkoztatják a cikkek írói. Ha tehát *Aba-Novák Vilmos,* vagy *Munkácsy Mihály* életművének méltatása a téma az esedékes évforduló kapcsán, akkor olyan képek reprodukcióit láthatjuk a kis kötetben amelyek mindenki számára láthatók, eredetiben az *ungvári* múzeum képtárában. Ha művészettörténeti, népművészeti emlékezések következnek, akkor a kitűnő *Horváth Anna* finom rajzokkal illusztrált cikkei olvashatók *beregi* kézimunkákról és faragásos remekművekről. A pedagógiai „rovat" is helyi esetekből von le tanulságokat, ad tanácsokat, s közben alkalma nyílik a szerkesztőnek, hogy bemutassa egy szép szavakkal megírt igaz portrében *Grávay Gizellát,* aki Beregszászon él, de tankönyveit az egész terület magyar iskoláiban tanítják. A szovjet—magyar kulturális kapcsolatoknak aktuális tartalmáról beszél *Gortvay Erzsébet* cikke amelyben az ungvári egyetem oktatóinak és hallgatóinak élményeit ismerteti: 1968 nyarán a debreceni nyári egyetemen vettek részt és gazdag oktatási és kirándulási program kíséretében ismerkedhettek meg a magyarországi viszonyokkal.

A szülőföld szeretete, a lakóhelyünkhöz való ragaszkodás nem jelent feltétlenül sovinizmust vagy együgyű provincializmust. Ez a kalendárium is ezt az elvi igazságot bizonyította — sikerrel és igaz eszközökkel. Lehet úgy beszélni és írni az egész szovjet nép életéről és eredményeiről, hogy abban előkerüljenek az e területen elért sikerek és a készülő tervek is: lehet úgy számon tartani az egész haladó világ kulturális eredményeit és nagyszerű alkotásait is, hogy Kárpátalja múltjának és jelenének ma is kézzel fogható, látható és tapasztalható értékei se sikkadjanak el, sőt ellenkezőleg. Azt hiszem, hogyha mi ilyesféle összefoglalásokat készítünk, nekünk is erről az alapállásról kiindulva kell foglalkoznunk a múlttal és jelennel.

Már a kalendáriumban felfigyelhettünk *Drávay Gizella* magyar nyelvhelyességi tanácsaira. A harmadik, most szóba kerülő kötet azonban teljes egészében az ő munkája. Míg a kalendáriumi cikkek köznapi, praktikus nyelvhelyességi tanácsokat adtak (elsősorban olyanokat, amelyek a területi többnyelvűséggel kapcsolatosak — tehát itt is a helyi szükséglet konkrét célkitűzése volt a lényeges), ez a terjedelmes, önálló kötete módszereket és módszeres eljárásokat ismertet az iskolai gyakorlatból és az iskolai magyarórák tanítói számára *(Tanácsadó nyelvtanítók számára* — Uzshorod 1969. 288 lap.) Szerénykedő ez az előbb említett témamegjelölés, amely a kötet alcíme is egyben, de jelzi a szerző helyes szándékát: nem az akadémiai nyelvkönyvek vagy elméleti szakirodalom elvi magaslatáról nézve foglalkozik magyar nyelv szerkezetével, hanem elsősorban a tanítás gyakorlatát tartja szem előtt. Abból indul ki, amit az iskolába kerülő tanulók tanítása során tapasztal, hogy az ott szerzett adatok segítségével konkrét útmutatást adhasson — a tudomány birtokában — az iskolában tanító kollégáinak. Az egész könyv így a lenini megismerés útjának pontos nyomonkövetése: három évtized pedagógiai gyakorlatának birtokában, a legjobb értelmű tanári megszállottság tiszta és fáradhatatlan oktató-nevelői szándékával. A szakmai bírálat majd ismerteti a könyvet a megfelelő fórumokon: itt erre se hely, se szükség nincsen. A könyv lapozgatása közben azonban két fogalom állandóan motoszkál az olvasó fejében: szerénység és alázat. Szerénység: mert sohasem kérkedik saját (közismerten kiváló) eredményeivel, hanem közvetlen egyszerűséggel ismerteti a gyakorlati tapasztalatokat, a tudomány kívánságait — igényesen és egyszerűen. S ezzel párosul a tárgy, az anyanyelv iránti alázat, amely az ügy szolgálatát helyezi előtérbe. Az egész könyv ezt a szellemet sugallja: legjobban azonban mégis a nyelvtanítás feladatrendszerének ismertető, bevezető lapjaiból tűnik ki, amikor (szinte erőszakoltan tárgyilasan igyekszik magát kifejezni) a nyelvtanítás társadalmi és szaktárgyi feladatát határozza meg az oktatás és nevelés, az elmélet és gyakorlat egységében.

Azt hiszem, hogy *Drávay Gizella* módszertani könyvét a hazai pedagógusok is haszonnal forgathatják és mindhárom nemrég megjelent, most ismertetett kötet számíthat a magyar irodalomszerető és hagyományait tisztelő olvasóközönség érdeklődésére.

(mj)

hetedik nap

— A munkásszálláson modern rekamiék vannak és hetenként cserélik az ágyneműt — mondja, és minden héten elmeséli, hogy milyen elegáns ott lakni, ahol a portás adja ki a szoba kulcsát és minden két szoba mellé külön fürdő van.

Pongorné nem áll meg. Sietni kell az ebéddel, utána vasalni és csomagolni. Kopott pongyolában, zsíros hajjal, izzadó halántékkal végzi a dolgát. Időnként a derekára teszi a kezét, nagyot sóhajt és folytatja. Hiába panaszkodna. Pongor, aki egész héten gürcöl a családjáért, úgysem értené meg őt...

Szévicsék szertartásosan eszik a csirke-ebédet. Büszkén meséli Szévicsné, hogy másutt egy csirkét ebédre felfalnak, de ő úgy osztja be, hogy még vacsorára is jut, a mája pedig elég holnap reggelire.

— Délután elmegyek a barátnőmhöz — mondja Julika, a 17 éves lány.

— Jól van, szentem — egyezik bele az anyja.

Szévicsnek megfordul a fejében, hogy a lánya hátha nem is a barátnőjéhez megy. Ezerszer elhatározta, hogy utánanéz. Annyit mesélnek ezekről a mai tizenhétévesekről!

Kardosékhoz délután vendégek jönnek. Egyik héten ők mennek, a másik héten ők fogadják barátaikat. Hasonló korú házaspár, rangos emberek. Adnak is magukra. Mindig vigyáznak, hogy a délutáni trakta: a bor, a sütemény és a fekete ne legyen gyengébb, mint a múlt héten volt.

Az édesség mellé új pletykákat szolgálnak fel az asszonyok, majd a férfiak politizálnak, aztán fél öt felé előkerül a kártya, és kanasztáznak nyolcig. Félfilléres alapon, és az eredményt írják. Sosem fizetnek, hanem a papírt elteszik jövő hétre.

Balajtiék ebéd után lefekszenek. Ez a békülés ideje. Balajti tudja, hogy az asszony csak ilyenkor megközelíthető. Lefüggönyözi a szobát, az anyós kimegy a konyhába mosni... A délelőtti duzzogás olyan hirtelen oldódik fel, mint a forró vízbe dobott jégdarab. Az első időkben még érdekes volt ez a vasárnapi kibékülés... Balajti mostanában elhatározta, hogy jövő szombaton nem iszik. De tudja, hogy ebből úgysem lesz semmi...

Julika minden este hétkor sietve kapkodja magára a ruháit.

— Sietnem kell, mert tévéhíradó előtt vacsorázunk és állati balhé lenne, ha nem lennék otthon.

— Akkor csütörtökön este itt találkozunk — mondja a fiú és ő is öltözni kezd...

Pongor fáradt képpel, mint akit akasztani visznek, úgy búcsúzik. Az asszony elkíséri a kapuig és megcsókolja. Egy-két éve még az állomásig kísérte, de mostanában a férfi a kapuból visszaküldi. Utánanéz és látja, hogy szinte vonszolja magát az utcán. Azt már nem láthatja, hogy a sarkon túl kihúzza magát és vidáman fütyülni kezd.

Szévicsné boldogan hozza a déli sült csirkét. Áhítattal esznek, közben félszemük a tévén.

— Mit csináltál a barátnőddel? — kérdezi Szévics Julikát, de aztán nem figyel oda, mert kezdődik a tévéhíradó.

— Sétáltunk, meg beszélgettünk — feleli a lány...

Sötétek az ablakok. Balajtiék már alszanak. Nekik nincs tévéjük. Szévicsék az ágyból nézik a filmet. Kardos egy fotelban nyúlik el és délutánról maradt süteményt rág. Szévics Julika a díványon álmodozik arról, hogy nemsokára nekik is lesz lakásuk, és ilyenkor, vasárnap este elmennek valahová. Egy étterembe vagy társaságba, esetleg moziba. Szévics közben elalszik és álmában tovább pereg a film, de már ő a, hős és elegáns, fiatal nők versenyeznek érte.

Kardos nyújtózkodva áll fel a fotelból.

— Hát ez is elmúlt... — mondja, de nem lehet tudni, hogy sajnálja-e vagy örül neki.

*

Újra eltelt egy várvavárt vasárnap, a hét hetedik napja...

egy percre...

Az ajtó előtt néhány ügyfél már várt rám. Átszóltam Jenő barátomért, vettük a felöltőnket és máris indultunk. A szomszéd házban lévő presszóba. Csak egy percre. Inni egy kávét, amit Icuka főz.

A presszóban már néhány ügyfél várt Icukára és feketéjére. A szomszéd házban lévő fodrászhoz szaladt át. Csak egy percre. Megfésültetni a haját Ferivel, az aranykezű fodrásszal. A presszóban már folyt a csevegés, Icuka távolléta miatt csak az ügyfelek között. Lóg Oszkár, a szomszédos Kugligolyó Gömbölyítő Ktsz fáradhatatlan anyagbeszerzője épp a tavaszi bajnokság esélyeit latolgatta, így mi is kénytelenek voltunk közbeavatkozni Jenővel. Végül is jobbnak láttuk, ha áttérünk az ultielfogás technikájára. Amikor ez a téma is kimerült, Icukát kezdtük szapulni. Mégis csak tarthatatlan, hogy ennyi embernek ilyen sokat kell várnia egy feketére, mert ő munkaidő alatt a fodrászhoz megy. A felháborodott ügyfelek megbízásából Lóg Oszkárral elindultunk a szomszédos fodrászüzletbe Icukáért.

A várakozók székein néhány ügyfél már várt, köztük Icuka is. Ferire, az aranykezű fodrászra, aki átszaladt az egyik hivatalba. Csak egy percre. Megsürgetni valamilyen beadványát. Már folyt a csevegés a miniről és a maxiról. Mi viszont jobbnak láttuk, hogy feltűnő gyorsasággal Ferire, az aranykezű fodrászra tereljük a szót, szemére vetve, hogy munkaidő alatt megy a hivatalba magánügyeit intézni. Az ügyfelek persze várhatnak... Icuka is csatlakozott hozzánk és elindultunk Feriért.

Bekanyarodtunk a hivatal kapuján. Az én hivatalom kapuján. Ajtóm elé érve az aranykezű Feri sietett elém, udvariasan számonkérve tőlem, hogy miért nem intéztem még el a beadványát. És még szemrehányást is tett, hogy munkaidőben a helyemen lehetnék. Pedig tudhatná, hogy éppen őmiatta... illetve Icuka miatt... illetve...

(a. — s.)

KERESZTREJTVÉNY

1944. február 24-én halt meg Dési-Huber István magyar munkásfestő. Szocialista ember volt. Művészetének minden ecsetvonásával is ezt szolgálta.

Beküldendő: vízsz. 1., függ. 13., vízsz. 53. és 33.

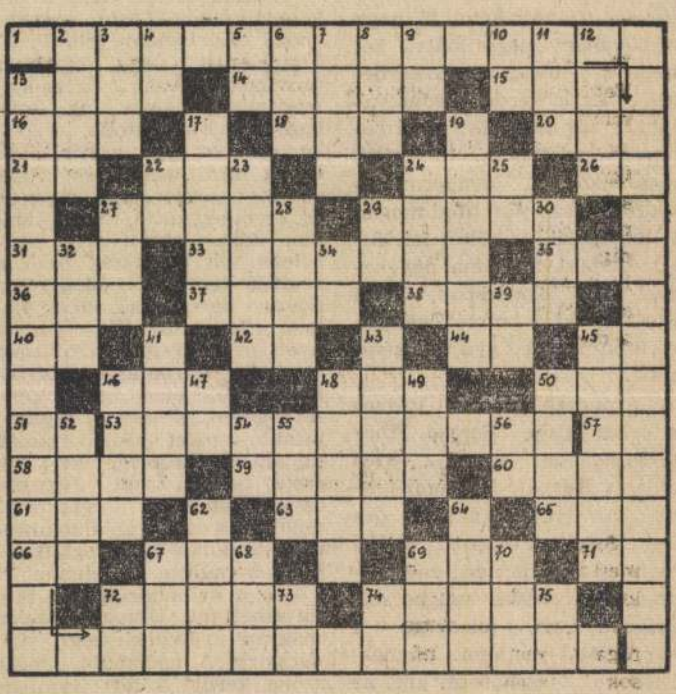

készáru ellenőrzés. 50. Becézett női név. 52. Egy kis kellemetlenség. 54. ND. 55. Német névelő. 56. Mássalhangzó kiejtve. 62. O-val a végén: kávéfajta. 64. Rövid. 67. Lábaihoz. 68. Vissza: erős kártya. 69. Német viszonyszó. 70. A vízsz. 24. betűi keverve. 72. Nemezben van! 73. AAA. 74. Tova fele. 75. Felkiáltó szó.

A megfejtéseket legkésőbb március 31-ig kell beküldeni.

Csak levelezőlapon beküldött megfejtéseket fogadunk el!

Február 9-én megjelent rejtvénypályázatunk **megfejtése:** A kurzív vonalvezetésű gyorsírásnak a kidolgozója. Markovits Iván.

Nyertesek: Berentés Károly, Kenyeres Miklósné, Mikler Sára, Monostori János és Tarcsa Bálint nyíregyházi, Osváth Amália csengeri, Mező István mátészalkai, Varga Lászlóné rakamazi, Sallai Sándor tisztabereki és Kiss Mária tyukodi kedves rejtvényfejtőink.

A nyereménykönyveket postán elküldtük!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAN HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1969 NOV 16
1021
1476

Vita a városesztétika kérdéseiről

Az egyhangúság ellen

Aba-Novák

Sokszor felvetődött bennem az a kérdés, hogy az Alföld eredeti építőanyagát, az égetett téglát miért nem tükrözik épületeink. Hamis hőutánzatú malteroszlopok, félpillérek és párkányok díszítik omladozó épületeink homlokzatát. Legutóbb hollandiai utazásaim során még jobban meggyőződtem feltevésem helyességéről. Hollandia természeti adottsága síkság, építőanyaga azonos a mienkkel; égetett tégla. Városaik emlékeztetnek a Dóm tér és az Aradi vértanúk tere téglaburkolatú épületeire, az egyszer felépített épületet többé nem kell tatarozni. Ismerem a választ: sokba kerül. De nem többe, mint a tízévenkénti tatarozás.

Megmaradva a parkoknál s a tereknél és az ezeket körülvevő épületeknél, Szeged igen változatos pihenőhelyekben. Különös varázsa van a Klauzál térnek. Valahányszor a Lechner téren járok, mindig elbűvöl a tenyérnyi kis kápolna.

Felesleges tovább sorolni az érdekesebbnél érdekesebb tereket, látjuk, hogy a tanács rendezési szándéka párosul az anyagi lehetőségekkel. S még egy gondolat: figyeljük meg a tereket esti világításban. A sötét ég mennyire kiemeli az épületek szépségét! Különösen a MÁV igazgatóság épülete rendkívül szép az Annakútnál.

A színek gazdagságával

A foghíjas telkek beépítése után új városrészek bontakoznak ki Szegeden. A patrióta büszkén tekint szét Odessza és Tarján épületei között. Pillanatnyilag nehéz eldönteni a kapitalista és a szocialista társadalom építészeti arculatát.

A futószalagon gyártott blokkházak (hogy egyre gyorsabban és több lakás épüljön) monoton formajellege, sajnos, domináns lesz. Ha már égetett téglával nem burkoljuk az épületek falát, színekkel kell a modern architekturát gazdaggá és változatossá tenni.

A háború óta egy lényegében architektikus és alakító színezés kezd kialakulni Európa építészetében. Nem új lépés ez a történelemben: a Bábel tornya, a görög márvány templomok — szinte hihetetlen! — festve voltak. A középkor szintén nagy súlyt helyezett az épületek színes kialakítására. A szín segítségével az épületek külső és belső hatását csodálatosan megváltoztathatjuk. A korszerű színdinamikát, a szín téralakító kérdéseit építészeink jól ismerik. Papp Gyula merész, szinte lehetetlennek látszó kérdést tett föl a Művészklub tagjainak: Hogyan lehetne Szeged színkarakterét megadni? Köztudott, hogy Győr, Pécs, Miskolc, Szeged stb. új városnegyedei közt alig van különbség. Alig van sajátos karakterük. Talán színben karakterisztikussá tehetnénk Szeged modern negyedeit. A kérdés országosan is megoldhatatlannak látszik, mégis közelítsük meg a problémát...

Egységes számadást

Szeged színkarakterét tudományos kutatás, felmérés alapján meg lehetne oldani. Színpreferenciai vizsgálatokkal a lakosság érzékenységét, színkedvelését megismerhetjük. Természetesen a környező etnikum, néprajzi tájegység színkultúrája, a tápéi színek (jelenleg felmérés folyik), a népi építkezés kolorja, vagy a fellelhető fazekasság, szűrök, papucsok színkultúrája domináns lehetne a karakter kialakításában. Tarján, Odessza és Móravárós épületein a környékbeli és a helyi hagyományok színkarakterét az architekturán alkalmazni kellene.

Néhány általános színtéralakító kérdést érdemes volna már most népszerűsíteni. Pl. tiszta, egyforma, erős, világos színtónusok válogatás nélkül egymás mellé helyezve elviselhetetlenek. Sok vörös, némi kékkel és tört fehérrel, vagy sok kék, kevés vörössel és fehérrel nagyon kellemesen hat. Régi épületeken, bútorokon, ládákon ehhez jó példát találunk. Tömegszerű, egyformán elosztott színek lehetetlennek, tarkának és brutálisan kiabálónak hatnak. (Tarján piros-fehér-piros épületen.) Egy színnek tömegszerűen kell jelentkezni, mint főszínnek, de a többi színt alá kell rendelni. Javasolnám, hogy a tervezők kerüljenek közelebbi kapcsolatba az épületek megtervezésénél a festőművészekkel.

Egy városrész, utca színdinamikáját éppen úgy meg kell komponálni, mint egy korszerű, modern képet vagy szőnyeget. A belső térben például egy világosabbra festett fal elé egész nyugodtan helyezhetünk erősebb színű bútort, egy színes ajtót vagy erős tónusú képet. Egy tér karaktere, mint lezárt architekturális organizmus, szétrombolható, ha nem alkalmazunk egységes színadást. Pl. a Széchenyi téren a járási tanács világos épülete „lyukat" képezett a tér zárt egységén. Szerencse, hogy újjáépítő tatarozásnál helyesebben jártak el. Keskeny utcáknak széles hatást adhatunk világos zöldekkel, okkerekkel. Az alacsony épületeket kellő színdinamikával magasíthatjuk. Viszont nagyméretű tér sötétebb, mélegszínskálával meghittebbé tehető. (Rossz példa a Marx tér börtönépülete.) Összefoglalva: színfokozatok, éppúgy, mint a színpárosítások, képesek jellegzetes hangsúlyt és karaktert adni, az épület formájának. Képesek őket összhangba hozni a fizikai környezettel és a tájjal. A színdinamikával és a szín téralakító erejével lehetséges az épületcsoportok külsejét megkülönböztetni, közelebb hozni, arányaikat kihangsúlyozni, vagy optikai módon megváltoztatni. Színekkel, váltakozó és ellentétes színhatásokkal, a világosság fokozatai által megváltoztathatjuk a funkcionális, strukturális és konstruktív megoldások oly gyakori egyformaságát. Egyik vagy másik épületet kiemelhetjük a környezetből, egészen monumentális hatásúvá.

Aba-Novák freskója

1476

Közismert, hogy nagyobb irodalmi alkotások színpadra vitelénél a kor, a társadalom és egyén kívánalmainak megfelelően a művet többféle, gyakran ellentétes aspektusokból ábrázolják. A sok közül csak Madách Tragédiáját említeném. Talán Lucifer a legproblematikusabb figura. A 30-as években kajánul kacagó vörösruhás Összellemként, majd zöld kosztümben a józan nyugalom, a legutóbbi tvfilmben pedig fehér ruhában — számomra pl. rendkívül szimpatikus — alakításban jelent meg. Ami legérdekesebb: az eredeti szöveg mindig csorbát szenved. A fentiek analógiájára — számomra is szokatlan — a történelemben úgy tudom nincs példa erre, mégis felvetem a kérdést: a Hősök kapuján levő Aba-Novák freskót nem lenne-e időszerű restaurálni? Aba-Novák Vilmos teljes rehabilitációt nyert a Nemzeti Galéria kiállításán. A Hősök kapuján levő freskó tudomásom szerint megmenthető. A kifolyt szemű isonzói áldozatok, katonák, a hozzátartozóikat siratóasszonyok a hazai és külföldi szemlélőt feltétlenül a béke oldalára állítják. Horthy és Zadravecz képe nincs szerves összefüggésben a főtémával, éppen ezért elhagyhatók a restaurálás során. Szeged egy másik turisztikai látványossága lenne a Dömötör-toronyban levő másik Aba-Novák freskó, a torony kapujának a turisták számára való megnyitásával.

Cs. Pataj Mihály

Magyar—szíriai árucsere

Szombaton a Külkereskedelmi Minisztériumban dr. Bíró József miniszter és dr. Abdul Halim Khaddam, a Szíriai Arab Köztársaság gazdasági és külkereskedelmi minisztere aláírta a Magyar Népköztársaság és a Szíriai Arab Köztársaság három évre szóló árucsereforgalmi és fizetési megállapodását.

Magyarország híradástechnikai berendezéseket, komplett gyárakat és egyéb gépipari gyártmányokat, ipari fogyasztási cikkeket, hengereltárut, vegyi cikkeket szállít Szíriának. Ezekért cserébe nyerspamut, nyersbőr, étkezési földi dió, pamutfonal és különféle textilipari termék érkezik Szíriából Magyarországra.

A kölcsönös megértés szellemében, baráti légkörben folytatott tárgyalásokat követő aláíráson jelen volt dr. Mohamed Zakaria Ismail, a Szíriai Arab Köztársaság budapesti nagykövete.

A megállapodás aláírásakor dr. Bíró József méltatta a két ország közötti kereskedelmi kapcsolatok jelentőségét.

A j… szenvedélye

Jó dolog, vagy nem jó dolog a kételkedés? S a felelős, szigorú, minden problémát megrágó töprengés ennek nyomán? Jó dolog-e az útkeresés, a bizonyosság kutatása? Erre a kérdésre nyilván mindenki ráfelelné: nem jó, dehogy is kellemes dolog, inkább nehéz és keserves. Akár önmagunk dolgában, akár másban kell kételkednünk, a hibák feltárása, a helyes út megkeresése igen-igen sok időt, energiát képes felemészteni.

Dehát, hogy az élet nemcsak a vidám és csudajó dolgok majálisa, hogy kellemesen csalóka látszatoktól nem hagyhatjuk becsapni magunkat, hogy mindenben a lényeg gyökeréig kell hatolni, ha igazi eredményt akarunk — ezt már megtanultuk. Következésképp vállaljuk a gondok nehezét is, s nem csitítjuk el a kétkedést, inkább igyekszünk végére járni. Hisz végül is ez nem más, mint okozat. Ha eredetét vizsgáljuk, meg lehet találni az okokat is, s meg is lehet szüntetni őket.

Mindez annak kapcsán merült fel bennem, hogy több esetben tapasztalhattam: emberek, vezetők hajlamosak magukat hitegetni. Azzal hitegetni, hogy például minden a legeslegnagyobb rendben van az üzemben. S azt is tapaszatltam, hogy emberek, vezetők hajlamosak jó szívvel el is hinni, hogy a tökéletes éppen az ő szűkebb környezetükben testesül meg. S mindkét esetben abból az egyszerű okból születik a hajlamosság, hogy így kényelmesebb.

Részt vettem a minap egy olyan üzemi értekezleten, ahol a munkaidő-csökkentés tapasztalatait tárgyalták. Mégpedig kedvezőtlen vonatkozásokat, azt, hogy nőtt a dolgozók terhelése, számos teljesítménybéres területen csökkent a jövedelem is. Rendkívül komoly kérdés ez, mert életszínvonalunk növekedését szolgáló politikánk helyi megvalósulását vizsgálni csak a legnagyobb alapossággal, minden részletre kiterjedően lehet.

A kérdések megközelítése azonban már eleve nem volt kielégítő. Noha a szakszervezet égisze alatt rendezték a megbeszélést, leginkább úgy tűnt, mintha mindenáron meg akarnának magyarázni egy nem éppen megnyugtató bizonyítványt. Illetve: mintha túlságosan is magukénak éreznék a gazdasági vezetés bizonyítványát. Előzőleg egy sor adatot hallottam arról, hogyan csökkent az egyik üzemrészben a dolgozók jövedelme, ezt követően azonban a végső konklúziót az a számsor jelentette, amely mutatja: az utóbbi években összességében emelkedett az üzem fizikai dolgozóinak átlagkeresete. Végső soron az a benyomás alakult ki: itt valahogy öltöztetni akarnák a nyers valóságot, s mivel vannak kedvező csengésű statisztikák, bennük keresik a bizonyosságot: „azért mégis csak jól csináljuk".

Nos, számomra, s bizonyára az érintett dolgozók számára is, szebben csengett volna az egyenes, célratörő beszéd, a fogyatékosságokkal bővebben foglalkozó, a javítás lehetőségeit latolgató vita. S jobb is lett volna, mint egy ilyen, alapjában se hideg, se meleg „előterjesztés". Mert ilyen esetekben nem az a cél, hogy a rendjén való dolgokon jólesően elmélázzanak az értekezők, hanem, hogy a gondokra — ha kell, szenvedélyesen — keressék a megoldást. Mégpedig a sürgős megoldást, annak az 50 vagy száz dolgozónak az érdekében, aki nyilván már várja a hatékony intézkedést. S noha ez — mármint a munkások keresete — nem szakszervezeti hatáskör, azért, ha sarkára áll az érdekvédelem, megmozdíthatja a ráérős gazdasági vezetőt is.

Ami hiányzott: a segítés — méghozzá a gyors segítés — a javítás szenvedélye. S a minden problémával szembenéző, szigorúszemű, felelős vizsgálódás hiányát másutt, másféle vonatkozásban is észlelhetjük. Van olyan üzem, ahol túlságosan elszaporodtak a túlórázások. Ebből sem lehet gyakorlatot csinálni, nem szabad elvtelenül bólintani minden újabb intézkedésre: „legyen, ha meg kell lennie". Túlórákra időnként valóban szükség lehet; helyyel-közzel jól is jön a dolgozónak, de mindenképpen meg kell találni a helyes mértéket, elejét kell venni, de legalább is végét vetni a túlzásoknak. S ha netán nehéz és keserves, akkor is állást kell foglalni az üzemi demokrácia fórumain, az érdekképviseleti szerveknél; ki kell mondani a nemet a „fekete" túlórákra vagy más hibás elgondolásokra.

Nem a meddő magabiztosság, hanem a termő, kiutat kereső igyekezet, a teljes megbizonyosodás igénye az, ami jó dolog, szükséges dolog. Ismerek jó néhány szakszervezeti funkcionáriust, párttagot, ifjúsági aktivistát, aki ezt vallja, eszerint tevékenykedik. S ők nem feledkeznek meg az aranyszabályról: többet kell foglalkozni a hibákkal, mint a pozitívumokkal.

S nem elegendő csak józan fejjel gondolkodni, tiszta szívvel együtt is kell érezni a közösség minden egyes tagjával. — Én a dolgozók ügyében tárgyilagosan elfogult vagyok — szokta mondani egy fáradhatatlan idősebb aktivista. Akadnak, akik mintha restellnék ezt az elfogultságot, ezt a szenvedélyt. Pedig, ha valamire, az ilyen másokért fáradó odaadásra igazán büszke lehet az ember.

Simai Mihály

…árga, zöld

…ámpa készül a nagykörútra

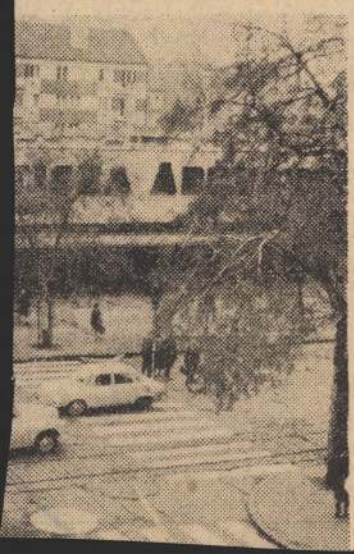

…emisták …batjai

Önmelegítő tehergépkocsik

A Csongrád megyei Állami Építőipari Vállalat a

Abo Novák Vilmos (1477

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA
Budapest

1970 SEP 29

ÉVFORDULÓK

SZIRMAI ISTVÁN,
az MSZMP Politikai Bizottságának és a Központi Bizottságnak tagja, újságíró 1 esztendeje halt meg.

T. D. LISZENKO
szovjet biológus, Micsurin tanainak továbbfejlesztője 72 éve született.

H. NELSON
angol tengernagy, a trafalgári csata hőse születésének 212. évfordulója.

DÉRYNÉ, SZEPPATAKI RÓZA
színművésznő 98 esztendeje halt meg.

EMILE ZOLA
kiváló francia regényíró halálának 68. évfordulója.

ABA NOVÁK VILMOS
festő és grafikus, a modern magyar festészet egyik nagy alakja 29 esztendeje halt meg.

PATTANTYUS Á. GÉZA
Kossuth-díjas egyetemi tanár, a hidrodinamika kiváló művelője halálának 14. évfordulója.

meg, melyekért [illegible]
élni, alkotni, cselekedni
Gondolom, nem szükséges
előlegezett bizalomnak te-
kinteni, ha azt mondom
*a kongresszus határoza-
tainak megvalósításában
számolunk és számítunk
a nevelésügy minden dol-
gozójára* — fejezte be
nagy tapssal fogadott meg-
nyitó beszédét Gáspár
Sándor.

Ezt követően Péter Er-
nő tartotta meg kong-
resszusi beszámolóját.

Péter Ernő kongresszusi beszámolója

— A társadalom, a tu-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA
Budapest
1970 III 15

MARCIUS 15

KAKUK JÓZSEF
bányász, a kommunista mozgalom mártírja halálának 30. évfordulója.

KNIEZSA ISTVÁN
Kossuth-díjas nyelvész, egyetemi tanár, akadémikus 5 esztendeje halt meg.

ABA NOVÁK VILMOS
festő és grafikus, a modern magyar festészet egyik nagy alakja születésének 76. évfordulója.

EMIL BEHRING
Nobel-díjas német orvos, a diftériaszérum felfedezője 116 esztendeje született.

BRÓDY SÁNDOR,
a századforduló jeles regény- és színműírója születésének 107. évfordulója.

EGRY JÓZSEF
Kossuth-díjas festőművész és grafikus 87 esztendeje született.

HENRY BESSEMER
angol mérnök, a róla elnevezett acélgyártási eljárás feltalálója halálának 72. évfordulója.

BERKY LILI
színművésznő 84 esztendeje született.

MARCIUS 16

FÖLDES FERENC
tanár és publicista, a kommunista ifjúmunkásmozgalom harcosa, a Magyar Történelmi Bizottság egyik szervezője, az illegális KMP mártírja születésének 60. évfordulója.

KARACS FERENC
térképrajzoló és rézmetszőművész, több magyar térkép kiadója 200 esztendeje született.

AUGUST WASSERMANN
német orvos, a róla elnevezett vér-reakció vizsgálati eljárás felfedezője halálának 45. évfordulója.

J. M. SZVERDLOV,
az SZKP és a szovjet állami élet kiváló személyisége 51 esztendeje halt meg.

A. SZ. POPOV
orosz feltaláló, a drót nélküli távíró és rádió egyik úttörője születésének 111. évfordulója.

PUSKÁS TIVADAR,
a telefonközpont és a telefonhírmondó magyar feltalálója 77 esztendeje halt meg.

GEORG SIMON OHM
német fizikus és matematikus, az elektromosság egyik alaptörvényének, az Ohm-törvénynek a megfogalmazója 183 éve született.

ban megszületnek. (A lakásból hovatovább minden kiszorul a festmények miatt — Pethő János éjszakákon át fest. Sok kéamikor amúgy nem pazarol a színekkel Pethő bácsi? — *Gondoltam, az odavaló. Több nemigen kéne.*

Kiállítás az Eötvös-klubban

Előjöttek itt a képeken olyan fantáziák, amelyek talán valahol Indiában fogantak meg a „Bruno" fiatal fűtőjének a fejében — s azután fél évszázadnyit szunnyadtak.

De különös is az ember, meg a tehetség. Még szerencse, hogy ma nálunk mégis inkább szárba szökkenhet, meg inkább is van, aki odafigyel.

Mert holnap, az ELTE Eötvös klubjában, a fővárosban, három öreg naivmester kiállítása nyílik meg, a Népművelési Intézet rendezésében. A nyolcvanöt éves, Csongrád megyei, mindszenti *Gyovai Pálé*, aki csodálatos szobrokat készít, a hetvenéves, hajdan szegedi, ma budapesti *Török Sándoré*, aki fest — és *„PEThő"* bácsié.

Rajk András

(1479)

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 188-068, 337-748, 340-726

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1970 DEC 19

1021 (1479)

ÁRVERÉS

Aba Novák

Huszonötezer először... Huszonötezer másodszor... Senki többet? — Tehát huszonötezer harmadszor Önnek, ott asszonyom a negyedik sorban — szólt a kikiáltó és lecsapott a kalapácsal. Az „asszonyom" megelégedetten fordult férje felé, miközben megcsillant briliáns fülbevalója. Övék most már a 18. századbeli olasz írószekrény.

— Meisseni porcelán asztali óra, 19. század, több helyen törött, javított, óraüveg hiányzik..., mindezzel együtt tizenötezer forint — kedélyeskedik a kikiáltó. Két perc múlva már koppant a kalapács, s ezúttal huszonnégyezer forinttal lett szegényebb egy másik hölgy, viszont egy órával gazdagabb. — Ugye, el tudunk mi mindent adni? — társalog tovább az árverést vezető az ezerfőnyi érdeklődővel.

A terem zsúfolt, foglalt minden hely, legalább háromszázan állva szorongatnak. Ez az árverés nem hasonlít a tizenkilencedik századbeli angol regényekben oly sokszor előforduló „dobraverésekhez", mikor a síró tulajdonosok fájó szívvel nézik szívükhöz nőtt holmijuk elkótyavetyélését. Itt nincsenek szegények, s ritka kivételtől eltekintve tömött pénztárcával jelenik meg mindenki. Műkincseket, régiségeket árvereznek, több millió forint értékben. Aranyozott kagylószék, Sèvresi dísztányér, Muránói pohár, aranyozott ezüst pohár, (25 ezer forint), tűzaranyozott ékszerdoboz Camea díszítéssel, elefántcsont faragványok, keleti perzsaszőnyegek és természetesen a legnagyobb népszerűségnek örvendő festmények várnak új gazdájukra. Aba-Novák, Barabás, Benczúr, Brodszky, Egry, Iványi Grünwald, Lotz, Mányoki, Mednyánszky, Székely Bertalan, Szőnyi, Vaszary mellett 15—16—17. századbeli olasz, német, holland, flamand festők képei alkotják a több mint háromszáz darabból álló gyűjteményt.

Általában a nagyméretű bútorok és képek nehezen keltek el, míg a kis objektumok igen nagy összeget értek el. Ebben a tendenciában csak egyik ok, hogy kicsik a lakások és nem fér el benne a nagy bútor, vagy kép. Igen sokan pénzüket akarják befektetni, és erre a célra a kis képek, a régi ezüstök a legalkalmasabbak, mert kis helyen elférnek, könnyen mozgathatók.

Tehát a vásárlók egy része kis művészi igénnyel, mérsékelt szakértelemmel, de sok pénzzel rendelkezett, és a pénztől akart szabadulni, míg a másik részt a szerényebb anyagiakkal rendelkezők alkották, akik nekük tetsző meghatározott műtárgyat akartak vásárolni. Előttem maszek kisiparos ült, aki szakértőt fogadott, hogy helyette vásároljon.

Mellettem hasonló kategóriából származó idős házaspár foglalt helyet. Egy Glatz-képet vásároltak huszonnégyezer forintért. A férfi vaskos ujjaival kotorászta ki zsebéből ötszázas kötegeit. befőttesüveg gumival voltak leszorítva. A maradék százakat a farzsebéből szuszogta elő oly közömbös arccal, mintha csak egy zsebkendőt vásárolt volna.

Az első sorokat a múzeumok megbízottai foglalták el, akik meglehetősen alulmaradtak az egyéni vásárlókkal szemben. Nem bírták anyagiakkal. Bizony, a magánosok között akadt egy-egy „maszek múzeumtulajdonos". Az egyik közülük száz jeles festménnyel rendelkezik. Mellette ült diák lánya, s mikor a papa már hetven-nyolcvanezer forintért bevásárolt, odaszólt neki: „Papa, hadd vegyek én is valamit", és így a kislány is vásárolt háromnégyezer forintért. Mintha csak egy forintos fagylaltot könyörgött volna ki.

De találkoztam a gyűjtők koronázatlan királyával, kinek kereken hatszáz festménye van Mányoki Ádámtól kezdve Székely Bertalanon, Munkácsy Mihályon keresztül Derkovitsig, Gulácsiig. Az már csak természetes, hogy két Csontváry-kép is közötte van.

Vannak fegyelmezett emberek, akik nem lépik túl az általuk meghatározott összeget, de igen sokat elkap a szenvedély, s ilyenkor elvesztik fejüket. Mögöttem egy úr licitált a 15. századból származó Madonnára. Háromezer forintos kikiáltási ártól messze kerültek. Tizenkétezernél tartottak, mikor verítékezve abbahagyta a licitet, mint aki maga is belátja, hogy ez túlzás. Hátraszóltam: ne sajnálja, hisz nem ér ennyit, de se látott, se hallott. Mikor tizennyolcezernél tartottak, szinte önkívületlenül tartotta fel kezét és egész húszezerig versenyben volt. A képet megsem tudta megszerezni, huszonkettőért másé lett. Utána rosszul lett, majdnem úgy kellett kivezetni.

Mindig akad egy-két kép, aminek az árát rettenetesen felverik. Székely Bertalan „Vörös hajú nő" című képe négyezerről indult és harminckétezer forintért kelt el. Mikor ezt elmeséltem, valaki összecsapta a kezét: egy képért ennyit kiadni — szörnyűség. Hát egy autóért — vetette valaki közbe —, nem sok a duplája? Az autó minden hónapban elvisz hatnyolcszáz forintot, öt év múlva fele áron sem tudja eladni, míg egy Székely Bertalan képben állandóan gyönyörködhetünk, nincs rezsije, évről évre többet ér és tíz év múlva két autót vehetünk rajta. Autót, pénzt, bélyeget annyit gyárthatnak amennyit akarnak, de Székely Bertalan festményből soha sem lesz több.

Sokan gondolkodnak így, s ezért nem sokallanak egy 16. századbeli lótakaróért nyolcezer forintot adni, ezért versengenek egy ezerkétszáz éves kínai agyagszoborért, a faragott madonnákért, az elefántcsont legyezőkért, az aranyozott kardért, a flamand festményekért.

József Attila nyolcsoros verse, amit egy kockás papírra írt, ezerhatszáz forintért kelt el. Ha annak idején így fizették volna verseit, tragikus élete talán más fordulatot vett volna.

„Brueghel utánzója, 17. század — Éva teremtése... 60 ezer forint" — hirdeti az árverésvezető. Az összeg hallatára a teremben minden moraj elhalkul. — Van mindenkinek otthon? — humorizál ismét a kikiáltó. Egy kéz a magasba emelkedik. Hatvanezer először... Hatvanezer másodszor... Senki többet? ... Tehát hatvenezerért Önnek uram a 18. sorban — s lecsap a kalapács.

Dr. Szalai István

yosóján

niszter. Az utolsó kérdésre is — várakozásom ellenére — szívesen válaszolt a miniszter. Elmondotta, hogy a föld energiaigényében robbanásszerű növekedés következett be, a magyar példa nem egyedülálló. Angliában és Amerikában is hasonló a helyzet. Most történt először, hogy az USA-ban villamosenergia korlátozást kellett bevezetni.

— Egyébként az íróasztalomban készen áll az a tanulmány, amely részletesen elemzi a kialakult helyzetet és annak okait, rövidesen szaklapokban publikálni fogom — búcsúzott el dr. Lévárdi Ferenc, miközben türelmetlenül csengett az országgyűlés utolsó szünetének végét jelző csengő.

Lombosi Jenő

Jugoszláv ifjúsági küldöttség

Branyiszlav Tankovicsnak, a Jugoszláv Ifjúsági Szövetség Elnöksége tagjának vezetésével három tagú küldöttség érkezett tegnap délután Pécsre. A vendégeket *Petőházi Szilveszter*, a KISZ KB Intéző Bizottságának tagja, a KISZ Baranya megyei Bizottságának első titkára köszöntötte a Szövetség székházában.

A jugoszláviai fiatalok küldöttségét fogadta *Novics János*, az MSZMP Baranya megyei Bizottságának titkára.

A küldöttség tagjai este a Baranya megyei Állami Építőipari Vállalat ifjú kommunistáival találkoztak a vállalat klubjában.

A jugoszláv néphadsereg

A jugoszláv katonai attasé ünnepi beszédét mondja

Ünnepség a Petőfi-laktanyában

A jugoszláv néphadsereg 1941. december 22-én alakult meg. Tegnap délután bensőséges ünnepség keretében emlékeztek meg Pécsett, a Petőfi-laktanyában e jubileumról.

A nagygyűlésen részt vett *Andjelko Gerovski*, a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság katonai és légügyi attaséja is.

A jugoszláv és a magyar himnuszok elhangzása után *Schőner István* alezredes, az egység párttitkára mondott megnyitó beszédet — megemlékezve a felszabadító harcokról, a két nép fegyverbarátságáról. Utalt a híres „Petőfi" brigádra, melynek közel 300 magyar katonája volt. Ezt követően Andjelko Gerovski emlékezett meg az elmúlt 29 esztendőről.

A nagygyűlés az Internacionálé hangjaival ért véget, majd *Balogh Kálmán* alezredes, a helyőrség parancsnoka fogadást adott a jugoszláv vendégek tiszteletére.

...ászló a Bajcsy-Zsilinszky laktanyába került

Zászlóátadás a legjobb KISZ-munkát végzett alakulatnál

— A megbecsülés és a tisztelet jutott ki kifejezésre abban, hogy évről évre a mozgalmi munkában, a képzésben és a harckészültségben kiemelkedő eredményt elért egységek KISZ szervezetei számára Vörös vándorzászlót adományoz a KISZ Központi Bizottsága — mondotta többek között beszédében *Illisz László*, a KISZ KB titkára tegnap délelőtt a Bajcsy-Zsilinszky laktanyában megtartott zászlóátadási ünnepségen.

Az ünnepség délelőtt 11 órakor kezdődött, amelyen Illisz Lászlón kívül részt vett *Megyaszai József*, az MSZMP Baranya megyei Bizottsága osztályvezetője, *Petőházi Szilveszter*, a KISZ Baranya megyei Bizottsága első titkára, valamint a fegyveres testületek képviseletében *Évin Sándor* ezredes, a magasabb egység parancsnoka, *Takács Vilmos* alezredes, a magasabb egység párttitkára és *Fehér József*, az egység parancsnoka.

Az ünnepséget *Csurgó Sándor* alezredes, a nagygyűlés elnöke nyitotta meg.

A KISZ KB vándorzászlaját Illisz László adta át. Az átadás előtt beszédében elmondatta, hogy a zászlóért folyó verseny mind több és több egységnél eredményez egészséges vetélkedést, ösztönöz a feladatok magasszintű teljesítésére. A fokozott követelmények során a katonák bizonyítanak: a legszentebb állampolgári kötelességüket teljesítve, a harckészültségi követelmények magasszintű elsajátításával készülnek szocialista rendünk védelmére.

...ruválaszték

Mentesítő

(1425

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

1965 MAJ 25.

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

Aba Novák V.

— ABA NOVÁK VILMOS grafikáiból nyílik kiállítás május 27-én, csütörtökön délután 6 órakor a vásárhelyi Tornyai Múzeum kiállítási helyiségeiben. Megnyitót Hézső Ferenc festőművész mond.

(1425

⊙ **NÉGYSZÁZ LITER**

(1424)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965. III. 31.
CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

Aba Novák Vilmos

Grafikai bemutató Makón

(1424)

Aba Novák Vilmos a modern magyar festőművészet egyik kiemelkedő alakja. Élete a két világháború közé esik. Első alkotásai még Szőnyi István képeinek hangulatát idézik. Rómában fogadja be a novecentónak nevezett modern olasz festői irányt. A minden irányt fogékony művész a húszas években önmagára talál s sikereit a nagy díjak jelzik. Alkotóerejének teljében, fiatalon — 47 éves korában — hal meg.

Három különböző területen: a táblaképfestészet, a freskóművészet és a grafika terén alkotott újat és jelentőset.

Vásznain éppúgy megjeleníti a falusi lakodalmakat, vásárokat, a piaci élet nyüzsgését, a lacikonyhát, a cirkuszi kikáltókat, a lovarnőket, az artistákat, a mutatványosokat, mint a tiszai halászokat, kubikosokat, ebédelő parasztokat stb.

A 30-as években a legünnepeltebb magyar freskófestő. Az akkori hivatalos Magyarország felismeri Aba Novák kizárólagos rátermettségét e monumentális műfajra, és az állam, valamint az egyház vezetői a legnagyobb murális feladatok megoldásával bízzák meg. Szerinte „a jövő piktúrája a fal". Freskó kompozíciói nem kisméretű képek léptékes felnagyításai, hanem nagy méretekben, széles dimenziókban gondolkodó művész alkotásai.

Már fiatal korában feltűnt alapos rajzi felkészültségével, később is sokat rajzol. Első művészi sikereit a grafika terén éri el. Festményeinek is mindig van bizonyos grafikai jellege. Önálló grafikai munkái maradandó értékűek.

Az Aba Novák Judit tulajdonát képező gazdag és értékes grafikai anyagát először a hódmezővásárhelyi múzeum mutatta be és most a makói közönség elé kerül. Az emlékkiállítás megnyitása a József Attila Múzeumban július 4-én, vasárnap 11 órakor lesz. A kiállítást Jakobey Emma festőművész-rajztanár nyitja meg, a fiatal, kései Aba Novák „tanítvány".

— t. f. —

A mozaiklap gyártásához sz
a marosi homok alkotja. Ezért a
gyesipari Vállalat egyik makói
gyártanak. Az idén a telep ter
munkaerőhiány akadályozta, je
szükséges létszám. Az elmaradá
harmadik műszakot is beállítot
szeresen üzemel.

Mint a telep vezetői tájékoz
szállítási tervüket befejezték. T
reskedelem kapja, tehát lényegé
nek. Képünk a szállítás egy rész
kocsiba 8000—8500 darab mozaik

bérrel" és a „tényleges részes
molásra szükség van, mert
meghatározott, fontos összef
vizsgálatára. *A szövetkezete*
telek között gazdálkodnak,
részesedés szövetkezetenké
hogy a szövetkezetek vezetői
ges költségeit, valamint a ti
gyelemmel kísérhessék, szük
ka költségeinek a „tényleges
tény elszámolására. A m
alakulásának a vizsgálata, a
ságok összehasonlíthatósága
az egységes normalizált mun
molást. E munkadíj szintjét
és pénzbeni megoszlása szö
lönbözik. Vannak, akik csak
zetett munkadíjat, vannak, a
daságok átlagos bérének ko
alakított munkadíjösszeget
munka után, amelynek nagys
ben, egy munkanapra vonat
meghatározni, mert a munk
molás szükségszerűen sok p
magában.

A saját termelésű anyagok
ségek elszámolásának problé
lényegében a mezőgazdaság m
azonos. Az eddigiek szerint
vagy állami felvásárlási. áron
a saját termelésű anyagokat.
kamegosztásnak, az áru- és
kulásának ismerete azonban
ségessé is teszi a saját term
használásának elméleti megal
renciáltabb elszámolását. A sa
magvakat és szaporító anyago
a szükségletnek általában csak
dezik és a nagyobb részt má
az üzemek — helyes az önk

TÜKÖR

Barcsay, Berény, Bernáth, Borsos, Brocky művei lépnek a színre, majd Bruck Lajos. Tájkép patakkal, — mutatja be Kiss Pál —, olajfestmény. 49-szer 37 centiméter. Kikiáltási ára 800 forint. Egész tárcsaerdő emelkedik a magasba. Olyan szép a kép? Vagy olyan olcsó? Erdő alatt patak csillog, s a partján tán Iluska... S míg én Kukorica Jancsira várok, a kép ára kétezerre nő, viszont a tárcsaerdő erősen megritkul. Kettőezernégyszáz... Kettőezerhatszáz... — hangzik az emelvényről. Már csupán két tárcsa állja a versenyt. Kettőezernyolcszáznál kiről az egyik. Vagy a másik? Háromezer forint! S koppan a kalapács.

Csók-képek következnek. „Templom után". Ára nyolcezer forint. A közönség felszisszen. Heves versengés. A kép 12 ezer forintért talál gazdára. A bájos „Züzü" lila fotelben még szebb karriert fut be. Négyezerről nyolc és fél ezerre verik fel az árát. Aztán Czóbel virágai jönnek, majd Derkovits „Csónakosa", s Egry József tündöklő tájai. Fényes Adolf, Iványi-Grünwald, Koszta, Mednyánszky...

Kétségtelen, színvonalas aukció.

Elnézem ezt a sok tárcsás embert. Vajjon mi vonzza őket ide? Nézem az arcokat, s az arcokon az izgalom fény- és árnyjátékát. De a szívekbe nem látok bele. A festmény nagy és tiszta öröm forrása. De jó üzlet is... A szakértők a művészet törvényei szerint értékelik a műveket. Bennem emlékeket és álmokat ébresztenek. A tájképek napfényes nyarakról, lepkéket kergető kirándulásokról, a városképek egy álombeli utazásról, a virágok egy régi szerelemről mesélnek. Közben tovább folyik az árverés. Rippl-Rónai, Szőnyi, Uitz Béla, Vaszary, Zichy Mihály. Felvonulnak, mint az eladó lányok, szerényen és mégis csábítóan. 18 kép közül mindössze 9 maradt pártában.

S a versengésre a legjellemzőbb, hogy a 425 ezer forintos kikiáltási árat 702 ezerre tornázta fel az árverés.

Vége az „előadásnak", de a közönség még nem oszladozik. A tömeg a színpadot fogja körül, ahol az új tulajdonosok — a győztesek mosolyával — a képeiket átveszik. S a képpel együtt a gratulációkat. Még egyszer felvonulnak az est főszereplői, ezúttal új gazdáik karjaiban. Magas, deresedő férfi Iványi-Grünwald virágcsokrát viszi. Leteszi egy székre, a támlához támasztva. Így nézi, közelről. S szelíden mosolyog.

— Szabad nekem is gratulálnom? — zavarom meg ismeretlenül. S bemutatkozunk. Dr. Urbányi Jenő, orvos. S most kettesben nézzük a lángoló virágokat.

— Ezt választotta ki a kiállításon? — kérdezem.

— Nemcsak ezt — feleli. — Volt ott több is, ami a feleségemnek is, nekem is nagyon tetszett. Különösen Szőnyi Tehenei és Fényes Adolf Parasztudvara... De nagyon drágán keltek el. Sajnáltuk is nagyon, különösen a feleségem...

— Ő is itt volt?

— Persze! De bánatában hazament, amikor a Teheneket más vitte el. No, ezzel is boldog lesz...

— S újra a képet nézzük.

— Biztosan szép gyűjteményük van otthon, igaz?

— Nem valami sok — hárítja el szerényen. — De ami van, nagyon szeretjük. Bihary, Rudnay, Aba-Novák, Csók, Szőnyi, Mednyánszky, Vaszary... — mondja elgondolkodva. — A XX. századi magyar festészetet gyűjtjük.

— Régóta?

— Csak négy—öt éve. Nem is azzal a szándékkal, hogy gyűjtsük. Vettünk egy-egy képet, mert érdekelt a festészet. S aztán kedvet kaptunk rá. S most otthon elgyönyörködünk a képeinkben. Esténként rávetítjük az állólámpa fényét, s új meg új szépségeket fedezünk fel rajtuk. Időnként összejövünk, magunkhoz hasonló képkedvelők, és jól elbeszélgetünk.

— Szép passzió!

— Igen! Valaha a zene érdekelt, de egy orvosnak nincs ideje naponta órákat gyakorolni. Pedig jól ment a zongora. Különösen Chopin... Még díjakat is nyertem. Most ez a passziónk —, s újra a képre néz. — Ehhez nem kell annyit gyakorolni.

Hazafelé indul. Kint zuhong a decemberi zápor.

MOLNÁR AURÉL

FÉNYKÉPEZTE: ZARÁND GYULA

Képek a kalapács alatt

Színhely: az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem Kinizsi utcai nagyterme. Idő: 1965. december 7, délután 5 óra. A hangulat — mint egy színházi bemutató előtt — forró. De ezúttal nem a szereplők izgatottak. Hanem a közönség. A teremben legalább ezer ember szorong. Még a karzat is zsúfolt. A közönség apró tárcsákat szorongat.

Az est karmestere — Kiss Pál — a színpadi emelvényen székel. Kezében könnyű fakalapács. Mögötte a szereplők: 148 kép vár türelmesen a sorsára. Terentianus Maurus szállóigéje jut az eszembe: nemcsak a könyveknek, a képeknek is megvan a maguk végzete...

Koppan a fakalapács. A közönség elcsendesedik. Néhány üdvözlő szó, s kezdődik a Bizományi Áruház 1. számú művészeti képaukciója. Árverésen vagyunk.

A hirtelen támadt csendben tisztán hallik az árverésvezető szava: Első szám. Aba-Novák Vilmos: „Falusiak". Olajfestmény, 90-szer 80 centiméter. Kikiáltási ára 4 ezer forint. S ekkor megjelenik az első kép, reflektorfényben. Nem mintha a közönség még nem ismerné. A jelenlevők már valamennyi képet látták. Egyiket régebbről, a másikat az aukciót megelőző kiállításról. Tán egyedül csak én nézem az ismeretlen szemével. S mire a látvánnyal betelek, koppan a kalapács. A kép már elkelt.

a Baross utca és az Üllői út között, ahol például a Nap utcába.
Miért van ez így? Főképp azért, mert közlekedésrendészetünk ragaszkodik az úgynevezett tiszta kereszteződésekhez. Tiszta kereszteződésnek nevezzük azt, ahol két nagy utca metszésénél csak egyenes, keresztirányú forgalom lehetséges, a kocsik nem fordulhatnak be sem jobbra, sem balra.
Pedig ezek a tiszta kereszteződések, ahogy gyorsítják a forgalmat, úgyanúgy lassítja is, azzal, hogy épp a kereszteződés után stoppolnak belső sávokban a kocsik. Nem lenne egyszerűbb a balrafordulást lámpákkal, méghozzá kombinált fényt, hanem például a sárgánál csak egy háromszög-alakú testben. Minél kisebb az információadás, annál kevésbé valószínű, hogy az információt megértik. Mi szükség volt arra, hogy azt a régtől fogva beidegzett egységes jelrendszert: piros — tilos, sárga — vigyázz, zöld — szabad, — megváltoztassuk?
A lámpákhoz odatett zöld nyíl, mely a jobbrafordulás lehetőségét mutatja, nem világít, és így információereje rendkívül csekély, kiváltképp, mert ez a zöld nyíl — miután meglehetősen kevés számú lámpán található — nehezen jegyezhető meg.

Tiszta kereszteződés a Kőbánya út és a Róbert Károly körút találkozásánál. Hogy a Róbert Károly körútra forduljon az autó, a ligetet kell megkerülni

lámpákkal megoldani, mint például a Népköztársaság útja és a Bajcsy-Zsilinszky út kereszteződésénél? Miért nem lehetséges ugyanez a Nagymező utcánál? Miért nem lehetséges ez a Nagykörúton sehol sem?

S egyáltalán, a hazai közlekedésben bizonyos idegenkedés tapasztalható a lámpáktól. Holott az egybehangolt lámpasor nem lassítja, hanem gyorsítja a közlekedést.

De tegyük fel, hogy a tiszta kereszteződés eszméjénél kitartunk. Akkor viszont táblának kellene jeleznie, hol lehetséges a balrafordulás — úgy, ahogy külföldön egy »Einorden«, azaz besorakozni tábla jóelőre figyelmezteti a vezetőt: melyik sávot válassza, ha egyenesen akar haladni, és melyiket, ha befordul.

3. A LÁMPÁK

Egy nyelvészeti folyóiratban, az információ elméletét olvasván, meggyőző érveket olvastam arról, hogy miért nem jó az, ha a legújabban rendszeresített lámpák nem teljes felületükön szórják a

4. KÖZLEKEDÉSI INFORMÁCIÓK

nálunk meglehetősen szegényesek. Angliában már a főútvonal fölött látható az a tábla, hogy jobbra vagy balra »No entry«, vagyis nincs behajtás. A magyar autóvezető azt, hogy nincs behajtás, csupán az utca torkolatában pillanthatja meg, — s mivel nálunk jobbra hajts van, ez a tábla az út jobboldalán, tehát az egyenesen haladó vezetőtől eltakarva képvisel egy láthatatlan — vagyis használhatatlan — információt.
Ha külföldi kocsi mögött megy az ember, számtalanszor tapasztalható, hogy a közlekedést nem ismerő vezető be akar fordulni, hirtelen megtorpan a táblától, tovább hajt, a következő utcánál ismét megkísérli, míg végül egy egyirányú vagy szabad utcát talál. Holott a letérést az útról mindenképpen előre kellene jelezni.

5. A GYALOGOSOK ÉS AZ AUTÓK

megrendítően rossz kapcsolatáról is egy megjegyzés. A magyarországi autóforgalom növekszik, de ezzel a növekedéssel nem tart lépést a közlekedésnek sem a rendészeti, sem öntudati része. A jelenlegi gyors motorok mellett teljesen lehetetlennek tűnik, hogy az útközépi járdaszigetről a gyalogosnak bárhol le szabad lépnie. Pedig így van. A szabályok szerint itt a vezetőnek fokozott óvatosságot kell tanúsítania. Ilyen »fokozott óvatosságra« azonban nem lehet közlekedést és emberéletet bízni, csak szabályokra.

6. A RENDŐRÖK

Kényes kérdés? Nem is olyan kényes. Mint minden közösségben és testületben, vannak kitűnő rendőrök, s vannak olyanok, akik nem állnak hivatásuk magaslatán. De a közlekedés rendőrségi ellenőrzésében én egy bizonyos szervezeti hibát is látok. Vannak nagyforgalmú utcasarkok, ahol a rendőr pusztán jelenlétével és tekintélyével hat a közlekedésre, — vagyis csak a szabálytalanságot figyeli, egyik lábáról a másikra állván, és csupán súlyos esetekben avatkozik közbe. De az emberek hatósági

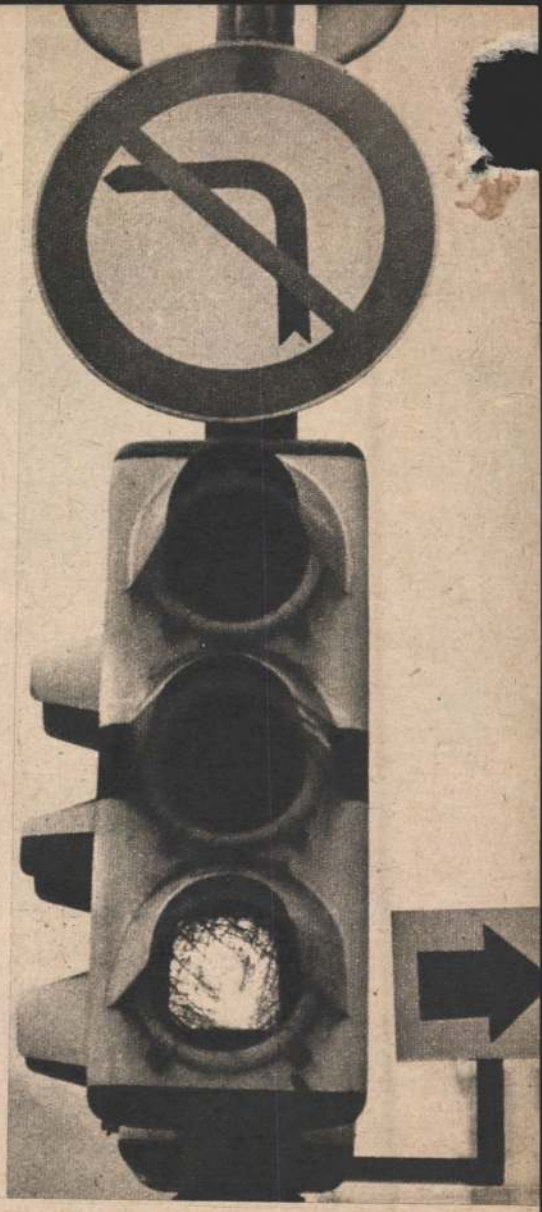

A közlekedési lámpák mellé szerelt utasító-táblák nincsenek kivilágítva, ezért aztán információ-erejük igen csekély

felügyelettel a legszívesebben úgy közlekednek, ha ez a felügyelet aktív. A rendőrtől a forgalom irányítását, és nem ellenőrzését várjuk el, s hányszor fordul elő, hogy irányítás helyett meg kell elégednünk puszta és zord jelenlétével.
Talán nem kell elismételnem, hogy mindez csupán egy szerény hozzászólás igényével hangzik el. Ezúttal nem a kritikus vagy az újságíró beszélt, hanem az olykor gyalog, másszor kocsival közlekedő ember, akinek az évek bizonyos tapasztalatot sugalltak.

SZALAY ZOLTÁN fotói

A járdasziget és a járda között a gyalogosok igen gyakran indokolatlanul sétálgatnak és nagyon lassítják, veszélyeztetik a közlekedést. Mint ez a két fiatalember

Aba Novák Vilmos, festő

NTB

Hová tegyük Aba Novákot?

ADALÉKOK EGY MÚZEUMI VITÁHOZ

Felfedezte-e Picasso Aba Novákot? Ezen a nyáron megint úgy látszik, hogy felfedezte, s hogy a hálátlan utókor mégsem becsüli eléggé Picasso felfedezettjét. A vád nem először fogalmazódott meg, nem egy ember fogalmazta meg, s várhatóan nem is ez az utolsó számonkérés az Aba Novák-ügyben. Nézzük hát meg ismét — mi sem először —, ki kinek tartozik felelősséggel.

Ahogyan az újabb igazságtevés elkezdődött: a *Magyar Nemzet* egyik olvasói levele a nyár közepén váratlanul az égre kiáltott, mert Aba Novák Vilmos *Francia—magyar történelmi kapcsolatok* című falképsorozata nincs állandó közszemlére téve őrzési helyén, Székesfehérvárott. Sőt be van falazva. Holott Párizsban nagydíjat nyert. És alkotóját Picasso magyar zseninek titulálta. Egy amerikai művészettörténész pedig a század öt legnagyobb festője közé sorolja.

A Fejér megyei Múzeumok igazgatója válaszlevelében sem a párizsi díjat, sem Picassót, sem az amerikai mértékrendet nem vitatta. Csak a befalazást. Miért is falaznák be saját raktári anyagukat, amelyet a maga idején a helyszínen is, más múzeumnak kölcsönadva is bemutatták, annak rendje módja szerint őriznek, de állandó közszemlére már csak azért sem bocsáthatnak, mert az egész Csók István Képtáruknak annyi a falnégyzetmétere, mint az Aba Novák-képeké, azaz, ha vállalkoznának az állandó bemutatásra, megszüntethetnék az egész képtárukat.

Nem beleértve magunkat a képtárvitába (amely e logikus levéllel korántsem ért véget) —, ahhoz kell néhány gondolatot hozzáfűznünk, ami a magyar kulturálistörténeti közgondolkodásra tartozik — az újra és újra felkódló Aba Novák-illúziókhoz.

Először azonban tisztázzuk Pablo Picasso szerepét. Aki tavalán zseninek mondotta Aba Novákot de az is lehet, hogy nem mondotta zseninek. Az egyetlen „bizonyíték" ugyanis ebben a legendában egy filológiailag feleslőtlen és komolytalan jegyzet *B. Supka Magdolna* Aba Novák Vilmos című monográfiájában. Íme, a teljes szöveg a 149. szám alatt: *„A falképek kibontásánál jelen volt Picasso felkiáltása: »Ki ez a barbár zseni?!« — sommásan jellemzi Aba Novák szokatlan erejű vénájának, szuggesztív festői egyéniségének hatását."* Ennyi. Forrás nincs, hivatkozási alap nincs, ellenőrizhető adat nincs. Holott az adalék akkor sem lehetne érv, ha valódi, bizonyított tényt állítana. Mert akkor is csupán annyit mondana, hogy Picassónak történetesen tetszettek a harminchetes párizsi világkiállítás magyar pavilonjának Aba Novák-falképei. És elmélkedhetnénk, hogy mi tetszett Picassónak, a világkiállítás spanyol köztársasági pavilonja főszereplőjének, a Guernica bemutatása idején: az Aba Novák-művek színvilága, dinamikája, kompozíciója — netán a programja, a tematikája, az ideológiája?

Komolytalan találgatás helyett vizsgáljuk meg, mi tetszhet nekünk. Ami a programot és a tematikát illeti, meglehetősen zavarban vagyunk. Mert a kétszázhúsz négyzetméternyi falemez teljes ábrázolási sorrendjét *soha nem írta le a művészettörténet* — nem írta le Supka monográfiája sem, nem írta le a korabeli röpdöső méltatás sem. A korabeli napi- és szaksajtót átkazlazva, minden olyan értékelést előkeresve, amelyre a monográfus e főműnek ítélt pannók ügyében sem hivatkozik — e sorok írója még mindig ott tart, hogy körülbelül negyedét-harmadát ismeri azoknak a konkrét részkompozícióknak, amelyek a magyar—francia történelmi kapcsolatokat 1937-ben hivatottak voltak reprezentálni. Ez elbizonytalanítóan kevés, akkor is, ha jóval több, mint amennyit az Aba Novák-hívők a monográfia nyomán emlegetnek — s ha némiképp más is, mint ahogyan a monográfia nyomán emlegetik. Mert — itt kezdünk a lényeghez közelíteni — a köztudat szerint a falképek programja, mondanivalója rokonszenves, vagy legalábbis történeti-politikai szempontból ártalmatlan, nem egyéb históriai-művelődéshistóriai panorámánál.

A bal oldali, felső középrész témája valóban a nándorfehérvári magyar győzelem és a déli harangszó, ahogyan a monográfia és a közhit tudni véli, a jobb oldali szereplője pedig Berlioz és a Rákóczi-induló. Csak arról feledkezik meg a monográfia, és azt nem figyelték meg a lelkesedők, hogy a két jelenet fölött még főbb motívum, „a krisztusi szenvedő, vérző kéz és a fényes harci penge, a magyar nemzet történelmének e két szimbóluma virít a magasban". Pedig virít. Ezt nemcsak a korabeli, hivatalos kritika állapította meg, megállapíthatja bárki a falképekről, sőt a monográfiában reprodukált vázlatokról is. Rajta van a kompozíciókon a tordai országgyűlés és Liszt Ferenc, amint a monográfiából megtudható — és „bemutatja a francia II. Sylvester pápát, amikor a szent koronát az első magyar király követének átadja"; „magyarországi Szent Erzsébetet, aki Cambriában francia kápolnát alapított; gróf Berchényi francia maréchalt a francia huszárok élén, Lafayettet Amerikában magyar katonáival"; XIV. Lajost Rákóczival, Mátyás királyt és Nagy Lajost — ami a monográfiából nem derül ki, de a korabeli méltatásokból töredékesen igen.

Változatos program, de csak program, szűzsé, és a kompozíciók értékeit aligha dönti el. A kompozíció értékelésében csupán a festői *szándék*, ilyen programos műnél a direkt *propagandahatás* és a *minőség* lehet döntő. A szándékról, a propagandahatás felől ne Aba Novák egyéb programművei, a szegedi „Hősök Kapuja", „A Szent Korona misztériuma" vagy „A felvidéki bevonulás" alapján ítéljünk — ámbár annyit ezek is sejtetnek, hogy nem a haladás nemzeteszménye, s nem is valamiféle általános kulturális humanizmus hirdetése volt a célja a párizsi falképeknek. A párizsi falképeknek az volt a programja, ami törvényszerűen programja volt 1937-ben az egész magyar pavilonnak, s amelyet a legautentikusabb tolmács, a pavilont építő Györgyi Dénes fogalmaz meg igen világosan a *Magyar Iparművészet* című folyóirat 1937-es évfolyamában a megnyitás után. „... És a pavilon hirdeti, hogy egy ezeréves keresztény múltra tekintő nemzetnek a háza." Innen érthető meg a témaválasztás. Mert Aba Novák tablói nem *a magyar történelmet*, hanem a *konzervatív francia közönségnek hizelgő eseményeket* kívánták bemutatni, s azokat sem valamiféle baráti gesztusként, hanem egy nagyon tudatos revíziós politika szolgálatában. Egy féloldalasra igazított történelmi panoráma készült, amely egy vesszedelmes politikai irányzat szolgálatában vált féloldalassá. Vagy ahogyan Györgyi megfogalmazta: „... vendégjogunkkal nem éltünk vissza, és a szavak helyett művészetünk különböző eszközeivel jelképesen — szavak és frás nélkül —, de a szónál mégis szebben és mélyebb formában tártuk fel érzéseinket, amit nemcsak a magyarok értenek meg közvetlenül, sokszor könnyezve, de amit a külföldiek is megéreztek."

Vagyis: revízió, irredentizmus, Duna-medencei kultúrfölény. Ennek demonstrálására kellett Nándorfehérvár és Rákóczi, a franciákkal való történelmi és egyházi kapcsolat, a „krisztusi szenvedő vérző kéz és a fényes harci penge". Korabeli avítt terminológia, önkényesen aktualizáló belemagyarázás Aba Novák szuverén művészi alkotásába? Meglehet. De mindmáig meg nem cáfoltatott. Sőt, 1966-ban megerősíttetett, mert az Aba Novák-monográfia szerint is a pannók *„a magyar—francia történelem kapcsolatait, s ezen belül népünk históriai, kulturális létjogát példázták 220 négyzetméternyi falfelületen"*.

Ilyenkor következik az Aba Novák-vitákban a *minőségérv*. Hogy tudniillik nem vállalhatjuk ugyan Aba Novák programművészetének katolikus-nacionalista gondolatiságát, de vállalhatjuk, vállalnunk kell rendkívüli kvalitásait, példátlan tehetségét.

Aba Novák rendkívüli talentumú, zseniális képességű művész volt, aki mesterien tudta rendkívüli talentumát és zseniális képességeit egy felszínesen megvesztegető, csillogóan hibridpiktúra szolgálatába állítani. Ez a jelen sorok írójának véleménye. „Aba Novák karakterizáló képessége és rajztudása lenyűgöző volt, modoros képei közt gyöngyszemekre is bukkanunk" — ez *A magyarországi művészet története* kézikönyv véleménye. „Sem a római iskola átlagának tehetetlensége, sem Aba Novák cinikus iróniája nem tudta megtölteni a monumentális felületet és formát mással, mint bombaszttal. Az áltörténelem álmonumentális formába öltözött" — ez a történeti festészetet tudományos alapossággal vizsgáló *Körner Éva* megállapítása. S végül: „Fő műve, az 1937-es párizsi világkiállításon Grand Prix-vel jutalmazott, hatalmas méretű pannó (Francia—magyar történelmi kapcsolatok) tulajdonképpen kiállítási dekoráció" — ezt *Németh Lajos* írja *Modern magyar művészet* című könyvében.

Ennyit a minőségről. S még egyet, egy ideológiai fenntartásokkal nem gyanúsítható kritikus véleményét. Az Aba Novák-i művészetet pártoló *Kopp Jenő* 1937-ben a pannókért lelkesedik. „Hogy hibák is felfedezhetők benne, hogy előfordulnak benne kom-

9.

11.

len lettem elismerően csalódni, mert a *Solanum lycopersicum* kilóját mindössze két forintért kínálták.

Most veszem csak észre, hogy megszokásból a latin nevén említettem a paradicsomot. Nézzék el, mert van rá mentségem. Tavasszal a házassági évfordulónkra vettem egy palack vörös bort harminckettőért és egy papírtálcányi adag paradicsomot, celofánban, harmincnyolc forintért. Otthon aztán kikerestem a lexikonból a paradicsom latin nevét és addig ismételgettem, amíg kívülről nem fújtam, hogy Solanum lycopersicum. Úgy éreztem ugyanis, hogy az ilyen luxuscikket sértés volna közönséges nevén szólítani. Meg aztán a magam számára is megnyugtatóbb tudat volt, hogy a *Solanum lycopersicum* tíz dekája kerül tíz forintba és nem a paradicsomé.

Amióta tart a leszállított árú vásár, ismét paradicsomnak titulálom a paradicsomot. És mint hogy a nagy sikerre való tekintettel szeptember 17-ig meghosszabbították a vásárt, vagyis a befőzési paradicsom változatlanul főzés korszerűtlenségéről, nem érdemes vele otthon pancsolni, amikor a konzervgyárak mindezt elvégzik a dolgozó házi-asszony helyett, így hát most ne próbáljam rávenni modern elveinek megtagadására.

Van azonban nagyobb baj is ennél, mert ha esetleg ősz végén felelősségre vonnak, amiért nem vettem nagyobb tétel paradicsomot, legfeljebb a feleségemre fogom a mulasztást és valahogy megúszom a dolgot. Ám újabban aggasztó tüneteket fedeztem fel vásárlói magatartásomban. Ez a fantasztikus olcsóság zsugorivá tett, minduntalan azon kapom magam, hogy paradicsomban számolok. Meglátok például a pulton téliszalámit és már-már megveszem, amikor egy belső hang megszólal, hogy elment az eszed, ennek a rúdnak az áráért kereken egy mázsa befőzési paradicsomot kaphatnál.

Ha rám hallgatnak, fizetésük maradékát mind paradicsomra költik. Számítsák csak ki, mit nyerhetnek egy tonna *Solanum lycopersicumon!*

ában a Scotland Yard"

figyelmes
rd-ügyben
a fejét.
ozói letar-
es tudósí-
lapokban
m kevésbé
keveredett,
nyomozói-
adott hírt.
sik, hol pe-
ndőrtisztről
gi érdekből
kkel; a lon-
ság neve —
ket — olyan
ár, mint a

n belül

ban, hogyan
cotland Yard
korrupciót?

Ezt mutatjuk be az alábbiakban, a *Sunday Times* monstre riportjára támaszkodva, de korántsem a teljesség igényével. A szálak 1969-re nyúlnak vissza; egy nem kellően összehangolt akció következtében ekkor került először homok a fogaskerekek közé. *Michael Perrytől*, egy jelentéktelen bűnözőtől akart bizonyos információkhoz jutni a Yard két nyomozója, de hiába faggatták, hallgatott, mint a sír. A krimikedvelőket *Bernard Robson* detektívfelügyelő reagálása meg sem lepi. A bűnöző kezébe csúsztatott egy rúd robbanóanyagot, s megfenyegette, hogy eljárást indítanak ellene robbanóanyag jogosulatlan tartása miatt. A társa, *Gordon Harris* detektívőrmester azonban „emberségesnek" bizonyult: kijelentette: ha Michael Perry 200 fontot fizet, rögtön el is ejtik ellene a vádat...

Ám a folytatás már túlnő a krimi keretein, ilyet csak az angol valóság produkálhat. Michael Perry ugyanis már *John Symonds* őrmester ügyfele volt, neki fizetett azért, hogy zavartalanul működhessen a kerületben, erről azonban — micsoda szervezetlenség — hogy ha a Scotland Yard pornóosztaga ellenőrző körútra indul, ők idejében értesítést kapnak — ugyanettől az osztagtól.

A pornográf kiadványok üldözői és árusítói között a kapcsolat egyébként is szívélyes, mondhatni baráti volt. Ugyanazokba a kocsmákba és klubokba jártak; egyszer a pornóárusok állták a cehhet, máskor a rendőrök voltak a kereskedők vendégei. Az üzlettulajdonosok gondoskodtak lányokról, potom áron lehetett tőlük gépkocsit vásárolni — azon szállították aztán a rendőrök a másoktól elkobzott pornográf kiadványokat gáláns ügyfeleik lakására —, alkalmanként meghívták őket egy-egy új pornófilmklub megnyitására is.

Mindez eléggé képtelenül hangzik, s nehéz megérteni, miért nem figyeltek fel a virágzó „üzletre" a pornóosztag felettesei. Csak évekkel később derült ki, hogy *Wallace Virgo* parancsnok, a CI-osztály vezetője — akihez a pornóosztag és a kábítószerosztag is tartozott — együttműködött *Jimmy Humphreys* londoni pornóárussal és *Bernie Silverrel*, a West End alvilágának koronázatlan királyával.

De menjünk sorban.

1970 derekán, úton London felé lezuhant egy repülőgép, és a roncsok között 700 pornófilmet találtak, karácsonyi csomagolópapírba göngyölve. Az eset nagy port vert fel, és a *People* című lap elhatározta, hogy — ha már a rendőrség tehetetlen — maga néz utána a pornóüzletnek, *Maurice Fahmi* libanoni újságíró segítségével. Fahmi beköltözött egy West End-i luxuslakásba, és a Sohóban arab pornókereskedőnek adta ki magát. Hamarosan kapcsolatba is került egy férfival, aki *„Big Jeff" Phillipsnek*, a pornófilmek ismert szállítójának dolgozott. Fahmi háromezer szexfilmet kért, s megállapodtak, hogy a londoni Hilton Szállóba viszik neki a mintát. A tervnek megfelelően *Big Jeffet nemcsak ő várta a szál-*

nóosztag beosztott detektívjei jelentkeztek.

Humphreysnak így is megérte, rövidesen újabb három könyvüzlet megnyitására kért és kapott hasonló feltételek közt engedélyt. A haszonból még a gyorsjárőrosztag parancsnokának, *Kenneth Drurynek* a jóindulatát is megvásárolhatta heti 100 fontért. Persze, az ő feje sem káptalan, kénytelen volt feljegyzéseket vezetni a Scotland Yard korrupt rendőrtisztjeinek eseti, illetve rendszeres járandóságairól; azt is feljegyezte, amikor Kenneth Druryt és feleségét ciprusi nyaraláson látta vendégül.

A People visszavág

De nemcsak ő. *A People riporterei nem tudtak beletörődni a Hilton szállóbeli kudarcukba, s a legnagyobb titokban folytatták az anyaggyűjtést*, hogy elegendő bizonyítékot szerezzenek a pornóárusok és a korrupt rendőrök ellen. 1972. február 6-án „Anglia első pornófilm-milliomosa" címmel öles cikkben leplezte le a lap Big Jeff Phillipset, s az ellenfél még fel sem ocsúdhatott, amikor a következő szenzációs riport is napvilágot látott. Ebben néhány „fellázadt" pornókereskedő nyilatkozott: elmondták, hol és mennyit fizettek a Scotland Yard detektívjeinek, hogy zavartalanul működhessenek. Igaz, a rendőrök nevét és rangját — úgymond a nyomozás érdekében — ekkor még nem írhatták ki, mégis úgy látszott, hogy ezt az újságírói teljesítményt már nem lehet túlszárnyalni.

Lehetett. A People első oldalán hozta a nekünk már ismerős hírt Kenneth Drury és felesége ciprusi luxusnyaralásáról, amely Jimmy Humphreysnak 500 fontjába került. Drury egyébként annyira biztos volt a dolgában, hogy a szálloda bejelentőlapján neve mel-

pozícióbeli lazaságok, a tónusokban törések, az részben az újszerű feladat és főleg a hajszolt sietség terhére írandó."

Vélhető, mindezt alaposan végiggondolták azok, akik a plakátpannóknak állandó falakat szánnak és követelnek. Hiszen a Grand Prix, az valódi, az elvitathatatlan. Akárcsak a Molnár C. Pálé, aki ugyanakkor, ugyanolt kapott Grand Prix-t *Magyar feltámadás* című kompozíciójáért, amelynek az érdekében körülbelül ugyanilyen megalapozottsággal lehet holnap, holnapután olvasói levelet írni, közölni és figyelembe venni.

Lehet: ez nem fordulat, ez valóság. Mert az ideiglenes tartalom és a provizórikus minőség a képzőművészetben még nagy seregeket tud maga mögött. Ez tartozik ránk, és ezt bizonyítja az egész perújrafelvételi kísérlet. Mert egyetlen Aba Novák-hívő szíve, ízlése, elfogultsága szerint írhat kinyomtatásra szánt leveleket. De ha felületes, félreinformált és nagyhangú olvasói leveleknek visszhangja van — márpedig van visszhangja, többfelől is —, akkor az nem egy lap és nem egy levélíró ügye. Szó sincs arról, hogy ne számolnánk az Aba Novák-hívők, az elkápráztatottak még mindig létező táborával — ahhoz túl csillogó és felszínes az életműve, hogy rajongói ne lennének. Csak mintha kevésszer számolnánk velük. S talán egyoldalúan. Alig hihető, hogy a fehérvári állandó múzeumra vágyódók mind vágyódnak „a krisztusi szenvedő, vérző kéz és a fényes harci penge" ideológiájára, népünk „létjogának" demonstrálására. De sokan vágyódnak még mindig nemlétező picassói elismerésekre és az áltörténelembe öltözött álmonumentalitásra.

Erről tudni kell és így kell elhelyeznünk Aba Novákot — a múzeumfalon, a múzeumi raktárban és a köztudatban.

Rózsa Gyula

EMBEREKE

(A londoni Punch nemzetközi története. A klubban elégedetten sóhajt egy üzletember: „Legalább a fiam jövője miatt nem kell aggódnom. Elég önző, pénzsóvár és kegyetlen.")

Elgondolkoztató

Sétál a társaság az üdülőhely villasorában. Az egyik férfi ezt mondja:

— Érdekes, hogy az emberek másnál csak a negatívumokat hozzák nyilvánosságra.

— Nono. Miből gondolja?

— Láttak már táblát azzal a felirással, hogy „Szelíd kutya"?

Nemzetközi történet

A vasútállomáson érdeklődik egy utas:

— Bocsánat, önöknél pontos a vonat?

— Erre mérget vehet!

— Már megbocsásson, de most 12 óra 25 van, és a 11 óra 42-es vonat még nem érkezett meg. Miért mondta az imént, hogy maguknál pontos a közlekedés?

— Uram, azt hiszi, engem azért fizet a vasút, hogy rosszat mondjak róla?

Labor

— Látom, kedves barátom, hogy maga vegyészkedik!

— Nem, nem. Ez az az asztal, ahol a lányom kozmetikázni szokta magát.

Megtörtént

— Micsoda? — mérgelődik a papa. — Száz forintot akarsz? Amikor olyan idős voltam, mint most te, mi fillérekért könyörögtünk a szüleinknek.

— Helyes. Akkor adj tizezer fillért.

Tömegsport

Szemrehányással illetik a vállalat vezetőségét, hogy „mindenhol beszélnek a testedzés fontosságáról, csak nálunk nem történik semmi!" Az igazgató szabadkozik:

— Kartársak, be kell látni, hogy a sportfejlesztés nem egyszerű,

Aba-Novák Vilmos, festőművész (1510)

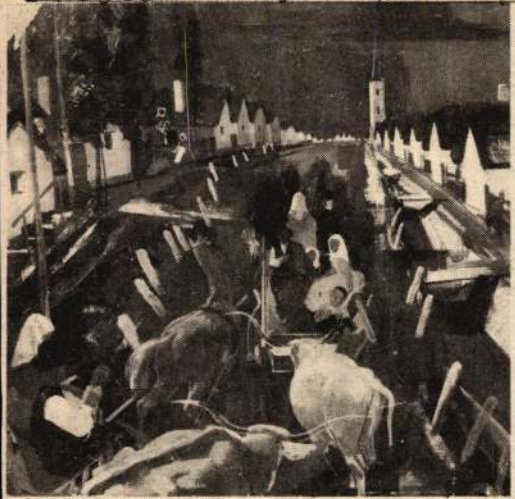

ABA-NOVÁK VILMOS: Kisvárosi utca. A két világháború közötti magyar festészet egyik legerőteljesebb egyénisége. Mind a freskó, mind a táblakép műfajában egyedülállót alkotott. Diákként ismerkedett meg a szolnoki művészteleppel, majd évtizedekig törzstagja volt. Műveinek jelentős része itt készült, köztük közölt képünk is.

Szolnok Megyei Néplap, 1979. V. 27.

irányár: 80 ezer forint. (3179.)

KARCAGON Asztalos J. u. 57. sz. alatti házrész eladó. Érdeklődni Kerekes I. u. 6. (3178.)

FÉL hold szőlő házzal eladó. Homok, Aranykert u. 6. (3136.)

GARÁZS eladó. Szolnok, Kassai úton. Érdeklődni Kassai út 78. III. 10. (H. 1267.)

350 négyszögöl beépíthető telek lakható melléképülettel eladó. Jászberény Fátyol utca 12. Kovács. (3184.)

TÁRSASHÁZBAN 96 m² lakás eladó. Érdeklődni lehet 18—19 óráig Szolnok, Sarló út 36. (3200.)

Érdeklődni 18 órától. (H. 1242.)

HÁROMSZOBÁS, összkomfortos, új családi ház, nagy melléképülettel, központi fűtéssel sürgősen, OTP-átvállalással is eladó. Rab. Kisújszállás, Felszabadulás u. 23. (3083.)

GÉPJÁRMŰ

ÚJ, N—126 B típusú luxus lengyel lakókocsi sürgősen eladó. Érdeklődni dr. Keszthelyi Tiszafüred. (3175.)

CR frsz 850-es Fiat eladó. Szolnok, Sirály u. 16/a. (H. 1261.)

NÉGYSZEMÉLYES motorcsónak 250 cm³-es motorral eladó. Szolnok, Sütő u. 5. Vidra. (3151.)

NÉGYÉVES fias ló és egyéves lipicai kanca csikó eladó. Érdeklődni 16 óra után Szolnok, Kassai út 42. (3189.)

WERMONA 1000 H. erősítő két hangfallal, Muzima szólógitár egy Marsal torzító és Vau pedál eladó. Gulyás János Jászdózsa Zrínyi út 1. (3181.)

NAGYVIRÁGŰ, eredeti francia Chabaud szegfűpalánta minden színben kapható, tövenként 2 Ft. Toronyi kertészet Békéscsaba, Sztraka 27. (3143.)

LÓCSÖS kocsi és ilzon kaptárak eladók. Szolnok, Alcsi 67. Csapó Pál. (H. 1243.)

MOTOROS kerti ka-

sokat rövid idő alatt betanító kéményseprési munka végzé re jó kereseti lehetőséggel, Já berény és Szolnok körzeté (3213.)

A KŐBÁNYAI SÖRGYÁR SZO NOKI KIRENDELTSÉGE felv gépkocsirakodót, valamint romműszakos fejtőüzemébe f fi segédmunkást. Jelentkezni het Szolnok, Magyar u. 3. (3212.)

Szolnok melletti mezőgazdas nagyüzem gyakorlattal rend kező agrármérnököt keres rületvezetői munkakörbe, va mint felsőfokú végzettséggel r delkező szakembert juhtelep- ezetői munkakörbe. Fizetés m egyezés szerint. Pályázatokat kiadóba „Gyakorlattal rend kezem" jeligére kérünk. (3187

SZOLNOKI ÁFÉSZ RÁKÓC FALVAI TERÜ TI ALAPEGY GE a rákóczifa 408. sz. szab kasszás, vasbol

Aba Novák Vilmos: A szegedi Demeter torony
seccója, 1932–34 (fotó Dōbos)

2

ba Novák Vilmos: Subiaco,
, tempera, 1929 – elpusztult

Aba Novák Vilmos

Subiaco

P.Szücs Julianna: Az idézőjel csapdája.
Művészet, 1977. december - 2.oldal.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

DÉLI HÍRLAP
(MISKOLC)

Aba Novák Vilmos

1976 APR 2 3

Hét végi kalauz

A MAGYAR GRAFIKA KEZDETEI — KIÁLLÍTÁS A KÉPTÁRBAN

Egy kis művészettörténet is az a kiállítás, amely május 28-ig látható a *Herman Ottó Múzeum Képtárában.* A címe *A magyar grafika mesterei,* és a két földszinti kisteremre való kép *Aba Novák Vilmossal és kortársaival* segíti az ismerkedést. Tulajdonképpen állandó bemutató is lehetne, nem véletlenül van április 10-től csaknem két hónapon keresztül nyitva: a mintegy 50 grafika ugyanis a képtár tulajdona. Egy része korábban is megvolt, a többit a közelmúltban magángyűjtőtől vásárolta az intézmény.

Nem árt felidézni, kiknek a nevéhez fűződnek a magyar grafikának, mint önálló műfajnak az első kimagasló, iskolát teremtő, követőket vonzó alkotásai. *Olgyai Viktor* nevét azért jó tudni, mert a rézkarc technikáját illetően az ő németalföldi mesterektől szerzett ismereteit sajátította el a fiatal *Szőnyi István,* aki a műfaj első, legmarkánsabb egyéniségű hazai képviselője volt. Az ő példáját tartotta szem előtt (témáját és formavilágát illetően is) hasonló jellegű műveiben Aba Novák Vilmos, aki „egyike volt a legnagyobb magyar rajzolóknak". De hatással volt *Patkó Károlyra, Tarjáni Sinkovics Jenőre,* akinek tájképei hatottak a fiatalokra. És végül ehhez a nemzedékhez tartozik *Varga Nándor Lajos,* akinek a többi között a magyar grafikáról szóló, a műfaj történetét az 1930-as évekig összefoglaló művet köszönheti a művészettörténet. Ezen a kiállításon valamennyiük lapjait láthatjuk.

Felesleges dicsekvés lenne azt mondani, hogy ismerjük a századfordulón és a század első felében alkotó mesterek munkásságát, ez a bemutató pedig ritka a maga nemében. Azt, hogy a képtárban gyakran megforduló diákcsoportoknak mit jelent, talán részletezni sem kell. De a felnőtt közönségnek is segít, hogy könnyebben rátaláljon (éppen Miskolcon, ahol annyi kiváló grafikus él és dolgozik) a mai magyar grafikához vezető útra. Dr. Végvári Lajos művészettörténésznek a tárlat katalógusa elé írt rövid ismertetője segít ebben.

(M—)

GYERÜNK ODORVÁRHOZ!

Gyönyörű bükki kirándulásra hívja az érdeklődőket és a szervezett természetjárókat a DVTK természetjáró szakosztálya. Az útvonal: Répáshuta—Ballavölgy—Hór-patak völgye—Odorvár—Cserépfalu—Hintóvölgyi kaptárkövek—Bogács. Az érdeklődők az LKM 1. sz. kapujához menjenek, ahonnan vasárnap reggel 6.20-kor indul az egri autóbusz. Túravezető: Zsigmond József.

FILMVETÍTÉS, ELŐADÁS, BÁBSZÍNHÁZ

Változatos programból válogathatnak az érdeklődők a hét végén. Az Ady Endre Művelődési Ház „Mi Együtt Művelődünk" baráti köre szombaton 18 órától tartja összejövetelét, ahol ez alkalommal a munkáról hallhatnak verseket és elbeszéléseket a fiatalok. Ugyanitt kerül sor vasárnap délelőtt 10 órakor az ifjúmunkások területi kórustalálkozójára.

A Gárdonyi Géza Művelődési Házhoz tartozó szirmai Radnóti-klubban szombaton este a szokásos MiDi-táncesten szórakozhat a tizenéves korosztály. A Vörösmarty Művelődési Ház Magányosok klubja szombaton este 6-tól 10 óráig újra tárt ajtókkal várja a már régebben is idelátogató, valamint az újabb tagokat.

Végül, a legfiatalabb korosztálynak szóló műsorok: vasárnap délelőtt 10 órától a Molnár Béla Ifjúsági és Úttörőház szervezésében Benedek András Csudakarikás című mesejátékát adja elő az Upor Péter amatőrszínpad, az úttörőház nagytermében. Vasárnap délután fél 2-kor kezdődik Sportolj velünk, pajtás! címmel az általános iskolások sportvetélkedője a városi sportcsarnokban. A vetélkedőt tömegsport-bemutató követi, ahol az ülőfoglalkozású dolgozók részére ajánlott, a lakásban végezhető tornagyakorlatok mozgásanyagát mutatják be. A már több mint két hónapja nagy látogatottságnak örvendő Régiposta utcai bábszínházban vasárnap délelőtt 10 órától Vitéz László csodalámpájának történetén izgulhatnak a kicsinyek.

HOGYAN KELL EGYMILLIÓT LOPNI?

Ha az időjárás nem kedvez a kirándulásnak, a tévé hétvégi műsorában érdekes adásokat láthatunk.

A Horizont szerkesztősége a tévé képernyőjén át Moszkvába hívja randevúra a nézőket szombat délután 16.35-től. Szubjektív vallomásban elevenedik meg előttünk a történelmet idéző Vörös tér, megismerkedhetünk a moszkvaiak egyik kedvenc szórakozásával, és egy üzem életébe is bepillanthatunk a műsorban. Nem marad el a szombat éjszakai adás sem, 22 órától a Rejtett erőd című japán filmen izgulhatnak az éber nézők.

Hogyan kell egymilliót lopni? — ezt tudjuk meg vasárnap este 20 óra 10 perctől a tévé 1-es műsorában. A titkokat megoldani szerető tévéelőfizetők addig is gondolkodhatnak a megoldáson.

A Képtár kiállítása a magyar grafika bölcsőjéhez kalauzol el... (Solymos felv.)

A Magyar Népköztársaság Kiváló Brigádja

Tegnap este, tíz óra előtt együtt léptünk be a gyárkapun, a Lenin Kohászati Művek Fazola Henrik szocialista brigádjának tagjaival. A Magyar Népköztársaság Kiváló Brigádja kitüntetés elnyerése óta először találkozott a hengerész-kollektíva. Nem ünnepeltek az éjjel – dolgoztak. Alakították az izzó acélt és csak ma reggel koccintottak a hengerészstamppal. (Riport a 3. oldalon.)

(Solymos László felvételei)

Ismét fűtenek

— Lesz-e még meleg a központi fűtéses lakásokban? Ezzel a kérdéssel kerestük meg a Miskolci Ingatlankezelő Vállalat távhő-ellátási osztályvezetőjét, Kiss Csepregi Károlyt.

— Sajnos, hideg van és a meteorológiai intézettől kapott távprognózis sem biztató. Még a jövő hétre is hideget ígérnek. Igaz, a rendelet azt írja elő, hogy ha három napon át 12 C-fok alatt van a hőmérséklet, akkor lehet fűteni. Ez a három nap még nem telt el. Ennek ellenére úgy döntöttünk — és ehhez a városi tanács is minden bizonnyal utólagosan hozzájárul —, hogy a mai napon visszaállítjuk a fűtést. Fűtünk mindaddig, míg a napi középhőmérséklet három napon át meg nem haladja a 12 Celsius-fokot.

A lakosság nevében is köszönet a gyors intézkedésért.

Bombamerénylet Lisszabonban

A portugáliai választási harcok utolsó napján a jobboldal ismét nyíltan megmutatta foga fehérjét: az angolai szabadságmozgalmakat támogató Kuba nagykövetsége ellen Lisszabonban bombamerényletet követtek el.

A lisszaboni bombamerényletnek a legújabb jelentések szerint két halálos áldozata van és öt személy — részben súlyosan — megsebesült. A kórházban hunyt el Adriana Corcho kubai diplomata felesége. A másik halott Efren Monteagudo 30 éves követségi tisztviselő volt. A robbanás következtében az épület két emelete összeomlott. A portugál külügyminisztérium szóvivője csütörtökön legmélyebb sajnálkozásának adott hangot a bűntény miatt, amelyet feltehetően szélsőséges reakciós elemek követtek el.

Kissinger ma indul Afrikába

„Az USA külpolitikája nem változott, csak lassúbb lett" — idézte a rádió washingtoni tudósítója ma reggel Kissinger sajtótájékoztatójának egyik mondatát. Ezt a külügyminiszter elsősorban a szovjet—amerikai viszonnyal kapcsolatban szögezte le. A sajtótájékoztatón szó volt Kissinger ma kezdődő afrikai körútjáról is.

„Készen állunk a SALT-tárgyalások folytatására. Méltányos egyezmény lehetséges és szükséges. Nem zárnám ki a lehetőségét, hogy még ebben az évben jelentős haladást érünk el ebben a kérdésben" — mondotta Kissinger, aki az USA külpolitikájának „lassúbbodását" a választásokkal magyarázta és csak ezek utánra ígérte a régi tempó felújítását. Kissinger ugyanekkor — a jobboldali támadóknak eleget téve — „felelőtlenséggel" és „terjeszkedéssel" vádolta a Szovjetuniót, mert támogatást nyújtott legutóbb az angolai felszabadítási mozgalomnak. — Kissinger egyébként ma indul hét országra szóló afrikai körútjára, amelynek során a rhodesiai néger felszabadító mozgalom vezetőivel is tárgyalni akar.

Hírmagyarázat

Kissinger „nem változott, csak lassúbb lett" kijelentése az USA külpolitikájáról — elsősorban a szovjet—amerikai kapcsolatok alakulásáról — összefügg a ma kezdődő afrikai úttal. A Szovjetunió által támogatott afrikai felszabadító mozgalmak eredményei, elsősorban az angola győzelem, „aggodalommal" töl el az USA itt érdekelt tőkés körei, és ezek mozgásba hozta megbízottaikat az elnökválasztási kampány során. Kissinge nek éppen ezért kell elítél ezt a támogatást, de ugyana kor nem szabad tágítania enyhülési politikától sem, me más tőkés körök viszont „futnak a pénzük után". Nyil ván ezt szolgálja, hogy Kissin ger elsősorban is a rhodesia néger felszabadítási harc vezetőivel akar tárgyalni: mérsékletre szeretné rábírni őket. Olyan „mérsékletre", amelyet a keleti tőkés arisztokrácia lapja, a New York Times tanácsol: nem „ejteni" a dél-afrikai fehéreket, de megbékíteni a többséget kitevő feketékkel is. Elvégre Dél-Afrikában az aranybányászat 60 és a banküglyletek 90 százalékát főleg amerikai és angol tőke ellenőrzi, viszont a már felszabadult afrikai országok a néger felszabadítást támogatják, a kisebbségi fehér fajüldözőkkel szemben; ezek az államok a mérleg nyelvét" jelentik az ENSZ-ben, üzleti kapcsolatuk az USA-val rendkívül fontos a legkülönbözőbb tőkés csoportok számára. Kissinger feladata éppen ezeknek az ellentmondásoknak valamilyen kompromisszummal való feloldása, a háttérben levő választási küzdelem figyelembevételével.

MÁTÉ IVÁN

ékosok értekezlete

Bokor József alezredes, megyei MHSZ-titkár megnyitója után Stock János vezérőrnagy a mintegy 700 résztvevőnek tájékoztató előadást tartott a nemzetközi katonapolitikai eseményekről. Elemezte a közel-keleti helyzetet, az egyiptomi kormány politikájának jobbratolódását, a libanoni zűrzavaros állapotokat, s rámutatott, hogy mind e mögött az USA és a NATO-országok kormányainak mesterkedése húzódik meg, amelyek nem kis erőfeszítéseket tesznek a fegyverkezés fokozására.

(Folytatás a 3. oldalon)

Aba Novák Vilmos

(107)

A székesfehérvári
Szent István-freskó vázlata

Takács József:"A megváltás áhitása remény nélkül"
Müvészet, 1977. december - 21.oldal.

Aba Novák Vilmos

(1106)

A jászszentandrási templom
[redacted] apszisának freskói

Takács József: "A megváltás áhitása remény nélkül"
Művészet, 1977. december - 21.oldal.

rülhet az etikai és az esztétikai tényezők ellentmondása. A történelmi-társadalmi helyzet Magyarországon és Olaszországban tartalmaz rokon vonásokat, kézenfekvőbbnek látszik Aba Novák művészetét az olasz Novecento mozgalmának alkotásaival, mindenekelőtt *Sironi* monumentális festményeivel egybevetni. Szembeötlő az – bármennyire külsődlegesnek látszik is –, hogy az olasz művészettörténet-írás szinte ugyanazokkal a művészet-etikai kérdésekkel kerül szembe Sironi esetében, mint a hazai – Aba Novák megítélésében. Az olasz mesternek megadatott, hogy a második világháború kataklizmája után készült alkotásai az egész életművét átértelmezték (ebben a szerencsében Aba Novák több hazai kortársa is részesült); az alapvető különbségnek mégis az látszik, hogy az egyik esetben a mégoly mesterségesen konstruált formanyelv a történelmi fejlődés folytatólagosságán át nyúlhatott vissza az itáliai művészet reneszánsz-előtti örökségéhez, nálunk – élő hagyomány híján – legfeljebb az „egyetemes kultúrkincshez" lehetett fordulni. Stílusjegyeit, kompozíciós módszereit tekintve is egyedülálló kísérlet Aba Novák monumentális festészete, olyan torzó, amely a tízes-húszas évek izmusain nevelkedett és a freskó technikai követelményeihez szelídített formanyelv hagyományait akarta megteremteni az effajta feladatoknak nem kedvező korban.

Esztétikum és etikum szembefordulásából az értékek sorvadása következik. Lassú méreg, eleinte szinte gyarapít, de a vég feltartóztathatatlan; a pusztulás ellen védelmet egyedül csak az ellentmondások meghaladása, tudatos, küzdelmes harc nyújthat. Van aki belülről képes erre, van akit a külvilág, a kataklizmák ráznak fel: Aba Nováknak sem egyik, sem másik nem adatott meg. Monumentális festészete talán éppen ezért tartozik századunk legjellemzőbb művészi értékei közé.

TAKÁCS JÓZSEF

Aba Novák Vilmos: A városmajori Szentlélek templom mennyezet-freskójának részletei – a Világ teremtése ciklusból, 1938 (fotók Somfai)

A tudás fájának magvából sarjadt fa
Siloe patak pallóját, ebből ácsolta ték a keresztfa.
A szent keresztfa legendája.

A tudás fájának magvából sarjadt fa
Sibe patak pallóját, ebből ácsolta ék a keresztfa.
A szent keresztfa legendája.

A megváltás áhítása csalárd és pusztító reményekkel keveredett.

Századunk monumentális festészetében a legjelentősebb tettet kétségtelenül a mexikói festők hajtották végre. Rivera vagy Siqueiros művészete azonban megismételhetetlen, éppoly kevés útmutatást ad az európai művészetnek, mint korunk délamerikai regényirodalma. Az ő esetükben az „érvényes mítoszt" az élő népi hagyományok szolgáltatják, alkotásaik jelentősége elsősorban abban áll, hogy ezt a számukra magától értetődő motívumvilágot egyetemessé teszik. A mexikói forradalom nyomán született megbízásoknál pedig föl sem merülhet az etikai és az esztétikai tényezők ellentmondása. A történelmi-társadalmi helyzet Magyarországon és Olaszországban tartalmaz rokon vonásokat, kézenfekvőbbnek látszik Aba Novák művészetét az olasz Novecento mozgalmának alkotásaival, mindenekelőtt *Sironi* monumentális festményeivel egybevetni. Szembeötlő az – bármennyire külsődlegesnek látszik is –, hogy az olasz művészettörténet-írás szinte ugyanazokkal a művészet-etikai kérdésekkel kerül szembe Sironi esetében, mint a hazai – Aba Novák megítélésében. Az olasz mesternek megadatott, hogy a második világháború kataklizmája után készült alkotásai az egész életművét átértelmezték (ebben a szerencsében Aba Novák több hazai kortársa is részesült); az alapvető különbségnek mégis az látszik, hogy az egyik esetben a mégoly mesterségesen konstruált formanyelv a történelmi fejlődés folytatólagosságán át nyúlhatott vissza az itáliai művészet reneszánsz-előtti örökségéhez, nálunk – élő hagyomány híján – legfeljebb az „egyetemes kultúrkincshez" lehetett fordulni. Stílusjegyeit, kompozíciós módszereit tekintve is egyedülálló kísérlet Aba Novák monumentális festészete, olyan torzó, amely a tízes-húszas évek izmusain nevelkedett és a freskó technikai követelményeihez szelídített formanyelv hagyományait akarta megteremteni az effajta feladatoknak nem kedvező korban.

Esztétikum és etikum szembefordulásából az értékek sorvadása következik. Lassú méreg, eleinte szinte gyarapít, de a vég feltartóztathatatlan; a pusztulás ellen védelmet egyedül csak az ellentmondások meghaladása, tudatos, küzdelmes harc nyújthat. Van aki belülről képes erre, van akit a külvilág, a kataklizmák ráznak fel: Aba Nováknak sem egyik, sem másik nem adatott meg. Monumentális festészete talán éppen ezért tartozik századunk legjellemzőbb művészi értékei közé.

TAKÁCS JÓZSEF

Aba Novák Vilmos: A városmajori Szentlélek templom mennyezet-freskójának részletei – a Világ teremtése ciklusból, 1938 (fotók Somfai)

(1103)
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1975 FEB 26
Népszabadság

(1103)

Nővé - Novák festőművész

1021

Levéltár Békés megyében

Sokan, amikor levéltárról van szó, poros iratokra gondolnak. Pedig a levéltárakban eleven kutató, rendszerező munka folyik. Munkatársaik írják, szerkesztik a helytörténeti kiadványokat, segítik a népművelést. Milyen történelmi emlékeket őriz egy levéltár, hogyan végzi tudományos és közművelési munkáját? Miként járul hozzá a mai honismeret és népművelés szélesítéséhez? Ezekről a kérdésekről beszélgettünk Gyulán *dr. Szabó Ferenccel*, a Békés megyei Levéltár igazgatójával.

Rövid visszatekintés a múltra

— Milyen történelmi múltra tekint vissza a gyulai levéltár és hogyan alakult ki mai feladatköre?

— Békés megyét a török kiverése után, 1715-ben szervezték újjá. Levéltárára nézve az 1730-as évekből származnak az első adatok, ekkor a gyulai vár egyik szobájában őrizték a nemesi vármegye közigazgatási és törvénykezési iratait. A XVIII. század végén az akkor felépült megyeházára költöztették a levéltárat is. Ma is ebben az épületben működik.

A levéltár a második világháborút aránylag szerencsésen átvészelte. A nemesi iratok gyűjteménye megsemmisült ugyan, de a Gyulán állomásozó szovjet parancsnokságnak köszönhető, hogy a lezárt levéltárban lényeges pusztulás nem történt. A megyében a legnagyobb veszteség az elmenekült nagybirtokos családok iratait érte. Töredékek maradtak csupán a geszti Tisza-kastélyban elhelyezett családi levéltár anyagából és egyedülálló politikai pamfletgyűjteményéből, a könyvtárból. Jóformán hírmondó sem maradt a szarvasi, a körösladányi, ókígyósi, füzesgyarmati kastélyokban. Szerencsés véletlen, hogy a Dobozról igazgatott Wenckheim-uradalmak több mint nyolcvan esztendőt átfogó gazdálkodási iratai túlélték a háborút és a levéltárba kerültek.

A levéltár életében a felszabadulás óta fordulópontot jelentett 1950, amikor a magyar levéltárügy központi irányítás alá került. A korábbi álmos, szokványos és befelé forduló levéltári életbe is betört a szocialista fejlődés. Az államosított Békés megyei Levéltár feladatköre egészen más lett: legelőször a nemzeti vagyonhoz, pótolhatatlan kulturális és történeti értékeinkhez tartozó és szétszórtan fennmaradt iratanyagot kellett összegyűjteni és leltárba, nyilvántartásba venni. Ez 1958-ra lényegében befejeződött. Igaz, a levéltárban levő iratanyag tömege ötszörösére nőtt, s a hajdan tágas helyiségek túlzsúfoltak lettek. A levéltárat fenntartó és támogató Békés megyei tanács keresi is már a megfelelőbb elhelyezési megoldást. A kérdés megoldása sürgető, hiszen míg hajdan csak a vármegye iratai kerültek a levéltárba, ma 520 olyan Békés megyei tanács, vállalat, szövetkezet, intézmény és más szerv van, ahonnan a nagy tömegben keletkező iratanyag történeti értékű részét a levéltárnak kell átvennie, feldolgoznia. A levéltár leglényege, alapja az őrizetében levő dokumentáció. Erre épül minden: a tudományos feltáró és publikáló tevékenység éppúgy, mint az egyre szélesedő és egyre szélesebb körben igényelt levéltári közművelődési munka.

Gazdag gyűjtemény

— Az eddigiekből kitűnt, hogy a levéltár anyagai, helyi jelentőségük mellett, az ország történetének is fontos forrásait jelentik. Tudna-e néhány példát említeni?

— Levéltárunk egyik büszkesége a gyomai Kner-nyomda felszabadulás előtti iratanyaga, amelyben a XX. század magyar irodalmának, művészetének, szinte minden jelesétől több-kevesebb levél található: *Bartók, Kodály, Móricz, Balázs Béla, Kosztolányi, Babits, Móra, Földessy Gyula, Hevesi Sándor, Kozma Lajos, Osvát Ernő, Radnóti Miklós, Karinthy Frigyes, Szabó Lőrinc*; a festők közül *Aba Novák, Iványi-Grünwald, Rippl-Rónai, Szőnyi István*. A Kner-anyag állandóan kutatott, kimeríteni azonban éppúgy sohasem lehet, mint más sorozatainkat. A kutatói érdeklődés folyton újabb és újabb szempontokat hoz felszínre.

Külön számon tartott anyagaink közé tartozik a Tessedik Sámuel kéziratait tartalmazó gyűjtemény, de az 1780-as évektől kezdődő, kézzel rajzolt térképek gyűjteménye is. A hajdan nádas-mocsarasingoványos Körös menti vidék, a folyószabályozás előtti állapotának páratlanul szemléletes rajzát kapja e régi mappákról a szakember is, az érdeklődő is. Egyes városokról, községekről már 160—170 évvel ezelőtt az egyes házakat is feltüntető részletes térképeket készítettek, ezek is nálunk vannak.

Alkotó, eleven műhely

— E rendkívül gazdag gyűjteményt hogyan tudják hasznosítani, felhasználni? Erre támaszkodva, a levéltár munkatársai milyen tudományos feltáró és publikáló munkát végeznek napjainkban?

— A levéltárak az utóbbi években a történeti kutatás bázisai lettek. Feladatunk kettős ebben a tekintetben: részben a levéltár munkatársai maguk kutatnak és publikálnak, részben pedig a levéltár anyagának felhasználásával kutatni kívánókat segítik.

A Békés megyei Levéltár is igyekszik segíteni ezt a munkát. Első ilyen, több évre szóló közösségi munkánk *A Tanácsköztársaság Békés megyében 1919* című tanulmánykötet volt 1969-ben. Ezt követte 1973-ban Mezőberény és Vésztő nagyközségek monográfiája. Most van megjelenőben a *Békés megye 1944—1945-ben* című tanulmánykötet, amelynek a megyei múzeummal közösen szerveztük a munkacsoportját, továbbá a *Három szabad évtized Gyulán* című könyv, amelynek alkotói szintén a levéltár köré csoportosultak. Most folyik Gyoma történetének a feldolgozása és már megkezdődött a nemrég várossá lett Békés monográfiájának anyaggyűjtése is.

1967 óta a levéltár az egyik műhelye a *Békési Élet* című megyei, népszerű tudományos és közművelődési folyóirat szerkesztésének.

Gali Sándor

HÍREK

Megkoszorúzták Honti Lajos síremlékét

Kegyeletes emlékezés színhelye volt kedden a Mező Imre úti temető Munkásmozgalmi Panteonja: születésének 75. évfordulója alkalmából megkoszorúzták *Honti Lajosnak*, a kommunista mozgalom harcosának síremlékét.

A Magyar Partizán Szövetség és az építők szakszervezete képviseletében helyeztek el koszorút az egyesült szakszervezeti ellenzék egykori vezetője, a MÉMOSZ kommunista frakciójának irányítója, az 1942. júliusában letartóztatott és 1944-ben Dachauban meghalt Honti Lajos síremlékénél.

— **A Mezőgazdasági Gépkísérleti Intézet** kétnapos tudományos ülése kedden kezdődött meg Gödöllőn. A tanácskozáson, amelyen felszólalt dr. Dimény Imre mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter, képviseltették magukat a csehszlovák, az NDK- és az NSZK-beli társintézetek is.

— **Dr. Szabó Zoltán,** a Magyarok Világszövetségének új főtitkára több napos látogatókörutat tett Ausztriában. Felkereste Bécsben a Magyar Munkásegyesületet, a Magyar Kultúr- és Sportegyesületet, továbbá a Magyar Iskolaegyesületet; Grázban az ottani magyar egyesületet és ellátogatott Burgenlandba is.

— *AZ ORSZÁGOS BÉKETANÁCS táviratban köszöntötte az ázsiai békeerők Bagdadban tanácskozó konferenciáját; a tanácskozás napirendjén az ázsiai béke és biztonság kérdései, s az ezzel kapcsolatos békemozgalmi feladatok szerepelnek.*

— **Százéves muzeológus.** Az NDK-ban most ünneplik Ernst Walter Andrae-nak, a berlini állami múzeumok volt igazgatójának századik születésnapját. Ő ve-

SZABADI GYÖRGY, a párt és a munkásmozgalom régi harcosa, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje, a Duna Csokoládégyár igazgatója 55 éves korában elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása péntek délután 3 órakor lesz a Farkasréti temetőben. — *Az MSZMP X. kerületi Bizottsága; a Magyar Édesipar vezetősége.*

SZIPSZER IMRE, a párt és a munkásmozgalom régi harcosa, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje 61 éves korában elhunyt. Búcsúztatása pénteken 14.30 órakor lesz a kazincbarcikai városi temetőben. — *Az MSZMP Kazincbarcikai Városi Bizottsága.*

— **Bolyós József,** az MSZMP Központi Bizottságának munkatársa hosszú, súlyos betegség következtében 47 éves korában elhunyt. Temetése pénteken 15.30 órakor lesz a Farkasréti temetőben. — Az MSZMP KB apparátusbizottsága.

— **A textilipari rekonstrukció** keretében tovább növelik, korszerűsítik a Szombathelyi Pamutipari Vállalat gépparkját. A gyár erre az évre többek közt 300 csehszlovák gyártmányú, P—105-ös pneumatikus szövőgépet rendelt. Az első szállítmány már megérkezett a városba, s a héten 11 szövőgép munkába áll.

— **A Magyar Úttörők Szövetségének** Országos Tanácsa kedden ülést tartott; napirendjén az úttörőmozgalom több nagyszabású eseményének előkészítése szerepel.

— *ÚJ FŐISKOLAI TANSZÉKEK. Az oktatási miniszter az egri Ho Si Minh Tanárképző Főiskolán és a Pécsi Tanárképző Főiskolán angol nyelv és irodalom tanszé-*

A gépkocsi-n

Az Országos Takarékpénztár a gépkocsi-nyereménybetétkönyvek 55. sorsolását február 24-én és 25-én Budapesten, az OTP V., Munnich Ferenc utca 15. sz. alatti kultúrtermében tartotta meg. A Budapesten váltott betétkönyveket 24-én, a vidéken váltott betétkönyveket pedig 25-én sorsolták. A sorsoláson azok a 10 000 és 5000 forintos betétkönyvek vettek részt, amelyeket 1974. október 31-ig váltottak és 1975. január 31-én még forgalomban voltak. A kétnapos húzáson összesen 667 gépkocsi talált gazdára. Az 5000 forintos betétkönyvekre 471, a 10 000 forintosokra 196 autó jutott.

(A listában a következő rövidítéseket használjuk: Moszkvics 412 — M; Trabant Lim. 601 — T; Zaporozsec — Z; Skoda S—100 — S; Skoda 100—L — SL; Wartburg de Luxe — W; Dacia — D; Zsiguli 2101 — Zs.

10 000 forintos betétkönyvek

1	010542	SL
1	028040	Zs
1	038193	S
1	038794	Z
1	039740	T
1	044084	S
2	011991	Z
2	017619	T
2	018365	Zs
2	027121	Z
2	031960	M
2	034154	W
2	041648	Zs
3	017309	M
3	024139	S
3	028744	W
3	031357	T
4	014646	Zs
4	025308	Z
4	038232	T
4	039867	M
4	042178	Z
4	046554	D
4	047533	Z
4	049643	M
4	050637	W
4	055514	S
5	011847	Zs
5	030502	SL
5	030551	S
5	035609	W
5	044411	S
6	020088	Z
6	022195	M
6	022413	S
6	025230	S
7	000180	S
7	009964	D
7	019018	S
7	020917	W
7	022010	D
7	022213	M
7	023626	Zs
7	027002	Zs
7	027050	Z
7	027356	SL
8	018401	W
8	024307	D
8	026096	Z
8	028707	Z
8	032372	T
8	035174	T
9	001088	SL
9	001735	S
9	007891	T
9	012705	S
9	015271	Z
9	019761	Z
9	026197	S
9	028496	Z
9	030317	SL
9	030476	SL
10	002635	Zs
10	005278	W
10	019087	W
10	019471	SL
11	000299	Zs
12	013705	Z
12	015391	Z
12	020428	D
12	020814	Z
12	024543	Zs
12	030417	SL
12	033918	T
12	034925	Zs
12	037437	Zs
12	039341	S
12	040993	S
12	043057	S
15	019490	Zs
17	006393	W
17	009774	Z
17	012582	SL
18	016519	D
18	017486	SL
18	024237	S
18	028477	Z
19	006426	S
20	006035	Z
20	033717	D
20	038036	SL
20	095596	M
20	102408	S
20	107883	S
20	113617	W
20	130679	S
20	141624	S
20	144199	Zs
20	147706	SL
20	151544	SL
20	164830	SL
20	184994	T
20	188667	T
20	190519	T
20	191826	T
20	195574	Z
20	199233	SL
20	203717	W
20	204613	Z
20	208271	Z
20	211694	S
20	213771	Zs
20	216415	SL
20	228877	D
20	239522	Z
20	251996	M
20	257301	Zs
20	259174	M
20	261137	M
20	271456	Z
20	281708	S
20	286223	M
20	288275	W
20	288607	T
20	289521	Z
20	292486	S
20	293141	Z
20	296256	D
20	298480	S
20	306835	Zs
20	326698	S
20	327300	Zs
20	329431	Z
20	336889	SL
20	337335	S
20	337490	Z
20	345838	Zs
20	352277	Zs
20	354454	S
20	356267	S
20	357810	SL
20	361105	Z
20	364053	Zs
20	364337	S
20	364569	S
20	364981	Zs
20	365655	Zs
20	367113	S
20	368307	S
20	369522	T
20	372594	Zs
20	374467	D
20	374613	S
20	379031	D
20	382504	Zs
20	383625	Z
20	383840	D
20	384444	Zs
20	386927	Z
20	388035	S
20	393724	S

1502

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

Aba-Novák Vilmos festőművész

NÉPSZAVA

1975 DEC- 17

Karácsonyi képaukció

A *Bizományi Áruház Vállalat* kedden, a *MOM* Csörsz utcai *Művelődési Központjában* nyitotta meg *a 38. hagyományos karácsonyi képaukcióját*, amelyet szerdán fejeznek be. Az árverés *Aba-Novák Vilmos* festményével, a *„Felsőbányai táj"*-jal indult. Az aukció első napján 171 alkotás került kalapács alá. Az utolsó festmény, amely kedden gazdára talált, *Márffy Ödön „Fürdő után"* című képe.

Az árverést szerdán 17 órától folytatják.

Aba - Novák Vilmos, festő

(1499)

Karácsonyi képaukció

A *Bizományi Áruház Vállalat* kedden, a *MOM Csörsz utcai Művelődési Központjában* nyitotta meg *a 38. hagyományos karácsonyi képaukcióját*, amelyet szerdán fejeznek be. Az árverés *Aba-Novák Vilmos* festményével, a *„Felsőbányai táj"*-jal indult. Az aukció első napján 171 alkotás került kalapács alá. Az utolsó festmény, amely kedden gazdára talált, *Márffy Ödön „Fürdő után"* című képe.

Az árverést szerdán 17 órától folytatják.

— Karácsonyi képaukció 8.

Népszava, Bp. 1975. dec. 17.

Aba Novák Vilmos

lásd: Székely Bertalan

Pap Gábor: Kincsek és mi...
Művészet, 1975. jún. – 9 old

Vilmos, [illegible]
za, Berény Róbert, Czigány Dezső, Czóbel Béla, Dési Huber István, Diener-Dénes Rezső, Egry József, Farkas István, Ferenczy Noémi, Gráber Margit, Hincz Gyula, Istókovics Kálmán, Kádár Béla, Kernstok Károly, Kmetty János, Márffy Ödön, Martyn Ferenc, Medveczky Jenő, Modok Mária, Paizs-Goebel Jenő, Rippl-Rónai József, Szobotka Imre, Szőnyi István, Tihanyi Lajos, Uitz Béla, Vass Elemér, Vidovszky Béla, Zádor István, Ziffer Sándor stb. képeit; Beck András, Beck Ö. Fülöp, Bokros-Birmann Dezső, Csorba Géza, Medgyessy Ferenc, Pátzay Pál és Vilt Tibor szobrait.

A bajai képzőművészeti gyűjtemény a múzeum megnyitása után gyorsan továbbfejlődött. *Nagy István* (1873–1937) festőművész végakarata szerint az özvegye 40 képét adta át a múzeumnak azzal az óhajjal, hogy azok állandóan ki legyenek állítva. Az Oltványi-gyűjtemény és a Nagy István-hagyaték kiállítása azonban az ötvenes években megszűnt. Jelenleg – és ki tudja, meddig – szűkös raktárban várják a további, remélhetőleg jobb sorsukat. A bajai múzeum országosan ismert néprajzi és régészeti gyűjteménye mellett képzőművészeti anyaga is igen jelentős, hiszen nemcsak az Oltványi és Nagy István képegyüttes, de a bajai festők és a Rudnay művésztelep fontosabb alkotásai is állandó

év alatt közel húsz növendéke került onnan a Képzőművészeti Főiskolára''. Saját megyéjében pedig szakfelügyelőként dolgozott, s generációk sorát nevelte a látható és kifejezhető valóság szeretetére.

Diószegi Balázs keményen megküzdött minden eredményéért. A természetelvű festészet határain belül maradva egyre elvontabb és sűrítettebb kifejezési formákat hódított meg. Sajátos profilú, őszinte indíttatású

(1501)

Aba Novák Vilmos

„Kubikosok"

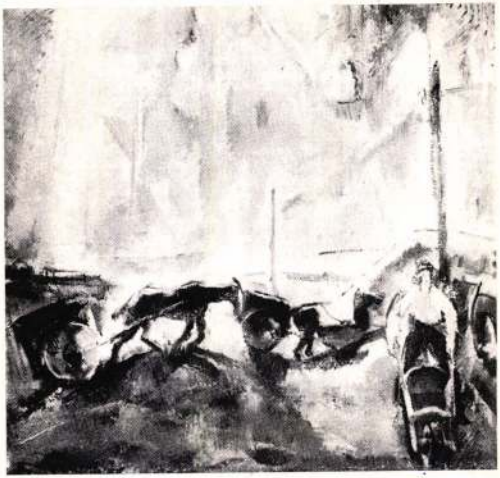

Pap Gábor: Kincsek és Mükincsek...
Művészet, 1975. június – 9 oldal.

Aba Novák Vilmos festő- és grafikus művész

Aba Novák Vilmos festő- és grafikus művész az un. római iskola tekintélyes alakja március 15-én lenne 80 éves. Egyházi és magyar történelmi tárgyi falfestményeivel a harmincas évek hivatalos művészetszemléletét képviselte.

„Kékkalapos nő" című festménye

szervezetek többségében alandóan napirenden tartják. A határozat megjelenése óta a községi alapszervezet háromszor, a SZOT Igazgatóság pártszervezete kétszer, míg a többi alapszervezet egy-egy alkalommal tárgyalta vezetőségi ülésen és taggyűlésen a nőpolitikai munkát. A napirendek többsége a nők élet- és munkakörülményeire, a nőbizottság és a nőfelelős beszámoltatására szorítkozott, s csak nagyritkán számolt be gazdasági vezető, vagy szakszervezeti vezetőség a határozat végrehajtásáról és tapasztalatairól. A nőbizottságok munkaterv szerint végzik munkájukat. Félévenként üléseznek; a legfontosabb feladatokat tárgyalják meg. Ilyenek: a munkafeltételek javítása, a gyereknevelés gondjainak könnyítése, a szolgáltatások bővítése, a nők részvétele a gazdasági, társadalmi és politikai vezetés munkájában. Üléseikre rendszeresen meghívják a párt-, állami- és gazdasági vezetőket.

A nőbizottságok ajánlásaira az állami és gazdasági vezetés is élénken reagál. A SZOT egységeknél például — a nőbizottságok javaslatára — *felemelték a szülési szabadságon lévő nők fizetését. A gyermeküket egyedül nevelő nőket rendkívüli fizetésemelésben részesítették* az állami gyógyfürdő kórházánál. A bányász gyógyházban

Tapasztalatcsere tanácskozáson Keszthelyen

Tapasztalatcsere jellegű tanácskozásra hívta egybe a megyei tanács vb járási hivatala a keszthelyi járás tanácselnökeit és a tanácsi bizottságok elnökeit február 27-én Keszthelyen. *Dr. Csillag Ferencnek*, a járási hivatal helyettes elnökének elemző, értékelő és gondolatébresztő tájékoztatója után a bizottságok elnökei munkamódszereikről, kezdeményezéseikről és a tanácsi munka fejlődéséről számoltak be.

A hévízi nagyközségi tanács bizottságainak képviseletében *Bakál Ferencné*, a számvizsgáló bizottság elnöke, *dr. Kiss Mihály*, a községfejlesztési bizottság elnöke és *Póczek Mihályné*, az egészségügyi- és szociálpolitikai bizottság elnöke kért szót. A számvizsgáló bizottság — mint ez a felszólalásból is kitűnt — eredményesen dolgozott a múlt évben, s tevékenyen részt vett az 1974. évi költségvetési és fejlesztési terv elkészítésében is. Még az érdemi munka megkezdése előtt *alapos, gondos felmérést végzett a nagyközségben*, miközben számos választópolgárt kérdezett meg tési bizottság elnöke *a részletes rendezési tervhez nyújtott segítségről szólt*. A bizottság — alapos mérlegelés után — 16 pontos javaslatot nyújtott be a községi tanácsnak a tervek módosítására. Hangsúlyozta, hogy a rendezési tervben előírt feladatok csak közösen, minden érdekelt szerv bevonásával és a lakosság messzemenő támogatásával valósíthatók meg.

Póczek Mihályné az egészségügyi- és szociálpolitikai kérdések megvalósításáról tájékoztatta a résztvevőket. A bizottság nemrégen vizsgálta az öregek napközi otthonának a működését, mely után több javaslatot tett az ellátás és gondozás javítására. *A községben élő csökkent munkaképességűek helyzetét is megvizsgálták* s részletes jelentést készítettek.

Az elhangzott felszólalásokból kitűnt az is, hogy minden egyes bizottság *élt a tanácstörvényben biztosított jogával*. A korábbi évekre jellemző passzívitás megszűnt, egyre nagyobb részt vállalnak a bizottságok a tanácsi demokrácia fejlesztésében és a közgondolkodás formálásában.

(1496)

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLI H
1974 MÁR 16

(1496)

Aba-Novák Vilmos
festőművész
1021

* *Nyolcvan éve (1894. március 15-én) született Aba-Novák Vilmos festőművész. Ebből az alkalomból közöljük a művész önarcképének reprodukcióját.*

(1495)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1974 MÁR 17
Tolna m. Népújság

Aba-Novák Vilmos festőművész (1495

1021

Nyolcvan éve, 1894. március 15-én született Aba-Novák Vilmos festőművész. Ebből az alkalomból közöljük a művész önarcképének reprodukcióját.

magazin · r

Vasbeton hajók a tengereken

Egy múlt századbeli szabadalom hasznosítása

Az utóbbi években egyre gyakrabban szántják a tengereket különböző országokban készült, különböző rendeltetésű vasbeton testű hajók. Egyre gyakrabban jelennek meg róluk hírek a műszaki és más folyóiratokban, amelyek figyelmet érdemlő újdonságként ismertetik ezeket a különös vízi járműveket. A vasbetonból készült hajótest figyelmet érdemel, hiszen rendkívül tartós és gyakorlatilag nem szorul karbantartásra, újdonságnak azonban nem lehet nevezni. Arról van szó ugyanis, hogy ennek a találmánynak a szabadalmát 1852-ben adták ki a francia Jean-Louis Lambot-nak.

két anyag keveréke köt össze egymással és borít be."

Lambot találmányát korában különböző okok miatt nem értékelték kellőképpen. Csak az első világháború idején foglalkoztak újra vele, amikor kevés volt a hajók építéséhez megfelelő fém. Ugyanez megismétlődött a második világháború idején is. A háború után Luigi Nervi, a neves olasz építész kezdett vasbeton hajókat építeni. Ma már a világ sok országában elterjedtek az ilyen hajók.

3000 éves csatorna

Közép-Ázsiában Üzbegisz

(1494)

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁR 17

Népújság Heves

Aba-Novák Vilmos festőművész

1029

(1494)

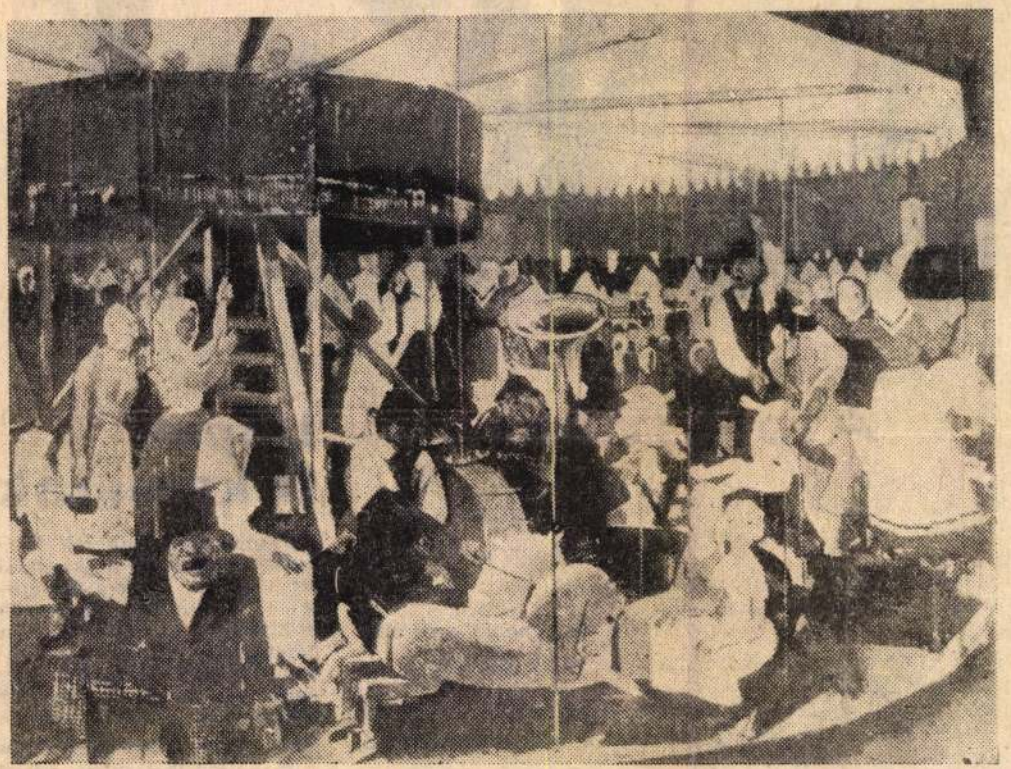

Nyolcvan éve szü'etett Aba-Novák Vilmos

Nyolcvan évvel ezelőtt 1894. március 15-én született Aba-Novák Vilmos festőművész. Ebből az .. kalomból közöljük Körhinta című festményének reprodukcióját.

A napjainkban elterjedt nézetek szerint Ázsia és Afrika volt az emberiség bölcsője. Amerikába viszonylag nemrégen hatolt be az ember — az indiánok ősei Ázsiából kerültek Amerikába, azon a földszoroson keresztül, amelyet most a Bering-szoros vízbe borít.

A közelmúltban Ecuadorban talált megkövesedett ősember-koponya arra a feltételezésre késztette a tudósokat, hogy már jóval korábban is élt ember Amerikában. A részletes antropológiai vizsgálattal és a koponya belsejében nőtt széndioxidkalcium-kristályok korának meghatározásával a szakemberek ugyanarra az eredményre jutottak: a koponya 18 000 éves. Ez 20 000 évvel több, mint az Amerikában eddig talált legrégibb emberi maradványok életkora. A koponyán az ősemberi ismertetőjegyek a mai emberre jellemző vonásokkal kombinálódnak. Jól kifejezettek a szemöldökívek, az állkapocs felépítése pedig azt bizonyítja, hogy az ősembernek erősen fejlett rágóizmai voltak.

Pólya Zoltán: Húgom a kertben.

Aforizmák

Mielőtt megházasodtam, hat gyermeknevelési elméletem volt. Most pedig hat gyermekem van és egyetlen elméletem sincs.

(Lord Rochester, angol költő)

Mindig jobb igazat mondani, persze csak akkor, ha valaki nem hivatásos hazudozó.

(Jerome K. Jerome, angol humorista)

A második házasság — a reménység diadala a tapasztalat fölött.

(Samuel Johnson, angol irodalomkritikus)

A vallás nagy szolgálatot tett a szerelemnek azzal, hogy bűnnek nevezte.

(Anatole France)

Liliputi tv-kamerák

Francia szakemberek hordozható miniatűr tv-kamerát terveztek. A kamera átmérője 3,5 milliméter, hossza 20 milliméter. A külön tokban elhelyezett erősítő berendezés valamivel nagyobb. Egy angol cég is gyárt miniatűr tv-kamerát. Ezt azonban nem lehet összehasonlítani a francia készülékkel, mivel

(1493

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1914 MÁR 16

Kisalföld

Aba-Novák Vilmos festőművész

1021

(1493)

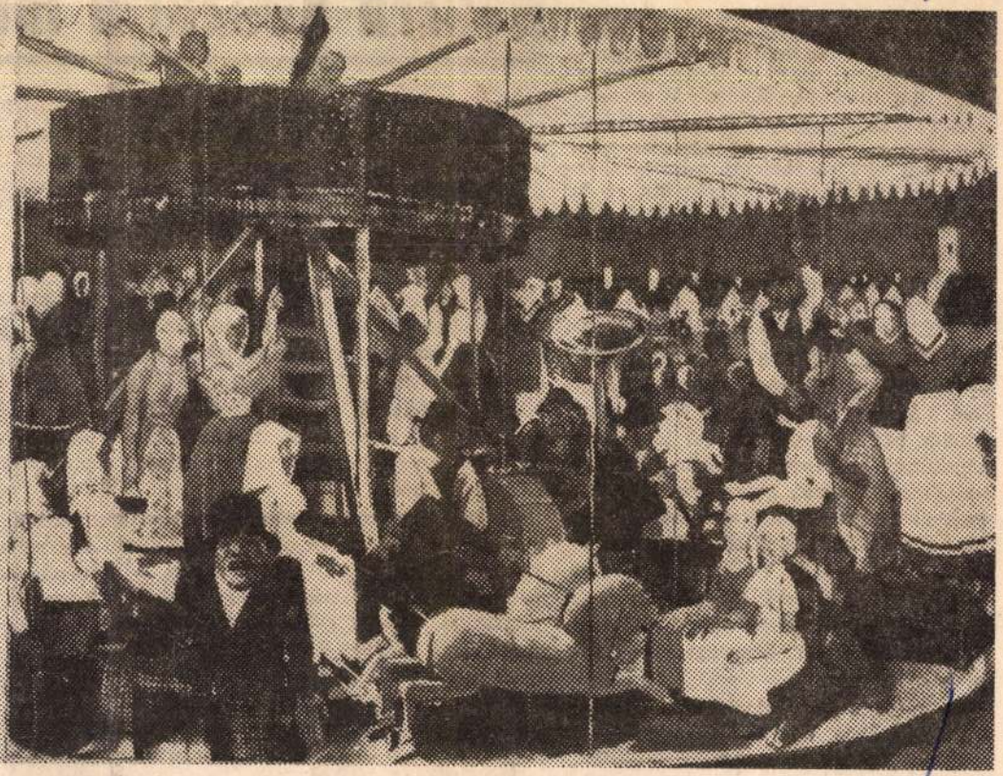

□ **ABA-NOVÁK FESTMÉNYEK.** — Nyolcvan éve, 1894. március 15-én született Aba-Novák Vilmos festőművész. Ebből az alkalomból közöljük a művész két festményének reprodukcióját.

□ Önarckép

□ Körhinta

Nyárra készül a műhely

A március, bár ez idáig csak a tél hulló fogait mutatta, a földeken tavaszt jelez. A vetést, a műtrágyaszórást. A bezi-győrsövényházi egyesült téesz gépszerelő műhelyében már a nyár lehelete érint: három ember fűkaszákat szerel.

— Tegnap érkeztek a fűkaszák. Rotációs kaszákat vártunk, de már megszoktuk, hogy ritka a rotációs, mint a fehér holló — mondja *Horváth Sándor.* — A gyerekek — a két fiatalemberre mutat — segítenek a három kasza összeszerelésében.

Horváth Sándor mozdulatait nézve gépszerelőnek gondolom. Kérdem is tőle, hogy mióta dolgozik a műhelyben.

— Nem vagyok szerelő — tájékoztat. — Traktoron dolgozom, de néha beugrom a műhelybe egy-két napra, ha úgy adódik. MTZ-50-es traktorral járok, azt készítettük elő vizsgára, közben megérkeztek a fűkaszák. Nyolc éve kaszálok ezekkel a típusokkal, értek hozzájuk, és jó, ha a fiatalok is eltanulják a szerelést.

A két fiatal szerelő: *Lőrincz József* és *Lakatos István.* Lőrincz József 1971-ben, Lakatos István 1972-ben végezte el a vépi iskolát.

— Megérte szerelőnek tanulni? — kérdezem őket.

— Jó szakma — mondja Lőrincz József. — Mindketten az általános iskolából azonnal Vépre mentünk. Téesztagok vagyunk, mindent megkapunk, ami egy tagnak jár.

— Nem kell bejárni, buszozni, vonatozni — toldja meg munkatársa szavát Lakatos István.

Elmondják, hogy a műhelyben jó a kollektíva. Szívesen vették maguk közé őket az idősebb szerelők. Rövid néhány év alatt minden erőgép és munkagép szerelését elsajátították.

— Nem irigyek az idősebbek, szívesen okítanak bennünket, nyáron meg megyünk velük kombájnolni — beszéli Lőrincz József.

— Úgy dolgozunk, mint a gyárban, megszabott időben — mondja Lakatos István. Télen meg ilyenkor, reggel fél hét órától délután négy óráig tart a munkaidő, félórás ebédszünettel. Áprilistól őszig délután 5 órakor tesszük le a szerszámokat.

A műhely már eléggé elavult, bár felszerelése korszerű.

— Az a baj, hogy nincs tusolónk, öltözőnk — mondja egyikük.

— Jó lenne tiszta ruhában jönni, meg munka után tisztában elmenni — veszi át a szót a másik. — De talán javul a helyzetünk. Már épülnek a szociális helyiségek. Lesz mosdónk, fehér-fekete öltözőnk.

Arra a kérdésre, hogy mennyi a kereset, ezt mondják:

— Órabérünk 6 forint. Ezzel nem vagyunk megelégedve. Az idősebb szerelők is alig érik el a 10 forintot. Ezen kellene változtatni, hiszen majdnem minden gépesített már a téeszben, sok a munkánk, és úgy érezzük, nem vagyunk megfizetve.

Beszélgetés közben Horváth Sándor előkészítette szerelésre a harmadik fűkaszát is. Valaki beszól a műhelybe, hogy dél van.

— No, a harmadikat majd ebéd után szereljük össze, fiúk — mondja Horváth Sándor a fiataloknak.

Jó étvágyat köszönve egymásnak, elindulnak haza **ebédelni.**

— Pék —

történészek csak évtizedek kel később jöttek rá: a ku ruc költészet eredetine vélt darabjai között dö benten fedezték fel az er deti Thaly-verseket.

Nos, a *Trencsén, Zsil Koroncó* kezdetű, a vesztett csalák felett búsongó dalt ugyancsak Thaly Kálmán írta, mégpedig az 1850-es években, s állítólag a koroncói csatamezőn. A falu, Koroncó népe különösen kedveli ezt az éneket, annál is inkább, mert a helyi parasztkórus — amelyet egy emberöltőn át *Jámbor Imre* vezetett, sokszor és szívesen énekelte.

Jámbor Imre nincs többé, nemrég távozott az élők sorából, 82 éves korában. Ácsmester volt. Kitűnő ács, emellett jó orgonista és karnagy, karnagya a parasztkórusnak, amely hajdan istállóban tartotta négyszólamú énekpróbáit. Mesteremberként munka után bejár- ban a dunántúli pünkösdölés egyik legszebb változatát Jámbor Imre énekelte. Már elmúlt nyolcvan esztendős, amikor mintegy félezer dalt énekelt el a gyűjtőknek, a többi között Volly István népzene-kutatónak, aki két éven át vissza-visszajárt a koroncói nótafához. Értékesnek bizonyult — hajdani vándorlásai közben tanult — munkásdalkincse, amelyet utolsó éveiben különösen kedvelt és énekelt.

Mintegy félezer ember kísérte utolsó útjára Jámbor Imrét, aki kincseit nem vitte magával az elmúlásba, hanem átadta az örökösöknek: az új nemzedékeknek.

Sz. A.

(1492

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁR 15

Szolnok Megyei Néplap

Aba-Novák Vilmos festőművésze

(1492

1021

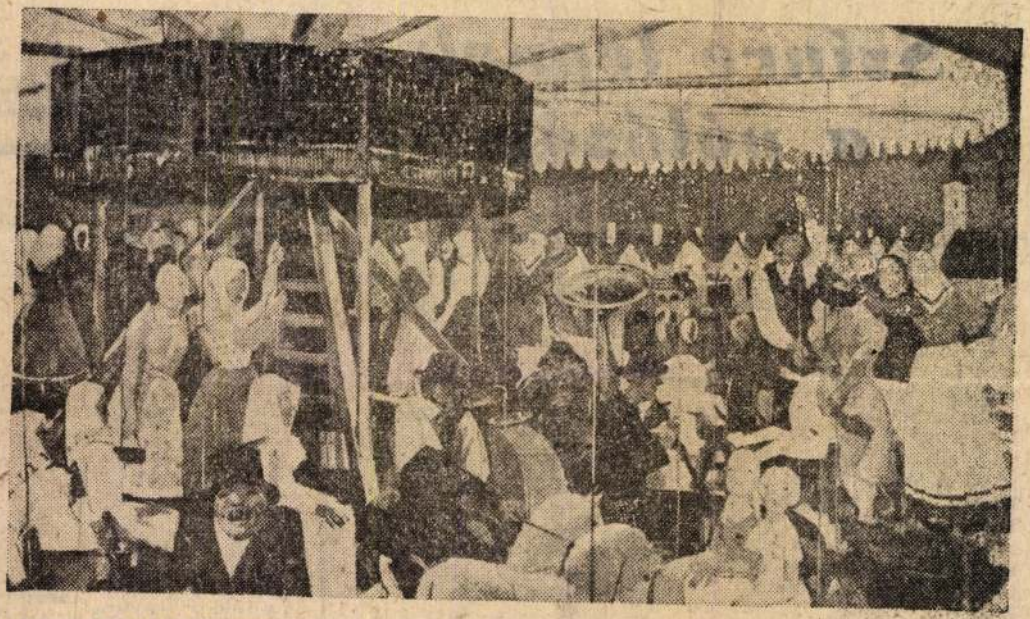

NYOLCVAN ÉVE, 1894. március 15-én született Aba-Novák Vilmos festőművész. Ebből az alkalomból közöljük a művész festményének reprodukcióját; a Körhinta

Színre lépnek a pólózók

Hálátlan dolog vízilabdaszurkolónak lenni: a drukkerek ahogy ősszel elbúcsúztak a játékosoktól, egy félév elteltével láthatják őket viszont.

De nem könnyű a játékosok helyzete sem. Úgy kell átdolgozniuk a telet, úszni számolatlanul a kilométereket, hogy a nagyon is távoli bajnoki rajt lebegjen szemük előtt. Egyszóval túl hosszú ideig vagyunk vízilabda nélkül, és bármennyire is tiszteletreméltó a sportág szakvezetőinek „válogatottcentrikus" szemlélete — hogy az egész vízilabdaéletet a legjobbak nemzetközi szereplésének rendelik alá —, nem jól van ez így...

A minap azt kérdezte az napra pedig — április 3-án és 4-én — a Damjanichban kerül sor a Felszabadulás Kupa mérkőzéssorozatra melyen a Budapesti Spartacus, a Vasas Izzó, a SZEOL és természetesen a Vízügy Dózsa vesz részt.

Két hét a Vasassal

Az edző elmondta, hogy a felkészülést jól szolgálta az a három nap, melyet Szegeden töltöttek, hiszen ez alatt ötször találkoztak edzőmérkőzésen a SZEOL-lal. Játszottak edzőmérkőzést az OSC ellen is — igaz a Vízügy Dózsa tartalékos csapattal szállt vízbe az orvosegyetemisták ellen, ám így is

Apróhird

INGATLAN:

ÚJSZÁSZON háromszobás összkomfortos családi ház eladó, 280 négyszögöl telekkel a vasútállomás mellett készpénzért. — Újszász, Vasút u. 22.

SZOLNOK, Halom u. 5. szám alatt, a kövesút mellett kétszobás, kertes családi ház eladó.

133 n-öl házhely a Kertvárosban, buszmegállónál, vízparton eladó. Telefon: Tiszafoldvár 179.

SZOLNOK—Szandaszőllős, Váci M. u. 29 szám alatti 125 n-öl termő gyümölcsös — építésre is alkalmas — sürgő-

EGYSZO
komforto
lakás e
nok, Mo

SZOLNO
Gy. utcá
ház építe
mas telel
deklődni
Kolozsvá
em. 8.

1093 n-öl
házzal.
lettel ela
Döbrey u
Gyula.

KÉTSZOB
szobás h
adó. Szol
u. 5. sz.

GÉPJ

GÉPKOCSI
vélcím: 2
Postafiók

(1491)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Aba-Novák Vilmos
festő- és grafikusművész

Zalai Hírlap

(1491)

1021

1974. március 10.

Aba-Novák Vilmos: ÖNARCKÉP

(Nyolcvan éve, 1894. március 15-én született Aba-Novák Vilmos festő és grafikus. Ebből az alkalomból közöljük a művész önarcképét.)

sport — sport

is — piros-feketében

és Bálint a ZTE—PMSC mérkőzés esélyeiről

mennek ki, hogy nyerni akarnak. Ebből következően azután szervezetten, fegyelmezetten játszanak, s no de meg teljes erőbedobással végighajtják a 90 perceket.

— Tavaly ilyenkor még a kiesés ellen küzdöttek. Milyen célt tűztek ki a most folyó idényre?

— Tervünk a középmezőnyhöz való felzárkózás volt.

— A múlt idő nyilván nem véletlen, azaz menet közben módosítottak.

— Igen, hisz' köztudott, hogy az ősszel minden várakozást felülmúlva álltak helyt a fiúk. Most már az 5—6. helyet szeretnénk megszerezni, s versenyben akarunk lenni a legjobb vidéki csapat címért is.

— Hogyan értékelte csapata elmúlt vasárnapi teljesítményét?

— Helyzeteink alapján már az I. félidőben be kellett volna biztosítani győzelmünket. Ennek ellenére tény, hogy a fiúkból ezen a mecscsen jött ki az előző hetek sorozatmérkőzései okozta fáradtság. Így aztán csak nehezen, a hajrában sikerült megszereznünk a két pontot a Haladástól.

— A ZTE elleni összeállítás?

— Marad a legutóbbi kezdő csa-

lint, Bencsik tizenegyet küldöm a pályára.

— Remények?

— Már említettem: nekünk minden mérkőzésen a győzelem a célunk. Most is. Természetesen azért döntetlen esetén sem leszek elégedetlen.

Dunai dr. után a PMSC egy régi, meg egy egészen új játékosának is feltettem a legutolsó kérdést.

— Szoros mérkőzésen, remélem, sikerül folytatnunk veretlenségi sorozatunkat — felelte a pécsiek kapitánya, az ötszörös válogatott Konrád I. János. — Egy pontra feltétlenül számítok . . .

— Zalaegerszegen még sohasem játszottam, azt viszont nagyon jól tudom, hogy otthonában — híres közönsége támogatásával — félelmetes ellenfél a ZTE — mondta Bálint László, aki tavaly nyáron az NB III-as PEAC-ból került a baranyai piros-feketékhez, s nemcsak az első csapatnak lett az egyik „ásza", hanem az utánpótlás válogatottságig is eljutott. — Mivel azonban a hírek szerint ezúttal tartalékos védelemmel kényte-

(1488)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁR 14

Aba-Novák Vilmos
Vas Népe "
festőművész

1021

(1488)

Aba-Novák festmény. Nyolcvan éve, 1894. március 15-én született Aba-Novák Vilmos festőművész. Ebből az alkalomból közöljük a művész Körhinta című festményének reprodukcióját.

(MTI fotó — KS)

Sakk

565. sz. feladvány (Antonio Bottacchi) megfejtése: 1. Hf3:!

566. sz. feladvány
HANS HENNING

Világos: Kd1, Vf7, Bb6, Bf5, Fé9, Hc7, Hé6 (7).
Sötét: Ké7, Bg7, Bh5, Fa1, Fg2 Hf3, Hh4 (7).
Világos indul és a második (2.) lépésben mattot ad.

566. sz. játszma.
Sziefliat védelem.
PINTÉR JÓZSEF—MARJANOVICS
XII. Ifjúsági Európa-Bajnokság, Groningen 1973.
1. é4, c5 2. Hf3, d6 3. Hc3, a6 4. d4 cd: 5. Hd4:, Hf6 6. Fe4!, é6 7. Fb3, b5 8. f4, Fb7 9. 0—0, Hbd7 10. Bé1, Hc5 11. Fd5 éd: 12 éd:+, Kd7 13. bd4, Ha4 14. Ha4:, ba: 15. c4, Kc7 16. Va4:, Vd7 17.Va5+. (17. Va3, Fb2, Bac1 c5-tel kapcsolatban számításba jött.) 17. — Kc8 18 Fb2, Fé7 19. c5, de: 20 Hf5!?. (20. Bac1!, Vd5: 21. Hf3!) 20 —, Ff8 21. d6, Fd6: 22. Bad1, Vf5: 23. Bd6:, Vc2! 24. Bd2 Vd2: 25. Vc5:+ Kd8! 26 Vé7+ Kc8 — és döntetlen örökös sakkal. (0,5:0,5).

ngarıner tett néhány lépést a tt. Sabaria Cipőgyár—SZSE-

e és **Horváth Pál** felvételei)

LAKATOSOKAT

veszünk fel.
Mezőgépgyár
Szombathely
Szinyei Merse Pál u. 39.

(2501)

Mezőgazdasági Gépgyá
Központi Gyáregysége
Szombathely V., Trakt
FELVESZ
esztergályos, ma
hegesztő szakmu
Jelentkezés: a gyáregység főmérnökénél. (2588)

Az Őrségi Vízrendezési és Talajvédelmi Társulat körmendi telephelyére
raktárost vesz fel.
Jelentkezés: Szombathely, Gábor Andor u. 7. sz. alatt a munkaügyi előadónál.

(3680)

FESTŐKET
veszünk fel.
Mezőgépgyár, Szombathely, Szinyei Merse Pál u. 39.

(2503)

Építtetők figyelem!

A szentgotthárdi Nagyközségi Közös Tanács Végrehajtó Bizottsága, Szentgotthárdon a Széchenyi u. 13. sz. alatt lévő udvari lakóépületeket, március hó 16-án, 9. órakor a helyszínen nyilvános árverésen lebontás céljából eladja.

(2430)

1490

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁR 15

Dolgozók Lapja Komárom

Aba Novák Vilmos festőművész (1490)

1021

1974. március 15. péntek

Aba-Novák emlékére

Nyolcvan éve, 1894 március 15-én született Aba-Novák Vilmos festőművész. Ebből az alkalomból közöljük a művész két festményének reprodukcióját.

Önarckép

Körhinta

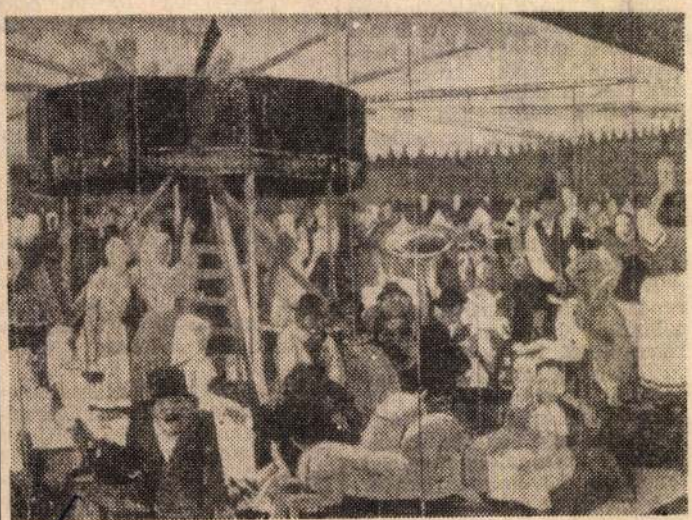

Nagyüzemi burgonyatermesztés 14 000 hektáron

A MÉM-ben kidolgozták a burgonyatermesztés fejlesztési programját.

A szakemberek a jelenlegi egy főre eső évi 70-75 kilogrammos burgonyafogyasztás szinten tartását irányozták elő, — de hazai termésből. Ennek érdekében már 1974-ben egész sor mezőgazdasági nagyüzemben a legkorszerűbb termelési eljárásokra rendezkednek be. Az állami gazdaságokban kialakított és jól bevált nagyüzemi burgonyatermesztési rendszer anyagi és műszaki feltételeit mintegy 14 000 hektáron biztosítják, mégpedig négyezer hektáron állami gazdaságok szervezésében, 10 000 hektáron pedig a termelőszövetkezetekkel kooperálva. Ezekben a gazdaságokban lehetővé válik a jó étkezési és nagy termőképességű, külföldi, valamint hazai fajták termesztése.

A nagyüzemi termesztők a rendszerekben együttműködve különféle kedvezményekben részesülnek, így például egyedi elbírálás alapján kiemelt beruházási támogatást kapnak. A támogatás feltétele azonban, hogy a termesztési rendszer szakmailag megfeleljen a — követelményeknek.

A program szerint a következő években a tapasztalatok alapján olyan mértékben terjesztik ki a korszerű mód-

Hat tan

Négy város és két nagyközség tanácsának végrehajtó bizottsága, illetve tanácsa tartott ülést szerdán és csütörtökön. A napirend egy-egy pontjában hozott határozat ismertetése némileg jelzi azt a sokrétű tevékenységet, amit tanácsaink a lakosság érdekében végeznek.

A TATAI Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága szerdán a vendéglátó egységek helyzetével, tennivaloival foglalkozott. Mindinkább előtérbe kerül a helyi lakosság ellátása. Erre utal, hogy folyamatosan növekszik a előfizetéses étkezést igénylők száma.

A vendéglátó egységek viszonylag nehéz helyzetben dolgoznak. Helyiségeik, berendezésük elmarad a napi követelményektől. Ennek ellenére megfelelnek hivatásuknak. Jobb beszerzési forrásokat keresnek. Így például a Tatai Állami Gazdaságtól vásárolnak halat. Üdítő italt nem megyei közvetítéssel, hanem a termelőtől szereznek be. A gazdasági önállóság így szolgálja a lakosság érdekeit.

A várossá nyilvánítás 20. évfordulójának megünneplése fokozott feladatok elé állítja a vendéglátó egységeket. Ennek akkor felelnek meg, ha berendezéseiket felújítják, jobban kihasználják. A kiszolgálás javítására — a fürdőhelyekhez hasonlóan — alkalmi

(1486)

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 AUG 24

NEUE ZEITUNG

Vilmos Aba Novák

(1486)

/1021

Ein Künstler in der Provinz

Porträt

Am Torpfosten ein Schild: Vorsicht, der Hund beisst! Und von der anderen Seite des Zauns bellt uns ein freundliches Tierchen an. Auf die lautstarke Begrüssung hin taucht der Hausherr auf: *Franz Staub* öffnet uns das Tor. Im Haus hängen an der Wand Bilder, auf dem Schrank liegen im Stapel Gemälde und auf den beiden Kommoden Bände mit Reproduktionen, viele, viele Bücher und mehrere Jahrgänge der Zeitschrift „Művészet". Ziergegenstände gibt es hier nicht viele, es bliebe auch kein Platz dafür...

„Es sieht hier jetzt nicht besonders gut aus, denn ich war lange Zeit hindurch alleine, meine Frau ist erst vor wenigen Tagen aus dem Krankenhaus zurück", entschuldigt sich Franz Staub.

Ich bewundere die Gemälde, die verschiedenen Stilrichtungen repräsentieren, und ich kann nicht umhin zu fragen, wie es denn eigentlich begann mit dem Malen.

„Als ich 18 Jahre alt war, lernte ich Tischler. Mein Vetter ging in die Handelsschule und dort mussten sie zeichnen lernen. *Nun hat er mich einmal spasseshalber aufgefordert, mit ihm am Sonntag in die Berge von Buda zu gehen, um dort nach der Natur zu malen.* Ich wollte schon mitgehen, aber ich hatte keine Farben. Er wollte mir auch keine geben, aber da war ich schon so aufgezogen, dass ich mir selber welche gekauft habe. Das ist aber an dem Sonntag nichts geworden, weil das Wetter schlecht war, und so haben wir begonnen, Zeichnungen zu kopieren. Das hat mir dann so grossen Spass gemacht, dass ich begann, die sogenannte *Freie Schule von Artur Pán* zu besuchen. Dort hätte ich im ersten halben Jahr nur Gipsköpfe zeichnen sollen, aber der Meister war mit mir so zufrieden, dass ich noch am selben Tag nach einem lebendigen Modell zeichnen durfte. 1927 habe ich dann meinen Meisterbrief als Tischler bekommen, aber auch meine Liebe zur Kunst blieb. Eine *Frau Marsowsky* hatte in *Haris-köz, Budapest,* eine Zeichenschule, und dort ging ich hin, ab... ich glaube 1930. Der Hilfslehrer war hier *Vilmos Aba Novák.* Kurze Zeit später hat sich Aba Novák selbständig gemacht und eine Schule am Hotel Astoria eröffnet. Nun habe ich den Auftrag erhalten, die Einrichtung zu machen, und dafür durfte ich die Stunden besuchen."

Jetzt ergreift Frau Staub, geborene *Magda Dávid* das Wort: „Geheiratet haben wir 1935. Ich war gelernte Friseuse und habe gut verdient, so dass sich mein Mann der Kunst widmen konnte."

„1936 erhielt Aba Novák in der *Künstlersiedlung* von *Szolnok* ein Atelier und dorthin zog er sich mit seinen Schülern zurück", erinnert sich Franz Staub. „Er hatte auch mich eingeladen, und so fuhren wir mit meiner Frau hin. Ich war z. B. mit *Ferenc Redő, Tibor Durai, János Rozs* und *Endre Rozsda* zusammen. Es war eine wunderschöne Zeit für mich. Meine Frau aber stammte ursprünglich aus *Szolnok* und dort lebten auch ihre Eltern. Und die liessen meiner Magda keine Ruhe, dass ihr Mann keinen *„anständigen Beruf"* hat, und um dem vielen Zirkus und Gerede ein Ende zu setzen, beschlossen wir, nach *Németkér* zu kommen, denn ich stamme von hier, und hier leben wir seitdem..."

Die Unterhaltung ist schon längst über das hinausgewachsen, wonach ich ursprünglich gefragt habe, nämlich über den Beginn der Malerei.

Da wir schon dabei sind, frage ich nun doch danach, wovon ein Künstler in einer kleinen Gemeinde lebt.

„Wir hatten noch vor kurzer Zeit 40 Bienenfamilien — das war sozusagen mein Hobby — aber ein grosser Teil davon ist umgekommen", sagt Franz Staub. „Und meine Frau, die ist ganz verrückt nach den Tieren. Im Hof werden Sie bestimmt die Enten und die Ziegen und den Hund, die Katze gesehen haben. Das gibt ihr viel Arbeit und diese Arbeit liebt sie. Denn als Friseuse ist sie schon in Pension. Aber eigentlich leben wir nicht davon. Ich bin in der Gegend langsam bekannt geworden und ich bekomme ganz schöne Aufträge: Porträts und Stilleben. Ich nehme auch an vielen Ausstellungen teil. 1964 habe ich in *Szekszárd* und in *Pécs* ausgestellt und in der letzten Zeit beteilige ich mich jedes Jahr an der Ausstellung der Künstler des *Komitates Tolna.* Im Dezember 1972 war eine solche in *Paks,* und ausserdem habe ich Bilder in *Simontornya* und hier in *Németkér* gezeigt. 1960 wurde ich in den *Fonds der Bildenden Künstler* aufgenommen. Ich nahm fast jedes Jahr an den Sommerlagern teil. Und nun habe ich aufgrund meiner 10-jährigen Mitgliedschaft in dem Fonds eine Pension beantragt und ich glaube, es wird in Ordnung gehen."

„Stört es einen Künstler nicht, dass er nicht ‚im Zentrum der Ereignisse', nicht in der Hauptstadt also, sondern in ländlicher ‚Abgeschiedenheit' lebt?"

„Wovon ich den Menschen erzählen will, dazu braucht man nicht die Hauptstadt. Denn ich will von der *Schönheit der Natur und von der Schönheit der Arbeit berichten.* Und das kann man in Németkér genauso gut — wenn nicht noch besser — wie in der Stadt auf die Leinwand bringen. Und auch wenn man in der Provinz lebt, muss man nicht unbedingt provinziell im negativen Sinne des Wortes sein, davon bin ich zutiefst überzeugt."

Franz Staub in seinem Garten

„Was sind Ihre Pläne für die Zukunft?"

„Ich fahre in die *Bundesrepublik* zu Verwandten und dann nach *Dubrovnik.* Während der Reise und auch im allgemeinen ist es mein Plan, viel zu malen. Das ist das Schönste, was ich mir vorstellen kann. Und darum tue ich das auch."

Franz Staub geleitet uns bis an die Gartenpforte. Das Hündchen rennt mit lautem Bellen neben uns her. Wir verabschieden uns vom Gastgeber... aber nur bis zur nächsten Ausstellung!

Júlia Horváth

FÜR UNSE

Ferien am Balaton

An einem heissen Sommertag ist es am Ufer des „ungarischen Meeres" laut von fröhlichem Kindergeschrei; unter den über 200 000 Menschen, die sich hier erholen, finden wir auch die Schüler. (In den Ferien einfach nur: Mädchen und Jungen . . .) Wie viele schwimmen, springen und laufen herum? Das ist schwer zu sagen. Wer könnte je in die Erholungsheime und Privathäuser am 78 Kilometer langen Ufer entlang abends hereingucken, um zu sehen, wie die Abertausende von „beurlaubten" Schulbuben und Schulmädchen in ihren wohl- oder weniger wohlverdienten Ferien ohne Hausaufgabensorgen schlafen?

Ein bedeutender Teil der Kinder hält sich eine oder mehrere Wochen ohne die Eltern in *Pionierlagern* auf. *Das grösste zentrale Pionierlager befindet sich für 700 Kinder in Zánka, in Káptalanfüred stehen mehrere Lager nebeneinander, in denen insgesamt 1500 Kinder zu finden sind.* In weiteren 4—5 Ortschaften wurden noch vor Jahren zentrale Pionierlager gegründet, die kleineren sind so unzählig, dass man nur schätzungsweise sagen kann, dass am Plattensee gleichzeitig etwa *15 000 Kinder in den Pionierlagern untergebracht* sind.

Auch die *Gewerkschaft* besitzt Kindererholungsheime am ungarischen Meer, dort können 2600 Kleine in einem Turnus Wasser und Sonne geniessen. ***Allein am Plattensee können in einem Sommer ungefähr 70 000 Mädchen und Jungen mit staatlicher und gewerkschaftlicher Unterstützung schöne Tage verbringen und viele Erlebnisse sammeln.***

Viele junge Pioniere erblickten in diesem Jahr zum ersten Mal den Wasserspiegel des Balaton, und ebenfalls zahlreiche Kinder kamen jetzt zum ersten Mal ohne die Eltern in ein Pionierlager. Das war auch *bei den Kleinen der 1.—4. Klasse im Pionierlager von Balatonlelle* der Fall. Das Lager liegt nicht direkt am Wasser, sondern befindet sich etwa 100 Meter entfernt davon unter geraden, schönen Fichtenbäumen. Die Buben schlafen in Zelten, die Mädchen in Holzhäusern. Alle beiden Unterkünfte haben ihre Vorteile: das Zelt ist für die Knaben romantischer, aber wenn es regnet, haben es die Mädchen besser. Die Jungen sind jedoch nach den ersten Nächten schon abgehärtet. Der kleine *Miklós Hoffmann* zum Beispiel knasterte anfangs, dass „es ziehe", später schlief auch er wie ein Bär.

Den meisten, abgesehen davon, ob sie früher schon allein von zu Hause weg waren, fehlen die Eltern. Abends denken sie daran, wie gut es wäre, wenn die Mutti ein Küsschen gäbe, einige schlafen schwieriger ein. Die Lehrerin beruhigt sie, gibt ihnen ein Bussi, erzählt Märchen. Am nächsten Morgen erinnert sich niemand mehr an die schlechte Laune vom vergangenen Abend.

Preisfrage: Wer kann wohl am besten spritzen?

Nach dem ergiebigen Frühstück gehen die Kinder — wenn das Wetter schön ist — zum Strandbad, oder spielen, was sie gerade mögen. Die Knaben graben Maulwurfshügel aus, suchen nach kleinen Vögeln, die vom Baum runtergefallen sind. Die Mädchen machen kleinere Handarbeiten, schneiden aus buntem Papier „Kleidungsstücke"-Röcke und Blusen — aus, und wenn sie des Sitzens müde werden, spielen die kleinen Fräulein Fussball! Und sie kennen die Kniffe und Griffe dieses Spieles genauso gut wie die Knaben; ein bis zwei Eigentore unterlaufen natürlich ab und zu, aber bei den männlichen Schulkameraden ist es auch nicht anders!

Die gemeinsamen spasshaften Wettbewerbe bereiten die grösste Freude. Die einzelnen kleinen Pioniergruppen stellen Mannschaften auf, die miteinander kämpfen: wer kan z.B. das Mehl aus einem Teller am schnellsten blasen, um das Stück Zucker, das unter dem kleinen Mehlhaufen versteckt wurde, mit dem Mund aufzuheben? Beim Laufen mit zusammengebundenen Beinen lachen am meisten die Kinder, die nur zuzusehen haben, aber wenn jemand umfällt, kann auch er oder sie vor Lachen kaum aufstehen.

Auch die „ernsten" Sportarten sind im Pionierlager von Balatonlelle vertreten. Bei meinem Besuch ging eben die Meisterschaft im Schach zu Ende. Der blonde *Stefan Szeip* erzielte die meisten Punkte, er schlug ***sogar ein Mädchen aus der DDR,*** das sich vorübergehend in dem Pionierlager aufhielt, worauf der Teilnehmer am „internationalen Wettkampf" besonders stolz ist. Der Sieger wurde mit einem Schachspiel ausgezeichnet.

In einem ungarischen Sprichwort heisst es: überall ist es gut, aber am besten ist es zu Hause. Wie sich die Kleinen über das Wiedersehen mit den Eltern nach acht Tagen freuten, konnte ich am Südbahnhof bei der Ankunft einer Gruppe von Pionieren sehen. Auch diejenigen, die die Lehrerin in der Turnstunde stets penzen muss, rannten wie toll in die Arme von Mutti und Vati.

Wenn das Schuljahr beginnt, wird in der ersten Stunde die Frage gestellt: wie habt ihr die Ferien verbracht? Etwa 70 000 Kinder erzählen dann über die Erlebnisse in Pionierlagern und Kindererholungsheimen. Sicher haben unsere kleinen Leser auch viel zu erzählen. Schreibt uns, wo ihr gewesen seid und was ihr alles erlebt habt, ja?

— ak —

Die drei Söhne

Zwei Frauen standen am Brunnen und wollten Wasser holen. Eine dritte gesellte sich zu ihnen. Es kam ein al-

Für unsere

(1485)

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PETŐFI NÉPE

Aba Novák Vilmos

1972 APR 2

(1485)

1021

A magyar képzőművészet száz éve Bács-Kiskun megye múzeumaiban

A fővárosban rendezett Bács-Kiskun megyei képző- és népművészeti kiállítások közül egyértelműen a bajai, kecskeméti, kiskunfélegyházi és kiskunhalasi múzeumok „kincseit" bemutató tárlat kapta a „legjobb sajtót". A látogatók is elégedetten távoznak a Magyar Nemzeti Galériában rendezett és április közepéig megtekinthető kiállításról.

Miért ez a nagy érdeklődés, az élénk visszhang? Mivel nincs a megyében állandó képtár — a félegyházi Holló László-termet kivéve — a most közönség elé kerülő festmények többsége a raktárak polcain rejtőzött évek, évtizedek óta. Még a szakmabeliek is csodálkoznak; milyen nagyszerű gyűjteményekkel rendelkeznek az alföldi megye múzeumai. Persze elmaradnak a debreceni, szegedi, pécsi, székesfehérvári képtárak mögött, az állomány változatosságát és értékét tekintve egyaránt, de — hogyan is mondjam — erre se számítottak. Most kétszeres örömmel, izgalommal tallóznak az átmenetileg a hozzáférhetővé vált anyagban és jellemző módon azon tanakodnak, hogy a Galéria falaira került képek mennyiben módosíthatják az elmúlt száz esztendő egyes művészeti irányzatairól kialakult véleményeket. A kritikusok, esztéták közül többen e kiállítás láttán úgy vélekednek, hogy „korrekcióra szorul a megye művészetének képe". Bojár Iván — például így ír: „A kecskeméti művésztelep jelentősége, fontossága, előremutató példája ugyancsak feledésbe merült... újra felfedezzük a századeleji kecskeméti művészet országos jelentőségét". Szól arról, hogy itt Nagybányánál korszerűbb szemléletű, „progresszív, előremutató magyar képzőművészet körvonalai bontakoztak ki".

Úgy érezzük, hogy helyben is nagyobb figyelmet érdemel a kecskeméti telep első évtizede, mint a két világháború közötti korszaka, amikor „nemzeti irány" címmel többnyire a konzervatív törekvéseket támogatták.

A fővárosi tárlaton 86 művész 159 alkotása látható, korszakok szerint csoportosítva. A gondosan rendezett kiállításon nézelődve sokakban felmerül a kérdés: miként kerültek Aba Novák Vilmos, Barabás Miklós, Dési Huber István, Hincz Gyula, Lotz Károly, Szőnyi István, Tornyai János és mások festményei Bács-Kiskun megyébe? Az itteni múzeumokat a századforduló táján, a két világháború között alapították és szűkösen látták el beszerzési, állománygyarapítási kerettel. A Budapesten látható alkotásoknak csak egy töredéke jutott a közintézmények birtokába vásárlás útján. Tudatos gyűjtésről szó sem lehetett.

A jánoshalmi származású Nemes Marcell és a Bácsalmáson született Oltványi Imre adományai gyarapították elsősorban a megye múzeumait. Mindketten viszonylag hamar elkerültek innen, de az idekötődő szálakat nem szakították el. Lokálpatrióta buzgóságból és a vidéki képzőművészeti élet fellendítésére vagyont érő gyűjteményeket adtak át a kecskeméti, illetve a bajai múzeumnak. Nemes Marcell inkább a XIX. században élt, vagy az első világháború előtt működő mesterek képeit vásárolta, míg Oltványi Imre a kortárs művészet mecénása volt. Példájukat többen követték: elsősorban a Muraközy családra és Nagy István özvegyére hivatkozhatunk.

Napjainkban is többen hagyományoznák a tulajdonukban levő műalkotásokat a közgyűjteményeknek, ha egy kis biztatást kapnának, ha látnák a műkincsek megbecsülését, az ajándékozó nevének megőrzését, és — ez a legfontosabb — tapasztalnák az így közönség elé kerülő festmények, rajzok, szobrok, érmek stb., ízlésfejlesztő, műveltséget terjesztő hatását.

A mieinknél jóval gazdagabb francia múzeumokban megkülönböztetett figyelemmel gondozzák, népszerűsítik a mecénásoktól kapott műtárgyakat. A Louvre — magam láttam — évről évre kiállításon mutatja be az ajándékozás révén szerzett alkotásokat. Tördőnek azzal, hogy az így létrejött gyűjteményeket célszerűen, rendszeresen fejlesszék, kiegészítsék.

Nálunk e téren még sok a tennivaló. Nemes Marcell például ahhoz a feltételhez kötötte a 80 képből álló kollekció átadását, ha a város képtárat létesít és bizonyos összeggel ezt folyamatosan támogatja. A háborúk, gondok, bajok megakadályozták e vállalt kötelezettség teljesítését. Az idő sürget. A mi nemzedékünknek kell e vonatkozásban is jóvá tenni az elődök mulasztásait.

Ha állandó képtárat nyitnak legalább — egyelőre — Kecskeméten és Baján, akkor nemcsak ilyen ünnepi alkalmakkor gyönyörködhetnek az emberek a múzeumok már meglevő értékeiben, hanem ezek a gyűjtemények mintegy a napi kulturális élet tényezőivé válnak.

Ezek a gondolatok jártak a fejemben a dr. Telepy Katalin szakértelmét dicsérő „A magyar képzőművészet 100 éve Bács-Kiskun megye múzeumaiban" című remek tárlaton szemlélődve.

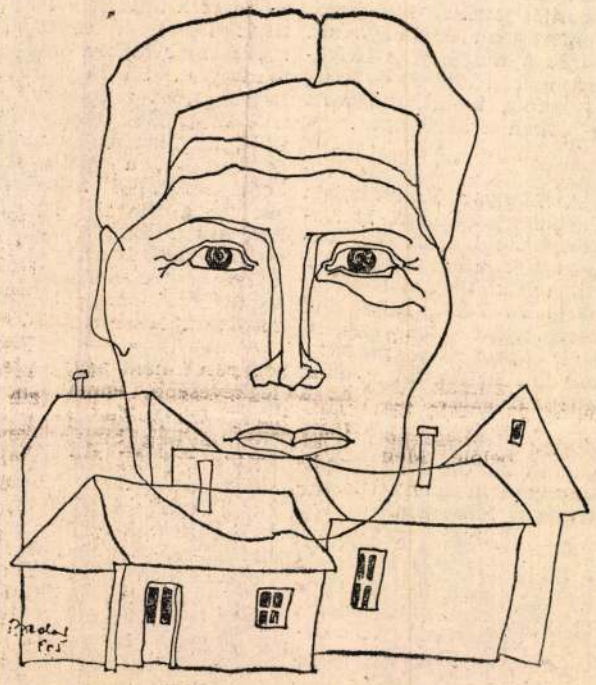

Bodor Miklós rajza

„Kecskemét dolgozó népének első szolgája akarok lenni"

Jó napot, főispán elvtárs!

Kilenc órakor csengettem egy szép, modern óbudai ház első emeletén levő lakás ajtaján. Jeleztem előre jövetelemet. A házigada — mint mondá — kecskemétinek kijáró barátsággal fogadott. Hosszan beszélgettünk a tavaszi napfénytől derűs szobában. Témánk: egy munkásember életének 75 esztendeje. A legtöbb szó természetesen arról a 28 hónapról esett, amit vendéglátóm a mai Bács-Kiskun megye székhelyén töltött. Delet kongattak, amikor búcsúztunk.

Jegyzeteimet rendezgetve azon töprengek: a találkozóról tudósító cikkemben mit hagyjak el? A bőség zavarával küszködök, de azzal vigasztalom magam, hogy még találkozunk Czagány Ferenccel.

* * *

Őt kérdezgettem küzdelmes ifjúságáról, munkájáról, ő meritette le az emlékezés vödreit a háborús évek iszaposfekete hínárjába, ő idézte föl az újjáépítés lelkesítő mozzanatait, ő sorolta egy nyugdíjas közéleti ember elfoglaltságait. Czagány Ferenc, az egykori asztalossegéd, majd művezető, Kecskemét első kommunista főispánja, jelenleg budapesti, pontosabban óbudai lakos. És ez a megjegyzés lényeges, mert eddig 63 évet élt — lakott, tanult, dolgozott — ebben a kerületben.

*

A Magyar Kommunista Párt központjában tartózkodott az 1947-es őszi választások utáni napokban. Az egyik titkár magához hívja és közli, hogy új megbízatást kap. Reméli, hogy olyan jól megállja majd, a helyét ott is, mint a III. kerületi pártszervezet élén és negyedszázadig a szakszervezeti mozgalomban, de az új munkakört nem árulja el. Rejtélyesen mosolyog.

Czagány Ferenc végül is a rádió híreiből tudta meg, hogy vidéken fog dolgozni, Kecskeméten, főispánként kell bizonyítani tehetségét.

Kicsit húzódozott, ő nem ismeri a közigazgatást. És sait, a város akkori vezetőit. Vadász Ferenc párttitkár szíves, elvtársi támogatását, Tóth László polgármester, Fehér Sándor, dr. Kákonyi József, Szappanos Jenő és mások lelkiismeretes munkáját. Öröm volt velük dolgozni — hangoztatja.

*

Ha egy-egy név nem jut eszébe — hiába, öregszik az ember, mentegetődzik — „kiszól" a konyhában tevékenykedő feleségének. Ő kisegíti. Annak idején ő is részt vett a közéletben. Napköziket, óvodákat szervezett és a Magyar Nők Demokratikus Szövetsége helyi szervezetének egyik mozgatója volt.

*

Tartottak először a kommunista főispántól a köztisztviselők. *Én ezért szinte naponta felkerestem valamelyik ügyosztályt. A legkisebb beosztásúak véleményére is kíváncsi voltam. Sok kitűnő ötletet kaptam tőlük. Kerekes bácsi mindig fölpattant, amikor indulni akartam és szélesre tárta az ajtót. Ki tudom nyitni magam is — magyaráztam. Megbecsülésük attól függ, hogy a közösség ügyeit milyen odaadással intézik és nem a „főnök" kegyétől.*

*

A kultúra támogatását szívügyének érezte. Ha tehette, maga is elkísérte a pusztákra, az üzemekbe, vidékre a színjátszókat, a zenekart. Ezt politikai feladatnak tekintette. A megyőzés fontosságára beszélgetésünk során újra és újra visszatért. Úgy érzi, hogy a személyes példamutatásnak és a jó közigazgatásnak is része volt abban, hogy a parasztvárosnak nyilvántartott Kecskeméten napról napra erősödött a párt.

*

Igen, 1950 februárjában

Október 26-án foglaltam el hivatalomat.

*

1947. december 8-án iktatták hivatalosan új tisztségébe. *„Kecskemét dolgozó népének első szolgája akarok lenni... nem a közjogi méltóságot, munkahelyet látok hivatalomban"* — mondotta bemutatkozó beszédében. Szeretettel fogadták, hiszen a rövid és a betegségtől kurtított itteni tartózkodása során már sokan megismerhették. Sűrűn járt a tanyákra, az üzemekbe, az iskolákba. Már tapasztalataira hivatkozott az avató ünnepségen, a város első kommunista főispánja, amikor a tanyai iskolák korszerűsítését, a kollégiumok fejlesztését és az egészségügyi intézmények támogatását az elsőrendű feladatok közé sorolta.

*

— A piac kitelepítésének a terve nagy ellenállást váltott ki. Kecskemét biztosan tartotta vezető helyét a járványokat nyilvántartó statisztikában. Csodálható? A déli órákban a piac kiürülése után portengerben úszott a Rákóczi út, a Kossuth tér.

Ez nem maradhat így, gondoltam. Küldöttségek igyekeztek lebeszélni. A kofák delegációja volt a legnépesebb. Megkérdeztem tőlük, kinek van a

Alkot

Valahányszor Kecske
ban, az első szalagház
az utam, s az épület
vörös mozaikburkolásra
hov egyik elbeszélésén
osztályú utas jut eszé
újra felidéződik bennem
ténet a mérnökről, aki
szerűt, maradandót al
megderesedett fejjel a
mi is szükséges a hírné
hez.

Beszédeskedvűen, mi
gondolkodva tesz vallo
fülkében utazó, ugyanc
az általa tervezett egyik
Az avató ünnepség köz
me ugyanis a mérnök
fejű, kis kórista barátn
sult. S amikor, mintegy
beket megkérdezett a
ki is tervezte a kecses
tudta megmondani. An
mester a kis művésznőt
nál tájékozottabbak volt
zettek. „... valami Krik
nök a barátja..." — fe

Alighanem a történet
tása alatt tettem próbát
a szalagházban élő ismer
Szomorú, de nem akad
meg tudta volna monda
tervező mérnök nevét.

Újm

— Bírják még?

— Fiatalok vagyunk. M
kor csináljuk, ha ne
most?

— Meddig akarják fol
tatni?

— Amíg valamennyi
föl nem építünk és be ne
rendezünk egy-egy ház
Mondhatni, hogy mi ezt a
juk egymásnak, stafírun
ként. Közülünk soknak m
kész a lakása, most K
poszta András van soro
a 600 öles telken — ami
ezer forintba kerül —
az építőanyag. Legközele
a Balogh Lénárd követk
zik.

Igaz a legenda

A nem mindennapi b
gáddal — Szalai Józseffel
munkacsportjával — vég
is nem mindennapi hely

(1484)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár

1972 JUN 22

Aba Novák (1484)

1021

Nyári balatoni tárlatok

Jobb későn, mint soha — mondhatnánk a tegnapi balatonszemesi sajtótájékoztató után, ugyanis Balatonszemesen és Balatonszárszón is folyik még a kiállítások előkészítése. A tópart vendégeit azonban néhány napig még türelemre intik, de a somogyi múzeumok igazgatósága, a megyei tanács művelődésügyi osztálya és a Központi Múzeumigazgatóság tájékoztatója alapján — úgy tűnik — megéri a várakozás.

A somogyi képzőművészek huszonkettedik nyári tárlatát valószínűleg cserélik majd egy hasonló Veszprém megyeivel, s ezt a megyei körből kilépő bemutatkozási lehetőséget örömmel üdvözlik a tárlatszeretők. A balatonszemesi művelődési ház lehetőségei azonban ennél sokkal nagyobbak, érdemes lenne jobban kihasználni más kiállítások rendezésére is.

A balatonboglári gyermekrajzkiállítást az idén dunántúli méretekben rendezik meg, az Úttörőszövetség ezután írja ki a jelentkezés feltételeit az illetékes megyéknek. Balatonszentgyörgyön, Fonyódon és Balatonbogláron gyermeknapokat rendeznek majd: gyermektáncversennyel, gyermekjátékbemutatóval. A hazai úttörőkön kívül előreláthatólag német, szovjet, csehszlovák pajtások is bemutatkozhatnak rajzaikkal, kisplasztikáikkal.

Aba Novák, Czóbel, Poór Bertalan, Berényi, Rippl-Rónai és más neves múlt század végi és e századi festők rajzai szerepelnek a hamarosan megnyíló balatonlellei kiállítás listáján, melyet a Rippl-Rónai múzeum rendez. Balatonlelle egyébként ígéretes meglepetést tartogat a fafaragások kedvelőinek. Rendkívüli érdeklődés övezi a két évenként kiírt Kapoli-pályázatot, az idén több mint ezerötszázan jelentkeznek már. A legsikeresebb művekből egész nyáron át nyitva tartó kiállítást rendeznek a balatonlellei művelődési házban.

Szintén elkésetten, de serény munka folyik a balatonszemesi postamúzeumban is. Új tárlat várja itt néhány nap múlva a látogatókat. A *Mozaikok a posta történetéből* kiállítás mellett, makettek, fotók illusztrálják a mai posta színvonalas technikáját is.

A József család egykori panziójában, Balatonszárszón is dolgoznak a szakemberek. Felnagyított kéziratok, óriási fotókópiák tekintenek a belépőre. Örömmel írjuk le, a panzió valamennyi szobája ma már kiállító terem. Így lehetőség nyílik arra, hogy a Petőfi irodalmi múzeum még több eredeti életmű-emléket mutasson itt be.

Enyhülnek a Dél-Balaton fővárosának, Siófoknak a kiállítási gondjai! A Beszédes múzeum emeleti részén eddig turistaszálló működött, amelyet az idegenforgalmi hivatal nemsokára átad a somogyi múzeumok igazgatóságának. A tervek szerint itt gazdag helytörténeti-néprajzi kiállítást rendeznek a Balaton környék anyagából.

Több mint hatvenezer látogatónk volt tavaly a Balatonparton — újságolták örömmel a Központi Múzeumigazgatóság munkatársai. S ez a szép szám a jó együttműködés eredménye. Az igazgatóság ugyanis szerződést kötött tavaly a SZOT délbalatoni üdültetési igazgatóságával, s ennek keretében négy vándorkiállítást küldtek az üdülőkbe. A jó kezdeményezést az idén is folytatják.

T. T.

Már hét bajnok van

1971—72-ben 9 csoportban bonyolították le az NB III-as labdarúgó-bajnokság küzdelmeit. A 9 csoport közül hétben már megvan a bajnok, a K. Rákóczi mellett a Törekvés, a Békéscsabai VTSK, a Rudabányai Érchányász, a Hajdúböszörményi Bocskai, a Győri Elektromos és a III. ker. TTVR már NB II-es csapatnak számít. A Nyugati és a Duna menti csoportban csak az utolsó fordulóban kapunk feleletet arra, hogy Körmend vagy Pét, illetve a KELTEX vagy a VCS Dutra kerül-e fel az NB II-be?

SPORT

Heti sportjegyzet

Még mindig egy hely a somogyi labda

A jövő vasárnap zárul az 1971—72. évi labdarúgó-bajnokság minden osztályban. A megyei bajnoki küzdelmeket kivéve a záró forduló már nem hozhat különösebb változást a rangsorokban. Befejezett tény, hogy jövőre két NB II-es labdarúgó-csapata lesz Somogynak, illetve Kaposvárnak. Sajnos az is igaz, hogy a múlt évhez hasonlóan ismét két somogyi csapat búcsúzik a Nemzeti Bajnokság III. osztályától. Minthogy csak egy — a megyei bajnok — jut fel, így eggyel kevesebb csapatunk szerepel majd a Nemzeti Bajnokságban.

Az, hogy egy helyett kettő lesz az NB II-sek száma, a minőség javulására utal. Viszont a csapatok számának csökkenése azt mutatja, hogy nem tudjuk stabilizálni helyünket, hanem évről évre jelentkezik a hanyatlás. Ez a tény nem a pozitív oldalra billenti a mérleget. Ez a rövid jegyzet nem törekedhet teljességre, azt azonban könnyen megállapíthatja, hogy labdarúgósportunkra megyén

replése után váratlanul sok izgalmat okozott híveinek. Lehet, hogy ebben szerepe volt annak a határtalan idegfeszültségnek, melyet a tavaszi idény kezdetén az öthetes rangadósorozat idézett elő. Most már a Rákóczi nyugodtan várhatja az évzárást. A jó munkának megérett a gyümölcse.

Középcsapataink sajnos inkább lefelé billentik a mérleg nyelvét, hisz a Vasas, a Lábod meg a Siófok összességében a vártnál kevesebbet nyújtott ebben a bajnokságban. A Barcs és a Kapoly tovább rontja a somogyi labdarúgás mérlegét. A két kiesett csapat gyenge szereplésére mentséget lehet találni, ez

A müncheni olimpia előtt

Mit mond a a szexvizs

(1483)

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 SEP 14

Fejérmegyei Hírlap

Aba-Novák Vilmos

(1483)

1021

☐ **Kiállítás.** November 7-én megyei képzőművészeti kiállítás nyílik Székesfehérvárott. A megye művészei nemcsak legújabb műveiket mutatják be a közönségnek, hanem régebbi alkotásaik legjavát is kiállítják. A tárlaton egyébként ismét láthatja majd a közönség a múzeum gyűjteményéből Aba—Novák Vilmos „Francia magyar kapcsolatok" című pannóját is, amely az 1938-as párizsi világkiállításra készült.

Kabos Lászl

Csonka End

Szentendrei

Dombi Istvá

A FEJÉR MEGYEI NÉPI FO

(1482

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 SEP 24

Magyar Nemzet

Aba-Novák Vilmos

(1482

— **A hagyományos szüreti napokat** szombaton nyitották meg Jászszentandráson. A kulturális események során a többi között bemutatják Aba-Novák Vilmos és Chiovini Ferenc festőművészek freskóit a több évszázados helyi műemlék templomban.

(1021

(1481)

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748, 340-726

KELET MAGYARORSZÁG

1971
(1481)
Aba Novák Vilmos

ASÁRNAPI MELLÉKLET 1971. július 25.

Kincsek, szobrok, képek

Új szerzemények a múzeumokban

— Arany?!
— Az. Biztos arany!
— Itt is. Meg ott is!

A homokbánya munkásai gymás után emelték ki a sillogó, díszes aranytárgyakat. Lefujták róla a homokot. Nézegették, aztán a sok kincs áttán úgy döntöttek, értesíteni kell a múzeumot. Addig várnak a homokkitermeléssel, míg megérkeznek a szakemberek. A kecskeméti múzeum régészei közölték, a Kunszentmiklós melletti Bábony határában páratlan értékű, ritka kincsleletre bukkantak a homokbányászok.

Először 60 tárgyat emeltek ki — ékszereket, dísztárgyakat. Aztán a sírhelyet is megtalálták, vas koporsó kapcsokkal, csonttöredékekkel, s 300 darabos kincslelettel. Átrostáltak 10 köbméter földet, és egyre újabb tárgyak kerültek napvilágra. Megállapították, hogy egy VI—VII. századi avar fejedelemsírra találtak. S mind ez ideig ez az egyetlen épségben előkerült avar fejedelmi sír Magyarországon. Három aranyöv garnitúra, totemállatot ábrázoló nadárfej és karmok, ivókürt, különböző edények, tőrök, gyűrűk, karperecek, fülbevalók, aranylemezek a sír legértékesebb darabjai. A feltárást még tovább folytatják.

Másik homokbányában, a Tolna megyei Regöly község határában ugyancsak értékes csontvázas sírra bukkantak. Megtalálták a sír gazdájának, egy népvándorlás kori fejedelemnőnek a koponyacsontját is. A fejedelemasszony koponyáján hosszú forradás látszik, de ezt a sérülést túlélte, kiheverte a harcias amazon. Találtak a sírban számos nyersfém- és ötvöstárgyat, M és kör alakú flittereket, késő római üvegpoharat, ruhadíszeket. A fémtárgyak műhelye valahol a Fekete-tenger partján lehetett. S megtalálni Közép-Európában egészen Franciaországig a műhelyben készült, jellegzetesen díszített tárgyakat. Egyedüli az a kiöntőcsöves agyagkorsó is, amely szintén a regölyi fejedelmi sírból került elő.

Tyukodon, Nyíregyházához közel értékes éremleletet emeltek ki a földből. A XIII. század első feléből való dénárok, nyers ezüströgök és ékszerek a most is folyó kutatás eddigi leletei. A Szegeddel határos Tápén XV—XVI. századi magyar dénárokat és lengyel garasokat, Danzingban, Rigában vert ezüstpénzeket találtak. A Veszprém megyei Fenékpusztán két római kori villa, 36 kemencés rendszer és gabonahombár került elő. Borsod megyében, Alsózsolcán 61 darabos bronz kincsleletet, Visegrádon római kori pékműhelyt, Orosháza környékén szkita sírokat tártak fel.

De nemcsak régészeti kincsekkel, arany- és ezüsttárgyakkal, pénzérmékkel, használati tárgyakkal gazdagodtak az elmúlt évben a magyar múzeumok. 250 ezer egyedi műtárgy került a fővárosi és vidéki múzeumok birtokába. A Magyar Nemzeti Múzeum Párizsból hozatta haza Tihanyi Lajos hagyatékát, rajzait, litográfiáit. A Galéria új szerzeményei Aba Novák Vilmos, Kernstok Károly, Bortnyik Sándor festményei, Bene Géza rajzai, Medveczky Jenő illusztrációsorozata, Medgyessy Ferenc, Kiss István, Mikus Sándor, Tarr István szobrai. A Szépművészeti Múzeum anyaga Maulbertsch: Joachim áldozata című festményével, egy XV. századi ismeretlen németalföldi festő művével, a modern gyűjtemény külföldön élő magyar festők alkotásaival (Vasarely, Pierre Székely, Sigismund Kolos-Vari) gazdagodott.

A Munkásmozgalmi Múzeumba került Derkovits Gyula, Dési Huber István festménye, Karikás Frigyes, Hikádé Antal, Hevesi Gyula hagyatéka. Szentpétery József ötvösművész ezüst domborművét a Budapesti Történeti Múzeum vásárolta meg. A Természettudományi Múzeum értékes lepke- és rovargyűjteménnyel gyarapodott. A Petőfi Irodalmi Múzeumba került Fenyő Miksa hagyatéka, a sárospataki és tihanyi múzeumnak Amerigo Tot ajándékozott egy-egy szobrot. A Tolna megyei múzeum Vesenszky Mór múzeumalapító gyűjteményét szerezte meg.

Kádár Márta

Vasárnap

Farkas Kálmán:

Közérzetünk

Érdekes lenne egyszer egy olyan felmérést végezni, vajon *mire gondolnak*, milyen problémák foglalkoztatják az embert munka közben. Igaz ez utópiának tűnik, s lehetetlen is az ilyen átfogó, a „lelkekbe", az emberek valóságos énjébe való bepillantás. Nem is biztos, hogy valósághű képet kapnánk, hiszen biztosan lennének olyanok, akik különböző okok miatt *elhallgatnák az igazságot*, azt, hogy amikor az esztergályos selejtet csinált, mire gondolt. Nem mondaná meg a ruhagyári vasalómunkás, hogy „nem ott járt az esze", amikor kiégette az új nadrágot és így tovább.

Mégis kell a pszichikai tényezőkkel foglalkozni, mert megnőtt a szerepük, hatásuk, s az embert foglalkoztató gondoknak, problémáknak — ha nem is mérhetők —, de *jelentékeny szerepük van a termelés, a termelékenység, a nemzeti jövedelem növelésében.* Gondolom, ezek hallatán a gazdaságvezetők némelyike most összeráncolja homlokát, s azt mondja magában: nem ez a lényeg.

Nézzük.

Egyik üzemben, két műszak munkásaival beszélgettem. Arra voltam kíváncsi, mi az, ami munka közben foglalkoztatja őket? Az üzem vezetőit már jó ideje foglalkoztatja, miért alacsonyabb a [illegible]

Fél évszázada, ho
gyarmati részlegének dolgo

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

KÖNYV VILÁG

1971 OKT

Aba-Novák Vilmos (1480)

1021

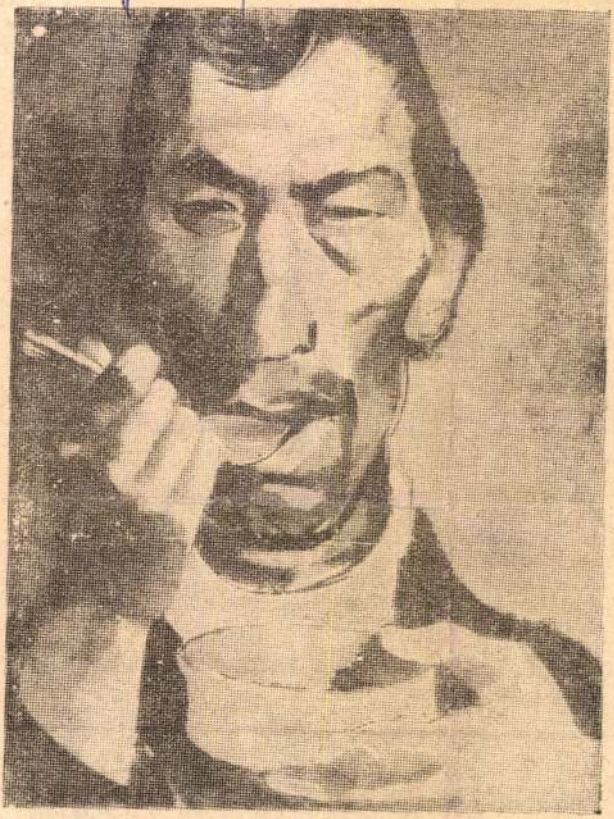

Aba-Novák Vilmos: Ebédelő (1933) — B. Supka Magdolna Aba-Novák című könyvéből (Corvina)

LADÁNYI MIHÁLY

Uram, micsoda álmot ad
a fülorvosi rendelőben
Jöttek a szakálltalanok
rövidre vágva a hajuk
és mikor halkan feldalolt
még dallama is volt a dalnak
Dicsértessék a te hatalmad

Uram, micsoda álmot adtál
mikor a külvárost bejártam
Marxot olvastak nem Lukácsot
megint a lioni takácsok
s nem lestük egérként a macskát
nem rugdosott belénk kamatláb
Ez az álom tetszett leginkább

S én is unva a kocsma mocskát
templomban írtam a dalocskát
Derűs volt mind s istennek tetszőn
ki volt rakva a pontosvesszőm
Huszast adtam a szerkesztőnek
köszönte váltig az ebadta
s versem a címoldalra rakta

(Ladányi Mihály: Kedvesebb hazát. Szépirodalmi. 87 oldal, kötve 17 Ft.)

Korszerű utazásra hívó kötet

„Több mint harminc évvel ezelőtt jelent meg Szerb Antal *Hétköznapok és cso-*

nyolcszor annyi regényről, drámáról, novelláskötetről olvashatunk nála, mint

A2

Aba Novák Vilmos

1480 – 1526

Sajóbáin.

1971 – 1980. -ig

46 (1557 – 1602)

7

1021

(1487)/1-23 lap

1973

(1487)/1-23 l.

Aba-Novák Szilvánnyi

1973. április 27. Kossuth 16,05 /11 KGyné

A magyar kultúra követei Párizsban.

- ./kimaradt/ intézet, amelynek a vezetője Lőrincz Tamás. Néhány éve költöztek ide, hiszen a régi intézet, amely már több mint 35-40 esztendeje fennáll, nem itt működött.

- Eredetileg a magyar intézet a Rue Pierre Maria Curie - ben működött a Latin Negyed szivében, a 30-as években alapitották, először a Tudományos Akadémiához tartozott, később a Kultusz minisztériumhoz, a felszabadulás után pedig egy bizonyos idő mulva a Külügyminisztérium vette át.

- A sok gazda meglátszott az intézet munkáján is ?

- Nagyo n erősen. Annál is inkább, mert eleinte tulajdonképpen inkább csak humán területtel, a kulturális problémákkal foglalkozott, talán még szükebben irodalmi kérdésekkel, S ahogy a Magyar Népköztársaság eredményei, lehetőségei megengedték, szélesedett ki az intézet munkaköre, Tulajdonképpen 1966-ben, amikor aláirták a kulturális és müszaki tudományos egyezményt a két ország között, akkor alakult ki az intézetnek az a képe, ami jelenleg is jellemző rá, tehát, hogy az egész magyar kulturális élet és az egész magyar tudományos élet eredményeit igyekszik képviselni, megmutatni. Illetőleg, hogy a francia kulturális és tudományos élet eredményeiről tájékoztatja az otthoniakat, amenynyire a lehetőségeik megengedik.

- Ahogy néhány nap alatt itt tájékozódtam ez az eredmény nem is kevés ?

- Hát, az, ami a mi otthoni eredményeinket illeti, tulajdonképpen csak a mi itteni fizikai lehetőségeink szabnak határt, mert amikor az ember kikerül külföldre és csak néhányan dolgozunk együtt jön rá arra, hogy mennyi mindent ismernek, tudnak, kérnek számon rajtunk, amit mi magyarok alkottunk, a felszabadulás előtt és

a felszabadulás után is, politikai, szak-mai s a legkülönbözőbb területeken.

- Alapvető változás, mert korábban a 30-as 40-es években a magyarok elsősorban ide, Párizsba jöttek tanulni, s nem a franciák Budapestre ?

- A mi tapasztalatunk az, hogy a mikrobiológiától, az irodalomtól a zenéig minden területen nemcsak egyszerüen méltó versenytársa vagyunk a külföldi, ha ugy tetszik francia kultúrának, a magunk módján, hanem bizony sok mindenben szebbet, jobbat és főleg emberibbet, az emberek érdekeit, tényleges érdeklődését szolgálóbbat tudunk nyujtani, mint a franciák.

Erre nagyon sok példát lehetne felhozni, talán egynéhányat..

Mi otthon már nagyon szeretjük, nagyon tiszteljük Bartókot és Kodályt is, óriási népszerüségnek örvend Franciaországban is Bartók. Tudják, hogy magyar, de nekünk kellett itt, többek között az Europe- folyóiratban Lukács cikkén keresztül megmutatni, hogy Bartók nem egyszerüen csak az egyik zenésze, az egyik legnagyobb zenésze a XX.századnak, hanem a kapitalista gondolkodással, életformával a legkövetkezetesebben emberileg is, zenében is, szembenálló, igazán humánus zeneszerző.

Kodályról hallottak sok mindent, Franciaországban olyan komoly-, tervszerü zenecktatás mint nálunk nem folyik, és ma az ORDF/?/ zenei vezetője /fen/ Vazlenszki pld. volt egyike azoknak, akik néhány évvel ezelőtt itt a kecskeméti zeneiskolában

itt a televizióban bemutatott egy félórás adást, amit azzal zárt, hogy bizony jócskán van mit tanulni a magyaroktól. Akkor még politikai problémákról nem is beszéltünk.

- A francia egyetemek és a párizsi Magyar Intézet kapcsolata szinte már hagyományosnak mondható.

- Talán az egyik leghagyományosabb terület, hiszen

nagyon, nagyon régóta rendszeresen járnak ide ki előadni prpfesszorok, lektoraink vannak a legkülönbözőbb helyeken és a hathónapos egyezmény megkötése óta, folyamatosan négy lektorunk, kettő Párizsban, egy Lille-ben, egy Strasbourgban dolgozik, vendégprofesszorunk van jónéhány éve még az egyezmény előtti időből, aki a Sorbonne-n a magyar irodalmat, a magyar irodalomtörténetet ismerteti. Ez valóban talán a leghagyományosabb terület.

- Dobosi László vendégprofesszor a Sorbonne-n.

- A párizsi egyetemen és az idegen nyelvek főiskoláján folyik magyar-nyelv , irodalom és történelem oktatás, s hát ennek az oktatásnak a keretében tanitom én a magyarirodalom történetét a francia hallgatóknak. Összesen 52 hallgatója van a párizsi egyetemnek, viszont, ugyancsak hozzánk tartoznak a vidéki lektorátusok is, éspedig a Lille-i és a Strasbourg-i egyetemen működő lektorátusok. Mi irányitjuk a lektorátusok munkáját és a hallgatók, az ottani hallgatók nálunk vizsgáznak.

Természetesen érdeklődés más egyetemeken is volna, de hát ez az államközi egyezménynek a keretébe tartozik.

- Éppen ugy, mint az ösztöndij adása is ?

- Természetesen igen. A mi magyar szakos, illetve az összehasenlitó tudomány tanszékének a hallgatói a mi javaslatunkra kapnak magyar állami ösztöndijat, vagy hosszabb időre, vagy rövidebbre, pld. a debreceni nyári egyetemre, vagy egyéb ilyen alkalmakra.

- Oda szinte mindenki elmeg y..

- Hát oda, nagyon szivesen mennek a francia hallgatók, mert kellemes a közérzet, sok a tanulási lehetőség és általában igen elégedetten jönnek haza, nemcsak Debrecenből, hanem a magyarországi tartózkodásukról is.

- És hogyan tudják hasznát venni a magyar nyelvnek itt Franciaországban, azok, akik végeznek ?

- Hát a franciák közmondásosan nem ismernek nyelveket, vált a két háboru között egy olyan szólás-mondás is, hogy a francia az olyan úr, ugyebár, aki nem utazik, nem tud nyelveket.. stb. stb..Most azonban a II. világháború óta ez lényegesen megváltozott, érdeklődés van idegen nyelvek iránt és természetesen érdeklődés van kelet-európai nyelvek iránt is. A mi hallgatóink zömmel olyanok, akik valamelyik másik kelet-európai nyelvet tanulják, elsősorban természetesen az oroszt. Tehát, mondjuk az orosz mellett veszik fel vagy a magyart, vagy a románt, vagy a lengyelt, csehet és igy tovább, s akkor ezzel a nyelvismeretükkel elhelyezkednek külföldi különböző területekre, ahol erre mód van, vagy kereskedelemben,vagy iparban, vagy diplomáciában. Elég sok magyar, vagy közép-európai tárgyu doktori disszertáció készül, ezeknek az irányitását is el kellett vállalni. Pld. legutóbb Karikás Frigyesről volt a Sorbonne-n disszertáció, most Gyermek és nő a Móricz életmüben, erre készül doktori disszertáció. Tavaly volt egy olyan diszertáció, ami a magyar irodalom és a magyar regényirodalomnak a franciaországi sorsát mutatta be, ugyhogy ezek elég sok munkát adnak, mert ezeket nemcsak elbirálni kell, hanem előkésziteni, irányitani és vezetni.

- És ilyen sok munka mellett hogyan sikerült befejezni munkáját a francia regényről ?

- Természetesen rengeteg a lehetőség a nemzeti könyvtárban, a National-ban , ahol hát mindent megtalál az ember,pld.azt tervezzük, ez nem egyéni munka lesz, ez kollektiv munka lesz, azt tervezzük, hogy megpróbáljuk teljessé tenni,összeállitani a francia gyüjteményekben, tehát könyvtárakban, levéltárakban fellelhető magyar tárgyú anyagnak a teljes bibliográfiáját.

- A francia- magyar kapcsolatok ápolása különösen fontos ebben a munkában és ugy tudom Professzor úr

éppen Voltaire magyarországi kapcsolatait keresi ?

- Ezzel főleg azért foglalkoztam, mert egy leningrádi tartózkodás során a /fon/ szalcsikovcsedrin könyvtárban sikerült megtalálni, no, nem is megtalálni, mert hiszen ott van, csakhát megtekinteni feldolgozni Voltaire könyvtárának, ill. levéltárának , a magyar vonatkozású anyagát, tehát azokat a leveleket, kéziratokat, amelyek Galánthai Fekete János XVIII.sz-i franciául író magyar, felvilágosult magyar irt Voltaire-hez franciául.

/Zene/

- Fénis András Lille-ben dolgozik. Tulajdonképpen mi a feladata a lektornak ?

- Magyarnyelvek oktatunk, beiratkozott hallgatónk 16 van. Vannak rendszeres magyarnyelvi órák, ez leiró magyarnyelv, nyelvészet, szórendi, logikai variációk, kiemelés variációk, általában tehát a mondattan területén lehetséges eljárások, s ezeknek a sodrában aztán tanulják ők a konkrót magyarnyelv anyagot is. Ezenkivül vannak előadások, amelyek egy ilyen összefoglaló névvel hungarológiai előadásoknak nevezhetőek, a magyarnyelvvel kapcsolatos előadások is, tehát nyelvtörténet, a finn-ugorság története, a magyarság előtörténete, vagy őstörténete és természetesen a magyar civilizációó. Mi érdekli a francia hallgatókat ? Minden olyan pontunk, minden olyan történelmi időszak, amikor népünk valamiképpen kapcsolatba került a Franciaország politikájával, a francia külpolitikával. Most ezek elsősorban, - ha egy néhány pontot felvázolhatnék - a IV. Béla, a IV. Béla utáni korszak, általában a parasztforradalmak korszaka, tehát a Rákóczi, a Rákóczi utáni diplomáciai kapcsolatok, a magyar szabadságharc,1919 és gyakorlatilag minden, ami felszabadulásunk óta történt.

Kulturális életünkből a zene területén Bihari, Weiner Leo, Erkel, nyilván folklórisztikus

területei is vannak, népdalok, népdal-feldolgozások, népmesék, regös-énekek, mondókák és hát azt hiszem mindenütt, ha felszinesen, ha mélyen érkeznek a kérdéshez Kodály Zoltán és Bartók Béla. Festészetünkből okvetlenül Munkácsy Mihályt emelném ki, valamint Aba Novákot. Aba Nováknak nagyon híres képe a francia- magyar kapcsolatok története, nagyon kevesen ismerik és néprajzból hallgatóink egyrésze ott van a nyári egyetemen, a néprajzból nem kell sokat mondani nekik. Ismerik a magyar néprajzot. Természetesen az ide kiküldött lektorok egyéni célokat is valósitanak meg, tudomásom szerint, hát mindnyájan egy - cipőben járunk tudományos dolgozatainkat készitjük.

- Ön mit ?

- Én a nyelvoktatás módszertanát. Azt hiszem, hogy Magyarországon erre lesz a legnagyobb szükség, erre van már a legnagyobb szükség. Azt tapasztalom, hogy nyugaton felnéznek módszertani eredményeinkre, irodalmunkat meglehetősen ismerik,sőt néha-néha még az az érzésem,hogy jobban ismerik a mienket, mint a saját szakmai irodalmukat s mi is jóirányban kalandozunk, ha idejövünk tanulni, mert sok minden érdekesség van.

- Hogyan tanulnak a lillei diákok ? Milyen módszerekkel ? - elsősorban ez érdekel..

- A Lille-i egyetem nagyon sok fakultásból áll, s nagyon uj egyetem, gyönyörü uj városrész az egyetemi Campus.

- Hány diákkal ?

- 14.700 diákja van a mi egyetemünknek,.Ez, hangsulyozom, hogy a bölcsészkar, tehát a nyelvi, a szociológiai, szociográfiai és irodalmi képzés.

- Mennyi végez ?

- Ez általános statisztika Franciaországban, annak felelünk meg kb. 20-22 % mondjuk 24 %-a kap érvényes

bizonyitványt a hallgatóknak.

Ami érdekesség az az lenne, ami a szervezésben, az előadás szervezésben tapasztalható, ebbe bekapcsolódik a rádió is. Arról van szó, hogy az egyetem az egyetemi professzorok leadta anyagokból rádiónak átad anyagokat, amelyet hivatásos rádió bemondók a rádió müsorban közvetitenek.

- Az egyik hullámhosszon, nyilvánvalóan nem a főmüsorban ?

- Igen. Az egyetem minden szeptember végén közli a hallgatókkal, hogy pontosan milyen müsoridőben, pontosan milyen tanszékek, pontosan milyen anyagokat milyen hullámhosszon adnak le. A hallgatók, ha nem tudnak bemenni az egyetemre, az előadásra, otthon magnetofonra vehetik. Ez természetesen pillanatnyilag 4 és fél nap. Természetesen óriási a feszültség még ilyen 4 és fél délután időtartama mellett is. Ezenkivül, amit megemlitenék, az ugynevezett éjszakai gyorsitott, ahol speciális magnetofonokkal lehet felvenni az adást, kb. 3 órára terjedő anyagot 30-40 perc alatt lehet felvenni és utána visszahallgatni számtalanszor.

Most pld. milyen jelenség tanui lehetünk ? Egy egyetemi professzor mondjuk a novembertől márciusz végéig, április végéig leadandó anyaggal, végérvényesen, tehát készre fogalmazott, tudományosan is elfogadott tananyagát legépeltetik és ezt a spikerek, mondjuk márciusz végén bemondják a rádióban. A hallgató - ujra mondom, aki vagy nem jegyzetelt, végig, vagy drágának találná a központilag kiadott jegyzetet - otthon a magnetofonján mindezt felveheti és ezekről a hangfelvételekről tanulhat. Egész május végéig gyakorlatilag a fején a fülhallgató. Ezt csinálják a hallgatók. Szerintem vizsgálni kellene ezeket a lehetőségeket, nekünk is magyaroknak.

/Zene/

- Lazsányi János a magyar intézeten belül a tudományos munkáért felelős, még hozzá a müszaki tudományokért.

Magyar szakemberek elsősorban természetesen tanulni jönnek ide ?

- Sok olyan témát ismerünk eddig mezőgazdasági kutatás, növénynemesitésben, talajjavitásban, továbbá még elektronikában is, ahol bizony a magyar szakemberek képzettsége több olyan témát vet fel, amit a franciák is nagyon érdekesnek tartanak és nagyon szivesen fogadnak fizikusokat, matematikusokat Franciaországban. Szeretném megemliteni, hogy a francia atomkutatás területén magyar fizikusok mindig nagyon szivesen látottak és jelenleg is hárman is dolgoznak itt a különböző atomkutató intézetekben és hát egyre-másra kapjuk azokat a meghivásokat, fölhivásokat,hogy nagyon szivesen látnának magyar szakembereket más tudományos laboratóriumokban is.

Hogyha lehetőség van arra, hogy iskolákat összeütköztessünk, el-é képzeléseket ütköztessünk össze, akkor ez mind a két fél számára feltétlenül nagyon hasznos dolog.

Igyekszünk olyan tudományos megállapodások kidolgozásában is részt-venni, amelyek lehetővé teszik azt, hogyl azok az eredmények, amelyek kicserélhetők és amelyeknek kicserélése mindkét fél érdeke, hát hogy ezek az eredmények aztán mind a két ország tudományos érdekébe életébe betáplálódjanak és hatékony termelőerővé válhassanak.

- Ez nem csekély, ha számbavesszük azt, hogy évente gőnéhány tucat kutató jár itt Franciaországban.

- Tudnék mondani egy konkrét példát is. A mezőgazdasági és élelmezésügyi minisztériumnak egy külön megállapodása van az itteni INRA-val és ennek a külön megállapodásnak a keretében mind a két oldalról közel negyven igen jól képzett szakember utazására kerül sor ezév keretében pld. ami a MÉM-nek is rendkivül komoly, többmillió forintos megtakaritást eredményez.

- Hány ember fordul meg, hány ösztöndijas egy esztendő alatt itt?

- Tudományos ösztöndijasokról az 1972-es év adataiból tudunk valamit elmondani, ezalatt az idő alatt 85 ösztöndijasunk érkezett ide Franciaországba, több-kevesebb,hosszabb-rövidebb időre. Jelenleg ugye most hogy áprilisban vagyunk s jelenleg 35 főnél tartunk , akik eddig ide kiérkeztek.

- Az emberek fülében valahogy az marad meg, hogy az ösztöndij az tulajdonképpen valamiféle jótétemény a másik állam részéről ?

- Hát ha meggondoljuk és egy kicsit számolunk és figyelembe vesszük, hogy a magyar ösztöndijasok nagyrésze, döntő többsége milyen anyagi körülmények között él, akkor én ennek inkább az ellenkezőjét mondanám, ugyanis , hát vegyünk egy kandidátust, aki 9 hónapos ösztöndijat tölt itt el, makromolekurális témában és ösztöndija kb. 750 frank és hogyha az embernek megfelelő ismeretsége van,akkor tudja,hogy ez egy jól képzett takarítónőnek a fizetése itt Franciaországban.

-Hát a francia szerveknek érdekük,hogy jól képzett olyan embereket fogadjanak, akiknek a képzésébe gyakorlatilag ők nem vettek részt. semmiféle költségükbe ez nem került, igy dolgoztassák őket 9-10 hónapig, két évig, 1 évig, attól függően, hogy milyen ösztöndijra kerül sor.

- Sajnos évek óta nem változott a franciák által adott ösztöndijak összege, ugyhogy a magyar állam arra kényszerül, hogy a minimális lehetőségek biztositása érdekében, szinte valamennyi ösztöndijasunknak, kivéve a nagyon jelentős személyiségeket, akiket a francia állam valamelyest türhetően ellát - kiegészitést fizessen minden egyes hónapban. Egyébként egyszerüen képtelenek lennének normálisan megélni a tanulmányaik mellett.

Hát ez nem egy nagyon nagy dicséret, tudják francia partnereink is, be is ismerik, a tárgyalásoknál, ez azonban azon a tényen nem változtat, hogy bizony nem könnyü az ösztöndijasok sorsa itt, legalább is

anyagilag nem az. Rendszeresen járnak ki ösztöndijasok az egyezmény keretében, de nemcsak az általános egyezmény keretében, hanem külön-külön egyetemek közti megállapodás, az akadémia és az itteni CNLS megállapodása és több más hasonló megállapodás keretében állandóan járnak ide ki tudósaink, iróink, müvészeink ugye Illyés Gyula természetes, ill. itt is tanult annak idején. Azóta is rendszeresen jár ki. A könyveit több kiadó ki is adja, egyébként érdekes módon a Három ladik-ját az Editör Francie Reali fogja most rövidesen megjelentetni. Tehát azt mondhatnám, hogy mindazok, aki-k a két világháboru közöttől kezdve, rendszeresen jártak ki ide a francia kulturával ismerkedni, Franciaországban a magyar haladó gondolatot ismertetni, mindazokat ma változatlanul ismerik, becsülik. Meg kell őszintén mondanom, hogyha itt probléma van, az elsősorban abból fakad, hogy Franciaországban sajnos ma a kultura, az irodalom, a költészet iránti érdeklődés sokkal.. összehasonlithatatlanul alacsonyabb, mint nálunk Magyarországon. Az én francia ismerőseim, barátaim /fon/ Gilvik, Ruszlo többiek tudják, de akik ezt kevésbé ismerik, lepődnek meg legjobban azon, hogy Franciaországban költő a költeményeiben egyszerüen nem tud megélni.

ARagon pld. aki a legnagyobb francia költő és ezt nem mi mondjuk, hivatalos francia közvélemény is ezt állitja, tehát nemcsak a kommunisták mondják róla, Ő sem a költeményeiből, hanem a szanzonjaiból és a regényeiből él meg. A költők tulnyomó többsége kénytelen, - ha szabad igy mondani - másodállást vállalni, minisztériumban dolgozik, lektorál könyveket, a legkülönbözőbb helyeken dolgozik, azért, hogy megjelenjen.

Elég jó nevü költők, mert Gilviknek van olyan kötete 1500-2000 pld-ban jelenik meg, elképzelhetetlen nálunk ilyen dolog, egy kezdő költőnek nagyobb példányban jelennek meg a müvei

No, ezután a kitérés után mondanám tehát azt, hogy tényleg , akit irodalmi, kulturális téren érdekel Franciaország, kutatni akar, foglalkozni ezekkel a problémákkal, azok rendszeresen kijárnak és a Magyar Intézet a két kormány közötti megállapodás, a Kulturális Kapcsolatok Intézete maximálisan igyekszik ezt egyébként elősegiteni. Megint egy példát, talán nem szigoruan a költészet területéről most jelent meg Köpeczi Béla Petőfiről szóló kötete: Revolutio revolutionar, most vették át a francia kiadók és kezdődik meg a terjesztése, a jövő hónap közepén itt az intézetben Gilvik elnöklete alatt a könyvet be fogjuk mutatni a francia sajtó képviselőinek, a francia kulturális élet képviselőinek, ahol ő elő is fog adni és a magyar kulturális élet helyzetéről, alakulásáról fog itt Franciaországban beszélni.

- Nemrég jelent meg Aczél György Eszmék erejével c. könyve is Párizsban, az Edition Szotial gondozásában, amelynek egyik vezető szerkesztője Pentus /?/ Elvtárs erről a következőket mondja:

- A magyar kiadóknak a kapcsolata az Edition Sotiallal már régi jó kapcsolat, évtizedekkel ezelőtt kezdődtek ezek a kapcsolatok, de először kizárólag jogeladásokra korlátozódtak, amely könyveket Magyarországon adták ki és itt adták el.Kb. 2 évvel ezelőtt uj fordulatot vettek ezek a kapcsolatok és a kapcsolatok fejlődése is uj fordulatának a dátuma tulajdonképpen Aczél Elvtárs könyvének kiadásához fűződnek. A könyv olyan kérdésekre válaszol, amelyek nagyon érdeklik a francia közönséget általában. Több könyvben dolgoznak egyidejüleg és több kéziraton a legelőrehaladottabb állapotban Erdélyinek a Városok és vidékek c. könyve van , amit a Corvinával együttesen fognak kiadni. Mukácsnak a Moszkvai irások szerzői jogát is megvették és ezt is ki fogják adni. Véleményük szerint az Edition Sotial által ennek a münek a kiadása egy nagy esemény lesz Franciaországban.

T.i. ezek olyan irások, amelyeket eddig egyáltalán nem adtak ki. Mukazi más műveinek a kiadásával is foglalkoznak az Esztétikum történetének a kiadásával, Az Orosz realisták c. mű k-iadásával és a szociológiáról szóló írásokkal. Előírási formája az együttműködésnek, az együttműködés másik formáját Spier/?/ elvtárs fogja elmondani a Magyarországon és Franciaországban külcsönösen eladott könyvek és szerzői jogok helyzetéről.

- Mielőtt arról beszélnénk, hogy Magyarországon hogyan veszik meg az Edition Sotialnak a könyveit és hogyan terjesztik őket, szeretne visszatérni arra, hogy hogyan terjesztették ők az Aczél Elvtársnak a könyvét Franciaországban.

Azóta, amiót bemutatták a könyvet, valamennyi francia ujság beszélt a könyvről és a könyv kapcsán a szocializmus Magyarországon elért sikereiről is beszéltek.

Aczél Elvtárs könyvéből az első három hónap alatt 4500 példányt adtak el. Politikai gazdaságtan terén több szerző együtt egy tanulmányt irt az állami monopolkapitalizmus helyzetéről, ami nagyon nagy jelentőségü könyv. Ez az egyik választott cim. Egy másik nagyon fontos könyv, amely meg fog jelenni Mgyarországon Rolan Renoar -nak a könyve, amelynek cime A kultura a jelenben, a kommunisták jelenlegi kulturális politikáját tükrözi. Nagyon örülnek, hogy meg fog jelenni ez a könyv, mert a könyvnek már Franciaországban is nagyon nagy sikere volt számos nyelven forditották le, vagy most forditják és miután Rolan Renoar, aki egy kicsit a francia Aczél György ugyanazokkal a problémákkal foglalkozik és könyvében megmutatja a kommunista és munkáspártok kulturális politikájának összességét és ezen belül, mi a specificitása a francia párt kulturális politikájának.

- Már emlitettük a Reolav/?/ kiadásait, amelynek az egyik külön száma

magyar szám volt. Miért olyan jelentős ez a mi számunkra ?

- Hát ha szabad egy kicsit visszakanyarodni, az Europe /?/ általában témákhoz kötve adja ki a különböző számait.Egyszer már a magyar irodalomról 1963-ban megjelent egy külön száma. Most Petőfi születésének az évfordulója alkalmából, arra gondolt az Europe szerkesztősége, hogy azt a problémát, hogy vajon költők akik mindig ellenzékben voltak, nagyon sokak véleménye szerint, akik mindig a forradalom oldalán álltak, mit tudnak csinálni egy olyan országban, ahol az a forradalom, amiért harcoltak megvalósult. Ez egyébként érdekli, izgatja a francia értelmiségieket is, és ugy érezte az Europe szerkesztősége, hogy Petőfi évfordulója alkalmából, aki az egyik legszebb képviselője ennek a következetes , forradalmár magatartásnak, költészetében,emberi magatartásában, egész célkitüzésében, ennek kapcsán ezt a kérdést meg lehetne beszélni. Amennyiben tudom, ezen a magyar számon keresztül sikerült valóban megmutatni, hogy egy győztes forradalom után milyen a költőknek nem nagyon aktiv szerepe van. Hogy irhatnak, s nemcsak irhatnak, irnak, résztvesznek, aktivan részesei az életnek és nagyon nagyon sok olyan témát találnak, ami szabadon, kötetlenül inspirálhatja őket. Ez tehát az első válasz. Tudomásom szerint az Europe erről a témáról majd később még akar kiadni, vagy egy második, vagy még több számot, ahol nemcsak rólunk lesz szó, hanem általában a költők-ről a tőkésvilágban, más helyeken, hogy az egész problémát igy egy kicsit ennek a példának az alapján megvizsgálják, hogy a költő és a forradalom viszonya a mai világban hogy alakul, hogyan fejlődik tovább.

- Franciaországban ez a folyóirat aránylag elég nagy példányszámban jelenik meg és ahogy tudom, szinte eljut a világ minden tájára?

- Az igazság az, hogy

vagy az egyik, vagy talán a legtekintélyesebb irodalmi folyóirat az Europe Franciaországban, kb. 10.000 példányban jelenik meg, már ahol nem kell ujranyomni, mert nagyon nagyon sok számát/ujra kell nyomni, ezerféle érdeklődés nyilvánul meg iránta, minden francianyelvvel foglalkozó könyvtár, Franciaországban , frankafon területen, vagy bárhol a világon megrendelik, szüksége van rá. Olvassák, akiket a problémák érdekelnek, készülnek rá egyetemisták , diákok, tehát a legkülönfélébb formában szerepel az Europe és ha szabad ezt önzően igy mondani, számunkra magyarok számára , azért jelentett ez nagyon nggy dolgot, mert../szakadás/ milyen helyet foglal el, mi milyen eredményeket tudtulnk felmutatni a felszabadulás utáni időben a költészet területén.

/Zene/

- Csürös Klára néhány hónappal ezelőtt került ide a Magyar Intézetbe, a Debrecenből a debreceni Tudomány Egyetemről.

- Pontosabban a budppesti Kulturális Kapcsolatok Intézetéből, ahol ezt megelőzően majdnem egy évig dolgoztam. Ez nagyon hasznos volt olyan szempontból, hogy itt ugyszólván azokat az ügyeket folytatom, amiket ott elkezdtem és abban az ideális helyzetben vagyok, hogy egyaránt ismerem az otthoni lehetőségeket és az itteni követelményeket. Itt folytatódott az otthon elkezdett nagy Petőfi Est. Készünk egy Kassák- estre , jövő hónapban hangversenyeink vannak kilátásban, s filmhét következik. A filmről különösképpen szükséges lenne szót ejteni, mert egyrészt az a propaganda eszköz, mely közvetlenül, a legérzékletesebben tudja a mai magyar valóságot ismertetni és terjeszteni, másrészt rendkivül nagy igény mutatkozik a filmjeink iránt, alig győzzük kielégiteni. Szükség lenne minél több mai témáju, szinvonalas, nagyértékü/filmre, ami a Franszondel/?/ baráti társaság segitségével és a filmklubokon keresztül Franciaország minden vidékére eljut.

- Ahogy hallottam korábban filmheteket rendeztek, ma már nincs is erre szükség, mert a mozik műsorán állandóan szerepel egy-két magyar film.

- Itt különbséget kell tennünk a Hungarofilm által francia vállalatoknak eladott filmek között, melyek valóban megjelennek a mozik műsorán, de rövidesen el is tünnek. S az intézet, illetve a baráti társaság által ingyen terjesztett filmek között, amelyek jól lehet anyagi haszonnal nem járnak, de, hogy úgy mondjam, rongyossá kopásig járják az országot és bemutatásra kerülnek. Tehát erkölcsileg kulturálisan nagyobb eredménnyel járnak, mint az eladott filmek.

- Elsősorban, milyen filmeknek van sikerük itt ?

- Nagy játékfilmek közül az aktuális politikai témáju filmeknek, amelyeket itt az ifjuság megértése méltányol ésl rendkivül érdeklődnek a mi otthoni megoldásaink, eredményeink iránt.
Másrészt vannak a tudományos ismeretterjesztő kisfilmek, különösen a Pikver/?/ doktor sorozata, amelyek ismertek és sokkal többet kérnek tőlünk belőlük, mint, k amennyivel egyáltalán rendelkezünk. Ennek a nagy érdeklődésnek érthető magyarázata az, hogy gyermekgondozásban, szociális berendezkedésben tőlünk nagyon sok tanulnivalójuk van a franciáknak.

- Mondja Bleso a Francia Magyar Baráti Társaságnak a titkára, tulajdonképpen mi ennek a feladata, ennek a társaságnak ?

- A Francia-Magyar Baráti Társaság nem egy uj létesitmény 1947 óta működik, feladata természetesen a baráti kapcsolatok, a baráti szálak szorosabbra fűzése Franciaország és Magyarország között mindenféle területen. A Francia-Magyar Baráti Társaságot egy vezető bizottság irányitja végsősoron, de speciális bizottságok is vannak. Igy van egy filmművészeti bizottság, egy zenei bizottság és van filatériai kör is. Nagyon jelentős a tevékenységük a magyar filmkultura terjesztésében, az elmult években egyre ismertebb a magyar

filmművészet, jelentős rendezőink tevékenysége következtében hát Jancsó, Kovács Sára és miután nagyon nagy az érdeklődés a különböző ifjusági és kulturházakban, sziniklubokban, amik ilyen egyetemeken és iskolákban filmklubok magyar filmnapokat, vagy filmrendezvényeket tartanak, amelyek nem közvetitést tartalmaznak, hanem viták vannak, meghivnak magyar filmrendezőket, filmkritikusokat, ahol a fiatalok kérdeznek, válkaszolnak és vita keretében mutatják be a filmeket. Olyan Nagy az érdeklődés a magyar filmművészet iránt, hogy idén Egerben julius 7-től julius 21-ig magyar filmhetet tartanak, ahol a francia érdeklődők Magyarországon tekinthetik meg a magyar filmeket. Nemcsak francia érdeklődők lesznek, hanem már most jelentkeztek Svájcból és Belgiumból. Tehát a frankafon országokból.
A másik nagyon jelentős tevékenységi normája a Társaságnak a turizmus természetesen, van egy utazási irodája a társaságnak és évente többezer franciát küldenek Magyarországra egyéni utazáson, társasutazáson, de az utóbbi időkben egyre nagyobb az érdeklődés a speciális tanulmányutakra. A legutolsó egyik érdekes tanulmányutuk a strasbourgi ujságiróknak volt Budapesten, akik a Magyar Ujságiró Szövetség meghivására 10 napot Budapesten töltöttek. Az idei, nyári szezonra nagyon sok fiatal megy majd Magyarországra. Érdekes megemliteni egy nizzai/?/ gimnáziumnak a csoportját, fiatal kulturházaknak egy csoportja.. egy Grasiból/?/ és még több más kulturházból indulnak csoportok, a vállalati bizottságokkal, ilyen tehát nem szakszervezeti , de hasonló/?/ bizottságokkal is van egy, nem hasonló megállapodás , amikor is ők is mennek vikendre, felfedezni Magyarországot, Budapestet és a Balatont, s a Duna-kanyart.
- Beszéljünk most azokról is, akik annak idején az I. világháboru előtt, után és még később kijöttek ide és a párizsi magyarok csoportját alkotják. Az Intézet velük milyen kapcsolatot tart fenn?
k-

- Közismert dolog, hogy Horthy Magyarországról a két világháboru között nagyon sok, ismert értelmiségi Franciaországba is kimenekült, kiszökött elölük. Ezek közül sokan komoly nemzetközi hirnevet szereztek maguknak és nem egyszerüen csak mi tartjuk velük a kapcsolatot, hanem ők is nagyon szivesen tartanak velünk kapcsolatot, dolgoznak együtt velünk különböző kérdésekben. Ezek közé tartozik pld. Brassai Picasso fotosa, akitől a Tihanyi képek nagyobb részét kaptuk, amelyekből éppen most volt Budapesten kiállitás. Ilyen Lussian Ervé/?/ aki Leckorbussie-nek volt a fotósa, akinek Budapesten is volt magának is kiállitása már. Igetartozik Viktor Vazarelly, bizonyára emlékeznek a rádió hallgatói rá, 69-ben nagyszabásu kiállitása volt Budapesten, aki egyébként a mostani Petőfi ünnepségekre tervezte meg nekünk a plakátot.
A Petőfi évfordulón a Petőfi Bizottság tagjai között is szerepel Brassai is, Vazarelli is, a nagynevü franciák is Aragon és többiek mellett.
Természetes tehát, hogy azintézet feladata a magy kulturával, a magyar tudománnyal foglalkozni, azokat a magyar származású franciákat, magyar származásu magyarokat , akik itt élnek, ugyanugy az érdeklődési körében tartja, mint az itteni franciákat. Ezek közül természetesen nagyon sok névtelen iskvan, akik résztvettek annak idején az ellenállási mozgalomban, olyanok, akik ma is tényleg szeretik, becsülik és ahogy eredményeink fejlődnek egyre inkább szeretik és becsülleik Magyarországot és bizony meg kell mondani, hogy nagyon nagyon sokat segitenek abban, hogy a mai Magyarországról helyes, reális kép alakuljon ki itt Franciaországban.
- Scheiber Kálmán bácsi, igy mondhatnám ugye ?
- Hát.. elfogadom szivesen, mert hiszen már 70 év körül vagyok
- És már több mint 30 esztendeje résztvesz

a párizsi magyar Ház munkájában.

- Több mint 40 éve a kölcsönösen, a párizsi kölcsönösen segélyző magyar egylet munkájában is, de azonkivül más társadalmi alakulatokban is. Gyakran beszéltünk, hogy Zichy Mihály, aki a kölcsönösen segélyző magyar egyletnek örökös tiszteletbeli elnöke, ezidén kezdtük meg a közgyülést itt ebben a teremben, ahol most beszélgetünk, szavazta meg ezelőtt 3 héttel 100 %-osan, hogy 1975 ápr. 4-én, amikor egyben a magyar felszabadulásnak a 30. évfordulója is lesz, szóval egyben Zichy ünnepet is tartunk. Ezen a napon lesz 100. évfordulkója annak, hogy Zichy Mihály, az elnöki széket elfoglalta a párizsi kölcsönösen segélyző magyar egyesületben.

- Nézem a ház falán lévő tablót és ott még jónéhány nevet látunk Jókay Mór nevét..

- Munkácsy Mihály. Munkácsy Mihály is elnökünk volt, közvetlenül Zichy Mihály után. Zichy Miihály, amikor itt volt, nagyon sok sulyt helyezett a szegény iparos ifjaknak, akik főként hát azok voltak tulnyomórészt Párizsban, azonkivül voltak átutazók is akik az egyesülethez fordultak bizonyos tanácsokért, néha adományokat juttattak, Más oldalról olyan átutazó szegény magyarok akik nem tanácsért, ill. tanácsért is talán, hát tanácsa az egyesületnek nem nagyon sok volt, dehát azért ugy-ahogy szerény körülményekhez képest juttatott nekik. Öneki az volt a szándéka, hogy épit egy menházat az egyesület részére, ahol ezeket az iparos ifjakat ugye hát mégis talán olcsóbb szállással és még mással segiti.

Képzelem menny i k emlék, mennyi érték gyült itt össze ?

- Hát sajnos a két világháború nagyon sok mindent szétszórt. Mert ugye volt az I. világháború, amikor a Párizsi kölcsönösen Segélyzők is, k

mint minden más külföldi egyesületet betiltottak és bizony ennek a visszakaparása, amikor a háború megszünt, hát nagyon sok és nagy, nagyon nehéz munkába került, azoknak,akik ezt megcsinálták. Ami a későbbi dolgokat illeti, hát természetesen a két háboru között, amikor már én is itt voltam, hát akkor azért viszont a Horthy rendszer a külföldi magyarokat nem nagyon mondhatnám azt, hogy 100 %-ig szerette volna, mert a külföldi magyarok között sokan voltak olyanok, ugye, akik hát az otthoni mizér/?/ inség következtében jöttek ide. k De viszont sokan voltak olyanok is, akik hát vörös-katonák, mert ez mert az, a bőrüket is hát egy kicsikét szárazra óhajtották tenni.

- Van-e aki feldolgozza ezeket az emlékeket ?

- Hát sajnos, most nem látok, egy barátom van, akitől éppen ma kaptam levelet, Budapestről, mert azt mondtam az előbb, dhogy egyedül vagyok, ő még az egyedüli, ketten maradtunk, a gonoszok közül../nevet/ ő Budapesten van Szabó Pál nyelvtanár, levelezési összeköttetésben állunk, Szóval ebben a Zichy évben is, amint mondtam, hogy 2 év mulva szeretnénk megrendezni, a segitőtársam.

- Madame Tosaki néni.. hadd mondjam igy, sokkal könnyebb igy mondani.. a turkmani/?/ magyar egyesület egyik vezetőségi tagja.

- Mindig sokan jönnek össze, azt hiszem, hogy van egy.. nehéz már beszélni,/nevet/

- Miért olyan nehéz ? Régen kijött már ?

- 37 óta jövök, megyek. Voltam az egyetemen, visszamentem.. minden nyáron, aztán megismerkedtem a férjemmel, hazajött értem, azóta meg kint vagyunk. ő már itt él 2 éves kora óta. 23.. nem 22-ben..

- És nagyon sokan vannak itt még, akik hasonlóan..?

- Óh! nagyon, nagyon sokan vannak, igen.

- Ez a település azt hiszem még az

I. világháború előtt alakult ?

- Itt főleg a régiek, nagyon régiek, igen. Az 56-esek inkább kintebb mennek.

- Tourcoane elsősorban textil és..

- kisipar.. Laosz és környéke a bányavidék.

- Ott is sokan vannak magyarok ?

- Nagyon sokan vannak igen, most készülünk lemenni hozzájuk, és levinni egy kis magyar szellemet, kiállitást, Petőfi-kiállitást rendezünk, táncosok, már nagyon várják őket.

- Mert azzal csak ez a kisváros dicsekedhet, hogy magyar egyesület van ?

- Hát itt a környéken nincs más.

- Az lenne a jó, hogyha a magyar nyelvet is megtartanák ?

- Hát most megpróbáljuk, próbáljuk a piciket már tanitani, ha lesz magyar ház, minden csütörtökön összehivni. k Délelőtt magyar iskola, délután tánctanitás. Azt../nevet/nem hagyjuk el. Már majdnem mindegyik tud, mert a papa, mama táncol, hát ők utánozzák.

- Erre viszont valakinek fel kell áldoznia az idejét, aki felügyel rájuk ?

- Hát ez meg van mindig, mindig van egy magyar mama , aki elvállalja az ebédcsinálást, az uzsonnát és aki foglalkozik délelőtt a magyar iskolával, délután a tánctanitással.

- Velünk együtt itt van Kárpáti József a magyarok Világ Szövetségének a főtitkára is. Milyen segitséget tudnak ottholról adni Kárpáti Elvtárs ?

- A tánccsoport részére szoktunk küldeni ruhát, néha ki szoktunk küldeni tánctanárt, aki segit betanulni a táncokat és én azt hiszem, hogy most már el tudnak indulni egy kicsit gyorsabban, a z itteni magyaroknak az összefogásában. Ez a táncesoport ugye, mely..

- Az viszi a primet..

- most működik, Most 32 tagból áll ugye?

- 32-ből igen.

- S aztán nemcsak itt fognak szerepelni, hanem reméljük, hogy el fognak menni a környékre,..

- Angliában voltunk és egész Dél Franciaország-ig tánc van.. És azt hiszem, hogy a magyar szivet fenntartjuk, azt hiszem láthatóan, látható a gyerekeknél..

/Zene/

- Az utóbbi hetek erősen igénybe vették Juhász Ferencnek az intézet főtitkárának az erejét és az idejét is. Sok volt a rendezvény mostanában..

- Sok volt a rendezvény. Hogy egy példát mondjak, február hónap folyamán 6 rendezvényünk volt, csak az intézeten belül, márciusban viszonylag kevesebb, de több volt a vidéki rendezvény, pld. a strasbourgi Petőfi-ünnepség, egy előadás szervezése a Lyon II. egyetemen, azonkivül teljes erővel folyt a párizsi központi Petőfi-ünnepség előkészitése, amelyet Párizs egyik legszebb szinházterében, a /fon/ Mezondölassim - ben szerveztünk, rendeztünk,

Az intézetben több mint hároméves tapasztalatom szerint olyan hazai szakemberek, tudósok, művészek tartottak előadást, kitünő franciasággal, akik a francia-tudásuk mellett szélesköruen ismerték a hazai tudományos és kutatási eredményeket, ismerték ugyanakkor a nemzetközi tudományos, kulturális eredményeket. Az intézet egyik feladata az, hogy elősegitse, előkészitse és szervezze az ugynevezett magyar kulturális heteket.

Hogy csak néhány példát emlitsek, az utóbbi időben ilyen jellegü hetet szerveztünk /fon/ Patyiéban, legutóbb az elmult év folyamán Bordeaux-ban. Jelen pillanatban éppen a strasbourgi magyar kulturális és kereskedelmi hét előkészitését tervezzük, melyet 1974 május 3 és 10-e között szeretnénk megrendezni.

Törekszünk arra is, hogy párizsi és vidéki egyetemekre vendég előadó - 6
helyeket szervezünk, ha szabad ezt a kifejezést használni, igy többek között vendég professzor működött több hónapon keresztül az egyik legfontosabb közgazdász-képzőn az.. Ekol de Voze tü Comessialon /fon/, ahol Kovács Sándor a Közgazdaságtudomány Egyetem előadója tartott az uj mechanizmusról több hónapon keresztül előadást.
Ugyancsak előadást tartottak a strasbourg II. Egyetemen, ahol Zala Julia Elvtárnő , a világgazdasági Intézet igazgatója tartott előadást.
Jelen pillanatban Dr.Egyedi György személyében vendég professzor ként működik a monpli /?/ egyetemen és tervezzük azt, hogy több párizsi és vidéki egyetemre a következő évek folyamán/ ujabb vendégelőadói helyeket kivánunk szervezni.
Értéke ezeknek az előadásoknak, pontosabban a résztvevőknek, hogy egyetemi hallgatók, fiatal egyetemi kutatók, s már beérett egyetemi tanárok is résztvesznek és az előadások kapcsán élénk vita alakul ki. Nekünk sikerült azt elérni, hogy megtartva a humán tudományok területén elért szinvonalat és kapcsolati kört uj területeket kapcsoltunk be. A franciának van erre egy jó kifejezése a civillizáció.. és ebbe a civillizáció fogalmába beletartoznak a társadalmi, természettudományi, s a müszaki tudományok.
- A mi feladatunk és ennek igyekszünk megfelelően helyt állni, az, hogy a mi ismert tudósaink, művészeink, iróink, előadóművészeink számára teremtsük meg a lehetőséget, hogy a franciákkal az intézetben, vagy az intézeten kivül találkozzanak, s ezen keresztül mutassák be a mi kulturális, tudományos eredményeinket.
Természetes tehát, hogy egy nagynevü irodalmár, egy nagynevü tudós kedvéért eljönnek a kollegái. Az ő számukra rendezzük a kerekasztal konferenciát, előadást, koncertet és egyéb lehetőséget.
Ezt ugy érzem, hogy természetesen sok kivánnivaló van még , de az elmult években

igyekeztünk jól, helyesen csinálni, amit elsősorban abból lehet lemérni, hogy az elmult néhány év alatt azért ismertebbekké váltunk valamelyest , éppen Illyés Gyula, Képeczi Béla, Ránky , Kocsis, s az többi magyar kultura, tudomány, irodalom képviselőinek segitségével.

- A magyar kultúra követei Párizsban.

Kedves Hallgatóink ! Holakovszki István müsorát hallották.

IA2

Aba Novák Vilmos

1527 – 1547

1981-től

22 (1603 – 1624)

8

Aba-Novák Vilmos:
szalnaki vásáros konyha.

(1109)

(1109)

Tükör Budapest
1947. jún. 26.

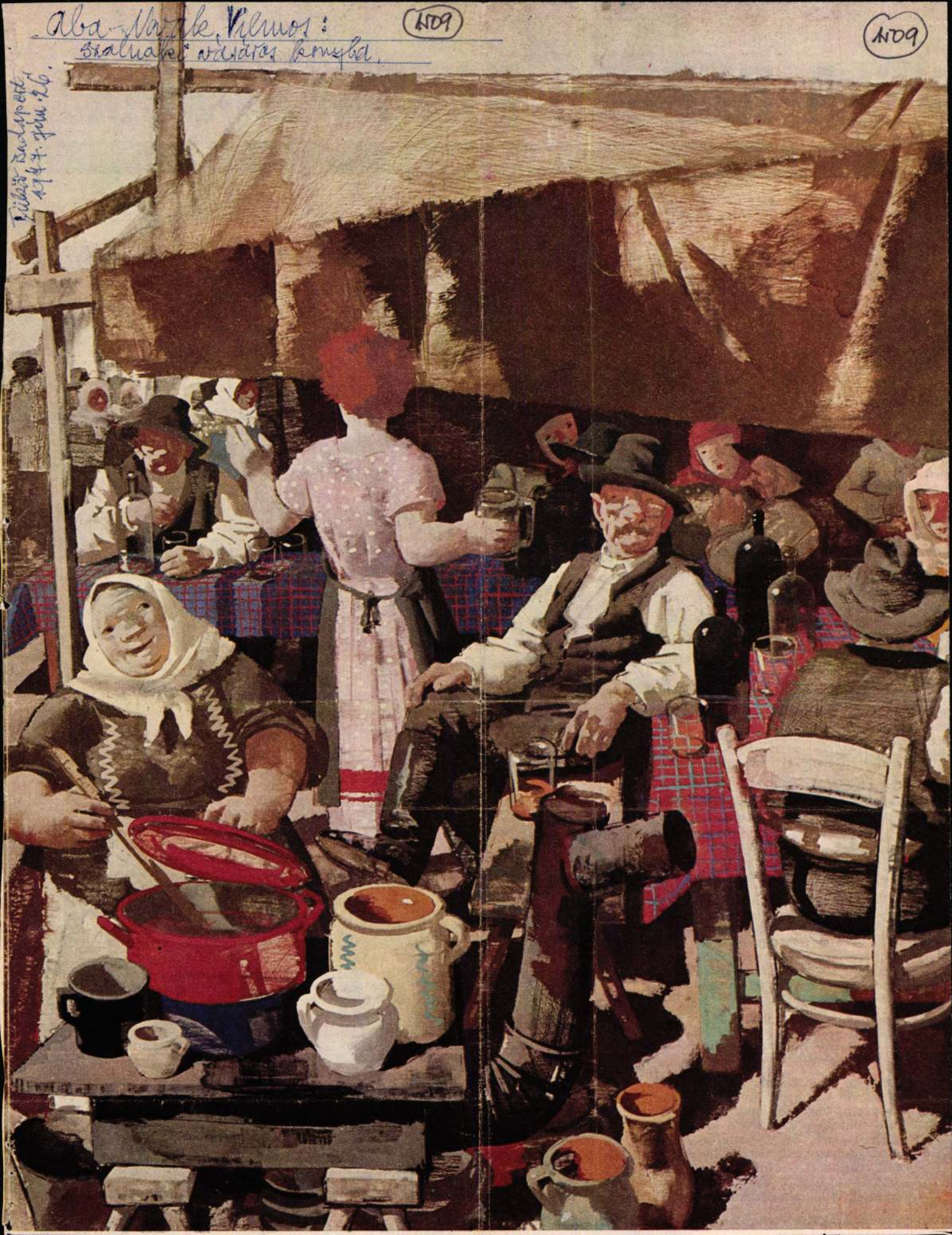

PÜLŐ KECSKEKÖRÖM

(MAGYAR SCI-FI)

gosan nagyapja katonaládájában.

A „kecskeköröm" acélból lehetett. Vagy acéldeli kátból? Esetleg nullamitből? Ladi tépelődött, s lázasan memorizálta eddigi ismereteit.

Akkor a gigant ajtaja kinyílt — ember nagyságú valaki lépett ki belőle. Formában teljesen hasonló kicsi társaihoz. De ennek 9 lába volt, s a nudli fejből nyolc gyémántként ragyogó, különböző színű szem szikrázott. Zsebórát idéző szája meg mintha aranyból volna. Kétségkívül a parancsnok lehetett. Diótöréshez hasonló zajt követően, a szobában tartózkodó gyufáskatulyák is hasonló alakúra nőttek.

A jelenlevők már nem csodálkoztak semmin. A monstrumból kilépő mintha gúnyosan méregette volna a tor részvevőit. A többiek mintha parancsra vártak volna.

A vezető odalépett az asztalhoz, megkóstolt egy darab

tenek a térfogat kiterjesztéséhez is, s főleg üvegen, fán élnek. A vezér lelkesen nyelte le a disznóölő kést, meg egy kristályvázát. A dagadótól dagadó savanyú káposztát is megízlelte. Megrázkódott, majd társaival karöltve, szinte gyermeteg örömmel, végigkente Eősiék arcát a káposztával. A szoba egyszeribe megtelt a káposzta szagával. Egyébként, mondhatni, rendesen viselkedtek, senkit nem bántottak. Meglepő — egy macska somfordált be, és nyávogott is.

A diák rágódott az újabb rejtélyen — a macskák immunisok volnának? A macska láttán a kecskeköröm utasai tetszésnyilvánítást hallattak. A macska meg nyugodtan falni kezdte a májat. A háziasszony szeme majd kiugrott, ez a rohadt Cirmi, hogy kihasználja az alkalmat. A vezető a csatos imakönyvet meg az egyik képeslap legújabb számát lapozgatta, miután kezd neki nem volt a

ció-e az egész. Nem volt az, s mindannyiukat csupán egy gondolat nyugtalanította, mi lesz velük. Hamar megtudták. A szerkentyűkből kinyúlt egy csáp, és beemelte őket. Csak a macskát hagyták ott a májjal. Aztán a másodperc tört része alatt fölemelkedtek a levegőbe. Egy perc múlva tízmillió fényév távolságra voltak a falutól.

A falu hamarosan megelevenedett. A helybeliek, élükön a tanácselnökkel, megrendülten rohantak az Eősi-portára, úgy látszik, a mozdulatrögzítés kötött időre szólt. Egy vénasszony hálatelten sipákolt.

— Végre, végre itt a jel! Csak eljön a világ vége.

A hivatalos szervek, természetesen, azonnal akcióba léptek, és Madzagost pár órán belül a szárnyára kapta a világhír. A kisfiú is előbújt a katonaládából, majd sajtóértekezletet tartott a világsajtó képviselőinek. Aztán örök-

(1489)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
1974 MÁR 31

Nógrád

Aba Novák

1021

ÖNARCKÉP — *Aba Novák festménye*

fehér hajnali kenyér
— nagyobb, mint a Hold —
a tökéletesség felé biztató
lámpafényből

hová tűntetek

és hová veszett
a következő tanyára
küldött kacagás?
Emlékeimbe
csöndesül a petróleumlámpa

VASÁRNAPI JEGYZET

Holnap április

Mondom, ma is megvan a gödör, de már feltöltötték földdel az évtizedek, benőtte a gaz, nem áll meg benne a víz. Éppen odaért a focipálya sarka. A pályán meg tavasszal apró, de ízletes gomba nő.

Hogy mi volt velünk? A faluban féltünk — így mondták a felnőttek, mit tudtam én még akkor a félelemről — féltünk a Liberátoroktól. A háború végefelé elégett a pajtánk is, egy foszforos lövedék találta el. Azóta sem volt pajtánk, csak pelyvakutyónk, ami hol van „rangban" a pajtától! A kert alatt a diófánk is megégett, de a háború után helyrejött, azóta is termett, bár vastag törzsén mindig meglátszott az égés nyoma. Nemrég vágta ki apám, mert elszáradt. Öreg volt. A háborút átvészelte.

Azt pedig anyám meséli, hogy a Teri néni dunyhákba bugyolálta az Amit, amikor futni kellett a homokgödrökhöz, ki a faluból a gépek elől. Egyszercsak látja, üres a dunyha, a gyerek valahol kiesett.

Azt pedig most látom, a „zsidó Sanyi" házát — hosszú sárga ház volt, előtte egy cseresznyefával — lebontották, a Vörös Imre új nagy háza épült a helyére. Hát annak a háznak a lakóit én nem ismerhettem meg. A ház a falura szállt. S most eltűnt.

Más dolgok is megestek velünk, ahogy beszélik.

És hogy mi volt másokkal?

A Kassák naplójegyzetében olvastam (1944. május):

„B. B. D. hirtelen kérdéssel szakítja meg hosszú hallgatásomat.

— Maga nem fél? — kérdezi.

— De igen, félek.

— Tudja, hm, én nem attól félek, hogy meg kell halnom, hm, tudja, én egész mástól félek. Tudja, milyen nehéz volt a legutóbbi éjszakánk?... De nem attól féltem, hogy meg kell halnom, hanem attól rettentem úgy meg, hogy talán már nem lesz időm ezt a szobrot befejezni." Bokros Birmann Dezsőről, a szobrászról van szó.

Hány könyvet idézhetnék, végehossza nincsen. 1947-ben jelent meg Cserépfalvi Imre kiadásában a Magyar mártír írók első kiadása. Mi volt ez a könyv? Bóka László megrendült bevezetőjébe írta: „fogadalmi tábla a holtak sírja felett: soha többé, jaj, soha többé!" Az antológia 1970-ben ismét megjelent. Rettenetes veszteség fájdalma csap ki a lapok közül. Hány volt a bűnös! És mennyi a vesztes!

Soha többé!

Holnap: április.

Tóth Elemér

aba-Novák Vilmos festőművész (1498)

1021

Napló Vesprém, 1974. márc. 9. (1498)

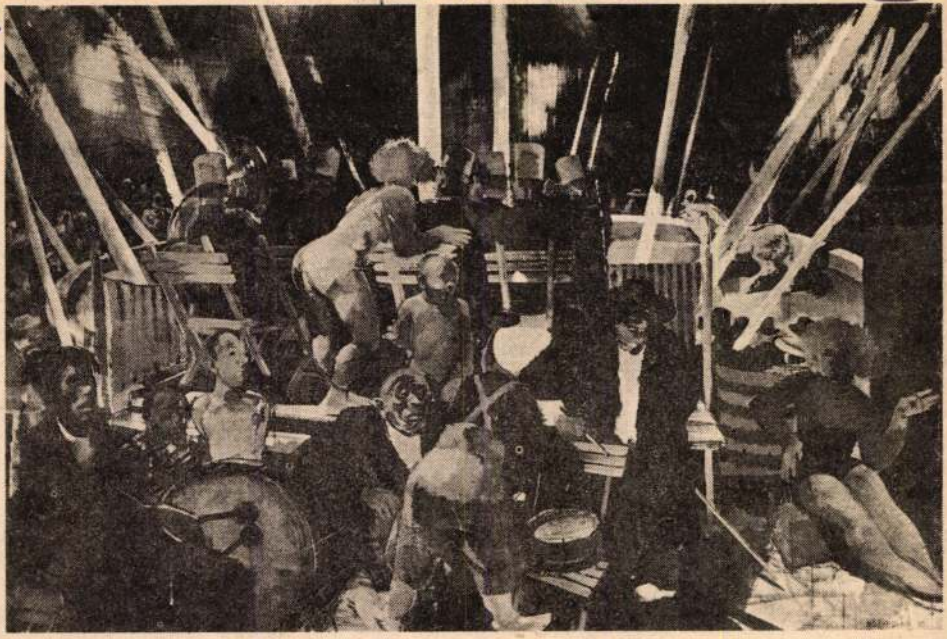

„Cirkusz" című festménye

jelentősebb intézményben *létrejöttek a nőbizottságok.* Az állami gyógyfürdőkórházban 11, a bányász gyógyházban 9, a SZOT igazgatóságon pedig 11 tagú bizottságot alakítottak, ezen kívül létrejött még a nagyközségi nőbizottság is 22 taggal.

A nőbizottságok létrehozásával egyidőben a pártalapszervezetekben nőfelelősöket választottak, akik vezetőségi tagként irányítják és ellenőrzik a nőbizottságok munkáját s ügyelnek arra, hogy területükön a nőpolitikai határozatban kitűzött feladatok maradéktalanul megvalósuljanak. Jelenleg hat alapszervezetben van nőfelelős. Mindannyian pártvezetőségi tagok: két alapszervezetben férfi tölti be ezt a funkciót. A nőfelelősök többsége jól végzi munkáját. A járási pártbizottság — több alkalommal is — szervezett továbbképzést a részükre.

A nőbizottságok munkáját és a nőpolitikai határozat végrehajtását a pártalapszervezetek és több kisebb-nagyobb tennivaló.

Egyre nagyobb szerepet vállalnak a nők a politikai-, gazdasági- és társadalmi életben is. A nagyközségi pártbizottságban hét, a pártvezetőségekben pedig hat nő tevékenykedik. *A párttaglétszám 33,5 százaléka nő* (56 fő). A községi tanácsban is egyre többen vállalnak megbízatást. A legutóbbi tanácsválasztáskor például *14 nőt választottak meg tanácstagnak.* A gazdasági vezetésben szintén növekszik a számuk. Található köztük főkönyvelő, osztályvezető főorvos, személyzeti vezető, főelőadó és igazgatóhelyettes. Szinte kivétel nélkül becsülettel megállják helyüket a munkahelyeiken, szabadidejükben pedig jelentős társadalmi munkát végeznek.

Jelentős előrelépés történt a nőpolitikai határozat megjelenése óta a nők politikai továbbképzésében is. *A párt- és tömegszervezeti oktatás-*tapasztalat a szakmai továbbképzésben. Az otthontól nem szívesen válnak meg, így *jóformán csak a munkahelyi továbbképzésben vesznek részt. A nők szabadidejük jórészét a nők klubjában töltötték, amíg az működött.* Érdemes lenne ehhez újra a személyi és tárgyi feltételeket biztosítani.

Összegezve megállapítható, hogy a nőpolitikai határozat végrehajtásáért sokat dolgoznak a párt-, állami- és gazdasági vezetők, valamint a szakszervezeti bizottságok. A nőbizottságok munkája — az eredményesség mellett — azonban még nem mindenütt tervszerű és következetes, sok helyen beolvad a szakszervezeti munkába, vagy csak alkalomszerűen hat. A nőbizottságok szervezeti életével és munkájával a pártvégrehajtó bizottság a február elsejei ülésén behatóan foglalkozott és megfelelő határozatokat hozott.

Aba Novák Vilmos festő-grafikusművész

-Az uj esztendő első napja, Petőfi Sándor születésének évfordulója. Idén volt a 160. Élete nem pusztán az irodalomtörténetre tartozik, ez az élet nemzeti történelmünk része, tanulni belőle, minden uj nemzedék kötelessége. Ezt vallják szülőföldjén, mint, ahogy azt hirösszeállitásunk első két filmje is tanusitja.

-Petőfi, kötet illusztrációkból, és különleges kiadványokból, rendezett kiállitást, Kiskörösön, a Petőfi Sándor Irodalmi Muzeum. Láthatók itt, többek között, török, japán, kinai, és más távol-keleti országok nyelvé e leforditott, versek nyomatai, de a legbecsesebbek az első hazai Petőfi kiadások, amelyekből nagyon kevés maradt meg, napjainkig. Az illusztrátorok közül a leghiresebbek, Aba Novák Vilmos, Ripp Rónai József, és Reich Károly, valamint az iskolai tankönyvekből jól is-

1983. II.1. Televízió 1. 18.20 /Szünet/.
Dél-alföldi krónika.

ment Róna Emmy.A Petőfi kiállitás,március végéig,látható Kiskörösön,a müvelődési házban.

-Szintén nagy költőnk tiszteletére,hirdetett pályázatot, Lovagolok szilaj nádparipán cimmel,a kecskeméti Szarakatánusz játékmühely,és muzeum.3200 alkotásból válogatták ki azt a 300-at,amelyet kiállitásra érdemesnek tartott,A krétarajzok, vizfestmények,kerámiák,és játékok azt bizonyitják,hogy Petőfi Sándor,verseinek varázsa elmulhatatlan.Hisz majd másfél évszázad multán is szinpompás fantáziadus alkotásokra serkenti, a gyerekeket.A kiállitás február végéig Kecskeméten,március 15-től,pedig a kiskörösi müvelődési házban látható.

MK SAJTOFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
1982 FEB 27

1128

Aba Novák Vilmos, festő- és grafikusművész

1021

Egry — Tihanyi — Vaszary

Kiállítás a pécsi Modern Magyar Képtár grafikai gyűjteményéből

Szolnokon, a Megyei Művelődési Központ galériáján látható a pécsi Modern Magyar Képtár grafikai anyagából rendezett kiállítás.

Ritka művészi élményben van része mindazoknak, akik szakítanak egy-másfél órát idejükből, s végignézik e nagyszerű tárlatot, amely a pécsi múzeum közel négyezernyi grafikai művéből történt gondos és értő válogatás eredménye. Az ötvenegynéhány kiállított mű hű keresztmetszetét adja a XX. századi magyar művészet jellegzetes periódusainak. A bemutatott anyaggal a századfordulótól az ötvenes évek elejéig követhetjük nyomon az egyedi grafika segítségével a hatásokat és eredményeket, melyekkel jelenünk művészének — idézünk a kiállítást megnyitó dr. Aknai Tamás művészettörténésztől — számolnia kell. Aba Novák még a cézanne-i hagyomány nyomán készíti tusrajzát, Berény Róbert a Nyolcak szenvedélyes világát hozza közel szerkezetes női aktjával, a Szocialista Képzőművészek Csoportjának vilagképét Dési Huber István. Derkovits Gyula és mások sugározzák, Szentendre művészetének jellegzetességeit pedig Barcsay Jenő, Ámos Imre, Anna Margit grafikáiról élvezhetjük.

A könnyed eleganciával rendezett nagyszerű kiállítás március 9-ig tart nyitva.

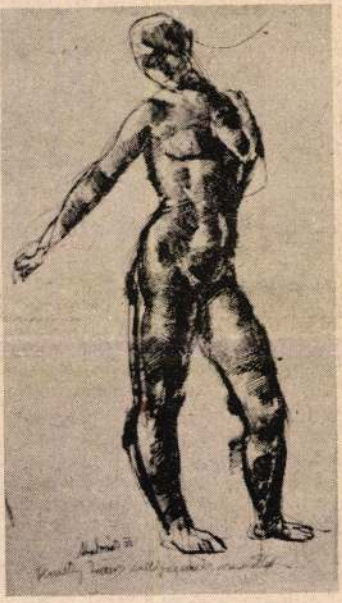

Aba Novák Vilmos: Álló női akt. (1922. p. tus. toll)

Szőnyi István: Anyám (p. lav. tus.)

az egyszerű célnak, hogy élni, családot eltartani, és ember lenni akar, ott állt a nagy szerkezetben, és megkezdte a mindennapi munkát.

Reggel 8 óra volt. 9 óra után tizenhét perccel — mert rossz volt a védelmi berendezés — a hatalmas gép magába kapta, és cafatokká tépte a férfi karját, délelőtt tizenegy órakor már halott is volt.

2.

Az anya kilépett az ágyból, mert a mutatók már hajnali hat órát jeleztek, és az ébresztőóra csengetni kezdett. Gyorsan a párnák alá dugta az órát, nehogy a fiút és a lányt is felébressze. Sietve gyújtotta meg a rezsóban a gázt, odatette a tejet és a gyenge kávét. Túl a városon a roppant mezők és messzire vonuló zöld halmok láthatárán megjelentek már a rózsaszín párák, és a pacsirta szavával együtt ünnepelték a megjelenni készülő Napot. Az anyában is megmozdult ilyesféle emlék, de a szűk világítóudvar földszinti sötétje a lelkébe csapott, és az emlék szétfoszlott. A kávé már gőzöket eresztett magából, a fiú fekhelyéhez ment, és annak fejére tette öreg kezét.

— Kelj fel, fiam, már a kávé is kész.

— Milyen jó és drága a kezed! — mondta a fiú, szemének sugárzása mint szeretet fogta körül az anya arcát.

galom
zotta
kisen
szegé
riáját
gikus
pital
cialis
Szinn
mű
oszta
hősö
másо

A Tanácsköztársaság idején az írói direktórium tagja, az Írók Szakszervezetének titkára, s a Közoktatásügyi Népbiztosság napilapját szerkeszti. Háborúellenes és forradalmi drámáit nagy sikerrel játsszák a fővárosban. A bukás után emigrálnia kell. Berlinben, Bécsben, Pozsonyban majd 1939—1945-ig Londonban él. Irodalmi munkásságát az emigráció nehéz körülményei között is forradalmi szellemben folytatja. Pozsonyban az Új Szó szerkesztésével sokat tesz a forradalmi magyar szocialista irodalom kibontakozásáért. A Londoni Magyar Klub antifasiszta vonalának kialakításában vezető szerepet vállal.

1946-ban hazatér. Itthon született újabb novelláiban a felszabadult parasztság életét és küzdelmes életútját ábrázolja. Életművéért 1956-ban Kossuth-díjjal tüntették ki.

kirt engem, én
ged, nem leszel
ráérsz arra, hogy

Az anya szó
konyhába, leült
sokáig, nagyon
nézett. Mondta
szó nélkül önma
érek, ezentúl má
érni".

A nagy ráérés
szetterülni az a
lett benne, mint
telen semmi.

Az anya csak
ezüst paszmai b
és állt az arc az
megvert táj fén
Mondta az anya
szó nélkül csak
ember vagyok!"
kinyitotta a gáz

1129

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Aba-Novák Vilmos fotó

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1983 AUG 8

1129

1021

Vilmos Aba-Novák (1894—1941): Werkstatt für Masken (1941)

Römische Schule I

BUDAPEST
RUNDSCHAU
WOCHENZEITUNG FÜR POLITIK, WIRTSCHAFT UND

Fremdenverkehrs-Kurzbilanz des ersten Halbjahres

3 Millionen Ausländer in Ungarn

„In der ersten Hälfte dieses Jahres hielten sich 3 Millionen Ausländer in Ungarn auf", teilte das Landesfremdenverkehrsamt in einer Kurzbilanz mit. Das sind 14

erwähnten Ländern verbrachten insgesamt 20 Prozent mehr Zeit in Ungarn. Aus Jugoslawien kamen 300 000 — ein Drittel weni-

1930

◆

Aba Novák Vilmos műveiből kiállítás nyílt meg vasárnap a pécsi Janus Pannonius Múzeumban. A modern magyar festészet egyik legeredetibb alakjának számító művész most lenne kilencvenéves. Az ez alkalomból rendezett kiállításon a pécsi képtár teljes Aba Novák-gyűjteménye került a közönség elé, számos, magángyűjtők tulajdonában levő alkotással kiegészítve.

Magyar Nemzet 1984. V. 5.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Aba-Novák Vilmos
PEST MEGYEI HÍRLAP
~~Gyakorlás~~ festő m.
1984 MÁR 1 71
1545

Önarckép

Aba-Novák Vilmos festménye

Március 15-én volt kilencven éve, hogy megszületett Aba-Novák Vilmos. 1941-ig tartó életében leginkább az embert festette magányos bolygóként, aminek őt Genthon István tartotta. Széles ecsetvonásaival megküzdötte környezetét, s örömet érzett festés közben. Ettől függetlenül azért groteszk is lehetett, s visszatérve egyes témáihoz, időnként megszállottan önarcképeket, cirkuszt, körhintát, vásárokat festett. „Életes" képeket akart mindig, megvetette a csak önmagáért való művészetet. Külföldön és idehaza egyaránt népszerű volt, díjakkal honorálták munkásságát, a többi között 1940-ben a velencei biennálé nagydíjával is. A festőre emlékezve közöljük most két képének reprodukcióját.

Megelevenedett az élet a kiskertekben. A márciusi napsütésben jó a levegőn lenni, kikapcsolódást is jelent a mindennapi munkából a kerti tevés-vevés. Ilyenkor ajánlatos megfontolni, hogyan alakítsuk ki az ágyásokat, hová milyen növény kerüljön? Természetes választóvonallal — sövénnyel — érdemes elkülöníteni a füvesített, virágokkal díszített pihenőrészt és a konyhakertet. Jól beosztott területen kora tavasztól késő őszig sok minden megterem, ami kell a családnak. Érdemes körülnézni a vetőmagpiacon is, most még van választék. A fóliázás, a melegágykészítés igaz, nagyobb munka, de megéri: hamarabb terem benne friss zöldség.

Primőrök a

Az idén is jelentős feladat hárul zöldségtermelő gazdaságokra és kistermelőkre: a lakosság kiegyen súlyozott ellátását, a tartósító ipa nak a nyersanyagot, külpiaci ért kesítésre pedig megfelelő árualap kell adni. Az elmúlt években s játosan alakult a zöldségtermeszt helyzete. Amíg a nagyüzemekben szántóföldi termelés főként a mu kaerőgondok, a magas ráfordítá költségek, a gépesítettség hiányoss gai miatt némiképp visszaesett, a

Melegágyak, fóliázás

A gondosan összeállított melegágyi kereteket úgy ajánlatos felállítani, hogy d irányban ötszázalékos lejtésük legyen. Ezzel elősegítjük a víz lefolyását az ablako ról, és a fény jobb kihasználását. A melegágyi keretek felállítása után, de a ma vetés előtt legalább egy héttel készíthetjük el a melegtalpat. A melegtalpak kés tésére szalmás szarvasmarha- és lótrágyát használhatunk. A lótrágya gyorsabb melegszik, de a szarvasmarha-trágya viszont hosszabb ideig tartja a meleget. A m legtalpak készítéséhez használhatunk 25—30 százalékos arányban töltőanyagot ami lehet falomb vagy szecskázott kukoricaszár.

A melegtalp készítésekor nagyon ügyeljünk arra, hogy a trágya egyenletes legyen elterítve, és gondosan letaposva (döngölve). A letaposott trágyát 15—20 c timéter vastagon melegágyi földdel kell letakarni. A trágyatakaró föld és a mel talp vastagsága olyan legyen, hogy a magvetés után a föld felszíne a melegá ablaküveg között 15 centiméteres légtér maradjon.

A földdel betakart melegtalpakat ablakokkal és takarókkal fedjük le és néhá napig hagyjuk állni. Ezután elvethetjük a magot. A takaróföldet felhasználás el fertőtlenítsük.

A melegágyak mellett létesíthetünk fóliaágyakat is, ha nagyobb mennyise zöldségfélét akarunk előállítani. A fóliaágyakat általában 10—15 méter hosszú 2—3 méter szélesre, és 70—90 centiméter magasságúra érdemes építeni, PVC-c vekből és lágy PVC- vagy polietilén takaróból. A PVC-csövekből készült bordá egymástól egyméteres távolságban kell kiképezni.

A melegágyak és a fóliaágyak egy kis körültekintéssel akár két szakaszban hasznosíthatók. Az első szakaszban kevés hőt igénylő zöldségfélék termeszthet például a hónaposretek, a saláta és a karalábé. A második szakaszban már a m legigényes zöldségfélékkel is érdemes foglalkozni, például uborkával, paradicso mal vagy paprikával.

KERESZTREJTVÉNY

Álmodom egy nőről

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1984 MAR 1 5

Abaffová Vilmos 1V31

1021

90 éve született Aba Novák Vilmos

Aba Novák Vilmos: Önarckép

Genthon István Aba Novák Vilmost „magányos bolygó"-nak nevezte, olyan festőnek, akinek életműve ugyan jellegzetesen huszadik századi, ám sok mindenben eltér korának irányzataitól. Az izmusok kialakulásának idejére estek tanulóévei, kezdetben őt is megcsapta egyik-másik: a posztimpresszionizmus, a kubizmus, de hamarosan elemi erővel tört ki belőle az eredendő elbeszélő hajlam egy témaellenes festészeti korban, bár a modernség szinte a vérében volt, minden korszerű eszközt birtokolt. Az ember és az élet érdekelte, nem az izmusok, arra törekedett, hogy — saját szavaival szólva — „életes" legyen. Mesélni akart a világról — szélesen, nagy erejű ecsetvonásokkal, dekoratívan, lebírhatatlan életörömmel. Festészetének másik állandó eleme volt a groteszk, ezért fest cirkuszi képeket, bohócokat, vásári sokadalmat — az élethez ugyanis a visszája is hozzátartozik. Törvényszerű volt, hogy a kirobbanó mesélőkedv a monumentális festészet felé fordította: szegedi, pannonhalmi, jászszentandrási, városmajori, templomi freskói szinte eposziak. Nagy összefoglalók a világról vallott nézeteiről.

1984

Kilencven éve, 1984. március 15-én született, s 1941 őszén halt meg. Hazai és külföldi díjakkal ismerték el munkásságát (1940-ben például ő kapta meg a híres velencei biennálé nagydíját). Hosszas szünet után 1962-ben volt először nagyméretű gyűjteményes kiállítása, azóta ismét elismert értéke a huszadik századi magyar festészetnek. Életéről, művészetéről Supka Magdolna írt alapos, részletes monográfiát. Aba-Novák Vilmos kilencvenedik születésnapján érdemes fellapozni, hogy akik nem ismerik, megismerjék, akik pedig már ismerik, föl-frissítsék emlékezetüket.

(T. M.)

Aba Novák Vilmos: Álarckészítő

Gyászhírek — köszönetnyilvánítások

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy édesapánk, nagyapánk, dédnagyapánk
NÉMETH FERENC
életének 83. évében elhunyt. 1984. március 8-án. Temetéséről későbbiekben történik intézkedés. Özv. Hegedüs Vilmosné, Szandaszőlős, Vörösmező u. 81.

Fájdalommal tudatjuk, hogy
BALI JÁNOS
a Szolnoki Papírgyár művezetője életének 59. évében 1984. március 9-én hosszú szenvedés után elhunyt. Az elhunytat a Szolnoki Papírgyár saját halottjának tekinti. Temetéséről később történik intézkedés. Gyászoló felesége és családja és a Szolnoki Papírgyár.

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak a rokonoknak, ismerősöknek, szomszédoknak, munkatársaknak, a törökszentmiklósi Béke Tsz dolgozóinak, a 300-as ÉKV-bolt dolgozóinak, akik drága halottunk
RADÓ FERENC
temetésén részt vettek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, részvétükkel fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. A gyászoló család, Törökszentmiklós.

Köszönetünket fejezzük ki mindazoknak a rokonoknak, szomszédoknak, barátoknak, ismerősöknek, a tiszaföldvári Áfész, a 7. sz. Volán vezetőségének és dolgozóinak, sportbarátoknak, akik a szeretett férj, édesapa, nagyapa
LABONCZ JÓZSEF
temetésén részt vettek, és fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. A gyászoló család, Tiszaföldvár, Rákóczifalva.

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak a rokonoknak, szomszédonak, ismerősöknek, a Bőrtex Szövetkezet dolgozóinak és mindazoknak, akik felejthetetlen férjem
SZEKERES LAJOS
temetésén megjelentek, mély fájdalmunkban velünk éreztek. Gyászoló felesége és családja.

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak a rokonoknak, szomszédoknak, ismerősöknek, a rákóczifalvai Rákóczi Tsz vezetőségének és minden dolgozójának, akik szeretett férjem, édesapánk, nagyapánk, testvérünk
id. POLYÁK LAJOS
temetésén részt vettek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, gyászunkban részvétükkel osztoztak. A gyászoló Polyák család.

Köszönetünket fejezzük ki mindazoknak a rokonoknak, ismerősöknek, szomszédoknak, a Centrum Áruház, az Élelmiszer Kiskereskedelmi Vállalat, a Bölcsődei Igazgatóság és Gazdasági Hivatal, az Ideál Kereskedelmi Vállalat, a Hetényi Géza Kórház és az Ezermester Áruház dolgozóinak, akik felejthetetlen feleségem, édesanyánk, nagymamánk, testvérünk
HILLER FERENCNÉ
temetésén részt vettek, koszorúikkal, virágaikkal együttérzésükkel fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. Gyászoló család, Szolnok.

Apróhirdetés

INGATLAN

AZONNAL beköltözhető kertes ház eladó. Öcsöd, Bocskai út 13. Érdeklődni vasárnaponként. (3589)

KERTES ház eladó. Öcsöd, Vágó Béla út 5. Irányár: 150 ezer Ft. (H 509)

TAPIÓSZŐLŐSÖN 680 négyszögöl gondozott termő gyümölcsös, szőlő, villannyal ellátott faházzal olcsón eladó. Érdeklődni: Majláth Szolnok, Nyíl út 12. egész nap. (H 538)

ELADÓ 504 négyszögöl zártkert Szolnok, Karinthy F. úton. Érdeklődni: Szolnok, Jázmin út 22. Lackó János. (H 537)

SZECHENYI lakótelepi másfélszobás tanácsi lakásomat elcserélném, vagy Érdeklődni: telefonon 13-711 vagy Szolnok, Kolozsvári 40. II/11. (H 562)

NAGYKÖRÜBEN Tisza-parton gyümölcsös kert jutányos áron részletre is eladó. Érdeklődni: Szolnok, Ságvári krt. 28. I/2 Dobos. (H 560)

300 négyszögöl termő gyümölcsös Nagykörüben eladó. Valamint Naumann kéttűágyas kötőgép. Szolnok, Bozsó K. 9. I/8. (H 559)

48 m²-es OTP öröklakás eladó. Kp + OTP átvállalással. Érdeklődni mindennap 17 óra után, szombat—vasárnap egész nap. Szolnok, Kun B. krt. 7. VII/1. (H 558)

ELADÓ Tiszaföldvár központjában Perec út 5. sz. ház három szoba, fürdő- em. 11. Tel.: 874. (3122)

ELADÓ I. em. 1+2 fél szobás, étkezős 70 m²-es öröklakás készpénzért. Érdeklődni: 16 óra után, Jászberény, Gács László út 7. I. em. 2. (3315)

180 négyszögöl beépíthető telek eladó. Érdeklődni: Tiszafüred, Malom út 5. (3435)

16 fm hosszú cseréptetős épület részben téglából, lebontásra eladó. Érdeklődni: Törökszentmiklós, Lenin út 41/a., állandóan lehet. (3432)

TANYA eladó Barta II. d. 19. sz. Iskola mellett. Érdeklődni: szombat, vasárnap (3431)

JÁSZBERÉNY, Fehértói út 10. alatti 150 négyszögöl saroktelek családi ház-

49 m²-es kétszobás, összkomfortos, OTP-s lakás eladó. Szolnok, Kun B. krt. 1. fsz. hétköznap 17 órától. (2067)

CIBAKHÁZÁN a Bánom dűlő I-es úton 350 négyszögöl szőlő eladó. Érdeklődni: Szolnok, Mártírok u. 53. Gyimesi. (3013)

TÖRÖKSZENTMIKLÓSON 3 szobás családi ház eladó kp + OTP vagy szövetkezeti lakásra elcserélhető megegyezéssel. Érdeklődni: Törökszentmiklós, Tópart u. 20. 18 órától. (1974)

KISÚJSZÁLLÁSON, Árpád út 9. alatt ház eladó. Érdeklődni: Dózsa György út 77. (3328)

EGYSZOBÁS kis családi házat vennék Törökszentmiklóson Csikós József út 16. (3321)

ELADÓ 1 szobás tanya melléképületekkel, kövesút mellett, Mezőtúr, Kurja 2. (3330)

SZOLNOK központjában a Magyar utcában háromszobás, hallos társasházi öröklakás, kerttel, garázzsal eladó. Érdeklődni a 12-183-as telefonon vagy a Gerle u. 9. I/1. (1965)

TÖRÖKSZENTMIKLÓS, Bocskai út 6. számú családi ház eladó. Érdeklődni a helyszínen szombat—vasárnap. (3227)

SZOLNOKON kövesút mellett 500 négyszögöl kert eladó. Kaposvári, Szolnok Zagyvaparti sétány 3. (1991)

EGYSZOBÁS kertes ház eladó. Szolnok, Fürst S. u. 9. (1616)

KÉT és fél szobás, fürdőszobás családi ház eladó. Jászjákóhalma, Ficzek Károly út 4. (3218)

JÓ állapo
TS 250/I
rékpár el
cag, Kung

5 éves sá
burg 353
eladó. Ka
út 29.
lehet:
(3119)

PF frsz. S
személygé
adó. Kar
szállási út
(3116)

UH frsz.
guli és 408
vics rend
kül olcsó
Kunszentm
lami Gaz
(3223)

601-es Tra
újított m
adó. Kend
suth L. út

MB 1000-s
járt műsz
csón eladó
Méhtelep
fon. (3468)

7 éves MZ
5500 km-
vagy 10 é
Trabantra
tő. Lejárt
val is érd
madaras,
út 28/a. (

11 éves V
üzemképes
ban, rend
kül eladó
rény, Kos
Németh.
12-340. (33

KR-s Tra
Érdeklődn
nap, Szo
csoros út

19 000 km
Wartburg
eladó.
Kossuth
sz. alatt.

IB frsz. Z
állapotban
Jászároksz
kes u. 21.

ZE frsz.
los Mosz
csó áro
Cím: Ki
Portelek

FRISS
PF frsz
Speciál

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 343-748, 340-726

Aba-Novák Vilmos, festő- és grafikusművész (1894-1941).

KISALFÖLD
1984 MÁR 17

1432
1021

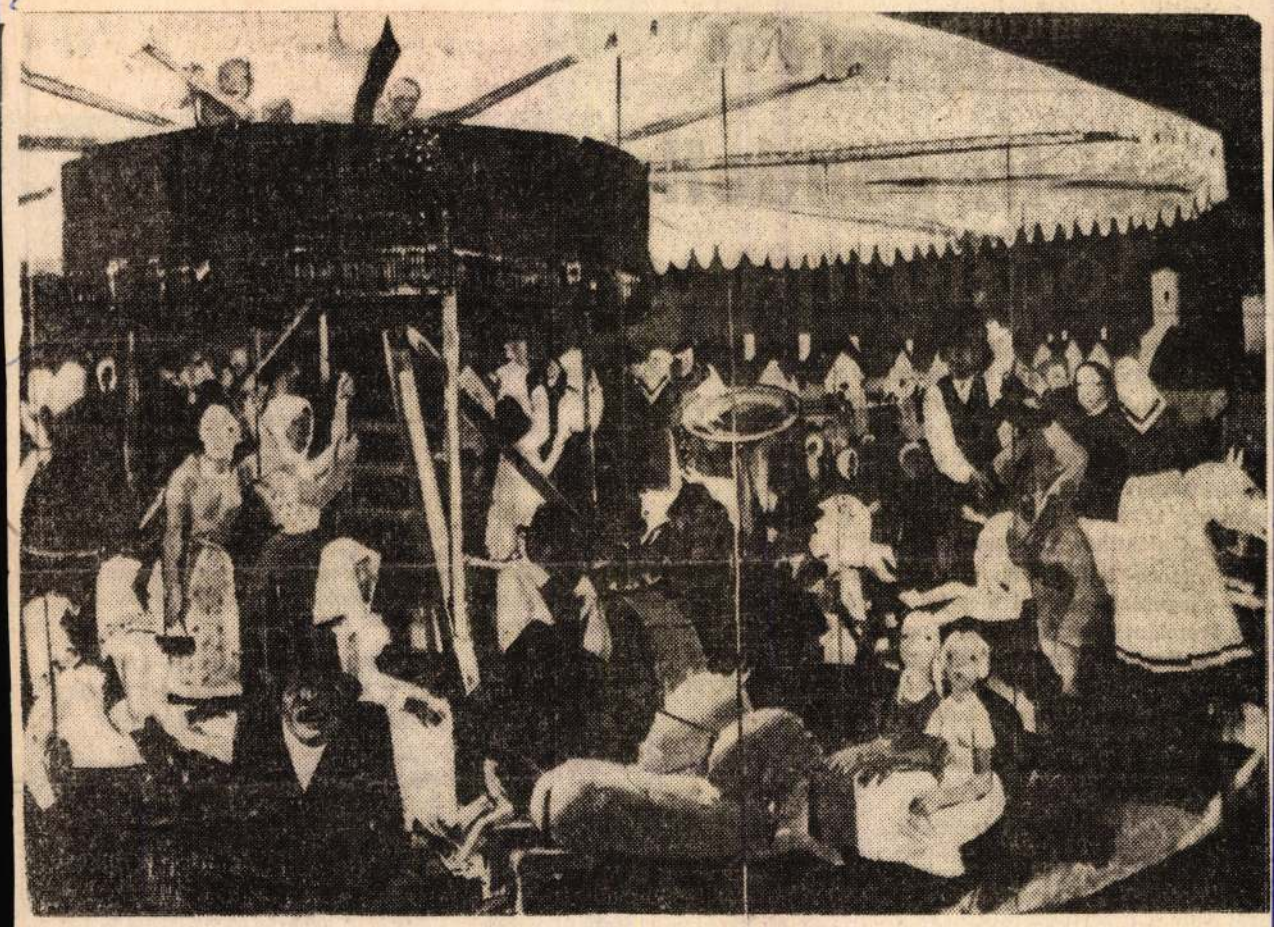

Aba-Novák Vilmos: Körhinta

Magányos alkotó

90 éve született Aba-Novák Vilmos

Genthon István Aba-Novák Vilmost „magános bolygó"-nak nevezte, olyan festőnek, akinek életműve ugyan jellegzetesen huszadik századi, ám sokmindenben eltér korának irányzataitól. Az izmusok kialakulásának idejére estek tanulóévei, kezdetben őt is megcsapta egyik-másik: a posztimpresszionizmus, a kubizmus, de hamarosan elemi erővel tört ki belőle az eredendő elbeszélő hajlam egy témaellenes festészeti korban, ámbár a modernség szinte a vérében volt, minden korszerű eszközt birtokolt. Az ember és az élet érdekelte, nem az izmusok, arra törekedett, hogy — saját szavaival szólva — „életes" legyen. Mesélni akart a világról — szélesen, nagy erejű ecsetvonásokkal, dekoratívan, lebírhatatlan életörömmel. Festészetének másik állandó eleme a groteszk ezért fest cirkuszi képeket, bohócokat, vásári sokadalmat — az élethez ugyanis a visszája is hozzátartozik. Törvényszerű volt, hogy a kirobbanó mesélőkedv a monumentális festészet felé fordította: szegedi, pannonhalmi, jászszentandrási, városmajori templom freskói szinte eposziak. Nagy összefoglalók a világról vallott nézeteiről.

Önarckép

Kilencven éve, 1894. március 15-én született, s 1941 őszén halt meg. Hazai és külföldi díjakkal ismerték el munkáját (1940-ben például ő kapta meg a híres velencei Biennálé nagydíját). Hosszas szünet után 1962-ben volt először nagyméretű gyűjteményes kiállítása, azóta ismét elismert értéke a huszadik századi magyar festészetnek. Életéről, művészetéről Supka Magdolna írt alapos, részletes monográfiát. Aba-Novák Vilmos kilencvenedik születésnapján érdemes fellapozni, hogy akik nem ismerik, megismerjék, akik pedig már ismerik, fölfrissítsék emlékezetüket.

Beszélgetés Kuczka Péterrel

A sci-fi: gondolkodás a jövőről

Már a mitológiában is? □ Robur 96 oldalon

Gyakran hangzik el a könyvesboltokban: megjött már a Galaktika övetkező száma? És egy újabb kötet a Kozmosz Fantasztikus Könyek sorozatából? A válasz kétféle, vagy „nem", vagy „már elfogyott". agyon népszerű lett a tudományos-fantasztikus irodalom. Kedvelőinek áborát nem lehet mérni a hazánkban megjelenő ilyen tárgyú művek éldányszámával: azok egy-két nap alatt elkelnek, s aki nem járja elég yakran a könyvesboltokat, könnyen lemarad. (Mondják, „másodkézből" gy-egy Galaktikáért kétszáz forintot is fizetnek.)

Sok science-fiction klub van az országban, és egyre újabbak alakulak — legutóbb például a győri ifjúsági házban. Az itteni klub alakuló sszejövetelének vendége volt *Kuczka Péter*, a Galaktika antológia és a Kozmosz Fantasztikus Könyvek szerkesztője. (Tavaly volt hatvanéves; Galaktika egyik számában „a magyar sci-fi atyja"-ként köszöntötték.) A klubban elhangzott beszélgetésből idézünk.

□ *Mit tart az SF-irodalom legőbb érdemének?*

— A tudományos-fantasztikus rodalom mindenképpen nagy szolálatot tesz azzal, hogy — mivel öbbnyire a jövőről beszél — a jőről való gondolkodásra próbálja ábírni az olvasóit. A festő, amior dolgozik, időnként oldalra forulva nézi vásznát: úgy milyennek átszik? Az SF-irodalomnak is van gy ilyen szerepe, nézzünk körül másképpen". Az embernek gonolkodnia kell jövőjéről, ebben seít a science-fiction sokoldalúsága. zen kívül, nem mondom, hogy a egfőbb érdeme, de mindenképpen rénye az a sok felfedezés, amivel z író messze megelőzi korát...

□ *A kor került szóba. Mikorra ehető az SF „előtörténete"?*

— Van, aki szerint a Bibliában alálhatók ilyen történetek példál. Ezékiel próféta „űrhajója" — mi egyébként jó SF-ötlet lehet. Mások szerint Homérosz eposzai az lső ilyen művek. Héphaisztosz, az stenek kovácsa például, amikor egyvert kértek tőle Achillész szánára, éppen maguktól járó háromábú székeket csinált. Az isteni kovács biceg, járásában arany szolák támogatják, akik beszélni is udnak. Kik lehetnek? Könnyű rámondani: robotok. A mitológia gyébként tele van hasonló epizókkal.

— Sokat lehetne vitatkozni az F előtörténetéről. Tény, hogy indig olyankor bukkan fel, amiutóbbi pedig sok SF magazin megjelenését.

□ *Ehhez a technikai fejlődéshez köthető az SF irodalom lényege?*

— Szerintem a tudományos-fantasztikus irodalom hőse, ellentétben más irodalmi alkotásokkal, a szerszámokkal felszerelt ember. Olyan eszközök birtokosa, amelyeket azért hozott létre, hogy önmagát a jövő számára fenn tudja tartani. Ezeken az eszközökön keresztül adódnak aztán különböző konfliktusai.

□ *Hazánkban milyen hagyományai vannak az SF-irodalomnak?*

— A legrégibbek a francia forradalom hatására megjelenő művek. Aztán jön például Jókai, majd a gazdasági élet fellendülésével a fejlődés folyamatos, napjainkig. A mostani két állandó SF-sorozat, a Galaktika és a Kozmosz Fantasztikus Könyvek sora a hetvenes években jelent meg. Magyarországon ma huszonöt-harminc író foglalkozik tudományos-fantasztikus irodalommal, ez úgymond megfelel az ország méreteinek. Az SF-filmek készítésében viszont le vagyunk maradva, de nagyon.

□ *Önnek széles körű kitekintése van az SF-irodalom „világhelyzetére", nemcsak szerkesztőként, hanem nemzetközi szervezetek tagjaként is. Melyek ezek a szervezet-*

szocialista ország is részt vesz. Azon gondolkodunk, a szervezetet felvetetjük az UNESCO-ba.

— Rendszeresen tartanak évi találkozót a szocialista országok SF-írói. Erre mindig más országban kerül sor, az idén Varsó, jövőre Moszkva lesz a házigazda. Jövőre egyébként a világszervezet találkozója is Moszkvában lesz. Van még egy harmadik SF-szervezet is, az olvasók, az amatőrök részére, európai méretben.

□ *Visszatérve „hazai szineinkhez": hogyan fogadják a világban a magyar szerzők SF-műveit?*

— Magyar írók művei megjelentek már Svédországban, Angliában, Belgiumban, Hollandiában, Franciaországban, a Német Szövetségi Köztársaságban, Svájcban — és az összes szocialista országban. Januárban az NSZK-ban a rangos Heine Verlag adta ki Szepes Mária könyvét, A vörös oroszlán-t. Nálunk ez a negyvenes évek közepén látott napvilágot, kis példányszámban, s még az is jórészt zúzdába került az akkori megítélés miatt. Az év végén mi is megjelentetjük. Amerikában tavaly kiadták magyarul, s készül a lengyel kiadás is.

— Csehszlovákiában egy világirodalmi antológiában jelentek meg magyar SF-művek. Egy egyezmény szerint jövőre magyar és lengyel „cserekiadásokra" számítunk. A Szovjetunióban kevésbé ismerik a magyar SF-írókat. Japánban sok magyar mű jelent meg, és mindig kérnek is...

□ *És nálunk, ismerve a felfokozott keresletet, számíthatunk-e gyakoribb megjelenésre?*

— A Kozmosz Fantasztikus Könyvek sorozatban az előre elkészített tervek szerint évente 8—10 kötet jelenik meg. Sokan kérdezik, de egyelőre nem tudom megválaszolni, lesz-e a Galaktikából rendszeresen megjelenő folyóirat. Az SF-művek kiadása, ellentétben sok mással, nem ráfizetéses. A legújabb adatokat még nem ismerem, de 1981. második félévében és 1982-ben a tudományos-fantaszti-

SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726
Aba-Novák Vilmos, festő- és grafikusművész (1894-1941).
VAS NÉPE
1984 MAR 1 7

90 éve született Aba-Novák Vilmos

Aba-Novák Vilmos: Önarckép

Genthon István Aba-Novák Vilmost „magános bolygó"-nak nevezte, olyan festőnek, akinek életműve ugyan jellegzetesen huszadik századi, ám sok mindenben eltér korának irányzataitól. Az izmusok kialakulásának idejére estek tanulóévei, kezdetben őt is megcsapta egyik-másik; a posztimpresszionizmus, a kubizmus, de hamarosan elemi erővel tört ki belőle az eredendő elbeszélő hajlam egy témaellenes festészeti korban, bár a modernség szinte a vérében volt, minden korszerű eszközt birtokolt. Az ember és az élet érdekelte, nem az izmusok, arra törekedett, hogy — saját szavaival szólva — „életes" legyen. Mesélni akart a világról — szélesen, nagy erejű ecsetvonásokkal, dekoratívan, lebírhatatlan életörömmel. Festészetének másik állandó eleme a groteszk, ezért fest cirkuszi képeket, bohócokat, vásári sokadalmat — az élethez ugyanis a visszája is hozzá tartozik. Törvényszerű volt, hogy a kirobbanó mesélőkedv a monumentális falfestészet felé fordította: szegedi, pannonhalmi, jászszentandrási, városmajori templomi freskói szinte eposziak. Nagy összefoglalók a világról vallott nézeteiről.

Kilencven éve, 1894. március 15-én született, s 1941. őszén halt meg. Hazai és külföldi díjakkal ismerték el munkásságát (1940-ben például ő kapta meg a híres velencei Biennálé nagydíját.) Hosszas szünet után 1962-ben volt először nagyméretű gyűjteményes kiállítása, azóta ismét elismert értéke a huszadik századi magyar festészetnek. Életéről, művészetéről Supka Magdolna írt alapos, részletes monográfiát. Aba-Novák Vilmos kilencvenedik születésnapján érdemes fellapozni, hogy akik nem ismerik, megismerjék, akik pedig már ismerik, fölfrissítsék emlékezetüket.

T. M.

Aba-Novák Vilmos: Körhinta

Aba-Novák Vilmos: Álarckészítő

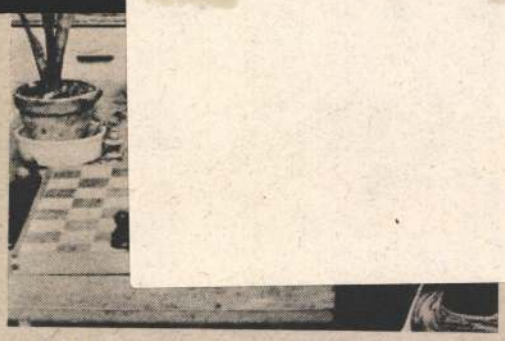

okban

ére, belső munkálatokra for-
helysor építésére sem kellett
rrást keresni.
erápiás rehabilitáció lényeges
katerápia, így a szakemberek
ncsak betegek (vagy inkább
oznak az intézet sertéstele-
tében és mosodájában. Bizo-
ben megkockáztathatjuk, hogy
ellátó — csak néhány élelmi-
vásárolnak a „piacról".
k az ellen, hogy összetévesz-
llók az intézetet egy szociális
mondja dr. Makkos László
vos. — Az intézeten belüli kö-
rsadalom mintájára formáló-
ncsak abban nyilvánul meg,
ek 92 százaléka rendszeresen
zösségünknek meghatározott
n, amit nemcsak a minden-
zás, a rendszeres kirándulás,
tesz hasonlatossá az átlag-
nnapjaihoz, hanem a szerve-
Az ápoltak közül választott
komolyan veszik a megbí-
farsang nálunk is az átlagnál
got jelent, egy-egy jeles na-
k ugyanúgy ünnepelnek ide-
ások odakint. Egyébként nyílt
külvilág felé, ami azt jelenti,
az állapota megengedi, sza-
et az épületből a faluba. S
falu is — például az intézet
jában tartja rendezvényeit a
ervezete.
évvel ezelőtt kezdték meg a
tását. Először kijavították a
, majd a belső átalakítások
míg az utóbbi években a kül-
ataroztak. Mindezt az intézet
végezték el, az ő munkájuk-
tő, hogy a kastély ma a falu
" épülete.

Burkon László
Képek: Horváth Pál

1021

1984. V. 22. TV-1. 21.00 /Knó/

Studió '84.

- Pécsett a Modern Képtárban Ába-Novák kiállitás nyilt. Ő azon művészek közé tartozott, akiket már életükben megismertek külföldön is. A párizsi világkiállitáson falképeket mutatott be. Amikor ezeket kibontották, jelen volt Piccasso, aki igy kiáltott fel: "Ki ez a barbár zseni?" És ez a kérdés sommásan jellemzi Ába-Novák szokatlan erejü vénájának, szuggesztiv festői egyéniségének hatását.

- zene - kiállitás

- E néhány perc nem elegendő arra, hogy Ába-Novák művészetét méltassuk. Inkább egy idézet tőle, amely manapság, amikor annyi szó esik a kritikáról, igazán aktuális. Csodát nem tudunk csinálni! - irja Ába-Novák - Jó képet legfeljebb! És azt is ritkán! De ki tudja, melyik az? Ezt csak Pesten hiszik hamarosan eldönthetőnek, ahol az elskatulyázás a kritika első célja. Bizonyos vagyok benne, hogy a kreált skatulyákat, az azokba okkal és ok nélkül bezsufolt kreativ erejü tehetségek ugy széthajigálják, hogy némelyik ezüstróka - egy kritikusnak adta azt a tréfás gunynevet Ába-Novák - még kombinálva sem tudja ujra összerakni. Kivülről jövő kritikai segitségben Ába-Novák nem bizott. Tudta, hogy uj látása, elvei igazának bizonyitására egyetlen árvvül a müvei szolgálhatnak majd.

- - zene - kiállitás-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1435

Aba Novák Vilmos festő- és grafikusművész (1894-1941).

PESTI MŰSOR

1984 JUL 11

1021 1 (1435)

Modern Magyar Képtár, Pécs:

Aba-Novák Vilmos emlékkiállítás

● Ez év március 15-én ünnepelte volna 90. születésnapját, de immáron 43 esztendeje halott. Aba-Novák Vilmos Olgyai Vitkor növendékeként végzett a Képzőművészeti Főiskolán 1922-ben, s még ez év szeptemberében megrendezte első grafikai kiállítását az Ernst Múzeumban. Tagja volt a KUT-nak, Rómában ösztöndíjasként tett tanulmányutat. A Szolnoki Művésztelepen — tagként — sokat alkotott nyaranként. Számtalan díj, elismerés, kitüntetés fémjelzi művészetét, 1940-ben ő nyerte el a velencei biennálé nagydíját. Közel hét évig vezette képzőművészeti magániskoláját, de a főiskolán is dolgozott néhány évig tanárként. Magyar és külföldi múzeumok, magángyűjtemények őrzik műveit, monumentális munkái megtalálhatók közintézményekben, templomokban.

Aba-Novák Vilmos művészetének vannak rajongói, elismerői, követői, de olykor vitatják is kritikusaink. Több mint húsz évvel ezelőtti, a Magyar Nemzeti Galériában megrendezett emlékkiállítását ugyanakkor érdeklődéssel fogadta a nagyközönség. A művész mozgalmas jelenetekbe állított alakjai arckifejezésükkel, gesztusaikkal, mozdulataikkal, cselekedeteikkel vallanak. A színei felfokozottak, élénkek, olykor harsogóak, ugyanakkor a megtört, fáradt arcok, ebédelő munkások típusok, karakterek. Legtöbbször a nép, a falu, a külvárosok életéből merítette témáit. Parasztjelenetei dinamikusak, elbeszélő jellegűek. Kubikusainál — bármennyire nehéz is a dolguk — a környezetet ábrázolta eleven képzeletével, a *Csiki vásár* nyüzsgő forgataga pedig alkudozó kofák, szekerekkel érkező aprók és nagyok jellegzetes világát varázsolja elénk. A lakodalmak, szüretek, körmenetek hangulatát is sokszor megeleveníti képein. A keserű vagy duhaj parasztok, eszeveszetten mulatók, kucsmás hetvenkedők, nagyzolók, bajszos kövérek mellett a tarka bohócok, vándorkomédiások életéről is érzékenyen vall, középpontba állítva az embert, a maszk mögött rejtőző drámákra is utalva. Különösek torz alakjai, esdeklő gnómjai, béna figurái. Aba-Novák kutató szenvedéllyel, mélyrehatóan próbált jellemeket, személyiségeket ábrázolni. Arcképeivel lelkiállapotok érzékeltetésére törekedett. Rézkarcain, lavírozott tusrajzain a fényárnyék, a fekete-fehér, sötét-világos ellentétét emeli ki. Tájképei levegősek, dombok, fák eleven, festői világa tárul elénk. Heverésző, nyújtózkodó aktjait a természetbe helyezte, kompozícióin konstruktív rend uralkodik.

Aba-Novák Vilmos falfestményei, freskói mellett toll-tus-szénrajzokat, tempera- és olajképeket, akvarelleket készített. Sokrétű művészetével, műfaji gazdagságával tehát maradandót alkotott a grafikában, a táblaképfestészetben és a monumentális falfestészetben egyaránt. Kiállítását szeptemberig láthatják az érdeklődők Pécsett.

Csorba Mária

Laura (Kék kalapos nő) 1930.

Gábor Andor emlékszoba

Részlet a kiállításról.

A Petőfi Irodalmi Múzeum újrarendezve ismét megnyitotta a *Gábor Andor-emlékszobát* mint állandó kiállításainak egyikét. A kiváló költő, publicista, kritikus magyar szocialista irodalmunk egyik legsokoldalúbb tehetsége volt.

Az ifjú Gábor Andor publicisztikai írásaival, szatírikus verseivel hamar hírnevet szerzett magának. A század első évtizedében legnagyobb sikereit *Nagy Endre Modern Kabaréjában* aratta, ő volt Pest egyik legismertebb mulattatója. A sanzon műfaját művelte, amelyben sajátos humorral, kíméletlen szókimondással leplezte le a magyar társadalom fonákságait, a pesti polgár nevetséges furcsaságait. Egy fotódokumentumon a Magyar Nemzet szerkesztőségében a munkatársak között láthatjuk, egy másik felvételen pedig édesanyjával és feleségével, *Kökény Ilona* színésznővel. Lelkesen üdvözölte az októberi forradalmat, 1919-ben pedig csatlakozott a proletárdiktatúrához, amelynek leverése után néhány hétre bebörtönözték. Félve az újabb zaklatásoktól, elhagyta országunkat, de a vitrinben elhelyezett, *Révai Józsefhez* címzett levele hazavágyódását, tenniakarását tükrözi. Az ellenforradalom kegyetlen terrorja idején így ír: *„Mert szégyen élni, s nem kiáltani"*. Bécsben aktív tagja lett a kommunista pártnak, s itt már későbbi élettársával, *Halpern Olgával* kapták lencsevégre. A hatóságok 1923-ban kitiltották Bécsből, sokáig hányódott Bécs—Párizs—Berlin között. Három évvel később mégis Berlinben telepedett le, s itt írott riportjaira, antifasiszta írásaira Moszkvában is felfigyeltek. A fasizmus hatalomra jutása után Moszkvában élt, s ő lett az *Új Hang* szerkesztője. A Szovjetunióban megjelent kötetei mellett szovjet írószövetségi tagsági igazolványát is elhelyezték a tárlóban. A felszabadulás után tért haza, tele munkakedvvel, ambícióval. Írt, agitált az újjáépítésre, szerkesztette a *Lúdas Matyit*. A kiállításon látható *Kossuth*-díjat halála évében, 1953-ban kapta meg.

Gábor Andor nagyobb lélegzetű színdarabjait a háború alatt mutatták be a Nemzeti, a Magyar és a Vígszínházban. Legsikerültebb a *Dollárpapa* volt. Az író gyorsan felismerte a háború esztelenségeit, s szembefordult írásaiban a háborús uszításokkal. Versei bizonyítják, hogy ő volt Horthyék véres diktatúrájának legkíméletlenebb ostorozója, éles szatíráiban egy szenvedélyes lírikus szólalt meg. Védte a Tanácsköztársaság igazságait, hirdette a kommunizmus történelemformáló szerepét. Plasztikus képet rajzolt a fasizmusról, politikai elemzései, leleplezései mélyrehatóak, lényegre világítóak. Hivatott tolmácsolója volt az orosz klasszikus és népköltészetnek, valamint az új szovjet lírának és drámairodalomnak. Már tizennyolc éves korában lefordította *Mistral* híres elbeszélő költeményét, a *Mireiót*.

A tárlat kéziratokkal, nyomtatott könyvekkel, folyóiratokkal, néhány relikviával, eredeti fényképpel próbálja megrajzolni a sokszínű pályakép alakulását. A rendező utal az író munkásságát meghatározó társadalmi viszonyokra, politikai és ideológiai összefüggésekre is.

Csorba

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1136

Aba-Novák Vilmos, festő- és grafikusművész (1894-1941).

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1984 MÁJ 17

1021

1136

Kilencven éve született Aba-Novák Vilmos

Genthon István Aba-Novák Vilmost „magános bolygó"-nak nevezte, olyan festőnek, akinek életműve ugyan jellegzetesen huszadik századi, ám sok mindenben eltér korának irányzataitól. Az izmusok kialakulásának idejére estek tanulóévei, kezdetben őt is megcsapta egyikmásik: a posztimpresszionizmus, a kubizmus, de hamarosan elemi erővel tört ki belőle az eredendő elbeszélő hajlam egy témaellenes festészeti korban, bár a modernség szinte a vérében volt, minden korszerű eszközt birtokolt. Az ember és az élet érdekelte, nem az izmusok, arra törekedett, hogy — saját szavaival szólva — „életes" legyen. Mesélni akart a világról — szélesen, nagy erejű ecsetvonásokkal, dekoratívan, lebírhatatlan életörömmel. Festészetének másik állandó eleme a groteszk, ezért fest cirkuszi képeket, bohócokat, vásári sokadalmat — az élethez ugyanis a visszája is hozzátartozik. Törvényszerű volt, hogy a kirobbanó mesélőkedv a monumentális falfestészet felé fordította: szegedi, pannonhalmi, jászszentandrási, városmajori templomi freskói szinte eposziak. Nagy összefoglalók a világról vallott nézeteiről.

Kilencven éve, 1894. március 15-én született, s 1941 őszén halt meg. Hazai és külföldi díjakkal ismerték el munkásságát (1940-ben például ő kapta meg a híres velencei Biennálé nagydíját). Hosszas szünet után, 1962-ben volt először nagyméretű, gyűjteményes kiállítása, azóta ismét elismert értéke a huszadik századi magyar festészetnek. Életéről, művészetéről Supka Magdolna írt alapos, részletes monográfiát. Aba-Novák Vilmos kilencvenedik születésnapján érdemes fellapozni, hogy akik nem ismerik, megismerjék, akik pedig már ismerik, felfrissítsék emlékezetüket.

(K. S.)

Aba-Novák Vilmos: Önarckép. (MTI-foto — KS)

SZOMBAT

— Jellemezhető-e legalább hozzávetőleges számmal a megye dalostábora?

— Körülbelül 200 amatőr zenei együttest tartunk nyilván, ezek között mintegy 40 kórus van. Az együttesek átlagos létszáma 50 körüli. Összességében az országos átlagnak megfelelő ez a tábor, talán az ifjúsági énekkarok száma emelkedik valamivel az átlag fölé. Az általános iskolában és a gimnáziumban tanterv írja elő, a többi iskolatípusban viszont nincsen zenei nevelés. A szakközépiskolákra, szakmunkásképzőkre, illetve a felső fokú oktatási intézményekre gondolok. Mégis, a megyében mindössze két főiskolán nincsen kórus. Felnőtt együttes, Makó kivételével, minden városban működik. A város zenei múltját tekintve, ez különösen nagy hiányosság, hiszen valamikor szimfonikus zenekaruk is volt a makóiaknak. A falvakban az iskolai kórus mellett inkább a népzenei együttesek a jellemzőek. A megye 52 ilyen, hagyományőrző együttessel rendelkezik, ők szintén a kórusszervezethez tartoznak, működtetésük, segítésük fontos feladat.

— A felnőtt kórusok erősítésének zálogai a gyermekdalosok. Mennyire szoros ez az egymásra épülés?

— Az alapozás az általános iskolában történik. E korosztály számára jött létre az „Éneklő rajok" versenye. Az országos találkozó az idén, április 28—30. között, éppen Szentesen lesz. A sikerhez rengeközépiskolai osztály indul a Tömörkény gimnáziumban, külön, a hangszeres tagozat mellett hirdették meg. Az érdeklődés máris nagy, s reméljük, a szegedi színház, a tanárképző főiskola és a megye kórusmozgalma is sokat profitál majd a tagozat működésének eredményeiből.

— Jövőre érkezik fél évszázados jubileumához az Éneklő ifjúság mozgalom, amely mind több fiatalt ismertet meg a zene szépségeivel. Különlegessége, hogy indítása szorosan Csongrád megyéhez kötődik...

— A most 85 éves Bárdos Lajos tanár úr, Kossuth-díjas kiváló művész indította el a mozgalmat 1935 májusában Szegeden, majd egy hónappal később Vásárhelyen. Itt ezer dalos vett részt a találkozón, amelyet a rádió is közvetített. A koncertet a nagy érdeklődésre való tekintettel néhány nap múlva megismételték. A dalosmozgalom azóta is él, sőt dinamikusan fejlődik. Az idén ös zesen 12 kórushangverseny lesz ennek jegyében. Március 15-én 8 egyetemi énekkar lép fel, majd Makón egy, Vásárhelyen kettő, Szegeden három, Kisteleken, Mindszenten, Szentesen egy-egy, Csongrádon pedig szintén két

SZOMBAT,

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAKIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Vilmos Aba Novák

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1984 JAN 30

1021 N37

Vilmos Aba-Novák (1894—1941): Auf dem Markt in Szolnok

Kunst des 20. Jahrhunderts in der Nationalgalerie

die friedli

Eine M
nehmende
der Absc
stungsabk
Grundlage
und gleic
nur durch
strengunge
gen denkb
men Ben
sich heute
her darau
Fragen mi
teln, auf dem Verhandlungswege zu lösen und das militärische Gleichgewicht auf einem so niedrigen Rüstungsniveau wie möglich zu realisieren. Deshalb halten wir es für eine Schlüsselfrage, aufgrund der Situation von der Raketenstationierung in Westeuropa zu Rüstungsbegrenzung und -abbau überzugehen, da nur dieser Weg

**Der ungarische Außenministe
ungarische Botschafter in Sc
Stockholmer Konferenz für
dende Maßnahmen und Abrüs**

---

ven Standpunktes erschweren. Manche meinen, die Kirchenpolitik von Partei und Regierung sei zu liberal, weil die Tätigkeit der Geistlichen nicht durch administrative Maßnahmen be-

Die vergangenen Jahrzehnte haben den Beweis erbracht, daß der ungarische Staat weitgehende Toleranz an den Tag legt, es für selbstverständlich hält, daß

Aba Novák Vilmos

1538

Hétfő, 1985. december 9. Magyar Nemzet

A Magyar Nemzet Galériája

Aba Novák Vilmos: Laura

(A Petró-gyűjteményből)

továbbiakban sem változott, a Vasas mindig csak egyenlíteni tudott, igaz ez többnyire nagy erőfeszítést igényelt, hiszen 3—1-nél kétgólos hátrányt kellett behozni az angyalföldieknek. A harmadik negyed vége felé 7—5-ös szolnoki vezetésnél a bírók *Kenézt* végleg cserével kiküldték a medencéből. Az ítélet körüli perpatvar után már csak azt lehetett látni, hogy a röviddel azelőtt még társát csitítgató Vasas játékos, *Mészáros* a fejéhez kap. Az ítélet: a szolnokiaktól *Bogdán* végleg csere nélkül elhagyta a medencét.

Innen már úgy tűnt, hogy a Vasasnak a két gól hátrány ellenére könnyű dolga lesz, hiszen egy telsikerült. A szolnokiak egy négyméteresből három gólosra növelték előnyüket. A Vasas-legénység csak kettővel tudott válaszolni, s ez részint az ő szokottnál gyengébb játékuknak, másrészt a Szolnok vízilabdázói a kölykét óvó oroszlán elszántságával védekezett. Az már csak egy nagy vízicsata utózöngéje volt, hogy *Tóth* az utolsó másodpercekben gólt lőtt, s ezzel 9—7 lett az eredmény. 1968 után került ismét Szolnokra a Magyar Népköztársasági Kupa. A győzelmet hosszan és sajátjaként ünnepelte a Fradi-tábor és a kevésszámú Szolnokról érkezett néző.

Iglói Nagy István

Miért éppen az FTC?

Ami kezdetben véletlennek tesztheteti, ha később minduntalan megismétlődik, bizonnyal törvényszerű.

Lehetett önmagában véletlen az, hogy éppen az FTC Üllői úti stadionjában dobtak metrófogantyút a pályára, melynek következtében a Hegedűs, a Haladás futballcsapatának kapusa képtelennek érezte magát a játék folytatására. Lehetett véletlen, hogy azt a bizonyos metrókocsi-rongálást, amellyel a magyar futballnak sikerült bekerülnie az idei, nemzetközileg is számon tartott botrányok krónikájába, ugyancsak e klub színei alatt tomboló emberek követték el. Önmagában biztosan nem szükségszerű, hogy a sok vihart látott magyar jégkorongbajnokság első néhány fordulójában éppen három, a ferencvárosiak részvételével rendezett mérkőzésen voltak botrányok, s hogy ennek következtében jelenleg úgy fest a helyzet, a játékvezetői kar nem hajlandó közreműködni a zöld-fehérek bajnoki találkadapesten — csak nekik van igazán jelentős közönségük. Ehhez hadd tegyem hozzá, olyan közönség, amely korábban sokkal több sikerrel találkozott, mint manapság. S ennek ellenére kitart csapata(i) mellett, sőt... Az előző labdarúgó-bajnokságban végig a kiesés ellen harcolt az FTC és mégis a Rába ETO után a legnagyobb közönséget vonzotta az országban. Olyan publikumot, amely jobbára vereségeket vagy szikkadt döntetleneket szenvedett végig az Üllői úti lelátókon. A szurkolónak nem az a dolga, hogy intézményi rendszereken gondolkodjon, s arról meditáljon, vajon mily bázisszerveknek van ma pénzük Magyarországon a sport támogatására, s milyeneknek nincs. Csak azt látja, hogy egyedül az ő csapatának van nagy közönsége a fővárosban, s az országban is ez a „választott" klub, s vezetői mégis folyton a szegénységről panaszkodnak. Arról, hogy nem tudnak játékost szerezni, s a

Új Ember, 1985. 11. 24

1539

Római iskola — II.

– Kiállítás a Keresztény Múzeumban –

Aba Novák Vilmos

1929-től kezdve a második világháborúig a Római Magyar Intézet (Palazzo Falconieri) újonnan épült műteremházában évenként nyolctíz magyar festő és szobrász nyert utóképzést azzal a kifejezett céllal, hogy az akkori hivatalos művészetpolitikai irányzatnak megfelelően, a hazafias — nem egyszer propagandisztikus — jellegű megbízásokra előkészítve, a hazai egyházművészet megújítói legyenek. A Collegium Hungaricum akkori kurátora, a jónevű művészettörténész, Gerevich Tibor az irányzat szellemi vezéreként fogalmazta meg a római iskola művészeti irányulását: „Az az elvi cél lebegett szemünk előtt, hogy az újat a régivel összeegyeztessük, s hogy megkíséreljük, miként lehet szerény anyagi eszközökkel liturgikusan célszerű, és esztétikailag kellemes, azonkívül vallásos hangulatot keltő belső teret létrehozni" (Magyar Szemle, 1934). A római iskola sajátos stílusirányzatot kívánt érvényre juttatni, amelyet egyrészt az olasz „új rend" diktálta Novecento, másrészt a késő középkori és kora-reneszánsz festészet világos szerkezetű, rajzos kompozícióri ihlettek. A Novecento az 1922-től az Itáliában divatossá vált, majd egyre inkább túlértékelt — és az olasz politikai hatalomtól kisajátított — neo-klasszicista törekvéseket jelentette, amelytől a római iskola igyekezett elhatárolni magát, s ezért egyre szorosabban kötődött a Trecento—Quattrocento vallásos hittől átitatott örökségéhez. Az iskola később mind szellemében, mind stílusában szétforgácsolódott, s a Rómában képzett mesterek többnyire saját, egyéni útjaikra léptek. A kisebbségben maradt új-klasszicista irányzat tagjai is részben stílust változtattak.

A Keresztény Múzeum Római iskola II. című időszaki kiállítása, amelyet P. Szűcs Julianna, a kor szorgos kutatója rendezett, lényegében a rómaiak monumentálismurális emlékeit mutatja be tervek, vázlatok, karton-töredékek és fotódokumentumok segítségével, kiegészítve azt a többnyire egyházi megrendelésre készült táblakepekkel, plasztikákkal és grafikákkal. A több mint négy évtizeddel ezelőtt készült művek szemlélőjét ma már aligha botránkoztatja meg az akkor forradalmian újnak számító városmajori templom, amelyet annak idején csak „Isten garázsának" neveztek. Az Arkay Aladár előtervei alapján, fia Bertalan által felépített templomot a szintén római iskolás feleség, Árkayné Sztehlo Lili díszítette nagyméretű üvegablakokkal, az iskolatárs Aba-Novák Vilmos pedig a teremtés hat napját ábrázoló képeivel. A műveikkel elsőként templomban bemutatkozó „rómaiak" mellett az esztergomi kiállítás ízelítőt nyújt a csoport többi tagjának munkásságáról is. A római stílusirányzatot jellemző egyegy művével szerepel többek közt Antal Károly, Eber Anna, Ispánki József, Jálics Ernő, Kontuly Béla, Molnár C. Pál, Ohman Béla, Metky Odön, Pátzay Pál, Szőnyi István és Vilt Tibor.

A XIX. század végétől egyre inkább a giccsbe fulladt egyházi közízlést a római iskola nemzedéke igyekezett a modern szakrális művészet felfedezésére nevelni, mégha az igazán korszerű vallásos művészettel adós is maradt hazánkban. A római mesterek egy jelentős része átvészelte a második világháború borzalmait, és az iskola hagyományát a Budapest, Tövis utcai (ma Mihályffi Ernő utcai) 1949-ben felépült ferences templomban énekelte el. A kisméretű rózsadombi templom az ostrom után elsőként hirdette meg az egyházművészet töretlen élni akarását az új világban. Freskóival, oltárképeivel és szobraival mintegy összefoglalását jelentette a háborúval véglegesen letűnt időszak — végülis — „túlparton maradt", de jószándékú megújító törekvéseinek.

Az esztergomi kiállítás április végéig tekinthető meg.

Farkas Attila

A belső út az engeszteléshez

FOTÓK: KOVÁCS PÁL

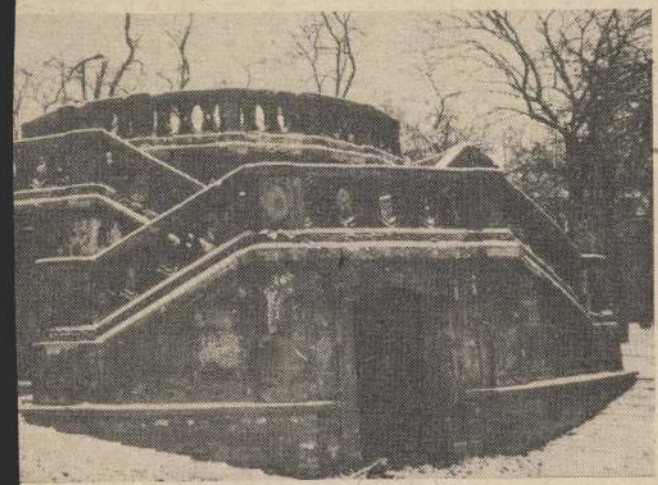

Az Epreskert őrzi a régi Kálváriát

...t — a neves

...már csak a ...ránk képző- *Epreskertben.* ...lásnak indult ...ária-együttest ...vel, 1894-ben

község és a kápolna *gondnokaival* visszatekintünk a közeli s a távoli múltba, amikor még a Kálvária tér kápolnája volt a falakon tuli pestiek istenháza, hiszen a Szent József nagytemplom csak a XVIII. század legvégén kezdett épülni, majd a már főplebániát segítendő lelkészségek történetére (az 1930-as évek végén, 40-es

S
vil

NŐ AZ ÖNGYIL OLASZORSZÁG

Emberi és ke az embereknek, ajándék és érték lettel kell megél *cetti* erkölcsteoló hozzá kell járuln magányosnak és lógus kommentá Itáliában 1983-ho öngyilkosságok s

BÖRTÖN FENY

Február 18-án amelyen a dél-a vádolják Denis helyi püspökkari évvel ezelőtt fe ságra a dél-afri déseiről. Nyolc afrikai püspökö rikai rendőrség megmozdulások

SZOVJET KORM A GENFI ÖKUM

Az elmúlt év hivatal elnökhely házak Világtaná folytatott a Taná ta őket az egyhá a Szovjetunióba ban élő volt főtit sága idején, 1961- ortodox egyház.

TÉVÉFILM RO MEGGYILKOLÁ

Oscar Arnulfo március 24-én hátterét Heide P hez. Előrelátható ténet főszereplőj kában többek kö mero érsek e sz Önöknek monda halál visszavonh ismét feltámado rem a szabadsá hogy reményein

AUSCHWITZI É

Aba Novák Vilmos

Aba Novák-emlékkiállítás

A szegedi Móra Ferenc Múzeum dísztermében tegnap megnyílt Aba Novák Vilmos festőművész emlékkiállítása. A tárlaton a művésznek a Magyar Nemzeti Galériában és a szegedi múzeumban őrzött, valamint az ez alkalomra magángyűjtőktől kölcsönzött mintegy félszáz festményét és grafikáját tekinthetik meg az érdeklődők. A kiállított alkotások Aba Novák Vilmos egész életművéről áttekintést adnak. A tárlat június végéig tart nyitva. (MTI)

Népszabadság, 1986. V. 29

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1984 MÁR 15
DOLGOZÓK LAPJA
Aba-Novák Vilmos festőm
1021
1541

Aba-Novák

90 éve született

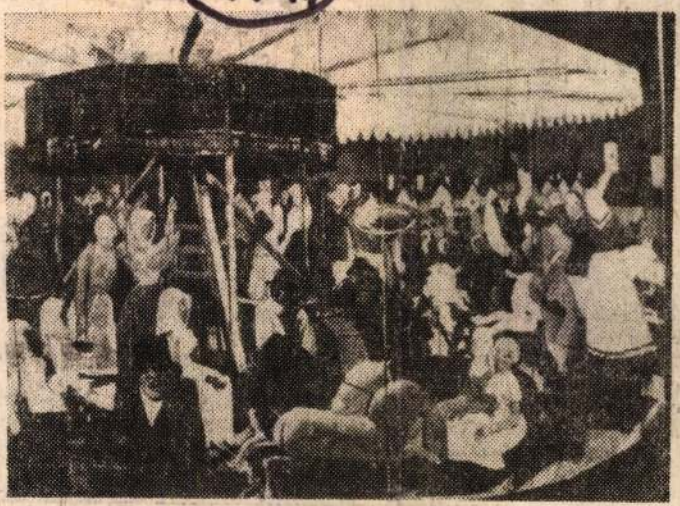

Aba-Novák Vilmos: Körhinta

Genthon István Aba-Novák Vilmost „magános bolygó"-nak nevezte, olyan festőnek, akinek életműve ugyan jellegzetesen huszadik századi, ám sok mindenben eltér korának irányzataitól. Az izmusok kialakulásának idejére estek tanulóévei, kezdetben őt is megcsapta egyik-másik: a posztimpresszionizmus, a kubizmus, de hamarosan elemi erővel tört ki belőle az eredendő elbeszélő hajlam, egy témaellenes festészeti korban, bár a modernség szinte a vérében volt, minden korszerű eszközt birtokolt. Az ember és az élet érdekelte, nem az izmusok, arra törekedett, hogy — saját szavaival szólva — „életes" legyen. Mesélni akart a világról — szélesen, nagy erejű ecsetvonásokkal, dekoratívan, lebírhatatlan életörömmel. Festészetének másik állandó eleme a groteszk, ezért fest cirkuszi képeket, bohócokat, vásári sokadalmat — az élethez ugyanis a visszája is hozzátartozik. Törvényszerű volt, hogy a kirobbanó mesélőkedv a monumentális falfestészet felé fordította: szegedi, pannonhalmi, jászszentandrási, városmajori templomi freskói szinte eposziak. Nagy összefoglalók a világról vallott nézeteiről.

Kilencven éve, 1894. március 15-én született, s 1941. őszén halt meg. Hazai és külföldi díjakkal ismerték el munkásságát (1940-ben például ő kapta meg a híres velencei Biennálé nagydíját). Hosszas szünet után 1962-ben volt először nagyméretű, gyűjteményes kiállítása, azóta ismét elismert értéke a huszadik századi magyar festészetnek. Életéről, művészetéről Supka Magdolna írt alapos, részletes monográfiát. Aba-Novák Vilmos kilencvenedik születésnapján érdemes fellapozni, hogy akik nem ismerik, megismerjék, akik pedig már ismerik, fölfrissítsék emlékezetüket.

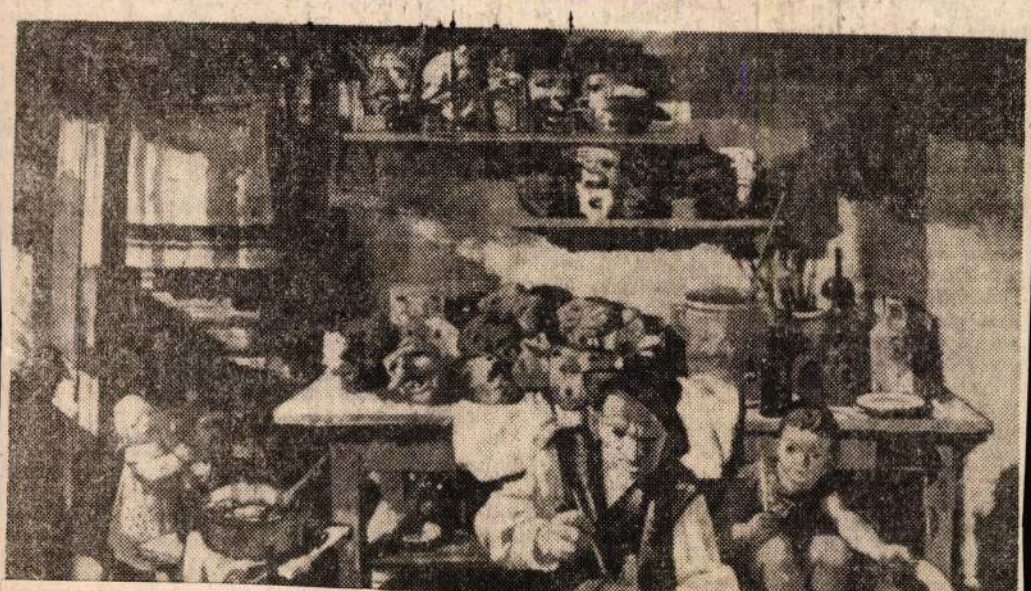

S 31-ÉN ünne-
taggyülésen em-
a negyedszáza-
ól. Erre az al-
or Sándor gra-
mm bronz em-
vésett, amit ér-
ink megvásárol-
ncsak ő készített
egy emléklapot a jubileum-
ra, ami a helyszínen kapha-
tó lesz. Az ünnepség helyszí-
nén — a Tatabányai Szénbá-
nyák III. emeleti tanácster-
mében — alkalmi postahiva-
tal is fog működni emlékbé-
lyegző használatával.

tartottak. A részvevők
mertetést kaptak a vállalat
életéről, eredményeiről, gond-
jairól, valamint a soron kö-
vetkező és távlati feladatok-
ról. A tatabányai Technika
Házában minden évben rend-
szeresen szakmai előadáso-
kat tartottak. 1978-ban tovább-
fejlesztették ezeket az elő-

tni kell a szenet!"

— Benzinért jöttünk, az-
tán mi is megszomjaztunk — folytatja a fúrómester, aki tizenegy éve a KBFI dolgozója. — Öblítőszivattyúval dolgozunk, naponta víztelenítettünk a nagy hidegben. Most meg, láthatja, nagy a sár: balesetveszélyes a munkánk, hiszen csúszik minden, a szerszámok pedig súlyosak...

— Ha választani lehetne, sarat vagy kemény fagyot kívánnának maguknak?

— A két rossz közül elviselhetőbb a sártenger — dünnyögnek a fúrósok, akiktől csakhamar azt is megtudom, egy hétig dolgoznak, egy hétig vannak otthon. A fúrómester hatezret keres, bányában még soha nem járt, szabad ég alatt annál többet. Mélybarna, cserzett bőre a kézzelfogható bizonyíték erre. Hihető hát, hogy Vajai László évek óta nem volt náthás. Most egy hét szabad idő következik. Szeretné levizsgáztatni a Trabantját, a telken is jó lenne építkezni... A segédfúrósokat csak dicsérni tudja: — Nagyon jó munkások mindketten. Nem vétlen, hogy szombati, vasárnapi túlmunkával — tizezer forint fölött keresnek.

— Mi mégis a bányához vagyunk szokva — szabadoznak a segédek. — Sárisápon dolgozunk; Ebszőnybányán. Kosztot otthonról hozunk magunkkal. Teát meg szódavizet kapunk bőven.

Ha elgondolom, hogy minden lefúrt két és fél méter után ki kell cserélni a százhúsz kilós csöveket, csodálni

san visszamegyünk a bányába...

Marschalkó Gyula aknász viszont itt marad; a külszíni szénbánya, pontosabban a hantospusztai, nemrégen beindult külszíni fejtésen.

Gondjairól faggatom, s ő könnyen megnyílik:

— November végén ment el innen az első száz mázsa szén Tokodaltáróra. Ma, ha minden összejön, százkilencvan gépkocsi-fordulót is teljesítünk. Hét—harminc méter közötti vastagságú itt a fedőréteg. Ezt kell legyalulnunk, hogy a 2600 kalóriás barnaszenet elérhessük. Ebben a munkában egyhetes előnyünk van, aztán a kitermelt szén helyére visszakerül a fedőréteg. Tavaly huszonhétezer tonna szenet szedtünk ki.

— Az idén?

— Minden az időtől függ. Ha esik, a sár miatt, ha tél van, a hóvihar miatt veszteglünk. Most is a sár miatt állunk. A két szivattyúkezelővel ma kezdtük a munkát. A többiek holnap váltanak majd. Két méter vastagon szedjük a szenet. Lépcsőzetes módszer ez, hiszen a szén alatt is szén van.

Egy kis rögtönzött továbbképzésen veszek részt. Gyorsan megtanulom, hogy a Katerpilár tolólapos lazító és egy japán gép jöveszt, hogy ügyes rakodógép pakolja meg a hatalmas Kamaz teherautókat: három kanál — száz mázsa — szénnel meg is telik a platójuk.

Tóth Károlyék a huszonegyes budapesti Volán embe-

Akár harminc hatalmas kocsit is el tudnánk látni folyamatosan szénnel.

— Hány éve bányász?

— Harmincnégy éve szeretem a szenet, mert szeretni kell azt, bárhol is van. Itt a szabadban annyiból jobb, hogy tiszta a levegő. Egyébként dolgozni mindenhol kell.

Hogy az utóbbi kijelentését mennyire komolyan érti, a társaitól tudom meg: tizenhat éve aknász, háromszor volt sztahanovista, háromszor lett Kiváló Dolgozó is. Ötvenkét éves, nyolcezret keres, és még a felszínről is lejár helyettesíteni a bányába...

— A mélyben hetven, itt a felszínen ötven emberért felelek — mondja. — Egyformán hallgatnak a szóra, hisz régi dolgozó mind, összeszokott népség. Aki újonnan jön, egynapi nehéz munkától megijed, másnap már nem is látjuk.

— Ma termelés sincs, szállítás sincs. Mi a dolga akkor a szivattyúkezelőnek? — kérdezem az érintettektől.

— A fakadó- és a csapadékvizek ilyenkor is rakoncátlankodnak. A terelésük és a szivattyúzásuk ad munkát. Gyakran árkolunk kapával...

Nem panaszkodnak a fizetésre, a hóolvadásra annál inkább: — Itt jóval többet kell cipekedni. Elfáradunk, pedig megszoktuk a munkát. Télen talán a föld alatt, nyáron meg itt jobb. Egyébként mindegy; fönn is lenn is elfárad az ember. Legföljebb itt még tizenöt kiló agyaggal megrakott csizmát is cipel a lábán! Egy műszakban legyalogolunk vagy né

SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Aba-Novák Vilmos
festőm

PEST MEGYEI HÍRLAP
1984 MÁR 1 7

1021

Álarckészítő

1542

Aba-Novák Vilmos kép

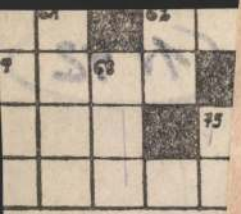

dékozott. 7. Egyforma
fém. 9. Hullámtörő
bre. 11. ... királya, Lai
nás után elmondott. 13. Az idézet
ező része. (Zárt betűk: G, G, T, I,
17. Épületszint. 19. Finom az ilyen
ivics. 22. Cipészszerszám. 24. Görög
26. Rádium. 28. Bibliai király. 30.
elem. 36. Háziszárnyas. 37. Vízvételi
40. Innivaló. 42. A hangerősség mé-
ek egysége. 44. Elelem. 45. Szovjet
47. Füzet. 49. Okmány. 50. Fiatal
52. Fekete István írása egy gólyá-
. Dolmány alakú fekete kabát. 56.
rög. 57. Szeretném. 60. Egykori an-
litikus. 61. Bolygó. 64. Becézett női
6. Régi sportegyesület nevének rö-
e. 68. Kerek szám. 69. Nadrágnak,
van. 70. Testrész. 72. Motívum. 74.
nium. 75. Argon.

ÜLDENDŐ: a vízszintes 1. és a
eges 13. számú sorok megfejtése.

Beküldési határidő: 1 hét.

cius 3-i rejtvény helyes megfejtése:
z idő az ablaküvegen át még rosz-
szabbnak látszik

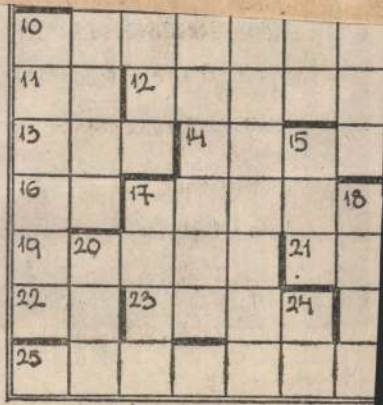

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Aba-Novák Vilmos

SOMOGYI NÉPLAP
1984 MÁR 17

1544

1021

Álarckészítő

Önarckép

90 éve született

Aba-Novák

Genthon István Aba-Novák Vilmost „magános bolygó"-nak nevezte, olyan festőnek, akinek életműve ugyan jellegzetesen huszadik századi, ám sok mindenben elütött korának irányzataitól. Tanulóévei, az izmusok kialakulásának idejére estek, kezdetben hatott is rá egyik-másik: a posztimpresszionizmus, a kubizmus, de hamarosan elemi erővel tört ki belőle az eredendő elbeszélő hajlam egy témaellenes festészeti korban, bár a modernség szinte a vérében volt, minden korszerű eszközt birtokolt. Az ember és az élet érdekelte, nem az izmusok, arra törekedett, hogy — saját szavaival szólva — „életes" legyen. Mesélni akart a világról — szélesen, nagy erejű ecsetvonásokkal, dekoratívan, lebírhatatlan életörömmel. Festészetének másik állandó eleme a groteszk, ezért fest cirkuszi képeket, bohócokat, vásári sokadalmat — az élethez ugyanis a viszszája is hozzátartozik. Törvényszerű volt, hogy a kirobbanó mesélőkedv a monumentális falfestészet felé fordította; szegedi, pannonhalmi, jászszentandrási, városmajori templomi freskói szinte eposziak. Nagy összefoglalók a világról vallott nézeteiről.

Kilencven éve, 1894. március 15-én született, s 1941 őszén halt meg. Hazai és külföldi díjakkal ismerték el munkásságát (1940-ben például ő kapta meg a híres velencei Biennálé nagydíját). Hosszas szünet után 1962-ben volt először nagyméretű gyűjteményes kiállítása, azóta ismét elismert értéke a huszadik századi magyar festészetnek. Életéről, művészetéről Supka Magdolna írt alapos, részletes monográfiát. Aba-Novák Vilmos kilencvenedik születésnapján érdemes fellapozni, hogy akik nem ismerik, megismerjék, akik pedig már ismerik, fölfrissítsék emlékezetüket.

T. M.

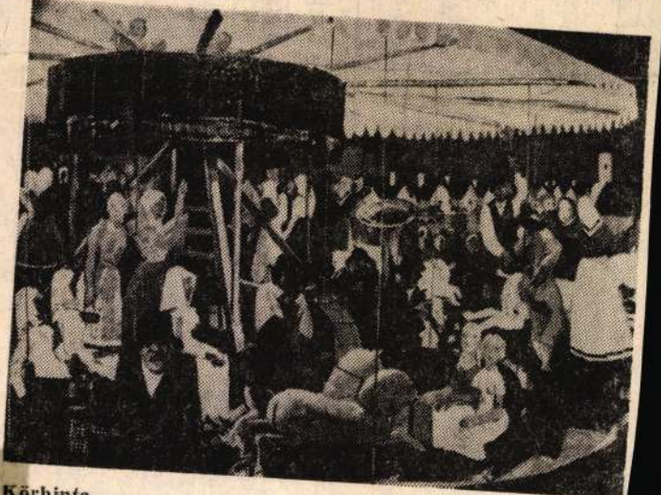

Körhinta

kon

tosságáról szólva rajzolta meg a hetesi származású zenetudós portréját, mint olyan jeles személyiségét, aki egész életével is bizonyított emellett.

Csoóri Sándor azt írta fel arra a képzeletbeli viasztáblára: hagyomány nélkül semmilyen újítás sem értékes. S ezt nemcsak a költőknek kell átélniük, hanem a fiatal nemzedéknek is. Hogy a népdalok ne csak átsuhanjanak rajtunk... Filmrendező barátja japán feleségét idézte elénk, aki bár az európai divatot követi öltözködésével, lelkét az ünnepekre mégis kimonóba bújással készíti fel. Távoli hazájában van egy fatorony, melyet fél évszázadonként lebontanak, hogy az újabb nemzedékek megtanulhassák az ősi építési, kötési módot. Miért ne alakíthatnánk ki mi is hasonló viszonyt hagyományainkhoz?

Papp Árpád messzire kalauzol el minket, amikor a görög zene és vers kapcsolatáról elmondta, hogy *Theodorakisz* zenéjével a kocsmákban *Kavafisz, Ritszosz, Szeferisz* súlyos mondanivalót hordozó verseit éneklik. Vajha honunkban is így lenne — kimondatlanul is értettük a költő óhaját. *Simon Ottó* két versszel örvendeztette meg hallgatóit.

S hogyan feledhetnénk azt a varázsos pillanatot, amikor Fodor András előéneklésével a Vikár gyűjtésű *„Félre tőlem búbánat"* dalolásába kezdtünk! Milyen messze még a jövő évi Helikon...

Leskó László

RÁDIÓ

A nádor és a né

Telhetetlenek — szerencsére — a Rádiószínház szerkesztői. Nem érik be azzal, hogy klasszikus művek évekkel, évtizedekkel ezelőtt készített hangadaptációit tűzzék műsorra rendszeresen: gyakran értelmezik újra, idomítják korunk követelményeihez az elmúlt századok irodalmi hagyatékát. Legutóbb például — hétfőn este — a

Bánk bán

hangjáték-változatának bemutatóját hallhattuk, *Bozó László* rendezésében. *Katona József* nemes gondolatainak, veretes nyelvészetének, az önkény ellen lázadó szellemének ismeretében ismét rendkívüli élményre számíthattunk — kiváltképpen a rádióújságban közölt beharangozón után. Ám a gazdag fogás helyett ezúttal szerény, alig-ízléses előételt kaptunk csupán a tehetségét oly sokszor bizonyított rendezőtől.

Mert bármennyire idegenkedünk is a felületes pátosztól, a teátrális, mélymagyaros „öblögetéstől", a harsány deklamálástól, bármennyire igyekszünk is realisták módjára értelmezni a nagy történelmi tettek motívációit, aligha fogadhatjuk el, hogy igazi históriai hőseinkre — látszatra korszerűen — a szimplaság, a kicsinyesség, a hétköznapiság címkéit ragasszák. Holott Bozó — akarva-akaratlanul — *ezt* tette már a szereposztással is. Bánk, a nádon, az 1213. évi királynőgyilkosság elkövetője Sinkó László felfogásában alig volt több kisstílű, szürke hivatalnoknál, akit csupán a feltékenység és a felesége megbecstelenítése miatt érzett düh késztette Gertrudis másvilágra küldésére. *Kállai Ferenc* rezignált hangvételével, életuntságával sokkal inkább emlékeztetett egy végrendeletét fogalmazó vidéki patikusra, mint Petur bánra, az összeesküvők rettenthetetlen vezérére. Jellegtelen alakítást nyújtott Tiborc szerepében *Tomanek Nándor*: se elkeseredett középkori paraszt nem volt, se a reformkor érvényesülni akaró, lázadó polgára, holott az írásos előzetes ezzel kecsegtetett. Ezernyi árnyalatra képes hangjával, átélésével, a gőg, a durvaság és a kétségbeesés teljes skálájának végigjátszásával *Almási Éva* mentette Gertrudis szerepében ami menthető, valamint a mindig kitűnő *Császár Angéla*, aki még Melinda meglehetősen egy-

megtölteni. Mindez azonban hallatlanul kevés, ha éppen a dráma legsúlyosabb terheit magán cipelő Bánk, Tiborc és Petur mond csődöt. No meg *Kálmán György*, aki a történelemből módfelett harciasnak ismert II. András királyt mutatta afféle se hús, se hal, fatalista özvegyembernek. Egyszóval: a Rádiószínház nem ezzel a produkcióval tett a legtöbbet nemzeti önismeretünk javításáért.

Amint a

népzenei műsorok

szerkesztői sem jutnak el mindig a lehetőségek határáig. Igaz, a kevésbé vonzó adásidőben sugárzott Népzenei hangos újság rendre korrektül ismerteti az eseményeket, az új kotta- és hanglemezkiadványokat, tetszetős és szórakoztató, jó válogatás általában a szombat délelőtti Színes népi muzsika, a Népdalelőadók hangalbuma, A szülőföld muzsikája, dicséretes kezdeményezés a vasárnap reggeszt vesz a városi tanács ővelődési osztálya is.

Az 1984-es év legérdekebb kezdeményezésének az gynevezett lipid klub megalakítása ígérkezik. Az egy- több embert veszélyeztető érelmeszesedés, szívinfarktus megfelelő életmódbeli szokások kialakításával megelőzhető. Rendszeres orvosi ellenőrzéssel, szakelőadásokkal, a helyes táplálkozás kialakításával az infarktusra hajlamosak a súlyos betegséget elkerülhetik. A a klub működése Kaposváron sikeres lesz, megszervezik Marcaliban és Sió-

---

Új rajzfilmek

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 61.
Telefon: 337-743, 340-720
NAPLÓ (VESZPRÉM)
1984 MÁR 17

1021 (1-43)

Aba-Novák Vilmos: Álarckészítő

ABA-NOVÁK

90 éve született Aba-Novák Vilmos

Genthon István Aba-Novák Vilmost „magános bolygó"-nak nevezte, olyan festőnek, akinek életműve ugyan jellegzetesen huszadik századi, ám sokmindenben eltér korának irányzataitól. Az izmusok kialakulásának idejére estek tanulóévei, kezdetben őt is megcsapta egyik-másik: a posztimpresszionizmus, a kubizmus, de hamarosan elemi erővel tört ki belőle az eredendő elbeszélő hajlam egy témaellenes festészeti korban, bár a modernség szinte a vérében volt, minden korszerű eszközt birtokolt. Az ember és az élet érdekelte, nem az izmusok, arra törekedett, hogy – saját szavaival szólva – „életes" legyen. Mesélni akar a világról – szélesen, nagy erejű ecsetvonásokkal, dekoratívan, lebírhatatlan életörömmel. Festészetének másik állandó eleme a groteszk, ezért fest cirkuszi képeket, bohócokat, vásári sokadalmat – az élethez ugyanis a visszája is hozzátartozik. Törvényszerű volt, hogy a kirobbanó mesélőkedv a monumentális falfestészet felé fordította: szegedi, pannonhalmi, jászszentandrási, városmajori templomi freskói szinte eposziak. Nagy összefoglalók a világról vallott nézeteiről.

Kilencven éve, 1894. március 15-én született, s 1941 őszén halt meg. Hazai és külföldi díjakkal ismerték el munkásságát (1940-ben például ő kapta meg a híres velencei Biennálé nagydíját). Hosszas szünet után 1962-ben volt először nagyméretű gyűjteményes kiállítása, azóta ismét elismert értéke a huszadik századi magyar festészetnek. Életéről, művészetéről Supka Magdolna írt alapos, részletes monográfiát. Aba-Novák Vilmos kilencvenedik születésnapján érdemes fellapozni, hogy akik nem ismerik, megismerjék, akik pedig már ismerik, fölfrissítsék emlékezetüket.

Aba-Novák Vilmos: Önarckép

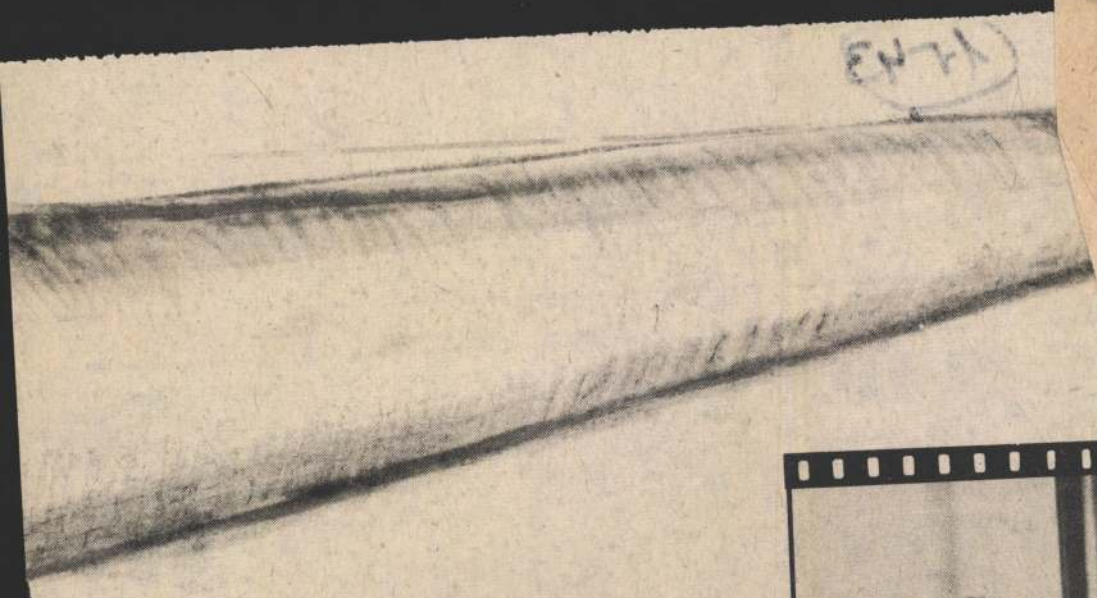

VÁLASZ AZ IGÉNYRE

Zene, zene, zene. A fiatal rendező, Koltay Gábor első alkotásai valamilyen formában mindig a muzsikához kötődtek. Nem véletlenül, hiszen akkor volt tinédzser, amikor ez az irányzat épp hogy kinőtte a bölcsőt Magyarországon. Annak idején a fővárosi művelődési házbeli Illés Klub Fonográf című újságjának egyik szerkesztője volt. A Színház és Filmművészeti Főiskolán elsőéves vizsgafilmjét Szörényiről forgatta. Harmadéves játékfilmjében pedig Bródy alakította az egyik szerepet. Később könyvet írt a népszerű szerzőpárosról, a Benkó Dixieland Bandról és John Lennonról. A Koncert című filmmel már országos reflektorfénybe került.

Talán így érthető, hogy fiatalkori emlékeit művészetébe is igyekezett átültetni. Nem volt könnyű dolga, mert ebben a műfajban nem várták kitaposott ösvények, jól járható utak. Kockáztatott.

— Honnan jött az ötlet az István, a király megfilmesítésére?

— Még A Koncert című filmet be sem fejeztük, amikor a Budapest Stúdió vezetője, Nemeskürty István arra biztatott minket, hogy ebben a műfajban igyekezzünk továbblépni. Szélesítsük a műfaji kereteket. Olyan közönségfilm megkomponálására buzdított, amely úgy halad néhány lépéssel a közönségigény előtt, hogy azért még követhető. Olyan produkciót képzeltünk el, amely a magyar történelemről, annak bizonyos szakaszáról gondolkodik, de a bennük rejlő problémák érvényesek lehetnek más történelmi korokra is.

— Az elején nem ment minden simán.

— Legelőször a Népstadionban akartuk megrendezni az előadást. Ötvenezer ember előtt, ezer statisztával, kétszáz lovassal és hatvanezer wattos erősítéssel. Már minden rendben volt, amikor az akkori igazgató közölte, hogy nem lehet rámenni a gyepre.

— Az óbudai Amfiteátrum sem fogadta az előadást?

— Ez volt a következő helyszínünk. Az építészmérnöki diplomamunkámban az Amfiteátrummal foglalkoztam. Így jutott eszembe: mi lenne, ha itt forgatnánk a rock-operát? Már mindenki áldását adta az ügyre, amikor az utolsó pillanatban a Műemlékvédelmi Felügyelőség nem engedélyezte az előadás megrendezését. Azt mondták, ha mindenki csak egy követ elvisz emlékbe, elhordják az Amfiteátrumot.

— Akkor már csak másfél hónap volt az előadásig . . .

— Andor Tamás operatőrrel kimentünk a Városligetbe, egymásra néztünk, és azonnal beleszerettünk a tájba. Talán senki más, csak mi.

— A többiek hogy fogadták az ötletet?

— Bródy János egyenesen tiltakozott. — Hogy képzeled — mondta —, a városligeti szánkópályán az István, a király? Képtelenség! — Találj ki jobbat — feleltem, és ő kitalálta. Nevet adott az előadás színhelyének, így lett Király-domb.

— Ennek a „névadónak" később volt folytatása is . . .

— Igen. A Fővárosi Kertészeti Vállalat igazgatója levélben közölte velünk, hogy ezentúl a térképeken is Király-domb néven tüntetik fel a városligeti zöld területet.

— A darabnak nem várt, óriási sikere volt. Vajon miért?

— Természetesen nem egy, hanem több összetevője van. Az embereket érdekelte az, hogy mi lehet az a nagy banzáj, ahol színészek, táncosok, zenészek, énekesek, a néphadsereg katonái, filmesek stb. egy darabban szerepelnek. És persze az ellentmondások. Illés zenekar, ami már nem létezik. Szörényi—Bródy mellett az örök lázadók, a „feketebárányként" emlegetett Vikidál Gyula, Nagy Feró, Deák „Bill" Gyula is színpadra lép. Minden előzetes várakozásunkat felülmúlta a hatalmas érdeklődés. Hangsúlyozni szeretném, hogy az előadás egy film kedvéért jött létre, és nem fordítva. Az alapelképzelés az volt, hogy olyan történelmi tárgyú rock-opera filmet csináljunk, amely egy szabadtéri előadással párosul. Ilyen próbálkozás a magyar filmgyártás történetében még nem volt.

— A siker gyökerei azért ennél mélyebbek.

— Úgy gondolom, nemcsak a közönség, hanem minden közreműködő szívét megdobogtatta a darab. Hiányérzetet igyekezett betölteni, amely őszinte, tiszta és becsületes. A nemzeti érzés erősítése felé tett lépéseket. Szerintem komoly hiányosságok vannak történelemszemléletünkben, a hazafiság értelmezésével kapcsolatban. Az emberekben rendkívüli módon él a vágy, hogy ezekről a kérdésekről nyíltan beszélhessenek. Röviden talán így lehetne összegezni a siker okait.

— Mennyiben tudja ezt a film visszaadni?

— Alapvetően más, mint az előadás. A közelképek segítségével jobban kidomborodik Koppány és István hatalomért vívott harca.

— A lemezen és a filmen sem szerepel a Himnusz. Miért?

— Többféle magyarázat is van. Az eredeti elképzelésekben sem szerepelt a Himnusz lemez- és filmfelvétele. Csak a Városligetben. Ha a Népstadionban el lehet énekelni a nemzet dalát, akkor augusztus 20-án, egy ilyen témájú darab végén miért ne? Aztán nem szabad elfelejtkezni arról sem, hogy a Himnuszt nem a Szörényi—Bródy páros komponálta.

— Milyen gondolatok foglalkoztatják jelenleg? Talán újabb zenés filmet rendez?

— Nem akarok zenésfilm-rendező lenni. Magyarországon hamar beskatulyázzák az embert. Más játékfilmet is

VETÍTÉS – ÉJJEL

Budapesten a Vörös Csillag és a Corvin moziban egyidőben vetítették a rock-operát. A sors minket az utóbbiba vezérelt.

Éjjel tizenegy óra. A Corvinban természetesen telt ház van, több mint ezer néző figyeli a vásznat. Végre felcsendül a ligetből jól ismert Beethoven-melódia. Pereg a film. Mindaddig szól a nyitány, amig ki nem derül, milyen sokan is fáradoztak azért, hogy e film a vetítőgépbe kerülhessen. Kezdetét veszi a cselekmény. Trükkök sokaságából épitkeznek a nyitó képek, s ezek a megoldások csaknem végigkisérik az alkotást. Kimerevített, bemozditott, lassitott, tartalomhoz illő filmbevágások hozzák közelebb a konfliktushelyzeteket, s szinesitik tovább az amúgy is ötletgazdag megoldásokat. A nézők közül néhányan halkan dúdolják, éneklik a dalokat. A finálében a kamerák objektivjei lassan „kicsúsznak" az addig szigorúan határolt szintérről, és nagy totálképben egyesitik a Király-dombot, s az azt körbeülő sok ezer nézőt. A végén néma csend a mozban, majd kitör a taps. Nem olyan hosszan tartó, mint a nyári, de mégis a levegőben vibrál, hogy a filmnek sikere van (lesz).

Persze lehet vitatkozni, hogy a film nem csorbitja-e a darab Városligetben kivívott tekintélyét. Igaz, a celluloid hangulatában nem tudja visszaadni az eredeti, király-dombi bemutatót — nem is volt célja —, ennek ellenére mégis izgalmasabban, feszesebben, a film nyújtotta lehetőségek miatt pergőbben találja az eseményeket. S ebben nagy szerepe van annak a trükktechnika-sorozatnak, ami Magyarországon eddig egyedülálló. Talán ez az a plussz, ami másá „varázsolja" a produkciót, s nem csupán emlékeket ébreszt azokban, akik az eredeti előadást is látták.

Röviden: az István, a király filmváltozata méltó folytatása az augusztusban bemutatott darabnak.

A XVI. magyar játékfilmszemlén bemutatott alkotásról így emlékezett meg a legelső kritika:

„. . . meglepetésül szolgált, hogy az István, a királyt meglehetősen lanyha taps fogadta. Pedig a sztereofonikus zene a jó akusztikájú teremben kiválóan szólt, s már-már egy világsikerű film megszületését igéri. Igaz viszont, hogy Koltay Gábor az eredeti előadás koreográfiáját teljesen kilopta a filmből, helyette trükkfelvételek, lassitások, kimerevitések sokaságával diaporámává soványitotta a filmet, amely egy diszkóban a videoprogramot szinesitheti csupán. Magam is érdeklődéssel várom, mit szól majd az ügyben legilletékesebb nézőgeneráció, amely oly emlékezetes sikerre

1984. III. 15. Kossuth 4.25

Jó reggelt!

- Egy kiállitás képei. Bemutatja Forró Evelin.

- Mindig az a müvész, aki uj viziót tud nekünk a világról adni és uj világot teremt. Kertész pedig ezt meg tudja tenni. Igy irt egyik méltatója, Andrej Kertészről, akinek ma délután nyilik százötven fotóból és tiz könyvből álló kiállitása, a Vigadó Galériában. Most látható képeinek egyharmada 1980 és 82 között készült Párizsban. Megannyi villanás a város khétköznapjairól, az utca emberéről, galambokról, fákról parkbeli padokról. És megint padok. De az 1910-es, 20-as évekből. És ugyanabból az időből ma már történelmi dokumentumnak szánitó képek, a mozgósitásról, a lövészárokról, a Károlyi családról, majd kicsivel később, de még mindig történelem, fotók Chagall családjáról, Abanovák Vilmosról. Ez a 30 felbecsülhetetlen értékü alkotás a fotómüvészek Szövetségének birtokában van. Andrej Kertész kilenceven évvel ezelőtt született Budapesten, a 20-as évek közepén hagyta el az országot. Előbb Párizsban, majd New Yorkban telepedett le. Müvészetének elemzői mélyhumanizmusát, lirikus álmodó stilusát emelik ki. Ez a lirai könnyedség érzik abban a tizenkilenc fotóból álló színes sorozatban is, amelyet felesége emlékére készitett. És amelyet a Nemzeti Galériának ajándékozott. Tizenkilenc kép nem más, mint fantasztikus játék a virággal, vizzel, pohárral, szivvel, szemmel, madárral, üveggel, papirral, no meg a szinek harmóniájával, a fénnyel, az árnyékkal.

- Ehát A. Kertész kiállitása mától egy hónapig a budapesti Vigadó Galériában látható.

1552

Aba Novák-kiállítás és -évforduló

Aba-Novák Vilmos festőművész születésének 110. évfordulója alkalmából március 16-án 16 órakor kiállítás nyílik a művész alkotásaiból a Volksbank Rt. Istenhegyi úti bankfiókjában és Galériájában (Bp. XII., Istenhegyi út 40/A). A kiállítást dr. Balázs László, a Magyarországi Volksbank Rt. vezérigazgatója, Heller Ágnes filozófus és Gyémánt László festőművész nyitja meg. *(mh)*

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 MÁR 18

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Aba-Novák Vilmos,
festő- és grafikusművész (1894–1941).

1021

Aba-Novák Vilmos: Álarckészítő

ABA-NOVÁK

90 éve született Aba-Novák Vilmos

Genthon István Aba-Novák Vilmost „magános bolygó"-nak nevezte, olyan festőnek, akinek életműve ugyan jellegzetesen huszadik századi, ám sok mindenben eltér korának irányzataitól. Az izmusok kialakulásának idejére estek tanulóévei, kezdetben őt is megcsapta egyik-másik: a poszt-impresszionizmus, a kubizmus, de hamarosan elemi erővel tört ki belőle az eredendő elbeszélő hajlam egy témaellenes festészeti korban, bár a modernség szinte a vérében volt, minden korszerű eszközt birtokolt. Az ember és az élet érdekelte, nem az izmusok, arra törekedett, hogy — saját szavaival szólva — „életes" legyen. Mesélni akart a világról — szélesen, nagy erejű ecsetvonásokkal, dekoratívan, lebírhatatlan életörömmel. Festészetének másik állandó eleme a groteszk, ezért fest cirkuszi képeket, bohócokat, vásári sokadalmat — az élethez ugyanis a visszája is hozzátartozik. Törvényszerű volt, hogy a kirobbanó mesélőkedv a monumentális falfestészet felé fordította: szegedi, pannonhalmi, jászszentandrási, városmajori templomi freskói szinte eposziak. Nagy összefoglalók a világról vallott nézeteiről.

Kilencven éve, 1894. március 15-én született, s 1941 őszén halt meg. Hazai és külföldi díjakkal ismerték el munkásságát (1940-ben például ő kapta meg a híres velencei Biennálé nagydíját). Hosszas szünet után 1962-ben volt először nagyméretű

Aba-Novák Vilmos: Önarckép

gyűjteményes kiállítása, azóta ismét elismert értéke a huszadik századi magyar festészetnek. Életéről, művészetéről Supka Magdolna írt alapos, részletes monográfiát. Aba-Novák Vilmos kilencvenedik születésnapján érdemes fellapozni, hogy akik nem ismerik, megismerjék, akik pedig már ismerik, fölfrissítsék emlékezetüket.

T. M.

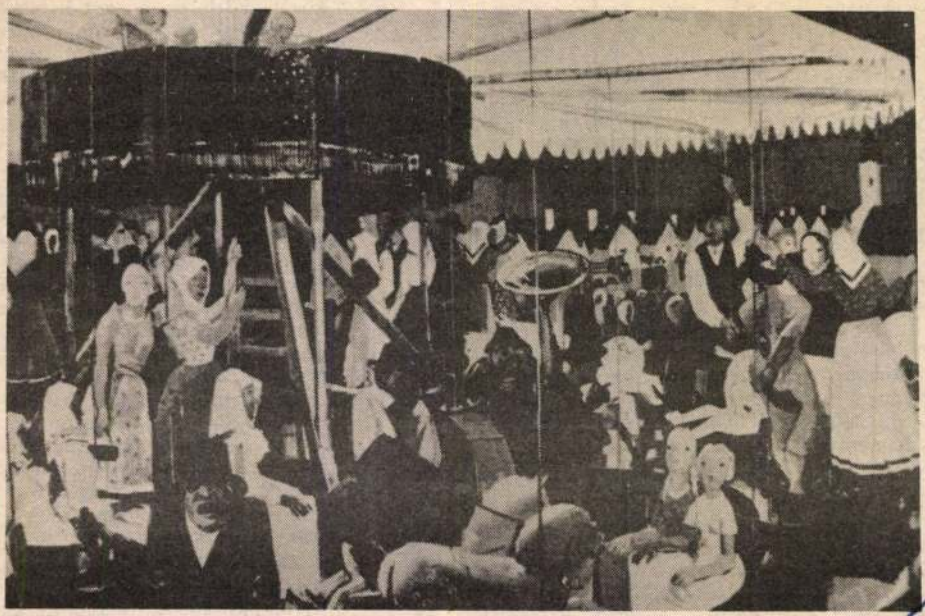

őzetes

I OROSZLÁNKÖLYKÖK

a hús évente...

DŐRÖK ELLEN
gtalan dolognak tekintette

IÁJA PÉCSETT
nk sem kell, miközben
az ágyban piheg...

ÉRDÉSE:
zunk lesz?

ELYZET
rakkal dolgoznak...

-PER
van a világon...

AKÓCSÁN
ofedelesre cserélik

RT
zetközi vívóverseny
rúgás
ó

LÍTÁS BONYHÁDON
kus sárközi vonalakat,
emeket

A BUDAFLAX GOLYÓÁLLÓ MELLÉNYE

Felsőruhaként, illetve ruha alatt is hordható.

sárnap 14—18 óráig:
DEMETER
a 10-053-as telefonszámon,
CB-készülékünkön keresztül,
atornán.

— **Az Országos Képzőművészeti Kiállításon** — amely a Budapesti Tavaszi Fesztivál keretében a Műcsarnokban került március 16-án megnyitásra — Martyn Ferenc plasztikájával Erdős János és Lantos Ferenc festményével, Gellér B. István, Pinczehelyi Sándor és Valkó László egy-egy grafikájával vesz részt. A nagyszabású tárlat május 13-ig tekinthető meg.

Folyik a verseny a zeltwegi ut

A szige
Vörös S
és fia u
Ausztri

„A végcél Zeltweg" címmel február közepén hirdettünk játékot a Baranya megyei Közlekedésbiztonsági Tanáccsal, azzal a nem titkolt céllal, hogy ezzel is hozzájáruljunk a közúti közlekedés biztonságának fokozásához, a balesetmentes közlekedéshez. Invitálásunkat több száz olvasó elfogadta, s töltötte ki két alkalommal azokat a KRESZ-teszteket, melyeket lapunkban közöltünk. A mindkét teszten helyes válaszokat adók közül sorsolással választottuk ki azt a tíz játékost, akik egy családtagjukkal vettek részt vetélkedőnk tegnap délelőtti döntőjén, melynek színhelye a pécsi Ifjúsági Ház volt.

A döntő első feladataként a közúti közlekedés szabályaiból „vizsgáztak" a játékosok: húsz perc állt rendelkezésükre, hogy kitöltsenek egy 26 kérdéses tesztlapot. Már ekkor kiderült, hogy a versenyzőink nem véletlenül jutottak idáig, hisz a meglehetősen nehéz kérdésekre jó válaszokat adtak, s csupán néhány hibát vétettek. Alkatrészbörze-játékunknál műszaki jártasságukat bizonyították a résztvevők: egy csapat kivételével valamennyien a maximális pontszámot érték el, nem tévedtek el az AC-pumpák, elosztófejek, kuplungtárcsák világában. A KBT munkatársai a hét egyik napján Pécsett videó-magnóra rögzítettek a napi forgalomban előforduló szabálytalanságokat, (szép számmal volt mit felvenniök), a kazetta lejátszásánál

9

A2

Aba Novák Vilmos

Sajtótiadványok

1982 – 2004

1 — 77

77 (1625–1701)

(4022–4031)

10

► emlékek vagy a sírokból előkerült halotti koronák egyike sem hasonlít a jelenleg ismert koronához. 1464 után azonban lassan változik a helyzet, s először pecséteken bukkannak fel a mai korona jellegzetességei, a XVI. században miniatúrákon, majd a XVII. századtól pénzeken és festményeken is már pontos ábrázolásaival találkozhatunk.

Gyanúnkat tovább fokozza, hogy Erzsébet királyné udvarhölgyének emlékiratában meglepő részletekre bukkanunk a Szent Korona elrejtéséről: „Itt segítőtársam fogott egy bársonyvánkost, felfejtette, kivette belőle a tollak egy részét, a Szent Koronát beletette a vánkosba, majd újra bevarrta"; vagy: „Reggel aztán fogtam a Szent Koronát, nagyon jól bebagyuláltam egy kendőbe, és a bölcsőbe, a szalma közé tettem", s erre fektették a három hónapos csecsemőt. (Mollay Károly fordítása.) Nem könnyű elképzelni, hogy a minden irányban elég terjedelmes, 20 cm átmérőjű és csaknem ugyanilyen magas korona, 6 cm-es kereszttel a tetején, hogyan fért el és maradhatott észrevétlen egy párnában és egy bölcsőben.

De a legerősebb kétségeket a Szent Koronát Szent István király személyéhez kapcsoló hagyomány okozza. Az bizonyos, hogy a magyar korona jelenlegi formájában nem lehetett I. István király fejéke. Ugyanis a korona egyik zománcképén ábrázolt bizánci császár, VII. Mihály csak 1074-től uralkodott. Bár ez a zománckép valójában nem ehhez a koronához készült, az eredeti zománcképekkel való rendkívül nagy hasonlósága miatt biztosan ugyanabban a műhelyben, ugyanaz a művész készítette, mint a korona alsó részének eredeti zománcképeit. Ez utóbbiak bizonyára 1081-ből valók, s a cserére valószínűleg még Bizáncban, a XII. század folyamán került sor. (Lásd: Magyar Hírlap, 1998. jan. 3., 15. oldal.) Így a jelenlegi magyar korona legkorábban a XII. században kerülhetett Magyarországra. Ráadásul eredetileg női korona volt. Ha valamikor később ez a korona vette volna át a hivatalos uralkodói fejék funkcióját Magyarországon, nehezen képzelhető el, hogy oly erősen tapadjon hozzá a Szent István-i jelző, mint ahogyan ez bekövetkezett. Például fennmaradt okleveles adat arról, hogy Szent István feleségének, Gizellának eredeti koronáját a XIII. század elején II. András elzálogosította, szentföldi hadi útja költségeinek fedezése céljából. Ezért joggal gondolhatjuk, hogy ugyanebben az időben az is pontosan ismeretes volt, hogy melyik Szent István eredeti koronája. Ezért elég valószínűtlen, hogy e szakrális fontosságú hatalmi jelvényt a XII. és XV. század között bármikor egy másik koronával helyettesítették volna – noha el kell ismernünk, nem teljesen elképzelhetetlen.

Bármily nagy tisztelettel is viseltetünk az egykori országbíró iránt, valójában nem megalapozatlan a kétely, hogy talán mégsem az eredeti Szent Korona került Mátyás kezébe.

Felvetődhet a gondolat, hogy Frigyes a Szent Korona helyett az általa zálogba tett királynői koronát adta vissza. Látszólag emellett szól, hogy a ma ismert korona eredetileg női fejék volt. De a királynői koronáról épp a zálogokmányok alapján elég pontos ismereteink vannak – ellentétben a Szent Koronával, amelyről nem maradt fenn ilyen leírás –, s bár gyöngyeinek száma nem áll messze a jelenlegi magyar királyi koronáétól, az ékkövekre vonatkozó adatok ezt a lehetőséget nagyon valószínűtlenné teszik.

*

Egyelőre elégedjünk meg a probléma felvázolásával, kérdésünkre megnyugtató választ csak az érvek és ellenérvek alaposabb elemzésétől vagy újabb tények felbukkanásától remélhetünk.

Annyit megállapíthatunk tehát, hogy Mátyás 1464. márciusi koronázása volt az első, amelyik teljes bizonyossággal a ma ismert koronával történt, s ez a korona több mint fél évezreden át a mai napig tanúja, sőt időnként főszereplője volt hihetetlenül mozgalmas történelmünknek.

Képe része a nemzeti címernek: a királyi korona a magyar történelem páratlan ereklyéje.

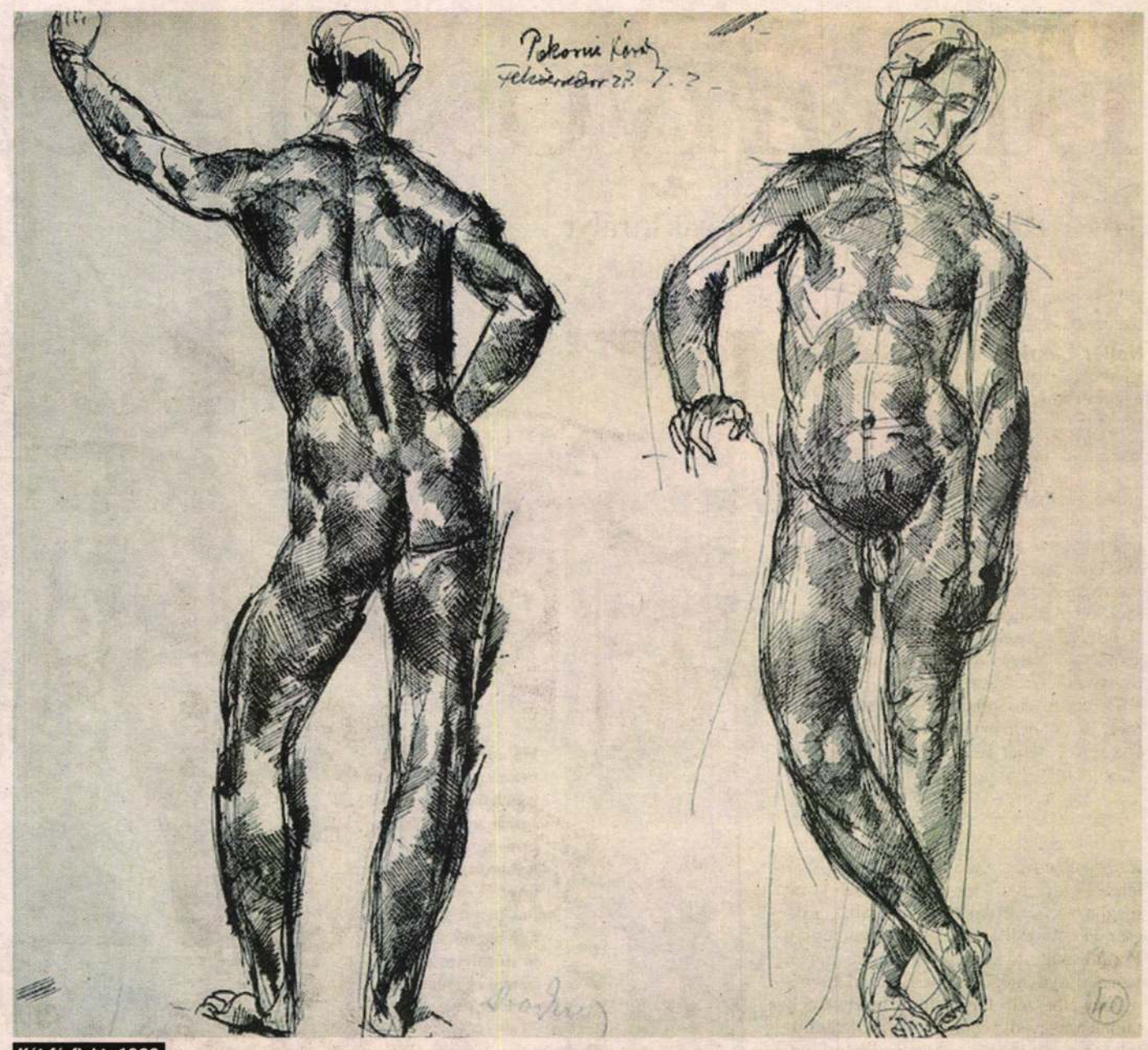

Két férfiakt, 1922

Önarckép, 1922

Női arckép, 1925

Gyerekfej, 1923

ABA-NOVÁK VILMOS ISMERETLEN ARCA

Folytatás a 21. oldalról

Mintha szavait igazolták volna, még az udvart is zsúfolásig megtöltötte a vernisszázson a termekből kiszorult érdeklődők tábora, és ez nem is csoda, hiszen utoljára 1962-ben rendezett a Magyar Nemzeti Galéria retrospektív tárlatot Aba-Novák Vilmos műveiből a fővárosban. A mostani kiállítás érdekességét csak tovább fokozza, hogy nem hazai múzeumokból válogatták össze, hanem főleg családi hagyatékból – a művész unokája, Kováts Kristóf mérnök jóvoltából, aki az elegáns katalógust is tervezte. Így mintegy kéttucatnyi egyedi vagy sokszorosított grafikát tárnak most először a nyilvánosság elé – köztük jó néhány lényegre törő női vagy férfi aktot.

Nem túlzás tehát kijelenteni, hogy az eddig a köztudatban főleg monumentális állami vagy egyházi megrendelések, heroikus és vallásos freskók mestereként élő alkotót most merőben új oldaláról ismerhetjük meg: az intim szféra felől közelítve, családtagjainak vagy baráti körének portréi és ellesett hétköznapi pillanatai révén. Aba-Novák privát arcát mutatja (a szó szoros értelmében) önportréi sora olajban, grafittal vagy tusba mártott tollal, lendületes vonalakkal, a húszas évekből éppúgy, mint (átvitt értelemben) a durcás gyermekportré tollrajza vagy Székely Aladár feje, egy színdús akvarell Kelemen Emilről, lavírozott ecsetrajz egy fiatal hölgyről és nem utolsósorban a Kató a nyugágyban, olajjal lenvásznon. Otthonos érzésünket csak tovább fokozza az egyik teremsarokban a festő személyes tárgyainak kis csoportja: festékfoltos palettája mellett mívesen faragott parasztszék és „ládafia" a művész néprajzi gyűjteményéből. Ezt a „falukutató" atmoszférát árasztja koloritgazdag székelyföldi panorámája is, a tempera-falemez Hazafelé, amelyet a csíki Zsögöd „népélete" ihletett, ahol Nagy Imre festőművész meghívására töltött egy nyarat 1935-ben. Másik végletként az amerikai büfé akvarellben, ez New York-i tárlatának festői emléke.

Azért a nagyméretű, végleges kompozíciók előzetes vázlatai is felvonulnak, a Mágusok imádásától a Csordahajtásig, a Golgotától a Kaszálókig és a Román táncig, a művész monumentális munkásságát pedig olyan, temperával falemezre festett freskótervei idézik, mint amelyek a városmajori vagy a jászszentandrási templom számára készültek, illetve a francia–magyar kapcsolatok tizennégy részes képsorozata, amelyet a párizsi világkiállításra rendeltek, és nagydíjat kapott érte 1937-ben, amint a mellékelt diploma is tanúsítja.

Wagner István

Vázlat a jászszentandrási római katolikus plébániatemplom freskóihoz

Merényletben készülnek részt venni a csuklyás harcosok. Jaszin sejk egy imán hívei körében. A Hamasz-vezető ellen intézett rakétatámadás helyszínén. Egy öngyilkos merénylő videofelvételen beszél az indokairól [kis kép]

fotók: reuters

Háború az olajfák

A Gázai övezet a legradikálisabb mikrotársadalom, a világ egyik legsűrűbben lakott és leggyorsabban népesedő vidéke. Családonként átlagosan 7,2 gyermek születik, tízévente duplá-zódik meg a lakosság.

Folytatás a 21. oldalról

Hazátlanul 1957-ben a palesztinok Jasszer Arafat vezetésével megalapították a Fatahot, amelynek már ekkor is deklarált célja volt a zsidó állam teljes megsemmisítése, s elutasította a diplomáciai rendezést. A szervezetből fejlődött ki hét évvel később a Palesztin Felszabadítási Szervezet (PFSZ). Ám a palesztin mozgalmak hiába kötötték össze jövőjüket az arab államok fegyveres fellépésével, csúfos kudarcokat kellett elszenvedniük. A PFSZ 1970-ben Jordániában próbált új hazát szerezni, ám államcsínyük kudarcba fulladt. Vaszfi Tell miniszterelnök ekkor kiutasította őket az országból, s erőszakkal számolta fel a terrorcsoportok ottani bázisait. Bosszúból Kairóban meggyilkolták az arab nép „árulóját".

A PFSZ következő bázisa a sokvallású, polgárháború sújtotta Libanon lett. Ettől fogva a cédrusok országából intéztek időnként támadást a PFSZ fegyveresei északizraeli célpontok ellen. A zsidó állam, megelégelve a dolgot, 1982-ben támadást indított Libanon ellen, hogy az ország déli részét akcióikhoz felhasználó palesztinokat kiűzhesse onnan. Eközben az izraeli szövetségesként fellépő keresztény milicisták 900 védtelen palesztint mészároltak le a sabrai és a satilai menekülttáborokban.

Arafat vezetésével ekkor újabb befogadó államot kerestek a PFSZ megmaradt egységei. Ezúttal már hazájuktól távol, az észak-afrikai Tunéziában kaptak ideiglenes letelepülési engedélyt. Az 1993-as hazatérésig innen irányították akcióikat, s próbálták felhívni a világ figyelmét sanyarú sorsukra. Meg is lett az eredménye, hiszen az oslói egyezmény alapján Izrael biztosította a palesztin autonómiát, Arafat vezetésével pedig megalakult a Palesztin Nemzeti Hatóság. A Gázai övezet és Ciszjordánia egyes részei palesztin közigazgatás alá kerültek. Ám a mai napig itt él 170 ezer zsidó telepes is, a nemzetközi jog alapján vitatott módon létesített és fenntartott településeken. Ráadásul a palesztin területek vízforrásainak nyolcvan százalékát Izrael ellenőrzi. A PFSZ célja továbbra is az teljes függetlenség kivívása, természetesen Jeruzsálem fővárossal.

Szögesdrót a zűrzavar földjén Amikor a palesztinok vezetőjének, Jasszer Arafatnak a szervezete (PFSZ) lemondott az erőszak fegyveréről, és tárgyalóasztalhoz ült, elérhető közelségbe került ugyan a béke, ám ilyenkor mindkét oldalon aktivizálódtak a szélsőséges elemek. Az indulatok elszabadulásához rendszerint elég volt egy szikra, s a folyamatot már nem lehetett megállítani. 1987 decemberében Gázában megkéseltek egy zsidó telepest, másnap izraeli teherautó lapított szét palesztin munkásokat szállító gépkocsit. Válaszul tömegtüntetés robbant ki, s ez csapott át az ún. intifádába, amikor is palesztin fiatalok kövekkel veszik fel a harcot a fegyveres katonák ellen. A több esztendeig tartó felkelés során újabb húszezer palesztin pusztult el.

Amikor 2000 szeptemberében a „sabrai mészáros", Ariel Saron miniszterelnök ellátogatott a jeruzsálemi Templom-hegyre, az Al-Aksza mecsethez, kitört a második intifáda, amely azóta is tart, és majd kétezer áldozatot szedett már. Ezért Izrael 2002 nyarán a területét Ciszjordániától elválasztó védelmi rendszer terveit vázolta fel, ennek végleges kiépülésekor 120 km-en át húzódna a kerítés, negyven méter szélességben. Megfigyelőkamerákkal, szögesdróttal, elektronikus mozgásérzékelőkkel, homoksávval ellátva, a határrendőrség számára betonutat, a katonaságnak földutat tartanának fenn, aztán újabb szögesdrótrendszer következne.

2500 meggyilkolt polgár Az arabok úgy érezték, egyetlen fegyverük a megfélemlítés maradt. Különböző, sokszor egymással is harcban álló terrorszervezetek alakultak, hogy véres merényletekkel kényszeríthessék ki a megszállt területek – Kelet-Jeruzsálem, a Gázai övezet és Ciszjordánia – felszabadítását. A mai napig tízezernél több terrorcselekményt hajtottak végre a zsidó állam polgárai ellen, ezekben csaknem 2500 lakos veszítette életét. Helyszűke miatt csak néhány különleges eseményt, a fontosabb tendenciákat, csoportosulásokat van módunk áttekinteni.

A Fatah és a Népi Felszabadítási Front első akcióit Ciszjordánia területére koncentrálta, ám 1967-ben a George Habbas ügyvéd alapította Népi Front Palesztina Felszabadítására (PFLP) már azt a célt tűzte ki, hogy felhívja a világ figyelmét a palesztinok sorsára. Ennek eszközét azokban a terrorcselekményekben látták, amelyek rendkívüli publicitást kapnak a médiában. A legbiztosabb módszernek egy-egy utasszállító repülőgép eltérítése látszott.

1970 szeptemberében a PFLP terroristái három – Európából New Yorkba tartó – utasszállítót térítettek el, valamint egy brit gépet, s összesen 580 utast ejtettek túszul. Követeléseiket teljesítették, így foglyaik kiszabadulhattak, de a repülőket felrobbantották. 1972. május 30-án Tel-Aviv repülőterén a PFLP palesztin táboraiban kiképzett három japán terrorista zúdított tüzet az Air France járatára várakozó utasokra, 28 embert öltek meg, hetvenet megsebesítettek.

A PFSZ súlyos veszteségei után Abu Nidal megalapította a Fekete Szeptembert, amely legfontosabb célként a bosszút és a megtorlást deklarálta, a zsidók mellett gyakran vadászott árulónak bélyegzett palesztinokra is, de a bérgyilkosságot sem tartották megvetendőnek. 1972. szeptember 5-én a Fekete Szeptember nyolc kommandósa Münchenben az olimpiai faluban ejtett túszul zsidó sportolókat, edzőket, bírókat. A német hatóságok kétbalkezes szabadítási akciója következtében mindegyik elrabolt életét kioltották. 1976 nyarán német és palesztin terroristák közös akcióval az Air France A300-as légibuszát térítették el az ugandai Entebbébe. Az izraeliek azonban az éjszaka leple alatt egy kommandósokkal megpakolt óriásgépen berepültek az országba, és miután ártalmatlanná tették a terroristákat, kiszabadították a túszokat. 1977 őszén ismét német–palesztin osztag térített el utasszállítót, ezúttal a Lufthansa járatát. Végső állomásuknak Mogadishu bizonyult, ahol a német kommandósok páratlanul gyors akcióval likvidálták a négy magabiztos fanatikust, míg a túszoknak nem esett bántódásuk. 1985. november 23-án Abu Nidal harcosai az egyiptomi légitársaság Boeing–737-es gépét térítették el. A Máltán veszteglő gépet megtámadó egyiptomi különítmény támadásában meghalt az összes géprabló – és még vagy félszáz ártatlan utas.

Előszoba a paradicsomba Az izraeli légitársaság gépein bevezetett biztonsági intézkedések miatt megnőtt a légikalóz-akciók kockázata, s a palesztinok új taktikára tértek át. Terroristakörökben mindig is köztu-

► Remek meglátás. Mindketten tudjuk ugratni a másikat. Diane teljesen kiszámíthatatlan. Ezt baromira csípem benne.

Most végül is járnak, vagy nem?

Nem válaszolok személyes kérdésekre, jobb, ha csak a szakmára szorítkozunk.

Diane Keaton azzal vette át Golden Globe-díját: örül neki, hogy a közönség kíváncsi egy olyan filmre, amelyben a két főszereplő életkora 125 év. Ezzel arra utalt, hogy nem sok film foglalkozik nyíltan a középkorúakkal, pláne nem a szexuális életükkel.

Ez elsősorban a piac, a célközönség miatt van. De egyszer ők is megöregszenek. Annak ellenére, hogy alapvetően jó kritikákat kapott a filmünk, úgy látom, a kritikusok alábecsülik a mélységét, és a fontosságát. Amikor betöltöttem az ötvenedik életévemet, végiggondoltam, hogy miben vagyok sikeres az életben. A mai napig erényem, hogy képes vagyok felismerni azokat a témákat, amelyekkel nem foglalkoztak még kellőképpen a filmekben. Márpedig a szexuális életünk csak akkor javulhat az öregedés során, ha megosztjuk valakivel a pszichésen blokkolt szituációkat, és nem nyomunk el mindent magunkban. Ez nemcsak az én esetemre áll, a legtöbb ember, akivel beszéltem erről, így gondolja.

Zavarja e tematika feltűnő hiánya Hollywoodban?

Örök érvényű törvény, hogy valahányszor egy sztár betölti a negyvenedik évét, vagy karakterszínésznek áll, vagy több sminket ken az arcára. A nekem fölkínált filmek többnyire olyan témákkal foglalkoztak, amelyekkel az emberek többsége nem akar szembenézni. Mint például az, hogy mit csinálnak a szüleink és a velük egykorúak az ágyban. Tudja, fiacskám, sokszor szórakoztatom magam egy kis játékkal. Körülnézek a tömegben, és arra gondolok: „Atyaisten, de hisz ezek is mind kefélnek!" Ha át tudunk törni a mesterségesen felállított határokon, nagyon érdekes kommunikációval és energiával gazdagodhatunk.

Az életkora ellen lázadt azzal, hogy fiatalabb nők társaságát kereste?

Nem hinném. Sok helyen olvashatjuk ezt. Nézze, sose számítok arra, hogy az a valaki néz vissza rám a tükörből, akinek látszom. Mindig abban reménykedem, hogy egy olyan jóvágású, frissen borotvált fiatalembert pillantok meg a tükörben, mint maga. Ehelyett mindig ebbe a fura pofába botlom.

Csak felnőttként tudta meg, hogy akit a nővérének hitt, valójában az anyja, akit pedig az anyjának, nem más, mint a nagymamája. Szó volt arról, hogy filmet készít a történetből.

Ez valószínűleg az egyetlen igazán drámai dolog az életemben. Arra gondoltam, talán egyszer írok ebből valamit. Ez már évekkel ezelőtt volt. De nem fogom megírni. Majdnem minden mozidarabomban hozzájárulok valamilyen módon a párbeszédek kidolgozásához, sőt több rendezésem forgatókönyvét is magam írtam. Egy film elkészítése évekbe telik, és a naptáram éppenséggel sosem azt mutatja, hogy tétlenül ülhetek. Három éve mindennap egyfolytában dolgozom. Talán egyszer mégis kihozok valamit abból a történetből.

A Berlinalén a Szelíd motorosokkal a köztudatba berobbanó „Új Hollywood" retrospektívje is látható volt. Sokat változott azóta Hollywood?

1955-ben kezdtem filmezni. Boldog vagyok, hogy én még olyanokkal barátkozhattam, mint a producer Sam Spiegel, a színész Peter Lorre és Boris Karloff vagy a rendező Billy Wilder. Nagy tudásuk volt, és nagy lelkesedés izzott bennük, ittam a szavaikat. Izgalmas társasági élet folyt akkoriban. Még alig voltak szórakozóhelyek. Ezért van olyan sok nagy villa Hollywoodban. Partikon szórakoztattuk egymást. Manapság a partikat a rákalapítvány akciója vagy egy film bemutatója, vagy valamilyen politikai ügy kapcsán szervezik.

Az „Új Hollywood" generációjából sokan eltűntek mára. Cimino, Bogdanovich, Friedkin, Coppola kijátszották magukat az élvonalból, Hal Ashby meghalt, a színészek közül Peter Fonda, Dennis Hopper kisebb szerepeket játszó karakterszínészek lettek. Talán egyedül Warren Beatty maradt a csúcson, de ő is ritkán forgat. Mi az oka annak, hogy egyedül ön őrizte meg a helyét úgynevezett A-kategóriás sztárként?

Mindig nagy jelentőséget tulajdonítottam a szokatlanul nagy állóképességemnek, a kitartásnak és életerőnek, amivel talpon tudtam maradni. Ebben a bizniszben nincsenek könnyű napok. A filmgyártásban sok problémát különféle kommunikációs készségekkel oldunk meg, olyasfajta lendülettel, amely idővel kivész az emberből. De én meg tudtam őrizni. Engem is érnek olyan hatások, amelyek megzavarnak, és eszembe juttatják a mulandóságomat. De mégis hosszabban tudok koncentrálni, mint bárki más ebben a szakmában. Ezért vagyok ott, ahol vagyok.

Kriston László

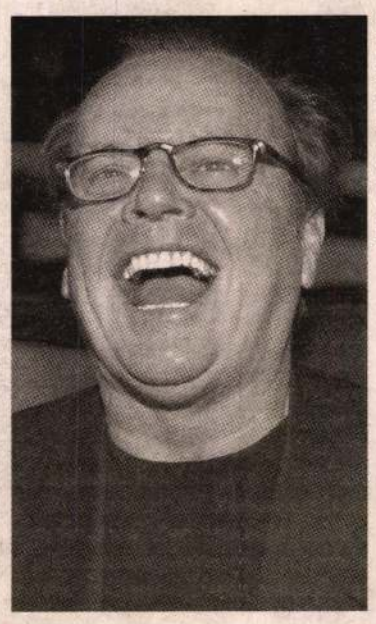

fotó: reuters – Xavier Lhospice

Pályakép

Az 1937-ben született színész apa nélkül, nővérével és anyjával nőtt fel, akikről évtizedekkel később a Time egyik újságírója derítette ki, hogy valójában az anyja és a nagyanyja. Roger Corman kezdőket dolgoztató, filléres filmjeiben szerepelgetett, szerepeket, párbeszédeket írogatott, mindenesként dolgozott a forgatócsoportban. Ma úgy véli, korai filmjeiben ő volt a világ legrosszabb színésze. Töretlen pályáján közönségvonzó népszerű vígjátékokban és minőségi drámákban egyaránt szerepelt. Hűséges a barátaihoz, James L. Brooks, Bob Rafelson, Mike Nichols és Sean Penn több rendezői munkájában is szerepelt. Az ő házában történt az a szexuális aktus, amely miatt Roman Polanskit máig börtönbüntetés fenyegeti, ha Amerikába lép. Négy gyermek apja, 17 évig élt együtt Anjelica Hustonnal. Fontosabb díjai: három Oscar-díj (rekord a színészek között; Lesz ez még így se, Becéző szavak, Száll a kakukk fészkére), kilenc jelölés, öt Golden Globe-díj, három BAFTA-díj a Brit Filmakadémiától. Az Amerikai Filmintézet Életműdíja (1994), Cecil B. De Mille-Életműdíj (1999), Sztanyiszlavszkij-díj Moszkvában (2001), a John F. Kennedy Központ kitüntetése (2001), Arany Kamera Díj Berlinben (2004). Néhányszor a filmrendezéssel is megpróbálkozott, átütő siker nélkül.

A világon mindenütt előretör a bulvár

• **Egy hír nyomában**

Zuhanórepülést végeznek a hagyományos amerikai lapok, magazinok és tévécsatornák népszerűségi mutatói – ez derül ki egy Washingtonban közzétett tanulmányból. (mti)

A kutatók szerint a média, az újságírószakma 2004-ben olyan mértékű változáson megy keresztül, mint amekkorát a maga idején a távíró, majd a televízió feltalálása okozott. Az Egyesült Államokban az elmúlt tíz évben rendkívüli módon előretört az internetes hírszolgáltatás. Ugyanakkor jelenleg naponta mintegy 55 millió újságot adnak el, és ez 1990-hez képest 11 százalékos visszaesést jelent.

A hanyatlás nemcsak az új médiumoknak köszönhető, hanem annak is, hogy csökken az érdeklődés a hír iránt, másrészt pedig egy sor sajtóbotrány megingatta a szakma hitelét is. Ilyen volt például Jayson Blairnek, a The New York Times riporterének tavalyi ügye: kiderült róla, hogy több tucat tudósítás témáját ő maga agyalta ki. A napilapok szavahihetősége az 1985-ös 80 százalékosról 2002-re 59 százalékra esett vissza – állapítja meg a tanulmány. Átalakult a hagyományos lapok szerkezete is. Csaknem 23 százalékot töltenek meg a mindennapi élettel foglalkozó cikkek, a belpolitika 21 százalékot foglal el, a társasági és színes híreknek nyolc százalék jut, és alig hét százalék marad a külpolitikának – mutatta ki a Columbia Egyetem felmérése.

„Bulvárlapot? Soha. Úgy nőttem föl, hogy a szüleim rendszeresen olvastak napilapot, a postaládában minden pénteken ott voltak a társadalmi, irodalmi hetilapok, így nekem is természetes volt, hogy az újságolvasás, akár a levegő, hozzátartozik az élethez – mondja G., 36 éves magyar egyetemi tanár. – Nagymamámnál informáltabb és sokoldalúbb embert keveset ismertem, az újságoknak szinte minden sorát elolvasta. Gimnazista és egyetemista koromban én is rendre eltettem a zseniálisnak tartott írásokat, kézről kézre jártak a jó vagy éppen botrányos elemzések, kritikák, publicisztikák. Egyszer csak azon vettem észre magam, hogy egyre gyorsabban elolvasom, pontosabban átlapozom az újságokat, aztán már nem hetente, hanem csak két-, háromhetente vettem meg egyet-egyet. A napilap egy ideig tartotta magát, de egyre érdektelenebbnek, üresnek és tartalmatlannak éreztem a cikkeket. A tényekről az ember soha nem marad le, alulinformáltság ma már szinte nem létezik. Leginkább az internet hírportáljain olvasom el, hogy mi van a világban, de szinte többször olvasok külföldi lapokat a neten, mint hazaiakat. Rövidebb idő alatt több mindenről tájékozódom, de egy-két folyóiratról máig nem mondtam le. Néha hiányzik az újságpapír zörgése, és persze a nyomdafesték a kezemről a reggeli kávé mellett, de nagy dolognak kellene történnie, hogy újra rendszeres újságolvasó legyek. Hozzá kell tennem, hogy rengeteg ember van a környezetemben, aki hasonlóan látja a helyzetet. És itt szó sincs semmiféle értelmiségi nyavalygásról. Különben is, ez a fogalom már rég megszűnt, mára fogyasztók lepték el a földet."

G. véleménye ellenére a bulvárlapok virágkora nálunk is vitathatatlan: a Story magazinból 400 ezer példányt adnak el, a Blikket pedig átlagosan 240 ezren olvassák. Hogy mennyi olvasnivaló van ezekben a lapokban? A képek sokszor több mindenről árulkodnak, mint a szavak.

„Ez a felmérés nemzetközi tendenciáról árulkodik, az emberek egyszerűen belefásultak a túlságosan átpolitizált és túlságosan manipulatív hírekbe, cikkekbe, riportokba, tudósításokba, műsorokba – állítja Antalóczy Tímea szociológus. – A túlzott befolyásolás a reality- és túlélőshow-k esetében is elérték a tűrés határát, hiszen az ezekben szereplők időnként szépen kitálalnak arról, hogy mi zajlott valójában a színfalak mögött. Angliában készült is erről egy alapos kutatás, és sajnos, kiderült, a könnyedebb műfajban zajló stiklik már a komolyabb műfajokra is rányomták a bélyegüket. Az emberek nem nagyon óhajtanak válogatni, hogy vajon mi lehet igaz, és mi nem. Szinte egész nap készenléti állapotban vannak, nemigen marad kapacitásuk mélyen szántó politikai elemzéseket és hosszú kritikákat olvasni. A könnyedebben emészthető műfajok felé fordulnak. Mi lesz, ha ez a tendencia folytatódik? Nem szeretnék pesszimista lenni, abban reménykedem, hogy egyszer csak az emberek maguktól mondják azt, most már tényleg elég volt!"

Biczó Henriett

► megérezte a 2004-es kiteljesedést: „Száz nemzedék jő még a nyomunkba / Új ezredévbe fordul az idő / Hajrá, robogjon magyarán a munka!"

A jobboldali munkáspolitika folyamatossága érhető tetten Antal István sajtófőnök jászberényi beszédében is, melyet az Új Magyarság 1935. április 10-én ismertet: „Az új reformpolitikának egyik legfőbb feladata, hogy a munkásságot visszavezesse a nemzeti közösségbe. Azok az ifjú nyilasok, akik a városi proletariátus egy részét így megmozgatják, már ennek a reformpolitikának az előharcosai. Ők már egy várható nagy nemzeti munkásszervezkedés előtt átvisznek egyes proletárcsoportokat a szélső baloldalról a jobboldalra!" E fejlődés egyik további fázisát világította meg Marton Béla 1938 májusában: „Vissza kell vezetni a magyar munkásságot arra az útra, amelyen proletársorsból polgárrá lehet." 1939 januárjában Imrédy Béla is a munkásokból akart nagyobb tömegbázist toborozni, s az Új Magyarság szerint akik a pártba nem, a mozgalomba szívesen beléptek: „A keresztényszocialista munkásszervezetek nagyválasztmánya beszámolót hallgatott meg az Imrédy Béla miniszterelnökkel folytatott tárgyalásról, majd egyhangúlag kimondta, hogy csatlakozik a Magyar Élet Mozgalomhoz, mert ettől várja a munkásság szociális helyzetének jobbrafordulását." És nem várt hiába: a NagyBudapest című lap írta meg 1939 decemberében, hogy „a Nemzeti Munkaközpont kezét a munkásság ütőerén tartja, s jól tudja, hogy milyen problémákat kell még megoldania". Konkrétummal is szolgált: „Amikor a »Becsüld a Munkát« szervezet a magyar nemzetgazdaság egyik legfőbb pillérének, a Névtelen Magyar Munkásnak szobrot emel, a tőle várható munkát végzi el a munkás megbecsülése terén!" Ráadásul 1940. június elsején megindult az Új Magyar Munkás, „a jobboldali dolgozó társadalom lapja" is, melynek beköszöntő cikkében Marton Béla leszögezte: „Az ilyen nemzetnek, mint a mostani magyarság, a munkás csak hű fia lehet s nem hátbatámadója. Most már az a kérdés, milyen legyen az az ország, melyben a munkás nemes öntudatra találhat." Természetesen, mondja Marton, liberális semmiképp sem, viszont „a szociális fajvédő Magyarország törődik a dolgozó, verejtékező tömegek jobb sorsával". Ennek érdekében mozgalmat is indít: „Magyar munkaadó csak nemzeti érzelmű munkást foglalkoztasson!"

A jobboldal nehezebb időkben sem tágított a munkások mellől: 1944. november 6-án az Összetartásban Gera József testvér leszögezte: „A Pax Hungarica harmadik tartóoszlopának a munkabékének kell lennie, amiről még csak beszélni se lehet, ha a munkás felelőtlen proletársorban tengődik." 1944. december 7-én Wirth Károly kijelentette: „A Hungarista Munkaállamban a végzett munka lesz minden jog forrása és mértéke." S ez a hagyomány épült tovább december 10-én, amikor Kiss Károly rendnagy „a szaktestvérek szervezetei" előtt bejelentette: a munkások hivatásrendjének vezetője nem más, mint a párt első számú vezetője, majd Móricz István munkás meghatott szavakkal köszönte meg „a hatalmas harcot, amit érettünk az első magyar dolgozó, Szálasi Ferenc szövőmunkás megtorpanás nélkül folytat". Mindebből legfeljebb az következik, hogy az új munkástagozat avatásán mondott beszéd „szinte senki" fordulatát nem ártana kicserélni „szinte mindenki"-re.

Persze csak a pontosság kedvéért.

Aba-Novák Vilmos ismeretlen arca

Ülő hátakt, 1924

ahogy tetszik

Bizonyosság és kétség

540 éve koronázták meg Mátyás királyt

Holler László tudományos kutató arról, hogy Mátyás volt az első, akit bizonyosan a ma ismert koronával koronáztak meg

VII. Mihály bizánci császár (1074–1078) zománcképe a magyar királyi koronán. Bár eredetileg egy másik koronát díszített, készítését csak néhány év választhatja el az alsó rész eredeti zománcképeitől

Részletesebben www.magyarkorona.hu

540 éve, 1464 márciusának végén még szigorú tél tombolt Magyarországon.

„A téli napforduló után, azt követőleg, hogy Jajcát és Bosznia nagy részét elfoglalták, Corvinus Mátyás Budára ment, és nemes lelkében nem forgatott mást, csak a törvényes koronázást. A szenátus határozata erre a virágok napját jelölte ki, mivel azonban akkorra az előkelők, a nemesek, a tisztviselők és a követek a távoli vidékekről a tél kegyetlensége miatt nem érkezhettek meg, a dolgot nagypéntekre halasztották. Összegyűlt tehát Fehérvárra az egyházi és világi rendből valamennyi főember, püspök, Magyarország egész nemessége, hogy a szent fejékkel, amelyet éppen most szerzett vissza, annak rendje-módja szerint megkoronázza a legragyogóbb tettekre született királyt, aki a hazával szemben korát meghazudtoló érdemeket szerzett." (Kulcsár Péter fordítása.) E szavakkal indítja Bonfini nagy formátumú történeti művében a Mátyás megkoronázása utáni eseményeket elbeszélő terjedelmes részt, amely annak a negyedszázadnak a történetét tartalmazza, amikor meghonosodhatott hazánkban a reneszánsz szellem, a reneszánsz építészet, a reneszánsz kultúra, s ezen belül a reneszánsz történetírás is.

De vajon kitől is, mikor és hogyan szerezte vissza Mátyás a szent fejéket? Miért kellett visszaszereznie? S miért volt számára oly fontos ez a koronázás, hiszen már hat éve ő volt a király?

*

A történet szálai 1438. január 1-jéig nyúlnak vissza, amikor is Pálóci György esztergomi érsek Székesfehérváron megkoronázta Albertet, az első olyan magyar királyt, aki a Habsburg-házból származott. Uralkodása rendkívül rövid volt, a következő év októberében meghalt. Négy hónappal utóbb született meg fia, a későbbi V. László. Pár nappal a trónörökös születése előtt az özvegy királyné, Erzsébet, udvarhölgyének, Kottanner Jánosnénak a segítségével, rendkívüli veszélyek közepette, kilopta először saját koronáját és ékszereit, majd a szent koronát is a visegrádi várból. Az akciók részleteiről az udvarhölgy fennmaradt emlékirata számol be. Erzsébet három hónapos csecsemőjét 1440 pünkösdjén magyar királlyá koronáztatta, s a ceremónia a hagyomány diktálta mindhárom alapkövetelménynek megfelelt: Székesfehérváron történt, az esztergomi érsek, Szécsi Dénes koronázott, s a Szent István-i eredetű Szent Korona került a piciny gyermek fejére. Mindössze az ország főurainak teljes egyetértése hiányzott. Többségük a török terjeszkedés veszélyének árnyékában bölcsebbnek tartotta, ha a csecsemő helyett a lengyel király, Ulászló kerül a magyar trónra. S alig telt el két hónap, Szécsi Dénes érsek, engedve a többség követelésének, már I. Ulászlót kente fel királlyá Székesfehérváron. Egy rendkívül fontos attribútum azonban hiányzott, ugyanis a Szent Korona Erzsébet kezében volt. A problémát a magyar főurak csodálatraméltóan ötletes megoldással hidalták át: a Szent István-i folytonosságot demonstrálandó, levették Szent István fejereklyéje tartójának ötvösművű koronáját, s ezt helyezte az érsek az új király fejére.

A csecsemő megkoronázása, majd az Ulászló elleni fellépés súlyos anyagi terheket rótt Erzsébetre, s ezek előteremtésére saját koronáját, ékszereit, majd Sopron várost is zálogba adta III. Frigyes német királynak. A polgárháborús állapotok közepette az özvegynek menekülnie kell; pici fiát a Szent Koronával együtt és négyéves kislányát is III. Frigyesnél helyezi biztonságba még 1440 folyamán. De már a következő év októberében hiába próbálja visszakapni őket Frigyestől, aki nem ereszti ki kezei közül sem a kis Lászlót, sem a Szent Koronát. 1442 végén békét köt az özvegy királyné és Ulászló: Erzsébet elismeri Ulászlót királynak, de fenntartja fia igényét a trónra. Erzsébet négy nappal később meghal..., s még két év sem telik el, mikor 1444. november 10-én, a várnai csatamezőn a törökök elleni küzdelemben életét veszti I. Ulászló...

*

I. Ulászló halála után elkezdődik az a csaknem két évtizeden át tartó, elképesztő huzavona, amely V. László és a Szent Korona kiadása ügyében zajlik. Ennek részletes története önmagában egy regény. V. Lászlót végül is katonai fellépéssel való erélyes fenyegetés után, 1452 őszén sikerül kiszabadítani III. Frigyes gyámsága alól, aki akkor már császári címet visel. A Szent Korona azonban továbbra is nála marad. Frigyes minden elképzelhetőt és elképzelhetetlent megtesz, hogy a magyar uralkodói legitimitásnak ezt az abszolút elengedhetetlen, első számú kellékét ne adja ki a kezei közül.

Viharos évtized következik a magyar történelemben. 1456-ban a nándorfehérvári diadalt követően pestisben meghal Hunyadi János, s ugyanebben a betegségben egy év múlva a 17 éves V. László is. Bár 1458 januárjában a köznemesek, a főurak hozzájárulásával Hunyadi Mátyást királlyá kiáltják ki a Duna jegén, egy évvel később III. Frigyes is magyar királlyá választatja magát kéttucatnyi Mátyás-ellenes főúr támogatásával. Hiába, nála van a Szent Korona... Mátyás közfelkelést rendel el, csata csatát követ, változó sikerrel. Közbelép a pápa, megbízottat küld Frigyeshez. Elkezdődnek a tárgyalások Mátyás és Frigyes között a Szent Korona visszaadásáról, ezek éveken át húzódnak. Frigyes követel, és nem enged... Mátyás kitartását végül is siker koronázza, a szerződést Vitéz János váradi püspök hozza tető alá. A megállapodásban nincs váltságdíj megjelölve, valójában nyolcvanezer magyar aranyat kellett Mátyásnak fizetnie, hogy Frigyes visszaadja a szent koronát és a még Erzsébet által elzálogosított Sopront. Ez olyan borzasztó summa, hogy külön adót kell kivetni az előteremtéséhez. A megállapodás Frigyes fantasztikus erőszakosságának és ravaszságának számos jelét mutatja, s azt is, hogy még ekkor sem mondott le róla, hogy valamiképp megkaparintsa Magyarországot. A megállapodás szerint továbbra is használhatja a magyar király titulust, sőt Mátyást „fiává fogadja", s ha Mátyás törvényes örökös nélkül halálozna el, a magyar trónt ő maga vagy örököse kapja meg.

De ez még nem minden! „Az a hír járta, hogy a császár két hamis koronát készíttetett mesterien, hogy a valódit ne lehessen felismerni" – írja Bonfini. A híresztelésnek lehetett valós alapja. Frigyes császár valószínűleg megpróbált még egy adu ászt tartani a kezében. Ha nemcsak a magyar király címet birtokolja, hanem még a valódi Szent Korona is az ő tarsolyában marad, akkor egy adandó alkalommal sokkal könnyebben kaparinthatja meg a magyar trónt. Ezért Pálóci László országbírót kérték fel arra, hogy a koronát azonosítsa. „László egy bizonyos jelről az első pillantásra felismerte a valódi és szent koronát" – mondja szűkszavúan Bonfini.

„Ekkor megint kitört a civakodás a két fél között, mert ezek a koronát pénz, azok a pénzt korona nélkül nem voltak hajlandók átadni. Végül a váradi és passaui püspök közbelépésére mindkét fél esküje mellett abban maradtak, hogy a város kapujában egy és ugyanazon pillanatban adassék át itt a korona a küldötteknek, ott a pénz a császárnak." Huszonhárom hosszú év, számtalan tárgyalás, megállapodások, ígéretek, közbenjárások és csaták után – és óriási anyagi áldozat árán – 1463. július 24-én délben végre a magyar főurak kezébe került a korona. S 1464. március végén Székesfehérváron meg is történt Mátyás ünnepélyes megkoronázása a visszakapott koronával.

*

Itt talán be is fejezhetnénk történetünket. Azonban 540 év távolából visszatekintve erre az országos jelentőségű eseményre, próbáljuk meg elfogulatlanul, az ismert tények alapján megvizsgálni, hogy vajon Frigyes valóban a Szent Koronát adta-e vissza, vagy sem.

Az „igen" választ egy nagyon komoly tanúságtétel támasztja alá: Pálóci László azonosította a koronát. Ő eleve tagja volt annak a héttagú bizottságnak, amelyre a korona kiváltásának és hazahozatalának feladata hárult. Elbírálni egy ilyen horderejű kérdést országbírói tiszténél fogva nála alkalmasabb főurat nem is lehetett volna találni. S bizonyára azért is ráesett a választás, mert azon kevés életben lévő közé tartozhatott, aki valaha még saját szemével közelről látta a Szent Koronát Magyarországon. Erre alkalma lehetett nagybátyja, Pálóci György esztergomi érseki palotájában, ahol 1434-től őrizték a koronázási jelvényeket. Bár László családi fészke, Bereg vármegye elég messze esett onnan, s az is ismeretes, hogy a szent koronát tartalmazó ládát sok főúri pecsét zárta le, így feltehetően még az érseki palota látogatói sem nagyon nézegethették. Ha máskor nem is, Albert koronázásakor Székesfehérváron láthatta a fejéket, és esetleg még 1439 júliusának első napjaiban, amikor Albert király a Pálóci György halálát követő napokban Esztergomból a visegrádi várba szállította mind a királyi, mind a királynői koronát a koronázási jelvényekkel együtt, s az átadáskor felnyithatták a koronát rejtő ládát.

Arról, hogy az azonosítás miképp történt, Bonfini rövid megjegyzésén kívül más, hiteles információ nem áll rendelkezésünkre. Hogy Pálócinak az eléje helyezett két vagy több koronából kellett-e kiválasztania az igazit, vagy csak elismerni Szent Koronaként a Frigyes által prezentált fejéket, nem tudható. Annyit tudunk csak, hogy a jóváhagyó azonosítás, a legalább 24 évnyi időbeli távolság dacára, első pillantásra megtörtént. Csak két évszázaddal az esemény után olvasható az az adalék, hogy Pálóci az egyik ékkő repedése alapján azonosította a fejdíszt. Ez azonban csak a történet meseszerű kiegészítése. Mivel 1608-ban a korona egyik ékkövét újjal helyettesítették, úgy gondolhatták, hogy az eredeti kő nyilván sérült volt már a XV. században is, tehát ez lehetett az az ismertetőjel, amelyik – legalábbis egy újonnan készített másolattól – megkülönböztethette az eredetit.

Rendelkezünk-e vajon más bizonyítékkal arról, hogy a ma ismert korona volt a magyar uralkodók fejéke 1440 előtt is? Nos, úgy tűnik, igen, legalábbis eggyel talán. Ugyanis III. Ince pápa registrumkönyvének margóján látható egy kis rajz, amely II. András miniatűr portréja mellett a magyar koronát mutatja, boltívszerű kiemelkedéssel. S három függője is van. Azt, hogy kilenc függő helyett csak hármat mutat a kép, a kis méret kellően indokolja. A függők jelenléte nem is meglepő, hiszen a XI–XII. századi pénzérmék alapján is megállapítható, hogy a magyar uralkodók ekkoriban függőkkel ellátott, tehát bizánci jellegű, de nem boltíves koronát viseltek. A kis képen viszont, sajnos, nyoma sincs koronánk zománcképeinek vagy a pártaelemeknek, márpedig a pápai írnok bizonyosan nem mulasztotta volna el Jézus Krisztus képének ábrázolását, ha egy rajz rendelkezésére állt volna a ma ismert koronáról. És sajnos a boltívrendszer tetején álló magas kereszt sem azonosítható a képecskén. Ezért meggyőző bizonyítéknak ez a rajz igazából nem tekinthető.

*

Tulajdonképpen meglepő, hogy az 1440 előtti magyarországi pénzérméken, pecséteken, kódexek miniatúráin nem találkozunk a ma ismert királyi korona ábrázolásával, s a korszakból fennmaradt művészeti ►

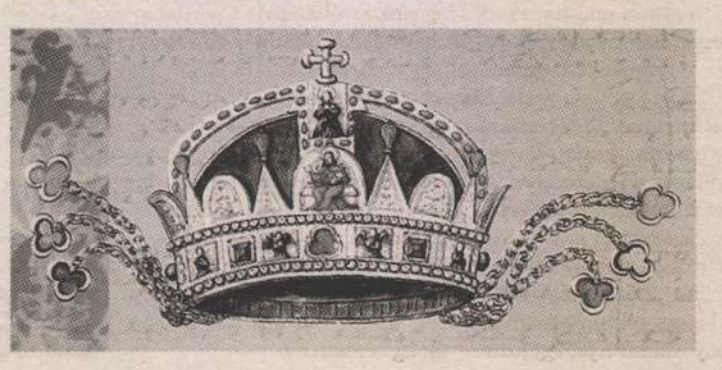

A magyar korona legrégebbi részletes ábrázolása egy 1547 és 1555 között készült kódexben maradt fenn

Jack Nicholson
a nagyközönség szemében afféle fenegyerek, az amerikai film egyik legképzettebb színésze. Kitartásának és életerejének tudja be sikerét
22–23. oldal

ahogy tetszik

ABA-NOVÁK VILMOS ISMERETLEN ARCA

VOLKSBANK-EMLÉKKIÁLLÍTÁS, SZÜLETÉSÉNEK 110. ÉVFORDULÓJÁN

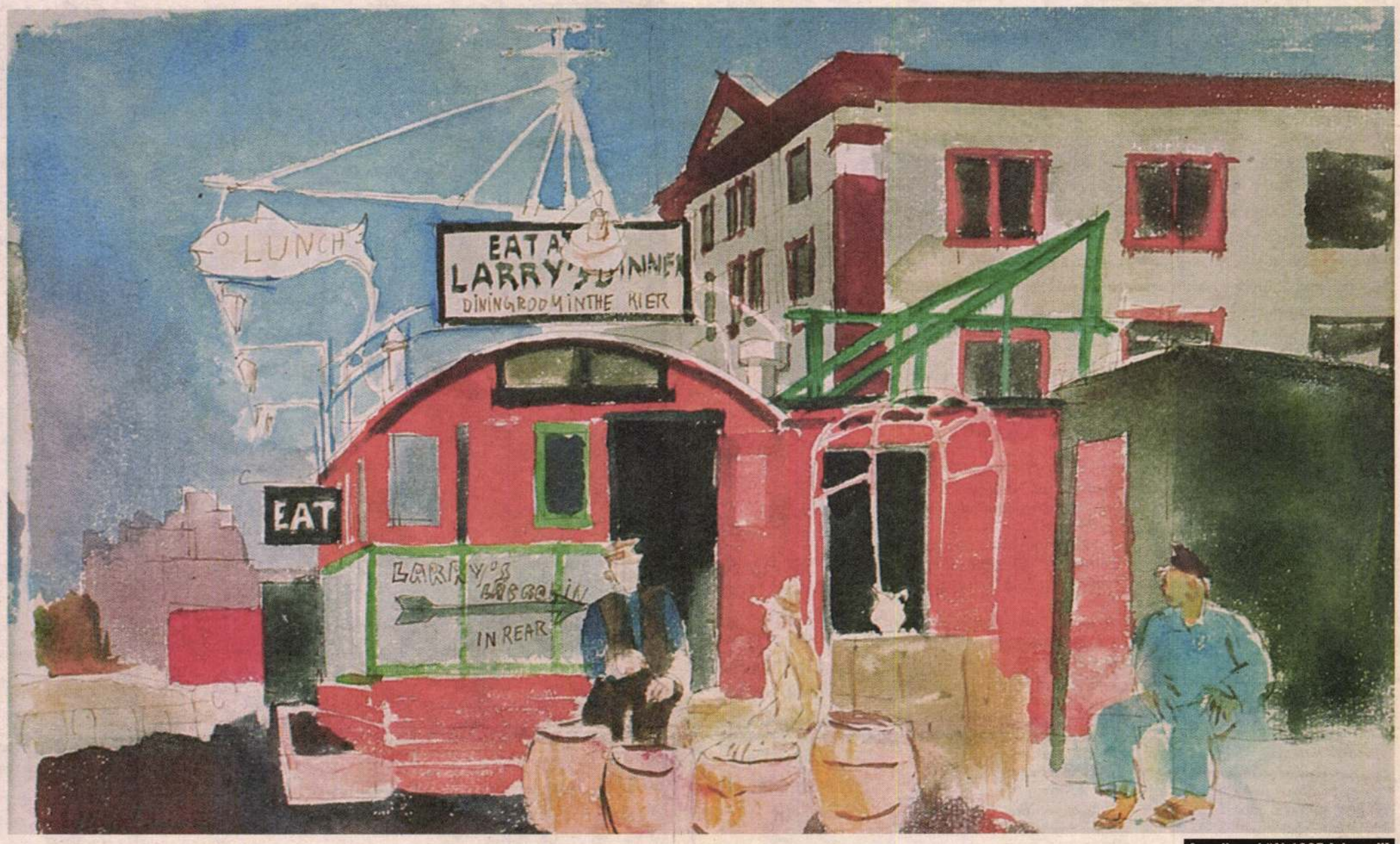

Amerika – büfé 1935 [akvarell]

Önarckép, 1920

Fekvő női hátakt, 1922

„Német földön másfél évszázaddal ezelőtt polgárok, kereskedők és iparosok alapították a Volksbankot. Népbank voltát mindmáig megőrizte: a helyi közösségek értékteremtésének színtere, a civil emberek rendszeres találkozóhelye – mondta Skonda Mária, a tízesztendős Magyarországi Volksbank Rt. elnökhelyettese, majd így folytatta: – Mi más bankokkal ellentétben nem vásárolunk árveréseken műtárgyakat azért, hogy irodáinkat díszítsük velük, vagy trezorba zárjuk őket, hanem nyilvános kiállításokon mutatjuk be azokat a kortárs magyar művészeket, akiket népszerűsítésre érdemesnek találunk." Az utóbbi két évben öt vidéki és három fővárosi fiókjukban többek között Molnár C. Pál vagy Szabó Vladimír, az élők közül pedig Scholz Erik, Németh József, Somogyi Zoltán, Lőrincz Vitus, Kolozsvári Grandpierre Miklós és mások kerültek falra. Falinaptáraikat is ezeknek a művészeknek a képeivel illusztrálják, businesskártyájukon Szotyori László Utak című képét, aranykártyájukon pedig Nyári Géza Magyar táját reprodukálták.

„Az uniós csatlakozás évében 28 képzőművészeti kiállítást rendezünk országszerte, ebből 18-at Budapesten. Reprezentatív nyitány az európéer magyar mester – Aba-Novák Vilmos – emlékkiállítása, születésének 110. jubileuma alkalmából, ez XII. kerületi fiókuk (Istenhegyi út 40/A) földszinti termeiben látható május 2-áig."

Folytatás a 28. oldalon

Háború az olajfák alatt

A gyűlölet évtizedei: palesztin terrorizmus és Izrael válaszcsapásai

Alaposan felkavarta a kedélyeket Izraelben a Hamasz alapítójának és szellemi vezetőjének, Ahmed Jaszin sejknek a hét eleji likvidálása. Egy izraeli helikopter hétfőn hajnalban három rakétát lőtt ki a félig vak, tolószékhez kötött aggastyánra, aki éppen a gázai Szabra negyed mecsetjéből távozott. Izrael évtizedek óta jogot formál arra, hogy az állampolgárait ért támadásokra a palesztin terrorszervezetek vezetőinek meggyilkolásával válaszoljon. A Hamasz földrengéssel felérő bosszút ígért.

A kelet varázsos világa nemcsak az Ezeregyéjszaka igéző meséit rejti magában, az arab és a zsidó kultúrában egyaránt meghatározó elem az önfeláldozás, a vallási fanatizmus és az erőszak. Csakis Isten – vagy Allah – a megmondhatója, hogy kit illet ez a zsebkendőnyi, olajfák övezte földdarab a Földközi-tenger keleti partvidékén. Hiszen arabok és zsidók emberemlékezet óta művelik földjeiket, kereskednek vagy éppen katonáskodnak a Szentföldön.

Az ősi gyűlölet lángjai az 1920-as években lobbantak fel, amikor Palesztina sorsa központi kérdéssé vált. A terület felett gyámkodó brit hatóságok mindent elkövettek azért, hogy megakadályozzák a zsidóság nagyobb arányú bevándorlását, s a függetlenségét féltő arab lakosság is sérelmezte az önálló Izrael megalapítását. Az első cionista földalatti csoportok településeik és a bevándorlók védelmét tűzték ki célként, ám hamarosan fenyegető csapásokat mértek az angol hatóságokra is. A Hagana, az Irgun, a Lehi, s a belőlük kivált Palmach, Stern-csoport ellenállási mozgalmakként működtek, ám a terroristamódszerek sem álltak tőlük távol. Harcuknak olyan jelentős személyiségek estek áldozatul, mint Lord Moyne, a közel-keleti ügyek brit minisztere, vagy a svéd Folke Bernadotte gróf, aki közvetíteni próbált a zsidók és az arabok között.

Az ENSZ 1948-ban mindenesetre felosztotta Palesztinát, hogy így tegyen igazságot a két nép fiai között, ám az Izrael Államot létrehozó határozattal sikerült kivívniuk a környező arab országok haragját. A nyolcvanas évek elejéig három arab–izraeli háború zajlott, ám általános meglepetésre – és az amerikai fegyvereknek köszönhetően – az izraeliek szinte minden ellenük indított inváziót visszavertek, országukat pedig majdnem kétszeresére növelték. A háborúk igazi vesztesei a palesztinok voltak, akik a megszállt területekről elüldözve, csak a szomszédos országok menekülttáboraiban találhattak némi nyugalmat.

Folytatás a 26–27. oldalon

fotó: reuters – Magnus Johansson

ahogy tetszik

Szüleink az ágyban

Ördögi vigyora, ívelt szemöldöke, rekedtes hangja szinte a világörökség része. Közkedvenc, megasztár, ikon. De amint kikerül a kamerák kereszttüzéből, mindenki Jackjéből azonnal energiatakarékos Jack bácsivá válik. Rezignált fáradtság tükröződik a szemében, nagy pocakján összefonja két kezét, úgy regél megfontoltan, akár egy nagypapa az unokájának. A félórás beszélgetés közben megdöbbentő módon alig háromszor villantja elő mosolyát. Nem úgy, mint a héten a magyar mozikba került új vígjátékában, a Minden kezdet nehéz címűben. Nicholson e komédia kapcsán adott interjút lapunknak a Berlini Filmfesztiválon.

Jack Nicholson színészrendező az öregedésről, a barátságról és az életerőről

fotó: mh-archív

Szeptember 11-e után úgy nyilatkozott, egy ideig kizárólag vígjátékokban kíván szerepelni.

Mint mindenkit, engem is lesújtottak a történtek. Úgy éreztem, jobb, ha néha nem mondok semmit, és nem hajtogatok olyan elcsépelt szólamokat, mint „a háborút az ártatlanok is megszenvedik", vagy „mindenki békét akar". Ha nincs olyan mondanivalóm, ami más szájából nem hangzott el, akkor inkább fel kell tenni a bohócsipkát. Három teljesen különböző komédiát forgattam egymás után. De ismeri Oscar Wilde mondását: „Haldoklani könnyű, vígjátékot írni nehéz", éppen a halálos ágyán mondta ezt!

A közönség úgy érezheti, hogy a fiatal lányokat hajkurászó bájgúnár szerepében valamelyest önmagát adja.

Egy bizonyos fokig minden szerepben önmagát játssza az ember. Minden karakterben 85 százalékos átfedés van a színész jellemével. Mindenki iszik, vannak vágyai és így tovább.

A kórházi jelenetben a közönség láthatta...

...a hátsó felemet. Amire nagyon büszke vagyok. Tudja, gyerekként szinte fóbiaszerű undorral nézünk az öreg emberekre, és eljátszunk a gondolattal, hogyan nézhetnek ki, amikor a vécén ülnek. A férfiaknak 42-45 éves korukra lapos lesz a seggük. Nagyon büszke vagyok arra, hogy az enyém nem laposodott le az idő múlásával. Ehhez valószínűleg a diétának is köze lehet.

Vagy éppen a diéta hiányához. Bár nemrég azt lehetett olvasni a bulvársajtóban, hogy rászánta magát a fogyókúrára.

Dehogy, az sosem tesz jót az embernek. Az egészséges mozgás és a szexuális vitalitás a jó egészség titka.

„Férfiak és nők nem lehetnek barátok, miután lefeküdtek egymással", mondja az ön által játszott figura. Egyetért ezzel?

Határozottan nem. Nagyon sok barátom van. (Mosolyog.)

Mégis mennyi?

Több ezer.

Nagyon érdekes összjáték és összhang érezhető a filmből ön és Diane Keaton között.

Diane régi barátom, őrülten excentrikus figura, rettentően sok energiával. De a felszín alatt megfigyelő típus, olyan, akit nagyon kemény fából faragtak. Az energiája a csodálatos humorérzékéből ered. Nagyon szórakoztató vele játszani. Furcsa módon ő is elbűvölőnek talált engem. Egyik barátnőm úgy kommentálta a játékunkat: „Tudod, Jack, Diane bármely filmedben főszereplő lehetett volna." ►

Prolik, jobbra át?

Nyerges András

Pulitzer-emlékdíjas publicista, író

színrebontás

A jobboldali ellenzék vezére nemrég kijelentette: „Tán nem túlzok, ha azt mondom, a mai napig szinte senki nem állt a magyar munkások mellé", tehát ha ő és pártja most odaáll, vagyis munkástagozatot hoz létre, arra „nem indokolatlan a történelmi jelző sem". Sietek leszögezni: a „történelmi" jelző jogos, de a „szinte senki sem"-nek épp az ellenkezője igaz: attól történelmi a mostani „franciakulcsos" találkozás, hogy nem más, mint ápolása egy régi jobboldali hagyománynak. Horthy például már 1919 november 12-én Siófokon sort kerített arra, hogy fogadja „a keresztényszocialista munkásszakszervezetek kiküldötteit, akik átadták neki a keresztényszocialista munkásság üdvözletét. „A fővezér – írja a Nemzeti Újság – meglepő szakértelemmel szólt hozzá a munkásszakkérdésekhez is. Nagyon sajnálnám, jelentette ki, ha a munkásság távol maradna a nemzeti irányzattól".

Úgy látszik, a találkozó éppoly nyájas légkörben zajlott, mint a nyolcvanöt évvel későbbi, s a közeledés platformja is nagyjából azonos lehetett: „Mondják meg munkástestvéreinknek – jelentette ki a fővezér –, hogy annak idején majd helyezkedjenek ők is arra az alapra, amelyen én állok!" Két nap múlva újabb munkástalálkozóról számolhattak be a lapok: „A fővezér joggal helyezett rá súlyt, hogy személyesen találkozzék a tatabányai munkássággal, és fölfedje előttük a maga álláspontját. Meghallgatta a bányamunkások szónokát, aki arra kérte: hasson oda, hogy a munkásság megkapja régi vívmányainak legalább egy részét. Válaszában közölte: az önök sanyarú helyzete nem egyedülálló e hazában. Hogy példával szolgáljak: magamnak is mindkét otthonom odaveszett! Én mindent megteszek, hogy a munkáson segítsek. Meg vagyok győződve, hogy rövid időn belül a félrevezetett ipari munkásság is megtér a nemzeti eszméhez!" Félrevezetettségen a jobboldal korántsem csak a politikai magatartást értette: Raffay Sándor evangélikus püspök 1919 őszén írt „Lehanyatlásunk" című cikkében már a pénz-, illetve munka alapú társadalom különbözőségét pedzegette: „Szomorúan sivár ma a munkás felfogása a munkáról. Munkauzsorássá alacsonyodott, pedig a nemzet életének és megelégedésének alapja a munka!"

A Szózat című jobboldali újság is ápolta a tradíciót: nemcsak hogy „a munkások mellé állt" – 1925. október 18-án bejelentette, hogy munkásrovatot indít, „melyben mint eddig is, mindig helye lesz a keresztény magyar munkásság jogos követeléseinek, és hirdetni fogjuk jogát a munka szabadságának..." –, de a folytatásban (csaknem szó szerint) megfogalmazódik egy mai terminus technikus is: „...melyet a bankkapitalizmussal szövetkezett szociáldemokrácia igyekszik fojtogatni". 1933-ban a Nemzeti Egyesülés Pártja is a munkások felé történő nyitással képzelte el tömegbázisa szélesítését, s ezt annál inkább megtehette, mivel Gömbös alvezére, Marton Béla nem okolta előzőleg pártja minden kudarcáért a „proliirigységet", tehát skrupulusok nélkül létrehozhatta a Nemzeti Munkaközpontot, melynek célját „a nyugati demokrácia közös gondolatvilága helyett a magyar fajtestvéri szeretet gyakorlati ápolásában" jelölte meg. Talán már akkor ama gondolat jegyében, hogy van élet a nyugati demokráciákon túl is. A Nemzeti Munkaközpont Nemzeti Munkahetet szervezett, melyet „Gömbös Gyula vezérelnök" nyitott meg, aki nem kapott ugyan jelképes franciakulcsot, viselt viszont egy jelvényt, melyen a kalász mellett autókerék szerepelt, azaz olyasmi, amit ilyen kulccsal szokás megszorítani. Gömbös a Függetlenségben kifejtette: „A kalász és a kerék összhangja a szolidaritás, ami nélkül nem tudom elképzelni a nemzeti munkát!" A lap vezércikkben szögezte le, hogy „ajkunkon fenséges szárnyalással csendül fel a munka himnusza", s ezt szó szerint kellett érteni: vitéz Somogyvári Gyulával megíratták a Munkariadót, amit a Nemzeti Színházban vitéz Garamszeghy Sándor szavalt el. A vers jövendölésnek is beillik, „Gyula diák" tudniillik valósággal ►

„Az önök sanyarú helyzete nem egyedülálló e hazában. Hogy példával szolgáljak: magamnak is mindkét otthonom odaveszett. Én mindent megteszek, hogy a munkáson segítsek."

Számos ötlet

jelenethez, ugyanis [illegible] az ötször öt szorzatából kivonunk tizenötöt, pontosan tízet kapunk, sőt ha az ötöt az öttel összeadjuk, akkor is tízet kapunk, arról nem is beszélve, hogy akárhány éves a hajóskapitány, tuti, hogy tízes számrendszerben tartja nyilván a korát.

A bemutató egy több évre tervezett előadás-sorozat egyik estje volt, amelynek első darabja a Földi Béla alkotta Az ötödik elem lett volna, ha betegség miatt nem marad el. A nézőket a koreográfiáról készült film levetítésével és a Még 1 Mozdulatszínház egy régebbi produkciójával kárpótolták. Ezután jött a premierdarab: Mándy Ildikó 5x5-je. [illegible] terület nagysága maximum [illegible] a koreográfia játszási ideje pedig összesen huszonöt perc lehet. Az estről tudósító internetes anyagok között szerzői nyilatkozatban az olvasható, hogy az öt a kínai számmisztika egyik legfontosabb száma, és hogy az alkotók öt viszonyra (testvéri, baráti, szülő-gyermek, férfi-nő és uralkodó-alattvaló) fokuszáltak. Egy kis szörfölés után (még öt perc sem kell hozzá) megtudható, hogy Mándy Ildikó öt évvel ezelőtt alapította meg saját társulatát, alkotásaiban szereti alkalmazni a legújabb technikai vívmányokat. [illegible] határozottan rajzolt csolatok lehetséges variációinak a mennyisége minimum csókszor csók a négyzeten. Erre a műveletre is lehetne izgalmas táncjátékot koreografálni.

Kutszegi Csaba

• ***Mándy Ildikó: 5x5***
Még 1 Mozdulatszínház a MU Színházban

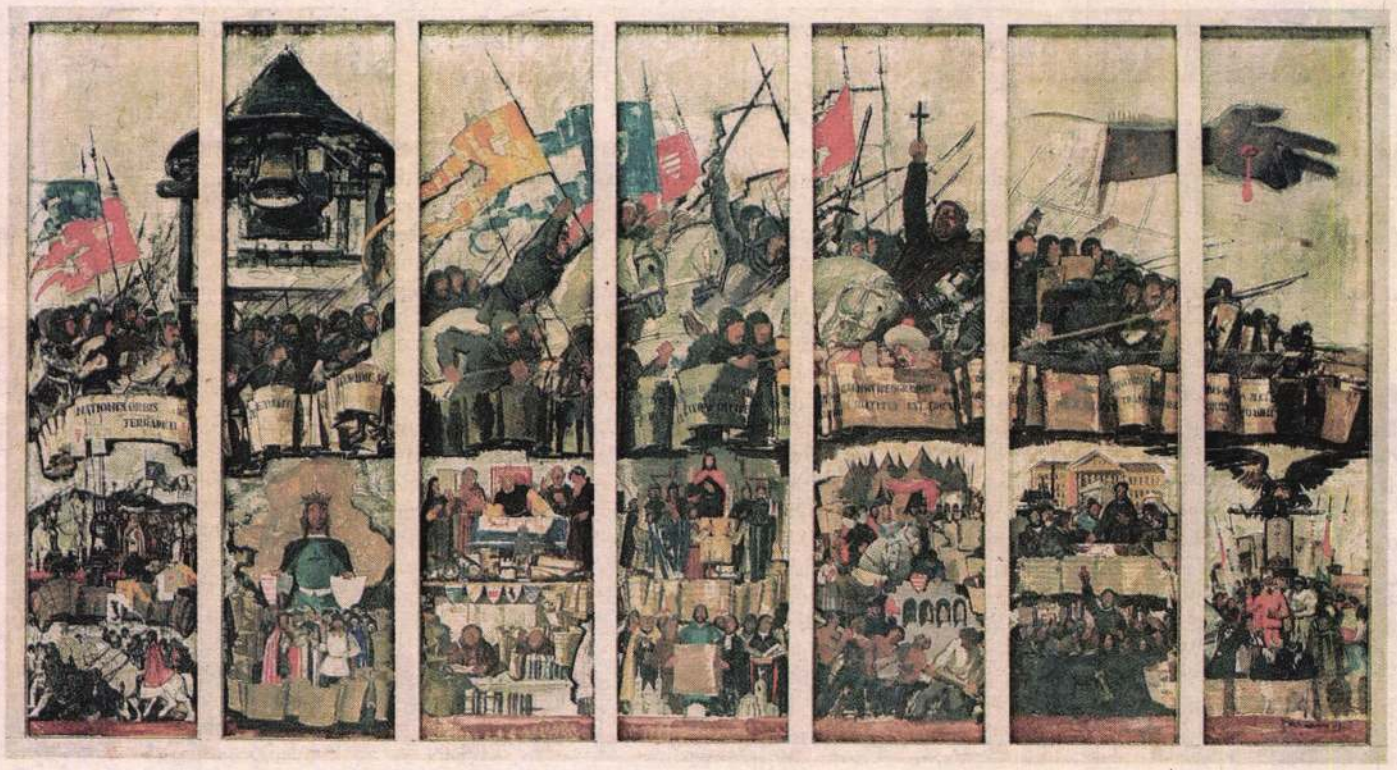

Aba-Novák Vilmos ismeretlen arca Francia–magyar kapcsolatok [terv], 1936

Sárból és napsugárból gyúrva

tévé

A közszolgálat reneszánszának ígéretes jele az új – „mindent bele" típusú – hétköznap délelőtti Napi mozaik. Persze nem épülhet semmi rombolás nélkül. Most a szolgáltató műsorok (például az Ablak, az Évgyűrűk, a Holmi) olvadtak be, igencsak megkurtítva, a majd kétórás csevegőmagazinba. Ezek – mondhatni, szembeszállva az évtizedes konvenciókkal – „megszüntetve, megőrizve" kerültek újra a képernyőre. Eltűnt a családtagként megszokott személyiségek jó része, s ami sokaknak még inkább fájhat, egyelőre nyoma sincs a harcos érdekvédelemnek. A nyitó adás miniatűr Évgyűrűjében nem az idősek problémáiról volt szó, idilli „operettes" riport készült helyette a székesfőváros leggazdagabb kerületének nyugdíjasklubjában zajló, megejtő műkedvelőshow-ról. De be kell látnunk: a módos Hegyvidékről a Szabadság térre legördülő, e piciny hazát inkább csak hírből ismerő televíziósok világa elég szűkös. Az Ablak is része lett a mosoly országának, a szerkesztők jobban aggódnak egy szegény angol aggért (aki kénytelen Madeirán meghúzni magát, s Magyarországra jár „olcsóbb" fogakat csináltatni), mint hazai sorstársaiért. Egy bölcs telefonáló így vélekedett a gyógyturizmus nyomán feltáruló globális nyomorról: a britek az ottani, mi meg az itteni fogkezelést nem tudjuk megfizetni. Több igényesen feldolgozott témát is láttunk az első Napi Mozaikban. A Kalendáriumban az kerül terítékre, ami az adás napján épp aktuálissá válik. Jó tudni, hogy a március idusa után született gyermek a Csízió szerint serény és istenfélő. S azt is, hogy másfél évtizede ült össze először az ellenzéki kerekasztal. Akkortájt még rokonszenves arcok derengtek föl a régi filmkockákon. Szemben a megszépítő emlékezettel, az 1963-ban elrendelt amnesztia idején sem részesült mindenki közkegyelemben, akire a törvény vonatkozott. Az ötvenhatos foglyok közül sokakat szabadulásuk után pár nappal újra letartóztattak. Mindezt egy drámai interjúban megszólaló egykori fogoly is hitelesíti.

Üdítő színfolt volt a pár perc, amikor Huszti Péter készülő könyvéről beszélt éppoly példás tömörséggel, mint a többi meghívott. Portrék lesznek a kötetben, és szerepnovellák, ezek érzékeltetik a színinövendékekkel, hogy az ember – Madách Imrével szólva – sárból és napsugárból van összegyúrva. Semmi sem alakul úgy, ahogy gondolnánk, a tavaszi napéjegyenlőség az idén egy napot csúszott, tetejében a nappal tíz perccel hosszabb is az éjszakánál. Megjegyzem: ez – a szinte már egyetlen ingyenes természetbeni juttatás – nem a kormány érdeme, kizárólag az atmoszféra fénytükrözésének köszönhető.

De csak addig, amíg lesz egyáltalán éltető (égi és lelki) légkör, sár és napsugár. A műsorban a környezetvédők arra intenek: ritka adottság, hogy a fővárosnak még van tiszta ivóvize, nem kellene ezt a Szentendrei-sziget beépítésével tönkretenni. Az egyik nyelvvédő, akinek magyarító könyvecskéje most jelent meg, az idegen szavak szennyező hatásától tart. Kukorelly Endre szerint: a nyelv nem romlik, csak változik. A nyelvtanilag helytelen mondatokat kell „üldözni", nem az új szavakat.

A műsorvezetők, akik addig kedélyesen és szellemesen kommentálták az elhangzottakat, gátlásossá váltak, mindenre keresték az „echte magyar szókat". Ötlettelenül ülnek az ötletes díszletben, amely úgy fest, mintha egy bizánci székesegyház ráomlott volna egy akciós bútoráruházra, s máris képileg illusztrálta a nyelvész követelése nyomán támadt enyhe tudatzavart.

Stark R. László

• ***Napi mozaik***
M1

A mélybe zuhant múlt

[illegible] alá dörgölni annak gyávaságát. [illegible] is emiatt. Egyik nap azzal fogadja őket a mama, hogy hazatért az édesapjuk tizenkét esztendő múltán. Rá is nyit a két gyerek: a fekete hajú, ősz[illegible]es, bajuszos-szakállas férfi (Konsztantyin Lavronyenko) alszik már.

Másnap közli velük az apa, hogy hosszabb kirándulásra viszi őket. Útközben kisebb-nagyobb összetűzés támad szülő és gyerekei között. A fiúk nem szoktak hozzá, hogy apjuk van ismét, hiszen kicsik voltak még, amikor magukra maradtak az édesanyával s a hallgatag nagymamával. Azt sem tudják: hol volt az apjuk, mit csinált. Találgatnak, fabulálnak. Repülő volt talán? De akkor hol az egyenruhája? Nem szereti a halat, mert túl sok része volt belőle: tehát esetleg valahol Északon töltötte idejét. Sorrarendre telefonál valahová. Kinek? Miért? Nehéz az összecsiszolódás is, mert a férfi kemény, bár nem durva. Iván folyvást lázad az apai önkény ellen; ázik-fázik olykor, ha magára hagyatva kell megvárnia, amíg apja végre megenyhül, és érte jön a bátyjával.

Végül egy szigetre csónakáznak át. Ott is van egy romlófélben levő világítótorony. Az apa – ezt a gyerekek nem láthatják – egy lakatlan ház padlatából előás valamit. Láda az, s benne talán akkumulátor vagy valami hasonló. Ekkorra már az addig valamelyest lojális Andrej is megelégeli a szigort és pofonokkal súlyosbított felelősségre vonást. Iván pedig a torony csúcsába mászik, és leugrással fenyegetőzik. Apja hiába kérleli, miközben fölfele kapaszkodik ő is. Aztán a korhadt karfa eltörik, s a férfi a mélybe zuhan. S mintha beérett volna ez a többnapos túlélési gyakorlat, szocializációs tréning. A döbbent, összetört gyerekek magukhoz térnek, a holttestet haza szeretnék vinni. Ám a csónak, amelyet együtt szurkoztak még, léket kap; apjuk tetemével elsüllyed. Ugyanolyan rövidülésben mutatja őt a kép, mint az újratalálkozáskor, alvás közben: Mantegna híres Krisztus-ábrázolása szerint. Végül fekete-fehér fényképfelvételek sorjáznak, amelyeket Andrej készített utazás közben, valamint a családi albumból válogatottak: az ifjú szülőket látjuk a csöpp gyerekekkel. A folytonosság helyreállt. Az én olvasatomban a Visszatérés egy orosz család – s tágabban: Oroszország – önbizalmának, belső kohéziójának megerősödését mutatja be. Amikor az apa elkerült otthonról, a Szovjetunió épp összeomlott, egy bizonyos hőseszmény is megsemmisült, pótcselekvéseknek adva át a helyét. Az apa fölbukkanása és megváltó erejű halála hoz fordulatot. Tragikusat, de megtisztítót egyszersmind. Rozsdás vasak és roncsok mellett pompás építésű autóút, gyártelep, tiszta és korszerű étterembelső mutat jelentékeny változásokat.

Egészen rendkívüli a két gyerekalakítás. Lavronyenko teljesítménye az Yves Montand-éhoz fogható a hajdani Salemi boszorkányokban. Mihail Kricsman operatőr kézi kamerája, élességátállításai, távcsövön keresztül, daruzással készített képei tapintattal közvetítik e megváltástörténet kamaradrámáját. Andrej Gyergasev zenéje is Vlagyimir Mojszejenko és Alekszandr Novotockij forgatókönyvének hiánytalan megvalósulását szolgálja; a vége táján hiteles férfihangon megszólaltatott orosz népdal sugall általános érvényű következtetéseket.

Kőháti Zsolt

• ***Visszatérés***
orosz film
Rendezte: Andrej Zvjagincev
Forgalmazza a Mokép Rt.

ahogy tetszik – régi idők kocsija

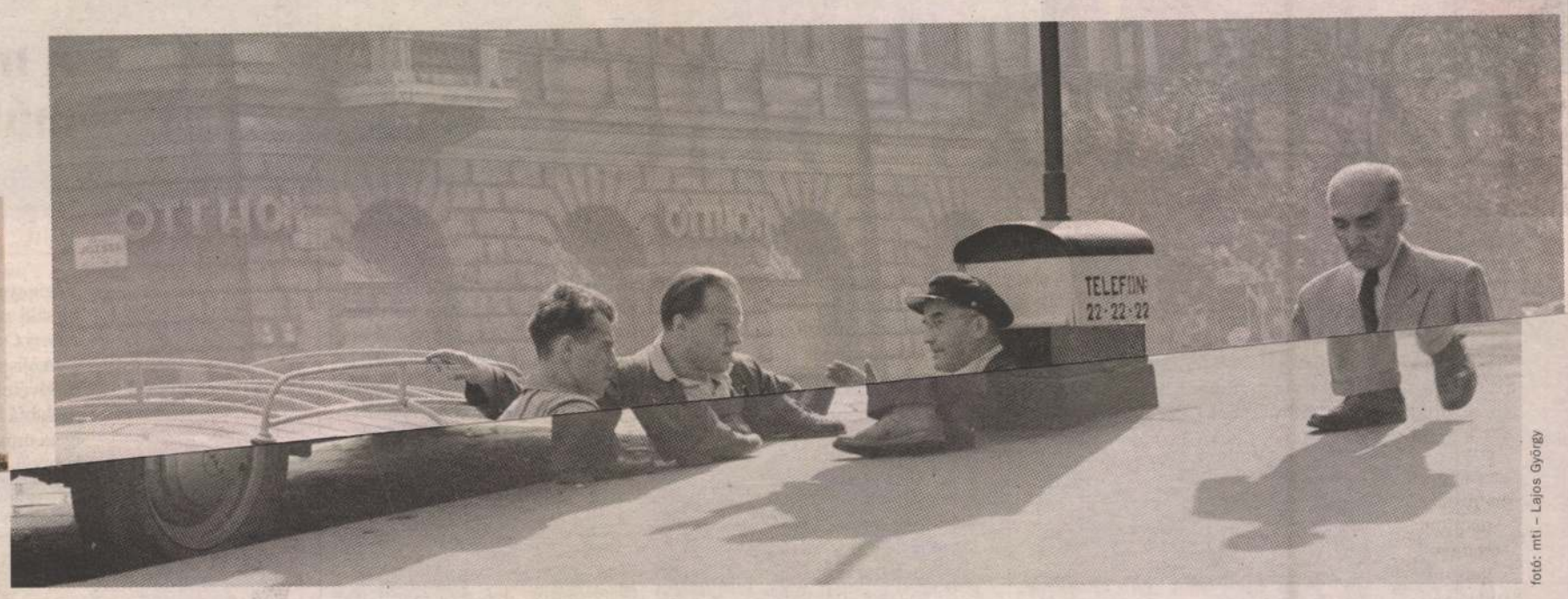

fotó: mti – Lajos György

„Orosz csodák" kultusza

Lada, Moszkvics, Volga, mindenhova szovjet gépkocsival! A budapestiek közül bizonyára sokan emlékeznek a feliratra a Hamzsabégi útnál lévő vasúti hídon. Jóval az említett típusok „aranykora" után is olvasható volt még. A többség szerint inkább szerencsére, mint sajnos egyre kevesebbet találkozunk ezekkel az autókkal az utakon, vannak azonban, akik mindent megtesznek azért, hogy az efféle „orosz csodák" kultusza tovább éljen.

A Magyar Moszkvics Klub mintegy negyven tagot számlál. Mivel az elhivatott moszkvicsosok többnyire nem elégednek meg egyetlen példánnyal, a negyven tag nagyjából ötven-hatvan autót üzemeltet. A társaság szoros kapcsolatban áll a Zaporozsec és a Zsiguli fanok szervezetével is. Sőt olyanok is vannak, akik többféle típust is birtokolnak ezekből a hí-

res-hírhedt autókból. Gondoljuk csak el, egy kert, ahol két Zápor Jóska, három Moszkvics és két Zsiguli áll! Nem tréfa.

Éppen ilyen látvány fogadja a látogatót, ha Berényi Zsolthoz, a Magyar Moszkvics Klub elnökéhez megy vendégségbe. Azt gondolná az ember, az elnök egy hetvenéves öreg szaki, aki harminc éve lett egy új Moszkvics boldog tulajdonosa, és azóta is azt őrizgeti. Ezzel szemben Berényi huszonéves, közgazdasági végzettsége van, a Moszkvicsok és Zaporozsecek mellett éppen második diplomája megszerzésén ügyködik. A klubot ő alapította, és azóta sokan csatlakoztak hozzájuk.

Azt hiszem, abban mindenki egyetért, hogy a legmerészebb és legbizarrabb autókat Zaporozsjében állították elő, Zaporozsec néven. A Zapi, Zápor Jóska, Villám Joe vagy egyszerűen Hruscsov bosszújaként emlegetett kocsikat elképesztően rossz minőségük tette különlegessé. Magyarországon körülbelül 22 ezer darabot adtak el belőlük. Ebben nincsen benne a 965-ös típus, ez 1965-ben jelent meg, de borzasztó technikai igénytelensége miatt a Kermi nem engedte forgalmazni Magyarországon. Laczó Zsoltnak, a Magyar Zaporozsec Klub elnökének több Zaporozsece is van. A legbüszkébb egy 968-asra, ezt 1971-ben gyártották, és igazi ritkaságnak számít. Ötezer dolgozó mindössze ötezer autót szerelt össze 2000-ben a Moszkvics gyárban. Zaporozsjében annyiban más a helyzet, hogy az üzemet megvette a Daewoo, és napjainkban is gyártanak ott autókat. Igaz, már nem Zaporozsecet, hanem Tavriát. A régi típusok pedig lassan begurulnak a történelem lapjaira.

A Moszkvics gyár története egészen 1929-ig nyúlik vissza, de Moszkvics néven csak 1947-ben kezdtek autókat gyártani. Lehet persze röhögni – hogyne lehetne, a többség azt teszi – a közelmúlt Ukrajnából és Oroszországból érkező autócsodáinak láttán, a Moszkvics azonban valaha aranyérmet is nyert a brüsszeli autókiállításon! Sőt megesett az is, hogy a finnországi Ezer tó ralin harmadik, a London–Mexikó ralin második helyezett lett a Moszkvics-csapat. Állítólag sikerrel forgalmazták az autót Norvégiában, Finnországban, Belgiumban és az Egyesült Királyságban is. Az angolok tudhatnak valamit, hiszen ott is működik Moszkvics klub. A jobbkormányos változatra különösen kíváncsi volnék...

A Zaporozseccel kapcsolatban egy kicsit más a helyzet. Az igazság az, hogy ezzel nem nyertek versenyeket. Bár szerintem nem is indultak el... Néhány mendemonda kering a típus körül, amit a klub tagjai természetesen cáfolnak. Az egyik az, hogy a Zapi motorja harckocsi indítómotor volna. Mindannak ismeretében, hogy az Izs gyárban motorbiciklik mellett Kalasnyikovokat csináltak, hát, minden megeshet, bár az ötlet kétségkívül bizarr. A másik rejtély pedig egy menet közbeni fütyülő hang, ennek eredetéről megoszlanak a vélemények. Egy biztos, az autó fűtése is legendás, hiszen benzinkályha működött benne, ami – ha nem is volt tökéletesen biztonságos – olyanra tudta fűteni a kisautó utasterét, hogy a sofőr akár gatyára is vetkőzhetett benne. Az is tuti, hogy akármilyen csúnya és primitív volt a Zapi, az orosz útviszonyokhoz tökéletesen megfelelt. Keringenek róla olyan történetek, hogy még kisebb folyókon is gond nélkül át lehetett kelni vele.

A Moszkvics klub tagjai szívesen vásárolnak meglévő darabjaik mellé további kocsikat. De mivel csak két autószerelő van közöttük, inkább a jó állapotú autókat keresik. Ennek a típusnak az az egyik nagy hibája, hogy a műanyag alkatrészek 20-30 év alatt elfáradnak, és egész egyszerűen szétesnek. A társaság – mivel nálunk nem lehet hozzájutni – Ukrajnából szerez be minden szükséges darabot. Hasonlóképpen jár el a Zaporozsec klub tagsága is, bár ők olykor nevetséges összegekért vásárolnak lerobbant állapotú példányokat, és ezeket összeépítve használható darabokat hoznak létre. A 15-20 tagot számláló Zápor Jóska klubnak, ellentétben a moszkvicsosok társaságával, nő tagjai is vannak. Ennek okát Laczó Zsolt klubelnök abban látja, hogy a Zaporozsec a maga idejében női kisautó volt.

Az egykori KGST országainak négykerekű emlékeit sokan szeretettel vegyes mosolygással szemléljük. Olyanok is akadnak, akik óvodás korukban a szomszéd gyerekekkel gyorsultak az utcán a régi pedálos lemez-moszkvicsaikban. „A tisztelet mindenképp megilleti azokat, akik a sokszor kritikán aluli minőség ellenére is kitartanak ezek mellett, és megmentettek valamit az utókornak" – olvasható a Zaporozsec klub honlapján. A gyűjtők évente egyszer összegyűlnek Budapesten, a Felvonulási téren május elsején, és ettől az sem tántorítja vissza őket, hogy egy kissé eljárt kedvenc márkáik fölött az idő. Idén egy héttel később tartják felvonulásukat, az Európai Unióhoz való csatlakozást követő ünnepségek miatt.

Knap Gábor

A „eastern" életérzés egy szovjet Moszkvics-reklámon. A mai húszévesek imádják. A szögletes lámpás modell már az új időket idézi

HIRDETÉS

trafó
KORTÁRS MŰVÉSZETEK HÁZA
BRITISH COUNCIL
1894 Budapest, Liliom u. 41.,
tel. 215-16-88
www.trafo.hu trafo@trafo.hu
EMERGE AND SEE
/nemzetközi diák rövidfilm fesztivál
április 2–3. 19h
PORT.hu MHonline ISUGO

FELHÍVÁS!
Detre és Ferenczy Antikvitás tavaszi árverésére
(a Gerbeaud Atrium termében)
keres festményeket, ezüst tárgyakat, arany- és köves ékszereket, Kovács Margit-, Zsolnay-, Gorka-porcelánokat, bronzszobrokat.
Készpénz, előleg lehetséges.
1056 Budapest, Váci u. 51.
Tel.: 317-7743,
(06-30) 347-9360;
e-mail: fiz@axelero.hu
11293 MH

1021

1520

Aba-Novák Vilmos: Cserépvásár

Jelentős-e a szolnoki művésztelep?

A kérdés, hogy jelentős-e a szolnoki művésztelep, nem „szónoki".

A szónoklattan azt tartja „szónoki kérdésnek", amire a válasz csak egy lehet: határozott igen, avagy határozott nem. S az egyetlen válasz úgy is érthető, hogy másféle válasz nem is lehetséges, mert a dolog annyira kézenfekvő.

Mondok egy példát.

Fúj, süvít a szél. S ebben a fújó-süvítő szélben a szónok feltesz a kérdést hallgatóságának, amely saját bőrén érzi, hogy fúj, süvít a szél:

— És valóban — kérdezi a szónok —, fúj-e, süvít-e a szél?

Mindenki tudja, hogy a válasz erre csak egy lehet:

— Igen!

S ugyanezt állítja a szónok is.

A hatás óriási. A szónok győzött. Mindenki igazat ad a szónoknak.

De ugyanakkor ugyanez a szónok ugyanezt a hatást egy másik kérdéssel is elérheti. Történetesen azzal, amelyik így hangzik:

— És valóban — kérdezheti a szónok —, szélcsend van-e most?

Mindenki tudja, hogy erre a válasz csak az lehet:

— Nem!

És ugyanezt állítja a szónok is.

*

A kérdés, hogy jelentős-e a szolnoki művésztelep, tehát nem „szónoki".

Persze, hogy nem, hiszen erre nem egy, hanem legalább háromféle válasz is adható.

Hallgassuk meg sorjában.

A szolnoki művésztelep 75 éves, de a szolnoki képzőművészeti tevékenység már 125 esztendőre tekint vissza. Ha visszamegyünk-visszanyúlunk a kezdet kezdetéhez, akkor önkéntelenül is kalapot emelünk, mert tény, hogy a Szolnokon hajdanában összesereglő festők először emelték festői témává a magyar valóságot. Mégpedig úgy, hogy először akkor tűzték alkotói céljukká az Alföld látványának, az itt élő emberek életének, munkájának megörökítését. A valóságfestést, beleértve a természetábrázolást is, csak ezután tűzte zászlajára a magyar művészettörténetnek korszakalkotó, híres helyszíne: Nagybánya. S még később: Hódmezővásárhely. Az időbeli elsőség vitathatatlanul Szolnoké. Ebben az értelemben Szolnok jelentősége maga is vitathatatlan.

Ha viszont —, s ez már a második válaszhoz vezet — a szolnoki festészetet a nagybányai festészethez hasonlítjuk, akkor be kell vallanunk, hogy a magyar festészet fejlődése jobban kötődik Nagybányához, és kevésbé Szolnokhoz. Jobban fújt, süvített a modern festészet szele Nagybányán, és kevésbé Szolnokon. Ez a frissítő-pezsdítő fuvallat Franciaországban, a korszerű európai festészet szülőföldjén, kélt szárnyra, ez ihlette, ösztönözte és sarkallta a nagybányaiakat, hogy megújítsák és európai színvonalra emeljék a korábban egyhelyben topogó, földhöz ragadt, provinciálisan kisszerű magyar festészetet. Ebben az értelemben, ha Nagybánya jelentőségéhez mérjük Szolnok jelentőségét, a szolnoki festészet jelentéktelenségével találjuk szembe magunkat.

Egy „igen" és egy „nem" után következzék a harmadik válasz arra a kérdésre, hogy jelentős-e a szolnoki művésztelep, a szolnoki festészet a magyar művészettörténetben?

Itt azonban már el kell árulnom valamit. Ez a kérdés nem úgy ju-

állsz előttem, mint amikor tizenöt szendvics és egy liter konyak elfogyasztása után le akartad tépni a ruhámat!" — villant eszébe.

— Fejezze csak be, majd aztán. — Rendkívül idegesnek látszott.

— Most búcsúznom kell, majd később — szólt a telefonba. Letette a hallgatót.

— Próbáljon meg kevesebbet telefonálni — mondta a főnök. — Nincs időm arra, hogy perceket várjak magára. Itt van ez a karton, a vevő reklamált, nézzen utána!

Hallgatta a magyarázatot: valami egészen jelentéktelen ügyről — ügyecskéről — volt szó, igazában oda sem tudott figyelni, a szavak feloldódtak, elvesztek, mielőtt a tudatáig érkeztek volna. „Hogy kevesebbet telefonáljak? Ez is új! Eddig sohasem szólt érte, pedig olykor valóban órákig beszélgettem, amíg egy-egy vacsorát összehoztam. A vendégekkel, a hidegkonyhával... És ha a főnök éppen arra vetődött, valami tréfás megjegyzést tett, a többiek meg mosollyal honorálták. De hát mit vétettem ellenük? Hiszen a választ is Géza hibájából mondták ki! Lehet, hogy mindig irigykedtek rám, csak nem

ZIMONYI TIBOR:

Orpheusz alászáll

MAGAMRÓL. — Filozófia szakos tanár vagyok, első verseimet 1965-ben mutatta be a Kortárs. Azóta verseim megjelentek folyóiratokban, heti- és napilapokban, továbbá az Üzenet című antológiában.

A költő a szavakra bízza magát, mert tudja: „lélektől lélekig" a szavak vezetnek, az emberi összetartozás e törékeny kristálypillérei, melynek törékeny mivolta lényegükből, a hitelességből, pontosabban: annak meglétéből vagy hiányából fakad.

Nem e földön történt meg mindez,
hanem Budapesten, a tizennegyedik kerületben.
Egy helybéli szentélyben jártunk,
imádságos arccal (mint mindig),
befelé forduló szívvel.
— Színtévesztő madár volt:
lebegett, nem esett soha a földre.
Csak kiterjesztette a szárnyát
(szárnyain átjárt a szél)
s ívelt a levegőben.
Mondják, ha egyszer földet ér — meghal.
De én nem láttam földet érni.
Hiába nyújtóztak érte a lángok;
levegőbe-fogódzó-madár volt,
Budapesten, a tizennegyedik kerületben.

LÉVAY BOTOND:

Fák és gyökerek

A budai várban talált 600 éves szobrokról

En e szoboremberek szemét csodálom csak,
midőn homoksírjuk hályogát lefejtették róluk
felébresztett tekintetük újra gyermekien szép,
a népet-abáló országdúlások paripái alatt
ájultan döngtek vermükben,
hajukon a mártirság-előtti Duna simogatása,
ajkukon romolhatatlan nyelvünk példabeszédei
őseinkből gond-könnyű gyermekeink lettek,
visszafelé kellene gyökereznünk ezután,
hogy fává öregedjünk mi is.

(1120)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1978 FEB 18
KÉPES ÚJSÁG
Aba-Novák Vilmos, festőművész

tott eszembe, hogy egyik reggel felébredtem és hirtelen arra gondoltam: jelentős-e a szolnoki művésztelep. Ez a kérdés nem is nekem jutott eszembe, hanem egy kitűnő művészettörténésznek, Egri Máriának, aki a szolnoki jubileum alkalmából könyvet írt: „A szolnoki művésztelep" címmel. Ez a könyv – a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalatának dicséretes jóvoltából – most jelent meg.

Ebben találtam a következő megállapítást, amely Szolnok védelmét éppúgy célozza, mint ahogyan a szolnoki festészet értékelésének bonyolultságát is jelzi: „nem lehet a korszerűség kritériuma csupán az, hogy Münchenben, Párizsban, Rómában, Berlinben vagy New Yorkban megjelenő valamely irány hogyan arányilik magyar utánzójának képességeihez." – Ez egyúttal azt a javaslatot is megkockáztatja, hogy a szolnoki festészetet, a megítélése során, ne mérjük Münchenhez, Párizshoz, Rómához, Berlinhez és New Yorkhoz. De, természetesen, ne mérjük Nagybányához sem! Mérjük csak önmagához! Ahhoz a lehetőséghez, amit Szolnok nyújtott és kínált az odagyűlt festőknek a magyar valóság, a magyar Alföld beemeléséhez, beépítéséhez a magyar festészetbe. Ki, hogyan oldotta meg ezt a feladatot? Ezt a kérdést is érdemes vizsgálnunk akkor, amikor a szolnoki művésztelep jelentőségét mérlegelve keressük, és megadjuk a választ. Ennél mi se bonyolultabb! Fényes Adolf és Zádor István: két külön világ. S a harmadik: Aba-Novák. És a negyedik... és az ötödik... Hirtelen zavarba jövünk.

Ez az értékelés még hátra van. Nem tisztázta kellőképpen Egri Mária sem ebben a könyvében. Csak arra adott lehetőséget, hogy gondolkodni kezdjünk. S ez nem kevés. Enélkül, ugyanis, el se jutunk a megalapozott és teljes válaszhoz. Ahhoz a bizonyos harmadikhoz, ami azonban alighanem a legjelentősebb a lehetséges válaszok közül.

Simon Gy. Ferenc

iletek

feletti díszítések adják az épület copf-jellegét

építészetre. A Nemzeti Múzeum híres épületét Lechner Jenő restaurálta 1926-ban.

OPERAHÁZ

A klasszicizmus egész Európában még virágjában volt, amikor a középkor világáért lelkesedő romantika, majd historizmus az építőművészetben megjelent. Ez utóbbinak legnagyobb

Aba - Novák Vilmos, festő

1525

A Mai magyar képzőművészet című naptár tizenhárom kortárs festő egy-egy művét tartalmazza, a klasszikus magyar festőket bemutató falinaptár pedig ezúttal *Aba-Novák Vilmos* festményeit teszi közzé tizenhárom színes reprodukción.

– Naptartójékoztató

8,

Esti Hírlap, Bp. 1980 okt. 29.

(1523)

Aba Novák Vilmos

Aba-Novák Vilmos 1931-ben freskókat festett a szegedi Dömötör-torony falaira. A magyar harcosok között fölismerhető Móra, aki a korhű ruházatra és fegyverzetre vonatkozó tanácsaival segítette a művészt.

Nem hallgathatjuk el azonban, hogy a vállalkozókedv nagysága nincs arányban *a művek többségének* színvonalával.

Apró Ferenc

Magyar Hirlap 1979/167/6

Apró:Móra a képzőművészetben

(1522

Aba Novák Vilmos

Aba Novák Vilmos (1894–1941): a két világháború közötti időszak egyik legnépszerűbb művésze volt: festő és grafikus, számos állami és egyházi megrendelésre készülő falkép alkotója. Művészete az ún. római iskolához kapcsolta; festészetére erősen hatott az olasz novecento újklasszicizmusa. Táblaképeinek kedvelt témaköre a cirkuszok, parasztvurstlik, székely és alföldi piacok tarka világa. Emberábrázolása groteszk, harsány színeit expresszív feszültség hevíti.

Mihály fi Ernő: Művészek, barátaim
Bp. Corvina 1977.

72

Aba Novák Vilmos és Pátzay Pál az Ernst Múzeumban

Ennek a kiállításnak nemcsak az a jelentősége, hogy két fiatal művész azt mondja: úgy érzem, fejlődésemnek olyan fokára érkeztem, hogy kész, érett művekkel állhatok a közönség elé. Ezt csináltam eddig, ezt tudom, ide jutottam. Ez a kiállítás egyúttal egy kultúrpolitikai korszak vizsgája is. Beszámolója a hivatalos kultúrpolitikának: ezeket a művészeket támogattam, neveltem külföldi intézetekben, most megláthatja mindenki, a támadás volt-e jogosult, vagy a dicséret, amely ezért ért.

Igen, szokatlanul hangzik nálunk; az állam segítette ezeket a száz százalékosan modern törekvésű fiatalokat. Aba Novák Vilmos festőművész és Pátzay Pál szobrászművész két évig a római Magyar Intézetben dolgozott, nagyrészt ottani munkájuk eredménye ez a kiállítás.

Ez az Aba Novák Vilmos szinte alig hasonlít a régihez. Új művész áll előttünk, aki eljutott odáig, hogy élménye és alkotásai között nincs semmi elválasztó akadály, nem áll neki ellent az anyag, amellyel hosszú ideig küzdenie kellett, hogy érzéseit, gondolatait, örömét, szenvedéseit és szenvedélyeit elmondhassa. Ez a művész hiánytalanul birtokában van művészi kifejező erejének, tisztán és világosan, megnyugtatóan és mindenki számára érthetően tud közölni mindent.

Az emberi érzések legszélesebb skáláját fejezik ki képei, diadalmas indulóktól a leghalkabb líráig.

Pátzay Pál majdnem egész eddigi fejlődését bemutatja a kiállításon. Legelső szobrain keserűen lázadozott az anyag ellen, amelynek aztán ura lett. Azelőtt kisplasztikával foglalkozott, csak római éveiben foghatott hozzá nagyobb feladatok megoldásához. Van egy szobra, *Az anyaság;* terhes asszonyt ábrázol, egységes kontúrokba foglalt, nyugodt formáiban benne van a születés, a származás, az élet misztikuma. Az élet legmélyebb titkaihoz nyit ajtót ez a művész.

Egy sorozat portrét is kiállított. Könnyedsége és biztonsága, amellyel az embert ábrázolja, a magyar szobrászatban egészen egyedülálló.

Az érdekes, jelentős kiállítás holnap nyílik meg az Ernst Múzeumban.

Magyarország, 1931. február 15.

Kmetty és Csorba a Tamás Galériában

Kmetty Jánost mesterségbeli tudása és művészi szolidsága, hite és lelkiismeretessége öntudatos, szigorú, kötött fejlődésen vezette keresztül. Párizsi hatások adnak lökést néha ennek a fejlődésnek, de határozott, puritán egyénisége maga töri át magát a problémákon, amelyeknek megoldása végül is egészen önálló, egészen eredeti és egészen őszinte.

Az önmagához való szigorúság tükröződik képein, amelyek a legzártabb kompozíciók törvényei szerint épülnek fel. Ez a szigorú konstrukció állandó kísérője művészi fejlődésének, amelynek egyes etápjait inkább a színek alkalmazása különbözteti meg egymástól.

Most az áttetsző, derültebb színek jelentenek új felszabadulást, amelynek, úgy látszik, első igen szép eredményeit mutatja be ezen a kiállításon. Tájképei, csendéletei, néhány arcképe és aktos kompozíciója újra azt igazolja, hogy Kmetty János az új generáció legkiválóbbjai közé tartozik.

Csorba Géza más irányban igazolja, hogy milyen erős szálakkal kapcsolódik művészete a mához. Egyre tisztábban látjuk, hogy korunk uralkodó művészete az építészet, s ehhez kell alkalmazkodnia az új szobrászatnak is. Csorba Géza érzi az architektonikus formák uralmát, egyre dominálóbb lesz szobrain az építészeti kompozíció zártsága és monumentalitása.

S hogy ez nála mennyire belülről jön, azt frappánsan igazolja egyik legelső, 1913-ban készített szobra, amelyet *Halhatatlanság* címmel állított most ki. Ezen már tökéletesen érvényesülnek a leegyszerűsített, architektonikus nyugalmú formák.

Újabb szobrai közül az *Örökkévalóság* című kis bronzszobor mutatja legtökéletesebben ilyen irányú törekvéseinek eredményét. Monumentalitásra törekszik mindenütt, néhány pompás portréján is ezt eredményezi a zárt formák nyugalma.

Magyarország, 1931. február 7.

Aba-Novák Vilmos festőművész (1519)

ABA-NOVÁK VILMOS: KISVÁROSI UTCA

Nők lapja, 1942. márc. 25.

6

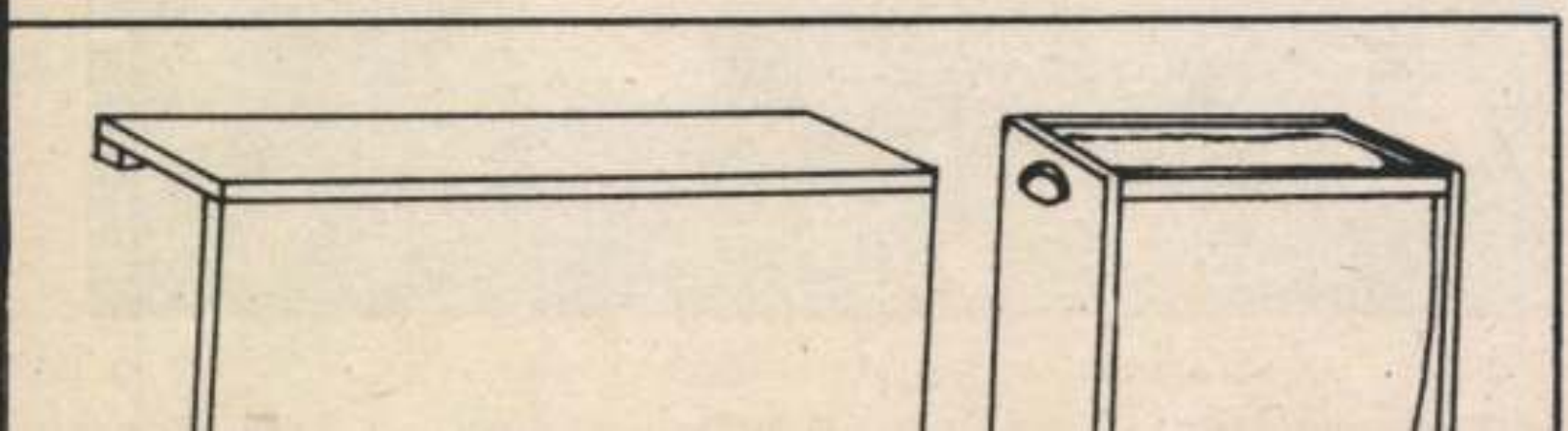

Aba Novák Vilmos: „Szalmalzi vásáros konyha."

(1518

(levonat): A magyar művészet könyve 1918. jún. 3.

éter személyében származású fiatal

lovasok részére lovastúrákat szervez.

Sz. L.

---

eggel szíveskedjék

lsorolt országokból közi postautalvány- nia, Egyesült Álla- et Szövetségi Köz-

jékoztatjuk kedves s előfizethetnek a elmi Vállalat alábbi

I. Iványi, 58 Chats- LIA: Cosmos Book Vic. 3182. — Globe — AUSZTRIA: Ru- WIEN I. — BELGI- 2. 1000/Bruxelles. — de Abril. 01000. Sao Norrebrogade 182. minen Kirjakauppa AORSZÁG: Société IXe. — HOLLAN- rdam. — IZRAEL: — „Hadash" Köl- od. No. 63904). — 1. Novi Sad. — 19. Prince Arthur Books, P. O. Box. 2T8. — Hungarian Vancouver B. C. ary 6. Alberta. — P. O. Box 6140 Et- chen 81. Titurelstr. Köln 1. — Musica OLASZORSZÁG: SVÁJC: Szerday H—4142 München- ksell Subscription olm. — USA: Ma-

gyar Áruház, 11802 Buckeye Road. Cleveland, Ohio 44120. — Center of Hungarian Literature 4418 — 16 th Avenue Brooklyn N. Y. 11204. — Hungarian Bookshop. 42. Montroe-Street. P. O. Box. 1455. Passaisc, N. J. 07055. — Hungarian Books and Gifts Shon 216 Somerset Street, Ney Brunswick, N. J. 08901. — Otto's Import Store, 2320, W. Clark Ave-Burbank, Ca. 91506. — Püski—Corvin, 1590 — 2nd Ave, New York, N. Y. 10028. — VENEZUELA: Luis Tarcsay Calle Iglesia Ed Villoria. Apt. 21—105. C. 24. Caracas.

Magyarországon a MAGYAR HÍREK-et a Magyar Posta terjeszti. Belföldön előfizethető a Posta Központi Hírlap Irodáinál (PKHI) 1900 Budapest V., József nádor tér 1. közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96162 pénzforgalmi jelzőszámlára. Belföldön az éves előfizetési díj 150,— forint.

Kedves Olvasónk, amikor az előfizetési díjat megküldi, arra kérjük, hogy — a pontos címzés érdekében — nevét és címét NYOMTATOTT NAGYBETŰKKEL írja meg. Ha címe megváltozásáról értesít minket, vagy a rosszul leírt címzés helyesbítését kéri, ugyancsak használjon nyomtatott nagybetűket.

A MAGYAR HÍREK szerkesztősége (H—1905 Budapest 62, 292. postafiók) a jövőben is örömmel áll olvasói rendelkezésére, és bármely kérdésben szívesen ad felvilágosítást.

MAGYAR HÍREK

Hungarian News, Nouvelles Hongroises, Ungarische Nachrichten. A Magyarok Világszövetsége lapja. P. O. B. 292. Budapest 62.
Főszerkesztő: SZÁNTÓ MIKLÓS.
Főszerkesztő-helyettes: APOSTOL ANDRÁS.
Szerkesztőség: 1905 BUDAPEST, Benczúr u. 15. Telefon: 225-405.
Kiadja a Lapkiadó Vállalat, 1073 BUDAPEST, Lenin krt. 9—11. Telefon: 221-285. Levélcím: 1906 Budapest, PF. 223. Felelős kiadó: SIKLÓSI NORBERT igazgató.

78.2875 Egyetemi Nyomda, Budapest
Felelős vezető: Sümeghi Zoltán igazgató

HU ISSN 0133—090X

INDEX: 26 506

Művészet

A Római iskola tegnap és ma

77|12

Halotti képmások, ravatalképek, a Nemzeti Múzeumban

Rubens évforduló

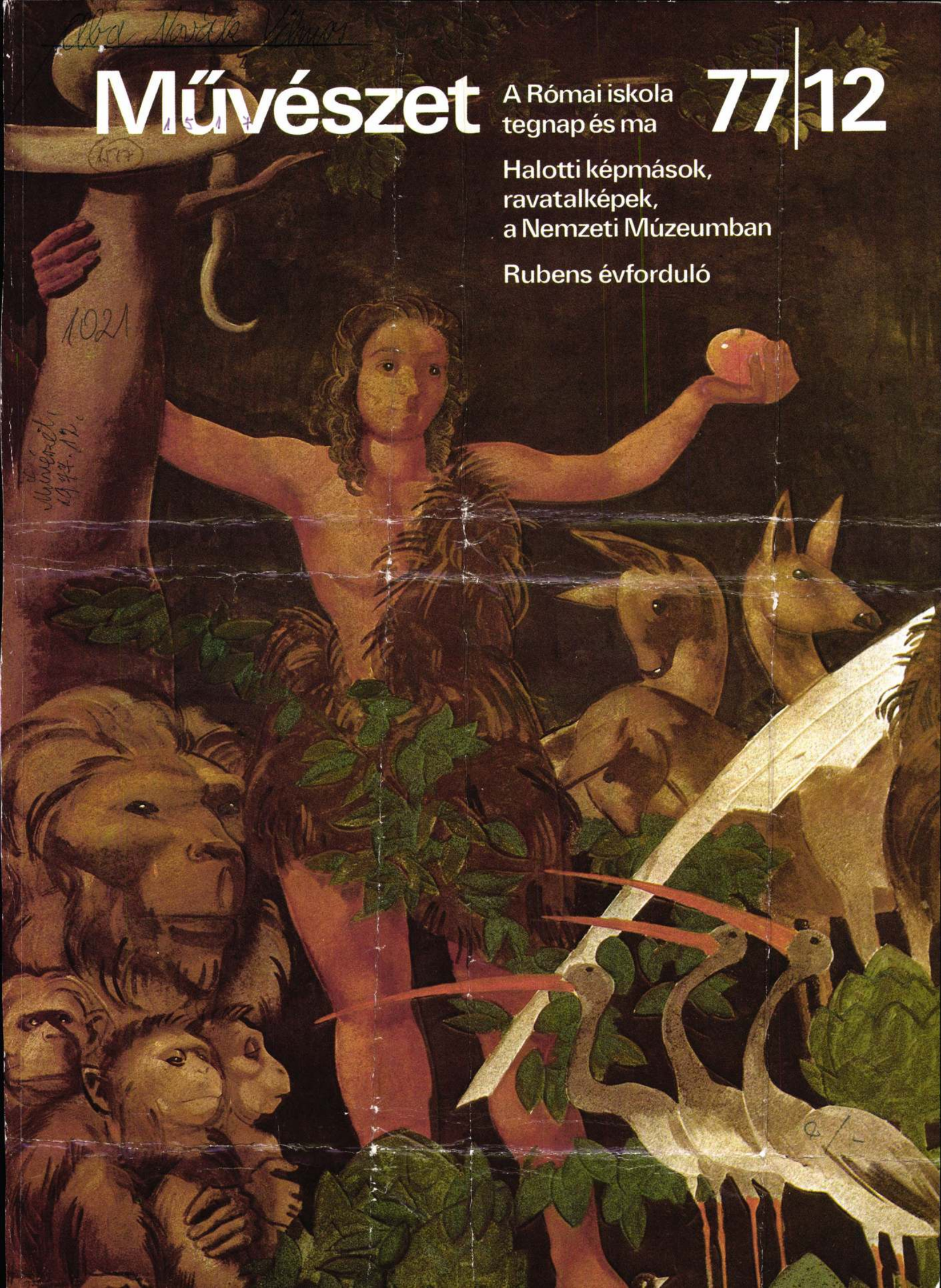

Aba Novák Vilmos

1516

ABA NOVÁK VILMOS: Berda József ebédel

Kartány, 1947. 9. 1365. old.

Berda Arany-re

1

Örökömet bitorolják mi
akik nem tudják viseln

2

Örökömet bitorolják m
kik nem tudják elvisel

Dokum

„Kezdem Berdát m
dünnyögte 30 éve
(1947-ben, kb. jún

tüze világítja meg, okot és okozatot megfordítva: mintha torzságuk nem bensőjükből, hanem a pokol létéből fakadna. Némiképp eretnek gondolat, ám az a szellemi kör, amelyhez festőnk is tartozott, semmiképpen sem a vallás dogmáit tekintette mérvadónak.

A diadalív ábrázolásai a hivők felé fordul-

mind a történet befejezetlenségének, tehát aktualitásának elszánt bizonyítékai. A Keresztfa legendájának ábrázolásán megjelennek a művész számára oly kedves cirkuszi állatok is; a Jeruzsálembe induló Krisztus (az egész freskóciklus legdísztelenebb, leghétköznapibb képmása) körül megejtően jámbor tanítványok, és a kíséret tagjai közt

Aba Novák Vilmos: A jászszentandrási templom diadalívének és apszisának freskói, 1933

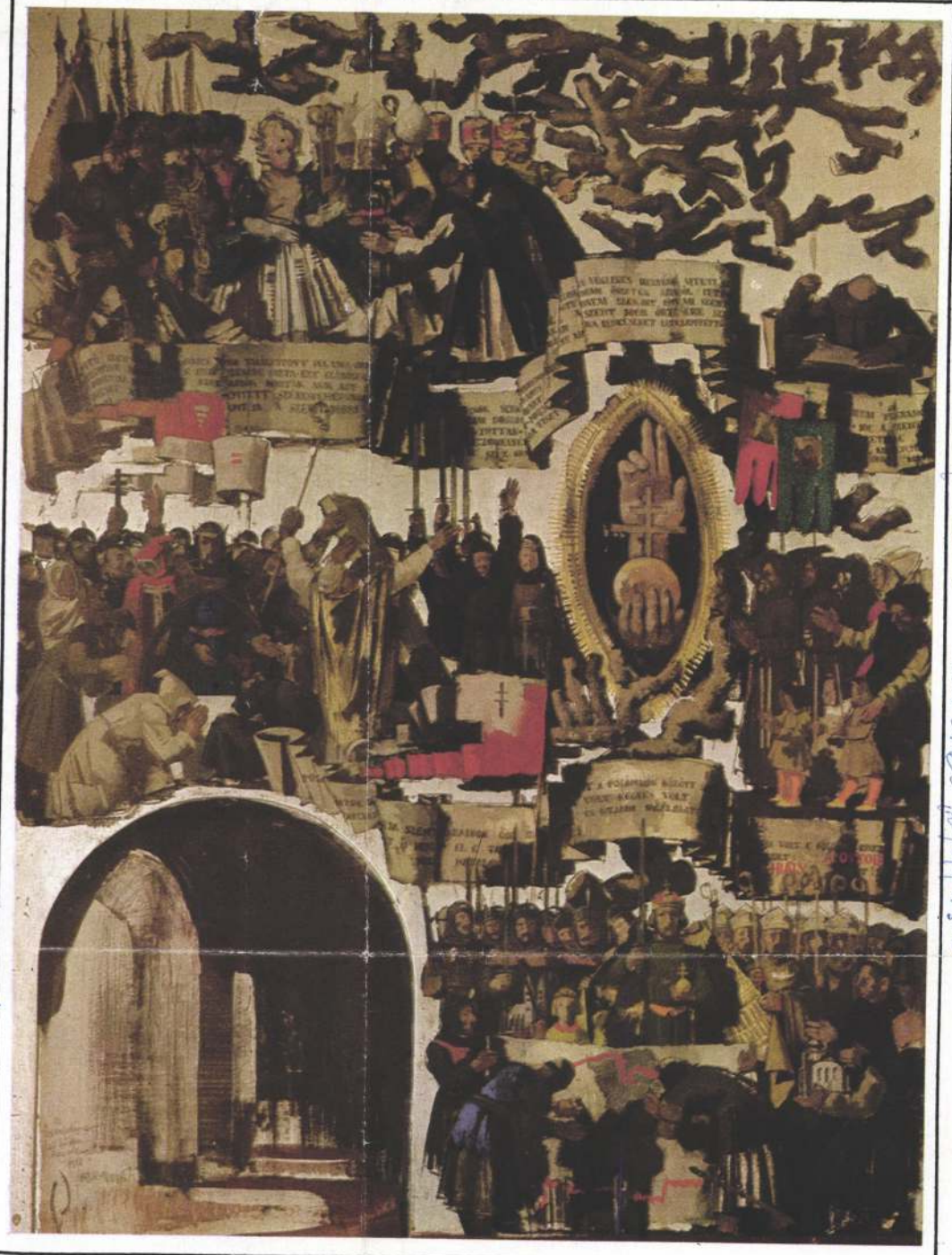

lba Novák Vilmos: A székesfehérvári Szent István-freskó vázlata, tempera, 1938

1526

1021

Abanovák Vilmos festményeinek szines reprodukcióit

1980. X. 29. 21.05 Televizio 2.Müsor
Tv-híradó 2. kiadás
- Ma mutatta be a sajtónak a Képzőművészeti Alapkiadó Vállalat jövő évi naptárait. A Bartók centenáriumot köszöntő falinaptár képei egy-egy Bartók műhöz kapcsolódnak. A klasszikus magyar festők hagyományos sorozatában ezuttal Abanovák Vilmos festményeinek szines reprodukcióit kinálják. A régi metszetek kedvelői bizonyára örömüket lelik a XVI. XIX. századbeli szines graikákban, és a képes krónika tizenhárom miniatúráját ábrázoló Kronikom Picktumban. A mai magyar képzőművészetet tizenhárom kortárs festő egy-egy müve képviseli. Külföldre is szép ajándéknak tünik a magyar népviseletek szines fotógyüjteménye. Szép az asztali és előjegyzési naptárak választéka is. Mindig nagy számu vállalati naptárak közül egyet kell kiemelni. A Filatélia naptára az 1974-ben kiadott akt-sorozat bélyegeit tartalmazza, az eredeti festmények reprodukcióján. Egyébként idén először mutatja be a kiadó a nagyközönségnek valamennyi naptárát, a Rajk László utca és a Dráva utca ca sarkán, a Duna Galériában ma délután megnyitott és november 30-áig látható kiállitáson.

(MTI)

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Aba Novák Vilmos festőművész

Művészet

1977

(MTI)

Aba Novák Vilmos: Címlap
Berczeli A. Károly Július című verseskötetéhez

pályákat végigkísérve a korszakkal ismerkedőnek mégiscsak tudomásul kell vennie, hogy az áttekinthetetlenség, az elhallgatások és figyelmetlenségek ellenére voltak különös törvényszerűségek a modern magyar művészet második-harmadik negyedszázadában, voltak feltűnően ismétlődő jelenségek, amelyek felett képtelenség szemet hunyni. Azaz, ha nincs is, ha nem volt is eddig áttekintő „római iskola-történetünk", e tudománytörténeti hiánytól függetlenül léteznek művészettörténeti tények, tudomásulvételre várók. Tény, hogy a magyar művészek két háború közötti egzisztenciális és szellemi bizonytalanságát kihasználva egy hivatalos, és a maga módján rendkívül átgondolt művészetpolitika tehetségeket, jobbára erős tehetségeket toborzott-korrumpált a maga katolikus-nemzeti eszméi számára, tény, hogy ezeknek az ösztöndíjjal édesgetett, csillogónak látszó ideológiákkal elkáprázta tott művészeknek egy része hosszú távon szolgálta szobrászatával és festészetével azt, amire kiképezték, tény továbbá, hogy a római szellemmel szakítók egy része később egy esztétikailag-ideológiailag még veszedelmesebb, még reakciósabb magyarkodó vagy ó-konzervatív felfogásban folytatta tevékenységét, – s végül tény, hogy ugyanezek a művészek művészeti-közéleti szerephez jutottak egy gyökeresen megváltozott történelmi helyzetben, a felszabadulás után.

77

Új Ember 16. 2004. április 4.

Idén száztíz éves lenne Aba-Novák Vilmos

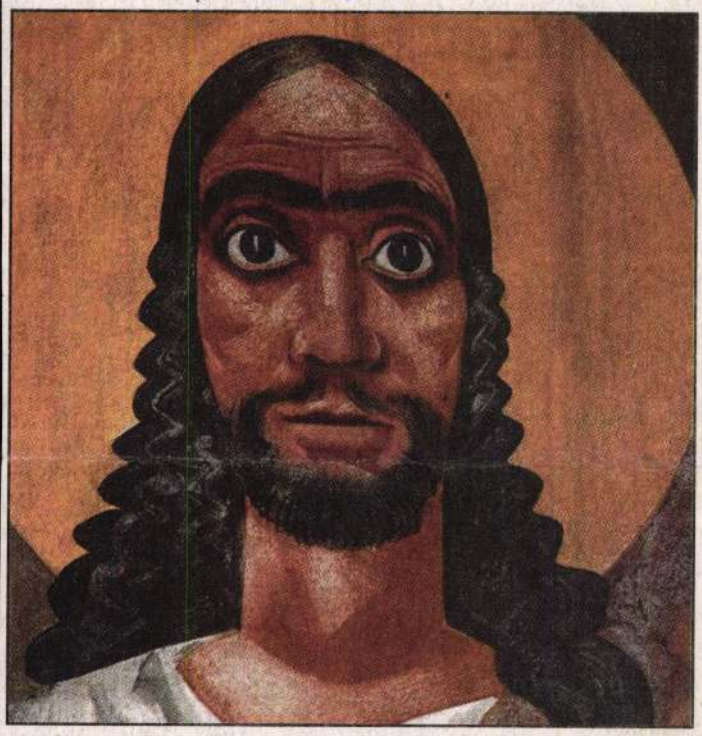

Az utolsó ítélet

A római iskola kiemelkedő képviselője, *Aba-Novák Vilmos* festő- és grafikusművész 1894. március 15-én született Budapesten. Pályája kezdetére a kubizmus és *Cézanne* gyakorolt nagy hatást, korai aktkompozíciói *Szőnyi István* nyomán készültek. Az I. világháborús sebesüléséért vitézi címet kapott művész 1921 és 1923 között Nagybányán alkotott, majd 1928-tól elnyerte a római Magyar Akadémia ösztöndíját. 1932-ben I. díjat nyert a padovai egyházművészeti kiállításon. Hazatérve reprezentatív állami és egyházi megbízásokat kapott, a többi között freskókat készített 1931-ben a szegedi Demeter-toronyba, majd 1933-ban a jászszentandrási római katolikus templom freskóit festette meg *Chiovini Ferenccel* együtt. 1934-ben részt vett a római egyházművészeti kiállításon, 1936-ban festette a Szegedi Hősök kapuját, 1938-ban, az Eucharisztikus Kongresszus és a Szent István Emlékév alkalmából készültek a budapesti városmajori templom és a székesfehérvári Szent István Mauzóleum freskói, 1939-ben a pannonhalmi millenniumi emlékmű falfestményei. Az 1937-es párizsi világkiállításon, majd 1940-ben, a velencei biennálén nagydíjat nyert. Haláláig, 1941. szeptember 29-ig a budapesti Képzőművészeti Főiskola tanára volt.

G.A.A.

EGYHÁZI ZENE

A budapesti Szent István-bazilikában: Ápr. 4-én 10 órakor G. P. Palestrina: Ingrediente, G. P. Palestrina: Missa Brevis, Farkas Ferenc: Lukács passió, Kersch Ferenc: Stabat mater, J. Gallus: Ecce, quomodo moritur.

Az Egyetemi templomban minden vasárnap a 9 órai ünnepi szentmisén közreműködik a templom Don Bosco ifjúsági ének- és vegyes kara.

A pesti ferences templomban (V. Budapest, Ferenciek tere 9.) **minden kedden 18.30-kor gregorián szentmisén** énekel a Schola Gregoriana Budapestinensis. Vezényel: Béres György.

A pesti ferences templomban (V. ker. Ferenciek tere) **ápr. 4-én a 10 órás szentmisén** a gregorián Lukács passiót, **ápr. 7-én 19.30-kor** Liszt Ferenc Via crucis-át (közreműködik: Hantos Andrea, Fucskó Magdolna, Lehőcz Andrea, Hausenblasz Máté, Ferenci Zsolt — ének, Deák László — orgona), **ápr. 9-én 18 órakor** gregorián János passiót, **ápr. 11-én a 10 órás ünnepi szentmisén** Wolfgang Amadeus Mozart G-dúr missa brevisét (KV 140; közreműködik: Hantos Andrea, Lehőcz Andrea, Balla Lajos, Ladjánszki László — ének, Deák László — orgona) énekli a templom Liszt Ferenc Kórusa. Vezényel: Pattantyús-Ábrahám Károly.

A belvárosi főplébánia templomban (Bp. V. ker. Március 15. tér) ápr. 4-én virágvasárnap 10 órakor: népénekek, motetták, Werner Alajos: Mercédesz mise, Lukács passió. **Ápr. 9-én Nagypénteken 18 órakor:** Harmat Artúr: János passió, Victoria: Populo meus, Croce: O vos omnes, Népénekek. **Ápr. 11-én, Húsvétvasárnap 10 órakor:** Introitus: Resurrexi, J. Haydn: Nelson mise, Halmos László: Terra tremuit, A. Lotti: Regina caeli, G. F. Händel: Halleluja.

Nagyböjti zenés áhítatok a Szent Rókus templomban. (Bp. VIII. Gyulai Pál u. 2.) A hangversenyek az esti szentmise után **17.45-kor kezdődnek: Ápr. 3.** — Elekes Zsuzsa orgonaestje. KM.: Szabó Barbara — ének, Fülep Márk — fuvola.

A Haller téri Szent Vince templomban ápr. 3-án, szombaton 19 órakor nagyböjti hangverseny lesz. Műsoron Bach és Brahms korálok, Pergolesi: Stabat Mater. Közreműködik a Caritas Collectio Kamarazenekar Somogyváry Ákos vezényletével, a Rotunda Énekegyüttes (karigazgató Tóthné Mózer Annamária), Béres Judit és Várhelyi Éva (ének), Áchim Erzsébet (orgona).

Virágvasárnap és nagypénteken a 18 órakor kezdődő szertartáson közreműködik a Szent Vince templom kórusa, szólót énekel Kállay Gábor, Kállay Miklós, Mozsár György, dr. Kopitkó Csaba, vezényel: Áchim Erzsébet.

Az Örökimádás-templomban: Április 4-én 10 órakor: Szertartások, passió, Bach és Dvorák nagyböjti kórusok. **Nagypénteken 18 órakor** szertartások, passió. **Ápr. 11-én** Húsvétvasárnap 10 órakor J. Haydn: G-dur mise, Szokolay: Alleluja, Mozart: Regina Coeli kantáta. Közreműködnek: Besenyei Éva, Risai Ágnes, Rácz Ottó, Visy Gábor, orgonál: Kuzma Levente.

A ciszterci Szent Imre-templomban (XI. Villányi út 25.) **ápr. 9.-én nagypénteken 18 órakor:** Passió a Kájoni gyűjteményből (17. sz.) és itáliai reneszánsz motetták.

A budai ciszterci Szent Imre plébániatemplomban (1114 Bp. Villányi út 25.) ápr. 25-én, 20 órakor a Megnyugvás Hospic Alapítvány betegei számára **jótékonysági hangversenyt** rendez a Budapest XII. kerületi felsőkrisztinavárosi Keresztelő Szent János plébániatemplom a Schola Ifjúsági Énekkar. A hangverseny fővédnöke Mádl Dalma. Műsoron katolikus és protestáns zeneszerzők hitvalló művei. Belépődíj nincs! Adományokat köszönettel fogadnak. Csekkszámlaszám: 11711034-20804129.

A farkasréti Mindenszentek templomában a Duba Szilvia, Szab zsef. Orgonál: Som István.

A XII. ker. Babé ápr. 3.-án szomb Kórus nagyböjti ko zényel: Tóth Andrá

A pestlőrinci fő órakor a hagyom S. Bach ritkán hall hangzik fel a Dohn nekarának és a t Szólisták: Puskás Tihanyszegi Zsolt igazgató: Komáron

J. S. Bach: Jáno és 10.-én nagysz téri evangélikus Zádori Mária, Sch József, Berczelly Is az Erkel Ferenc K kar. Vezényel: Kam

A Magyar Egyhá téri evangélik szólatalálkozót runk minden olyan szolgálatot teljesí kérjük tőlük (gr Goudimel-zsoltár korállal fogják szín Bach Ich bin vegnü ria és a Lutheránia Kamp Salamon ve gó táncház zárja **Magyar Egyházz pest, Vörösmarty T/F: 344-6721**

P. Hauser József nak 66., papságán Márc. 11-én a **Sa örök nyugalomra**

P. Horváth Kálm vatásának 65., pap **hunyt. Márc. 29.-** Otthon kápolnájáb lumbáriumban **hel**

El nem évülő u Szent Mihály- (A lévő kriptában (B 8116-os telefonon lehet.

Budapest belváro golkisasszonyok-) nap és vasárnap is

Az **egyetemi te minden pénteken** kek részvételével.

Missziós beszéd tanár a Krisztus Ki viczky u. 9.) **ápr.** szombaton a **17 ór**

Máriaremetén, a mindhárom nap 18

Nagyböjti enges ti polgárokat a Jó tér 22.). Valaha itt á nénk visszaállítani)

Mű-Terem Galéria – Virág Judit

Téli Aukció

75.

MŰ-TEREM GALÉRIA - VIRÁG JUDIT

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK
ÖNT, CSALÁDJÁT ÉS BARÁTAIT

A MŰ-TEREM GALÉRIA TÉLI ÁRVERÉSÉRE

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:

2002. NOVEMBER 30-TÓL DECEMBER 8-IG
MINDEN NAP 10-18 ÓRA KÖZÖTT A
MŰ-TEREM GALÉRIÁBAN

MEGNYITÓ:

2002. NOVEMBER 30-ÁN (SZOMBATON) 10 ÓRAKOR
A MŰ-TEREM GALÉRIÁBAN

AUKCIÓ:

2002. DECEMBER 9-ÉN (**HÉTFŐN**) 17 ÓRAKOR
A BUDAPEST KONGRESSZUSI KÖZPONTBAN

Virág Judit Tóra Lehel

Katalógus és információ: **Mű-Terem Galéria**
1055 Budapest, Falk Miksa u. 30. Telefon/Fax: (36-1) 312-2071, (36-1) 269-4681
E-mail: mu-terem.gal@axelero.hu • http://www.mu-terem.hu

Aba-Novák Vilmos (1894-1941): **Umbriai város**
Tempera, fa, 55x70 cm. Jelezve balra lent: Aba-Novák

ABA-NOVÁK Vilmos

74.

Komoly művek biztató árakon

Bár az összegzésre még várni kell, már látható, hogy idén is a karácsony előtti időszak lesz a műkereskedők legnagyobb forgalmat hozó hónapja. A fokozott érdeklődés a debütáló László VargArt Galériának is kijárt, erre számít ma este a Mű-Terem Galéria, holnaptól pedig négy napon át a Bizományi.

Gréczi Emőke

Az Antik Enteriőr közönsége megtekinthette a László VargArt árverésének festményanyagát. Ugyan – más aukciós kiállításokkal ellentétben – mindössze négy napot adtak a választásra (a katalógust persze korábban kezébe vehette a közönség), a helyszín és az időpont szerencsés választásnak bizonyult, mert így éppen elegen szereztek tudomást a rendezvényről. Múlt hétfőn meg is telt a Pesti Vigadó nagyterme, minden „fontos" vevő és kereskedő jelen volt, legalább megbízottai által képviselve. A száznál alig több tételt alkotó művészek névsora megfelelt a nagy aukciós házak kínálatának, talán valóban csak azzal a különbséggel, hogy feleannyi tétel indult, mint Kieselbachnál vagy Virág Juditéknál szokás. Így pedig a forgalom ideális esetben is legfeljebb a fele lehet a náluk megszokott közel félmilliárdnak. És ki bízna abban, hogy vevőt és vásárlásra szánt pénzt lehet „lekötni" a két neves galéria téli aukciója előtt néhány nappal?

A teljes forgalom mellett egy árverés sikerét az mutatja, ha a „nagyágyúk" jó árat érnek el, mert ezekre fizetőképes vevőt találni a legnehezebb. A százmillió-nál magasabb végső összeget végül valóban a nagy művészek remekművei hozták össze. Bernáth Aurél Csendélet Cézanne-könyvvel című 1945-ös vászna nem hiányozhatott egyetlen Bernáth-gyűjteményes kiállításról sem, ennél jobb bizonyíték pedig nincs a mű jelentőségére. Egy apró fénykép tanúsága szerint a tárgyak egy része ma is megvan, a kép pedig most ismét gazdát cserélt, tizenegymillió forintért. Aba-Novák Vilmos zugligeti (vagy felsőbányai?) látképe (Kilátás az ablakomból) az előző tételhez hasonlóan 6,5 millióról indult, de ára elérte a tizennégymilliót. Ezen is túllépett egymillióval Czigány Dezső 1929 körül, Párizsban készült Mulatt nő című portréja. Szép árakat értek el Ferenczy Károly, Mattis Teutsch János, Schönberger Armand művei. A galéria következő árverésével jövő decemberig vár.

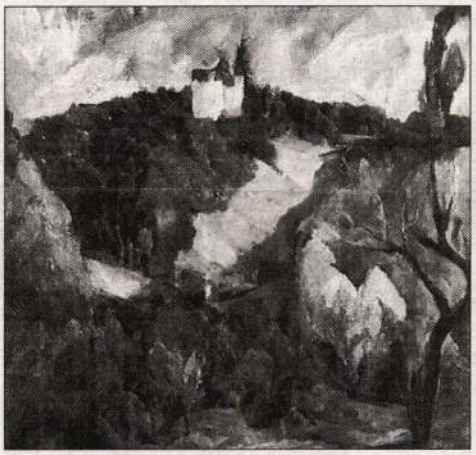

Aba-Novák Vilmos: Kilátás az ablakomból. Leütési ára tizennégymillió forint volt

A BÁV karácsonyi szezonja az aukciós teremben négy napig tart, ám miután nem titok, hogy az üzlethálózat forgalma messze meghaladja az aukciósét, ezért a cég nem kényszerül arra, hogy ezen a négy napon produkáljon kiemelkedőt.

A 311 ékszertétel 46 milliós összesített kikiáltási áron indul, ebből egy 118 briliánssal és 17 apró gyémánttal díszített nyakék kezdő ára eleve négymillió forint lesz. Már egyetlen méretes brilliáns is elég, hogy egy gyűrű 3,3 millióról induljon, két kisebb, két nagyobb pedig egy 2,4 millióról kezdő fülbevalót ékesít. A festménykínálat hat-hét éve még más jelzőt kaphatott volna, most legfeljebb erős közepesnek tekinthető a konkurenciához képest. Árvereznek egy kétoldalas Rippl-Rónai-pasztellképet, egyik oldalán egy somogyi tájképpel, másik oldalán egy női portréval (2,5 millió). A 223 tétel együtt 56 millióról indul.

A decemberi műtárgyanyag nagyobb részét az utóbbi egy-két évben felértékelődött ezüstök adják. Bár a tételszámot tekintve a legsoványabb – mégis a leggazdagabbnak tekinthető – a szőnyegkínálat, hiszen ebben a műfajban a 69 tétel kimagasló mennyiségnek tekinthető. Arról nem is szólva, hogy a kikiáltási árak is igen szerények.

Az utolsó nap a régi játékoké. Míg Londonban a régi babák, mackók, autó- és vasútmodellek, pléhjátékok után komoly bevételt könyvelnek el az aukciós házak, nálunk eddig legfeljebb a régiségpiacokon találkozhattunk játékokkal. A BÁV most változtatni kíván ezen, és egyéves felvevői munka eredményeképpen sikerült 160 tételt összeszedni. Lesz százötven éves tarokkkártyacsomag, 50-es években használatos rendőrautó korabeli modellje és babalakás-berendezés, párezres, legfeljebb néhány tízezres kikiáltási áron.

A fentiek mellett ugyancsak ezen a héten, 13-án tartja grafikai árverését az Arte Galéria a Vármegye utcában.

Aba-Novák Vilmos

Magyar Hírlap 2002. dec. 7. 16. o.
35. évf. 286. sz.

Hétfő – Német ipari termelés, október. A szeptemberi –0,6 százalékos csökkenéssel (feldolgozóipar: –0,1%, építőipar –8,1%) megegyező nagyságú növekedést várnak az elemzők októberre, ez éves alapon +1,2 százalékos gyarapodást jelentene a szeptemberi –0,7 százalékos visszaeséshez képest.
Kedd – Angol kereskedelmi mérleg, október. Szeptemberben –1,9 milliárd fontos deficitet regisztráltak a nem EU-relációban, a teljes kereskedelmi hiány –2,7 milliárdot tett ki. Az export megtorpanása az angol font reál- és nominális árfolyamára is lefelé mutató nyomást gerjeszthet.
Szerda – Francia infláció, november (előzetes adat). Októberben +0,2 százalékkal emelkedett a francia árszínvonal, az éves infláció így +1,9 százalékot ért el.
Csütörtök – Német infláció, november. Az előzetes adatok alapján az elemzői várakozásokat (–0,1%) meghaladva az árak –0,4 százalékkal csökkentek, ami az éves inflációt az októberi +1,3 százalékról +1,1 százalékra csökkentette. A német infláció január óta az ECB által meghatározott, 2 százalékos érték alatt van.

MAGYARORSZÁG

Kedd – Külkereskedelmi termékforgalom, január–október. 2002 első kilenc hónapjában az export értéke 1 százalékkal, volumene 6 százalékkal nőtt, míg az import volumene – a forintérték 1 százalékos csökkenése mellett – 4 százalékkal bővült. Az áruforgalmi egyenleg 546 milliárd forint hiányt mutat, amely 148 milliárd forinttal alacsonyabb a megelőző év azonos időszakában regisztrált adatnál.
Szerda – Infláció, november. 2002. októberben az egyhavi átlagos áremelkedés 0,6% volt, 2001. októberhez viszonyítva pedig 4,9 százalékkal növekedtek az árak. Idén az első tíz hónapban átlagosan 5,4 százalékkal voltak magasabbak az árak, mint az előző év azonos időszakában.

Összeállította: Kolozsi Gábor

Újra rekordszintre erősödött a forint árfolyama

Habár az elmúlt héten a magyar devizapiacon viszonylag csendes kereskedés folyt, a forint mégis lassan erősödni tudott, és csütörtökön ismét megközelítette az eddigi rekordot jelentő 235,80-as szintet. Ez –14,6 százalékos sávon belüli helyzetnek felel meg.

Buró Szilárd / Hamilton Rt.

A hétfői monetáris tanácsi üléstől – a korábbi izgalmak után – ezúttal a szakértők többsége nem várt újabb kamatcsökkentést. Annak ellenére, hogy az Európai Központi Bank heti ülésével kapcsolatban is egyre többen emlegették a kamatok mérséklését, a magyar jegybank részéről többször is megerősítésre került, hogy a jelenlegi kamatszint elősegíti az inflációs célokat. Ennek megfelelően nem okozott meglepetést a tanács döntése, ami az árfolyamra is csak minimális hatást gyakorolt. A hét első néhány napján 236,50 és 237,50 között hullámzott az árfolyam. A nyugodt piacon az egyetlen jelentősebb változást az hozta, hogy a csütörtöki ECB-ülésen meghozták a várt fél százalékos (50 bázispontos) kamatcsökkentést. Ennek eredményeként a forint és az euró közötti kamatrés ismét tágult, vagyis a határidős devizapiacon forintot vásárlók (eurót eladók) kamatkülönbözetből adódó haszna megnőtt. Ennek hatására az euró/forint árfolyam ismét megközelítette a korábbi rekordszinteket, csütörtök délután 236 alatt is született üzletkötés.

Ezt követően látott napvilágot a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetségének (MGYOSZ) közleménye, melyben lemondásra szólították föl Járai Zsigmondot, az MNB elnökét. Indoklásként az elfogadhatatlan monetáris politikát és az ezáltal kialakult forinterősödést jelölték meg. A jegybank hivatalos válaszában kiemelte, hogy a monetáris politika hosszú távú célokat tűzött maga elé az infláció letörésével, és ezt az egész ország érdekében a kormánnyal egyeztetve teszi. Az inflációt, mint első számú gazdasági veszélyforrást emeli ki, és nem mellékesen megemlíti az ebben elért eddigi sikereket. A növekvő feszültségnek a forint árfolyamára egyelőre komolyabb hatása nem volt, hiszen az említett szintről csupán 50-60 fillért emelkedett az árfolyam péntek délutánra.

Ráadásul a hasonló cipőben járó országok közül szinte mindenhol egyezségre jutott a jegybank és a kormány a deviza közvetett vagy közvetlen gyengítésével kapcsolatban. Csehországban már korábban jelezte a jegybank, hogy folyamatos intervencióval próbálja megakadályozni a korona további erősödését. Lengyelországban a kormány bejelentette, hogy a devizatörlesztéseihez szükséges pénzeket a nyílt piacon fogja megvásárolni, hogy ezzel is ellensúlyozza a zlotyra nehezedő nyomást. Ráadásul ismét felröppent az az elképzelés, miszerint a jelenleg szabadon lebegő lengyel fizetőeszközre újra bevezetnének egy intervenciós sávot.

Hasonlóan a csehekhez, direkt intervenciót alkalmazott a múlt héten a török jegybank is, ahol a rendkívül magas kamatoknak köszönhetően jelentősen felerősödtek a spekulációs líravásárlások, aminek következtében több mint tíz százalékot erősödött egy hónap alatt a török deviza. A beavatkozás következtében azonban mintegy négyszázalékos korrekció következett.

Legtöbb feltörekvő ország küzd, az exportot hátrányos helyzetbe hozó, folyamatos devizaerősödés ellen. Ugyanakkor Magyarországon a jegybank határozottan kiáll az inflációt mindenek elé helyező monetáris politikája mellett, a kérdés csak az, hogy az így növekvő feszültség megmarad-e a „problémamentes" szinten belül.

AIA-NOVÁK VILMOS

A Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum
és a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia Miskolci Területi Csoportja rendezésében
2001. november 3-án, szombaton délelőtt 10 órától kerül sor
a Miskolci Galéria Rákóczi-házában

„A rézkarcoló nemzedék 1921-1929"

kiállításhoz kapcsolódó konferenciára.

Köszöntőt mond:
Prof. Dr. Kozák Imre
a Miskolci Akadémiai Bizottság elnöke és
Dr. Dobrik István
a Miskolci Galéria igazgatója.

Előadók:
Karátson Gábor festőművész, Köpöczi Rózsa művészettörténész, Dr. Supka Magdolna művészettörténész,
Zsákovics Ferenc művészettörténész, Dr. Zwickl András művészettörténész.

73

A Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum
tisztelettel meghívja Önt és családját

„A magyar sokszorosított grafika száz éve (1896-1996)"

kiállítás-sorozat

„A rézkarcoló nemzedék 1921-1929"

című kiállításának megnyitására
2001. november 3-án, szombaton déli 12 órára a
Miskolci Galéria Rákóczi-házába (Miskolc, Rákóczi u. 2.).

A kiállítást megnyitja:
Dr. Bajkay Éva művészettörténész.

A kiállítást rendezte: Zsákovics Ferenc
A megnyitón közreműködik Lipták Zsuzsanna csellón.

Az előlapon: Olgyai Viktor tanítványai körében (1922).

A kiállítás megtekinthető december 2-ig, hétfő kivételével 9-17 óráig.

A Miskolci Galéria fő támogatója:

Westel Mobil Távközlési Rt. Kereskedelmi és Hitelbank Rt.
Murillo Művészeti Alapítvány.

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

A Miskolci Galéria rendezvényeit támogatja:
Nemzeti Kulturális Alapprogram, Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, Szépmesterségek Alapítvány.

A Prizma fotókereskedés a Miskolci Galéria kizárólagos fotónyersanyag szállítója.

MicroPress

A pannók restaurálási munkáit
Czinege András
Gajzágó Dorottya
Gulyás Gyula
Harsányi Eszter
Kurovszky Zsófia
Szederkényi Nikolett
Zsiros Ágnes
restaurátorművészek végezték.

A kiállítás megtekinthető:
Székesfehérvár, Bartók Béla tér 1.
hétköznap 10–19 óráig
szombat-vasárnap 10–18 óráig
Minden hónap első hétfőjén zárva tart.

Aba Novák Vilmos

72.

A székesfehérvári
Szent István Király Múzeum
meghívja Önt

Aba Novák Vilmos
(1894–1941)

Magyar-francia
történelmi kapcsolatok
(1937)
című pannójának kiállítására,
amelyet

Fertő László
a Fejér Megyei Közgyűlés elnöke
köszöntőjét követően

Rockenbauer Zoltán
a Nemzeti Kulturális Örökség
minisztere nyit meg

2001. október 20-án,
szombaton, délelőtt 11.30 órakor
Csók István Képtárban.

Kocsár Miklós
Döbrentei Kornél szövegére komponált
Evocati Historica
című kórusművét előadja a
Primavera Kórus
Vezényel: **Horányi Ottilia** karnagy

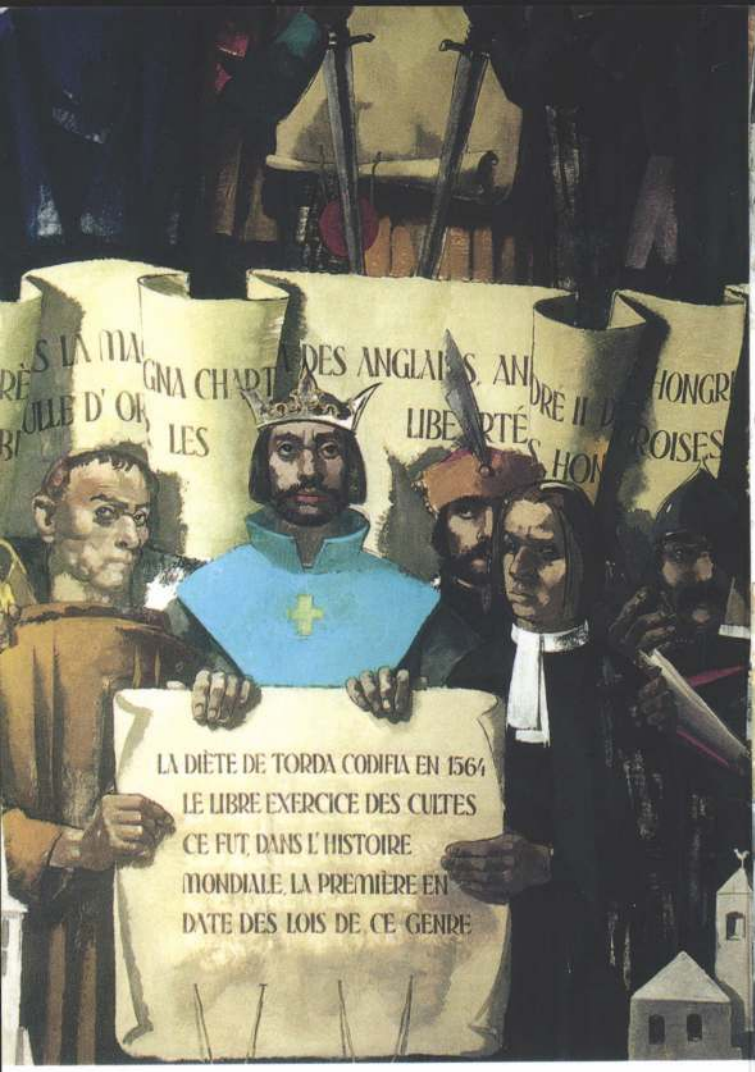

A TORDAI ORSZÁGGYŰLÉS 1564-BEN TÖRVÉNYBE FOGLALJA A SZABAD VALLÁSGYAKORLÁST, AMELY AZ ILYEN JELLEGŰ TÖRVÉNYEK KÖZÖTT AZ ELSŐ VOLT A VILÁGTÖRTÉNELEMBEN.

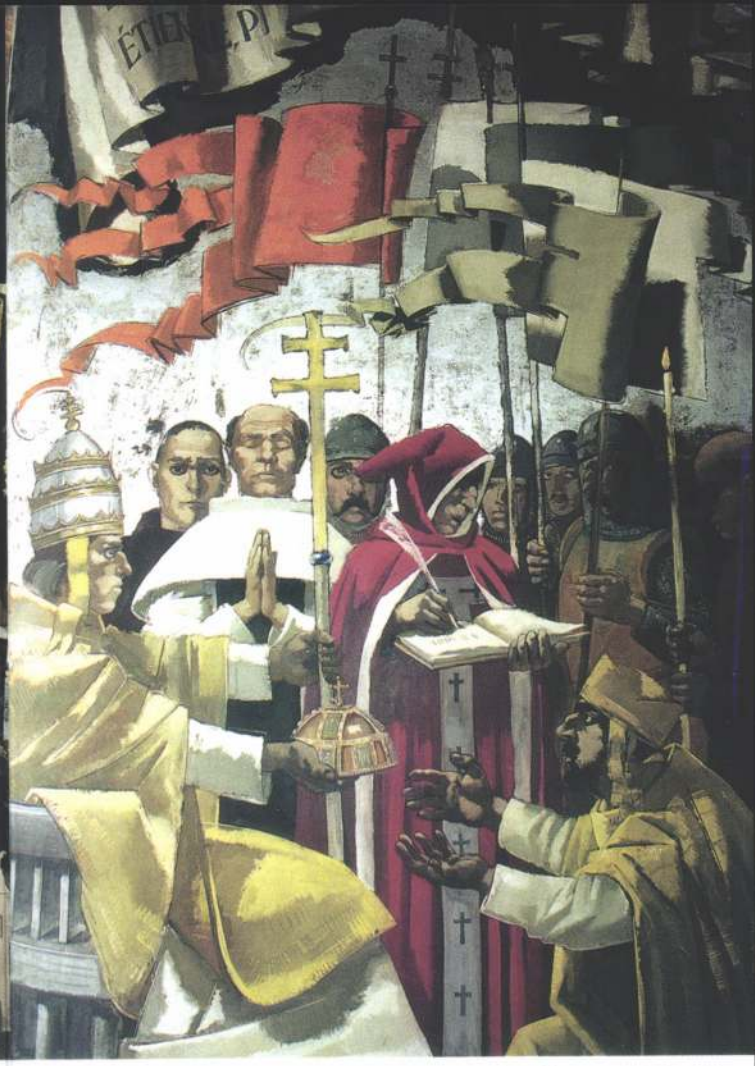

GERBERT D'AURILLAC, AKI II. SZILVESZTER PÁPAKÉNT VOLT ISMERT, ELKÜLDI A SZENT KORONÁT SZENT ISTVÁNNAK, MAGYARORSZÁG ELSŐ APOSTOLI KIRÁLYÁNAK.

A pannók restaurálását támogatták:

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

Millenniumi Kormánybiztosi Hivatal

Fejér Megyei Önkormányzat

Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata

Aba Novák Vilmos

Magyar–francia történelmi kapcsolatok

ABA NOVÁK VILMOS

Magyar szoba Munkácson

Gőz József

Magyar szobát alakítottak ki a munkácsi várban, amelyet oly sokáig védelmezett annak idején *Zrínyi Ilona*. A Hajdú-Bihar megyei múzeumok igazgatósága – *Selmeczi László* igazgatóval az élen – abban állapodott meg a munkácsi vármúzeummal, hogy tizenkét magyar festő (*Bod László, Égerházi Imre, Fátyol Zoltán, Hézső Ferenc, Horváth János, Lóránt János, Madarász Gyula, Szalay Frenc, Szilágyi Elek, Szilágyi Imre, Tamás Ervin* és *Torok Sándor*) műveiből állandó kiállítást szerveznek. A kiállító művészek többnyire a hortobágyi alkotótábor vissza-visszatérő tagjai. A magyar szoba átadásán a debreceni és a Hajdú-Bihar megyei önkormányzat képviselői is részt vettek. A munkácsi várban tulajdonképpen ez már a második magyar szoba, hiszen eddig a Petőfi-szobában a magyar költő tárgyi és művészeti emlékeit gyűjtötték. A kapcsolat folytatódik: a munkácsi polgármesteri hivatal, a vármúzeum igazgatója és a debreceni igazgató megállapodott, hogy a debreceni Déri múzeum és a munkácsi vármúzeum továbbra is együttműködik.

Freskórekonstrukció

Halász

Féléves szünet után megkezdődött Szegeden Európa legnagyobb szabadtéri freskója, *Aba Novák Vilmos* festménye restaurálásának folytatása. A harmincas években Szeged önkormányzatának megrendelésére, háromszáz négyzetméteres nyílt téri faliképen állított emléket az első világháború hőseinek Aba Novák Vilmos, amit a vallásos jelenetek miatt 1950-ben ideológiai parancsra bevakoltak. A restaurációhoz eddig húszmillió forinttal járult hozzá Aba Novák Vilmos lánya és unokája, de rajtuk kívül bőkezű mecénásnak bizonyult több magyar vállalat, a kulturális tárca és a szegedi önkormányzat. Az Aba Alapítvány kuratóriumának elnöke, *dr. Petri Ildikó* lapunkat arról tájékoztatta, hogy elhárultak a Hősök Kapuja elnevezésű épület harmadik boltozatán a restaurálás előtti akadályok, mert a kulturális minisztérium a Questor Rt. segítségével nagyjából biztosította a rehabilitáció befejezéséhez a pénzt, s a munkát *Forrai Kornélia* vezetésével tizenöt tagú restaurációs csoport végzi el. A tervek szerint novemberben avatják a felújított faliképet, majd a tervek szerint hozzálátnak egy másik Aba Novák-alkotás, a Dóm téri Dömötör toronyban lévő freskó együttes kijavításához is. Tavaly a firkálók miatt a szabadtéri képet az állványok lebontásáig önkéntes egyetemisták őrizték. Ez a feladat napjainkra feleslegessé vált, mert elkészült a nyílt téri festmény szupermodern biztonsági rendszere.

Évszázados felelősséggel

Köztestületté válik a Magyar Művészeti Akadémia?

Metz Katalin

Nagy kihívás előtt áll a Magyar Művészeti Akadémia: a kulturális kormányzattal való tárgyalások alapján kezdeményezi köztestületté nyilváníttatását. Szombaton tartott évi rendes közgyűlésükön *Makovecz Imre* elnök utalt arra, hogy ebbéli szándékukat már az Antall-kormány idején megpróbálták valóra váltani, ám – amint fogalmazott – mind ez idáig egyetlen kabinetben sem volt meg hozzá a politikai akarat. Ha végre létrejönne ez a működési forma – vagyis egy önigazgatással, költségvetéssel rendelkező szervezet –, közfeladatokat kell majd ellátniok. Voltaképp kezdettől erre törekedtek: intézményes keretek között fórumot teremteni arra, hogy a magyar művészeti elit, mint értékőrző, mértékadó közösség, szervezett formában nyilváníthasson véleményt, tehessen hivatalos javaslatokat a kulturális, művészeti élet, s kivált az oktatás jobbítása érdekében. Makovecz megítélése szerint például az oktatásban megengedhetetlen túlsúlyt kap a tudomány, miközben teljesen háttérbe szorul a tanulók szellemi-morális integritásának kialakítására való nevelés. Állami felhatalmazás alapján az egész társadalom számára fontos feladatokat oldanának meg. A Magyar Művészeti Akadémia országos intézményként törvényesen képviselhetné az Országgyűlés, illetve a kormány irányában az egyetemes magyar művészeti élet érdekeit. Az önigazgatás természetesen nem zárja ki – jelezte az elnök –, hogy a törvényesség érvényesítése érdekében az állam központi fórumai ellenőrzési jogokat gyakoroljanak a köztestület fölött.

Az elkövetkező fél év alatt ki kell dolgozni azokat a strukturális változtatásokat, amelyek az egyesületből köztestületté váláshoz nélkülözhetetlenek. Csak ezután következik – a korábbi, folyamatos tárgyalások, egyeztetések alapján – a kormányzati előterjesztés, a törvényjavaslat parlament elé vitele, elfogadtatása.

A közgyűlésre vendégül hívott *Várhegyi Attila*, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának politikai államtitkára leszögezte, hogy a köztestületté nyilvánításhoz a kormányban megvan a politikai akarat. A magyar művészeti elitnek kultúrtörténeti lehetősége nyílt arra, hogy megtalálja helyét, feladatát és többé sose váljon a politika játékszerévé – mondta. A művészek nem engedhetik meg maguknak, hogy egymással szemben kijátszhatók legyenek. Ha ennek helyet adnak, akár évtizedekig halasztódhatna el az adott történelmi lehetőség. Hosszú ideig a politika a megosztottság előnyeit élvezte.

Köztestületként működő művészeti akadémiát teremteni csak évszázados felelősséggel lehet, mind a kormányzat, mind a művészeti elit részéről. Utóbbinak meg kell teremtenie a folytonosságot, ki kell nevelnie az utánpótlást, nemcsak professzionális, hanem erkölcsi értelemben is. A kormány nem egyetlen ciklusra, hanem hosszabb távra kívánja megteremteni ezt a lehetőséget. Mindennek alapfeltétele, hogy a köztestület ne a konfrontáció, hanem a közeledés jegyében jöjjön létre.

Az államtitkár kérte a Magyar Művészeti Akadémia jelenlévő tagjait: vegyék föl a kapcsolatot a Széchenyi Akadémiával, találják meg azt a közös szellemi irányt, ami a különböző politikai gondolkodású művészeket összeköti. Az áldatlan megosztottságot egyébként – magyarázta Várhegyi Attila – nem a művészek, hanem a politikusok gerjesztették. A rendszerváltás akkor következik be végérvényesen a magyar kultúrában, amikor képviselői, alkotói megkapják a testületi önigazgatási lehetőséget – fejezte be hozzászólását az államtitkár.

Könyvtárünnep Pápán

Kiss Géza

Elkészült a félezer éves múltra visszatekintő pápai református gyűjtemény teológiai szakkönyvtárának felújítása és pénteken korszerű kutatótermet is avattak a patinás intézményben. Évtizedeken keresztül csupán a mentés, a megőrzés lebeghetett az intézményben dolgozók szeme előtt. Az elmúlt esztendőben azonban több mint százezer könyvet mozgattak meg, és egy lepusztult raktár helyén, 15 millió forintos beruházás eredményeként, önerőből hozták létre a kutatóbázist – tájékoztatta lapunkat *Köntös László*. A gyűjtemény igazgatója elmondta: a csodálatos, XIX. századi hangulatot idéző belső terek felélesztése csupán az első lépést jelenti, hiszen a megújuló református teológusképzés további feladatokat jelent számukra. Immár nem elegendő a meglévő állomány gondozása, a gyarapítás is elengedhetetlen követelmény. A könyvtárat avató *Monok István* a magyar könyvtártörténet jeles eseményének nevezte az új létesítmény avatását. Az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója szerint egy kisváros közössége megmutatta, hogy ellen lehet állni azoknak a világtendenciáknak, amelyek az elszürkülést, az uniformizálódást segítik elő, s ezzel példát tudtak mutatni egy nagyobb közösségnek is. A tudományos műhely Pápán nem különül el, szerves része az oktatásnak, így a generációk találkozhatnak egymással, s a hagyomány átöröklődhet.

VERSENYTÁRGYALÁSI FELHÍVÁS

1. A VOLÁNBUSZ Közlekedési Rt. (1134 Budapest, Szabolcs u. 17.)
nyilvános
kétfordulós pályázatot hirdet ingatlanának értékesítésére.

Az ingatlan helye: Budapest, XIII., Béke tér 11. HRSZ: 27435/16.
Az ingatlan megnevezése: irodaépület és ipartelep.

Az ingatlan főbb jellemzői:
– földterület 11847 m²;
– irodaépület 1429 m² (16 db iroda);
– műhelyek 6107 m² (15 db műhely);
– raktárak 1683 m² (3 db).

A Volánbusz Rt. tulajdoni hányada 9 769/10 000, tehermentes. Az ingatlan osztatlan közös tulajdonban van a külső megközelítésű Mária Patika Bt.-vel, amely mellett elővásárlási joga a Budapest Főváros XIII. kerületi Önkormányzatnak van.

2. A terület teljesen közművesített. Két utcából van gépkocsibejárat, közúton körbejárható. Az ingatlannak főútvonali fekvése, jó megközelíthetősége, központi elhelyezkedése van.

3. A birtokba lépés legkorábbi időpontja az adásvételi szerződés megkötésétől számított egy hónap.

4. Az ingatlan minimálára: 495 millió Ft + áfa. A teljes ár készpénzben fizetendő.

5. A pályázaton részt vehet minden, a devizajogszabályok alkalmazása szempontjából belföldi és külföldi, természetes és jogi személy, valamint minden jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, egyéni vállalkozó, valamint a jogszabályi rendelkezések szerint magántulajdonosnak minősülő más személyek vagy ezek konzorciuma. A konzorciumi pályázó esetén csatolni kell a konzorcium tagjainak megállapodását, amelyben szerepelnie kell a konzorcium képviselője megjelölésének, továbbá annak a rendelkezésnek, hogy az adásvételi szerződésből fakadó, VOLÁNBUSZ Rt.-vel szembeni kötelezettségek teljesítéséért a konzorciumi tagokat egyetemleges kötelezettség terheli. A képviseleti jogosultságot hitelt érdemlően igazolni kell.

6. Az írásos vételi ajánlatokat az **első fordulóban** a pályázóknak 2001. március 12-én (hétfő) 10–12 óra között kell benyújtaniuk a társaság székhelyén a VOLÁNBUSZ Rt. 1134 Budapest, XIII., Szabolcs u. 17. I. emeleti vezérigazgatói titkárságán. A vételi ajánlatok érvényességének feltétele a részletes pályázati felhívást tartalmazó információs füzet ugyanitt történő előzetes megvásárlása 25.000 Ft + áfa-ért, az ingatlan vételárára szóló fedezeti igazolás benyújtása, 50 millió forint bánatpénz előzetes befizetése a VOLÁNBUSZ Rt.-nek az ABN-AMRO Bank Rt.-nél a bánatpénz fogadására nyitott 10201006-50106431 számlájára.
A bánatpénz összege a nyertes pályázó által ajánlott vételárba beszámít. A foglaló ajánlati kötöttség ideje alatt ajánlatát visszavonó, továbbá a verseny tisztaságát sértő pályázó bánatpénze a VOLÁNBUSZ Rt.-t illeti. A nyertesen kívül a bánatpénzt a kiíró a pályázat eredményének kihirdetését követő 8 napon belül a versenytárgyalás többi résztvevője részére visszautalja.
A fedezetigazolás és a bánatpénz részletes szabályait az információs füzet tartalmazza.

7. Amennyiben az első fordulót követően a kiíró csak egy érvényes ajánlattal rendelkezik, vagy a legjobb érvényes ajánlatban szereplő vételi ár több mint 10%-kal magasabb az azt követőnél, akkor a kiíró szerződéskötésre hívja fel a nyertest.

8. A **második forduló** megtartásáról az ajánlatok ismeretében a kiíró 2001. március 20-án (kedd) 9 órakor hirdet döntést a VOLÁNBUSZ Rt. 1134 Budapest, XIII., Szabolcs u. 17. alatti tanácstermében. Kötelező a második forduló megtartása, ha a beérkezett legmagasabb vételi árajánlatok 10%-nál kisebb mértékben térnek el egymástól. Ezen versenykritériumnak megfelelő ajánlattevők részére a helyszínen közjegyző jelenlétében árversenyre kerül sor, amelyen még az elővásárlásra jogosultak vehetnek részt. Felhívjuk az elővásárlásra jogosultak figyelmét, hogy az elővásárlási jogukat ezen versenytárgyalás keretében gyakorolhatják.

9. A versenytárgyalás nyertesének az adásvételi szerződést a versenytárgyalástól számított 15 napon belül meg kell kötnie a kiíróval. Amennyiben ez a nyertes ajánlattevő hibájából nem történik meg, úgy a bánatpénzt elveszíti.

10. A vételár 50%-át az adásvételi szerződés megkötése napján kell átutalással vagy készpénzben kifizetni, míg a második 50% kifizetése a birtokba lépés napján esedékes.

11. Az eladó a vételár teljes kifizetéséig a tulajdonjogát fenntartja.

12. További információ munkaidőben Papp Zoltán szakosztályvezetőnél szerezhető be a 465-5606-os telefonszámon. Az ingatlan előzetes bejelentkezés, egyeztetés alapján megtekinthető.

VOLÁNBUSZ Közlekedési Rt.
kiíró

MAHIR PRESS MÉDIA

A MÁV VAGYONKEZELŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

1066 Budapest, Teréz krt. 62.

a MÁV Rt. megbízásából

NYILVÁNOS AJÁNLATTÉTELT HIRDET

a **Magyar Szállítási Automatizálási Kft.** (1126 Budapest, Böszörményi út 20–22.) a MÁV Rt. tulajdonában lévő üzletrészére, amely a jegyzett tőke 30%-ának felel meg.
Az eladásra felkínált üzletrész irányára 37 000 000 Ft, azaz harminchétmillió forint.

A Magyar Szállítási Automatizálási Kft. főbb adatai a következők:

• A cég alapító okiratának kelte:	1991. október 7.	
• Üzletrészek megoszlása:	Alcatel Austria Aktiengesellschaft	60%
	MÁV Rt.	30%
	GySEV Rt.	10%
• Jegyzett tőkéje:	55 500 000 Ft	
• Saját tőkéje:	124 582 000 Ft	
• Nettó árbevétele (1999. évi tény):	1 166 463 000 Ft	
• Eszközértéke:	461 061 000 Ft	

Az ajánlatnak tartalmaznia kell az alábbiakat:
- Az ajánlott vételár forintban. Az ajánlati ár nem köthető más ajánlathoz.
- Az ajánlattevő adatai; neve, székhelye, telefon/faxszáma, ügyvezető vagy igazgató neve, társaság adó- és tb-száma.
- Cégkivonat, aláírási címpéldány.
- Nyilatkozat, hogy az ajánlati árat az ajánlat beadásától számított 60 napig az ajánlattevő érvényben tartja és a vételárat az üzletrész adásvételi szerződés aláírását követő 15 banki napon belül átutalással egy összegben kiegyenlíti.
- Az ajánlathoz a megajánlott vételár erejéig mellékelni kell:
  – feltétel nélküli bankgaranciát vagy
  – feltétel nélküli fedezetigazolást vagy
  – feltétel nélküli hiteligazolást,

amelyet a pályázat tárgyát képező üzletrész megvásárlása céljából állítottak ki, és amely arról szól, hogy a bank a kiállítástól számított 90 napig visszavonhatatlan fizetési kötelezettséget vállal a kedvezményezett felé az alapügylet vizsgálata nélkül.

A MÁV Vagyonkezelő Rt. az ajánlattevő rendelkezésére bocsátja a Magyar Szállítási Automatizálási Kft. 2000. december hóban készült vagyonértékelését betekintésre.

Az ajánlatokat 2001. március 19-én 10–12 óra között a MÁV Vagyonkezelő Rt. IV. emeleti tárgyalójában kell leadni, jelzés nélküli, zárt borítékban, 2 példányban, „Magyar Szállítási Automatizálási Kft. vételi ajánlat" felirattal. A késve érkező ajánlat érvénytelen. Az ajánlatok felbontására ugyanazon a napon – 2001. március 19-én 12 óra 30 perckor a MÁV Vagyonkezelő Rt. IV. emeleti tárgyalójában kerül sor az ajánlattevők jelenlétében, közjegyző előtt.
A kiíró fenntartja annak jogát, hogy az ajánlatok bontását követően nyilvános licitálást tartson azon ajánlattevők között, akiknek ajánlata és a legmagasabb összegű ajánlat közötti különbség kisebb, mint 10%.
A kiíró a bontást és a licitálást követően eredményt hirdet és a nyertes ajánlattevővel 30 napon belül üzletrész-átruházási szerződést köt. A Gt. 134. § (2) bek. szerint „A tagot, a társaságot vagy a taggyűlés által kijelölt személyt – ebben a sorrendben – az adásvételi szerződés útján átruházni kívánt üzletrészre elővásárlási jog illeti meg.".
A kiíró ugyancsak fenntartja a jogát arra is, hogy nem megfelelő ajánlatok beérkezése esetén az ajánlatok mindegyikét elutasítsa. Az elutasított ajánlattevő nem vehet részt az ajánlati eljárás további részében.

További felvilágosítást a MÁV Vagyonkezelő Rt.-től (1066 Budapest, Teréz krt. 62., Csunderlik Ferenc) és a társaság képviselőjétől (1126 Budapest, Böszörményi út 20–22., Machovitsch László) kaphatnak az érdeklődők, munkanapokon 8–12 óra között, titoktartási nyilatkozat ellenében.

MÁV VAGYONKEZELŐ RT

A gyász és a remény képei a Hősök kapuján

Restaurálják Aba Novák Vilmos szegedi freskóit

Ne vakolj freskóra! Ez volt a címe annak a kiállításnak, amelyet 1998-ban rendeztek Budapesten kortárs művészek munkáiból. A helyszín az a Zuhany utcai műteremház volt, amelyet a XX. századi magyar művészet egyik legkiemelkedőbb képviselője, *Aba Novák Vilmos* (1896–1941) építtetett, amelynek nagyszerű műtermét korai halála miatt már alig-alig élvezhette. A festő halála után néhány évvel a családot, örökösöket is megfosztották a villától, amelyet évtizedek múltán kaptak vissza.

A kiállítás címe, megrendezésének célja is Aba Novákhoz kapcsolódott, hiszen az akkor már több mint fél évszázada levakolt szegedi freskó, a Hősök kapuja megmentését célozta. A kortárs művészek figyelemfelhívó akciója a művész leszármazottai, leánya, *Aba Novák Judit* művészettörténész és unokája, *Kováts Kristóf* nyomdász felajánlásához kapcsolódott: ők a visszakapott villa eladási árából jelentős összeget ajánlottak föl a mű megmentésére. Az ugyanis az első, próbarestaurálások eredményeképpen látható volt, hogy a levakolt mű restaurálható, de társadalmi összefogás szükséges hozzá. Szegeden a kilencvenes évek elején jött létre az Aba Novák Közalapítvány, kezdeményezéseit a Millennium Kormánybiztos Hivatal és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma (NKÖM) is támogatta.

A kilencvenes években aligha volt ugyanis kérdéses bárki előtt is, amit *Supka Magdolna* művészettörténész szinte egyedüliként mondott el újra és újra: a Hősök kapuja falképei nemcsak a művész pályáján belül, de a magyar művészet egészét tekintve is kiemelkedő értékű alkotások. Az első világháború nagyszabású emlékműve a freskó, amely a helyszín, a már korábban is a történelmi megemlékezés helyszíneként szolgáló Aradi vértanúk tere műegyüttesének fontos része, amely azért is jelentős alkotás, mert a Hősök kapuja egyrészt lezárja a mozgalmas teret, másrészt mintegy fogadja a városba a vasútállomás felől érkezőket.

Az épület, amely alatt a kapu átvezet, a neves fővárosi építész, *Pogány Móric* tervei alapján született meg, a tér felőli oldalon konzolokra helyezett két katonaszobrot *Lőte Éva* készítette. Ugyancsak pályázatot hirdettek a freskók megfestésére, Aba Novák Vilmos a neves szakemberekből álló bizottság döntése alapján kapta a megbízást. 1936 nyarán mutatta be terveit, ismertette koncepcióját, majd újabb zsűri következett, s augusztus elején megkezdte a munkát a helyszínen. Segítőivel – *Stefán Henrik, Rozs János, Patay Mihály* – szeptemberre elkészült a középső boltív nagy freskója, októberre pedig a két kisebb, oldalsó boltív képei is, azaz összesen hat hétre volt szükség Közép-Európa akkor legnagyobb, szabad téren látható freskójához.

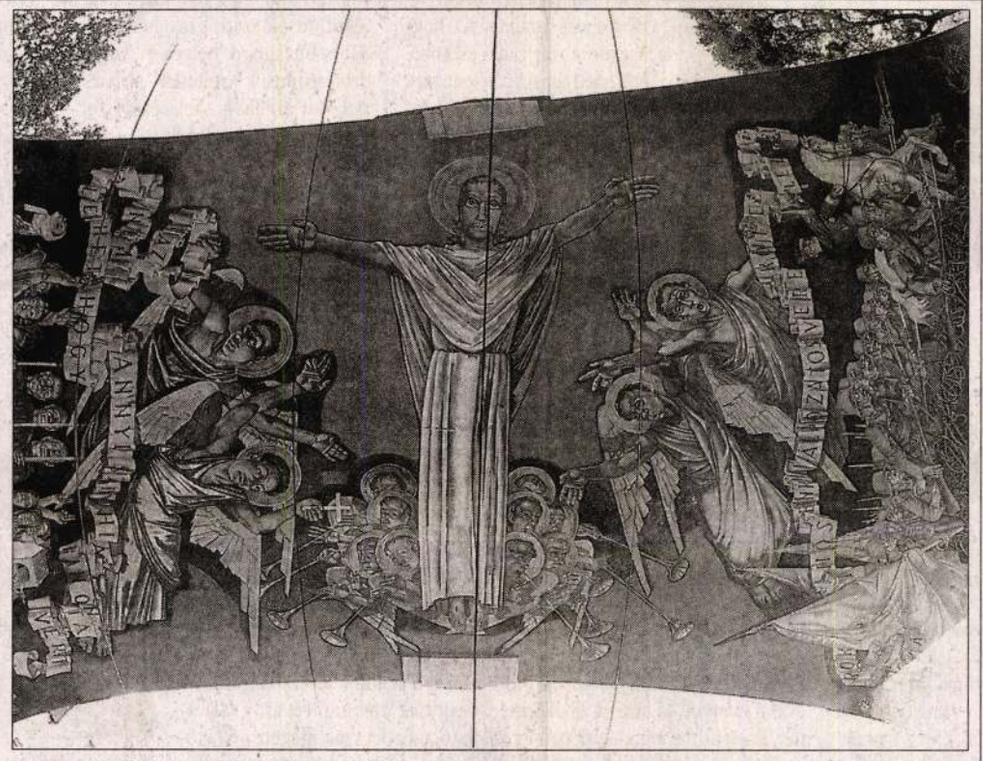

Restaurált falkép a Hősök kapujáról

A kelet-közép-európai történelem tragikus fordulatai közé tartozik, hogy valójában nagyon is rövid ideig lehetett látni a képeket, hiszen a második világháború befejezése után nem sokkal, 1946-ban először *Horthy Miklós* alakját meszelték le, majd hamarosan az egész freskót levakolták. Az új generációkban már létük is alig tudatosult. Ami már csak azért is szinte pótolhatatlan veszteség, mert a képek az első világháború tizenkétezer szegedi katonaáldozatának állítanak emléket, hitelesen, meggyőző erővel, hiszen készítőjük maga is katonaként szenvedte végig a háború poklait. Szándéka éppen az volt, hogy az áldozat nagyságára figyelmeztessen, a gyászból bontsa ki a reményt, amelyet a Szózat idézésével is kimondott a falképen: Az nem lehet, hogy annyi szív hiába onta vért...

A háborús emlékezés megrázó vízióit a keresztény mitológia tematikájába helyezve fogalmazta meg. Középen a feltámadt, ítélethirdető Krisztus hatalmas alakja látszik, a jövőbe vetett hit allegóriájaként. Egyik oldalán a gyász jeleneteivel a Hit, a másikon a Horthy Miklós vezette katonákat megjelenítő Tett allegóriája kapott helyet. A Tisza felőli boltíven Sárkányölő Szent György, Szent Borbála és rohamra induló huszárok láthatók, a másik oldalon lévőn még mindig vakolat fedi a halálba menetelő katonák alakját, a freskófestésben közreműködők arcképeit.

Hogy az ezredfordulóra már csak ennek a boltívnek a képei nem láthatók, az a család és néhány szakember kitartásán kívül a szegedi alapítvány – és elsősorban talán vezetője, *dr. Berekné dr. Petri Ildikó* biológus – szívós munkájának köszönhető. No meg a restaurálást végző, a szakemberekből álló csoport munkáját összefogó *Forrai Kornélia* restaurátornak. Az első feltárásokat még 1986-ban végezte a Tisza felőli kisboltíven, majd 1989-ben újabb részleteket vizsgált meg. Az Aba Novák Közalapítványtól 1995-ben kapott megbízást az egyik kisboltív képeinek restaurálására. Az 1996-ban elkészült munka folytatását jelentette a nagy ív restaurálása, amelyre 1999–2000-ben került sor. Addigra az is nyilvánvaló, hogy a művész családja a visszakapott, majd eladott villa árából húszmillió forinttal támogatja a restaurálást. A millenniumi pályázatok évében ehhez az összeghez adott 15 milliót a Millennium Kormánybiztos Hivatal és további jelentős támogatást a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma.

Nem sokáig marad vakolat alatt a város felőli kis ív freskója sem, a már elkezdett munka az NKÖM újabb ötmillió forintos támogatásával folytatódik. Ha pedig a szegedi freskók újra eredeti szépségükben lesznek láthatók, az elfelejtett támogatások Aba Novák – az 1937-es párizsi világkiállításon grand prix-t nyerő, évtizedek óta székesfehérvári raktárakban porosodó, pontosabban gombásodó – pannóinak megmentésére lesznek fordíthatók. A magyar–francia kapcsolatok ezer évét ábrázoló képsor restaurálását tavaly ugyancsak a Millennium Kormánybiztos Hivatal 15 milliós támogatásával kezdték el, megtörtént a tizennégy nagyméretű tábla stabilizáló restaurálása, s elkezdődött az esztétikai restaurálás is. Ha lesz pénz a munka folytatására, már az idén augusztus 20-ra elkészülhet a helyreállítás, de eredeti helyükön, a Csók István Képtár emeletén a jelenleg ott látható kiállítás miatt csak 2002-ben lesznek láthatók.

69.
MAGYAR NEMZET, 2001. MÁJ. 26. MILLENNIUM, I. o.
ABA-NOVÁK VILMOS

...mint a Hubay család külföldön élő tagjai, ünnepi hangulatú és sikeres volt. A kritika fanyalgott, pedig az Ara pacisnak ott a helye a XX. századi magyar sorskérdéseket megragadó oratóriumok (Psalmus Hungaricus, Cantata Profana, Jelenések könyve, Hősi ének) sorában. Az, hogy hagyományos zenei eszközöket használ, nem jelenti azt, hogy értéktelen. Tóthpál József úgy véli, ez a koncert egyfajta történelmi igazságtétel. Hubay életműve érték, mindnyájunk közös öröksége.

...plasztika néhány alaptípust képvisel ugyan, de e típusok általánosan elterjedtek voltak mindenütt, ahol az ellenreformációval megindult a katolicizmus megerősödése, illetve ahol a török idők után újra betelepült országban megerősödtek a vallási közösségek. A búcsújárásnak köszönhetően gyakran távoli tájakról kerültek feltalálási helyükre, a Kiskunságba, a Jászságba a művek, a szlovákiai Sasvártól, az ausztriai Mariazelltől Egerszalókig, Szegedig terjed az alaptípusok származási helye. Igaz, a legfontosabb búcsújáró helyeken valóban jellegzetes szobortípusok születtek – Madonna a kisdeddel Mariazellben, pietà Sasváron –, a másolók kezén azonban az idők folyamán alaposan átalakultak, keveredtek a formák.

A könyv egyik legizgalmasabb része éppen a szobrocskák származásának kérdéseit, a készítők személyére vonatkozó elképzeléseket ...ve és egy darab Mária-szobor... Nagymama a kis szoborról sokszor elmondta: nagyapám dédapjának juhászbojtárja faragta, fából, bicskával." Volt szobor, amelyet börtönben faragott a rab, s volt, amelyet a gabonaőrlések közötti szabadidőben készítettek a molnárok, akiknek ügyességét a malom fából készült darabjainak javítása növelte. Így született meg az a titokzatos, szép világ, amelyben a köpenyeges Madonna, az imádkozó Mária éppen úgy helyet kapott, mint a Csíksomlyóról ismert holdsarlós Madonna, a pietà, a fájdalmas Anya különböző altípusai. Múzeumok, magángyűjtemények féltett darabjai immár, s méltán, hiszen ma is hiteles, megragadó kifejezései annak a Mária-kultusznak, amely a magyar nép lelkében élt: „Csak temagad Isten után örömem vagy s' Koronám / te légy nékem minden kintsem / drága látós Szűz Anyám."

Nehéz a gyöngyöt a tenger fenekéről kiemelni

Török Bálintné virágoskertje

Pemflinger Kata Török Bálintné asszony csurgói kertjében a dinnyeágyak két holdat is beterítettek, a kerti vetemények több hektáron keresztül húzódtak, az ágyásokat véges-végig zsálya, levendula, liliom, izsóp és ruta szegélyezte. Kata asszonynak minden bizonnyal a fehér liliom volt a legkedvesebb virága, mert abból négyszáz bokor virított kertjében. Török Bálintné virágoskertjéből 64 fajta tövet választott ki a korabeli leírások alapján Csurgó Város Önkormányzata, és ültette be a város millenniumi parkját gyógynövényekkel, jó illatú füvekkel, a XVI. századi nemesi udvarok díszeivel. A virágok napján, május 27-én újabb fajtákal gazdagodik a városi park, kiszélesedik a virágoskert, a növények ültetéséről, gondozásáról és hasznosításáról pedig kiadvány lát napvilágot – tudtuk meg *Biharíné Asbóth Emőke* csurgói alpolgármestertől. A közelmúltban megalakult Pemflinger Kata Egyesület szintén hozzájárul a kert ápolásához és gyarapításához, így könnyen előfordulhat, hogy a város jövő esztendei virágkalendáriumához elég lesz csak kisétálni a millenniumi parkba, és fellapozni Török Bálintné kertjének ránk maradt leírását.

Takáts Sándor Régi magyar nagyasszonyok című munkájában olvashatjuk, hogy Pemflinger Kata legkedvesebb tartózkodási helye a csurgói uradalom volt, ahol szívesen gazdálkodott maga is, vagy sétált két fiával, Jánossal és Ferenccel a virágzó kertben. Itt töltötte legboldogabb napjait *Török Bálinttal,* akiről Somogyváron, Szigligeten és Csurgón egyazon hír járta, hogy „ékes vala háza jó feleségével és két szép gyermekével".

Írott emlékeink tanúsága szerint Török Bálint korának egyik legszebb férfija volt. Akadt, aki Bálint úr szépségét a pogány istenekéhez hasonlította, mások Herkulesnek mondták. *Tinódi* szerint „szebben termett embert sehol sem lelének", és még a krónikás *Szerémi* is írva hagyta ránk, hogy „mikor Bálint uram Budáról a szultán sátorába indult, a budai leányok és asszonyok könnyezve néztek utána, mert attól tartottak, hogy többé nem látják őt". És valóban, mintha csak megérezték volna azok a budai lányok: fogolyként lépett ki Török Bálint a szultán sátorából. A Héttoronyba zárták, aztán egy konstantinápolyi házban raboskodott haláláig a törökverő vitéz.

Pemflinger Kata – akit csak királyi hölgyként emlegettek korábban, hiszen udvarhölgy volt egy ideig *Mária* királyné mellett – hamarosan a keserves asszony lett mások szemében, mert „egyetlen egy lelke élete", „minden java, gyönyörűsége és védelme" nélkül maradt. Legendába illő küzdelem, amit Kata asszony férje kiszabadítása dolgában véghezvitt. Egy évtizeden át szakadatlan ostromolta leveleivel *Batthyány Ferencet, Nádasdy Tamást, Fráter Györgyöt, Izabella* királynét és *Ferdinánd* királyt, könyörgésére még a francia király konstantinápolyi követe is kísérletet tett Török Bálint kiszabadítására, de a tárgyalások nem vezettek eredményre, mert ahogy a követ megjegyezte: „igen nehéz dolog a gyöngyöt a tenger fenekéről kiemelni".

Mindeközben a török portyázása arra késztette Kata asszonyt, hogy biztos menedéket keressen háza népe számára. Batthyány Ferenc bán, aki a mohácsi csata után több főúri özvegynek és menekültnek adott szállást, szívesen fogadta Pemflinger Katalint Németújvárott, ahonnan aztán Pápára, majd a török támadása elől Debrecenbe futott a keserves asszony. Török Bálint birtokai idegen kézre kerültek sorra, háza népe elszéledt, mert „egyik sem akará magát megkötelezni az én keserves kegyelmes asszonyomnak, de én megmaradék" – írja az egy hűséges *Martonfalvi* deák. A csurgói uradalom odaveszett, 1550-ben pedig Török Bálintnak a halálhírét is meghozták Debrecenbe. Katalin asszony hamar követte urát. Az egykorú levelek és írók egyöntetűen állítják, hogy a bánat törte meg az asszony szívét. Mikor Tinódi deák 1553-ban Debrecenben a fiatal *Török János* harcait megénekelte, Katalinról már mint halottról emlékezik: „Nem élhete asszony soká ez világban, / urán való szertelen bánatjában / ő meghala Debrecen városában, / az két fia marada árvaságban."

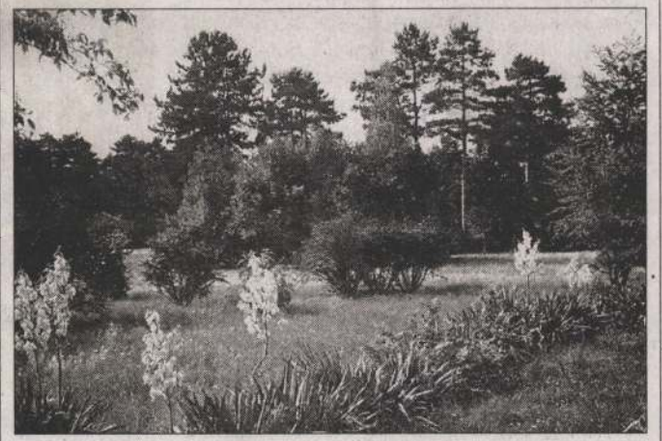

A királyi hölgy kertjében a virágok két holdat is beterítettek

67.

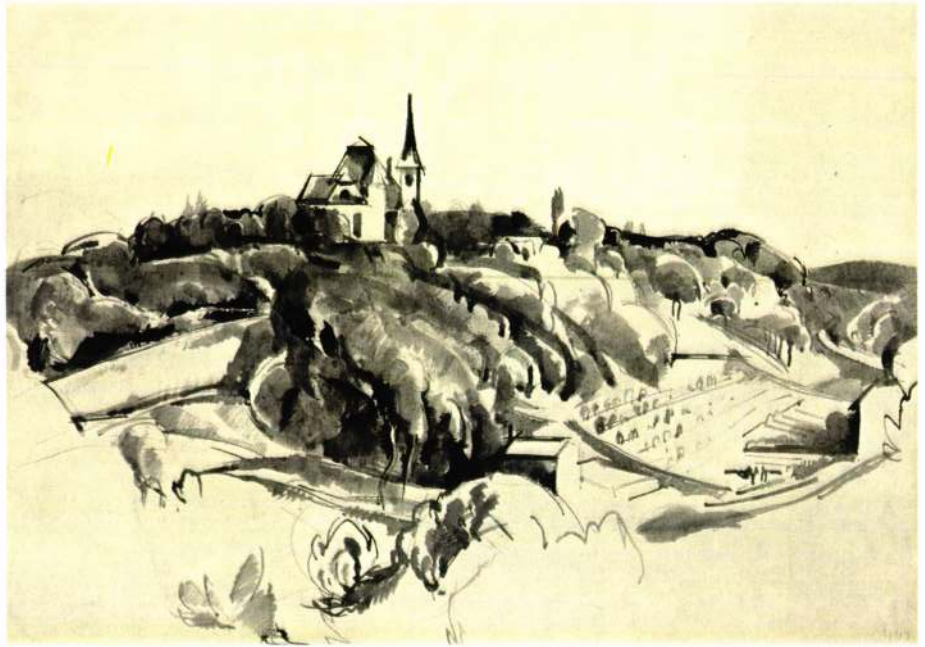

Tisztelettel meghívjuk

ABA-NOVÁK VILMOS

(1894–1941)

rajzaiból és akvarelljeiből rendezett kiállításunk

megnyitójára

2000. március 23-án, 18 órakor

a

FERENCZY GALÉRIÁBA

A kiállítást megnyitja: Zsákovics Ferenc művészettörténész

MÁRFFY ÉS TÁRSA AUKCIÓSHÁZ
1053 Budapest, Ferenczy I. u. 28., Tel.: 318-1007

ABA-NOVÁK VILMOS

RAJZAI ÉS AKVARELLJEI

a
FERENCZY
GALÉRIÁBAN
2000.
március 23 –
április 8.

A Nagyházi 161 milliója

Az elmúlt hét a Nagyházi Galéria (NAG) jegyében zajlott le. Az 50. árverésen (amelyet kedd–szerdán tartottak) 137 millión felül volt a festmények, grafikák, kisplasztikák és kerámiaszobrok leütési ára, míg a csütörtöki 51. árverésen a bútorok és népművészeti régiségek leütési összára megközelítette a 24 milliót.

A kétnapos, reprezentatív festményárverésen 373 tétel került kalapács alá, és közülük 299 kelt el, ami 80,16 százalékos siker. Az elkelt tételek kikiáltási ára 97,7 millió forint, leütési ára 137,5 millió forint lett, ez pedig 140,68 százalékos licitár. Az egy tételre jutó leütési átlagár 460 137 forint. A megvásárolt 299 tételből 29 került a milliósok klubjába, a legmagasabb leütési ár 7 millió forint volt, ezt két tétel is elérte. A tavalyi év csúcsárhajhászása után idén kiegyensúlyozottabbnak látszik a festménypiac, az első félévi árverések azt mutatják, hogy nem nőtt a kiemelkedő, több tízmilliós leütési árak száma, ugyanakkor megsokasodtak az alacsonyabb milliós árak. Ezen az árverésen is feltűnő volt, hogy a korábbi évekhez képest mennyire nem ódzkodtak a vásárlók a védett képektől.

Az 51. árverésen 80 bútor és mintegy kéttucatnyi műtárgy (többféle óra és kandeláber) vezette be a 346 népművészeti régiséget. Közülük 278 kelt el (62,2 százalék) és az elkelt tételek kikiáltási árát (17,5 millió) több mint harmadával haladta meg a leütési összár (23,9 millió). A bútorok közt volt millión felüli leütési ár is, a népművészeti tételek ára azonban a mérsékeltebb kategóriába tartozik ma mindenütt. A népi bútorok 25–200 ezer, a bokályok és butykosok 6–20 ezer, a tányérok 6–100 ezer, az üvegek 5–25 ezer, a szerszámok, háztartási felszerelések, szőttesek 8–40 ezer közt keltek el, persze voltak kiugró árú darabok is.

Kenessei András

A NAGYHÁZI GALÉRIA ÁRVERÉSI EREDMÉNYEI

Tétel	Kikiáltási ár (ezer Ft)	Leütési ár (ezer Ft)
Rippl-Rónai József: Femme pale (olaj-vászon kartonon) 38x31	4000	7000
Id. Markó Károly: Pisa környéki táj (o-fa) 18,5x25,5	3200	7000
Jean Puy: Lány az ablak előtt (o-karton) 93x72 (védett)	5000	5000
Aba Novák Vilmos: Fiatal férfi képmása (o-v) 97x69 (V)	2800	4000
Skuteczky Döme: Bábszínház (o-v) 72x98 (v)	2200	4000
Böhm Pál: Üstfoltozók (o-v) 106x133	1800	3800
(Magyarországi szobrász, XV. sz. v.): A feltámadt Krisztus (fa) 101 cm	3800	3800

ABA-NOVÁK VILMOS NÉPSZAB. 2000. 06. 13. 15

Szeged összefogott a restaurálás érdekében

Éledő Aba Novák-freskó

■ Halász Miklós

Szegeden folytatódik Európa legnagyobb szabadtéri freskójának restaurálása, amelynek munkálatai csaknem egy évtizede kezdődtek. Véglegesen elhárultak az anyagi akadályok, így az elmúlt napokban a szakemberek elkezdték a legnagyobb boltozat színezését és konzerválását. Előreláthatólag szeptember 29-én ünnepélyesen avatják fel az I. világháború hőseinek emlékül állított alkotást, a főboltozatot – tájékoztatta a Magyar Nemzetet *Berekné Petry Ildikó*, az Aba Novák Vilmos Alapítvány kuratóriumának elnöke. Elmondta, hogy nem sikerülhetett volna a szabadtéri képet újraéleszteni, ha magánszemélyek, civil szervezetek, vállalkozások nem nyitják meg pénztárcájukat.

Szinte már krimibe illő az Aba Novák-freskó története. Első, 1937-es avatásáig semmiféle akadály nem keresztezte a mű megszületését, az anyagi fedezet megteremtésében nagy szerepet játszott *Klebelsberg Kunó* kultuszminiszter, akinek most állít szobrot a város. A képet 1947-ben érte az első barbár támadás. A város egyik vezetője lemeszeltette az alkotást a vallásos jelenetek miatt, valamint azért is, mert az egyik huszár alakjában *Horthy Miklós* kormányzót ismerte fel. Két év alatt a műről lepergett a „pakolás", ekkor vakolókat rendeltek a Hősök kapuja nevű épületegyütteshez, amelynek boltozatain a festmény idegenforgalmi nevezetességnek is számított. Olyan speciális habarccsal takarták le a freskót, hogy kiszabadítása komoly nehézségekbe ütközött, amikor először – 1992-ben – megkezdték a boltozat felülettisztítását.

Több ütemben végezték a hősi jelenetek újraszínezését, amelyre eddig csaknem ötvenmillió forintot költöttek. Az anyagiak hangsúlyozásától azért sem lehet eltekinteni, mert a kormány és a város támogatása mellett külföldről is érkeztek adományok, tavaly pedig ötven országos hírű képzőművész hatvan alkotását küldte el a szegedi Móra Ferenc Múzeum aukciójára, és az így befolyt összeget is a freskó felújítására ajánlották fel. Ezenkívül szükség volt még a szegedi és a budapesti második kerületi önkormányzat együttműködésére is, mert a művész leánya, *Aba Novák Judit* felajánlotta a család budai villájának eladási árát, hogy mielőbb újraélesszék édesapja alkotását. Hosszú éveken keresztül az jelentett gondot, hogy nem tudták az 1949-ben az Aba-villába helyezett kényszerbérlőt kiköltöztetni. Végül a fővárosi önkormányzat biztosított tízmillió forintot az elhelyezésére, így vált értékesíthetővé az ősi fészek, amelynek értékéből húszmillió forintot adott a család a szegedi munkához. Ezt a nemes gesztust Szegedért emlékéremmel honorálják, amelyet a város napján, május 21-én adnak át Aba Novák Juditnak. Az utolsó, a harmadik boltozat – a kép felületének egynegyede – rehabilitációjához jövőre kezdenek hozzá. Berekné Petry Ildikó reményei szerint ez a szakasz már zökkenőmentesebb lesz, 2002-re eredeti színeiben pompázhat a teljes mű.

MAGYAR NEMZET 2000 máj. 19.

99,99	12,72	6,53
99,97	12,65	5,39
99,22	12,55	3,65
98,08	12,48	2,34
98,74	10,46	1,26
99,39	10,41	0,61

KÁRPÓTL

	Nyitó	Min.	Átlag	Max	Záró	Üzl. szám	For
Kárpótlási jegy (A B)	540	539	540	545	545	21	2 5

DISZKONT KINCSTÁRJEGYEK

	Lejárat	árf.	hozam (%)	árf.	hozam (%)
D000531	2000.05.31	99,66	10,50	0,00	0,00
D000607	2000.06.07	99,46	10,50	99,65	6,76
D000614	2000.06.14	99,26	10,50	99,51	6,91
D000621	2000.06.21	99,05	10,61	99,36	7,13
D000628	2000.06.28	98,82	10,86	99,19	7,44
D000705	2000.07.05	98,59	11,11	99,01	7,75
D000712	2000.07.12	98,35	11,37	98,82	8,06
D000719	2000.07.19	98,10	11,62	98,62	8,37
D000726	2000.07.26	97,84	11,87	98,41	8,68
D000802	2000.08.02	97,57	12,12	98,19	8,99
D000809	2000.08.09	97,29	12,38	97,95	9,30
D000816	2000.08.16	97,01	12,63	97,71	9,61
D000906	2000.09.06	96,31	12,71	97,16	9,71
D001004	2000.10.04	95,41	12,73	96,45	9,73
D001101	2000.11.01	94,52	12,74	95,76	9,74
D001129	2000.11.29	93,67	12,72	95,07	9,75
D001227	2000.12.27	92,86	12,64	94,40	9,75
D010221	2001.02.21	91,31	12,49	93,09	9,75
D010418	2001.04.18	89,86	12,33	91,81	9,75

AZ MNB HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMAI

Devizanem	Árf. 1 egységre forintban	Devizanem	Árf. 1 egységre forintban
Angol font	429,71	Olasz líra (1000)	133,70
Ausztrál dollár	164,72	Osztrák schilling	18,81
Cseh korona	7,05	Spanyol peseta (100)	155,59
Dán korona	34,71	Japán jen (100)	265,61
Euró	258,88	Kanadai dollár	192,99
Luxemburgi frank (100)	641,75	Lengyel zloty	63,90
Finn márka	43,54	Svájci frank	166,79
Francia frank	39,47	Svéd korona	31,68
Holland forint	117,47	Szlovák korona	6,02
Német márka	132,36	USA-dollár	289,70

BÉT – HATÁRID

Lejárat	Vétel	Eladás
BUX Index		
00.Június	-	-
00.Július	-	-
00.Augusztus	-	-
00.Szeptember	-	-
00.December	9 270,00	9 350,00
01.Március	-	-
01.Június	9 400,00	9 400,00
01.December	10 060,00	10 100,00
BorsodChem részvény		
00.Június	-	-
00.Szeptember	-	-
00.December	-	-
01.Március	-	-
MATÁV részvény		
00.Június	1 870,00	1 900,00
00.Szeptember	1 895,00	1 970,00
00.December	-	-
01.Március	-	-
MOL részvény		
00.Június	4 615,00	4 720,00
00.Szeptember	4 725,00	4 900,00
00.December	-	-
01.Március	-	-
OTP részvény		
00.Június	14 750,00	14 850,00
00.Szeptember	15 375,00	15 530,00
00.December	-	-
Richter részvény		
00.Június	15 620,00	15 635,00
00.Szeptember	16 000,00	16 250,00
TVK részvény		
00.Június	4 500,00	4 745,00
00.Szeptember	4 485,00	4 930,00
00.December	-	-
01.Március	-	-

ABA NOVAK VILMOS 64.

Az egyházművészet remekeinek tárháza

A Városmajor templomai (II. rész)

(Folytatás az előző számból))

A jellegzetesen egyszerű tömegekből épült háromhajós csarnoktemplom homlokzata travertin burkolatú. A sima kőburkolaton csak szerény jelzésszerű geometrikus mintasor jelenik meg. Belső terének vasbeton felületét jelenleg mindenhol világos egyszínű nemesvakolat borítja. Korábbi állapotában a belső tér valamivel színesebb volt, a fehér síkok negatív részei vörösre voltak színezve. A mennyezetek kazettáit *Aba Novák Vilmos* nagyvonalú expresszív freskói töltik ki, melyek a teremtés hét napját és az evangélistákat ábrázolják. Ugyancsak Aba Novák készítette az oltár mellett kétoldalt álló hatalmas, alumíniumlapokra festett falképet. Az egyik *Szt. Istvánt* mint egyházalapítót, a másik Istvánt mint államalapítót ábrázolja. A monumentális falképek 1938-ban készültek. Megrázó dinamikus hatásuk a mai szemlélőt is csodálatra készteti. A két falkép között a hatalmas, színes üvegablakon a szívére mutató Krisztus alakja látható, angyalokkal körülvéve. Az 1942-ben elpusztult üvegablakot *Sztehló Lili* kartonja alapján készítették újra. Ma ezen kívül csak két másik nagy rekonstruált üvegablak látható a templomban: Szűz Mária a keresztről levett Krisztussal, illetve a kálváriát ábrázoló üvegablak. A többi színes üvegablak helyreállítására sajnos máig nem sikerült az anyagiakat előteremteni. A hívők áldozatos adakozására és a műpártoló állam támogatására lenne szükség a templom eredeti belső megjelenésének helyreállításához. Bár Sztehló Lili üvegablak terveinek kartonjai megmaradtak, mégis megfontolandó gondolatot vetett fel *Szekendy Ferenc* atya, hogy az egyik üvegképen a templom történetének legújabb kori eseményeit jelenítsék meg. (Az 1942-es súlyos bombatámadást, a hívek Mariazelli búcsújárásának fogadalmát és Mindszenty hercegprímás 100 000 fős zarándokjárását.)

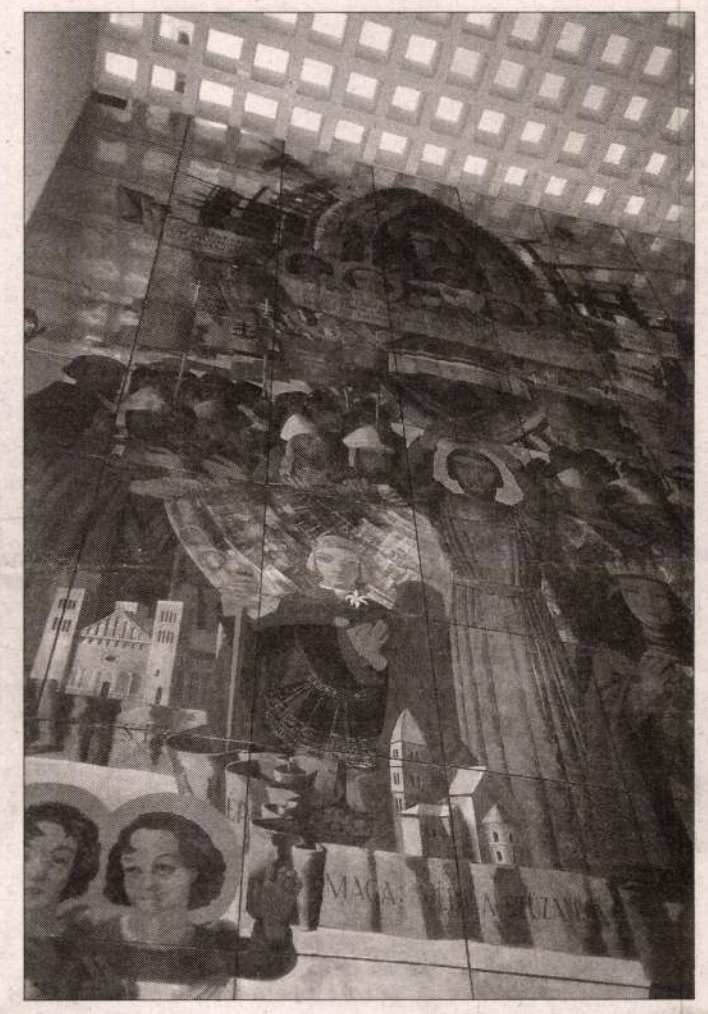

Városmajori Templom. Aba Novák Vilmos alumíniumra festett műve: Szent István az egyházalapító (1938)

A templom eredeti, Árkayék által tervezett bútorzatából sajnos csak kevés maradt meg – a szószék, három gyóntatófülke, a főpásztori karosszék és két ülőke. A szentély előtti diadalív felületén *Pátzay Pál* hat-hat színezett apostolszobra sorakozik. Az oldalfalak előtt számos szép konzolra állított szoboralakot tekinthetünk meg. (*Zala György* „Jézus szíve" szobra, *Ohmann Béla* Szt. Antalt ábrázoló faszobra, alatta szőlőindás kovácsoltvas térdeplővel és persellyel összekapcsolva. Szent Rita fából készült szobrát *Kopp Judit* készítette, míg a Liesieuxi Kis Szent Terézt ábrázoló lágyvonalú fehér márványszobor *Boldogfai Farkas Sándor* alkotása.) Az oldalkápolnákban neves festők és szobrászok művei díszítik a szerény méretű oltárok sorát. Molnár C. Pál festette a Szent Imre oltárképet. A művet háborús sérülése miatt újra kellett festeni. Az egyik oldalkápolnában *Feszty Masa* oltárképén Mária és a gyermek Jézus mellett a városmajori templom látható a jellegzetes magas campanilével. A fő képet nevezetes magyarországi templomok tájképi ábrázolásai veszik körül. Vianney Szent János vörösmárvány szobra az azonos anyagú egyszerű oltárral *Illyefalvi Lőte Éva* alkotása. Sztehló Lili és *Gádor István* kerámiaoltára a háború alatt pusztult el. Érdekes megoldású a kereszt formát képező Szent József oltár, melynek áttört tömegét a szárnyas angyalok aranyozott sora alkotja, középen Szt. József alakjával. A dekoratív szobrászati művet Pátzay Pál készítette. A templom ékességei közé tartozik *Götz János* vörösrézből domborított stáció képeinek sora. A kórus mellvédjén a zenélő angyalok sorát ábrázoló mozaikot *Deéd Dex Ferenc* készítette.

A bejárat mellett két kápolna található. Az egyik oldalon a hősök kápolnája, melyet színes geometrikus modern üvegtégla ablak világít meg. A benne lévő rézdomborítású Szt. László oltár Ohmann Béla műve. Téglaburkolatú padlóján *Kovács Margit* kitöredezett és elkopott kerámiái vannak beépítve, de ma már rossz állapota miatt szőnyeggel takarták le. A kápolna oldalfalán Pátzay Pál domborműves Piétája tapad az oldalfal kőburkolatához. A másik oldalon álló keresztelő kápolnában a vörösréz keresztelő medence körül Kovács Margit csillagképeket ábrázoló mázas kerámia padlóját láthatjuk, és a Sztehló Lili által készített Mihály és Raphael arkangyalok domborművét. A templom főbejáratán szintén jelentős műalkotások helyezkednek el. A főbejárat fölött Ohmann Béla angyalalakos domborművei, továbbá két angyalalak térdeplő figurája. A főbejárati kapu bélletében hat-hat domborműves bárányalak sorakozik. A templom különleges bútorzatai között említhetjük a gyóntatófülkéket a változatos dekoratív aranyozott díszítésű betétrácsokkal, melyek közül három még a háború előtt készült. A templom egyik érdekes darabja a sekrestyébe vezető ajtó népi hangot megütő, népiesen festett felülete.

A templomépület körül három emlékoszlop van felállítva. Az íves árkád mögött az 1942-es bombabecsapódás helyén a már említett Mária-oszlop. A templom jobb oldalán, a két templom között került felállításra az Árkay Aladár emlékét idéző, modern feliratos emlékoszlop kis vízmedencével, melyet fia, *Árkay Bertalan* állított 1933-ban. Ma a sűrű bokrok között sajnos elég nehéz megtalálni. A templom főbejáratával szemben nemrég felállított *Mindszenty József* hercegprímás domborművével díszített emlékoszlop a templom legújabb kori történelmét idézi. 1946. május 5-én Mindszenty József innen a templomtól indította 100000 férfi hívő részvételével Máriaremetére engesztelő zarándoklatát.

Bátran állíthatjuk, hogy a háború alatt elpusztított műalkotások ellenére a templom valóságos tárháza a II. világháború előtt dolgozó művészek legkiválóbb egyházművészeti remekeinek. Kiváló példáját mutatja a tökéletes harmóniában együttdolgozó társművészeknek. Elsősorban a „római iskola" köré csoportosult művészek alkotásai kerültek az épületbe, de a pusztítás után más művészek művei is felállításra kerültek.

A templom természetesen nem múzeum, nem csupán műalkotásokat befogadó tér, hanem elsősorban a környéken lakók hitéletének központja. A plébánia a szépen karbantartott belső tér ellenére gondokkal küszködik. Az állandó tetőkarbantartás, a nyersbeton felületek várható javítási igénye, a kistemplom felújítása, a tervezett orgona-felújítás és bővítés sokba kerül, amihez természetesen a hívek anyagi hozzájárulása is elengedhetetlen. Az anyagi természetű tervek mellett a lelki gondozás, az ifjúsági nevelés és az egyházközösségbe lépők bevezetésének oktatása éppen olyan fontos célokat jelent.

Végül szót kell ejtenünk a templomban egykor működő *Bárdos Lajos* zeneszerző karnagyi tevékenységéről, amiről a kistemplomban elhelyezett emléktábla is megemlékezik.

Rosch Gábor

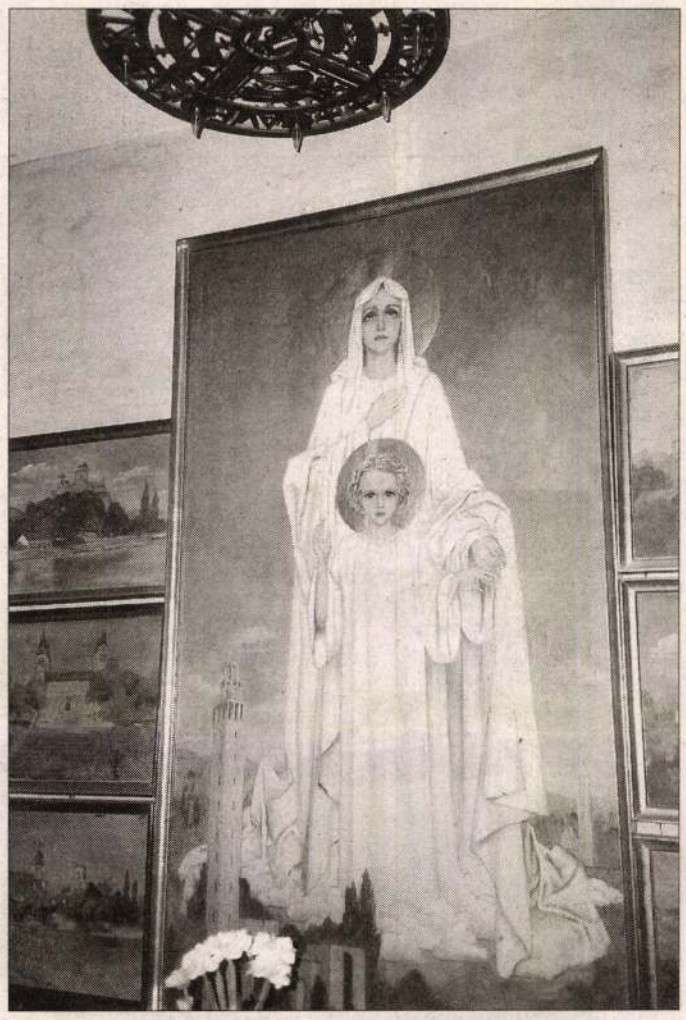

Városmajori Templom. Mária oltár (Feszty Masa festménye)

Aba Novák Vilmos, amint a Városmajori Templom kazettáit festi (1938)

Városmajori Templom. Ohmann Béla Szent Antalt ábrázoló faszobra

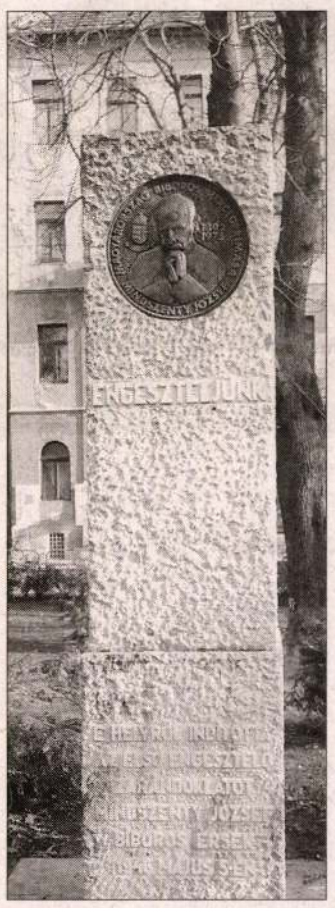

Mindszenty emlékoszlop az 1946-os engesztelő zarándoklat emlékére

Városmajori Templom. Szent Imre oltár festménye (Molnár C. Pál II. világháború után újrafestett műve)

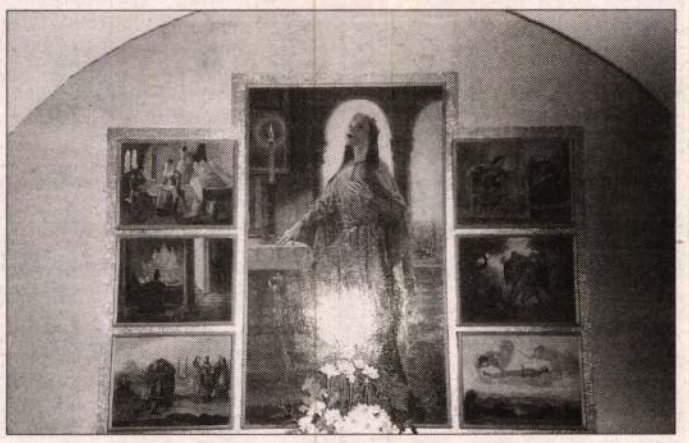

Városmajori Templom. Gyóntatófülke-ajtó

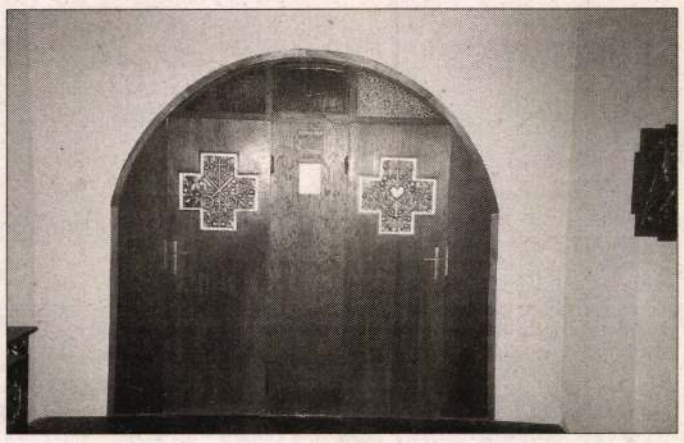

Pátzay Pál apostolszobra a szentélyrekesztő fal felületén

Sekrestyeajtó a szentélyben (Pekáry István műve)

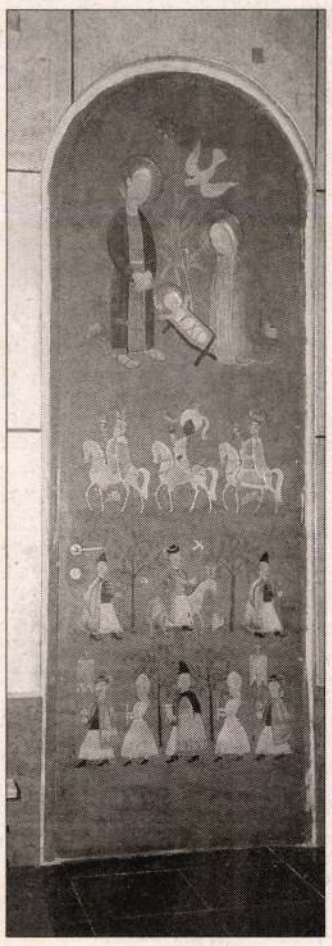

Árkay Aladár: A Városmajori Templom homlokzattere (1932)

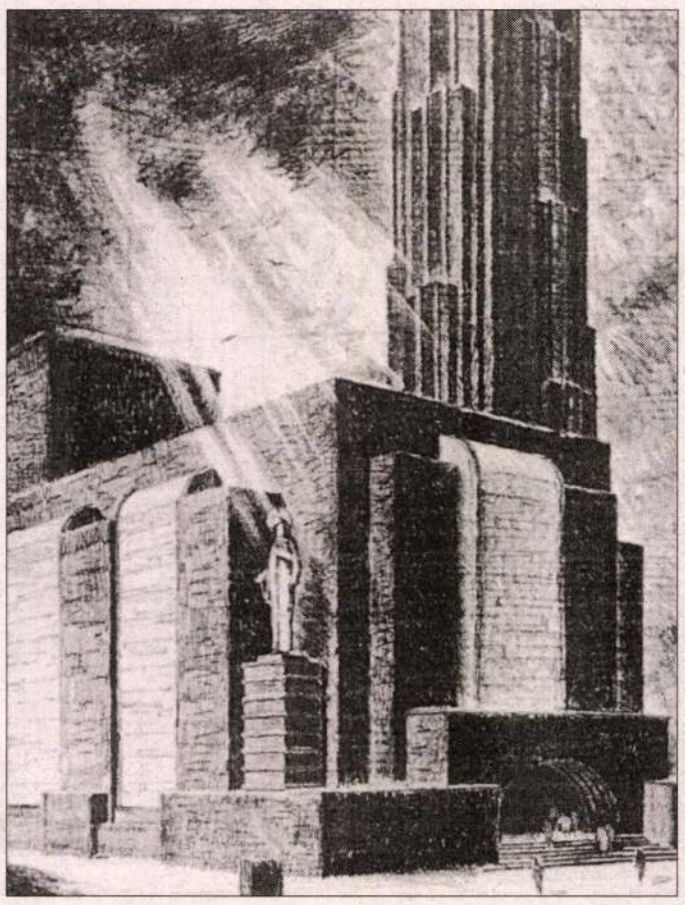

Új évezredbe vezet

Ismerje meg a jövő autóját a jelenben!

- Az új Polo a harmadik évezrednek megfelelő technikai és felszereltségi szinten teremti újra a hagyományos Volkswagen értékeket.
  - vezető- és utasoldali légzsák
  - zöld hővédő üvegezés
  - négyhangszórós Alfa rádió tetőantennával
  - osztott, dönthető hátsó ülés és támla
  - magasságállítható kormányoszlop
  - 12 év átrozsdásodás elleni garancia

Győződjön meg róla személyesen márkakereskedésünkben!

Az új Polo

Óbudai Autójavító

1033 Budapest, Mozaik u. 1-3. Tel.: 250-0222 Fax: 368-9482

www.volkswagen.hu

62.

NÉVMUTATÓ

Aba Novák Vilmos 168, 169
Adam, Leonhard 89, 90
Ady Endre 128–129, 146, 176–177
Appia, Adolphe 91
Archipenko, Alexander 11, 14, 22

Bajkay Éva 235
Barta Sándor 44, 167, 198
Bartók Béla 198
Baumeister, Willi 81
Beckmann, Max 93, 94, 95
Behrens, Peter 48
Belling, Rudolf 14, 237
Benczúr Gyula 136, 137, 163
Benedek Péter 125, 161–162, 174, 216
Berény Róbert 98, 153–154, 163, 181–182
Bernáth Aurél 134, 139, 191–199, 200, 207
Boccioni, Umberto 151
Boerschmann, Ernst 90
Bohacsek Ede 182, 190, 216
Bonnard, Pierre 146
Bornemisza Géza 147, 161
Bortnyik Sándor 28, 167, 203, 214–215
Botár, Olivér 236
Boucher, Francois 220
Böcklin, Arnold 141, 168, 183
Braque, Georges 14, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 151, 201, 203, 205
Brass, Hans 14
Brodszky Sándor 136

Callot, Jacques 118
Campendonk, Heinrich 8
Carra, Carlo 10, 13
Carriere, Eugene 146
Cézanne, Paul 45, 50, 82, 89, 95, 98, 99, 121, 122, 124, 152, 153, 155, 158, 159, 160, 162, 163, 166, 172, 174, 200, 203–205
Chagall, Marc 7, 124, 151
Chirico, Giorgio 13
Corinth, Lovis 80, 89
Courbet, Gustave 120, 138
Craig, Gordon Edward 91
Czigány Dezső 98, 165
Czillich Anna 183, 190
Czóbel Béla 80, 85–88, 134, 147, 178–181, 182

Csók István 141, 142
Csontváry Kosztka Tivadar 184–188, 189

Daumier, Honoré 106, 118, 172
Degas, Edgar 120, 121, 140, 146
Delacroix, Eugene 133, 172
Delaunay, Robert 7, 9, 151
Deli Antal 168
Dénes Valéria 189–190
Denis, Maurice 146
Derain, André 82
Derkovits Gyula 158, 162, 163
Dix, Otto 13, 14, 81, 94, 118
Doesburg, Theo van 49, 50, 201

Ebert, Friedrich 45
Eggeling, Viking 211
Egry József 118, 134, 174–178, 190
Einstein, Carl 89, 90
Ensor, James 114
Eulenberg, Herbert 89

Feininger, Lyonel 81, 93, 118
Fels, Florent 89, 90
Ferenczy károly 134, 141, 142
Fényes Adolf 141, 142
Fischel, E.L. 88
Fischel, Oskar 91
Forain, Jean Louis 146
Forbát Alfréd 203, 213
Forgács Éva 236
Fouquet, Jean 90
Frank, Tanja 236
Friedrich, Caspar David 118
Fülep Lajos 138

Gabo, Naum 46, 51
Galimberti Sándor 188–191, 200, 241
Gauguin, Paul 124

Aba-Novák Vilmos

Kállai Ernő: Összegyűjtött írások. Magyar nyelvű cikkek, tanulmányok. 1912–1925.

Bp. 1999, Argumentum – MTA MKI

otka Imre (1890–1961): Zugliget télen, 1922

M E G H Í V Ó

Szeretettel meghívjuk
a
„KARCÓLÓTŰ MŰVÉSZETE"
című

Aba-Novák Vilmos, Patkó Károly, Szobotka Imre, Szőnyi István, Tarjáni Jenő és Varga Nándor Lajos

1920 és 1930 között készült grafikáiból
rendezett kiállításunk megnyitójára

1999. október 7-én, csütörtökön, 18 órakor
a Ferenczy Galériában.

A kiállítást rendezte:
Zsákovics Ferenc művészettörténész.
A kiállítást megnyitja:
König Róbert grafikusművész.

A kiállítás 1999. október 7-től 22-ig tart nyitva.

FERENCZY GALÉRIA
1053 BUDAPEST, FERENCZY I. U. 28.
TEL.: 318-1007

Aba-Novák Vilmos (1894–1941): Felsőbányai utca, 1926

Alba - Novák Vilmos

A gyász és a remény képei a Hősök kapuján

Restaurálják Aba Novák Vilmos szegedi freskóit

Ne vakolj freskóra! Ez volt a címe annak a kiállításnak, amelyet 1998-ban rendeztek Budapesten kortárs művészek munkáiból. A helyszín az a Zuhany utcai műteremház volt, amelyet a XX. századi magyar művészet egyik legkiemelkedőbb képviselője, *Aba Novák Vilmos* (1896–1941) építtetett, amelynek nagyszerű műtermét korai halála miatt már alig-alig élvezhette. A festő halála után néhány évvel a családot, örökösöket is megfosztották a villától, amelyet évtizedek múltán kaptak vissza.

A kiállítás címe, megrendezésének célja is Aba Novákhoz kapcsolódott, hiszen az akkor már több mint fél évszázada levakolt szegedi freskó, a Hősök kapuja megmentését célozta. A kortárs művészek figyelemfelhívó akciója a művész leszármazottai, leánya, *Aba Novák Judit* művészettörténész és unokája, *Kováts Kristóf* nyomdász felajánlásához kapcsolódott: ők a visszakapott villa eladási árából jelentős összeget ajánlottak föl a mű megmentésére. Az ugyanis az első, próbarestaurálások eredményeképpen látható volt, hogy a levakolt mű restaurálható, de társadalmi összefogás szükséges hozzá. Szegeden a kilencvenes évek elején jött létre az Aba Novák Közalapítvány, kezdeményezéseit a Millennium Kormánybiztos Hivatal és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma (NKÖM) is támogatta.

A kilencvenes években aligha volt ugyanis kérdéses bárki előtt is, amit *Supka Magdolna* művészettörténész szinte egyedüliként mondott el újra és újra: a Hősök kapuja falképei nemcsak a művész pályáján belül, de a magyar művészet egészét tekintve is kiemelkedő értékű alkotások. Az első világháború nagyszabású emlékműve a freskó, amely a helyszín, a már korábban is a történelmi megemlékezés helyszíneként szolgáló Aradi vértanúk tere műegyüttesének fontos része, amely azért is jelentős alkotás, mert a Hősök kapuja egyrészt lezárja a mozgalmas teret, másrészt mintegy fogadja a városba a vasútállomás felől érkezőket.

Az épület, amely alatt a kapu átvezet, a neves fővárosi építész, *Pogány Móric* tervei alapján született meg, a tér felőli oldalon konzolokra helyezett két katonaszobrot *Lőte Éva* készítette. Ugyancsak pályázatot hirdettek a freskók megfestésére, Aba Novák Vilmos a neves szakemberekből álló bizottság döntése alapján kapta a megbízást. 1936 nyarán mutatta be terveit, ismertette koncepcióját, majd újabb zsűri következett, s augusztus elején megkezdte a munkát a helyszínen. Segítőivel – *Stefán Henrik, Rozs János, Patay Mihály* – szeptemberre elkészült a középső boltív nagy freskója, októberre pedig a két kisebb, oldalsó boltív képei is, azaz összesen hat hétre volt szükség Közép-Európa akkor legnagyobb, szabad téren látható freskójához.

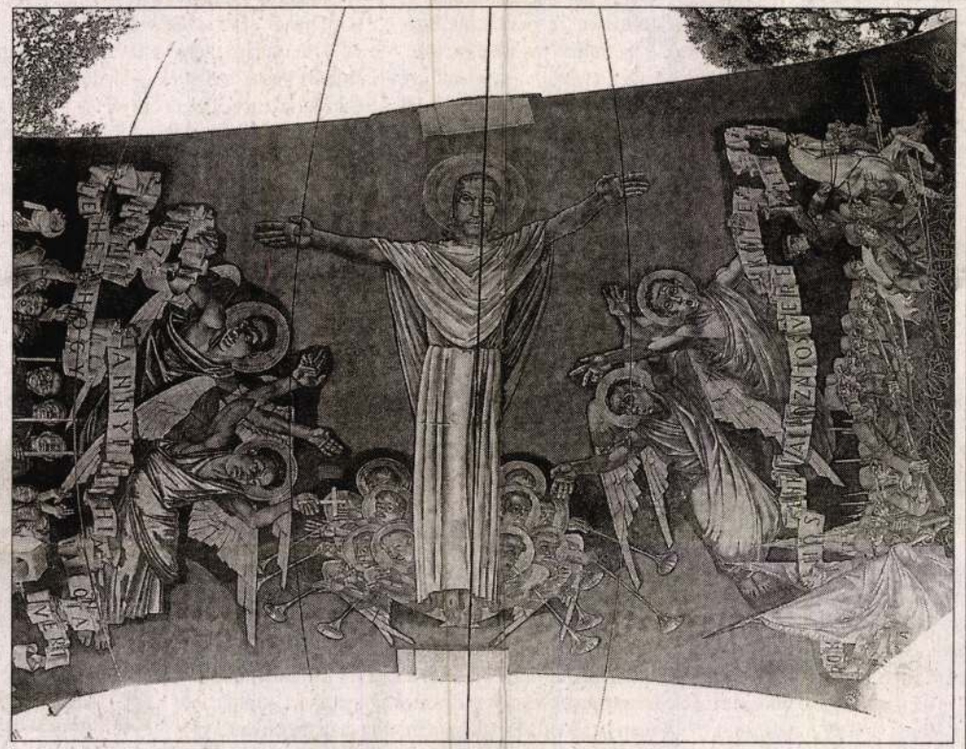

Restaurált falkép a Hősök kapujáról

A kelet-közép-európai történelem tragikus fordulatai közé tartozik, hogy valójában nagyon is rövid ideig lehetett látni a képeket, hiszen a második világháború befejezése után nem sokkal, 1946-ban először *Horthy Miklós* alakját meszelték le, majd hamarosan az egész freskót levakolták. Az új generációkban már létük is alig tudatosult. Ami már csak azért is szinte pótolhatatlan veszteség, mert a képek az első világháború tizenkétezer szegedi katonaáldozatának állítanak emléket, hitelesen, meggyőző erővel, hiszen készítőjük maga is katonaként szenvedte végig a háború poklait. Szándéka éppen az volt, hogy az áldozat nagyságára figyelmeztessen, a gyászból bontsa ki a reményt, amelyet a Szózat idézésével is kimondott a falképen: Az nem lehet, hogy annyi szív hiába onta vért...

A háborús emlékezés megrázó vízióit a keresztény mitológia tematikájába helyezve fogalmazta meg. Középen a feltámadt, ítélethirdető Krisztus hatalmas alakja látszik, a jövőbe vetett hit allegóriájaként. Egyik oldalán a gyász jeleneteivel a Hit, a másikon a Horthy Miklós vezette katonákat megjelenítő Tett allegóriája kapott helyet. A Tisza felőli boltíven Sárkányölő Szent György, Szent Borbála és rohamra induló huszárok láthatók, a másik oldalon lévőn még mindig vakolat fedi a halálba menetelő katonák alakját, a freskófestésben közreműködők arcképeit.

Hogy az ezredfordulóra már csak ennek a boltívnek a képei nem láthatók, az a család és néhány szakember kitartásán kívül a szegedi alapítvány – és elsősorban talán vezetője, *dr. Berekné dr. Petri Ildikó* biológus – szívós munkájának köszönhető. No meg a restaurálást végző, a szakemberekből álló csoport munkáját összefogó *Forrai Kornélia* restaurátornak. Az első feltárásokat még 1986-ban végezte a Tisza felőli kisboltíven, majd 1989-ben újabb részleteket vizsgált meg. Az Aba Novák Közalapítványtól 1995-ben kapott megbízást az egyik kisboltív képeinek restaurálására. Az 1996-ban elkészült munka folytatását jelentette a nagy ív restaurálása, amelyre 1999–2000-ben került sor. Addigra az is nyilvánvaló, hogy a művész családja a visszakapott, majd eladott villa árából húszmillió forinttal támogatja a restaurálást. A millenniumi pályázatok évében ehhez az összeghez adott 15 milliót a Millennium Kormánybiztos Hivatal és további jelentős támogatást a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma.

Nem sokáig marad vakolat alatt a város felőli kis ív freskója sem, a már elkezdett munka az NKÖM újabb ötmillió forintos támogatásával folytatódik. Ha pedig a szegedi freskók újra eredeti szépségükben lesznek láthatók, az elfelejtett támogatások Aba Novák – az 1937-es párizsi világkiállításon grand prix-t nyerő, évtizedek óta székesfehérvári raktárakban porosodó, pontosabban gombásodó – pannóinak megmentésére lesznek fordíthatók. A magyar–francia kapcsolatok ezer évét ábrázoló képsor restaurálását tavaly ugyancsak a Millennium Kormánybiztos Hivatal 15 milliós támogatásával kezdték el, megtörtént a tizennégy nagyméretű tábla stabilizáló restaurálása, s elkezdődött az esztétikai restaurálás is. Ha lesz pénz a munka folytatására, már az idén augusztus 20-ra elkészülhet a helyreállítás, de eredeti helyükön, a Csók István Képtár emeletén a jelenleg ott látható kiállítás miatt csak 2002-ben lesznek láthatók.

a köztársasági elnök, valamint a Hubay család külföldön élő tagjai, ünnepi hangulatú és sikeres volt. A kritika fanyalgott, pedig az Ara pacisnak ott a helye a XX. századi magyar sorskérdéseket megragadó oratóriumok (Psalmus Hungaricus, Cantata Profana, Jelenések könyve, Hősi ének) sorában. Az, hogy hagyományos zenei eszközöket használ, nem jelenti azt, hogy értéktelen. Tóthpál József úgy véli, ez a koncert egyfajta történelmi igazságtétel. Hubay életműve érték, mindnyájunk közös öröksége.

plasztika néhány alaptípust képvisel ugyan, de e típusok általánosan elterjedtek voltak mindenütt, ahol az ellenreformációval megindult a katolicizmus megerősödése, illetve ahol a török idők után újra betelepült országban megerősödtek a vallási közösségek. A búcsújárásnak köszönhetően gyakran távoli tájakról kerültek feltalálási helyükre, a Kiskunságba, a Jászságba a művek, a szlovákiai Sasvártól, az ausztriai Mariazelltől Egerszalókig, Szegedig terjed az alaptípusok származási helye. Igaz, a legfontosabb búcsújáró helyeken valóban jellegzetes szobortípusok születtek – Madonna a kisdeddel Mariazellben, pietà Sasváron –, a másolók kezén azonban az idők folyamán alaposan átalakultak, keveredtek a formák.

A könyv egyik legizgalmasabb része éppen a szobrocskák származásának kérdéseit, a készítők személyére vonatkozó elképzeléseket

ve és egy darab Mária-szobor... Nagymama a kis szoborról sokszor elmondta: nagyapám dédapjának juhászbojtárja faragta, fából, bicskával." Volt szobor, amelyet börtönben faragott a rab, s volt, amelyet a gabonaőrlések közötti szabadidőben készítettek a molnárok, akiknek ügyességét a malom fából készült darabjainak javítása növelte. Így született meg az a titokzatos, szép világ, amelyben a köpenyeges Madonna, az imádkozó Mária éppen úgy helyet kapott, mint a Csíksomlyóról ismert holdsarlós Madonna, a pietà, a fájdalmas Anya különböző altípusai. Múzeumok, magángyűjtemények féltett darabjai immár, s méltán, hiszen ma is hiteles, megragadó kifejezései annak a Mária-kultusznak, amely a magyar nép lelkében élt: „Csak temagad Isten után örömem vagy s' Korónám / te légy nékem minden kintsem / drága látós Szűz Anyám."

Nehéz a gyöngyöt a tenger fenekéről kiemelni

Török Bálintné virágoskertje

Pemflinger Kata Török Bálintné asszony csurgói kertjében a dinnyeágyak két holdat is beterítettek, a kerti vetemények több hektáron keresztül húzódtak, az ágyásokat véges-végig zsálya, levendula, liliom, izsóp és ruta szegélyezte. Kata asszonynak minden bizonnyal a fehér liliom volt a legkedvesebb virága, mert abból négyszáz bokor virított kertjében. Török Bálintné virágoskertjéből 64 fajta tövet választott ki a korabeli leírások alapján Csurgó Város Önkormányzata, és ültette be a város millenniumi parkját gyógynövényekkel, jó illatú füvekkel, a XVI. századi nemesi udvarok díszeivel. A virágok napján, május 27-én újabb fajtákal gazdagodik a városi park, kiszélesedik a virágoskert, a növények ültetéséről, gondozásáról és hasznosításáról pedig kiadvány lát napvilágot – tudtuk meg *Bihariné Asbóth Emőke* csurgói alpolgármestertől. A közelmúltban megalakult Pemflinger Kata Egyesület szintén hozzájárul a kert ápolásához és gyarapításához, így könnyen előfordulhat, hogy a város jövő esztendei virágkalendáriumához elég lesz csak kisétálni a millenniumi parkba, és fellapozni Török Bálintné kertjének ránk maradt leírását.

Takáts Sándor Régi magyar nagyasszonyok című munkájában olvashatjuk, hogy Pemflinger Kata legkedvesebb tartózkodási helye a csurgói uradalom volt, ahol szívesen gazdálkodott maga is, vagy sétált két fiával, Jánossal és Ferenccel a virágzó kertben. Itt töltötte legboldogabb napjait *Török Bálinttal*, akiről Somogyváron, Szigligeten és Csurgón egyazon hír járta, hogy „ékes vala háza jó feleségével és két szép gyermekével".

Írott emlékeink tanúsága szerint Török Bálint korának egyik legszebb férfija volt. Akadt, aki Bálint úr szépségét a pogány istenekéhez hasonlította, mások Herkulesnek mondták. *Tinódi* szerint „szebben termett embert sehol sem lelének", és még a krónikás *Szerémi* is írva hagyta ránk, hogy „mikor Bálint uram Budáról a szultán sátorába indult, a budai leányok és asszonyok könnyezve néztek utána, mert attól tartottak, hogy többé nem látják őt". És valóban, mintha csak megérezték volna azok a budai lányok: fogolyként lépett ki Török Bálint a szultán sátorából. A Héttoronyba zárták, aztán egy konstantinápolyi házban raboskodott haláláig a törökverő vitéz.

Pemflinger Kata – akit csak királyi hölgyként emlegettek korábban, hiszen udvarhölgy volt egy ideig *Mária* királyné mellett – hamarosan a keserves asszony lett mások szemében, mert „egyetlen egy lelke élete", „minden java, gyönyörűsége és védelme" nélkül maradt. Legendába illő küzdelem, amit Kata asszony férje kiszabadítása dolgában véghezvitt. Egy évtizeden át szakadatlan ostromolta leveleivel *Batthyány Ferencet, Nádasdy Tamást, Fráter Györgyöt, Izabella* királynét és *Ferdinánd* királyt, könyörgésére még a francia király konstantinápolyi követe is kísérletet tett Török Bálint kiszabadítására, de a tárgyalások nem vezettek eredményre, mert ahogy a követ megjegyezte: „igen nehéz dolog a gyöngyöt a tenger fenekéről kiemelni".

Mindeközben a török portyázása arra késztette Kata asszonyt, hogy biztos menedéket keressen háza népe számára. Batthyány Ferenc bán,

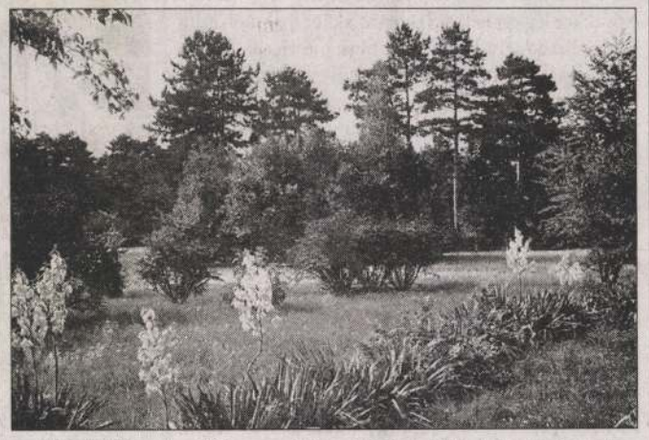

A királyi hölgy kertjében a virágok két holdat is beterítettek

aki a mohácsi csata után több főúri özvegynek és menekültnek adott szállást, szívesen fogadta Pemflinger Katalint Németújváron, ahonnan aztán Pápára, majd a török támadása elől Debrecenbe futott a keserves asszony. Török Bálint birtokai idegen kézre kerültek sorra, háza népe elszéledt, mert „egyik sem akará magát megkötelezni az én keserves kegyelmes asszonyomnak, de én megmaradék" – írja az egy hűséges *Martonfalvi* deák. A csurgói uradalom odaveszett, 1550-ben pedig Török Bálintnak a halálhírét is meghozták Debrecenbe. Katalin asszony hamar követte urát. Az egykorú levelek és írók egyöntetűen állítják, hogy a bánat törte meg az asszony szívét. Mikor Tinódi deák 1553-ban Debrecenben a fiatal *Török János* harcait megénekelte, Katalinról már mint halottról emlékezik: „Nem élhete asszony soká ez világban, / urán való szertelen bánatjában / ő meghala Debrecen városában, / az két fia marada árvaságban."

Tízéves az ENSZ gyermekjogi egyezménye

Polt Péter kiegészítené az alkotmányt

Gyakran tapasztalható a gyermekek fizikai és lelki bántalmazása az intézményekben és a családokban; a jelenség átfogó vizsgálatot igényel – mondotta *Polt* Péter, az állampolgári jogok országgyűlési biztosának általános helyettese tegnapi sajtótájékoztatóján. A tájékoztatóra az adott alkalmat, hogy november 20-án lesz tízéves az ENSZ gyermeki jogok egyezménye, amelyhez hazánk is csatlakozott. Az ombudsman elmondta, hazánkban nagyon magas a veszélyeztetett gyermekek száma, több mint 320 ezer, s ez általában az anyagiak hiányára vezethető vissza. Rendkívül sok panasz érkezik hivatalához a szociális biztonsággal összefüggésben. Jelentős fordulatnak ítélte a gyermeki jogok szabályozásában az 1997-ben elfogadott gyermekvédelmi törvényt.

Változtatni kell azon a szemléleten, amely szerint a gyermek a felnőtt gondoskodásának tárgya, nem pedig aktív résztvevője – vélekedett. Az országgyűlési biztosok vizsgálatai során több alkotmányos jog sérelmére derült fény. Egyebek között visszásságot tapasztaltak a gyermeki élethez és emberi méltósághoz való jog, valamint a gyermek önrendelkezési joga érvényesülésében. A gyermeki jogok védelmének sajátossága, hogy a gyerekek kevésbé tudják megfogalmazni érdekeiket, ezért indokolt a hivatalból kezdeményezett ombudsmani vizsgálat. Eddig 13 intézményben 1067 gyermeket érintettek az országgyűlési biztosok vizsgálatai. Polt meghökkentőnek tartja, hogy 51, alkotmányos joggal összefüggő visszásságot tapasztaltak. Emiatt a hivatal 24 ajánlást tett. Ennek eredményeként számos intézkedés történt, például intézményeket zártak be, épületeket újítottak fel.

Kiemelten súlyos gondnak nevezte a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek kezelésének megoldatlanságát, valamint az örökbefogadás nehézkességét. Súlyos problémának nevezte a drogbeteg fiatalok ellátását, az elvált szülők családjaiban nevelt gyermekek láthatását és elhelyezését. A társadalomnak mindent meg kell tennie, hogy a gyermeki jogokat tiszteletben tartsák, azonban az elvtől messze van a gyakorlat – fogalmazott. Hozzáfűzte: fontos lenne az alkotmány kiegészítése azzal, hogy a társadalomban a legfőbb érték a gyermek. **(m. t.)**

A törvény jó, végrehajtása hiányos

A két éve elfogadott gyermekvédelmi törvény garantálja az ENSZ gyermekjogi egyezményében foglalt gyermeki jogokat – közölte a Szociális és Családügyi Minisztérium főosztályvezető-helyettese az MTI-vel. *Katonáné Pehr* Erika elmondta: a gyermekvédelem tekintetében Magyarország megfelel az egyezménynek és az európai normáknak egyaránt. Hozzátette, hogy a jövőben olyan finomításokat terveznek a gyermekvédelmi törvényben, amelyek a jogalkalmazók munkáját segítik. Emellett szabályozni szeretnék azt is, hogy kik, milyen feltételekkel intézhetik Magyarországon a gyermekek úgynevezett nyílt örökbefogadását, ez a kérdés ugyanis jelenleg nem rendezett.

Herczog Mária, az Országos Család- és Gyermekvédelmi Intézet igazgatója kifejtette: a kormányzatnak és a gyermekvédelemmel foglalkozó civil szervezeteknek négyévenként kell beszámolniuk az egyezmény végrehajtásáról az UNICEF-nek. Az egyezmény egyetlen hibájának azt nevezte, hogy a dokumentumot aláíró országoknak saját gazdasági-társadalmi lehetőségeikhez mérten kell végrehajtaniuk az egyes rendelkezéseket. Szerinte ez sok államnak „kibúvót" jelent. A hazai végrehajtás hiányosságai közül kiemelte, hogy nem megoldott annak a mintegy 1600, háromévesnél fiatalabb gyermeknek a helyzete, akik gyermekotthonban élnek. A igazgató szerint minden olyan csecsemőt, akit édesanyja nem tud vagy nem akar hazavinni, nevelőszülőknél vagy jövőbeni örökbefogadóiknál kellene elhelyezni, illetve édesanyjukkal együtt kellene biztosítani számukra megfelelő körülményeket.

Katonáné Pehr Erika szerint a jelenlegi szabályok ezt lehetővé teszik. A gyakorlatban azért nem honosodott meg ez a megoldás, mert kevés olyan örökbefogadó van, aki vállalja annak kockázatát, hogy a vér szerinti szülőnek – a gyermek két hónapos koráig – jogában áll visszavonni az örökbeadási nyilatkozatot. Ugyanakkor a gyámhatóságok ehelyett preferálhatnák a csecsemők nevelőszülőknél történő elhelyezését. Mint mondta, ezen területen mindenképpen szemléletváltásra van szükség.

Herczog Mária megemlítette, hogy a speciális ellátások hiánya miatt sok fogyatékkal élő gyermek kénytelen a családjától távol élni, pedig ezeket sok esetben a gyermek lakhelyén is biztosítani lehetne. Felhívta a figyelmet, hogy a felsőfokú képzésben nem vagy nem kellő súllyal oktatják a gyermekvédelmi törvényt és az ENSZ-egyezményt. Így a pedagógusok és a gyermekorvosok gyakran nincsenek tisztában a gyermeki jogokkal.

Bűnözés az első háromnegyed évben

Kevesebb tettes kerül kézre

Idén az októberig eltelt háromnegyed évben 353 ezer bűncselekmény jutott a hatóságok tudomására. Ez 98 ezerrel, csaknem 22 százalékkal kevesebb, mint amennyi az elmúlt év haonló időszakában vált ismertté.

Azsmertté vált bűncselekmények számának e nagymértékű csökkenés korántsem jelenti a bűnügyi helzet ugyanilyan arányú javulását- tudtuk meg *Stauber* Józseftőla Legfőbb Ügyészség számításchnika-alkalmazási és informáós főosztályának vezetőjétől. Ez látványos változás ugyanis elsősrban abból adódik, hogy most a stisztikákban nem szerepel a tavyi parkolójegycsaláshoz hasnló sorozat-bűncselekmény, ami 19-ban 80 ezerrel gyarapította azkor ismertté vált bűncselekmek számát. Mivel ez az emlékees ügy Budapesten történt, a fősrban most 50 százalékkal kevesebb bűncselekményt regisztráltak, mint egy évvel korábban. Az emberölések száma 200-ról 184-re, nyolc százalékkal csökkent, viszont az emberölési kísérleteké 116-ról 127-re, kilenc és fél százalékkal emelkedett. A házasság, a család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények száma 1,3 százalékkal csökkent, ellenben három százalékkal emelkedett az erőszakos közösüléseké. Sokkal nagyobb arányban növekedett az államigazgatás, az igazságszolgáltatás és a közélet tisztasága elleni bűncselekmények száma. E csoportban több mint 60 százalékos a növekedés. Harminchat százalékkal több kábítószeres ügy jutott a hatóságok tudomására, de számuk még így sem éri el a kétezret. Harmadával, 100 ezerrel csökkent a vagyon elleni bűncselekmények száma, s kevesebb gépkocsilopás és zsebtolvajlás került a statisztikákba. A büntetőeljárások során mindössze 4,9 milliárd forint térült meg az okozott kárból, ami még a fele sincs a tavalyi 11,9 milliárdos megtérülésnek. Az idén 95 ezer bűnelkövető vált ismertté, négyezerrel kevesebb, mint egy évvel korábban. A rendőrségi nyomozások úgynevezett eredményességi mutatója most 48 százalék, szemben a korábbi 54 százalékkal. Még rosszabb a helyzet az ismeretlen tettesek ellen indult eljárásokban, itt csupán a tettesek 35 százalékát találták meg. **(n. l.)**

Az Aba Novák-freskó újraélesztése

Folytatódik az adakozás

Pászerű az a szolidaritás, ny immáron országosan kialult Európa legnagyobb szabri freskójának megmentésé– tudatta lapunkkal *Berekné P*ldikó professzor, az Aba Nk Vilmos-kuratórium elnökei egyben köszönetét is kifejea Magyar Nemzetnek, hogy tágatást nyújtott az ügy népszsítéséhez. Folytatódik az aozás, az utóbbi időszakban nsak nagyvállalatok nyitották kinztárcáikat, hanem a határon túlról is érkezett anyagi seég, hogy mielőbb befejezn Szegeden a Hősök kapuja beatán található festmény rekrukciója. Beszámolhatunk a labb fejleményről is: 50 orszs hírű képzőművész 60 alkát küldte el a Móra Ferenc Mum aukciójára, s a kiállított k csaknem egyharmada már elkelt. Az így befolyt összeget a freskó felújítására ajánlották fel.

Az Aba Novák által festett szabadtéri kép restaurálása azért is válhatott *nemzeti üggyé*, mert kiszabadítása politikai színezetet kapott, s ez a körülmény hozzájárult az adakozó kedv növeléséhez. Tudva levő: a freskó a '30-as években készült el Szeged város megrendelésére, ugyanis az I. világháború elesetteinek így állítottak a Tisza partján emléket. A 260 négyzetméteres alkotást – vallásos jelenetei miatt, s mert az egyik vitéz alakjában *Horthy* Miklós kormányzót vélték felismerni – 1950-ben a szegedi tanács rendelettel vakoltatta le.

A cementréteg alóli kiszabadítás 1992-ben kezdődött, s két év alatt a három boltozat közül a legkisebb készült el. Aztán pénzhiány miatt hároméves szünet következett a rekonstrukcióban, majd döntő lökést adott a folytatáshoz, hogy Aba Novák leánya és unokája 20 milliót ajánlott fel, ami a családi villa eladásából folyt be. Az ingatlan áruba bocsátásának adminisztratív akadályait – a kényszerbérlő kiköltöztetését – a budapesti II. Kerületi és a Szegedi Önkormányzat közösen hárította el. Arról is tájékoztatott Petri Ildikó, mivel téliesre fordult az időjárás, a restaurátorok befejezték a legnagyobb boltozaton a feltárást és a rögzítést.

A képzőművészeti lektorátus véleménye szerint jó állapotban van az Aba Novák-mű, s márciusban zavartalanul hozzákezdhetnek a kép színezéséhez. Előreláthatólag az őszi millenniumi ünnepségeken *újra eredeti fényében pompázhat* a világhírű falfestmény nagy része. **(halász)**

Átalakul 2001-ig a hazai újságterjesztés

Szolgáltatási forradalom a lappiacon

Bizonyára önök is tapasztalhatták: milyen bosszantó, ha olykor az ország forgalmas pontjain sem jutnak hozzá kedvenc újságjaikhoz – például a Magyar Nemzethez. Örömhír a bosszankodóknak, hogy *alapvető változás* várható a honi lapterjesztésben: némiképp kiegyenlítődhetnek az esélyek, a rebesegetett „csúszópénzek" kiiktatásával tisztulhat a sajtóverseny.

Az a cég pedig, a Lapker Rt., amely erre a terjesztési forradalomra készül, a párizsi székhelyű multinacionális csoport, az Hachette Distribution Services többségi tulajdonában van. Ez a konszern pillanatnyilag a világ legnagyobb lapterjesztő cégének számít: 16 országban működik eredményesen, s felöleli az országos, a nagykereskedelmi, a kiskereskedelmi és a nemzetközi sajtó területét. Beszédes jelmondata: „Életben tartjuk a legfontosabb szabadságjogot". A Lapker Rt.-nek a magyar piacon is dominánsa nagykereskedelmi részesedése – itt a Kiadói Vagyonkezelői Kft. a legnagyobb kisebbségi tulajdonosként vétójogot gyakorol(hat) a stratégiai döntésekben.

A cégcsoport nagy fába vágta a fejszéjét, amikor elindította a Lapker 2001 névre keresztelt átalakítási tervet: a hét regionális terjesztési cég megreformálásával új, modernebb és hatékonyabb alapra kívánja helyezni az országos terjesztést. Ami pedig a kiskereskedelmet illeti, *Gallasz* Lajos, a Lapker Kisker Kft. ügyvezető igazgatója arról számolt be, hogy két országos, csúcsminőségű kiskereskedelmi hálózat kiépítéséhez fogtak hozzá.

A program már egyéves múltra tekint vissza: a közlekedési csomópontokba telepített red shopokból jelenleg már 17 három. A jövő évre 50–70 közé nő a számuk, 2001-re a százat, 2002-re pedig a 130-at is elérhetik. Észak-Amerika és Európa kilenc országában (beleértve Lengyelországot és Csehországot is) már ezer ilyen bolt üzemel a világban – tehát jól bevált a recept.

Egyszerű, átlátható rendszerre épülnek: tiszták, világosak, elkülönül bennük egy gyors zóna a sietőseknek és egy lassú zóna a ráérőknek.

A lapokhoz *önkiszolgálással* lehet hozzájutni, logikus csoportosítással: egymás mellett foglalnak helyet egy-egy termékcsalád képviselői – például a női lapok.A teljes spektrumot kínálják, a címlapot nem takarják, s ha ez nem oldható meg, a konkurens lapok rotálnak – „hátulról előre fuss" alapon. Kiegészítő termékként könyvet, dohányárut, édességet, üdítőt kínálnak. Erre a rentabilitás miatt van szükség: a lapok kis árrése rákényszeríti a céget az árukapcsolásra. Ugyancsak ilyen meggondolásból kínálnak szabad reklámfelületet partnereiknek, a kiadóknak. A megtérülés csak hosszú távon képzelhető el, épp ezért ilyen megegyezésre törekszenek az önkormányzatokkal. A feltételek teljesülése esetén az rt. *egymilliárd forintot* ruházna be a kioszkhálózat fejlesztésébe és korszerűsítésébe.

A nagykereskedelmi árusítóhelyek, a pavilonok eladóit igyekeznek tanácsokkal ellátni: hogyan biztosítható a pártatlanság és az esélyegyenlőség a lapok között. Igyekeznek egyforma körülményeket teremteni az 1300 elárusítóhely számára: nem egységes küllemmel ugyan, de bizonyos formulák előírásával. Az első teljes évben, 2001-ben így már elmondható lesz: országszerte „tiszta lappal" indulhatnak ver-

A KSH szerint indokolatlan a Mazsihisz tiltakozása

Védettek a népszámlálási adatok

(Folytatás az 1. oldalon)
Külföldön egyébként több országban is rákérdeznek az egyházi hovatartozásra; Nagy-Britanniában például 1997-be a névvel és címmel ellátott próanépszámlálási összeíró íveen öt felekezetet tüntettek fel.de Kanadában is szerepelt ez a érdéscsoport, s a felajánlott vaszok között mindkét helyen tüntették az izraelita felekezet. Amint Nagy Orbán elmonta, az íveken azért nyomtatják e a jellemző válaszokat, mert mél több adatot nem beikszeléssel, hanem kézírással kell megai, annál lassabb a kitöltés és aldolgozás folyamata. Mivel pedig az izraelita vallás megjelölése a teljes körű összeírásnál jelentős nagyságrendben várható, a népszámlálási főosztály szerint a próbaszámlálási összeíró íven indokolt volt annak előnyomtatása. Természetesen a végleges kérdőív elkészültéig további szakmai konzultációkat folytatnak.

A felekezeti hovatartozásra vonatkozó kérdés legutóbb az 1949. évi népszámlálás kérdőívén szerepelt. Amint *Rózsa* Gábor, a KSH népszámlálási főosztályának vezetője hangsúlyozta, a kérdést szabályozó, az országgyűlési végszavazás előtt álló törvényjavaslat indoklása szerint a harmadik évezred első cenzusának jelentőségét az adja, hogy egyedülálóan átfogó képet nyújt a népességről. Mivel az adatokat – az adatvédelmi szempontok által korlátozott módon – bármely területi egységre le lehet bontani, a népszámlálás megfelelő alapot szolgáltat az országos és helyi politikai, gazdasági döntésekhez, illetve nemzetközi szinten is lényeges információkat ad az Európai Uniós csatlakozás előtt álló Magyarországról. **(sz. sz.)**

A tb szerintsak a luxus kerül majd többe a betegnek

Ötszörösükre drágulhatnak a kötszerek

Jövőre egyes kötszerek ára ötszörösére drágulhat, az elsősorban daganatos betegek ál használt gyógyászati segédeszközökért havonta két–háromezer forintot kellene fizetni a betegeknek, s a nagyothallószülékeknél is 50–80 százalékos áremelkedésre számítanak vélik az orvosok, a betegek és a gyártók képviselői. Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár illetékesei viszont azt állítk, csak a luxuskategóriába tartozó, különleges igényeket kielégítő termékek drágulnak a jövő évtől, cserébe viszont öt sor új eszközt kezd támogatni a társadalombiztosítás – ült ki a gyógyászati segédeszközök ártárgyalásáról szóló törtöki sajtótájékoztatón.

A jövő évtől új támogatási rszert vezetnek be a gyógyái segédeszközöknél. Ennek émében a tb nem százalékosamogatja az eszközöket, hana kategória legolcsóbb termékl megszabott forintösszeget ti meg valamennyinél, tehát agább, jobb minőségűek árarásszerűen megnő majd.

Mint a gyártók szavaibó tűnt, a gondok egyik fele a adódik, hogy egy-egy fixes körbe olyan termékeket is be tek, amelyek szakmai szemp ból nem összevethetők.

Példaként említették a sát a kisebb, 5 x 7,5 centiméteresekéhez kötnék, ennek következtében a nagyobb lapok *ötször annyiba* kerülnének a beteg számára.

Hasonló a helyzet a stomások ellátásánál is, ahol a kétrészes rendszert használóknak jövőre 2670–3430 forint közötti összeget kellene fizetniük. A kompresszoros harisnyák, amelyeket például fejlődési rendellenességben szenvedő gyermekeknél alkalmazzák, jövőre több mint háromszor annyiba kerülnek majd, amennyiben nem változtat álláspontján a tb.

mogatási keretből emiatt öt–hat milliárd forint is megmaradhat. Az idén egyébként az előirányzat tíz százalékát, kétmilliárd forintot nem használtak fel, mert az ellenőrzés szigorítása miatt visszaesett a felhasználás. *Körössy* Péter, az egészségbiztosító főosztályvezetője azt hangsúlyozta: még nem zárultak le a tárgyalások, s a biztosító kész figyelembe venni a megalapozott szakmai véleményeket.

Hagymási Miklós osztályvezető alaptalannak nevezte az aggodalmakat, véleménye szerint csak azok a betegek járnak rosszabbul, akiknek luxusigényeik vannak, a többieknek inkább előnyére válik a változás, mert adott idő alatt több gyógyászati segédeszközhöz juthatnak hozzá, s új, eddig nem támogatottakat is befogad a tb. Az orvosszakma képviselői szerint a betegeknek nem a luxusért, hanem a megszokott minőségért kell többet kell fizetniük, s kifogásolták, hogy az egészségbiztosí-

HÍREK

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG hétfői és keddi teljes ülésén egyebek mellett foglalkozik az önkormányzati törvénynek a képviselő-testület működésére vonatkozó rendelkezéseivel, az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és névviselésről szóló jogszabályokkal és az oktatási törvények egyes szabályaival. Egy indítványozó a büntetőeljárásról szóló törvénynek a kábítószerfüggő terhelt gyógyító kezelésével összefüggő egyes rendelkezéseit támadja. A testület elé kerül a Btk. önkényuralmi jelképek használatára vonatkozó törvényi tényállását kifogásoló indítvány is.

MICHAEL LAKE, az Európai Bizottság magyarországi delegációjának vezetője szerint Magyarországon egyre erősebb a nonprofit szervezetek befolyása, s az egészséges civil társadalom sokat tehet a demokráciáért – erről a Civiliáda '99 című rendezvényen beszélt a nagykövet.

NYUGDÍJBA VONUL a fővárosi tűzoltóparancsnok. Száray Zoltán, aki szerdán Pro Urbe Budapestért Díjat vehetett át a főpolgármestertől, egészségügyi okokkal indokolta távozását. Az idén 55 éves fővárosi tűzoltóparancsnok 57 éves koráig maradhatott volna posztján. A dandártábornokot hat hónap múlva a köztársasági elnök helyezi nyugállományba a belügyminiszter előterjesztése alapján.

AZ MTV RT. ingatlanvagyonának értékesítéséről remélhetőleg jövő heti ülésén már dönthet a kuratórium elnöksége – közölte Bakó Lajos elnök a testület ülését követően. Miután a főváros lemondott elővásárlási jogáról, egyik Szabadság téri ingatlan az APV Rt. százszázalékos tulajdonú cégéhez kerülhet még ebben az esztendőben, értékesítése révén pedig az MTV forráshoz juthat. Az ülésén megvitatták az MTV Rt. gazdasági eredményeit, és tárgyaltak az 1999-es üzleti

Aba Novák Vilmos

58

Természetellenes szövetségesek

Augusztus utolsó hete választ ad az önkormányzati választásokkal kapcsolatos nyitott kérdések egy részére. A jelenlegi parlamenti ellenzék esetében viszonylag gyorsan letisztult a kép. Kiderült, a négy éven át együtt kormányzó szocialisták és szabad demokraták a további szövetkezés helyett egyelőre megelégszenek a békés egymás mellett éléssel, s ki-ki saját erejéből próbálja összeszedni magát a májusi vereség után.

A másik oldalon viszont voltaképpen még mindig nem dőlt el, köt-e átfogó választási megállapodást a legnagyobb és a legkisebb kormánypárt, azaz a Fidesz és a Magyar Demokrata Fórum. Bár a Fidesz csaknem bizonyosan enged majd az MDF fővárosi közös lista iránti vágyának, így a probléma hamarosan megoldódik.

Mint ahogy a gödöllői affér tisztázása sem húzódhat sokáig. Amellett hogy a MIÉP felsorakozott Latorcai János mögött – e cselekedetével hónapokra elégséges munícióval látva el az ellenzéket –, a Gémesi Györggyel, az MDF ügyvezető elnökével és polgármesterjelöltjével szemben összehozott pártszövetség kínálja a legszórakoztatóbb tanulságokat.

Ilyen még nem volt: vállvetve a Fidesz, a Független Kisgazdapárt, az MSZP és az SZDSZ – szemben a demokrata fórummal. Gémesi szerint a kvartett kialakulásának oka a szocialisták erős helyi befolyása. A helyzet ennél bonyolultabb talán. Lapunkban nyilatkozta Pokol Béla kisgazdaelnöki főtanácsadó, hogy őket alpolgármesteri szék illeti meg Gödöllőn, amit Gémesi első körben nem biztosított volna.

A négyes fogat összetétele azonban ettől függetlenül is meghökkentő. Az eset, igaz, bizonyára egyedi, s nem kizárt, hogy a Fidesz vezetése jobb a – koalíciós – békesség alapon helyre teszi helyi erőit. Azt ugyanis aligha képzelhetjük, hogy a gödöllői jelenség valamiféle közeledés előszele. Még akkor sem, ha tudván tudjuk: legyen szó akár helyi, akár nagypolitikáról, minden, születésekor még természetellenesnek ítélt szövetség benne van a pakliban.

GAZDA ALBERT

Siker, propaganda

Carl-Olaf Homén, az Európai Atlétikai Szövetség elnöke érdekes kifejezést használt a tegnap befejeződött budapesti atlétikai Európa-bajnokság értékelésében. Azt mondta, elismeri, hogy alaptalanok voltak az aggályok, miszerint a magyarok képtelenek megfelelő színvonalon megrendezni a világ egyik legnagyobb sporteseményét.

A finn sportvezető meaculpázása azonban csak ráadás. Elegendő volt naponta ránézni a gyönyörűen felújított Népstadion lelátóit benépesítő tömegre, hallgatni a kollé-

Frenkl Róbert

Miről szól a többség?

A választások két fordulója közötti rövid időszak egyik érdekes tömegkommunikációs játéka volt, ki tud találni a sajátos helyzetet tárgyilagosan elemezni képes politológust. Nem volt győztes. A szakma kiválóságairól nyíltan vagy burkoltabban kiderült, hogy valójában politológusmezbe öltözött politikusok, prognózisaik, elemzéseik meglehetősen kötődnek a rivalizáló pártokhoz, programjaikhoz.

Az új kormánykoalíció megalakulása után az ide tartozó politológusoknál ez tisztségekben testet is öltött, míg a másik oldal visszahúzódását jóslataik kudarca magyarázhatja.

Nem is szólva a közös nagy tévedésről. Az 1994-es választások sajátos eredménye után a politológusok nem vállalták a választói magatartás rugóinak, a további várható tendenciáknak az elemzését. Belemenekültek abba az egyébként már akkor is láthatólag ingatag tézisbe, hogy kialakult a hatpárti magyar demokrácia, éljen a stabilitás.

Az sem kapott megfelelő hangsúlyt, hogy a hárompólusú pártstruktúrában – baloldal, liberálisok, jobboldal – az MSZP a szavazatok egyharmadával úgy szerezhetett a második forduló átütő eredménye révén ötvennégy százalékot, hogy a riválisok között megoszlottak a szavazatok. Egyik magyarázata volt ez a szociálliberális koalíció létrejöttének, hiszen ily módon nemcsak a parlamentben lett a kormánypártoknak hetvenkét százalékos többsége, hanem a szavazótábor – tehát a lakosság – többségét is maga mögött tudhatta.

A négy év alatt azután elsősorban az ellenzéki pártok (MDF, KDNP) szakadása, de az MSZP gyűjtőpárt jellege is, amelyet csak a hatalom tartott egyben, megmutatta, hogy a fiatal magyar demokrácia pártstruktúrája mozgásban van, cseppet sem tekinthető véglegesnek. Ezt ismerte fel a Fidesz 1996-ban, megcélozva a konzervatív oldal nyomóira szavazott, azok '98-ban elégedetten nyugtázták, hogy jól megadták nekik. Elsősorban mégsem az ellenszavazatokról, az első fordulóban különösen nem a koalíció leváltásáról, hanem a pozitív szavazatokról, a kit, kiket szeretnénk kérdésre adott válaszról szólt az eredmény. Ezért is volt szoros, kiegyenlített. A hat-, illetve hétpárti Országgyűlést az első forduló után felváltó ötpárti tagozó-

„...nem '94-ben fejeződött be, hanem '98-ban kezdődött el vagy gyorsult fel a hosszabb időre tartósnak tekinthető pártstruktúra, illetve a stabilnak vélelmezhető szavazóbázisok kialakulása.”

dás, a jobbszélen bekerült MIÉP-pel, a balszélen csaknem bekerült – az MDF-nél és a KDNP-nél jobban szereplő – Munkáspárttal, jól jelezte a mélyreható változásokat.

Jelentős kérdés, hogy véglegesnek tekinthető-e a tendencia: a kétpólusúvá váló politikai élet.

Szó sincs erről. A mai helyzetet éppen az átmenetiség jellemzi, ezért van a hosszabb távra tekintő elemzésnek is a kívánatosnál erőteljesebb aktuálpolitikai vetülete, ezért összetett a kérdésre – miről szól a többség? – adandó válasz.

Kétségkívül a Fideszről és személy szerint Orbán Viktorról szól az eredmény. Még mindig nem értékeljük eléggé a személyiségek szerepét, pedig ez a választói magatartásban meghatározó. Először győzött nálunk demokratikus választáson lényegében választási párt. A Fidesz képes volt megvalósítani a sikeres választási párt modelljét. Nem tagjaira, szervezeteire, hanem a választókra koncentrált. Ehhez járult, hogy okosan integrálta a jobbközép erőket, az MDF-et, illetve a Kereszténydemokrata Szövetséget.

Az [illegible] gyenge szereplése akkor került előtérbe, amikor igen szoros volt az eredmény, és a kis párt partnerrel, kis többséggel megvalósított kormányzás szerényebb hatékonyságot ígért, mint a riválissal kötött kompromisszumon alapuló stabil helyzet. Nálunk ez a kivételnek számító megoldás azért merülhetett fel, mert a választási eredmény nyilvánvalóvá tette, hogy a jobbközép koalíció csak a kisgazdapárttal együtt tud felállni. Ráadásul e párt azóta többször hangoztatott érdemeket szerzett a második fordulóban nyolcvankét jelölt visszaléptetésével, a jobbközép–jobb szavazatok jó hatásfokú egyesítésével. Azért is volt igaza a későbbi miniszterelnöknek, mert a kisgazdaszavazók jelentős része hajlandó volt a Fideszre szavazni. De a többség óhaja a jobbközépről és nem a jobboldalról szólt.

Igaza volt a nagykoalíciót felvető elemzőknek is, mert a Fidesz programja, nem a részleteket, hanem a lényeget, a gazdasági stabilizálást, konszolidációt, ugyanakkor a modernizációt, a növekedést tekintve, közelebb állt a korábbi koalíció programjához, mint a kisgazdákéhoz. A részletekben [illegible] szo-

A választás éjszakáján a későbbi miniszterelnök kizárta a nagykoalíciót, mondván, hogy a választók a kormány leváltására és nem a nagykoalícióra szavaztak. A válasz a lényeget tekintve korrekt, de kiegészítésre szorul. A választópolgárok soha nem szavaznak nagykoalícióra, hiszen a választás lényege, hogy a kormányozni képes politikai erők között kell dönteni. A nagykoalíció – osztrákoknál, németeknél – választói akarat által megnyílt lehetőséget. A demokrácia további stabilizálódását jelentené, ha ez a konstrukció a teljes ciklusban kormányzóképes lenne.

Orbán Viktor imponálóan indult. Egy lendülettel megvalósította Antall József elképzelését, Horn Gyula törekvését, az erős, stratégiai jelentőségű, a hatékony kormányzás kulcsát jelentő Miniszterelnöki Hivatalt. Ha az itt kidolgozott gazdasági, kül- és belpolitikai stratégiák hatékonyak, akkor van fedezete az oktatás-, egészség-, kultúra-, ifjúság-, sport-, tudomány-, kisebbség-, egyház-, szociálpolitikai elképzeléseknek, amelyek a tárcáknál és nem a nagypolitika szférájában jelentkeznek. A sikeres ciklust újabbak követhetik.

De lássuk a buktatókat, elsősorban a két vagy három pólus kérdését. A listás Fidesz-szavazatok fele liberális szavazat volt, a Fidesz biztos szavazóitól és az SZDSZ korábbi szavazóitól származott. Az MSZP, illetve a baloldal–balközép egyharmada meglehetősen stabilnak látszik és még inkább az lehet egy jobbközép–jobboldali kormány idején. A liberális szavazók tizenöt-huszonöt százalékos aránya is biztosan prognosztizálható, az SZDSZ-nek jelentősek a tartalékai. A választás egyik sajátsága volt, hogy ha nem is nagy számban, de baloldali választók is átszavaztak a Fideszre, megfelelően az MSZP-n belüli kisebbségi nézetnek, miszerint nem baj, ha másodikok leszünk, a hatalomban úgy sincs mód a valóban modern szociáldemokrata párt megszervezésére.

Amennyire kitűnően építette fel, illetve át magát a Fidesz, betöltve a jobbközép űrt, annyira kockázatos továbbmenni erre, teljesen feladva a liberális arculatot. Sokat veszthet így a réven, ami már nem térül meg a vámon. Hiszen csak hosszú távon derül ki, mi a választók véleménye a 2,8 százalékos MDF kormányzati szerepéről és a kisgazdáknak

NEUMANN OTTÓ

A hivatal lelke

Hosszasan idéz az alkotmányból egyik ajánlásában az állampolgári jogok országgyűlési biztosa. Szomorú, hogy egy hivatalból törvényismerő funkcionáriust kényszerül emlékeztetni a legfontosabb jogszabály előírásaira. Esetünkben egy polgármesteri hivatal vezetőinek kellett volna rádöbbenniük az állásfoglalásból, hogy a szociális biztonsághoz való jog valamennyi állampolgárt megilleti. Még akkor is, ha az alkotmányos előírás érvényesítéséért a hivatali gépezet szokásos működése némiképp változtatásra szorul. Az önkormányzati illetékesek ugyanis könnyedén belenyugodtak abba, hogy egy, a bírósági döntés nyomán gyámságuk alá rendelt ember az éhhalál küszöbéig sodródjon.

A postán eltöltött másfél évtizedes munkaviszony után egy asszony megbetegedett és a kórházi szakvélemény alapján cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezte a bíróság. A lakhelye szerint illetékes fővárosi kerület gyámhivatala ki is jelölt számára egy gondnokot. Innentől a fejlemények abszurd drámába illenek. A hölgynek két évig halvány fogalma sincs arról, hogy gondnokság alá került. A hivatásos gondnok negyedévenként ellátogat egy címre, ahol elvileg védencével kellene megismerkednie, de miután nem találja, nyugodtan végzi egyéb feladatait. A gyámhatóság tudomásul veszi a nulla hatásfokú gondnokság tényét, és egyáltalán nem érdeklődik arról, vajon a rábízott, orvosilag cselekvőképtelennek ítélt ember él-e, hal-e. Pedig azt még a dosszié felületes tanulmányozásából is kideríthették volna, hogy a hölgynek nincs sem jövedelme, sem vagyona, sem olyan rokona, akitől anyagi segítséget remélhetne. Szerencsére a nő egy szociális alapítványra akad, és segítségével előbb néhány ezer forintos segélyt harcol ki magának, majd megszerzi a betegnyugdíjat is, amiért gondnoka a kisujját sem mozdította. Az alapítvány tanácsára hívják fel az onbudsman figyelmét a történtekre, Gönczöl Katalin hivatala pedig terjedelmes dokumentumban mutat rá az önkormányzat alkotmánysértő magatartására. A válsághelyzet megoldásáról azonban még tíz hónappal az ombudsman beavatkozása után sem beszélhetünk. A történet hősnője most egy másik kerület gyámságát élvezi, de nyugdíjból és szociális segélyből álló járandóságaihoz – a néhány éve felhalmozódott több százezer forinthoz – még mindig nem jut hozzá. A hatóságoktól akár most is éhenhalhatna – „illetéktelen” civilszervezetek és jóindulatú ismerősök támogatják.

Szeretetszolgálati aktivisták gyakran próbálnak segíteni hasonló gondnoki csődök áldozatain. Sokszor ugyanis az önkormányzatok kihasználják, hogy érdekeiket nehezen képviselő emberekről van szó, s ha egy mód van rá, igyekeznek megszabadulni tőlük. Például özvegy anyjukat saját jövedelmükből eltartó lányoktól, más esetben 30 évnyi házasság után egy feleségtől azt követeli a hatóság: nyugtákkal bizonyítsák, hogy a gondnokoltra – a velük egy háztartásban élő mamára vagy férjre – költötték az egész betegnyugdíjat. Számla kell még fél kiló kenyérről is!

Olajozottan forognak a hivatali mechanizmus kerekei, és a működtetőt alig izgatja, hogy a gépezet segít-e a rászorulón, vagy éppenséggel megnyomorítja. Kár figyelmeztetnie az ombudsmannak a hivatalt az alkotmányra: az illetékesek minden lépésükhöz paragrafusok garmadáját képesek felsorakoztatni. [illegible]

VILLANÓFÉNYBEN

Nobel-díjas skót eszperantista?

(MH-London) Az irodalmi Nobel-díj odaítéléséről határozó bizottság több száz felterjesztést vesz kézhez minden évben. Idén a Nemzetközi PEN Klubtól azt a javaslatot kapta a svéd testület, hogy Nobel-díjjal jutalmazza Bill Auld hetvenhárom éves nyugalmazott skót tanárt, az eszperantó mesterséges nyelv egyik legelismertebb élő költőjét. Auld hatvan éve beszéli a lengyel Zamenhof által 1887-ben kidolgozott nyelvet, amelyről nyelvészek és kritikusok egyaránt úgy vélik, hogy túlságosan leegyszerűsített és színtelen irodalmi értékű költemények alkotására. Bill Auld ötvenkét eszperantó könyv szerzője.

A Fesztiválzenekar Hollywoodban

(MH) A Salzburgi Ünnepi Játékokon adott, emlékezetes sikerű koncertjei után vasárnap este Los Angelesbe utazott a Budapesti Fesztiválzenekar. Az együttes – zeneigazgatója, Fischer Iván vezényletével – hat hangversenyt ad a világ legnagyobb szabadtéri színpadán, a 20 ezer férőhelyes Hollywood Bowlban. Az idei, egyhetes vendégszereplés során az együttes öt különböző műsorral mutatkozik be. A programból kiemelkedik az augusztus 25-ei Beethoven-est – amelynek szólistája Frankl Péter zongoraművész lesz –, a Mozart-, Lehár- és Strauss-darabokból összeállított bécsi program, amelyben Rost Andrea is fellép; valamint a cigányzene és a klasszikus zene kapcsolatát megvilágító, Brahms-, Ravel-, Sarasate- és Liszt-műveket megszólaltató műsor, amelynek szólistája Lendvay József hegedűművész.

Három generáció – négy művészet

(MH) Rendhagyó „családi" kiállítás nyílt szombat este Balatonfüreden, az Art-East Galériában (Blaha Lujza utca 9.) Cakó Ferenc cannes-i nagydíjas grafikusművész „airbush" festményeiből és animációs filmjeiből, Fassel L'ousa Ferenc olajképeiből és akvarelljeiből, Cakó Kinga divatterveiből, valamint Cakó Dániel szobraiból és kisplasztikáiból láthat válogatást a közönség. A Három generáció – négy művészet című kiállítást dr. Feledy Balázs nyitotta meg, és szeptember 11-éig látogatható.

Dzsessz zongorára és nagybőgőre

(MH) Utolsó előadásához érkezett a Nyáresti koncertek a Matáv Zeneházban című sorozat. A dzsesszhangversenyeken az elmúlt hetekben Tony Lakatos és Dresch Mihály (szaxofon), Szakcsi Lakatos Béla és Gonda János (zongora), Marc Abrams és Berkes Balázs (bőgő), Kőszegi Imre (dob), valamint a Borbély Mihály vezette Quartet B. lépett színpadra. Csütörtök este, a Matáv Zeneházban (Budapest IX., Páva utca 10–12.), a sorozat zárókoncertjén a nyolcvanas évek közepén, az Új Rákfogó együttesben feltűnt ifj. Szakcsi Lakatos Béla (zongora) és a Trio Midnightból ismert Egri János (bőgő) duója játszik. Az esten vendégként lép fel a nyár elején befejeződött Füsti Balogh Gábor zongorista-tehetségkutatóverseny I. helyezettje, Oláh „Cumó" Árpád.

Szabó István Budapestje az osztrák televízióban

Budapest volt a főszereplő az ORF kulturális magazinjának e heti adásában, a grazi tar- villamosjelenete után Szabó elvitte a filmgyári telepre is a stábot, a régi villamoskocsi

Újjászületik Aba Novák műve

Ne vakolj freskóra! – Kárvallott művészek tárlata nyílik

Különleges kiállítás nyílik augusztus 28-án 17 órakor, a II. kerület, Zuhany utca 6. szám alatt Aba Novák Vilmos Bauhaus stílusú, az építészettörténeti könyvekben is lajstromozott műteremlakásában. Az épületbe szinte a műtőasztalról költözött be a súlyos beteg művész, de mindössze néhány hónapot dolgozhatott itt, s családja ötvenhárom esztendeig nem lakhatta az ingatlant. Most már nem is költöznek be: egy rögtönzött kiállítás idejéig kitárják az ajtókat a nyilvánosság előtt, hogy aztán végleg átadják az áldozatkész vevőnek, a Quaestor Részvénytársaságnak. A vételárat az új tulajdonos átutalja az Aba Novák Vilmos Közalapítványnak, hogy a szegedi Hősök kapuja Aba Novák-freskójának rekonstrukciója végre elkészülhessen.

Halott katonák doberdói menetének látomása. Egy feltárt részlet a szegedi Hősök kapujának íve alatt. Aba Novák Vilmos művének rekonstrukciójához még negyvenmillió forint hiányzik

A Ferenc-hegyi ház Aba Novák nagy álma volt, munkásságának anyagi rezüméje. Özvegye és gyerekei csak rövid évekig élvezhették. De azok is milyen idők voltak! 1943-ban Aba Novák fia nyomtalanul eltűnt a Don-kanyarban, 1945-ben a telek hat héten át a frontvonal része volt, ezt most térképpel dokumentálta Ungváry Rudolf Budapest ostroma című könyvében. A szétlőtt ház helyreállítását az özvegy és a fiatal lány, a később művészettörténészként nevet szerzett Aba Novák Judit kezdte meg, fedezet nélküli újjáépítési kölcsönből. Menet közben azonban kiköltöztette őket az ÁVH. A szóbeszéd úgy tartja, a szomszédos házban őrizték Szakasits Árpádot. 1956 decemberében kényszerbérlőt telepítettek be, aki egészen a múlt hónap utolsó napjáig lakta a 110 négyzetméteres lakást és 90 négyzetméteres műtermet és a közel 400 négyszögöles telket, amely – papíron legalábbis – mindvégig az Aba Novák család tulajdonában maradt. 1993-ban törvény született: a kényszerbérleteket fel kell számolni. A bérlő 15 millió forintot követelt az államtól, ennyit érő villát, lakást. Végül 10 millióval beérte. Aba Novák Judit és fia, Kováts Kristóf – ötvenhárom év után – egy hónapra „visszaveszi" tulajdonát. Ne vakolj freskóra! címmel kéthetesre tervezett kiállítást szervez, mert a művészet elkötelezettjei – gyűlölik a pusztítást. Hisz Aba Novák freskóit a szegedi Hősök kapuján levakolták a felszabadulás után. Horthy-apoteózis, mondták rá, nem fogván fel, hogy a háború gyötrelmeiben elpusztult katonák, özvegyek és árvák kínjairól szól a freskó. Sajnos nem csak lemeszelték, akkor ugyanis nem lenne most akkora a baj. Vannak ugyan egykori, fekete-fehér fényképek a 250 négyzetméteres freskókról, melyek 1936-ban készültek. Az eredeti színeket a vakolás alól kipotyogó morzsákból kell rekonstruálni. Forrai Kornélia és csapata már nekikezdett, s fel is tárt egy kis részt a kapu íve alatt, a halott katonák doberdói menetének látomását.

A város által létrehozott alapítvány évek óta kuncsorog, ahogy ezt ma mondjuk, pályázik. Dr. Petri Ildikó, az alapítvány elnöke – civilben kutatóbiológus, egyetemi magántanár – szedte össze félmilliókból és pár százezrekből a munka eddigi részét fedező pénzt. Még 40 millió hiányzik, a remények szerint nagyobbik részét fedezi a ház eladásából érkező családi ajándék.

A rögtönzött tárlat kiállítóinak egy része maga is retorzió áldozata volt. Szabados Árpád például szerkesztőként a nyolcvanas évek közepén került politikai okokból a partvonal szélére. Melocco Miklós műveit ugyan nem rombolták le, de van számos megvalósulatlan terve. Csohány Kálmánnak két kerámiafalát pusztították el fizikai valójában. Patay László – aki ma a legtöbbet tudja Magyarországon a freskókról, maga is több ezer négyzetméternyit festett – munkáját is utolérte a „sors". Hosszú volna felsorolni, ki miért került a listára. Csak néhány nevet adunk még közre: Jakovits József, Segesdy György, Asszonyi Tamás, Csíkszentmihályi Róbert, Farkas Ádám, Barabás Márton, Berki Viola, Eigel István, Szemethy Imre. Szerepelni fognak még a tanítványok közül is néhányan: Somogyi József, Marosán Gyula, Vörös Lia, Redő Ferenc.

A képeket és szobrokat a művészek vagy örököseik szállítják a helyszínre, s maguk is fogják hazavinni. A kiállítást Aba Novák Judit és fia, Kováts Kristóf rendezi; magánkezdeményezésről van szó. A tárlat búcsú a háztól. Könnyek helyett műalkotásokkal. És remélhetőleg nézőkkel.

• Széchenyi Ágnes

Tárlatlátogató

Operalevél

ZÖLD HÍR

SZARKÁK „bombázzák" Hága utcáit. A napfényben megcsillanó kavicsokat akarják a fészkeikbe vinni a tolvaj madarak, s ez nem mindig sikerül nekik. A nehezebb köveket elejtik, s azok valóságos lövedékként csapódnak a nyílt utcára, veszélyeztetve mind az embereket, mind a parkoló autókat. A város vezetése fényes tárgyakat használva csalétkül, megkísérli befogni és máshová telepíteni a madarakat.

LISTÁRÓL választhatnak szakértőt a megbízók, mivel megalakult a Magyar Környezeti Szakértők Egyesülete. A testület garanciát vállal tagsága szakmai felkészültségéért, akik eddigi tudományos munkájuk és publikációik értékelése alapján kerülhetnek az egyesületbe.

A BIZTOS HALÁLTÓL mentettek meg harminchárom tengeri malacot a New York-i Central Park felügyelői. Egy eddig ismeretlen személy negyven–ötven állatkát engedett szabadon, nem törődve a hirtelen támadt, szokatlanul hideg idővel, így jó néhányuk megfagyott vagy a ragadozó madarak áldozatául esett. Az eredetileg Dél-Amerikában honos tengerima-

Titokban tartják a befektetők nevét

Bizonytalan a Tétényi-fennsík sorsa

A Nagytétényi-fennsík védetté nyilvánítása a helybéliek, a civil szervezetek hosszú évek óta tartó küzdelme ellenére sem történt meg. Azt követően, hogy az illetékes tárca elutasította az országos védettség iránti kérelmet, a Honvédelmi Minisztérium két-három évvel ezelőtt eladott az ingatlanból 130 hektárnyi területet. A befektetők nevét azóta is titoktartás övezi, s csak annyit lehet tudni róluk, hogy birtokukon mielőbb építkezni akarnak.

Az IUCN (Nemzetközi Természetvédelmi Unió) budapesti irodája 1995-ben kis példányszámban megjelentetett egy brosúrát harmincöt, volt honvédségi használatban lévő, jelentős természeti értéket képviselő földingatlanról. A kiadvány Nagytétény térségében megemlít egy 200 hektáros területet, mely 1994-ben még a Honvédelmi Minisztérium (HM) kezelésében állt, s amelynek bizonyos részei átnyúlnak a XI. kerületbe, illetve Diósd, Törökbálint és Budaörs határába is.

– Egy évig kutattuk a tulajdonosok, pontosabban a befektetők kilétét, míg végre megtaláltuk őket és tárgyalhattunk velük – mondja *Bognár* Attila, a Fővárosi Önkormányzat környezetvédelmi ügyosztályának szakértőjének a *Természeti kincsek Dél-Budán* című könyvéből kiderül, a táj különleges élővilága – a sziklagyepek, bokorerdők, lepke- és pókfajok – máris nagy veszélynek van kitéve, főként az illegális szemétlerakás miatt. A területet, 72-es övezeti besorolása miatt, *egyelőre* nem lehet beépíteni. Más minden rossz azonban megtörténhet vele. A közelmúltban például leégett a fennsík egy jó része, ami persze lehet véletlen is.

Azt, hogy miért maradt el a fennsík védetté nyilvánítása, legalább olyan nehéz lesz kideríteni, mint megtalálni a tűz okát. Az Országos Természetvédelmi Hivatal a helyi védetté nyilvánítást javasolta a XXII. Kerületi Önkormányzatnak, ám az időközben megszületett természetvédelmi törvény megzált környezet és a védett terület között. Tartani lehet attól is, hogy a részleges beépítés csak kezdete lesz a tilalom teljes feloldásának. A Tétényi-fennsík ügyében a döntést mindenesetre csak a Fővárosi Közgyűlés hozhatja meg. Bizonyos körök nyilvánvalóan szeretnék elérni a terület átminősítését.

– Az általános rendezési tervben kénytelenek vagyunk választási lehetőségeket kínálni – érvel Bognár Attila. – Az egyik változat az ingatlan egy részén megengedné az építkezést, a másik variáció alapján az egész területet védetté nyilvánítanák. Az utóbbi megoldásnak jelentős költségkihatása van, a területet például őriztetni, védeni kell a további leromlástól. Erre vonatkozóan most készül a pénzügyi terv. A befektetők mereven elzárkóznak a terület teljes átadásától. Jó hír viszont a lokálpatrióták és zöldek számára, hogy Budapest főépítésze nem híve a városszéli fejlesztéseknek, és az adott térségben is megtartaná a zöld területet. A közgyűlés, a tervek szerint, *októberben határoz véglegesen* a Tétényi-fennsík sorsáról.

Új üdülési forma

Lovastábor gyerekeknek Kincsem szülőhelyén

A magyar lótenyésztés büszkesége, a Kincsem csodakanca 124 éve született Tápiószentmártonban. A legyőzhetetlen versenyló ötvennégyszer állt starthoz és ötvennégyszer nyert.

A Természetvédelmi Lovastáborok Országos Szövetsége a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium támogatásával új üdülési formát hirdetett meg a gyerekek számára. Itt töltik a Kincsem Lovasparkban szünidejüket a hét és tizennégy év közötti gyerekek. A lovaglás kívül más programban is részt vehetnek, megismerkedhetnek a védett terület növény- és állatvilágával, élőhelyeivel és az ott lévő műemlékekkel.

A lipicai kancaménes A SZERZŐ FELVÉTELE

Ezt a teljesítményt nem sikerült azóta egyetlen lónak sem túlszárnyalnia. Tenyésztője, *Blaskovich* Ernő földesúr és idomárja, *Hesp* Róbert nevét őrzik az annalesek.

A háború nem kímélte Kincsem szülőfaluját, Tápiószent-

Több humor, kevesebb idegcsillapító

Okkal vagy ok nélkül, de pesszimista nép a magyar különböző felmérések és saját tapasztalatom szerint.

Tenni kellene valamit azért, hogy optimistábbak és vidámabbak legyünk. (Nem jó jel, hogy a *Nemzet* népszerű külső cikkírója – Antalóczy professzor – által alapított Optimista klub ma már nem létezik).

Mit lehetne tenni?

Például azt, hogy még több humor lehetne a Nemzetben, több írás és még több karikatúra.

Meg kellene nyitni a Tisztelt Szerkesztőség! című levelezési rovatot az olvasók vidám írásai számára. Ne csak azt közöljék kedvenc lapjukkal, ami felbőszítette őket, de azokat a derűs élményeket is, amelyeket tapasztaltak jártukban-keltükben. Esetleg a szerkesztőség a jó ügyre mindig fogékony Postabank által díjazhatná is időnként (például havonta vagy negyedévente) a legjobb búoszlató írásokat.

A Nemzet rajzolóinak munkásságát az ország minél több településén be kellene mutatni. (Tudom, volt Lépháftnak szegedi kiállítása, de miért nem volt Pesten és Miskolcon is? S vajon mi, az olvasók miért nem ismerhetjük meg a kitűnő karikatúrát rajzoló művészt (egy interjúból teljes életét és munkásságát bemutató írásból)?

Ha a millecentenárium során elmulasztottuk bemutatni a magyar humor 1100 évét, tegyük meg a magyar államalapítás millenniuma alkalmával. Olyan kiállításra is gondolok, amely 1939. március–május hónapokban a Műcsarnokban volt a „Derű a művészetben" címmel. Akkor 161 művész (festő, grafikus, szobrász) 660 alkotása volt látható a Műcsarnok 19 termében. S nemcsak az akkor élőké, de oly, már elhunyt nagyságoké is, mint *Jankó* János, a máig legnagyobb karikaturistánk vagy *Borsos* József és *Benczúr* is. A rendező-szervező a Magyar Képzőművészeti Társulat volt.

A Magyar Nemzet a millenniumig sem várva, összefogva a három újságíró-szervezettel rendezhetne korábban kortársi alkotásokból „Derű a művészetben" című kiállítást. (Meggyőződésem, az egészségpénztár anyagi támogatást adna, hiszen a humor betegségmegelőző jellegű és a horribilis kiadásokkal járó nyugtatóknál közhasznú megtakarítást eredményezne a tb-nek.)

Meg kellene szüntetni azt a kritikai hozzáállást, amely lebecsüli vagy észre sem veszi a „vidám műfajokban" született – nem csak képzőművészeti – alkotásokat.

A humor jelentőségét ismerték fel azok a kiváló emberek – zömmel orvosok –, akik világszerte a beteg gyerekek felvidítására csoportokba álltak össze, s járják a kórházakat.

Végezetül egy mondat a Magyar Nemzet 1995. december 16-i számából. „XXIII. János Pál pápa esti imáját idézzük: Uram, adj humorérzéket!" – ez a vatikáni zsinat idején elrebegett fohász volt.

Dr. Nagy Károly
ny. főügyészségi tanácsos,
a Művészetbarátok
Egyesülete (egyik) titkára

Levakolt faliképek

Érdeklődéssel olvastam lapjukban az *Aba-Novák* Vilmos zseniális művészetének hányatott utóéletéről szóló írásokat *(Halász* Miklós és *Fazekas-Ruck* Levente), illetve *Kádár* Zoltán professzor úr olvasói levelét. Az ember csak kapkodja a fejét, hogy mi is történt itt valójában. Adva van egy mindenféle értékítélet szerint is korszakos jelentőségű festőművész és adva vannak a művei. A festő igen fiatalon, alkotóereje teljében gyilkos kórban elhunyt, művei a kiállítótermekben és árverési csarnokokban tovább éltek, de nem így a hatalmas művészi erőt képviselő faliképei. Levakolták őket (Székesfehérvár, Szeged), az egyházi tárgyú művei pénz hiányában romlásnak indultak. Ideológiai okokból tevékenységét agyonhallgatták, bátran mondható: tudatosan kiiktatták a köztudatból. Halálának huszadik évében, az 1961-es emlékkiállításon kívül – nem számítva a magángalériák és árverések alkalmait – Budapesten nem volt kiállítása. Ez mindennél többet mond a társadalomtudósok által oly gyakran emlegetett értékválságról. Szerencsére Szegeden, Tapolcán, Nagykanizsán és legutoljára Szombathelyen a kiállításszervezők nem tartották magukat a trendhez, s mertek Aba-Novákot kiállítani, mertek műveket új életre kelteni. Mert úgy tűnik fel, ehhez a rendszerváltás kilencedik évében még mindig bátorság kell.

Szombathelyen 1998. április 5-ig volt látható a *Kratochwill* Mimi által nagy szakmai gonddal megrendezett kiállítás, amelyről sajnos a lap egyetlen sorral sem emlékezett meg. Pedig eljött az ideje annak, hogy „kiengesztelják" az Aba-Novák-hívők népes táborát és értékéhez illően foglalkozzanak művészetével, műveinek utóéletével. Például a szegedi Hősök kapuja freskóinak sorsa, a *Forrai* Kornélia által vezetett restaurátorcsapat európai színvonalú tevékenysége akár több misét is megérne.

Varga Borbála
Pomáz

Dohos csokoládé

Egy tábla romlott csokoládé vásárlása kapcsán bosszankodva írtam e sorokat.

A családom egyszerűen ki akarta dobni. Nem engedtem. Csokoládét kidobni? Vétek. Add csak ide! – vezényeltem és megvizsgáltam a „terméket". Piros papírján a legnagyobb betűkkel az állt: NESTLÉ. Kicsit kisebb írás: CLASSIC. Aztán angolul, oroszul és hátul magyarul is hogy: mogyorós tejcsokoládé, amely a svájci csokoládégyártás tradíciói alapján készül.

Nem kellene esetleg visszatérni a magyar gyártási hagyományokhoz? Mert ez az általam vásárolt csokoládé dohos és penészes volt. Aki nem hiszi, járjon utána.

Azért én 1998. június 18-ig megtartom a csokoládét, akkor jár le ugyanis a szavatossági ideje.

K. P.
Budapest

ABA ✻ NOVÁK ✻ VILMOS Hajdú-Bihari Napló 1998. VII. 7. 56

Jászságon át a palócfesztiválra

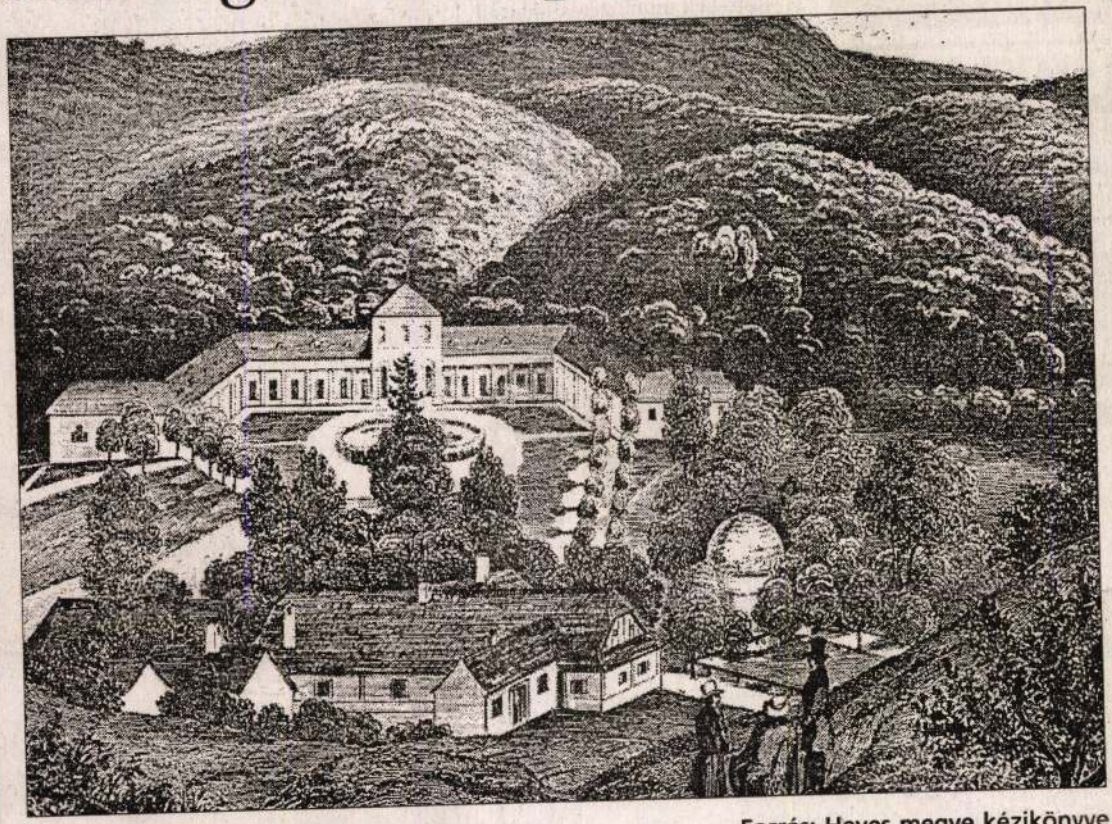

A parádi Csevice fürdő egykori acélmetszeten

Forrás: Heves megye kézikönyve

A Hajdú-bihari Napló és a Hajdútourist Kft. július 11-én – szombaton – egynapos kirándulást szervez a Napló előfizetőinek Debrecen–Tiszafüred–Dormánd–Heves–Tarnaméra–Jászberény–Jászapáti–Jászszentandrás–Parád–Aldebrő–Tiszafüred–Debrecen útvonalon.

Indulás július 11-én reggel 7 órakor a Napló székháza elől (Debrecen, Dósa nádor tér 10.).

A délelőtti programban szerepel a Jászság nevezetességeinek megismertetése: Jászberény – Jászok története, Lehel kürtje; Jászapáti – Vágó Pál szülőháza, emlékei; Jászszentandrás – Aba Novák Vilmos freskói és a templom megtekintése; Tarnaméra – látogatás az ország egyetlen Rendőrmúzeumában. A délutáni program a parádi palócnapok rendezvényeinek megtekintésével zárul, mely hagyományőrző népi táncegyüttesek felvonulásából és bemutatójából áll. A visszaérkezés várható időpontja 21 óra.

A részvételi díj 14 év felett 2300 forint/fő, 6–14 év között 1800 forint/fő, 6 év alatt családonként 1 gyermek ingyen utazhat. Az első tíz nyugdíjas jelentkező 10 százalék kedvezményben részesül. A részvételi díj tartalmazza az autóbusz, a belépőjegyek, az idegenvezetés és a biztosítás összegét. Az utazási iroda az autóbuszt legalább harmincöt jelentkező esetén indítja.

Jelentkezni lehet a Hajdútourist Kft. irodáiban július 8-ig (Debrecen, Kálvin tér 2/a, Hajdúszoboszló, József Attila utca 2., Hajdúböszörmény, Kossuth utca 17.), vagy az 52/415-588-as telefonszámon.

IRDETÉSÉT
etkezetek
geinél!

e AKCIÓ! AKCIÓ!
torok

*514442/1H

ejéig!
. Tel.: (52) 431-512

NAPLÓ
REKLÁM
ÉS HIRDETÉS
Keressék munkatársainkat:
MANGUNÉ KRISZTINA,
SZABÓ ZOLTÁN,
VÁRADI JÁNOS
Debrecen,
Dósa nádor tér 10.
Telefon: (52)
412-144

apróhirdetési szelvény álláskeresők részére

JNK, hogy megtalálja munkahelyét!

CSAK 150 FT!
NAPLÓ

ző):

.....

.....

.....

.....

.....Kijelentem:

elrevezető, másokat hátrányosan érintő információ nincs.

.....Telefon:.....

.....Aláírás:.....

ven a kiadóban vagy levélben, a hirdetés díjának befizetését igazoló
vetkező címre: **Napló Lapkiadó Kft. 4001 Debrecen Pf. 72.**
eten **kedden** jelentetjük meg.
t a hirdetés feladója a kiadóban veheti át.

26.

A RÁTHONYI Kft.

Róna Italnagykerének
Debrecen, Alma u. 24.
ajánlata kereskedők részére

514480/1K

anizsai világos	0,5 l	51,50 Ft
őbányai világos	0,5 l	52,– Ft
rany Ászok	0,5 l	63,– Ft

3 É

FENT MARAD!

Aba-Novák Vilmos

A római iskola a forrásnál

Három magyar művészeti kiállítás az olasz fővárosban

Nagyjából egy időben három kiállítás nyílt most Rómában, mindegyik a húszas-harmincas évek Itáliát megjárt magyar művészeinek állítva emléket. Az Aba-Novák Vilmos nevével fémjelzett egykori olasz ösztöndíjasokról van szó, akik a Római Magyar Akadémia vendégszeretetét élvezve, egy-két évet tölthettek az olasz fővárosban, és a hasonló művészeti élmények hatására alkotásaik stílusbeli rokonságot mutattak. A művészettörténet később római iskola névvel illette az ehhez az irányzathoz tartozó, Itáliát megjárt mintegy 120 magyar festő és szobrász művészetét.

Az olasz és a magyar kulturális minisztérium, valamint a két ország nemzeti galériájának szervezésében szerdán délután nyílt a római San Michele kiállítási csarnokban a *Római iskola: magyar művészek a harmincas évek Rómájában* című kiállítás. A mintegy tucatnyi magyar festő és szobrász közül érdemes kiemelni Aba-Novák Vilmos, Borberekí-Kovács Zoltán, Dózsa-Farkas András, Jeges Ernő, Kontuly Béla, Medveczky Jenő, Molnár C. Pál, Patkó Károly és Pátzay Pál és nevét. Valamennyien a húszas-harmincas évek fordulóján töltöttek hosszabb-rövidebb időt Rómában, ahol hatott rájuk az avantgárd stílussal párhuzamosan létező, azt túlhaladni akaró, a hagyomány felé forduló klasszicizáló művészeti stílus.

Ugyancsak szerdán nyílt a Római Magyar Akadémia kiállítási termében annak az Aba-Novák Vilmosnak kiállítása, akit a római iskola meghatározó művészeként tart számon a művészettörténet. A mintegy 30 festményt és hét grafikát bemutató tárlaton a művésznek azok a fal után sóvárgó, rajzban gazdag, harsogó színű képei kaptak helyet, amelyek a leghívebben jellemzik a művész e korszakbeli stílusirányzatát.

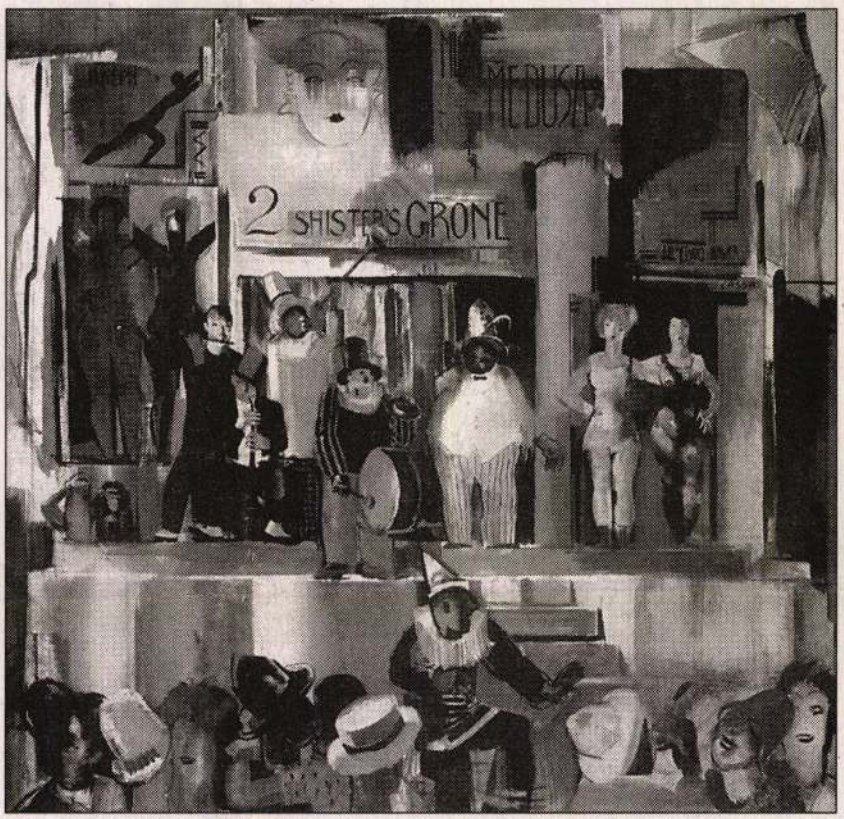

Aba-Novák Vilmos: Vurstli

A harmadik kiállítást a római Spicchi dell' Est galéria rendezi ugyanebben a témában, de valamivel később. A Spicchi dell' Est olyan magángaléria, amely közép-európai kortárs művészek bemutatására szakosodott, emellett azonban a húszas-harmincas évek klasszicizáló festészetének is gyűjtője. Június közepén nyíló kiállításukon 18-20, szintén a római iskolához tartozó magyar művész képét állítják ki.

Róma, 1998. május

Seres Attila

a megye?

meg

Ha megy, és azt a pártot választja, amelyik már

megteremtheti a családok biztonságát és gyarapodását, 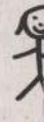

a vidék gazdagodását, akkor több az esély! A tét nem ke

megy

Ezen a héten lezárulnak a tárgyalások

Fidesz–MDF együttes lista?

Ezen a héten mindenképpen *lezárulnak* a Fidesz – Magyar Polgári Párt és az MDF között folyó országos tárgyalások az önkormányzati választásokon való együttműködésről – nyilatkozta lapunknak *Gémesi* György. A két párt budapesti választmánya e héten dönt a fővárosi listaállítás, s a polgármesterjelöltek kérdésében is. Az MDF ügyvezető alelnöke kérdésünkre leszögezte: pártja továbbra is ragaszkodik ahhoz, hogy a fővárosban a két párt *közös listát* állítson és ne a Fidesz által meghatározott listára kerüljenek fel az MDF, az MKDSZ és az MDNP politikusai. Ezzel kapcsolatban Gémesi megjegyezte, a múlt heti megbeszéléseken már *közeledtek az álláspontok*. Mint megtudtuk, végül is a két párt budapesti választmánya mondja ki a végső szót ebben a kérdésben, természetesen figyelembe veszik az országos elnökségek javaslatát is; az MDF fővárosi választmányi testülete egyébként szerdán tárgyal erről a kérdésről.

Az MDF és a Fidesz között országos szinten is zajlanak az egyeztetések, sok helyen már megkötötték a megállapodást; általában a kormányfelállásnak megfelelően a Fidesz, az FKGP és az MDF állít közös jelöltet, de néhány helyen ehhez az MKDSZ és az MDNP is csatlakozott. Végezetül kérdésünkre Gémesi kijelentette: pillanatnyilag nem tud arról, hogy az országban bárhol a MIÉP is hivatalosan támogatná valamelyik jelöltjüket, de ezt az együttműködést az MDF elnöksége sem támogatná. **(őszy)**

Nógrádban és Fejérben szövetkező pártok

Helyi polgári összefogás

Az október 18-i önkormányzati választásokra készülve Polgári Összefogás Fejér Megyéért elnevezéssel szövetséget hozott létre a Fidesz, a Kisgazdapárt és az MDF Fejér megyei választmánya, valamint a Kereszténydemokrata Szövetség megyei szervezete – jelentették be Székesfehérvárott. A szövetség 35 helységben közös polgármesterjelöltet állít. Székesfehérvárott *Nagy* István, ügyvéd, a város jelenlegi polgármestere, Dunaújvárosban *Cserna* Gábor középiskolai tanár, a Fidesz városi elnöke, Móron *Schmidt* Ferenc könyvelő, országgyűlési képviselő, Sárbogárdon *Horváth* Endre főorvos, Bicskén pedig *Ujszászi* Károly mérnök a szövetség polgármesterjelöltje.

Választási megállapodást kötött Salgótarjánban a Fidesz megyei szervezetének kezdeményezésére hat jobboldali párt az őszi helyhatósági választások előkészítésére, a kampány szervezésére, illetve közös jelöltek állítására – tudósít az *MTI*. A szövetség megkötéséről *Becsó* Zsolt, a Fidesz megyei elnöke tájékoztatott. A megállapodást a Fidesz, az FKGP, az MDF, a KDNP, az MDNP és a Kereszténydemokrata Szövetség megyei elnöke írta alá. Becsó a jobboldal társadalmi beágyazódásaként értékelte, hogy a megállapodásban részes hat párt a nógrádi falvak több mint felén tudott saját polgármesterjelöltet állítani, illetve független jelöltként induló mögé felsorakozni.

Latorcai válasza az MSZP-nek

Az MSZP budapesti elnöksége hétfőn felszólította *Latorcai* Jánost, a kormánypártok főpolgármester-jelöltjét, tegye egyértelművé: tervez-e koalíciót a fővárosban a MIÉP-pel, illetve kíván-e ezen párt politikusai közül valakit helyettesének javasolni. Ezt azért tartották fontosnak, mert *Horváth* Béla (FKGP), a koalíciós megállapodásban kijelölt főpolgármester-helyettes egy hétfői nyilatkozatában örömmel üdvözölte a MIÉP támogatását.

A MIÉP nem tárgyal senkivel a leendő Fővárosi Közgyűlés pozícióinak elosztásáról – közölte *Csurka* István pártelnök. A MIÉP nem akar háttértárgyalásokat, hanem a választási eredmények ismeretében egyeztet majd e kérdésben. Úgy fogalmazott: egy főpolgármester-helyettesi poszt jár nekik, ha jól szerepelnek a választásokon.

A koalíciós pártok nem ajánlottak és nem is adnak főpolgármester-helyettesi posztot a MIÉP-nek – nyilatkozta este Latorcai. Eddig sem tárgyaltak bárminemű támogatásról, s nincsenek is ilyen elképzeléseik.

Demszky újraindul

Magyar Bálint szabad demokrata pártelnök hivatalosan is bejelentette: az SZDSZ újraindítja *Demszky* Gábort a budapesti főpolgármesteri posztért. Hangsúlyozta: az SZDSZ jól döntött, amikor 1990-ben és '94-ben is őt indította. Rámutatott: „a fővárosnak jelenleg nincs adóssága, létrejött a városfejlesztési koncepció, új utak és híd épült, korszerűsödtek a közművek, s ha a főpolgármester korrupt hivatalnokot talált, átadta az igazságszolgáltatásnak". Demszky biztosra veszi: a választási küzdelem közte és *Latorcai* között dől el – jelenti az MTI.

üttműködés szükséges

szetartozásáról, a nehéz döntésekről és a jövő kihívásairól

en hátráltatta a reformét. Aleksander *Kwas*n egyre inkább támoy ilyen irányú elképzea reformok szükségest és az elnök kapcsola-

ületesen kell beszélni a ránk

S MTI KÜLFÖLDI KÉPSZOLGÁLAT – EPA

zú távon optimizmussal

rszág és Lengyelország etben hasonló. Egyéves pján mit tanácsolna az nányfőnek, Orbán Vik-

ktor miniszterelnök úr abb kormányfője. Enmoly, nyolcéves politivannak, s ezeket most oztatni is fogja. Tudja, halaszthatatlanok, a ket be kell váltani, s a oztatásokat rögtön, a n meg kell tenni.

– Budapesten és Varsóban most egyaránt hasonló gondolkodású politikai erők kormányoznak. Mennyiben segítheti ez a két ország együttműködésének elmélyítését, s melyek lehetnek azok a közös pontok, ahol lehetséges az előrelépés?

– Az együttműködés *szükséges*, függetlenül attól, hogy milyen habitusú koalíciók vannak országainkban hatalmon. Ezt a kapcsolatot a magyar és a lengyel nép közötti hagyományos barátság, a közös politikai szükségletek, tervek és célkitűzések támasztják alá. Ilyen például az euroatlanti integráció. A kormányok ideológiai közelsége természetesen segítheti a feladatok végrehajtását, de még egyszer aláhúznám, az együttműködésre mindenképpen sor kerülne.

– Az új magyar kormány programja különös hangsúlyt fektet a regionális együttműködésre, ezen belül is a Lengyelországhoz fűződő különleges stratégiai viszonyra. Ugyanakkor egyes elemzések, így például a Financial Times közelmúltban megjelent értékelése szerint is Lengyelország problémái lassíthatják, „túszul ejthetik" az egész integrációt. Mennyire fedik ezek az értékelések ön szerint a valóságot?

– Biztos vagyok benne, hogy a mi utunk közös, s az együttműködés hatékonyabbá teszi integrációs törekvéseinket. Persze a kommentárok már csak azért is nagyon eltérőek lehetnek, mivel a szerzőik is különböző érdekeket képviselnek. Meg vagyok győződve arról, hogy közös fellépésünk nemcsak gyorsíthatja csatlakozásunkat, de pozíciónkat is megerősítheti majd az unión belül.

– A lengyel mezőgazdaság felkészületlensége a csatlakozásra azonban többször zavart okozott az utóbbi időben országaink kapcsolatában is…

– A vitás kérdéseket tárgyalásokkal, s a kölcsönös megértés jegyében oldjuk meg. Problémáink hasonlóak, mindkét országban elengedhetetlen a mezőgazdaság versenyképessé tétele. Most többéves programot fogadtunk el a vidék fejlesztésére. A vidék ugyanis nemcsak a mezőgazdaságot jelenti, hanem például a hozzá kapcsolódó feldolgozó ipart, kis- és középvállalkozásokat, az elengedhetetlen munkahelyteremtést. E problémák megoldásában pedig nagyon sokat segíthet a tapasztalatcsere is.

– Nemrégiben kormányfőként átvette Lengyelországban az Európai Integrációs Bizottság vezetését is, s ezt a lépést több személycsere is követte az integrációs csapatban. Mindez új stratégiát is jelent, változhat Lengyelország Brüsszelben sokszor túlságosan is keménynek minősített tárgyalási pozíciója?

– Minden egyes unióba készülő állam meggyőződése, hogy a csatlakozásból polgárainak csak haszna származik. Ennek szellemében mindent megtesznek érdekeik védelméért is. A lengyel integrációs csapatban bekövetkező személyi változások pedig azt a célt szolgálták, hogy a kormány felkészüljön az intenzív tárgyalásokra.

– Ön szerint mennyire felkészült a lengyel társadalom az integrációra? Mennyire tudott gondolkodásában megújulni?

– Az EU-csatlakozás támogatottsága Lengyelországban mindig magas, hatvan-egynéhány százalékos volt. Így van ez jelen pillanatban is, s a célunk, hogy ez a támogatottság meg is maradjon. Ennek érdekében informálnunk kell a társadalmat az uniós csatlakozás előnyeiről, becsületesen kell beszélni ugyanakkor a ránk váró nehézségekről is. Ezek egyébként a csatlakozástól függetlenül megjelennének, ha modern, hatékony államot akarunk építeni.

Stier Gábor

HÍREK

ELNÉZÉST KÉRT Boross Pétertől és a politikusoktól a Kossuth rádió Krónika című adásának szerkesztősége hétfő reggeli műsorában, amiért egyetlen szó eltéréssel idézte a volt miniszterelnök beszédét, s ezzel kisebb belpolitikai vihart kavart. Az MDF alelnöke arról beszélt: reméli, hogy a szellemi és kulturális szférából hamarosan eltűnik a Szabad Demokraták Szövetségének dominanciája. A Magyar Rádió tudósításából az utolsó szó, a dominancia hiányzott.

AMBICIÓZUS, de nem irreális cél, hogy Magyarország 2002-ig az Európai Unió tagjává váljon – értett egyet budapesti megbeszélésén Kovács László és Hervé de Charette, a magyar, illetve a francia diplomácia volt vezetője.

A MUNKÁSPÁRT VEZETŐI üdvözlik a szocialisták baloldali összefogásra vonatkozó javaslatát, ám azt tartanák természetesnek, ha nem a sajtóból értesülnének ezekről az elképzelésekről, hanem komoly és felelősségteljes párbeszéd indulna meg a két erő között – nyilatkozta Vajda János alelnök. Hangoztatta: a Munkáspárt régóta a kölcsönös előnyökön nyugvó együttműködést szorgalmazza.

Pintér Sándor szigorodó idegenrel

Lefaragott választási k

A helyhatósági választásra mintegy 3,5 milliárdot fordítanak, kétmilliárddal kevesebbet az optimálisnál. Emiatt csak az igazán kiváló teljesítményt nyújtó köztisztviselőket tudják majd anyagi elismerésben részesíteni – jelentette be a belügyminiszter. Közölte: 3200 önkormányzatnál lesznek helyhatósági választások, a kisebbségek kezdeményezései alapján pedig csaknem 1600 önkormányzati választás kitűzésére nyílik lehetőség.

Az északnyugati határaink mentén napjainkban elsősorban az albániai események után megindult menekültáradat, illeve az ahhoz társuló bűnözési hullám jelenti a legfőbb gondot. Erről tájékoztatták hétfőn a megyei rendőr-főkapitányság és a határőrség területi vezetői az egész napos látogatásra Győrbe érkezett *Pintér* Sándort. A belügyminiszter ezzel kapcsolatban a sajtó képviselői előtt elmondta: nem folytatható az a gyakorlat, amely szerint a tiltott határátlépést megkísérlők válogatás nélkül hagyhatják el a számukra kijelölt közösségi szállásokat. Azoknak, akikről joggal feltételezhető, becsületes, hazájukat kényszerűségből elhagyó emberek, a jövőben is biztosítani kell, hogy szabadon mozoghassanak és intézhessék ügyeiket – de a gyanús elemeknek nem. Aki titkolja kilétét, akiről gyanítható, nem tisztességes szándékkal érkezett Magyarországra, azt a jövőben szigorú őrizet alatt kell tartani mindaddig, amíg ügye megnyugtatóan rendeződik. Ehhez természetesen meg kell változtatni a rendőrség közösségi szállásain kialakult áldatlan állapotokat, s új helyek biztosítása szükséges. Győr-Sopronban a korábbi csornai kiképzőbázist építik át e célra, de más helyszínek után is kutatnak – jelentette ki Pintér Sándor.

Tóth Zoltánnak, a Központi Nyilvántartó- és Választási Hivatal vezetőjének társaságában a választásokra készülő köztisztviselők továbbképzését nyitotta meg a belügyminiszter a Széche-

Folytatódhat az Aba Novák-mű szegedi rehabilitációja

Megtisztítják a bevakolt freskót

Újabb fordulat állt be Európa egyik legnagyobb szabadtéri freskójának restaurálása ügyében. Folytatódhat Szegeden a hat éve megkezdett, 250 négyzetméteres Aba Novák Vilmos-mű rehabilitációja, hiszen a közéleti harcok eredményeként valószínűleg hamarosan rendelkezésre áll a munka anyagi fedezete.

Szegeden 1937-ben avatták a *Hősök kapuja* néven ismert épület boltozatán *Aba Novák* Vilmos falifestményét, amellyel a város polgársága az I. világháború áldozatainak állított emléket. A freskó nemcsak méreteiben hívta fel magára a figyelmet, hanem művészeti értékeivel, majd a II. világháború után politikai mondanivalójával. Az '50-es évek elején Szeged kulturális vezetése a festmény egyik alakjában *Horthy* Miklóst ismerte fel, ezért elrendelte a freskó letakarását. Első nekifutásra egyszerű *habarccsal* kenték be, ami alól azonban gyorsan előbukkant a veretes kép. Így aztán a következő menetben *cementes mésszel* vakolták be, ami rendkívül időtállónak bizonyult: *egészen 1992-ig láthatatlan maradt a hatalmas falikép.*

Akkor *Berekné Petri* Ildikó professzor asszony politikai mozgalmat indított a képzőművészeti alkotás megmentéséért. Berekné az önkormányzat képviselője is, így több civil szervezetet tudott megnyerni az ügynek, és hatmillió forintos költséggel a falikép egyötödét rehabilitálták. Mivel a pénz elfogyott, a restaurációt két évvel ezelőtt félbehagyták. Ám az Aba Novák Alapítvány kuratóriumának elnöke, a professzor asszony nem mondott le arról, hogy az egész Hősök kapuját megszabadítsa a kényszerű vakolattól. Aba Novák Vilmos lánya és unokája már a rendszerváltás után közvetlenül felajánlotta, eladják a család fővárosi villáját és abból húszmillió forintot Szeged rendelkezésére bocsátanak. Ebből az összegből a freskó négyötöd része restaurálható. Egy gond maradt csupán, hogy a villában negyven éve kényszerbérlő lakik, aki eddig egyetlenegy ajánlatot sem fogadott el és nem költözött ki. A szegedieket segítendő, a nyár elején a fővárosi II. Kerületi Önkormányzat tízmillió forintot biztosított annak reményében, hogy ezt a pénzt a kényszerbérlő már nem utasítja visszsza, elhagyja az Aba Novák-kúriát, s az így áruba bocsátható.

Lapunkat most arról tájékoztatta Berekné Petri Ildikó, hogy siker koronázta a kerületi önkormányzat akcióját, kiköltözött a kényszerbérlő, piacra dobták a villát, és ezért a Szegedi Önkormányzat nevében köszönetét fejezte ki a fővárosiaknak. Remélhetőleg az Aba Novák családi fészek hamarosan új tulajdonosra talál, de addig is a híres művész leszármazottai fogadást tartanak augusztus 28-án az épületben, ahová meghívták a művészeti élet jeles képviselőit, s azt remélik, azok adományaiból a restaurálás teljes anyagi fedezete összejöhet. **(halász)**

Sok vendég keveset költött

Nem ürült ki a Balaton-part

Évek óta nem volt ennyi vendég a Balaton északi partján Szent István napja után, mint az idén. A korábbi gyakorlattól eltérően augusztus 20-án nem ürültek ki a szállodák és a kempingek. Így a szakemberek szerint augusztus behozhatja azt a lemaradást, amelyet a júniusi rossz idő okozott.

A kedvező augusztus végi turistaképnek több összetevője van. *Csákvári* Árpád, a Balatontourist vezérigazgatója diagrammal bizonyítja, hogy a vendéglétszám alakulásának görbéje ugyanolyan, mint a németországi szabadságolásoké. A balatoni turizmus és a németországi szabadságolási rend között szoros összefüggés van. A vendégeket tehát nemcsak a jó idő tartja itt, hanam az a tény is, hogy náluk az idén később kezdődik az iskola. Csákvári Árpád azonban abban is biztos, hogy a Balatontourist 14 kempingjének folyamatos korszerűsítése és egyre gazdagabb szolgáltatása is meghozta a gyümölcsét. Jól fogadták a vendégek a kempingekben kialakított társalgókat, amelyekben a labadarúgó-világbajnokságot nézhették a felnőttek, a gyermekek figyelmét pedig a német nyelvű animátorok kötötték le.

A nagy szállodák és a panziók vezetői úgy gondolják, hogy az augusztus második felére koncentrált rendezvényeknek, falu- és bornapoknak is része van a vendégmarasztalásban. Balatonfüreden augusztus 24-én zárt a borhét, amely soha ennyi vendéget nem vonzott még, mint az idén. A legjobb szőlő- és bortermelők a Tagore sétányon állították fel sátraikat, és naponta több ezer ember kereste fel a ritka kínálatot. Füreden a hegyközség most azt kezdeményezte, hogy néhány sátorban egészen a szüret végéig maradjanak ott boraikkal a termelők.

Sajnos nem sikerült visszacsalogatni a Balatonhoz az a vendégréteget, melynek tagjai többet költenek kirándulásra, kulturális programra, ételre, italra. Spórolós turisták érkeznek a Balatonhoz Németországból, Dániából, Hollandiából, s most egyre többen Szlovákiából, Lengyelországból is. Így több pénzt hagynak az ABC-áruházakban, mint a vendéglőkben, és lángosból is sokkal több fogy, mint a süllőből. A kereslethez igazodva igyekeztek az árakat lejjebb szorítani a vendéglátók, vagy sok helyütt bevezették a kis adagot s a szerényebb turistamenüt is. **(barta)**

Kevesebb az al

Az átlagosnál kevesebb az allergiaokozó a levegőben az ország északi részén az idén a hosszabb lehűlés miatt – tájékoztatott hétfőn a tisztiorvosi szolgálat. A parlagfű koncentrációja a fővárosban és Győrben közepes, Miskolcon pedig alacsony mértékű. A déli országrészben ezzel

NOVARA Kft.
HUNGARY
6400 Kiskunhalas, Harangos tér 1
TEL./FAX: 77-425-213, 77-422-5
E-MAIL: novara@mail.matav.hu

Az idén 5. születésnapját ünneplő zatában tehergépjárművek és k gépek pótalkatrészeit kínálja vás Az évforduló tiszteletére egész sze sekkel és ajándékokkal várjuk ked reskedelmi központunkban pedi sításunk viszonteladóinknak.

- NAGYKERESKEDELMI KÖZPON *Kiskunhalas,* Harangos tér
- KISKERESKEDELMI ÜZLETEK: *Kiskunhalas,* Széchenyi u *Kecskemét,* Halasi u. 16. *Szekszárd,* Páskum u. 4.

Veszprém, Házgyári út
Budapest, 1161 Budap Szent Koron

Solt, Nefelejcs u. 36.
Baja, Szegedi út 35.

Alba - Novák Vilmos

53.

OVB: huszonötezer forint támogatás képviselőjelöltenként

Kisorsolták a listák sorrendjét

Az országos választási bizottság tegnapi ülésén kisorsolta az országos listát állító pártok listájának sorrendjét, s döntött a jelölő szervezetek, független jelöltek részére járó költségvetési támogatási keret felosztásáról is. A testület a figyelembe vehető 3873 képviselőjelölt alapján, az erre a célra elkülönített százmillió forintot arányosan felosztva *25 ezer 819 forintban* állapította meg az egy jelöltre jutó támogatás összegét. A támogatásban részesülő 22 párt esetében legfeljebb 386 jelölt után folyósítható a támogatás. Amíg a független polgárok szövetsége például csupán egy jelölt után veheti fel a bizottság által meghatározott összeget, addig az MSZP és a kisgazdapárt *386*, az SZDSZ *385*, a Fidesz *357*, az MDF *330* jelölt után kaphat további állami appanázst.

Az OVB nevében *Kukorelli* István elnök levélben tájékoztatja a testület döntéséről *Medgyessy* Péter pénzügyminisztert. A támogatást pártok *egy összegben*, a függetlenek *személyenként* kapják meg, a PM által kijelölt pénzintézettől.

Amennyiben az országos listára jutó töredékszavazat száma két vagy több párt esetében azonos, a listát állító 12 párt a sorszám alapján a következő sorrendben juthat mandátumhoz: 1. MIÉP, 2. Munkáspárt, 3. MDF, 4. Nemzetiségi Fórum, 5. Fidesz, 6. FKGP, 7. MSZP, 8. MDNP, 9. KDNP, 10. Új Szövetség, 11. SZDSZ, 12. Együtt Magyarországért Unió. **(bodnár)**

*

A magyar rendőrök jobb belügyminisztert érdemelnek – jelentette ki *Gémesi* György, az MDF ügyvezető elnöke Szent György-napi tájékoztatóján. Szerinte nem az utcán szolgálatot teljesítő és gyakran életüket kockáztató „kis rendőrök" tehetnek arról, hogy a közbiztonság katasztrofális. A miniszterek utóbbi napokban kirobbant jutalmazási botrányról elmondta: „a kormány vizet prédikál és bort iszik". Miközben azt hirdette, hogy szolidarítást vállal az ő döntései miatt szükséget szenvedő lakossággal, titokban minden évben több mint egymillió forint jutalmat szavaztak meg önmaguknak a miniszterek. A jutalmak forrása a minisztériumok bérmaradványa volt. Vérlázítónak nevezte *Kiss* Péter mentegetőzését, mely szerint a miniszter észre sem vette, hogy az a másfél millió forint megjelent a számláján. **(kavin)**

A KDNP a tervezettnél jóval kisebb összegeket fordíthat választási kampányára: a 60–65 millió forintos kalkulált összköltségből eddig csupán 35 milliót költhettek el – hangzott el a párt pénteki sajtótájékoztatóján. *Giczy* György elmondta: „fillérekből", azaz szinte kizárólag az állami támogatásból kénytelenek finanszírozni a választási hadjáratot, mivel a bankok – gyanúja szerint politikai okokból – még rövid lejáratú hitelt sem adnak a pártnak".

*

Kormányzásra kerülése esetén az FKGP nem vizsgálja felül az energiaszektor privatizációja során megkötött nemzetközi szerződéseket, de mindenképpen életképes megoldást keres a problémára – hangzott el az FKGP sajtótájékoztatóján.

A Professzorok Batthyány Köre a következő felhívást juttatta el szerkesztőségünkbe. A közleményben a választópolgárokhoz fordulnak. 1. Felelősséggel és nyíltan kormányzott polgári Magyarországot akarunk; 2. A polgári Magyarország csak a szellemi erőforrások – a köz- és felsőoktatás, a kutatás és művelődésügy – kiemelt fejlesztésével valósulhat meg; 3. Magyarország felemelkedése a gyermekvállaló családok életképességén, a nemzedékek együttműködésén, az egészség és a környezet felelős védelmén áll vagy bukik; 4. Követeljük az erkölcsi értékek, a nemzeti hagyományok és az össznemzeti érdekek következetes védelmét; 5. A közcélokat világosan fogalmazzák meg, s a költségvetést e célok szerint határozzák meg; 6. Legyen a gazdasági és műszaki fejlesztés fő célja a hazai kis- és középvállalkozások működési feltételeinek tényleges javítása; 7. Betartható és betartatott törvények rendjére épülő, biztonságos országot akarunk; 8. Az országos kérdéseket ne szűk csoportok, hanem az arra illetékes, elszámoltatható testületek döntsék el; 9. Kívánjuk a köz ügyeiben hozott hibás döntések felülvizsgálatát, felelősségre vonást az összes korrupciós ügyben; 10. Kívánjuk a közszolgálati médiában a közvélemény elfogulatlan tájékoztatását; 11. Felszólítunk minden változást kívánó állampolgárt: mindkét fordulóban menjen el szavazni; 12. Támogassák szavataikkal a polgári kormányzásra és a parlamentbe való bejutásra esélyes pártokat.

ételi arány fontosságáról

az MSZP és a Fidesz

hónapban. Februárban az emberek alig több mint fele (53 százaléka) mondta azt, hogy ott lesz az urnáknál, márciusban már 63 százalék, áprilisban viszont mindkét vizsgálat során már a felnőttek kétharmada (66 százalék) biztosra mondta részvételét a választásokon.

A másik fontos tendencia, hogy a részvételüket biztosra vagy valószínűnek mondók körében fokozatosan csökken azok aránya, akik ugyan részt kívánnak venni a választásokon, de (még) nem tudják, kire is szavazzanak.

Idén februárban a pártot (még) nem választók aránya a részvételüket biztosra vagy valószínűre jelzők között 31 százalék volt. Ez márciusra 24 százalékra, április elejére pedig 20 százalékra csökkent. Az április második felében végzett vizsgálat alkalmával is 20 volt ez az arány.

A bizonytalankodók arányának csökkenéséből mindkét nagy versengő párt nyert támogatókat: március során elsősorban az MSZP, áprilisban viszont inkább a Fidesz.

Az MSZP és a Fidesz fej fej melletti versenyfutása rendkívül nehézzé teszi majd a pontos közvélemény-kutatási előrejelzések készítését. Ugyanis 1990-ben és 1994-ben is már hónapokkal a választások előtt végleges eldőlt, hogy az épp regnáló kormányok és kormánypártok (1990-ben az MSZP, 1994-ben pedig az MDF) meg fognak bukni. Most azonban két nagyjából egyforma támogatottságú párt küzd az elsőségért. Két héttel a választások előtt még mindig teljesen nyitott a kérdés, hogy ki lesz a kőztes.

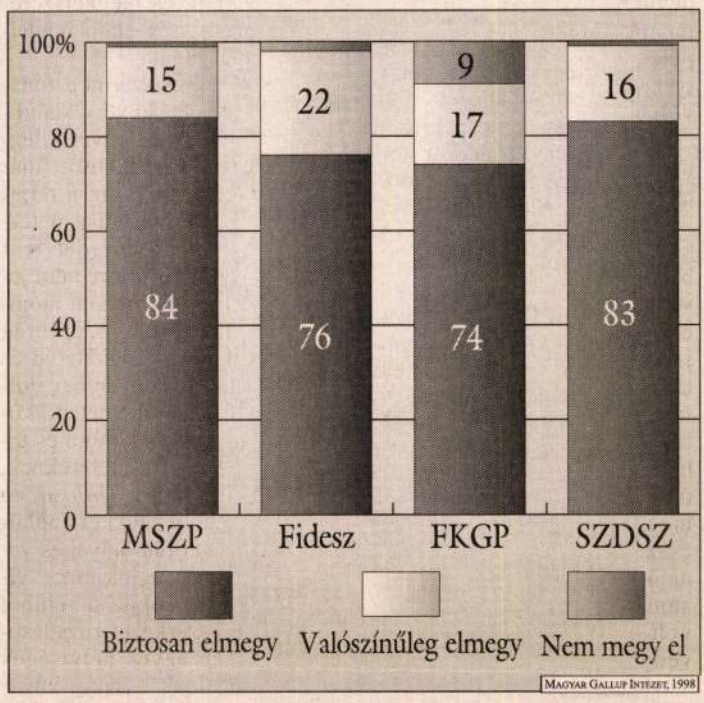

A szavazási elszántság a négy legnagyobb párt szavazótáborában

A folyamatok ilyenkor a leginkább kiszámíthatatlanok. A közvélemény-kutatóknak Magyarországon még soha nem volt ilyen nehéz dolguk. Most fog eldőlni, hogy a magyar közvélemény-kutatás milyen szakmai (és etikai) színvonalon áll.

A Magyar Gallup Intézet 1998. április 17–19. között 1800 felnőtt magyar állampolgárt kérdezett meg személyesen. A megkérdezetteket véletlenszerűen választottuk ki, matematikai mintavételezési eljárással.

Minden vizsgálat során más és más embereket keresnek fel a Gallup kérdezői, de a minták összetétele nem, életkor és a lakóhely településtípusa szerint minden egyes alkalommal pontosan követi az ország felnőtt lakosságának az említett jellemzők szerinti összetételét.

A minta úgynevezett sztenderd hibája ekkora mintanagyságnál a teljes mintára vonatkoztatva legfeljebb ±2,3 százalék, a biztos és valószínű szavazókra vonatkoztatva pedig ±2,9 százalék. Ez azt jelenti, hogy az általunk közölt adatok biztos, hogy csak ennél kisebb mértékben térnek el attól az eredménytől, amit abban az esetben kaptunk volna, ha minden egyes felnőtt magyar állampolgárt felkerestünk és megkérdeztünk volna.

A mintavételes eljárásból fakadó kisebb eltéréseket az úgynevezett több szempontú súlyozás módszerével korrigáltuk.

HÍREK

HORN GYULA miniszterelnök nyitotta meg a Szombathelyen másodszor megrendezett európai ifjúsági napot. A megnyitót egy kínos közjáték kísérte. A miniszterelnök beszéde alatt egy helyi polgár „Európa szegényei ébredjetek" feliratú táblával kívánt tüntetni a főtéren. A rendőrség azonban megakadályozta, hogy közvetlenül a megnyitó színhelyén demonstráljon a férfi, aki azt hangoztatta, előre bejelentette a tüntetést. E tényt Tóth Emil, Szombathely rendőrkapitánya megerősítette.

A NŐK ARÁNYÁNAK növelése a nemzeti parlamentekben a legszorosabb értelemben vett közérdek – jelentette ki pénteken Budapesten Kóródi Mária, az Országgyűlés alelnöke az európai parlamenti alelnök asszonyok konferenciáján az Országházban.

LETETTE AZ ESKÜT Nemes Dénes, az országos választási bizottság új tagja Gál Zoltán, az Országgyűlés elnöke előtt. Nemes Dénest a Nemzetiségi Fórum delegálta a testületbe. Ő a tizenkettedik párt által delegált OVB-tag, s vele együtt teljessé vált a testület létszáma.

TOVÁBB EGYEZTET a főváros a bontás előtt álló Károly körúti bazársor bérlőivel kártalanításuk összegéről – közölte Moskovits Péter, a Fővárosi Közgyűlés pénzügyi bizottságának elnöke. A hivatal rövidesen a bizottság elé terjeszti azokat a szerződéstervezeteket, amelyeket azokkal a bérlőkkel kötnének meg, akik nem kérnek többet négyzetméterenként 200 ezer forintnál.

A KÖRNYEZETI ártalmak miatt Magyarországon a légzőszervi megbetegedések számítanak a leggyakoribb idült betegségnek – mondta el Tulassay Tivadar, a Budapesten megrendezett I. gyermekgyógyászati konferencia elnöke. A légzőszervi bajok miatt leginkább a három–tíz éves korosztály szenved.

A NYUGDÍJASOKNAK elemi igénye, hogy biztonságban érezhessék magukat az időskor mindennapjaiban a szegénységgel, a betegségekkel és a bűnözéssel szemben – hangzott el az Európai Szenior Unió pénteken Budapesten megkezdődött kétnapos konferenciájának sajtótájékoztatóján. A rendezvényen felszólalt Stefan Knafl, az Európai Szenior Unió elnöke.

WEISS MANFRÉD nevét vette fel a csepeli kórház. A pénteki ünnepségen felavatták a névadó emléktábláját az épület falán, s megemlékeztek a kórházalapító Weiss Manfréd szociális törekvéseiről.

FENNÁLLÁSÁNAK 25. évfordulóját ünnepelte pénteken az Élet Budapesti Lelki Elsősegély Telefonszolgálat, amelyhez elsősorban krízis-, illetve válsághelyzetbe kerülő emberek fordulnak segítségért. Az Élet Budapesti Lelki Elsősegély-szolgálat telefonszáma: 212-1027.

Szeptembertől érvényes a

Személyivel Olaszors

A BM tervei szerint 1999. április elsejétől a polgármesteri hivatalokban igényelhetők a személyi igazolványok, az útlevelek és a jogosítványok. Ezek bármelyikével igazolhatja a tulajdonos személyazonosságát – tájékoztatta *Tóth* Zoltán informatikai és távközlési miniszteri biztos pénteken a Kriminalexpó '98 konferencia érdeklődőit. Elmondta: a lakosság teljes okmánycseréje előreláthatólag 2002-ben kezdődik és két-három év alatt fejeződik be. A lézertechnikával készült útleveleket ez év szeptember 1-jétől adják ki. A várhatóan jövőre megjelenő személyi igazolvány és a jogosítvány valószínűleg kártya jellegű lesz. Mint megtudtuk: az okmányreformot még el kell fogadnia a kormánynak és a parlamentnek is.

*

Várhatóan két héten belül megszületik az a belügyminiszteri rendelet, amely megteremti a jogi hátterét annak, hogy magyar állampolgárok július 1-jétől *személyi igazolvánnyal* is átléphessék az olasz államhatárt – közölte *Baraczka* Róbertné, a Belügyminisztérium helyettes államtitkára pénteken az *MTI* érdeklődésére. Elmondta: a tárca még nem ismeri annak a nemzetközi szerződésnek a pontos tartalmát, amely a szlovén, az olasz és a magyar miniszterelnök trieszti találkozóján született. A megállapodásról valószínűleg a következő kormányülésen számol be a miniszterelnök.

Emlékeztetett arra: a külföldre utazásról szóló ez évi törvény, amely megnevezi a személyi igazolványt, mint olyan úti okmányt, amely – érvényes nemzetközi szerződés alapján – használható az adott országba való utazáshoz, csak *szeptember 1-jén lép hatályba*. Hozzátette: ugyanakkor a jelenleg érvényben lévő törvény lehetőséget ad a belügyminiszter számára,

Állandó zöld szám a rendőr

Az ORFK kezdeményezi egy olyan telefonvonal kiépítését, amelyen az állampolgárok a nap bármely szakában ingyenesen tehetnek bejelentést, amenynyiben bűncselekmény elkövetéséről, annak előkészületeiről szereznek tudomást. A bejelentéseket a rendőrség titkosan kezeli – tudtuk meg *Ignácz* István dandártábornoktól. Az ORFK bűnügyi főigazgatója a *Bűnmegelőzési napok '98* rendezvényen elmondta: a megfelelő bűnmegelőzési felvilágosító munkával és a társadalmi szervezetek segítségével elkerülhető, hogy a polgárok bűncselekmények áldozataivá vagy sértettjeivé váljanak. Az időskorúak – ezen belül is a tanyákon élők – védelme érdekében a rendőrség az önkormányzatok együttműködését kéri, hiszen a közös fellépés nagyobb hatékonyságot és biztonságot nyújt a védtelen emberek számára.

A gépjárműlopásokról szólva kiemelte: az ORFK a Kormányzati Ellenőrzési Irodával együttműködve olyan intézkedéseket hozott, amelyeknek már az idén lesz eredménye.

Lezárul az Aba Novák-freskóért indított harc

Folytatódhat a „rehabilitálás"

Hat éve kezdődött az a politikai harc, amely azért tört ki, hogy kiszabadítsák a 250 négyzetméter vakolat alól Európa legnagyobb szabadtéri freskóját Szegeden. *Aba Novák* Vilmos hatalmas fali festményét, amely az első világháború áldozatainak állít emléket, s amely kép a Tisza partján a Hősök kapuja néven ismert épületnek a boltozatán található, 1937-ben avatta fel *Homan* Bálint kultuszminiszter. A festményen felismerhető *Horthy* Miklós alakja is, ezért politikai okokra hivatkozva 1950-ben az egész freskót cementes habarccsal takarták le. A Szegedi Önkormányzat képviselője, *Berekné Petri* Ildikó professzor 1992-ben indította el a képzőművészeti alkotás megmentéséért azt a mozgalmat, amely máig sem fejeződött be: hatmillió forintos költséggel eddig a szabadtéri freskó egyötödét hozták helyre csupán, mert időközben elfogyott a pénz, s félbehagyták a restaurációt.

Most újabb fordulatról számolhatunk be, ami elő(bb)re viszi az Európa-hírű képzőművészeti alkotás ügyét, hiszen arról tájékoztatta a *Magyar Nemzetet* Aba Novák Vilmos unokája, a Budapesten élő *Kováts* Kristóf, hogy elhárultak az anyagi akadályok a feltárómunka folytatása elől. Aba Novák lánya és unokája közvetlenül a rendszerváltás után ajánlotta fel, hogy a család fővárosi villájának árát használhatják fel Szegeden a freskó „rehabilitációjára". Egy, de nem elhanyagolható gond volt csupán: 1957 óta *kényszerbérlő* lakik az ősi családi fészekben, aki eddig semmilyen anyagi ajánlatra sem költözött ki. Az elmúlt napokban a Fővárosi II. Kerületi Önkormányzat tízmilliót szavazott meg annak reményében, hogy ezt az összeget valószínűleg már nem utasítja vissza a kényszerbérlő. Kováts Kristóf szerint az Aba Novák-villa könnyen értékesíthető, s amint el tudja adni, húszmillió forintot azonnal átutal a szegedi Aba Novák Alapítványnak.

A döntés kulcsa azonban továbbra is a kényszerbérlő kezében van, de mindenki abban reménykedik, nem gördít további akadályt a világhírű alkotás rekonstrukciója elé. **(halász)**

Protestáns szabadegyetem Berekfürdőn

Kórkép – közérzet

A filmek képi kifejező ereje által tekintenek vissza az elmúlt negyven esztendő magyar közérzettörténetére azon az akadémiai napokon, amelyet az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem tart április 25. és május 2. között Berekfürdőn, a Megbékélés Házában. Tegnapi sajtótájékoztatón *Szöllősy* Pál, az EPMSZ elnöke elmondta: szervezetüket 1969-ben alapították nyugati magyar értelmiségek. 1972 óta svájci egyesületként működnek, Basel székhellyel. Céljuk az Európa különböző országaiban élő magyarok közötti kulturális, vallási és emberi kapcsolatok ápolása, a protestantizmus szellemi értékeinek és az ökumenikus gondolat képviselete. Több mint 50 könyvet adtak ki 1977 óta, köztük *Bibó* István összegyűjtött munkáit a '80-as évek elején. Rendhagyó az idei akadémiai napok témája, 1956 után készült filmeket vitatnak meg. Nem valamilyen foghíjas, retrospektív fesztiválra hívják barátaikat és az érdeklődőket, hanem néhány jellegzetes alkotással tekintenek vissza arra, ami szavakkal alig kifejezhető: *az elmúlt évtizedek közérzetének történetére*. Mi történt azokkal, akik otthon maradtak, mi lett azokból, akik kitörtek? Egyáltalán, mi történt az emberekkel '56 után, hogyan szőtte át az egyéni sorsokat a kemény, majd a „puha" diktatúra. Beszélgetőtársnak neves művészeket és közéleti személyiségeket hívtak meg. Így vendégük lesz *Sára* Sándor, *Jancsó* Miklós, *Kovács* András, *Szekfű* András, *Buda* Béla, *Kőszegi* Ábel, *Hankiss* Elemér, *Kemény* István, *Pörös* Géza. **(b. j.)**

Pókhálók Aba-Novákéknál

Visszakapta a család Aba-Novák Vilmos Zuhany utcai villáját, amelyet még 1947-ben vett birtokba az állam. Sem a művész lánya, sem az unoka nem költözik azonban vissza az épületbe, hanem eladják, és az érte kapott pénzt a szegedi Hősök kapuja levakolt Aba-Novák-freskóinak felújítására szánják. Előbb azért még kiállítást rendeznek a villában.

Az ÁVH 1947-es einstandja után több funkciót képzeltek el az épületnek, a pletyka szerint előbb Tildyt, majd Szakasitsot tartották volna itt házi őrizetben, végül azonban 1957-ben kiutalták egy szobrásznak, aki egészen mostanáig, 1998. július 30-ig lakott benne. Miután a II. kerületi önkormányzat kifizette neki a méltányos lelépési díjat – amúgy tízmillió forintot –, a ház végre visszakerülhetett a családhoz.

Mint az unoka, Kováts Kristóf elmondta, átlagos keresetű, kétgyerekes polgár lévén, a villa fenntartása meghaladná anyagi lehetőségeiket, és édesanyja, Aba-Novák Judit sem akar odaköltözni, így a házat eladják. Az épületért kapott pénzből pedig húszmilliót felajánlanak az Aba-Novák-közalapítvány javára, amely a szegedi Hősök kapuja restaurálására fordítja a pénzt. Ezen a művész 1936-ban festett freskója látható, illetve volt látható, miután 1947-ben Rákosi utasítására lemeszelték, később pedig még egy vakolatréteggel is bevonták. A képpel az alkotó az első világháború tizenkétezer szegedi áldozatának állított emléket, főalakja Jézus, a katonák között pedig felfedezhető Horthy alakja is – bizonyára ez sem tetszett Rákosiéknak.

Éppen a freskópusztítás elleni kései tiltakozásul rendeznek most kiállítást a visszakapott villában Ne vakolj freskóra! címmel. Az unoka szerint időnként ilyen egyszerűen kell megfogalmazni evidens dolgokat az értékek védelmében. A tárlatra ezért olyan művészeket hívtak meg, akiket a múlt rendszerben tiltottak vagy legfeljebb tűrtek, és a ma jeleseit, illetve azokat, akik Aba-Novák-tanítványok, mint Duray Tibor, Marosán Gyula, Pleidell János, Redő Ferenc, Vörös Rozália vagy a Pozsonyban élő Zmeták Ernő. Aba-Novák Vilmos egy önarcképével lesz jelen mint művész, és egy róla készült bronzportré révén mint házigazda.

A rendezők az egykori műteremben szándékosan meghagyják a pókhálókat – ez is a kiállítás része –, hogy érzékelhető legyen, milyen állapotban kapták vissza ötven év múltán a lakást. A képek és a pókhálók megnézhetők szeptember 11-ig délután öttől este nyolcig a II. kerületben, a Zuhany utca 6.-ban.

Cs. L.

Gyűlik a tárlat anyaga

VELLEDITS ÉVA FELVÉTELE

HANCSOVSZKI JÁNOS FELVÉTELE

kokat, megismerkedhetünk a lovas kultúrák kézművességével, és rekonstruálhatjuk a középkori haditornákat.

Ez utóbbi a legérdekesebb: tíz óra lovaglás, öt-öt óra íjászat és vívás, tíz elméleti óra és négy akcióedzés, keleti birkózás, lovas íjászat, hajítófegyvergyakorlat két hónapon keresztül. A nomádélet mesterkurzusa összesen 30 ezer forintba kerül. Érdeklődni a (26) 387-122-es telefonon lehet.

Némileg békésebb a gödöllői Bothtanya ajánlata 10-14 éves gyerekek számára. Itt is edzések folynak a kezdő futószáras lovaglástól a versenyzőképzésig. A kellemes környezetben, a sportrepülőtér mellett álló iskola szakedzőkkel, elméleti órákkal igyekszik a lovaglás kultúrájával megismertetni a gyerekeket. Az állatokat természetesen a tanulók ápolják. Hetente egyszer vagy kétszer lehet edzeni. Az első esetben a havi díj 4000 Ft, a másodikban 7000 Ft. Nyáron bentlakásos és napközis jellegű táborokat is tartanak. Telefon: (28) 330-099.

Szintén gyerekeket vár a Pej Kft. lovassportköre Kisoroszibán. Elsősorban Budapestről és Szentendre környékéről járnak ide lovagolni tanulni. Itt sem az alkalmi lovagoltatás dominál, hanem a rendszeres edzés, hiszen az itt dolgozóknak célja, hogy a gyerekek valóban megtanuljanak lovagolni. A sportkörbe járnak díjlovasok és díjugratók is. Óránként 1200 forintba kerül a futószárazás, de lehet felezni vagy negyedelni az időt. Az önállóan sportolóknak 1000 forint az óradíjuk.

A Patkós csárda Tökön inkább a turistákat veszi célba. Itt is lehet lovagolni, de népszerűbbek a magyaros lovasbemutatók. Ezeket általában menüvel együtt lehet megrendelni, és vacsorázás közben vagy után élvezni a profi lovas-show-t. Egyéni lovaglásnál a tudásszint, az igények (terep, futószár) és a létszám szerint változnak az árak. Érdeklődni a (23) 341-381-es számon lehet.

M. H. T.

MAJÁNLÓ

tönként kézműves-foglalkozások lesznek. Vasárnap 10 órától a 100 Folk Celsius, 11 órától pedig Lendvai Géza bűvész és lufihajtogató-művész ad műsort. Az idősebbek a Shygys együttes műsorát élvezhetik szombat délután 3 órától, vasárnap 18.30-kor pedig a V. I. P. együttes ad koncertet.

Fóton ugyancsak a komolyzene kedvelőit várja Sirák Péter orgonaművész és az Angelica Leánykar. A műsorban többek között Palestrina, Bach, Kodály és Mendelssohn szerzeményei szerepelnek.

on-útfélen

t célszerű vinni

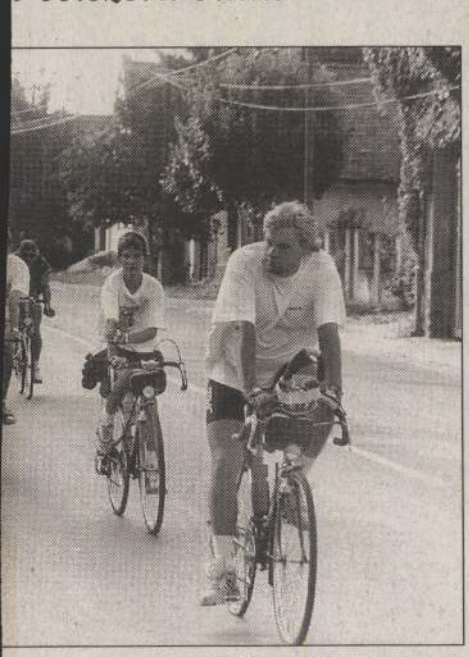

HANCSOVSZKI JÁNOS FELVÉTELE

kés–Zebegény–Nagymaros túrát. A Duna bal partján Fóton, Veresegyházon és Őrbottyánon keresztülkerekezve érhetjük el Vácrátótot, illetve az ottani gyönyörű arborétumot. Aki Gödöllőt, illetve Isaszeget veszi célba, viszonylag könnyű utat választ, hiszen jó ideig biciklióton haladhat oda-vissza.

TÚRAAJÁNLÓ

Augusztus 29., szombat

Börzsöny. Útvonal: Verőcemaros–Törökmező–Zebegény. Táv: 18 kilométer; szintkülönbség: 500 méter. Találkozó: 7.10-kor a Nyugati pályaudvar pénztáránál. Költség: 280 forint. Túravezető: dr. Franyó Frigyes.

Balaton-felvidék. Badacsonytördemic–Szigliget–Gulács–Töti-hegy–Ábrahámhegy. (18 kilométer; 800 méter). Találkozó: 6.50-kor a Déli pályaudvar pénztáránál. Túravezető: Baumgartner András és Nagy Miklós.

Börzsöny. Zebegény–Bodzás-völgy–Szent Mihály-hegy–Remete-barlang–Nagymaros–Hegyestető–Lóczy-pihenő–Kálvária–Zebegény. (20 kilométer; 1100 méter). Találkozó: 7.30-kor a Nyugati pályaudvar pénztáránál. Költség: 604 forint. Visszaérkezés: 19.08-ra. Túravezető: dr. Matavovszky Tibor.

Gödöllői-dombság. Gödöllő–Juharos–Pajavölgy–Bika-tó–Galgahévíz. (22 kilométer; 200 méter). Találkozó: 7 órakor a Keleti pályaudvar pénztáránál. Költség: 492 forint. Túravezető: Lázi Lajos.

Augusztus 30., vasárnap

Budai-hegység. Hűvösvölgy–Erdei tornapálya–Nagyrét–Balázs vendéglő–Határ-nyereg–Görgényi úti parkoló–Árpád pihenő–Fenyőgyöngye. (11 kilométer; 300 méter). Találkozó: 9 órakor a Moszkva téren az 56-os villamos megállójában. Visszaérkezés: 15 órára. Túravezető: dr. Matavovszky Tibor.

Pilis. Pilisszentlászló–Sikáros–Tölgyikrek–Csobánkai elágazás. (14 kilométer; 350 méter). Találkozó: 8.20-kor a Batthyány téren, a HÉV végállomásánál. Költség: 300 forint. Túravezető: Jánoska István.

Vízi sportnap

Minden év augusztusában a Budapesti Szabadidősport Szövetség megbízásából megrendezik a fővárosi vízi sportnapot, amelyre augusztus 29-én nyolc órától lehet jelentkezni a BKV pünkösdfürdői vízitelepén. Fél tíztől a kajak egyesek, tíz órától a kajak kettesek, féltizenegytől a családi kenu hármasok, majd a családi kenu négyesek versengenek majd. Nem elég lelapátolni a távokat, két helyen erőnléti, ügyességi és szellemi feladatok várják a résztvevőket – jelentette tudósítónk.

Aba-Novák Vilmos (1894–1941)
Háromalakos kompozíció, 1919

A Műgyűjtők Galériája
tisztelettel meghívja Önt és kedves családját, barátait
1997. május 8-án, 17 órakor az

ABA-NOVÁK VILMOS

reprezentatív műveiből rendezett kiállítás
megnyitójára.

A kiállítás képeit
a Magyar Nemzeti Galéria és magángyűjtők bocsátották rendelkezésünkre,
akiknek ezúton is köszönetünket fejezzük ki.

A kiállítást megnyitja és tárlatvezetést tart
Zwickl András a Magyar Nemzeti Galéria művészettörténésze.

A kiállítás 1997. május 8-tól június 10-ig tekinthető meg,
hétfőtől–péntekig 10–18 óráig, szombaton 10–13 óráig.

MŰGYŰJTŐK GALÉRIÁJA
AUKCIÓS HÁZ

1053 Budapest, Kossuth Lajos u. 10. 1/2 emelet

Tel.: 36(1)-117-6579, 117-5995, 117-3294, 117-5707. Fax: 36(1) 117-5741

ABA-NOVÁK VILMOS

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

465-466
Szöveg : 54, 256, 257, 258,
Kép : 74, *454*, *460*,
Kronológia : 1924,

ABA NOVÁK Vilmos

[46]

Aba Novák-secco a székesfehérvári mauzóleumban

Az ember és a természet közösen pusztította

Aba Novák Vilmos, a római festőiskola legnagyobb tehetségű alakja az 1930-as évek végén készítette azt a faliképet, amely a székesfehérvári Szent István-mauzóleum falain látható. Hat esztendő munkája van abban, hogy ismét régi szépségében tündököl a secco. A helyreállítás vezetője, *Hernádi* György festő-restaurátor szinte a lehetetlenre vállalkozott, amikor hozzálátott a falikép megmentésének. A húszmillió forintba kerülő munkát Székesfehérvár városa rendelte meg, anyagi támogatást nyújtott a művelődési tárca is. Abban, hogy a kép tönkrement, nem kis szerepe volt, hogy Aba Novák festményén olyan személyek is láthatók, akiket a kommunista ideológia ellenségének tekintett. Sőt, egyikük-másikuk szerepe, egykori tevékenysége még ma is indulatokat kavar. (Látható a mauzóleumban többek között a négy magyar kormányzó, a *Hunyadi* Jánossal kezdődő sort *Horthy* Miklós zárja, és ott van *Szent István*, *Mátyás* király, *II. József*, *Mária Terézia* és *Ferenc József* társaságában *Hóman* Bálint is.) Épp ezért Aba Novák seccójának majdhogynem teljes pusztulásában az emberek és a természeti elemek egyaránt nagy szerepet játszottak.

Hernádi Györggyel az elkészült munkáról beszélgettünk.

– A korabeli sajtóból tudható – mondja a festő-restaurátor –, hogy a faliképnek egy részét már az első napokban „elvitték a hátukon" a látogatók. Aba Novák ugyanis nem figyelt arra, hogy időtálló technikát használjon. A XIX. század vége óta alkalmazott *al secco*, vagyis száraz technikával készült faliképek romlékonyak. Azért kedvelték a festők ezt az eljárást, szemben az évszázadokig alkalmazott *al fresco* (nedves) módszerrel, mert nem voltak időhöz kötve. A nedves festésnél a kőműves által felrakott felülettel egy nap alatt el kellett készülni. A secco esetében nincsenek ilyen időbeli megkötések.

– Nem tehetett jót a képnek, hogy nyitott térben kellett átvészelnie az elmúlt évtizedeket.

– Valóban, a *Lux* Kálmán által tervezett mauzóleum szinte teljesen nyitott. Három hatalmas ív, egy nyitott ablak és még egy háromszor három méteres nyílás töri meg az épület falát. Most üvegtáblákkal zárják le a nyílásokat.

– Nem tekinthető „állagvédelmi eljárásnak" az sem, hogy a seccót lefestették.

– A tematikája miatt valami kor az ötvenes évek elején olajo glettel kenték le a felületet, hog eltüntessék az alakokat. De fehérvári városháza előcsarnoká ban található Aba Novák-secco ahol három falon is láthat Horthy, sőt még az *Imrédy-kor mány* is, az idők során öt fedőr teget kapott. Ehhez hasonló pus tításokat napjainkban is elköve nek. *Lakner* László falfestmény például a Savoy étterem fal 1985-ben letapétázták, 1990-b pedig, amikor átalakították *Bu ger Kinggé*, le akarták verni egész vakolatot, mert a tervez szerint nem illett bele az új kö nyezetbe. Szerencsére a sittet ne tudták kivinni az ajtón. A kép végül sikerült megmenteni, s ma már kötelezik arra az új tul

A restaurálás előtti állapot

Kormányzók, királyok, királynék a restaurált seccón

onosokat, hogy vigyázzanak is a elyreállított műalkotásra.

– Székesfehérváron mekkora lületet kellett restaurálni?

– A festett felület 253 négyetméteres, kilenc méter magas, lencsz er hat méter alaprajzú impozáns belső tér, ezüst háttérrel, nelynek révén a művész a Szent tván életéből vett jeleneteket átemelte a transzcendens szférába. A fal az évtizedek alatt úgy felhólyagosodott, hogy amikor elkezdtük a feltárást, a levegőben lógó pigmentet kellett konzerválni. Három éven át folyt a feltárás és az injektálás, további három évig tartott a helyreállítás. Amit mi alkalmaztunk, maradandóbb technika, mint amit Aba Novák használt.

– Honnan lehetett mintát venni a hiányzó felületek, a megkopott színek pótlásához?

– A munkálatok művészeti vezetője, *Németh* Gábor festőművész volt a segítségünkre. Aba Novák a fehérvári seccót körülbelül egy időben festette a városmajori templom képeivel. Ezeknek a tanulmányozása jó alapul szolgált. Fantasztikus, élénk színeket használt, úgy festett, mint a XIII. századi olasz mesterek. Az emberek, ha ma belépnek a mauzóleumba, azt hiszik, hogy egy 1300 körül készült képet látnak.

– Nem tartanak a város vezetői attól, hogy a secco tematikája miatt ma is politikai ellenérzéseket válthat ki?

– A város vezetői mindvégig védték ezt a munkát, mert látták, hogy nem a politikai tartalmat kell mérlegelni, hanem a kép festészeti, művészeti értékeit kell előtérbe helyezni. Aba Novák rendkívüli rajzolási készséggel megáldott művész, aki nem fénykép alapján dolgozott, mint például *Feszty* Árpád. A fesztészet agytevékenység. A megvalósítás folyamatában a szervező erőnek és a szeretet egy fajtájának kell érvényesülnie, ennek kell visszasugároznia a műalkotásokról. Az őszinte, minden érdek nélküli alkotókedv maga az ihlet, ez az egyetlen, ami képes „lejönni" a műről, ettől lesz érdekes. A művészettörténészek és az alkotók sajátságos és állandóan meglévő kapcsolatának Magyarországon is abba az irányba kellene haladnia, hogy maradandó értékek szülessenek.

Hanthy Kinga

Aba-Novák Vilmos ... VAVOU ABA

Egyezések és eltérések közös történelmünkben

Szász Zoltán a román–magyar történésztanácskozás tapasztalatairól

A hét elején számos híradásban ismertette a sajtó: a magyar–román történész vegyes bizottság Budapesten tanácskozott, a *Magyar Tudományos Akadémia* szervezésében. A résztvevők az évente-kétévente sorra kerülő ülésszakokon a két nemzet történelemtudományának eredményeit veszik szemügyre. A városfejlődéssel, illetve a XVII. század kérdéseivel foglalkozó konferencia után idén egy héten át a feudális *natio* és a *modern polgári nemzet* közötti átmenetről, valamint az újkori értelmiségi elitek kialakulásáról esett szó. A háromnapos, részint az Akadémia épületében, részint az *ELTE bölcsészkarán* rendezett tanácskozás végeztével összegzésre kértük *Szász* Zoltánt, az *MTA Történettudományi Intézetének* megbízott igazgatóját, történészt, számos, a román–magyar kapcsolatokkal foglalkozó tanulmány szerzőjét, az *Erdély története* harmadik kötetének szerkesztőjét, akinek 1993-ban jelent meg *A románok története* című könyve.

– Folyamatosan dolgozunk együtt román kollégáinkkal – mondja Szász Zoltán. – Az elhangzott tizenkét tudományos előadás fontos társadalomfejlődési kérdéseket világított meg. Mind a szakmai, mind a széles értelmiségi közvéleményben a román és magyar fejlődés eltérő elemei élnek teljes elevenséggel. *Közelebbről vizsgálva a helyzetet, számos hasonlóságot is felfedezhetünk.* A Kárpátokon túli román fejedelemségek fejlődésében ugyanúgy jelen van az a nemesi réteg, amely a XIX. század derekán a nemzeti átalakulás bázisául szolgált. A nemesség történelmi szerepe hasonló volt Magyarországon is. Egyező vonásokat mutat a magyar és román értelmiség polgárosodásban vállalt politikai szerepe is. Ha vannak is viták e kérdésekben, történészek között zajlanak, és nem elsősorban a két ország történetírása között. A kutatási módszerek, a szempontok sokban azonosak.

– Glatz Ferenc, az Akadémia elnöke köszöntőjében szót ejtett arról, hogy szükséges a két ország történelemkönyveinek összehasonlító vizsgálata. Történtek-e lépések ebben az ügyben?

– A tankönyvek egyeztetése hosszú távú és kiemelt feladat számunkra. A tanulságok levonása azért is fontos, mert Romániában és Magyarországon most alakul át a tankönyvpiac, és a sokszínű kínálatban elengedhetetlen a szakmai szempontok figyelembevétele. A tankönyvek ugyanis nagyon fontos lehetőséget arra, hogy a történészek befolyásolhassák a közvéleményt.

– Írásban hozzáférhetővé válik a konferencia anyagát?

– Valószínű, hogy a most és az előző tanácskozás anyagából válogatást teszünk közzé.

– A magyar és román történészek nézeteket megosztó viták, az ősiség vagy a középkori és kora újkori társadalomtörténet egyes kérdései jelentkeznek a tanácskozáson?

– A véleménykülönbségek minden szakember tisztában van és kölcsönösen tudomásul veszik az eltéréseket, így nyugodtan lélekkel tárgyalhatunk. Igyekszünk új megközelítéseket keresni, és fenntartani a dialógust a folyamatos konfrontáció eszközével sem használna.

(a. l.)

Ezer év szomszédság

Osztrák–magyar konferencia az Európai Utas rendezésében

Az osztrák művelődési miniszter asszony, Elisabeth *Gehrer* és *Honti* Mária, a magyar művelődésügyi minisztérium közigazgatási államtitkárának köszöntő szavaival kezdődött meg péntek délelőtt az *Ezeréves szomszédság* című osztrák–magyar konferencia a *Petőfi Irodalmi Múzeum* épületében. Az *Európai Utas*, az *Institut für den Donauraum und Mitteleuropa* és a *Wiener Journal* rendezte nemzetközi tanácskozás résztvevői előtt Ausztria művelődési minisztere kifejtette, fontosnak tartja, hogy a térség népei között folyó párbeszédet ne csak az érintettek értsék, hanem egész Európa számára közvetíthető legyen.

A miniszteri megnyitók után Erhard *Busek*, Ausztria volt alkancellárja és *Görgey* Gábor író elnökletével megkezdődött az osztrák és magyar történészek előadássorozata. Emil *Brix*, Peter *Haslinger*, *Hanák* Péter, *Niederhauser* Emil és *Szarka* László szólalt fel a történeti áttekintésnek szentelt délelőttön. Délben *Schiffer* János főpolgármester-helyettes üdvözölte a főváros nevében a konferencia vendégeit.

Délután *Az Európai Unió és Közép-Európa* címmel folytatódtak az előadások. A tanácskozáson Wolfgang *Wolte*, Gerhard *Hinteregger*, Erich *Kussbach*, Erhard *Stackl*, Irena *Lipowicz*, *Inotai* András, *Martonyi* János, *Granasztói* György és Rudolf *W. Strohmeier* szólalt fel.

(A nemzetközi konferencia résztvevőinek jelenlétében nyitották meg Elisabeth Gehrer péntek este a *Kiscelli Múzeumban* a *Mithos, memoria, historia* című képzőművészeti kiállítást.)

Ma *A szellemi infrastruktúra* mér, Riccardo *Illy*, *Módos* Péter, *Pomogáts* Béla és Magda *Vásáryova* tart előadást, este *Göncz* Árpád köztársasági elnök ad fogadást a tanácskozás vendégeinek.

A konferencia egyik osztrák vendége, Emil *Brix* történész professzor és diplomata Londonból érkezett Budapestre. Emil Brix 1990-től öt éven át Ausztria főkonzulja volt Krakkóban. Jelenleg a konferencia egyik rendezőjének, az Institut für den Donauraum und Mitteleuropának az elnökhelyettese. Beszélgetésünk elején intézetéről kérdeztem.

– Intézetünket az ötvenes évek végén alapították, amikor Ausztria szabad lett, és a környező országokhoz való viszony rendezetlen volt. Ezekben az években rendkívül fontos volt a szerepe. A közép-európai politikai fordulat idején újra megnőtt a felelősségünk, a felszabaduló országokkal kezdődő együttműködést készítettük elő. Az együttműködést elsősorban a tudósok, kutatók közös munkája jelenti, ki kell jelölni, hogy a közép-európai országoknak mik a közös kutatási témái, és azokat együtt dolgozzuk fel.

– Előadásában az osztrák–magyar közös történelem legfontosabb dátumának 1867-et, a kiegyezés évét nevezte. Az osztrák történészek hogyan tekintenek a két ország több évtizedes együttélését megszabó kiegyezés intézményére?

– 1867 megítélésében komoly különbséget látok a magyar és az osztrák álláspont között. Az osztrák történészek többnyire kritikusan viszonyulnak a kiegyezéshez, mondván, hogy hosszú távon a két állam együttélését nem rendezte gyarországon kizárólagos előnyt nyújtott a magyar nyelvnek, ezzel megint magába rejtette a felbomlás veszélyét. Ezeket az érveket jómagam is osztom, számos pozitívumát ugyanakkor elismerem.

– A magyarok, amikor az osztrákokat emlegetik, sógorságról beszélnek. Ausztriában milyen rokonoknak tartják a magyarokat?

– Szomszédokként emlegetjük a magyarokat, nem rokonként. Ez kedvező is lehet, hiszen a keleti blokk országai nevezték egymást testvérnek. Talán arra gondoltak, hogy a barátjait megválogathatja az ember, a rokonait nem. A magyarok által használt sógorság a legügyesebb megoldás, mert a sógorság *választott rokonságot* jelent.

– Talán az osztrákok nem is annyira büszkék az osztrák–magyar évezredes kapcsolatra, mint mi, magyarok?

– Minden közép-európai népre jellemző a Nyugatra tekintés. Ausztriában is érvényesül ez, elsősorban Svájcra és Németországra figyelünk, ennek gazdasági és politikai okai egyaránt vannak. Ez magyarázza az egymás iránt tanúsított érdeklődés különbségét.

– A jövőben is megmarad az osztrákok és magyarok között a történelem során többnyire szoros és barátságos kapcsolat, vagy pedig valamiféle kulturális és gazdasági rivalizálás indul meg a két ország között?

– Magyarország és Ausztria kapcsolatának szorosnak és gyümölcsözőnek kell lennie a jövőben is, de úgy, hogy közben senkit sem zárunk ki az együttműködésből. Az osztrákoknak és magyaroknak könnyebb dolguk van,

Internacionális enteriőr Budapeste

Abe-Novák Vilmos

45.

Shakespeare a Nyujorkban

Fenti cím idézet. Az élelmesen szellemes Harsányi Zsolt 1918-ban ezzel a címmel adta közre kávéházi regényét, noha tréfás színházi regény alcím kellette az írást, élményeit egy szemfüles reporter éles megfigyelőkészséggel gyűjtötte egybe, egy könnyűtollú, jól csúszó szavakkal dolgozó belletrista tette papírra, szépíró, aki írónak színházi ember, színházinak zsurnaliszta, zsurnalisztának művész, művésznek pedig pénzember. Cselekménye már címéből kitudható, Shakespeare Vilmos, londoni színész és színpadi szerző – akár Mikszáthtól Zrínyi és csapata – föltámadás útján életre kél a századelő Budapestjén. Kollegiális kapcsolatokat keresvén benyit a New York biztosítótársaság épületének földszintjét elfoglaló kávéház-katedrálisba. Név szerint megismerkedik a momentán magyar irodalom tejfelével és salakjával: írófejedelmekkel és írókucséberekkel, hírlapszerkesztőkkel, lóverseny-tudósítókkal és színházi kolumnistákkal, kiadókkal és színháziakkal. A költészet a könyvben éppenséggel az, hogy egyetlen személye sem költött, elképzelt alak. Ki-ki a pesti valóságból pletykálódik lapjaira. Shakespeare, akit végigvezetnek az esedékes királyi székesfőváros irodalmi-színházi-művészeti aléletén, cselekményt elősegítő Vergilius lesz a pesti pokoljárásban. Harsányi Zsolt, aki utóbb nemcsak blondelkeretbe írott történelmi regényeivel népszerűsödött el hihetetlen mértékben, hanem kolozsvári zöldfülű újdondászként Incze Sándorral a Színházi Élet nevezetű – a zsarolás legkifinomultabb és legelegánsabb formáit az amerikanizált zsurnalizmussal és társasági hírekkel elegyítő – hetilap inventátoraként beíródott volna a hazai sajtótörténetbe, ha volna e századi sajtótörténet.

Harsányi az irodalomtörténetileg eljelesült kávéházat Nyujork névre magyarítja-honosítja, elpestiesíti. A magyaros ortográfiával kifejezi, hogy a nagykörúti márványozott, freskódíszes pompázatú kávéház olyannyira honossá nőtt bele a terpeszkedő város valóságába, mint Sobri Jóska, Rózsa Sándor, Savanyú Jóska betyárcsárdája az előző évszázadban az Alföldébe.

Harsányi már regénycímében is tudósít róla: a vigyázó szemét a tengerentúlra vető kávéház neve megédesedetten megpihent a nyelveken. A *Budapesti Negyed* című helytörténelmi folyóirat nyári–őszi számában *(Budapest, a kávéváros)* a vendéglátó-ipari muzeológus Csapó Katalin az irodalmi megemlékezésekhez fordul a helyes írásmódért, ő Newyorknak szólítja, Vadas Ferenc művészettörténész *(Belsőépítészet és térhasználat a New-Yorkban)* a főpárkány feletti építéskorabeli márványtábláról olvassa le a kötőjeles névhasználatot.

Tagadhatatlan, hogy a Budapest, a kávéváros című kötetben a New-York cégnevet olvashatjuk legtöbbször. Oka: legalaposabban a New-York íródott bele a magyar irodalomba,

A Centrál kávéház az 1910-es években. (A Magyarországi városok a századfordulón című kötetből)

hírlapírók rá hivatkoztak a legtöbbször. Nem kell tétovázva keresgélni. Máig helyén áll, ha holnapja bizonytalan is: bármikor ráomolhat a felette lévő privatizációs csődtömeg. Szerencsére, nem meghatott gügyögések, mások emlékeinek fölkérődzései teszik ki a New-York kötetbéli dicséretét. Különösen Vadas Ferenc alapos tanulmánya, mindeddig megbolygatatlan források felhasználásával hasznos épületmonográfia, átépítéstörténelem. Schweitzer Gábor történész az Abbáziáról, Sárosi Bogáta egyetemi hallgató a Centrálról, Saly Noémi irodalomtörténész különösen ihletett és széles fogású tanulmánya a krisztinavárosi Philadelphia kávéházról, Kresalek Gábor–Zeke Gyula kitartón faggató beszélgetése Krasznner Menyhért idősebb leányával a Japán kávéházról tudósít.

A tanulmányokat nem homályosítja el az ifjúkor iránti megenyhült pityergés. Mindazok, akik összegyűltek a kötetben siratóéneket dúdolni a kivégzett pesti kávéházak fölött, a föltámadás reményében: már nem első nemzedékes kávéházisták. Zeke Gyula – a kávéházi különszám vendégszerkesztője – történészként bement az Andrássy úti Művész cukrászdába, helyet foglalt benne íróként, törzsasztalt kiérdemelt-kiharcolt magának ebben a kávédai csökevényben. A Budapest, a kávéváros különböző látószögű szerzői, ha nem is mindnyájan kávéházrajongók, abban megegyeznek azonban, hogy az elsüllyedt kávéházi élettel együtt megszűnt valami polgári összetartozás, nyíltság, az angol klubélet népszerűbb és szabadabb közép-európai formája, szabadszólási fórum, tájékozódási oázis, információk szélsebes adásvétele, a társadalmi ellenőrzésnek egy duplafeketével megváltható agórája.

A hamburgi Wilhelm Droste, aki pesti lokálpatrióta – caffana-patrióta – lett, széles tudással, pestieket megszégyenítő helyismerettel hirdeti az öntudatos polgári társadalom és a kávéház intézményének szoros összefüggéseit, indulatos kávéhazafiként gyűlöli a helyrablókat, az építészeti megsemmisítőket, rongálókat, torz ízléssel átépítő hagyomány-hebehurgyákat. Legharagosabban a Centrálban pöffeszkedő játékautomata-istállót utálja. Meg azokat, akik elkótyavetyélték a rájuk bízott ingatlant. Prófétai dühöt érez a várost megcsúfoló hodály iránt. „Az ember dühös önmagára, amiért nem viselkedik úgy, mint egy kávéfundamentalista, aki az igazságtól elvakultan egyszerűen a levegőbe röpítené az erőszaknak ezt a fellegvárát." Így dühöng Hamburgból Budapestért.

Droste szerint a kávéházakban „összeférték azok, akik a számtalan csatatéren csak gyűlölni tudták egymást". Szép gondolat, ha nem nélkülözi is a retorikát. Valóban megférték ellenséges szomszédvárak egyazon kávédában. A többség azonban elkülönült, akár a zsinagóga a katedrálistól. A kávéházi történelemírás művelői, ha panaszkodják is, hogy túlnyomórészt irodalmi helyiségnek látszik a kávéházak históriája, tudós elemzéseket adnak a nővendégek kávéházi helyfoglalásának szabadságharcáról (Varga Évától), a női alkalmazottak és női tulajdonosok szerkezetváltásáról (Nagy Beáta tollából), valamint a kávéházi prostitúció kis-történelméből (írta: Forrai Judit), értesülünk a biliárd és a szerencsejátékok kávéháztető tenyészetéről (Szabó Márta). A figyelem és a kutatás sugarából azonban kiesik a kávéházak szakosodása, a foglalkozások szerinti megoszlás. Hiszen nemcsak író-újságíró kávéházak működtek, hanem tőzsdei kávéházak, artista-, kisiparos-, gabonakereskedő- és ékszerész kávéházak. Minden szakma, foglalkozás, érdekszféra megtalálta a maga gyülekezési helyét.

Egybehangzóan elemzik a tanulmányok a kávéház és a lakáskérdés összefüggését. A századforduló pesti polgárának nincsen pénze elegáns lakásra. Lakik hát a kávéházban. Vendégfogadó helye a kávéház. Irodája a kávéház. Titkára a pincér. Bankára a főpincér. Telefonközpontja a trafikos. Poste restante-je az újságkihordó pikkolófiú.

Átvészelték a háborút a kávéházak. Ha nem verte szét helyiségeiket a bomba, szétverte az utókor. Nem azonnal, a légópincéből följövetel után. Akkor kirakták még a Spolarich és az EMKE elé a nyári teraszt. Nádszékekben ott időztek a stammgastok. Néha egy magányos autó keresztülcammogott a körúton. Benzingőzét összefogott újsággal ellegyezték orruktól. Fáradt méltósággal trónoltak a koalíciós időkben a kávéházak. Fürgén szaporodtak azonban kisöccseik – az eszpresszók. (Első évtizedükről Bodor Ferenc hagyatéka regél.) Berendezésük költségkímélően, modernül takarékos. Aprócska asztalaik fölött nem regényeket írtak kutyanyelvre, hanem egymáshoz közelhajolva törtaranyat árultak vagy rémhíreket csereberéltek. Az eszpresszók alaprajzát, belső berendezését az az ésszerű követelmény rajzolta meg: a baráti fülek legyenek minél közelebb egymáshoz.

Végzetesen az sem ártott a kávéházaknak, hogy a tejeskávét szűrten rendelőket bevagonírozták, a kétperces lágy tojást kérőket kitelepítették. A kávéház intézményének a legtöbbet az ártott, amikor az osztrák bürokrácia összeházasodott a cári bürokráciával. Kávéházi asztalok helyett azontúl komolyan bedíszletezett irodákban ügyintéztek. Márványasztalnál többé nem konferenciáztak, nem kötöttek üzletet. Ezen célokra tanácstermeket rendszeresítettek. Lakóházak emeleteit irodák foglalták el.

A fizetőképes polgárság fölörlésével magyarázzák a kávéházak eltűntét. A hazai kávéházak romlásának legfőbb tettese az ÁVH. Utóbb a Belügyminisztérium illetékes kávéházbezáró és ellenőrző osztálya. A kávéházi asztalok az információcsere boszorkányosan terjedő terepei voltak. Csaknem ellenőrizhetetlenek. Ha csak a fürkészt hamutartónak nem álcázták. A pincérek már a középkorban is a mindenre kíváncsi hatalom hallószerveinek meghosszabbításai voltak. Az ötvenes években megerősítették a kávéházi pincérek hadosztályait. Idővel a felszolgálásnál jobban tudtak célba lőni. A vendégek közé beültetett téglák sem oldották meg a földerítendő mozgékony társadalmi várak bevételét. Hovatovább két besúgó tereferélt egymással valódi vendégekre várva.

Kétséges, ráismernének-e Shakespeare-re, ha ma bemenne a Nyujorkba? Ha mégis fölismerik, hagynák békén üldögélni záróráig. Senki nem áll oda idegen asztalhoz szót váltani, ismerkedni, eszmét cserélni. Ülhetne Shakespeare napestig egymagában. Sose ismerné meg a város irodalmi faunáját és flóráját, nem tudna jellegzetességeiről, pletykáriumáról, változó művészeti értékeiről, nem ismerné meg a magyar nyilvánosságot. Hiszen a bennszülöttek sem ismerik egymást. Elfalazottan él a számkivetett kávéházi népség.

M. G. P.

Az analitikus semleges senki

A gesztus pártján

Aba-Novák rekonstruált székesfehérvári falképeiről

Kezdeném a tanulsággal: a dolog tetszik. A millecentenáriumi ünnepségsorozat keretében felavatták a székesfehérvári Szent István-szarkofágot befogadó újkori épület falképeit. Aba-Novák Vilmos 1938–1939-ben készült művét Maracskó Izabella, Varga Hajdú Eszter és Haraszti Margit közreműködése mellett Hernádi György főrestaurátor és Németh Gábor művészeti vezető álmodta újra. – A befogadó épület – kora keresztény, pompósai bazilika-stílusban Lux Gézától – eredeti állaga ugyan nem teljes, *még* hiányzik a Sztehló Lili-féle „apszis-ablak" rekonstrukciója és *már* nincs itt, műemlékvédelmi okokból, a középkori „kerengőhöz" igazított emlékanyaga, a műtörténészeknek oly becses lapidárium. Van viszont olcsó, de legalább működő Oborzil-harang, és van újabb domborműembléma kőből, nyilván a Madarassy-tervek szerinti. De mindez most nem annyira fontos.

A lényeg a lényeg. Helyreállítottak valamit, aminek eltávolításában annak idején nem volt konszenzus, amit a közvélemény egy része *hiányként* élt meg. Ami úgy járt, mint a mesebeli fehér elefánt. Minél inkább forszírozták az illetékesek, hogy ő nincs, és őreá gondolni sem szabad, annál inkább volt és annál többet gondoltak rá.

Most soha többé nem lehet számon kérni. Mit is?

Aba-Novák Vilmos a két világháború közötti periódus második felének volt hivatalos festője. Az állítás itt megmagyarázandó. A periódus első felében, a klebelsbergi korszakban ugyanis születtek *hivatalos* munkák, de nagyon másfélék. Azok a neobarokk eszmény jegyében és minden áttétel nélkül vágyódtak vissza abba a történelembe, amely a kultúrfölényre hivatott nemzethez jóságos volt és kegyes. Dudits Andor freskóit vagy Zala György kései szobrait a huszadik század szele nem borzolta. Mintha ezek a korrekt, ám végtelenül anakronisztikus művek nem is ugyanabban az országban születtek volna, amelyben volt egy Nyugat vagy egy Greshamkávéház.

Sok mindenről szólt a harmincas évek magyar művészetének története. Többek között egyik története arról szólt, hogy ezt a reménytelenül és korszerűtlenül szétszakadt kultúrát miképpen lehet mindazonáltal mégis reménytelien és korszerűen egységes szállá sodorni. Miképpen lehet egy *alulról* jött tehetség-mennyiséget és egy *fölülről* szervezett politikai akaratot az erőteljesebb hatáskeltés érdekében mozgósítani.

Ebből a feladványból született Aba-Novák – mint megoldás. Persze nemcsak ő. Egész generáció nőtt körülötte, akik általában szegények voltak és tehetségesek. Akik magyar állami római ösztöndíjasok voltak és a mussolinián olasz novecento stílus lenyűgözöttjei. Akik klasszikusan modern technikával bírtak, viszont egyre kevésbé voltak szolid polgári vevőik. De hiába sarjadtak lába körül iskolányian, Aba-Novák mindőjüknek a fejére nőtt. Tudott valamit, amire a kismesterek erejéből nem futotta. Úgy tudott teljesíteni, hogy egyúttal csillapította a saját rendi hierarchiájuktól és impotenciájuktól szenvedő akkori hatalmasok egyre növekvő hányingerét. Nem az ízlésükre, a lelkiismeretükre hatott. Továbbá tudott mérsékelt detonációjú botrányokat kavarni, látványosan előadni – mai szóval: médiát kezelni. Főképp és mindenekfölött pedig jól tudta a szervilizmusra nem kapható, plebejus, de okos dolgokért együttműködni kész művész bonyolult szerepkörét kiformálni. A fiatal Páger játszott ilyesféle egyéniségeket, ha szerencséje volt.

Akárhogy is történt, annyi tény, hogy a jászszentandrási freskók hírhedett fenegyereke – a rendszer megreformálásának eleven bizonyítékaként, és persze Hóman Bálint meg Gerevich Tibor föltűnő intelligenciájának köszönhetően – megkapta a korszak művészeti csúcsberuházására szóló megbízást. A Szent István-emlékév fénypontját képező székesfehérvári ünnepségsorozat díszletének dekorálását. A kormányzó által celebrált nagybani – mintegy kétezer tételt számláló – vitézzé avatási ceremónia fenséges helyszínének földíszítését. Mellesleg az en gros hőssé ütést ő maga sem úszta meg, ugyanott ugyanakkor ő is kapott egy dicsőségre jogosító kardlapot a vállára.

A megbízásnak persze volt egy kis ára. Az Aba-Novák-féle botrányok (nemcsak a Jászszentandrásé, de a szegedi Hősök Kapujáé is) izgalmi ereje abból fakadt, hogy a művek tudtak és mertek egy látványosan kettéhasadt világot ábrázolni. Egy rosszat,

Annak örülök, hogy mostanra lett kész a freskó, és mára fejeződött be ez a történet. Ez a mű már többet nem fog kísérteni

teli expresszív és ördögi, karikaturisztikus és félelmesen vicces alakkal, meg egy jót, eminensektől hemzsegő, kellemesre temperált klímával. Hiába volt az utóbbi némiképp unalmas, az egésznek mégis volt egy luciferi ereje. S mint tudjuk, Lucifer mindig szórakoztatóbb, mint az öreg Atyaisten. A feszítetten hasadt világhoz Aba-Novák hozzáalakított egy festészeti technológiát is. A freskószerűen művelt szekkót, hogy ne kelljen a száradásra sokáig várni, de azért az árnyalatok szép élénkek és lokálisak maradjanak. A háttér „ókeresztényi" homogenizálását, hogy ne kelljen a tónusok passzításával sokat bíbelődni, de azért a meglelt színek semleges foglalatukban ékkőszerűen érvényesüljenek. A kompozíció montázsszerű elrendezését, hogy a tömény szüzsé ne tegye érthetetlenné a témát, de azért a tájékozódást segítsék az írásszalagok (legtöbbször Berczeli A. Károlytól való) sűrű alkalmazása. Korábban a karikatúra-fejek valóban pokoliak voltak, sokszor fölismerhető arcokat ábrázoltak, és olykor botrányosan kritikai véleményt fejeztek ki. Korábban a „jó" fejek valóban képviselték az erkölcs szigorú világát, a rendét és a tisztaságét.

Nos, ez volt az a képépítési koncepció, ami nem működött Fehérváron. Lett ott ugyan gyors-szekkó, olyan harsány színekkel, amelynek már a vázlatáról is azt írta Kállai Ernő, hogy az „inkább sörcsarnoknak, mint királyi mauzóleumok és templomok falára kívánkozik". Lett ott homogenizált háttér, egyszerre középkorias, mert fémfestékből készült, és egyszerre akkori modern, mert arany helyett ezüstszínű alumínium képezte a csillogást. Lett írásszalag is bőven, mert a program töményebb volt, mint bármikor. Sok hivatalnok igyekezte megkeseríteni a nagyra vállalkozó festő dolgát. Még karikatúrák is akadtak a bal oldali Szent Jobb és a jobb oldali Szent Korona falképeken.

Csak éppen ezek a karikatúrák immár nem fájtak senkinek. Egy-egy zsáneres népi alak, egy-egy „visszaütni nem tudó" csuhás szerzetes, egy-egy körmeneti gyertyát hordozó kissé debil gyermekecske hordozták azt az aba-nováki humort, amely korábban nem volt éppen kockázatmentes. De hát ez a program ismeretében eléggé érthető. Mert ugye Mária Teréziát és a „vitam et sanguinem" főurakat, a Hunyaditól Horthyig sorakozó főméltóságú kormányzókat, továbbá a falról lepillantó Hóman Bálintot, Gerevich Tibort, Kaltenecker Viktort vagy Shvoy püspököt mégsem illett olyan helyzetbe hozni, hogy bárki is megmosolyogja tekintélyüket. És különösen nem a Szent István-emlékév alkalmából, finanszírozva egyenesen az államkincstárból. Ráadásul legtöbbjük még nem is szerepelt az eredeti vázlaton. Az élők leginkább *menet közben*, talán éppen egy-egy helyszíni szemlén tett félreérthetetlenül fogalmazott kívánságnak köszönhetően másztak föl a falra.

A kész művel valószínűleg a mester maga sem volt igazán elégedett. Valószínűleg ő is érezte, hogy a pannó-stílusban előadott történelmi tabló, amely egy évvel korábban, Párizsban, expo-körülmények között a magyar–francia kapcsolatok kompozíciójával sikert aratott (aranyérem mellett még egy ellenőrizhetetlen picassói dicséretet is bezsebelve), a történelmi légkörben elidétlenedik. Iróniája elvész, olcsósága megmarad. Modernsége lehalkul, talmisága fölerősödik. Utolsó befejezett murális művén, a városmajori templom kazettáin már más koncepcióval kísérletezett. Kevesebb színt használt és kevesebbet zsúfolt. Többet tömörített és többet rajzolt.

Rajzolni ugyanis nagyon tudott. Kár, hogy a székesfehérvári rekonstrukció során ez az erénye csorbult leginkább.

Mert hát csorbulásban nagy volt a választék.

1. A mű már saját korában is kezdett szétmenni. „Öt év után restaurálni kell a Szent István mauzóleum megkopott és elszíntelenedett Aba-Novák freskóit", „Porlanak és elfakulnak a székesfehérvári... híres freskók". Ilyen és hasonló címekkel jelentek meg 1942 derekán a napilapok mozaik rovatai.

2. 1945 után nem mindenkinek volt érzéke a tolerancia mai típusú gyakorlásához. Horthyékat azon nyomban letakarták egy libbenő papírlappal. Kovács Péter muzeológus szíves közlése szerint egy jegyszedő néni időnként és pénzért fölhajtotta az alkalmi függönyt. Ez persze nem biztos, de a népismeret hitelesíti.

3. A falkép lebegő státusát elunván a még ennél is kevésbé toleráns új urak – a fölhajtást kerülendő – az egészet úgy ahogy van lemeszelték. Képzelhető, hogy a már amúgy is romos műből a mész alatt mennyi maradt.

4. Ezt Perneczky Géza még 1963-ban, a Népszabadságban nemcsak elképzelte, de le is írta. Idézem: „Ma már nem kísért az a veszély, hogy a képek propagandisztikus tartalma meghallgatásra talál, és nem valószínű, hogy Horthy és fehér parókás Habsburg-huszárai a falról leszállva, újra bevonuljanak Budapestre. A műemléki hatóságok is hasonló szellemben járultak hozzá a lemeszelt freskók megkutatásához... A szakemberek szerint a sajátos technikával készített képek a mészréteg alatt teljesen elpusztultak már. Így Aba-Novák műve nemcsak történelmi aktualizálását tekintve évült el, hanem formai megoldásából sem maradt valószínűleg semmi."

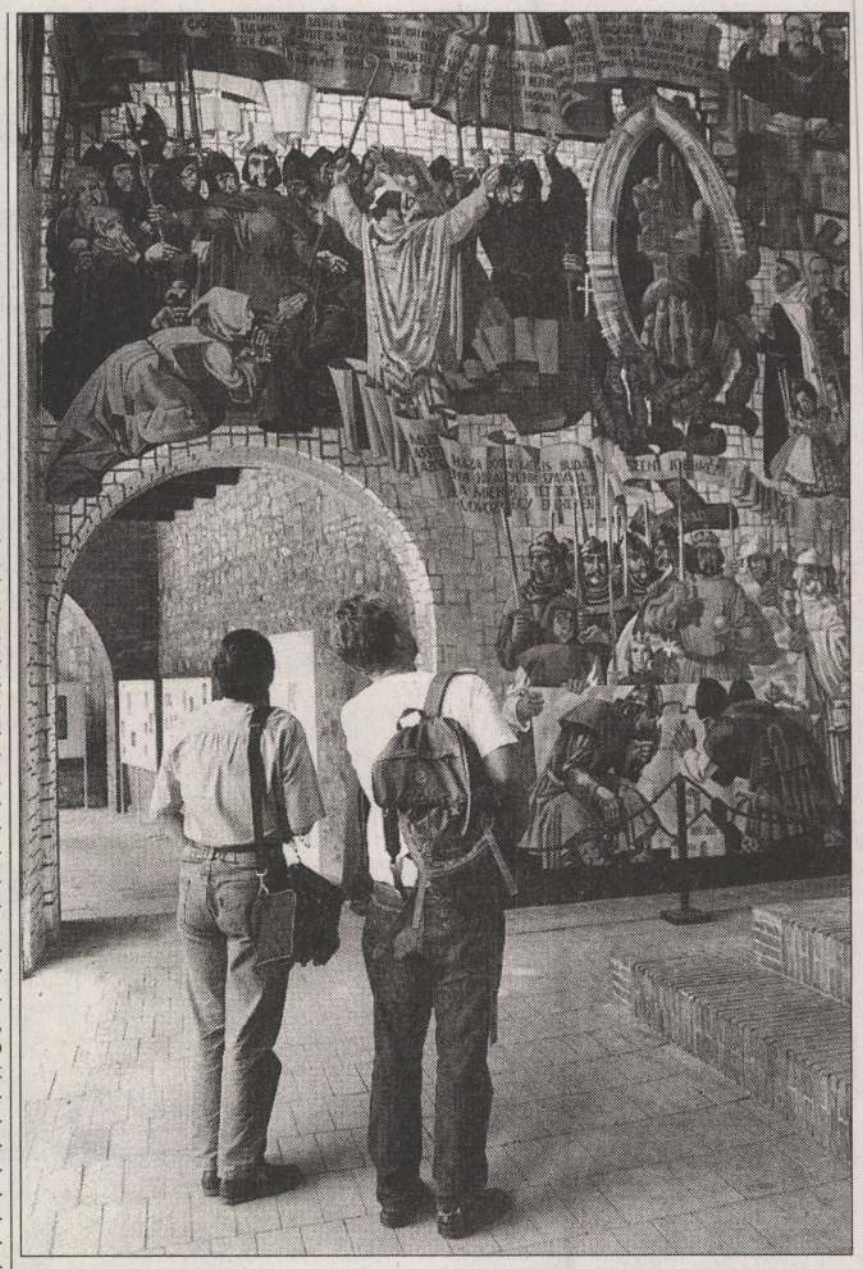

A mű részlete

SZANDELSZKY BÉLA FELVÉTELE

5. Mindez úgy igaz, ahogy Perneczky írta. A műből annyi maradt, amennyi az épület mellett korrekten kiragasztott feltárási fotókból látszik. Azaz a semminél csak egy icipicivel több.

A falképeket itt és most mégis helyre kellett állítani.

Nagyon örülök, hogy ez a művelet nem sikerült a nyolcvanas években. Köpeczi Bélától tudom, hogy már akkor tervbe volt véve a restaurálás. De elgondolni is hátborzongató, hogy mi lett volna a mű fogadtatása egy ugrásra kész ellenzék és egy hatalmában már elbizonytalanodott, ámde a plurális eszményekre érzéketlen nyilvánosság körülményei között.

Nagyon örülök, hogy ez a művelet nem sikerült a kilencvenes évek első felében. Akkor, amikor a rekonstrukció egyet jelentett volna a teljes rehabilitációval, és a helyzet közel járt ahhoz, hogy ezúttal nem a falkép figurái, hanem azok kriminalizálódjanak, akik szívesen továbbra is letakarták volna a nemkívánatos portékát.

Annak örülök, hogy *mostanra* lett kész az Aba-Novák-freskó és mára fejeződött be ez a történet. Ez a mű már többet nem fog kísérteni. Mert – mint tanultuk –, csak ami nincs, annak van bokra.

De azért a Szent Jobbot allegorizáló kézfejet Aba-Novák eredetileg százszor jobban rajzolta meg, mint a mostani rekonstruáló mester. Ez fáj. És csak ez fáj.

P. Szűcs Julianna

ABA Novák Vilmos

41

Ópusztaszeri fórum

Hagyományteremtő szándékkal a vidék napjaként rendezett agrárfórumot szombaton az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékparkban a Csongrád Megyei Agrárkamara, a megyei földművelésügyi hivatal, a Mezőgazdasági Termelők Csongrád megyei Érdekvédelmi Szövetsége, valamint a Dél-Alföldi Média Kft. A Magyar paraszt, merre mégy? című fórumon a tárca és az agrár-érdekképviselet szakemberei arra keresték a választ: milyen mezőgazdasága lesz az országnak az ezredforduló után?

A vitavezető *Géczi József* MSZP-s országgyűlési képviselő szerint, „ha minden rosszul megy", 2010-ben sem indul még meg a mezőgazdaság fejlődése, a falvakban jelentősen megnő a nyugdíjasok és a társadalombiztosítás nélküli emberek száma. Ezzel szemben *Szerdahelyi Péter*, a Földművelésügyi Minisztérium államtitkára arról szólt, hogy hazánk 2010-ben már tagja lesz az Európai Uniónak, a mezőgazdaság hatékonyan fog működni, exportunk meghaladja majd a jelenleg prognosztizált mennyiséget. Vagyis az agrárium húzóágazat marad korlátlan öntözési lehetőségekkel.

A fórum résztvevői abban egyetértettek, hogy a szövetkezeti eszme újbóli megvalósítására szükség van, a megmaradás egyetlen lehetősége ugyanis a szövetkezés. *Horváth Gábor*, a MOSZ főtitkára kifejtette: a kormánynak helyére kellene tennie a szövetkezetet, mint intézményt. *Kozma Huba*, a Magyarországi Gazdakörök Országos Szövetségének elnöke hangoztatta, hogy a gazdakörök nem szövetkezésellenesek. A szövetkezéseknek viszont két fontos szempontra figyelemmel kell lenniük. Csak a vagyonnal rendelkezők szövetkezzenek, valamint érvényesíteni kell az egy tag – egy szavazat elvet. Emellett – hangsúlyozta –, hogy feldolgozói társulásokra is szükség van. (MTI)

Velencén olcsóbb

Kedvezményekkel igyekeznek meghosszabbítani az idei, nem túl jól sikerült idegenforgalmi szezont a Velencei-tónál: az Albatours Rt. szálláshelyein augusztus 21-től 15-25 százalékos, a Velencetours Bt.-nél pedig augusztus 25-től 30-35 százalékos árengedményt kapnak a szállás-, illetve a területhasználati díjakból a turisták. A Velencei-tónál júniustól augusztus közepéig 28-30 százalékkal volt kevesebb a vendég, mint a korábbi években, különösen a hétvégi, úgynevezett „vonatos turisták" száma csappant meg – alig egy-két hétvégén volt csak telt ház a strandokon.

A kempingekben, a panziókban és a szállodákban a hétvégeken általában 70-75 százalékos volt a kihasználtság, hétközben pedig többnyire a fél-, illetve negyedház jellemezte a szálláshelyeket. (MTI)

Gát a szennyeződés útjába

Indul a délegyházi tavak tisztítása

Heteken belül kezdetét veszi a délegyházi tórendszer tisztítása – tudtuk meg *Bulyáki Antal* polgármestertől. A több évig tartó munkákat a német érdekeltségű Faber Hungária Kft. végzi, s elsőként a 2-es tavon indítja. Az első fázisban a hínár eltávolítására és az iszaptalanításra kerül sor, majd ezt követően vízmélységnövelő kotrást végeznek a speciális úszó-kotró hajóval. Az önkormányzat azt reméli, hogy a rekultiváció végére jelentős javulás következik be az összesen kétszáz hektár vízfelületű hat tó vízminőségében.

Az elmúlt évek pangása után az idei idegenforgalmi szezont némi fellendüléssel zárja Délegyháza – mondta el a polgármester. Sok látogatója volt az üdülőkörzetnek, a közel kétezer lelket számláló településen egy-egy hétvégén tízezren is megfordultak. A kemping és az üdülőterületek belső infrastruktúrahálózata kiépített – megfelelő színvonalú kikapcsolódást kínál –, sok gondot okoznak ugyanakkor a szabad területek illegális vadkempingezői. A délegyházi tavak iránt mutatkozó érdeklődést jelzi az is, hogy megélénkült az ingatlanok iránti kereslet. A vállalkozók ugyancsak jó lehetőségnek tartják az idényjellegű szolgáltatások körének bővítését: ennek megfelelően több új vendéglő és kereskedelmi egység működik. A délegyháziaknak is munkalehetőséget jelent az üdültetési szezon, ám jobbára alkalmi munkavállalói minőségben.

Bulyáki Antal szerint a tavak sok előnyhöz juttatják Délegyházát, ám a megoldandó problémáik is szaporodnak. A tavak tisztítása azonban vélhetően új fejezetet nyit a település életében, hiszen a kellő időben megvalósuló beavatkozással, s a „többfrontos megelőzéssel" még gátat vethetnek a vízminőséget tovább romboló folyamatoknak.

V. É.

veszélyes hulladékok ártalmatlanítása

KÖRNYEZETVÉDELMI Kft.

1036 BUDAPEST III., EVEZŐ U. 4.

Telefon:250-1417, 168-6894, 168-6291 * Fax:250-1779

Bokor Sándor jóvoltából nyaralhatnak itt

Munkácsi gyerekek a Balatonon

Balatonfőkajár nem tartozik a felkapott üdülőhelyek közé. Az 1500 lelket számláló falu szerényen húzódik meg a magyar tenger déli csücskén – három kilométerre a vízparttól. E kistelepülést nem háborgatja a nyaralók hangos zsivaja, ide azoknak érdemes ellátogatni, akik a falusi csendben megnyugvást találnak. *Bokor Sándor* vállalkozó jóvoltából Főkajáron olyanok is megízlelhetik a nyaralás örömeit, akiknek egyébként erre nem lenne lehetőségük. A három évvel ezelőtt – eredetileg a dolgozók üdültetésére – létrehozott, egyszerű kivitelezésű épületben a Politikai Foglyok Országos Szövetsége (Pofosz), valamint a Magyar Újságírók Közössége (MÚK) tagjai pihenhetnek, valamint a kárpátaljai gyerekek. A Munkácsról érkezők elszállásolása és ellátása teljesen ingyenes, sőt: a vállalkozó még némi költőpénzzel is segíti a gyerekeket.

A munkácsi III. számú, II. Rákóczi Ferenc Középiskola pedagógusa, *Teplicki Zsuzsa* elmondása szerint a meghívás az MDF-től, a kárpátaljai református püspök közvetítésével érkezett. Főkajáron négy turnusban, alkalmanként tizennégy diák üdülhet, köztük olyanok is, akik most járnak először Magyarországon.

– A diákok többsége hittanra jár – mondja a tanárnő –, és a tanulmányi előmenetelük is megfelelő. A kiválasztásnál azonban a családi körülményeket is figyelembe vettük, hiszen nagyon sok a munka nélküli, szorult helyzetben lévő szülő, aki gyermekének semmiféle nyaralást nem képes biztosítani. E támogatás nélkül a tanulók egy része bizonyosan nem juthatott volna el Magyarországra, holott az anyaország megismerése egyben a magyarságtudat erősítésének is feltétele. Köszönettel tartozunk ezért a fogadtatásért, mert számunkra üzenet értékű: azt sugallja, hogy az anyaország – gondjai és bajai ellenére – a határon túl élő magyarságra is odafigyel. Az élő kapcsolat sokat segít egymás értékeinek megismerésében, másfelől megerősíti azon meggyőződésünket, hogy nekünk, kárpátaljaiaknak, szülőföldünkhöz ragaszkodva kell munkálkodnunk a jövőnkért.

Kopriva Sanyi, *Kóródi Laci*, *Mándi Szilvi* és *Ladányi Kati* tizenhárom éves. A fürdés után a hűvös szobában töltik délutáni pihenőjüket. Jókedvű kacagásukból sejteni lehet: átadták magukat a nyár örömeinek. Amikor a szobába lépek, elcsendesednek, s csak lassan oldódnak a gyereknyelvek. Megilletődötten, de okosan beszélnek a kárpátaljai hétköznapokról. Tudják, hogy tanulni kell, s dolgozni, ha vinni akarják valamire. Sanyi jogász szeretne lenni, Szilvi tanárnak készül. Magyar iskolába járnak, de oroszul és ukránul is tanulnak. S hogy mi az életben a legfontosabb? Kórusban harsogják az otthonról hozott bölcsességet: mindennél előbb való az egészség...

Stuhl László technikatanár Kárpátalja gazdasági nehézségeiről beszél. Az üzemek többsége áll, a köztársaságok közt megszűntek a hagyományos kooperációs kapcsolatok. Küzdelmes a megélhetés, sok családot fenyeget a munkanélküliség. A határ menti „bevásárlóutak" még valamelyest enyhítettek a gondokon, most azonban, ha a vízumkényszer életbe lépne, bezárulnának a kapuk. Ez bizony igen nagy hátrányt jelentene a magyar ajkú nemzetiségnek. Legközelebb talán Ungváron lehetne vízumot váltani, csakhogy már maga az odaút elviszi a fizetés felét... Így hát ezerszer meggondolandó, hogy érdemes-e Magyarországot úti célul választani. A vízumkényszer hatása ismét csak a kispénzű embert sújtaná, miközben a feketéző „nagyhalakat" semmiben sem zavarná.

Balatonfőkajár polgármestere, *Forró Zsolt* elismeréssel szól Bokor Sándor jótékonysági akciójáról. Követendő példa lehetne mások számára is – mondja –, hiszen az adakozás ritka és becsülendő gesztus. A községnek is öröm, hogy gondtalan napokat töltenek itt a rászoruló vendégek, s különösen kedves látogatók a kárpátaljai gyerekek. A polgármester úgy véli, még akkor is támogatandó a vállalkozó kezdeményezése, ha az üdülő működtetése során olykor kifogások is felmerülnek. A szervezési „bakik" azonban korrigálhatók – ebben a polgármesteri hivatal minden segítséget megad a vállalkozónak.

A határon túl élő magyarok ügyének elkötelezett támogatója, Bokor Sándor a *Rákóczi Szövetség* tagjaként meggyőződéssel állítja, hogy a legkisebb segítség sem lebecsülendő, s aki hazáját szereti, annak erejéhez képest tennie kell a magyarságért. A fillérek forintokká válnak, a forintok értelmes célokra fordíthatók; kapaszkodót nyújtva a határokon túl élő magyar ajkú lakosságnak. A szövetség már az eddigiekben is számtalan karitatív akciót szervezett a kárpátaljaiak megsegítésére, most terveik szerint szeptember végétől havonta egy teherautó küldeményt juttatnak a rászorulóknak. Elsősorban az iskolákba, a diákoknak, akiket – mint a jövőt építő nemzedéket – leginkább megillet a támogatásban megnyilvánuló biztatás.

Vasvári Éva

● Orosz számítógépes tolvajok behatoltak az amerikai Citibank elektronikus pénzátutaló rendszerébe, és megpróbáltak 11 millió dollárt ellopni, ám csak 400 ezer dollárra sikerült szert tenniük és csupán átmenetileg. A hat személyt letartóztatták, köztük egy 24 éves matematikust és egy buszsofőrt – jelentette a UPI. A számítógépes pénzátutaltatási lopások és kísérletek még tavaly június és október között történtek, ám csak a minap hozta nyilvánosságra az esetet a Citibank és az Egyesült Államok Szövetségi Nyomozó Hivatala. A bank közölte, hogy egyetlen ügyfelének a pénze sem került veszélybe.

● Egy brazil borvidéken, Bento Goncalves város környékén hamarosan szó szerint folyni fog a bor: egy szövetkezet októberben 4,5 kilométer hosszú csővezeték-rendszert, „Vinodukt"-ot helyez üzembe, hogy ezen keresztül juttassa a nedűt a töltőállomásra. A „Vinodukt"-tal évi 3500 tartálykocsiutat takarítanak meg, ami átszámítva kereken 60 millió forintba kerülne. A létesítmény egyúttal turisztikai attrakció is lesz, néhány szakaszát ugyanis átlátszó anyagból építették.

● Csaknem 25 milliárd koronás költségvetésibevétel-többletet jósol a cseh pénzügyminisztérium eredeti becsléseihez képest az idei évre – jelentette a Reuter. A többlet oka a vártnál nagyobb – 3,3 helyett 3,6 százalékos – gazdasági növekedés. (Ennek eredményeként csak a jövedelemadóból 12,9 milliárd koronával több folyhat be.) Csehország 1995-ös költségvetési terve kiegyensúlyozottan 412 milliárd koronát irányzott elő mind a bevételeket, mind a kiadásokat illetően. Júniusban 10,4 milliárd koronányi volt a többlet.

● Korábbi ígértei ellenére a lengyel kormány mégsem csökkenti a személyi jövedelem adókat jövőre – jelentette az AP. A baloldali kormány meg akarja hosszabbítani 1996-ra szólóan a 21, 33 és 45 százalékos sávokat.

A MAG-csoport is adósságkönnyítést szorgalmaz

Több neves közgazdász, politikus is kifejtette már lapunk hasábjain azon véleményét, hogy hazánk – ha megpróbálná – eredményes tárgyalásokat folytathatna külföldi hitelezőivel adósságainak könnyítéséről. A Magyar Alkotók és Gondolkodók Független Szakértő Társaság – a MAG-csoport – lapunkak adott tájékoztatásából kiderül: a szakemberek e csoportja is lehetségesnek, sőt szükségesnek tartja, hogy ezt a lépést megtegyük.

Gazdaságunk újjáépítésének egyik legnagyobb akadálya a mértéktelenül felhalmozott és elpazarolt külföldi adósságállomány. Ennek következtében hazánk napjainkban a világ egyik legeladósodottabb országa, az egy főre jutó több mint 3000 dolláros bruttó külső adósságállománnyal – mutat rá bevezetőként a MAG-csoport. – A bruttó nemzeti termék nominális értékének több mint 80 százalékát teszi ki ez az adósságállomány. Magyarország a '80-as évek eleje óta azért vesz fel újabb és újabb hiteleket, hogy a külföldi adósságát törleszteni tudja, miközben a bruttó adósságállomány ugrásszerűen emelkedik, és a gazdaság korszerűsítése, szerkezetátalakítása elmarad. Az 1980-ig felvett adósságmennyiségnek már a többszörösét visszafizette az ország.

Ugyanakkor mára az is világossá vált, hogy nem járható út a megszorításra, adósság-visszafizetésre épülő monetáris gazdaságpolitika. Ez még olyan országban is megbukott – Angliában vagy az Egyesült Államokban –, ahol a gazdasági fejlettség szintje messze meghaladja Magyarországét. Ez számunkra is figyelmeztető jel – mutat rá a MAG-csoport tanulmánya: létkérdés, hogy sikerül-e kilépnünk az adósságcsapdából. Ma már feltehetően az adósságátütemezés sem lehet sikeres, ezért az adósságelengedés útját szükséges követni, amire szintén számtalan nemzetközi példa található a dél-amerikai országoktól Lengyelországig.

Első lépésként pénzügyi és politikai tárgyalásokkal kell az adósság legalább kétharmadának elengedését elérni – a fennmaradó összegnél kamatfizetési könnyítést kérve, az adósságot beruházási lehetőségekhez kapcsolván eladva, és más egyéb pénzügytechnikai megoldási módokkal lehetne megvalósítani. Ha valamennyi tárgyalásos rendezési mód, beleértve az adósságátütemezést is, kudarcba fullad – aminek kicsi a valószínűsége, hiszen a hitelezőnek is érdeke az adós ország gazdasági stabilizálása és a felelősség, kockázatvállalás ugyanúgy terheli –, akkor nem marad más mód, mint az adósságszolgálat fizetésének leállítása. Magyarország stratégiai fekvése – lévén tranzitország, a keleti piacok kapuja – és politikai helyzete azonban meghatározó szempont a hitelezők számára, hogy a kisebb kockázatot vállalják, ami az adósság mérséklését jelenti.

Magyarországnak néhány éves „pihenőidőre" van szüksége – állapítja meg a Magyar Alkotók és Gondolkodók Független csoportja –, hogy gazdasági, társadalmi bajainkat orvosolni tudjuk. Ehhez szükséges a legnagyobb kiszolgáltatottságot jelentő adósságállomány csökkentése, s az, hogy a Nemzetközi Valutaalap diktátumától megszabaduljon. Enélkül lehetetlen a gazdasági újjáépítés megindítása, a gyorsan növekvő társadalmi feszültségek enyhítése, más szóval lehetetlen az ország kormányzása is. A hitelek további felvétele csak elodázza, de valójában nem oldja meg az ország külső eladósodási gondját.

Nem fogadható el azok vélekedése, akik szerint, ha az adósságfizetést megtagadjuk, akkor nem kapunk újabb hiteleket. Hazánk hitelképességének „megőrzésével" tulajdonképpen magasabb kamatot kell fizetnünk, mint az úgynevezett első osztályú adósoknak – ez a másod-harmadosztályú adós besorolásnak felel meg. Mindez indokolja, hogy a magyar kormány elébe menjen a lehetőségeknek, kezdeményezze a tárgyalásokat az adósságkönnyítés ügyében.

Mindezek figyelembevételével a MAG szakemberei azt javasolják, hogy a kormány mielőbb hozzon létre szakértőkből álló ad hoc bizottságot az adósságkezelés struktúrájának kidolgozására. A bizottság tárja fel az eddig felvett hitelek felhasználását, az eladósodás következményeit, mérje fel, meddig lehet még görgetni a felgyülemlett adósságot. Dolgozzon ki megoldásokat, eljárásokat, ajánlásokat a kormány számára az adósságkönnyítésre, az adósságcsapdából való kijutásra.

A kormány – a leginkább érintett és a legnehezebb körülmények közé került adós országok részvételével – kezdeményezzen csúcskonferenciát, melyen a résztvevők olyan adósságkezelési politikát alakítanának ki, amelyet egységesen képviselnének az IMF-fel és más hitelező bankokkal szemben a fizetésképtelenség veszélyének elkerülése végett – sürgeti a MAG Független Szakértői Társaság. Hangsúlyozva: rá kell mutatni, hogy a sokadszorra is ajánlott IMF „egyenreceptje" – valutakezelés, liberalizálás, privatizálás, az állami kiadások csökkentése, az állam beavatkozásának mérséklése – nem javít az eladósodott országok helyzetén. Mivel nem jó, nem reális az IMF diagnózisa, így nem lehet jó az ajánlott terápia sem. (Példa rá Mexikó, ahol nincs kötelező társadalombiztosítás, nincs munkanélküli-segély, ellenben van tömeges nyomor, analfabetizmus, privatizálás és a szinte vele járó 25-30 százalékos munkanélküliség!) Foglalkozni kell a fejlődő országok magánbankoknál lévő tartozásainak átstrukturálási kérdéseivel.

Végül az adósság csökkentését szolgáló tárgyalások során el kell érni, hogy a Világbanktól, a Nemzetközi Valutaalaptól delegált szakértők és tisztviselők jelezzék, mondják meg: javaslataik, tanácsaik elfogadása és megvalósítása esetén a makrogazdaság legfontosabb mutatói milyen irányban, mekkora értékkel és mikorra fognak megváltozni úgy, ahogy azt elvárják, remélik, s hogy ez valóban szolgálja-e azt a célt, amit szerintük el kell érni. A közvéleménnyel tudatni kell javaslataik gazdasági, szociális következményeit. Tudatosítani kell, hogy a hitelfelvevő országok támogatása, megsegítése kapcsán a külföldi tanácsadóknak és banki tisztviselőknek is kockázatot kell vállalniuk tanácsaikért, döntéseikért, hogy a pénzvilágnak is legyen érdeke az adós országok kormányai tisztánlátásának elősegítése.

A MAG úgy látja, az állami kiadások lefaragásával nem érünk el semmit, sőt ezzel tovább gyöngítjük fizetőképességünket! Éppen ezért más kiutat kell találnunk, mégpedig mielőbb, mert nincs további lehetőség a hátrálásra. A tét az ország gazdasági összeomlásának megakadályozása.

D. L.

Függönyrojt

Pécs: száz

Figyelmes pécsi barátaim nagyon elegánsan tudtomra adják: ha véletlenül nem emlékeznék rá, *a város színháza idén százesztendős: a Steinhardt és Láng* tervezte épületet 1895. október 5-én adták át rendeltetésének.

Az én Péccsel való ismeretségem, érdekes (de aligha egyedülálló) módon, a *Pécsi Balett* révén kezdődött. Azonban nem az *Eck Imre* koreografálta valamelyik táncjátékban láttam őket először, hanem mint *„betéteket"*. Az 1960-as évek elején a pécsi színház nemcsak azzal dicsekedhetett, hogy ott jött létre az ország második (és akkor az egész *„béketáborban"* a lengyel *Tomaszewski* mellett szintén a második *modern*) önálló balettegyüttese, hanem azzal is, hogy kitűnő operettistái révén nagyon magas színvonalú operett-előadásokat produkáltak. Ugyancsak ez a színésznek is nagyon jó csapat, megint csak a legelsők között, ma *musicalnak* nevezett darabokat is játszott. Én épp ezek egyikét, az *Európa elrablása* címűt s egy *Ábrahám Pál*-operettet, a *Bál a Savoybant* láttam, merő véletlenségből, mert Pécsett töltve pár napot, éppen ezek mentek. Nos, a Pécsi Balett ebben a két játékban olyan fergetegeset produkált, hogy kíváncsivá tettek, milyenek lehetnek önálló táncalkotásokban. Így ismertem meg egész sor darabjukat több évad során – csak példaként: *Az iszonyat balladája, A parancs, Etűdök kékben, Pókháló, Mit takar a kalapod? Székek*, s a meglehetősen új koncepciójú *A fából faragott királyfi* és Eck nagyszerű *A csodálatos mandarinja* –, és ha már a balettra figyeltem, értelemszerűen figyelnem kellett a prózai vagy az operatársulatra is.

A pécsi színháznak ekkor volt a nagy korszaka, s ez *Nógrádi Róbert* nálunk kivételesen hosszúnak számító, huszonhat esztendős (1962 és 1988 közötti) igazgatói működése alatt alakult ki. Nemcsak a balett-társulatot fogadta be, s hagyta később már önállóan dolgozni, hanem ekkor alakult meg az országos hírre jutó *Bóbita* bábszínház társulata (*Koós Iván* vezetésével), ekkor volt az operatársulat az egyik legjobb vidéki együttes – az operistáknál a vezető karmester a fiatal *Breitner Tamás*, a rendező a vele egykorú *Horváth Zoltán*; mertek bemutatni kortárs operákat, a *Katyerina Izmailovát* vagy *Az öreg hölgy látogatását*, de emlékszem egy igen kiváló *A bűvös vadászra* is (miért nem játsszák ezt nálunk évtizedek óta?) – és hát a prózai társulat, melynek erősségei között ott volt *Bánffy György, Haumann Péter, Kézdy György, Holl István*...

Nógrádinak gondja volt arra is, hogy jó rendezői legyenek (maga is jeleskedett rendezőként). Így került Pécsre 1965-ben *Sík Ferenc*, s volt ott 1981-ig (1975-től már főrendezőként). A fiatal gárdából ott bontakozott ki *Szegvári Menyhért* (színészként is), aki például egy igen izgalmas *Hamletet* rendezett, dán királyfiként *Kulka Jánossal*. Nógrádi fogadta be a Szegedről *„eltanácsolt" Paál Istvánt*, aki két, még csak nem is *„tűrt"* darabot és szerzőt (*Übü király* – Jerry, *Caligula* – Camus) vitt színre országos szakmai sikert aratva. Pécsett kezdett, szintén két *„rázós"* előadással (Déry: *Az óriáscsecsemő*; Kafka: *Amerika*) *Szikora János*. És, ami a legjelentősebb, *Czimer József* fődramaturgi működése révén Pécs volt a színhelye egész sor *Illyés Gyula*- és *Hernádi Gyula*-ősbemutatónak.

Hát egyelőre ennyit a százéves Pécsről.

(takács)

Felüdülés a csapatmunka

Beszélgetés Jordán Tamással

Hamarosan elkezdődik az új évad, a teátrumok felfrissített repertoárral várják közönségüket. A nyár azonban – úgy tűnik – nem mindig a pihenésé. Jordán Tamás színművész, a Merlin Színház igazgatója a közelmúltban fejezte be a forgatást Szabó István Offenbach titka című filmjében, jelenleg Koltai Róbert készülő produkciójában dolgozik, s már készül a Merlin új bemutatóira is. A jelenleg még apróbb átalakítás alatt álló színházépületből „kimenekülve" faggattuk őt terveiről.

FOTÓ: NAGY BÉLA

A színház fenntartására akkor kap pénzt valaki, ha van összeköttetése, vagy jól cseng a neve

– Egy, a közelmúltban adott nyilatkozata szerint ön most jóval szerencsésebb a pályatársainál, mert két filmben is szerepel. De miért olyan szerencsés az, aki filmezik?

– Nem szívesen kezdem az anyagiakkal, de piacról élünk... A filmet sokkal jobban megfizetik, mint a színházat, egzisztenciális szempontból ezért jó. De nem ez a fontos! A filmekben összekerülhet az ember olyan alkotókkal, kollégákkal, akikkel egyébként nem, vagy csak ritkán dolgozhat együtt, mert az egy válogatott csapat. S mivel én egyre kevésbé játszom a csapatban, nekem ez felüdülést jelent.

– Mégis úgy tűnik, mintha ön kevésbé akarna filmezni, mint „színházazni".

– Fontosnak tartom a filmezést a következők miatt: nagyon nehézkesen működik Magyarországon a szponzorálás, nincs mecenatúra, nincs mecénástörvény. A színház fenntartására akkor kap pénzt valaki, ha van összeköttetése, vagy jól cseng a neve. Tehát ha azt olvassák az újságban, hogy filmezek, *üzemelek*, és mások is számítanak rám, akkor könnyebben mennek ezek a dolgok.

– Nincsenek filmrendezői ambíciói?

– Épp a napokban kérdezte *Lázár Kati*, nem gondolom-e, hogy nekem is meg kellene próbálnom. De nem.

– Önök Halász Péterrel és Lukáts Andorral készülnek egy szappanopera színpadra állításával. Hol tartanak az előkészületek?

– Egyeztetési problémák miatt ezt csak jövőre tudjuk megcsinálni, de akkor mindenképpen.

– Hogy kerül a csizma az asztalra, vagyis a szappanopera a színházba?

– Több gyökere van a mi tervezgetésünknek. Az egyik Halász Péter újságszínháza, amelyben a legfontosabb és legszeretetreméltóbb a rögtönzés, az, hogy minimális felkészülési idő után a színész fantáziájára van bízva, hogy mi történik este. Olyan szappanoperát szeretnénk, ami ki is szolgálja a közönség ízlését, de idézőjelbe is teszi önmagát.

– Ez tehát jövőre valósul meg. Mire számíthat a Merlin közönsége az idén?

– Szerencsére azért egy másik, kevesebb rendszerességet igénylő munkán is együtt tudunk dolgozni mi hárman. November 11-én mutatjuk be Halász Péter új darabját, a Folyosót, amelyet ő is rendez, a főszerepet pedig Lukáts Andor játssza. Az első bemutatónk azonban a Dream Team mozgásszínház produkciója lesz. Később *Tóth Tamás*, mostanában végzett fiatal rendező készíti *Nádas Péter* Temetését, amelynek szerepeit *Ternyák Zoltán* és *Vörcsök Enikő* alakítja. Megint edzőtáborba megyünk az Anna-malomba, elkészítjük a „Nem mind Arany" folytatását, így lesz egy új irodalmi műsorunk is. Novemberben kezdünk dolgozni *Jefim Kucser* orosz rendezővel, a *Bulgakov* Magyarországon ismeretlen, talán le sem fordított Don Quijote-darabját állítjuk színpadra. Idén is számítunk a középiskolásokra, ezért meghirdetjük tavaly sikert aratott bérletrendszerünket.

Kerékgyártó György

Bezárt a 23. tokaji írótábor

Irodalom és pénzügy

Az elmúlt három nap munkáját összegző, elemző tanácskozással fejezte be szombaton munkáját a 23. tokaji írótábor. Az ország minden részéből, a határokon túlról: a Felvidékről, Kárpátaljáról, Erdélyből és a Vajdaságból, továbbá Nyugat-Európából és a tengerentúlról összesereglett másfél száz magyarajkú író, költő, irodalomtörténész csütörtöktől szinte megszakítás nélkül vitázott a Gróf Széchenyi István Kollégium udvarán felállított sátortetők alatt a mai magyar irodalomtörténet-írás helyzetéről, az irodalmi köztudat dilemmáiról, az irodalomértelmezés, -értékelés, -közvetítés aktuális kérdéseiről, a kortárs irodalomnak a mai magyar társadalomban elfoglalt szerepéről.

Az írótábor kuratóriumának elnöke, *Pomogáts Béla* irodalomtörténész a táborban lezajlott eszmecserékről elmondta, hogy igen eredményesnek tartja az idei tokaji írótáborban végzett munkát. A viták során megfogalmazódott az a gondolat, hogy ne hivatalos irodalomtörténeti művek szülessenek, hanem maguk a különböző felfogásokat, irányzatokat, szemléleteket kifejező irodalomtörténeti alkotások folytassanak egymással dialógust. Szóba kerültek az irodalmi közélet gondjai is, hiszen közismert, hogy a mai magyar kultúra, benne az irodalom nehéz helyzetben van: alapvető anyagi gondokkal küzd a könyvkiadás, a folyóirat-szerkesztés, az irodalmi élet szervezetei.

A kortárs magyar irodalom helyzetéről elhangzott vélemények szerint nincsenek különösebb változások, viszont 1989-től kétségtelenül tapasztalható egyfajta identitásválság. Míg korábban az irodalom mindig egy rejtett megnyilvánulási formája és parlamentje volt a magyar független gondolkodásnak, most, miután kiépültek a polgári demokrácia intézményei, erre nincs szükség. A magyar irodalomnak ebből adódó szerepválsága remélhetően igen rövid idő alatt megoldódik – hangzott el a tanácskozásokon. A társadalom a műveket várja elsősorban, mert az irodalom ügye nem annyira a szakmai vitáktól, tanácskozásoktól, az irodalmi közélettől, hanem a művektől függ, az új művek döntik el azt, hogy milyen lesz a következő évek magyar irodalma.

Az írótábor egyik központi témája volt a tömegkommunikáció, ezen belül is a rádió és a televízió. Az írók ugyanis folyamatosan nehezményezik, hogy a rádió és a televízió nem felel meg igazán annak a kötelezettségének, hogy a magyar kultúrának, az irodalomnak közvetítő csatornája legyen. Ezért tisztázni kell a különböző intézmények feladatkörét, mivel feltétlenül szükséges, hogy ezekben a médiumokban jelen legyen a magyar irodalom.

Az irodalom és a hivatalos magyar kultúrpolitika kapcsolatáról Pomogáts Béla kifejtette, hogy az irodalom jelenleg általában véve elégedetlen a hivatalos politikával, főképpen azért, mert ma Magyarországon alig van kultúrpolitika, csupán pénzügyi politikáról lehet beszélni. A kultúra helyzetét és sorsát is a pénzügyi követelmények és monetáris stratégiák határozzák meg. Ez igen nehéz helyzetbe sodorta az irodalom intézményeit: a folyóiratok, a könyvkiadás veszélyeztetett helyzetben van, az írószervezetek léte bizonytalan. Jó lenne, ha a kultúrával kapcsolatos hivatalos politikai magatartást egy olyan felismerés határozná meg, amely nem a pénzügyi szempontok prioritásából indul ki, hanem a kultúra értékteremtő feladatait veszi elsődleges kritériumnak.

A 23. tokaji írótábor díját a záróülésen *Czigány Zoltán*, elsőkötetes ifjú író kapta Zendülés az idő ellen című erdélyi témájú dokumentumkötetéért. A tábor lakói végezetül *Béládi Miklós*, fiatalon elhunyt neves irodalomtörténész emlékére fát ültettek a kollégium előtti téren.

TV–lemény

Az aluljáró és a Tao

A rendszerváltozással átalakuló magyar könyvkiadás egyik legfőbb erénye – szoktuk hangoztatni –, hogy végre publikálta a hiányzó filozófiai munkákat. Ez a szellemi reneszánsz hamar kiterjedt a kevésbé ismert, nem európai filozófiákra, végül napvilágot láttak a hagyományos filozófiai irodalom tárgykörébe nem sorolható munkák. Ilyen volt *Benjamin Hoff* könyve, a *Micimackó és a Tao* (azóta folytatás is van: Malacka és a Tao), mely a kétkedő elmét – a címe alapján – először arra a következtetésre késztette, hogy „a Kennedy-gyilkosság háttere", a „Mick Jagger előkóstolója voltam" és az „Én és Nostradamus"-szellemiségű alkotásokhoz hasonlót tart a kezében.

Az első akadékoskodó gondolat, amely a lelkiismeretes olvasóban felmerült, hogyan építhető be a taoizmus mindennapjainkba. Erre a problémára keresett választ *El Eini Sonia Élni Jó!* című kisjátékfilmje, amelyet augusztus 14-én éjjel mutatott be a Magyar Televízió. A film telitalálat, Hoff könyvének szellemiségét sikerült a kockákra lopnia. Története egyszerű: egy kislány, aki édesanyjával többnyire az aluljáróban tanyáz, rádöbben, hogy hiszen csütörtök van, ez jó alkalom arra, hogy elinduljanak mindenkinek boldog csütörtököt kívánni.

A film eredetiségének alapköve a Milne-regény dialógusainak és a klasszikus kínai tanmeséknek mindennapi (vagy még annál is rosszabb) környezetbe átültetése. Megdöbbentő ötlet a jól ismert példázatot a három ecetkóstoló bölcsről csavargókkal előadatni, akik a kukából egy üveg ecetes uborkát majszolva elmélkednek. – Mi lesz az első gondolatod, ha felébredsz? – kérdezi valaki az álmában utazni készülő kislányt. – A reggeli. – Hát nem a taoizmus? – Dehogynem. De az ugyanaz. Az apró, szellemes gagek ötletesen bontják ki e filozófia egy-egy tételét, hogy irányt mutassanak a nehezen élhető élet boldog „éléséhez". Persze, e gondolkodásmód átvétele a nyugati ember számára korántsem egyszerű. Egy apró kikacsintás erejéig a rendező is jelzi, hogy saját kultúránk és a keletiek között bizony még tátonganak szakadékok: – A savanyú és a keserű az elégedetlen elme szüleménye. Az élet alapjában édes, ha megértik. – Úgy érted, mint a méz? – Annyira azért talán nem.

K. Gy.

Restaurált faliképek

Jövő nyáron már eredeti szépségében lesz látható *Aba Novák Vilmos* monumentális alkotása, a magyar történelem jeles eseményeit és kimagasló személyiségeit megörökítő secco a székesfehérvári Romkert mauzóleumában. Az 1939-ben festett, 230 négyzetméteres alkotásban nemcsak az időjárás tett kárt, az 1950-es években ugyanis – mivel a képen az akkori politika számára „nem kívánatos" személyiségeket is (például *Horthy Miklóst*) is megörökített a művész egyes részeit – lefestették. A restaurálást végző *Hernádi György* festőrestaurátor és munkatársai először a seccót takaró festékréteget távolították el, majd megkezdték a részlethiányos, megkopott kép helyreállítását.

Székesfehérvárott már a második Aba Novák Vilmos-seccót állíttatja helyre az önkormányzat. Az 1938-as Szent István-emlékév és az akkori eucharisztikus világkongresszus eseményeit megörökítő városházi faliképet tavaly újították fel. (MTI)

● A Magyarországi Gyermekbarátok Mozgalma – Hanti Vilmos elnök aláírásával – levelet küldött Fodor Gábor művelődési miniszternek, kérve: amennyiben megszüntetnék a hazai múzeumokban az ingyenes látogatási napokat, úgy a kultuszminiszter biztosítsa a hazai gyermekek számára a múzeumok látogatásának általános ingyenességét. A levél rámutat: a mai társadalmi helyzet köztudottan hátrányosan érinti a gyermekeket, amit az ingyenes múzeumi belépés lehetősége némileg enyhítene. **06/90-310-945**

● Howard Koch, számos emlékezetes hollywoodi film forgatókönyvírója 93 éves korában hunyt el az elmúlt héten New Yorkban. Nevéhez fűződik a negyvenes évek egyik legendás alkotásának, a Casablancának forgatókönyve, amelynek társszerzője volt, s amely művéért Oscar-díjjal jutalmazták. Ő írta a Világok háborúja című Orson Welles-rádiójáték szövegkönyvét, melynek 1938-as sugárzása valószerűsége miatt hatalmas pánikot keltett.

● Falumúzeumot avattak tegnap a Nógrád megyei Berkenyén. Az ötletet Schmidt József helybeli szobafestő mester sok éven át gyűjtött, igen gazdag néprajzi gyűjteménye kínálta, mely önmagában is szinte teljes értékű múzeumi anyagnak tekinthető. A helyi önkormányzat a falumúzeum alapításával e bőséges tárgyi anyagot kívánja az utókornak megmenteni, bemutatni. Ugyancsak augusztus 20-án avatták fel a települést ékítő sárkányos szökőkutat, Raffay Béla szobrászművész alkotását.

● Csaknem egy évtizedes kényszerű szünet után megnyílt a Mosoni síkság történetét bemutató állandó kiállítás szombaton Mosonmagyaróváron, a Hansági Múzeumban. A tárlatok a régi Moson vármegye régészeti, helytörténeti, néprajzi anyagát vonultatják fel az őskortól, az időszámításunk előtti V. évezredtől az 1930-as évekig kísérve végig a térség történetét.

FOTÓ: NAGY BÉLA

Ősi mesterségeket, néptáncegyüttesek, komédiások műsorát láthatta a hétvégén a Várba látogató közönség. A Mesterségek ünnepe rendezvénysorozat keretén belül határainkon túlról érkező magyar kézművesek is kínálták szebbnél szebb portékáikat, mutatták be szakmai tudásukat. A Szent György tér színpadán fellépő táncegyüttesek nagy sikerű produkciói, a Kapisztrán téren gólyalábon felvonuló komédiások, a képen látható kosárfonó mesterrel együtt remélhetőleg jövőre is elszórakoztatják az örömre igencsak rászoruló közönséget

ABA NOVAK

42.

SPORT

„Szent Jakab csodája"

Santiago de Compostela, a Galíciai Királyság egykori fővárosa, Spanyolország északnyugati részén fekszik, 35 km-re az Atlanti-óceán partjától. Hispánia leghíresebb zarándokhelye. A hagyomány szerint itt tanított az idősebb Jakab apostol, János evangélista bátyja, a spanyolok védőszentje. Mártírhalála után, Kr. u. 44-ben, visszahozták Palesztinából földi maradványait Spanyolországba, s 813-ban a jelenlegi katedrális helyén bukkantak rá ismét. A kontinens minden pontjáról évente milliók és milliók zarándokolnak a városba a Szent Jakab zarándokúton. Santiago de Compostela Jeruzsálem és Róma után a földkerekség harmadik leglátogatottabb zarándokközpontja.

Nagy jóindulattal sem állíthatjuk, hogy az embereket a város „világszerte" ismert csapata vonzza Santiago de Compostelába. Mégis, a százezres városka labdarúgó együttesét mintha valamilyen „külső erő" segítené. A klub 1962-ben alakult. Sokáig nem is nagyon lehetett tudni, hogy egyáltalán létezik. 1988-ban aztán az egykori mangatőr boxolót, José Maria Cadenát választották meg a klub elnökévé. Felkérte a város híveit: segítsék a focicsapatot. Mindössze 6 év kellett ahhoz, hogy a korábban „nevenincs" Compostela felkerüljön az első osztályba. Sokan Szent Jakab csodájának tulajdonították, hogy 1994 nyarától az élvonalban szerepelhet. Szinte „csodákból" gazdálkodik. A legtehetősebb spanyol klubok, mint a Real Madrid vagy a Barcelona, 30-40-szer utaztak a Compostelánál! A bajnokság feljutása óta immáron közel [illegible] el, s megállapíthatjuk: útravalóval. Közülük sokan például még az idegenbeli mérkőzésekre is elkísérik „csapatukat". „Én nem mehetek mindig a 'fiúkkal' — folytatja Lafuente atya. — Nem is tehetném, hiszen hétvégeken a városban pasztorálok. Mindig mondom a játékosoknak: menjenek templomba, szentmisére, akármelyik városban lépnek is pályára. Nem szeretném, hogy úgy érezzék: minden lépésüket felügyelem. Mindegyikük hithű, gyakorló katolikus. Rendszeresen járnak templomba."

Sokan nem ismerik fel a sport jelentőségét, inkább lenézik, mert szerintük „alacsonyabbrendű" foglalatosság. Márpedig a keresztény antropológia is elismeri, hogy a sport fontos a test fejlesztésében.

Lafuente atya ezt mondja erről: „Mens sana in corpore sano. Ép testben ép lélek. A rendszeres sportolással nemcsak a test, hanem az intelligencia is változik, fejlődik. A sportolásban az ember lelke is jelen van! Pál apostol és mások szerint is a sport a keresztény élet egyik fontos eleme. Az apostol a Korintusiakhoz írt egyik levelében például analógiát vont — a korinthoszi atlétikai viadal kapcsán — a keresztény életmód és az atléta között. Mindenki a győzelemért fut, de csak egyikük arathat diadalt"...

(-y -s)

Könyvajánló

Bogdán József: Szívzörejek

A Vajdaságban élő fiatal papköltő két magánkiadású versciklus után első kötetével jelentkezett 1994-ben. *Szívzörejek* a címe, s ez az ő költészetében az emberi s a társadalmi szorongás, az aritmia, olykor sajnos a papi hivatást tekintve is súlyos zavarok kifejezése. Bogdán ott él és szolgál, ahol évek óta a fegyvereké a szó, kisebbségi sorsban, kétség s remény közt, emberi életek omlását látva, szinte tehetetlenül, olykor sebzett, de bűnbánó hittel, ingadozó, de meg nem ingó reménnyel. A valóság hírvivője Bogdán költészete. Látóköréből nem tűnhetnek el a szétlőtt egykori otthonok, a rommá omlott kis családi fészkek, az unos-untalan ríthetetlen „hagyományos" témák uralják, s most helyettük ezt a lírát a történelem tragikus jelenetei táplálják. Reméljük, nem sokáig. S újból a boldogabb, békés ember lesz „a poézis első tárgya". (Agape, 1994.)

Pálmai Kálmán

„Könnyebb a tevének átmenni..." (Mt. 20,23-26)

Mindig fejtörést okozott számomra ez a szentírási mondat. Soha nem értettem, hogyan mehet át a teve a tű fokán. Kérdésemre a választ akkor kaptam meg, amikor elolvastam *Domokos Sándor: A római százados* c. könyvét, melyben a szerző Jézus életét dolgozza fel, de nem a sokak által leírt módon.

A történet eleje a Római Birodalomban játszódik, majd a hősök útja Izraelbe vezet, ahol abban az időben nagyon várták a Megváltót, Messiást, aki megmenti őket a zsarnokoktól.

A könyvben leírtak — s a törté-

Aba Novák Vilmos: Felsőbányai körmenet

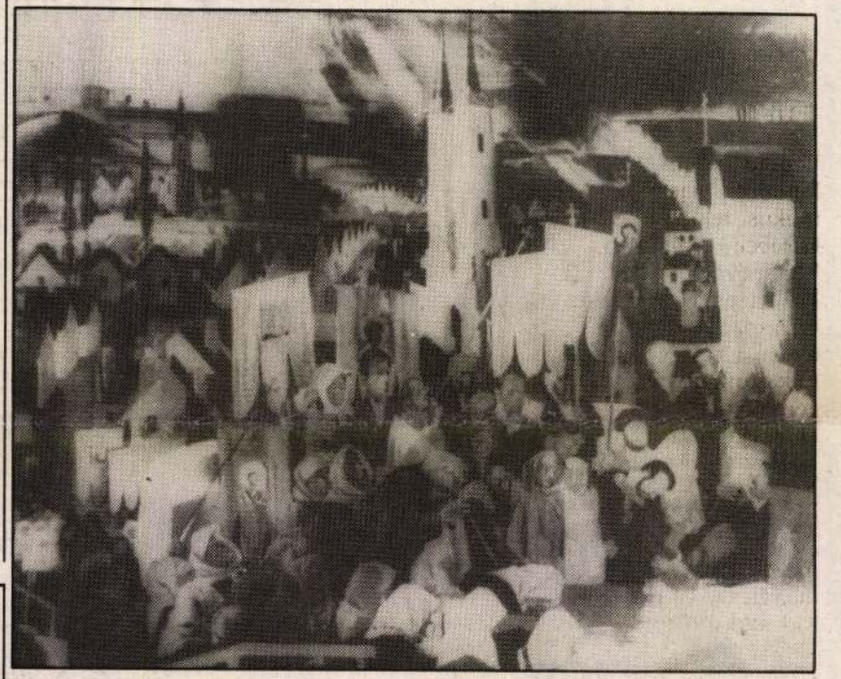

Nemrégiben volt Úrnapja. Ez az ünnep az Oltáriszentség középkori kultuszában gyökeredzik. Szorosan hozzátartozik a körmenet, a négy világtáj felé adott áldás. E témakör képzőművészeinket is foglalkoztatta. Vannak feldolgozások, melyek az elmélyült áhítatra összpontosítottak. Aba Novák Vilmos 1939-ben festett munkája nem ezek közé tartozik. Ez a kép elsősorban a mozgalmasságával ragadja meg a szemlélőt. Mintha egy fotográfus teleobjektív lencséjével készült volna. Feldolgozása felkínálja azt a lehetőséget, hogy az eseményt, lelki átélés helyett, mintegy folklorisztikus érdekességnek tekintsük. Ugyanakkor azonban nyitott a lélekközösség vállalásához is; döntésünk után csatlakozhatunk az Oltáriszentség hódolatához. Egyszóval Aba Novák Vilmos képe választ elé állít bennünket.

(f.)

Fecske Csaba:

A lehető legtöbb

Nem lehetsz mindig másutt
ide kell érned végre
elidőzni itt
abban a szinte idegenben
aki lehettél volna
de nem lettél mégse
és aki többé nem lehetsz már
itt lenni valahogy úgy
hogy a lehető legtöbb legyen
meg általad mégha túlsokat veszít is
aki majd elveszít

MAKROVILÁG
MAKROVILÁG ZARÁNDOK UTAZÁSI IRODA
1091 Budapest, Üllői u. 11—13.
Tel.: 215-0636; 217-5307; Fax: 215-2570
ZARÁNDOKLATOK:

LOURDES—NEVERS szept. 3—9.	23990,—Ft
LOURDES szept. 10—15.	17940,— Ft
RÓMA szept. 17—21.	16950,—Ft
MARIAZELL — LORETO—EISENSTADT aug. 28—29.	4990,— Ft
CSÍKSOMLYÓ SZEPT. 4—7.	11920,— fT
PIARISTA VÉRTANÚK BOLDOGGÁAVATÁSA RÓMÁBAN szept. 29—okt. 4. vezető: Medvigy Mihály piarista atya	24980,—Ft
ELSŐSZOMBATI KILENCED: PÉCS—Havas Boldogasszony aug. 5.	1200,—Ft

MOSTANTÓL
már nem csak papjainknak, hanem az Egyház érdekeltségébe tartozó más személyek részére is:
különböző típusú
ÚJ GÉPKOCSIK
értékesítése
8-15% KEDVEZMÉNNYEL !
papi ajánlásra
RELIGION KFT.
1014 Budapest, I ker. Szentháromság utca 1-3.
Telefon: 201-1483, Fax: 201-1046

Catholica 2000 *KATOLIKUS UTAZÁSI IRODA*
NYÁRI, ŐSZI ZARÁNDOKLATOK:

KEDVEZMÉNYES SZENTFÖLDI ZARÁNDOKÚT júl. 6—13. aug. 10—17. Kovács Attila pl. vezeti	89400,— Ft
RÓMA—ASSISI Schupiter Géza vezeti szept. 9—15.	41400,— Ft
FATIMAI ZARÁNDOKLAT *(repülővel)* jún. 28—júl 5.	75000,— Ft
LOURDES *(8 nap autóbusszal)* aug. 22—29.	43600,— Ft
MARIAZELL ÉS BURGERLAND *(2 nap autóbusszal)* júl. 26—27.	5500,— Ft
CSEHORSZÁGI KEGYHELYEK ÉS KASTÉLYOK szept. 5—9.	14900,— Ft
CSÍKSOMLYÓ, 1000 székely lány nap, ERDÉLYI KÖRÚT júl. 7—11.	17200,— Ft
SZENT FERENC NYOMÁBAN *(7 nap busszal) Kis Csongor OFM vezetésével)* júl. 31—aug. 6.	40500,— Ft
PADUAI SZENT ANTAL *(800 éve született) (6 nap autóbusszal)* aug. 14—19.	41000,— Ft
ITÁLIAI SZENTEK *(11 nap busszal)* Padova, Siena, Assisi, Orvieto, Cáscia, Norcia, Monte Cassino, Pompei, Nápoly, San Giovanni, Rotondo, Loreto, Ravenna szept. 18—28.	67400,— Ft
EURÓPA LEGHÍRESEBB ZARÁNDOKHELYEI *(13 nap busszal)* szept. 5—17.	73000,— Ft
FATIMA *(8 nap repülővel és autóbusszal)* aug. 23—30.	59450,— Ft
SZENTFÖLD—SINAI FÉLSZIGET Rózsa Huba professzor lelki vezetésével *(10 nap repülővel és autóbusszal)* nov. 7—16.	134000,— Ft
LOURDES—MONTSERRAT *(8 nap repülővel, autóbusszal)* okt. 3—10.	71400,— Ft
MÁLTA (8 nap repülővel, autóbusszal) okt. 3—10.	99500,— Ft
BARCELONA—ZARAGOSA—MADRID *(8 nap repülővel, autóbusszal)* szept. 12—19.	82800,— Ft
SZICÍLIA *(8 nap repülővel , autóbusszal)* okt. 7—14.	94800, — Ft

Jelentkezés: 1023 Budapest, Árpád fejedelem u. 8. (Komjádi uszodánál) Hétfőtől péntekig 9 és 17 óra között. Tel.: 212-0330; 212-4436; fax: 212-0331

MOST JELENT MEG
Szennay András
NYITOTT KAPUK EGYHÁZA
című tanulmánykötete
A bezárkózás, az elhárítás,
a kirekesztés gondolata és gyakorlata
— az egyház történetének számos óráját időszakát idézi — egészen napjainkig.
A kitárt ajtó—
a nyitottság, a bátorság szimbóluma.
A nyitott kapuk, a meghívás egyházává kell válnunk
Bencés Kiadó Budapest, V., Ferenciek tere.

Palák a gyári árnál
10%-kal olcsóbban,
raktárról azonnal elszállíthatók!
Osztrák lambéria, hajópadló, szlovák fenyő-fűrészáru nagy választékban kapható.
Egyházi intézményeknek további árengedményt adunk!
Eternit
Építőanyag-kereskedés
Balatonfüred, Noszlopy u. 3. Tel./fax: (87) 343-341

MEGJELENT A VIGILIA JÚLIUSI SZÁMA

Bálint Zsolt/Kertész Annamária: Taizé és Kelet-Európa

Joni Eareckson Tada: Miért ne válasszuk a halált?

Somfai Béla SJ: Az élet evangéliuma és a „kegyes halál" kegyetlensége

Fejéregyházi István: Az élet alkonya és a háziorvos

Ruzsa Ágnes: Hospice — az élet és a halál méltóságéért

Beszélgetés Gyökössy Endrével a szép öregségről és a jó halálról

A VIGILIA JÚLIUSI SZÁMÁBAN!

MEGNYÍLT
A SZENT ISTVÁN TÁRSULAT ÚJ KÖNYVESBOLTJA
Budapest belvárosában, a Nagymező és a Király utca kereszteződésénél!
(Terézvárosi templom, oldalbejárat)
Nyitva tartás: hétköznap 8—18 óráig, szombat, vasárnap 8—12 óráig.
Azon vásárlók, akik ezt a hirdetést felmutatják, július 1—31. között minden könyvet 10% kedvezménnyel vásárolhatnak meg új boltunkban!
Bibliák, imakönyvek, vallásos tárgyú regények, gyermek könyvek, teológiai művek legszélesebb választékával várjuk Önt!
Külön felhívjuk a papok és hitoktatók figyelmét hittankönyveinkre, melyek szintén olcsóbban kaphatók ehelyütt!

Az alábbiakban ismételten közöljük az Új Ember apróhirdetési árait, melyek az 1994-es esztendőhöz képest változatlanok:

APRÓHIRDETÉS:	
üzleti:	**130,— Ft/sor + Áfa**
üzleti sürgős:	**200,— Ft/sor + Áfa**
magánjellegű:	**13,— Ft/szó + Áfa**
magánjellegű sürgős:	**18,— Ft/szó + Áfa**

Kérjük kedves olvasóinkat, hogy pénzt címünkre sem borítékban, sem rózsaszín postautalványon ne küldjenek. A lap előfizetési díját, valamint a hirdetések árát személyesen, vagy az általunk küldött csekken

„Szeretlek, mert szeretlek..."

A Szent Gellért Könyvesboltok ajánlata

Gyökössy Bandi bácsi a Szeretetről ☼ „A könyvecskének talán ezt a címet adhatnám: a *szeretet*

Olvasóink kérésére újra válogattunk Kempis Tamás gondolataiból – az év minden napjára. Ebből

ABA-NOVÁK Vilmos

43.

Szabó Tamás: Egy Aba-Novák fresko felújításának kezdetei. Szeged – „Porta Heroum" = Múzeumi kutatások Csongrád megyében, 1995–1996. Szeged, 1997 101–108. ill

Aba-Novák Vilmos

14.

Bundesliga-nyitány rekordokkal, új melódiával, cápákkal és ebihalakkal

Vegyenek példát a holland hentesről

Németországi tudósítónktól:

A 34. Bundesliga-idény nyitányával új futballvilág köszöntött Németországra. A partjelzők „játékvezető-asszisztensként" lengetik a zászlót, a játékosok mezét határozott marketingcélokat szolgáló, frissen tervezett liga-logo díszíti, a hangszórókból fülbemászó ligamelódia igyekszik a szurkolók lelkesedését fokozni...

A pályán – a *Bosman*-ítélet eredményeként – rekordmagasságra emelkedett a külföldi labdaművészek száma; a statisztika összesen 119 idegenlégiót tart nyilván a profi futballban – közöttük a Bundesliga első olasz vendégmunkását, a Bayern Münchenhez szerződött *Ruggero Rizzitellit*.

A premier alkalmából az esélylatolgatások során legfeljebb a „titkos favoritok" közé sorolt együttesek tettek ki magukért, így az első forduló a meglepetések nyitányát hozta – azzal a megnyugtató felismeréssel, hogy még a hazai „labdarúgóakvárium" legveszélyesebb ragadozóinak tartott cápák sem sebezhetetlenek.

Így a bajnok Dortmund legfeljebb szerényen evickélő ebihalnak bizonyult a leverkuseni Haberland-stadion gyepén, ahol a két és fél esztendős külföldi távollét után ismét hazatért *Christoph Daum* sikeres pszichológiai húzással váltotta ki tanítványai imponáló odaadását. „Még soha nem voltam vesztes a dortmundiakkal szemben!" – hangoztatta, és ezzel kötelező gyakorlatként állította együttese elé a fekete-sárgák legyűrését. Remek színvonalú találkozón a Leverkusen 4-2-re győzött, és a hetedik mennyországban úszó edző külön bemutatót tartva gondoskodott arról, hogy mindenki észrevegye: az évtizedek során a „szürke egér" címet viselő egyesületnél változott a nóta. Daum táncos dervisként ugrálta végig az oldalvonalat, vadul gesztikulálva, ökölbe szorított kezeit az égnek emelve, toporzékolva – ahogy azt az események megkívánták.

A mérkőzést követő sajtókonferencián pedig afelől sem hagyott kétséget, hogy kijelentéseinek dinamikája sem kopott meg, sőt; a Leverkusen legjobbját, a holland *Meijert* így jellemezte: „Erik hentescsaládból származik, ahol keményen kell dolgozni. E munka ‚bacilusát' sikerrel ülteti át a csapatra!" A vesztes bajnok elnöke, *Gerd Niebaum*, irigykedve jegyezte meg: „Elismerésre méltó volt az a hozzáállás, amellyel a Leverkusen kettő-kettő után magához ragadta az irányítást. Ebből a bátorságból egy kicsi nekünk is jót tett volna!"

A bajnokjelöltek másik óriása – a Bayern München – szolid teljesítménnyel váltotta valóra a szakvezetője kívánságát, azaz, hogy az első meccsen meg kell szerezni mind a három pontot. A kiesőjelöltek közé sorolt St. Pauli vendégeként a sztáregyüttes eleget tett feladatának (2-1), ugyanakkor a következő megállapításra késztette a Premiere TV-társaság szakkomentátoraként fellépő kölni edzőt, *Peter Neururert*: „A St. Pauli bebizonyította, hogy egyetlen csapatnak sem kell már előre leírnia a Bayern elleni mérkőzést. *Giovanni Trapattoni* mindenekelőtt a Brementől átigazolt *Basler* kreativitását dicsérte, aki az egyik Bayern-gólt előkészítette, a másikat pedig maga lőtte.

A hamarosan elbocsátásra számítható edzők sorában *Rolf Fringer* már a rajt előtt listavezetőként szerepelt, azután a Stuttgart nagyvonalú adakozóként lépett fel, és átengedte szakvezetőjét a svájci szövetségnek. Helyét átmenetileg az eddigi pályaedző, *Joachim Löw* vette át, és csodával határos módon mutatkozott be: a Daimler-stadionban a VfB a klub történetének egyik legjobb teljesítményével intézte el a bajnokság tavalyi harmadik helyezettjét, a Schalke 04-et. A hazaiak négy gólja közül egyik szebb volt, mint a másik. Bevált a szükségcsinálta jelszó: az elvesztett önbizalmat a megnyert párharcokkal kell elfeledtetni.

A váratlan siker után a Stuttgart magasbaszökő álmokat szövöget: az AC Parma egykori mesterét, *Nevio Scalát* szeretnék megnyerni vezetőedzőnek. A dolog egyetlen akadálya: az olasz „maestro" évi 2 millió márkás gázsit kér. Az összeg hallatán a takarékosságukról ismert „svábok" gyomra igencsak összeszorult.

Az első fordulót követően – a hét közepén már a másodikra is sor kerül – három külföldi labdarúgó irányította magára a figyelem fénycsóváját: a Rostock szolgálatában álló nigériai *Jonathan Akpoborie* – mindenekelőtt gólveszélyességével – egyre inkább a közönség kedvencévé növi ki magát; szöges ellentétben áll vele szemben a brazil *Baiano*, akit a szövetség fegyelmi bizottsága a kupafordulóban elkövetett tettlegesség miatt tíz hétre eltiltott, és akin a Bremen azonnal túladott; a Flamengo Rio de Janeiróhoz távozott Baianóval egy időben a brazil olimpiai válogatott kapitánya, *Ze Elias* jött a Bundesligába, hogy hétmillió márka lelépés ellenében tovább erősítse a Leverkusent.

A. A.

Davenport lendületben

Björn Borg bánata: nálunk járt John Lloyd

Borg formán kívül; Graf sem tudta megállítani Davenportot; tiszteletbeli golfklub-tag lett Ivan Lendl; Sampras idei negyedik tornagyőzelme Indianapolisban; Noszály Andrea és Barátosi Levente nyerte az idei országos bajnokságot – erről lesz szó az alábbi összeállításunkban.

Kezdjük a legidősebbekkel, a helyszín az amerikai Masphee, Massachusets-állam: a 35 éven felüliek veteránbajnokságán már a nyolc között kiesett a címvédő, egykori teniszkirály, *Björn Borg*. A pókerarcú svédet a brit *John Lloyd* 53 perc alatt késztette megadásra (6-1, 6-2). *„Május óta először fogtam ütőt a kezemben, s ez túl sok kihagyás. Több mérkőzést kell játszanom"* – jegyezte meg önkritikusan az immár negyven éves skandináv sztár. A tornát egyébként idén az ecuadori *Gomez* nyerte: a döntőben a legendás *Jimmy Connors* 6-2, 4-5-nél feladta ellene a küzdelmet.

A tenisz másik halhatatlanja, a már szintén visszavonult csehamerikai *Ivan Lendl* legutóbb szülőhazájában, pontosabban Marianske Laznéban tűnt fel, ahol ezúttal golfbemutatót tartott. A nemzetközi bajnokságon ugyan csak a 135. helyen végzett, ennek ellenére a helyi klub tiszteletbeli tagjává fogadta. Nyilván nem a tudásáért...

Az elmúlt néhány nap legnagyobb szenzációja azonban vitathatatlanul *Lindsay Davenport* nevéhez fűződik. A néhány hétmegnyerte, ez volt élete hatodik tornaelsősége.

– Olimpiai győzelmem alaposan megnövelte az önbizalmamat, ennek köszönhetem, hogy már a legjobbak ellen is tudok nyerni. Azért is különösen nagy öröm Grafot legyőzni, mert szerintem ő minden idők legjobb játékosa – szerénykedett a kissé testes Lindsay.

– Egész héten nem tudtam úgy játszani, ahogy szerettem volna. A tenyeresemet nem éreztem igazán- és sokkal óvatosabb is voltam, mint kellett volna – elemzett Graf a számára fiaskóval véget ért torna után.

A férfi világranglista éllovasa, *Pete Sampras* viszont nem hibázott. Az egymillió dollárért kiírt indianapolisi ATP-verseny döntőjében két szoros szettben gyűrte le a horvát *Ivanisevicset* (7-6, 7-5, s ezzel idei negyedik tornagyőzelmét aratta).

Ami pedig az aktuális világranglistákat illeti, az élen a helyzet változatlan. A férfiaknál Sampras mögött az osztrák *Muster*, az amerikai *Chang*, az orosz *Kafelnyikov*, a német *Becker* és Ivanisevics sorakozik, *Agassi* pedig csak a nyolcadik. Érdekesség, hogy az idei kereseti listát Kafelnyikov vezeti (1 629 763 dollár), második Muster (1 363 666), a harmadik Ivanisevics (1 219 395). Agassi még nem érte el az egymilliós határt (895 660). A nőknél továbbra is *Szelesé* és Grafé az első „kocka" a ranglistán, Davenport pedig a tizedik helyről feljött a hetedikre, közvetlenül a cseh *Novotná* mögé.

S végül, de nem utolsósorban

Külföldi labdarúgóturmix

Atlantai arany

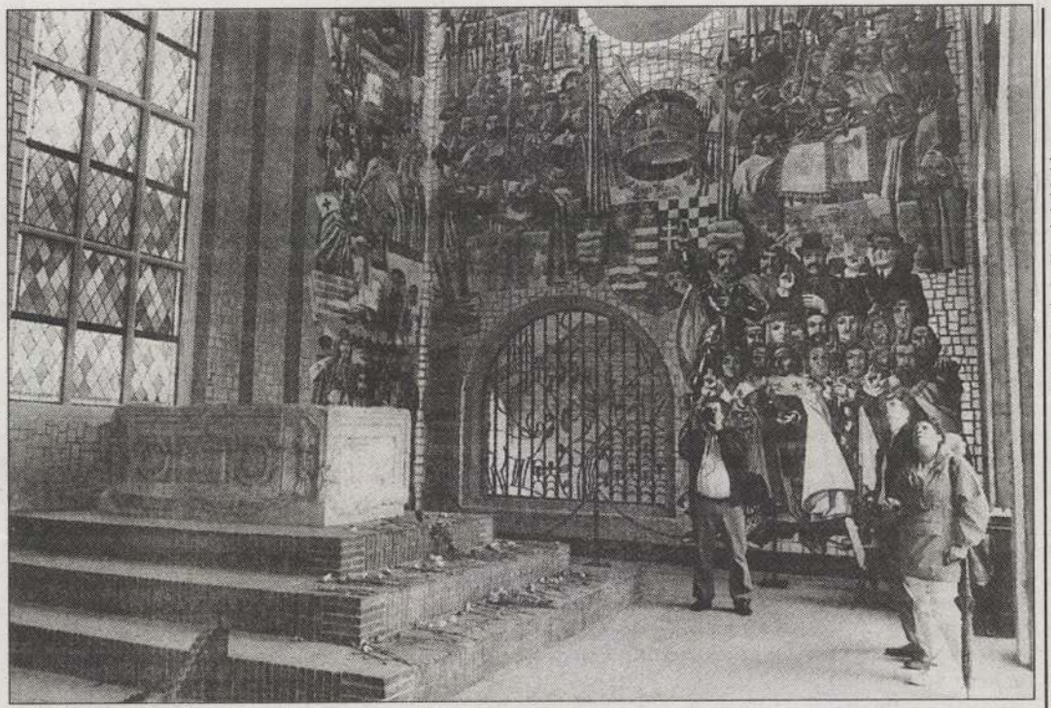

Szent István eredeti szarkofágját őrzik a székesfehérvári Romkert egyik tornyában. Aba-Novák freskójának restaurálásával augusztus 20-ra készültek el. A szarkofág és a „secco" eredeti szépségében tündöklik

FOTÓ: TÓTH GYULA

Sörpocakverseny

Sörivási rekord született a szlovákiai Nyitrán az Agrokomplex mezőgazdasági kiállítás sörversenyén. A sörivási verseny győztese szombaton 3,268 másodperc alatt fogyasztott el egy korsó sört, s ezzel megdöntötte tavalyi 3,3 másodperces saját csúcsát.

A szlovák sajtóiroda jelentése szerint a nyitraiak újabb versenyszámmal jelentkeztek: a sörpocakverseny győztese egy 22 éves fiatalember lett, pocakjának kerülete 179 centiméter, a második helyezett csak 9 centiméterrel maradt el mögötte. A következő versenyszám, a söröskorsó megtartása előrelendített karral, nem hozta meg a várt eredményt, a tavalyi 7 perc 21 másodperces csúcs után az idei győztes alig 4 percig volt képes megtartani a sörrel teli korsót.

A versenyt a tapolcsányi sörgyár rendezte Szlovákia legrangosabb nemzetközi mezőgazdasági és élelmiszeripari vásárán, amelynek keretében az aratás végét jelentő új kenyér ünnepét tartották északi szomszédaink.

● Ráomlott a homok egy tizenöt éves fiúra hétfőn este Debrecenben, a Tócó-völgyben. A szerencsétlenséget megelőzően a gyerekek több alagutat ástak a homokba. Egy ilyen alagút omlott rá a fiúra. A baleset után hat perccel tizenhat tűzoltó már a helyszínen dolgozott. A fiút körülbelül 180 centiméter mélységben találták meg. A mentők a szívműködését újraindították, majd kórházba szállították. Az állapota az orvosok szerint kielégítő volt, agyhalált nem szenvedett.

Lottószámok és nyeremények

A Guiness rekordok könyvébe kerülhetnek a vásárhelyiek

Óriásbográcsban főtt a marhagulyás

Nagy Róbert hódmezővásárhelyi lakosnak furcsa ötlete támadt a közelmúltban. Elhatározta, hogy valamilyen módon igyekszik társaival bekerülni a Guiness rekordok könyvébe. A tervet tett követte. A helyi Hódmas Kft.-vel egy óriási méretű bográcsot készíttetek. A háromezer literes edény elkészítéséhez húsz tábla acéllemezt használtak fel.

Ismereteik szerint a világon eddig még sehol sem gyártottak ekkora bográcsot, amelyet Nagy Róberték a Szent István-napi ünnepségekre rendeltek meg, s egy emelődaru segítségével a vásárhelyi piactéren állítottak fel. A tizennyolc szakács tegnap a hajnali órákban öntötte a hatalmas edénybe mindazt, ami a marhagulyás megfőzéséhez szükséges, majd tüzet gyújtottak. Az 500 kilogramm húsból, 600 kilogram krumpliból, 120 kilogramm csipetkéből és a megfelelő mennyiségű zsírból, vöröshagymából és különféle zöldségekből, fűszerekből főzött eledel mintegy 7 órán át rotyogott, amíg tálalásra alkalmasnak bizonyult.

A szervezők arra számítottak, hogy ebből az ételmennyiségből 5-6 ezer embert képesek jóllakatni. Arról nincsenek pontos információink, hogy végül hány adag fogyott el, az viszont tény, ezúttal rengeteg kíváncsiskodó akadt a vásárhelyi piactéren. Az ő nevük azonban már aligha kerül be a rekordok könyvébe.

B. J.

Üvegművesek találkozója

Az üvegszakma is élhet a múlt felfedezésének lehetőségével, kivált akkor, amikor egy nemzet 1100 éves évfordulója kapcsán sokszor szó esik a régmúlt és a jelen összevetéséről. Mindez az idei bárdudvarnoki nemzetközi üvegszimpózion alapvetése, a mostani cím pedig: Underground Glass.

Vasárnaptól – immár hatodik alkalommal – egy héten át ad otthont a Somogy megyei községben lévő Gosztonyi-kúria az üvegművesek találkozójának, amelyre mintegy 20 hazai és ugyanennyi külföldi résztvevő érkezett Oroszországból, Ukrajnából, Litvániából, Belgiumból, Németországból, Romániából, Izraelből, Lengyelországból és az Egyesült Államokból. *Sigmond Géza*, a hazai üvegművészek egyike az MTI érdeklődésére elmondta: az idén szakítanak a korábbi technológiával, amikor csupán homokból készítettek üveget. Megpróbálnak vulkani-

Turistákat menekítettek ki a nemzeti parkból

Mintegy ezer turistát kellett kimenekíteni az erdőtűz elől hétfőn az amerikai Colorado állam egyik nemzeti parkjából, miután a szél miatt rendkívül gyorsan terjedő lángok a Mesa Verde-i természetvédelmi terület központi épületeit – szálláshelyeket és a múzeumot – fenyegették.

A Colorado állam délnyugati részén, 240 hektáron pusztító tűz csak egyike annak a több tucat tűzvésznek, amelynek eloltásán napok óta tűzoltók ezrei fáradoznak az Egyesült Államok legalább hat nyugati államában.

A tűzek eddig több mint 140 ezer hektárnyi erdőt pusztítottak el, s ez az eddigi legnagyobb ilyen természeti csapás az államok nyugati felében – jelentette az AP.

[39.]

A megnyitón közreműködik a
SZEGEDI KONZERVATÓRIUM KLARINÉT EGYÜTTESE
Ihnátyik Ildikó
Kadácsi Tamara
Süveges Sándor
Takács Erzsébet

A Magyar Nemzeti Galéria és a Móra Ferenc Múzeum
tisztelettel meghívja Önt és barátait
a múzeum II. emeleti kiállítótermébe
(Szeged, Roosevelt tér 1–3.)

ABA-NOVÁK VILMOS
(1894–1941)
emlékkiállításának megnyitására

A tárlatot 1994. március 25-én, pénteken délután fél 5 órakor

NEMESKÜRTY ISTVÁN
nyitja meg

Köszönetet mondunk mindazoknak a műgyűjtőknek és intézményeknek,
akik a kiállítás megvalósításához segítséget nyújtottak.

F.k.: Dr. Trogmayer Ottó

MEGHÍVÓ

ABA - Novák
Vilmos

Zalai Hírlap
1994. X. 21

Aba-Novák emlékkiállítás

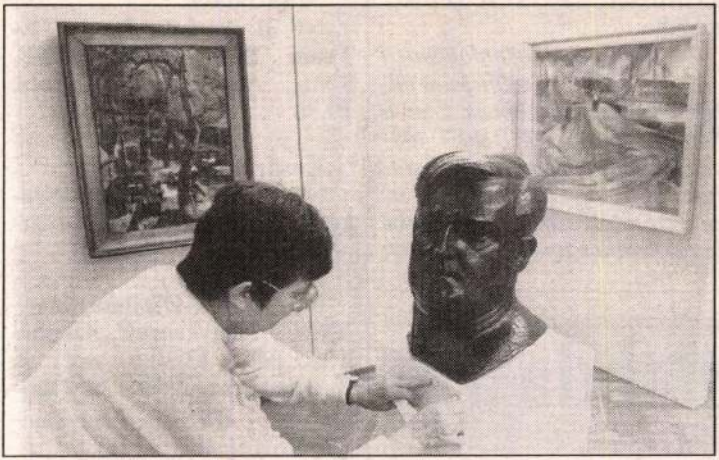

Nagykanizsán a Hevesi Sándor Művelődési Központban tegnap *Aba-Novák Vilmos* emlékkiállítás nyílt a festőművész születésének századik évfordulója alkalmából. Az életmű korszakait bemutató tárlat festményeit, grafikáit és templomfreskóit *Szatmári Gizella*, a Magyar Nemzeti Galéria művészettörténésze ajánlotta az érdeklődők figyelmébe. Képünkön a kiállítás részlete látható. (Szakony Attila felvétele)

38.

hurcolták. Attól félt, hogy a magyarságra hasonló sors vár. Érdekes módon mindig hangoztatta azt a véleményét, hogy ebben a háborúban az angolszászoknak a mi sorsunkba nem lesz beleszólása. Az angolszász orientációt helytelennek és értelmetlennek tartotta. (1942 végén én már nyugdíjba mentem, és így kapcsolatunk meglazult, miután ő is ritkábban jött Fehérvárra. 1944–ben írt feleségemnek, hogy meneküljünk Nyugatra, mert aggódik miattunk, azonban ekkor már elhatároztuk, hogy Budapesten, fiaink társaságában várjuk meg háború végét. Fiaim igen jól látták a helyzetet és maradni akartak. Mint később hallottam, Hóman Bálint Sopronból Ausztriába menekült, és itt fogták el az amerikaiak. Ők azután 1945–ben kiadták az új magyar kormánynak. Mivel numerus clausus nagy bűnét neki is felrótták, életfogytiglani börtönre ítélték. 1954 évben, csontig lefogyva, a váci börtön kórházában halt meg. Érdekességként két epizódot említenék meg. Mint országosan ünnepelt politikus és híres történetíró, egyszer nevetve mesélte nálunk, hogy egy cigányasszony megjövendölte, miszerint börtönben, seprés közben fog meghalni. Abban az időben ez elképzelhetetlennek tűnt. A jóslat azonban beteljesedett, mert mint egy cellatársa mesélte, Hóman Bálintnak gyakran kellett a zárkát sepernie és így a seprűnyél sokszor került a kezébe. A börtönben többször írt Szekfű Gyulának, járjon közbe, hogy papírt és ceruzát kaphasson. Fejében ugyanis több tanulmány van készen a magyar őstörténetből, amit szeretne halála előtt megírni. Azt hiszem, a tárgyilagos utókor kétségtelenül el fogja ismerni Hóman Bálint történetírói munkásságát. Székesfehérvár fejlődésében nagy érdemeket szerzett, ha politikájában esetleg tévedett is.

1932–ben a Fejér megyei és Székesfehérvári Múzeum Egyesület átiratilag felhívta a figyelmet, hogy közeledik 1938, Szent István király elhalálozásának évfordulója, amit országos keretek között kellene megünnepelni. Ettől kezdve mindent elkövetettem, hogy egy szép, tiszta Fehérvár fogadja az ünneplőket. Akik ebben az időben jártak itt, tanúsíthatják, hogy célomat tökéletesen elértem, és Székesfehérvár ekkor valóban az ország első vidéki városa címet kaphatta volna. Nemcsak a közönség vélekedett így, hanem a Városi Mérnökök Egyesülete és a Polgármesterek Egyesülete is ezt fejezte ki itteni kongresszusa alkalmával. Nagy segítségemre volt ebben a munkában dr. Hóman Bálint, aki mint neves történész és a kormány igen befolyásos tagja, kieszközölte, hogy a püspökség kertjében ásatások kezdődjenek. A püspökség kertjét egy nagy, ormótlan fal választotta el a Rákóczi úttól. Ennek a végében állott az egyemeletes Eisenbarth ház, melynek kertje benyúlt a Prohászka parkba is. A kincstár megvette a püspökség kertjének nagy részét, a város részéről pedig átengedtük a Rákóczi út, püspökség melletti úttestet csere útján megszereztük és lebontottuk az Eisenbarth házat. Így az ásatás, melynek első kapavágásánál Shvoy megyéspüspök, Hóman Bálint, az országos Műemlék Bizottság vezetőin kívül én is jelen voltam, teljes erővel megindulhatott.

Bár az időközben folytatott szakszerűtlen feltárások következtében a munkálatok során nem került elő különösebb lelet, mégis nagyon nagy értékhez jutott a város. Elsősorban is eltűnt a püspökség szörnyű kerítésfala, az Eisenbarth ház lebontásával kibővült a Prohászka park és helyet adott a mauzóleumnak, és ami a fő, az új határvonalon épült falon elhelyezhetőkké váltak a részint már régebben előkerült szobor– és kőmaradványok, amik mind azt bizonyítják, hogy Szent István bazilikája valamikor tényleg Európa–hírű volt. A templom szentélyében rendkívül sok sírt találtak. Nem lehet vitás, hogy ide csak a királyok, királynők, és az akkori idők jelentős személyiségei temetkezhettek.

A mauzóleumban helyeztük el később Szent István szarkofágját. Ehhez csatlakozott a város, a vármegye és az Árpád-házi királyok címerével díszített kapu, őrszoba, gyalogjáró, amely egyrészt elválasztotta ezt a területet a közeli izraelita templomtól, iskolától és óvodától, másrészt harmonikusan zárt egységet adott az egész szakrális területnek. Amikor elkészülte után megfelelően kivilágítottuk, különösen szépen érvényesült Árkayné Stehló Lili gyönyörű üvegfestménye, amelyen Szent István életéből vett jelenet látható. Kétségtelen, hogy az ásatási terület feltárása, kiképzése és a város szívében való léte olyan patinát, jelentőséget ad a városnak, amit előbb–utóbb mindenkinek el kell ismerni. Annál is inkább, mert a Romkert még ma is az egyik legfontosabb idegenforgalmi látványossága a városnak.

Régen foglalkoztatott az a gondolat, hogy strandfürdőt és sportuszodát teremtsek a városban, és ezzel elérjem, hogy a lakosság egy része vásár– ünnepnapokon ne siessen a Balatonra vagy a Velencei–tóra. Amikor tervemmel a közgyűlés elé állottam, olyan hangok is hallatszottak, hogy ez ne a korcsolyapálya mögé kerüljön, ahová én terveztem, hanem a Sóstóra, ahol már rendelkezésre áll egy tavacska. Ez utóbbi álláspont nagyon tetszetős volt, én azonban nem tar-

1995/3

(A tragikus gyorsasággal elhalt Aba Novák Vilmos freskói kivétel nélkül elpusztultak. Az 1945–ben élre kerültek nem értékelték megfelelően a művészetet és valószínűleg azt sem tudták, hogy ki volt Aba Novák Vilmos, így kiadták a rendelkezéseket, hogy a nem megfelelő tárgyú freskókat „levakarással" el kell tüntetni. Amikor erről tudomást szereztem, az akkor még a városnál szolgáló, de korábban velem is dolgozó Molnár Tibor főmérnököt szinte összetett kézzel kértem, hogy a pótolhatatlan freskókat mentse meg, hisz Aba Novák már nem él. Azt javasoltam, húzasson rabicfalat a freskók elé, és ezen falra fessék rá az akkori vezérek képeit. A főmérnök valószínű félelmében nem hallgatott szavaimra, és így nagyrészt levakarták a képeket. Szomorú elégtételül szolgált, hogy az új és már tanultabb garnitúra élrekerülésével megváltozott az Aba Novákkal szembeni álláspont. Próbálkoznak valamit menteni, de a levakarás oly tökéletes, hogy a freskók, melynek tanulmányozására 1939–ben olasz küldöttség járt Székesfehérváron, minden időkre elvesztek. Mennyivel bölcsebbek voltak a szomszéd csehek, akik minden műkincsüket nagy becsben tartják. Hóman Bálint nagyon szeretett Székesfehérváron időzni, évente több napot is itt töltött. Februári névnapját rendszerint a városban ünnepelte meg, amikor fiaim nagy örömére mindig szünet volt. A ciszter rendház apáti lakosztályában szállt meg, s gyakran látták vendégül. Igen szeretett jól és sokat enni, és így nagyon élvezte kosztunkat. Többször mondotta, hogy hiába, Magyarországon legjobbakat a Csitáryék asztalánál lehet enni. Mivel cukorbajos volt, külön készíttettem neki édességet. Ezt megette, azután alaposan fogyasztott a másik készítményből is. Vendéglátása, miután mindig hozott magával kíséretet, nem kis pénzbe került, de szívesen vállaltuk a kiadást, mert egyrészt ez akkor nem okozott gondot, másrészt így mindig megtudtuk a legfrissebb kormányzati híreket. Hóman Bálint ugyanis igen élvezetes csevegő volt. Közvetlenségéért és segítőkészségéért a fehérváriak is megszerették. A törvényhatósági bizottság örökös tagja, majd a város díszpolgára lett. Az avató ünnepségen többek között a következőket mondtam a közgyűlésen: „A város dicsőséges múltján keresztül közeledett a város történelmi lelkéhez. Ismételten tanuságot tett, hogy szereti a város múltját, de szereti a jelenét is, és őszintén hisz a szebb és gazdagabb jövendőben." A kultuszminiszter ekkor az alábbiakat válaszolta: „Székesfehérvár jogának szerepe nagyon hasonlít a városi jognak világtörténeti szerepéhez. Nekünk, magyaroknak Székesfehérvár a városok városa, mert az első község volt, amely városi jogot kapott és aminek joga alapjoggá vált. A székesfehérvári jog tehát nagy rangemelő, hatalmas kitüntetés volt." A kultuszminiszter jobboldali beállítottsága közismert, de távol állott a nyilasoktól. Előttünk is sokszor hangoztatta, hogy a magyarság, mint annyiszor a történelem folyamán, ismét válaszút elé került, két nagy tömb – a szláv és a német – között kell választania. Mintahogy már Szent István is tette, nekünk is a Nyugat felé kell orientálódnunk, mert a Kelet előbb–utóbb megöli nemzeti mivoltunkat. Ezért támogatta a németeket, különösen mióta bizalmasan értesült arról, hogy az észt, litván kollégáit és a sok más értelmiségit a szovjetek Szibériába

Csitáry G. Emil hivatalában

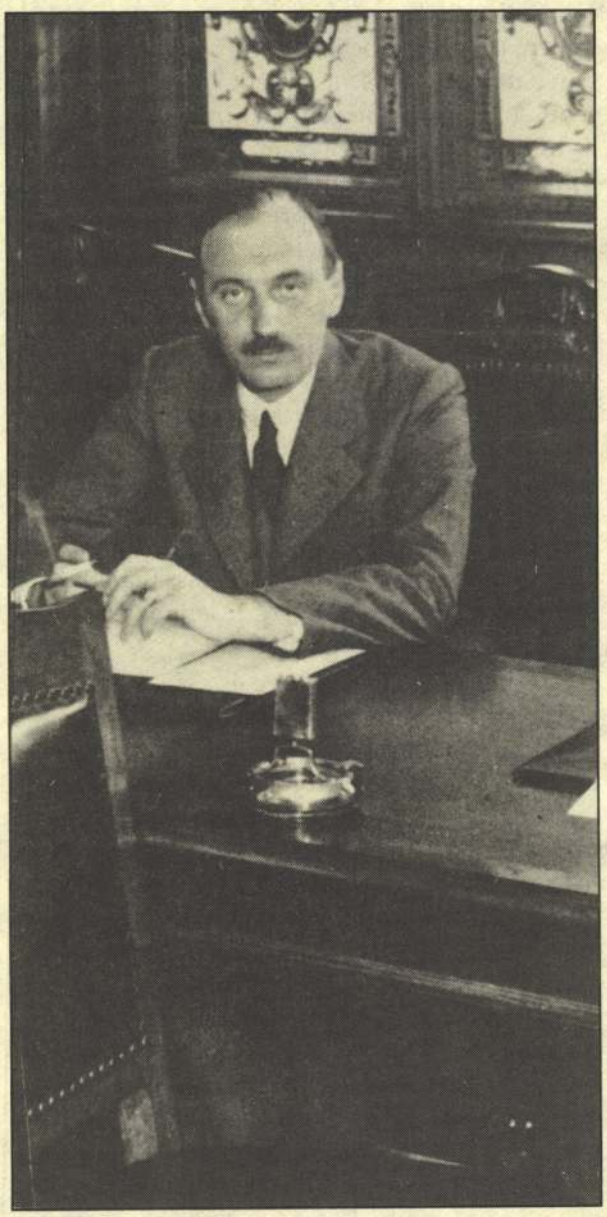

KIESELBACH
TAVASZI KÉPAUKCIÓ

ABA-NOVÁK

65.

A Kieselbach Galéria és Aukciósház

kétnapos, nagy tavaszi aukciójára felvesz kimagaslóan kvalitásos, **magyar klasszikus modern,** valamint **külföldi és antik festményeket.**

Kérjük Önöket, hogy mielőbb jelentkezzenek a képek aukcióra való felkészítése érdekében.

Információ: Kieselbach Galéria, 1055 Budapest, Szent István krt. 5.

Tel: 269-3148, 269-3149, Fax: 269-2219, E-mail: kieselb@mail.matav.hu

AZ AUKCIÓ IDŐPONTJA: 2000. MÁJUS 19-20.
KÉPFELVÉTEL MÁRCIUS VÉGÉIG.

The Kieselbach Gallery

accept high quality Hungarian classical modern and foreign antique paintings for their next spring auction.

Sellers are kindly asked to contact our gallery enabling us to prepare the paintings for auction in time.

Paintings are accepted untill the end of March.

Next auction: May 19-20th, 2000., Vígszínház

For further information and auction catalogue please contact:

Information: H-1055 Budapest, Szent István krt. 5.

Phone: 036-1-269-3148, 036-1-269-3149, Fax: 036-1-269-2219

www.kieselbach.hu

Aba-Novák Vilmos (1894–1941): *Komédiások* (59×69 cm, tempera, fa, j. j. l.: Aba Novák)

KÉSZPÉNZZEL BERMENTESÍTVE
2000 - 2 28
BP. 62.

Dr. Gellér Katalin Úrhölgy részére
Institut des Recherces d'Histoire de l'Art de l'Académie Hongroise des Sciences
Budapest
Úri u. 49.Pf.27.1250
1014

ABA Novák Vilmos

12

Bényi Lajos visszaemlékezései

Bényi 1991 12.p. skk. ill

Az 1962-es emlékkiállítás visszhangjai: 55-56.p.

Aba-Novák Vilmos, festő-grafikus művész (1894-1941).

11.

Stefan Mlynárik: Az erdélyi Műnészeti Galéria.

Aba Novák Vilmos: Akt (tanulmány), olaj, vászon, 89 × 101 cm, 1921

Műnészet, 1988. febr., 41-old.

Aba-Novák Vilmos, festő-grafikusművész (1894–1941).
Szarvási Zajor: A Házáért Honvédelem és hazafiság a magyarországi művészetben, 1848–1918.

Aba Novák Vilmos: Önarckép, olaj, vászon, 41 × 28 cm, 1916

10.

Művészet, 1988. szept., 12-old.

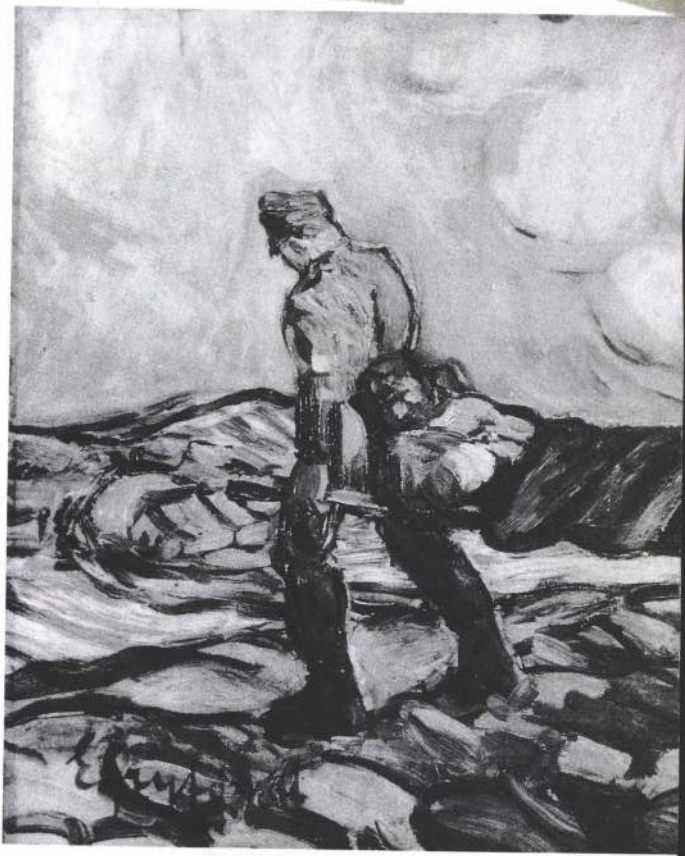

Mihály *mellett megemlíthetjük az osztrák* August Pettenkofe

(6)

[redacted]

Aba-Novák Vilmos

festőművész
Látta, hallotta
1982 VIII 18

cséje volt az egyház és az egyháznak szerencséje volt a római iskolával. Ha ez így, talán egy kicsit túlzás is, és nagyon sarkított is, kétségtelenül, hogy akkor találkoztak, mert a legnagyobb megrendeléseket valóban az egyháztól kapták.

- A római iskola megítélése a felszabadulás után, gyakorlatilag azt lehet mondani, hogy két irányban mozgott. Egyrészt a konkrét személyekre nézve is, nagyon pozitív volt. Sokan kaptak közülük Kossuth-díjat, és a szocreálnak nevezett irányzat legfőbb képviselői, legnagyobb részt a római iskolások közül kerültek ki. Ez az egyik oldal. A másik dolog, hogy semmit sem ítéltek el oly erősen, mint a római iskolát az ötvenes években. Olyannyira például, hogy a római iskolásokhoz tartozó Aba Novák freskóit Székesfehérvárott egyszerűen lemeszelték.

- Igy van.

- Mi változott meg azóta?

- Hát nagyon pozitív változásról lehet beszámolni. Ez a kiállítás is azt mutatja, hogy itt egy tárgyilagosabb értékelés van kialakulóban. Ugye a római iskolának vannak értékei is, amik mindmáig élnek, azt a kiállítás is nagyon világosan mutatja. Itt például ezen a kiállításon még Szőnyitől is ki van állítva kép, két kép, mint az őse a római iskolának, aki szintén ugye járt Rómában, és hát Patkó Károly, Aba Novák, akit említettél, Szobotka Tibor, Vilt Tibor, Pászai Pál, Mikus Sándor, csak pozitívnak nevezhető személyek, illetve hát bizonyos szempontból, ugyanakkor mondjuk a Kontuli Béla vagy a Gantner Jenő, sokkal kisebb képességü emberek. Különféle képességü emberek voltak a római iskola tagjai. Egy stilus, mint minden más stilus, vagy iskola, ha ugy tetszik, abban különféle qualitásu, különféle képességü emberek vannak, és nem lehet sommásan ítélni. Hát ittis igy van.

- Érdekes, hogy említetted Gantner Jenő nevét. Nemrégiben jártunk a Láttuk, hallottuk... stábjával Nagykanizsán, ahol láttunk Gantner Jenőtől egy köztéri szobrát. Ez ott áll a Nagykanizsai Városi Tanács előtt. Gantner Jenő, a római iskola egyik tagjaként, nagyon erősen vallási ideológiát tükröző, és azt sugárzó szobrokat készitett. 1945 után ugyanez a Gantner Jenő, mélységesen szocialista ideológiában dolgozott.

- Ez magától értetődik, tudniillik erről van szó. Ők is

5

Aba Novák [illegible] Vilmos

festő"

Az 1933-tól 1935-ig ösztöndíjasként Rómában tanult és dolgozott magyar festő- és szobrászművészek munkáiból nyitottak kiállítást Római iskola címmel vasárnap az esztergomi Keresztény Múzeumban. Többek között Aba Novák Vilmos, Borsos Miklós, Bazilides Barna és Bazilides Sándor, Buza Barna, Jeges Erno, Medveczky Jenő, Szonyi István és Szabó Vladimir alkotásai láthatók a tárlaton, összesen 30 mester 110 festményét, grafikáját, szobrát és érmét mutatják be. Az őszig nyitva tartó reprezentatív kiállítást dr. Lékai László bíboros, esztergomi érsek nyitotta meg.

Magy. Nemzet 83 VI. 28.

4

Aba Novák Vilmos festő
Magy. Nemzet VII/16.

Szombat, 1933. július 16. Magyar

Római Iskola I.

Kiállítás az esztergomi Keresztény Múzeumban

A TISZTELT OLVASÓ e cikk címében olyan fogalommal találkozik, melyről — ha csak nincsenek művészettörténészi ismeretei — valószínűleg nem sokat tud. Sőt, talán nem is hallott róla soha. (Kivált a fiatalabb évjáratokban.) Úgy illenék tehát, hogy némi magyarázattal szolgáljak — bevezetőül — erről a *római iskoláról*, melyről egy időben sokat írtak, de jellegzetességeit (nem először fordul elő ilyesmi) mégsem határozták meg igazán.

Nem könnyű eldönteni, először is, hogy maga ez a gyűjtőnév a résztvevőket jelöli-e, vagy inkább egy sajátos stílusirány megfelelője? Megfejtésért vissza kell hátrálnunk a félmúltba. A két világháború között ugyanis, a kor nagy befolyású közoktatásügyi miniszterének, az 1932-ben elhalálozott gróf Klebersberg Kúnónak az intenciói alapján, s elsősorban politikai okokból, rendkívül megélénkültek a korábbról alig-alig kimutatható magyar—olasz kulturális kapcsolatok. A hátteret ehhez az az ismert (és, mint később bebizonyosodott, hasztalan) külügyi elképzelésben kell keresnünk, mely szerint Itália — pontosabban Mussolini Itáliája — megbízható támasza lehet a Horthy-Magyarországnak mind a közép-európai új viszonylat-rendszer bonyodalmaiban, mind pedig (valamelyest) a hitleri német agresszivitás idején. Ausztria náci bekebelezésének pillanatában bebizonyosodott aztán, hogy ez a koncepció többszörösen illuzórikus (az olasz vezér felvonultatta ugyan csapatait az osztrák határra, de tüstént vissza is vonta onnét, s ettől kezdve a berlini főnökkel nem mert többé ujjat húzni). Sőt, a summázat levonásának idején az is kiderült később e koncepcióról, hogy ránk nézve ártalmas volt. Ennek ellenére a Bethlen István—Teleki Pál-féle elképzelés *kulturális* ágazata a maga mechanikus módján tovább működött. És ennek következménye, hogy ösztöndíjasok tucatjai tölthettek akár éveket is Rómában a megnagyobbított Magyar Akadémián, melynek igazgatója egy ideig a jeles műtörténész, Gerevich Tibor volt. Innét tehát a *római iskola* egyik magyarázata: az akkoriban ott dolgozó művészek eléggé heterogén (bár egy ideig összetartó) csoportját jelöli. A másik értelmezés viszont az e csoport által alkotott művek karakterisztikus jegyeinek általánosításából született, és arra utal, hogy a római ihletés munkáikon sok közöset mutat, jól felismerhető irányvonalat jelent.

SZOKATLAN DOLOG, belátom, hogy egy képzőművészeti kritika ilyen történeti kitérő után kanyarodjék rá tulajdonképpeni mondanivalójára, de hát esetünkben eléggé differenciált jelenségről van szó, nem árt ismerni hozzá legalább a nagyobb összefüggések némelyikét. Adva van ugyanis, mint látnivaló, egy rendkívüli lehetőség a fiatal festők, szobrászok előtt: kiutazhatni az „örök városba", ahol aztán a honi nyomorúságtól valamennyire mentesülve annak szentelhetik erejüket, ami életük értelme. A munkának. Adva van ugyanakkor egy szellemi Róma, melyben az olasz nagyhatalmi ábrándokat mesterségesen felélesztik, ahol tehát nemcsak a klasszikus örökség található meg, de — sajnos — ez a kortársi rossz politikum is, melyben hivatalosan a latin impérium utánzása válik hivatalossá, a vadság és az erőszak, meg a monumentalitás kultusza. Ez utóbbira emlékeztethetik a turistát egyébként a római új városnegyed — az EUR — Mussolini-féle építményei, vagy az a sugárút például, mely szerencsétlenül átvágta a Forum Romanumot, a Colosseum felé, hogy felvonulási terep legyen, katonai parádékhoz, hivalkodó emléktáblákkal. (Éppen most akarják felszámolni.) A festészet és a szobrászat államilag támogatott köreiben is fellelhetjük e mentalitás megfelelőjét, a régi rómaiak stílusát utánzó — s azt „modernizáló" — változatoknál, ahol egyfajta méltóságos tartás, stilizált alakteremtés, teatrális szerkesztés, erőszakoltan harmonikus forma és színrendszer alakult ki. Ez kétségtelenül modernebb volt persze a náci képzőművészet főirányánál, mely a durva naturalizmus fellengzős változatát kedvelte (és még a fasiszta érdemekkel dicsekvő Marinetti-féle futurista csoport kiállítását is betiltotta Berlinben), de távol esett az ezidőre már elcsitult (s csak a szürrealista franciáknál továbbélő) *avantgarde* forradalmiságától (vagy, alkalmasint, anarchizmusától) is. Mintha mi sem történt volna a század első évtizedeiben: ez az irányzat, mely meglepő módon mégis szívesen mondta magát XX. századinak *(Novecento)*, visszatért a forrongások előtti hűvös, „hagyományos" ábrázolásmódhoz, a választékos nyelvhez, kockáztatva még a merevséget is, és legfeljebb a kubizmusnak tett némi engedményt. Halk, kissé finomkodó, éterikus, a kifejezőerő és a gondolat tekintetében meglehetősen másodlagos irányzat jött létre így, és mintha maga is érezte volna dekadenciáját, alkalmasint ezoterizmusát, mely csak a bölcseknek, a beavatottaknak tárulkozik fel igazán, noha első látásra is könnyen érthetőnek mutatkozik. (Más kérdés, hogy ez a titokzatosság nem sokat takar, mélységei nem voltak.) Vegyük hozzá végül az egészhez, hogy az olasz képzőművészet az újabb időben nem jeleskedett, s inkább csak az egyik provincia volt a kontinens-szellemi térképén.

EBBE A FURCSA közegbe mármost egy sor — s mint az idő később eldöntötte: izmos fiatal magyar tehetség került. Íme, néhány név, a római „első nemzedékből": Aba-Novák Vilmos, *Hincz* Gyula, Jeges Ernő, Kákay-Szabó György, Kontuly Béla, Medveczky Jenő, Mészáros László, Mikus Sándor, Molnár C. Pál, Pátzay Pál, *Szabó* Vladimir, Szőnyi István, *Vilt* Tibor. De nem kevésbé izgalmas — későbbi pályafutását tekintve — a harmincas évek vége felé ott élt „második generáció" listája sem, benne — többek között — *Bartha* László, Basilides Barna, *Borsos* Miklós, Chiovini Ferenc, Czene Béla, Domanovszky Endre, *Duray* Tibor, Grantner Jenő, Kerényi Jenő, *Mattioni* Eszter, Pekáry István nevével. S ha már e szemlátomást tekintélyes névsornál tartunk, hadd emlékeztessek rá, milyen változatosan használták fel később e művészek a tulajdonképpen mindegyiküknél és legtöbbször végig megőrzött „római hatást". Végtére is, valamennyien beírták magukat képzőművészetünk annaleseibe. Ki az úgynevezett „szocreál" idején, ki később, vagy újra felfedeztetvén; és valamennyien — talán Domanovszkyt kivéve — mint figurálisan ábrázolók maradtak meg a mezőnyben.

Ebben a tekintetben a római tanulóévek kitörölhetetlen nyomot hagytak a később „derékhaddá", sőt, alkalmanként kortárs klasszikussá nőtt csapaton, noha magát az együttest a különböző szemléleti eltérések később természetesen szétszabdalták. Ennek következtében pedig nem sokat érthetünk meg a felszabadulás utáni történetből, indulásuk ismerete nélkül.

De találunk közöset más tekintetben is. A most látható esztergomi tárlat, melyet dr. *Lékai* László bíboros nyitott meg, *első része* csak az iskola bemutatójának. Mégis már most kitetszik, milyen elhajló mozdulatot végzett (ösztönösen vagy tudatosan) ez a márkanyi magyar tehetség-csapat odalent Rómában, amikor határozottan kitért a Mussolini-féle szellemiség csábítása elől, amikor abból egyáltalán nem fogadott el semmit, hanem az örök város igazi értékrendjét, a vallás gondolati és érzelmi emberiségét fedezte fel magának. Igaz, ebből valamelyest hermetizmus következett (a társadalmi kérdéseknek, vagy legalább feszültségeknek az érzékelése jobbára hiányzik a tárlatról), de így a humánum törvényeit mégsem kellett felrúgni. Tematikailag szinte uralkodó tehát, ami az egyházművészethez tartozik: szép drámák, magasztos elvek, együttérző és áhítatos momentumok nyilatkoznak meg így, mondhatni bibliai köntösben. Domanovszky Endre *Jairus leányának feltámasztását* festi meg, Medveczky Jenő a *Prelát*, Molnár C. Pál az *Utolsó vacsorát*, Kontuly Béla a *Kánai menyegzőt* (mindegyik kép példája lehet a „római iskola" pasztellesen himnikus, időt megállító demokrativitásának), s — nyilván nem véletlenül — többen is a Szent Ferenc-i igaz költészethez fordulnak (Aba-Novák Vilmos, Antal Károly, Fuchs Hajnalka, Kovács Mária, Molnár C. Pál). Megindító, milyen finom elemeket ragadnak meg a keresztény kultúrából, mennyire a szeretet és az áldozatvállalás valamint a vigasz poézisét keresik. Basilides Sándor művének címe: *Engedjétek hozzám a kisdedeket*. Kákay-Szabó Györgyé (akinek egy szép önarcképe is látható), és Mezey Arturé, Mattioni Esztéré: *Angyali üdvözlet*. Többen magyar szenteket örökítenek meg (Buza Barna, Chiovini Ferenc: *Szent László*, Grantner Jenő: *Szent Erzsébet*) s Pátzay Pál Pázmányról készített plakettet. Méltóság van ezeken a műveken, az örökkévalóság nemessége, jobbára a reneszánsz még érlelődő korszakának ihletésére; de Szabó Vladimir *(Jézus siratása)* időben még korábbi forrást használ fel, meglehet, Siena kendőzetlen dramaturgiájából.

DE EGYOLDALÚ VOLNA a kép, ha nem tennénk hozzá az eddigiekhez, hogy az uralgó egyházi tematika természetesen nem kizárólagos; hogy az itáliai környezet egyébként is jó inspirálóként hatott (amennyiben, hadd mondjam el újra, a fasiszta rendszer minden jegyét sikerül — és nekik sikerült — kiiktatni belőle). Czene Béla *Önarcképén* jól látni azt a puritánságot, ahogy fiataljaink éltek ott; a Chianti-s bor palackja azonban ehhez az elmélyedésre késztető egyszerűséghez is hozzátartozott. Érezhető, milyen örömmel fedezik fel s festik le akkori ösztöndíjasaink a mediterrán gyönyörűségeket, a kisvárosi tereket, a nyüzsgő utcákat, a fénylő kis kikötőket, vagy akár csak háttérnek az utánozhatatlan tájakat. Úgy tetszik, ez a római védettség, ez az alkotói sziget a Via Giulián, éppencsak két lépésre a Tiberistől, némileg hasonlított a Szent Hegyre, ahová nemcsak a latinok, de a művészetek történetében is kivonultak már egyszer-egyszer; és ahonnét — ritka ajándéka a sorsnak — egyetemesebb nézőpontról lehetett szemlélni a lét dolgait. Hangok a mélyből ide nem jutottak fel. Az ártatlan szent egyszerűség, a *sancta semplicitas* évei jutottak így eleinknek ebben a római iskolában; harmonikus-akkordok szóltak közben, s néha egy kis vidám térzene. És ezen a derűn és nyugalmon, mely az önfeledt fiatalságé, csak néha üt át valami fájdalom, valami párája a szorongásnak (itt van Kontuly Béla képe például, az *Árvák*) — annyi mutatkozik, amennyi az üvegbura alá beszivároghatott. Meglehet, az egy (és kevéssel képviselt) Mészároson kívül senki sem tudta volna elképzelni még, hogy a vér és gyilok rettentő évei következnek kisvártatva majd. De ne szaladjunk túl messzire a feltevésekben, még kevésbé a következtetésekben, hiszen első része ez a tárlat csupán a bemutatónak, és ahhoz, hogy általánosabb értékelést kockáztassunk, meg kell várnunk a rendező *P. Szűcs* Juliannától (és, természetesen, az esztergomi nagyszerű *Keresztény Múzeumtól*) a második tárlatot, vagyis az összképet.

Szabó György

Dönt a halál:
igy fül és vatta nincsen.
Nem hall a koponya.
Ítél fölötte isten.
Nyughass pondró, ha rágod
holtak fülét:
mire való a lét?
Süket világ: mindent fegyvermorajra áldoz,
mi köze lehetne
tavaszlás morajához,
fegyvertelen harcához patakoknak:
áprilishangon
hiába is zokognak.
Természet,
ki ne halj, magadat egyre védd!
Mire való a lét?
Fülünket valahány háború
és bomba telezengi —
holtak s élők szavára
süketek nem leszünk mi.
Sajogjatok sebek!
Rohanja vér körét!
Mire való a lét?
Arra lesz való,
hogy mikor dicső az álság,
dicstelenségből sarjadjon dicső,
Arra, hogy szemeink
a tolvajlását lássák
annak, akit fölment
ravasz idő.
Arra lesz való,
hogy födje gyávaságát
kikre ítéletünk
hiába szó.
Az aprópénznek is
feleded apróságát,
de sokra megy
sok apró vérszopó!
Egyszer mindnyájan
nyugszunk testünk nélkül,
de hogy mentjük meg lelkeink hitét?
Meghalhatok —
de tudnom kell feltétlenül:
mire való a lét?

(Fordította Veress Miklós)

Ötvenedik születésnapján köszöntjük a költőt.

...si hugom sorsára ...
...atni? Nem nőhet fű embere
...írja körül, mert naphosszat
...tt ténfereg. Már se eleven, se
...olt. Magában beszélget, mint
...z eszelős, oszt két évvel fia-
...alabb nálam. Mert az ő Jó-
...sija ilyen meg olyan ember
...olt. Hát bújjón el mellettel.
— A hátam mögött dicsérj!
Erzsi néni belemarkol a bab-
...a, pillanatig azt hiszem, az
...mbere fejéhez akarja vágni.
...Valósággal kiabál:
— Te ütődött, te, hát nem
...rted, hogy éppen ezzel ártol
...nekem?! Egy rossz embert
...könnyű elfelejteni.
Az öreg rekedtes hangon ne-
...et.
— Hát akkor ezután ütni-
...vágni foglak, mint a répát.
Az asszony elhúzta a száját.
— Ugyan, maholnap bilit
...ordok alád, és még te akarsz
...erekedni?
— A bilit csak ne nagyon
...mlegesd! — neheztél meg Já-
...os bácsi az asszonyi őszinte-
...égért. — Kimennék én éjnek
...vadján is, de utamat állod,
...még eltalálsz botlani valami-
...en vagy megcsúszol, ezt szok-
...ad mondani. Vigyázol rám,
...mint valami hímes tojásra. —
...Vállát rángatva, gyerekesen
...uncog: — Azt hiszed, nem
...bredek fel, amikor átosonsz
...z ágyikádból, lopva a dunnám
...lá nyúlsz és megérinted a lá-
...am. Mindig hideg volt a ke-
...ed, lábad, én voltam a kály-
...ád. Szoktam is törni a fejem
— ugye, huncut teremtés az
...sszonyféle —, most min jára-
...od az eszed, várod vagy fé-
...ed-e halálom. Talán már ki
...s néztél magadnak a hat öz-
...egyember közül valakit.
Erzsi néni elmosolyodik, le-
...yint ráhagyóan.
— Bolond voltál világéleted-
...en.
János bácsi elmereng.
— Hogy én milyen voltam,
...e vagy a tudója. Én meg téged
...smerlek, tán a tenyeremnél is
...obban. Különb embert is meg-
...rdemeltél volna.
— Látja! — szökken fel Er-
...si néni az asztaltól. — Ugye,
...incs ki mind a négy kereke?
...Micsoda alak! Hogy miket tud
...iejteni a száján. Még hogy
...ála különbet! A hegyet el-
...ordta volna, s ha kettesben
...oltunk, hármat is, három
...egyet. Bolondul tudta vágni a
...endet. El-elmaradoztam. Le-

korabeli férfinak számított. A legkisebb gyermekét (lány) én segítettem be az egyik fonóüzembe. Akkoriban még protekció kellett ehhez is. János bácsi 57 éves volt, háza még csupa nyüzsgés. Két fia és két lánya ingázott. Szabad idejükben zokszó nélkül mentek segíteni kapálni a téesztől vállalt burgonyát, kukoricát, egyebet. Riportomban megszólaltattam a két fiút meg a két lányt. Nem tartották terhesnek a vonatozást („Sokat bolondozunk útközben ...”), és a mezei munkáról elragadtatással beszéltek: „Jó a napon, a friss levegőn. Kiszellő... jük tüdőnket a gyári szer... től, fejünket a zajtól ...”

A huszonhárom év mi... változásokat hozott. János... csi aggastyán, Erzsi néni ... asszony, és a két fiú és k... ány már réges-rég nem lelke-

sedik a mezei szorgoskodásért, pedig most is rájuk férne a jó levegő, a napfény, s ha nem is a mezők, legalább a szülőházuk kertjének csendje. Ritkán járnak haza. Ha szűkölködnének, gyakrabban nyitnák az öreg szülékre az ajtót. Télire most is halmoznak, burgonyát, zöldséget, temérdek a tyúk, már rántanivaló csirkék csipegetik a gyepet a portán.

Nem jönnek az unokák se. Sorsuk egész ember kíván — nem jut idejük az öregekre.

Levelet ne is írjanak. Ha rendhagyó időben, nem huszadika után kopogtatna a postás, ...ének.

...étek meg szüleite-
...ek! Levelet ne küld-
...feljebb képeslapot,
...ezonja van, húsvétra,
...ra, sok, szeretettel-
...s puszival.

ABA-NOVÁK Vilmos

23.

06 66 361-206

ABA-NOVÁK VILMOS tizennyolc, Gulácsy Lajos tizenhárom és Vaszary János kilenc műve lesz látható a gyulai Dürer Teremben ma nyíló Negyven kép, három festő, egy gyűjtő című tárlaton. Amint e címből kitűnik, a festmények egy magángyűjteményből kerültek most a nyilvánosság elé. A kiállítás a nyár derekáig, július 18-ig látható. A tárlatot a város önkormányzata és az Erkel Ferenc Múzeum rendezi.

Kiss Anikó

1993. június 4.

9.

1021

Aba-Novák Vilmos, festő- és grafikusművész (1894-1941).

1984.VIII.31. 3. Műsor 9.00 S.Gyné

"Utolsó ítélet" Aba Novák freskóján

Cseh Éva riportműsora.

- Jó napot kívánok! Jó napozást, itt a strandon
- Köszönöm szépen.
- Látom, most jött ki a vízből.
- Igen.
- Jászszentandrásiak?
- Nem. Nem.
- Honnan jöttek?
- Budapestről.
- Megnézték már Aba Novák freskóját?
- Meg bizony. Mi már kb. olyan 22-23 éve járunk ide, itt van egy kis vityilló, amit összehoztunk. Nem hiszem, hogy van olyan nevezetesség, amit meg nem néztünk volna már.
- Mi a véleménye a freskókról?
- Hát nagyon gyönyörű. Nagyon jóleső érzés az, ha látja az ember, hogy a műkincseit megőrzik az ujak felé.
- Jászszentandrásiak?
- Nem. Gödöllőiek vagyunk.
- Régóta itt tartózkodnak már?
- Hát péntektől vagyunk itt.
- Megnézték már Aba Novák freskóit?
- Nem.
- Na, azt meg fogjuk nézni, mert olvastuk ebbe az atlaszba, hogy mi a nevezetessége a nagyközségnek és hát annak folytán hát azt határoztuk, hogy megnézzük.
- Ugy gondolom, hogy helybéli, hiszen itt a strandon találkoztunk és egyenköpenyben van. Látta már Aba Novák freskóit?
- Igen. Énnékem nagyon tetszik. Az az igazság, hogy azóta értékeljük, mióta az idegenektől hallottuk és azóta még gyakrabban megnézzük és szóval, szinte minden alkalommal lehet valami ujat fölfedezni benne, minél többször látja az ember.
- Én is azt mondom, hogy szép.
- És amikor az idegenek ide jönnek, általában mit mondanak? Hát csak szóba elegyednek itt a falubáliekkel.
- Hát szóba, de biztos, hogy tetszik nekik, csak hát már el van egy kicsit nyüve.

Orgonamuzsika.

- Kaposvári Gyula, a szolnoki Damjanich Muzeum ny. igazgatója. Szinte minden történelmi és muzeális kincsről tud, ami Szolnok megyében található és természetesen ismeri azok történetét is. A jászszentandrási római katolikus templom freskói milyen helyet foglalnak el Szolnok m. művészeti kincsei között?

- Minden esetre a legelsők közé tartozik. Nem az építészeti értékeinél fogva, hanem a benne lévő freskók miatt. Óriási méretü freskók vannak benne, hiszen a szentély teljesen freskóval boritott, a diadaliv hasonlóképpen és a hajóban is két 9.5 m magas freskó található.

- Annak idején, mikor 1933-ban Aba Novák Vilmos és Chiovini Ferenc, mindketten a szolnoki Művésztelep alkotói, elkészitették ezeket a freskókat, nagy vihart kavartak az ország közvéleménye előtt. Mi volt ennek az oka?

- Hát ez egy mondva csinált vihar volt. Mondjuk ugy, a realitása az, hogy az Alföld templomait általában a török kiüzése után barokk stilusban épitették és ilyen módon az alföldi templomokban megszokták a barokk stilusu képeket, festményeket. Na most ez a jászszentandrási templom, ez nem barokk, hiszen maga az épület a századfordulón készült, neogót stilusban. Na most, mivel középkoru jellegü az épitkezés, a müvészek ugy gondolták, hogy egy középkori templomhoz középkori freskóstilus illik és ők ezt a sötétebb, a középkori freskófestészetnek a módszerét és festői megoldását választották. A vihart valójában nem is ez okozta elsődlegesen, hanem egy ujságcikk. Szolnokon dr.Radek István városi tisztiorvos, aki nagy művészbarát volt, irt egy cikket a helyi lapba, amelyben ismerteti ezeknek a freskóknak az értékeit, fölvetette azt az óhajt, hogy miért nincs ilyen Szolnokon, hiszen a Vártemplomban freskók nincsenek, a ferences templomban pedig végeredményben gyenge minőségü freskók vannak. Egy harcias tollforgató páter, páter Odilló, a Katolikus Életben, az a ferencrendieknek a helyi folyóirata volt, megválaszolta ezt, sértve érezte magát és tulajdonképpen a cikknek nem azt az oldalát érte, hogy jó volna, ha Szolnokon is értékesebb festmények volnának, hanem elkezdte a festményt támadni, nagyon sok fölháboritó dolgot irt, többek között azért olyat is, ami abban az időben semmiképpen sem tetszhetett dicséretnek. A cikkének a cime Vallásgyalázó művészet volt.

- Érdekes módon, később a pápának tetszettek ezek a freskók, hiszen neki is elküldték a fotóit.

- Igen. T.i. a helyi sajtóra visszhangként a budapesti sajtó jó szakemberek, művészetértő emberek, természetesen lementek és megnézték a dolgokat és tulajdonképpen hát igen erősen pártfogásukba vették ezeknek a freskóknak a művészi értékét. A végső szót tulajdonképpen Róma mondta ki, mert a római egyházmüvészeti kiállitáson a freskóknak a kis vázlatai nagyon nagy elismerést arattak. Később nagyon érdekes történetek keletkeztek, hogy Aba Novák, azokat, akikre haragudott, belefestette a pokolba, hiszen a diadaliv jobboldalán van egy pokolrészlet is, amelyikbe nem a régi értelembe vett meztelen ördögöket festette meg a művész, hanem öregasszo-

nyokat, öregembereket, frakkos férfiakat zsakettba, csokornyakkendővel, dámákat kis kalappal és igy tovább, tehát tulajdonképpen az akkori társadalmat.

- És ki-ki ráismerhetett önmagára.

- Na most, itt tulajdonképpen nem is önmagukra ismertek az emberek, hanem inkább másokra. Pl. az egyik nagyon ismert képe, a Rómába festett Giovanni, egy öreg koldus, az pl. ugyancsak ott van a pokolban, tehát a müvész megjegyez arcokat, jellegzetes kifejezéseket és amikor dolgozik, akkor ő azt alkalmazza.

- Önarcképét is odafestette.

- Nem a pokolba, meg kell mondani, hanem az a paradicsomi jelenetben van, Ádám és Éva mellett. Önmaga oldalnézetben, sőt, a kép jobbszélén még a felesége is ott van.

- Akkoriban olyan anekdota járt körbe, mivel Aba Novák szemét lehunyta, hogy azért csukta be a szemeit, mert szégyelte a saját freskóját.

- Nem hiszem, mert egy kiváló festő meg tudja itélni, hogy a munkája mit ér és ezen nem volt szégyelni való.

- Ez természetes, de a nép száján igy terjedt, azok között, akiknek nem tetszett Aba Novák freskója.

- Hát erre hadd mondjak, véletlen szerencsém volt, mert VII.-es gimnazista lévén, a Verseghy gimnáziummal osztálykirándulással mi a freskó elkészülte után kimentünk, azon melegiben nézhettük és ott is hallottunk olyan dolgokat. De többek között volt egy öreg magyar is, aki végeredményben egyszerüen elámult és áradozott, hogy milyen csodálatos dolog. Ma pedig már a község, az elmult évtizedektől kezdve, hogy ugy mondjam, büszke erre a mükincsre, mert a nyári idegenforgalmi programba veszik, hogy előadásokat tartatnak, amig élt Chiovini Ferenc, többször kihivták, beszéltették a képekről. Egyet még ugyan mondjunk, hogy a diadaliv másik oldalán pedig magyar szentek vannak István királytól kezdve tulajdonképpen végig megfestve. Eddig elsősorban az Aba Novák Vilmos freskóiról beszéltünk. Na most a templom hajójában pedig két történelmi freskó került, az egyik Szent László vizfakasztása, a jászságnak ugyanis Szent Lászlóval kapcsolatos mondáik vannak és ez vitte a müvészt arra, hogy ezt a témát megörökitse. A másik pedig a déli harangszó, tehát a nándorfehérvári diadal. Ha valaki most történetesen nem Jászszentandráson, hanem Szolnokon akarja látni ezt a két történelmi képet, a chiovini müterem falán az ajtó fölött ennek a freskóvázlata megtalálható.

- Sem a templom, sem a freskó, nem müemlék.

- Tulajdonképpen az 1949. Muzeumi és Müemléki Törvény annak idején ugy határozta meg, hogy a 100 évnél régibb épületeket határozták meg müemléknek, az értékesebbeket, a kevésbé értékesek müemlék jellegüek lettek. Na most, ezen kivül még népi müemlékfogalmat ismert ez a törvényerejü rendelet, azonban már azóta is eltelt 40 év, tehát nyilván ezt az időhatárt már akár a századfordulóig ki lehet terjeszteni és végeredményben nem csak azt kell megbecsülnünk, ami

régi, hanem ha valami csodálatos alkotást napjainkban megcsinálnak, akkor azt ugy kell védeni, vagy jobban kell védeni, mint egy müemléket, mert ezek 100, meg 200 év mulva lesznek müemlékek és ezért pedig mi vagyunk felelősek.

- Bizony, mert a vihar tovább tart, az eltelt 50 év alatt az idő jócskán kikezdte ezeket a freskókat.

- Igen. A tetőszerkezet megromlott és beázások történtek. A freskó, az önmaga egy rendkivül tartós dolog, de azért ha a mögötte lévő falrész elázik, ill. a vakolat elpusztul, akkor a freskó is komolyabb károsodást szenvedhet. Fontos feladat a beázásnak a tökéletes megszüntetése, második feladat az, hogy szakemberrel, restaurátorral, aki freskókhoz ért, megvizsgáltatni, tehát a penészedés, ill. a salétromosodásnak a látható nyomait onnan eltüntetni.

Zene

- Kiss István, a jászszentandrási Községi Tanács elnöke. Ugy tudom, hogy nagyon büszke a falu nevezetességére, Aba Novák freskóira.

- Aki Jászszentandrásra jön, az nemigen mulassza el, hogy megnézze a freskókat.

- Már pedig ide elég sok ember ellátogat, hiszen nagyon hires a thermál-strandjuk, a campingjük, sok külföldi is felkeresi ezt a kisközséget.

- Évente több tizezer és ebből nagyon sok, aki müvészet iránti érdeklődésből keresi a templom freskóit, csak sajnos, némelyik elég rossz állapotban van már

- és bizony, reataurálásra szorulna.

- Igen nagy kárt okozott a befolyó esővíz a freskókba, pl. az ablaküvegek csak egyrétegesek és igy a belső páralecsapódás is tovább pusztitja a freskók állagát.

- Ugy tudom, hogy a Jászság egyik leggazdagabb községe. Bortermelő vidék, nagyon, nagyon szép házakban élnek az emberek. Hát ilyenkor, amikor nincs pénz, azt hiszem, a társadalmi összefogás talán segithetne.

- Az egyház szervezte is. A lakosság adakozott. Ebből az összegből javitották meg a templom tetőszerkezetét, sajnos, azonban már a torony javitása nem történt meg fedezet hiányában. A freskók restaurálására sem kapunk megfelelő összeget. Ugy néz ki, hogy nincs gazdája.

- És a Községi Tanács még nem gondolkodott azon, hogy egy kicsit megmozgatni azokat az embereket, akik nem vallási elhivatottságból adakoznak a templomnak, hanem a müvészi érték miatt adakoznának, szóval a község lakosságát egy kicsit megmozgatni?

- Beszélgetni már beszélgettünk róla, de formát még ez az elképzelés nem öltött, de valamit tenni kell. Ezta müvészeti értéket meg kell őrizni az utókor számára, hisz Magyarországon a második legnagyobb alapterületü freskó. Egész biztos, hogy a lakosság szive-

sen fog adakozni ennek a megmentésére, de ez nem elegendő.

- Tudomásom szerint Ön már kereste az utat ahhoz, hogy müemlékké nyilvánitsák ezt a templomot, aztán nem sikerült.

- Igen. Az épület is fiatal, de ennek elbenére a freskók pusztulnak.

- Tehát 100 év mulva már hiába nyilvánitanák müemlékké, már nem biztos, hogy meg lesznek.

- Vagy legalábbis olyan károsodást szenvednek, amelyet már talán sokkal nagyobb költségben, vagy nem is lehet kijavitani. Ha korára való tekintettel nem is lehet müemlékké nyilvánitani, de müvészeti értékét meg kell menteni.

- És végülis kitől várják a segitséget? mert már kaptak ugye a Megyei Tanácstól, Szolnok Megyei Tanácstól anyagi támogatást, kaptak az Egyházügyi Hivataltól anyagi támogatást, kaptak az itt élőktől támogatást, hát kitől lehet még segitséget várni?

- Továbbra is csak ezek segithetnek. Azonban itt már szükséges a szakembereknek a részvétele, akik fel tudják értékelni és becsülni, hogy ténylegesen mennyi összeg szükséges a képeknek a restaurálására, nem utolsó sorban az épületnek olyan állapotba való hozására, amely alkalmassá teszi, hogy megvédje a helyrehozott freskókat, hisz ugy gondolom, azzal nem sokat teszünk, ha most kijavitanánk a freskóket, de az épület állagát elhanyagolva, az ujat is tovább rongálnánk. Ez a kettő együtt szükséges. Még nem volt olyan ember, aki konkrétan megmondta volna, hogy ez hány millió forintba kerül, mert csak milliókban lehet megfogalmazni a költséget.

Zene

- Kivül-belül tataroznák az egész templomot, de hát akkor hatalmas összegbe kerül, hogy hát szóval nem győzi ez a kis lakosság összeadogatni.

- Szoktak egyébként segiteni? Tehát hogyha most arra lenne szükség, hogy a freskót rendbehozzák, szóval az itt élők áldozatkészek?

- Hát egyértelmü választ nem lehetne adni.

- Hát én is most épitettem, ugy hogy, szóval addig, mig nem épitkeztem, én is hozzájárultam bizonyos összegekkel. Hát nem tul nagyokkal, fiatal házasok voltunk épitkezés előtt. 3 éve, negyedik, tulajdonképpen, hogy épitettünk, hát szóval a fillérnek is helye van, nem a forintnak, ugy, hogy szóval hiába volna jószándék, az még kevés.

- Hát volna, akinek sokkal nagyobb módja volna arra, legalábbis ugy néz ki, hát hogy azok mennyibe járulnak hozzá, nem tudom.

- Ha Öntől, mondjuk kérnének erre egy bizonyos összeget, akkor feláldozna valamit?

- Hát valamennyit fel, de hát az az igazság, hogy kivülre is a kéregetésből volt, hogy ki mennyit adott, aztán hát ez már elég. Közte kell egy kis idő még, hogy az ember belülre is adakozzon.

- Meg ugy hallottam, hogy a most épülő iskola is társadalmi összefogással készül.

- Az is. Aztán hát mikor 2-3 napot az ember évenként rááldoz arra, meg hát tudja, mi van itt falun, már községbe, hát itt más munka is van.

- Pl. állattartással foglalkoznak. Minekünk kertünk van és burzasztó kiadásokkal jár az is tulajdonképpen ugy, hogy mikor a permetőszert, meg mindent beszámit az ember, akkor az a 40 Ft-os barack nekünk nem 40 Ft-ba van, hanem mit tudom én, 15-be. Vagy majd 20-ba.

- Meg az, hogy mi még fiatalok vagyunk és mi is épitkezünk és éppenhogy, csak éppenhogy ott tartunk, hogy most fejeztük be az épitkezést és hát az embernek a sajátja, az is nagyon fontos, hogy rendbe legyen.

Zene

- Hát kivülről nagyon fele-más ez a templom.

- Hát igen, mert az eddigi jevitási munkálatok, azok is már megerőltették a községet annyira, hogy továbbfolytatására várunk kell

- Igy aztán az történt, hogy oldalról szépen be van tatarozva és az eleje, az pedig málik, romos.

- Hát oldalról, meg a teteje, az eleje, sajnos málik. Szoktak szidni a falubeliek, hogy miért nem az elejét csináltuk, miért a hátulját, de ismervén az embereket, igy csináltam meg, mert ezt nem fogják igy hagyni, remélem, de ha a hátulja marad ugy, akkor mindörökre ugy maradt volna.

- Nagy repedések, rések láthatók ezen a tomplomon igy kivülről is.

- Hát igen, mert a templom, mikor ide kerültem, észrevettem, hogy süllyedt és támbetonozást kellett végezni, azonban a betonozás maga megszüntette a süllyedést, de a repedéseket nem szüntette meg, azt már csak a vakolással lehet eltüntetni majd.

- És a toronytető is félbemaradt. Ez a nagyon szép, neogót stilusu templom, most nem éppen Jászszentandrás fénypontja.

- A sisak, az rendben van, azt már az én időmben csinéltuk 15 évvel ezelőtt, hát kisebb hibák a nagy vihar miatt, előfordulnak, de 50 m magas a templom és hát olyan magasságban itt az Alföldön irtózatos szelek tombolnak néha. Hát azt mindig kijavitjuk, de a falazata, meg a többi rész, az sajnos egyelőre várat, mert majdnem 1 millió kellene hozzá.

- Nézzük meg, hogy milyen belülről? Hát már az első pillantásra is látszik, hogy a templom boltive málladozik. Hatalmas vakolatok valamikor lepotyogtak és hát az is ugy maradt.

- Hát sajnos a belső javitásra, tatarozásra mi egyelőre gondolni sem tudunk, mig a külső kész nem lesz. A repedések, vakolatmállások, ezek mind a hibás tető miatt voltak, ami olyan beázásokat okozott, hogy sokszor a padok mellett is megállt a viz. Hát ezt kellett legelőször megállitani, azért csináltuk a tetőt, viszont ha már kivül hozzákezdtünk a tetőhöz, akkor következetesen kellett

haladnunk a falakon tovább. A képeken végigfolyt a viz és ezek a csurgások látszanak és itt hátul mindjárt, a Szent László képnél

- Chiovini Ferenc freskóján

- igen, ennél már látszik is, hogy az alsó középső rész már salétromos lett és már dobja is le a festéket. Itt balra szintén Chiovini Ferencnek a Nándorfehérvári diadala van, ennél is észre lehet venni a szinek fakulását és maga a Kapisztráni Szent János alakja is végig van csorogva. Hát ezt is csak restaurálással lehetne megszüntetni. A kórusnak a mellvédjén a cimerek mind pattogzanak le.

- Igen. Itt a jászsági községek cimereit láthatjuk a kórusnál és nem sokkal különb állapotban van Aba Novák Vilmos freskója sem.

- Aba Nováknak ez az egyetlen teljes templomfestménye. Különösen a szentélynek a belső részénél lehet látni, itt az apostoloknak az alakjainál, hogy már teljesen lekoptak.

- A pokol, azaz az Utolsó itélet a pokolban, ezt is megviselte az idő.

- Egy kicsit elszineződött, de általában

- Mellette közvetlenül a vakolat lemállott.

- Igen. Hát ott volt egy sulyos beázásunk szintén, ez palatető volt, amit szintén javitani nagyon nehézkes, ezért modernebb megoldásra, alauminiumtrapéz lemezzel csináltuk meg, aminek könnyü a javitása, tehát a beázást meg lehet szüntetni szinte órák alatt.

- Igen, csak a falon lévő repedéseket, azt már kevésbé.

- Itt már a felső apostolkép az teljesen tönkrement és ennél a képnél is a szinek tompulása adódik elő. Hát bizony elég sok gondot okoz, hogy mi lesz vele?

- Nagyon sok gondot okoz, hogy Vezér Béla, a római katolikus templom plébánosa, belebetegedett a freskó ügybe. Fogalmazhatok igy?

- Már inkább a templom javitási munkálatokkal kapcsolatban,

- Mind a kettő összekapcsolódik,

- Maga a freskó is izgatja az embert. Aba Novák, mint müvész, páratlant alkotott itt. Hát az kétségtelen, hogy az uj irányba, amibe elindult, nem volt párja és a mai napig sincs. Bizony, mikor ide jöttem és átvettem, nagyon megijedtem az egésztől, hogy mi lesz ebből? Pénz nem volt ugy, hogy évek során kellett aztán előteremteni ezt az összeget. A vármegyei adott 120.000 Ft-ot, az egyházmegye már 300.000 Ft-ot adott, 200.000 Ft folyamatban van, azon kivül pedig a község lakosságának mintegy 1,200.000 Ft körüli összegbe van már eddig a templomnak a javitása.

- 1981-ben levelet irt az Orsz. Müemléki Felügyelőséghez, melyben kérte, hogy segitsék megmenteni ezeket az értékes kincseket, ezeket az értéket képeket. A válasz meg is érkezett: templomuk nem áll müemléki védettség alatt, igy anyagi támogatást a felujitáshoz nem tudunk nyujtani. Javasoljuk, hogy támogatás érdekében ke-

ressék meg egyházi főhatóságukat, egyben a Megyei Tanács egyházügyi titkárát és a főépitészt. Ők segitettek. Most még mennyi pénz lenne szükséges ahhoz, hogy restaurálni lehetne ezeket a valóban tönkrement freskókat?

- Ehhez kellene legalább 800.000 Ft és utána lehetne aztán hozzáfogni a belső restauráláshoz, arról nekem fogalmam sincs, hogy ez kb. mibe kerülhetne.

- Nézve ezeket a gyönyörü, szemet gyönyörködtető freskókat, az jutott eszembe, hogy ha ez igy megy tovább, akkor lehetséges, hogy utolsó itélet lesz Aba Novák freskóján?

- Én azt szoktam mondani, hogyha igy halad, egy jó pár év mulva a salétrom megeszi.

Zene

"Utolsó itélet" Aba Novák freskóján cimmel Cseh Éva riportmüsorát hallották kedves hallgatóink.

Falképek, újjászületés előtt

A Szent Korona és Szent Jobb története

Ha volt nehéz korszaka a huszadik századi magyar művészetnek, akkor a két világháború közötti időszak bizonyosan az volt. A vesztes háború, a határok átszabdalása után úgy kellett volna átgondolnia képzőművészeinknek is a hagyomány és a korszerűség viszonyát, hogy közben nélkülözniük kellett azokat a fogódzókat, amelyeket a törés nélküli fejlődés kínált a mienkénél szerencsésebb országban dolgozó kollégáiknak. Ha lehet így fogalmazni, a Trianon utáni időszak volt az, amelyben hosszú ideig szinte lehetetlennek tűnt a korszerű történelemszemlélet és a korszerű művészetszemlélet elveinek összeegyeztetése.

Hogy hogyan élte meg ezt a helyzetet a magyar művészet? Nos erre a kérdésre akkor tudnánk felelni, ha pontosan ismernénk, mi is keletkezett ebben az időszakban, ha a következő évtizedek magyar művészettörténete tárgyilagosan, a teljesség igényével vette volna számba a termést. Hogy megismerjük, valójában hogyan viszonyult a virágjában lévő majd utóvédharcait vívó szocialista realista művészetszemlélet a huszas-harmincas évek művészetéhez, elég átböngésznünk néhány kritikát a napisajtóban, szaklapokban. Gyakran egyenesen úgy járt a valamilyen ok miatt az „ideológiai alapú" kritika zárótüze elé került mű, mint Szolzsenyicin Gulagja 1970 táján a párt központi orgánumával: a hírhedt „kritikus" kolumnás cikkben semmisítette meg a művet

és a szerzőt, miközben az olvasók sehol nem juthattak hozzá a könyvhöz, hogy szembesíthessék a művet és a bírálatot.

Sokáig ez volt a helyzet a két világháború közötti magyar festészet egyik legkiemelkedőbb alakjával, Aba-Novák Vilmossal , illetve az ő műveivel, különösképpen pedig monumentális alkotásaival is. Nem azt jelentette ez természetesen, hogy művei persona non gratává váltak volna a múzeumokban, kiállítótermekben, hogy ezt követelje, ahhoz nyilván még a legbalosabb kritikusnak sem volt bátorsága. Az 1937-es párizsi világkiállításon nagydíjat nyert művésszel kapcsolatban *ezt* mégsem követelhették. *Azt* viszont, hogy szemlélete korszerűtlen, „irredenta, soviniszta, konzervatív, a nem létező magyar középosztályt képviseli, művészileg nem létező, a kultúrfölény tudatától áthatott", a korszak hivatalos kritikája minden alkalommal nyomatékosan leszögezte. Márpedig egy ilyen ítélet a központi lapban – ha kortársról lett volna szó – minimum feljelentéssel ért fel.

Aba-Novák ekkor persze már több mint három évtizede halott volt, nem védekezhetett. A műveket, vagy éppen a róluk szóló, tárgyilagosságra törekvő írásokat, például *Supka Magdolna* 1966-os monográfiáját persze a kortársak összevethették a megsemmisítő bírálatok állításaival. Nem tehették azonban meg ezt Aba-Novák monumentális munkái esetében. A Rákosi-hatalomátvétel után rövidesen levakolták a szegedi Hősök Kapuja boltozatának szekkóját, az 1938-as Szent István év eseményeit ábrázoló hatvan négyzetméteres faliképet a fehérvári városházán öt réteg glettes festékréteggel birították be, s lemeszelték a fehérvári Romkert Szent István-mauzóleumának szintén szekkotechnikával készült kétszáz négyzetméteres falképsorozatát is.

A művek nem tudnak védekezni. De mű-e egyáltalán a levakolt, lemeszelt alkotás? Mű-e az évtizedeken keresztül raktárban őrzött kép? Annyira bizonyosan, hogy támadni lehessen. Vagy éppen gúnyolódni azokon, akik szóvá teszik, hogy láthatatlan a festmény, amint megtörtént ez például azzal a jószándékú mérnökkel, aki a hetvenes évek második felében szóvá tette, hogy nem láthatóak a francia–magyar történelmi kapcsolatokat ábrázoló, az 1937-es világkiállításon Grand Prix-t nyert pannók. A levélíró persze valóban tévedett, hiszen nem a szó szoros, csak átvitt értelmében töltöttek negyven évet befalazva a képek, s persze, mondani sem kell, hogy úgy a központi pártlap kritikusa, mint a megyei múzeumok akkori igazgatója lecsapta a labdát.

Az viszont tény, hogy a Romkertben, a mauzóleumban majdnem fél évszázadon keresztül borította mészréteg a faliképeket, pontosabban azt, ami belőlük megmaradt. Aki most áll meg a Lux Géza tervezte épületben a szarkofág előtt s körbepillant a falakon, egyszerre érez döbbenetet ama emberi barbárság láttán, amely a huszadik század közepe táján műalkotással szemben megnyilvánulhatott, s megkönnyebbülést, hogy ma már legalább azt lehet látni, mekkora a kár, amelyet néhány év munkájával helyre kell – lehet? – állítani. Annak, hogy a mű ilyen rossz állapotban van, az emberi barbárságon kívül több oka is van. Például az, hogy a szekkotechnikával készült képet, különösen ha nyitott a helyiség, amelyben van, a légnedvesség, a hőmérséklet változás is jobban pusztítja, mint a friss vakolatra festett, az alsóbb rétegekbe is felszívódó freskót. Ráadásul a tető a háborúban bombatalálatot kapott, hosszú időn keresztül ömlött a falakra a víz, együtt hólyagosítva, marva le e festékréteget és a meszet.

A helyreállítás első lépésit 1963-ban Németh Gábor festőművész-restaurátor tette meg. Hosszú szünet után folytatódott a munka, amikor Hernádi György restaurátor, a városházán lévő falikép helyreállítója megbízást kapott Kovács Pétertől, a Fejér megyei Múzeumok igazgatójától a mű feltárására, egyben konzerválására. A munkának ez a szakasza tavaly fejeződött be, az idén kapott, egymillió forintos megbízás értelmében pedig a szakemberek (a művészeti vezető Németh Gábor, a

munkát irányító Hernádi György és munkatársa, Maracskó Izabella) az év végéig a felikép egytizedét, mintegy húsz négyzetméternyi felületet állítanak helyre.

„István király ne hagyd hogy orozva / Országodat idegen felossza / Védd meg Szent Jobb s fényességes ostya" olvasható a fohász a városháza falképének egyik sarkában, de – sejthetően – illik a romkerti mű művészeti programjához is. Sejthetően, hiszen igazán jól látni a műből ma csak a restaurátorok által helyreállított részeket lehet. Nagy foltokban, kontúrokban, s itt-ott kivételes épségben megmaradt részletekben is nyomon követhető persze a megbízók által adott téma, *A Szent Korona és a Szent Jobb története*. A bejárattal szemben, a keleti falon Szent István királlyá koronázása. Vele szemben a még korábbi mozzanat, a magyarság sorsfordító eseménye, a pogány Vajk megkeresztelése. Az északi falon a Szent Jobb legendája, a többi között Mária Terézia-ával, amint éppen az ereklyét megmentő ragúzai szerzeteseket fogadja. Itt festette meg a művész önmagát is csuklyás alakként, no meg, Anonymus alakjában, a Műemlékek Országos Hivatala elnökét, Gerevich Tibort. A déli falon, ahol egykor Sztéhlo Lili üvegablakának színei is a magyar középkort idézték, a Szent Koronára fölesküdött uralkodók, mellettük, Hunyadi Jánostól Horthy Miklósig, kormányzók sorakoznak.

1939. augusztus 30-án adták át a művet, s ez a dátum a város számára éppen olyan fontos volt, mint a művész szempontjából. Nemcsak méreteiben, hanem programjában is nagyszabású művet hozott létre korábbi murális munkáihoz viszonyítva is, a mű átadása egyben a Szent István-i mű előtt tisztelgő eseménysorozat egyik legkiemelkedőbb állomásának bizonyult. Hogy mikor születik újjá, az nem elsősorban a szakemberek igyekezetén múlik, hanem azon, hogy a mai mecénások, a város lakói, vezetői igazán akarják-e, hogy újjászülessen. Egyelőre csak régi fotográfiák őrzik egykori alakját, no meg néhány idős ember emlékezete.

P. Szabó Ernő

SZOLGÁLTATÁS

A Szent István-bazilika ünnepi programja augusztus 20-án:

8.00 A Szent Jobbot tiszteletadásra kihelyezik a Bazilikába.

10.00 Plébániai nagymise. Főpapi misét celebrál és szentbeszédet mond: dr. Seregély István egri érsek.

16.00 Gyülekezés a téren, bevezető áhítat.

17.00 Ünnepi Szent István mise a Bazilika előtt. Celebrálja: dr. Paskai László bíboros prímás, esztergom-budapesti érsek.

18.00 Indul az országos Szent Jobb körmenet. Útvonala: Sas utca, József Attila utca, Roosevelt tér, Zrínyi utca. A körmeneten a történelmi zászlók alatt a magyarokkal együtt vonulnak csángók, székelyek, ruszinok, szlovákok és német zarándokok is. A térre visszaérkezve a körmenet főpásztori áldással és himnuszokkal fejeződik be. Közreműködik a Központi Honvéd Fúvószenekar, valamint több német és magyar ének- és zenekar.

A közlekedésmeteorológia intelmei

Az ORFK Baleset-megelőzési Iroda által a hét végére elkészített közlekedésmeteorológiai előrejelzés szerint a hidegfront ugyan átvonulóban van, de kisebb-nagyobb esők, futó zivatarok lehetségesek, sőt néhol még viharos északnyugati szélre is számíthatunk.

Közlekedésbiztonság szempontjából elsődleges a nedves, síkos utak miatti óvatosabb vezetés, fokozott figyelem, természetesen a széllökésekre is ajánlatos számítani. A szél egyébként közvetve is rossz hatással lehet a szervezetre, számottevően befolyásolja hőérzetünket. Zárt helyen magasabb a hőérzet, ezért aki úton van, annak hirtelen jelentősebb hőmérsékletváltozásokat kell elszenvednie. E megterhelés miatt fáradékonyabbak, figyelmetlenebbek lehetünk. A szelet követő frissebb levegő élénkítő hatású, a vérnyomás hirtelen magasabbra emelkedhet, a pulzus megnövekedik, amitől robbanékonyabbak lehetünk. Az orvosmeteorológus ilyenkor elsősorban a hosszabb utak megtételét ellenzi, aki mégis arra kényszerül, hogy huzamosabb ideig vezessen, ajánlatos az utat pihenők közbeiktatásával megtervezni.

R. M.

„A jövendőt keressük”

Fenti címmel tart ötnapos ünnepi tanácskozást az Erdélyi Gyülekezet a Reménység szigetén, augusztus 18–22. között.

Résztvevők: erdélyi polgármesterek, egyetemisták, diákok, szilágysági és vajdasági látogatók. Kiemelkedő programpontok:

– augusztus 18-án, 14–17 óra között, erdélyi magyar polgármesterek tanácskozása a székelyföldi falvak és városok helyzetéről;

– augusztus 19-én, 9–11 óráig Czövek Olivér, református lelkész, a Zsinati Iroda főtanácsosa előadása: Kereszténység és magyar jövő címmel, este 20–22 óra között Dévai Nagy Kamilla hangversenye;

– augusztus 20-án, reggel 8–10 óráig A vajdasági magyar jövő címmel tanácskozás 55 vajdasági résztvevővel, délután 15–17 óra között a konferencia ünnepi istentisztelete. Igét hirdet: Németh Géza lp., „A jövendőt keressük”;

– augusztus 21-én vasárnap, délelőtt 9–12 óra között ifjúsági tanácskozás: Milyen jövője van egy kisebbségi magyar fiatalnak a szülőföldjén? Menni vagy maradni? Este 20–22 óra között Budai Ilona hangversenye;

– augusztus 22. hétfő, délelőtt 10 órakor, Hogyan kívánjuk segíteni a határon túli magyarokat a következő időszakban? Előadó: Tabajdi Csaba államtitkár, 14 órakor: A konferencia üzenetének meghirdetése.

A Reménység szigete megközelíthető az Örs vezér térről, a Fehér úton haladva, balra a második (festett jelzés) úton, 800 méter után (volt katonai tábor). Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Forgalomkorlátozások

Az augusztus 20-i rendezvények zavartalan lebonyolítása érdekében a fővárosban az alábbi forgalomkorlátozások lépnek életbe:

A Mesterségek ünnepe című rendezvény alkalmából tilos a várakozás:

augusztus 17-én 17.00 órától 21-én 20.00 óráig az I. kerületi Dísz téren,

augusztus 18-án 17.00 órától 21-én 20.00 óráig az I. kerületi Tárnok utcában, a Szentháromság téren és a Mátyás-templom melletti parkolóban.

A gépjárműforgalom elől le lesz zárva:

augusztus 19-én 14.00 órától 21-én 20.00 óráig az I. kerületi Tárnok utca, a Dísz tér, annak Úri utcai vonalát kivéve, a Szentháromság tér, annak az Országház utcai vonalát és az Országos Levéltár előtti utat kivéve.

A Parlamentben tartandó ünnepségek alkalmából tilos a várakozás:

augusztus 18-án 17.00 órától 20-án 24.00 óráig az V. kerületi Kossuth Lajos téren körben és a Miniszterelnöki Hivatal előtti parkolóban,

továbbá augusztus 19-én 17 órától 20-án 24.00 óráig az V. kerületi Alkotmány utcában a Kossuth Lajos tér és a Kozma Ferenc utca között.

A járműforgalom elől le lesz zárva:

augusztus 20-án 08.30 órától körülbelül 09.30 óráig az V. kerületi Kossuth Lajos tér.

A zárt területen belül mindennemű jármű közlekedése tilos! Ez idő alatt a villamos és a trolibusz sem közlekedik.

A lovas bandérium felvonulása miatt időszakos, félútpályás forgalomkorlátozás lesz:

augusztus 20-án 08.20 óra és 09.40 óra között az V. kerületi Kossuth Lajos téren, az Alkotmány utcában, a Bajcsy-Zsilinszky úton, a Károly körúton, a Kossuth Lajos utcában, a Ferenciek terén, a Szabadsajtó úton és az Erzsébet hídon, valamint az I. kerületi Szarvas téren, az Apród utcában, az Ybl Miklós téren, a Lánchíd utcában, a Clark Ádám téren, a Hunyadi János utcában, a Dísz téren, a Tárnok utcában, a Szentháromság téren, a Szentháromság utcában, az Úri utcában, a Palota úton és a Dózsa György tér útvonalon.

❄

Az állami ünnepség alkalmából tilos a várakozás:

augusztus 19-én 17.00 órától 20-án 24.00 óráig az I. kerületi Fortuna utcában, a Bécsi kapu téren és a Hess András téren.

A járműforgalom elől le lesz zárva:

augusztus 20-án 08.00 óra és 14.00 óra között az I. kerületi Fortuna utca, a Hess András tér és a Szentháromság tér. A zárt területen belül mindennemű jármű mozgása tilos!

A Szent István téri ünnepség alkalmából tilos a várakozás:

augusztus 19-én 17.00 órától 20-án 24.00 óráig az V. kerületi Szent István téren, a Sas utcában az Arany János utca és a József Attila utca között, a Hercegprímás utcában a Szent István tér és a József Attila utca között, a József Attila utcában a Sas utca és a Roosevelt tér között, a Roosevelt téren a József Attila utca és a Zrínyi utca között, a Zrínyi utcában a Roosevelt tér és a Szent István tér között.

❄

A járműforgalom elől le lesz zárva:

augusztus 20-án 16.00 óra és 20.00 óra között az V. kerületi Szent István tér, a Hercegprímás utca a József Attila utca és a Szent István tér között, a Sas utca a Szent István tér és a József Attila utca között.

A Szent Jobb körmenet alkalmából a járműforgalom elől le lesz zárva:

augusztus 20-án 17.40 óra és 19.00 óra között az V. kerületi Sas utca, a József Attila utca, továbbá a Roosevelt tér–Zrínyi utca–Szent István tér útvonal.

A tűzijáték alkalmából tilos a várakozás:

augusztus 19-én 17.00 órától 20-án 24.00 óráig az I. kerületi Citadella sétányon, a Szirtes úton a Citadella sétány és a Kelenhegyi út között a Döbrentei téren, a Rudas gyógyfürdő melletti parkolóban, a Bem alsó és felső rakparton, a Groza Péter alsó és felső rakparton, a Szent Gellért alsó és felső rakparton, a XI. kerületi Szent Gellért alsó és felső rakparton, a Szent Gellért téren, a Kelenhegyi úton a Szent Gellért tér és a Kemenes utca között, az V. kerületi Belgrád alsó és felső rakparton és a Március 15. téren, a IX. kerületi Fővám téren.

A zárt területen belül egyéb helyeken a várakozás nincs tiltva, a járművezetők járműveikkel saját felelősségükre várakozhatnak.

❄

Mindennemű járműforgalom elől le lesz zárva:

augusztus 20-án 20.00 óra és 22.30 óra között az I. kerületi Clark Ádám tér, az Alagút, az Alagút utca, a Gellérthegy utca, a Czakó utca, a Sánc utca, a Szirtes utca és a Citadella sétány, a XI. kerületi Kelenhegyi út, a Mánoki út, az Orlay utca, a Csiky utca, a Budafoki út, a Bertalan Lajos utca, a Duna által határolt terület, a budai alsó rakpart a Bertalan Lajos utcától a Halász utcáig, az V. kerületi Kossuth Lajos tér, az Akadémia utca, a Roosevelt tér, a József Attila utca, a József nádor tér, a Harmincad utca, a Károly körút, a Múzeum körút, a Vámház körút, a IX. kerületi Lónyay utca, a Bakáts utca, a Duna által határolt terület. A járműforgalom elől elzárt területen belül mindennemű jármű közlekedése tilos!

A járműforgalom előli lezárások általában rendőri erővel történnek, ahol szükséges, a lezárás és terelés egyértelműbb, hatékonyabb jelzése érdekében piros-fehér nyílalakban sávozott táblákat és „Behajtani tilos” jelzőtáblákat helyeznek el.

A lezárt területet határoló útvonalon a járművek zavartalanul közlekedhetnek. A várakozási tilalmakat „Várakozni tilos” jelzőtáblák fogják jelezni.

A közlekedési hatóságok kérik a járművezetőket, hogy a várakozási tilalom alá eső területen ne parkoljanak, illetve, ha tehetik, a jelzett időpontokban kerüljék el a fenti helyeket.

HÉT VÉGI PROGRAMAJÁNLAT

Kiállítások

BUDAPEST, József Attila MK-Galéria: Rudas Klára grafikusm. és Zsitvai Miklós szobrászm. kiáll. (szo. zárul) – Magyar Kult. Alapítvány székháza (I., Szentháromság tér 6.): Erdélyi Lajos: „Az élők háza” c. fotókiáll. megny. (p. 14) – Vigadó Galéria: „4 + 3” – Nádai Tibor, Snopper Zsuzsa, Vásárhelyi János, Vida Gyula belsőépítészek és Huros Annamária, Szegő György, Zimmer Judit látványtervezők kiáll. megny. (p. 15) – **CSÁKVÁR**, Kálvin utcai Kiállítóterem: Tavaszy Noémi festőm. tárl. megny. (v. de. 11.45) – **DEBRECEN**, Kortárs Galéria: Macskássy Izolda festőm. kiáll. (szo. nyílik meg); Kölcsey MK (Kisgaléria): Orsz. népi ékszerkiáll. (v. zárul) – **GYULA**, Várkert: Vadászat, halászat, horgászat, környezetvéd. kiáll. és vásár (p. 16, szo., v. 10-től) – **HOLLÓHÁZA**, Porcelángyári Múzeum: „Szomszédolás” c. népm. bem. – Szlovákia Kult. Intézetének vendégkiáll. (p. nyílik) – **KECSKEMÉT**, Táncsics Mihály MH: Válogatás 25 év anyagából – Bálint Vilmos gyűjt. fotókiáll. (szo. nyílik meg); Kecskeméti Képtár: Farkas István (1880–1944) emlékkiáll. (v. zárul) – **KÖRMEND**, Városi Kiállítóterem: Haranghy Jenő festőm. emlékkiáll. (v. zárul) – **LEÁNYFALU**, Petőfi MH: Péterfy László képzőm. kiáll. megny. (p. 17.30) – **MÁTRAHÁZA**, Bérc Szálló: Palóc babagyűjtemény (aug. 31-ig) – **PÉCS**, Városstört. Kiállítóterem: Régi üvegek Szalay Imre hagyatékából (szo. zárul) – **SÁROSPATAK**, Képtár: Halmy Miklós festőm. életműkiáll. megny. a Zempléni műv. napok alk. (p. 18) – **SZERENCS**, Rákóczi vár: Duray Tibor (1912–1988) festőm., szobrász, grafikus kiáll. (p. nyílik meg) – **VISEGRÁD**, Salamontorony: Gémes Péter és Romvári János kiáll. (cs. nyílt meg).

Hangversenyek

BUDAPEST, Budai Parkszínpad: A M. Rádió Népizenekarának gálaműs. (szo. 18., esőnap: v. 20.30) – Néprajzi Múzeum: Zenés vasárnap délelőtt a múzeumban – Az Akiryu Vegyeskar (Japán) konc., vez. Suzuki Shigeo (v. de. 11.) – Pesti Vármegyeház Díszudvara: Cseh klasszikusok I. – A Bp.-i Fesztiválzk. hangv., vez. Fischer Iván (p. 19.45), Mozart és Prága (v. 19.45, rossz idő esetén a koncertek helye: Városháza Díszterme) – **BALATONALMÁDI**, Vörösberényi erődített templom: Barokk kamarazene, énekel: Lax Éva (p. 20) – **BALATONFÜRED**, Ref. „Fehér” templom: Lehotka Gábor orgonahangv. (p. 20) – **CSÁKVÁR**, Erdészeti Pihenőpark: A Zeneiskola Fuvósegy. műs., műv. vez. Karácson Zoltán (szo. 17) – **FÜZESABONY**, Hangv. a kastélyért. „Kiránduló koncert”, km. a Magyar Kamarakórus (v. 11) – **GYÖNGYÖS**, Kolping Okt. és Kult. Központ: David Koch bluesgitáros, énekes (USA) hangv. (p. 18) – **GYŐR**, Zenepavilon: A Győri Kürt Quartett konc. (v. 11) – **HAJDÚBÖSZÖRMÉNY**, Múzeumudvar: A II. Orsz. Gitártábor záróhangv. (p. 20) – **KARCSA**, Ref. templom: A szolnoki Bartók Kamarakórus konc. (v. 16) – **MARTONVÁSÁR**, Mg.-i Kutatóint. parkja: A M. Áll. Hangversenyzk. és a M. Áll. Énekkar Beethoven-estje (p. 19, esőnap: v.) – **MISKOLC**, Ortodox templom: Az ungvári Cantus Kórus hangv. (p. 19) – **SÁROSPATAK**, Várudvar: A Liszt Ferenc Kamarazk. konc., csellón km. Starker János, USA (v. 20) – **SÁTORALJAÚJHELY**, Piarista templom: Barokk kamaraest (szo. 20) – **SIÓFOK**, Szabadt. Színpad: Neoton konc. (p. 21) – **SZENTENDRE**, Ref. templom: A Szentendrei Kamarazk. és a Musica Beata Kórus hangv. (szo. 19) – **SZERENCS**, Várudvar: A Budapesti Rézfúvós Kvintett konc. (szo. 19) – **TATA**, Vár (lovagterem): „Ékes énekek” – A Vagantes egy. Balassi emlékműs. (p. 19) – **VÁC**, Bartók Zeneisk. hangverseny-terme: Kortárs Zeneműhely (v. 19-től).

Művelődési Házak

BUDAPEST, Budai Vigadó: Repr. folklóresték – Az Áll. Népi Egy. előa. (v. 19) – Ferencvárosi MK: Nosztalgia társkereső klub (p. 18-tól) – Kispesti Munkásotthon: Egyedülállók Klubja, zene: Club Quartett (v. 16.30) – Ráday Klub: Nonstop rock and roll (p. 21-től) – **BADACSONYTOMAJ**, Egry József MH: Operett gálaműs. és a Badacsony Táncegy. folklórelőa. (p. 20) – **BALATONFÖLDVÁR**, Közösségi Ház: Magyar–bajor baráti találk. (szo., v. 10-től) – **BODROGKERESZTÚR**, Faluház: Gyermektánc bem. (szo. 11) – **CEGLÉD**, Kossuth MK: Bélyeggyűjtők cseredélelőttje (v. 9–12) – **GYÖNGYÖS**, Kolping Okt. és Kult. Központ: Disney-délelőtt, színes szórak. programmal (szo. 11–13) – **KECSKEMÉT**, Planetárium: Nyárvégi lézershow (szo. 20), „Csillagmese – igaz mese” (v. de. 10-től); Ifj. Otthon: Éjszakai mozi – „Sose halunk meg!” (rend. Koltai Róbert) c. színes magyar film vet. (szo. 22) – **NAGYKANIZSA**, Sátor: Nyári popkoncert (v. 21) – **PÉCS**, Patacsi MH: A Dolina egy. konc. (szo. 19) – **SÁROSPATAK**, több helyszínen: Zempléni Művészeti Napok – Vár (lovagterem): Balassi emlékest, km. Papp János színm., Pertis Zsuzsa (csembaló), Czidra László (blockflöte), Kállay Gábor és Mukk József (ének), a Magyar Kamarakórus, vez. Antal Mátyás (szo. 18) – **SZENTBÉKKÁLLA**, Pegazus Fogadó: Szentbékkállai művészeti esték '94 – **TATA**, Magyary Zoltán MK: Kristály Kupa sakkverseny (szo. de. 10-től) – A cigány folklór kincseiből (p., szo., v. 20-tól) – **VISEGRÁD**, Mozi: Robin Hood, színes szinkr. amerikai kalandfilm vet. (szo. de. 10).

Szabadtéri rendezvények

BUDAPEST, Budai Parkszínpad: BM Duna Gálaműs. (p. 20, esőnap: v.) – Margitszigeti Szabadtéri Színpad: Ludas Matyi, a Honvéd Táncszínház előa., km. a Hegedűs egy. (p., szo. 17) – Városliget (Széchenyi fürdő melletti tér): Örökzöld melódiák – A Főv. Nagycirkusz zenekarának promenádkonc. (v. 13-tól) – **AGÁRD**: Európa '94 ifj. találk. (p., szo., v. 10) – **BALATONBOGLÁR**, Platán strand: A Boglári szüret progr. (szo. 10-től) – **BALATONFÖLDVÁR**, Szabadt. Színpad: Delhusa Gjonkonc. (p. 21, esőnap: v.) – **BALATONFÜRED**: Füredi borhét (p., szo., v. 10-től); Térzene a Tagore sétányon (szo., v. 10) – **BALATONSZÁRSZÓ**, Üdülőközpont: Szárszói Kult. napok (p. 16., szo., v. 10-től) – **CSÁKVÁR**, Erdészeti Pihenőpark: Csákvári Napok '94 – Vidám zenés műs. (szo. 15) – **DEBRECEN**, több helyszínen: 25. jub. Nemzetk. Virágkarnevál (szo. 8-tól) – **DÖMÖS**: A Dömösi Napok progr. (szo., v. 10-től) – **FÓT**: Fóti búcsú (szo. 10-től) – **FÜZÉR**, Szabadt. Színpad: Külf.-i gyermektáncegy.-ek bem. (p. 18) – **GYENESDIÁS**: Szt. Ilona napi búcsú (v. 9-től) – **GYÖNGYÖS**, Szabadt. Színpad (volt Kertmozi): A „Gyöngy” Nemzetk. Néptáncfeszt.-egy.-einek bem. (v. 20) – **KARCAG**: III. Nagykunsági Kult. Napok (p. 16., szo., v. 10-től) – **KAZÁR**: Kazári búcsú (v. 9-től) – **KECEL**: A Keceli szüret '94 rendezvényei (p. 14, szo. 10-től) – **KÖRMEND**, Rába-part: A Népek Barátsága Vízitúra résztvevőinek találk. (szo. 10) – **MEZŐTÚR**: Turi vásár (p. 10-től) – **MISKOLC**: Lillafüredi sport- és szabadidőnap (szo. 10-től) – **MONOR**: I. Orsz. graffiti feszt. (p., szo. 10-től) – **NYÍREGYHÁZA**: Jósavárosi Napok – Színes rendezvények a Május 1. téren (szo. 14) és a Kossuth téren (v. 17.30-tól) – **PÁCIN**, Várkastély parkja: Külf.-i táncegy.-ek bem. (szo. 19) – **PILISMARÓT**, Dunaparti kemping: Pilismaróti nyárbúcsúztató (szo. 16, v. 10-től) – **SÁROSPATAK**, Várkert: A Zempléni Nemzetk. Gyermektáncfeszt. bem. előa. (v. 10) – **SÁTORALJAÚJHELY**, MK szabadt. színpada: Külf.-i táncegy.-ek progr. (p. 19) – **SIROK**: Népdalkörök nemzetk. találk. (p. 16, szo. 10-től) – **SÜMEG**: Várjátékok – A Gubbio-i (Olaszo.) zászlós íjászok felv. és bem. (p., szo. 16-tól) – **SZÉKESFEHÉRVÁR**: Ifjúsági Fúvószenekarok Európai Feszt. (szo., v. 10-től) – **SZIGLIGET**: Pannónia virágoskertje – Virágkarnevál (szo. 10-től) – **TIHANY**, Rege presszó terasza: Térzene (szo., v. 10.45) – **ZEBEGÉNY**: Nemzetk. festőverseny (v. de. 10-től)

Színházak

BUDAPEST, Áll. Operaház: Budafest, Nyári Opera- és Balettfeszt. – Verdi: Nabucco, km. az Operaház ének- és zenekara (p. 20) – Madách Kamaraszínház: Miért nem marad reggelire? Vígj., hűtött nézőtérrel (p., szo., v. 20) – Népligeti Planetárium: Felnőtteknek ajánlott előadások – Az ufó-vadászok csapdája (p. 14.30, szo., v. 16), Kalandozás a Naprendszerben (szo., v. 14.30), Égiekkel játszó földi lelemény (v. 13-tól); Ifjúsági műsorok – A Nap csapdája (p. 9.30, szo., v. 9.30 és 11), Az élet bolygója: a Föld (szo. 13-tól) – **CSÁKVÁR**, Erdészeti Pihenőpark: Csákvári Napok '94 – Részletek a Húsvét a hegytetőn c. musicalből – Az Effect színház prod. (szo. 18) – **GÖDÖLLŐ**, Máriabesnyői kapucinus kolostor templomudvara: Marica grófnő (operettelőa.), km. a Főv. Operettszínház művészei (p., szo., v. 20.30) – **GYÖNGYÖS**, Szabadtéri Színpad: Bajor Imre és társai vidám műs. (szo. 16), „Mindenki kedvére” – esztrádműs. (18), „Azok a boldog békeidők” – Kabaré- és kupléműs. (21) – **NYÍREGYHÁZA**: Jósavárosi Napok – Május 1. tér: A Bessenyei Színkör zenés összeáll. (szo. 15-től) – **SÁTORALJAÚJHELY**: A II. Zempléni Nemzetközi Gyermektánc Fesztivál zárónapja – Táncos, zenés felv. a Kossuth utcán (v. 16-tól), A fesztivál záróünnepsége (16.30); Fesztiválgála a színházteremben (17) – **SOPRON**, Fertőrákosi Barlangszínház: A II. Nemzetk. Folklórgála programjai (v. de. 10-től) – **SZEGED**, Dóm tér – Szegedi Szabadtéri Játékok – C. M. Schönberg–A. Boublil: Miss Saigon (mus.), a Rock Színház és a Főv. Operettszínház közös prod. (p., szo. 20, esőnap: v.) – **SZIGETVÁR**, Zrínyi tér: Tabarin-komédiák, a „Szentlőrinci Utcaszínház” előa. (szo. 20.30), „Hold alatt...” – a szekszárdi Holló egy. műs. (szo. 21).

Aba-Novák Vilma 35.

A rádió mellett

Ahol a kórház – mennyország

Fiatalon minden más – a börtön is, még a Gulág is. Talán akad, aki emlékszik annak a kárpátaljai férfinak a mosolyára, aki egy nem túl régen sugárzott tévériportban azt találta mondani ifjúkori lembergi raboskodásáról – sokat tanult, művelődött ott egy cellatársa jóvoltából –, hogy :„szóval jó volt". *Mit nem mondok?!* – ez volt a mosolyában, mikor észbekapott, de mégse vonta egyértelműen vissza.

Galgóczi Árpád mosolyát nem láthattam, mivel ő a rádióban emlékezett múlt csütörtökön *Csaba Klári: A „Démon" vonzásában* című dokumentumműsorában gulágos éveire. „Összeesküvőként" bukott le villámgyorsan mátészalkai diáktársaival együtt még 45-ben. Politikai elítéltként kaptak 20-25 évet, s marhavagonokban indították őket 1947-ben – 17 évesen – a Szovjetunióba, hogy végül egy kazahsztáni táborban tapasztalhassák meg, mit jelent gyakorlatban a Gulág fogalomnév. Mondom, nem láthattam az arcát, a szemét, de az ő hangjában is bujkált valamiféle derűs nosztalgia, amit persze a máig hihetetlen csoda árnyalt: mégis túléltem, mégis itt vagyok, sőt...

Mikor 1953-ban meghalt a generalisszimusz, milliókkal együtt fordult a sorsa: elindulhatott haza.

„Csak" hat éven át volt – negyvenkilósra fogyva – „állandóan borzasztó éhes", csak a lába fagyott el a 30-35 fokos hidegben, de – „európai kultúra"! –: tudta, hogyan lehet lázat „produkálni" és akár valódi betegséget is, mert a kórház mennyország volt a kinti munkához képest, a köztörvényes rabtársaktól való nyavalyatöréses félelemhez és felsorolhatatlan más megpróbáltatáshoz képest.

A túlélés ösztöne talán kivételes erővel lépett harcba a körülményekkel, de Galgóczi Árpád úgy mondta, véletlenül jött rá, hogy képes primitív – valamelyest karakteres – portrékat rajzolni, s ezáltal népszerűségre szert tenni, ami gyakorlatilag néhány gramm plusz kenyeret, cukrot, dohányt jelentett, egyszóval: az Életet. S nem csupán neki, hanem a környezetében lévő magyar rabtársainak is. Ma már közismert lágertörvény volt a Gulág-világban: kenyérért ölni nem hogy bűn, de egyenesen kötelesség, ha másképp nem lehet megszerezni. Galgóczi Árpád is említette: soha senki, apa fiával se osztott meg egy falatot se, *csak magyar a magyarral*. Az elején próbáltak a német rabtársakkal barátkozni, de tapasztalniuk kellett, annyira más a mentalitásuk, hogy nincs mit kezdeni velük.

Magyar a magyarral mindent megosztott, s magyar volt a legjobbb építő-, a legjobb gépészbrigád, magyarok voltak a legjobb kórházi ápolók.

Nem, ez nem képzelgés, nem hivalkodás – ha baj van, mindig tudjuk, mit kell tennünk, mindig segítünk egymásnak is, másnak is, a bajban kiderül, hogy találékonyabbak, erősebbek, okosabbak vagyunk, mint magunk gondoltuk volna. Vajon nekünk tényleg „Mohács kell"?

Galgóczi a bajnak „köszönheti" még azt is, hogy Lermontov *Démona* műfordítóvá tette. Igaz, ismernie kellett Puskint ahhoz, hogy a lágerben „irodalmi kapcsolatokat" teremtsen, és oroszul is a költészet iránti vonzalom miatt tanult meg tisztességesen – lelki táplálékhoz juttatva ezzel magát, ha kezdetben nem is szándékos tudatossággal.

Sok Gulágot megjárt sorstársa hallgathatta Galgóczi Árpád „élménybeszámolóját" – és sokan már nem. Némelyek azt is mondhatták volna magukban: neked viszonylag könnyű volt, fiú. Ha nem hangzott volna el az is: tudja, Kolimán például sokkal nehezebb körülmények közt raboskodtak itthon megismert bajtársai. *Lóránt Lajos* dramaturg érdeme, hogy nem maradt ki ez a mondat.

(emi)

Humánum és monumentalitás

Aba-Novák-kiállítás Szegeden

Aba-Novák Vilmos: Kettős önarckép (A művész és felesége), 1925

Sokan inkább azok miatt a művei miatt ismerik, amelyek nem láthatóak: a Szegedi Hősök Kapuja és a székesfehérvári Szent István-mauzóleum lemeszelt freskói után. Mindkettőn szerepelt Horthy Miklós is, az első hiába állított hát emléket az első világháború szegedi és Szeged környéki áldozatainak, hiába hódolt az országteremtő király műve előtt a másik, lemeszelték, levakolták mindkettőt. Sokan a huszadik századi egyházi művészet egyik legkiválóbb alakjaként tartják számon, nem jogtalanul, mert rövid pályája alatt – 47 éves korában hunyt el – jó néhány fontos megbízást kapott. 1931-ben kezdett hozzá a szegedi Demeter-torony falképeinek megfestéséhez, 1933-ban pedig a jászszentandrási plébániatemplom szentélyének és diadalívének freskóihoz, s olyan vihart kavart a művel, hogy a hullámok elértek a Vatikánig. Utolsó monumentális művét, amely egyben első és egyetlen mozaikja is volt, halála után tanítványa, *Hajnal János* fejezte be.

„Monumentális" – ez a jelző fejezi ki talán művészete lényegét a legtalálóbban, hiszen 1937-ben is két óriási pannóval nyert a Grand Prix-t a párizsi világkiállításon: a munkák témáját a francia–magyar kulturális illetve történelmi kapcsolatokból merítette. Akkor is nagyszabású alkotott azonban, ha nem falképet festett, hiszen monumentalitása elsősorban abból a szemléletmódból következett, amellyel az embert, a világot figyelte. Ahogyan olasz kortársai, *Mario Sironi, Carlo Carra* és a többiek, a „vissza a rendhez" szemléletmód legjelesebb képviselői, Aba-Novák is annak az embernek az ideálképét kívánta megfesteni, aki a természettel és a történelemmel harmóniában él, ebből következően megtalálja saját belső békéjét is. Egyéniségéből, eruptív erejéből következően az ő munkásságában különös módon valósult meg a rend, jött létre a nyugalom: újra és újra feltámadó, egymással ellentétes indulati viharok eredményeként.

Korszakos jelentőségű életművének néhány fontos darabját ezekben a hetekben egy szegedi kiállításon láthatjuk. A Móra Ferenc Múzeumban április harmincig nyitva tartó tárlat anyagát *Szatmári Gizella* válogatta, úgy, hogy az alig három tucat alkotás is érzékeltesse a pálya ívét, főbb szakaszait. Szerepel néhány korai munkája is, önarckép, aktok, városrészlet, a hangsúly azonban az 1926 utáni évek termésére, az „igazi" Aba-Novák munkásságára helyeződik, amikorra egyrészt kialakította expresszív, a dinamikus színvilág és a szilárd szerkezeti rend egyensúlyán alapuló formanyelvét, másrészt véglegesen körvonalazódtak az őt foglalkoztató témakörök. Ahogyan mindenben, tematikai, műfaji szempontból is az egymással szöges ellentétben lévő világok vonzották. Aligha történhetett volna másként, hogy egyszerre, s oly intenzíven érdeklődött a mozgalmas csoportjelenetek, az egyéniséget a csoport jellemzőiben feloldó, a személyiségre jellemzőt a pillanatnyi látványnak alárendelő cirkuszi jelenetek és az egyén legrejtettebb titkai visszaadására is képes portré műfaja iránt. Hogy miközben ihletett képek sorát festette a magyar tájról, a történelmet idéző falvakról, városokról és lakóiról, megihlette a dzsessz, a huszadik század „őrülete", a nagyvárosi folklór és életmód is. Aligha történhetett volna másként, hogy ő, aki a magyar művészek közül talán a legszebb itáliai városképeket, tájképeket, zsánerjeleneteket festette, New York-i útja során megigézetten bámulta, rajzolta a felhőkarcolókat és a tövükben áramló tömeget.

A „grandiózus tehetség" fogalma, ahogyan Barcsay Jenő nevezte kollégáját, azonban talán magában foglalja az ellentétekből való építkezés kötelességét is. Különösen akkor, ha a művészet és a humánum olyan erős alapokra épül egy festő munkásságában, mint az övében. Ezt az alapot alighanem a kétéves római ösztöndíj időszaka alatt erősítette, mélyítette olyan tartósra, hogy az alig másfél évtized alatt rajta emelt épület erős maradt abban a fél évszázadban is, amikor nemcsak freskókat meszeltek le, de igyekeztek eltüntetni minden követ, falat, képet vagy éppen szobrot, amely a múltra emlékeztetett.

P. Szabó Ernő

A MIRELITE Külkereskedelmi Rt.

igazgatósága értesíti a tisztelt részvényeseket, hogy a társaság

1994. évi rendes közgyűlését

1994. május 20-án de. 10 órakor

tartja

A közgyűlés helye:

Hotel Fórum Szálloda, Budapest V., Apáczai Csere János u. 12-14.

Napirendi pontok:

1. Az 1993. üzleti év lezárása.
1.1. Az igazgatóság jelentése az 1993. évi üzleti tevékenységről.
1.2. Az igazgatóság indítványa az eredmény felosztására és az osztalék megállapítására.
1.3. A felügyelőbizottság jelentése.
1.4. A könyvvizsgáló jelentése.
1.5. Az 1993. évi üzleti jelentés elfogadása, a mérleg jóváhagyása, az eredmény felosztása és az osztalék megállapítása.
2. Az alapszabály módosítása.
3. A vezető tisztségviselők, valamint a könyvvizsgáló újraválasztása.
4. A vezető tisztségviselők, valamint a könyvvizsgáló 1994. évi díjazásának megállapítása.
5. Egyebek.

A MIRELITE Külkereskedelmi Rt. 1993. december 31-ei mérlege

Eszközök:	M Ft:	Források:	M Ft:
Immateriális javak	1,5	Saját tőke	384,8
Tárgyi eszközök	290,2	Mérleg szerinti eredmény	7,6
Befektetett pénzügyi eszközök	157,9	Céltartalékok	2,5
Készletek	55,4	Hosszú lejáratú	
Követelések	613,6	kötelezettségek	4,4
Értékpapírok	61,0	Rövid lejáratú	
Pénzeszközök	15,9	kötelezettségek	802,8
Aktív időbeli elhatárolások	8,4	Passzív időbeli elhatárolások	1,8
Eszközök összesen:	**1203,9**	**Források összesen:**	**1203,9**

A közgyűlésen a részvényesek személyesen vagy az általuk közokiratban, illetve teljes bizonyító erejű magánokiratban meghatalmazott képviselőjük útján jogosultak részt venni. A társaság alapító okiratában foglaltak szerint, a névre szóló részvények tulajdonosai közül a közgyűlésen az a részvényes élhet szavazati jogával, aki a közgyűlés napját megelőző munkanapon, a hivatalos munkaidő végéig, tulajdonosként a részvénykönyvbe bejegyzésre került.
A fenti feltételek teljesítése esetén, a részvényesek a közgyűlést megelőzően szavazójegyeket kapnak (a közgyűlés helyszínén, de. 9 órától).

A részvényesek a közgyűlés napirendi pontjainak részletes anyagát postai úton kapják kézhez.

Az igazgatóság közli, hogy ha a közgyűlés nem határozatképes, a megismételt közgyűlést - változatlan napirendi pontokkal és azonos helyszínen - 1994. május 20-án de. 11 órára hívja össze. A megismételt közgyűlés, tekintet nélkül a megjelentek számára, határozatképes.

A MIRELITE Külkereskedelmi Rt. igazgatósága

Ősbemutató

Kedves ünnepség színhelye volt a genfi magyar ENSZ-misszió székháza a múlt héten. *Boytha György* nagykövet itt látta vendégül *Bogsch Árpádot*, a Szellemi Tulajdon Világszervezetének (WIPO) elnökét abból az alkalomból, hogy bemutatásra került a róla készült portréfilm. Ez a bemutató voltaképpen ősbemutatónak számít, ámbár a filmet Csíkszeredában már a Géniusz '96 ottani rendezvényén láthatták az érdeklődők. Ősbemutató amiatt, mert itt jöttek össze a film alkotói, a film szereplője és közelebbi baráti köre, tisztelői. A filmet Bonta Zoltán rendezte; végigköveti – amennyire lehet – Bogsch Árpád életútját a Fasori Evangélikus Gimnáziumtól az ENSZ egyik legjelentősebb szervezetének elnöki székéig. Izgalmas pálya ez, amelynek szakmai indulását leginkább talán a portré-film alanyának szavai jelölik: „Minden a Magyar Rádióval kezdődött". Bogsch Árpád ugyanis fiatal jogászként a Magyar Rádiónál helyezkedett el, itt kezdett szerzői jogi kérdésekkel foglalkozni, és innét távozott előbb Franciaországba, majd az Egyesült Államokba, ahol jogi diplomáját újabbal erősítette meg, és onnét került – választással – a genfi szervezet alelnöki posztjára, majd elnöki székébe. Ezt a tisztet már harmadszor tölti be, és ez amiatt is érdekes, mert választott tisztségről van szó. A szervezet az ő vezetésével nőtte ki magát az egész világot átfogó intézménnyé, és az ő irányítása alatt épült meg az impozáns székház is, ahol több mint száz tagország ügyeit intézik nemzetközi szakemberek. A filmbemutatót baráti beszélgetés követte, amelyen az elnök volt és jelenlegi munkatársai közül is jó páran részt vettek. Megható volt tapasztalni Bogsch Árpád ragaszkodó szeretetét szülőföldjéhez és azt a tennivágyást, amely mindmáig hazájára irányítja figyelmét.

(f)

Lyoniak Budapesten

Wladyslaw Znorko: Svejk a világvégállomáson című művével vendégszerepel a lyoni Cosmos Kolej társulata kedden, a budapesti Művész Színházban. Az abszurd, a groteszk és a líra elemeit ötvöző játék Jaroslav Hasek hősének, Svejknek segítségével idézi fel az Osztrák–Magyar Monarchia bukását, majd a XX. század későbbi tragédiáját. Az előadás szereplői katalán és magyar „keverék nyelven" szólaltatják meg a darabot. A jelmezeket Guylaine Pericat készítette. A különleges hanghatások összeállítója: Bernard Vallery, a fényhatások „komponistája" pedig Serge Tastevin. Wladyslaw Znorko első művét, a Berlin balettet 1982-ben mutatták be.

SaRock

Mesteremberek

Aki szereti a ZZ *Top* zenéjét és felteszi a lemezjátszójára a texasi trió legújabb albumát, az *Antennát* (BMG/Quittner), nem fog csalódni. (Mint ahogy a fiúk klipjében felbukkanó lányokban sem.) A Jockey Ewing olajkútjainak árnyékában felnőtt három zenész – *Billy F. Gibbons* gitár, *Dusty Hill* basszus, ének és *Frank Beard* dob – ugyanis pontosan ugyanazt a déli rock and roll zenét nyomja, mint bármelyik másik lemezén. Ez az antenna is a tőlük megszokott színtiszta elektromos energiát sugározza. Jó érzékű mesteremberekhez illően több slágert is elhelyeztek a korongon, melyek közül a Pincushion előreláthatólag még jó néhány hellyel kúszik feljebb a nemzetközi listákon. A Breakaway című dalban pedig sebezhetőbb oldalukról is megmutatkoznak a fiúk.

A mesteremberek természetesen idehaza is dolgoznak. A Hungaroton-Gong gondozásában látott napvilágot *Benkő László* sorrendben negyedik szóló nagylemeze, az *Impressio*. (Az idén szeptember 2-án a Népstadionban búcsúzó *Omega* egyik frontembere eddig a Lexikon A-tól Z-ig, az Ikaros és az Omegamix című produkciókat jegyezte.) Mostani lemeze Az én történetem című tévéfilmsorozathoz írt zenéit tartalmazza. A művek hangulatát elárulják a címek: Ha itt a hajnal, Elégia, Tök jó most, Etűd, Szeress, Boldog magány.

A maguk idejében szintén mesteremberekre számító zenészekből álló *Karthago* is elbúcsúzott már, s emléknek itthagytak egy hetvenperces CD-lemezt, mely az első (1981), az Ezredfordulón (1982) és a Senkiföldjén (1984) című albumaikról válogatott 14 dalt tartalmazza. A zenekar egyébként – más felállásban – még 1979. július 15-én debütált a Budai Ifjúsági Parkban, s csak egy évre rá nyerte el jól ismert arculatát. A kemény alapokon nyugvó, dallamos rockzenét játszó együttes hamar elfordult a kezdetektől meghirdetett irányvonaltól – az amerikai west-coast muzsikához hasonlót próbáltak meg idehaza népszerűsíteni –, s meghallgatva őket déja vu érzése támad az embernek. Ha így egyben nem is, részleteiben bizony felfedezhetők a dallamok és zenei megoldások más előadók korábbi lemezein is. A technikailag képzett zenészek később pedig egyre több showelemet vittek műsoraikba, s nem véletlenül írta az egyik korabeli kritikus, hogy „ha ez így megy tovább, lassan popzenészek egy fantomnemzedékét látjuk majd a színpadon, s ahelyett hogy lázban élnénk, szép lassan elszunyókálunk az első sorban."

(jávorszky)

Egy clevelandi család vállalkozása

Kossányi-tévé Amerikában

Hazánkon kívül az ohiói Clevelandben működik a legnagyobb magyar nyelvű tévé- és rádióállomás, a Nationality Broadcasting Network. Az állomás naponta műholdon keresztül kétórás magyar tévéműsort és ugyancsak naponta kétórás magyar rádióműsort sugároz. Az NBN magyar műsorainak számát tekintve egyike az Egyesült Államokban működő egyik legjelentősebb nemzetiségi adónak. A tévé- és rádióállomás tulajdonosa *Kossányi Miklós*, aki családi vállalkozásban *Mária* nevű lányával és *Attila* nevű fiával üzemelteti az adókat. A Kossányi család 33 éve mindennapos magyar rádióműsort és 14 éve mindennap magyar tévéműsorokat sugároz.

Ők voltak az elsők, akik a magyar szót és a magyar himnuszt először küldték fel az űrbe, 1982 szilveszterekor. Az NBN-tévé és a szintén Kossányi tulajdonban lévő VKTX rádióállomás a magyar mellett még különböző nemzetiségi műsorokat sugároz. A tévéműsorok egy része bemutatja az amerikai tájakat, az amerikai életformát.

A Kossányi család igyekszik a független magyar rádió- és tévéállomás anyagi bázisát is megteremteni. Az NBN-nek teljesen felszerelt produkciós stúdiója van, ahol nemcsak saját anyagaikat veszik fel, de különböző amerikai tévéállomásoknak is készítenek hirdetéseket és ezek bevételeiből fedezik a magyar műsorokat. A rádió- és tévéműsorok körülbelül 70 százalékban Magyarországról érkeznek és 30 százalékban készülnek a helyi stúdiókban. A hazai műsorok összeállításában az MTV-től, a Duna TV-től és a Mader-produkciótól kapnak segítséget.

A VKTX-rádió napi kétórás műsorai nem csak az amerikai magyar élettel foglalkoznak, de a magyarországi politikai helyzetet is rendszeresen elemzik. Úgyszintén hetente két alkalommal a Magyarországon dolgozó tudósítók hangját hallhatja az Újvilágban élő magyar honfitárs.

A magyar rádió újdonságnak számító műsort is bevezetett. Telefonon időnként összekötik az amerikai hallgatóságot a magyarországi hallgatókkal. Sikeresen először ezt a műsort 1993 októberében sugározták, amikor rádióhíddal összekötötték Miskolcot Clevelanddel. A jövőben több ilyen műsort terveznek.

A Kossányi magyar műsorok semmiféle anyagi támogatást nem kapnak sem Magyarországtól, sem az amerikai államtól, pusztán a saját maguk erejéből teremtik meg a sugárzás feltételeit.

A Kossányi családot 1992-ben a „Pro cultura Hungarica"-éremmel tüntették ki a Parlamentben.

G. Fehér Péter

A hagyomány összetartó ereje

Beszélgetés Fáskerti Máriával, a Norvégiai Magyarok Baráti Körének titkárával

– Ritka alkalom norvégiai magyarral találkozni. Egyáltalán hány magyar él Norvégiában, hányan vallják magyarnak magukat?

– Nagyon nehéz pontos számadatot mondani. Állítólag 1956-ban mintegy kétezer magyar érkezett Norvégiába, de egy részük később elköltözött onnét. Úgy tartjuk, hogy körülbelül ezer-ezerötszázra tehető most a Norvégiában élő magyarok száma, de sajnos nincs pontos felmérésünk róluk.

– Ez azt jelenti, hogy elsősorban ötvenhatosok a norvégiai magyarok?

– Úgy látom, hogy még most is ők alkotják a többséget. Az elmúlt öt-hat évben néhány erdélyi menekült is érkezett, a hetvenes évek elején pedig egy kisebb csoport magyarországi.

– A menekültek nagyobb része Svédországban rekedt meg. Norvégia egy picit távolabbra esik. Gondolom, jó az együttműködés a skandináv országokban élő magyarok között.

– Valóban, Svédországban sokkal több magyar él, és ott több városban van magyar egyesület. Norvégiában ezelőtt három évvel alakult meg a magyar egyesület, Norvégiai Magyarok Baráti Köre néven. Ezt megelőzően hosszú ideig nem volt szervezett magyar éiet, körülbelül tizenöt-húsz évig. Az egyesületünknek pillanatnyilag száz fizető tagja van, de egyes rendezvényeinkre ennél több személynek is küldünk meghívót.

Havonta egyszer szervezünk magyar találkozót, eddig majdnem minden rendezvényünkön műsor is volt, tehát nemcsak spontán együttlétet és beszélgetést, hanem valamilyen programot is nyújtunk az érdeklődőknek.

– Hol és milyen témával rendezik a találkozókat?

– Igyekszünk változatos programokat szervezni, hogy mindenki megtalálja az érdeklődésének megfelelőt: többször hívtunk meg előadókat Magyarországról, sőt Erdélyből és a Felvidékről is. Az utóbbi időben viszont a saját köreinkben lévő embereket próbáljuk inkább szóhoz juttatni. Két és fél évvel ezelőtt járt nálunk *Illyés Kinga*, a nagyváradi színház művésze, aki önálló költői estet tartott. *Varga Vilmos* is vendégünk volt, ő Adyt tolmácsolta. Később öt-hat tagú társulatával jött el hozzánk, ekkor egy vígjátékot adtak elő. Vagy, örömmel töltött el bennünket, amikor március 15-én a székelyudvarhelyi „Venyige" együttes műsorát láthattuk.

A Svédországi Magyarok Országos Szövetségével együttműködve hívjuk meg a vendégelőadókat, először Svédországba, s miután már több városban is föllépteik, északi útjuk utolsó állomásaként jutnak el Göteborgból Oslóba.

– Általában a nagyvárosokban telepedtek le a magyarok Norvégiában, vagy esetleg létezik pici tömbmagyarság is?

– A magyarok nagyrészt Oslóban és környékén élnek, de néhányukkal Bergenben vagy más városban is találkozhatunk. Egyelőre viszont még nincs tudomásunk arról, hogy az oslói és Oslo környéki magyar egyesületen kívül máshol is lenne szervezett magyar élet.

– Lapot is adnak ki, Híradó néven, ez a Norvégiai Magyarok Baráti Körének a lapja. Milyen gyakorisággal jelenik meg?

– Csak most adtuk ki az ötödik számot. Negyedévenként jelenik meg a Híradó, pillanatnyilag tizenkét oldal terjedelemben. Egyértelműen magyar nyelvű folyóirat, az utolsó oldalon negyedoldalas norvég nyelvű összefoglalóval.

Eddig minden számunkban megjelent egy-egy interjú, melyet olyan, Norvégiában élő magyarokkal készítettünk, akik eredményesen működtek valamilyen területen. Például *Elisabeth Klein* zongoraművésznővel, aki Budapesten *Bartók Béla* tanítványa volt két évig, és 1938 óta Skandináviában él, az utóbbi tizenkét évben Norvégiában. A legutóbbi, március 15-i műsorunknak is vendége volt, Bartók, *Kodály* és *Liszt* műveiből zongorázott. Vagy *Terrai László* evangélikus lelkésszel, aki 1946 óta él Norvégiában, *Szűcs Sándorral*, aki 1956 viharos napjaiban állomásfőnök volt Záhonyban és példamutatóan helytállt ott és akkor.

Ezenkívül igyekszünk lapunkban magyar–norvég vonatkozású verseket, irodalmi értékeket közölni, legutóbb *Henrik Ibsen* egy versét közöltük magyar fordításban, melyet Ibsen 1849-ben írt, a vers címe „Magyarországhoz", ebben a költő fájdalmát fejezi ki a magyar szabadságharc leverése miatt. *Weöres Sándor* „Norvég leányok" című versét is közöltük, a költő feleségével, *Károlyi Amyval* 1935-ben volt norvégiai körúton, ennek során egész északra eljutott.

– Milyen vallásúak a norvégiai magyarok, mit nyújt számukra az egyház, mint összetartó erő, mint olyan intézmény, ahol találkozhatnak, akár cserkészként vagy akár felnőttként?

– A norvégiai magyarok nagy része katolikus. Oslóban a mi egyesületünktől teljesen függetlenül, minden hónap első vasárnapján van magyar nyelvű mise. Két magyar katolikus pap él Oslóban. Ritkábban protestáns istentiszteletekre is sor kerül, ezeket a Svédországból érkező *Veres Pál* tiszteletes tartja. Két évvel ezelőtt ökumenikus magyar istentiszteletttel ünnepeltük március 15-ét, melyen részt vett *Kozma Imre*, a Máltai Szeretetszolgálat vezetője Magyarországról és *Molnár Veres Pál* Svédországból.

Másfél évvel ezelőtt *Tőkés László* püspök úr is Norvégiában járt, és magyar nyelvű istentiszteletet tartott egy evangélikus templomban, melyre nagyon sokan eljöttek, többségük katolikus volt.

– Egy kisebbség fennmaradásában az anyanyelvnek, az anyanyelven való tanulásnak alapvető szerepe van. Milyen lehetőségek adódnak egy Norvégiában élő magyar gyermek számára, hogy magyarul tanulhasson?

– Körülbelül tizennégy évvel ezelőtt elkezdődött a magyar nyelvnek az anyanyelvi oktatás keretén belül való tanítása az általános iskolában. Erre azok voltak jogosultak, akiknek legalább az egyik szülője magyar és ahol otthon a gyerek használja a magyar nyelvet. Oslóban és Oslo környékén általában tizenöt-húsz gyerek vett részt ebben az oktatásban. Sajnos az utóbbi években a gazdasági helyzet romlása miatt egyre jobban lecsökkentették ezt a lehetőséget és úgy néz ki, hogy a létszám folyamatosan apadni fog a közeljövőben, és ily módon a családon belüli nyelvápolásnak nagyobb szerepe lesz.

– Az egyház keretében vannak-e nyelvórák? Cserkészmozgalom működik-e?

– Tudtommal az egyházon belül nem működik magyarnyelvtanítás és nincs magyar cserkészmozgalom sem. Az az igazság, hogy túl kevesen vagyunk hozzá.

– Elégedett-e az elmúlt jó három év tevékenységével?

– A mi egyesületünk alapszabályzatában az áll, hogy ez egy politikamentes egyesület, amelynek fő célja a magyar nyelv és a hagyományok megőrzése és ápolása. Ez egy olyan összetartó erő, ami eddig nagyon szépen összetartotta társaságunkat. Ennél többre nem is vágyunk, úgy gondoljuk, hogy ez a legtöbb, amit várhatunk.

A nagyvilágban szétszóródott magyarokkal, szervezeteikkel a kapcsolatépítés folyik, örömmel vesszük bárki jelentkezését.

Ábrám Zoltán

Franciául beszélnek, magyarul éreznek

Erdélyi találkozás ifj. Fodor Jenővel, a Párizsi Magyar Ifjúsági Szervezet képviselőjével

– Franciaországban viszonylag kevés a magyar és ennek megfelelően a magyar ifjak száma is csekély. Hogyan jöttetek össze, mi tart össze benneteket? Mivel foglalkoztok?

– Nem csak egyetemistákból áll a tagság, mindenféle foglalkozású fiatal, főleg huszonéves tartozik közénk. Az a tény hozott össze bennünket, hogy a magyar ifjúságnak nem volt egy komolyabb szervezete Párizsban. Ami volt magyar nyelven, az nem felelt meg mindenkinek, mert már sokan nem beszélnek magyarul. Ott születtek, és a szülőktől függött, hogy megtanítják-e gyerekeiket magyarul. Számosan vannak olyanok, akik „törik" a magyart, egymás közt franciául beszélnek. De azért magyarul éreznek. Szóval, össze kellett hozni őket, mivel fel kell ébreszteni bennük az érdeklődést a magyarság iránt.

– Tulajdonképpen hogyan alakult meg a Párizsi Magyar Ifjúsági Szervezet?

– Néhány felnőtt azt gondolta, hogy a változások után kellene valamit szervezni a fiataloknak, ha mást nem, legalább előadásokat. Összegyűjtötték körülbelül ötven fiatal címét, többféle szövetségnél érdeklődtek, hogy hol laknak magyar gyerekek, fiatalok. Tehát: valaki fölvetette, hogy kellene alapítani egy szövetséget – és megalakultunk.

A szervezet keretén belül minden tevékenység francia nyelven folyik, ennek a fő oka az, hogy a második-harmadik generációt próbáljuk meg összefogni. Szüleink idevalósiak, vagy magyarországiak, és legtöbben közülünk már ott születtek Franciaországban.

– Milyen tevékenységet fejtettek ki?

– Előadásokat szervezünk, elsősorban kulturális műsorokat tartunk. Témáink között szerepel a történelem, a földrajz, a gazdaságpolitika – ami inkább csak gazdaság, mert politikával nem foglalkozunk, ezt mindenki a magánéletben intézi. Átlagosan havonta egy előadást tartunk.

– A szabadegyetemi előadások mellett időnként egy-egy kulturális rendezvényre is összegyűltök?

– A legutóbb meghívtunk egy párizsi tánccsoportot, amely majdnem csak franciákból áll, három magyar van köztük és tizenöt francia. Tulajdonképpen ezek a műsorok és előadások ürügyként szolgálnak ahhoz, hogy összejöjjünk.

– Milyen nyelven zajlik az előadás? Franciául? Mert mondtad, hogy nem tud mindenki magyarul.

– Igen, az előadás franciául folyik, de az utána tartott megbeszélésen megpróbál mindenki magyarul beszélni. Ehhez a többség komolyan ragaszkodik. Aki felfogja közülünk, hogy ez fontos, annak nyert ügye van, hiszen az akarat és a gyakorlás – alapvető feltételei a nyelvtanulásnak. Szerettünk volna magyarul is tartani előadásokat, de fölösleges lett volna, mert fele sem tud eléggé magyarul ahhoz, hogy mindent megértsen ilyen komoly témakörben.

– Magyar nyelvtanfolyamra nem gondoltatok?

– Van magyar nyelvkurzus. Egy egyetemi szintű és egy a gyerekek számára. Vagy például technikai kifejezéseket tanítanak azoknak, akik tőkét szeretnének befektetni Magyarországon.

– Te hogyan látod, a második-harmadik nemzedékhez tartozók szeretnek-e magyarnak lenni? Ez csak divat, vagy valóban érzik a hozzátartozást a magyar kultúrához, magyar nyelvhez?

– Nem úgy vettem észre, hogy csak divat lenne. Mindig is magyarnak tartották magukat, legalább félig, ha nem is egészen, mert persze Franciaországban nőttek fel, és a francia kultúrát jobban ismerik. De tény, hogy a szüleik magyarok, és annyira más kultúra, más világ van Franciaországban, hogy a szüleik mindig is magyarok maradtak, és így a gyerekekben is megmaradt a magyarság érzete. Ami a nyelvet illeti, az egy dolog, és az, hogy a magyar kultúrát megismerjék, az megint más.

A szülőknek nem volt idejük részletesebben megismertetni velük, vagy ők sem érdeklődnek igazán a kultúra iránt. De ha a fiataloknak megteremtjük a tanulás lehetőségét, akkor sokkal inkább érdeklődnek, mintha nekik kellene elmenniük egy könyvtárba utánaolvasni ezeknek a dolgoknak.

– Tehát próbáljátok a gyakorlatban is érzékeltetni a magyarságtudatot, és ezért jöttetek el szétnézni egy kicsit a magyarlakta vidékeken...

– Igen, ezért. Erdélyről most nagyon sokat beszélnek Párizsban, így ez az utazás nagyon aktuálissá vált. Ez az első út, amelyet a Párizsi Magyar Ifjúsági Szervezet kezdeményezett, de a jövőben minden nyáron megpróbálunk majd szervezni egy ilyen utat. Készítünk majd egy felmérést, hogy hova szeretnének utazni a legtöbben. Az idén Erdélybe jöttünk, lehet, hogy jövőre magyarországi túra lesz, mert ott is rengeteg látnivaló van. Később majd a Vajdaság is szóba jöhet.

– Vannak-e egyéb terveitek az erdélyi kapcsolatok ápolását tekintve?

– Most alakulnak. Útközben kicsit szétnézünk mindnyájan, hogy mit lehet tenni. Akár gazdasági téren történő befektetés, vagy egyszerűen a barátság fenntartása – mindkettő fontos számunkra. Ezenkívül viszonozni szeretnénk a vásárhelyi fiataloknak a fogadást, mert nagyon kedvesek voltak és nagyon jól megszervezték az utunkat. Úgyhogy nem szakad meg a kapcsolatunk Erdéllyel.

Á. Z.

A Balkánon néha tárgyalnak is

Újvidéki jelentésünk:

A délszláv válság remélhetőleg már közelgő rendezése szempontjából, a belgrádi politikai megfigyelők véleménye szerint, Zágrábban jelentős előrehaladás történt a közelmúltban. A horvát kormány és az önhatalmúlag kikiáltott szerb krajinai kormány képviselői aláírták azt a tűzszüneti egyezményt, amely nemrég lépett életbe.

Noha a zágrábi orosz nagykövetségen a tárgyalások igen aktív „moderátorai" *Vitalij Csurkin* és *Charles Redman* orosz és amerikai különmegbízott nagykövetek voltak – gyakorlatilag tisztán katonai egyezmény született: az elválasztóvonalak rögzítéséről, az ütközőövezetek demilitarizálásáról és a békefenntartó erők ezzel kapcsolatos feladatairól van szó, jelentősége mégis túlmutat ezen. Különösen, ha figyelembe vesszük azt a körülményt is, hogy a délszláv válság, bár legdurvábban és legkegyetlenebb formában Boszniában nyilvánul meg, lényegében a horvát–szerb ellentétek miatt keletkezett. S ha ezt sikerülne Horvátországon belül, illetve Zágráb és Knin egymáshoz való viszonyulásában rendezni, akkor nemcsak Belgrád és Zágráb kapcsolatainak helyreállítására hatna ez ki jótékonyan, hanem a pillanatnyilag még mindig sokkal bonyolultabbnak tűnő boszniai konfliktus rendezésére is, ahol figyelembe kell venni a harmadik fél, a muzulmánok jelenlétét és érdekeit. Az amerikai diplomácia ezen a vonalon is jelentős, habár a véglegeshez még igencsak távol álló eredményeket mutatott fel: a Washingtonban, *Clinton* elnök jelenlétében aláírt horvát–muzulmán konföderációs megállapodás értelmében, Szarajevóban nemrég kihirdették a horvát–muzulmán államszövetség alkotmányát is. A következő lépés pedig a boszniai szerbek bevonása kell hogy legyen, ami roppant akadályokba ütközik, leküzdéséhez nem csekély diplomáciai ügyességre, önmérsékletre és nemzetközi, elsősorban orosz segédletre lesz szükség.

Az annyira óhajtott tűzszünet után most mindegyik fél igyekszik politikai tőkét kovácsolni a megállapodásokból a későbbi gazdasági, politikai és területrendezési tárgyalásokra. A zágrábi kormányzat magyarázata szerint mindezzel megtörtént az első lépés Krajinának Horvátországba való reintegrálódása felé, mégpedig a most érvényben levő horvát alkotmány szerint. Kninben viszont úgy értelmezik az egyezményt és a nemzetközi közvetítők jelenlétét, hogy az okmánnyal tulajdonképpen elismerték Krajina szuverenitását és államiságát, ami azt jelenti, hogy nemzetközileg is méltányolják azt a törekvést, hogy Krajina soha többé ne legyen Horvátország része. Minden józan megfontolás szerint azonban a megoldás valahol a két szélsőség között van. Amit a túlfűtött nemzeti önérzet, egy szükségtelen háború megannyi vérontás nyomasztó terhe alatt most még egyik fél sem akar elfogadni. Ám az ilyen végkifejletnek előbb-utóbb be kell következnie, mert emögött nemcsak az ENSZ-határozatok állnak, hanem most már az egyre nyilvánvalóbb közös orosz–amerikai erőfeszítések is.

V. Á.

Az interjú egyelőre elmaradt

Eltűnt emberek, eltűnt milliók

A kilencvenes évek Magyarországán nem csupán a csődbe ment cégekkel van a baj. Mint az alábbiakban látni fogjuk, elsősorban az a vállalkozói réteg a veszélyeztetett, amelyiknek az üzlete - tisztességesen vagy tisztességtelenül - jól beindult.

Kerti László fiatal zuglói üzletember. 1993. november 24-én DDY-569 forgalmi rendszámú 750-es BMW-jéből hazatelefonált: nemsokára otthon lesz. Kocsijában egyesek szerint legalább 20, mások szerint 50 millió forint készpénz volt. Azóta a jókedvű, életvidám fiatalembernek, akinek társával együtt kis üzlete volt az Arzenál Áruházban, nyoma veszett. A BMW a XV. kerületben pár nap múlva előkerült, Kertiről semmi hír.

Bökönyi Tibor, a budai Margitkert tulajdonosa 1993. szeptember 27-én nyomtalanul eltűnt. Állítólag 2 millió forint készpénz volt nála. Azok, akik személyiségét ismerik, az öngyilkosságot kizárják.

Sebők Zoltán virágkertész volt eredetileg. A virágoknál is jobban kedvelte azonban a pénzt, ezért az utóbbi időben valutázással, uzsoráskodással és pénzbehajtással foglalkozott. Az alvilágban a Cuna becenevet kapta. Egyszer úgy adódott, hogy az egyik nem fizető adósnak harapófogóval, érzéstelenítés nélkül kihúzta két metszőfogát. Egyes információk szerint erős kapcsolatok fűzték a Szegeden szigorúan őrzött Magda Marinkóhoz és a halálbrigád több, Szabadkán fogva tartott tagjához. December 5-én este 6 óra körül indult BMW-jével Szegedről Budapestre. Mielőtt célhoz ért volna, még egy barátját felhívta rádiótelefonon. Azóta nincs hír róla.

Az eltűntek között van dr. Hoksári István szolnoki ügyvéd is. Nagy port felkavart ügye mögött elsíbolt milliók találhatók. Hoksári saját maga és közvetítői segítséggel hatalmas pénzösszeget gyűjtött be, ígérve érte jó kamatokat, a pórul járt, immáron károsult emberektől. Pillanatnyilag hűlt helye.

Egyetlen eltűnt vállalkozó került elő, egy fiatal, huszonöt éves francia férfi, Alain Rubens. Augusztus közepén, a tavalyi Forma–1-es versenyre jött Magyarországra. Telefonon ő is hívta szüleit, jelezte hazaindulását. Azután már csak október 8-án került elő oszladozó holtteste Harkány és Kovácsháza között a kukoricásban, kék farmerben, ingben, dzsekiben. Drága napszemüvege nem hiányzott, de a 7710 PV 93-as fehér Renault igen. Agyonlőtték (a holttest franciaországi boncolása során lövedéket is megtalálták), majd a kukoricásban rejtették el. Állítólag egy horvát férfival lett volna találkozója. A tettes a mai napig ismeretlen.

Mit tud hozzáfűzni ezekhez az esetekhez dr. Kovács Lajos, az ORFK életvédelmi alosztályvezetője?

Az alezredes készül a válaszra. Elemzésében ki akar térni arra, hogy az eltűnések egy része mögött bűncselekmény, emberölés is feltételezhető. Utalna az éles konkurenciaharcra, amely a hazánkban élő, valódi tevékenységüket olykor vállalkozásokkal leplező, egyelőre zárt külföldi csoportokon belül: az ukránok, oroszok, délszlávok, kínaiak között külön-külön vannak. Hogy ezek - akárcsak a pásztói vállalkozót lemészároló magyar bűnözők - bérgyilkosságokat is vállalnak.

Szívesen kifejtené a bankrendszer lassú működését, feketekereskedelem és a normális üzleti élet igényeit messze meghaladó készpénzforgalom összefüggéseit, rámutatna, hogy miért mászkálnak 15-20 millió forintnyi készpénzzel kényszerből vagy számításból egyes üzletemberek. Idézné azt a magyar közmondást, hogy milyen veszély fenyegeti azt, aki korpa közé keveredik.

Az interjú azonban váratlanul elhalasztódik. Az élet közbeszól.

Gyöngyös határában július 8-án találták meg azt a brutálisan megölt férfit, aki égszínkék sortban, fekete gumitalpú szandálban, karján aranyozott Casio márkajelzésű órával feküdt a fűben, s mellette hevert egy kínai gyártmányú piros póló. Július 11-én derült ki, hogy férfi Ecsédi József, aki július 6-án tizenegy órakor indult el Gyöngyösről, és már csak a holtteste került elő. Ő is vállalkozó volt.

Az interjú tehát egyelőre későbbre marad. Dr. Kovács Lajos alezredesre és csapatára, valamint a legkülönbözőbb megyék bűnügyeseire kemény munka vár.

Némethy Gyula (Atlantic)

Aba-Novák Vilmos-emlékkiállítás

Beszédes forma – közérthetőség és színvonal

Aba-Novák Vilmos száz évvel ezelőtt született. Haláláig őrzstagja volt a Szolnoki Művésztelepnek, szabadiskolát tartott itt fenn, s tanított is benne. Mi sem természetesebb, hogy a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Múzeumok Igazgatósága a művész előtt tisztelegve emlékkiállítást nyit vasárnap tizenegy órakor a Szolnoki Galériában. Felvételünkön az előkészületek, a képek rendezése.

1935-ben, kiállítása visszhangjáról és saját festészetéről a művész így írt egyik barátjának: „A sajtó atomizálódott, mind mást írt. Nem tudnak elskatulyázni, a kezükben lévő mérték rám nem használható... és még nem jöttek rá, hogy nekem, azaz annak az elvnek, amit képviselek, külön mérték kell, ami nincs, tehát csinálni kell."

A mérték azóta elkészült. Legszebben és legpontosabban Supka Magdolna művészettörténész – ki meg fogja nyitni a vasárnapi kiállítást – fogalmazta meg Aba-Novák művészetének lényegét: „... legnagyobb érdeme, hogy felismerte és felhasználta a konstrukción, a formán belül élő színek maximális erejét, rátapintott a formák által kapott erőhelyzetükre, éspedig oly módon, hogy mindig a tartalomhoz, a téma szellemi-érzelmi igényéhez mérte az erejüket. Tudomásul vette, hogy az elbeszélés expresszivitása, a tematikus mondanivaló az, ami nem elégszik meg színsziporkákkal, hanem megmunkált, beszédes formát követel magának, ha közérthetően, színvonalasan akar közérdekűt tolmácsolni."

A vasárnapi verniszázson ott lesz dr. Ványai Éva is, Szeged város alpolgármestere, ki köszöntőt mond, s ki talán majd választ tud adni arra a kérdésre, mi lesz a sorsa a hősök kapujára Aba-Novák által festett, még mindig bevakolt falfestménynek, mely világháborús halottak 1936-os emlékműve, egybekapcsolva Horthy Miklós hadvezéri szerepét rohamjelenetben megörökítő témával.

A művésztől nem állt messze a freskófestés, mondhatni céljának megvalósulását segítő eszköz volt: tömegnek festeni, közérthetően jelenbe vágót, modernül, magas művészi színvonalon, s a tartalom életszerűségével, expresszivitásával keltett érdeklődés révén egyben a közízlés színvonalát is emelni.

A jászszentandrási templom falára szánt freskón a pokoljelenet tragikumában ábrázolt idilli lét az Éden, szemben a megszaporodott emberiség kínjaival, s az idilli lét bajra fordulása fölött Krisztus mintha nem is ítélkezne, inkább tűnődne...

„Vallássértő művészet" címen indult sajtóvita Aba-Novák freskói körül, ő természetesen védte maga álláspontját, a fohászban megnyugvó szegényábrázolást számolta fel.

Amikor a művészben feltámadnak első szolnoki festőexpedíciójának emlékei, a Fényes Adolf melletti libicelés korszaka, képzelete elindul – az Alföldre. Pásztorok, kubikosok, falusi tanítók, gémeskút, cigány zenész vacsorája közben, ezek a témái.

A természeti látvány formába tömörítve, de tartalomban felfokozva jelenik meg a szolnoki Tisza képein is. A vízparton veszteglő bárkák látványa alkalmas volna a mozdulatlanság, a természeti béke lírai hangulatábrázolására. Aba-Novákot ez a festői merengés azonban nem jellemzi, szinte cselekvéssé változtatja a mozdulatlanságot.

A húszas évek végén Itáliában tartózkodik, mely időszak hatalmas energiával töltötte fel az addig saját belső erőiből, igen szűkös körülmények között élő, önmagát érlelő művészt.

Azzá a festővé, amelyet ma a magyar képzőművészet és a világ értő közönsége ismer, Itáliában vált. A nagy fordulat, a technika megváltozása, mely végleg elkülönítette korábbi önmagától is: az olajfestékről áttér a temperára. Ekkor készül a **Mérges Giovanni** (felvételünk előterében), a groteszk, a leleplező, az utánozhatatlanul emberi.

Később padovai, párizsi, velencei kiállításokon munkáját elismerő magas díjakat kap. 1941-ben meghal. Festőtársa, Barcsay Jenő szerint „grandiózus tehetség" volt. Halála után – mily szánalmas az irigység – némelyek évtizedekig igyekeztek azon, hogy Aba-Novák Vilmost ne emlegesse az utókor.

Most, születésének századik évfordulóján a szegedi Móra Ferenc Múzeum táblaképeiből válogatott, a Tapolcai Városi Galéria grafikáit és néhány freskótervét mutatja be a Damjanich János Múzeum.

Kell a szakma megértése és segítsége

A Magyar Közgazdasági Társaság Jász-Nagykun-Szolnok megyei szervezetének küldöttsége 1994. július 6-8-a között részt vett a XXXII. közgazdász-vándorgyűlésen Debrecenben.

Nyitó előadásában Kádár Béla kijelentette, hogy Magyarország jövője attól függ, milyen eredményesen alakulnak külgazdasági kapcsolataink. Hangsúlyozta, hogy cserearányunk 1913 és 1989 között 60 százalékkal romlott, s kevesebb mint felére csökkent Magyarország aránya a világkereskedelemben. Úgy véli, hogy az egyensúlyvédelem és a növekedés összehangolásával foglalkozó gazdaságpolitikát kell kialakítani.

Veres József - a Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetem rektorhelyettese - előadásának is központi témája volt az egyensúly vagy növekedés kérdése. Véleménye szerint el kell választani e két dolgot. Bármennyire is szeretné az egész ország a gazdasági növekedést, először is a hatalmas egyensúlytalanságot kell helyreállítani. Ha az egyensúly helyreállt, akkor el lehet indulni a gazdasági növekedés útján. A fogyasztást a végsőkig vissza kell szorítani, a megtakarításokat pedig végsőkig ösztönözni kell.

A vándorgyűlés második napján két szekcióban vitatták meg a gazdaságpolitika, a pénzügy, a kül- és agrárgazdaság, a foglalkoztatás, a vállalkozáselénkítés, valamint a területfejlesztés időszerű kérdéseit. Rabár Ferenc - a gazdaságpolitikai szekcióban tartott előadást - szerint a magyar közgazdászok sok mindenben nem értenek egyet, de akármilyen meglepő, néhány dologban azért igen. Például az egyensúlyi problémák, a fizetési mérleg hiánya, illetve a költségvetési deficit felduzzadásában. A megoldás a szerkezetváltás (modernizáció).

Csaba László - a Kopint-Datorg munkatársa - arról beszélt, hogy a magyar kormányoknak a '30-as évek óta még sohasem volt gazdaságpolitikai koncepciója.

A konferencián többször elhangzott Békesi László azon jelszava, hogy a költségvetési hiányt ötvenmillió forinttal csökkenteni kell.

A pénzügyi szekcióban Botos Katalin a bankkonszolidáció miatt az állam tulajdonosi szerepének megerősítéséről beszélt. Hiszen a kezdeti koncepció a kereskedelmi bankok államtalanítása volt. Ez mára a visszájára fordult. A bankszektor fejlesztésének következő lépését a privatizációra történő előkészítésben jelölte meg.

A közgazdász-vándorgyűlés harmadik, utolsó napján a szekcióelnökök beszámolója után került sor a héten beiktatandó pénzügyminiszter előadására. Békesi beruházás-, befektetés- és megtakarításcentrikus gazdaságpolitikát ígért.

A gazdaság helyreállítása érdekében szükséges korrekciós lépések közül három eszközt emelt ki. Ezek a következők: a megtakarítások ösztönzése, az államháztartás deficitjének csökkenése, illetve a teljesítménynövekedés nélküli bérkiáramlás mérséklése. Hangsúlyozta, hogy az 1995-ös évnek nem szabad „elúsznia", azt ugyanis az ország nem bírja ki.

Az új kormánynak célja az államháztartás gyökeres átalakítása, a bankrendszer és az infrastruktúra fejlesztése, az agrárgazdaság helyreállítása, valamint a külgazdaság fejlődésének elősegítése. Előadásában kiemelte, hogy gazdasági növekedés, egyensúly és modernizáció nélkül nem lesz kilábalás a válságból.

A pénzügyminiszter-jelölt nagy tetszéssel fogadott előadását a következőképpen zárta:

„Nagy szükségem van a közgazdászszakma segítségére és megértésére. Magyarországon ugyanis jelenleg olyan a szituáció, hogy a pénzügyminiszter mindenképpen meg fog bukni."

Kiszelyné Molnár Kornélia

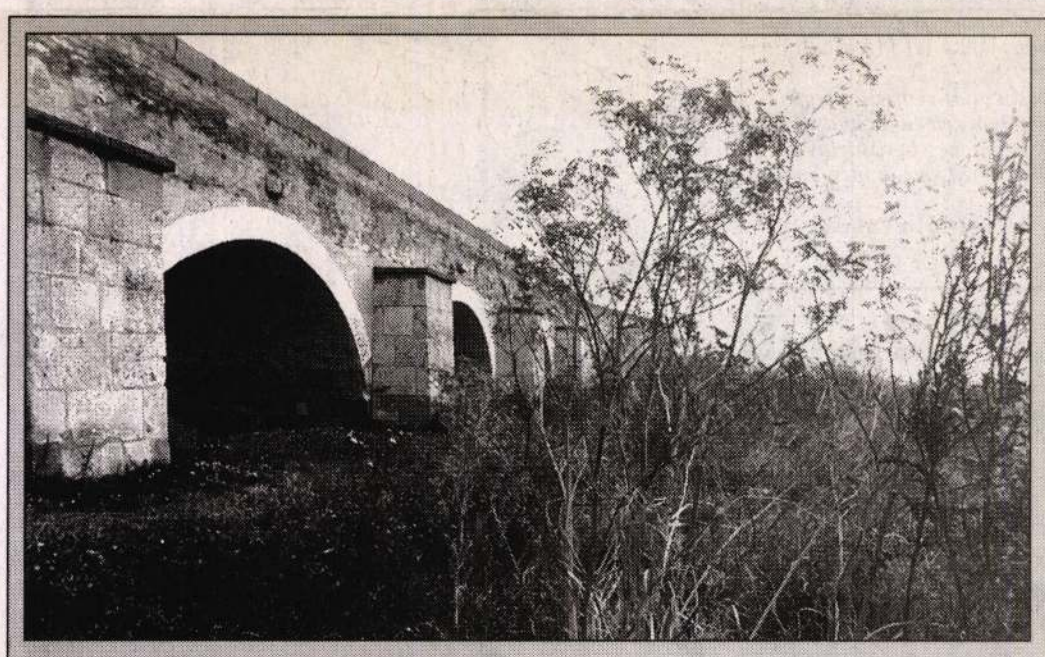

FELVERI A GAZ. **Karcag határában található a Zádor híd, mely közlekedési emlék. A múlt század közepén megindult Tisza-szabályozási munkálatok mentesítették a területet az árvizektől, azóta nem folyik víz alatta. Ma a Hortobágyi Nemzeti Park része, természetvédelmi terület. Sajnos olyan óriási a gaz körülötte, hogy szinte megközelíteni sem lehet. Mint műemlék megérdemli, hogy tisztán tartsák környezetét. –Mészáros–**

Milliomosok közelről (2.)

Farmerből Fiat, azután illatszertalálmány

B. Istvánnak jelenleg hét vendéglátó-ipari üzlete van - főleg büfék -, egy illatszerboltja, egy ABC-je. Vagyonát e pillanatban 50 millió forintra becsüli. Most éppen ezer forint van nála, de általában 60-100 ezer forint körüli összeget hord magánál. Mielőtt még elkezdenénk az érdemi beszélgetést, miheztartás végett előre leszögezi, nem örökölt, s nem játszik semmilyen szerencsejátékot.

- Ön az átlagkeresetű emberekhez képest gazdag. Fogához veri a garast?

- Nem vagyok smucig, de meggondolom, mire adom a pénzem.

- Üzleti érzékkel született?

- Azt azért nem mondanám. Először a Csepeli Csőgyárban dolgoztam létesítményvezetőként, majd tanulni kezdtem. Először beiratkoztam a Bánki Donát Gépipari Műszaki Főiskolára, és el is végeztem. Később Párizsban elvégeztem egy számítógépes felsőfokú beruházási tanfolyamot. Ezt követően a Testnevelési Főiskolán megszereztem a második diplomámat, felsőfokú edzői szakon. De dolgoztam a Csatornázási Műveknél is, majd körülbelül egy évig a KÉV-nél voltam építésvezető. Franciául felsőfokon beszélek, németül és angolul konyhanyelven.

- Amit elmondott, meglehetősen széles körű érdeklődésre vall. Az említett foglalatosságok közül mégis mit szeret legjobban?

- Csepelhez kötődöm leginkább és a röplabdához. Mint NB I-es játékos bejártam a fél világot. Azok a lányok pedig, akik a mai női válogatott tagjai, a Dózsánál nálam tanultak. Büszke vagyok arra, hogy felneveltem egy korosztályt, akik országos bajnokságot nyertek. Sőt, valaha munkásőr is voltam, de az bohóckodás volt csak, így abbahagytam. Azután írtam tankönyvet az olajbányászatról. Persze ez is a csőgyártással volt kapcsolatban.

- Mikor és hol, milyen alkalomból került először komolyabb kapcsolatba az üzleti élettel?

- Kicsiben kezdtem a '80-as években. Egy farmerkabáttal adig ügyeskedtem, amíg végül Fiat gépkocsivá reinkarnálódott. A nagy üzleteket pedig még a régi rendszerben indítottam útjára. Először egy gmk-t hoztunk létre, egy lakatosműhelyt. Hogy miként nőtt ki ebből az illatszerbolt, mely első saját üzletem volt, annak hosszú története van. Ez 1984-ben történt. Akkoriban sokat mászkáltam Kelet-Berlinből Nyugat-Berlinbe a zöldsorompón, jóllehet abban az időben hivatalosan még csak háromévenként lehetett kimenni Nyugatra.

- Ha jól értem, illatszereket csempészett Nyugatról Keletre, vagy tévedek?

- Van egy találmányom is, ami illatszerrel kapcsolatos. Szeretem a változatosságot. Idén nyárra tervezem a Tíz kicsi néger elnevezésű étterem megnyitását is. Ebben sem vagyok teljesen amatőr. Főzni imádok, még kenyeret is sütöttem saját kezűleg! Az illatszerekről is csak azt mondhatom, hogy konyítok hozzájuk valamit.

- Kedvenc illata?

- Férfiben a Zino Davidoff, nőiben talán az Eternity.

- Családja van?

- Elváltam, van egy 15 éves lányom, aki junior bajnok versenytáncban.

- Mit csinál egész nap? A kívülállóban van egy elképzelés a milliomosok életmódjáról. Szolárium, masszázs, pezsgős vacsorák meg ilyesmi...

- Csak magamról beszélhetek, nem a milliomosokról általában. Én a nap 24 órájából 15 órát dolgozom, reggel 9-től általában éjfélig. Szeretem a munkámat, de azt hiszem, nem is annyira üzletembernek érzem magam, mint valamiféle kísérletezőnek. Imádok tévét nézni, szeretek olvasni, főleg sci-fit, sőt a verseket is szeretem.

- Úszómedencés ház?

- Az van.

- Nem jelentették fel?

- Talán négy-öt alkalommal.

- További tervek?

- Talán a jogi egyetem...

Buda Magdolna (Atlantic)

32 év az első és egyetlen munkahelyen

Egy matematika-fizika szakos tanárnő a Tiszapartiból

1962-ben végzett Debrecenben matematika-fizika szakos tanárként. 32 évig tanított első és egyetlen munkahelyén, a Tiszaparti Gimnáziumban. A szolnoki önkormányzattól június 9-én, a városi pedagógusnapi ünnepségen vehette át a Művelődésügyi Minisztérium Pedagógia Szolgálat Emlékérmét. Dr. Gyuricza Béláné tanárnővel otthonában beszélgettem pályájáról, emlékeiről - az elmúlt 32 évről.

– Első és egyetlen munkahelye volt a Tiszaparti Gimnázium. Miben látja a legnagyobb változásokat a 32 évvel ezelőtti és a mostani iskola, illetve a diákok között?

– A diákok között nemigen van változás. Akkor is voltak rosszak közöttük, most is vannak. A diák mindig diák. Az iskolában viszont sok változást megértem, hiszen a Tiszaparti Gimnázium 1962-ben alakult, s mint új iskolában sok olyan újítást ki lehetett próbálni, amit régebbi iskolákban, mint például a Verseghyben nem lehetett. Nálunk valósult meg először például az öt plusz egy vagy a szakközépiskolai képzés - a Pálfy tőlünk vált le, s lett önálló iskola.

– Mi az az öt plusz egy?

– Akkoriban még hatnapos volt az iskolai hét, de a hatodik, politechnikai napon választani lehetett, hogy ki mivel szeretne foglalkozni: az autószereléstől kezdve a szabás-varráson át a műszaki rajzig mindent lehetett választani.

– Ennyi év egyetlen munkahelyen . . . Soha nem érezte, hogy változtatni vagy váltani kellene?

– Nem, soha. De hova is mehettem volna? Egy másik iskolába? Nem . . . Én ezt szerettem, megszoktam az idők során. Pedig talán furcsa, mert középiskolás koromban nem pedagógusnak készültem. Én Debrecenben végeztem el a középiskolát, s mindig is úgy terveztem, hogy Budapesten, a Műszaki Egyetemen tanulok majd tovább. Műszaki érdeklődésű voltam. Otthon mindig én csináltam meg a kisebb javítási, villanyszerelési munkákat. De aztán azt mondták, hogy maradjak inkább Debrecenben, mert ott talán könnyebb lesz bejutnom az egyetemre. Ez 1957-ben volt. Én pedig elvégeztem a debreceni egyetem matematika-fizika szakát, s tanár lettem. Ha valaki azt kérdezi tőlem, hogy megbántam-e, hogy ezt a pályát választottam, s ezen maradtam, azt felelem: nem. Nem bántam meg.

– Ön éppen azt a két tantárgyat tanítja, amitől nagyon sok diák idegenkedik. Mi lehet az oka annak, hogy a matematika és a fizika „nehezen megy" a fejükbe?

– A matematikánál szerintem az, hogy az alapokat nem ismerik meg igazán. Az óvodában, de még előbb is, amikor egy gyerek kapcsolatba kerül a számok fogalmával, meg kellene ismertetni velük a lényegét. Később, az iskolában, főleg a középiskolában alapok nélkül már nem lehet tanulni. Nehezen megy. A fizikánál pedig az lehet a probléma, hogy nagyon elméleti az oktatás. A mai diákok elméletet tanulnak, meg feladatokat oldanak meg. Nem kísérleteznek az órákon. Pedig a fizikában éppen a jelenségek az érdekesek. Emlékszem az én általános iskolai élményeimre . . .

– A családja mennyire támogatta Önt ez alatt a 32 év alatt? Nagyon nehéz egész emberként helytállni tanárként, anyaként, feleségként.

– Abszolút minden segítséget megkaptam tőlük. Az édesanyám rengeteget segített nekem a házimunkában, s a férjem is mindig támogatott engem.

– A családban mindenki műszaki érdeklődésű?

– Nem, egyáltalán nem. A férjem, mielőtt nyugdíjba ment, a Héki Állami Gazdaság általános igazgatóhelyettese volt. A lányom orvos a kardiológián, a nagyobbik fiam építészmérnök - ő ott is maradt a budapesti Műszaki Egyetemen tanárként -, a kisebbik fiam pedig éppen most vette át a jogi diplomáját.

– Most, az év végén, Ön is elballagott az utolsó osztályával. Mik a tervei, hogyan tölti majd a nyugdíjas éveket?

– Egyelőre nem lehet lazítanom. Édesanyám súlyos beteg, s én most próbálom visszaadni neki azt a rengeteg segítséget, törődést, amit hosszú évekig, évtizedekig ő nyújtott nekünk. De azért ha lesz egy szusszanásnyi időnk, s a férjem is lazít egy kicsit - ugyanis hiába nyugdíjas, még mindig rengeteget dolgozik, társadalmi munkákat is vállal -, akkor utazni szeretnénk.

– Szabad idejében mivel foglalkozik szívesen? Már ha van egyáltalán . . .

– Hát nem sok akad, de olyankor nagyon szeretek olvasni, főleg történelmi regényeket.

– Megosztaná egy kedves emlékét velünk, ami az iskolához kötődik?

– Hű, most nehezet kért tőlem. Rengeteg szép emlékem van. De talán egyet, amelyik nagyon meghatott, elmesélek: bankettet tartottunk egy osztályommal, s a vége felé elköszöntem tőlük. Ilyenkor a diákok alig várják, hogy elmenjen az utolsó tanár is, s indulnak valahova szórakozni. Ez az osztály viszont, az egész osztály - hazáig kísért engem . . . Erre nagyon jó emlékezni.

* * *

Gyuricza tanárnővel még órákig lehetett volna beszélgetni. Talán az egész oldal sem volna elég, hogy mindent leírjak róla. Megismertem egy embert, aki rendkívül nyugodt, kiegyensúlyozott, derűs. Minden mozdulata és pillantása ezt sugallja. De ezt mutatja a lakása is, a lépcsőházban elhelyezett, virágtartókból alábukó gyönyörű virágok, a férje vadászszenvedélyének emlékei, a trófeák a falon, a három unoka vidámsága.

Cs. Csáti Réka
(Fotó: Bíró Tibor)

„Szép volt ez a 32 év - sok kedves emlékem van"

Az egyik vet, a másik arat

A szánalom és a kezet ökölbe szorító indulat hullámzik bennem. Hetven évét meghazudtoló szilárd, szálfaegyenes testtartással áll előttem.

A nap már lassan visszanéz „az ég pereméről", nemsokára nyugovóra kell térni, ő meg most indul a szolnoki mentetlenen lévő kertjébe. Kesernyésen mondja:

– Ott, a kubik melletti telkemen termett zöldséggel egészítem ki a nyugdíjam - de látod, be sem érett a hagyma, felét máris felszedték. A maradék őrzésére megyek most.

Bő negyvenévi, éjfélekig nyúló, egészségtelen nyomdászmunkájának ez a jutalma. Hetvenévesen sem nyugodhat esténként. Másképpen kellene ennek lenni! Nézem hajdan duzzadó izmainak maradékát, s aggódva kérdem:

– S mi lesz, ha rád támadnak a tolvajok?

Ő is tisztában van elillant erejével:

– Legalább megmondom nekik, hogy nem szép dolog az, amit művelnek.

Erre szokták azt mondani, hogy „na bumm, és akkor mi van?" S mi lehetne? Pontosabban szólva minek kellene lennie? Olyan állapot megteremtésének, melyben idős emberek nem kényszerülnének arra, hogy mindent kockáztassanak munkájuk gyümölcséért.

Én is megéltem jó néhány évtizedet, de sosem hallottam olyanokat, mint manapság, hogy illetéktelenek learatnak tucatnyi hektáron termett gabonát, felszednek százötven mázsa burgonyát, az udvarokról kötnek el lovat, tehenet stb. stb.

Szóval meglehetősen széles körű az a megállapítás, hogy az egyik vet, a másik arat.

Emlékszem, a háború után a rendőrség az elfogott mezei tolvajok nyakába táblát akasztva végigkísérte őket a piacon, hogy minél többen rájuk ismerjenek. Manapság azt mondanák erre, hogy ez a személyi szabadság megsértése. És amit a tolvajok csinálnak, az mi?

Mondhatná valaki: a tolvajokat most is büntetik. Igen, ha elfogják őket. De ki fogja el őket? Az egész szolnoki határban egy szem mezőőr vigyáz a rendre - pontosabban csak vigyázna, mert betegállományban van. Rendőrt pedig a mellékutcákon is ritkán látni, hát még a határban.

Ilyen körülmények között mit lehet tenni? Mondani néhány ingyenélő, mások javait herdáló embernek, hogy „nem szép dolog az, amit művel"?

Hiábavaló fáradozás ez, mert a mezei tolvaj olyan, mint az egyiptomi diák. Tudniillik: a hátán van a füle, ezért csak akkor ért, ha ütik. Ütni pedig nem szabad, mert az önbíráskodásnak minősül.

Ilyen körülmények között nincs más választásuk a kisembereknek addig, míg a hatóságok nem hoznak hathatós intézkedéseket, mint botot ragadva ütni a mezei tolvajok - nyomát.

Simon Béla

Az oldalpárt szerkesztette: Cs. Csáti Réka

Vakáció panel módra

Tombol a nyár, a vakáció kellős közepén tartunk. Sok szülő nem engedheti meg magának a drága utazásokat, s bizony a strandbelépő is sokba kerül.

Úgy fest azonban, hogy a gyerekek minden körülmények között feltalálják magukat - igaz, néhányuknak ott lóg a kulcs a nyakában.

Mint képeink is bizonyítják a lépcsőkorlát remekül megfelel csúszda helyett, sőt, a városszéli gazosban remek focipályát lehet felállítani. A könyvbarát fiatalok pedig még bevásárlás közben is képesek hódolni szenvedélyüknek - olvasnak még menet közben is.

Képösszeállításunkat Korényi Éva készítette a Zagyva-parti és a Széchenyi-lakótelepen.

A német kutatók optimisták, de...

Felhőtlen növekedés jövőre sem lesz

(Folytatás az 1. oldalról)

Mindennek előfeltétele, hogy ezek az országok következetesen folytassák a tervgazdaságról a piacgazdaságra való áttérést. A nagyüzemek privatizálása azonban gondokat okoz, további állami támogatásuk viszont megnehezítené az egész gazdaság versenyképessé válását.

A kutatók azt tapasztalták, hogy az említett országokban *csökken a lelkesedés a reformpolitika és a piacgazdaság iránt*, lévén, hogy velejárói – az infláció és a munkanélküliség – érthetően nem népszerűek. Ám ha az idézett okok miatt lassítás következne be ezekben a folyamatokban, akkor az említett gazdaságtalan struktúrák konzerválódnának, ami *később még nagyobb szociális áldozatokat követelne.*

„Bár így lenne!" – fűzte hozzá a fentiekhez dr. *Harsányi* László, a *GKI Gazdaságkutató Rt.* ügyvezető igazgatója. A német kutatók egyébként – tette hozzá – év eleje táján a saját gazdasági kilátásaikat illetően is optimistábbak, mint az idő előrehaladtával. Az mindenesetre szinte biztos, hogy *távolabbról szebbnek látszik a „menyasszony", és felhőtlen növekedésre jövőre sem számíthatunk.* A múlt évi adatok és az idei várakozások együttesen abba az irányba mutatnak, hogy a korábbi évek süllyedésének megállítása egyensúlytalanságokhoz vezethet. Ez pedig igazolni látszik a közgazdászszakma figyelmeztetését, előrejelzését, amely szerint *csak óvatosan* szabad előre haladni.

Az lehetséges – folytatta dr. Harsányi László –, hogy az idén már *pozitív előjelű lesz a GDP*, vagyis a bruttó nemzeti termék, ami jelentős előrelépés az elmúlt évek csökkenése után. Ez azonban *nem a tartós növekedés első pillére*, ezért jövőre meglesz az ára restrikciós intézkedések formájában. Ezek következménye pedig minden bizonnyal az lesz, hogy *a növekedési pálya kezdetei kitolódnak.*

A növekedéshez vagy a *belső piac, vagy a kivitel felfutása* kell. A belső piac akkor növekszik, ha erőteljesen élénkülnek a beruházások, ezek azonban nálunk mindenekelőtt koncessziók segítségével valósulnak meg, amelyek tovagyűrűző hatása más, mint ha a növekedés hazai beruházásokból származna. Igazán tartós növekedés csak a külgazdaságból termelhető ki. Arra azonban, hogy a Nyugat egyszerre szabad teret engedne a közép-kelet-európai országok kiviteli expanziójának, *az idézett német kutatók szerint sincs sok remény* – mondta dr. Harsányi László.

Varga Zsuzsa

Módosítják az Aeroplex-szerződést

Újabb Boeingeket bérel a Malév

Rövidesen – talán már a jövő hónapban – eldől, hogy milyen gépekkel bővíti flottáját, illetve milyenekre cseréli ki korszerűtlen, szovjet gyártmányú gépeit a *Malév*. Végleges döntés azonban nemcsak az új gépek típusáról nem született még, hanem arról sem, hogy azokat vásárolja avagy lízingelje-e a magyar légitársaság. Minderről *Pákay* András, a részvénytársaság vezérigazgatója beszélt tegnapi sajtótájékoztatóján, hozzátéve: a repülőgépgyártókkal és a világ három legnagyobb lízingcégével egyaránt megkezdték a tárgyalásokat. A döntéssel nem érdemes sokáig várni, mert a pillanatnyilag „nyomott" árak és bérleti díjak a recesszió végére utaló jelek miatt valószínűleg hamarosan emelkednek. Nem kizárt viszont, hogy a mostani döntést csak átmeneti időre, nagyjából az ezredfordulóig hozzák meg a Malév vezetői. Kérdésünkre a vezérigazgató elmondta: az ügylet keretében hét nyugati – nem feltétlenül új – gép vásárlásáról vagy bérleteről lehet szó, hiszen ennyi géppel már helyettesíteni lehetne a kiöregedett, korszerűtlennek minősülő 14 darab TU gépet. A stratégiainak is minősíthető döntéstől függetlenül újabb – nagyon kedvező feltétellel – lízingelt B–737-300-ast állít menetrendbe a légitársaság, illetve a cég vezetése pár nappal ezelőtt úgy döntött, hogy további két B–737-200-ast is bérbe vesz a közeli jövőben.

Ugyancsak a flotta sorsát érintő változás, hogy a légitársaság szombati, rendkívüli közgyűlésén a részvényesek áldásukat adták a Malév tavaly decemberi cégalapítására, amelynek révén a társaság megszabadulhatott nagyjából egymilliárd forintos – a számviteli törvény szabályai miatt keletkezett, s csupán papíron létező – veszteségétől. E veszteség a forint sorozatos árfolyamváltozása miatt a két, hosszú távú repülésre alkalmas B–767-es gép vásárlásához felvett hiteleken keletkezett, s azt a Malév 1993-as mérlegében kellene szerepeltetni. A *Pénzügyminisztérium* szóbeli „igenje" után már csak a tárca írásos beleegyezése szükséges ahhoz, hogy a Malév eladhassa, majd azonnal vissza is bérelhesse az adó- és illetékmentességet biztosító *Kajmán-szigeteken* – kétdolláros alaptőkével – létrehozott kft.-jétől a két nagy Boeinget. A szerződések mindenesetre módot adnak arra, hogy – ha a hazai számviteli előírások megváltoznak – a Malév visszavásárolhassa saját cégétől a 767-es Boeingeket.

A kajmáni-szigeteki *Malco Kft.* létrehozásával, illetve a már említett tranzakció révén 50 millió forintos nyereséggel könyvelheti el az 1993-as évét a Malév. Pákay András úgy véli, hogy – ha törékeny egyensúlyról van is szó – e tény alapvetően befolyásolhatja a légitársaság további sorsát, hiszen a flotta korszerűsítéséhez szükséges hitelek felvételekor, avagy a társaság tőzsdére vitelének idején nem elhanyagolható: nyereséges, avagy veszteséges gazdálkodásról számolhatnak-e be.

A sajtótájékoztató további részében szó esett az immár végleges *Malév–Delta-együttműködésről*. Az amerikai légitársasággal kötött megállapodás értelmében május 2-ától valóban nonstop és napi járatként fogja a *Budapest–New York* útvonalon közlekedtetni gépeit a Malév. A járatok kapacitáskihasználását felerészt a Delta vállalta.

A már érvényes nyári menetrend szerint egyébként új útvonalon nem indít járatot a magyar légitársaság, ám jó néhány város felé a jelenleginél több gép repül majd. A menetrend-változtatások még két pontban vitatottak; egyelőre nem született megállapodás a kijevi járatok számáról, illetve a Malév esélyegyenlősége érdekében a londoni járatbővítés részletei további egyeztetéseket igényelnek.

Az elmúlt év nyarán sztrájkba torkolló *Aeroplex-ügy* – a magyar légitársaság és az amerikai *Lockheed* által karbantartásra, gépjavításra létrehozott cég szerződéses anomáliái – kapcsán elhangzott: a fele-fele részben tulajdonos magyar és amerikai alapítók kidolgozták a szerződésmódosítás részleteit. Ennek aláírása az elkövetkező hetekben várható.

Pató Zsuzsa

A ipari miniszter Kazahsztánban

Tengizben javultak a körülmények

Latorcai János ipari miniszter *Kazahsztánban* kezdett tárgyalásokat. *Tengizben*, ahol az olaj- és földgázmezőkön a *Vegyépszer Rt.* kétezer alkalmazottja dolgozik, a miniszter örömmel konstatálta, hogy *a korábbi gondok megszűntek*, s a Vegyépszer új vezetésével, a látványosan javuló élet- és munkakörülményekkel, a bérekkel, a fizetés pontosságával elégedettek a nehéz időjárási körülmények között dolgozó magyar szakemberek. Latorcai János megbeszéléseket folytatott a térségben beruházó amerikai cég, a *Tengizchevroil* képviselőivel.

RÖVIDEN

HÉTFŐN kezdi meg működését a Nemzeti Üzleti Innovációs Központ, és júniustól indul az innovációt előkészítő ipari kockázati tőketársaság. A hibridkukorica-nemesítés genetikai bázisának megteremtésében elért eredményeiért a Kiskun Keresekedelmi és Nemesítő Kft. kapta meg az elmúlt év legnagyobb jelentőségű újításáért, fejlesztéséért járó nagydíjat.

AZ NGKM és a Vállalkozók Országos Szövetsége közötti negyedik, ez évre vonatkozó együttműködési megállapodást hétfőn írta alá Kádár Béla külgazdasági miniszter és Kovács István, a VOSZ elnöke.

AZ AMERIKAI General Electric (GE) az idén bezárja két angliai üzemét Prestonban és Wimbledonban, és a fényforrásgyártó berendezéseket, majdnem 300 munkahellyel együtt, átköltözteti Magyarországra.

KÖZEL EGY DOLLÁRRAL csökkentek az olajárak hétfőn a nemzetközi tőzsdéken, miután a Kőolajexportáló Országok Szervezetének (OPEC) szakminiszterei a hét végén úgy döntöttek, hogy nem változtatnak a szervezet kitermelési plafonján. A londoni tőzsdén az irányadó, északi-tengeri Brent nyersolajféleség árfolyama hétfőn nyitáskor jelentősnek mondható mértékben, 81 centet zuhant hordónként, és 13,30 dolláron állapodott meg.

A MÁV vezérigazgatója furcsállja a „tálalást"

Nincs közös megegyezés

Megdöbbenésének adott hangot a napokban – lapunkban is – megjelent információkkal kapcsolatban *Csárádi* János, a *MÁV* március 31-ével távozó vezérigazgatója. Mint ismeretes, a hét elején dr. *Berényi* János, a MÁV januárban kinevezett miniszteri biztosa arról tájékoztatta a közvéleményt, hogy *Schamschula* György közlekedési, hírközlési és vízügyi miniszter személyes beszélgetés alapján, közös megegyezéssel válik meg a vasúttársaság vezérigazgatójától. (E hírrel kapcsolatban már felvetettük, hogy furcsa: bár januárban minden, MÁV-val kapcsolatos jogkörét, tehát a munkáltatói jogosítványt is a miniszteri biztosra ruházta át Schamschula György, a vezérigazgató ügyében mégis személyesen járt el.)

A MÁV vezérigazgatója lapunknak elmondta: szó sincs közös megegyezésről, a tárca minisztere csupán azt közölte vele, hogy pályázatot írnak ki a posztra, s mivel a vezérigazgató viszonya nem volt felhőtlen sem a miniszteri biztossal, sem a részvénytársaság élén álló *Siklós* Csaba elnökkel, szeretné, ha Csárádi János távozna. S bár a vezérigazgató a miniszter szerint sem felelős a MÁV *Lupis-ügyben* játszott szerepéért, kényszerű távozásának okaihoz ez a botrány is hozzájárult.

Ezek után – jelentette ki lapunknak a vezérigazgató – három megoldás jöhetett szóba: a korengedményes nyugdíjazás, a rendkívüli felmondás, illetve a munkáltató részéről történő felmondás. Az elsőhöz még fiatalnak és dinamikusnak tartja magát Csárádi János, a távozás második módjához megfelelő indokot kellett volna felhoznia a miniszternek, így maradt az, hogy Schamschula György távozásra kérje, illetve szólítsa fel a vezérigazgatót. Ez azonban Csárádi János szerint véletlenül sem jelent egyet azzal a kijelentéssel, amely szerint közös megegyezés révén távozna a MÁV élérő.

P. Zs.

Ellentmondó vélemények a forintról

(Folytatás az 1. oldalról)

Legutóbb egyébként a Magyar Nemzeti Bank 2,6 százalékkal értékelte le a forintot, és azóta ismét „összejött" néhány százalék. Ha pedig így van – folytatódik az érvelés –, akkor inkább most kell a leértékelést végrehajtania a kormánynak, mint közvetlenül a választások előtt.

Ezek az érvek azonban a jelek szerint nem hatják meg az MNB-t: a pénzintézet több, magát megnevezni nem kívánó tisztviselője azt állította, hogy – legalábbis e héten – nincs szó újabb leértékelésről.

Egyes szakértők szerint a választások előtt összesen 6 százalék leértékelés várható. Ebből a januári 1 százalékkal együtt már 3,6 százalék megvan. Vagyis a közeljövőben 2-3 százalékos leértékelés esedékes.

(v. i.)

Víztározó magánkézen

Magánkézbe került a Mátra egyik legszebb részén lévő négyhektáros bodonyi víztározó. Czubán György budapesti vállalkozó vásárolta meg a helyi termelőszövetkezettől, és a világkiállításra horgász- és víziparadicsomot alakít ki itt.

MTI-fotó – M.Szabó Sándor felvétele

Pongrácz Tibor:

Hiba lenne a privatizáció leállítása

(Folytatás az 1. oldalról)

Nem szabad arról sem elfeledkezni, hogy még ha bekövetkezne az, amitől sokan tartanak – vagyis a baloldal előretörése –, a privatizáció leállítása akkor sem lenne ésszerű, hiszen mind a liberálisok, mind a szocialisták a privatizáció mellett foglalnak állást, még ha annak megvalósítását más és más módon képzelik is el. A pártok mindegyike visszatért most a szociális piacgazdaság eszméjéhez, és az apró különbségekbe kapaszkodik bele. A privatizáció a legjobb csatatér, a támadásokat ide lehet irányítani. De egy koalíciós partnertől furcsa, sőt politikailag egyáltalán nem etikus megoldás a választások előtt azt a *látszatot kelteni*, hogy kérem, mi nem is voltunk benne... – jelentette ki a címzetes államtitkár.

(osváth)

Épülő autópályák

(Folytatás az 1. oldalról)

A koncesszióban épülő *M1–M15* autópálya *gazdaságos* vállalkozás.

Rosszabb a helyzet az *M5*-ös esetében: a projekt csak szakaszosan valósul meg, s az állam a költségek mintegy 30 százalékával járul hozzá a beruházáshoz.

Bizonytalan a helyzet az *M3-as és az M7-es* autópályák továbbépítése esetében. Elképzelhető, hogy bizonyos irányokban *állami* finanszírozású kivitelezésre kerülhet csak sor.

Pannon GSM: egyedülálló gyorsaság

A múlt hét pénteki indulását követően tegnap délelőtt már 500 előfizetőt tudott magáénak a *Pannon GSM Rt.* Richard *Spandler*, a páneurópai rádiótelefon-szolgáltatásra vállalkozó cég – távozóban lévő – ügyvezető igazgatója emellett óriási sikernek könyveli el, hogy sehol másutt a világon nem építették még ki olyan gyorsan a 900 megahertzes frekvencián működő rendszert, mint *Budapesten*. Ugyancsak a sikerek között tartják számon, hogy az új szolgáltatás előfizetői között számos olyan ügyfél akad, aki valamilyen oknál fogva nem várta ki a versenytárs *Westel 900 Rt.* e heti indulását, s az analóg hálózaton működő *Westel 450-es* rádiótelefonok helyett vagy mellett a Pannont választotta.

A jórészt skandinív országokbeli, illetve hazai cégeket tömörítő Pannon GSM Rt. az elmúlt napok során a készülékek forgalmazására és az előfizetők kiszolgálására nemcsak saját bemutatótermet nyitott, hanem több dealeri megállapodást is kötött. A viszonteladók mindegyike rendelkezik tapasztalattal a távközlési piacon, ekképp képes arra, hogy a Pannon-követelményeknek megfelelő minőségű szolgáltatást nyújtson.

A társaság vezetői tegnap ismertették a végleges szolgáltatási tarifákat, illetve a pillanatnyilag értékesített készülékek árait is. Ezek szerint a rendszerhez való csatlakozás díja 25 ezer forint, a havi előfizetési díj 2500 forint, a beszélgetések pedig csúcsidőben – hétfőtől péntekig 7 és 18 óra között – percenként 27 forintba, csúcsidőn kívül 17 forintba kerülnek. Ezek az árak az állat nem tartalmazzák, de a *Matáv* által meghatározott díjakat magukba foglalják. A társaság az előzetes várakozásokkal szemben tarifacsomagot nem állított össze, hanem olyan – úgynevezett *Optimum*-tarifarendszert dolgozott ki, amely a szolgáltatás igénybevételének arányában biztosít kedvezményeket a felhasználóknak. A Pannon GSM Rt. által jelenleg forgalmazott készülékek közül a legolcsóbb 81 200 forintba, a legdrágább 117 900 forintba kerül.

A rádiótelefon-társaság fejlesztési elképzeléseiről megtudtuk, hogy a rendszer kiépítését az *M1-es* és *M7-es autópálya*, valamint a fontosabb főutak mentén folytatják, majd a megyeszékhelyek és az egyszámjegyű főutak mellett haladnak tovább. E területeken legkésőbb az év végére kiépítik a rendszert.

(pató)

Vásár a Terézvárosi Textiláruházban
padlószőnyeg, darabszőnyeg, bútorszövet
20% engedménnyel kapható.
Óriási választék!
Most már az örömteli vásárlás önön múlik.
Cím: Bp. VI., Király u. 54–60. 1002

VALUTAÁRFOLYAMOK MÁRCIUS 29-ÉN (egy egységre forintban)

*március 28-i árfolyam **nincs eladási árfolyama	Angol font Vétel	Angol font Eladás	Francia frank Vétel	Francia frank Eladás	Német márka Vétel	Német márka Eladás	Olasz líra (1000 egységre) Vétel	Olasz líra (1000 egységre) Eladás	Schilling (100 egységre) Vétel	Schilling (100 egységre) Eladás	Svájci frank Vétel	Svájci frank Eladás	Svéd korona Vétel	Svéd korona Eladás	USA-dollár Vétel	USA-dollár Eladás
OTP*	149,06	157,86	17,45	18,49	59,87	63,27	58,94	64,68	849,37	900,71	70,36	74,28	12,47	13,71	99,79	105,47
IBUSZ	148,7495	157,9505	17,3727	18,4473	59,2573	62,9227	60,615	64,365	842,173	894,267	69,9109	74,1291	12,6003	13,3797	99,0273	105,1527
DUNA	147,0720	159,3280	17,2032	18,6368	59,5580	63,2420	59,5584	64,5216	846,6451	899,0149	69,1584	74,9216	12,4416	**	99,2310	105,3690
KONZUM	148,71	157,91	17,36	18,44	59,48	63,16	60,63	64,39	844,70	896,94	69,81	74,13	12,61	13,39	99,36	105,50

NAPLÓ

KONTRASZTOK címmel ma, 31-én és április 2-án rendeznek hangversenyt a Zeneakadémián. Az estek szervezője és művészeti vezetője Schiff András zongoraművész, valamint Heinz Holliger svájci oboaművész, karmester és zeneszerző. Bemutatják Mozart kvintettjét, Beethovennek az idős pályatárs tiszteletére írt kvintettjét és Heinz Holligernek az előző két darab hatására szerzett művét.

RÉGI IDŐK HÚSVÉTJA címmel hagyományőrző sorozatot indít a Budapesti Történeti Múzeum a Kiscelli Múzeumban. Április 1-jén, délután két órakor a húsvéti ünnepkörhöz kapcsolódó kiállítás nyílik meg a Barokk szoborcsarnokban. Szombaton, délelőtt tíz órától tojásfestés és tojáskosárkészítésre várják a gyermekeket. Április 10-én, tizenegy órától a Magyar Piarista Diákszövetség Sík Sándor kórusa középkori gregoriánénekeket, valamint kora és késő barokk műveket ad elő. Vezényel Borián Tibor.

TELEMANN Lukács Passióját április 2-án, este fél hétkor a Budapest-kelenföldi evangélikus templomban a gyülekezet ének és zenekara adja elő.

A MAGYAR MACMILLAN Könyvkiadó Kft., amely 1991-ben a brit Macmillan Publisher Ltd. és a Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. közös vállalkozásaként alakult, ma már hatszázféle könyvet forgalmaz. A kiadó célja, hogy óvodás kortól a diploma megszerzéséig ellássa a különböző korosztályokat a magyar közoktatási rendszerhez igazodó angol nyelvkönyvekkel. A művelődési minisztérium által jóváhagyott hivatalos tankönyvlistán 49 nyelvkönyvük szerepel. A tankönyveken kívül tanári segédkönyveket is megjelentetnek, és évente mindtegy 80-90 alkalommal ingyenes módszertani tanártréninget tartanak országszerte.

IMA A BOLDOGSÁGÉRT címmel Pavol Rusko kiállítása április 1-jén, délután négy órakor nyílik meg a balassagyarmati szerb templomban. A tárlat május 26-ig tekinthető meg.

A KULTÚRA PÉNZE, A PÉNZ KULTÚRÁJA címmel a Kultúrközvetítők Kamarája konferenciát rendez április 11–12. között a Hotel Atrium Hyatt konferenciatermében (Budapest V., Roosevelt tér 2.). Előadók: H. d'Ancon Hollandia kulturális miniszterasszonya, Mádl Ferenc művelődési és közoktatási miniszter, Glatz Ferenc, a MTA Történettudományi Intézet igazgatója, Iványi György, az Inter-Európa Bank elnöke, Lengyel László, a Pénzügyi Kutató Rt. elnök-vezérigazgatója, Szinetár Miklós, a Fővárosi Operettszínház igazgatója, Sztevanovity Zorán előadóművész, és Vitányi Iván szociológus.

DISZTORZIÓK címmel André Kertész fotókiállításának megnyitója április 6-án, délután hat órakor lesz a Francia Intézetben (Budapest I., Fő u. 17.).

A Pro Ventus Alapítvány

A *Külkereskedelmi Főiskola* hallgatói kezdeményezték a politikamentes *Pro Ventus Alapítvány* életre hívását. A kuratórium tagjai – két kivétellel – diákok. Céljuk szakmai kulturális programok, előkészítő táborok megszervezése, a felvételizők segítése. A diákok igényeit akarják kielégíteni, kapcsolatokat építenek ki vállalatokkal, munkaközvetítést vállalnak – jó példájául annak, hogy sokat tehetnek, ha maguk próbálják megoldani gondjaiknak legalább egy részét. Ők intézik a hallgatói önkormányzati választásokat, partnerkapcsolatban állnak a főiskola vezetőivel és a hallgatói önkormányzattal.

Az alapítványnak nincs forrásbevétele, vállalatok, vállalkozások támogatják. Hidat szeretnének kiépíteni a vállalatok, a hallgatók és a főiskola között.

(f. m.)

A legjobbak tudták, ki volt Aba Novák Vilmos

A száz éve született festőről vall a gyermeke

Aba Novák Judit szabadkozva fogad. Rámutat a lakás csupasz falaira és magyarázatként hozzáteszi, hogy a festmények egy részét már elszállították a pénteken megnyílt kiállításra, másik részük pedig az ablak alatt várja a szállítást. Arra kér, hogy az interjú során róla ne essék szó, arról a munkáról, amelyet a *Képző és Iparművészeti Szövetség* titkáraként végzett, se az ezt megelőző textiltervezői múltról, és még arról sem, hogy néhány hónapja Konecsni-díjat kapott, vagy pedig a szervezőmunkáról, amelyet a békéscsabai grafikai biennálé érdekében végez mind a mai napig. Beszéljünk Aba Novák Vilmosról. Hosszú évekig úgy sem beszélhettünk róla.

– Tizenhárom éves voltam, amikor apám meghalt – kezdi. – Az apámmal töltött idő meghatározó része volt életemnek. Szabad bejárásom volt a műtermébe. Nem minden családtagnak volt része ebben. Még édesanyám is kopogott a műterem ajtaján, mielőtt belépett.

– Hol volt a műterem?

– A Margit körút 54. szám alatt laktunk, ott is születtem. Tágas, műteremlakás volt, amely azonban az ostrom alatt elpusztult, így hát nagyszüleim lakásába költöztünk a Zsolt utcába. Onnan csak 1940 őszén költöztünk át abba a műteremházba, amit apám nagy áldozatok árán építtetett, de ahol már nem volt alkalma dolgozni, mert 1941 őszén meghalt. Ezek után szűkös idők következtek a családra. Annak ellenére, hogy édesapám már akkoriban jó nevű, többszörösen kitüntetett művész volt – az ötvenes években néhányan rosszindulatúan „udvari festőnek" titulálták –, a család soha nem élt kiegyensúlyozott jóléttel.

– Honnan jöttek a pénzek?

– Elsősorban az eladásokból. Apám nagyon óvatosan kezelte a galériásokat, és csak néhány megbízhatóval állt kapcsolatban, mint amilyen a *Frankelék*, a *Tamás Galéria*, az *Ernst Múzeum* voltak. A közületi megbízások inkább csak dicsőséget, mintsem pénzt jelentettek. Akárcsak az egyházi megrendelések: legjobb esetben a festék árát fedezték.

– Aba Novák sok portrét festett.

– Egy-két esettől eltekintve azok nem megrendelésre készültek, inkább az arc karaktere, típusa ragadta meg.

– Hogyan dolgozott? Modell után?

– Grafikusnak készült, ezért is emlegette, hogy festőként „autodidakta". Másodéves főiskolás volt, amikor kitört a háború, és azonnal a frontra került. Rövidesen Galíciában megsebesült, és hosszú időig ágyhoz volt kötve. Ekkor kezdett el tanulmányokat nem végzett, tehát keservesen kísérletezte ki, hogyan bánjon a színekkel. 1922-ben a *Színyei Társaság* nagy kiállításán azonban már részt vett, és főfigyeltek munkáira. 1928-ban pedig megpályázta és meg is nyerte a római ösztöndíjat. Ekkor indultak az elsők: *Szőnyi*, *Páczai* Pál, *Molnár C.* Pál, *Vilt* Tibor.

– Gyötrődve dolgozott vagy könnyen?

– Könnyen és gyorsan. Ha nem volt megelégedve, azonnal eldobta akár a befejezett munkát is. Egyik válságidőszaka éppen Rómában volt, amikor a nagybányai eredetű színvilággal, festési technikával felhagyott, mert valami újat keresett.

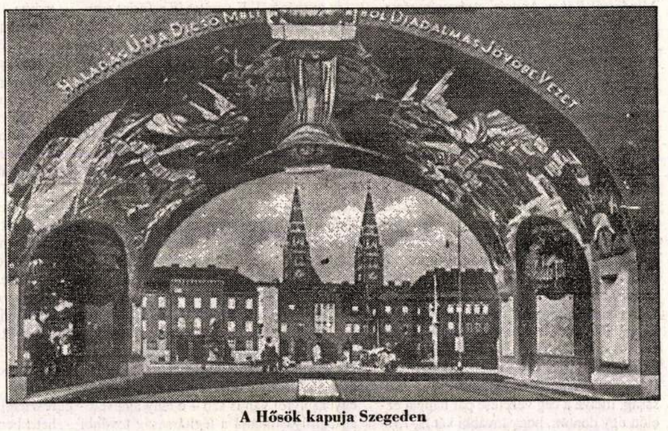

A Hősök kapuja Szegeden

– Sokan szerették, és ő is erősen közösségi ember volt. Még a pénzügyi manőverei is sokkal inkább emberbaráti szándékból születtek, mint pénzügyi megfontolásból. Például 1931-ben, a legmélyebb gazdasági válság idején „festékgyárat" alapított egyik vegyész barátjával. Tőke nélkül. Be is fuccsoltak. Pedig a tempera, amit gyártottak, nagyon közkedvelt volt a festők körében. Csak éppen fizetni nem tudtak értük. Nekik sem volt pénzük. Később tanítani kezdett. Először a belvárosi Rajziskolában, majd önállósította magát a Haris közben, később pedig a Múzeum körútra költöztek. Itt segített neki a korigázlásban *Iványi Grünwald* Béla bácsi, azután *Páczay* Pál, *Berényi* Róbert. Itt tanult *Somogyi* József, *Rozsda* Endre és sokan mások. Persze a szegény diákok nem fizettek. De az ő tandíjukat pótolták a kevésbé tehetséges, jómódú gyerekek.

– A lányát is tanította?

– Nem, engem nem akart befolyásolni. De azért sem, mert jól tudta, a gyerekkori rajzolási vágy minden gyerekben benne van, később pedig, amikor komolyan kezdtem rajzolni, már nem élt.

– Aba Novák Vilmost 1945 után agyonhallgatták.

– Ez enyhe kifejezés. Apám meghalt. Fivérem odaveszett a Don-kanyarban. Anyám csodálatos erővel és méltósággal viselte a nehéz éveket. Az ostrom után a nehezen fölépített műteremház is romokban állt, jelzáloggal tudtuk csak rendbehozatni, s mire elkészültünk vele, használatba vette az *Államvédelmi Hatóság*, 1956 után pedig a *Művelődési Minisztérium* kiutalta egy szobrásznak, aki azóta is benne lakik. A tulajdonjoga viszont most is a családé – a gondja is.

– A sok méltánytalanság ellenére Aba Novák Judit olyan közösségi emberként dolgozott mindvégig a művésztársadalomban, mintha a rendszerrel szemben semmilyen sérelme nem volna.

– Mert én nem a politikusokkal, hanem a művészekkel dolgoztam együtt. Köztük pedig a legjobbak pontosan tudták, hogy ki volt Aba Novák Vilmos, és ők is szenvedtek a politikai helyzettől. Nekik nem voltak soha kétségeik arról, hogy apámat milyen hely illeti meg a magyar festészetben. Annak a néhány embernek pedig, aki személy szerint is részt vett a méltánytalanságok előidézésében – saját lelkiismeretükkel kell elintézni, amit tettek. De mindig találkoztam olyanokkal, akikben volt annyi kurázsi, hogy vállalják Aba Novák Vilmost, így rendezték meg apám életmű-kiállítását a *Magyar Nemzeti Galériában* 1962-ben. Hogy milyen nehézségek árán, arról *Pogány* Ö. Gábor tudna számot adni. Nyolcévi harc után megjelenhetett *Supka* Magdolna monográfiája is.

– Miért Szegeden rendezték meg az emlékkiállítást?

– Szegeden, a Demeter-toronyban van édesapám első murális munkája. Második nagy megbízatása, a *Hősök kapuja* is itt készült 1936-ban, a *Pogány* Móric tervezte épületen. Ez utóbbi a szegedi és csongrádi elesett hősöknek állít emléket, de szerepel a freskón *Horthy* Miklós is. Horthy alakját 1947–48-ban lefestették, amitől a freskó nagyon fura lett, nem beszélve arról, hogy a meszelés alól a figura újra előtűnt. Ezért később vastagon levakolták. Már a hetvenes években elhangzott, hogy le kellene szedni a vakolást, és helyre kellene állítani a freskót. 1985-ben egy cikk hozzám is eljutott, és Kristóf fiammal együtt elhatároztuk, hogy megpróbáljuk a műteremházat eladni, és az árát fölajánljuk a városnak szerény hozzájárulásul, alapító tőkeként. A város azóta *Aba Novák Vilmos Alapítványt* hozott létre a munkákra. Ezzel egy időben megkértek, hozzájárulnánk-e ahhoz, hogy a százéves ünnepség kiállítását a *Nemzeti Galériával* közösen a *Móra Ferenc Múzeumban* rendezzék meg. A dunántúli Tapolca is megkeresett bennünket – ott pedig rajzaiból nyílik meg kiállítás.

Fekete Judit

„Elfogadom az összes szerencsétlen gyermeket"

A hívő Brunszvik Teréz

Ma a Brunszvik Teréz Szellemi Hagyatéka Alapítvány emléknapot rendez Martonvásáron. Ebből az alkalomból adjuk közre az alábbi írást.

Brunszvik Teréz, a középeurópai viszonylatban is első pest-budai óvodák megalapítója 1775. július 27-én jött a világra. Naplójában ő maga egy másik születésnapját is számon tartja: 1809. március 29-ét, ezt a „szent szerdajaként" emlegetett napot, amikor a harmincnégy éves Teréz olyan istenélményt élt át, amely döntően befolyásolta egész további sorsát.

A színhely: Pisa, a híres ferde torony városa. Az időpont: 1809 márciusa. Közeleg a húsvét, zúgnak a harangok, a hívek, köztük minden bizonnyal Teréz is, gyónásra készülnek. Teréz sokat olvas, *Fénelon* levelein elmélkedik, közben élete kilátástalansága felett borong.

A nagy lelki élmények csendben történnek, s ezeket szavakba önteni szinte lehetetlen. Ezért van az, hogy Teréz, aki nyílt és bőbeszédű, erről az élményről azon melegében nem árul el semmit, s később sem sokat. „Szent szerdájának" első évfordulóján jegyzi naplójába: 1819-ben pedig azt írja: *„Tíz éve, hogy bennem egy változás megalapozódott. Ember lettem... Vége az alvajáró létezésnek, az ostoba gyermekkornak, a keserves, egyszerű ösztönéletnek"*.

Tévedés ne essék, Teréz azelőtt is vallásos volt, s a katolikus vallás előírásainak igyekezett is eleget tenni. Ezentúl azonban már nemcsak „gyakorolja vallását", amelybe beleszületett, hanem éli a hitét. Ennek köszönheti azt a lelki derűt, harmóniát és optimista életszemléletet, amelyet kortársai oly nagyon csodálnak. Isten ereje, a kegyelmi erő teszi őt képessé arra a gazdag életre, melynek fáján a kisdedóvó intézet lesz majd az egyik gyümölcs.

Brunszvik Teréz megkezdi önnevelését. A tökéletességre törekvés nála immár nem divat diktálta szólam, hanem belső lelki kényszer. Lelki kalauza: Fénelon *Lettres spirituelles* című műve; elsősorban e könyv alapján törekszik önismeretre és az áhított erények megszerzésére. Romain *Rolland*-t, aki a húszas években *Czeke* Marianne-nal együtt tanulmányozhatta Teréz irathagyatékát, lenyűgözte az a „nagy és vallásos látvány", Teréz lelki újjászületésének vajúdásokkal teli folyamata, amely ezekből a gyónásszerű naplókból eléje tárult.

Újjászületési élménye után két hónappal Teréz valami „megindító jóságról" szóló könyvet olvasott, amikor hallotta bensőjében a hangot: „Ez lesz a te mennyországod, Teréz!" *„Igenis* – feleli ő erre –, *elfogadom az összes szerencsétlen gyermeket, akit a Gondviselés nekem szán. Az öröm és a mély, tiszta boldogság könnycseppjei gördülnek ki szemeimből"* – teszi még hozzá. Teréz tulajdonképpen ekkor mondott igent arra a hivatásra, amelyre őt Isten szánta. A felkészítés állomása volt tehát a *Pestalozzi Intézet*, Pestalozzi hatása azonban magában kevés lett volna ahhoz, hogy két évtizeddel később, annyi hamvába hullt remény után Teréz egy nálunk eleddig ismeretlen intézmény, az óvoda meghonosításába kezdjen.

Az 1827 és 1833 között eltelt évek Teréz életének legismertebb időszakát jelentik. Az isteni véletlen folytán ismerkedik meg az angol „infant school"-lal, melynek mintájára óvodáit életre hívja. Aztán rosszakaróinak és irigyeinek képtelen vádaskodásai oda vezetnek, hogy Teréz gyakorlatilag kiszorul az óvodai mozgalom irányításából.

Az ember hitének ereje igazán a bajban mutatkozik meg, s Teréz hite kiállta a próbát. A méltatlan bánásmód érzelmileg őt is nagyon megviselte, aztán intézeteit letette annak kezébe, akitől azokat eredeztette: Istenébe. *„Osztrák–magyar gyermekóvóimat én a minden jót Értékelőnek és Megtartónak ajánlom, s még azzal a mondással vígasztalom magam: Az igazság megmarad, a hazugság elvész"* – írta. Nem vonult tehát vissza sértetten és gyűlölködve, hanem tovább szolgált: először külföldön, aztán ismét itthon. Lelkesített, tanácsokat adott, néhány óvodaalapításban is részt vett, szorgalmazta a nőnevelés felkarolását, és álmokat szőtt egy nagy nemzeti nevelőintézet felállításáról.

„Ó, Istenem, aki tisztán áldozza magát a Te szolgálatodra, az ezt még soha meg nem bánta..." – Teréz e sorokat harmincöt évesen írta, de hosszú élete végén (1861) sem gondolkodott másként. Csapások, kudarcok, betegségek, anyagi gondok közepette cipelte keresztjét, s közben szegényeket, betegeket istápolt, ebédjét odaadta az ajtaján kopogtató koldusnak.

Hornyák Mária

VERSENYPÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Magyar Köztársaság Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztériuma a felügyelete alá tartozó közúti igazgatóságok, Autópálya Igazgatóság, az Útgazdálkodási és Koordinációs Igazgatóság megbízásából

nyilvános versenypályázatot hirdet.

A Magyar Köztársaság és a Világbank közötti, ill. közlekedési kölcsönszerződés, az EIB hitelei, valamint az Általap bevételei lehetővé teszik az országos közúthálózat burkolaterősítési, rehabilitációs és csomóponti munkáinak megvalósítását.

Ezen munkák elvégzését célozza a pályázati felhívás, melyen minden, gyakorlattal és referenciával rendelkező hazai és külföldi vállalkozó részt vehet, ha az értékelőbizottság arra alkalmasnak tartja.

A kiíró külkereskedelmi joggal, illetőleg a szerződés megkötéséhez szükséges engedéllyel rendelkezik.

A referencialista a végzett munkákon kívül a személyi-technikai felkészültséget is kell hogy tartalmazza, a pályázó és a bevonni szándékolt alvállalkozókra vonatkozóan is.

A pályázatot magyar nyelven, az érvényes magyar szabványoknak és a műszaki irányelveknek megfelelően, a kiváltható műszaki dokumentációban lévő főbb munkákat tartalmazó szövege kiírás alapul vételével, annak szükségszerű kiegészítésével, módosításával forintban kell elkészíteni.

A részletes versenytárgyalási anyag a műszaki dokumentációval együtt megtekinthető és átvehető a megjelenés napjától 1994. április 29-ig munkanapokon 9–14 óra között az illetékes közúti igazgatóságon.

A dokumentációért kódszámonként fizetendő térítési díj:

– Burkolaterősítéseknél és vékonyaszfalt-burkolatoknál és csomóponti munkáknál 10 000,– Ft + 2500,– Ft áfa = 12 500,– Ft
– Út- és hídrehabilitációs munkáknál 20 000,– Ft + 5000,– Ft áfa = 25 000,– Ft

Az átvételkor át kell adni az Útgazdálkodási és Koordinációs Igazgatóság OKHB 214-90174-4219 számú számlája javára történő befizetés igazolásaként az átutalási megbízást vagy belföldi postautalványt, illetve azok másolatát, melyen a munka kódszámát fel kell tüntetni.

A közúti igazgatóságok forgalomszabályozási és építési kapacitását a vállalkozók részére azonos feltételekkel és áron ajánlhatják fel.

A munkák befejezési határideje minden esetben 1994. szeptember 30. A kifizetési határidő 1994. október hó.
Áthúzódó munka esetén a fenti határidőt feladathoz kötött részteljesítési-számlázási részhatáridőnként kell figyelembe venni.

Az ajánlatok beadási határideje és helye: 1994. május 26. 9.00 óra, az illetékes közúti igazgatóság (cím, helyiség)

Az ajánlatadással kapcsolatos bármilyen költséget (kiváltság, helyszín megtekintése, ajánlat összeállítása-benyújtása stb.) visszatérítés mentesen, teljes egészében a pályázó viseli.

Az ajánlatok bontási időpontja és helye: 1994. május 26. 9.30 óra az illetékes közúti igazgatóság (cím, helyiség)

Az eredményhirdetés időpontja és helye: 1994. június 2. 9.00 óra a pályázat beadási-bontási helyén. (cím, helyiség)

Debreceni Közúti Igazgatóság
Címe: 4025 Debrecen, Barna u. 15.
Tel.: (06-52)-312-611. Fax: (06-52)-312-521
A versenytárgyalásra kiírt munkák alapadatai:

S.-sz.	Kód	Út száma	Szakasz	Munka jellege
1.	04 229 94 41	47	20+500 – 23+000	Útvonal-rehabilitáció
2.	04 229 94 42	36	6+000 – 12+130	Burkolatrögzítés, burkolaterősítés

Győri Közúti Igazgatóság
Címe: 9022 Győr, Batthyány tér 8.
Tel.: 96/316-333, Fax.: 96/312-392
A versenytárgyalásra kiírt munkák alapadatai:

S.-sz.	Kód	Út száma	Szakasz	Munka jellege
1.	06.322.94.4.1.	85/8511		Csomópont-korszerűsítés
2.	06.322.94.4.2.	85/84128		Csomópont-korszerűsítés

Nyíregyházi Közúti Igazgatóság
Címe: 4400 Nyíregyháza, Búza tér 20–21.
Tel.: (06-42)-312-233, Fax.: (06-42)311-365
A versenytárgyalásra kiírt munkák alapadatai:

S.-sz.	Kód	Út száma	Szakasz	Munka jellege
1.	10.229 9441	36	12+130 – 15+500	Burkolatmegerősítés

Versenypályázati biztosítékot fizetni nem kell.
A részletes pályázati feltételek a kiváltható anyagban találhatók.

Útgazdálkodási és Koordinációs Igazgatóság
Budapest II., Fényes Elek u. 7–13.
Levélcím: 1537 Bp. Pf. 333

1092

1)

Aba Novák Vilmos

a budai főreáliskola – a jelenlegi Toldy Ferenc Gimnázium elődje – növendéke volt. Emlékére.

Pollák Erika: 17 125 éves Toldy gimnáziumban

Budapest 1979/4

19.o.

2) Aba Novák Vilmos, festő

L: Feszty Masa

Bárczessy L: Masa elment.

7

Nei szabadság, Bn. 1979 m. d. rc. 23

3)

Abaúnovák Vilmos

Méltatás.

Egri Mária: Chiovini Ferenc képei.
Új Tükör, 1979. május 20 - 3. lap.

4)

Aba Novák Vilmos

Aba Novák volt Pleidell János mestere.

Pellionisz Valéria: Pleidell János festményei, Új Tükör, 1979. április 1-4. lap.

5)

Aba Novák Vilmos

Az aktivista művészek egyéttesen és erősen hatottak több hanai művészre, a tőlli között a fent említettre.

Romváry Ferenc: Ultz Múzeum Pécsett.
Művészet, 1979. január - 46. lap.

61

Abe Károly Vilmos

Méltatás.

Fejér Ernő: Álmok és realitások.
Művészet, 1979. március – 2. lap.

7)

Aba Novák Vilmos

Az 1937-es párizsi Világkiállításon vett részt Aba-Novák pannója is.

Vadas József: Portrétól portréig.

Mi részet, 1979. május - 2. lap.

89

Aba-Novák Vilmos (1894-1941)

Gyermekképmás, tempera 50x35 cm
kikiáltási ár: 12000 ft

Perugiai utcarészlet, vízfestmény 56x75 cm
j. l. j. Perugia 1927. Via Aquedotti Aba Novák
kikiáltási ár: 18000 ft.

BAV 49. képaukció Bp. 1979. szeptember

9j

Aba Novák Vilmos

(1894-1941)

„Álló női akt" vászon 41,5 x 24,5 cm

j. l. j.: Aba Novák 22.1

kikiáltási ár: 2 000 Ft.

BÁV 48. Képaukció, Budapest 1979. május

103

Aba Novák Vilmos

„Őrarckép" o.v. 34×45 cm

J. l. l. b. Aba Novák (Restaurált)

Kikiáltási ár: 20000 Ft.

„Szögödi táj" vászonfestmény 30×44 cm

J. l. l.: Aba Novák Szögöd, 1935 jul.

Kikiáltási ár: 12000 Ft.

BÁV 48. Művészeti Képaukció Bp. 1979. május

MS Aba-Novák Vilmos, festőművész

A szegedi egyetemen szerette meg Bordás Ferenc 1939-ben az orvosi doktorátust, de nem lett hűtlen a művészethez sem. Szeged volt az ex libris-alkotók rajzik központja. — Szakat tanult Dercich Sándor szegedi rajztanártól és az akkor ott működő Aba-Novák Vilmostól.

Semsey Andor: Bordás Ferenc.
Könyvtáros, 1949. 1. 50. old.

12) Aba Novák Vilmos, festő

L: Vinkler Lóránt

Tanulmi L: Vinkler Lóránt 91-96

Tiszatáj, Szeged, 1979. dec. XXXIII/12.

13)

Aba Novák Vilmos
(1894-1941)

„Krisztus az apostolokkal" (Falképterv)
Tempera 138×98 cm J.l.p.: Aba Novák Védett.
Kikiáltási ár: 60000 Ft

BAV 50. Képaukció Bp. 1979. december

Aba-Novák Vilmos, festő

M)

Megemlítve.

– : Kohán György Bártfay Ilonyához
írt leveléiből 92-110.

Új Auróra, Békéscsaba, 1979. dec. 3.

15] Aba-Novák Vilmos, festőművész

Uitz Béla művészete 1919-ben írta el első csúcspontját és annyira meggyőző volt, hogy még sokáig élvenen hatott a korabeli művészetre. Ezt a hatást jellemezte Aba-Novák Vilmos és Szőnyi István pályakezdését. Őket nem Uitz forradalmisága, hanem festői monumentalitása vonzotta.

a.m.: A művész és a forradalom.
Népművelés, 1979. 3. 16. old.

16)

Aba-Novák Vilmos, festő

L. Gulácsy

Dolcaskó K: Tárlat, árverés előtt 8.

Nemszabadság, Bp. 1979. dec. 7.

171 Abd Novák Vilmos, festőművész

Bényi László festőművész a műtermi beszélgetés során elmondja, hogy pályája technikáját mesterek – Abd Novákon kívül Fényes Adolf, Tölgy Tibor, Borbereki Kovács Zoltán – segítették önállósulását 1936-tól együtt szerepelhetett velük a különböző kiállításokon.

Tüzes Lajos: Műtermi beszélgetés Bényi László festőművésszel.
Szolnok Megyei Hírlap. 1979. ápr. 4.

183

Aba Novák Vilmos

Olgyai Viktor tanitványa volt a művész, a MNG megrendezett Magyar grafika I. cimü tárlaton alkotáaival szerepelt.

Uj tükör 1979/25/3

P/Szabó: Magyar Grafika I

19 Aba-Novák Vilmos, festőművész

Az alanti címmel indított kiállítássorozatot a Magyar Nemzeti Galéria, elsőként a két világháború közötti sokszorosító grafika térhódításának bemutatásával. – A klasszicizmus és romantika által megújított „Arkádia-gondolatkör" ott van Aba-Novákéknál, az aktivizmus lázongó törekvései a kor hivatalos művészete, a „római iskolás" neoklasszicizmus felé kanyarodik.

Sarkantyú Mihály: A magyar grafika múltja.

Népszava, 1979. jún. 1.

20) Aba-Novák Vilmos, festőművész a Miskolci Képtárban rendezett kiállításon szerepel a művész alkotása.

Tasnádi Attila: a XX. század magyar festészete a Miskolci Képtárban.
Népszava, 1979. febr. 23.

21) Aba-Novák Vilmos, festőművész

Chiovini Ferenc festőművésznek a mai naptól nyílik meg kiállítása a Csók István Galériában. Ő az egyetlen a művészek közül, aki huzamosan együtt dolgozott még Aba-Novák Vilmossal, Fényes Adolffal és Pólya Tiborral.

Jó reggelt!

1979. V. 10. 4.25 (N.)

22] Aba-Novák Vilmos, festőművész

Aba-Novák, Borbereki Kovács, Tölgyi Tibor, Mattioni Eszter hatása alól Chiovini sem tudta magát kivonni. – 1933-ban Chiovini Ferenc, Aba-Novák Vilmossal festette a jászszentandrási neogót plébánia-templom freskóit.

Chiovini Ferenc nyolcvanéves.
Népújság Heves, 1974. nov. 12.

23)

Aba-Novák Vilmos, festőművésznek Molnár C. Pál festőművész életében jelentős fordulat az 1928-as év, amikor Aba-Novák Vilmossal, Patkó Károllyal, Pátzay Pállal és Szőnyi Istvánnal Rómába költözik, ott ismerkedik 3 éves ösztöndíjas ideje alatt a reneszánsz mesterek művészetével.

Béla Ottó: Molnár C. Pál kiállítása.
Békés Megyei Népújság, 1979. nov. 11.

24)

Aba-Novák Vilmos, festőművész

Chiovini Ferenc Aba-Novák, Borbereki Kovács Pólya Tibor, Mattioni Eszter hatása alól nem tudta magát kivonni. – 1933-ban Aba-Novák Vilmossal festette a jászszentandrási neogót plébániatemplom freskóit. (említve),

dr. Egri Mária: A 80 éves Chiovini Ferenc művészete. Somogyi Néplap, 1979. nov. 18.

25) Aba Novák Vilmos, festőművész

125 éve alapították a vároldalon az akkori budai Reáltanodát. A mai gimnázium névadója Toldi Ferenc lett, a Magyar Tudományos Akadémia egykori titkára. – Hálával gondolnak vissza az idejárt diákok, kik között volt Feszty Árpád, Aba Novák Vilmos, Csák István, Sváby Lajos is.

TV-Híradó

1979. XI. 24. TV. 19.30 (Kiné)

26)

Aba Novák Vilmos, festőművész

A főiskola elvégzése és a római ösztöndíjas év után Vinkler László Szegedre visszatérve itt találta a Hősök kapuját freskozó Aba Novák Vilmost, s a római muráliszterek megvalósításához ez döntő lökést jelentett számára.

Tandi Lajos: Vinkler Lászlónál.
Tiszatáj, Szeged, 1979. 12. 92. old.

275

ABA NOVÁK VILMOS

Vilmos Aba Novák: Selbstporträt.
Radierung, handsign. und dat. "23"

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
623. Kunstauktion, 1979.
Katalogus 1011.sz., 117.old.

285

ABA NOVÁK VILMOS

Aba Novak: Das Mandolinenspiel.
Aquarell auf Papier, 36x43 cm.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
440. Kunstversteigerung
16. bis 19. Jänner 1979.
Katalogus 1329.sz. 130.old.

és u.o. 443. Kunstversteigerung
15. bis 18. Mai 1979.
Katalogus 1111.sz., 120. old.

Aba Novák Vilmos, festőművész

A művész Chiovini Ferenc festőművésszel közösen végezte a Jászszentandrássy Templom freskójának megfestését. Aba Novák Vilmos festette az egyházi részt, Chiovini Ferenc a történelmi részt. Végeredményben a freskóban és dekorációkban kb. 300 kvadrát métert teljesítettek közösen. (említve).

Kapcsolás a szolnoki stúdióba.

1980. máj. 15. Petőfi 12.55 (KGyné).

(2

Aba-Novák Vilmos, festő

L. Hincz Gyula

7.

P. hüvs J.: Abstrakt optimizmus - optimista abstrakt.

Nepszabadsag, Bo. 1980 okt. 29.

3

Aba-Novák Vilmos, festő

L.: Szabó Vladimír

P. Kücs J.: Egy anakronizmus változásai 7.

Népszabadság Bn. 1980 okt. 17.

Aba Novák Vilmos
(1894 - 1941)

„Konyhában" Tempera 39,5 x 49,5 cm
Igazolás a hátoldalon „Igazolom, hogy
a hátoldali kép Aba Novák Vilmos festménye
Özv. Aba Novák Vilmosné"
Kikiáltási ár: 30000 ft.

„Éta festőtáblái" o.v. 90x120 cm
Kikiáltási ár: 35000 ft.

„Vásár" Tempera 60x70 cm
J. l. j.: Aba Novák
Kikiáltási ár: 60000 ft.

„Boreás" o.v. 59x79 cm J. f. j.: Aba Novák
Kikiáltási ár: 25000 ft.

4

Aba Novák Vilmos

BAV 53. Kápanháló Bp. 1980. decemb

Aba-Novák Vilmos, festő

5

Megemlítve.

Huszár Tibor: Barátok 44-68.
(Erdei Ferenc....)

Tiszatáj, Szeged, 1980. dec. XXXIV/12.

Aba-Novák Vilmos, festő

L. Mészáros L.

P. Szűcs J. Tékozló fiú – bűnbánat nélkül

13.

Népszabadság, 1980. szept. 21.

Oba Novák Vilmos

17

Oba Kovács Vilmos budapesti szabadiskolájában kezdte művészeti tanulmányait Martinecz József festőművésznél.

1: Tolna megye képzőművészei. Művészet, 1980. augusztus - 15. lap.

Aba Novák Vilmos, festő

18

L.: Káplár Miklós

Lázár T.:

87–89.

Kathy T. – Sz. Kürti K.: Hajdúbőszörmény építészete ...,

Alföld, Debrecen, 1980. sept. – XXXI/9.

9

Aba Novák Vilmos, festő

L: Lotz Károly

- Hír

21

Nemszabadság, Bp. 1980. ápr. 27.

Aba Novák Vilmos

Alkotásával gazdagodott a Kubinyi Ferenc Muzeum, miután Dr Soós Ilona végrendeletében gyüjteményét a szécsényi muzeumra hagyta.

Magyar Hirlap 1980/4/27/2

11

Aba Novák Vilmos (1894-1941)

„Olasz falu" Tempera 20x25 cm
s. l. j.: Aba Novák 30. (Sérült)
kikiáltási ár: 10000 ft.

„Olasz cigánylány" o. tempera 90x70,5 cm
s. l. j.: Aba Novák (Sérült)
kikiáltási ár: 40000 ft

BÁV 52. Képaukció katalógus Bp. 1980. szeptember

12

Aba Novák Vilmos (1894-1941)

„Férfi tanulmányfej" Vegyes technika

37×27 cm (karton)

Kikiáltási ár: 15 000 Ft.

BAV 51. Képaukció - katalógus Bp. 1980. május

13

Aba-Novák Vilmos, festő

L: Csontvány

Németh L: A Csontványnak tulajdonított képekről 883-889

Jelenkor, Pécs, 1980. okt XXIII./10

Aba Novák Vilmos, festő

14

L: Szandai Sándor

Körmendi L: Portrék és írók 29-32.

Jászkunság, Szolnok, 1980. sept. XXVI/3

Aba Novák Vilmos, festő- és grafikusművész 15

Luzsica Lajos festőművész kiállítása okt. 30-ig látható a győri Képcsarnokban. – A művész a Főiskolán Aba Novák Vilmos és Kmetty János növendéke volt

TV.-Híradó 2.

1980. X. 17. Televízió 2. műsor 21.00

Aba Novák Vilmos: festőművész

16

Szalay Lajosnak a Nemzeti Galériában most minden eddiginél teljesebb kiállítást rendeztek. — Szalay szellemi elődének aligha tekinthetjük a népi vaskosságot felerősítő Aba Novákot, a furcsa hangulatokról sávargó Molnár C. Pált, vagy az idilli szépség igézetében alkotó Szőnyi Istvánt, hogy a kor néhány jelentős festőjét említsük.

Vadas József: Háború békében.
Élet és Irodalom, 1980. szept. 6.

Aba Novák Vilmos, festő- és grafikusművész

Kelle Sándor műtermében egy festészeti szabadiskola működött. Ugyanilyen célból, mint amilyen célból Gebauer Ernő és annak idején Szőnyi és Aba Novák létesített iskolát: aki szeretne a képzőművészeti Főiskolába kerülni, legyen valahol felkészítő mi erre.

Festőiskolák nyomában.

1990. X. 25. Kossuth 13.30 /Ámé/.

1

Aba Novák Vilmos

„Aktok" (Helén, Gitta)

Tollrajz 21x28 cm J. l. b. Aba Novák 1926 I. 12

kiziáltási ár: 5000 ft.

BÁV 56.Képaukció Bp.1981.december

Aba Novák Vilmos
(Bp. 1894 - Bp. 1941)

„Tájkép falkal" o.v. 78x51 cm S.l.l.b. Aba Novák 24.
kikiáltási ár: 20.000

„Igali részlet" o.v. 88x76 cm S.l.j. Aba Novák
kikiáltási ár: 35000 ft.

BÁV 56. képaukció Bp. 1961. december

3

Aba Novák Vilmos (Bp. 1894 – Bp. 1941)

„Zsoldos bácsi" Tollrajz 14,5 x 19 cm

J. l. Mátyus Etkának Körsönettel a kitűnő ebédeit

Legszívetyesebben Aba Novák 1936. szept. 7.

Kiállítási ár: 4000 ft.

BÁV 55. Képaukció Bp. 1981. szeptember

Aba-Novák Vilmos festő-grafikusművész (1894–1941).

A szolnoki művésztelep első ötven éve közé van a világháború van határ, amely egyben korszakváltó is. Míg a század elejét Fényes Adolf művészete, a két háború közötti időszakot Aba-Novák Vilmos erőteljes pikturája jellemzi. – A szolnoki művésztelep napjainkban is aktív alkotóműhelye a festőknek, szobrászoknak.

Kőhidi Erika: A szolnoki művésztelep ötven éve.
Pesti Műsor, 1981. febr. 11.

Aba-Novák Vilmos, 1894–1941.

Festőművén

a Szolnokon működő mesterek, mint Aba-Novák V., Tényes A., Pólya T., Kombosz L. és a ma is ott élő, alkotó Chiovini T., összeségükben hű képet adtak az alföld e környéki tájáról, népéről.

Hevesi Szemle

„Irodalom, Művészet"

1981. 1. 2-olt.

Szelesi Zoltán: Medgyessy és az alföldi művészet.

ABA NOVÁK VILMOS

emlitve mint Fischer Ernő mestere

Sándor László: F.E. losonci tárlata

UJ TÜKÖR 1981/XVIII/19.sz.26.o.

a kutatók a pannóniai lepényminták szoros kapcsolatát a galliai medaillondíszü miával.[8] Alföldi cikkében is lépten nyomon hivatkozik ilyen összefüggésekre. Új Brigetioban, egy másik fazekastelepen egy verses lepénymintához való pe korong (patric) került elő, kétségtelenül nemcsak a minta, de a vers is galliai er Ugyanígy állunk egy másik negatívminta csoporttal. Brigetióban a kurucdomb kas telepről ismertet Alföldi egy modellt.[10] Ugró kutyát látunk a mintán és mi lemző térkitöltő dísz: alatta hosszú fű látszik. Hivatkozik egy hasonló darab aquincumi Pacatus műhelyéből egy ugró szarvassal.[11] Az aquincumi mintáról m

[3] Römisch-Germanisches Korrespondenzblatt 9, 1916, 17 skk.

[4] *W. Schmid*, Jahrb. f. Altertumsk. 7, 1913—18, 181.

[5] Arch. Ért. U. f. 38, 1918—19, 1 skk.

[6] Laureae Aquincenses I. (Diss. Pann. II 10). 1938, 312 skk.

[7] *A. Alföldi*, id. h. 313 sk, 317, 60 t., 1—1a, 1 k.

[8] *W. Kubitschek*, Jahrb. f. Altertumsk. 5, 1911, 169; *Alföldi A.*, Arch. Ért. U. 1918—19, 3.

[9] *Alföldi A.*, Folia Archaeologica 5, 1944, 66, 1 t.; 1.

[10] Laur. Aquinc. I., 322 sk, 71 t., 4. Paulovics István 1934-ben végzett ásatá származik.

[11] *Kuzsinszky B.*, Bp. Rég. 11, 1932, 220, 231 k.; *A. Alföldi*, id. h. 71 t., 6.

ABA NOVÁK VILMOS

(7

emlitve ld. Czumpf Imre

P.Szabó Ernő: C.I. kiállitása:Szentendre,Művelődési Központ
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/28.sz.3.o.

ve van azonban egy másik nagy-szereplő itt, az Isten-alak sítve a dráma-történet minimum igényét. A legkevesebb ezzel született meg az európai dráma, a konfliktus lehető ség minimumára szorított dráma a *Jónás*, és még an szorított, hiszen – el ne feledjük – líra. A két szereplő kettőjük egysége – lírájuk – szöveg-mögötti. Voltaképpen a független változó, Jónás a függő, a reagáló, bár hev tagadható viszonyukban a patriarkális elem; ó-szövetsé gyan Isten Jónással tárgyal, ahogy küldözi, inti, bünteti, családfő a családtaggal, pásztor a bárránnyal. Milyen szé Jónás többet tud a saját istenéről, mint az olvasó, s mih utasítását, pánikszerűen szedi nyakába a lábát, és men mélységes-mély tapasztalataiból tudja, hogy saját, válas majd a nem neki való szerepre, az hagyja cserben, az ége Érti és nem érti. Mi is így vagyunk vele, együtt-futunk együtt csapódunk be Jónással, értjük és nem értjük ezt kényszer-Istent, akinek részei vagyunk, aki mégis túl van és jó, illetve *nagyobb*. Egy kisebb tudat egy nagyobb tuda

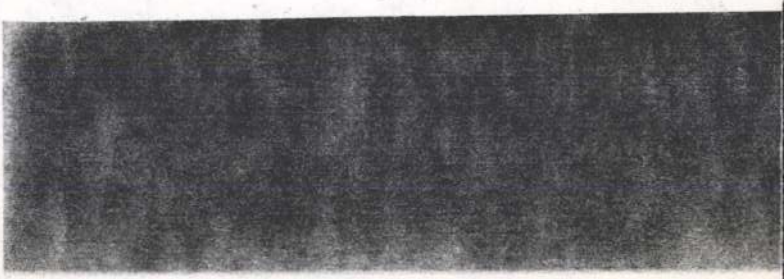

Aba Novák Vilmos, festő.

18

L: Chiovini Ferenc.

20.

—: Elhunyt Chiovini Ferenc festőművész
Népszabadság Bp. 1981. dec 13

Aba Novák Vilmos, festő- és grafikusművész

9

A szechényi Kubinyi Ferenc Múzeumban közszemlére kerül az a magángyűjtemény, amelyet az időközben elhúnyt Sós Ilona hagyományozott a múzeumra: Lotz Károly, Koszta József, Aba Novák, Egri, Deák-Ebner festmények.

Ablak.

1981. I. 23. TV. 18.01 (Kiné).

Aba-Novák Vilmos festő-grafikusművésszel

a Tőr. Művelődési Házban nyílt meg Udvary Pál festőművész kiállítása 80.-ik születésnapja alkalmából. – A művész Szőnyinek és Aba-Nováknak volt a kortársa, egy asztalhoz jártak.

TV. Híradó

1981. I. 20. TV. 19.30 /Kinó/.

Aba Novák Vilmos
(Bp. 1894 - Bp. 1941)

„Lopótökkel" 1925 körül o.v. 124x90 cm

s. f. b.: Aba Novák ~~Repr~~ Védett.

kiáltási ár: 40000 ft.

BÁV 58. Képaukció Bp. 1987. szeptember.

(2

Aba Novák Vilmos
(Bp. 1894 – Bp. 1941)

„Lopótökkel" 1925 k. o.v. 124x90 cm
l.f.b.: Aba Novák Védett.

kiáltási ár: 40000 ft.

BÁV 58. Képaukció Bp. 1982. szeptember

3

Aba Novák Vilmos
(Bp. 1894 – Bp. 1941)

„Székely falu (Szögöd)
Tempera, fa 80x100 cm
J. l. j.: Aba Novák 35. Védett.
kiáltási ár: 80000 ft.

BÁV 57. Képaukció Bp. 1982. május

(4)

Aba Novák Vilmos (Bp. 1894.–Bp. 1941)

„Olasz táj" o. tempera falra festve
73×73 cm
Kikiáltási ár: 60000 Ft.

BAV 19. képaukció Bp. 1987. december

(5)

Aba - Novák Vilmos, festő

L.: Nagy Imre

Czine Mihály: Kép és írás 97-111

Tiszatáj, Szeged, 1982. jan. XXXVI/1

6

Aba-Novák Vilmos

festőművén

„Lopótőrrel" c. Tovai Tovszalákan Térmült
alkotása a MOM Művelődési Központban
Ti állított BÁV anyagából.

TV Híradó
1982 IX. 4 19:30

Aba Novák Vilmos, festő- és grafikusművész

(7

A két világháború között ösztöndíjjal az örök város Collegium Hungaricumába küldött művészek „római iskola" cinkével kerültek a maradi klasszicizmus ~~[illegible]~~ skatulyájába. Holott az ösztöndíjasok közül a legmarkánsabb egyéniségek – Szőnyi István, Aba Novák Vilmos, stb. igazán nem tekinthetők a még oly örökértékű egykori stílusok utánzóinak.

Pogány Ö. Gábor: Nyolcvan éve született Medveczky Jenő. Magyar Nemzet, 1982. aug. 31. 10. old.

Aba Novák Vilmos, festő- és grafikusművész 8

A mosonmagyaróvári Hansági Múzeum 12 festmény-nyel gyarapodott, melyekei a Művelődési Minisztérium vásárolt a bpesti gyűjtőktől a múzeumnak. A képek között Aba Novák Vilmos, Csók István, Koszta József, Zichy Mihály munkái találhatók.

Jó reggelt!

1982. VI. 12. 4.25 (FA).

(9

Aba - Novák Vilmos, festő

megemlítve

Mokay Gyula: Az első Berda-monográfia 764–766

Jelenkor, Pécs, 1982, júl-aug. XXV/7-8

10

Aba-Novák Vilmos festő

L: Würtz Ádám

Anató Antal: Grafika a könyvtárban

Jászkunság, kolnok, 1982 szept.

34-35

XXVIII/3

Aba-Novák Vilmos festőművész

Szelesi Zoltán: Iskola és valóság

Művészet, 1982. október

Aba-Novák Vilmos festőművész

12

Menyhárt László: Vihar előtt

Művészet, 1982 szeptember

Aba Novák Vilmos (Bp. 1894 - Bp. 1941)

„Szőlőhegyfalu" tempera, fa 25,5 x 30 cm
J. l. j.: Aba Novák kikiáltási ár: 20000 ft.

—

„Cirkusz" o. tempera, fa 60 x 80 cm
J. l. j.: Aba Novák kikiáltási ár: 60000 ft.

BÁV 66. Képaukció Bp. 1983. május

Aba-Novák Vilmos, festő és grafikusművész (1894-1941). 2

Szervátiusz Jenő fiával, Tiborral 1937-től jó néhány éven át – gyalogszerkel nagyrészt – országjáró útjaikat járták, Gyergyószentmiklóson, vagyis a Székelyföldön ama Gál Ferenc vendégei voltak, aki a zsögödi festőnek, Nagy Imrének barátja volt. Járt nála Aba-Novák, Patkó, Szőnyi, Varga Nándor.

Nádor Tamás: 10 kérdés Szervátiusz Tiborhoz.
Magyar Ifjúság, 1983. dec. 30. 40-41-42-old.

ABA NOVÁK VILMOS

említve ld. Czumpf Imre

Kerékgyártó István: Egy festő emlékezete

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.5.sz.22.o.

evezés:

időnek megfelelő szem. alapbér: Ft.

lvett munkaidő: hónap.

-tól -ig.

őzetes engedély kelte, száma:

ressziv jöv. adó és községfejl. hozzájár. kerül

.....

... .

megbizó

(4

ABA NOVÁK VOLMOS

emlitve, mint akinek rézkarcait Miskolczy Erszébet kivitelezte ld.ott

Losonci Miklós: Első Magyar Rézkarcnyomó Műhely. Nagykőrös, Arany János Muzeum

UJ TÜKÖR 1983. XX. évf. 16. sz. 3-4. o.

SZERZŐDÉS

munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesitéséhez

mely létrejött egyrészről a MTA Müvészettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri u. 62.), másrészről

név:

főállásu munkahelye:

állandó lakcime:

szem.ig.száma:

megbizott között az alábbi feltételekkel:

1. Az elvégzendő feladat részletesen:

2. A dijazás összege: Ft.
A dijazásnál alapulvett munkaköri besorolás

ABA NOVÁK VILMOS

emlitve ld. Miskolczy Erzsébet

Sáfráni Györgyi: A műhely és alkotója

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.29.sz.16-17.o.

ABA NOVÁK VILMOS

repr."Kocsmai jelenet"

ld.Székely Bertalan

Gyurkovics Tibor:Dr.Gyurkovich Tibor arcképe

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.4.sz.10-11.o.

SZERZŐDÉS

rányuló egyéb jogviszony létesitéséhez

ITA Müvészettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri

tételekkel:

zletesen:

Ft.

'zaköri besorolás

Aba-Novák Vilmos, festő-grafikusművész (1894-1941). 7

Szandai Sándor szobrászművészről L. Menyhért László kismonográfiája a képzőművészeti kiadó MMM-sorozatában jelent meg. — Szandai Sándor a szolnoki Irodalmi Kurir 1932/6. számában körkérdést intéz a szolnoki művésztelep tagjaihoz, a téma a festeszet jövője volt, a választ többek között Aba-Novák Vilmos adta.

Tiszai Lajos: Könyv Szandai Sándorról.
Szolnok Megyei Néplap, 1983. aug. 20.

Aba-Novák Vilmos, festő- és grafikus művész (1894–1941).

„Római iskola" ennek kiállítás nyílt az esztergomi Keresztény Múzeumban. A Múzeum igazgatójával, Csefalvai Pál főtisztelendővel beszélget Lengyel Anna. – Az országban elsőnek rendeztek kiállítást a XX. sz. jelentős magyar képzőművészeti tárulásának, melyet szaknyelven most már római ösztöndíjas festőcsoportnak nevezhetünk, akik a 20-as évek végétől, a 30-as és a 40-es évek elején nemcsak állami, de az egyházi megbízatásokat is ellátták. Aba-Novák Vilmos festőművész is dolgozott Rómában.

Esti Magazin.

1983. VII. 14. 18.30 (Kerekes).

Aba Novák Vilmos festő- és grafikusművész

Bognár István, festőművész 1923-ban érettségizett és elvégezte a Műszaki Egyetemet, gépészmérnök lett, de fiatal korától festő szeretett volna lenni. Egy Aba Novák kiállításon jött rá, hogy végeredményében mindig a festészetre vágyott. Az Aba Novák kiállítás 1961-ben volt és Bognár röglön bárathozott a Ganz Mávag képzőművész körébe, és azóta már 10 kiállítása volt

Esti Magazin

1983. okt. 18 Kossuth 18.30

Aba-Novák Vilmos, festő

10

L: Réti Ishán

Vadas J: Terenczepől Kondorig

13.

Élet és Irodalom Bp. 1983 nov. 11. XXVII/45

Aba-Novák Vilmos, festő

11

L: Pałkó Kárdy

Vadas József: Római szekta

13

Élet és Jogdalom Bp. 1983. júl. 15. XXVII/28

Aba Novák Vilmos festőművész

12

Heitler László: Képek és érmek

Művészet, 1983. január

Aba - Novák Vilmos festőművész

13

Néray Katalin: Velence: Biennálé az avantgarde után

Művészet, 1983. február

1

Alba-Marák Volmos

Profán oltár előtt

(Kohán György)

Tiszatáj 1984/6

2

Aba Novák

Jakoby Gyula kiállítása a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1984. XII. 30.

3

Ulla Norák Vilmos

Polony Elemér Kiállítása

Mgr. Nemzet 1984. V. 9

ABA Novák Vilmos

4

Szécsény András

Aba-Novák feltámad?

Új Tükör 1984 aug. 26. XXI. évf. 35. n. 24-25.

A1 HASAB:1 DOI SZP 25 KDD

Műgyűjtés

KI V
MAJOVSZ

HRAVIK

A szerkesztő felkérése értelmében most elsősorban az lenne a feladat, hogy a műgyűjtő *Majovszky Pál* (1871–1935) munkásságát méltassuk, ha röviden is. Ám ő nem csupán műgyűjtő volt, hanem ennél több: mecénás. Mecénás, ami egyet jelent azzal, hogy hazafi, bár ezt a szót, tudtommal, senki nem írta le vele kapcsolatban. Talán mert nem volt politikai honfiú, nem volt melldöngetően magyar, hanem csendesen, szívósan és munkálkodóan volt az, úgy, mint őelőtte a nagy múzeumi adományozók, úgy, mint *Pyrker János László* egri érsek, *Ipolyi Arnold* nagyváradi püspök, gróf *Pálffy János*, Pozsony vármegye főispánja vagy gróf *Apponyi Sándor*, a Széchényi Könyvtár és a Nemzeti Múzeum nagy támogatója. Olyan, aki nemzetét halhatatlan értékű, politikai rendszerek változásaitól független módon ható kulturális javakkal ajándékozta meg. Tevékenysége igen sokrétű volt, és ezért nehéz róla röviden igazán méltót, de semmi lényegeset szem elől nem tévesztőt írni.

Aba Novák Vilmos, festő- és grafikusművész (1894-1941).

A nagykanizsai városi képtárban Redő Ferenc szövött faliképeiből nyílt tárlat, amely szept. 2-ig látogatható. — Redő Ferenc mesterei voltak Aba-Novák Vilmos, Iványi Grünwald Béla és Berény Robert is, tanította, — hiszen alkotó életének első szakaszában a grafika és a festészet vonzotta és körülbelül negyedszázada fordult a szövött kárpitok felé.

M.H.: Redő Ferenc szövött faliképei Nagykanizsán.
Zalai Hírlap, 1984. jún. 27

Aba Novák Vilmos festő és grafikusművész (1894-1941)

Pécsett a Modern Magyar Képtárban
Aba Novák Vilmos emlékkiállítása nyílt
meg.

Láttuk, hallottuk.

1984. VI. 21. Petőfi 10.45 (K.B.)

6

Aba Novák Vilmos festő- és grafikusművész (1894-1941)

M. Kemény Judit kiállítása nyitott a városi könyvtár galériájában június 23-ig látogatható. – Közel mesterek közelében tanult a művész, mint Aba-Novák, Iványi Grünwald és Patkay Pál.

V. L.: Röpülés az ismeretlenbe.
Kisalföld, 1984. jún. 9.

7

Aba-Novák Vilmos festő-grafikusművész (1894–1941).

Barta Éva festőművész kiállítása dec. 3-án nyílt meg Körmenden. Szimvilágának kiteljesedését Aba-Novák Vilmos irányította.

dr. Tóth Erwin: A rábaköz festője.
Vas Népe, 1984. dec.

8

Aba-Novák Vilmos, festő-grafikusművész (1894-1941).

Bérczi László fényképész fiatal korában rajzolának indult, Aba-Novák növendék volt, de miután akkor abból nem lehetett megélni, a fényképészetre áltt rá.

Régen, találkoztunk.

1984. XII. 3. Kosanth 12'45 (s. jné).

9

Aba-Novák Vilmos

festőművén

(V. Barta Gíva festőm. mestere)

Népnava

1984 12.14.

10

Aba-Novák Vilmos, festő-grafikusművész, (1894-1941).

Supka Magdolna művészettörténész Supka Géza régész-édesapja révén korán kapcsolatba került a művészekkel. Kernstok, Aba-Novák, Márffy-oldalán Csinszkával-gyakori vendégek voltak náluk.

Stúdió '84.

1984. IX. 18. TV 1. 20.55 (Kerekes).

11

Aba-Novák Vilmos, festő-grafikusművész (1894-1943).

Tegnap ért véget a művészeti aukció. – Aba-Novák Vilmos „Tengeröböl" c. képe (említve) hatvanezer frt-tal indult és 140 ezer fotért kelt el.

Jó reggelt!

1984. IX. 13. Kossuth 4.25

12

Aba-Novák Vilmos, festő-grafikusművész (1894–1941).

Sajátos termék a művészeké, értékének megítélése szubjektív, eladásához több kell, mint külkereskedelmi szakértelem. E szakma nagyjai azok a Selinko Gézák, Szilárd Vilmosok, Fränkl Józsefek voltak, akik pontosan tudták, hogy az ál-taluk menedzselt Csók István, Glatz Oszkár, Aba-Novák Vilmos mit ér és a sajátjuknak tekintett művészekért kockáztatni sem volt restek.

Tibor Ágnes: Artbürokrácia.
H.V.G., 1984. febr. 11. 38–39 old.

13

Aba-Novák Vilmos festő-grafikusművész (1894-1941).
Bank Ernő, a két évtizede elhunyt festőművész életművének legszebb darabjaiból nyílik kiállítás a Budapesti Történeti Múzeum kamaratermében. — A művész Vera nevű lánya elmondja, hogy az egyik tájkép Felsőbányán készült — az Nagybánya mellett lévő kisebb hely, — ahol apjának idején édesapja együtt dolgozott Aba-Novák Vilmossal és Ratkó Károllyal.

Jó reggelt!

1984. IX. 28. Kossuth 4.25

14

Alba-Novák Vilmos, festő- és grafikusművész

A Budapesti Kiállítóterem plakátja Polonyi Elemér festőművész kiállítását hirdeti, a művész amerikában él. Egykoron azonban itthony Alba-Novák tanítványa volt. Az adás során Polonyi Elemér jellemezte Alba-Novákot, a pedagógust a művészt és az embert.

Stúdió '84

1984. V. 22. TV-1., 21.00 | Knd |.

15

Aba Novák Vilmos, festő és grafiknsűnüvész /1894-1941/

A Jász Múzeumban Lehel kürtjén kívül nagyon sok még a látnivaló. – A jászság egy másik, az ékorból való, de egyedülálló értékét a jászszentandrási templom freskója őrzi. Az 1900-as évek után fellendült templomfestésnetnek az európahírű kuriózuma Aba Novák Vilmos nevéhez fűződik, aki kora legnagyobb jászsági festője volt.

Mi van itt születőben?

1984. jún. 6. Televízió 2. 18.50 /S. Gyuél/.

16

Aba-Novák Vilmos, festő-grafikusművész (1894-1941).

Pályafutása – Czumpf Imrének – biztatóan kezdődött, kitűnő mesterek, sokoldalú tehetség, jó munkakapcsolat, freskofestés közben Aba Novákkal, aki szép portrét készített róla, tanárkodás Orbán Dezső „atelier" nevű művéziskolájában, mely egy kicsit a magyar Bauhaus volt.

Lukácsy Sándor: Czumpf Imre.
Új Írás, 1984. júl. 97-old.

17

Alba-Novák Vilmos festő-grafikusművész (1894-1941)

Bényi László festő- és grafikusművész munkásságával leginkább az alföldi mesterek művészetéhez kapcsolódik. Gyakorta dolgozik a szolnoki művésztelepen, ahova annak idején, még pályakezdőként, mestere, Alba-Novák Vilmos vezette be.

K. M.: Két magyar művész Párizsban.
Petőfi Népe, 1984. jún. 3.

18

Aba Novák Vilmos, festő- és grafikusművész

Molnár C. Pál, a battonyai születésű festő 1981-ben hunyt el. Ilyen nevek felmerülnek a kortársak sorát, mint Szőnyi István, Aba Novák Vilmos.
Molnár C. Pál egy nagyra hivatott és nagy értékeket felmutató képzőművész-generációhoz tartozott.

Pál Mária: Molnár C. Pál képei a Kisgalériában.
Csongrád Megyei Hírlap, 1984. jan. 24.

19

Aba Novák Vilmos, festő- és grafikus művész (1894-1941).

Febr. 16.-án nyílt meg V. Barta Éva festőművész kiállítása a nagykanizsai Egry József teremben. – Színvilágának kiteljesedését olyan művész irányította, mint Aba Novák Vilmos, akinek bátorítása nyomán vesz részt még főiskolás korában a Nemzeti Szalon tárlatán, majd édesapjával közösen állít ki.

dr. Tóth Ervin: A formák és színek egyensúlya.
Zalai Hírlap, 1984. febr. 22.

20

Aba Novák Vilmos, festő

(21)

L: Czumpft Imre

Lukácsy Sándor: Czumpft Imre. 97.
Új Írás, Budapest, 1984. július XXIV/7.

Alex Novák Vilmos festő- és grafikusművész (1894–1941).

Jelentős képzőművészeti esemény a Műcsarnok ezekben a napokban a párizsi Grand Palais kiállítóterme. Itt rendezték meg az Independants – a Független Művészek Szalonja – magyar anyagának reprezentatív válogatását, melyen két magyar művész is részt vett: Bényi László és B. Hajdu László. — Bényi László gyakorta dolgozik a szolnoki művésztelepen, akkoriban annak idején, még pályakezdőként, mestere, Alex Novák Vilmos vezette be.

Kisdsföld, 1974. máj. 12.

22

Aba Novák Vilmos

Lánez Sándor: Képzőművészeti Kronika

Selenkor, 1984. 1. hr

23

Aba Novák Vilmos

1

Szikely András: Egy szelid aktivista Schönberger Armand emlékkiállítása

Népszabadság, 1985. X. 4

(2

Ába - Novák Vilmos festő

L: Somogyi győző

Vadas József

13.

Élet és Irodalom Bp. 1985. máj 31

XXIX/22

Aba Novák Vilmos festőm. L3

festményei

Tüzz S. Múz..ba

→ Nagy István t

MŰVÉSZET 1985/11-12/69

Aba Novák Vilmos

4

„Lacikonyha Bolnokon" s répa az esztergomi Keresztény Múzeumban

Uj Ember, 1985. V. 26

Aba Novák Vilmos

5

Wehner Tibor: Képzőművészeti Kronika
Komárom megye, 1985. márc, ápr

Uj forrás, 1985. 4. nám

Ha Novák Vilmos

6

Beszélgetés Sorosi Józseffel

Mihály 1985/1

Ába Novák Vilmos

(7

Az Alföldi Galéria

Népszava
1985. X. 26.

18

Aba Novák Vilmos fm

1936-ban tanára

B. Enek

Balint Endre

MŰVÉSZET 1985/9/62

Nóa Novák Vilmos, festő

29

L: Pleidell János

Zolnay László: Pleidell János kiállítása

12

Élet és Irodalom. Bp. 1985. máj. 29. XXIX/13

ABA NOVÁK Vilmos (festő)

(10

Személyes emlékei Aba Novákról.

SÜMEGI György-TÓTH Piroska: Egy délután Barcsay Jenővel. In. Forrás, 1985/12. 72-74.p.

Aba - Novák V.

1

Hollósy Gal.

M. Hirlap
1986. II. 11.

Aba-Novák Vilmos, festő

(2

h: Chiovini Ferenc

-: Heti ajánlat

3

Új Tükör, 3 p. 1986. okt. 5.

XXIII/40

Aba Novák Vilmos, festő

3

L: Nagy Sándor

–: Heti ajánlat

3

Új Tübör Bp. 1986. júl. 20.

XXIII/29

Aba Novák Vilmos, festő

4

L: Sárkány Jolán

–: Heti ajánlat

4

Ü. i Jükön B. r. 1986. ápr. 20

XXIII/15

Aba Novák Vilmos, festő

L: Nagy István

5

–: Hetti ajánlat

3-4

Új Tükör, B p., 1986 fell. 2

XXIII/5

Aba Novák Vilmos, festő

6

L. Molnár C. Pál

Hegedűs Géza: MCP idézése

12.

Élet és Irodalom Bp. 1986 máj. 9. XXX/19

Asa - Nonál Vilmos

7

Átvérs a Magyar Médiánál

Magyar Nemzet 1986. X.30.

18

Aba Novák Vilmos

Az Somogyi József értiendei

Magyar Nemzet 1986. VI. 9

Ma Naiak Vilmos

9

Moldován Istrán kiállítása
a Vigadó Galérián

Magyar Nemzet 1986. 10. 24.

10

Aba Novák Vilmos

A római iskola tagjaként a római Accademia d'Ungheriában dolgozott.

Tolnai Gábor: Szóbeli jegyzék (Tények és tanúk) Bp. 1987. 290. l.

Aba Novák Vilmos

18.

Ügyfélfogadás a folyosón (is)

A polgármesteri hivatal egészségügyi és népjóléti irodájában zajló *felújítási munkák miatt* a hétfői és a szerdai ügyfélfogadás nem az illetékes ügyintézők szobájában, hanem a *folyosón,* valamint az ügyfélszolgálat 1-es ablakánál történik. Hétfőn 8 órától délután 4-ig, szerdán 8 órától este fél 6-ig fogadják az ügyfeleket. (A többi napon változatlanul az ügyfélszolgálat 1-es ablakánál.) Várhatóan *néhány hétig tartanak a munkálatok,* addig is a lakosság megértését és türelmét kérik az előforduló kellemetlenségekért.

■ ***Ma délután***

Rendkívüli közgyűlés

A szegedi képviselő-testület független frakciójának kezdeményezésére ma délután négy órakor rendkívüli tanácskozást tartanak a városatyák. A június 12-én Szegeden tombolt vihar által okozott károk megállapításáról és elhárításáról szóló jelentés, valamint a károsultak megsegítéséről szóló önkormányzati rendelet megalkotásáról készült javaslat szerepel napirenden.

A polgári esketés: rossz emlék marad?

Nagy pillanat a „nagybetűs életben". Ez az esküvő. Mert – ha minden jól megy – életében csak egyszer igazi menyasszony a nő, vőlegény a férfi. E különleges pillanatot mindenki megtervezi, hogy szíve vágya szerint élhesse át, s raktározhassa el emlékei közé. Ezért aztán bosszantó, ha e nagy esemény mégsem olyan, amilyennek azt a menyasszony, a vőlegény, az örömanya, az örömapa, a násznagy álmodta...

– Az anyakönyveztetés, a világi esketés önkormányzati feladat. De félek, hamarosan botrány kerekedik a házasságkötő terem környékén – vélekedik *Dobó János* képviselő, aki már közgyűlési interpellációban is előadta aggodalmát.

A családok sorosfordulóinak, ünnepeinek, eseményeinek – így a házasságkötések, a névadó ünnepségek, a polgári gyászszertartások – megszervezése és rendezése a *Családi Irodára* hárult. Az iroda *születését 1972-ben egy minisztériumi rendeletnek köszönhette, halálát 1992 decemberében egy közgyűlési határozat okozta.* Az iroda kiadásainak fedezéséhez minden esztendőben támogatást kapott. Például 1989-ben több mint 7 millió forintot, kiadásai 80 százalékát. Az önkormányzat 1991-ben már csak a működési kiadások 23 százalékát biztosította, 1993-tól pedig – elsősorban anyagi okok miatt – megszüntette ezt az intézményét. A közgyűlés vagyonkezelői és vállalkozási bizottsága öt pályázó közül azt választotta, aki a legtöbbet, évi 320 ezer forintot igért a családi ünnepek körüli szolgáltatások privilégiumáért. Tehát a polgármesteri hivatal általános igazgatási irodája egyetlen vállalkozóval szerződhetett, aki monopolhelyzetet élvezve úgy viszi föl az árakat, ahogy kedve tartja...

A múlt szombaton 25 pár esküdött egymásnak örök hűséget, de csak 7 tartott igényt az „Organic" rendező iroda szolgáltatásaira. A többség megelégedett azzal, ami ingyen jár. Alapszolgáltatás ugyanis: a résztvevők fogadása, az anyakönyvi asztal, a teremig vezető út díszítése, a családtagok részére fotó és videofelvételi tanácsadás, a gépzene, a terem és az anyakönyvvezető biztosítása. *Csak minden negyedik pár kérte a vállalkozótól az úgynevezett „reprezentatív ceremóniaszolgáltatást",* mely többek között a köszöntő ital megkívánt hőfokát, alkalmi gépzenét, gyűrűcseréhez élővirággal díszített ezüsttálcát tartalmaz 2680 forintért. S akkor még szó sincs előadóművészi szolgáltatásról, fénykép vagy videofelvételről, pezsgőről, virágszirom esőről, aláíró emléktollról, ügyintézési díjról. Ezekkel együtt 10 ezer forintnál is több szerepelhet a számlán. Most, az „esküvői főszezonban" vált nyilvánvalóvá: *sokan sérelmezik, négyen jegyzőkönyvbe is rögzíttették: botrányosan sokba kerülnek az esküvő fényét, különlegességét adó szolgáltatások,* vitába keverednek a vállalkozóval, ha a család megbízottja akar fotózni vagy videózni.

A polgármesteri hivatal általános igazgatási irodájának vezetője, *Réti Csabáné dr.* is közölte a vállalkozóval: az állampolgárok panaszkodnak.

Változik-e valami? A vállalkozó ma is érvényes „menükártyája" szerint nem. A hivatal csak ennyit tehet? Szerintünk nem. Az önkormányzat fontolóra vehetné: *megéri-e, hogy évi 320 ezer forint bevételért kitiltson minden más vállalkozót a házasságkötő terem környékéről,* olyanokat, akik a házasulandók kegyeit keresve bizonyára bővítenék a szolgáltatások körét, miközben a verseny miatt az árakból is engednének. Nem kéne két évet várni, hogy ez az elhibázott, állampolgári érdekeket sértő szerződés érvényét veszítse! Sőt, talán azért is tennie kellene az önkormányzatnak, hogy a díszbe öltözött párt, s a násznépet ne zavarja az ünneplésben, hogy az ünneplők ne a város főterén, a Városháza kapujában ácsorogva várják, míg az anyakönyvvezető elé járulhatnak, hogy a gratulációkat ne nagysietve kelljen mondani és fogadni... Elég nagy a Városháza! Talán akad ilyen célra is helyiség a házasságkötő terem környékén. Talán a városatyáknak azon is gondolniuk kéne, hogyan javíthatják a polgárok komfortérzetét...

Újszászi Ilona

■ ***A pénzmaradvány felosztása***

Bázispénzelés helyett feladatfinanszírozás

A szegedi közgyűlés legutóbbi rendes havi tanácskozásán, május 27-én döntött a pénzmaradvány felosztásáról. Hosszú vita előzte meg a döntést, de végül sikerre vezetett a városatyák megbeszélése. Az 1,6 milliárd forintot felosztották. Több kellett volna. Ennyi volt, pontosabban ennyi maradt... A felosztás szempontjairól, azokról a tényezőkről kérdeztük *dr. Tóth László* jegyzőt, amelyeket az említett munka során figyelem kellett venni.

– A közgyűlés által 1992. október 26-án elfogadott 1993. évi költségvetési koncepció végrehajtásának megfelelően történt az intézmények felülvizsgálata és természetes az is, hogy itt mindenek előtt a gazdaságosságot kell figyelembe venni. Annak érdekében, hogy a feladat végrehajtása a funkcióban foglalt kötelezettségek teljesítésén azért csorba ne essék. Az a furcsa helyzet áll elő, hogy az intézmények költségvetése még abban az esetben is emelkedik, ha az nem tartalmaz sem dologi, sem bérautomatizmust.

■ ***Mekkora volt az önkormányzati intézmények együttes kiadása az elmúlt évben?***

– A legutóbbi kimutatás szerint 5,2 milliárd forint volt. Ez lényeges mutatószám a továbbiak megértéséhez. A közgyűlés előtt szerepelt ugyanis az 1993. évi költségvetés módosítása is, meglehetősen részletes vizsgálattal, s az azt tünteti fel, hogy 1993-ban még a pénzmaradványok visszaosztása előtt, az önkormányzati költségvetési intézmények összkiadása a tervezett 5,7 milliárd forint volt. Tehát mindenképpen szükség van arra, hogy az önkormányzati intézménygazdálkodást felülvizsgáljuk, a párhuzamosságokat megszüntessük és a kihasználás valóban úgy történjen, hogy az intézmény-finanszírozás egyben feladat-finanszírozás is legyen. A korábbi bázis-finaszírozási elképzelésekkel szemben.

■ ***Júliustól kényszerátalakulás***

Az önkormányzatok elégedetlenkedhetnek

Az önkormányzatok *jelentős bevételektől eshetnek el* a kényszerátalakulás szabályainak érvénybe lépésével, mivel ezzel megszűnik az a lehetőség, hogy az átalakuló cég vagyonát átértékelje. Ez azt jelenti, hogy a vállalat könyveiben szereplő belterületi föld értéke változatlanul nulla marad, ennek következményeként pedig az önkormányzatok nem részesülnek a privatizációs bevételből.

Az ÁVÜ tájékoztatása szerint az 1992. évi 54. törvény 61–65. paragrafusai alapján történik meg a kötelező átalakulás. Az érintett cégek a törvény erejénél fogva kerülnek államigazgatási felügyelet alá. Ezekben az esetekben tehát *nem történik vagyonértékelés.* A jelenlegi gyakorlat szerint – mint ismeretes –, amennyiben az állami vállalat bejelenti, hogy gazdasági társasággá kíván alakulni, vagyonát fel kell értékeltetnie, amit aztán az ÁVÜ jóváhagy. *E vagyon részét képezi a belterületi ingatlanok értéke.* Ezen érték alapján az önkormányzatok korábban résztulajdonhoz jutottak. Újabban részesülnek a privatizációs bevételekből, mégpedig a belterületi föld értékének megfelelő mértékben.

A kötelező átalakulás egyben azt is jelenti, hogy az önkormányzatok nem tarthatnak igényt e jövedelemre, mert az így államigazgatási felügyelet alá kerülő cégek mérlegében a belterületi földek könyv szerinti értéke nulla.

Szittyák világkongresszusa

A IV. Nagy Szittya Történelmi Világkongresszus anyaországi programját június 26-án 10 órától rendezik meg az újszegedi Talent Centerben (Fürj u. 92/b.). Belépés csak előzetes jelentkezés alapján lehetséges, meghívóval!

A kongresszus programja: Himnusz; Magyar Hitvallás; Erdélyi Rózsa népdalokat énekel; Siklósi András: Megnyitó; A clevelandi határozat ismertetése; Molnár Lajos: A Szittya Világkongresszus a nemzet szolgálatában; Biró József: Szabir-magyar őstörténelmünk; Forray Zoltán: Mit adtunk a világnak?

13.30–14.30-ig ebéd, majd Erdélyi Rózsa énekel, délután: Magyar Csaba: Ősműveltségünk; Somogyi Zoltán: Baráth Tibor őstörténeti munkássága; dr. Kulin Bán: Elrabolt területeink népének jajkiáltásai; dr. Benyó Dezső: A magyar nemzeti emigráció útja és sorsa itthon; Siklósi András: Ki a magyar, mi/lyen/ a magyar?

Tartalék-előadások: Szalay Róbert, Pesti József, Andrékovics Péter, Bátonyi Sándor.

Zárásként: Székely himnusz. Szózat. 19 órakor vacsora.

Másnap, június 27-én 11 órakor az Opusztaszeri Nemzeti Emlékparkban nyilvános Árpád-napi ünnepség. Szónokok: Siklósi András, dr. Endrey Antal, Rácz Sándor, Kéri Edit és Bosnyák Imre. 13 órától kötetlen kerekasztal-beszélgetés lesz nemzeti sorskérdésekről.

A végrehajtók tisztessége, avagy a hatalom határai

Villáminterjú dr. Bárándy Péterrel

■ ***Létezhetnek-e egyáltalán teljesen független bíróságok?***

– Bírói függetlenség igenis létezhet, bíróságok függetlensége is. Persze ez nem egy mindentől való abszolút függetlenséget jelent, *a bírósági szervezet a végrehajtó hatalomtól nem függhet feltűnően szorosan, ebben az esetben ugyanis a kormány és az igazgatási szervek, ha akarják, sem tudják befolyásolni a bíróságokat. A ma fennálló rendszerben azonban jól érzékelhető például az igazságügyminiszter igazgatási, pénzügyi és személyzetpolitikai befolyása.* Fennáll a veszélye tehát annak, hogy végrehajtó szerv a konkrét bírói munkába is beavatkozhat. A kormány persze azzal védekezik, hogy ezt nem teszi meg. De az a rendszer, amelyben ez a lehetőség a végrehajtók tisztességére van bízva, rossz, s úgy kell átalakítani, hogy ilyesmi semmiképpen ne történhessen meg.

■ ***Milyen kapcsolat kialakítását tételi célszerűnek? A bíróságok mögé mindenképpen meg kell teremteni a szükséges szakmai kiképzési és anyagi hátteret.***

– Különböző megoldások képzelhetők el, olyan köztes intézményeket kellene létrehozni, amelyek a központi költségvetés egy fejezeteként szereplő igazságügyi költségvetést felosztják és kezelik. Ez kizárja, hogy a kormány gazdasági szálon érdemben be tudjon avatkozni a bíróságok működésébe. Ki kell küszöbölni annak a lehetőségét is, hogy az igazságügy-miniszter személyi és egzisztenciális kérdésekbe (kinevezések, jutalmazások) szólhasson bele.

Fotó: Révész Róbert

A polgári értékeket, „a társadalom értelmes, higgadt szellemiségét" megerősítendő, a gazdaság és a politika legérdekesebb, legfontosabb kérdéseiről indított nyilvános előadás- és beszélgetéssorozatot a Köztársaság Párt. Ígérete szerint az ország minden régiójában az érdeklődőknek módjuk lesz találkozni és eszmét cserélni az illető szakterületek szakértőivel, hogy eképpen maguk is szembeállíthassák a „romboló demagógiával" a tudást és a toleranciát. Szegeden a Hungária Szálló galériájában tegnap délután dr. Bárándy Péter, a párt alelnöke, a Magyar Ügyvédi Kamara főtitkára foglalta össze véleményét a bíróságok és a bírák gazdasági, igazgatási, valamint szakmai függetlenségéről, s bemutatta a Legfelsőbb Bíróság és az igazságügy-miniszter, valamint a bíróságok és bírák közti függőségi viszony elemeit is. Mint mondta, a hatalmi ágak szétválasztása a demokrácia garanciája, ezek nem mást, ugyanazt tekintik és végzik, de más és más nézőpontból, egymás állandó kontrollja alatt.

■ ***Elegendő volna-e reformálni, vagy a rendszer generális átalakítását kell-e véghezvinni?***

– *Ezt reformálni nem lehet. A bírósági szervezeti törvény régi jogszabály, amelyet toldoznak-foltoznak, újabban azzal a szándékkal, hogy a már meglévő függőséget jogi eszközökkel még jobban megerősítsék.* Az utóbbi három év egyetlen kedvező változása az lehetett volna, hogy a bírói tanácsok megkapják a jogot: a különböző bírósági vezetők kinevezése csak az ő egyetértésükkel történhet. Bár, hogy ez a jog valójában mennyit ér, azt láthattuk a tavalyi kinevezések esetében.

■ ***Mi pártja álláspontja a jelenleg működő szisztéma átalakítására?***

– Követhetőnek látszik a spanyol minta, talán nem véletlen, hiszen a két ország közelmúltja sok szempontból is hasonlít egymáshoz. A *puffer-intézmény* létrehozásán kellene elgondolkodnunk, e bírákból álló testület elnöke lehetne talán a Legfelsőbb Bíróság elnöke, elférne benne az igazságügy-miniszter is, legfontosabb feladata pedig a megfelelő döntések meghozatala lenne a bírói szervezet igazgatásáról, anyagi ellátásáról, személyi ügyeiről és az egyes minősítésekről – vagyis igazságügy-miniszteri hatásköröket venne át.

Ó. J.

A kárvallott Tömörkény

■ *Indul az iskolafelújítási szezon*

■ *Több mint 300 millió e célra*

Hangsúly a tornatermeken

Idén 323,5 millió forint jut Szegeden az oktatási intézmények beruházásaira, illetve felújítási munkálataira – derül ki az önkormányzat 1993. évi költségvetési előirányzatából. Az összeg több mint felét, 165 millió forintot tornateremépítésre fordítják, folyamatban lévő beruházásokra, mint a Csonka János, a Déri Miksa, és a Fodor József gimnáziumok és szakközépiskolák tornaterme, de idén indul a Gárdonyi Géza, a Móricz Zsigmond és a Kiskundorozsmai általános iskolák tornatermének építése is.

A nyári iskola- és óvodafelújítási szezonban több nagyobb költségű beruházás is a tervben szerepel. A városi óvodák közül új tetőszigetelést kap az Északvárosi I. és II. számú, a Kemes utcai, valamint a Tabán óvoda, illetve egyegymillió forint jut a Gyálaréti óvodának, ahol újraépítik a szennyvízszikkasztó medence kerítését és a Tiszaparti óvodának, ahol újjáépítik a régi épület teraszfödémjét, mely a gyerekek útvonalába esik és életveszélyes lehet.

Az általános iskoláknál 3 millió forintból korszerűsítik a dorozsmai iskola fűtését, s ugyanannyiból kap tetőjavítást a Makkosházi Általános Iskola. A Záporkerti Általános Iskolában a kazánpark és a konyha felújítása van tervbe véve, a Petőfi sugárúti Általános Iskolának pedig az épület vizesedését kellne megszüntetni – 1,2 millió forintból. Teljes födémcserés felújításra szorul a Déri Miksa Kollégium, erre a terv szerint 29, 47 millió jut, az Ortutay Kollégiumban a fűtéshálózat felújítása kerül 2.9 millió forintba.

A legnagyobb összegű előirányzott iskolafelújítás idén a Csonka Gimnázium E épületének felújítása, mely 57,2 millióba kerül, 11 milliós épületbővítés és felújítás szerepel a Gábor Dénes Szakközépiskola nevénél, illetve több mint 8 millió jut ugyanilyen célra a Vedres I. Szakközépiskolának.

A június 12-i vihar nem kímélte az iskolaépületeket sem. A városi pedellus szolgálat felmérése szerint Szegeden 39 iskola vagy óvoda épületében esett kisebb-nagyobb kár, amelyről a szolgálat műszaki ellenőrei jegyzőkönyvet vettek fel. Általában a magastetőkben keletkeztek károk, illetve az ebből adódó beázásból. Nagyobb mértékű kér 10-15 oktatási intézményt érintett, többek között a Móricz Zsigmond Általános Iskolát, A Szilléri sugárúti iskolát, a Móra Ferenc Általános Iskolát, az Alsóvárosi Általános Iskolát, a Tömörkény és a Radnóti gimnáziumokat érte nagyobb kár.

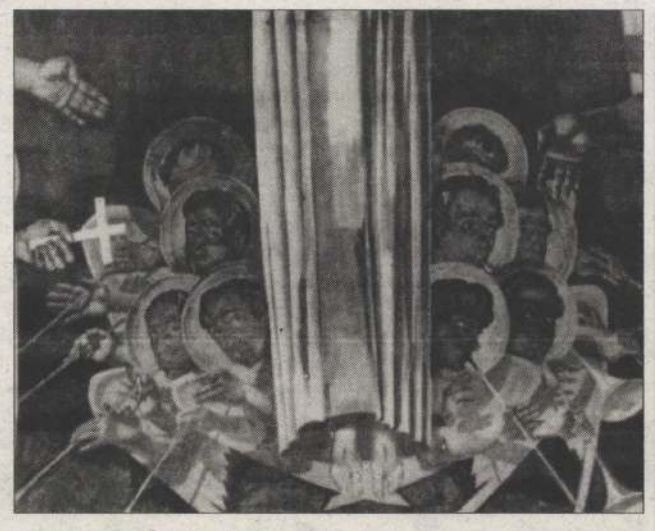

Riadót fújnak Aba-Novák angyalai

■ *Támogatások kellenek Hősök kapuja freskóért*

Pénzszűkében a restaurálás

Legkorábban 1994 őszén vagy 1995 tavaszán kezdődhetnek meg a Hősök Kapujának, illetve az Aba-Novák freskónak a tényleges felújítási munkálatai, amelyek két évig tartanak majd – mondotta lapunknak tegnap a Szegedi Aba-Novák Alapítvány kuratóriumi ülése után *dr. Berekné dr. Petri Ildikó*, a kuratórium elnöke.

A tervek szerint a munkálatok akár hamarabb is kezdődhetnének, hogy mégsem így van, annak *anyagi okai vannak*. Az alapítvány számos helyre pályázott – többek között a művelődési és a honvédelmi tárcához – , s ezek a pályázatok javarészt július hónapban lesznek elbírálva. A kuratórium ezért e hónapban még nem döntött *Forrai Kornélia* vezető restaurátor megbízásáról.

Ugyancsak nincs elmozdulás a művész lánya, *Aba-Novák Judit* által felajánlott budapesti villa eladásának ügyében. Mint a kuratórium elnöke elmondta, ezügyben az alapítvány képviselői is tárgyalni fognak Budapesten, de *a bérlők által lakott villa értékesítése egyelőre nehéz*. Érdeklődők vannak, konkrét ajánlat még nincs. Az eladási ügyet talán a lakástörvény megjelenése fogja tisztázni.

A restaurálási és feltárási munka *első szakaszához mintegy 7 millió forintra lenne szükség*, ezért az alapítvány a legszerényebb támogatásokat is szívesen fogadja (a számlaszám: OTP, Kereskedelmi Bank Rt. 289-98008 37251-8). Elkészült az alapítvány által szerkesztett hat képből álló leporelló is, melyben ismertetés is található a freskóról és a munkálatokról. Ezt hamarosan 150 forintért árulják majd a Virág Cukrászdában, a Szabadtéri jegyirodában, illetve a Móra Ferenc Múzeumban, a vásárlók szintén *Aba-Novák Vilmos* freskójának restaurálási munkálatait támogatják.

P. J.

A faképnél hagyott menyasszony esete a vagyonügynökséggel

■ *Júliustól részvénytársaság lesz az áruházlánc*

■ *Az ÁVÜ a kisbefektetőket is „beviszi" a Centrumba?*

■ *Pályázat: csak egyben eladó!*

■ *Új tulajdonos lesz hamarosan Szegeden is*

■ Három esztendeje, hogy a Centrum Áruház-lánc belekerült a hazai privatizációs „darálóba". Nem sok szerencse kísérte eddig az ország legnagyobb áruházláncának magánkézbe adását. Tavalyelőtt ugyan állami cégből korlátolt felelősségű társasággá alakították át a céget, a valóságban azonban igazán korlátozott lehetőségei maradtak a kereskedőknek, hiszen mindent az Állami Vagyonügynökség bonyolított le. Első lépésként igyekeztek kicsinosítani a menyasszonyt, hogy minél vonzóbb legyen a külföldi kérők előtt. A vőlegény, egy német cég azonban tavaly ősszel, az utolsó pillanatban visszatáncolt, faképnél hagyta a Centrumot, mondván a délkelet-európai háborúskodás elvette a kedvét az üzlettől. Ezután mindenféle mendemonda kapott szárnyra az áruházlánc eladását illetően: tíz magyar befektető konzorciumot hozott létre, azt is hallani lehetett, hogy szétszedik az áruházláncot...

– Július 1-jével részvénytársasággá alakul át a Centrum Áruház Kft. – adta hírül tegnap a szegedi áruház igazgatója, *Bánáti Antal*. – Az sem titok, hiszen megjelent már a lapokban, hogy a 24 áruházat, a központot és a nagykereskedelmi részlegünket – 8 milliárd 750 milliós alaptőke mellett – eladásra kínálja fel az Állami Vagyonügynökség.

Pontosabban a ma még döntően állami tulajdonú cég részvényeinek 40 százalékát adják most el, reménykedve abban, hogy akad vevő a kisebbségi tulajdonra. Hírlik, hogy az ÁVÜ szándékai között szerepel, még az idén tőzsdére viszi a maradék részvényeket, becsalogatva így a kisbefektetőket a Centrumba.

■ ***Mi változik Szegeden? – kérdeztük az áruház-igazgatót.***

– Egyelőre csak a név, látványos változásokra nem lehet azonnal számítani. Ráadásul az elmúlt két évben, az átmenet idején kialakítottuk a cég üzletfilozófiáját: a tömegek áruháza szeretnénk maradni, egységes megjelenéssel és méltányos árakkal. De mindenekelőtt fontosnak tartjuk a megbízhatóságot.

■ ***Ezt hogyan értsük?***

– Megbízhatóak szeretnénk lenni a vevők felé, a szállítóink irányába és a költségvetés felé is.

■ ***?***

– Jól érti, a Centrum továbbra is szeretne nagy adófizető lenni. Csak reménykedünk benne, hogy ragadós lesz a példa, különben előbb-utóbb a Cserepes-sori feketepiacok tönkreteszik a kereskedelmet, a gazdaságot.

■ ***Mi a helyzet a szegedi eladókkal?***

– Nincs bennük félelem a tulajdonosváltás miatt. Az elmúlt két évben egyetlen dolgozótól sem váltunk meg, közben pedig szép eredményt produkáltunk. A tervek között az is szerepel, hogy a kereskedőinket is tulajdonhoz juttatja az ÁVÜ.

■ ***Mit látnak mindebből a vásárlók?***

– Elsőként azt, hogy a hónap utolsó napján már délben bezárunk. Egyetlen éjszaka alatt megtörténik majd a leltár és a vagyonátadás. Az áruház továbbra is részt vesz az országos akciókban. A második félévben is folytatódik a törzsvásárlói kedvezmény. Továbbra is minden hónap első délutánján tíz százalékkal olcsóbban vásárolhatnak nálunk a nyugdíjasok.

Mi lesz később? Az természetesen az új tulajdonostól is függ majd. Egyelőre annyit tudni csak, hogy a nemzetközi pályázat beadási határideje augusztus 2. Azt azonban máris pozitívan értékelik a kereskedők, hogy a vagyonügynökség elismerte, szükség van egy ilyen áruházláncra az országban, s nem darabolta szét a Centrumot. Ha nehezen is, de úgy tűnik, sínen van végre a Centrum privatizációja.

Rafai Gábor

Egy a Centrum akciói közül: magyar áruk hete. Nem tudni még, hazai vagy külföldi lesz-e az új tulajdonos. (Fotó: Schmidt Andrea)

Aba-Novák Vilmos

15.

SZEGEDI SZABADTÉRI JÁTÉKOK

ELŐADÁSOK

Nemzetközi operagála, a Tisza Szálló nagytermében 20.30-tól.

Alfred Jarry: Übü király. A Nyári Szünet Színház bemutató előadása a Kamaraszínházban 20 órától.

IDŐSZAKI KIÁLLÍTÁSOK

Kálvária Galéria (dr. Boross J. u. 27.)

Plein Air '93 Csongrád, a nemzetközi alkotótelep kiállítása. Megnyitó 18 órakor.

Móra Ferenc Múzeum

Kőbezárt világ (kövületek) az I. emeleten.

Ókori művészet – kiállítás a Szépművészeti Múzeum válogatott gyűjteményéből – a II. emeleten.

A Horváth Mihály utcai Képtárban:

Testvéri diptychon. Temes megye és a Vajdaság képzőművészeinek munkáiból rendezett Szegedi Fesztivál Tárlat.

Fekete-ház

Baross Gábor, a vasminiszter

Ortodox egyházművészet

Ifjúsági Ház

Werner Degreif képzőművészeti kiállítása

A JATE Dugonics téri épületében (I.,II. emelet, aula)

Magyar organikus építészet

A Juhász Gyula Művelődési Központban

Batáné Bertus Terézia naiv festő munkái

ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSOK

Móra Ferenc Múzeum

Lucs-képgyűjtemény

Patika-múzeum

Csak egy földünk van (természettudományi kiállítás)

Móra-emlékszoba

„avarnak mondták magukat" (régészeti kiállítás)

Csongrád megyei népművészet (néprajzi kiállítás)

Mai magyar szobrászat

Válogatás a múzeum képzőművészeti törzsanyagából

A Szegedi Vár

Szeged múltja, jelene, jövője (várostörténeti kiállítás)

Fekete-ház

Csongrád- és Csanád megyék társadalma 1867-1945

Buday György élete és művei

Kass Galéria

Kass János grafikái

Varga Mátyás színháztörténeti kiállítása (Bécsi krt. 11/A)

Díszlettervek, grafikák, kerámiák (14-18 óra között)

Ifj. Lele József néprajzi gyűjteménye (Szeged-Tápé, Vártó u. 4.)

Szélmalom – berendezett malom (Szeged-Kiskundorozsma, Bölcs u.)

KÖNYVDEDIKÁLÁS

Tumó István (Franciaország) dedikál a Sík Sándor Könyvesboltban 16 órától.

Magyartanárom a menyasszonyom

Az etiópok királya: Anatolij Fokanov

Fotó: Révész Róbert

Aida apját, az etióp királyt egy orosz bariton alakítja a szabadtérin. Anatolij Fokanov a távoli Magadanban született, a Novoszibirszki Zeneakadémián tanult és az ottani operában lépett fel először, majd Ufában és Dusambébben dolgozott. Ljubjanában és Varsóban is vendégszerepelt mielőtt a Magyar Állami Operaház tagja lett.

■ ***Igaz, hogy intenzíven tanul magyarul?***

– Feltétlenül meg akarok tanulni, mert itt szeretnék élni. De sajnos kevés időm marad a nyelvtanulásra, ráadásul a magyar borzasztó nehéznek tűnik. A németet is ismételgetem közben, de azzal könnyebben boldogulok, mert az iskolában tanultam, így csak fel kell frissíteni. A magyartanárom a menyasszonyom, aki egyébként az Operett Színház táncosnője. Szegedre is elkísért, ő a tolmácsom.

■ ***Az orosz operáknak hatalmas baritonszerepei vannak, ezek közül melyiket énekelte már Magyarországon?***

– A budapesti Operaházban kevés orosz darabot tartanak műsoron, eddig csak az Anyegin címszerepét tudtam elénekelni, ami nagyon szép siker volt. Remélem, hogy a következő években más orosz operákat is bemutatnak, mert szívügyemnek tartom a népszerűsítésüket.

■ ***A közeljövőben milyen feladatai lesznek?***

– A következő évadban az első premierem a Bohémélet, amelyben Marcelt énekelem, decemberben ugyanezt a szegedi Aidát Lamberto Gardelli vezényletével Pesten is bemutatjuk, majd Posa márkit játszom a Don Carlosban.

■ ***Az orosz operák közül melyik a kedvence?***

– Szeretem Muszorgszkij és Csajkovszij operáit, de Rimszkij-Korszakov darabja, A cári menyasszony a kedvencem. Ha az összes opera közül választhatok, akkor a Rigolettóra szavazok. Körülbelül harminc szerepet játszottam eddig, de mind közül a púpos udvari bolond figurája áll hozzám a legközelebb. Legutóbb Izraelben énekeltem, ahol az Operaházzal turnéztunk. Egy görög amfiteátrumhoz hasonlítható 6-8 ezer személyes szabadtéri színházban adtuk elő.

■ ***Amonasro egy harcias, félelmetes etióp király, Ön civilben sokkal finomabb karakterű embernek tűnik, mint amit a szerep megkíván...***

– Mégis nagyon szeretem ezt a figurát, mert sokféle érzést mutathat meg vele az énekes. Talán kicsit hasonlít Rigolettóra is, hiszen mindkét esetben egy apát kell játszani, aki a lányáért aggódik. A szituációk persze mások, ebben a darabban az apai szeretettel azonos hőfokon lángol a hazaszeretet is.

■ ***Kik a példaképei a nagy baritonok közül?***

– Tito Gobbi és Ettore Bastianini. Imádtam a lemezeiket, rengeteget tanultam tőlük. Fantasztikus technikájuk volt, és pusztán a hangjukkal egyedülállóan tudtak érzelmeket kifejezni. Nem szeretem az operákat filmen nézni, inkább csak hallgatni szoktam, mert úgy jobban tudok az énekesi produkcióra koncentrálni.

■ ***Biztosan volt már ideje szétnézni Szegeden, milyennek találta a várost?***

– Nagyon szép a város, mégis az tetszik legjobban, hogy itt mások az emberek, sokkal kedvesebbek, szimpatikusabbak, segítőkészebbek, mint Budapesten. Szeged nevezetességei közül az alsóvárosi templomot találtam a legszebbnek.

H. Zs.

Napfény Fesztivál

■ Háromnapos happeninget rendez *Napfény fesztivál* néven augusztus 20. és 22. között Szegeden a Déli Napfény Kft. A nyitónap helyszíne a Szegedi Repülőtér, ahol kenyéráldással és ünnepi megemlékezéssel kezdődik a műsor; beszédet mondanak a rendezvény fővédnökei, *Lippai Pál* polgármester és *Póda Jenő* országgyűlési képviselő. A kenyeret *Gyulay Endre* megyéspüspök áldja meg.

A program *szántóversennyel és mezőgazdasági gépbemutatóval* folytatódik, majd ezzel párhuzamosan kezdődik a *repülőnap*. A szervezés még folyik, így csak feltételes módban mondhatjuk, hogy harci és rendőrségi helikopterek, magyar és külföldi műrepülők, vitorlázók és ejtőernyősök, sárkányosok és hőlégballonosok, a magyar modellező világbajnoki csapat, valamint a honi légvédelem vadászrepülői tartanak bemutatót. A magasból ezután a földre szállnak a programok, rendőrségi és honvédségi alakulatok, majd lovasok zenés bemutatója következik. Kora délután az égből érkezik *Halász Judit* és a *Bojtorján együttes*, hogy a kisebbeknek és a nagyobbaknak muzsikáljanak. A késő estig tartó szórakozásról pedig zenekarok, céllövöldések és vásárosok gondoskodnak.

Augusztus 21-én a Tisza alsó rakpartján folytatódik a Napfény fesztivál, bár a reggeli zenés ébresztőt a város más részein is alvók megkapják. A Tiszára óriási *vízi színpadot terveznek*, ahol egész nap zajlanak a programok. A teljesség igénye nélkül néhány a gazdag kínálatból: napközben fellép a *100 Folk Celsius és a Molnár Dixieland*, a kicsinyeket *Puszi és Ernesto* bohóctréfái vidítják, lesznek sportvetélkedők, tartanak BMX-, kick-box-, és karate bemutatót. *Sportfórumot terveznek* délutánra, ahová sztársportolókat szeretnének meghívni, s amit már tudhatunk: tárgyalnak *Ónodi Henriettával*. Az esti program olyan *nagyszabású tűzijátékkal kezdődik*, amilyet idáig csak kétszer láthattunk Magyarországon. S ha elpukkantak a petárdák és rakéták, akkor jöhet az utcabál, *Zoltán Erikával, a Skorpió együttessel és az Old Boysszal.*

A napfény fesztivál utolsó napja a sporté, augusztus 22-én bonyolítják le a *Junior Coop quadriathlon Európa Kupa futamot.* Itt a versenyzőknek – a triathlonhoz hasonlóan – egyvégtében kell 1 kilométer úszniuk, 10 kilométert kajakozniuk, 40 kilométert kerékpározniuk, és 10-et futniuk. Akik pedig nem sportolnak, azok végignézhetik a Világ legerősebb emberének, *Fekete Lászlónak* show-műsorát, melyben még egy kamionnal is megbirkózik.

A Napfény Fesztivál programjaira természetesen lesznek belépőjegyek, ám ezek tombolaként szolgálnak, s főnyereményként egy nyugati gépkocsit sorsolnak ki.

T. V.

Telefonos hirdetésfelvétel:
481-444, 7–19-ig
320-239, 7–15-ig
318-999 8-12, 14–17-ig
DÉLMAGYARORSZÁG

Leporelló a Hősök kapuja freskóiról

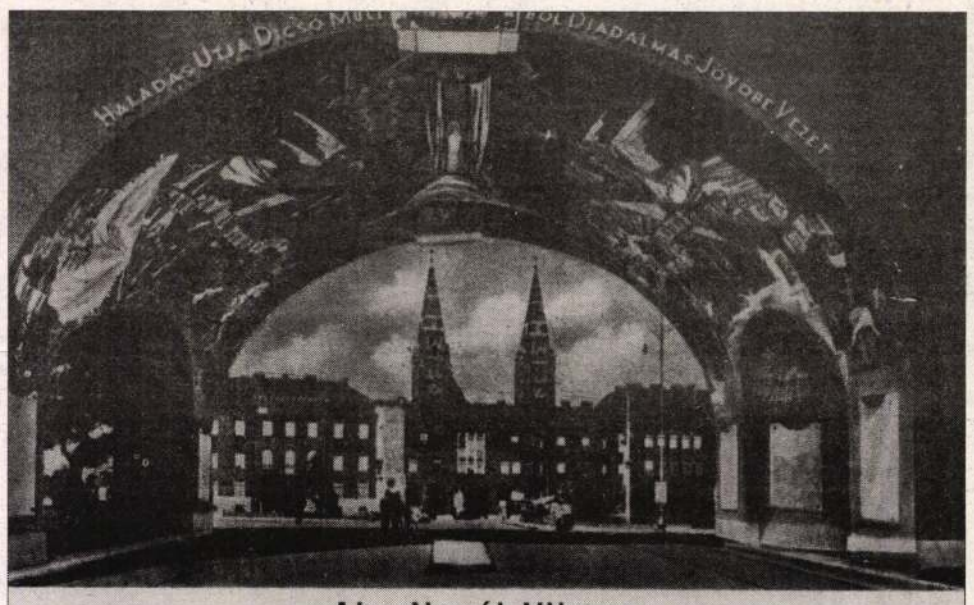

Aba-Novák Vilmos: A HŐSÖK KAPUJA FRESKÓI

Többször hírt adtunk már arról, hogy *intenzíven dolgozik az Aba-Novák Alapítvány*, amelynek célja, hogy a közeljövőben elkezdődhessen a Hősök kapujának felújítása, Aba-Novák Vilmos híres freskóinak restaurálása.

Az alapítvány most *öt lapból álló leporellót jelentetett meg* a freskók egykori részleteinek reprodukcióival, és a hozzá kapcsolódó ismertető szöveggel. Az 1937-ben felavatott falképet levakolták, nemrégiben született kezdeményezés feltárására, melyet jövő év tavaszán kezdenek. A leporelló *150 forintért kapható* (mely egyben az alapítvány támogatása is) a múzeumban, a képtárban, a Fekete-házban, a szabadtéri igazgatóságán, a Virág cukrászdában és a Sík Sándor Könyvesboltban.

■ Újvidékiek a Széchenyi téren

Csantavéri passio

Befejeződött a szabad színházak harmadik nemzetközi találkozója. A rendezvénysorozatban *tizenhat előadást* láthatott a közönség, közülük két külföldi magyar produkciót is. Ezek egyike, az Újvidéki Tanyaszínház *Csantavéri Passió* című, *Sziveri János* vajdasági költő verseiből készült játéka volt az, amely eklektikus drámaiságával talán a legnagyobb hatást tette nézőire. *Révész Róbert* felvétele az újvidékiek első, délutáni előadásán készült.

Egy betegség stációi

A betegsége miatt híressé lett ruzsai lánnyal, Makra Ágival három éve találkoztam először a budapesti László kórházban. Betegsége hét esztendeje alatt talán akkor volt a legrosszabb fizikai és lelki állapotban, s ekkorra már – több évi eredménytelen orvosi vizsgálatok és kezelések után reményvesztetten – az idegösszeroppanás határán állt. Akkor már egyetlen halovány reménysugár adott neki némi erőt: kijutni Mexikóba, ahol gyógyítani tudják a kullancs-csípés okozta kórt. A László kórházbeli megrázó találkozásunk óta kísérem figyelemmel Ági betegségének stációit. Akkor ott Pesten tolókocsiban ülve, béna lábakkal, a levegőben kaszáló kezekkel, iszonyatos fejfájás közepette, botladozó nyelvvel beszélgetett velem. A minap édesanyja kíséretében, de segítség nélkül jött fel a szerkesztőség félemeletére, hogy megmutassa magát, s köszönetet mondjon azoknak, akiknek segítsége nélkül nem kelhetett volna fel a tolókocsiból.

A találgatások kora

A tünetek először 1986-ban jelentkeznek: nehéz járás, egyensúlyzavar, kettőslátás. Meglumbálják, az EEG- és CT-vizsgálat gócokat mutat az agyában. A orvosok az okot illetően csak találgatnak, s amikor újabb és további vizsgálatokra Pestre küldik, már alig bír járni. Pestről Kakasszékre irányítják sclerosis multiplex gyanújával. Amikor már járni képtelen, a Pető és az Országos Rehabilitációs Intézet „vendége", de a gyógytorna és fizikoterápia állapotán nem változtat. 89'-ben a titokzatos kór már a vállakat, kezeket is támadja, Ági állapota egyre rosszabb. Több évvel a betegsége kezdete után jönnek rá, hogy a megnyomorodott fiatal lány kullancsmérgezés áldozata, aki tolókocsiba kényszerül, etetni, itatni kell. Ilyen állapotban folytatódik tovább a golgota Szeged–Budapest–Ruzsa között, s folytatódnak a rosszullétek, eszméletvesztések, fejfájások, a kínok és gyötrelmek.

Egy ország kétszer mozdul

Ez idő tájt Makra Ágnes már híres lett. Neve és tragikus sorsa gyakran volt olvasható az újságokban. Megszólalt a rádióban, és milliók láthatták a tévében. S tán e tragikus okú népszerűségnek is köszönhető, hogy egy ország mozdult a kérő szóra: pénz kellene, milliók a gyógyulás reményével kecsegtető mexikói kezelésre. Ágnes közadakozásból kijutott Mexikó Citybe, ahonnan tolókocsi nélkül térhetett haza. Az első maláriai-terápia nem hozott teljes gyógyulást. Az orvosok a kezelés ismétlését javasolták.

– Nem léptem hát könnyű lélekkel hazai földre, mert tudtam, újra kérnem kell, s úgy sejtettem, az emberek már nem képesek többet adni – idézi fel immáron a második mexikói út után az újragyűjtés időszakát. – A Nemzeti Egészségvédelmi Alapítvány számomra elkülönített számlájára azonban újra érkeztek a pénzküldemények. Köszönhetően az alapítvány-szervezte propagandának, de talán annak is, hogy magam is írtam, pontosabban írattam ezer, támogatást kérő levelet. Volt, aki száz forintot küldött, mert az ő anyagi helyzete ennyit engedett. S érkeztek 100–200 ezres tételek. A Postabank, az IBUSZ Bank, az Üllés és Vidéke Áfész, a Paksi Atomerőmű, egykori iskolám, a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakközépiskola, a szegedi Tejipari Vállalat, a ruzsai önkormányzat csekkjei találhatók a támogatóim között. Az üllési néptáncosok közel százezer forintot táncoltak össze nekem, s ugyanezt tették a kiskunhalasiak is. Gyerekek küldték el egyhavi zsebpénzüket, nyugdíjasok adtak pár száz forintot, és folytathatnám hosszan-hosszan tovább az adakozók sorát. ....és gyűlt a pénz, miközben én a Golden Bridge Kft. jóvoltából Pesten lakhattam. Hajnalban mentem úszni, aztán a Pető Intézetbe gyógytornára, onnan injekcióra, délután pedig az Országos Rehabilitációs Intézetbe. S közben tanultam spanyolul. Hárommillió- hatszázezer forint gyűlt össze, s ez év januárjában, az első kezelés borzalmas emlékével indultam másodjára Mexikóba, Juarezbe.

Maláriás vér

Ágnes első mexikói útjáról és a gyógykezeléséről szóló beszámolóból tudom, hogy a malária-terápia testet-lelket gyötrő kezelés. Magas láz, folyamatos émelygés, eszméletvesztés, állandó szomjúság, gyengeség. A szabályok szerint 15 napos lázas állapot szükségeltetik ahhoz, hogy a szervezetből kiölhessék a malária kórokozót.

– Hiába tudtam, hogy mi vár rám, erre nem lehet felkészülni – folytatja Ágnes a második nagy utazás történetét. – 41,8 fokos lázban égve az ember úgy érzi, ez már a vég. Mintha a húsomat tépték, az agyamat csákányozták volna. Fájt a legkisebb mozdulat is. S ha az ember ott tántorog a lét, nemlét határán, akkor egy idő után a halált kívánja. A lázam egy nap után lement, képtelen volt kifejlődni. Az orvosok értetlenül álltak. A 15 helyett

Fotó: Révész Róbert

csak 5 lázas napom volt, s hiába a megannyi szenvedés, nem sikerült valamennyi kórokozót kiölni a szervezetemből.

Erőt adni másoknak

De mégsincs tolókocsi, az egykor engedetlen kezekkel ma már levelet ír. S egyáltalán az a tény, hogy itt ül velem szemben az a lány, akit egykor a nővérrel együtt emeltünk vissza a tolókocsiból az ágyára, akit oly nyomorultul hagytam ott a László kórházban nem is oly rég, számomra maga a csoda. A történet mindennek ellenére nem ér boldog véget itt. Mert Ágnes újabb megpróbáltatások elé néz, s fogalmam sincs, honnan merít még ehhez is erőt. A Mexikóban elvégzett vizsgálatok alapján agyműtétet javasoltak az ottani orvosok. Az út visszakanyarodik oda, ahonnan egykor elindult, ahhoz az orvoshoz, akiben Ágnes az itthoniak közül a legjobban bízik: az idegklinikára, Somogyi tanár úrhoz. Kezdődnek vagy inkább folytatódnak a vizsgálatok, s hamarosan eldől, kelle műtét?

S amíg a döntés meg nem születik, addig ez a vasakaratú lány könyvírásba kezd. Azoknak meséli el hét év szenvedéseit és küzdelmeit, akiknek olyan erőre van szükségük, amilyen neki van és volt. Enélkül a hihetetlen gyógyulni akarás nélkül, meggyőződésem, hogy Ágnes nem állna ma itt.

Kalocsai Katalin

Amerikai segítség mezőgazdaságunknak

Több szakmai program fejeződött be, illetve kezdődik el ezekben a hetekben amerikai közreműködéssel a magyar mezőgazdaságban – tájékoztatta a VOCA, az Önkéntes Tengerentúli Cooperatív Segélyszervezet munkatársa, *Gál Anikó* az MTI-t. A VOCA-t, amely 1990 óta tevékenykedik hazánkban, az amerikai szövetkezetek hozták létre, annak érdekében, hogy szakmai támogatást adjanak a külföldi gazdálkodóknak és szövetkezeteknek. Budapesti irodáját tavaly év elején nyitotta meg. Az elmúlt három évben *több tucat munkaprogramban vettek részt* hazánkban a VOCA szakértői.

A jelenleg folyó munkáról a magyar iroda munkatársa elmondta: a napokban fejeződött be többek között Répcelakon a Rábamenti Állami Gazdaságban az a *jelentős sertéstenyésztési projekt*, amelynek során a magyar módszerről mondott véleményt egy USA-beli szakértő. Ennek lényege: alapvetően megfelelőek a tenyésztési körülmények, ám a technológia néhány részterületén lehet még javítani a kedvezőbb eredmények elérése érdekében. Ezek többek között: a takarmányösszetétel megváltoztatása, az úgynevezett luxusetetés megszüntetése, a mesterséges megtermékenyítés helyett ismét a természetes pároztatás alkalmazása az alomszám növeléséért, valamint a marketingmunka javítása. Az elhullási arányszámmal azonban igen elégedett volt az amerikai tanácsadó, mivel ez kedvezőbb értékeket mutatott az amerikaiaknál is.

Emellett amerikai szakértők tevékenykedtek a közelmúltban a *tsz-privatizációval kapcsolatos szakmai kérdések kiértékelésében*, a málnatermesztéssel és -értékesítéssel összefüggő területeken is. A közeljövőben egy *országos raktárházhálózat kiépítésének lehetőségeit*, valamint a faiskolai termelés és értékesítés módszereinek javítását vizsgálják majd az amerikai szakemberek Magyarországon.

Csúszóroham

Két korombeli hölgy beszélget az utcán, a fülem hallatára.

– Láttam, hogy mi történt a virágoskerteddel, drágám, ez szörnyű. De valójában mi történt? Elverte a jég?

– Á, dehogy, a kert már két hete ilyen.

– Akkor a sáskákették föl azt rengeteg gyönyörű virágot?

– Nem fogod kitalálni, hogy mi történt!

– Ne ijesztgess, tán' csak nem bosszúból tette valaki?

– Ugyan, nem árt unk mi a légynek se.

– Mostmár áruld el, ha így fölcsigáztál!

– Jó helyen tapogatózol. Amíg négy napig Tiszapalkonyán nyaraltunk a férjem mostohaszüleinél, a csigák lerohanták a virágoskertet.

– Jesszusom, drágám, mennyire sajnálom – kapott a fejéhez a másik.

Ezután a véres horrortörténet után már csak egy dolgom maradt, nevezetesen az, hogy megpróbáljam elképzelni a csigák fergeteges rohamát.

Podmaniczky Szilárd

Béketelep csendért zajong

Egy lakossági fórum jegyzőkönyvéből

■ Van, aki a csendet szereti, és van, akit a zaj nyugtat meg. Van, akinek ez természetes, és van, akit ez felháborít. És van, aki megpróbálja mindezt összebékíteni. És olyan is van, akinek ebből az egészből elege van. Már a saját zaját se állja. Különösen nem, ha béketelepi. Az a három utca, az a pár száz ember természetesnek veszi évtizedes jussát, a csendet. Nem beszél már akkor se, ha fórumra hívják. Igaz, kissé kacifántosan, későn. Újságon át, egy nappal előtte. Ahogy ez most a Tisza Speedway Klub képviselőinek sikerült. Akaratuk ellenére. Bár a résztvevő tizenkettek igencsak erősítgették: így is akarták. S. T., a leendő menedzser és dr. Mózes János, a klub elnöke hiába bizonygatta az ellenkezőjét. A testület képviselője – korábban maga is élsportoló, majd sportügyi hivatalnok – meg is rótta őket, hogy nemtelen esz közökkel befolyásolják a polgárokat. Más még azt is hozzátette: félrevezetik őket. Az imént jelzett és említett kettős ugyanis rádiónyilatkozatot adott, és újságcikket írt egy fennen kényes kérdésben. Amitől Béketelep zajverte népe újból háborogni kezd. A speedway-ről, a telepi szótárban csak *salakmotorozás* címen ismert dologról van szó. Amelynek emlékét 1979 óta őrzik az ottani dobhártyák, orrok és tüdők, kicsinyek és nagyok. Amikortól *a jobb napokat látott Tisza Volán jóhírű szakosztályt szervezett, és nagyszerű versenyeket rendezett.* Mindezt persze Béketelepen is tudják, csak egy kicsit másként látják. A hajnaltól napestig dübörgő decibelekből, a tűrésből, a félrevetett panaszokból *elegük lett,* s most a kérésnek sem engednek. Pedig a Tisza Speedway-nek semmi köze sincs elődeihez, s *látszólag tisztes ajánlatot tesz.* Csak hangtompító berendezést nem ígér. Dr. Mózes békésen tűri a másnak járó pofonokat, csupán *meghallgatást és némi toleranciát kér* cserébe. Személyesen csak egy dolog vezérli – hivatalánál fogva sem tehetne mást –: egy *népszerű sportágat szeretne visszaadni Szegednek.* Sportszeretetből, társadalmi munkában. Hat-hét hónapot, 50–60 motoros órát kér, helyébe versenyeket ígér, és a depó áthelyezését. S felajánl egy féléves kísérleti időszakot is, ami után a telepi polgárság élhet a nyugodt környezethez való jogával. Mint mondja, a salakosok – *Kócsó Antal, Nagy Róbert* – Szeged legjobb sportolói. A 16–17. helyen vannak a világon. De a másik oldal nem enged. Értsék meg, *13 év és egy rendszerváltás kellett ahhoz,*

Rajtra várva

hogy mindaz, ami másnak természetes, az óvoda, az iskola csendje, a munka utáni pihenés őket is megillesse. Végre papír is van minderről. Százegyvennyolc aláírásra 1991. november 15-én egy felelt. A zajvédelmi előírások betartását követelve, betiltotta a Volán-pályát. Idén márciusban mindezt az aggódó polgárok kérésére, a hivatal illetékese megerősítette.

A szerda esti minifórum az iskolában, a kezdő-gyakorló demokraták időnként könyörtelen harcát hozta. A decibel néha meghaladta a megengedettet. S ebben jobbára a *békevágyó béketelepiek vitték a prímet.* Elhangzott az aljasság és a lekenyerezés, a kikérem és a tiltakozom egyaránt. És a zsarolás is. Ez utóbbi a pályatulajdonos kft. képviselőjére, *Császár Bélára* vonatkoztatva: A dolognak ugyanis, csenden és zajon kívül, van egy lényege. Az üzlet. Hogy hogyan lehet egy 63 ezer négyzetméteres területet, egyébként európai nívójú pályát, gazdaságosan üzemeltetni. Ezt meg Császáréknak kell megoldani. Ő előbb ingerlékeny, majd békül, s javaslatot vár. Persze közli, a bolton nem bukhat, független a speedway-től. Javaslat jön is. *Legyen salakmotorpálya, csak ne itt.* Béketelep erkölcsi, anyagi átmogatást nyújt hozzá. A területet meg osszák fel építési teleknek. Hetvenkét darab 200 négyszögölest számítottak ki az itteniek. Egy ponton túl azonban a diplomácia eszközei elfogyni látszanak. A vita értelmét veszti. *Kerekes Pál* képviselő közli, a korábbi lakossági fórum megbízta, s ő most kimondja: nem enged, nem és nem. A szemek szikráznak. Csak a speedway-párti Mózes doktor tűnik nyugodtnak. Egy órája szótlan. Társát is folyton csillapítja. Aztán szóhoz jut. – A jószándék vezetett. A sportérdek – mondja. Az indulatokat megértem. A rossz távol áll tőlem. Szerettem volna visszalopni valamit Szeged elvesztett sportsikereiből. Ha nem sikerül, sajnálom...

A vitázók a végén *stíl- és sportszerűen kezet fognak.* Viszontlátással köszönnek egymásnak. Még maradok. Érdekel, hogy S. T. miért akar oly önzetlenül speedway-menedzser lenni. – Van egy hétéves fiam, szeretném, ha ő lenne az első magyar világbajnok – mondja. – De a nevemet ne írja le. Rosszul állok a cégemnél, a főnököm ráadásul gyűlöli a salakmotorversenyt. Aztán az izgatott, időnként hangos béketelepi polgárral, P. L.-el *Szalai Zoltán* szobafestő lakására megyünk. A mester, feleségével együtt, évek óta levelez a hivatallal. A zajt közvetlen szenvedték. Mind a 97 decibelt. Igazukról győzködnek. P. L., a szót hangosan kimondó pedagógus megkér, nevéről ne szóljak. Az iskolában zűr van, s az igazgató ráadásul nagy speedway-rajongó.

Hantos Nagy László

Élen az „Egy kicsi, egy nagy”

Öttusa: a magaslaton nem múlhat...

Váratlanul tűnt föl Budapesten *Száll* Antal, az öttusa-válogatott úszóedzője. A mesteredző nem saját jószántából jött haza a franciaországi Font Romeu-ból, nem érezte jól magát, s *Gótzy dr.* könyörtelenül hazaküldte kivizsgálásra. Száll úr már csaknem a régi, sőt, már arról is szó van, hogy esetleg visszamegy a magaslatra. Ha másért nem, hát azért, mert roppant rosszul tűri, hogy az olimpiai felkészülés hajrája nélkülé zajlik... Ezzel együtt készséggel vállalkozott rá, hogy beszámoljon arról, milyen körülmények között készül Barcelonára *Fábián* László, *Kálnoki Kis* Attila, *Mizsér* Attila és *Madaras* Ádám.

– A környezet egyszerűen csodálatos... Köröskörül hegyek, a csúcsokon még most is van hó... Az első napokban még rossz időnk volt, mostanra azonban kiderült, s azúrkék az ég mindenütt. A csapat egy kis panzióban lakik, a lehető legnagyobb kényelemben, kétágyas szobák, televízióval, frizsiderrel, van ott minden, ami csak kell.

– *Gondolom, egyébként sem unatkoznak a versenyzők...*

– Ezen a héten már úgynevezett gyorsasági munkát végeznek, futásban a résztávok, úszásban a rövid távok vannak műsoron. A hangulat remek, esténként nagy páros biliárdcsatákat vívunk. Amikor eljöttem, Fábián László és *Kárai* Kázmér futódező, másként az „Egy kicsi, egy nagy” elnevezésű csapat állt a legjobban. Csendben megsúgom, hogy *Takács* Péter vívómesterrel mi álltunk a második helyen... Kaptam is hideget-meleget a páromtól, hogy eljöttem, elvégre este forduló lett volna...

– *A munka menetrend szerint folyik, a hangulattal nincs gond, így a magaslaton nem múlhat a barcelonai siker...*

– Már csak azért se, mert a sportközpont felszereltsége szinte több, mint százszázalékos. Van ott minden, ami csak kell, tanpályától kezdve, ilyen és olyan uszodán át egészen a kosárlabdacsarnokig. Nem véletlen, hogy ott készül más atlétahírességek társaságában a marokkói csodafutó Said *Aouita*, ott edzenek a francia női kosarasok és – hadd dicsekedjek – a magyar öttusázók is a tábor híresség közé tartoznak.

Az olimpiai arany legfőbb esélyeseinél ez magától értetődő.

(m. p.)

Mégis lesz Németh-gerely az olimpián!

Nagy vihart kavart atlétikai körökben a *Reuter* hírügynökség információja, amely szerint a csehszlovák Jan *Zelezny* gerelyhajító világcsúcsa nem hitelesíthető, mert szabálytalan gerellyel dobta, és az olimpiáról is száműzték *Németh* Miklós sportszereit.

A hírrel kapcsolatban *Gyulai* István, az IAAF főtitkára megerősítette: miután az új típusú sportszer *még nincs másfél éve a piacon*, nem lehet használni a barcelonai olimpián. *A 80 plusz R* típusú gerely azonban – amelyet szintén az 1976-os montreali olimpia bajnoka fejlesztett ki – *szerepel az előkarikás játékok hivatalos sportszerei között.* Ezért Németh Miklós helyreigazítást kért a Reuter hírügynökségtől. Bár az újonnan kiadott információ – amely az egykori világcsúcstartóval folytatott interjú formájában jelent meg – sok érdekességet elmond az egykori kiváló atlétáról, a *lényegről azonban elfelejtkezett.* Erről Németh Miklós így nyilatkozott az MTI munkatársának:

– Meggyőződésem, hogy az új gerelyem *megfelel az összes előírásnak*, és jövőre már hivatalos szer lesz a stuttgarti világbajnokságon. Nagyon sajnálom azonban, hogy a Reuter ügynökség kérésem ellenére elfelejtette közölni a világgal a számomra legfontosabb hírt. E szerint Jan Zelezny az általam kifejlesztett 80 plusz R típusú gerelyt használja majd Barcelonában, tehát *mégis lesz Németh-gerely az olimpián.*

Edzésen a Ferencvárosnál

Nyilasi szerint a legnagyobb igazolás, hogy együtt maradt a csapat

– Gyere, játék van! – hívta *Lipcsei* Péter egy kis folyosói passzolgatáshoz *Vaszil* Gyulát. Mivel a megszólított vonakodott, alkalmi játékostársnak megfelelt *Telek* András is. A többiek ezalatt készülődtek a délelőtti edzésre. Köztük *Balogh* Gábor, aki eddig mint kölcsönjátékos szerepelt az Üllői úton („A Fradi végleg megvesz, a szerződést már aláírtam...”).

– Fiatalok! Hat gát kell és a medicinlabdákat is hozzátok! – fordult *Szepessy* László a folyosón ácsorgókhoz. A játékosok „kegyszerekkel” felpakolva, piros pólóban és zöld nadrágban követték őt.

Schneider Gábor a frissítő italok összeállításánál szorgoskodott. Bal lábfején kötés.

– A talpamon egy vírus okozta fertőzést műtött meg *Nyárádi* professzor. Holnap megyek vissza hozzá Pécsre. Remélem, hogy a jövő héten már a többiek között lehetek. A diósgyőri átigazolásom kacsa. Hallottam azt is, hogy *Csank* János szívesen látna Vácott – mondta még a sérült játékos.

– Nem csak a Vác, hanem a BVSC is jelentkezett Schneiderért. Nem kizárt, hogy létrejön egy kölcsönügylet – egészítette ki a hírt *Nyilasi* Tibor, a bajnokcsapat edzője.

Deszatnik Péter az edzés helyett a medencében ült: „Még mindig a *Kosztával* történt ütközésem sérülését, a Vác elleni rangadó utóhatását érzem. Elektromos kezelésre és víz alatti tornára járok. Tíz nap múlva kezdhetek komolyabb munkába”.

– Adj egy teli üveget!– liheg a tikkasztó melegben *Fodor* Imre, mikor *Bodnár* József gyúróhoz ér. Kezében a műanyag flaskával leroskad a padra, hogy kis pihenő után megújult erővel folytassa a gyakorlást.

A játékosok a levezető körüket futották, mialatt Nyilasi Tibor egy labdán ülve magyaráz:

– A megszokottnál rövidebb a felkészülési időszak. Ma volt a csúcsterhelés. A jövő hét végéig a bentlakásos edzőtábor keretében napi két edzést tartunk. Az állóképességi munkát a gyorsasági gyakorlatok követik majd, kapcsolódva a játékelemekkel. Mivel a fiúk aktív pihenéssel töltötték a szabadságukat, erőnléti gondok nincsenek.

– *Terveznek valamilyen túrát?*

– Nem. Maradunk itthon. Az előző évekhez hasonlóan edzőmeccsekkel készülünk – így a vezető edző.

A nyári holtidényben az össznépi barkochba játék központi kérdései: *ki megy, s hová, ki marad és ki jön?*

Íme Nyilasi monológja.

– A legnagyobb igazolásunk, hogy együtt tartottuk a csapatot. Még bő a keret, 24-25 emberrel dolgozunk. Túl sűrűnek tűnik nekem a program, ezért örülök, hogy van ennyi azonos képességű játékosom. *Gregor* József leigazolása bizonytalan, *a Siófok túl magasan tartja az árat.* Szóba került, hogy *Szenes* Sándor leköltözne a Balaton partjára, cserébe Gregorért. Sorin *Cigan* egyszer jön, máskor nem... Igazából nem tudom mi van vele. Egyelőre még az UTE labdarúgója. Egyedül *Patkós* Csaba ment el, a svájci második osztályban szereplő Bellizona csapatához. *Horváth* Dezsőt hívta a Csepel, de csak cserekapusnak, ezért maradt mindhárom hálóőrünk, azaz *Balogh* Tamás, *Szeiler* József és *Horváth*. Közülük Balogh élvezi a bizalmat. *Fonnyadt* Zsoltot félévre kiadjuk a III. kerületi TTVE-nek. Tizennyolc hónapig volt sérült, kíváncsiak vagyunk mit bír a lába. *Vanicsek* Zoltán visszamegy Budafokra. *Rácz* László pedig esetleg Dorogra kerül.

A kijevi idegenlégiós, az egykori sokszoros szovjet válogatott hátvéd is a maródiak listáját bővítette ezen az edzésen.

– A felkészülés második napján megfájdult a bal vádlim. Úgy látszik, túlságosan is nagyon akartam.

Fodor és Gregor bandukol az étterem felé.

– Követjük egymást jóban, rosszban – mondta Gregor az ebédre sétálva.

– Van egy vacsorafogadásunk, még abból az időből, amikor mindketten a Honvédban játszottunk. Az egyik étterem tulajdonosa állja majd a számlát. Évekkel ezelőtt azt a feltételt szabta a meghíváshoz, hogy *akkor fizet, ha mindketten a Fradiban játszunk* – avat be a titokba Fodor Imre.

Könnyen lehet, hogy augusztus 15-én, a csepeli bajnoki idénynyitó után együtt indul vacsorázni a Fodor–Gregor kettős.

Bersényi András

OLDALSZÉL

BRAVÚROS GYŐZELEMMEL folytatta szerepléstét a női tenisznszcsapatok világbajnokságán a magyar válogatott. A Temesvári Andrea, Földényi Annamária, Temesvári – Csurgó Virág összetételű együttes 3:0 arányban győzött az esélyesebbnek tartott Olaszország ellen.

TENISZMEGLEPETÉSEK. A washingtoni férfitornán: Curren (amerikai)–Agassi (amerikai) 7:5, 6:4, Bates (brit)–John McEnroe (amerikai) 6:2, 1:6, 6:4, Raux (francia)–Krickstein (amerikai) 7:5, 2:6, 6:3. – Stuttgartban: Medvegyev (FÁK)–E. Sanchez 7:6, 6:2, Muster (osztrák)–Stich (német) 7:6, 6:4.

BMX-BAJNOKSÁGOT rendeznek a hét végén a kecskeméti Szabadidő Parkban. Az augusztusi budapesti szabad stílusú BMX-világbajnokság válogatóversenyére szombaton reggel 9.45 óráig lehet nevezni a helyszínen.

LÁBTENISZ Európa Liga-mérkőzésre kerül sor ma, pénteken 17 órától Siófokon, a kórház melletti sporttelepen. A Magyarország–Oroszország találkozót követően szombaton 9 órától nyílt páros versenyt tartanak, vasárnap pedig az egyéni viadal résztvevői vetélkednek.

PAVEL SZADIRIN lett az orosz labdarúgó válogatott szövetségi kapitánya. A világbajnoki selejtezősorozaton a magyarokkal egy csoportban levő együttes 50 esztendős vezetője 1984-ben a Zenit Leningrád edzőjeként szovjet bajnok volt, a CSZKA Moszkva együttesével pedig tavaly kupagyőzelmet szerzett. Anatolij Bisovec, az Európa-bajnokság után a nemzetközi futballszínpadtól búcsúzó FÁK csapatának eddigi szakvezetője nem kívánt az orosz válogatott élén dolgozni.

ELHUNYT PINTÉR ISTVÁN újságíró, aki esztendőkön át volt főszerkesztője a Képes Sport című hetilapnak. A hosszú szenvedés után 60 esztendős korában meghalt kolléga temetéséről később intézkednek.

Bevonták az útlevelét

Ivan *Szlavkov*, a Bolgár Olimpiai Bizottság elnöke nem utazhatott Barcelonába, mert az indulás előtt a repülőtéren bevonták az útlevelét, s a főváros egyik katonai kórházába szállították – a hivatalos verzió szerint – szívpanaszokkal. Az 52 esztendős sportvezető (az egykori pártfőtitkár, Todor *Zsivkov* veje) ügyében a Bolgár Olimpiai Bizottság 1990-es gazdálkodásának elemzése kapcsán pénzügyi visszaélés miatt folyik vizsgálat. *Samaránch* NOB-elnök és Vitalij *Szmirnov* alelnök a bolgár külügyminisztériumnak írott levélben kérte a sportvezető olimpiai utazásának, a NOB végrehajtó bizottsága munkájában való részvételének engedélyezését.

Európai stadionokból

Egy török, egy görög..., hány csapat?

Törökországban Európa ostromára készül a Basiktas. E bajnokságban – a görögországihoz hasonlóan – szintén négy klub fémjelzi az első osztályt: a Besiktas, a Galatasaray, a Fenerbahcse és a Trabzonspor. A török foci *egyértelműen felmelekedőben* van. Ez főként a helyi multimillimosoknak köszönhető, akik rengeteg pénzt hajlandók áldozni az egyes csapatokra, továbbá azoknak a kitűnő szakembereknek, akik ezt az országot választották munkájuk helyszínéül.

Az idei bajnokságot a Besiktas *parádés* teljesítménnyel nyerte meg. A 30 forduló során ugyanis egyetlenegy verességet sem szenvedett el – az egyedülálló a török bajnoki versengések történetében –, s mindössze nyolcszor játszott döntetlent. A gárda aranyérme gyakorlatilag már a 25. fordulóban eldőlt. A csapat ekkor verte 1–0-ra a városi rivális Fenerbahcsét, így a kettejük közti különbség hét pontra nőtt. A 29. fordulóban aztán utolsó hazai bajnoki összecsapásán óriási ünneplésben részesítették a helyi szurkolók a bajnokot, amelyik ezt káprázatos teljesítménnyel hálálta meg: látványos meccsen 4–3-ra verte a Galatasarayt, melyben olyan sztárok kaptak helyet, mint a lengyel válogatott *Kosecki*, vagy a Bundesligát is megjárt *Erdal Keser*. A Besiktas célja: minél jobban helyt állni a BEK-ben. Az elnök, *Süleyman Seba* szerint ez sikerül is, mivel a gárda zsinórban harmadszorra szerezte meg a bajnoki címet. Noha ez még nem garancia a jövőben sikerre, az új igazolások alighanem beváltják a hozzájuk fűzött reményeket. A holland Twentétől 700 ezer dollárért megvásárolták a szerb csatárt, *Mrkelát*, valamint valószínűleg ide teszi át székhelyét a Düsseldorf ghanai hátvédje, *Baffoe*. Az együttes egyébként a következő gárdával vívta ki a bajnoki elsőséget: *Bako – Recep, Ulvi, Gökhan, Kadir – Riza, Mehmet, Turan, Ali – Metin, Geyyaz*. Ez utóbbi lett a gárda legjobb góllövője, 18 találattal. Az angol tréner, Gordon *Milne* jövőre is a csapat első számú embere marad.

Második lett a Fenerbahcse, amely a bajnokságban messze a legtöbb találatot érte el: 81-et! Góllövésben főként két játékosa, a gólkirály Aykut *Kocaman* (25-ször volt eredményes) és Tanju *Colak* (23) jeleskedett. A gárda edzője a következő idényben is a szlovák Josef *Venglos* lesz, igaz újrajelölését nem szorgalmazta túlságosan az isztambuliak elnöke... Tárgyalásokat folytatnak a svéd liberóval, Mikael *Nilsson*nal, s sikerült megállapodást kötniük a Crvena Zvezda 27 esztendős balhátvédjével, a 193 centi magas Miroslav *Tanjgával*. A legnagyobb erősítésekkel azonban a bronzérmes Galatasaray rukkolt elő. Trénerként megnyerte a Kaiserslautern volt edzőjét, Kalle *Feldkampot*. Előtte egyébként több német szakember, Jupp *Derwall* és Siggi *Held* is tevékenykedett a gárdánál. Az új szakvezető hazájából „magával hozta” a kölni Falko *Götzot*, aki két évre szerződött a Boszporusz partjára. Sikerült továbbá megnyernie a csapatnak a Crvena Zvezdától a muzulmán, 21 éves tehetséges balösszekötőt, Elvir *Bolicsot*, s lehet, hogy Isztambulba teszi át székhelyét a Partizán Beogradból a szlovén Dzoni *Novak*. Valószínűleg nem tudják megtartani viszont a Baritól kölcsönkapott brazil Gerson *Canepát*. A „Galatasaraj” egyébként nyáron Bruges-ben és Groningenben vesz részt rangos nemzetközi tornákon.

Az Urbain *Braems* vezette Trabzonspor idén csak a negyedik helyre „volt jó”, igaz, a trabzoniaknak sikerült elhódítaniuk a török kupát. A klub elnöke, Mehmet *Ali Yilmaz* mindenesetre nem hosszabbította meg a belga szakvezető szerződését. Úgy látszik, a csapat az erősítés terén sem tud igazán lépést tartani a másik három „naggyal”, mivel eddig csak két ismeretlen ukránt tudott megszerezni.

Az első osztályból a Bolu, az Adana Demír és a Samsun kényszerült búcsúzni. Feljutott a Kocaelispor, a Krarsiyaka és a Kayserispor. A Balkán Kupát egyébként meglepetésre az erős középcsapatnak számító Sariyer nyerte a román Otelul Galati ellenében.

Görögországban szinte minden évben a négy legtehetősebb klub, az Olympiakosz, a PAOK Szaloniki, az AEK Athén és a Panathinaikosz közt dől el a bajnoki cím. A többi csapat hamar lemorzsolódik, s *„kiszáll”* a bajnokságért vívott harcból. Ezek a kisegyüttesek abból élnek, hogy tehetséges játékosokat *„termelnek”* a piacra, akiket ezek a nagy gárdák egymás elől szipkáznak el.

Az idei bajnoki évet az AEK-nek *„találták ki”*, hiszen a fővárosiak hamar az élre ugrottak, s már nem is lehetett letaszítani őket a trónról. A csapat bajnoki címe az utolsó fordulóban vált hivatalossá, amikor 30 ezer néző előtt 2–0-ra verte az egykori MTK-VM-es *Katzenbach* Imre együttesét, az ugyancsak fővárosi Apollónt. Az AEK a következő játékosokkal harcolta ki a bajnoki címet: *Minu – Vaszilopulosz, Karajannisz, Manolasz, Sabanadzsovics* (a játékos a bajnoki év elején került a BEK-győztes Crvena Zvezdától a görög fővárosba), *Papioannu – Alexandrisz, Szavevszki, Batista* (nem tévedésről van szó! Ő a sokszoros válogatott argentin sztár) – *Dimitriadisz, Szavidisz*. A gólkirály is a bajnok együttesétől került ki: Dimitriadisz a 34 mérkőzés során 28-szor volt eredményes! A BEK-ben mindenesetre nehéz dolga lesz a csapatnak (bár az első forduló a ciprusi bajnok ellen iskolagyakorlatnak minősíthető), hiszen a tavalyi bajnok Panathinaikosz a kupában a legjobb nyolcig jutott, így a szép emlék terhe is az újdonsült aranyérmesre nehezedik.

Három pont hátránnyal lett második az Olympiakosz Pireusz, *Détári* egykori csapata. A bajnokságban ez az együttes érte el a legtöbb gólt, 74-et. A pireusziak az ezüst mellé szeretek egy kupaaranyat, mivel ennek döntőjében 2–0-ra verték a PAOK-ot, a következő felállásban: *Talikriadisz – Pahaturidisz, Karatadisz, Vlahosz, Hendzidisz (Hantszidisz) – Tszaluhidisz, Litovcsenko, Tsziantakisz, Szavicsev – Protaszov, Szofianopulosz*. Óriási csalódást keltett viszont a Panathinaikosz, amely kénytelen volt beérni bronzéremmel. Mellette a negyedik helyezett PAOK indulhat majd az UEFA Kupában.

Sajnos az idei év sem volt mentes botrányoktól és tragikus eseményektől. A 27. fordulóban például a Kréta szigetén eljátszott OFI–Panathinaikosz meccsen a vendégek kapusát, a lengyel *Wandzikot* egy füstbomba fejen találta. Bár szerencsére nagyobb baja nem esett, a találkozót már nem tudta folytatni. A 28. fordulóban a Panioniosz–Panathinaikosz összecsapáson a bíró nem adta meg a „Pana” találatát, s ezután *elszabadult a pokol*: a szurkolók, ami csak a kezük ügyébe került, dobáltak be a pályára. Igaz, a meccset le tudták játszani, de a csapatok – néhány kiállításnak köszönhetően – igencsak megfogyatkozott létszámban vonultak le a pályáról.

Néhány átigazolási hír. A Panathinaikosztól két argentint (*Borelli* és *Delgado*) bocsátottak el. A Paokban folytatódik a „jugó” invázió: a kapus *Gabrics* és a csatár *Dzsurdzsevics* után Ljubko *Petrovics* személyében szerb edzője lett a gárdának. A Zvezdával BEK-et nyert szakvezető honfitársát, Miroszlav *Blazsevicset* váltotta fel a kispadon. Az Olympiakosz kiszemeltje – a 3 ukrán mellé – egy negyedik, Alexander *Zavarov*. Érte a török Galatasaray vezetőivel kell megküzdeni a klubnak.

Az első vonalból a Panioniosz, a Panszerraikosz és az Ethnikosz búcsúzott, helyükre a Kalamaria, az Ionikosz és az Ededzaikosz lépett.

Rónay Tamás

Földrészeken át

Beckenbauer is játszik a következő labdarúgóidényben az 1. FC Saarbrücken labdarúgócsapatában. Persze, nem Franz Beckenbauerről van szó, hanem a fiáról, a 23 éves Stephanról, aki most [illegible] első profiszerződését a Bundesligában. Nem volt szerencsés ennek a 188 cm magas fiatalembernek az eddigi pályafutása. Hét évvel ezelőtt került be a Bayern München ifjúsági E csapatába, majd eljutott egészen az A együttesig, sőt szerepelt a Bayern amatőrjei között is. Azután 1988. és 1990. között a bajor ligában futballozott, a München 1860 színeiben. Így beszél erről az időszakról: „Keserves volt ebben a városban játszanom, mert mindig az apámmal hasonlítottak össze és ez a párhuzam persze nem a javamra ütött ki. Szidtak is, mint a bokrot, azt mondták, hogy csak az apám hírnevéből élek. Ha pedig picit is ment a játék, akkor jött egy sérülés. Kétszer is elszakadt a szalag a térdemben. Átigazoltam az amatőr ligában szereplő Kickers Offenbachhoz, de ott sem lett különb a helyzetem. Ha megittam egy pohár sört, másnap már hat üvegről és Beckenbauer részeges fiáról írt az újság. Elegem lett Németországból, elszerződtem a svájci második ligába, az FC Grenchenhez. Ott sem ment úgy a játék, ahogy szerettem volna és már ott tartottam, hogy fölhagyok a labdarúgással, amikor az apám egy utolsó lehetőséget teremtett a számomra.” Az történt, hogy Franz Beckenbauer 150 000 márkával váltotta meg fia szabadságát az FC Grenchennél és a saarbrückeniek ingyen kapták meg az ifjú Stephant. *Neurerer* edző – aki egyébként Franz Beckenbauer közeli barátja – bízik abban, hogy Stephan megtalálja a helyét a csapatban. „Többször is láttam őt játszani, és hisszem, hogy nem okoz majd csalódást...”

*

Andre Agassit, az idei wimbledoni teniszbajnokot elhalmozzák reklámajánlatokkal a cégek, de bármennyire is kedvezők a feltételek, Agassi képtelen újabb szerződéseket kötni: mezének, felszerelésének szinte minden eladható négyzetcentiméterének már van gazdája. Neki ugyanis a wimbledoni siker előtt sem voltak gondjai a szerződésekkel. Egy példa: csupán azért, hogy a következő tíz évben csakis Donnay ütővel játsszon, a gyártó cég hászmillió dollárt fizet. Agassi a leggazdagabb teniszezők közé tartozik. Az utóbbi néhány évben 25 autót vásárolt össze, köztük méregdrága Lamborghinit, Ferra-

Fit, Cadillacot. Ha éppen úri kedve úgy tartotta, valamelyik barátjának ajándékozott egy kocsit. Barátnőjének, Wendy Stewartnak a születésnapjára viszont csak egy tandemkerékpárt vásárolt. Extravagranciája ellenére Agassit a magánéletében vonzó, jó humorú, kellemes partnernek tartják, akinek jóformán mindenkihez van jó szava. Egyáltalán nem olyan különc, mint amilyennek vélni lehet őt a teniszlötözékei miatt. „A szürke emberekre nem figyelnek föl” – mondja – „ki kell alakítania az embernek önmagáról egy sajátos képet, hogy ezzel is foglalkoztassa a nézőket,az újságokat, hogy írjanak, beszéljenek róla.”

*

„Elegem van a németországi labdarúgó-mentalitásból, ezért szerződtem el a Fiorentinához” – jelentette ki a dán Brian *Laudrup*, aki három esztendőn át szerepelt a Bayern München csapatában. „Azért mentem el Olaszországba, mert ott még mindig játsszák a futballt, ellentétben Németországgal, ahol semmi mást nem ismernek, csak a küzdést mindenek felett. Erich *Ribbeck*, a Bayern edzője ezerszer leszögezte, hogy nem játszani kell a futballt, hanem harcolni egészen addig a határig, amíg csak a vér nem folyik. Ez a létező legszerencsétlenebb, legostobább felfogás. S ez jellemző csaknem az egész Bundesligára. Én úgy képzelem, hogy a kevésbbé tehetséges játékosnak valóban mérhetetlen akaraterővel, küzdenitudással kell pótolnia a technikai hiányosságait, de a futball művészeinek szabad teret kell adni képességeik kibontakozásához. Úgy, mint ez történt Beckenbauer, *Breitner* és a többi világnagyság idejében. A Fiorentinát nem azért választottam, mert a legjobb barátom, *Effenberg* is odaszerződött, hanem azért, mert játszani szeretném a futballt. Köztudott, hogy a Paris St. Germain többet ígért, mint Firenze, de inkább keressek kevesebbet, de élvezhessem a labdarúgást. S ezt Olaszországban megtehetem.”

Összeállította: Zsolt Róbert

Hová lett a Zolcsák-film?

A másolatban mellékelt levelünket február 24-én küldtük el a Magyar Televízió 1. illetve 2. műsorszerkesztőségének. A mai napig nem kaptunk választ.

Kérjük a Magyar Nemzet szerkesztőségének segítségét levelünk közzétételére, továbbá a Zolcsák-film megtekintésével szíveskedjenek az Önök szakmai jártasságával számunkra magyarázatot keresni a Magyar Televízió magatartására, szemléletére, nemkülönben a közönséggel tartott kapcsolatára vonatkozóan.

Ilyenképpen talán a televízió vezetésével kapcsolatos vita lényegére is némi fény derül.

Burger Gyula
Budapest

„Magyar Televízió
2. műsorszerkesztőségének
Budapest

A kábeltelevízió műsorában nagy érdeklődéssel tekintettük meg a Zolcsák Istvánról készült portréfilmet, amely a feliratok tanúsága szerint a Magyar Televízió közreműködésével készült. Ennek ellenére az adás során döbbenten hallottuk, hogy a megítélésünk szerint igen jó Zolcsák-filmet sem az 1., sem a 2. műsor szerkesztősége ismeretlen okokból nem volt hajlandó műsorára tűzni.

Kérdezzük, lehetséges-e, hogy a pártállam cenzúrahivatalától csak elméletben szabadultunk meg, s annak eszmei magvai szétszóródva netalán gyökeret vertek a műsorszerkesztők fejében? Ha mégsem, úgy joggal kérdezzük meg: milyen valós okból nem került a Zolcsák-film sem az 1., sem a 2. műsor képernyőjére?

Szíves válaszukat várják:
nyolc aláírás"

Kivonatosan

Kisasszony napja, Kis-Jugoszlávia és a Grand Prix-t nyert festő

– A Magyar Nemzet június 30-i számában a Bókayak-sorozat I. részében olvasható a „Titulus sine vitulus" kifejezés. Az anyagi javadalmazás eredetileg a borjú, azaz a vitulus volt. Ennek a „sine" prepozícióval helyes vonzatalakja pedig: vitulo.

Titulus sine vitulo (szabad és praktikus „műértelmezésben," néhai szép emlékű latintanárom kissé szarkasztikus fordításában) = csak díj, díjazás nuku. (*K. G. M.* Budapest)

– Igaz, hogy manapság más értelemben használják a főtiszt szót, mint a Monarchia idején, a „Főtisztek hadifogságban" című cikkük azonban a volt cs. és kir. hadseregről, illetve idejéről szól. Akkor pedig ‚főtiszt' egyszerűen az ‚altiszt' ellenlábasa volt, tehát hadnagytól századosig. Az író aligha erre gondolt, hanem a mai értelmezésre: törzstisztekre és tábornokokra. (Unteroffiziere, Oberoffiziere, mondták K. u. K. nyelven)

Más: jó lenne már egyszer tudomásul venni, hogy őfelsége csak az uralkodónak (király, császár) jár és járt. A Palatinusnak csak őfensége dukált. (*Dr. Rapcsák Lajos,* Budapest)

– Megütközéssel olvastam a június 18-i számban megjelent „Eretnek vagy próféta" című cikket, mégpedig azért, mert érezhetően a Drewermann professzor tanait „ismertető" szerzőnek fogalma sincs arról, hogy a kereszténység mit nevez szeplőtelen fogantatásnak, immaculata conceptiónak. Önök ezalatt Jézus Krisztus fogantatását értik Szűz Mária méhében, és itt a nagy tévedés, mert ezen tény alatt azt tanítja az egyház, hogy Istennek anyja, a mindenkor szűz Mária – éppen isteni fiára való tekintettel, az eredeti bűntől mentesen, azaz szeplőtelenül fogantatott édesanyja, szent Anna asszony méhében. Ennek ünnepe december 8-a, és rá 9. hónapra, szeptember 9-én van Kisboldogasszony ünnepe, vagy röviden Kisasszony napja, azaz Szűz Mária születésnapja. Ezt így tanulták azok, akik nem a leninizmus-marxizmus iskolájába jártak. (*Dr. Holló Domokos,* Budapest)

– A családias, barátságos közszellem érzékeltetésére olyannyira alkalmas nyelvünk bővelkedik pozitív megkülönböztetést kifejező fordulatokban. Szemünk fényei, a gyermekek nekünk kisfiúk és kislányok, sőt a nagylányokat is kislányoknak mondjuk, ezzel is kimutatva szeretetteljes gondoskodásunkat, mellyel körülvesszük őket. Azután ott vannak közös jövőnk igazi letéteményesei, a kismamák. Azt hiszem, kevés ennél kedvesebb szót lehetne találni széles e világon! De nem maradnak ki az anyanyelv barátságos ölelésében a fiúk sem (kiskatonák, kispapok). Nyelvünkben a „kis" előtag tehát egyértelműen kedveskedést jelent. De vajon mi indokolná ezt az előtagot egy gyötrelmes úton létrehozott politikai formációra alkalmazni? Nincs okunk rá, hogy éppen mi, magyarok szépítsük a helyzetet. Kis-Jugoszlávia helyett írjuk és mondjuk tehát írott és elektronikus tájékoztatásunkban – nevén nevezve a gyereket –, hogy Szerbia és Montenegró. (*Dr. Rozslay György,* Budapest)

– A Magyar Nemzet július 9-i gazdasági mellékletében közölt Aba Novák Vilmos-pannórészlet névtelenül jelent meg, amit sérelmesnek vélek. Kérem szíveskedjenek a kép nevesítésével és újraközlésével a kitűnő művész emlékének adózni, mert megérdemli. Műve 1937-ben Párizsban GRAND PRIX-t nyert. Picassó is felfigyelt művészetére. Ha franciának, angolnak vagy spanyolnak születik, ma a világ együtt emlegetné Picassóval, Dalival. Sorsa „magyar sors", mert e díjnyertes remekművek is lekerültek Székesfehérvárott a számukra épült múzeum faláról és „ládaböröntönben" raktározva várják az újbóli nyilvánosságot. Remélem, hogy mielőbb napvilágra kerülnek Aba Novák Vilmos művei – a művészetbarátok örömére és a magyar képzőművészet dicsőségére. (*Szánthó Imre,* Szentendre)

Petőfi eltűnéséről

Báró Heydte, az osztrák seregekben szolgálatot teljesítő őrnagy, mint a Bem apó ellen harcoló orosz csapatok mellé kirendelt hadbiztos 1849. július 31-én jelen volt a Fehéregyháza mellett vívott csatában, ahol Petőfit utoljára látták. A csata délutánján, a magyarok hadrendjének felbomlásakor, kíséretével a honvédeket üldöző kozákok nyomában lovagolt, hogy számbavegye a magyar veszteséget. Fehéregyháza és Héjjasfalva között egy leszúrt honvédtisztet látott feküdni. A holttest körül elszórt iratok hevertek, köztük báró Kemény Farkas ezredes jelentése Bemhez a következő napokra tervezett hadmozdulatokról. A császári őrnagy ebből arra következtetett, hogy a „sovány, kistermetű, száraz arcú és nagyon határozott kifejezésű halott" Bemhez közelálló tiszt lehetett. Heydte későbbi érdeklődésére a fogoly magyar tisztek úgy vélték, hogy a halott Petőfi volt. Bem környezetéből Petőfin kívül csak a vele semmiképpen nem összetéveszthető Zeyk Domokos veszett el a csata napján, és Zeyk nagy erejű, atlétatermetű férfi volt.

Heydte mindezeket meg kellett említse a csata után tett hadbiztosi jelentésében is, mely aztán később valamelyik osztrák katonai irattárban süllyedt el. De a jelentés még a Budán székelő Albrecht főherceg kezébe került, aki a szabadságharc leverése után Magyarország kormányzója volt. A főherceg Heydtétől részletesebb adatokat kért. Heydte ezredes ezeket újabb jelentésben állította össze. Ezt az iratot fedezte fel közel nyolcvan évvel később a bécsi állami leváltárban búvárkodó Deák Imre.

E fontos dokumentumról a korábbi Petőfi-kutatóknak persze nem lehetett tudomásuk. Egész 1930-ig Heydte neve és a csatatér bejárásával kapcsolatos ténykedése csak egy forrásban bukkan fel a Vasárnap Újság 1860. évi 42. számában megjelent cikkben. Szerzője: Lengyel József székelykeresztúri orvos. Lengyel a fehéregyházai ütközet során a sebesülteket gondozta. Az orvos a csatavesztést követő menekülés során minden bizonnyal az utolsók egyike volt, aki a költőt még élve látta. A doktor a szintén Erdélyben élő Heydtétől Petőfiről kérdezősködött. Heydte egy hegyes szakállú szőke egyént látott elesve, körülötte elszórt iratokkal; azon hely közelében, ahol a üldöző oroszok elől lovon menekülő Lengyel visszanézve még látta a gyalog futó költőt. Az orvos lapbeli közlései – még a helyszínt illetően is – szinte teljesen megegyeznek az 1930-ban megtalált Heydte-féle jelentés tartalmával. Egyedül a szakáll színét illetően mutatkozik eltérés. Sajnos – éppen a tévesen leírt hajszín miatt – a Petőfi-kutatók Lengyel közlését nem tartották elég hihetőnek és így nem is foglalkoztak vele. 1877. augusztus 17-én a Neue Temesvarer Zeitungban jelent meg egy cikk – szerző megjelölése nélkül –, melynek tartalma, ugyancsak igen pontosan, megegyezik az évtizedekkel később fellelt bécsi levéltári irattal. Az ismeretlen szerző itt nem szőke, hanem fekete hajú és szakállú halottról ír. A cikk pontos és részletes adatai arra vallanak, hogy azt maga Heydte írta, vagy olyan valaki, aki értesüléseit közvetlenül tőle kapta. De ezt a közlést sem értékelték érdeme szerint. Petőfi a valóságban sötét hajú volt és vékony kis szakállt viselt; élete utolsó heteiben növesztett csak szakállt.

Hogy az orvos emlékezete a szakáll színét illetően a rövid ismeretség miatt és 11 évvel a történtek után már bizonytalanná vált, az nagyon is érthető. A költő szakálla, bajusza a kortársak szerint igencsak ritka növésű volt. Ágai Adolf a Fővárosi Lapok 1882. évi január 26-i számában így ír: „...a bajsza is csak amolyan faiskola bajuszka volt, s állán azt a kapa után ültetett néhány szálacskát meg lehetett volna olvasni..."

Ebből következik, hogy akinek ilyen ritka növésű szakálla van, annak arcbőre a szőrszálak közt erősen átlátszik. A futólagos ismerős vagy szemtanú ezért könnyen a világosabb színűnek tűnő összbenyomásra emlékszik.

Sajnálatos, hogy a múltszázadi tudós Petőfi-kutatók miért nem utaztak le Erdélybe, hogy a még élő Heydtét és Lengyelt meghallgassák a vitás részletek tisztázása végett. Ha ezt megteszik, Petőfi elestének helyét és körülményeit generációkkal a Heydte-jelentés felfedezése és az eme nyomon folytatott későbbi kutatások előtt egyértelműen eldönthették volna.

Thomas György
Ostende

ITT A PRIVATIZÁCIÓ

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Az Állami Vagyonügynökség megbízásából a MOL Rt. Magyar Olaj- és Gázipari Részvénytársaság 2 üzletét 1992. augusztus 26-án 9.00 órakor kezdődő árverésen értékesíti, az alábbi sorrendben.

Üzlet címe:	Üzletköre	Árverésének időpontja:	Kikiáltási ára: (Ft)	Bánatpénz összege (Ft):	Privatizációs költség (Ft):
Budapest X., Kőbányai út	Töltőállomás	9.00 óra	4 900 000,–	240 000,–	600 000,–
Dunakeszi, Tanácsköztársaság u.	Töltőállomás	11.00 óra	4 700 000,–	230 000,–	550 000,–

Biztosított garanciával a közterület használati joga és a vagyontárgyak tulajdonjoga kerül értékesítésre.

Árverések helye:
Oktatási Központ
Budapest XIV., Vágány utca (töltőállomás)

Árverésre jelentkezés feltétele:
A bánatpénz (látra szóló betétkönyv) letétbe helyezése 1992. augusztus 19-ig a főpénztárban, Budapest IX. ker., Közraktár u. 30.

Az árverésen részt vevők **anonimok** maradnak.

A privatizációs költséggel csökkentett vételárra kedvezményes kamatozású hitelt (egzisztenciahitel) lehet igénybe venni. A privatizációs költség kivételével a vételár kiegyenlítésénél az Állami Vagyonügynökség a kárpótlási jegyet a kamattal növelt névértéken befogadja.

További információt és üzleti tájékoztatót a szervezést és az árverést lebonyolító marketing-igazgatóságon Gyurcsik Gézáné vagy Huray Győzőné ad. (Budapest IX. ker., Közraktár u. 30. V. emelet) Tel.: 117-0931 vagy 117-0825)

A meghirdetett üzletek természetes személy és természetes személyekből álló gazdasági társaságok részére értékesíthetők.

2190

TENSI TOURS

Ne mondjon le görögországi nyaralásáról!

Üdülőajánlatunk a Halkidiki-félszigeten:
Thesszalonikitől kb. 90 km-re fekvő SANI BEACH CLUB LUXUS BUNGALOW telep, 2 ágyas, pótágyazható házak. Félpanziós ellátás.
Indulási időpontok: július 19. augusztus 31. között
8 éjszakás turnusok vasárnaponként.
Részvételi díj: 29 900,– Ft (felnőtt)
gyermek 12 éves korig pótágyon 50% kedvezmény!

Budapest–Thessaloniki–Budapest viszonylatra repülőjegyek 15 000,– Ft-ért.

Jelentkezés és felvilágosítás a TENSI TOURS utazási irodában:
1023 Budapest, Komjádi Béla u. 1. Telefon: 115-32-82, vagy 115-14-26.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

AZ ÁLLAMI VAGYONÜGYNÖKSÉG megvételre felajánlja a Kanizsa Bútorgyár Részvénytársaság részvényeinek legalább 51 %-át

A Kanizsa Bútorgyár Részvénytársaság alaptőkéje: 548,0 MFt.

Ebből az Állami Vagyonügynökség részesedése 411,548 MFt (75,1 %). A pályázat nyílt, az azon való részvételre jogosító részletesebb információkat tartalmazó magyar, német, angol nyelvű pályázati felhívás és Információs memorandum átvehető a titkársági nyilatkozat aláírása és 8.000,- Ft+áfa díj kifizetése mellett a

SZENZOR-TAKARÉK BROKER Értékpapír-Forgalmazó és Tanácsadó Kft.-nél
1055 Budapest V., Szent István krt. 11.

Felvilágosítást nyújt:
Hegedűs Miklós irodavezető • Telefon: 111-6400, 131-1567
dr. Tóth János ügyvezető igazgató • Telefon: 06 92 73-309

A pályázat zárt borítékban történő beérkezésének határideje: 1992. szeptember 2-a 12 óra

SZENZOR-TAKARÉK BROKER Értékpapír Forgalmazó és Tanácsadó Kft.
1055 Budapest, Szent István krt. 11.

A pályázók a döntésről írásban kapnak értesítést.

A részletes feltételeket a pályázati dokumentáció tartalmazza.

2334

ABA-NOVÁK FELTÁMAD?

Valaha dédelgetett kedvenc volt, „hivatalos modern", az 1940-es Olaszország Velencéjének biennálé díjasa. Azután „pettyes" művész, akinek némely freskóját bemeszelték a Horthy-korszak eszmerendszerét túlságosan hűen kifejező mondanivalója miatt. Pedig nem ártott volna meghagyni azt a képet, amelyen Hóman Bálint arcvonásai tűnnek elő egy testes középkori figura nyakán — természetesen „pozitív" figuráén. Sokat elmond az ilyesmi egy régi művészvilágról és művészetpolitikáról. Persze, azt is tudni kell, hogy Aba-Novák művészetét az olasz orientációtól jobbra álló, németbarát művészetkritika (például Kőszegi László) hevesen támadta, egyenesen nemzetgyalázásnak minősítve az általa festett sovány, égő szemű arcokat („Sanyaró Vendel-blatt!" — írták, vagyis olyan, mint egy régi vicclap kishivatalnok-típusa), amelyek miatt a műveltebb miniszteriális emberek és gyűjtők meg épp nagyra becsülték a festőt. S mikor a hatvanas évek elején nagy tárlata nyílt a Nemzeti Galériában, Aba-Novák Vilmos ismét közönség és gyűjtők kedvence lett, majd szép, vaskos monográfia jelent meg munkásságáról. Azóta — legalábbis az utóbbi évtizedben — meglehetős csend van körülötte. Igaz, az utókor többre becsüli a művészi bátorságot, mint a vitézi címet, meg az is nyilvánvaló, hogy a könnyed kezű, gyorsan dolgozó festő inkább a látványos, mint a mélyen szántó alkotók közé tartozott. De amióta ezen a pályán ügyködöm, egyre inkább úgy tűnik: nem oszthatjuk a művészvilágot jókra és rosszakra, hanem többnyire vannak értékesebb és kevésbé értékes művek, különböző fokozatokban, a megélhetésért összecsapott vacaktól a remekműig — csak épp e különböző művek aránya más és más mindenkinél.

Vagyis Aba-Nováknak is vannak nem csupán mutatós, hanem szép és igaz festményei is.

Épp ezért a magam részéről csak üdvözölni tudom, hogy a Pécsi Modern Képtár idén nyáron kiállítást rendezett Aba-Novák kevéssé ismert, magángyűjteményekben őrzött festményeiből . . .

SZÉKELY ANDRÁS

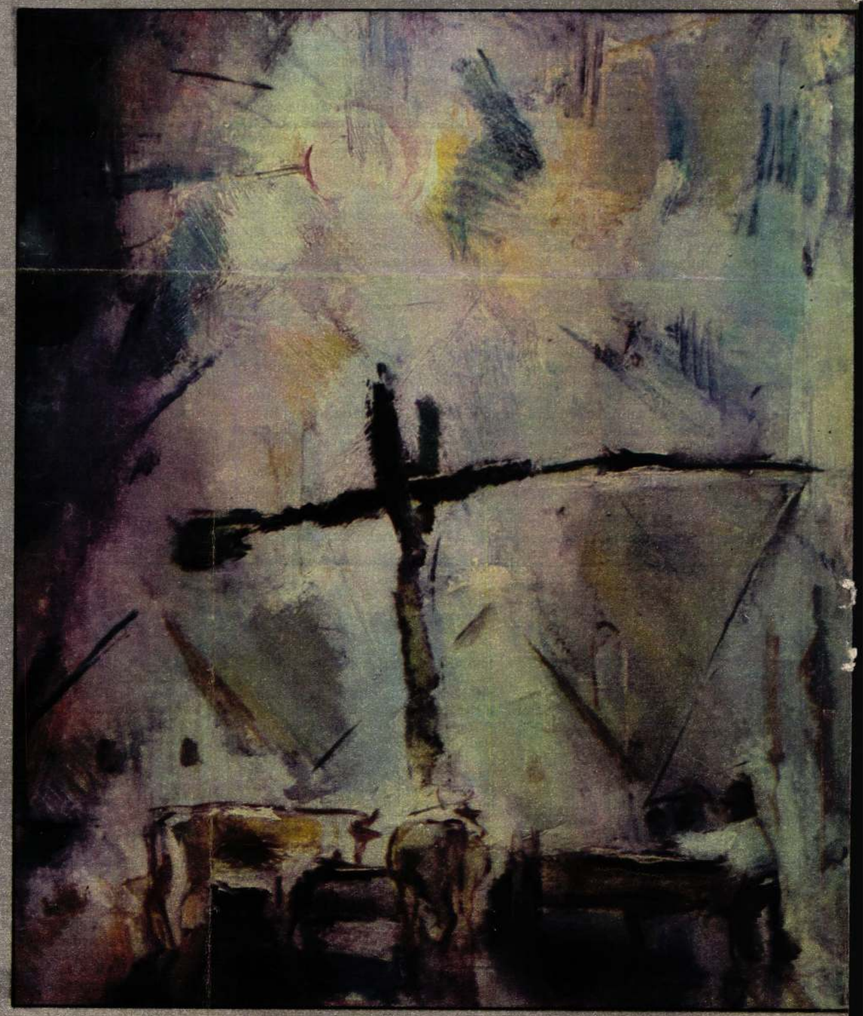

Szegedi Egyházzenei Napok

Tegnap, pünkösdhétfő napján megkezdődött a Szegedi Egyházzenei Napok kilenc hangversenyből álló koncertsorozata. A város zenei életében mindeddig egyedülálló rendezvény egyházi és világi összefogással, a szegedi önkormányzat, a Belvárosi, az Alsóvárosi, a Felsővárosi és a Rókusi Római Katolikus Plébániahivatal, az Evangélikus Lelkészi Hivatal, a Honvéd téri Református Egyházközösség Lelkészi Hivatala, az Izraelita Hitközség, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Szegedi Konzervatóriuma és a Nemzeti Filharmónia rendezésében várja a közönséget. A hangversenysorozat további előadásai: június 1., 19 óra – a Szegedi Konzervatórium orgona tanszakának koncertje az Alsóvárosi Templomban; június 2., 19 óra – a Salieri Kamarazenekar és a Canticum Kamarakórus (karigazgató; Gyüdi Sándor) hangversenye Pál Tamás vezényletével az Evangélikus Templomban; június 3., 19.30 óra – a Szegedi Konzervatórium művésztanárainak, növendék-zenekarának és vegyeskarának hangversenye a konzervatórium nagytermében; június június 4., 19 óra – a Király-König Péter Zeneiskola orgona tanszakának hangversenye a Felsővárosi Templomban; június 5., 19 óra – a kórushangverseny szegedi, makói, hódmezővásárhelyi és szentesi énekkarok közreműködésével a Honvéd téri Református Templomban; június 6., 17 óra – az Országos Rabbiképző Intézet Goldmark Kórusának hangversenye a Zsinagógában; június 7., 19 óra – kórushangverseny egyházi és világi énekkarok közreműködésével a Rókusi Templomban; június 8., 20 óra – Elekes Zsuzsa orgonaművész hangversenye a Fogadalmi Templomban. Lapunk a hangversenyek napjáról részletesebb ismertetést közöl az előadókról és a felhangzó művekről.

MA

INGYENES JOGSEGÉLYSZOLGÁLAT működik az Ifjúsági Információs és Tanácsadó Szolgálatnál 14–16 óráig (Arany J. u. 7., tel.: 480-166/154).

AMIGA SZÁMÍTÓGÉPES KLUB 17 órától az ifjúsági házban.

JÁKOB ÉS JÓZSEF – bibliai történetek. A Szegedi Színkör előadása a Tantusz Művelődési Házban, 18 órakor. Thomas Mann: József és testvérei című regényéből színpadra írta és rendezte: Varsa Mátyás.

AZ ALSÓVÁROSI TEMPLOMBAN a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Szegedi Konzervatóriuma orgona tanszakának hangversenye – énekkarok közreműködésével – 19 órakor kezdődik.

SASFÉSZEK ROCK AND ROLL KLUB működik a Juhász Gyula Művelődési Központban 19–21 óráig (csütörtökön is!). Vezeti: Gergelyné Dudás Klára.

DM PROGRAMAJÁNLAT

HOLNAP

BRUNÓ BÁCSI MESÉI – A barlang titka. A Szegedi Miniszínpad tart előadást óvodásoknak délelőtt 10 órakor, a szőregi Tömörkény István Művelődési Házban.

A SZENT PÉTER ESERNYŐJE című magyar filmet vetítik nyugdíjasoknak a Dugonics moziban, 15 órai kezdettel.

AZ IFJÚSÁGI HÁZ videóklubjában a Yentl című filmet vetítik (rendezte: B. Streisand), 17 órakor. – Az ingyenes jogi tanácsadást 16.30 órakor tartja dr. Szokol Márta.

MADARÁSZ KLUB 17 órától a BBMK Belvárosi klubjában. Vezeti: Molnár Gyula.

AZ EVANGÉLIKUS TEMPLOMBAN 19 órakor a Salieri Kamarazenekar és a Canticum Kamarakórus hangversenyét rendezik meg.

KIÁLLÍTÁSOK

Miholcsa József szobrászművész kiállítása a deszki könyvtárban (Felszabadulás u. 37.).

Kass János grafikái a Kass Galériában.

A Fekete-ház időszaki kiállításai: Baross Gábor, a vasminiszter; Ortodox egyházművészet.

A Móra Ferenc Múzeum időszaki kiállítása az I. emeleten: Kőbezárt világ (kövületek).

Milorad Krstic American Dzean című kiállítása az Impala Házban (Zárda u. 9.).

A néger trombitás álma – Kenéz István festményeiből kiállítást rendeztek a Jazz Kocsmában.

A JGYTF jubileumi kiállítása a Képtár földszintjén, első- és második emeletén.

Herpai Zoltán festményei a Gulácsy Teremben láthatók.

Túry Mária festőművész emlékkiállítása a Móra Ferenc Múzeum II. emeleti kiállítótermében.

Wil Van Hout holland festőművész kiállítása az ifjúsági házban.

Négy évszak címmel óvónők, pedagógusok munkáiból nyílik kiállítás vasárnap a Százszorszép Gyermekházban.

Finn művészeti kiállítás nyílik ma 17 órakor az ifjúsági házban. A kiállítást Hannele Malms, a Finn Nagykövetség kulturális és sajtó attaséja nyitja meg. Közreműködnek a Király-König Péter Zeneiskola növendékei.

IMPORT CEMENT
áfával 600 Ft/q,
10 q-tól 580 Ft/q
Rókusi pályaudvaron, kocsira felrakva.
Érd.: 491-030

MIRŐL ÍRT A DM?

DÉLMAGYARORSZÁG 75 éve

Kanapépör

A tanács pénteki ülésén ismét kanapépört produkált. Dr. Gaál Endre tanácsos referálta, hogy a Móra-utcai állami óvoda bérhelyiségeit a háztulajdonos önhatalmulag elfoglalta, amiről a tanfelügyelő jelentést tett a városnak és a tanács intézkedését kérte. A tanács tagjai között a bejelentéssel kapcsolatban nagy vita indult meg arról, hogy ebben az esetben kinek kell a bérlő jogait érvényesiteni: a városnak, vagy a kultuszminiszternek? Végül is az ügyet, hogy „alaposan" járjanak el, áttették döntés végett a tiszti ügyészséghez. Közben a Móra-utcai óvodának nincs helyisége. **(1918. június 1.)**

DÉLMAGYARORSZÁG 50 éve

60 könyvkiadó 79 uj magyar könyve az idei könyvnapon

(A Délmagyarország munkatársától) A könyvnapra kiadott müvek szerzői a magyar irodalom és tudományos élet legismertebb nevü reprezentánsai. A piacra hozott müvek között szegedi vonatkozásban is figyelmet keltőt egyet találunk, egy Tömörkény kötetet, amelyet Rónasági csodák cimmel a Szukits könyvkiadó adott ki. A kötetnek azonban csak a tartalma szegedi vonatkozásu, kiadása azonban nem, mert a kiadó nem szegedi, hanem a pécsi Szukits cég s ott készült a kötet is.

Az idei könyvnapokra megjelent müvek szerzői között találjuk irodalomtörténetünk több klasszikus nevét. Arany Jánost, akinek Toldi trilógiája jelent meg uj kiadásban. Gárdonyi Gézát, az Egri csillagok uj kiadásával. Megjelent Kölcsey Ferenc összes müvei, Kriza János: Vadrózsák, Madách Imre: az Ember tragédiája. Vörösmarty Mihály: Összes költői müvei, Babits Mihály: Európai irodalomtörténete, Gyóni Géza: Ismeretlen versei, József Attila: Válogatott versei s élő irodalmunk számos márkás nevü müvelőjének regénye, értekezése, tanulmánya és versei s megelégedéssel lehet konstatálni, hogy a kiadók kizárólag magyar szerzők müveit adták ki. OTO **(1943. jún. 1.)**

DÉL-MAGYARORSZÁG 25 éve

Pedagógusnapra

A köszönöm nélkül is korrepetálók, a hajnalig dolgozatfüzetek felett görnyedők, a sok helyen kelletlenkedve fogadott családlátogatók, a rájuk bízott gyermekekért izgulók, a szépre nevelők, az emberségre oktatók ünnepét üljük most. A pedagógusokat – a legkisebbek óvónénit, a nagyobbacskák tanítót és a még nagyobbacskák tanárait – köszöntjük ezen a június eleji vasárnapon. S hogy éppen ilyenkor nyújtjuk át a virágcsokrokat, s mondjuk el sokszor elpróbált, mégis tétován hangzó köszöntésünket, azt a közelgő tanévvége is magyarázza. Mert mikor álljunk oda, szülők, diákok az éveken át velünk bajlódók elé, ha nem most; mert mikor próbáljuk szavakba öltöztetni a soha meg nem fogalmazható hálát, ha nem ilyenkor, a kis- vagy nagycsoporttól, az egész óvodától, az egymást követő osztályoktól, vagy az egész iskolától való búcsúzás előtt!

Igen, most érzi csak igazán szülő is, diák is, hogy ki volt az a sokszor bántott, hányszor elmarasztalt tanító néni vagy tanár úr, s hogy mit is tett ő a bomlani készülő családokért, a vállrándítással fizető gyerekekért. **(1968. jún. 1.)**

Szorobántanfolyam

Június 21-től 25-ig 20 órás szorobántanfolyam indul Szegeden a Szakszervezetek Országos Könyvtárában, Kálvária sugárút 14. A tanfolyamdíj 2 ezer forint, ami magába foglalja az eszközt és a gyakorlóanyagot. Jelentkezni június 3-ig lehet levélben a következő címen: Makó, Soptroni u. 14.

A zárófoglalkozáson konzultációs beszélgetésre nyílik lehetőség, a résztvevők pedig a tanfolyamról igazolást kapnak.

Témakörök: régi korok számolóeszközei, ismerkedés a szorobánnal, érvek a szorobán használata mellett, az eszköz felépítése, kezelése, számok kirakása, a számfogalom kialakítása, számok képzése, relációja, kombinatorika, helyiértékes bontások, összeadás és kivonás, a szorzás művelete, osztás, a tizedes törtekről, mértékváltás.

T. T.

1. hét

A HOROSZPÓK

DÉLMAGYARORSZÁG
DÉLVILÁG
HDS
DÉLMADÁR
CSALÁDI BINGÓJÁTÉKA

A TÉT: 25 ezer forint!

Hétről hétre ennyivel toldhatja meg a családi kasszát, ha egy kis szerencséje van, olvassa lapjainkat, és szeret játszani!

• ÍGY JÁTSSZON! •

Ha Ön előfizetőnk, vagy megvásárolta a hétfői Délmagyarországot vagy Délvilágot, akkor már esélyt adott családjának a nyerésre. Ezekben a lapszámokban közöljük ugyanis hétről, hétre a kitöltendő játékszelvényeket. Egyszerre négyet, tehát a négy tagú családból mindannyian játszhatnak.

Hogyan töltse ki a szelvényt? Az alábbiak szerint:

A		B
C	1. játékos	D

NÉV:

A: születési év utolsó két száma,
B: születési hónap száma,
C: a születés napja,
D: a személyi igazolványa számának két utolsó számjegye

Egy gyakorlati példa:

Ha például Nagy József olvasónk 1954. április 15-én, született és a személyi igazolványának a száma AT-II 231879, akkor ő így fogja kitölteni:

A 54	1. játékos	B 4
C 15		D 79

NÉV: Nagy József

Természetes, hogy a kisebb gyerekeknek még nincs személyi igazolványuk. Ők az utolsó, D rurbrikába a szülők bármelyike igazolványának két utolsó számát beírhatják.

Ha idáig megvagyunk, akkor már **be is neveztünk a játékba. Már csak a jószerencsét kell várni és a CSÜTÖRTÖKÖT,** amikor is megjelenik a **HDS és Délmadár** családi lap. **Ebben közöljük ugyanis a nyertes számokat. Összesen tizet.** Ha ezek között szerepel az Ön, vagy bármely családtagja négy száma, akkor nyert! Természetesen a szelvények külön játszanak, egymás számaiból nem lehet kicsipegetni!

Mit tegyen, ha nyert?

Csapja a hóna alá nyertes szelvényét, személyi igazolványát valamint a HDS és Délmadár aheti számát és jöjjön be szerkesztőségünkbe, a Sajtóházba. (Szeged, Stefánia 10.) A nyertesek jelentkezését a nyerőszámok megjelenése utáni hét hétfőjén 12 és 15 óra között várják munkatársaink. A megyében lakók a Délvilág városi szerkesztőségeiben: **Vásárhelyen** az Andrássy u. 3., (Szeged Tourist), **Makón,** a Deák F. u. 2. (Városi Könyvtár) és **Szentesen,** a Kossuth u. 8. sz. alatt is jelentkezhetnek. A pénzt vagy postán utaljuk ki, vagy személyesen vehető fel a nyeremény a Sajtóházban.

A nyeremény nettó 25 ezer forint. A nyereményadót a cég fizeti. Ha többen is szerencsések, akkor az összeg szétosztódik. Viszont, ha adott héten senki sem nyer, akkor a pénz halmozódik, átmegy a következő hétre.

Ugye megjegyezték, hogy nyerni csak akkor lehet, ha megvették a HDS és Délmadár aheti számát. A családi újság korlátozott számban kapható, viszont előfizethető!

Legyen szerencséje a **HOROSZPÓK-KAL!**
(A játékszelvények a 8. oldalon találhatók!)

KOMM und KAUF
SZEGED, LAJTA U. 21.
NÁLUNK EGÉSZ ÉVBEN NYER!

Közéleti Napló

MA

KATONA GYULA, a 13-as választókerület képviselője fogadóórát tart 16–18 óráig a vízművek épületében (Tisza Lajos krt. 88.).

GALIBA FERENC, a 19-es és HORPÁCSI ANDRÁS, a 20-as választókerület képviselői lakossági fogadóórát tartanak 17–18 óráig a Gedói Általános Iskolában.

HOLNAP

MÉSZÁROS ATTILA, a 26-os választókerület képviselője 12–17.30 óráig lakossági fogadóórát tart a tápéi kirendeltség ügyfélszolgálatán (Honfoglalás u. 73.).

DR. BEREKNÉ DR. PETRI ILDIKÓ, a 11-es és GYIMESI KÁLMÁN, a 10-es választókerület képviselői 17–18 óráig lakossági fogadóórát tartanak a városháza 113-as szobájában (Széchenyi tér 10.).

HDS DÉLMADÁR Megvásárolható:

Csongrádon, Hódmezővásárhelyen, Makón, Szegeden, Szentesen, az utcai hírlapárusoknál, rikkancsoknál és több élelmiszerboltban.

Előfizethető telefonon a szegedi terjesztési csoportnál Tel.: 62/481-281, Dénes Mónikánál.

16.

16. Délmagyarország

Fotó: Nagy László

Hősök napja

■ Az első világháborút követő években május utolsó vasárnapján emlékeztek meg a háborúban elhunyt hősökről. Ezt a hagyományt a megszálló szovjet csapatok kivonulása után 1992-ben elevenítették fel, a társadalom szellemi örökségeként, s a háború hőseinek emléke előtti tisztelgésként, hiszen, mint azt *dr. Maschek Rudolf*, a Honvéd Hagyományőrző Egyesület szegedi szervezetének elnöke a vasárnapi megemlékezésen elmondta, szinte minden településen van kire emlékeznünk. S a tiszteleten felül népünkben a megemlékezés szolgálja a nemzeti érzés és eszmények táplálását, a hagyományok ápolását, a magyar katona megbecsülését és a fiatal nemzedék hazafias nevelését.

A Hősök kapujánál tartott kegyeletteljes megemlékezésen *dr. Máriaföldy Márton* egyetemi tanár, egyesülti tag tartott beszédet a többszáz jelenlévő előtt. Emlékeztette a megjelenteket, hogy a helyszínen, az előttük álló komor falak és a boltív alatt milyen csodálatos alkotás, Aba Novák Vilmos freskója, a hősi halált halt honfitársaink emlékét őrző mű van elrejtve. Az 1937-ben készült Hősök kapuját a II. világháború után a nagyszerű Aba Novák-művet befestették. Az akkori hatalom gondoskodott arról, hogy ne is sejtsenek róla semmit, mintha nem is létezett volna. *Örvendetes viszont, hogy lapunk az elmúlt két hónapban több ízben is foglalkozott a freskó helyreállításával...*

Kitért arra is, hogy tőlünk délre, az egykori Jugoszlávia területén súlyos harcok folynak. Polgárháború dúl. Az 1918-ban mesterségesen összetákolt államalakulat, mely tulajdonképpen nem más, mint Nagy-Szerbia, szemünk előtt bomlik részeire. Az első világégés után hazánk testéről területének kétharmadát leszakítva újonnan alakult államoknak juttatták ezeket a területeket, így körbezártak bennünket. *Berzsenyi Dánielnek* a maga korára vonatkozó megállapítása sajnos napjainkra is érvényes: *„Forr a világ bús tengere, ó, magyar!"*... Éppen ezért jobban, mint bármikor, a nemzet összefogására van szükség. Nem pedig széthúzásra, civakodásra, ami népünkre jellemző (régi magyar átokként szokták nevezni) és változatlanul jelen van korunkban is.

Az ünnepi beszéd után a díszszázad tisztelgett a hősök emléke előtt, majd az önkormányzat, a köztársasági megbízotti hivatal, a honvédség és egyéb megjelent szervezetek képviselői helyezték el a kegyelet koszorúit a Hősök kapuján. A megemlékezést a Ságvári I.számú Gyakorló Iskola énekkarának fellépése tette emlékezetesebbé.

Vasárnap délután az egyesület még egy megemlékezést szervezett: a Belvárosi Temetőben az I. világháborús parcellánál tartottak koszorúzási ünnepséget.

Kisimre Ferenc

Játék a tűzzel

Hol volt, hol nem volt – az egykori Csehszlovákiában például egészen biztosan volt – egy rendszerváltás, melyre sokan sokféleképp emlékeznek. Ez a rendszerváltásnak nevezett Valami, ami mégiscsak határpont a kommunista diktatúrák és az azóta bennünket megörvendeztetett másfajta közép- és kelet-európai társadalmi formációk között, Szegeden egy március 15-i ünnepségen volt leginkább tetten érhető.

Ezen a március 15-én a hivatalos, Klauzál téri ünnepségen egy nem kommunista professzor szónokolt, tizedannyi ünneplő előtt, mint ahányan az ellenzéki megemlékezésen tiszteletünket tettük a szegedi Móra Ferenc Múzeum „körül". A múzeum és a szökőkút környéke – emlékezzenek vissza! – telis-tele volt szegedi és környékbeli polgárokkal, „véletlenül" idevetődött egyetemistákkal, másokkal; még a régi hídról is többszörös sorban „szorongva" tekintgettek lefelé az emberek. Lehettünk vagy húszhuszonötezren. A szónok Király Zoltán, a kommunisták pártjából annak előtte kizárt szögedi országgyűlési képviselő vala.

Néhány évvel később, az immár piros betűs Pünkösd előtti szombaton, kerek 21 órakor óriási tömeg – bizony, vagy húsz-huszonötezer ember – gyűlt össze a szegedi Móra Ferenc Múzeum „körül". Egészen az új Hungáriától a régi híd lábáig hömpölyögtek a kíváncsiak a huszonöt fok körüli, május estvéli melegben; s nagyon sokan pedig demokratikusan több sorba rendeződve tekintgettek le magáról a régi hídról is. Mindez Antall Józsefnek, a Magyar Köztársaság miniszterelnökének tegnapi, pünkösdhétfő esti televíziós beszélye előtt két nappal történt.

Visszatérve a szombathoz: jó magyar szokás szerint mintegy húszperces késéssel kezdődött meg a szemet gyönyörködtető gyermeknapi tűzijáték. A rakéták Újszegedről emelkedtek a magasba, a légben szétpukkadtak, s a szivárvány legszebb színeire bomolva omlottak a Tiszába.

Mindebből pediglen az következik, hogy a szegediek változatlanul nagyon szeretik a tűzijátékot.

Nézni.

69 Ft-ért
PREMIER FILMEK!
VIDEOTÉKA,
Klauzál tér 6. (Üzletház)
VIDEO BANK

50 órás INTENZÍV ANGOL NYELVI KURZUSOK,
BRIT TANÁROKKAL, MINDEN TUDÁSSZINTEN
Július 5–16., Július 19–30. között
Részletfizetési lehetőség!
RHEN BT. 6701 Szeged, Pf. 1172
Tel.: 10–17 óra között 318-478, 17 óra után 316-417

■ A miniszterelnök nem kíván Károlyi Mihály nyomdokaiba lépni

Antall József nem vállalná a kisebbségi kormányzást

A miniszterelnöki rezidenciából, egyenes adásban sugárzott beszélgetés fő témáját az MDF Országos Elnökségének nagy érdeklődéssel várt hétfői ülése adta. Antall József elmondta, hogy a tanácskozáson ő elnökölt, s a 21 tagú testület 15 tagja volt jelen.

A hétfő délelőttre tervezett úgynevezett egyeztető megbeszélést nem tartották meg, mert *Csurka István, Zétényi Zsolt, ifj. Fekete Gyula, Balás István* és *Zacsek Gyula* lemondták részvételüket. A beszélgetés e pontján Antall József szükségesnek tartotta megjegyezni, hogy *Für Lajos* lemondása az ügyvezető elnöki tisztségről sem őt, sem *Lezsák Sándort* nem érte váratlanul, mindketten már korábban olvasták a politikus lemondását tartalmazó levelet.

Az MDF elnöke vázolta az elkövetkező időszak „menetrendszerű" eseményeit. Eszerint kedden összeül az MDF parlamenti képviselőcsoportja – ha szükséges, ezt megelőzően ügyvezető elnökségi ülésre is sor kerül –, a hét végén pedig kibővített választmányi ülés tekinti át a legnagyobb kormánypárt helyzetét. Ezt követően töltik majd be ismét véglegesített formában az ügyvezető elnöki tisztséget, amelyet az elfogadott rotációs elv alkalmazásával jelenleg Lezsák Sándor lát el. Antall József alaptalannak nevezett minden olyan híresztelést, miszerint az MDF vezető testületi ülésén vagyonmegosztásról tárgyaltak volna. Mint hangsúlyozta: csak kiválásról lehet szó, nem pedig válásról, hiszen az utóbbihoz két „egyforma" fél kell. Amennyiben Csurka István úgy dönt, hogy a Magyar Út Mozgalomra alapozva fogalmazza meg programját, ezt megteheti, de már a Magyar Demokrata Fórumon kívül.

Semmiféle vagyonmegosztásról, az MDF pénzforrásainak, infrastruktúrájának megosztásáról nem lehet szó, és ezzel kapcsolatban még csak tárgyalásokra sem kerülhet sor – tudhatta meg a televízió nyilvánossága abból az interjúból, amelyet Antall József, az MDF elnöke, miniszterelnök adott hétfő este.

Az elmúlt csaknem egy év MDF-en belüli folyamatait értékelve Antall József némiképp önkritikusan állapította meg, hogy – Csurka István személyiségét ismerve – nem tekintette a végleges szakítás eszközének az író-politikus tavaly augusztusi emlékezetes dolgozatát. Mint fogalmazott: *„Nagyon messzire elmentünk, de vannak politikai kérdések, amelyeket nem lehet összeegyeztetni".*

Riporteri kérdésre határozottan kijelentette, hogy csak akkor vállalja a kormányfői munkát, ha kellő támogatást érez maga mögött, kisebbségi kormány élén nem kíván szerepet vállalni.

Ugyanakkor hozzátette, hogy soha nem lesz Károlyi Mihály, nem fogja átadni a hatalmat Kun Bélának, de Szálasinak sem.

Bő teret szentelt a miniszterelnök a beszélgetésben a koalíciós együttműködés elemzésének. Visszautasította, „óriási hazugságnak" nevezte azt a vádat, hogy a jelenlegi kormány politikája a koalíciós partnerekkel való egyeztetés nélkül fogalmazódott meg. Felidézte megválasztott miniszterelnökként folytatott koalíciós tárgyalásait, emlékeztetett részben arra, hogy az ezzel kapcsolatos dokumentumot a kisgazdák részéről éppen *Torgyán József* írta alá, másrészt arra, hogy a kereszténydemokratáknak egyetlen kérése volt: ne kapjanak gazdasági tárcát. A mai helyzetről szólva úgy ítélte meg, hogy a 36-ok kritikus helyzetekben korrektül szavaztak a kormány mellett, s a kisgazda-szempontokat érvényesíteni igyekvő frakció jól segítheti a koalíciós kormányt, különösen akkor, ha a szerveződő pártok valamilyen szövetsége ehhez politikai hátteret is ad. *Ami a KDNP-t illeti, Antall József érthetőnek nevezte, hogy a párt keresi a lehetőséget önálló arculatának hangsúlyozottabb megmutatására.*

Ugyanakkor a „tűrhetetlen" kifejezést használta azzal kapcsolatban, ha egy kormánykoalíciós párt azt mondja magáról, hogy belső ellenzéket alkot. Felszólította a kereszténydemokratákat, hogy vizsgálják meg töviről-hegyire a privatizáció összes problémáját, hiszen a kormánynak éppenhogy hátránya származik a korrupcióról terjedő szóbeszédekből, s szeretné még a gyanú árnyékát is elkerülni.

Antall József határozott ellenvéleményét fogalmazta meg azzal kapcsolatban, hogy a szakszervezeti választások a pártok jövő évi küzdelmének előjátékát jelentették volna. – A szakszervezetek nem azonosak a pártokkal – fogalmazott, majd az egy év múlva esedékes parlamenti választásokra utalva hozzátette: – Azt, hogy van más, elhiszem, de azt, hogy van-e jobb – erről majd az emberek döntenek.

A beszélgetés végén a miniszterelnök kiemelte, hogy egyelőre *továbbra is tartjuk vezető helyünket az átalakuló közép-kelet-európai országok között,* s köszönetet mondott a magyar népnek azért, hogy az átalakulást sokszor keserűséggel, de hittel, a rendet megtartva hajtotta végre.

A közalkalmazottak keddre meghirdetett akcióját Antall József feleslegesnek nevezte. Hangsúlyozta, hogy tárgyalni kell, s a kormány már garanciát vállalt a megelőlegezett közalkalmazotti béremelések visszafizetésére. Leszögezte, hogy létkérdés a Nemzetközi Valutaalappal történő együttműködés, s a pótköltségvetés megakadályozása, vagy előrehozott választások kikényszerítése csak az ország lejáratását szolgálhatja.

Lezsák lett az MDF második embere

„Csalódott vagyok, hogy ez a csapatmunka rögtön az első alkalommal sérült azáltal, hogy nem vett részt az ülésen az elnökség több tagja, így Balás István, Zacsek Gyula, ifj. Fekete Gyula és Csurka István" – tette hozzá az elmondottakhoz Lezsák Sándor alelnök. A politikus ezt követően beszámolt arról, hogy a tanácskozáson szó esett az MDF választási kampányáról. Eszerint a testület tagjai úgy látták, hogy a választásokra történő felkészülés első szakasza – amit *Szabó Tamás* irányított – lezárult. A továbbiakban a választási felkészülés politikai vonatkozású kérdéseit az ügyvezető elnökség fogja kezelni, a technikai feladatokat pedig az MDF hivatala és szervezeti fogják irányítani. Lezsák Sándor ezt követően azon személyes meggyőződésének adott hangot, hogy az MDF keddi frakcióülése, illetve a szerdai ügyvezető elnökségi ülés, valamint a hét végi országos választmányi összejövetel meg fogja oldani az MDF belső gondjait. Az előadó leszögezte: tűrhetetlennek és tarthatatlannak tartja azt, hogy vannak olyan erők, amelyek ki akarnak ugrani a kormányzati felelősséget vállaló kabinet mögül. – Ugyancsak tűrhetetlen – folytatta Lezsák Sándor –, hogy belülről, az MDF házatájáról érik durva és többnyire rágalmazó hadjáratok azt a koalíciós kormányzatot, amelyik a többség által 1990-ben elfogadott kormányzati programot, illetve az ez évi VI. Országos Gyűlés határozatait kívánja végrehajtani. Nagy a felelőssége *Csurka Istvánnak* abban – hangzott el a továbbiakban –, hogy idáig fajult az MDF válsága. Ugyanakkor nagy *Debreczeni József* és *Elek István* felelőssége is, azért mert szinte belehajszolták Csurka Istvánékat a jelen helyzetbe és provokálták őket. Az MDF vezető politikusa bejelentette, hogy javasolni fogja az Országos Választmánynak: Csurka István és környezete az MDF-en kívül fogalmazza meg programját.

Az MDF Országos Elnöksége hétfői ülésén úgy határozott, hogy az ügyvezető elnöki pozíciót betöltő személyt rotációs alapon fogják az ügyvezető elnökség tagjaiból választani az elkövetkező időszakban. Elsőként Lezsák Sándor alelnök látja el ezt a feladatot. Erről Herényi Károly elnökségi szóvivő számolt be Lezsák Sándorral együtt az ülés szünetében tartott sajtótájékoztatón.

● Csak az épület felújításával együtt ● Háborúellenes vízió

Aba-Novák freskója a Hősök kapuján

„Szeged város 1936-ban bízta meg Aba-Novák Vilmost a Hősök kapuja falképeinek elkészítésével. A megadott téma szerint a mű az első világháború halottainak állított emléket." Ez áll Forrai Kornélia festő restaurátor műleírásának bevezetőjében. A falkép kibontásáról már évek óta beszélnek, de abban sincs vita, hogy értelmetlen nekifogni a munkának a Hősök kapuja épületének fölújítása nélkül.

A Szent Dömötör torony keresztelőkápolnájának falképeit 1933-ban készítette el Aba-Novák Vilmos. Ezután kapott megbízást a Hősök kapujának díszítésére. Az első világháború áldozatai apokaliptikus képeken jelentek meg, a kompozíció középpontjában – a hármas kapu középső ívében – Jézus Krisztus alakja volt látható. Szerzetesek, az elesetteket sirató anyák és özvegyek, halálba menetelő katonák, sírkeresztek, Szent László, Szent István, Szent Borbála, Szent György, a képek körül kígyózó szövegszalagok (no meg Horthy Miklós fehér lovon ülő figurája) – ez volt az a látvány amelyet a második világháború utáni új hatalom nem tudott elviselni, és 1949-ben a falkép lefedésére adott utasítást.

A részint freskó- (vagyis nedves vakolatra festve) részint secco-technikával (utóbbinál száraz falfelületre dolgoznak) készült képet cementes vakolattal fröcskölték be, s ez, Forrai Kornélia szerint rendkívül kedvezőtlen a restaurálás szempontjából. A falkép festékanyaga ugyanis erősebben kötődik a fölhordott cementes vakolathoz, mint a falhoz, ezért a rávakolás eltávolításával a kép egy része is elveszne. Ezért „restaurálás" helyett inkább „rekonstrukcióról" beszélhetünk.

Dr. Berekné dr. Petri Ildikó, a Szegedi Aba-Novák Alapítvány elnöke, és Básthy Gábor, az alapítvány titkára elmondták, hogy a freskó helyreállításához csak a rendkívül leromlott állapotú Hősök kapuja fölújítása után szabad nekifogni. Az épület vakolatára elég ránézni, a lapostető több helyen átengedi a vizet. Három pillérben esővízlevezető csatornák vannak, ezeket is ki kell cserélni. El kell tüntetni a különféle célokat szolgáló elektromos kábeleket, s meg kell oldani a villamos-közlekedéshez szükséges felsővezeték elhelyezését is úgy, hogy ne sértse a kibontott falképet.

Mindez – a jelenlegi számítások szerint – megközelítőleg 26 millió forintba kerülne. A költségek viselése ügyében össze kell fognia az önkormányzati hivatalnak, és a József Attila Tudományegyetemnek (amely a Hősök Kapuja épületének kezelője). Az alapítvány vezetői ezen felül még azt tervezik, hogy segítséget kérnek a Művelődési és a Honvédelmi Minisztériumtól, külföldi és hazai intézményektől, szervezetektől és alapítványoktól is.

Básthy Gábor megfogalmazása szerint tisztában vannak azzal, hogy az épület és a freskó ügye nem elsődleges szegedi probléma – de mégis fontos, mert a megfelelő helyreállítás után a Hősök kapuja a pályaudvar felől érkezők számára a város kapuja is lehetne. Ezen felül nem csak az első, hanem mindkét világháború mementójának is tekinthetnénk az élő és halott katonát formázó szobrok által őrzött emlékművet, amely – nyugodtan állíthatjuk – párját ritkítja. Mert háborús haditetteket üdvözlő diadalívet sok helyen állítottak, de ellenkező tartalommal, az öldöklés borzalmait megmutatva a Hősök kapuja minden bizonnyal kuriózumnak tekinthető.

Az alapítvány célja az, hogy az épület, s a freskó 1996-ra, Szeged napjára rangjához méltó formájában táruljon a város polgárai elé.

NYILAS PÉTER

úr csak akart villanyszerelő lenni, de kiderült, egyik szeme gyönge, nem vették föl. A cserekenyeret mindig ő intézte, hazafelé menet beugrott a pékhez, elpanaszolta neki. Nem baj, fiam, jó leszel péknek!

Arról beszélgetünk a kemence mellett, miért issza jobban az italt a kenyérsütő és a molnár, mint némely más szakmában lévő, amikor tücsök

Ki a kifliért, ki a kalácsért, ki pedig a kenyérét jár vissza. Öt-hatkilós kenyeret is sütnek.

Elvileg minden bélyeget leszedtek már a maszekról, de kívánság azért még van. A kenyérgyáriak éjszakai pótlékot kapnak, a magánpék nem kap semmit. Nem hát, mondom bölcsen, nem a munkaadójának süti. Legalább az adóból engedhetnének! Ugyanúgy

Fotók: Enyedi Zoltán

nek mondta őket. Keresztkérdésemre azonban, hogy mi volt a rizses világ előtt a kocsma neve, senki nem tudott felelni. Az utcán is megkérdeztem nyolc-tíz embert, néhány szomszédba is becsöngettem, nem tudtam meg többet.

A mostani kocsmai emlékezet a rizstáblákig hord vissza, és nem tovább.

HORVÁTH DEZSŐ

• Csecsemő 25 ezerért

Kelet elárult gyermekei

Szegeden csak a közvélemény lecsillapítására, látszólag történtek intézkedések a csecsemőkereskedelem ellen, az üzletkötések tovább folytatódnak – állapítja meg saját tapasztalatai alapján a News című osztrák képes magazin. A lap riportere és fotósa megvásárolható csecsemőt kereső osztrák házaspárnak adta ki magát, és előbb Szegeden, vaktában nekindulva, majd az ottani útmutatásokat követve Temesváron válogattak az ajánlatok között.

A tapasztalataikat tartalmazó, fotókkal gazdagon illusztrált cikk szerint három nap alatt öt újszülöttet vásárolhattak volna meg, illetve közülük egy még meg sem született, csak a mamával tárgyaltak. Ez – Temesvár közelében – volt a legolcsóbb, „csak" 25 ezer schillingbe került; a legdrágább ár 80 ezer schilling volt. Ahogyan szegedi, Bence néven emlegetett vezetőjük elmagyarázta, – hozzá a Tisza Szálloda portásnőjének útmutatása alapján kerültek – a vételár annál magasabb, minél „világosabb" a csecsemő – a sötétbőrűek a legolcsóbbak. A vételárban bennefoglaltatik az összes papír – ez Magyarországon és Romániában is így van. A „hogyan"-ra a temesvári közvetítő elmondta, hogy a vételár kisebb hányadát kapja a mama, a többi a kenőpénzekre kell a dokumentumok kiállításához.

A riporter-pár arról is meggyőződött, hogy osztrák vevő viszonylag kevesebb van, s jobban is szeretik az amerikaiakat meg a hollandokat. Mégis, eddig ezen az úton mintegy 100 osztrák házaspár jutott adoptált gyermekhez. Közülük egyet felkutattak Bécsben, s tőlük megtudták: a legtöbben előbb legális örökbefogadással próbálkoznak. Az azonban nehézségekbe ütközik: Ausztriában eleve kevés a gyermek, s nagy a bürokrácia, Magyarországon és Romániában lenne bőven örökbeadható bébi, de az eljárás olyan hosszadalmas, hogy aki nagyon vágyódik gyermekre, az előbb-utóbb az illegális utat választja. Az osztrák újságírópárost mindennél jobban az borzasztotta el, hogy sem Szegeden, sem Temesváron senki, még az anya sem volt kíváncsi arra, kik ők, miért akarják a csecsemőt és milyen körülményeket biztosítanak neki. A bécsi magazin arra a következtetésre jut, hogy a kábítószer, az urán után az új, jövedelmező csempészáru nem egyéb, mint a „Kelet elárult gyermekei".

Kihunyt fények...

... fáradt éjszakák és fáradtabb nappalok követik egymást. Ráncos arcú apókák és anyókák bólogatnak odahaza, a jó, meleg kályha mellett, meg-megsimogatva a macskát, mely olyankor dorombolva görbíti a kéznek feszítve hátát, s kiereszti körmeit, újra és újra végigkarmolva a szoba padlóját. Az apókák és anyókák ilyenkor összerezzennek, s egyszerre ismét gyerekkorukba révednek. Megcsapja őket a foszlós kenyér illata, amint éppen édesanyjuk emeli ki a kemence száján a hosszan gyúrt, dagasztott életet. Mert a kenyér az maga (volt) az élet. De a gyermekkorba révedt szemek körül már ezer a ránc, s talán már újra olyanok a mozdulatok, mint egykor voltak; hajdanán azoké a gyermekeké, akik tényleg ott álltak az asztalnál, figyelve, apjuk hogyan szeli meg – keresztet vetve a késsel –, hogyan vágja karajokra a kenyeret, s mikor nyújtja nekik a durcás részt, a legfinomabb falatot.

Most azonban már messze ködökbe, régmúlt időkben vész az egykori kenyér, maga az élet, s bár illata még kísért, s íze is felidéződik az álmokban, igazából fakult emlékkép csupán.

Mert az egykori gyermekarcok meggyötört, gyűrt homlokká, redős szájakká, ráncos nyakakká váltak, s a szemekből is lassan kihunynak a fények...

KOROM ANDRÁS

ABA-NOVAK Vilmos

30

és vége. Természetesen, igen, a zenére nevelni kell, de nem úgy, hogy aztán a gyermek, ha választhat, saját akaratából majd biztosan ne a koncertet válassza. A művész és a publikum között ugyanis kölcsönös kapcsolat kell hogy legyen. Nekem is jól esik, amikor látom, hogy a közönség veszi a lapot. A közönség is örül, ha azt érzi, hogy az előadó nem vért izzad, hanem élvezi amit csinál. Az alapítvány-bejelentő koncert után, amit a diákokkal közösen tartottunk, hosszú órát beszélgettünk velük, s szóba került, mi minden kell egy jó előadáshoz. Most kezdik megérteni, hogy hallgatóként sem elég csak úgy besétálni a koncertre. Készülni kell rá, akár az előadónak. Ami azután következik, az majd kárpótol érte. Én magam egy-egy előadás után órákig a bűvöletében élek. Azt hiszem, semmilyen kábítószer hatása nem lehet fogható ehhez az érzéshez.

– Önök mindketten tanárok is; látnak-e különbséget a nyugati zeneművészeti főiskolák és a szegedi konzervatórium színvonala között? S még egy idevágó kérdés: véleményük szerint, a szegedi főiskola növendékei tanulmányaik befejeztével tehetségüknek megfelelő körülmények között folytathatják-e a zenei pályát?

Szecsődi Ferenc: – Véleményem szerint a konzervatóriumunk színvonala jóval magasabb, mint a nyugat-európai átlagszínvonal. Ezt olyan szakemberek is megerősíthetik, akik ott tanítanak. De bármilyen jó színvonalú legyen is a főiskola, a növendékek már végzés előtt oda jutnak, hogy az elhelyezkedésükön kell gondolkodniuk. Az utolsó években amikor arra kellene készülniük, hogy a tudásukat tovább gyarapítsák, hogy minél jobb diplomakoncertet igyekezzenek teljesíteni, sajnos már előtérbe kerülnek az állásgondok. Van növendékem, akinek már tavaly el kellett mennie a szimfonikus zenekarba játszani, mert másként nem tudták volna az állását tovább tartani. tanulás mellett így esténként ott kell húznia az „árokban", az operaelőadásokon. Egy másik növendékünknek Makóra kellett mennie, hogy idő előtt betöltse a zeneiskolai állást, mert tovább nem tudtak várni vele. Választania kellett: vagy betölti, vagy tanul még egy évet és akkor állás nélkül marad. Hát legyen okos az ember!

Fotó: Nagy László

SZECSŐDI FERENC hegedűművész 1954-ben született Budapesten. Diplomáját Bodonyi István és Szűcs Mihály növendékeként 1977-ben szerezte meg a Zeneakadémián. Ugyanebben az évben elnyerte az Akadémiai Nagydíjat. Ezután Szegedre költözött s a Zeneművészeti főiskola tanára lett. Művészi pályájára nagy hatással volt a Cziffra Alapítvány elnyerése. Azóta hegedűművészként járja a világot, visszatérő vendége Európa hangversenytermeinek. Számos hanglemez-, rádió- és televíziófelvétel előadója, aki két kitüntetésére a legbüszkébb: 1991-ben elnyerte a Szegedért Alapítvány művészeti fődíját, 1992-ben pedig a Magyar Előadóművészek Társasága évvégi szavazásán választották a legjobbnak. Jelenleg az újjáalakult Szegedi Konzervatórium tanszékvezető docense. Lapzártakor érkezett a hír: Szecsődi Ferenc 1993-ban Liszt-díjban részesült.

Bálint János: – Ami a főiskola színvonalát illeti, egyetértek Szecsődi Ferenccel. Vannak persze „keresettebb" és kevésbé keresett szakok, de ez igaz olyan nagymúltú főiskolák esetében is mint bécsi vagy párizsi. Ami a szegedi főiskolának jó utat nyitott, az az utóbbi években megtörtént átalakulás volt. Azzal, hogy Szegeden és Debrecenben a főiskolai tagozat mellett zeneakadémiai képzés indult, sikerült lebontani a piramist, hiszen most már nem csak a budapesti zeneakadémián folyik művészképzés. Ez kiváltképp a kisebb szakok esetében volt jelentős lépés, ahol addig esetleg egyetlen tanár ízlésvilága szabta meg a növendékek fejlődését. A konzervatórium ezzel egyetemi szintű lett, és mostani felállása megfelel az európai rendszernek. A Zeneakadémián úgy volt, hogy aki egyszer felvételt nyert, az, hacsak fegyelmi vétség miatt el nem csapták, megszerezte a művészdiplomát. Szegeden viszont előbb a négyéves főiskolai tagozatra kell felvételizni, és három év után lehet megpróbálni az egyetemi tagozatot. Ha fölvették, még két évet kell járnia. Egyetlen európai főiskolán sem veszik fel úgy a diákot, hogy előre eldöntik róla: művészpalánta lesz.

– Önökről azt mondják, nemcsak tanítanak, de majdani „konkurrenciájukat" is nevelik. Mi a véleményük, egy tanárnak mennyire kell hogy segítse növendékeit?

Szecsődi Ferenc: – Amikor akadémiai hallgató voltam, sok professzorról tudtam, hogy nem árulják el teljesen a szakmai fogásaikat. Én úgy érzem, nekünk missziót kell teljesítenünk. Bálint Jánosról tudom: vendégtanárokat hív meg, külföldre viszi a növendékeit, vagy koncertlehetőséget szerez nekik. Nem mindenki érti meg ezt. Amikor én a legtehetségesebb növendékeimet kiküldtem Svájcba, sokan csodálkoztak. Dehát ezeknek a gyerekeknek világot kell látni, és minél több helyen meg kell mutatniuk a tudásukat. S számomra az is természetes, hogy a Szegedi Szimfonikus Zenekar kiváló koncertmesterét, Kosztándi Istvánt nekem segítenem kell. Hiszen: tehetséges. Nem arról van itt szó, hogy vetélytársat jelent számomra. Hiszek abban, hogy épp a tehetséges embereknek kell összefogniuk, mert a mostani világban mintha elveszett volna a segítőkészség.

Bálint János: – Azt kellene felismerni, a művésztársaknak nyújtott segítségtől senki nem lesz kevesebb. A művészi féltékenység, kivált az oktatában, ez egy félrecsúszott dolog. Ha nem segítem külföldi fellépéshez a növendékeimet, akkor meghívnak mást. Úgy jobb lenne nekem? Nem. A szellemi érték, az ötlet és a tehetség korlátlanul megvan ebben az országban, de valahogy nem tudjuk kibontakoztatni. Talán éppen a segítőkészség hiánya miatt.

– Érzik-e a város megbecsülését?

Szecsődi Ferenc: – Én csupa jót tudok mondani. Két éve kaptam meg a Szegedért Alapítvány fődíját, és tulajdonképpen azóta is minden segítséget megkapok. Egyetlen nagy gondom van, ha elmondhatom: tizenhat éven át nem sikerült telefonhoz jutnom. Tudom, nevetséges, és senki nem hiszi el. Annyi mindenről maradtam le így. Decemberben például a drezdai filharmonikusok hívtak, a világ egyik legjobb zenekara, és én úgy maradtam le, hogy aznap este fülkétől fülkéig szaladgáltam az utcán, s egyik sem működött.

Bálint János: – No igen, külföldön már azon is csodálkoznak, ha valakinek nincsen telefax a lakásán.

Ami engem illet, én nem Szegeden lakom, bár a szüleim, s a testvéreim itt élnek. Budapestről járok ide tanítani. A fővárosból ideköltözni egyelőre nehéz volna, hiszen Magyarország eléggé központosított, és a fuvola nem olyan keresett szólóhangszer, mint a hegedű, vagyis innen nehéz volna a koncertvilággal kapcsolatban maradni. Egyébként nem bántam meg, hogy Szegedhez kötöttem az életem egy részét.

Panek Sándor

ABA-NOVÁK Vilmos Szeged 1993/3

29.

Mit rejt a vakolat?

A Hősök kapuja freskóiról

Vinkler László hallatlanul érzékletes és szakértő műismertetésétől (az előző számban volt olvasható) fogalmat alkothatott az olvasó arról, hogy *milyen értéket rejt a piszkosszürke cementvakolat a Hősök kapuja boltívei alatt.* A tanulmányról még Vinkler tett nekem említést a hetvenes évek eleje táján. Akkoriban elolvastam a Somogyi-könyvtárban és ezzel a dolgot elintézettnek is véltem. Gondolni sem lehetett akkor, hogy talán a nem is távoli időben a freskók előkerülhetnek majd vakolatsírjukból.

Ma jószerével Vinkler tanulmánya az egyetlen, amelynek megállapításával érvelni lehet a freskók művészi értéke mellett. A fennmaradt fényképek ebből csak keveset adhatnak vissza. A színek varázsos együttjátszásából, a freskók együttes látványából, a térbeli megjelenésükből semmit sem képesek érzékeltetni.

Arra még sokan emlékszünk, hogy a freskók a pártállami rendszer élenjáró *Szeged tabu-témái közé tartoztak.* Nem így a szegediek tudatában. Az is közismert volt, hogy egy túlélő szegedi bajtárs minden Halottak napján megkoszorúzta az emlékművet. Burkolt, vagy nyílt formában számtalan fórumon előkerült a téma, pedzegetve azt, hogy mi lesz a freskóval, mikor lehetne napvilágra segíteni azokat? A városháza tornya alatt mindig kényes téma volt a freskók ügye. Az épület egyre elhanyagoltabb külseje is sürgetett valami megoldást. 1971-ben – amikor *Novák András* festőművész volt a művészeti ügyekkel foglalkozó munkatárs a városi tanácsnál – azt találták ki, hogy a kaput át kellene alakítani és olyan műértékkel is bíró dekorációkkal ellátni, amely városkapuvá minősítené át a jellegzetes városképi elemként szereplő épületet. Olyan elképzelés is volt, hogy felszabadulási emlékműként kapjon új funkciót. E feladatra az akkoriban megalakult városesztétikai bizottság vázlatos elképzeléseket is készített, de ezekből szerencsére semmi sem valósult meg.

A freskók további sorsának alakulásában lényeges momentum volt *dr. Apró Ferenc* tanulmányának megjelenése (Szegedi könyvtári műhely 1985./1), amely teljes leírást és fotókat közölt az emlékműről. Ez a kispéldányszámú lap csempészte vissza a köztudatba a freskókat. Tény, hogy ettől kezdve a „torony alatt" napirenden volt tartva a freskók kérdése, (ebben *Nagy Károlynak*, az akkori művészeti munkatársnak volt érdeme) pusztán a politikai széljárás kedvezőbbre fordulását várták. 1986 júniusában végre konkrét lépésekre is sor került, *Forray Kornélia* restaurátor próbafeltárást végzett. A Móra Ferenc Múzeumban 1989-ben emlékkiállítást rendeztek *Aba Novák* születésének centenáriumán. Ezen a teljes fotódokumentáció látható volt, valamint kiállították a freskók kis színvázlatát, amelyet a megyei tanács aukción vásárolt 1981-ben. Újabb fordulatot a kiállítás rendezőjének, *B. Supka Magdolnának* nyilatkozata hozott 1989-ben a freskók kibontását pártolva. Így érkezünk el a mába, az Aba Novák Alapítvány megalakulása idejére. Az alapítvány működése nyomán mostmár valószínűsíthető, hogy a freskók újra láthatók lesznek. Miként festett az eredeti emlékmű? Hogyan készült? Ennek vázlatos történetét adjuk közre az alábbiakban.

Az emlékmű 12 000 szegedi hősi halott nevét őrzi. *Klebelsberg Kunó* elképzelése volt az, hogy a Gizella teret, a mai Aradi vértanúk terét a Dóm téri épületegyüttessel összhangba hozva városkaput kellene építeni. A kapu *Pogány Móric* tervei alapján épült meg. *Pálfy József* polgármester javasolta 1936. tavaszán, hogy az épület a Hősök kapuja elnevezést kapja és az első világháborúban elesett szegedi hősi halottak emlékét őrizze. Ezt megörökítendő, freskókat képzeltek a kapu ívei alá.

Ezt megelőzően 1930. táján vetődött fel az első világháborús emlékmű megvalósításának terve. Akkoriban az emlékmű helyéül a Dugonics teret szánták. 1934-ben 9 szobrász meghívásával pályázatot hirdettek. A zsűri *Tápai Antal* és *Lőte Éva* tervét fogadta el megvalósíthatónak. Az újabb pályázati fordulót decemberben Tápai Antal terve nyerte, de a művész vitába keveredett a város vezetőivel, ezért az emlékmű végül nem került Szegedre. (Később IV. Béla futárja címen Kisújszálláson állították fel.) Lőte Éva Élő és Halott katona emlékműtervével a Hősök kapuja megvalósításáig nem foglalkoztak, csak 1936 tavaszán figyeltek fel rá, mert a polgármester által javasolt újabb emlékmű koncepcióhoz már felhasználhatónak látszottak.

A kultuszkormány anyagilag is támogatta az elképzelést és *Aba Novák Vilmos,* valamint *Márton Ferenc* párhuzamos megbízásával pályázatot hirdettek a freskókra. Feltétlül szabták, hogy a freskóknak három témát kell megjeleníteniük: a háborús emlékezést, a hősi halottak dicsőítését és *Horthy Miklós* szegedi elindulását. A zsűri Aba Novák magas kvalitású terveit fogadta el. Bizonyos szegedi hangadó körök hevesen támadták ugyanakkor a mester modern festészeti felfogást tükröző munkáját. Aba Novák június 24-én a hírek hallatán sietve Szegedre jött és sikerült meggyőznie a kétkedő városatyákat elképzelései helyességéről.

A freskók eredeti méretű szénvázlatait júliusban bírálták el és ezután kiállították azokat a szegedi múzeumban. A freskók megfestéséhez 1936 augusztusában fogott hozzá, hat hét alatt elkészült a hatalmas festői vállalkozással. A teljes freskófelület 243 négyzetméter volt, akkoriban a világ legnagyobb freskójaként(?) adtak róla hírt az újságok.

A középső boltíven lévő freskók tematikájával is-

merkedjünk meg Aba Novák Vilmos leírása alapján. *„A kompozíció főalakja a feltámadt, ítélethirdető Krisztus, akinek alakja kinő az ítélethirdető angyalok apokaliptikus képletéből. A dongafelület bal alsó hajlatából kiindulva a „kegyelet"-et és „remény"-t érzékeltettem: özvegyek és árvák, valamint vígasztaló lelkipásztorok hódolnak a hősök emlékének. De nemcsak emlékünknek hódolnak, hanem szent esküvel fogadják, hogy a hősök áldott vérüket nem ontották hiába. Ugyanott hősi temető képlete: három hang, három fakereszt, (...) A középső kereszt előtt katonai rohamsisak, az ismeretlen katona arca helyén piros felkiáltójel mint mementó (...) Az egész csoport felett két főangyal írásos szalagot lenget. „Az nem lehet, hogy annyi szív hiába onta vért" (...) Ezt a mezőt lezárja egy esküre emelt jobb kéz: szimbóluma nemzeti hitünk életerős, igaz voltának. A dongaboltozat jobb szélén helyeztem el azt a jelenetet, amikor Horthy Miklós mint vezér lelkesíti önkénteseit, mutatván a célt és irányt. A vezér rohamlépésben követő önkéntes katonák csoportja felett a másik két főangyal lelkesíti a csoportot, amit az általuk lobogtatott szalag felirata is jelez: „Magyarok! Hőseink áldozatos vére kötelez!" A vezér az élen halad, előtte az úton töviskoszorúk jelzik a tragikusan nehéz utat. A felirattal ellátott szalag a bal alsó részen indul lassú ritmussal, átölelve a hit jelképeit a keresztet, majd folyamodó lendülettel teljesedik ívvé, dinamikusan kifejezve a vezér lelkesítő parancsszavát."*

Az oldalsó boltozatokba – részben helyi igényeknek megfelelően – további freskókat festett Aba Novák. A dongaboltozat város felöli oldalán a keresztboltozat alatt látható a „montellói fa" ábrázolása, a tövében földre rogyott rémülten összebúvó katonákkal. A háborúban híressé vált ez a fatörzs, mert kiszáradt a többszáz fölfogott golyótól, védve a szegedi bakákat. A vele átellenben lévő falon megdöbbentő vízió: a freskón halott katonák menete látszik, amint zárt rendben fakeresztes sírokba menetelnek. Itt még kisebb freskók látszanak feliratokkal. Az internátus kapuján a „hiszekegy" sorai voltak olvashatók. A „Hit" oldalán levő keresztboltozaton a tér felől a „Huszárroham" jelenetét festette meg Aba-Novák, a hősies katonai virtus jelképeként. Vele átellenesen a falon a háború keresztjét vivő katonák megrendítő víziója látszik. A többi falfelületen a háborús helyszínek neveit örökítették meg.

A Hősök kapuján emléksorokat is elhelyeztek. A tér felőli oldalon a *„Porta heroum"* felirat látszik ma is, alatta ez a hexameteres sor volt olvasható: *„Hősi halált halt hű fiaink emlékét őrzi az élet."* A felül ma is meglévő erkélyen a koronás magyar címer volt látható. A sugárút felőli oldalon a *„Porta heroum"* felirat szintén látszik, alatta ez volt olvasható: *„Haladás útja dicső múltból diadalmas jövőbe vezet"*. A keresztboltozatokban bronzból öntött, díszes örökmécseseket helyeztek el. Az egyik felirata volt: *„Hit, haza, munka vezérli diadalra a hont", a másiké „Dicsőségetek fénye ragyog múltunk, s jövőnk felett"*. Az Élő és Halott katona szobrait októberben 1936-ban helyezték el. Decemberben tervezték az emlékmű felavatását, de elhalasztották a következő év májusának utolsó vasárnapjára, a hősök napjára. *Hóman Bálint* kultuszminiszter 1937. május 30-án avatta fel, majd Horthy Miklós helyezett el pálmakoszorút az emlékművön. A freskó elkészültekor valószínűleg a legnagyobbak közé tartozott Európában. A művészi kvalitás tekintetében is a legigényesebb művek egyike. Erről a kortárs művész és esztéta, Vinkler László tanulmánya meggyőző érveket szolgáltat.

A közönség viszont fenntartásokkal fogadta a merészen újító szellemű kortárs művet. Az emlékmű a háború után nem sokkal áldozatul esett a Horthy-korszak szellemiségét tükröző emlékművek eltávolítását elvégző kampánynak 1946-ban. Előbb csak Horthy alakját meszelték le, később – 1946 őszén – *Devich Sándor* restaurátor szakszerű irányításával az egészet. 1949-ben vakolattal fedték be, mert a freskók ábrái elő-előtünedeztek a mészréteg alól.

Minden bizonnyal állítható róla, hogy művészi kvalitásban talán a legértékesebb első világháborús emlékmű. Arról lehet elmélkedni, hogy mi lett volna, ha Aba Novák nem enged a megrendelői előírásnak és mellőzi Horthy alakját a kompozíción. Nem így történt és nem is történhetett másként. A pályázati feltételek között egyértelmű megfogalmazásban szerepelt Horthy szegedi megindulásának megjelenítése. Az ilyen aktuálpolitikai momentumok nem ritkák a kései – tehát 1935 után – készült első háborús emlékművön akkor még élő, ráadásul pozícióban lévő személy alakját örökíttették meg. (A jelenség a későbbiekben sem volt ritka.)

Művelődéstörténeti, művészeti és várostörténeti érdek is a freskóegyüttes feltárása. A város és az ország rejtett és félig elfeledett kincse kerül majd napvilágra.

E helyt is elismeréssel illik tisztelegni *Aba Novák Judit* és fia szándéka előtt, miszerint a sokmilliót érő Aba Novák villa értékét ajánlották föl a freskó kiszabadítására. Különös fordulata ez a sorsnak. Végső soron Aba Novák most fizeti vissza a többszörösét annak a tiszteletdíjnak, amit akkoriban kapott freskói megfestéséért. A *„hálátlan utókornak"* ezúttal valóban hálás tisztelettel illik majd fogadnia a freskók napvilágra kerülését.

Tóth Attila

A határon túli magyarság rövid története

Magyarok a nagyvilágban

Manapság az életnek alig van olyan területe ahol időnként ne tűnne fel egy-egy magyar név. Bár May Károlyból és Verne Gyulából csupán egy rossz fordítási divat csinált „magyar szerzőt", kétségtelen tény, hogy a világ különböző országaiban számos olyan kiemelkedő alkotó művész, fontos állami, gazdasági, kereskedelmi posztban dolgozó ember él, aki magyarnak, pontosabban magyar származásúnak vallja magát. Ezek az emberek az úgynevezett diaszpóra magyarság krémjét alkotják. Cikkünkben arra vállalkozunk, hogy röviden felvázoljuk a diaszpóra magyarság történetét.

A diaszpóra magyarság több hullámban érkezett küllföldre. Ezek a hullámok különböző történelmi korszakokban, különböző okok nyomására, eltérő úticéloktól ösztönözve indultak el. A diaszpóra magyarság történetét áttekintve *három nagy hullámot* tudunk elkülöníteni.

Az első nagy hullám (1880–1914).

Ezen időszak fő kivándorlási területe Észak-Amerika két állama, az USA és Kanada volt. Míg Észak-Amerika esetében milliós nagyságrendű kivándorlásról beszéltünk, addig Afrika esetében 1876–1920 között 66 főről tudunk, míg Dél-Amerika esetében 1935-ben 60 ezerre becsülték az ott élő magyarok létszámát.

Az 1870-es évekig Magyarországot elhagyók száma csupán százakban volt mérhető. A nagy kivándorlás nagyjából 1880-ban kezdődött, a XX. század első évtizedében érte el tetőfokát és csak az első világháború kitörésével szűnt meg. Ezen időszak alatt évenként indultak útra a kivándorlók rajai. Az egymást követő vándorrajokat az előző csoportok fogadták, nevelték, készítették fel a befogadó országok viszonyaira. A kivándorlási hullám elindulása és tartós megléte mindenféleképpen *gazdasági tényezőkre vezethető vissza.* Az USA hatalmas tempóban előretörő iparosodása megmozgatta Európa népfölöslegét, s a XIX. század elejétől kezdődően modern népvándorlási hullám gyűrűzött végig Európa nyugati részeitől kelet felé, mely azután a '70-es évek derekán érte el Lengyelország, illetve Galícia felől hazánkat. S így elsősorban az úgynevezett Felvidék lakosságát sodorta magával. Jól mutatja ezt a tényt, hogy a felvidéki magyar vármegyék a tömeges kivándorlás első jeleire követelték a kormánytól, hogy korlátozza az utazási és külföldi munkavállalási lehetőségeket. Ezeknek a tiltásoknak a szorgalmazásában a két legsúlyosabban érintett megye, Sáros és Zemplén megye járt az élen. De hiábavalók voltak a körlevelek és a rendeletek, *a kivándorlási hullámot nem lehetett megállítani.* Egyik történészünk a tizenkét legnagyobb európai kikötő 1871 és 1913 közötti adatait feldolgozva kimutatta, hogy a történelmi Magyarország területéről az *USA-ba* összesen – az adott időszakban – *2 millió 039 ezer 223 ember vándorolt ki.* Ez a viszonylag legpontosabb számítás, mert az illegális kivándoroltaknak is, akik otthon kikerülték a hivatalos, tehát regisztrálható csatornákat, hajóra kellett szállniuk.

Az USA vonzotta az embereket a magasabb bérekkel és az állandó munkával. Jó példa erre egy 1905-ös adat, mely szerint az USA-ban *a magyarországi munkabérek öt-hatszorosát fizették.* A kivándorolt magyarok – akiknek túlnyomó többsége szegényparaszt volt – az Újvilágba érkezve elhagyták ősi foglalkozásukat, a földművelést és gyárakba, bányákba indultak dolgozni. Segédmunkások, betanított munkások lettek. Az óriási lendülettel fejlődő amerikai ipar felszívta őket.

Ennek a sajátosságnak megfelelően a magyarok nem arányosan oszlottak el az USA területén, hanem a főbb ipari gócpontokban települtek le. Főleg Clevelandban, Chicagóban, Pittsburgben. Ezen városokon belül *kis magyar telepeket alakítottak ki.* Ezek szinte mindenütt a nagyvárosok külső kerületeiben helyezkedtek el, mert ezen külső kerületekben olcsón kaptak lakást.

Az így létrejövő magyar kolóniák rövid idő elteltével *létrehozták saját szervezeteiket, kulturális, gazdasági, önvédelmi, vallási intézményeiket.* Az első magyar egyletek kivétel nélkül betegsegélyező egyletek voltak, de szinte ezekkel párhuzamosan jöttek létre az egyházközségek, templomegyletek. 1884-ben pedig megjelent az első amerikai magyar újság, az „Amerikai Nemzetőr". 1911-ben az amerikai magyarság már évente 31 különböző lapot adott ki.

Az amerikai magyarság erejét mutatja az is, hogy 1902-ben Clevelendban *„Kapjon a város Kossuth-szobrot"*-mozgalmat indítottak, amely még ráadásul sikeres is volt. A szükséges pénzt néhány hét alatt összegyűjtötték, és mintegy hatvanezer ember részvételével avatták fel. Az első világháború kitörésével az óriási arányú USA-ba tartó magyar kivándorlás korszaka lezárult.

A második nagy hullám (1918–1944).

Az első világháborút követő időszakban az USA nagyon kevés magyart fogadott be. Ennek magyarázata abban rejlik, hogy az amerikai nacionalisták, az úgynevezett „nativisták" már régen követelték a bevándorlás visszaszorítását. A háború után ez a nacionalista, nativista irányzat kerekedett felül és *megszületett az úgynevezett első kvótatörvény.* E törvény egy-egy népcsoportból a bevándorlásra engedélyezettek számát az 1910-es számarányuk három százalékát határozta meg. Majd 1924-ben ezt még tovább szigorították és számítási bázisul az 1890-es év etnikai összetételét vették.

Mit jelentett ez a magyar kivándorlók szempontjából? Azt, hogy az USA, amely a világháború előtt a magyar kivándorlás legfelvevőképesebb területe volt, megszűnt ezt a szerepet játszani, mivel a törvény értelmében évi néhány ezer magyarnál többet nem volt hajlandó beengedni az országba.

Így a magyar gazdasági jellegű kivándorlásnak új területeket kellett keresnie. *A két világháború között ez a terület Kanada volt, illetve Európában Franciaország és Belgium.* E két ország esetében ennek a befogadásnak a magyarázata abban rejlett, hogy a rendkívül nagy háborús vérveszteség és a német jóvátételből táplálkozó hatalmas újjáépítési program sok százezer idegen munkáskezet igényelt. Így nem meglepő, hogy a Franciaországba, illetve Belgiumba bevándorolt magyarság a nagy bányavidékeken települt le. De ezen letelepülők csupán csekély hányadát képezték a kivándoroltaknak. A 20-as évek közepén a Magyarországot elhagyók döntő többsége Kanadába ment. Kanada mezőgazdasági munkásokat akart, az érkezők farmra szerződtek, vagy vasútépítésre kerültek. Többségük szegényparaszt vagy agrárproletár volt, Szabolcs-Szatmár és Heves megyéből. A vasútépítő magyarok, illetve mezőgazdasági munkára elszegődöttek egyaránt arra számítottak, hogy földet kapnak, bérelnek vagy vesznek. De döntő többségüknek nem sikerült ezt a célt elérni. Az első világháború utáni időszakban a gazdasági okokból kivándoroltak mellett egy másik csoport is jelentős szerepre, súlyra tett szert. A politikai okokból kivándoroltakra, az emigránsokra kell itt gondolnunk. A gazdasági okokból kivándoroltak célja az esetek nagy részében az volt, hogy egy másik országban véglegesen letelepedjen és annak polgáraként folytassa életét. Ezzel szemben *a politikai okokból kivándorló azért hagyta el hazáját,*

28.

Gyula Város Önkormányzata és az
Erkel Ferenc Múzeum
tisztelettel meghívja Önt és kedves ismerőseit a

NEGYVEN KÉP, HÁROM FESTŐ, EGY GYŰJTŐ

c. kiállításának megnyitójára

1993. június 4-én 16 órára,
a DÜRER TEREMBE
(Gyula, Kossuth Lajos u. 17.)

Megnyitja:
Dr. Dömötör János
művészettörténész, ny. múzeumigazgató

A kiállítás megtekinthető
1993. június 4–július 18-ig
hétfő kivételével naponta 9–17 óráig

A kiállított képek jegyzéke:

Aba-Novák Vilmos

Ivók	o. v.	99 x107 cm
Almaevő	o. v.	85 x 63 cm
A mérges Giovanni	o. v.	125 x 87 cm
Berda József	ol. falemez	88 x 68 cm
Czumpf Imre	tempera, falemez	60 x 50 cm
Ebédelő	o. papír	60 x 43 cm
Férfi portré	o. v.	100 x 90 cm
Kató asszony	o. v.	121 x 60 cm
Női portré	o. v.	41 x 29 cm
Olvasó akt	o. v.	70 x 50 cm
Okarinás	o. v.	94 x 85 cm
Önarckép	o. v.	83 x 60 cm
Öregasszony	o. v.	56 x 42 cm
Vihar Zsögöd felett	o. v.	63 x 68 cm
Erdélyi falu	ol. falemez	50 x 42 cm
Csucsai (?) táj	ol. falemez	50 x 42 cm
Házak (Zugliget?)	o. v.	44 x 62 cm
Egy lány a cirkuszból	o. v.	30 x 40 cm

Gulácsy Lajos

Álló nőalak	o. v.	60 x 45 cm
Ajamizsna	o. papír	45 x 31 cm
Firenzeiek	o. v.	75 x 57 cm
Fiuportré	o. v.	68 x 56 cm
Margitsziget	o. v.	47 x 62 cm
Park	pasztell, papír	33 x 38 cm
Szerelmespár	o. papír	39 x 40 cm
Virágcsendélet	o. papír	50 x 27 cm
Firenzei táj	o. v.	40 x 50 cm
Kalapos nő	pasztell, papír	47 x 38 cm
Karnevál Velencében	o. v.	27 x 34,5 cm
Bellagioi napernyős nő	o. v.	46 x 53 cm
Erdei ház	o. v.	42 x 52 cm

Vaszary János

Leányka portré	o. v.	82 x 50 cm
Női képmás	o. v.	68 x 52 cm
Balaton	o. falemez	29 x 33 cm
Fekvő női akt	o. v.	57 x 67 cm
Tanulmány	o. v.	49 x 56 cm
Balatonparti táj	o. falemez	25 x 33 cm
Női portré (Vaszari Piri?)	o. v.	44 x 36 cm
Taorminai táj	kr., papír	24 x 32 cm
Női arcmás (Ladomerszky Margit?)	o. v.	46 x 58 cm

Egy képzőművészeti gyűjteményhez nemcsak a művek, hanem ahogy a költeményhez a költő, – a hasonlat nem véletlen! – úgy a gyűjtő személye, egyénisége is hozzá tartozik.

Ott kezdem tehát, hogy néhány hónappal ezelőtt a jelen kiállítás gyűjtőjével, tulajdonosával vártunk valakire, aki szervezési hiba, vagy objektív és szubjektív körülmények miatt a remélt időben nem érkezett meg. Az időt beszélgetéssel töltöttük el, melynek végén teljes egyetértésben állapítottuk meg, hogy hálásak lehetünk a váratlanul kapott 3–4 óráért, mert az nagyon kellemesen és hasznosan telt el. Nem világ- és belpolitikáról, nem a társadalom, vagy az egyén testi-lelki betegségeiről, hanem irodalomról, képző- és építőművészetről, zenéről cseréltük eszméinket és véleményünket, továbbá gyermek és egyetemi élményeket is felidéztünk. Ismeretségünk tisztes időtartamú már, így tehát beszélgetésünk nem tartogatott különösebb meglepetést, egészen egy bizonyos eseményig. Azt tudtam, hogy a gyűjtő azon kívül, hogy szakmájának egyik jelese, igen széleskörűen kulturált, sok irányú érdeklődésű, nagy műveltségű ember. Nem tekintve most a képzőművészeti gyűjteményt, amelyről később esik szó, kulturáltságát a régi mondás: „Mutasd meg könyvtáradat, megmondom ki vagy" alapján egyetlen körbetekintéssel meg lehetett állapítani. Az ámulatra méltó mennyiségen túl a gerinc nyomatok alapján is látható volt, hogy a falak mentén körbefutó polcokon kitűnő ízléssel válogatott könyvek társaságában vannak a festmények. Az azonban egészen váratlan meglepetésként hatott, amikor a gazdag könyvtár és a rendkívüli értékű képzőművészeti gyűjtemény tulajdonosa, váratlan fordulattal, előttem addig nem ismert alkotói szférájának egy termését, egy költeményt olvasott fel. A bevezető végén olvasható a vers, azonban már itt meg kell jegyeznem, hogy teljes játékosságával, könnyed nyelvi muzsikájával az alkotó előadásában érvényesült igazán a mű.

A műgyűjtés pár évszázadának társadalmi indítékai nagyon is különbözőek. Motiválta a fejedelmi, főúri egymást tullicitáló fényűzés éppúgy, mint a tőkés tulajdonosoknak adott adókedvezmény. Az ismert magyar történelmi-társadalmi viszonyok nem kedveztek a műgyűjtésnek, éppen ezért ha egy-egy gyűjtemény mégis létrejött, azt fokozottan kell becsülnünk. Még hangsúlyosabb kell hogy legyen értékelésünk akkor, ha a gyűjteményt nem a reprezentáció, nem a vagyon feleslegének befektetése, hanem a szép szeretete, a művészettel való naponkénti találkozás vágya hozta létre. Még tovább kell, hogy fokozódjon tisztelettudásunk, elismerésünk abban az esetben, ha egy gyűjtemény egy kisváros csöndjében valósult meg. Az a gyűjtemény, melyből most három alkotó művei által, hogy étrendi hasonlattal éljek, hors d'oeuvre-t kapunk, ilyen szeretetből létre jött, ezért fokozott megbecsülést érdemlő kollekció. És még abban is kivételes, hogy míg a vidéki gyűjtemények többsége helyi jellegű, ebben az együttesben egyetlen helyi művet sem találunk.

A gyűjteményt, mint erre már utaltam, a képzőművészet által nyújtott naponta megújuló és megújító öröm, a szépségek közti létezés jó érzése hozta létre. Ezért áldozott a művek „lakótársa", tulajdonosa négy évtizeden át anyagi erőt, időt és fáradtságot. Azt azonban, hogy a gyűjtemény milyen esztétikai értékű, nemcsak az „éhe a szépnek" határozza meg, hanem a gyűjtő jó ízlése és értékítélete is.

A gyűjtemény szinte kizárólag festményekből áll és egy-két kivételtől eltekintve a magyar pikturából válogatott annak tulajdonosa. Az alkotók időbeni íve Barabás Miklóstól Barcsay Jenőig három generációt fog át. Nincs egyenlősdi a gyűjteményben, megvannak a vonzódás kristályosodási pontjai.

Számos összefoglaló és egyéni emlékkiállítás anyagát gazdagították már a gyűjtemény értékes darabjai. Mégis úgy érezzük, hogy mindennek javát három egymást követő év kiállításaiban kiemelten látni, a művészeti közvélemény, a művészettörténet számára ismertté tenni, érdemes és hasznos szolgálatot jelent. Öröm számunkra és köszönet érte, hogy mindezt a gyűjtő lehetővé tette. Ugyancsak köszönet és elismerés illeti Gyula város önkormányzatát a kiállítás feltételeinek megteremtéséért.

DÖMÖTÖR JÁNOS

ABA-Novák Vilmos

■ **Vita Szeged jövőjéről 27.**

Városfejlesztés - a zöldek szemével

Parkjaink állapota is *elszomorító.* Nem is az öreg fákra gondolok, hiszen a modern szemlélet szerint a túlgondozott parkok sem megfelelőek az élővilág szempontjából, hanem az elhanyagolt környezetre, a rekonstrukciók elkezdésének hiányára. Az újszegedi Ligetet (Népkert) élővilága miatt védetté kellene nyilvánítani, a zajos intézményeket fokozatosan kitelepíteni (a szabadtéri színpad kivételével), s a már meglévő rekonstrukciós terv alapján megkezdeni a felújítási munkálatokat. A május elsejei ünnep itt rendkívül zavaró, környezetromboló, más helyet kell keresni erre a célra. *Fontos a Stefánia és a Széchenyi tér felújítása is.* E parkjaink, tereink növényi állománya adja a város tüdejét, elvégezné a levegő tisztítását, ha megfelelő kezeléssel biztosítanánk fennmaradásukat. A kisebb tereinket összekötő utcákon fasorokat ültetve úgynevezett ökológiai folyosókat létrehozva biztosítani lehetne az élővilág fennmaradását, kapcsolatait. Fontos feladat a hullámtéren meglévő erdők megőrzése. *Nem szabad engedni, hogy itt további, üdülőknek nevezett kalyibavárosok alakuljanak ki,* ezért ne adjon ki további üdülőtelkeket a város! Az épített környezet bezöldesítése a faültetésen, parkgondozáson kívül történhet más módon is. Például a házak homlokzatán, tetőin létrehozott zöldkertek is jelentősen növelik a zöldfelületet. Szegeden is van erre példa, a Rókusi körút és Csongrádi sugárút sarkán lévő paneles ház falát teljesen benőtte a felkúszó növényzet. Ez porfogó, szélterelő és szigetelő is egyben. Ráadásul eltünteti az unalmas panelfelületet. Kövessük a példát! Másik módszer: *kis hátsó udvarok összenyitásával közös zöldterületek létesíthetők.* A kiskertekben jó lenne, ha már a biokertészet eredményeit felhasználva termelnének, s a házi szerves hulladék komposztálása sem ördöngős dolog, viszont környezetkímélő. Ide kívánkozik az az óhajom, hogy Újszeged kertvárosi jellegét lehetőség szerint meg kellene őrizni. A levegőtisztasághoz csatlakozik a város klímatérképének elkészítése is. A klímavédelemhez hozzátartozik a friss levegő útjainak (ventillációs pályák) szabadonhagyása a lakóterületeken. Levegőtisztasági témakör az emissziós üzemekkel való bánásmód. Két alternatíva kínálkozik: vagy szűrőkkel, új technológiával környezetbaráttá tenni, vagy marad a kitelepítés.

Igen *fontos szerep jut a város földhasználatának tervezésére is,* melynek jelentős környezetvédelmi kihatásai is vannak. A területhasználati terv befolyásolja például azt is, hogy a város terjeszkedése ne menjen a környező természetközeli élőhelyek rovására. Sürgősen biztosítani kell, hogy a város mérje fel természeti környezetét. Ennek ismerete és területfelhasználási terv hiányában elprédálhatjuk azokat az erőforrásokat, melyektől a jövő generációk élete függ. Hogy ez ne így legyen, maximálisan ki kell használni a városi foghíjakat, amelyekből éppen Szegeden sok van, gyomos, elhanyagolt telkek ezek (pl. Nagykörút). Beépítésük legyen elsődleges a terjeszkedéssel szemben. További, beépítésre alkalmas területek felderítésével a jó területkihasználás még növelhető. A takarékos területhasználatra kell ösztönözni területtakarékos lakóházak építésével is (átrium, sarok, teraszházak). *Nem halasztható tovább a közigazgatási tervezésben a környezetvédelmi tervezés megvalósítása, szakterv kidolgozása a környezetvédelmi problémákra, sőt környezeti adatbank létrehozása!* A környezetvédelmi tervezés óhajai közé tartozik, hogy az építési tervet egy zöldrendezési terv előzze meg. Ebben kell érvényre juttatni a zöldterületek további felosztásának korlátozásait.

A területhasználat kérdései szoros összefüggésben vannak a városi közlekedéssel is. Tervezhető a lakás – munkahely – szolgáltatás – szabadidő területeinek közelebbhozása. Ez összecseng a koncepció városrészek alközpontjainak helyes gondolatával. Ugyanis ilyen komplexumban gyalog vagy kerékpárral elérhetők a kívánt intézmények, ez időtakarékos, és kíméli a városközpontot, az autóhasználatot kizárja. Modern gondolat a minden korosztálynak létesített szabadidőközpontok létrehozása a főközlekedési útvonalaktól távol. S ezzel el is érkeztünk a közlekedés kényes problémaköréhez. *(Folytatjuk.)*

Dr. Molnár Gyula
Zöld Párt

■ **Angliában változik az önkormányzat**

A város: mágnes

■ ***A napokban a harmadik önkormányzati delegáció érkezett vissza angliai tanulmányútjáról. Lehet-e gyakorlati haszna az angliai West-Yorkshire helyzete tanulmányozásának a Dél-Alföldön? – kérdeztük dr. Lippai Pál polgármestert.***

– Az angliai gép- és szövőipar az elmúlt 20-30 évben összeomlott. Így ez az ipari központ ma kataszrófa sújtotta vidékre hasonlít. Elhagyott gyárak, lakóépületek. A nagyipar összeomlását kísérő jelenségek: munkanélküliség, bűnözés. A virágkorban betelepülő népesség pedig soknemzetiségűvé változtatta ezt a területet. *A vidék mai állapota félelmetesen emlékeztet a 40 év kommunizmusa után ébredező Kelet-Európáéra.* Ezért hasznos tanulmányozni az ottani megoldási kísérleteket. Például azt, milyen erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy megváltoztassák a terület városainak rossz hírét, vagy azt, ahogyan a település jövője, idegenforgalmának fellendítése érdekében összefognak a polgárok, a bankok és az intézmények.

■ ***Mi e tanulmányút-sorozat előzménye?***

– A British Council egyik átfogó programjának célja, hogy *kelet-európai szakembereket ismertessenek meg az angliai demokrácia mechanizmusaival.* E programba egy pályázat elnyerése útján kapcsolódott be a Bradfordi Egyetem, mely a szegedi József Attila Tudományegyetemmel még 1990-ben vette fel a kapcsolatot. A megállapodás lényege: öt éven keresztül tanfolyamokat szerveznek a szegedieknek.

■ ***A két egyetem, illetve a két város közötti megállapodás rögzíti az angliai tapasztalatcsere-sorozat vázát?***

– A programot a szegedi delegációk tagjainak érdeklődési köréhez igazítják a vendéglátók. A program váza: az elméleti előadásokat az önkormányzati munka mindennapjaival való ismerkedés követi. A mi delegációnk az egyetemen az angliai közigazgatás rendszerének kialakulásáról, az önkormányzat továbbfejlsztéséről hallgatott előadásokat. Majd *Calderdale* terület, s annak két városa, *Bradford* és *Halifax* életével, gondjaival ismerkedtünk meg.

■ ***A közigazgatás átalakítása mit jelent Angliában?***

– Az ottani megyerendszeren belüli *körzetek* – melyek a mi egykori járásainknak felelnek meg – életképességéről győződhettünk meg. Angliában elfogadják, hogy *a nagyváros mágnesként vonzza a környező kisebb településeket,* azaz ezek az önálló körzetek a megyével azonos szinten állnak a közigazgatás rendszerében.

■ ***A hazait az angliai önkormányzattal összevetve a hasonlóság vagy a különbözőség dominál?***

– *Az önkormányzat* létét nem vitatják, de szerepe annyiban más, hogy *nem elsősorban szolgáltatásokat végez, hanem koordinál.* Tehát az önkormányzat nem végzi, hanem megfelelő vállalkozók kiválasztásával biztosítja a szolgáltatást. A fontosabb szolgáltatásokat a versenytárgyalások nyertesének adja ki. Figyelemre méltó, hogy a polgárokat sikerül bevoniuk a közügyekbe, a település gondjainak megoldásába. Követésre méltó, ahogyan *informálják* a lakosságot. A városházán például a település minden kisebbségének nyelvén tájékoztatják a polgárt arról, hogyan kell kapcsolatba lépnie a hivatalnokokkal, hogyan intézheti el legegyszerűbben ügyes-bajos dolgait, miképpen veheti igénybe a városi juttatásokat.

■ ***A hazai önkormányzati modell jellemzője a képviselők testületeinek – a közgyűlésnek és a bizottságoknak – dominálása a polgármesteri hivatal szakembereivel szemben. Angliában is ez a gyakorlat?***

– Az ottani önkormányzati modell emlékeztet az itteni egykori tanácsrendszerre, melynek pozitív vonásait én is szívesen viszontlátnám. Ott a bizottságok szerepe kisebb, mint a magyar önkormányzati modellben, s a közgyűlés szerepe is a fő irányok és prioritások kijelölésére korlátozódik. A végrehajtás, az ellenőrzés az önállóságot élvező hivatali irodák dolga.

Újszászi Ilona

■ **Csak az épület felújításával együtt ■ Háborúellenes vízió**

Aba-Novák freskója a Hősök kapuján

■ A Szent Dömötör torony keresztelőkápolnájának falképeit *1933-ban készítette el Aba-Novák Vilmos.* Ezután kapott megbízást *a Hősök kapujának* díszítésére. Az első világháború áldozatai apokaliptikus képeken jelentek meg, a kompozíció középpontjában – a hármas kapu középső ívében – Jézus Krisztus alakja volt látható. Szerzetesek, az elesetteket sirató anyák és özvegyek, halálba menetelő katonák, sírkeresztek, Szent László, Szent István, Szent Borbála, Szent György, a képek körül kígyózó szövegszalagok (no meg Horthy Miklós fehér lovon ülő figurája) – ez volt az a látvány amelyet a második világháború utáni új hatalom nem tudott elviselni, és 1949-ben a falkép lefedésére adott utasítást.

A részint freskó- (vagyis nedves vakolatra festve) részint secco-technikával (utóbbinál száraz falfelületre dolgoznak) készült képet cementes vakolattal fröcskölték be, s ez, *Forrai Kornélia* szerint *rendkívül kedvezőtlen a restaurálás szempontjából.* A falkép festékanyaga ugyanis erősebben kötődik a fölhordott cementes vakolathoz, mint a falhoz, ezért a rávakolás eltávolításával a kép egy része is elveszne. Ezért „restaurálás" helyett inkább „rekonstrukcióról" beszélhetünk.

„Szeged város 1936-ban bízta meg Aba-Novák Vilmost a Hősök kapuja falképeinek elkészítésével. A megadott téma szerint a mű az első világháború halottainak állított emléket." Ez áll Forrai Kornélia festő restaurátor műleírásának bevezetőjében. A falkép kibontásáról már évek óta beszélnek, de abban sincs vita, hogy értelmetlen nekifogni a munkának a Hősök kapuja épületének fölújítása nélkül.

Dr. Berekné dr. Petri Ildikó, a Szegedi Aba-Novák Alapítvány elnöke, és *Básthy Gábor,* az alapítvány titkára elmondták, hogy a freskó helyreállításához csak a rendkívül leromlott állapotú Hősök kapuja fölújítása után szabad nekifogni. Az épület vakolatára elég ránézni, a lapostető több helyen átengedi a vizet. Három pillérben esővízlevezető csatornák vannak, ezeket is ki kell cserélni. El kell tüntetni a különféle célokat szolgáló elektromos kábeleket, s meg kell oldani a villamos-közlekedéshez szükséges felsővezeték elhelyezését is úgy, hogy ne sértse a kibontott falképet.

Mindez – a jelenlegi számítások szerint – megközelítőleg 26 millió forintba kerülne. A költségek viselése ügyében össze kell fognia az önkormányzati hivatalnak, és a József Attila Tudományegyetemnek (amely a Hősök Kapuja épületének kezelője). Az alapítvány vezetői ezen felül még azt tervezik, hogy segítséget kérnek a Művelődési és a Honvédelmi Minisztériumtól, külföldi és hazai intézményektől, szervezetektől és alapítványoktól is.

Básthy Gábor megfogalmazása szerint tisztában vannak azzal, hogy az épület és a freskó ügye nem elsődleges szegedi probléma – de mégis fontos, mert a megfelelő helyreállítás után a Hősök kapuja a pályaudvar felől érkezők számára a város kapuja is lehetne. Ezen felül nem csak az első, hanem mindkét világháború mementójának is tekinthetnénk az élő és halott katonát formázó szobrok által őrzött emlékművet, amely – nyugodtan állíthatjuk – párját ritkítja. Mert háborús haditetteket üdvözlő diadalívet sok helyen állítottak, de ellenkező tartalommal, az öldöklés borzalmait megmutatva a Hősök kapuja minden bizonnyal kuriózumnak tekinthető.

Az alapítvány célja az, hogy az épület, s a freskó 1996-ra, Szeged napjára rangjához méltó formájában táruljon a város polgárai elé.

Nyilas Péter

A Szegedi Aba-Novák Alapítvány

Tavaly decemberben a szegedi közgyűlés létrehozta a Szegedi Aba-Novák Alapítványt, amelynek elsődleges célja a festőművész két szegedi freskójának megóvása. Az alapítvány megteremtésének ötletét az adta, hogy Aba-Novák Judit, a festőművész leánya fölajánlotta budai villáját (vagy annak ellenértékét), ha Szeged városa elvégzi a Hősök kapujára festett freskó restaurálását.

Dr. Berekné dr. Petri Ildikó, az alapítvány elnöke elmondta, hogy a hét tagú kuratórium – amelynek neves szegedi személyiségek mellett tagja a festőművész leánya is – kijelölte a legfontosabb feladatokat, és a falkép helyreállításának lehetőségeiről szakvéleményt kért a Képző- és Iparművészeti Lektorátustól is.

Az alapítvány már támogatókra is talált: köztük vannak a Virág Cukrászdát működtető Szervánszky-testvérek, az IKV, a Mortons Kft. Az eredetileg egymillió forintos indulótőke már több, mint százezer forinttal gyarapodott.

Az adóhivatal engedélyével az Aba-Novák Alapítványnak átutalt adomány leírható az adóalapból. Az alapítvány pénzét az OTP és Kereskedelmi Bank Rt. kezeli. Számlaszáma: 289-98008 37251-8.

■ *A svédek jó futballt játszanak*

Détári: „Nem vagyunk rózsás hangulatban...”

Mondják, a barátságos találkozók sem barátságosak már. Fokozottan így van ez a csütörtök esti (Népstadion, 20 óra, játékvezető a török Bülent Yavouz) magyar-svéd válogatott 90 perc előtt is. Mindkét gárda vb-selejtező elé néz, de micsoda különbség van a két készülődés között... Egyértelmű: sokkal inkább a skandináv vendégektől várható igazán rámenős futball, hiszen számukra van még lehetőség a jövő évi vb-döntőbe való kijutásra.

A svédek április 28-án fontos kvalifikációs 90 perc elé néznek, a franciákkal mérkőznek idegenben, ugyanekkor Magyarország is érdekelt vb-selejtezőn. Moszkvában, Oroszország ellen lépnek pályára az újdonsült szövetségi kapitány, *Puskás Ferenc* jelöltjei. Milyen a hangulat a magyar táborban a görögöktől elszenvedett vb-selejtezőt követően? - erre keresett választ az MTI munkatársa.

- Túlzás lenne azt állítani, hogy megemésztettük volna a görögök elleni hazai 0–1-es selejtezőt - mondta *Détári Lajos*. - Fogalmazhatnék úgy is: nem vagyunk éppen rózsás hangulatban.

■ ***Tavaly májusban nem játszott a stockholmi Rasunda-stadionban, amikor az Eb-döntőre készülő „háromkoronások”. 2–1-re nyertek. Mi a véleménye a vendégválogatottról?***

- Európa egyik legjobbja! Míg a görögök főleg szívósságukkal, remek csapatszellemükkel tűntek ki, addig a svédek igazán jó futballt játszanak. Fizikailag is rendkívül jól felkészített együttessel nézünk szembe.

■ ***Kiket tart a legtöbbre az ellenfél csapatából?***

- Hosszan sorolhatnám, de nekem a tavalyi Eb-döntőn látottakból kiindulva Thern, Schwarz és Brolin játéktudása imponál. Olaszországban, ahol én is játszom, a pármai Brolin kapja a legkedvezőbb kritikákat. Gyors, ügyes, a helyzetet nagyszerűen kihasználó támadó.

■ ***Milyen eredményre „készülhetnek” a futballkedvelő szurkolók a hellásziak elleni 0–1 okozta jelentős kiábrándultság után?***

- Tudjuk, nagy csalódást okoztunk. Abban hiszek, hogy csütörtökön olyan rosszul nem játszunk majd, mint Görögországgal szemben. A bizonyításvágy sokat segíthet, mert bizonyítani szeretnénk. Az élet nem áll meg. Itt az újabb mérkőzés, játszani kell. Remélhetőleg jobban, mint legutóbb!

■ ***Olasz földre „kanyarodva”: klubja, az Ancona valószínûleg búcsúzik az itáliai élvonaltól. Ha ez így lesz, miként alakul a további pályafutása?***

- Kötelező optimizmusból mondom, mindent elkövetünk azért, hogy az első osztályban maradjunk. Dehát igaza van... az Anconának nem sok az esélye. Az utóbbi napokban sorban kapom a telefonokat. Megkerestek a feljutás előtt álló Reggiana és Lecce vezetői. Nem adtam még választ, mert ez a két klub is amolyan „átmenő vendégnek,, ígérkezik. Ismertebb csapatnál szeretném folytatni. Japán túránk, a Kirin Kupa mérkőzései során tárgyaltam ottani játékosügynökökkel. Hívtak, de azt a választ adtam: Japán túl messze van. Nem vagyok már olyan fiatal labdarúgó, inkább Európában tervezem pályafutásom befejezését. Így azután májusban nem leszek ott valamelyik távol-keleti proficsapatban, ahogyan arról a hírek szóltak.

■

A svédek a vb-selejtezők európai 6. csoportjában eddig három győztes mérkőzést vívtak. Két alkalommal idegenben nyertek: megverték a finneket 1–0-ra, majd Izrael ellen diadalmaskodtak 3–1 arányban. A Bulgária elleni hazai 90 perc sem okozott sok gondot, 2–0 arányban győztek Tommy Svensson játékosai. Svédország három találkozó után még pontveszteség nélküli - egyedüliként ebben a csoportban.

Legutóbb, 1992. november 11-én Izrael ellen így álltak fel Ramat Gan-ban a svédek a vb-selejtező 90 perc során:

Ravelli - R. Nilsson, P. Andersson, Björklund, Ljung - Limpar, Rehn, Ingesson, Thern - Dahlin (J. Ekström, 81. perc), Brolin (Landberg, 87.)

Totózóknak

16. hét

NB I.

1. PÉCS (9.)–KISPEST (2.) 1, 2
Pécs otthon: 6 győzelem, 1 döntetlen, 3 vereség
Kispest-HFC idegenben: 5 győzelem, 2 döntetlen, 3 vereség

2. RÁBA ETO (11.)–FERENCVÁROS (3.) X, 2
Rába ETO otthon: 4 győzelem, 5 döntetlen, 1 vereség
Ferencváros idegenben: 7 győzelem, 1 döntetlen, 1 vereség

3. VASAS (8.)–VÁC FC-SAMSUNG (1.) 1
Vasas otthon: 4 győzelem, 3 döntetlen, 3 vereség
FC-Samsung idegenben: 5 győzelem, 2 döntetlen, 3 vereség

BUNDESLIGA 2. OSZTÁLY

4. MEPPEN (12.)–CHEMNITZ (9.) X
Meppen otthon: 8 győzelem, 6 döntetlen, 3 vereség
Chemnitz idegenben: 4 győzelem, 6 döntetlen, 7 vereség

5. HERTHA BSC–STUTTG. KICKERS (16.) 1
Hertha BSC otthon: 11 győzelem, 3 döntetlen, 3 vereség
Stuttgarter Kickers idegenben: 2 győzelem, 5 döntetlen, 10 vereség

6. ST. PAULI (14.)–FREIBURG (1.) X, 2
St. Pauli otthon: 8 győzelem, 7 döntetlen, 2 vereség
Freiburg idegenben: 8 győzelem, 5 döntetlen, 4 vereség

OLASZ A-OSZTÁLY

7. PESCARA (18.)–FOGGIA (12.) X
Pescara otthon: 3 győzelem, 4 döntetlen, 7 vereség
Foggia idegenben: 5 döntetlen, 8 vereség, győzelem nélkül

8. BRESCIA (16.)–INTERNAZIONALE (2.) X
Bresca otthon: 5 győzelem, 4 döntetlen, 4 vereség
Internazionale idegenben: 6 győzelem, 4 döntetlen, 4 vereség

9. ROMA (9.)–LAZIO (4.) 1, X
Roma otthon: 6 győzelem, 4 döntetlen, 3 vereség
Lazio idegenben: 6 győzelem, 6 döntetlen, 2 vereség

10. UDINESE (14.)–ATALANTA (8.) X
Udinese otthon: 9 győzelem, 2 döntetlen, 2 vereség
Atalanta idegenben: 2 győzelem, 2 döntetlen, 9 vereség

OLASZ B-OSZTÁLY

11. CREMONESE (3.)–LECCE (2.) 1, 2
Cremonese otthon: 10 győzelem, 4 döntetlen, vereség nélkül
Lecce idegenben: 3 győzelem, 9 döntetlen, 2 vereség

12. REGGIANA (1.)–COSENZA (6.) 1
Reggiana otthon: 12 győzelem, 3 döntetlen
Cosenza idegenben: 3 győzelem, 8 döntetlen, 4 vereség

13. VERONA (9.)–PISA (11.) X
Verona otthon: 10 győzelem, 3 döntetlen, 1 vereség
Pisa idegenben: 5 győzelem, 4 döntetlen, 6 vereség

+1 MÉRKŐZÉS

NB I.

14. SIÓFOK (14.)–ÚJPEST (15.) X
Siófok otthon: 4 győzelem, 4 döntetlen, 2 vereség
Újpest idegenben: 4 döntetlen, 6 vereség, győzelem nélkül

■ *Laczkó 3 milliárdot akart*

Sportügyekről a Sporthivatalban

Az apropót az OTSH és az MLSZ közötti szerződés aláírása adta, de többről és másról is szó volt azon a sajtótájékoztatón, amelyet a Sporthivatalban tartottak.

Gallov Rezső államtitkár, az OTSH elnöke bevezetőjében elmondta: Magyarországon huzamosabb ideje nagy gond van a labdajátékokkal, a csapatsportágakkal. Bár a Sporthivatal anyagi lehetőségei korlátozottak, ez nem jelentheti azt, hogy ne figyeljenek oda, ne próbáljanak tenni a helyzet javításáért. E gondolatkörön belül említette a labdarúgással kapcsolatos régi vitát, mondván, hogy indokolt a sportág részben totópénzekből történő támogatása, hiszen maga a totó a futballon alapszik.

Gallov Rezső államtitkár, az OTSH elnöke és Laczkó Mihály, az MLSZ elnöke látta el kézjegyével a megállapodást, amely szerint a totóbevételekből 130 millió forintot kap 1993-ban a honi labdarúgás. Nyolcvanmillió származik a Szerencsejáték Rt.-től, ötvenmillió pedig a közeljövőben életre hívandó Nemzeti Sport Alap révén jut majd el a sportághoz. A megállapodás nem ad szabad kezet, hanem szabályozza az összeg felhasználhatóságát. Alapelv, hogy egy fillér sem költhető a profi futballra, például játékosvásárlásra, segíteni kívánják viszont a megyei, budapesti szövetségeket, a fiatalokat, így például iskolai bajnokságok szervezését, focitáborokat, kiscsapatok utánpótlásnevelését. A támogatandók között vannak a korosztályos, például 16–18 éves válogatottak.

Gallov Rezső leszögezte, hogy a 130 millió jelentős summa, bár a magyar futball előtt álló feladatok megoldását tekintve nem minősíthető túl nagy összegnek.

Laczkó Mihály úgy fogalmazott, hogy a semmihez képest óriási összegről van szó, amelyet hosszú tárgyalás után kap meg a sportág, bár ő személy szerint hárommilliárd forintot tartana szükségesnek valamennyi célkitűzésük megvalósításához. Az MLSZ-elnök arról a reményéről is beszélt, hogy a megállapodás nemcsak erre az esztendőre szól, hanem a következő évre, évekre is, és a mostaninál nagyobb részesedést kapnak a totóból befolyt pénzekből. Hozzászólt Schmitt Pál, a MOB elnöke is, aki szomorú tapasztalatként fogalmazta meg, hogy a magyar futballisták az utóbbi három olimpiára már nem jutottak el, holott valamikor ötkarikás érmek gazdagították a dicsőséglistát. Az eredménytelenség hátterében Schmitt Pál a lélektelen játékot is említette, egyszersmind több, odaadó munkát igényelt a magyar labdarúgóktól.

Gallov Rezső a továbbiakban arról beszélt, hogy a Nemzeti Sport Alap létrejötte után körülbelül 400 millió forinttal működik majd, és egy tizenegy tagú testület, a Nemzeti Sporttanács dönt az összeg felosztásáról. A jelenlegi helyzetet ugyanakkor válságosnak minősítette: tűzoltómunkáról beszélt, mondván, hogy a sportvezetés pillanatnyilag csak az alapvető működési feltételek biztosítását, a bajba jutott szövetségek, egyesületek átmeneti megsegítését tűzheti ki célul. A főfájást okozó tények között említette a magyarországi szövetségek, egyesületek, klubok tetemes, a másfél milliárd forintot is meghaladó APEH-adósságát. Még szerencse, hogy az adóterhek behajtására az adóhivatal haladékot adott. Egyúttal szorgalmazta, hogy a módosítandó adótörvényekbe kerüljön be a sport támogatása, e terület kedvezményezettségének elismerése.

Kérdésekre válaszolva az OTSH elnöke elmondta, hogy májusban várhatóan rendeződik az úszószövetségek kérdése. Úgy fogalmazott, hogy az úszó-ügy nyugvópontra fog kerülni, a régi és az új szövetség valamifajta összeolvadásával. Fontos feltétel viszont, hogy a Széchy Tamás, Kiss László fémjelezte Magyar Úszó Szövetség olyan új alapokmányt tegyen a magáévá, amely a törvényességi szempontoknak is megfelel. A MÚSZ kinyilvánította ez irányú hajlandóságát.

Megegyezett a Pick Szeged és a Verias

Tegnapi számunkban már hírül adtuk, hogy a görög Filippos Verias férfi kézilabdacsapata a Pick Szeged vendégeként az újszegedi Sportcsarnokban edzőtáborozik. Akkor azonban még nem tudtuk, hogy a két együttes mikor játszik nyilvános mérkőzést. Nos, megszületett a megállapodás, miszerint vasárnap 17 órakor a KEK negyeddöntős görög együttes és a Pick Szeged összecsapását a közönség is megnézheti.

„Sípszó előtt és után”

Honnan ismerhetjük fel a jó játékvezetőt?

Ismeri a szabályt – jobban mint egy átlagszurkoló –, erőnléte jó, fellépése magabiztos. Gyors, felfogása áttekinthető, döntése, ítélete határozott, közvetlen kapcsolattartása van a partjelzőkkel és a játékosokkal. Kívánom önöknek, kedves szurkolók, hogy hétről hétre ilyen kollegákkal találkozzanak a pályán!

E heti sztorink a következő alapállásból indul. Imádott városomtól nem messzire történt az eset, ahol *a játékvezetői öltöző úgy nézett ki, hogy egy kezdő filmrendező különösebb anyagi befektetés nélkül – értsd szponzor – forgathatta volna a „Nyomorultakat”.* Ment minden a maga rendjén, mint egy komplikációmentes szüléskor, tudta a dolgát mindenki, el voltak egymással a szurkolók, ugyanis hétvégeken itt találkoznak a soros bajnokin, ahol meg lehet beszélni a faluról mindent (az érzékenyebbekkel másnap reggel a templomban, a kapatosabbakkal az éppen soros nyitva tartó búfelejtő kocsmában).

Kívülálló szemével nézve a mérkőzést, egy volt a sok közül. Nem volt durvaság, nem kellett lapot osztani, egyszerűen le kellett vezényelni a mérkőzést. Kezet fogva jöttek le a játékosok a pályáról, s gondolatban már az új bajnokira hangolódtak. A hazai csapat a 26 gólhelyzete közül egyet értékesített, s ez már elég volt a boldogsághoz, s a támogatók már nyúlhattak is a pénztárcájukba.

Levonulás közben valaki a vendégcsapatból – ez feltűnő volt, mert öltönyt viselt és nyakkendőt, a nyakkendőhöz elegáns csiptetőt – azzal a tiszteletteljes kéréssel fordult a játékvezetőhöz, hogy *ugyan már meg tudná-e azonnal mondani, hogy van-e neki ikertestvére?* Ilyen furcsa és váratlan kérdést legutoljára a Parlamentben hallottam napirend előtti felszólalásban.

A bíró ravaszsága: „Olykor jobb megbújni a háttérben...” (Fotó: Gyenes Kálmán)

Foci... mindig van minek örülni! És ezt érzi a közönség, ezért is képes áldozni a hétvégeken a jól megérdemelt szabad időből órákat (az anyagiakról most ne beszéljünk). A közönség lehet sportszerű, agresszív, ideges, aggódó, bohém és még talán sorolhatnám a jelzőket vég nélkül, csak egyetlen típusa nem ismert, a közömbös. Egy jó indítás, egy leheletfinom csel, vagy szerelés, netalántán egy káprázatos kapásgól – ezt rúghatja az ellenfél csatára is –, menyországba viszi a szurkolót. A nyugdíjasok napokat beszélnek egy-egy különlegesen jól sikerült mozdulatról. Legalább másról elfeledkeznek. És akkor még nem beszéltünk a játékvezetőről, aki perceken belül Isten lehet a pályán és a közönség előtt, de ugyanakkor lehet anyukája szégyenfoltja, szánalmas közreműködő, a Pál utcai fiúk hamis barátja, Geréb, az áruló...

fát sejtve, habozás nélkül válaszolta, bizony van, uram! S a válasz sem maradt el. Én sejtettem, és fogadtam is a barátommal, hogy egyedül nem lehet ennyire hülye...

Egy régi francia közmondást ajánlok szíves figyelmébe az öltönyös úrnak, miszerint sohasem szabad kijelenteni: *„Kút, én nem fogok inni belőled”.*

Mit gondol...?

Mikor tekinthető egy cserejátékos csapata tagjának? Abban a pillanatban, amikor belép a játéktérre, vagy amikor a játékvezető újraindítja a játékot, a mérkőzést?

Ön, kedves újságolvasó mit gondol? *(A helyes válaszokat április 16-ig, péntekig adhatják postára. Címünk: Délmagyarország, 6740 Szeged, Stefánia 10. A borítékra írják rá: Sípszó előtt és után.)*

Előző heti feladványunk helyes megfejtése: A támadójátékos gólját nem szabad megadni, mert a büntetőterületet határoló, kapuvonallal párhuzamos vonalra teszi le a labdát. Ebben az esetben a játékvezetőnek büntetőt kellene ítélni, de a szabálytalanság nem ott történt, ezért a büntetőterületet védő vonal után, az alapvonal meghosszabbított részén kell elhelyezni a labdát. Reklamálás esetén a játékvezető sárga lapos figyelmeztetést alkalmaz.

A megfejtők közül Kószó Levente (Szeged, Sárosi u. 1/A. X./29.) a Bem utca 1. szám alatt található Szomjas Vándor Kisvendéglő tulajdonosa, Aczél Béla által felajánlott ajándékkosarat nyerte, valamint egy szabálykönyvet, amelyet a CSLSZ székházában (Szeged, Hajnóczy u. 22. sz. alatt) vehet át.

ABA-NOVA'K Vilma

19.

■ *Egészségnevelési hét Szegeden*

Tanulni soha nem késő

Immár harmadik alkalommal rendezi meg Szegeden az egészségnevelési hetet az ÁNTSz megyei intézete, a Nyugdíjas Klubok és Idősek „Életet az Éveknek" Országos Szövetség Csongrád megyei csoportja, valamint a megyei közgyűlés Pedagógiai és Közművelődési Szolgáltató Intézete.

A városunkban hagyományossá váló rendezvénysorozat jelentősége nem méltatható eléggé, ha ismerjük hazánk lakosságának szomorú „helyezését" a nemzetközi egészségügyi fölmérések rangsorában. Ebben az országban nem lehet eleget beszélniük a szakembereknek az egészségmegőrzés fortélyairól, a helyes életmód ismérveiről.

A jó szokások kialakítását nem lehet elég korán kezdeni. Amint a háromnapos program megnyitásakor *dr. Németh Gizella,* megyei tisztifőorvos helyettes mondta: már a magzati élet során sokat tehet a szülő gyermeke majdani, fölnőttkori egészségéért, hosszú, betegségektől mentes életéért. Tanulni azonban soha nem késő: az időskor életminősége is kedvezően befolyásolható, ha valaki tudatosan alkalmazza a táplálkozásról, a mozgás fontosságáról, egyes betegségek kezeléséről szerzett ismereteit. Ezért hívták meg a rendezvényre a megyében működő nyugdíjasklubok vezetőit, tájékoztatott *dr. Juhász Mária,* az országos szövetség megyei csoportjának elnöke, hogy az itt látottak-hallottak alapján saját városukban, községükben is adják meg a lehetőséget az idős emberek egészségügyi ismereteinek bővítésére.

Az újszegedi *Pedagógiai és Közművelődési Szolgáltató Intézetben* péntekig zajló eseményen orvosok, gyógyszerészek, egészségnevelők tartanak előadásokat és konzultációkat az időskor élettani sajátosságairól, a hurutos betegségek megelőzéséről és természetes gyógymódjairól, szó lesz a rák elkerülésének lehetőségeiről, a cukorbetegségről, az egészséges táplálkozás jelentőségéről, a szájhigiénéről csakúgy, mint az érrendszeri betegségekről, a védekezés és a gyógyítás természetes útjairól.

A Csongrád Megyei Közgyűléstől pályázat útján nyert pénzből szervezett rendezvényen termékeit bemutatja és árusítja a Natura reformtáplálkozási és gyógynövény szaküzlet, a megyei sütőipari vállalat, a megyei tejipari vállalat és a BARNEVÁL is.

Ch. Á.

■ Chicagótól 4-5 órányi autóútra van Toledo, Szeged Ohio állambeli testvérvárosa. Talán azért, mert nem elég határozottan kértem, talán mert a szervezők nem tartották fontosnak, nem kaptam lehetőséget arra, hogy átruccanjak Toledóba, holott ott éppen az idő tájt egy szegedi delegáció tartózkodott. Tudni kell, hogy itteni programomat szinte percre pontosan beosztották, előre lefoglalták a repülőn és a szállodában a helyet, a reptéren megrendelt gépkocsi gördült alám, a meglátogatott cégeknél már a portán vártak, a megadott időpontban érkeztek értem a szállodába, sőt partnereim életrajzi adatait is mellékelték egy borítékban minden egyes állomáshelyen, miként rólam is tudták, amit tudni kellett.

Szóval ilyen körülmények között nem nagyon találhattam szabad időt arra, hogy önálló életet éljek, ami – valljuk be – nem is lett volna szerencsés. Chicagóban, mint máshol is, szabad volt a hétvégém. Azaz, péntek délutántól vasárnap koradélutánig nem írtak elő programot számomra. Úgy döntöttem, kerül amibe kerül alapon átröpülök amerikai testvérvárosunkba erre a másfél napra.

Jól döntöttem.

Vendéglátóink, mindenekelőtt Bálint Erzsébet, igencsak kitettek magukért, vagyis itt nem igazán jó ez az állandósult szókapcsolat: kitettek értünk. Szabályosan lesték a Csonka Gábor vásárigazgató vezette szegedi delegáció minden gondolatát, s örömmel állapíthattuk meg, hogy ez a középeurópaiak lakta város nem csupán udvariasságból érdeklődik irántunk, hanem igen komoly szándékkal kulturális és kereskedelmi, de mindenekelőtt személyes kapcsolatokat keres Szegeden és a szegediekben.

FÖLPRÓBÁLTAM AMERIKÁT

14. Szökésem Toledóba

Meg kell mondjam, a sok protokoll után jól esett kicsit lazábban fecserészni a rég nem látott ismerősökkel, s hát a hazai ízlés is sokat nyomott a latba: Sebők Zita személyében a delegáció tündére szorgoskodott az időzónákon nehezen uralkodó, vagyis el-elkókadozó férfiak között.

A város egyébiránt a helyhatósági választásokra készül, s különös volt látni a mindenfelé kihelyezett Újvági-táblákat, az itteniek zakójára tűzött jelvényeket. Újvági Péter, itteni egyik vendéglátónk gondoskodott egyébként arról, hogy a szegediek a megérkezés után mihamarabb megkóstolhassák a helyi olasz konyha ízeit. Mi magunk pedig arra is szakíthattunk időt, hogy megismerkedjünk Balogh Judittal, a testvérvárosi kapcsolatok egyik mozgatójával, aki olykor egyszerre negyven nőnek tanítja a magyar kézimunkát. Meg kell mondjam, hogy a lengyel származású John Henry Fullen, a toledói testvérvárosi iroda vezetője tanítani valóan bánt a magyar küldöttséggel: figyelmesség és szeretet vezérelte, mintha rég nem látott rokonokat istápolt volna.

Beszegvén ennek a sok jónak a fölsorolását, talán érthető, hogy a vasárnap reggeli istentisztelet után nem nagy örömmel utaztam vissza Chicagóba. Ráadásul e nap délutánján rendezték a toledói írmagyar futballmeccset, ahol vendéglátóink szerint helyem lett volna a csapatban.

Kétszeresen sajgott a szívem...

Szóval fölültem a repülőre a zakóm hajtókáján egy toledói jelvénnyel: amerikai és magyar zászló, békében, egyenlőségben, együtt. Ez aztán Connecticut államban kapott jelentőséget. A Fairfield Citizen-News szerkesztőségében egy harmadik generációs magyar kollegina, Debra Estock kérdezett ki – valami elképesztő alapossággal. Meg kell valljam, a sajtóprivatizáció során komoly kiképzést kaptam arról, hogyan kell nyilatkozni, itt az USA földjén is adtam interjút az Amerika Hangjának, a seattle-i japán újságnak, a Houre című westporti napilapnak, egy utazási magazinnak, tehát tréningeztem rendesen, de ilyen vallatásban még nem volt részem. Kísérőm is megjegyezte, hogy nem kaptam kíméletet, s azon sem csodálkozna, ha ebéd után ledőlnék.

De nem ez a lényeg, hanem a zászlós jelvény, amiről azt mondtam, hogy mindkét nemzetnek szüksége van egymásra. Nincsenek kicsi és nagy kultúrák, legföljebb a tradíciókban lehet különbség. Ha képesek vagyunk egymás teljesítményére figyelni, akkor biztosan türelmesek, s ezáltal megértőek is vagyunk. Én azt tapasztaltam, hogy az amerikaiak – mivel nemzetalapító ideológiájuk a szabadság – rendkívül nyitottak, ám ennek a nyitottságnak földrajzi határai vannak. Az Egyesült Államok népei számára komoly veszély, hogy nem látnak a határon túlra, így rövidesen nem kapnak új impulzusokat, amerikanizálódnak, s ezáltal nyitottságuk csupán látszat vagy egyszerű naivitás marad.

Hát ilyesmit mondtam Connecticut államban. De előbb következzék (újra) Chicago.

(Folytatjuk.)

Diusztus Imre

ITT VAN AMERIKA
REPÜLŐJEGYEK, SZÁLLODA-BÉRLET, AUTÓKÖLCSÖNZÉS, AZ USA EGÉSZ TERÜLETÉN!
MORTON'S Utazási Iroda, Szeged, Petőfi S. sgt. 7. Tel.: 310-088

ÖN kormányoz

Kedvezményes hitel, Expo-pályázóknak

Csongrád megyéből eddig 25 különféle pályázat érkezett az Expo Programirodájához.

Jó hír a pályázóknak, a Világkiállítási Programiroda elfogadta azt a széles körben, elsősorban a megyék és a megyei jogú városok által szorgalmazott javaslatot, miszerint anyagi támogatást is kapjanak a jelentkezők. Jelenleg folyik a pénzügyi modell kidolgozása. Várhatóan az Expo Programiroda az év végéig kiírja a kedvezményes (kamatmentes) hitel igénylésének feltételeit. Ez a pályázat a második fordulóban elfogadott pályázók számára lesz elérhető. Vagyis csak azok juthatnak hozzá a támogatáshoz, akiknek érvényes szerződése lesz a programirodával.

Változások a lakásgazdálkodásban

Az 1994. január 1. napjával hatályba lépő új lakástörvény alapvető változásokat hoz a lakásgazdálkodásban, meghatározva egyben az önkormányzatok által – a törvény keretei között – teendő feladatokat is.

Alapvető fontosságú, hogy megszűnik az eddigi hatósági (kiutalási) rendszer, s helyébe a polgári jog szabályainak megfelelő mellérendeltségi viszonyon alapuló szerződéses kapcsolat lép. A törvény értelmében az önkormányzatoknak a hatályba lépés időpontjáig helyi rendeletet kell alkotniuk – a törvény által kötelezővé, illetve lehetővé tett körben – a helyi adottságok, sajátosságok figyelembevételével.

Ennek alapján felül kell vizsgálni a jelenlegi lakáskoncepciókat, dönteni szükséges a letéti díjakról, a későbbi lakáshoz jutási feltételekről. A hatósági jellegű kiutalási rendszer megszűnésével meg kell határozni a bérbeadó, a szerződéseket megkötő szervezet, illetve az önkormányzati lakások üzemeltetésével, kezelésével megbízott szervezet feladatkörét, működési feltételeit.

Szabályozni szükséges a lakáshoz jutási feltételeket, a bérbeadás módját, a felhasználható bérlakások típusait. A szerződéses viszonynak megfelelően kell rögzíteni a bérbeadó és a bérlő jogait, kötelezettségeit, a lakásbérleti jogviszony megszűnésével kapcsolatos feladatokat.

Helyi rendeletben kell szabályozni a lakáscsere, a lakásba történő befogadás, a tartási szerződés, a lakásbérleti jogviszony-folytatás, a jogcím nélküli lakáshasználattal kapcsolatban teendő feladatok mellett még számos – a bérlakások használatával összefüggő – kérdéseket.

Megjegyzendő, hogy a határozatlan időre szóló lakásbérleti jogviszonnyal rendelkező bérlők már fennálló szerződéses jogviszonya továbbra is érvényesen fennmarad, a lakástörvény az 1994. január 1. napja után megkötött lakásbérleti szerződések esetében teszi lehetővé a törvény keretei közötti új feltételek megállapítását.

A lakástörvény végrehajtásaként a helyi rendelet tervezetének kidolgozása folyamatban van, az – a szakbizottságok állásfoglalását követően – rövidesen a közgyűlés napirendjére kerül, s a törvény által jelölt időpontban, 1994. január 1. napjával hatályba léphet. A lakosságot közvetlenül érintő kérdésekről addig is tájékoztatást adunk.

Faluházzal gazdagodik Algyő

Az algyői Ady Endre Művelődési Ház évekkel ezelőtt életveszélyessé vált, csak a nagyterem aládúcolásával lehetett használni az épületet. Indokolt volt tehát, hogy a településrész megújult közművelődési intézménnyel gazdagodjék. Létrehozták az Algyői Faluház Alapítványt, amely természetesen arra lett hivatott, hogy menedzselje az építkezést.

Az immár befejezéséhez közeledő beruházás költségeinek döntő hányadát Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzata biztosította, elismerve a településrész igényét a korszerű kulturális és közösségi élet helyszínének megteremtésére. Tudni kell azonban azt, hogy az alapítvány csak az épület létrehozására alakult, és további anyagi forrásokkal nem rendelkezik. A novemberi közgyűlésen döntenek majd arról, hogy az önkormányzat térítésmentesen tulajdonába veszi-e az épületet, és az adott gazdasági körülmények között, önkormányzati intézményként tudja-e működtetni az új faluházat, ahol az algyői polgárok kulturált környezetben tölthetik el szabadidejüket.

Megüresedett bérlakások

A korábbi gyakorlatnak megfelelően ismételten sor kerül a már korábban elidegenítésre kijelölt épületekben megüresedett bérlakások elidegenítésére. Ezen lakásokra azonban csak a lakásigénylési névjegyzéken szereplők pályázhatnak. Ez alkalommal nyolc lakás kerül pályáztatásra az Általános Igazgatási Iroda lakáscsoportja szervezésében.

A vásárlás kedvezményes feltételekkel történhet, mivel a pályázat nyertesének a vételár 50 százalékát készpénzben és egy összegben kell a szerződés aláírásakor kifizetni, míg a fennmaradó 50 százalékra 3 százalékos kamatfizetés mellett az önkormányzat tízéves részletfizetést biztosít.

A pályázat elbírálásánál a szociális igénylők megelőzik a nem szociális igénylőket, s ezen belül is a névjegyzéken elfoglalt sorrend szerint.

A pályázat részletes feltételeit a sajtóban közzéteszik, illetve a lakáscsoport ad további részletes felvilágosítást.

Új helyen a szőregi búcsú

Új helyszínen tartják az idén a hagyományos szőregi Katalin-napi búcsút – kaptuk a tájékoztatást Molnár Mihály kirendeltségvezetőtől. Eszerint, a november 21-i búcsú új helye a Mályva utca (Mályva tér) páros és páratlan oldala közötti terület .

Bakonyi Mihály kiállítása

Bakonyi Mihály festőművész kiállítása nyílik meg november 12-én pénteken délután 5 órától a Kálvária Galériában (Boros J. utca 27.). A tárlatot, mely december 2-ig látható, Baróti Dezső nyitja meg.

Skodát kaptak a rendőrök

Negyvenkilenc Skoda személyautóval gazdagodott szerdán a rendőrség járműparkja. Túrós András vezérőrnagy, az Országos Rendőr-főkapitányság közbiztonsági főigazgatója adta át ünnepélyesen 14 megye körzeti megbízottjainak a kék lámpákkal felszerelt 45 Skoda Favoritot és 4 Skoda Formant. A körzeti megbízottak több falura kiterjedő munkájukhoz eddig általában saját autójukat használták. A Porsche Hungária – amely eddig Volkswageneket szállított a rendőrségnek – pályázaton nyerte el a mostani üzletet.

NYOLCADIKOSOK, FIGYELEM!
A Világbank által támogatott Pálfy János Műszeripari és Vegyipari Szakközépiskola (Szonok, Tiszaparti sétány 2–3. Tel.: 56/424-955)
november 17-én, 17 órakor
PÁLYAVÁLASZTÁSI SZÜLŐI ÉRTEKEZLETET,
16-17-én, 8 órától 15 óráig NYÍLT NAPOKAT RENDEZ,
ahol az iskola megtekintése mellett az érdeklődők tájékozódhatnak az új típusú világbanki képzésről is.
1994 őszén induló technikusosztályok: – információ- és számítástechnikai–vegyipari (sport)– elektrotechnikai–elektrotechnikai–mechatronikai.

Most nézzen körül a konyhában és a fürdőszobában!
Elégedett műanyag tárgyaival? Nem?
curver AMFORA
Akkor jöjjön el az Amfora nagy vásárára!
Teljes áruválaszték raktárüzletünkben Szeged, Kereskedő köz 4.
Az Önök igényéhez alkalmazkodva új nyitva tartásunk:
hétfőtől csütörtökig 8-tól 16.30-ig,
pénteken 8-tól 15-ig, szombaton 8-tól 13-ig.

A DM-PRESS és a DÉLMAGYARORSZÁG
hirdetésfelvételi irodája:
Express Utazási Iroda és Szálloda Rt., Szeged, Kígyó u. 3.
Telefon: 481-411. Fax: 11-310.
A DM-PRESS-be szerdán 13 óráig feladott hirdetése pénteken megjelenik.
Mindenféle hirdetésfelvételi ügyben állunk szíves rendelkezésükre.

■ **Képeslap színesben**
■ **Színvariációk számítógéppel**
■ **Centenáriumi kiállítás**

Mérlegen az Aba-Novák Alapítvány egy éve

Tegnap délelőtt a Virág cukrászda zöld szalonjában tartotta ez évi utolsó ülését a szegedi Aba-Novák Alapítvány kuratóriuma *dr. Berekné dr. Petri Ildikó* elnökletével. A tagok számbavették egy év munkáját. Mint ismeretes, a nyárra a kuratórium megjelentette az Aba-Novák freskó részleteit bemutató fekete-fehér leporellót. Mostanra elkészült a művész színvázlata nyomán az a *színes képeslap,* amelyet néhány nap múlva árulni fognak a Sík Sándor Könyvesboltban, a Móra Ferenc Múzeum kiállítóhelyiségeiben, a Somogyi-könyvtárban, a Virág cukrászdában és a Sajtóház portáján. Ez a képeslap – nem véletlenül készült el mostanra – pompás karácsonyi üdvözlet lehet, ugyanakkor hozzájárulás a majdani nagyszabású feltáró és restaurálási munkákhoz. *Kopasz Márta* az alapítvány részére készített linómetszete díszíti azt a merített papíron

Kopasz Márta metszete

megvalósult *adományozói emléklapot,* amellyel a kuratórium megköszöni a támogatók segítségét. Mint a szegediek tapasztalhatták, a Hősök kapujánál *egy vitrinben látható* a festő vázlatának fotokópiája és némi ismertető szöveg. Terveik között szerepel, hogy az amerikai magyar kolóniáknak bemutatják Aba-Novák művét, és támogatást kérnek a helyreállításhoz.

Szó esett a művész leányának, *Aba-Novák Juditnak* fölajánlásáról, a budapesti Aba-Novák villa értékesítéséről is. Egy ilyen, lakott épület eladása nem kis gondot okoz családtagoknak, kuratóriumnak egyaránt. Pedig ennek értéke teremtené meg a helyreállítás alapját.

Básthy Gábor önkormányzati képviselő, a kuratórium titkára, a JATE Műszaki Osztályának vezetője elmondta, hogy a Hősök kapujának épületfelújítása jó néhány jogi, felújítási, tervezési kérdést vet fel. Egyértelművé vált, hogy az épület ugyan a JATE kezelésében van, de *a külső tartozékok – szobrok, zászlótartók, márványtáblák, feliratok, világítási tárgyak – a városgazdálkodás kezelésébe tartoznak.* Nem eldöntött, de az előzetes információk alapján szinte bizonyos, hogy az ország öt nagy egyeteme a jövő évi költségvetési tervezetben az idei keretnek mindössze kétharmadát kapja épületfelújításokra. Ez azt jelenti, hogy a JATE az idei 94 milliós kerete helyett jövőre maximum 60 millióval gazdálkodhat. S hogy ezt miként osztja fel az egyetemi tanács, az a jövő zenéje. Mindenesetre az egyetem *folyamatosan tárgyal a tervezőkkel* az Aradi vértanúk terének egész déli térfalát érintően, elkészítették az épületek homlokzatainak egységes rajzát, mely alapján *megszülethetnek a számítógépes színvariációk* a majdani felújításhoz.

A jövő év március 15-én lesz *száz esztendeje, hogy Aba-Novák Vilmos megszületett.* Az évfordulóhoz kapcsolódva, a Magyar Nemzeti Galéria támogatásával, a szegedi Móra Ferenc Múzeumban *nagyszabású centenáriumi kiállítás nyílik,* s remélhetőleg egy hosszú távra érvényre katalógus is megszületik, ha akadnak az ügynek támogatói. A centenáriumi kiállítás bizonyára felhívja a figyelmet és segíti a szegedi Hősök kapuja freskóinak megismertetését, és lendületet adnak a rekonstrukciós munkálatoknak.

T. L.

Koltainak bejött

Jó kis hely a koszos körúton a Hunnia mozi, tulajdonképpen egy virsli, amit Zrínyinek hívtak a múlt rendszerben, mint a katonai akadémiát. Mióta nevet – s nyilván céget – változtatott, különféle filmalkotók itt szoktak közvetlenebb kontaktust teremteni közönségükkel – sajtótájékoztatón persze. Tegnap Koltai Róbert, a Sose halunk meg rendezője és – egyik – főszereplője mesélte el az új magyar film amerikai fogadtatását.

Valamikor januárban azt írtuk Koltai filmjéről, hogy erős közepes mozi, s bár a New York Times most azt állítja, hogy a „magyarok beleszerettek" ebbe a filmbe, nem változott randa véleményünk. Persze a sikernek örülünk, pláne az Oscar-díjra jelöltségnek, s csak törhetjük a fejünket, milyen cseles a kultúra, mi lehet az, ami Amerikában ennyire átjött, idehaza nálunk meg esetleg benne se volt ebben a filmben?... Az HBO megvette a Sose halunk meg vetítési jogát, néhány alkalomra, s viszonylag jó a videotékák forgalma is. Négyszáz Koltai-kazettát rendeltek, összehasonlításképp: a Több mint testőrből ezret vittek a tékák az idén. Az MTV-nek és a Duna TV-nek az idén nem adják el a műsorra tűzés jogát.

Egy új tévés sorozatot, a Patikát készíti most Koltai Róbert. A széria első három darabja – a Magic Media és a Transatlantic Media Associates koprodukciójában – elkészült, de hogy mikor kerül képernyőre az egész Patika, az a jövő titka. A tv egyik vezetője a forgatókönyvet író társszerzőnek, Kardos G. Györgynek azt mondta, hogy márciusig nincs rá műsoridő. Kardos G. válasza az volt, hogy jó lesz nekik március után is. Mire így hangzott a felelet: műsoridő március után sem lesz. Nincs szándékunkban hisztériát kelteni és fokozni, de egy ilyen pillanatban emlékeztetnünk kell Kardos G. zsidó származására, s rá kell kérdeznünk, ennek szóle a műsoridőhiány?

(Zelei)

Anyegin – három síkon

■ Paul Henry Lang, a New York Herald Tribune magyar származású neves operakritikusa sok vitát kiváltott operatörténetében a következőket írja: „Az Anyegin nem jó opera – túl jólfésült ahhoz, hogy jó legyen. Vannak benne melódiák fölös mennyiségben, sőt némelyik valóban szép is, de Csajkovszkij muzsikájának keresett csillogása, operaszerkesztésének eklektikus és kiegyensúlyozatlan optimizmusa minden hallgatót felborzol, aki a zenei dráma súlyosabb, szigorúbb eszközeihez van szokva."

A Szegedi Nemzeti Színház Anyegin-bemutatója kapcsán mindenki eldöntheti, hogy egyet tud-e érteni ezzel a talán nem éppen toleráns véleménnyel. Szerintem az *Angyal Mária* rendezte előadás legfőbb érdeme, hogy egyszerre lírai, nemesen tiszta, az érzelmek szárnyalásának utat adó, de ugyanakkor érvényesíti a puskini-csehovi szellemet, tűnődésre, újragondolásra késztet, és a benne rejlő mindhárom síkot – a valóság, az álom és a lélek síkját – szimbólumokkal, szcenikai megoldásokkal, színészvezetéssel igyekszik megmutatni. Jól szolgálják a rendezés célját a vendégtervező, *Székely László* – nyilván a színház anyagi lehetőségeihez szabott – egyszerű, szinte csak stilizált díszletei. Larináék kúriájának kertjét a háttérben álló fenyőzöld házfalak teszik idillivé, míg az utolsó felvonás olajzöld függönyei a hatalmas tükörfelületekkel, fehér oszlopokkal *Vágvölgyi Ilona* gyönyörű aranyokker ruháihoz adnak fülledt, nagyvilági hátteret. Mivel az alkotók a díszlettel nem törekedtek a konkrét helyszínek – amúgy is megvalósíthatatlan – illúziójának megteremtésére, ezért a színpad megmaradt valódi játéktérnek, ami a jelenetek által megkívánt módon vagy nagy, nyílt térré (a kerti és a párbajjelenet), vagy kis, zárt térré (Tatjána vidéki, majd pétervári szobája) alakítható. Talán csak a színváltás kidolgozatlansága zavaró egy kissé.

Vámossy Éva (Tatjána), Szonda Éva (Olga) és Bajtay Horváth Ágota (Larina) (Fotó: Nagy László)

A szegedi operatársulat erejét jelzi, hogy az igazi főszerepet, Tatjánát három énekesnőre is ki lehetett osztani, s mindhárom alakítás jelentős. A bemutatón éneklő *Vajda Júliától* meglehetősen távol áll Tatjána karaktere. Az ő Tatjánája szinte mosolygós, kevésbé szentimentális, a levéljelenetben – némileg eltérve az előadási hagyománytól – nem csupán a fiatal, ártatlan lány ábrándjait mutatta meg, hanem – hármuk közül a legmozgalmasabbá téve az áriát – a belőle áradó erős erotikus vágyat is. Hangilag is remek formában volt, diadalmas biztonsággal énekelte a szólam koloratúráit. A szombati Tatjánának, *Vámossy Évának* más erényei voltak. A koloratúrákat talán nem szólaltatta meg oly' könnyedén, de fantasztikus színpadi érzékenységgel és finomsággal mutatta meg a Tatjána lelkében lejátszódó drámát. A levélária nála statikusabb, de ugyanakkor poétikusabb, mélyebb, szelídebb is, s csak az igazi csúcspontokon fokozódik szenvedélyessé. Kedden este mutatkozott be a harmadik, a legfiatalabb Tatjána, *Frankó Tünde,* aki ebben a szerepben talán pályája eddigi legjobb alakítását nyújtotta. Hangja teljes szépségében és árnyalatgazdagságában megmutatkozott, finom pianói, drámaivá dúsuló-sötétülő fortéi borzongatóak voltak, ugyanakkor egyszerre ábrázolta szenvedélyesnek és poétikusnak a figurát. Szinte a játékából következővé vált az az apró malőr, amikor a darab végén a színpadról kirohanva feldöntötte a gyertyatartót. Anyegint *Busa Tamás* énekelte a premieren, aki inkább a kiegyenlített orgánummal, a szabatos vokális megformálással, mint a színészi játékával tudta hozni a figurát. Az első felvonásban inkább komolykodónak tűnt, mint spleenesnek vagy megcsömörlöttnek. Andrejcsik István színészileg meggyőzőbb volt a címszerepben, de hangja kevésbé volt árnyalt és szenvedélyes a harmadik felvonásban. Lenszkijként először *M. Kontz Gábor* lépett fel, aki talán visszafogottabb játékkal, kevesebb operai pózzal, kisebb temperamentummal, árnyaltabb énekléssel nagyobb sikert arathatott volna. Valahogy úgy, ahogyan – számomra a három este legkellemesebb meglepetéseként – *Réti Csaba* tette ugyanebben a szerepben. Megrendítően, a kifejezés mélységével és gazdagságával. *Szonda Éva* – bár nem kifejezetten „hangraszabott" feladat számára – mégis kedves, pajkos, bájosan felszínes Olgát játszott, zeneileg is szépen megformáltan. A Gremin herceg szerepében fellépő *Gregor Józsefnek* egyetlen ária is elég volt, hogy főszereplővé tegye a figurát, énekesi tudásának, tapasztalatának és színészi bölcsességének esszenciáját adta. Megállapodottság és időtlenség, nyugalom és harmónia áradt belőle. Nehéz dolga volt az őt követő *Kővári Csabának,* akinek fiatalsága egyelőre még átütött a szerepen. Szépen megoldották a további szerepeket is: Larinát *Bajtay Horváth Ágota,* Filipjevnát *Karikó Teréz* és *Varsányi Mária,* Triquet-t *Kovács Hegedűs István* és *Piskolti László,* Zarecskijt énekelte.

Csajkovszkij operáiban különösen nagy feladat hárul a szimfonikus zenekarra. A szegediek bizonytalan játékán – főként a rézfúvósokén – sajnos néhol kínosan hallatszott, hogy az Anyegin nem kiérlelt, begyakorolt repertoárdarab. A bemutató karmestere, *Molnár László,* a második előadásé *Gillay András* volt, mindkettőjük erénye a megfelelő tempó megválasztása. Dícséret illeti a *Gyüdi Sándor* karigazgató által felkészített kórust, nemcsak az éneklésért, hanem a jó színpadi összjátékért is.

Hollósi Zsolt

Telefonfővonal
80 000 Ft+áfa
összegért átadó,
nem
magánszemélyeknek.
Telefon: 62/435-144
munkaidőben.

Irodahelyiségeket, raktárakat, és termelőüzemi tevékenység folytatására alkalmas épületeket kínálunk a bérleményt keresők részére Újszegeden.
Információt a 62/435-144-es telefonon adunk.

A Gyermely Rt. Tésztagyára
kereskedelmi képviselőt keres
az alábbi körzetbe;
– Bács-Kiskun, Csongrád, Békés, Szolnok megyék területére.
Olyan 40 év alatti, felsőfokú végzettséggel, jogosítvánnyal és telefonnal rendelkezők pályázatát várjuk, akik több éves szakmai gyakorlattal rendelkeznek az élelmiszer-kereskedelem területén.
A pályázat határideje: 1993. november 19.
A pályázatot és a szakmai önéletrajzot a Gyermely Rt. címére:
2821 Gyermely, Pf.: 10.
Nagy Imre marketingvezető részére küldjék.

ÓRÁT INGYEN

sehol sem lehet kapni, de nov. 12-én (péntek) 10–18 óráig a Technika Házában (Kígyó u.) **30–50%-os** engedménnyel **óravásárt tartunk.** Továbbá kedvezményes áron kínálunk audio- és videokazettákat is.

Víz-, gáz-, központi fűtés és lakatosmunkákat rövid határidőn belül válalok.
KUN JÓZSEF
Szeged, Hosszú u. 24. sz.
Érd.: 7–16-ig.
Tel.: 06-60-381-168.

Szeged belvárosában (Jókai u. passzázssor) 69 nm-es üzlethelyiség 1993. november 15-től
kiadó.
Érdeklődni: 62/323-532 telefonon napközben.

Törpikék gyermekcipőbolt téli ajánlata:
gyógybetétes, magas szárú, téliesített gyermekcipők, csizmák nagy választékban.
Szilléri sgt. 24.

Téli szövetkabát-vásár!
Több színben, alkalmi áron 8000 Ft-ért.
Kapható:
Tószegi Divatáru
Szeged, Mars tér 4.

Typo-System
Nyomdaipari Kereskedelmi és Reklám Gmk.
Tervezéstől a kivitelezésig
– Szita és Ofszet nyomtatás
– Starícolás, aranyozás
– Ragasztókötés
Névjegykártya, céges levélpapír, boríték, öntapadós címkék, ügyviteli nyomtatványok, prospektusok újságok, könyvek.
Várjuk megrendelésüket és érdeklődésüket!
6771 Szeged, Makai út 4.
Tel.: 62/406-670

Pénz Plusz Piac

SZÁMALK Számítástechnika-oktatás

3. évfolyam, 39. szám, 1993. október 1., péntek

SZERKESZTI: EMŐD PÁL

Egy csárdagazda Nemesvámosról

„Itt mindenki két hónap alatt akarja megkeresni az egész évre valót”

A hétvezér-szindróma a szakmára is jellemző, véli ifj. Kakuk András, a nemesvámosi Betyár csárda vezetője. Nem egy, nem kettő, hanem hét, ha nem több irányítója van az idegenforgalomnak, vendéglátásnak. Pedig hát csakis egy irányt követve, sajátságos jelleget öltve fejlődhet a magyar idegenforgalom — állítja a Balaton-felvidék egyik legismertebb csárdagazdája.

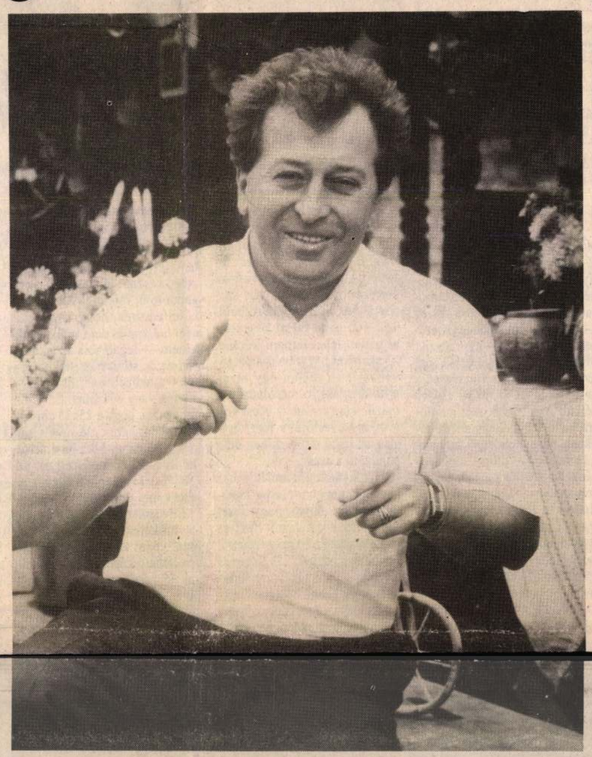

Ifj. Kakuk András, a nemesvámosi Kakuk csárda vezetője FOTÓ: PÉTERFAY ENDRE

— Vitatkozik a szakma: sikerült-e vagy sem az idei szezon? Innen, a betyárcsárdából nézve Ön miként látja ezt?

— Én ódzkodom minden megjelent statisztikai adattól. Egyrészt mert rendre manipulálták, másrészt mert éppen a vendégek költését figyelembe véve nem is valósak azok, amelyek kedvező képet próbálnak festeni idegenforgalmunkról. Ugyanis ahogy mi szoktuk mondani, eddig a „házmesterek” jöttek hozzánk, most a „vicék” a vendégek. Lefordítva, a balatoni, bakonyi turizmus költése az idén a megszokottnak kétharmada.

— Az olyan felkapott csárdáknál is, mint a nemesvámosi, amely a csoportos turizmusra specializálódott?

— Feltétlen. Igaz, a mi parasztlakodalmas vacsoraestünkre azok jönnek, akik még ki tudják fizetni az 1400 forintos részvételi díjat. De ezen felül már ők sem költenek.

— Nappal kong a csárda?

— Ezt azért nem mondanám, de hogy kevesebb a spontán betérő vendég, az biztos. Pedig hát nagy a hírünk. A napokban dél-afrikai újságírók, tévések jártak nálunk. Korábban Jancsó Miklós készített csárdánkról, műsorunkról egy negyvenperces filmet. Falu végén kurta kocsma címmel az egész világon levetítették.

— Idehaza is?

— Kivételesen igen. Szóval ismertek vagyunk. Ennek ellenére mi is megérezzük, hogy az ország már nem olyan vonzó, hogy külföldön is recesszió van, hogy Németország egyesülésével átrendeződött a német turistaforgalom, amely nálunk mindig meghatározó volt.

— Ön már tizenöt éve csárdagazda. A szakmában nem szokás ennyi ideig egy helyben maradni. Mégi mi marasztalja?

— Vendéglátós dinasztia sarja vagyok. Kétszáz évre visszatekintve is a családom, azt hiszem, mindig a szakma jelesei közé tartozott. Édesapám is itt dolgozott a Balaton partján, a Hungarhotels tihanyi szállóját igazgatta, azt megelőzően tíz évig a Baricska csárdát vezette. Mellette lettem a Balaton szerelmese. S amikor egy válás nyomán is visszavágytam a „rousseau-i magányba” s lehetővé vált, hogy ezt a csodálatos parasztbarokk csárdát itt Nemesvámoson, 16 kilométerre a Balatontól bérbe vegyem, cseppet sem haboztam. 1980-ban Székely Sanyi barátommal, aki most a bándi csárdát vezeti, belevágtunk. S nem bántam meg, egyrészt mert a Hungarhotelstől, amelynél 30 évet húztam le, minden támogatást megkaptam elképzeléseim megvalósításához, másrészt mert nagyszerű csapatot sikerült magam körül kialakítani.

— Jól értem, a nemesvámosi betyárcsárda nem magáncsárda?

— Nem, ez egy bérlemény. Kezdetben a Hungarhotels bérelte a veszprémi áfésztől, s nekem mint dolgozójának szerződéses üzemeltetésre adta át. Tavaly óta, hogy privatizálásra kerültek a Hungarhotels egységei, a szövetkezettől már a betéti társaságunk, amelyben hárman vagyunk, bérli a csárdát.

— Ma józserivel minden magántulajdonba kerül. Miért nem vették meg a csárdát?

— Egyrészt mert a szövetkezet egyelőre nem akarja eladni, másrészt meg miért vegyem meg 40-50 millióért, amikor így is üzemeltethetem a csárdát. Teljesítem a fizetési kötelezettségeimet, a forgalom után tisztességesen adózom. Afféle bizánci vagyok, kifizetem a Habsburgot, a törököt, s megvagyok. Egyébként az a véleményem, hogy a nagy csárdák magánosítása csak az ÁVÜ-nek meg azoknak az uraknak jó, akiknek a keze licitkor be van „gipszelve”. Bármit is mondanak, ők tartják az árat. Nem tudom, kik ők, kik állnak a hátuk mögött. Egy biztos, hogy akik eddig a csárdát működtették, s benne voltak 10-20 évig, csakis olyan áldozatok árán őrizhetik meg helyüket, amibe előbb-utóbb belerokkannak. Több balatoni csárda példája máris ezt igazolja.

— S ha mégis privatizálásra kerül a nemesvámosi betyárcsárda is?

— A bérleti szerződésem még három évre szól, így azt hiszem, nemigen kell aggódnom. Bárha egy korrekt ár mellett mégis felkínálnák az üzletet, esetleg gondolkodnék rajta. De nagyon lényegesnek tartom a korrekt árat, az elfogadható hitelfelvételeket, kamatokat, futamidőket, amelyek nem kényszervállalkozóvá teszik az embert. Egyébként más lehetőségeim is vannak, hogy le ne kopogjam. A napokban Láng úr például felajánlotta, hogy legyek a Gundel étterem vezetője. Igencsak megtisztelő, de hát itt mindenképpen van még három évem.

— Harmincéves szakmai múlttal a háta mögött hogyan látja az idegenforgalom, a vendéglátás helyzetét?

— Azt hiszem, a mi szakmánkra is jellemző a hétvezérszindróma. Nem egy, nem kettő, hanem hét, ha nem több irányítója, alakítója van. Pedig hát el kéne végre indulni egy csapáson, egy irányt követve. Ahogy annak idején nagyapám tette, aki az óbudai kocsmárosok elnöke volt. Megtalálva sajátságos jellegüket, csak is így lehetünk említésre méltó szereplői a nemzetközi turizmusnak. Talán most valami megmozdult. Az idegenforgalomban érdekeltek megpróbálják hallatni hangjukat, keresik a megszólalás fórumait. Ami a szűkebben vett hazai vendéglátást illeti, az a korábbi beidegződések miatt rendkívül uniformizált. Unalmas, mint egy pekingi biciklitároló. Ezt véleményem szerint nagymértékben a kötelezően előírt anyagnorma idézte elő, amely kizárta a konyhakultúrából, technológiából az egyéni, egyedi jelleget. Amikor ez végre oldódott a nyolcvanas évek közepén, jött az árrobbanás, amely sajnos sok vendéget elriasztott. Ezel egy időben a szakma is felhígult, így nem csoda, hogy jó időre hullámvölgybe került. Most úgy tűnik, tapasztalható némi kilábalás, a vállalkozások beindulásával színesedett a szakma palettája. Ám ez sajnos nagyon sok új gondot idézett elő. Hogy mást ne mondjak, a kisvendéglők, kifőzdék, panziók megjelenésével olyan verseny alakult ki, ahol nem biztosított az esély, a feltételegyenlőség. A nagymama gázpalackon főzött olcsó kosztjának kínálata a garázsba telepített étkezdében olyan árversengést indított el, amelyet a minden előírást, szabályt teljesítő vendéglős nem tud vállalni.

— A fogyasztó ezt az olcsóságot nem igen tapasztalja.

— Persze nem az étlapon jelenik meg, hanem a rendkívül eltérő rezsiköltségekben. No meg, akik megtehetnék, hogy olcsón kínálják ételeiket, azok sem teszik meg. Itt a Balaton-parton józserivel mindenki két hónap alatt akarja megkeresni az egész évre valót.

— Ettől függetlenül napjainkban mintha elterelődött volna a figyelem a szakmáról. Korábban a „nagy kaszálások” okán sokat emlegették a vendéglősöket, lángossütőket. Most kevesebb szó esik róluk. Miért?

— Gondolom, mert a nagy kaszálók remélhetőleg már ninncsenek a szakmában. Máshová tették át működésük színhelyét. Elég ha csak arra a 20 milliárd forintra gondolok, ami a bankokból szőrén-szálán eltűnt. Egyébként napjaink hőse a vállalkozó, ők állnak a figyelem középpontjában.

— Ön egyelőre mégsem akar vállalkozó lenni?

— Nem, mert én már régóta az vagyok, annak érzem magam. Nem vitatom, hogy százszázalékosan privátként nem volnának jobbak az esélyeim. De a privatizáció mai gyakorlata számomra nem szimpatikus. A múltkoriban megkérdeztem néhány fiatalt, mit nyertek a vállalkozásukkal? Egérutat — hangzott a válaszuk. Nos, nekem ez már kevés.

Andrássy Antal

VENDÉGKOMMENTÁR

A lengyel választások tanulsága

Kopátsy Sándor közgazdász

Lengyelországban nemcsak megerősödött, de többséget szerzett a baloldal. Ez az eredmény nagy zavart kevert a volt szocialista országok polgári pártjaiban, mindenekelőtt nálunk. Pedig már jó ideje szinte minden volt szocialista országban és itthon is látni lehetett hasonló tendenciát. A közvélemény szemében egyre jobban leértékelődik mindaz, amit a hatalomra került polgári pártok képviselnek, amelyek nem is annyira polgáriak, mint inkább politikai szinten antiszocialisták, középjobb- vagy jobboldaliak és gazdasági téren liberálisak, és a gyakorlatban is ezt produkálják.

A kormánykoalíció és az ellenzék pártjai nem azt akarták létrehozni, ami Nyugaton a fogyasztói társadalomban megvalósult, hiszen azt belülről nem ismerhették, hanem azt akarták restaurálni, ami a szocializmus előtt itthon volt. Azt szerették volna a szocializmus romjain felépíteni, amit nem sikerült a nyugati polgári demokráciáknak már ötven évvel korábban sem fenntartani. A hatalomra jutottak az ötven évig háttérbe szorított ambíciókat siratták, amelyeket a sztálinizmus lerombolt, és részben arra áhítoztak, amit a két világháború között a megmerevült félfeudális rendszerük nem engedett létrejönni. Sokuk azt is inkább visszakívánta, mintsem valamiféle jóléti társadalmat, amely mindenkor és mindenütt csak a szociáldemokrata baloldal nyomására, politikai erejének engedve jöhetett és jöhet létre. Kudarcukat az okozta, hogy mindkettő hiú ábránd, a történelem eljárt fölötte. Eljárt már ötven évvel korábban is. Nemcsak Európa keleti felének társadalmai voltak anakronisztikusak, de az akkori nyugati polgári társadalmak is azzá váltak. Aki meg akarja érteni a volt szocialista országok jelenét és közeljövőjét, annak abból kell kiindulnia, melyek voltak a térség népeinek politikai vágyai a '30-as években. Minél távolabb voltak a polgárosodástól és a gazdasági feizárkózástól, annál inkább egyetlen cél uralta a választók többségét: ne legyenek túlságosan nagyok a jövedelemkülönbségek, és ne legyen nagy munkanélküliség. Kelet felé haladva, ahogy gyengültek a polgári tradíciók, elmaradottabbá vált a gazdaság és erősebbek voltak a feudális maradványok, erősödött a többséget jellemző elhatározás, hogy mindent inkább, csak azt nem, ami van. Aki ismeri a kor történetét, tudja, hogy e térség népei örömmel kapaszkodtak a fasizmusba vagy a sztálinizmusba is, csak ne kelljen tovább szenvedni, tűrni a régit. Ebben a térségben a lakosság nagy többsége eldobta a politikai demokráciát, a többpártrendszert, a sajtószabadságot, csak legyen munkaalkalom. A választók fütyültek a demokrata politikusok, a társadalomtudósok elmélkedéseire, a gazdasági válsággal és a munkanélküliséggel szemben a diktatúrákat választották.

Nemcsak Európa keleti és déli felében vált a többség számára elfogadottá, sőt örömmel üdvözöltté a fasizmus és a sztálinizmus, hanem még az osztrákok is egységesen és örömmel üdvözölték a hitlerizmust. Idő kell még ahhoz, hogy kiderüljön, hogy szinte minden nyugati demokráciábar. is népszerűek voltak a fasiszta tanok.

Szerencsére mindebből nem következik az, hogy megismétlődik az ötven évvel korábbi helyzet, a szavazók a szélsőségek egyikét választják. Alaptalan azok aggodalma, akik a jelenlegi középjobb politikai pártok bukásától azért félnek, mert ezzel valamelyik szélsőség kerül majd hatalomra. A '30-as évek óta ugyanis nagyot változott a világ. Akkor az objektív okokból politikai és gazdasági válságba került liberális, tőkésosztály számára a demokráciával szemben csak a fasizmus és a sztálinizmus volt az ismert variáció. Közben azonban az Egyesült Államokban a New Deal politikája megmutatott egy sokkal jobb megoldást: a fogyasztói társadalomét. Akkor a lakosság nagy többségét kitevő jogfosztottak és szegények nem láttak arra példát, hogy a demokrácia is adhat munkaalkalmat és szociális ellátottságot. Akkor a Nyugatban csak a rosszat, a politikai zsákutcát látták a maguk számára. Ma a Nyugat nemcsak a jelennel szemben vonzó, de mind a jobboldali, mind a baloldali szélsőségekkel szemben is. Akkor a félig iparosodott, alig polgárosodott társadalmakban a választók számára nem volt vonzó a fejlettebb Nyugat, hiszen ott is nagy volt a munkanélküliség, ott is kihasználatlanul álltak a kapacitások. Ezzel szemben a fasizmusokban és a sztálinizmusban mindenki dolgozhatott, ott évről évre látni lehetett az eredményeket. A munkaalkalom biztonságával szemben ugyan ott állott a politikai kiszolgáltatottság, de ez a kor tanulságai szerint nem vált döntővé a lakosság többsége számára. A század első felének nagy kelet-európai tanulsága: mindent inkább, de a gazdasági létbizonytalanságot nem. E században az európai civilizáció fejlődésének nagy tragédiája az volt, hogy előbb jelentkezett a tőkés demokráciák megtagadása, mint a példa ezek korszerű átalakítására. Nyugat-Európában is csak az tette lehetővé a fasizmus vagy a sztálinizmus elkerülhetőségét, hogy már ott volt előttük az észak-amerikai példa és mellettük az onnan jövő segítség.

Az észak-amerikai befolyás alatt nem azt kell érteni, hogy mindenütt azt a társadalmi és gazdasági berendezkedést kell felépíteni, ami ott megvalósult, azt kell szolgai módon lemásolni. Hanem csak azt, hogy a két politikai szélsőséggel szemben ezt a típusú utat kell választani. A másolás veszélyétől nem is a választók félnek, hanem a szélsőséges politikusok, akiknek ma már alig van táboruk.

A fogyasztó társadalom útjára kényszerített, majd ezt nagy többséggel elfogadó társadalmak nemzeti és kulturális karaktere nem csökkent, hanem erősödött a következő érvek miatt.

— Ma Nyugat-Európa országai politikailag függetlenebbek, kulturális értékeik és gazdaságuk erősebb, mintha a korábbi nacionalista úton maradnak.

— Ma Japán kulturális értékei erősebbek, mint lettek volna akkor, ha ezek védelmében nem enged a gazdasági érdekeknek megfelelőbb amerikai módszerek bevezetésének. Minden gazdasági sikerét és jólétét viszont ennek köszönheti.

A szocializmus összeomlása után hatalomra került középjobb pártoknak az az ijesztgetése is hamis, hogy a nyugati hatalmak kevesebb bizalommal lesznek a hatalomra kerülő baloldali pártok iránt. Éppen a történészi múltú politikusoknak kellene a legjobban tudniuk, hogy a Nyugat nem az ideológiai szempontok alapján alakítja kelet-európai politikáját, hanem politikusaik érdekeikre támaszkodnak. Így van ez már több száz éve. Nemcsak Jaltában adtak oda örömmel bennünket Sztálinnak, hogy ő tartson rendet ebben a térségben és ijesztgesse a németeket és a japánokat. A törököt a Habsburgok ellen pénzelték és támogatták a protestánsok és a franciák, mert érdekeik úgy kívánták.

Ma a nyugati hatalmak számára a térség elsősorban Oroszországot jelenti. Ezért azokat „szeretik” a legjobban, akik szeretik az oroszokat. Rövid távon ennél is fontosabb, hogy a térségben ne legyenek hatalmon olyan pártok, amelyek nem a térség népeinek a barátságát szolgálják. Elsősorban a szovjet ellenségtől és a nacionalizmustól félnek. Minden olyan párt jó partnerük, aki e két hisztériától mentes. Ezért aztán nem félnek, hanem sokkal inkább örülnek egy viszonylagos balratolódásnak, amelyik nem szélsőségesen jobboldali vagy baloldali, de kevésbé oroszellenes és kevésbé nacionalista. Nem engedhető meg sem az oroszellenesség, sem a nacionalizmus. Ebben látom a lengyel választások legfőbb tanulságát. Ebből kellene mindenekelőtt azoknak a középjobb pártoknak tanulniuk, amelyek egyébként igen jelentős belső támogatásra találnának a volt szocialista országok választói táborában. Nem utolsósorban Magyarországon.

Sajnos a mi vezetőinket soha nem jellemezte a történelmi tendenciák gyors felismerése. Még akkor sem, ha ez nemcsak a magyarság egészének, hanem az ő politikai érdekeiknek is megfelelt volna.

Kopátsy Sándor

Péntektől péntekig

Kamatemelés, leértékeléssel vegyítve

E héten zajlott a pénzügyi élet kiemelt eseménye, az IMF és a Világbank együttes éves közgyűlése. Számunkra különös jelentőséggel bír a mostani közgyűlés, hiszen Szabó Iván pénzügyminiszter látja el ez évben az elnöki tisztet, ráadásul a kelet-európai régióban elsőként. A pénzügyminiszter már elégedetten mehetett ki Washingtonba, hiszen még itthon sikerült tető alá hoznia a másfél éves IMF megállapodást.

A mostani közgyűlésnek hazánkra nézve egy igen fontos tapasztalata van: Magyarország egyértelműen elvesztette vezetői pozícióját a térségben. Országunkat Csehországgal és Lengyelországgal ma már mindig együtt említik, mint a kelet-közép-európai átalakulásban élenjáró országokat. (Igaz, ebben az évben a különböző nemzetközi gazdasági jelentésekből ez már leszűrhető volt, a mostani közgyűlés azonban már kétséget sem hagyhat efelől.)

Korábbi előnyünket tehát hamar behozták a többiek, s ez nem kis részben köszönhető azoknak a politikai csatározásoknak, amelyek a törvényhozók figyelmét is elvonják a gazdasági kérdések elől. A gazdasági szempontból különösen fontos vám-, biztosítási törvényterveztek és az elkészült devizakódex tárgyalását például az idén az előzetes tervek szerint nem kezdi meg a parlament. E három igen fontos területen ráadásul megszámlálhatatlan különböző rendelet szabályoz, s már jó ideje várnak a legmagasabb szintű jogszabályra. A biztosítás területén pedig a törvény hiánya a külföldi tőkebeáramlást is akadályozza, a leendő devizakódex számtalan könnyítő intézkedést tartalmaz, s a vámjogszabályok pedig ma már teljesen átláthatatlanok.

Szabó Iván mint az ez évi IMF—Világbank-közgyűlés elnöke számtalan megbeszélése és találkozója közben Washingtonban ismét „elszólta” magát. Persze lehet, hogy ismét tudatosan. A bankkorrupciós botrányt felszínre hozó pénzügyminiszter most külföldön jelentette be, hogy novembertől megnő a villamos energia ára. Magáról az emelés tényéről már mindenki tudott, de az időpont még kétséges volt. Az illetékesek itthon csak cáfolták az október elsejei emelést, de az áremelés időpontjáról nem voltak hajlandóak nyilatkozni. Szabó Iván most külföldön mindenesetre ezt megtette annak kapcsán, hogy a november elsejei emelés elhárul az akadály a jelenleg felfüggesztett 100 millió dolláros, főképpen villamosipari és hőerőművi beruházásokat szolgáló világbanki hitel újbóli folyósítása elől. Bár korábban az Érdekegyeztető Tanács gazdasági konzultatív bizottságában a munkavállalói és munkaadói oldal korainak tartotta a november elsejei emelést, úgy tűnik, ezt a miniszter nem vette figyelembe, hiszen már itthon megegyezett az ipari minisztérrel — elképzelhető persze, hogy a Világbank nyomása jó indok lehet most. Az ÉT beleegyezése tulajdonképpen nem is létszükséglet, hiszen az emelésről az ipari és kereskedelmi miniszter hivatott dönteni a pénzügyminiszterrel egyetértésben. S hogy a miniszter kivel egyeztet, saját hatáskörben dönti el. A hagyományok szerint az Érdekegyeztető Tanácsot is megkérdezik az emelésről, de a testületnek csupán véleményezési joga van. Mindenesetre ez esetben is legalábbis furcsának minősíthető, hogy kintről jelentenek be egy ilyen fontos és sokakat érintő lépést.

A gazdasági racionalitás persze azt diktálja, hogy emelni kell a villamos energia árát. S ugyanúgy racionális döntés volt a múlt heti MNB-kamatemelés, amelyet a lakossági megtakarítások növelése érdekében tett ösztönző lépésként értékelt a pénzügyminiszter és a jegybank elnöke is. A költségvetés hiányát eddig finanszírozó lakossági megtakarítások ugyanis — a szokottnál jóval magasabb negatív reálkamat miatt — nem növekedtek olyan mértékben, hogy a deficitet abból finanszírozni lehessen, a külföldi források bevonását pedig szeretné elkerülni a pénzügyi kormányzat.

A kereskedelmi bankok nem késlekedtek sokat, s nagyjából valamennyi nyilatkozott arról, hogy emelik vagy legalábbis tervbe van véve a kamatemelés náluk is. Persze lehet, hogy ezáltal nőnek majd a megtakarítások, s lesz miből finanszírozni a hiányt, a másik oldalon viszont a költségvetésnek is több kamatot kell fizetnie majd a kibocsátott állampapírok után. S nagyon kellemetlen hatás az is, hogy a hitelkamatok elkerülhetetlen emelkedése miatt vélhetően még kevesebben tudják majd vállalni, hogy hitelből gazdálkodjanak. Saját forrás pedig nincs. Így viszont a gazdasági növekedés — kedvező hitellehetőségekkel gerjeszthető — beindulása ismét várat magára.

A kamatemelésre a folyó fizetési mérleg igen rossz helyzete is okot adott, s ennek javítása érdekében került sor a napokban a forint leértékelésére is. Az export húsz százalékot meghaladó csökkenése, a külkereskedelmi mérleg rossz helyzete tette szükségessé a lépést, ami persze a pénzügyi szakértők szerint nem oldja meg az árualap hiányát. Megfelelő árualap létrehozására viszont többek között kedvező hitellehetőségek is kellenének, alacsonyabb kamattal. Javíthat valamit a helyzeten a már bejelentett eximbank létrehozása, de ez ebben az évben már nem oldja meg a gondokat. Éppen ezért a folyó fizetési mérleg helyzetének javítása érdekében további lépésekre is szükség lehet, azok viszont — s egy újabb fájdalmas pont — nővelve az inflációt, amely nagyrészt jövőre érezteti majd hatását.

K. M.

20.

Árak, pénzek, aukciók

Festményaukciók édes(kés) tanulságai

A múlt héten — terjedelmi okok miatt — egy kissé röviden voltam kénytelen összefoglalni a BÁV-festményaukció tanulságait. Talán nem untatom a Nyájas Olvasót, ha most részletesebben térek rá a szükséges és elégséges konzekvenciákra. Már csak azért is, mert a közben eltelt időben lezajlott néhány további árverés is, és azok tanulságait összevetve a BÁV-festményárverés tapasztalataival talán előbbre léphetünk, mintha csak a szóban forgó egyetlen árverés tényeire figyelnénk: hiszen akkor csak köldöknéző hadfilozófusként mutatkozhatnánk.

Most mindenekelőtt készítsünk egy összevetést. Nézzük meg, hogy az idei őszi BÁV-árverés számszerű adatai hogyan hasonlíthatók össze a tavaly őszi festményárverés adataival, illetve milyen különbségek fedezhetők fel.

Időpont	Összes tételek száma	Elkelt	Megmaradt	%	Kikiáltási ár (ezer Ft)	Leütési	%
1992. szept.	225	210	15	93	9739	17020	175
1993. szept.	140	113	17	81	2949	4516	153

A százalékos adatokat tizedszázalékról kerekítettem, de így is egyértelmű a kép. A tavalyihoz képest az idei aukció mind mennyiségében, mind abszolút eredményében (tehát a bevétel összegét tekintve), mind százalékos meghatározásban (tehát az eredmény arányait figyelembe véve) elmarad. Néhány hete, amikor az aukciós kiállítás alapján írtam e hasábokon a várható eredményekről, megjegyeztem, hogy noha a kollekció nem látszik erősnek, az árverés végeredményét minden bizonnyal jótékonyan fogja befolyásolni a feltűnően sok, igen kedvező kikiáltási ár. Úgy véltem, hogy a BÁV vezetőit meggyőzték a tavaszi árverési tapasztalatok, akkor ugyanis minőségre és alkotóra nézve kivétel nélkül azok a tételek maradtak meg (nemcsak a BÁV-aukcióban, hanem a többieken is), amelyeknek irreális magasságban volt az indulóára. Mit jelent ez?

Természetesen nem azt, hogy minden tételt le kell nyomni, amennyire csak lehet, hiszen az gyanút kelthet; és a műkereskedelemben a bizalom elvesztése egyenlő a harakirivel. Akiben vagy amiben az ember egyszer csalódott, ott többé nem látják mint vásárlót, onnan még az ismerőseit is eltanácsolja a pórul járt vevő — és ennek hosszú távra nyúló hatása lehet. A múlt héten egy fél mondatban említettem, hogy a mostani BÁV-aukción egyetlen Aba Novák-mű sem tudott vásárlóra találni. Nézzük meg, mi áll e tény mögött. Aba Novák Vilmos nem túl gyakori résztvevője az árveréseknek, egy-egy jó műve azonban minden évben feltűnik, és igen jó árfekvésben talál vevőre. Festményei több száz, grafikái több tízezer forintos leütési árakon. Most négy, aránylag nagyméretű egyedi rajza került kalapács alá. Egy 35x50 cm-es és egy 50x45 cm-es tusrajza, egy 40x60 cm-es lavírizott tusrajza egyaránt 30 ezer, egy 45x60 cm-es ceruzarajza áron. Nem is lett volna baj, ám egyik rajz sem volt szignált.

Az elemzések és a más, hasonló, szignált Aba Novák-rajzokkal való összevetések alapján meglehetős bizonyossággal megállapítható lehetett a rajzok valószínű eredetisége; az Aba Novák művészi kézjegyére utaló vonások szakszerű megközelítésben bizonyítóerejűek is lehettek volna. Ám a legfontosabb: a szignó hiányzott. És ez — legalábbis ma már egyre erősebb mértékben — úgy látszik, Magyarországon is árcsökkentő tényező. Ennek az árverésnek a tanulsága tehát az, hogy szignó nélküli Aba Novák-rajz indulóára nem reális ebben a kategóriában. (Ami nem zárja ki, hogy a karácsony előtt szokásos pénzelvérési hisztériában nem volna rá vevő, akár kétszeres licitáron is. Itt és most azonban: nem.) Újra azt kell mondanom, hogy minden egyes árverést komoly elemzőmunkának kellene megelőznie is. Nekem azonban nem feladatom, hogy ezt az árverőházak helyett — ráadásul nyilvánosan — elvégezzem. A befekkell figyelnem ezekre a jelenségekre, és szóvá kell tennem.

Három hete ugyancsak megjegyeztem, hogy osztrák (ismeretlen) vagy teljesen megállapíthatatlannak tartott festők láthatóan múlt századi festményei aránylag kedvező indulóárral kaptak helyet az árverésen, s mivel nem kerültek tiltott kategóriába (védett, nem kivihető), esélyük van a magas árak elérésére a későbbi bécsi értékesítés reményében.

Három tétel ismeretlen művésze kapta az Osztrák festő elnevezést, múlt század második fele-vége táján festett, nagyjából egyforma méretű, olaj-vászon képeik 30 és 35 ezer forintos kikiáltási árról indultak. El is érték a 42, 75 és 60 ezer forintos leütési árat, amihez ha hozzávesszük a járulékot, a kivitel költségeit és egyéb apró kiadásokat, akkor a körülbelül 8-12 ezer schillinges ottani árverési ár, amit el lehet érni velük (ha egyáltalán el lehet), megér egy csöpp tisztes hasznot. A flamand, ifj. David Teniers életképét másoló, bécsinek feltüntetett ismeretlen múlt századi művész festménye 60 ezerről indult, 100 ezernél állt meg. E pillanatban 100 ezer forintért 11 250 schillinget adnak Bécsben hivatalosan. Kis szerencsével e képet körülbelül 120-140 ezer forint összköltséggel el lehet juttatni Bécsbe, s valamivel nagyobb szerencsével rá lehet találni egy olyan gyűjtőre, aki jó másolatokban utazik. Ha szerinte is bécsi volt a másolat festője, a fenti összegnél jóval több schiling üti a befektető markát.

Bizonyára az ilyen és ehhez hasonló meggondolások lehettek az okai annak, hogy Josef Mansfeld bécsi festő 1883-as szignált, datált 30 ezer forintról indított csendélete, 32x28 cm-es méretben, elkelt 160 ezer forintért; hogy Franz Meerts 41x31 cm-es olaj-vászon képe, a Tollát hegyező írnok, 60 ezerről 170 ezerig küzdötte fel magát; és ugyanez lehet az oka az ismeretlen múlt századi festő holland téli tengerparti tájat ábrázoló vászna sikerének: mert gondolom, rajtam kívül mások is felfedezték, hogy a művész nem holland és nem is flamand, hanem — legalábbis az iskolázottságát, stílusát, ecsetkezelését, témaközelítését illetően — osztrák vagy délnémet. Ez lehetett az oka, hogy a 25x35 cm-es, egyébként nem csúcsminőségű kép a 30 ezres kikiáltási árról indulva, 70 ezernél kelt el: az efféléért 15 ezer schillinget is lehet kapni jó esetben.

Egy ismerős — és jó humorú — műkereskedő úgy szokta osztályozni az aukciós kiállításon látható képeket, hogy: vannak jó képek, és vannak csak Magyarországon jó képek. Az utóbbi kategóriába tartoznak azok, amelyek esetleg neves magyar festők alkotásai, de a téma miatt nemigen van rá fizetőképes kereslet a határokon túl. Szerény becslésem szerint ebbe a kategóriába tartozik például Szüle Péter, Pörge Gergely, Pállya Celesztin és Pállya Carolus; s rajtuk kívül még vagy két-három tucat festő. Hogy semmi bántót ne mondjak róluk, hadd fogalmazzak így: becsületes kismesterek. Nem nagyigényű alkotásaik kielégítik a kispolgári igényeket, és megfelelnek a vásárlók anyagi lehetőségeinek. Szüle Péternek két képe indult. Egy restaurált tájképe parasztlánnyal, és egy virágcsendélete. Sem a 25 ezerről indított vászna, sem a 30 ezerről indított kartonra festett olajképe nem kellett senkinek. Pörge Gergely ceruzarajza kikiáltási áron kelt el (4 ezer), míg Pállya Carolus Vadkacsavadászat című olaj-fa nyalt. Azt mondjuk: érthetetlen? Akkor nézzünk mást.

Heyer Artúr nemcsak a magyar aukciók egyik sláger szerzője édeskés cicus-, kutyus-, katicabogaracskás képeivel, hanem a komoly, nyugati aukciócégek árverésein is feltűnik, de el is kel sok képe. A Christie's és a Sotheby's az utóbbi öt évben jó néhány képét kalapács alá vitte, szépen el is mentek, 2 ezer és 5,7 ezer font közti leütési árakon. Ehhez képest egy Kutya-macska barátság című, 100x75 cm-es olaj-vászon képe 80 ezer forintos kikiáltási áron nem talált vevőre az árverés menetében, csak a visszakérések alkalmával gondolta meg magát valaki, és kikiáltási áron elvitte. Neogrády Antal képei az elmúlt években 25-35 ezer schilling leütési csúcsárakon keltek el. Most hölgyet ábrázoló képe 8 ezerről 36 ezerre szárnyalt. Az ismeretlen, de tengerparti háttere 66x100 cm méretben hasonlóképpen megmaradt, és csak a visszakérésnél kelt el, 70 ezerért. Mindkét kép kivihető, értékesíthető volt.

A Medgyessy Ferenccel egyazon évben született Pásztor János, aki ugyancsak meghatározó egyénisége volt a magyar szobrászatnak századunk első felében, most hirtelen feltűnt egy szépen mintázott bronz kisplasztikájával. Aki tudta, hogy mire fut, nem sajnálta érte a pénzt: 25 ezernél kezdődött a licitverseny, és 65 ezerig tartott. Még így is jó vétel volt, ha meggondolom, hogy a Műgyűjtők Galériája kamaraárverésein feltűnő Medgyessy-terrakották kis híján ennyiért kelnek el.

Az aukcióban persze az a szép, hogy itt és most az volt az érvényes. A jövő héten már nem.

Kenessei András

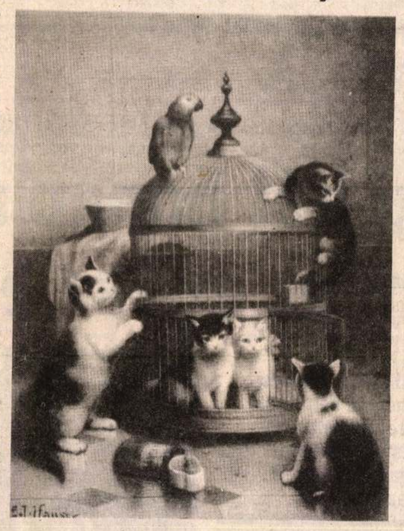

A Kalickás cicusok 80 ezret kóstáltak, a Kutya-macska barátság szintén. Ebbe érdemes befektetni. Vagy a falra tenni. Pénztárca és ízlés dolga...

NYERJEN

könnyedén egy tenyérben elférő személyi számítógépet a Számalk és a Magyar Hírlap közös játékán. Nem kell mást tennie, mint a minden pénteken megjelenő Pénz Plusz Piac üzleti melléklet fejlécét elküldenie hozzánk. Minél több fejlécet küld be, annál nagyobb a nyerési esélye.

A sorsolást 1993 utolsó hetében tartjuk. **Ki tudja, hátha most éppen Önnek kedvez a szerencse!**

Vigaszdíjul 3 havonta 3 db, a Microsoft Windows 3.1 verziójának magyar változatát is kisorsoljuk.

Címünk: Számalk Rt., 1518 Budapest 112. Pf. 146. A borítékra kérjük írják rá: Számalk—Magyar Hírlap pályázat.

Aki pedig nem bízik a szerencséjében, az biztosra jöhet hozzánk.

TMI TARTSA KEZÉBEN IDEJÉT!

A SZÁMALK Time Manager Szemináriumokat szervez, melynek időpontjai: 1993. október 7-8., november 25-26. Kérje ingyenes tájékoztatónkat! Cím: SZÁMALK Budapest, Étele út 68. III.em. 329. sz. Telefon: 185-1835/ Napholtz Judit, Fischer Zsuzsanna

MH7785

Az indulás, az üzleti tevékenység, a növekedés, a hitel, a tőkebevonás feltétele a jó

ÜZLETI TERV!

☞ **Vállalkozást indít? Hitelt kíván felvenni?**
☞ **Bel- vagy külföldi tőkét kíván bevonni?**
☞ **Vagy "csak" zavartalan üzletmenetet akar?**

Forduljon szakcéghez!
Szerezzen ezzel versenyelőnyt!

*

Banki alapítású tanácsadó cég vállalja **ÜZLETI TERVÉNEK** kidolgozását.

A sikeres vállalkozás kulcsa a megalapozott **ÜZLETI TERV!**

TAU Kutató Fejlesztő Kft.
1143 Budapest, Hungária krt. 66.

TEL.: 251-4728, 251-4688
Hívja Monostori Endréné tanácsadót!

FELSZÁMOLÁSI HIRDETMÉNY

A Budapest Investment Rt. mint a Venturamoda Kft. f.a. kijelölt felszámolója értékesítésre meghirdeti a Kft. Bakonycsernye, Rózsa u. 42. sz. alatti telephelyét, tűzödei és cipőipari gépeit, egyéb kellékeit.

Érdeklődni lehet telefonon Dr. Kincs László felszámoló biztosnál az alábbi telefonszámokon: 122-5243, 122-5601, 142-7811

Az eszközök megtekinthetők és megvásárolhatók az alábbi időpontokban és helyeken:

1., 1993. október 11-én 9-12 óráig Budapesten, a Váci u. 177. sz. alatt,
2., 1993. október 12-én 9-11 óráig Vértesacsán (tsz-telephely),
3., 1993. október 12-én 12-15 óráig Bakonycsernyén, a Rózsa u. 42. sz. alatt,
4., 1993. október 13-án 10-12 óráig Tiszaeszláron (tsz-major).

Azonos ajánlat esetén a Kft. hitelezőit elővásárlási jog illeti meg.
Fizetés a helyszínen készpénzzel.

Building 7

KEDVEZŐ ÁRON

Telephely eladó!

Budapest vonzáskörzetében 6000 m²-es ingatlan, 800 m²-es felújított fűthető ipari csarnokkal, 400 m²-es raktárral és szociális blokkal, főközlekedési útvonal közelében, komplex infrastrukturális kiépítéssel ellátva ELADÓ vagy BÉRBE adó.

Érdeklődni lehet: a 188-9550/254-es telefonszámon.

Egy sikeres amerikai kapcsolat

Denveri (Colorado) cég magyar vállalkozások és exportképes termékek képviseletét vállalja.

Konzultáció Magyarországon: 1993 októberben.

Jelentkezés: (06-1) 156-9579

MH 10.577

A Hunnia Zártvégű Értékpapír Befektetési Alap nettó eszközértéke 1993. szeptember 30-án 1 048 409 877 Ft

Az alap bejegyzésekor az alapítási költségek levonásra kerültek, elhatárolás nem történt. A fenti érték tehát az alap valós nettó eszközértéke.

10595 MH

PÁLYÁZATI KIÍRÁS!

Csömör Nagyközség Önkormányzata pályázat útján értékesíti Csömör, Körmendi dűlőn 2 hektár 8180 m² egybefüggő területét

Közműellátottság: kiépített víz-, elektromos hálózat, gáz.
1994. június 30-ig kiépül: szennyvízcsatorna- és telefonhálózat.
A terület lehetséges hasznosítása: intézmény, kulturális, sportcélra, illetve lakóépületek építésére.
Induló ár: 7000 Ft/n.-öl.
Benyújtási határidő: 1993. október 11.

Pályázat útján értékesíti továbbá:
Csömör belterületén lévő, 10 973 m² alapterületű, egybefüggő ingatlanát.
Közműellátottság: víz, elektromos hálózat, gáz; 1994. június 30-ig kiépül: szennyvízcsatorna- és telefonhálózat.
A terület lehetséges hasznosítása: üzletközpont, szolgáltatóház, intézmény céljára, illetve lakótelkek kialakításával lakóépületek építésére.
Induló ár: 7000 Ft/négyszögöl.

A benyújtott pályázatoknál a legkedvezőbb megvalósulási és pénzügyi ajánlatot fogadjuk el.

A pályázatok benyújtásának határideje: 1993. október 11.

Részletes felvilágosítást a Csömör Nagyközség Polgármesteri Hivatal műszaki osztálya ad.
Telefon: 184-2171.
A pályázatok benyújtásának helye:
Nagyközségi Polgármesteri Hivatal,
2141 Csömör,
Szabadság utca 3.

Az Aba-Novák Alapítvány (6720 Szeged, Széchenyi tér 10—11.)
Számlaszám: 289—98008 37251—8
Az Alapítvány tisztelettel kér minden szegedit és idelátogató vendéget az Alapítvány anyagi támogatására!

Aba-Novák Fund (6720 Szeged, Széchenyi Square 10—11)
Invoice No.: 289—98008 37251—8
The Fund thanks all visitors to and residents of Szeged for all kinds of financial support.

Készült Szegeden, 1993-ban, 1000 példányban.
Felelős kiadó: Dr. Petri Ildikó
Szegedi Nyomda

Huszárroham

Attack of hussairs

A freskók központi jelenetének főalakja a *„feltámadt, ítélethirdető Krisztus”*.
A dongafelület bal alsó hajlatában lévő freskó témája a *„kegyelet”* és *„remény”*, ezen özvegyek és árvák, valamint vigasztaló lelkipásztorok hódolnak a hősök emlékének.
A dongaboltozat jobb szélén lévő freskón *Horthy Miklós szegedi megindulását* ábrázoló jelenet látszik.
A város felőli oldalon a keresztboltozat alatt a *„montellói fa”* ábrázolása, a vele szemben lévő falon a *halott katonák menete*, valamint kisebb freskók feliratokkal és *Szent György* alakja.
A Tisza felőli keresztboltozaton a *„Huszárroham”* vele átellenesen a falon a *„háború keresztjét vivő katonák”* jelenete, a többi falfelületen a háborús helyszínek neveit örökítették meg, és *Szent Borbála* alakját.

The central figure shows the resurrected and judging Christ. In the left bottom curve of *the barrel-vault “piety” and “hope”* are illustrated, where widows and orphans cherish the memory of heroes.
The right part of the barrel-vault depicts the starting of Miklós Horthy from Szeged.
The part with it's face to the town contains *the “Montello-tree”*, across it the *march of dead soldiers*. some smaller frescoes and the figure of St. George.
The cross vault near the Tisza line shows battle scenes: *“attack of hussairs”*, opposite *“soldiers carryling the cross of war”*.
Other smaller frescoes list names of scenes of battles and there is a figure of St. Barbara.

A háború keresztjét vivő katonák

Soldiers carryling the cross of war

Aba-Novák Vilmos:
A HŐSÖK KAPUJA FRESKÓI

26

A kegyelet és remény

Piety and hope

Aba-Novák Vilmos ma még vakolat alatt rejtező freskói a Hősök kapuja boltívei alatt tizenkétezer szegedi hősi halott emlékét őrzik. 1937. május 30-án *Hóman Bálint* kultuszminiszter avatta föl a mintegy 250 m^2-es freskóegyüttest. Elkészültekor a legnagyobbak közé tartozott Európában. A művészi kvalitás tekintetében is a legigényesebb művek egyike.

These frescoes by *Vilmos Aba-Novak* (till hidden by a coat of plaster) keep the memory of some twelve thousand soldiers from Szeged who died in the first World War.

The total of the frescoes spreads over an area of around 250 square meters. At the time of finishing it was one of the largest of the kind in Europe. The unveiling ceremony was May 30, 1937 by *Bálint Hóman*, then Minister of Culture.

As regards artistic quality it can perhaps be regarded as one of the most precious ones.

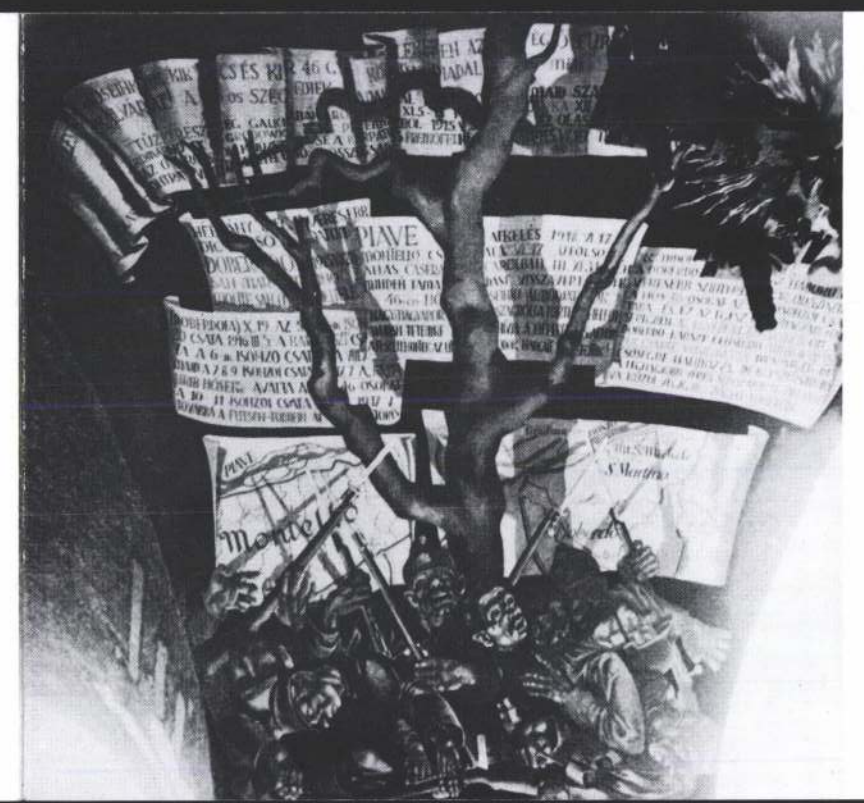

A montellói fa

Montello-tree

Az emlékmű a háború után nem sokkal áldozatul esett a Horthy-korszak szellemiségét tükröző emlékművek eltávolítását elvégző kampánynak. 1945-ben előbb csak *Horthy* alakját meszelték le, később, 1946-ban az egész freskót levakolták.

Aba Novák Judit kezdeményezésére és döntően az ő anyagi áldozatvállalásával a szegedi városi önkormányzat 1992-ben alapítványt hozott létre a freskó feltárására. Az emlékmű helyreállítása *Forrai Kornélia* restaurátor vezetésével várhatóan már 1994 tavaszán megkezdődik.

After the second World War during a campaign to remove all the memories reflecting the spirit of the Horthy-era the frescoes were doomed to be cleared off: in 1945 the figure of *Horthy* was whitewashed then in 1946 the whole of the complex was covered with plaster.

On the initiative of *Judit Aba-Novák*, and mosthly with her financial support, the Szeged local government created a trust fund to reveal the frescoes. The Restoration work, headed by *Kornélia Forrai*, is expected to start already in early 1994.

A halott katonák menete

March of the dead soldiers

▪ A barna kenyér ▪ A vendéglátó Krúdy

ALAPÍTVA: 1910-BEN

DÉLMAGYARORSZÁG

KEDD, 1993. MÁJ. 4., 83/102. ÁRA: 15 FT

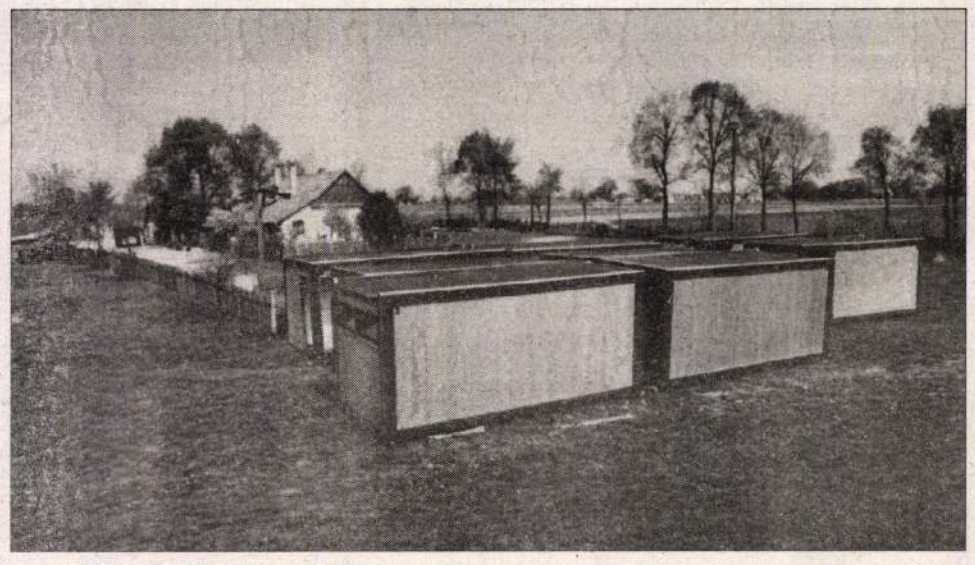

■ *Mórahalmi fenntartások*

Reflektorfényben a Mécses-tanya

Mórahalmon mindig akad olyan esemény, ami lázban tartja a települést. (Várost azért nem írok, mert ezen jobbára maguk is mosolyognak, a falu kifejezéssel pedig senkit nem szeretnék megbántani.) Hol egy orvos-választás, hol a művelődési ház bérbe adása. És itt a legfrissebb téma: *az egyik tanyára börtönből szabadultakat akarnak telepíteni.* Szép dolog a megtévedt emberek társadalomba visszailleszkedésének segítése, ezt senki nem vitatja, de ha lehet, akkor ne éppen Mórahalmon kísérletezzenek vele – fogalmazta meg az egyik önkormányzati képviselő és még sokan mások.

Nem hiszem, hogy a találomra kiválasztott beszélgető partnereim összebeszéltek volna, azt mégkevésbé, hogy fajgyűlölők lennének. Inkább csupán tényként mondták ugyanazt: *a volt tanácselnökük nagy érdeme, hogy nem engedte letelepedni a cigányokat és ennek köszönhetően a bűn sem fészkelte be magát annyira Mórahalomra, mint máshová. És akkor most itt van ez a „Mécses-tanya"...*

(Riportunk a 7. oldalon.)

Az Antall-Meciar-találkozóról

Nincs szó arról, hogy a közeli napokban sor kerülne a magyar-szlovák kormányfői találkozóra. Ezt *Herman János* külügyi szóvivő válaszolta az MTI kérdésére. A hírügynökség annak kapcsán érdeklődött hétfőn a szóvivőnél, hogy Vladimír Meciar szlovák miniszterelnök vasárnap televíziós beszédében jelentette be Antall József szlovákiai látogatását. Meciar megemlítette, hogy magyar kollégája elfogadta meghívását, és a találkozó helyszínéül Dunaszerdahelyt javasolta.

Utóbbi kérdésben a mai napig sincs megegyezés, ezért Herman János szükségesnek tartotta szó szerint idézni a magyar miniszterelnök Meciarhoz intézett levelének utolsó sorait: „Annak reményében, hogy az átmeneti vízgazdálkodási rendszer létrehozatalát célzó szakértői tárgyalások mielőbb eredménnyel végződnek, elfogadom a személyes találkozóra tett javaslatát. Ennek során a vízlépcső problematikáján túllépve megvitathatnának a kétoldalú kapcsolatok erősítésének lehetőségeit. A találkozó színhelyéül Dunaszerdahelyt javaslom".

Harag lapja, béke veled!

Fegyvert s testőrt énekel Schenk János, az Extra hirdetési újságok hálozatának tulajdonosa a Csongrád megyei Extra legfrissebb számában, miután többszöri fenyegetés után, április elején Buda csöndesebbik részén, az ódon Lajos utcában elverték, s megfenyegették azzal is, hogy a gyerekét megmérgezik. A Sechenk-interjú, amit kitűnő pályatársam, Halász Miklós készített, több helyen is megjelent, Extra-beli publikálása azért érdekes csupán, mert ötletet ad a nyomozóknak, hol keressék a jól öltözött verőemberek megbízóit: Szegeden, a Juhász Gyula utcában, a Giraffe Bt hivatali helyiségeiben. Ott készült ugyanis a Dél-magyarországi Extra című hirdetési ingyen újság, impresszumában egyetlen név: Simon László. Ő a felelős szerkesztő és a Giraffe cégvezetője. Fáj az egész cím, teljes hosszában. Schenk Extrájának azért, mert az új lap, melyhez semmi köze, a négy éve bejáratott címmel szerez híveket a piacon. Lapunknak, a Délmagyarországnak meg azért, mert azt a látszatot kelthette az április 29-én megjelent Délmagyarországi Extra, mintha köze lenne Szeged patinás városi lapjához – hozzánk. Holott nincs. *(Anyagunk a 3. oldalon.)*

■ *Matáv-sajtótájékoztató*

Ötről hatra

Hatjegyű telefonszámokat vezet be az ötjegyűek helyett az egész ország területén a Magyar Távközlési Részvénytársaság. A változás *május 15-én 0 órától lép életbe.* Az áttérés lényege: a korábbi számok változatlanok maradnak, de az ötjegyű kapcsolási számok elé egy hármas kerül. Ez alól csak Pécs és körzete lesz kivétel, ahol a 4-es előtétszámot is felhasználják. A félmillió előfizetőt érintő számjegyváltozás *a telefax számokra és a Westel rádiótelefonok hívószámaira is vonatkozik,* viszont nem érinti azon települések előfizetőit, ahol a számok már korábban is hatjegyűek voltak. Úgyszintén nem változnak a telex számok, és nem módosul a belföldi és nemzetközi távhívás rendje sem – jelentették be a Matáv hétfői sajtótájékoztatóján.

A májusi számjegyváltozással – egy 1979-ben meghozott döntés alapján – teljes körűen befejeződik az országos távbeszélő-hálózat átalakítása egységesen nyolc hívószámjegyűre. A fejlesztés ugyanis csak e rendszer kiépítésével biztosítható, mivel az eddigi számmezők csak korlátozták az előfizetők bekapcsolását. Az áttérést *több ütemben valósította meg* a Matáv, először 1989-ben a fővárosban történt meg az átállás, majd azt Miskolc és néhány megyeszékhely követte. A május 15-étől életbe lépő nyolcszámjegyű rendszer azt jelenti, hogy a Budapesten 1-es körzethívószám plusz hét, vidéken pedig kétjegyű körzethívószám plusz hatszámjegyű telefonszámok lesznek. A változásokról a Magyar Távközlési Részvénytársaság *minden előfizetőt tájékoztat.*

Megsemmisített rendelkezések

Alkotmányellenesek *a helyiséggazdálkodásról szóló rendelkezések* – mondta ki hétfői határozatában az *Alkotmánybíróság.*

Az alkotmánybírósági eljárást indítványozók többek között azt kifogásolták, hogy a hatóságilag kötött helyiséggazdálkodás *sérti a tulajdoni formák egyenlőségének elvét.* A határozat rámutat arra, hogy az igazgatási szervek kiutalási, engedélyezési jogköre eredetileg a központi tervutasításos rendszer terméke volt, amelyet később a nem lakás céljára szolgáló helyiségekkel kapcsolatos hiánygazdálkodás tartott fenn. A nem lakás céljára szolgáló helyiségek és telkek forgalma – lényegében függetlenül attól, hogy kinek a tulajdonában álltak – hatósági rendelkezések révén bonyolódhatott.

Száguldó koporsók?

Minden jól indult: a versenyzőknek – ismert színészeknek, olimpikonoknak és újságíróknak – kellett volna végigautózni az egész országon, hogy azután a győztes megnyerje a fődíjat, egy Renault Twingot. A közlekedési szabályok betartása helyett azonban a mezőny jórésze esztelen száguldásba kezdett a május elsejei Renault-rallyn. Mi bolondította meg a sztárversenyzőket? A nyereményautó, vagy csak a sebesség? A végeredmény: fél tucat törött Renault és egy versenyző értelmetlen halála. De vajon csak a becsatolatlan biztonsági öv okozta a tragédiát, vagy hozzájárult az egész verseny légköre is? Tíz óra esztelen száguldozásának krónikáját olvashatják lapunk riporterétől, aki maga is részt vett a versenyen. *(Riportunk a 7. oldalon.)*

■ *Apa és fia a Trabantban égett...*

Tragikus előzés

Baksról Ópusztaszer irányába haladt vasárnap, május 2-án V. Gy., 52 éves szegedi, Farkas utcai lakos Trabant személygépkocsijával. Az utastérben tartózkodott 21 esztendős, fia és 42 éves felesége is. A 24. kilométerszelvénynél – figyelmetlenül – kerékpárosok előzésébe kezdett; ezt a műveletet nem tudta befejezni. Először a szembe jövő, egy kiskunmajsai hölgy vezette Mitsubishi személygépkocsinak ütközött, s ennek következtében a Trabant az úttesten keresztbe fordult. Érkezett a 35 éves V. F. kiskunmajsai lakos vezette IFA teherkocsi – a fékezés ellenére ütközött a Trabanttal, s ez utóbbi kigyulladt. A Trabant vezetője, V. Gy. és fia a járműben bennégett.

Jelentős heroinfogás Nagylakon

Kábítószerrel való visszaélés alapos gyanúja miatt, őrizetbe vétel mellett nyomoznak a rendőrök három török állampolgár ügyében. Egyikőjük a németországi Stuttgartban vállalt munkát, s úticéluk is a sváb város volt. Midőn belépésre jelentkeztek Nagylaknál, a Mercedes személygépkocsit átvizsgáló vámosok a jármű hátsó ülése mögött, a csomagtér s a benzintartály között 20 darab sárga műanyag csomagra leltek. A „szállítmány" összsúlya 9255 gramm; a csomagok egyenként 410–480 grammot nyomtak. A kábítószerteszt heroint mutatott ki. A szakértők előzetes véleménye szerint az anyag 60 százalékos tisztaságú heroinnak minősül.

■ *Restaurálják az Aba Novák-freskót*

Kegyetlenség, cementhabarccsal

Hogy készen lehet-e 1996-ra, még csak találgatni lehet. Becslések szerint Aba Novák Vilmos freskójának helyreállítása mintegy 20 millió forintba kerül, és újabb 26 millióba jönne a Hősök Kapuja és a kapu fölötti épület homlokzati és tetőfelújítása. Akármint lesz, az 1949-ben bevakolt híres freskó ki fog szabadulni, a nemrég elfogadott második világháborús emlékmű mellett az első világégés áldozatainak is újra lesz emléke Szegeden. Az Aba Novák Alapítvány kuratóriuma a freskó jelenlegi állapotának vizsgálatára az elmúlt hét végén Budapestről hívott szakértőket.

(Riportunk az 5. oldalon.)

ARA-LOUAK Ujsag

■ *Az amerikai kormány is felelős*

Ukrajna atomhatalom lesz?

Ukrajna hamarosan saját tulajdonába veszi a területen lévő volt szovjet atomfegyvereket, és bár teljesíti a Start-szerződés előírásait, de nem fog csatlakozni az atomsorompó-szerződéshez.

Erről nyilatkozott Ihor Derkacs, az ukrán parlament védelmi bizottságának tagja a The Wall Street Journalnak. A hétfői lapjelentés szerint Ukrajna a közeli jövőben bejelenti, hogy tulajdonába veszi a Szovjetunió felbomlása után területén maradt hadászati fegyvereket: 1656 atomrobbanófejet, 130 darab SS–19-es rakétát és 37 hadászati bombázót. A képviselő szerint a 43. rakétás hadosztály állománya kész hűségesküt tenni Ukrajnának, és visszatérnek majd az országba megfelelő képzettségű tisztek. Kijev kész lesz a fegyvereket – az első Start-megállapodás értelmében – 36 százalékkal csökkenteni, de nem kíván csatlakozni az atomsorompó-szerződéshez (amely tiltja atomfegyverek és atomtechnológia továbbadását más országoknak).

A lap szerint az amerikai kormány is felelős azért, hogy Ukrajna atomhatalommá válik, mert megtagadták a kért támogatást. Miután Bill Clinton múlt havi, washingtoni találkozója Anatolij Zlenko ukrán külügyminiszterrel fagyos volt, az elnök nem fogadta Leonyid Kucsma miniszterelnököt és Amerika minden támogatást attól tett függővé, hogy Ukrajna lemond az atomfegyverekről.

Megfigyelők emlékeztetnek rá, hogy Zlenko washingtoni látogatásán közölte: az atomfegyverek leszerelése több milliárd dolláros költséggel jár, amire országának hiányoznak a forrásai. Az amerikai törvényhozás korábban 800 millió dollárt szavazott meg a volt szovjet atomfegyverek megsemmisítésére és ennek arányos részét felajánlották Ukrajnának – de többet nem.

Boszniai rendezés aláírás után

■ Nyolc hónapos szakadatlan tárgyalás és fáradhatatlan közvetítések után végre a boszniai szerb fél is aláírta a Vance–Owen rendezési tervet, de az érintett felek egyáltalán nem látszanak megkönnyebbültnek, a boszniai békéhez nehéz és rögös út vezet. A legnehezebb helyzetben dr. Radovan Karadzic van: neki kell rávennie a boszniai szerb parlamentet arra, hogy tíz napon belül hozzon új döntést, vonja vissza határozatát, amelyet egyhangúlag fogadott el a rendezési terv elvetéséről. A költő-pszichiáter-hadvezér-elnök most elveszti államfői ambícióit, hiszen a boszniai elnökségben egy lesz a három egyenrangú nép vezetője sorában, elveszti a meghódított területek csaknem felét, nem kapja meg a Nyugat-Boszniába vezető szerb folyosót sem, s végül érezhetően meglazult kapcsolata eddigi patrónusával, Slobodan Milosevic szerb elnökkel.

A boszniai muzulmánok nem is hisznek a szerb aláírásban, s azt hangoztatják, hogy katonai nyomás nélkül sosem írta volna alá Karadzic a tervet. Az athéni konferencia valójában az utolsó lehetőség volt számára – Warren Cristopher amerikai külügyminiszter árról nyilatkozott Londonban, hogy a katonai nyomást fenn kell tartani Szerbiával szemben, mert túl sok ígéretet szegtek már meg, s túl sok szenvedés volt már Boszniában. A boszniai muzulmánok eleve kétkedéssel fogadták a béketervet, Alija Izetbegovic elnök napokig tartó töprengés után írta csak alá New Yorkban a dokumentumot, nem bízott annak megvalósíthatóságában, de nem akart a rendezési folyamat kerékkötőjévé válni. Emellett ígéretet kapott Bosznia újjáépítésének segélyezéséhez is, sőt mi több – ő tudta, hogy a szerbek akkor nem fogják aláírni, tehát túl nagy kockázatot nem is vállalt. Most a szerb aláírás is megtörtént, s elmarad az intervenciónak az a fajtája, amelyben a boszniai muzulmánok bíztak, nem kapnak hathatós segítséget tehát a „felszabadítási" harchoz sem, legalábbis Nyugatról nem. Ezek után következik az ENSZ-ellenőrzés alatti közös élet, amiben voltaképp senki sem hisz túlzottan.

Szerbia számára azonban létfontosságú az, hogy a boszniai szerbeket rávegye a béketervre, noha ez nyilvánvalóan az eredeti belgrádi tervek kudarcát, Nagy-Szerbia magvalósításának halasztását, illetve elvetését jelentheti. Slobodan Milosevic televíziós interjújában energikusan síkraszállt azért, hogy a tervet végre fogadja el a boszniai szerb parlament is, s szorítsa háttérbe a radikális hangadókat. A tűzszünet megsértőit pedig a legkeményebben elítélte: ők saját népük ellen követnek el támadást – mondta.

Milosevic több érvet hozott fel, ami meggyőzheti a szerb parlamentet – területi, államijogi és biztonsági megfontolásokat. Eszerint a területek 45 százaléka szerb kézen lesz, semmilyen szín alatt sem gátolhatják a szerb területek kapcsolatát egymással. Vuk Draskovic, a szerb ellenzék egyik vezetője tette fel a lényegre tapintó kérdést: akkor miért is nem írták alá a tervet már április 26-án, a szankciók megszigorítása előtt?

Évek, évtizedek múltán talán majd megtudhatjuk, mi volt az a végső érv (fenyegetés), melynek hatására végre sarokba lehetett szorítani a boszniai szerbek vezérét Athénban. Jelenleg több okra is tippelhetünk, egyedül annyi bizonyos csupán: Karadzic aláírta a Vance–Owen-féle béketervet. Ez, mint ellenlábasa, Izetbegovic bosnyák államfő állítja, annyit jelent: a szerbek elismerik az egységes – félautonóm kantonokra osztott – Bosznia –Hercegovinát, aminek pilanatnyilag ő a legális elnöke. Karadzic mindemellett elégedettnek tűnt, mikor a Szarajevó melleti főhadiszállásra, Palera távozott. Aláírását szerdán a helyi szerb parlamentnek is meg kell erősítenie.

A béketervvel kapcsolatos sajtóközlemények nem fogalmazzák meg egyértelműen, ki miről mond le, cserébe milyen garanciákat kap.

A béke fenntartói az ENSZ-csapatok lennének, mint Cipruson. Ott például huszadik éve „béke honol" a fővárost kettéosztó fal két oldalán, de a törökök hallani sem akarnak arról, hogy közös államban éljenek a görögökkel.

Cipruson az idők során megtörténtek a „békés lakosságcserék", ami gyakorlatilag etnikailag tiszta területeket eredményezett. A további konfrontáció lehetőségét így sikerült a minimumra csökkenteni. Békétlen béke ez valójában. Tartok tőle, Boszniában is hasonlóra számíthatunk, legalábbis a papírforma szerint.

A Vance–Owen-páros erőfeszítései egy békés békétlenség kikényszerítésére irányulnak. Jobb, megvalósíthatóbb ötlete – legalábbis egyelőre – nincs senkinek.

Varga Iván

■ *Moszkvai május I-je*

Orvosi mérleg

A szombati, közel kétórás moszkvai összetűzés idején és közvetlenül utána 579 személy kért és kapott elsősegélyt – közölte az orosz főváros egészségügyi szolgálata hétfőn. A kommunista tüntetők és a rendőrök közelharca után összesen 40 személyt kellett kórházba szállítani. A kórházban kezeltek között 27 rendőr van. Továbbra is életveszélyes állapotban van a rohamrendőrség egyik tagja, aki súlyos koponyasérüléseket szenvedett az összecsapásban.

Borisz Jelcin orosz elnök, aki hétfőn rövid látogatást tett a Moszkva melletti Zelenográdban, közölte: ki fogja vizsgáltatni a történteket, hogy a felelősök elnyerjék megérdemelt büntetésüket. Az államfő elmondta, hogy maga is megnézte az összetűzésről készített videofelvételeket, és valósággal elszörnyedt a látottaktól. Jelezte, hogy a népszavazás hivatalos eredményének május 5-i kihirdetése után határozza meg további lépéseit, amelyek – mint hangsúlyozta – az új alkotmány elfogadására fognak irányulni.

Eközben a moszkvai Fehér Ház, az orosz parlament épülete körül folytatódott a szombat óta tartó kommunista-konzervatív tüntetés, amelynek egyes résztvevői sátrat verve az épület melletti gyepen, éjjel-nappal a helyszínen tartózkodnak.

A hétfői röpgyűlésen, amelyen több parlamenti képviselő is megjelent, a résztvevők minimális prograként fogalmazták meg Borisz Jelcin eltávolítását az államfői tisztségből. A maximális program – mint közölték – a Szovjetunió és a szovjethatalom feltámasztása. Emellett kilátásba helyezték a sajtóval való leszámolást is.

■ *Bérégovoy öngyilkossága*

Kijátszotta kísérőit

■ Megállapították, hogyan lett öngyilkos a volt francia miniszterelnök, Pierre Bérégovoy, miként jutott hozzá személyi biztosítója szolgálati fegyveréhez. Mint a vizsgálat kiderítette, a volt miniszterelnök, aki egyúttal Nevers város polgármestere volt, szombaton délután egy, a város közelében lévő kempingben tett látogatást. Ennek befejeztével megkérte kísérőjét és gépkocsivezetőjét, hogy hagyják magára autójában, mert bizalmas telefonbeszélgetést akar onnan folytatni helyettesével. Ezt használta ki arra, hogy magához vegye a biztonsági őr fegyverét a kesztyűtartóból. Ezután az őrt a helyszínen hagyta, hogy várja ott a polgármesterhelyettest, a gépkocsival viszont egy közeli csatorna partjára vitette magát, ahol már máskor is tett sétát. Innen a sofőrt visszaküldte az őrért. Ezután emelte torkához a fegyvert, a lövedék itt hatolt be fejébe és keresztülment a koponyán.

A gépkocsivezető az őrrel visszatért, de útközben már felfedezték, hogy hiányzik a Magnum típusú fegyver. Keresni kezdték a volt miniszterelnököt, akire egy fa tövében bukkantak rá.

Koresh – Koresh

■ Törvényszéki orvosszakértők azonosították David Koresh, a texasi davidista szekta tűzhalált halt tagjai vezetőjének holttestét. A texasi kisváros közelében megtelepült szektának otthont adó farmépület április 19-én égett le, miután az amerikai szövetségi nyomozóhivatal, az FBI emberei 51 napos ostromzár után erőszakkal próbálták meg az épület elhagyására kényszeríteni Koresht és híveit. Sokáig feltételezték, hogy a szektavezér, a 33 éves David Koresh egy földalatti kijáraton kimenekülhetett az épületből. Koresh holtestét a fogazat és röntgenvizsgálatok alapján azonosították. Halálának okát még nem tudták megállapítani, mivel a fejen lőtt sebet is találtak.

SZENZÁCIÓ

■ *Tengerészlányok*

A létszámhiány megszüntetése érdekében ezentúl nők is teljesíthetnek szolgálatot Oroszország balti-tengeri flottájánál; az utóbbi hónapokban már 1500 nő öltötte fel az orosz tengerészek fekete egyenruháját. A térségben állomásozó orosz hadihajókon egyre kínzóbb a létszámhiány, s a közeljövőben újabb 4500 tengerész szerel le. Helyükre csak 650 férfit soroztak be, s ezért fogadják örömmel a gyengébb nem képviselőit.

■ *Új módszer a fogyásra*

Különös, de igen célravezető módszert választott a fogyáshoz egy New Yersey-i ingatlanügynök: saját képével és „Figyeljetek!" felirattal plakátokat helyeztetett el az utcákon, felajánlva, hogy 25 ezer dollárt fizet bárkinek, aki rajtakapja, amint éppen valamelyik étteremben falatozik. Az illető – akinek a jelek szerint van mit a tejbe aprítania – jelenleg 145 kilót nyom, s kilencvenre szeretne lefogyni. Az ajánlat 1994 április elsejéig, avagy a kilencven kilós határ elérésének napjáig érvényes.

GÖRÖG NYÁR!
Kréta, Korfu, Toló, Chalkidiki, Asprovalta, Rodos, Paralia elérhető árakon repülővel, luxusbusszal, egyénileg. Ajánlataink között olasz, spanyol, isztriai tengerpart.
BEVÁSÁRLÓUTAK:
Isztambul luxusbusszal, Trieszt, München, Bécs.
Koffer Utazási Iroda
Szeged, Bárka u. 11/B
Tel.: 314-374.

■ *Hruscsov félig analfabéta volt*

■ *Andropov után már Gorbacsovnak kellett volna jönnie*

Zamjatyin így emlékszik

Andropov halála után Brezsnyev foroghatott a sírjában, amikor nem Gorbacsovot, hanem Csernyenkót választották meg az SZKP vezetőjének – nyilatkozta Leonyid Zamjatyin a Kontinent című szófiai napilapban megjelent visszaemlékezésében.

A már nyugdíjas Zamjatyin, aki diplomataként, a TASZSZ vezérigazgatójaként, az SZKP KB nemzetközi osztályának vezetőjeként dolgozott, s a Politikai Bizottság 12 bizottsága közül 11-nek is a tagja volt, közelről figyelhette Hruscsov, Brezsnyev, Andropov, Csernyenko és Gorbacsov tevékenységét, beleláthatott a Kreml kulisszatitkaiba.

Zamjatyin szerint Hruscsov félig analfabéta volt. Négy általános osztályos végzettsége után elvégezte a legfelsőbb pártiskolát, de például fel kellett olvasni neki, mert egyedül nem szeretett olvasni. Zamjatyin szerint Hruscsov helyett mindent Nadja, a pártvezető gyorsírója írt, Hruscsov keze írásával egyetlen dokumentum sem található az egykori Központi Bizottságnál. A visszaemlékező szerint Brezsnyev ereje éppen gyengeségében rejlett, mármint abban, hogy a Hurscsov-ellenes palotaforradalmat végrehajtó erők számára Brezsnyev kompromisszumot jelentett. Tulajdonképpen véletlenül lett az SZKP és a szovjet állam vezetője. Az első időkben Brezsnyev még azt mutatta, hogy tud dolgozni, azonban 1976-tól – két agyvérzés után – a gyakorlatban szellemileg impotenssé vált. Brezsnyev beteg volt, azonban környezete szüntelenül arról biztosította, hogy „államférfigéniusz" , s győzködték, hogy írja meg visszaemlékezéseit a „Ksi-földről", amelyen aztán egy egész kollektíva dolgozott. Az országot lényegében az Usztyinov-Andropov-Gromiko triumvirátus irányította, s nem igaz, hogy Szuszlov erős figura lett volna – nyilatkozta Zamjatyin.

Zamjatyin szerint az afganisztáni bevonulásról mindössze 6 ember döntött. A Politikai Bizottság kiválasztottjainak szűk körű ülésén Csernyenko vezette a jegyzőkönyvet, amely szerint Brezsnyev is megszavazta az afganisztáni szovjet lépést.

A visszaemlékező szerint Brezsnyev Andropovban látta utódját, s mindenki megkérdezése nélkül nevezte ki az egykori magyarországi nagykövetet Szuszlov helyére, az SZKP második emberévé. Zamjatyin szerint Andropov már ekkor beteg volt, de ezt csak kevesen tudták.

Andropov halála után Gorbacsovnak kellett volna jönnie, azonban az utolsó pillanatban Usztyinov marsall nem terjesztette elő a főtitkárrá történő választásárál szóló javaslatot. Zamjatyin szerint nagy hiba volt, hogy Gorbacsov csak Csernyenko után került az SZKP élére.

Zamjatyin elismerte, az akkori rendszer egyik legfőbb hibája az volt, hogy a szövetségbe tömörült különféle országokat egy központ, egy párt irányította. Másolták egymást, mindenekelőtt pedig a nagy testvér példáját. Mindörökre együtt a Szovjetunióval, és mindörökre együtt a szovjet hibákkal. Egyedül Gomulka helyezkedett szembe mindezzel élesen. Mi disszidensnek tartottuk őt, aki elég gyakran vitatkozott Hruscsovval. Gomulkának az volt az álláspontja, hogy a szocialista közösséget független államoknak kell alkotniuk, amelyeket gazdasági elvek egyesítenek, de nem irányíthatja őket egyetlen központ. A másik oldalon állt például Todor Zsivkov, aki nem egyszer felvetette Brezsnyevnek, hogy országa 16. köztársasagként csatlakozna a Szovjetunióhoz – mondta Zamjatyin.

DR. JURIJ VASZILJEVICS KOLBASSIN
orvos, természetgyógyász, bioenergetikus, csontkovács
RENDELÉSÉT MEGKEZDI SZEGEDEN,
1993. május 4–21-ig
a Boldogasszony sgt. 30. szám alatt.
Bejelentkezés telefonon
máj. 4-től, de. 9–13, du. 15–19 óráig.
Telefon: 310-213.

Egy ember, egy színház és a költészet

Vicky Messica tegnap este lépett fel Szegeden, a JATE-klubban

■ Már csaknem tíz éve annak, hogy Messica és csapata létrehozott Párizs szívében egy mágikus szentélyt. Egy színházat, *a költészet nyitott templomát,* mely nem hasonlítható egyik más társához sem.

Tegnap egyedül volt a színpadon, a néhai költő-író *Blaise Cendrars* verseit tolmácsolta, akiről Apollinaire így vélekedett: *„Miután elolvastam New York-i Húsvétjait, rájöttem, innentől kezdve lehetetlen úgy írni, mint azelőtt". Vicky Messica* „Blaise comme Cendrars" előadása szigorú, érzéki és őszinte volt. A Marc Legrand által okosan és pontosan kiválasztott szövegek, a vers és a próza úgy láncolódtak egybe, mint ahogy az élet folyása, kérlelhetetlenül, ok-okozatian. Messica beavatta saját kábulatába a nézőt. Az írás szavai vibrálva bugyogtak föl, hogy mindenki számára kitárják a mű teljes megértésének kapuit.

Jean-Philippe Azéma rendezése, a szegényességükben szépséges igazian „cendrars-i" díszletek, a finom és egyszerű fényjátékok és zenei aláfestések mind-mind hozzájárultak az előadás színvonalának növeléséhez. Vicky Messica egyszer azt mondta: *„Csinálni akarok egy Cendrars-t. Ismerem írásainak ízét, bámulom képzelőerejét és tehetségét."*

Valóban, neki a JATE-klubban ez tegnap sikerült.

■ Keresztelő a szakközépiskolában

A vendéglátó Krúdy

■ A Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Iskola a múlt héten pénteken ünnepélyesen felvette Krúdy Gyula nevét. A névválasztás először kissé meglepőnek tűnik. Miért és hogyan választották ezt a nevet? – kérdeztük *Fekete Zoltánt,* az iskola igazgatóját.

– Két éve fogalmazódott meg bennünk, hogy jó lenne valakihez kötődni, s ezzel az iskolában hagyományt indíthatnánk útjára. Iskolánk nevére pályázatot írtunk ki. Két név merült föl a választás előtt: Kass János és Krúdy Gyula neve. A diákbizottság, a szülői választmány és a tantestület szavazatai alapján választottuk a Krúdy nevet. Ez a név nem elcsépelt, keveset használják, és némi köze is van a vendéglátó szakmához.

■ ***„Krúdy Gyula irodalmi pályázat"-ot is hirdettek. Milyen eredménnyel járt?***

– Tizennégy tanuló adott be pályamunkát. A legjobb dolgozatokból a *Bukta* című suliújságunkban közöltünk részleteket.

■ ***Említette, hogy hagyomány indulhat útjára. Milyen terveik vannak?***

– Az év végén emléktúrát szervezünk elsősorban Krúdy szülőhelye környékén, azokkal a tanulókkal, akik valamilyen téren kiemelkedő munkát végeztek. Ezt megismételhetjük bizonyos időszakonként. Gondoltunk arra is, hogy Krúdy születésének napjára ismét pályázatot írunk ki. Már kaptunk leveleket más, Krúdy nevét viselő iskoláktól, és úgy gondoljuk, hogy a névfelvétel alkalmat ad arra is, hogy iskolai kapcsolatainkat kibővítsük.

■ ***Az iskolában van erre igény?***

– Igen. Nálunk hagyományai vannak a nyelvi vetélkedőknek. Jónéhány Kazinczy-díjas tanuló került már ki az iskolánkból. Az irodalom terén kevesebb sikert mondhatunk magunkénak, de a Krúdy-pályázatunk eredményei azt mutatják, hogy van rá igény. Az iskolaújságunk eddig megjelent számaiból is látható, hogy jónéhány jótollú diák jár hozzánk.

■ ***A szakmán belül a diákok hogyan kamatoztathatják nyelvi, irodalmi ismereteiket?***

– Azt hiszem, erre nagyon jó példa volt az a receptfordító verseny, amit tavasszal rendeztünk meg. De számos szakmai versenyt építhetünk a nyelv és az irodalom köré, aminek az eredményeit később hasznát vehetik a tanulók.

P. Sz.

■ Restaurálják az Aba Novák-freskót

Kegyetlenség, cementhabarccsal

Visszafogott lélegzettel figyeli mindenki, ahogyan *Szentkirályi Miklós és Lente István* restaurátorok daruskocsi platójáról szemrevételezik az alig lepedőnyi helyen kiszabadított freskót, bár a sűrű fejingatás senkit sem lep meg: nehéz munka lesz.

A feltárást végző *Forrai Kornélia* 1986 óta kutatja az Aba Novák-művet, azóta gyűjti az eredeti freskóról szóló fotókat, dokumentumokat is. Előzetes szakvéleményéből már kiderült, hogy 320-350 négyzetméteres felület helyreállításához idő és türelem kell, s ezt most csak megerősítheti.– Minden részletre kiterjedő felújítási munkára lesz szükség. Cementes habarccsal és éppen ez adja a nehézséget, mert a cement keményebb anyag, mint az alatta lévő mész-homokos vakolat.

■ ***Mennyi idő alatt lehet elkészülni vele?***

– Ez nyolc-tíz ember kétéves munkája a restaurálás. Csak a restaurálás, az épület helyrehozataláról nem beszélek, mert az építészi probléma. Most kezdődött a kutatás arra vonatkozólag, hogy a freskót milyen módszerrel lehet kiszabadítani, és milyen állapotban van a habarcs alatt.

A szakértők vésője nyomán hull a rég felhordott szürke vakolat. A megkezdett helyen elég könnyen, néhány milliméternyi a felhordott habarcs. Másutt egy-két centiméteres is lehet, nem egyenletes. Lente István, amikor alászáll a daruval, tovább ingatja a fejét.

– Nagyon nehéz feladat.

■ ***Miért?***

– Kegyetlen dolgot csináltak 49-ben a freskóval. Cementes fröccsöléssel fedték el, és ha leválasztunk egy darabkát, akkor a hátoldalán ott a festék. A festék erősebben tapad ehhez az erős cementhez, mint a falhoz.

■ ***Amit levettek, elég vékony réteg, másutt sokkal vastagabban áll a vakolat...***

– Nagyon reméljük, hogy sok helyen ennél jobb lesz. De a színeken is múlik. A fekete és a sötét színek általában gyenge kötésű festékek, így valószínűleg jobban sérültek, a világosabb színek pedig kevésbé. Reméljük, azért több marad mint ami a kiszabadított részen látszik; ez a rész már a levakolás előtt is sérült volt.

■

Hogy az eredeti freskót egészében helyre lehet-e állítani, abban Szentkirályi Miklós is csak reménykedik.

– Nagy munkával és szorgalommal, két-három év alatt többé kevésbé igen. Centiméterről centiméterre kell haladni, rettentő lassú munka.

■ ***Milyen módszerrel lehet majd dolgozni?***

– Úgy tűnik mechanikusan, de erre vonatkozólag most folyik a kutatás. Szerintem is a cementes vakolat a fő baj, ami sokkal erősebb, mint maga a festék.

■ ***A hasonló munkák mit mutatnak?***

– Tulajdonképpen a székesfehérvári Aba Novák-freskó hasonló állapotban van. Két éve folyik a restaurálása, most tartanak félúton. Ott csak meszelve volt, egy részét viszont elpusztították. Ha itt Szegeden is korábban lemeszelték volna, vagy valamilyen gyengébb kötőanyagot tettek volna rá, akkor nem lenne ekkora baj. Túl jó munkát végzett az illető.

A kuratórium már előzőleg felújítási tanulmányt készíttetett, mely szerint előbb az épület helyreállítása kezdődik el, a homlokzati vakolás, a falszegélyek elkészítése, s csak eztán a freskó restaurációja, hiszen az utólagos épületmunkák veszélyeztetnék a már restaurált freskó állapotát. Mindkét munka sok pénzbe kerül, amiben viszont a kuratórium szűken van. Dr. Berekné dr. Petri Ildikó, a kuratórium elnöke:

– Hétmillió forintra van szükségünk ebben az évben, hogy elkezdődhessenek a tervezési és az épületfelújítási munkálatok. Ez utóbbi az alapítványon kívüli költség. A pénzügyi fedezetet a szegedi önkormányzat hozzájárulása, Aba Novák Vilmos lányának felajánlása és további adományok fedezik, természetesen minisztériumi támogatásra is számítunk, hiszen pályázat megy a művelődési és a honvédelmi minisztériumba is. Reménykedem, hogy elég lesz a pénz, de elégedett csak akkor leszek, ha kész lesz minden. Úgy érzem, ha most nem kezdjük el a freskót kiszabadítani, már késő lesz.

■

Egyéni támogatók számára az Aba Novák Alapítvány bankszámla száma: OTP 37251-8.

Panek József

Aba Novák-dokumentumok kerestetnek

Aba Novák Vilmos festő és grafikus születésének 100. évfordulója alkalmából 1994. március 15-én centenáriumi kiállítást rendez a Móra Ferenc Múzeum.

A kiállítás anyagához és az ebből az alkalomból megjelenő katalógushoz várják azokat a magángyűjteményben is fellelhető alkotásokat, dokumentumokat, fotókat, amelyek a művész munkásságával kapcsolatosak. Cím: 6720. Szeged, Széchenyi tér 10-11., Aba Novák Alapítvány.

■ Belgiumi megmérettetés előtt

Musica Parlante,

avagy a barokk korhű beszéde

■ ***Mit jelent az együttes neve, a Musica Parlante?***

– Szó szerint: beszélve zenélést. Néhány éve kezembe került egy könyv, A beszédszerű zene, ez volt a címe. Akkor világosodott meg előttem, hogy a barokk zenének nem csak a historikus kutatások által felmutatott külsődleges jegyeit lehet követni, de ez a zene beszédszerűvé is tehető. Mert a beszéd soha nem egyenletes, kiemelt hangsúlyok, összevont szavak, hatásszünetek vannak benne, s e sajátosságok, a retorika törvényei, a zenében is megjelennek, persze annak egyedi anyagához igazítva. Amióta erre rájöttünk, mindannyian tudjuk, én is, a növendékek is, hogy miért volt kezdetben jószándékú, bár némileg erőltetett a játékunk.

■ ***Elsősorban tehát barokk zenét játszanak.***

– Igen, de a játékunkat én inkább stílustanulmánynak nevezném. Mindannyian tudjuk, hogy a romantikus korszak hatalmas önbizalmával a barokk zenének egy átformált előadói stílusát hagyományozta ránk. A romantika egyik eszköze a patetikus előadásmód: hogy a mű állandóan szavaljon, hogy mindig egy magasabb szférában mozogjon, s ilyen felfogásban az ember azt gondolná, hogy Bach is, Handel is rettentő fennkölt lehetett, pedig ez nem igaz. A romantika kissé hamis barokkképet hagyományozott ránk, s mi, a zenekari munka révén ezt szeretnénk korhűvé tenni.

Az együttzenélést hat évvel ezelőtt kezdték el, de csak második éve, hogy nevet választottak maguknak. Azóta lépnek fel gyakrabban, legutóbb április 18-án, a felsővárosi templomban adtak koncertet. – Iskolai zenekar – mondja a Musica Parlanteről a karmester, Meszlényi László – amely a tanulmányi munka részeként, csupa főiskolai hallgatókból alakult. Előadásaik mindenesetre felnőtt munkáról tanúskodnak.

■ ***Gondolom, az előadási módot illetően vannak nézetkülönbségek karmester és növendékei között. Enged-e beleszólást saját elképzeléseibe?***

– No, itt nagy demokrácia van! Néha azon gondolkodom, nem engedem-e túlságosan el a gyeplőt. Dehát, egyáltalán nem biztos, hogy mindig nekem van igazam. Az ötletekről, a véleményekről „népszavazás" dönt, amiben nekem persze legalábbis két szavazatom van. Mindent kipróbálunk, és a nekünk legjobban tetszőt valósítjuk meg. Ezen nem lehet csodálkozni: minél „nagyobb" a zene, annál több lehetséges olvasata van.

■ ***Legutóbbi koncertjükön úgy éreztem, a templomi helyszín is hozzáadott valamit a barokk hangzáshoz...***

– Igen, szívesen játszunk templomban, egyszerűen azért, mert e művek közül nagyon sokat oda szántak. Számos barokk műbe már megírásukkor belekalkulálták, hogy a visszhang visszadobja majd a hangokat. A templomi belső olyan aurát ad, amelyben a kóbor hangok visszatérésével egy gazdagabb hangzásképet alakul ki.

■ ***Ez a koncert főpróbája volt egy külföldi fellépésnek.***

– Valóban, csütörtökön – a Szegedért Alapítvány és a Centrum Áruház támogatásával – Belgiumba utazunk, ahol minden évben megrendeznek egy énekkari, vagy zenekari ifjúsági fesztivált. Célunk természetesen az, hogy kiváló minősítést szerezzünk, megismételve a Weiner Leó Kamarazenekar s a Canticum Kamarakórus korábbi sikerét.

Csikós Zita

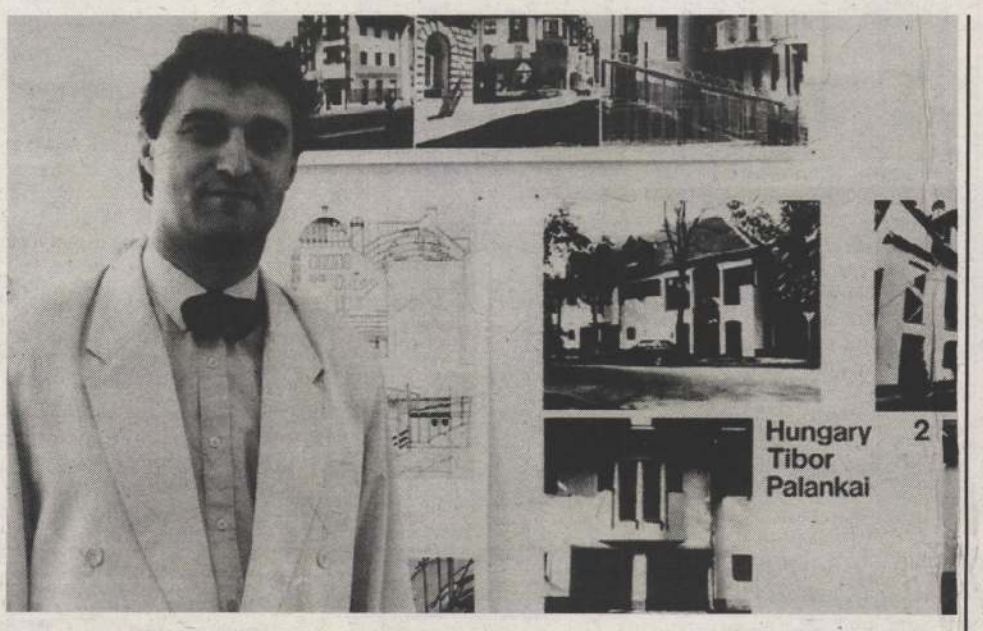

Fotó: Révész Róbert

Szálak az emberek között

Palánkai Tibor szegedi építész kitüntető meghívást kapott a legutóbbi Belgrádi Építészeti Triennáléra. A világ építőművészetét reprezentáló anyag fotóiból a Móra Ferenc Múzeum második emeleti kiállítótermében nemrég nyílt kiállítás május 16-áig tart nyitva. Palánkai Tiborral a három évenként sorra kerülő esemény jelentőségéről beszélgettünk.

■ *Hogyan talált Önre Ivica Mladjenovic, a triennálé szervezője?*

– Szinte mesébe illő körülmények között: Szegeden jártában itt sétált az Oskola utcában, és meglátta a házamat, amelyben magam is lakom. Kérdezősködni kezdett a tervező után, majd hazautazása után jelentkezett. Azt írta: ha vendégül látnám, szívesen megismerkedne velem, és kíváncsi lenne más munkáimra is. Bevallom, furcsálltam a dolgot, de aztán mégis létrejött a kapcsolat. Megnézte a házaimat, és később meghívott a harmadik, 1991-ben rendezett Belgrádi Építészeti Triennáléra. Az elsőn, 1985-ben még nem szerepelt magyar; '88-ban Makovecz Imre és Finta József alkotásait mutatták be, ezután következtem én.

■ *Kicsoda valójában Mladjenovic, és miért fontos számára ez a kezdeményezés?*

– Ő maga is építész, könyveket is írt, és egyszer csak fejébe vette, hogy itt, Közép-Európában, a keleti és nyugati kultúra és gondolkodásmód határán kapcsolatot teremt a világ építészei között. Először a legnagyobbakat kereste meg, és anyagot kért tőlük, méghozzá ingyen. Ehhez tudni kell, hogy a vezető amerikai építészek, a szakma csillagai egyetlen rajzot kétezer dollárért adnak ki a kezükből. Mladjenovic megnyerte a támogatásukat. Most már ott tart, hogy szerte a világon közel harminc rangos építész segíti az újabbak kiválasztását. A triennálén ugyanis mindenki csak egyszer kap lehetőséget, a cél az, hogy mindig mások mutatkozhassanak be. És még valami Ivica Mladjenovicról: származására nézve horvátnak mondja magát, a felesége viszont szerb, és Belgrádban laknak; családjának egy része viszont Zágrábban él, és mivel a két város között nincs semmiféle kapcsolat, az én közvetítésemmel üzennek egymásnak. Meggyőződésem szerint törvényszerű, hogy éppen egy közép-európai ember vállalja a kapcsolatteremtés misszióját. Nézzük a magyarokat: génjeinkben, zsigereinkben keletiek vagyunk, mégis elsajátítottuk a nyugati, vagy ha úgy tetszik, európai szellemiséget. Egy ilyen (nem túlzás) világakció nem is indulhatott volna máshonnan.

■ *Melyek a kiválasztás szempontjai?*

– Az első természetesen a minőség; igyekeznek elkerülni az egzotikum csapdáját. Minden stílus és irányzat egyformán helyet kap, a legszélesebb látókörben. A legfontosabb cél a megismerkedés, s az ebből fakadó kölcsönhatás. A világot elárasztó angolszász „kulturhenger" áldozatai lehetünk, ha – egy furcsa kifejezéssel élve – „nem létezhetünk saját korunkban", azaz nem érvényesül a „kis kultúrák" nagyokat is megtermékenyítő hatása, ami az említett „nagyoknak" éppoly fontos, mint például nekünk, mert ők is gazdagodnak belőle. Ezeket a szálakat szövi az építészet területén Ivica Mladjenovic. A triennálé anyagát ugyanis az egész világon körbeviszi, s kisebb-nagyobb válogatásban mutatja be.

■ *Az Ön munkájára milyen hatással volt a meghívás?*

– Számomra azért volt nagy jelentősége a részvételnek, mert erőt és ösztönzést adott. Lelki terhek és félelmek alól szabadított föl, amelyek mind az elszigeteltségből fakadtak. Mladjenovic legnagyobb érdeme az, hogy folyamatosan bizonyítja: a magyar, és egyetlen más kisebb nemzet kultúrája sem alacsonyabb rendű másokénál!

Nyilas Péter

A barna kenyér

Komoly hadfiak kardal való vagdalkozásához lett hirtelen hasonlatos dr. Bottka Sándor István nyugdíjas ügyvéd és dr. Tráser Ferenc vállalati igazgató szóváltása a Délmagyar hasábjain. A malomipar embereit szíven ütötte a kifejezés, amely a gabonaipar urainak nevezte őket, Bottka urat viszont az ütötte szíven, jóval előbb, hogy azt tapasztalta, beszüntették a barna rozsliszt és a Graham-liszt árusítását, így nem tudnak otthon sütni. A pengés szóváltás, sőt az utána következő még egy levél indított el bennünket, hogy mindezt saját tapasztalatainkkal is kiegészítsük.

■ Az igazgató titkárnőjét a pár perces várakozás alatt kikérdeztük, ő is a barna kenyeret szereti jobban. A műszakiigazgató-helyettes és virtigli molnár Kecskeméti Gábor is azt mondja, a kenyérlisztből sütött kenyeret szereti, a kalácsot pedig legföljebb húsvétkor, és a rozsos kenyér mellett teszi le a hűségesküt maga az igazgató is. Ennyire egy nyelvet ritkán beszél két összevitatkozó fél!

■ ***Akkor miért nem árulnak barna lisztet?***

– Árulunk! Tessék elmenni a Szent István térre, és győződjön meg róla.

■ ***A Gogol utcaiban állítólag nincsen.***

– Megszűnőben van az a boltunk, szeretnénk visszamenni a Kiss Ernő utcába, biztosan azért. Egyébként úgy kell nekünk most ez a vita, mint üveges tótnak a hanyattesés, hiszen rozsot csak a mórahalmi malmunk őröl, az pedig május első felében új gazdára talált.

■ ***Lehet, hogy abba is hagyja a rozs őrlését?***

– Elvileg lehet, de mi reménykedünk benne, hogy megtartja.

Elmondom, mennyire lelkendeztek annak idején a homokon gazdálkodó termelőszövetkezetek közgyűlésein, hogy búzát termelnek már, nem rozsot. Kénytelen voltam előre jövendölni, küszöbön az az idő, amikor állami támogatással kell ösztönözni az embereket a rozs termesztésére. Tévedtem, hiszen minden támogatás megszűnőben van, de tény: Mórahalom, Rúzsa, Zákányszék és Domaszék határában összesen talán hatvan hektáron terem az idén. Minden igényt ki tudnak azonban így is elégíteni. A szovjet hadsereg kivonulása után műszakot kellett csökkenteniök a mórahalmi malomban.

■ ***Hogyan függ össze ez a kettő?***

– Nem úgy, hogy ők jöttek volna malmi munkásnak, hanem úgy, hogy jelentős mennyiséget az öthalmi laktanyába szállítottunk. Ők ugyanis ragaszkodtak a teljes kiőrlésű rozslisztthez. VHL-nek, Vörös Hadsereg-lisztnek mondtuk.

Ezt hívjuk mi közönségesen barna lisztnek, a belőle sütött kenyeret pedig Petőfi is feketének írta, bár vers közben barnának is mondja. Talán mások is emlékeznek még rá, ahogy elkezdtünk külföldre járni, Keletről is, Nyugatról is jöttek a hírek, milyen fekete a kinti kenyér. Némi büszkeség is lapult mögötte, kihúzhattuk magunkat: de a mienk fehér! Mint a kalács, olyan.

■ ***A mostani barna-imádat Keletről vagy Nyugatról gyűrűzött be hozzánk?***

– Egészen biztos, hogy Nyugatról. Bár ott az a divat, hogy mindenfélét sütnek. Sokat fehérből és sokat barnából. Ahogy a kedves vevő akarja.

■ ***Miért lett drágább nálunk a barna?***

– Azért, mert a piac dönt az árakról. A szocializmus politikai gazdaságtana még kimondta, az áru értéke a belefektetett munka értékével egyenlő, de ez saját lábán megbukott már. A kereslet-kínálat törvénye lépett a helyébe.

Ezért panaszolja levélírónk, hogy csemege-áron lehet csak hozzájutni a barna kenyérhez. Ha egyáltalán lehet kapni. Az a hír, a szegedi sütőipar azért nem süt ilyet, mert nincsen rá kereslet.

– Piacellenes lenne, ha rátukmálnánk a sütőiparra a kenyérlisztet. Irtózatos és drága reklámmal el lehetne érni, hogy több fogyjon az egészségesebb barnából, de egyelőre anyagi érdek minket se fűz hozzá, és nyilván a sütőipart se, meg a kereskedelmet se.

Szerencsém volt, hogy beszélgettem a titkárnővel az elején. Ő mondta, itt van a szomszéd utcában a Bajor pékség, ott mindig lehet kapni. Át is mentem azonnal. Pinceboltban kedvesebbet még nem láttam.

■ ***Azt hittem, az új bolt modern elveket vall.***

– Igyekszünk modernek lenni.

■ ***Csakhogy nálunk a modern szó most habfehér kenyeret jelent.***

– Van az is. Bajor zsemlék, finom fehér kenyerek, tessék parancsolni!

■ ***Ilyen kínálat mellett megéri barnát is sütni?***

– Mindent a vevőért! Természetesen megéri. Összes eladnivalónknak több mint a fele barna, félbarna és kornland kenyér.

■ Ezt az utóbbit tessék mondani még egyszer!

– Nem hallotta még? Kornland. Szója, búza, rozsdara és lenmag fölhasználásával készül. Nagyon keresik és nagyon szeretik.

■ ***Önnek nyilván tálalva a teljes készlet. Melyiket szereti?***

– A köményes rozsot. Augusztusban nyílt meg pékségünk, látja, nem is a legforgalmasabb helyen vagyunk, mégis fölkeresnek bennünket az egészen messze lakók is.

Mint Colombo hadnagy, az utcáról lépek vissza:

■ Bocsánat! Miért bajor a pékség?

– A gépeket onnan vettük.

■ És megérte?

– Láthatja. Egymásnak adják a kilincset.

Hárman egymás után fehér kenyeret vettek, négyen meg barnát.

Horváth Dezső

...ványnak

tikai adatok, melyek havi időszerűségükkel rugalmas piackövetést és -felmérést tesznek lehetővé. Magyarán szólva: mindaz, ami elhagyta az országot, vagy beérkezett a hivatalos vámszervek tudtával, lehívható. Például megfigyeltük, hogy paprikaexportunk, a tavalyi nagy panaszáradat ellenére, 1991-ről 1992-re 40 százalékkal emelkedett. Érdekesség, hogy az „ősi paprikatermelő" ország, Ausztria egyik nagy paprikabeszállítónká lépett elő. Hogy mennyire köszönhető ez a kereskedői ügyeskedésnek, döntse el az olvasó... Az is megfigyelhető, hogy a magyar export mely része kerül reexportra más országból – vagyis, mennyire ügyesek vagy ügyetlenek külkereskedőink. Mindezen információhalmozhoz a 486–189-es telefonszámon kell felhívni az ISZV-t, a sípoló hangra egy modem válaszhangot kell adni, és az ügyfél saját számítógépén bekapcsolódhat az üzleti világ információrengetegébe.

Pataki Sándor

Általános iskolások rajzversenye

A Tehetségkutató Rajzverseny *megyei fordulóját* rendezték meg a Tanárképző Főiskola 2. sz. Gyakorló Általános Iskolájában, 126 részvevővel. Az elődöntőből a versenybe került tanulók több kategóriában próbálhatták ki tehetségüket.

1. – Csendélet kategóriában (alsó tagozat, 5–6. o.): *1. Balázsfi Bálint* Gedói Ált. Isk. (felkészítő tanára *Popovics Lőrinc*), 2. *Tápler Kolos* Gedói Ált. Isk. *(Popovics Lőrinc), 3. Tímár Zoltán és Miseta Szilvia,* mindketten Makó, Széchenyi Ált. Isk. (*Miseta István*), *Kakuszi Krisztián* Odessza II. Ált. Isk. *(Szitásné Kőszegi Irén).* 7–8. osztály: *1. Varga Viktória* Hódmezővásárhely Központi Ált. Isk. *(Szenténé Kálvai Mária), 2. Bányai Judit* Hmvhely József A. Ált. Isk. *(Mészáros Istvánné), 3. Tóth Ágota* Ásotthalom Ált. Isk. *(Borbás Zoltánné), Oltványi Klára* Béke u. Ált. Isk. (*dr. Kedves Miklósné*). **2. – Portrétanulmány** (5–6. oszt.). *1. Kántor Ágnes* Béke u. Ált. Isk. *(dr. Kedves Miklósné), 2. Tóth Enikő* Makó, Kálvin téri Ált. Isk. (*Jámborné Balog Tünde*), *3. Fodor Krisztina* Makó, Kálvin téri Ált. Isk. *(Jámborné Balog Tünde)* és *Réti Barnabás* Madách Ált. Isk. *(Frank Emese).* 7–8. osztály: *1. Kucsora Márta* Szeged, Fő fasor Ált. Isk. *(Suták Jánosné), 2. Zenke Petra* Hmvhely Tarjáni Ált. Isk. *(Zayzon Ágnes), 3. Tichy Béla* Szeged, Dugonics Ált. Isk. (Stark Béláné). **3. – Alakrajz:** *1. Horváth Réka* Szeged, Hunyadi J. Ált. Isk. (*Korányi Mátyásné), 2. Nagy Péter* Csongor téri Ált. Isk. (*Soltész László), 3. Kiss Beáta* JATE Ságvári Gyak. Ált. Isk. (Kelemen Márta) és *Csanádi Katalin*, Rókusváros II. sz. Ált. Isk. *(Veres Mihály).* **4. – Testek tónusos rajza:** *1. Abov-Abdó Tamás* Szentes Erzsébet téri Ált. Isk. *(Dobó Józsefné), 2. Szabó Szilvia* Mindszent, Dózsa telepi Ált. Isk. *(Nagy Margit), 3. Szalai Károly* Makó, Széchenyi Ált. Isk. *(Miseta István).* **5. – Műszaki rajz:** – *1. Pintér Áron* JGYTF 2. sz. Gyak. Ált. Isk. *(Maróti Antalné), 2. Fábián Nagy Szabolcs* Szentes, Koszta J. Ált. Isk. *(Kéveszkiné Pintér Katalin), 3. Stefanik László* Fő fasori Ált. Isk. (Suták Jánosné) és *Szolnoki Róbert* Zsombó Ált. Isk. *(Zstrosné Vass Judit).* **6. – Plasztikai munkák:** *1. Maróti Tamás* Zsombó Ált. Isk. *(Zstrosné Vass Judit), 2. Kovács Krisztina* Csongrád, Síp u. Ált. Isk. *(Márton Károly), 3. Maráz Péter* Gedói Ált. Isk. *(Lázár Pálné) és Dombi Vera* JGYTF 2. sz. Gyak. Ált. Isk. (*Maróti Antalné).*

A verseny létrejöttét segítette: a Csongrád Megyei Pedagógiai és Közművelődési Szolgáltató Intézet, a Szeged Városi Közművelődési és Közoktatási Iroda, a MATÁV Rt. Szegedi Igazgatósága. A tehetséges gyerekeket *különdíjakkal* jutalmazta: a Minor Kft., a Szögart Shop, a Szögart Stúdió és a Szépmíves Céh művészeti iskolájukba tandíjmentesen veszik fel.

Különdíjak: Szögart Shop: *Kuczora Márta* Szeged, Főfasori Ált. Isk., Szépmíves Céh: *Tápler Kolos* Szeged, Gedói Ált. Isk. Matáv: *Pintér Áron* Szeged, JGYTF II. sz. Gyak. Ált. Isk., *Maróti Tamás* Zsombó, Ált. Isk. A Szögart iskolájába egyéves felvételt nyert: *Szép Katalin* Mindszent, Ált. Isk. Féléves felvételt nyert: *Kántor Ágnes* Szeged, Béke u. Ált. Isk., *Réti Barnabás* Szeged, Madách isk. A Szépmíves Céh tanfolyamán felvételt nyert: *Horváth Réka* Szeged, Hunyadi Ált. Isk. A Minor Kft. a Csendélet kategória minden helyezettjét jutalmazta.

Csepel szakít?

Budapest déli csücske megelégelte, hogy neki sose jutott a fővárosi jóból. Az SZDSZ-es többségi irányítású testület szerint ha önállóak lesznek, rögvest megindulhatnak a fejlődés útján. Legyen hát helyi népszavazás az ügyben!

Állítólag mindent meghánytak-vetettek a képviselők, s szerintük mellettük voksolnak majd az urnákhoz járulók. Csakhogy sok csepeli azt sem tudja, hogy népszavazás vár rájuk. Miért késik a megfelelő tájékoztatás? Hol vannak az érvek és ellenérvek? Hogyan döntsenek ezek után a lakók? Az emberek bizonytalanok, a válásról fenntartásokkal vélekednek. Olcsóbb lesz ezután az élet, vagy változatlan marad? Vagy netán drágább, ahogyan azt Demszkyék állítják? A kerületi vezetők az elszakadást szorgalmazzák, de a többség egyelőre hallgat. Keveset értenek a városháza és a kerületi polgármester közötti erőfitogtatásból.

A csepeli vezetőknek vitájuk van Demszkyékkel a szennyvíztisztító helyét illetően. De a népszavazással nem dől el semmi! A szennyvíztisztító se épül fel anyagiak híján kerületi pénzből, s legfeljebb tíz esztendő múlva lehet szó a most hangoztatott előnyökről. S addigra hol lesznek a főváros mai vezetői? S egy eredménytelen voksolás esetén minden bizonnyal távozik pozíciójából Csepel türelmetlen polgármestere és képviselői is...

❑ *Vannak-e kártékony szekták Magyarországon?* címmel nyílt vitafórumot rendez a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége augusztus 28-án, szombaton délelőtt 11 órakor az Adalbertinumban. Címe: Bp. XI., Előpatak u. 35.

❑ **Egy ismeretlen, 40 év körüli férfi tegnap reggel, Gödöllőn feltörte az ELM Rt. transzformátorállomásának ajtaját. Feltehetően megközelítette a 20 kilovoltos biztosítót, s emiatt halálos áramütést szenvedett.**

❑ Ifjúsági tábor nyílt Csillebércen. A politikával, kultúrával és a fiatalokat érintő kérdésekkel foglalkozó ifjúsági egyhetes rendezvényt tegnap Szekeres Imre, az MSZP ügyvezető alelnöke nyitotta meg.

❑ Háromnapos állásbörze kezdődött tegnap Zalaegerszegen az álláskeresők klubjában, ahol 22 cég és intézmény összesen 192 – zömmel fizikai – munkahelyet kínál. A megyén belül többek között 80 varrómunkást, a székesfehérvári Philips üzembe pedig 60 szerelőt keresnek.

❑ *Pro Cultura Hungarica kitüntetést vehetett át tegnap a művelődési minisztériumban Maria Teresa Angelini, az ELTE Olasz Nyelvi és Irodalmi Tanszékének oktatója. Angelini 1972-ben, pályázat útján került az ELTE Olasz Nyelvi és Irodalmi Tanszékére, ahol olasz irodalmat tanít. Műfordítóként pedig a magyar szépirodalom alkotásait népszerűsíti hazájában.*

Ezredforduló

Az MTV Külpolitikai Főszerkesztőségének Ezredforduló című közép-európai magazinja izgalmas és friss tudósításokkal jelentkezik ma este 18.05 órakor a 1-es csatornán.

A kommunista érában letaglózott görög katolikus egyház napjainkban feltámad Romániában és Kárpátalján. Hogyan élnek a görög katolikusok Magyarországon? Mi a helyzet a csehszlovák határon? A Csehország és Szlovákia közé húzott határ drámai változásokat hozott a határ közelében élők életében. Megrázó tudósítás a művi vetélésnek kitett nők helyzetéről, a növekvő számú abortuszról és az áldozatokról Romániában. Macedónia a Balkán legszínesebb etnikai összetételű és legfenyegetettebb országa. Helyszíni tudósítás az ortodox keresztény macedónok és a muzulmán albánok mesterségesen szított konfliktusáról.

Főszerkesztő: Chrudinák Alajos. Műsorvezető: Csontos Csaba.

❑ *Debrecenben folytatódik az „oktatáspolitikai nagyhét": a határon túli magyar értelmiség továbbképző kurzusa, az Ady Akadémia, a nemzetközi keresztyén felsőoktatási konferencia, illetve a Fidesz közoktatási tanácskozása után tegnap a Medgyessy Gimnáziumban megkezdődött a IV. Osztályfőnöki ankét ötnapos programsorozata.*

❑ Az új közoktatási törvénynek megfelelő iskolai nevelés kialakítása hosszabb időt vesz igénybe, s az átalakítás folyamata 1996-ig is eltarthat. Mindezt Kálmán Attila, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium politikai államtitkára jelentette ki tegnap Nyíregyházán, ahol tanévindító értekezleten tartott előadást.

SIGNAL Discount METEOROLÓGIA

MARAD A MELEG IDŐ

°C 32 25

Az ország északi és nyugati részén időnként megnövekszik a felhőzet, a délutáni órákban záporeső, zivatar lehet viharos széllökésekkel. Máshol kevés felhő, sok napsütés és élénk szél várható. A hőmérséklet legmagasabb értéke 25-32 fok között alakul.
A következő napokban változékonyra fordul az idő, a hét közepén csökken a hőmérséklet.

°C 26 20

ddélután — A HÉTFŐI ELŐREJELZÉS BEVÁLÁSA: JELES. — este

I. Észak-Dunántúl:	III.Duna-Tisza köze:	IV. Északi-hegyvidék:
ERŐSEN FELHŐS 26°	KEVÉS FELHŐ 30°	ERŐSEN FELHŐS 28°
II.Dél-Dunántúl:		**VI.Tiszántúl:**
FELHŐS 32°	TEXO-MAGÁN METEOROLÓGIA	KEVÉS FELHŐ 32°

Budapesten		Légszennyezettség (A nagyvárosok belvárosában)			Budapesten	
Várható:	27-32 °C	CO:	40		Napkelte:	5:52
Átlagos:	26 °C	NO_2:	55	%	Napnyugta:	19:40
Rekord meleg:	35	SO_2:	20		Holdkelte:	14:15
Rekord hideg:	15				Holdnyugta:	23:11

Vízhőmérsékletek: (°C)				Holdfázisok	
Balaton:	23	Adria:	24-27	Újhold	Első negyed
Duna:	18-21	Balti-tenger:	15-17		
Tisza:	23-24	Fekete-tenger:	24-26		
Velencei-tó:	22	Földközi-tenger:	24-27	aug.17.	aug.24.

M31-es univerzális takarítógép a háziasszonyok barátja!
Száraz és nedves takarításhoz, szőnyegre, bútorra, padlóra,
Márkás DeLonghi termék diszkont, 25.999 Ft-os bruttó áron a
BP.XIII. Csata utca 8. Tel.: 129-7427 SIGNAL Discount -tól.
MI ADUNK AZ ÁRRA, EZÉRT ENGEDÜNK BELŐLE

Befejezték Székesfehérváron a városházán az 1940-ben készült Aba Novak Secco című mű restaurálását. A falfestményt, aminek egy részlete az 1938-as kormány tagjait ábrázolja, a múlt rendszerben lemeszelték. Hároméves munkával Hernádi György festőművész állította helyre a művet
MTI – Külföldi képszerkesztőség

❑ Az idén július végéig 243 millió dollárt vettek fel valutalapjukra a külföldre utazó magyar állampolgárok, míg tavaly az első hét hónapban csak 105 millió dollárt. A jelentős növekedés fő magyarázata, hogy idén júliusban 300 dollárral megemelték a valutakeretet.

❑ *Tizenhárom napos szünet után hétfőn ismét megindultak a szalagsorok a Magyar Suzuki Rt. esztergomi gyárában, ugyanis befejeződött a gépek, berendezések ellenőrzése, karbantartása. Az üzemben naponta már 60–70 autót gyártanak, és szinte azonnal megkaphatja Suzukiját a vásárló.*

❑ **Egy autócsempész-társaságot leplezett le Gyulán az egyik pénzügyőr, s a fogással együtt két lopott BMW, egy Mercedes és egy Volskwagen Passat is horogra került. A gépjárműveket a tettesek Magyarországon, Németországban, illetve Olaszországban tulajdonították el.**

❑ *Oroszországban az elkövetkező években várhatóan jelentősen visszaesik az aranybányászat, ugyanis a jelenleg felderített, gazdaságosan kibányászható aranykészleteket két-három év alatt kitermelik.*

❑ **Hetvenegy éves korában elhunyt Soós Gábor, a magyar agrárágazat kiemelkedő szervező egyénisége. Temetése augusztus 25-én 10 órakor lesz a Farkasréti temetőben.**

❑ A perui katonaságnak a hét végén sikerült elfognia a Fényes Ösvény nevű maoista terrorszervezet egyik befolyásos katonai vezetőjét. A „Federico" néven is ismert 38 éves Edmundo Cox Beauzeville-t, a hadsereg hírszerzői tartóztatták le.

❑ **A vám- és pénzügyőrség szakemberei 112 pénzügyi bűncselekményt és szabálysértést derítettek fel a múlt héten. Január 1-jétől az ilyen esetek száma már 4815.**

❑ *A NASA kutatói szombaton egy számítógépes programhiba miatt elvesztették a kapcsolatot a Mars felderítésére küldött űrszondával, ám az várhatóan mégis automatikusan orbitális pályára áll a vörös bolygó körül. A Mars Observer a kilencedik amerikai űrszonda, amelyet a vörös bolygó felderítésére küldtek.*

❑ A hatalmas katonai kiadások és sötét banki üzelmek nyomán megrendült a világ egyik leggazdagabb országaként számon tartott Szaúd-Arábia pénzügyi helyzete. Az arab monarchia 121 milliárd dolláros valutatartaléka az utóbbi évtizedben gyakorlatilag semmivé vált.

❑ **Hatalmas fogást csinált nemrégiben a kínai rendőrség: az ország északi részén egy nagyszabású akció során 680 ezer pornográf újságra bukkant, s ez a kommunista rendszer létrejötte, azaz 1949 óta a hatóságok legnagyobb sikerét jelenti ezen a téren.**

❑ *Az idén 3 százalékkal kevesebb autó kel el a világon, mint tavaly, és Európában lesz a legnagyobb a kereslet csökkenése – jósolja egy gazdasági előrejelzéseket készítő brit cég. Európa után Japánban várható a legnagyobb visszaesés.*

❑ „Ki kicsoda, mi micsoda a menedzserképzésben" címmel kötet jelent meg a hazai menedzserképzésről. A könyv a menedzserképző és üzletemberképző intézményekről és oktatási programjaikról közöl tudnivalókat.

❑ **Esztelen pusztítást végeztek vandál betörők tegnap a tatabányai, Dózsa György úti bölcsődében: szétszórták az élelmiszert, a gyógyszereket, étolajjal és vajjal kenték be a takarókat. A rendőrség nyomoz.**

❑ *Negyedik alkalommal kezdődött meg hétfőn a hajdúböszörményi óvóképző intézetben a határon túli magyar óvodapedagógusok kéthetes szakmai továbbképző tanfolyama. Az idei kurzusra nem jöhettek el a vajdasági óvónők, de megérkeztek az erdélyi, a kárpátaljai és a felvidéki résztvevők.*

❑ A „Diáksziget" rendezvénysorozat nagy sikerrel folyik az Óbudai Hajógyári Szigeten, de lakossági panaszok érkeztek a hangos éjszakai zene miatt. Tegnap az esemény rendezői ismét megígérték, hogy a hangerőt jelentősen csökkentik.

Világszabadalmat jelentettek be Győrött. Három szakember, dr. Hochenburger Emil fül-orr-gégész főorvos, Leszlauer Zoltán győri elektrokémikus és öccse, Leszlauer Ernő egy olyan készüléket alkottak, amellyel elektronikai úton azonnal ki tudják mutatni a rákot. A világon egyedülálló műszert a közeljövőben nemzetközi orvoskongresszuson mutatják be
MTI – Külföldi képszerkesztőség

Antall – helyesen

Lapunk tegnapi számában közöltük Antall József miniszterelnök A Hét című műsorban elhangzott interjúját. Az alábbi mondat helyesen így hangzott: „..., ha Magyarország 1941-ben *nem* sodródott volna bele a háborúba, ha 1942–43-ban Magyarországon ellenállási mozgalom bontakozott volna ki, akkor itt nemcsak magyarok százezrei pusztultak volna el, hanem az idemenekültek is, a magyarországi zsidóságnak az írmagját is kiirtották volna, azonkívül az ország anyagi szempontból is hihetetlen pusztulást élt volna át." Elírásunkért olvasóink elnézését kérjük.

Molesztálják a férfiakat!

A nyugat-angliai Swidon polgármesteri hivatalban az urak gyakran arra panaszkodtak, hogy hölgykollégáiktól ajánlatokat kapnak. A dolog odáig fajult, hogy panaszkodott az erősebbik nem egyik képviselője, mert főnöknője leplezetlenül tudtára adta, hogy ágyba akar bújni vele. Pórul jár, ha nem egyezik bele – közölte félreérthetetlenül a buja nő. Hogy végül is mi történt ezután, nem tudni. Minden-esetre a hivatal lépett: férfiaknak szóló kézikönyvet bocsátott ki, benne részletesen ecsetelve a teremtés koronáinak jogait.

Idehaza sokáig mosolyogva figyelhettük a nők munkahelyi molesztálásának tilalmát szorgalmazó honanyai kezdeményezéseket a T. Házban. A magyar nők törvényes védelme már jó ideje megszületett, a szittya magyar férfiakra viszont nem gondoltak a törvényhozók. Védtelenként kitéve őket az ádáz némberek ostromának...

B. T. J.

❑ Az új tanévnek úgy indul neki a felsőoktatás, hogy a tandíj tekintetében nincsenek megállapított normák, s nem ismeretes, hogy a kollégiumi díjakat milyen elvek szerint állapítják majd meg – jelentette ki Nagy Lajos, a Felsőoktatási Kollégiumok Szövetségének elnöke hétfőn, a szervezet miskolci találkozójának első napján.

❑ *Kétnapos közoktatáspolitikai konferencia kezdődött tegnap a dél-dunántúli megyék szakembereinek részvételével Pécsett, az Apáczai Csere János Nevelési Központban. Dobos Krisztina, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium helyettes államtitkára hangoztatta: az elmúlt három év alatt lényegesen javultak az oktatás feltételei.*

❑ A Lottó Unió Kft. tájékoztatása szerint a 33/93. játékhéten az AustriaLotto nyereményei a következők: A 6-os találatra 1 569 265 schillinget, az 5+1-esre 281 662 schillinget, az 5-ösre 4917 schillinget, a 4-es találatra 331 schillinget, a 3 -asra pedig 27 schillinget fizetnek. Lottó nyerőszámok: 2, 7, 20, 27, 33, 43 Pótszám: 22. Joker 1 darab, 7 814 802 schilling Joker-nyerőszámok: 4 2 3 2 5 7

Hatos lottó

(15. húzás)

12	16	23	31	38	45

Pótszám: 20

Nyárutó

Alkonyi szelek, szétdúlt hajnalok.

Az oldalt szerkesztette: Csarnai Attila

Pénzt ígért, majd támadott

Sajnos, úgy tűnik, mostanában egyre gyakoribbá válnak az olyan esetek, amikor a rendőr kénytelen fegyvert használni az ellenszegülő bűnözővel szemben. A vasárnap éjszakai lövöldözést hétfőn éjjel követte egy másik.

B. Ákos rendőr őrmester – hazatérve a késő estig tartó szolgálatból – éppen lefekvéshez készülődött, mikor lakása ablakán kitekintve a szemben lévő – Gyöngyösi út 29. alatti – virág- és ajándéküzlet oldalajtaja mellett valami gyanús mozgásra figyelt fel. Magához vette igazolványát és szolgálati fegyverét, majd a lépcsőn lerobogva rákiáltott a három sötétben ügyködő alakra: „Állj, rendőrség!" Amazok éppen ellenkezően cselekedtek: hárman háromfelé futottak. B. őrmester azt vette üldözőbe, akinél a feszítővasat látta. Mintegy száz métert tehettek meg, amikor utolérte a menekülőt, mint később kiderült, a 45 éves Mága Gézát. Az, látva, hogy egérfogóba került, szembefordult B.-vel és fojtott hangon (hogy csak az hallhassa, akinek szól) felajánlotta: „Kap 50 ezer forintot, ha elenged!". Nem volt szerencséje: a rendőr megvesztegethetetlennek bizonyult. Erre módszert váltott: a kezében tartott feszítővassal rátámadt üldözőjére. Az őrmesternek sikerült kitérnie az ütés elől, s az előzőleg már leadott figyelmeztető lövéseket megtoldotta egy célzottal: a golyó a betörő bal lábfejébe fúródott. A zajra természetesen kicsődültek a környéken lakók. Egyikük értesítette a rendőrséget és a mentőket. Mága Gézát az Uzsoki utcai kórházba szállították, ahol most a jól őrzött kórteremben elmélkedhet: talán mégis okosabb lett volna engedelmeskedni a rendőrnek.

F. A.

HIRDETÉS

KLIMATRADE KLÍMA KERESKEDELMI KFT

ABLAK
MOBIL
SPLIT

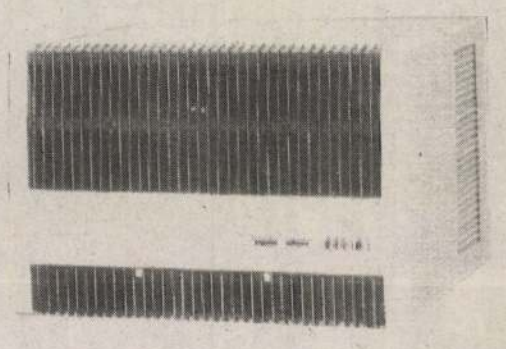

KLÍMAKÉSZÜLÉKEK

kedvező áron, nagy választékban

Budapest,
Dózsa György út 126. 1134
Telefon/fax: 149-7718

A Nemzeti Ifjúsági és Szabadidősport az Egészséges Életmódért Alapítvány pályázatot hirdet

az ifjúsági és szabadidősport-célok támogatására

1. A pályázat célja: a tanórán kívüli ifjúsági és szabadidősportban részt vevők rendszeres sporttevékenységének támogatása, valamint a tevékenységi feltételek javítása az egészség megőrzéséért, az ifjúság életesélyeinek javításáért.
2. Pályázhatnak: az 1993. szeptember 1-je és 1994. augusztus 31-e közötti sportprogramokra az ifjúság testedzésében, a diák- és szabadidősportban konkrét és ellenőrizhető feladatot vállaló társadalmi szervezetek, intézmények, önkormányzatok, jogi személyek, kisközösségek, egyesülések.
Egy intézménytől, például egy iskolától beérkező nagyszámú pályázat esetén igen nehéz a szelekció. Fennáll a veszélye annak, hogy értékes, támogatásra méltó pályázatok is háttérbe szorulnak.
A szelekciót szükségessé teszi, hogy az egy intézményből egy pályázatot benyújtó közösségek ne kerüljenek háttérbe. Ez úgy kerülhető el, ha a belső szelekciót maguk az érintettek végzik el. A fentiek alapján *egy jogi személy (intézmény, iskola stb.) csak egy pályázatot nyújthat be.*
3. A főbb támogatandó tevékenységi területek:
- szervezetek és közösségek tevékenysége
- a diák- és iskolai sport kiegészítő támogatása
- közösségek (munkahelyi és lakóközösségek is), természetjáró, szabadidősport- és rekreációs tevékenységének támogatása (külföldön megrendezésre kerülő versenyeken, vetélkedőkön való részvételt nem finanszírozunk)
- mozgássérültek, fogyatékosok, különböző idült betegségben szenvedő csoportok szabadidősport-tevékenységének támogatása
- a gyermekkori degeneratív mozgásszervi megbetegedések scoliosisszűrésével, gyógytornájával kapcsolatos, szervezett foglalkozások támogatása
- az anyagcsere-betegségekben szenvedő gyerekek helyes életmód-kialakításának céljából történő programok támogatása
- az egészségtelen életmód, az egészségre káros szokások következtében megbetegedett szülők gyermekeinek egészséges életmód-kialakítása, arra való szoktatása érdekében szervezett programok
- a sportolást az egészséges életmód egyéb elemeivel összekötő tevékenységet felvállaló kezdeményezések támogatása, az egészségmegőrzés és a gyógytestnevelés, a preventív gyógytorna feltételeinek javítása
- óvodás és iskolás gyerekek játékos sport- és mozgáskultúrájának megalapozása, óvodások és iskolások úszásoktatásának támogatása
- az iskola- és diáksport feltételeinek javítása és a felszerelésvásárlás kiegészítő támogatása.

Az eddigi tapasztalatok alapján, a félreértések és a csalódások elkerülése érdekében, felhívjuk a figyelmet, hogy **beruházási igényre** (tornaterem, sportcsarnok, uszodaépítés) **nem fogadunk el pályázatot,** ilyen igényű pályázatot elbírálásba nem veszünk.
A vásárlási, a létesítményfejlesztési célra kért kiegészítőtámogatás-kérés (sportudvar, sportpálya, költségesebb felszerelés) címek alá sorolható pályázatok korlátozott mértékben kerülhetnek elbírálásra. Értelemszerűen, a kisebb összegű valós igények pozitív elbírálásának van nagyobb esélye
- a diák- és a szabadidősport terén közvetlenül hasznosítható módszerek kidolgozásának támogatása
- elsősorban szabadtéri, valamint feledésbe merült, játékos, eszköz nélküli vagy minimális eszközigényű sportok, játékok, vetélkedők terjesztése, szervezése.

4. A pályázat az alapítvány titkárságához, írásban, a Budapest, Pf.: 285. 1364 levélcímen, a pályázatnak megfelelő feltételek szerint **nyújtható be,** az erre rendszeresített adatlapon, *2 példányban.*
Az adatlap átvehető a megyei testnevelési és sporthivatalokban (volt sportigazgatóságok), valamint a Magyar Hitel Bank irodahálózatában.
A pályázat nevezési díja 500 Ft. A feladóvevény másolatát csatolni kell a pályázathoz. Ennek hiányában a pályázat érvénytelen. A befizető neveként a pályázó nevét kell feltüntetni.
A hiányosan elküldött vagy a pályázat beküldési határidejének lejárta után benyújtott pályázatokat nem bíráljuk el.
A korábbi években a Nemzeti Ifjúsági és Szabadidősport az Egészséges Életmódért Alaptól támogatásban részesült pályázótól csak az elszámolást követően bírálunk el pályázatot.
5. A pályázatnak tartalmaznia kell:
- a pályázó szervezet, intézmény és a megvalósításért felelős személy nevét, címét, telefonszámát, folyószámlaszámát
- a megvalósítandó program kezdetét, befejezését és a célkitűzést
- a programban részt vevők körét, létszámát
- a megvalósítandó célra rendelkezésre álló saját pénzeszközöket
- a megpályázott összeg és felhasználásának részletezését
- egy felbélyegzett, saját címre kiállított, közepes méretű válaszborítékot.

6. A pályázat beküldési határideje:1993. szeptember 30.
Előnyben részesülnek a helyi erőforrásokat is mozgósítani képes pályázók.
Az elbírálás és az elnyert összegek folyósítása 1993 októberétől folyamatosan történik.
Budapest, 1993. augusztus 1.

Dr. Kulin Sándor s. k.,
az alapítvány kuratóriumának elnöke

A GRAFIKA KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

(1131 Budapest, Fiastyúk u. 4-8.)

Igazgatósága értesíti Tisztelt Részvényeseit, hogy a Társaság

RENDKÍVÜLI KÖZGYŰLÉSÉT

1993. október 1-én 10.00 órára összehívja.

A közgyűlés helye: 1131 Budapest, Fiastyúk u. 4-8.
IV. emeleti ebédlő.

A közgyűlés napirendje: 1. Hozzájárulás a GRAFIKA MRP-szervezet megalakulásához.

A közgyűlésen való részvétel és szavazati jog gyakorlásának feltétele, hogy a részvényes a részvénykönyvbe be legyen jegyezve.

A szavazásra jogosultak a szavazólapokat a közgyűlés helyszínén, annak megkezdéséig vehetik át.

Amennyiben a közgyűlés nem határozatképes, úgy változatlan napirenddel, azonos helyszínen a megismételt közgyűlésre

1993. október 4-én 10.00 órakor kerül sor.

A megismételt közgyűlés a megjelentek számától függetlenül

határozatképes.

A Magyar Köztársaság pénzügyminisztere az alábbiakban közzéteszi

a szerencsejáték szervezéséről szóló, az 1993. évi XXVIII. törvénnyel módosított 1991. évi XXXIV. törvény 4. § (2.) bekezdése alapján, az 1993. január 11-én, a Magyar Hírlapban, a Napi Világgazdaságban és az Új Magyarországban, nyilvánosan kiírt,

játékkaszinók üzemeltetésére vonatkozó koncessziós pályázat eredményeit

A pénzügyminiszter által elfogadott pályázatok

1. Pest megye területén szerencsejáték szervezésére jogosult játékkaszinó (egy egység):
   Szerencsekerék Kft., Szentendre
   A pályázat iktatási száma: K. K. 103/1993.
2. Nyugat-Magyarországon szerencsejáték szervezésére jogosult játékkaszinók (két egység):
   Wedelek Kastély Szerencsejáték Kft., Székesfehérvár
   A pályázat iktatási száma: K. K. 102/1993.
   Szerencsekerék Kft., Pécs
   A pályázat iktatási száma: K. K. 104/1993.

A pénzügyminiszter által elutasított pályázatok:

Club Déli Part Ingatlanhasznosító Kft., Siófok
A pályázat iktatási száma: K. K. 101/1993.

PAGÁT Kereskedelmi Kft., Kaposvár
A pályázat iktatási száma: K. K. 105/1993.

Kortársunk-e Julius Caesar?

Ezt, illetve a kérdésre adott választ megtudhatjuk hamarosan a budapesti *Katona József Színházban.* Megkezdődtek ugyanis az előkészületek a következő bemutatóra. 1994. február 6-án kerül színre *Shakespeare* tragédiája, a *Julius Caesar, Zsámbéki Gábor* rendezésében.

A koronával kacérkodó Caesar, aki veszélyes a köztársaságra és a demokráciára, mert egyeduralomra tör, napjaink politikai csatározásai közepette sokkal inkább tűnik a jelen kulcsfigurájának, semmint a klasszikus római történelem meghatározó személyiségének. Már Shakespeare is saját kora kérdéseit vetítette bele Caesar történetébe. Hatalom, erkölcs, erőszak, gyilkosság, zűrzavar, hatalomváltás akkor is bő drámai anyagot szolgáltattak. A nép véleményének ingatagságáról is sok tapasztalatot szerezhetett „Vilmos úr". Drámáiban nincs nagy véleménnyel a tömegekről, s nem véletlenül. Láthatta, hogyan ünneplik a londoni polgárok fáklyás felvonulással Essex lordot, majd hogyan tolonganak, hogy minél jobb helyről láthassák a kivégzést.

A Julius Caesar kérdései ma is időszerűek. Ezért nem véletlen, hogy az utóbbi időben számos felújításra került sor. Salzburgban tavaly *Peter Stein* rendezte meg, s az előadás az idei fesztiválon is műsoron maradt. Nemrég volt a debreceni bemutató (ott *Lengyel György* vitte színre).

És most a Katona József Színház... Az évekkel ezelőtti *Coriolanus* – sajnos – már nincs műsoron, pedig nagyon érdekes lenne ez a két dráma egymás mellett. (Salzburgban is elővette Stein az idén a *Coriolanust.* Ott a két mű a tervezett római tetralógia része.) Mindenesetre a februári bemutató izgalmasnak ígérkezik. Caesart vendégként *Jordán Tamás* játssza. Antonius (szintén vendégként) *Mácsai Pál,* Brutus *Máté Gábor,* Cassius *Benedek Miklós,* Portia *Bodnár Erika* lesz. A díszleteket *Antal Csaba,* a jelmezeket *Szakács Györgyi* tervezi.

(t. i.)

Ahol öröm a tanulás

Sok gyerek számára nem valami nagy öröm az iskolába járás, inkább kelletlenül végzett munka, fárasztó, kötöttségekkel teli elfoglaltság. Többek között e felismerés hatására jöttek létre a hagyományos iskolarendszerrel párhuzamosan az alternatív, egyéni módszerekre épülő magán- és alapítványi iskolák. Ez természetesen örvendetes, ám a bejutásnak sokszor nem a tehetség, hanem a pénztárca vastagsága szab gátat. Az alacsonyabb árfekvésű, részletfizetési kedvezményt kínáló intézmények egyike a humanisztikus kooperatív tanulási elven működő alapítványi iskola.

Mielőtt elriasztanánk az egyszerű olvasót, magyarázzuk meg, miről is van szó, mit takar a fogalom? A *Benda József* és munkatársai által kidolgozott módszer már tízéves múltra tekint vissza, több mint hetven osztály tapasztalata áll mögötte. A módszer lényege, hogy a hagyományos osztályrendet megbontva a tanítás és nevelés családias, szeretetteljes légkörben folyik, amely minden gyermek számára biztosítja tehetsége kibontakozását. Az oktatás a gyermekekkel való fokozott együttműködésen alapul.

A cél: cselekvőképes, kreatív nemzedékek felnevelése, pozitív emberi kapcsolatok és fejlett kapcsolatteremtő képesség kialakítása. Ennek legfontosabb ösztönzője a közös munka, hiszen összefogással, egymás segítségével, támogatásával hegyeket lehet megmozgatni. A csoportok kialakítása során a gyerekek szabadon dönthetnek arról, kivel akarnak együtt dolgozni. Így mindenki megtalálja helyét, megtanulnak egymással bánni, képesek az együttműködésre a nagyobb feladatok megoldása érdekében.

Mindez hozzájárul a gyermek biztonságérzetének kialakulásához, amely meghatározó az eredményesség szempontjából. A másik nagy előnye, hogy a gátlásos, visszahúzódó gyerekek is kinyílnak, s elindulnak azon az úton, hogy önálló, határozott egyéniséggé váljanak. S a csoportmunka jótékony hatása megmutatkozik a nehezen kezelhető gyerekek esetében is, akik – lehiggadva – megtalálják helyüket az egymásra figyelő közösségben.

A kisközösségeket hozzáértő pedagógusok, képzett szakemberek irányítják, akik szívvel-lélekkel végzik munkájukat. Számukra természetes, hogy partnereknek tekintik a gyerekeket, közösen állítják fel a szabályokat, végzik a csoportok ellenőrzését, értékelését. A szülők tapasztalatai is kedvezőek, hiszen gyermekeik kiegyensúlyozottabbakká válnak, tanulási kedvük, eredményességük nő, az otthoni kapcsolatok is szorosabbra fűződnek. Így válik teljessé, örömmé a tanulás folyamata.

Minderről akár személyesen is meggyőződhet az érdeklődő, hiszen rendszeres lehetőség van óralátogatásra, s a Humanisztikus Alapítványi Iskola tanárai, vezetői is készséggel szolgálnak felvilágosítással.

Szilágyi G. Gábor

Az aukciótól a revüig – és vissza

A régi és az új művészet képviselői adtak egymásnak találkozót e napokban a BAH-csomópont környékén:a Kongresszusi Központban egy új műfaj alakulásának lehettünk tanúi, néhány száz méterrel távolabb, a MOM Művelődési Házban egy régi műkereskedelmi forma továbbélését, megújulását kísérhettük figyelemmel.

Az utóbbi neve: aukció, s noha nem tűnt el, nem szűnt meg teljesen az elmúlt évtizedekben em, reneszánszának mostanában lehetünk tanúi. Az előbbi műfaj annyira új, hogy „böcsülees" magyar neve sem alakult ki. ArtRevue-nek keresztelték el letrehívói – szervezője a Pallavicini Stúdió –, nagybetűvel, de gybe írva a két szót. Az alcím: *emzetközi Iparművészeti és Formatervezői Fesztivál Kiállítás és Vásár* – a hét végi esemény tehát alóban, egyszerre bemutató, rgatag kívánt lenni, s persze zlet is, amely egyszer valóban indul. A rendezők célja az, gy a „revü" színtere legyen emcsak az alkotások és a könség, hanem az alkotók és az ari, gazdasági szféra találkozónak is." A rendezvény igazgatója, Pallavicini Ágota az alkotókat a „nagyközönség és a keskedelem, az igényes gyártók valamint az állami szervek érdeklődésébe, távlati elképzeléseibe" ajánlja.

Az első rendezvény, legalábbami a vasárnap délutánt illeti, ményt keltő volt: igaz, a Kongresszusi Központ folyosóin bendezett bemutatóterek nem indegyike kínált „korszerű" rmát, egynémely csecsebecsével jobbat láthattunk a pesti Vidó környékén a karácsonyi sárban, de volt sok igazán alitásos tárgy is, volt szép ámmal érdeklődő, s nem madtak üresen a tárgyalások lyszíneként szolgáló „kortárs" őgarnitúrák sem.

A „szomszédságban", a MOM űvelődési Házban egy art deós ülőgarnitúra állt a terem közepén, mégpedig nem dekorációként, hanem pihenési lehetőséget kínálva azoknak, akik a Galerie Blitz téli képaukcióján szereplő művek kiállításán belefáradtak a nézelődésbe. Kétszázötven tétel szerepel a listán, látnivaló volt tehát bőven – pontosabban van, hiszen a kiállítás csütörtökig tart nyitva, az árverésre ugyanitt kerül sor pénteken este hatkor –, különösen, ha arra gondolunk, hogy a festmények, grafikák nem akármilyen színvonalat képviselnek.

Aba Novák Vilmos: Római híd

Harmadik karácsony előtti aukcióját rendezi a Blitz Galéria, s valószínűnek tűnik, hogy, akár a másodikon, most is csúcsárakat érnek majd el. A sztár, már ami a kikiáltási árat illeti, Szinyei Merse Pál kisméretű festménye, a Horgászó Félix (egymilliónyolcszázezer forintról indul), az igazi szenzáció azonban az, hogy egy eddig ismeretlen, minden valószínűség szerint Csontváry alkotta festményt is bemutatnak. E mű nem vesz részt az aukción, még tulajdonosa neve is titokban maradt, valószínűleg ott lesz azonban a tárlatsorozaton, amelyet Nyugat-Európa nagyvárosaiban rendeznek jövőre Csontváry műveiből.

„Kisebb" szenzációt számosat kínál még a Blitz Galéria aukciós kiállítása. Munkácsy és Czigány Dezső, Kondor Béla és Deim Pál, Aba Novák Vilmos és Almássy Aladár művei sorakoznak egymás mellett. Egész tárlatra való kép, grafika képviseli a nagybányai művészetet, különösen azt a fiatalabb generációt, amelynek megismertetésében nemrégiben a miskolci Missonart Galéria vállalt jelentős szerepet. Jelentősek az összegek is, amelyeket a legtöbb mű mellett kikiáltási árként olvashatunk a minden műről színes reprodukciót közlő katalógusban – de hát az oly régen várt igazi műkereskedelemhez az is hozzátartozik, hogy az árak a nemzetközi szinthez közeledjenek. Ahogyan a szervezés, az aukció lebonyolítása is. Először, másodszor... Senki többet? Harmadszor! Kinek-kinek mást jelent a kalapács koppanó hangja: ki boldog tulajdonos, ki szomorú vesztes lesz, van, aki érdeklődve vár tovább a zsákmányra, s van, aki, megfigyelőként, egyszerűen élvezi a (art)revüt.

P. Szabó Ernő

DUNA TV

SZERDA

13.25 80 nap alatt a földkörül Willi Foggal
Spanyol rajzfilmsorozat

14.00 Sajtóértekezlet az ÁVÜ igazgatótanácsának üléséről

PRIVATIZÁCIÓ '93

ÁLLAMI VAGYONÜGYNÖKSÉG

16.00 Hírek, műsorismertetés

Úgy él, mintha halhatatlan volna...

A múlt században különös módon fonódott össze a két génisz, *Liszt Ferenc* és *Richard Wagner* sorsa, haláluk óta pedig „utóletük" is. Wagner Bayreuthban egykori otthona, a Wahnfried kertjében pihen. Néhány lépésnyire innen, a túloldali Eschenbach-villában – éppen Liszt legkedvesebb Wagner-műve, a Tristán és Izolda 1886-beli bestspielhausban tartott ősbemutatója után – ápolták a súlyos beteg komponistát, és innen kísérték utolsó útjára a város temetőjébe. Végrendeletében azt kívánta, ott temessék el, ahol örökös vándorútján a halál utoléri. Azóta a Wahnfried és a Franz Liszt strasse sarkán álló épületen márványtábla jelezte emlékét. Születésének 182. évfordulója alkalmával avatták fel t Weimar és Budapest után a harmadik Liszt-múzeumot. Lendás alakját, művészetét *Ernst Burger* gazdag müncheni gyűjteményéből, a Richard Wagner-múzeum dokumentációjából mutatják be. A falakon, a vitrinekben személyes tárgyai, levezése, kompozíciói láthatók. Gyermekéveitől kezdve az ifjúság, a párizsi, genfi sikerek, a virtuóz vándor időszak, élettársi, gyermekei, Pest, Weimar, Bayreuth és Róma között megosztott éveinek eseményei jelennek meg a romantika századának fényeiben és árnyaiban. Itt helyezték el a szomszédos Wahnfried-villából érkezett ajándék zongorát is. A múzeum megnyitójának nemzetközi vendégei között megjelentek a Liszt és a Wagner család leszármazottai, unokák, dédunokák. Az ünnepi üdvözletek után *Legány Dezső* előadása hangzott el Liszt és Bayreuth kapcsolatáról. A temetőben, a zarándokhellyé vált Liszt-kápolna előtt fejeződött be a megemlékezés, ahol Vörösmarty Mihály köszöntő szavait idézi a magyar Liszt Ferenc Társaság emléktáblája: „Hírhedett zenésze a világnak, bárhova juss, mindig hű rokon!"

Erdősi Mária

Új szín: Veszprémi Szemle

Új színnel gazdagodott Veszprém sajtópalettája. A minap a városházán *Dióssy László* polgármester és *dr. Tölgyesi József* felelős szerkesztő mutatta be a sajtó képviselőinek a negyedévenként megjelenő várostörténeti folyóirat, a Veszprémi Szemle első számát.

1945 előtt a 10–15 ezer lakosú Veszprémnek hat lapja volt. A lapok száma az elmúlt negyven évben minimálisra olvadt. 1957-ben Veszprémi Szemle címmel útjára indítottak egy megyei jellegű kiadványt, de néhány szám után – *Kodolányi János* egy novellájának közlése miatt – a hatalom megszüntette. A most életre keltett, gazdag tartalmú, szép kiállítású periodika mentes aktuálpolitikai témáktól, pártpolitikai célokat szolgáló publikációktól. A polgármester ezen a sajtóbemutatón adta át a város aranyérmét a 70 éves *Hogya György* helytörténeti kutatónak, aki eddig 10 kötettel járult hozzá a város múltjának feltárásához **(hamar)**

SaRock

EMI-Quint-újdonságok

Rohamosan közeleg a karácsony, így a lemezkiadók még a megszokottnál is intenzívebben „nyomatják" a piacra termékeiket. (Pedig már az sem volt semmi, amit az elmúlt két hónapban műveltek.) Kérdés, hogy ebből a dömpingből – melyben sajnos idén is túl sok a gyenge produkció és a macskajaj – az egyre laposabb pénztárcájú zenebarát mennyit képes meg-, illetve felvenni. A nagy öregek persze aratnak, hiszen a *Rolling Stones* 1971 utáni dalainak válogatása vagy a *Beatles* ötven örökzöld számot tartalmazó, legendás (piros és kék) albumának CD- és kazetta-újrakiadása nem okozhat a kereskedőknek különösebb gondot. Az ehhez hasonló gyűjteményes albumok minden valamirevaló zenerajongó számára „kötelés példányok".

Az EMI-Quint – komolyan gondolva a heavy metal-rajongókra – két élő *Iron Maiden*-albumot is megjelentetett. Miután a zenekar frontembere, *Bruce Dickinson* az idén ősszel kilépett, a tavaszi *Real Live One* folytatásaként gyorsan kiadták a *Real Dead One*-t, mely a tavalyi, Fear of the Dark című turné „hangfoszlányait" tartalmazza, a *Live at Donnington* címűn pedig a közép-angliai kastélytól nem messze elterülő réten, 1991-ben adott koncert részletei hallhatók.

Ami pedig a hazai és fiatalabb generációt illeti: a *Pál Utcai Fiúk* új, *Szerelemharc* című lemezéről korábban már ejtettünk néhány (jó) szót. A novemberi, BS-beli koncert – a gyér nézősereg ellenére – szintén annak a bizonyítéka, hogy *Leskovits Gáborék* újra a régiek, s mostantól komolyan kell velük számolni.

A hét végén ismét Sex Action volt a Petőfi Csarnokban. A két és fél órás koncert „csúcspontját" a (férfi) többség számára természetesen az Éva-kosztümben pompázó lányok látványa és intim műsora jelentette. Persze azért a zene sem volt akármilyen: az új, *Mocskos élet* című opuszuk teljes anyaga, plusz a régi slágerek. Ahogy a zenekar tagjai megfogalmazták: a mostani az első és a második albumuk ötvözete, szigorú hangvétellel, nyersebb hangzással, „mégis igazi rockerhez méltó vadságot vísznek bele, hogy a magyar fiatalok lelkét átjárja".

(jé)

ABA-NOVÁK VILMOS

Pótolhatatlan értéket kockáztatunk

Igen súlyos gondokkal küzd npjainkban a természetvédelem. Ezeknek az enyhítése, megoldsa nem hárítható rá csupán az amúgy is nagyon megterhelt, anagi gondokkal küzdő, kis létszámú hivatásos szervezetre. Megértük Tardy János helyettes államtitkárt, a Környezetvédelmi s Területfejlesztési Minisztérium Természetvédelmi Hivatalának elnökét, mondja el minderről a gondolatait.

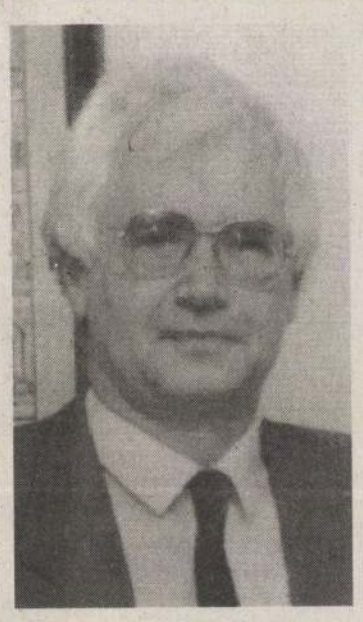

– Politikai, gazdasági és társadalmi átalakulásunk a természetvédelem számára is a történelmi lehetőségek és a történelmi súlyú terhek időszakát jelenti, s a nagyléptékű és tudatos félrebeszéléseket immár nehezen viseli el – mondja bevezetőül Tardy János. – Tudjuk, hogy hol szorít a cipő, s erről, ha kell, kemény kritikával kell beszélnünk. Meg kell határozni teendőinket s tennünk kell, éspedig nem az igehirdetés szintjén. *Meggyőződésem, hogy a jeles hagyományokra építő, morálisan is megújuló hivatásos magyar természetvédelmi szervezet az elmúlt két és fél évben súlyos ügyek sorozatában megtette a legfontosabb lépéseket.* Hiszem, hogy folyamatosan bizonyítani tudjuk, van jogunk a kritikához, mert valós, pártpolitikától mindenkor mentes, nemzeti értékmentő céljainkat és tevékenységünket nemcsak a szavak szintjén „deklaráljuk".

– *Melyek a legsúlyosabb kérdések?*

– Immár láncreakcióként következnek be azok a jelenségek, amelyek sok-sok évtizedes és újkeletű hibák folyományai. Az idén is támadott a Kis-Balatonon a clostridium-baktérium, madarak százai, kárászok tonnái az áldozatok. A Balaton nyugati medencéje ma még jobban bírja az oxigénszegénységet, mint a Velencei-tó, ám a vizek élővilága itt is jobb időkről álmodozik. *A Szigetköz helyzete kritkusra fordult,* mindenestől szenved. *Az őrségi rezervátumok kíváncsian várják sorsukat, földgázmezők, illetőleg tranzit vasútvonal kulisszái lesznek-e,* vagy pedig a helyi polgárok jövőjét távlatilag is meghatározó, becses természeti értékek? Ezt az utóbbi ügyet – úgy tűnik – sikerült megnyugtató mederbe terelnünk. *A Dráva-mente* Európában is ritka ártéri erdői, tocsogói, kaszálói – a több évtizedes politikai elzártság után – *védelmet igényelnek,* s a legkevésbé sem négy erőművet kiszolgáló, eutrofizálódó víztömeget s az erdők lekaszabolását. *Leégett Bugac-Orgovány száz éve érintetlen, pótolhatatlan, felbecsülhetetlen értékű ősborókása,* perzselődik a Hortobágy, lángba borult a Pilis.

Sorra tűnnek el útjaink, folyóink mellől az árnyat, szél és hó ellen védelmet nyújtó, a védett területek elszigeteltségét feloldó ökológiai és zöldfolyósok, a nagytáblás művelés egyhangúságát megszakító fasorok. Elszennyeződnek, eltűnnek a vizes kubikgödrök, a falvak határában húzódó itatók. Sorra betonágyba tereltük természetes álló- és folyóvizeinket, megfosztván természetes szűrőrétegüktől, nádasaiktól. *Kisvizeinket, forrásainkat ravasz műszaki fogásokkal tönkretettük.* Szenvedélyesen melioráltunk, csakhogy a vizet nem szabályoztuk, hanem el- és levezettük, noha már rég a visszatartásukról kellene gondoskodnunk. Kiszárítottuk szikes tavainkat, elsivatagosítottuk a Duna–Tisza közét. Lecsapoltuk a mocsarakat, berkeket.

Fájó kérdés, hogy vajon kik és milyen szakmai lelkiismerettel „felügyelték" az élővizeinket, s a tájidegen, más földrészről származó, a nádasokat is pusztító, rabló halfajok betelepítését? Kik és milyen alapon engedélyezték azokat az esztelen külszíni bányanyitásokat, amelyek hasznot kizárólag csak egyes szűk kis érdekcsoportoknak hoztak, a kárt azonban az egész nemzet viseli? Kinek az érdekét szolgálja az, hogy egyes – szakemberek nélkül döntéseket hozó – helyi önkormányzatok feloldják a védettséget ott, ahol ennek semmiféle szakmai indoka sincs? *Kinek az érdeke, hogy nemzetközi kötelezettségekre hivatkozzanak nemzeti értékeink feláldozását indokolandó ott, ahol ilyen egyáltalán nincs?* Úgy tűnik, kísért még a „népgazdasági érdek" lejáratott, erkölcstelen, ravasz és félelmetes oly sok kárt okozó szlogenje...

– *Sokan már ökológiai terrorizmusról beszélnek az utóbbi hetek tűzkatasztrófái kapcsán. Hogyan vélekedik erről?*

– Azt hiszem, ez inkább napjaink egyik jól csengő, divatos kifejezése. Így a Kiskunsági Nemzeti Parkban bekövetkezett természeti katasztrófa idején a napi sajtó is csak egyetlen kérdés körül keringett, hogy vajon szabotázs, gyújtogatás okozta-e a tüzet? E kérdésre valószínűleg sohasem hasem kapunk választ. Én másképpen közelíteném meg a kérdést. Nagy divat mostanában a kényszelmúltban a Kis-Balatontól a Hortobágyig bekövetkezett, kisebb-nagyobb természeti katasztrófák ügyét. Egyáltalán, hogy vajon szabotőrök-e az illetékesek, vagy az atomzák. Nem tették. Aztán jött az erőművet? Amikor a háborúban harci gázokat vetnek be? Amikor a tudatosan – környezetszennyező technológiákat exportálnak? *Tehát úgy tűnik, az ügy csak akkor válik igazán komollyá, ha kihirdethető a katasztrófahelyzet, s* pusztítás elsődleges szándékú, botázs jellegű... Ez tasztrófahelyzet előidézése...

Úgy gondolom, hogy azok katasztrofális folyamatok, amelyeknek most szinte naponta jelentkeznek a sorozatkövetkeményei, *tudatosan előkészített folytatott, évtizedeken át közönkísért, kapzsiság diktálta, olyszembetűnő tudatlansággal végrehajtott természet elleni beavatkozásoknak nevezhetők.* Talán nem tudtuk pontosan, hogy agyonvegyszerezzük talajainkat? Dehogy nem! És most azért kedvezőbb a helyzet, mert „környezeti kultúránk" hirtelen magas fokra hágott, s kezdjük komolyan venni a tudomány figyelmeztetéseit? Aligha, bár bizonyos kedvező jelek már érzékelhetők. Inkább arról lehet szó, hogy megváltoztak a behozatali körülmények, a dotációk, kedvezőtlen az árfekvés... Hozzá kell tennem, hogy *a mezőgazdaság és a természetvédelem együttműködése ma már létkérdés.*

– *Nagy divat mostanában a kényszerhelyzetre való hivatkozás is. Mi erről a véleménye?*

– Időben figyelmeztettük az illetékeseket, hogy a balatoni szúnyogirtásnál a kíméletesebb, biológiai módszereket alkalmazzuk? Amikor a háborúban a bevetésre kerülő gépeket exportálversenytárgyalásokat írnak ki a természetvédelemmel előre nem egyeztetett útvonalszakaszokra és időpontokra, még a lehetőséget is kizárva a kevésbé rossz megoldásokat is? Ez bizonyos felolváltozatok összevetésének, a vádozást adna, noha ami az emlíválasztásnak. Aztán egyszercsak kényszerhelyzet, a határfákban megnyilvánuló termédő... *Szenvedélyesen „fejlesztik, azendezik" természeti környezetünket, olykor a legalapvetőbb szakmai megfontolások nélkül...* Közben a természetvédelemnek naponta közelharcot kell vívnia azért, hogy a tényeket, adatokat szolgáltató természeti állapot fölmérési program finanszírozható legyen... Legértékesebb termőföldünkből hasítunk ki egy jókora darabot ipari üzem építéséhez. A legminimálisabb közművesítés nélkül engedjük felparcellázni, horgászstégekkel felszabdalni a tiszai holtágakat. Gigantomán fejlesztéseket hagyunk jóvá a Velencei-tó mentén, amely – köztudottan – időnként kiszárad, s amelynek az utóbbi évtizedek alatt tönkretettük a vízbázisát, a vízutánpótlását.

A tulajdonviszonyok rendezésénél sokan azokat a lehetőségeket keresik, amelyekkel meg nem történtté lehet tenni egyes új – és nemzetközileg is kiemelkedően jó megítélésű – törvényeknek a természetvédelemre s ezáltal a nemzetre nézve is kedvező paragrafusait! Egyes szervezetek és intézmények a küzdőtéren – *a civilizált világban páratlan módon – a parasztságot a természetvédelem intézménye ellen próbálják hangolni. Kinek jó ez?*

Vajon ezek a kiragadott, ám tucatszám sorolható példák mennyivel enyhébben bírálhatók el a szándékosan előidézett és sokkoló hatású katasztrófáknál? Meggyőződésem, hogy semmivel sem, sőt! *Természeti környezetünk tudatos és kapzsi kirablása veszélyes mértéket öltött.* Úgy gondolom, hogy mielőtt szenvedélyes előadásokat tartunk a katasztrófákkal fenyegető globális környezeti kérdésekről, s joggal elítéljük a szibériai és az Amazonas-menti erőszakos beavatkozásokat – *nézzünk végre már körül a saját házunk táján!*

– *Véleménye szerint – ilyen előzményekkel is ilyen körülmények között – mi az, amit reálisan tehetünk, illetőleg tennünk kellene?*

– Az átalakulás jelenlegi stádiumában, a meglévő pénzek elosztásakor, differenciálni kellene a halasztható és a nem halasztható ügyek között. Így aligha lenne kétséges, hogy két, két és fél éves időszakra a természetvédelemnek – az adott keretek, lehetőségek között – elsőbbséget kellett volna, kellene biztosítani. *Rövidesen el kellene fogadni és ki kell hirdetni a természeti elemek és a környezet védelmét szabályozó, új szellemű, a szükségszerű „ökológiai fék" szerepét betöltő törvényt.* Erőltetett ütemben kell folytatnunk az ország komplex természeti állapotfölvételi programját, napra készé téve a természetvédelmi információs és térinformatikai rendszert. Mielőbb ki kell építenünk az országos biomonitoring-hálózatot. *Meg kell akadályozni, hogy a természet rendjébe nagyszabású beavatkozások előkészítetlenül indulhassanak, s ellenőrzés nélkül folytatódjanak.* Mindezek elsőbbségét szem előtt tartva végzik napi munkájukat a természetvédelem szervei.

A tulajdonviszonyok rendezésekor állami-természetvédelmi tulajdoni kezelésbe kell venni, s a környezetvédelmi miniszter felügyelete alá kell helyezni legértékesebb, nemzetközileg is számon tartott védett és védelemre tervezett területeinket. Fel kell gyorsítani, hatékonyabbá kell tenni az oktatást a nemzeti park és a természetvédelmi igazgatóságokon, a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően. *Szabályozni, rendezni kell – törvénymódosítással és egyéb úton – a helyi önkormányzatok szerepét, jogait és lehetőségeit a természetvédelemben.* Addig kell folytatni a védetté nyilvánításokat, amíg – a nemzetközi összehasonlításban is meglehetősen alacsony – természetvédelmi pénzügyi fedezet ezt megengedi...

– *Mi az, amit kiemelkedően fontosnak tart a természetvédelem megítélésénél?*

– Cselekvési programunk, a teendőink rangsorolása adott. A napi történések ezt olykor módosíthatják, ám nem ezen múlik tevékenységünk sikere vagy sikertelensége. Sokkal inkább vigyáznunk kell arra, hogy az erőinket ne tékozoljuk! Sajnálatos, hogy még mindig élnek azok az erők hazánkban – miközben a civilizált világban a természetvédelem a reneszánszát éli, s kézzelfogható a magyar természetvédelem számottevő nemzetközi elismertsége –, amelyek alábecsülik a természetvédelem jelentőségét. Hála istennek, sok a munkánk. *Nincs időnk és fölösleges erőnk az évtizedes, a fönnmaradásunkért vívott értelmetlen csatározások folytatására.* Remélem, többé szükségünk sem lesz rá. Zászlónkat alig három esztendeje ezrek tartották a magasban. Az eszme, a felirat, a küzdelem fennmaradt, a zászlótartó tömeg azonban mintha kiszaladt volna a lobogó alól... *Ne felejtsük el, hogy az ország egyetlen, igazán perspektivikus, tényleges, potenciális és pótolhatatlan erőforrása, természeti értékeinknek a sorsa a tét!* – mondta végül Tardy János.

Kilépés a rezervátumokból

Alábbi cikkünkben – a teljesség igénye nélkül – áttekintést adunk a természetvédelem utóbbi egy-két évben elért, nemzetközileg is elismerést kiváltó eredményeiről. Arról a munkáról, amelyet a Természetvédelmi Hivatal és a területi szervei a velük együttműködni kész tudományos és társadalmi szervezetekkel együtt végeznek.

Másfél esztendeje folyik – a Magyar Tudományos Akadémia közreműködésével kidolgozott egységes metodika alapján – az ország komplex természeti állapot fölmérési programjának kimunkálása. Hosszú tárgyalások eredményeként, külföldi forrásokból megteremtették a finanszírozási feltételeit az ehhez csatlakozó, a természeti állapotváltozások folyamatos ellenőrzését szolgáló országos biomotor-hálózat kiépítésének. Az átfogó program mellett megindult a Szigetköz és a Kis-Balaton ellenőrzési rendszerének a kialakítása is. Továbbá, szinte a semmiből kezdték, mára azonban már technikailag működőképes a természetvédelem információrendszere, s nemzetközi méretekben is nagyszabásúnak tekinthető a Phare-támogatással kialakított térinformatikai rendszer is.

Befejeződött a budapesti termálkarszt forrásainak és barlangjainak védelmére indított kutatómunka, s megkezdődött a környezetileg érzékeny területek megóvására irányuló program kidolgozása. A szervezet új és nemcsak a nevében élő külföldi kapcsolatai – a kisebb-nagyobb konkrét programok, beruházások és eszközbeszerzések mellett – lehetőséget adnak a fiatal és ambiciózus munkatársak képzéséhez, a természetvédelem új törekvéseinek, egyebek közt az ökoturizmus megszervezésének a megismeréséhez is.

„Start" előtt áll a veszélyeztetett élőhelyek vörös könyvének összeállítása s dolgoznak a helyi, megyei természeti értékek kézikönyvének kiadása. Készül a Duna-medence Ökológiai Egyezmény harmadik szövegváltozata. Mentik a menthetőt az őshonos, háziasított állatállomány fennmaradásának érdekében. Előkészítették új nemzeti parkok kialakítását. Irányelveket adtak ki a természetvédelmi oltalom alatt álló erdők kezelésére, illetőleg a vadállománnyal való bánásmódra a természetvédelmi területeken, újraszabályozva a vadászat rendjét. Rendelet jelent meg a védett és fokozottan védett növények, állatok és barlangok köréről. Elérte a szervezet azt is, hogy külföldi nem vásárolhat meg védett területet, továbbá, hogy az ökológiai célú vízhasználat után nem kell vízkészlet-használati díjat fizetni.

Természetvédelmünk sikereit méltányolván, a legnagyobb nemzetközi természetvédelmi szervezet, az IUCN hazánkban programirodát nyitott, amely négy IUCN-programot indított be, illetőleg összehangolja a most induló nemzeti természetvédelmi terv programjának kimunkálását. További jelentős siker, hogy Magyarország a nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyek megóvására alakult Ramsari Egyezmény Állandó Bizottságának elnöki székében az Egyesült Államokat követheti, s egyúttal a kelet-európai régió képviselője is. A közeljövőben a „magyar lista" huszonnégy újabb ramsari területtel bővül. E területek számbavételére és védelmére napjainkban átfogó, országmozgósító program indul, s jelentősnek ígérkező, előkészített élőhely-rekonstrukciós programok várnak megvalósításra.

Elkészült az új természetvédelmi törvény szakmazabályozási koncepciója. Ennek egyik lentosabb alapgondolata: a „rezervátum ű" természetvédelmet egy minőségileg a biológiai sokszínűség megőrzésének, ermészeti erőforrások ésszerű és kíméletelhasználásának s a kiemelt értékek me ásának összhangját megvalósító természédelemnek kell felváltania. Ennek szenében a természetvédelemnek – az állarötelezettségei és felelőssége mellett – ankormányzatok, a gazdasági és más szezetek, valamint a polgárok kötelezettsének és felelősségének a rendszerére kebülnie. Biztató, hogy a közeljövőben – kves meddő próbálkozás után – talán meakulhat a Természetvédelmi Tanács...

A visnyeszéplaki modell

A Somogy megyei zselici *Visnyeszéplakot* csak kevés térkép jelzi, de egy-két évtizede sokan szerették volna leradírozni még arról a kevésről is. Szerencsére ez nem sikerült, így polgárainak van még mit megmenteniük. A megmaradt néhány építészeti, történelmi és szellemi emléken kívül elsősorban a háborítatlan természet jelenti az igazi értéket. Ennek megóvására kívánja elősegíteni s ezáltal a lakosság jövőjét megalapozni a két éve létrejött *Biofarm-Zselic Alapítvány.*

A szervezet elnöke, *Jávor András* elmondta: az alapítvány filozófiáját az a felismerés adja, hogy a belső erők még az életben maradáshoz is kevésnek bizonyulnak, így kellő külső támogatás szükséges az érintetlen természeti környezet megőrzésével összhangban álló fejlődés elindításához. Első lépésként az alapítvány kidolgozta a *Visnyeszéplak Élő Természetes Modell* elnevezésű programot. Ennek lényegét a helyhez, a településhez, a hagyományokhoz és a természeti-ökológiai törvényekhez igazodó, s mindinkább az önellátásra törekvő fejlesztés jelenti.

Mindehhez az alapot a mezőgazdaság, ezen belül a fenntartható, a hosszú távon is működésképes „bioorganikus" gazdaság adná. Elsősorban gyümölcstermesztéssel, de az egészséges egyensúly fenntartásához zöldség-, gabona- és gyógynövénytermesztéssel foglalkoznak, valamint az ehhez kapcsolódó állattartással kívánnak foglalkozni. A terményeket célszerűen feldolgozva értékesítenék, ezért tervezik feldolgozó kisüzem építését is. Elképzeléseikben szerepel még az ökoturizmus megszervezése és a hagyományos kézműves ipar feltámasztása és fellendítése is.

Vásároltak már – támogatással – egy több feladatot is ellátó mezőgazdasági alapmunkagépet. A biogazdálkodás szakmai hátterének megteremtésére megalakult a *Biokultúra Egyesület zselici csoportja.* Az egyesület ellenőrzi a termelést és végzi a termények minősítését is. Tavaly csaknem hat hektáron folyt ellenőrzött biotermelés. Immár harmadik esztendeje nem hat hektáron folyt ellenőrzött biotermelés. Immár harmadik esztendeje fogadnak hazai és külföldi „önkénteseket", akik kétkezi munkával ismerkednek a természethez közeli életmóddal és gazdálkodással, s részt vesznek a falu hétköznapi életében is. Tavaly ősszel minőségi változás következett be az alapítvány munkájának helyi elismerésében: *ekkor lépett szolgálatba az ország első, s eddig egyetlen olyan falugondnoka, akit alapítvány alkalmaz.* Feladata a települési közösség összefogása, valamint a természeti és az építészeti értékmentő munka segítése.

Az oldalt írta: **Juhász Erzsébet**